

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” felké-
Kapușany címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

PÉTER MIHÁLY püspök
ujévi körlevele a tiszáninneri egyházkerület gyülekezeteihez.

Szeretett Testvéreim! Kedves Atyámfiai az Urban! Kegyelem nektek és békesség attól, aki van, aki volt és aki eljövendő és a Jézus Krisztustól, aki hű tanubizonyosság, a halottak közül az elsőszülött és a föld királyainak fejedelem. (János Jel. I.: 4. 5.)

A János apostol mennyei jelenésekről szóló könyvének eme szavaival üdvözöllek titeket keresztyén testvéreim, ez új esztendő első napján. Sobasem alkalomszerűbb ez a köszöntés, mint ilyenkor, mert amikor körülünk minden így megváltozik, amikor megemésztjük eszten-deinket, mint a beszédet: Ó, a mindenható Isten, a változások közepette, ime áll rendületlenül: volt, van és lesz, Szent Fiával, a Jézus Krisztussal egyetemben. Sok minden elveszett, maga az esztendő is; de ti, szerelmeseim még éltek, a jó Isten kegyelméből. Ne tegyetek azért, velem együtt, még csak egy lépést sem az új esztendőben addig, míg az ének eme szavaival így nem énekeltek: Gondviselő jó Atyám vagy, óh én édes Istenem! Látom én, hogy minden elhagy e világon, csak Te nem! Mielőtt tehát elindulnátok az új esztendő bizonytalan útjaira, ragadjátok meg az örökké hatalmas Istennek és üdvözítő Jézusunk karjait, mondván: „Az Úr mellett állott és megerősített engem... és megszabadultam az oroszán szájából. És megszabadít engem az Úr minden gonosz cselekedettől és megtart az ő mennyei országa számára; akinek dicsőség örökkön örökké. Amen”. (2. Tim. 4. 17—18.)

De nemcsak ezért köszöntelek én titeket a János apostol mennyei jelenésekről szóló könyvének első szavaival, hanem más okból is.

Ma éppen olyan rettenetes időket élünk, mint aminőt az apostol elragadtatásában látott. Ma éppen úgy, mint akkor, nagy harc szintere a világ. A nagy Babilon és az egykor megöletett, de mégis élő Baránynak, a Krisztusnak harca folyik itt. Az igazság és hamisság, a bűn és erény, a sötétség és a világosság vivja ma is a csatáját. Mi lesz ennek a harcnak a vége, amelynek nyomán annyi vér, bánat és könny támad? Az Isten országának diadala és az új városnak, a mennyei Jeruzsálemnek földre szállása-e, miközben az igazak így fognak kiáltani: „Leomlott, leomlott a nagy Babilon?” Mi tudjuk, hogy ez lesz, mert más nem lehet, mert Istenünk és Krisztusunk ügyén a Sátán diadalt sosem vehet, mert van-e olyan Isten, mint az Isten? De jól jegyezzétek meg, hogy a győzelem nem hull az ölünkbe kitarás nélkül. Az igazak várakozása csak akkor teljeseedik be, a jutalomnak csak akkor lehet részese a keresztyén világ és abban a mi református egyházunk, ha ti mindnyájan szivetekbe vésitek azt, amit az apostol a kisázsiai hét gyülekezetnek írt s köztük a szmirnainak ezt: „Légy hű mindhalálig s neked adom az Élet koronáját!” (Jel. 2., 10. v.) s köztük a filadelfianak ezt: „Mivel te megőrizted az én kitarásra intő beszédemet, én is megmentelek téged a megpróbáltatás órájából, amely eljön az egész világra, hogy megpróbálja e földön lakókat. Hamarosan eljövök, tartsd meg amid van, hogy senki el ne vegye a te koronádat. Aki győz, azt oszloppá teszem az én Istenem templomában és onnan többé nem jön ki és felírom rá az én Istenem nevét és az én Istenem városának nevét, az új Jeruzsále-

mét, mely az égből száll alá és az én új nevetem." (Jel. 3., 10—12.) Igen, csak akkor lesz győzelmünk, ha ama Bárány pecsétje mindenketeknek a homlokán fog ragyogni és megmosásuk ruháitokat a Bárány vérével, hogy teher legyen, mint a hó.

Keresztyén Testvéreim! János apostol írja a hét kisázsiai gyülekezetnek: „En, János, a ti atyátok fia, társatok a szenvedésben, a királyságban és a Jézus Krisztusban való állhatatosságban; az Úr napján rám szállt a Lélek és hátam megett hatalmas hangot hallottam, mintegy trombitaszót, mely így beszélt: amit látsz, ird meg és küldd el a hét gyülekezetnek. (Jel. I. 9—11.)

Rám is rám szállt a Lélek az Úrnak ama napján és így szólt nekem: amit látsz, ird majd meg. A Lélek által indítva, látni mentem s meglátogattam a főpásztorságom alatti gyülekezetekből az elmúlt tavasz és őszy folyamán: 60 gyülekezetet. Én az erőtelen, a jó Isten kegyelméből erőssé váltam. És amit láttam, megírom néktek, hogy ami azokban jó van, azokon felbuzduljatok, ami pedig rossz, azt elkerüljétek.

Amerre csak megfordultam, mindenütt tapasztaltam, hogy az a nagy harc, mely az Isten emberei és a Sátán között folyik, — nem kímélte a mi református anyaszentegyházunkat sem. De hálát adok az én jó Istenemnek, hogy a mi református egyházunkban még mindig több a Krisztus tábora, mint a Sátán tábora. Kik tartoznak a Krisztus táborához? Azok, akik hisznek a jó Istenben, tőle várják szabadságukat, akik a Krisztusba helyezik üdvösségüket, akik nemcsak szájjal tesznek róla vallomást, hanem egész életökkel. Meggyőződtem arról, hogy református népünk nagy többsége még mindig szereti az Isten házáat, hogy ott buzgóságát éneklésben, imádkozásban kiöntse s a szent igékkel táplálkozzék; az Úrvacsorában bűnei bocsánatát megnyerje és az örök élet felől megbizonyosodjék. De nemcsak ezáltal mutatja meg népünk vallását és anyaszentegyházunkhoz való ragaszkodását, hanem hitét jó cselekedetekkel, az egyház fenntartásáért, előbbre vitele érdekében való áldozatkészséggel is, szeme előtt tartván az apostolt: „Mutasd meg nékem a te hitedet a te cselekedeteidből". (Jakab 2., 18.), amit az egyházi épületek fenntartása; adakozások, áldozathozatalokban való dicsőítő buzgósága bizonyít. Jól is van ez így. Áldja is meg az Isten az őt dicsérő ajkakat, az ő dicsőségét ily módon is munkáló lelkeket. És mivel a krisztusi lélek nemcsak ezekben nyilvánul meg, hanem mindenben, ami a református keresztyén életét áldásossá teszi: örömmel jelentem, hogy hűveink nagy többsége, hála a jó Istennek, még mindig tudatában van annak, hogy miként a testben, ha több tag van is, de azok mind egy testnek tagjai és minden tag az egy testnek él: úgy a Krisztus közösségében

élő keresztyéneket is az őket tápláló krisztusi szeretetnek kell táplálnia és összetartania. Ez az egymás iránti és lelkipásztoraitok, tanítóitok, és egyházi előjáróitok iránti szeretet, az ő megbecsülésök, — mert hiszen ők a lelketek munkásai, — a jóindulat és kölcsönös támogatás ne is hüljön meg bennetek sem, mert erre az összefogó kapocsra ma, a Sátán elleni harcban igen nagy szükség van, sőt ezt a krisztusi erényt még egyházunk határain túl is terjesszük ki, hiszen arról ismernek meg minket, hogy a Krisztus tanítványai vagyunk, ha egymást szeretjük. (János 13., 34—35.) Kerüljétek a szeretettel ellenkező, bajt és bomlást okozó dolgokat, mint aminők: a perpatvarok, az egyenetlenség, a kevélység, az öniség, az igazságtalan bírálat másokkal szemben, de az önmagunk enyhe megítélése, az alattomoságok, az aljas hihordozások, mások becsületének rombolása, a rágalmazások, a hazudozások. Minden szavatokon, cselekedetekben az élő Istennek dicsősége tükröződjék vissza. E krisztusi, testvéri viszonynak az ápolása két szempontból szükséges. Először azért, mert ha benn az egyházunkban kicsinyt és nagyot a szeretet kapcsol össze, e szeretetből kifolyólag mindenki tudni és végezni fogja a maga kötelességét. A vezetők örömmel és nem keserűséggel fáradoznak, az alájok rendelt tartózkodás nélkül teljesítik hivatásukat és ez a szeretet békességet szül és áldásos munka fakad a nyomán. Kifelé pedig, ha a visszavonást egyezség, a zűrzavart rend váltja fel: visszaszerezzük egyházunknak a régi tiszteletet és tekintélyt, mert látván mások is a mi jó cselekedeteinket, dicsőíteni fogják a mennyei Atyát. Egyházunknak, — félreértve az emberek egyik vezérelvét: a protestáns szabadságot, — az idők folyamán sokszor a szemére vetették, hogy ez melegágya minden szabadosságnak. Ha valaha azért, most kell megértenünk, amikor a szenvedélyek minden korlátot ledönteni akarnának, hogy a szabadság Istentől való ugyan, de annak a szabadságnak éppen az az Isten állított korlátokat, hogy szabadossággá ne fajuljon; amire a legelső példa Kálvin, akinél jobban senki sem tisztelte az emberi szabadságot, de aki egyuttal ragyogó tükröt mutatott genfi egyházában az isteni rendnek és tekintélynek. Ez a kölcsönös szeretet még többre is képesít minket. Sohasem volt még olyan nagy ellentét szegény és gazdag között, mint ma. Ezt csak a krisztusi szeretet szüntetheti meg. Ha mindenki megérti, hogy a szegény és gazdag összetalálkoznak, mert mindkettőt az Úr szerette. Ha ma egyformán szétosztanák az emberek között a föld kincseit, holnap már nem volna egyenlőség. Mi hát az, ami kiegyenlíti ezt az örökös ellentétet? A szeretet. A szegény legyen: önmérséklő, türelmes; a gazdag pedig legyen gazdag az áldozatkészségben, a szegények segítésében, megdölvén, hogy amink van, az tulajdonképpen

nem a mienk, hanem csak az Istentől nálunk letett tőke, amelynek a kamatait mi a magunk szoros szükségleteinek kielégítése után a szegények, az inségsújtottak támogatására tartozunk fordítani jó sáfárként, akik számadásra leszünk felhiva. Ha így élünk, így győzzük meg a bennünk és a világban élő Sátánt. Hiszen ti az élő Istennek templomai vagytok, amint az apostol mondja és az Isten lelke lakozik bennetek. Ha valaki az Isten templomát megrontja, megrontja azt az Isten. Az Isten temploma szent s az ti vagytok. (I. Kor. 3., 16—17.)

(Folyt. köv.)

„A református tanítószolgálat helyzete.”

Ezen a címen jelent meg a Magyar Tanító múlt évi 20-21 számában Györfly Lajos ref. tanítótól az a cikk, amelynek valótlan állításai ellen lapunk múlt évi 43-ik számában tiltakoztunk s ugyanakkor hangsúlyoztuk, hogy Györflynak ref. tanítótól kell megkapnia az érdemleges választ, akit majd nem vádolhat elfogultsággal. Nem csalódtunk, amikor feltettük, hogy kell akadni ref. tanítónak, aki a méltatlan vádakkal szemben kész megvédeni egyháza becsületét. A Magyar Tanító 1930 évi 24-ik számában „Egy református tanító” aláírással megjelent a válasz. Sajnos, hogy egész terjedelmében nem tárhaljuk olvasóink elé, de az alábbi részleteket mégis közölnünk kell belőle:

„A református egyház ma is ragaszkodik iskoláihoz és azokért minden áldozatra kész. És ez a ragaszkodás nemcsak történelmi tradícióként gyökerezik a református egyház híveinek lelkében, hanem mint szükségszerűség, mint az egyház létének és fennmaradásának alapfeltétele él a református köztudatban. S ha néha, vagy itt-ott, az élet súlyos megpróbáltatásai alatt a közömbösség vesz erőt a lelkeken, elég egy kis veszedelemről szóló kósza hírnek szellője, hogy mint „egy-ember” szálljanak sikra iskolájukért, egyházukért, hitükért.

A református egyház iskoláinak fentartása érdekében nem rendelkezik anyagi javakkal, alapítványokkal, vagy latifundiumokkal, hanem kizárólag híveinek áldozatkészségére támaszkodik. Azon hívekre, akik iskoláik fentartásával kettős terhet viselnek: — mert míg *egyrészt az állami közoktatással szemben való kötelességüknek pontosan eleget tesznek, emellett még saját hitfelekezeti iskoláikért is áldozatot hoznak!* — S hogy milyen ez az áldozat, erről beszéljenek a számok.

A szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes református egyháznak 1919-ben 276 népiskolája volt és ebben 347 tanító működött. A takarékosági törvény alapján 1925-ben több mint 40 népiskolát akartak leépíteni, az áldozatkészség

azonban ezeknek legnagyobb részét megmentette. Az évekig elvont államsegélyek helyett a hívek a sajátjukból fedezték a dologi kiadások mellett még az összes személyi kiadásokat is és így sikerült biztosítani az iskolák fennmaradását. Csak mindössze 11 iskola, illetve tanítói állás szűnt meg, de természetesen ez sem az egyház hibájából, avagy a hívek nemtörődömségéből.

De legékesebb bizonyítéka a református egyház áldozatkészségének, hogy ma 272 iskolájában 389 tanító működik. tehát *az elmúlt 10—11 év alatt, a leépített iskolák beszámításával, 53 új tanítói állást szervezett. vagyis több mint 15%-kal gyarapította tanítóinak számát.* És ez nemcsak azt jelenti, hogy 53 új tanítói állás helyi javadalmának terheit vállalták magukra a gyülekezetek, hanem 53 új iskola épületet, illetve tantermet is létesítettek. Ezenkívül ugyanezen idő alatt még több, mint 50 helyen építettek új iskolát, tantermet, vagy tanítói lakást a régi, öreg épületek helyébe; nem is számítva a renoválásokat, pótlásokat és átalakításokat, melyek közül pedig nem egy feléri, sőt túl is haladja akármelyik tanterem építési költségeit. Most tessék csak ezt az egy tételt, 100 iskolaépület felállításának költségeit papírra vetni. Csak minimális 60.000 Ké-vel számítva is, *6 millió Ké-t tesz ki az az összeg, amit a református egyház rövid 10 év alatt iskoláinak fejlesztésére szentelt.* Bár e futólagos számításból hiányzanak a felszerelés és berendezés pótlására fordított összegek, amelyeket pedig jelentékteleneknek mondani nem lehet.

Az évi iskola-fentartási költségeket sem hagyhatjuk figyelmen kívül, ha már arról beszélünk, mennyit áldoz a református egyház iskoláiért. A személyi és dologi kiadásokra átlagosan, tanítói állásonként csak évi 5 ezer Ké-t számítva, így *közel 2 millió Ké. lesz az az összeg, amit évenként az egyház iskoláira áldoz.* A valóságban azonban egész bizonyosan ez az összeg nagyobb.

Ami már most az iskolák állapotát, berendezését és felszerelését illeti, az előbbi adatok után talán nem is szükséges bővebb fejtegetés.

A református iskolák épület, berendezés és felszerelés tekintetében, úgy a más hitfelekezeti, mint az állami iskolákkal szemben mindig kiállták a versenyt. És e tekintetben ma is az elsők közé állíthatók. Ezt pedig nem az elfogultnak bélyegezhető öndicséret állítja, hanem megállapítják ezt úgy az egyházi belkörű, mint az állami hivatalos iskolalátogatások. Elenyészően csekély azon iskolák száma, amelyekkel szemben lényeges kifogások állnak fenn és amelyeken az egyházi hatóság is minden tőle telhető módon segíteni akar, de természetesen az adott viszonyok és lehetőségek határain belül.

Azt hisszük, ennyi is elegendő annak bizonyítására, hogy *a református egyháznak isko-*

lával szemben való áldozatkészségét indokolatlan bírálat tárgyává tenni, sőt kétségbevonni: — igazságtalanság!"

"A református egyház tanítóját mindig ugyanolyan megbecsülésben részesítette, mint a lelkészét és sohasem helyezte egyiket a másik fölé, hanem mindig egymás mellé; s hogy ebben a tekintetben a helyzet ma sem változott, azt a tények bizonyítják.

A református tanítóságra az iskolai hivatás teljesítésén túl még ma is fontos feladatok hárulnak az egyházi életben. Ilyenek: a kántori teendők végzése, valamint a gyülekezet hitbuzgóságát nagyban befolyásoló éneklési kultúra fejlesztése; az egyházi, missziói és társadalmi munkában való tevékenykedés és az igehirdetés magasztos munkájának templomi teljesítése. Több mint 60 u. n. preorans, előkönyörgői tanítói állás van a szlovenszói református egyházban, ahol a tanító — lehet mondani — teljesen egyedül vezeti az egyházi, gyülekezeti életet s az istentiszteleteket, mert az anyaegyház lelkésze csak bizonyos alkalmakkor juthat el az illető gyülekezetbe. De ahol állandó lelkész van, ott is teljesít a tanító igehirdetői szolgálatot, mert az egyházi törvény kötelességévé teszi a tanítónak a lelkész alkalm szerű helyettesítését.

Ezek a tények világosan bizonyítják, hogy a tanító a református egyháznak egy igenis nagyon megbecsült szolgálója, akire az egyház teljes bizalommal támaszkodik és jövőjének, sorsának irányításában is fontos szerepet biztosít számára. Ezért a tanítóság megbecsülése tulnő az egyes gyülekezetek keretein és méltó képviselőt talál az egyházi közigazgatás összes fórumain."

"Ami a református tanítóság anyagi megbecsülését illeti, arról a mai állapotok alapján nem igen lehet reálisan ítélni, mivel a háború következtében előállott átértékelődés a régi mértékeket tökéletesen felborította. Azonban a háború előtti állapotokat véve alapul, a megítélés nagyon kedvező eredményeket mutat.

A református tanítóság helyi javadalma a legtöbb helyen eléri a háború előtti tanítói életstandard minimumát, aminek bizonyítéka, hogy az állami segélyezés az összes hitfelekezeti iskolák közül, átlagosan számítva, legkisebb a református iskoláknál volt. A javadalmak kiszolgáltatása ellen pedig panasz nem volt. Sőt még a mai, sok teherrel és gonddal sanyargatott napjainkban is mindenütt pontosan folyósítják a gyülekezetek a tanítói járulékokat.

De hogy az anyagi megbecsülésre a mai napokból egy illusztris példával szolgáljunk — itt vannak az igazgatói díjak.

Az 1926/104. tanítói törvény anyagi megterhelései ellen az iskolafenntartó hitfelekezetek mindnyájan tiltakoztak. Nem akarták vállalni az újabb megterhelést. Hiába mondta az állami hatóság, hogy az igazgatói díj fizetését az iskolafenntartók kötelesek teljesíteni, —

nem tették. És mind a mai napig, a református egyházat kivéve, egyik hitfelekezet hatósága sem ismerte el ennek jogosságát s nem rendelkezett el ennek kifizetését. Ahol megvan, ott csak hallgatólagosan türik vagy kényszerből teszik, de el nem ismerik.

Egyedül a református egyház mondta ki, legfelsőbb szerve, az egyetemes konvent által, hogy az igazgatói díj fizetésének kötelezettségét magára nézve elismeri és utasította a gyülekezeteket ezeknek 1926. január 1-től való kifizetésére.

Ne mondja tehát senki, hogy a református egyház mostohagyermekként kezeli tanítóit.

Ne mondjuk kivált mi, református tanítók, kik minden mellékgondolatot félretéve, mégis csak az egyház testén nőttünk fel és hozzátartozóknak érezzük magunkat. Hanem inkább nézzünk egy kissé magunkba, hiszen bennünk is lehetnek, sőt vannak is fogyatkozások.

A református tanítóság vallásosságából, buzgóságából és egyházához való ragaszkodásából mintha valami hiányoznék. Talán a bátorság, a nyíltság, az őszinteség, az az ugynevezett kalvinista keménynyakuság. Vagy talán az élethez, a mindennapi kenyérhez való ragaszkodás nyomja el hithűségünket? Megkörnyékez bennünket is a világ s inkább akarunk élni magunknak, mint az Istennek?

A tény az, hogy körünkből elszállt az a régi református tanítói szellem, mely apáinkból a tanítóság elit-gárdáját, őseinkből pedig a hitvalló gályarabokat teremtette.

Nem látni, nem hallani egységes református tanítói megmozdulást, elhatározást, cselekedetet éppen azon a téren, ahol elsősorban hivatásunk dolgozni: az egyházi téren. *Református iskoláinkért keveset teszünk! Mert a kötelesség teljesítése nem minden! Az alkotás, az előbbrevitel szolgálja a jövőt! . . .*

A református tanítóságnak megvannak a maga külön speciális érdekei, de nem ápolja azokat szorgalmasan. Az egyházmegyei kötelek módot adnak külön tanítói értekezletek tartására, ahol a közös eszmecsere ugy iskolai, mint egyházi téren szép eredményeket szülhetne, de hát sajnos, ilyenekről alig hallunk. *S nincsenek munkás emberek a református tanítóságban, akik eszméket termelnének, beledobnák a köztudatba és ébresztenék a tepsedő lelkeket. Nincsenek, akik odaállnának az egyházi közvélemény elé s hangot adnának, ha rossz uton látják az iskola, vagy egyházuk szekerét és életrevaló javaslataikat előterjesztenék."*

"Végezetül pedig még valamit!

Mindenütt lehetnek bajok. Az állapotok általában legyenek bármily kielégítőek, nem akadályozható meg, hogy néha-néha, vagy itt-ott ne álljanak elő bajok, zavarok. Ezek azonban rendszerint helyi jellegűek! Okaik sem kereshetők a nagy általánosságban, hanem ott

helyben. Nagyon sok függ az emberektől, a szereplő személyektől. Legtöbbször mi magunk is okai lehetünk az állapotoknak, csak azt nem vesszük észre, vagy nem akarjuk észrevenni. *Nagy hiba tehát a helyi körülményekből általános körtünetekre következtetni, de még nagyobb hiba elfogultan itélni és nem maradni bent saját tűzhelyünk mellett, hanem vélt sérelmeinket kivinni a világ piacára!*

A református tanítóóság panaszával mindig bátran, bizalommal fordulhatott illetékes egyházi fórumaihoz. Az nemcsak meghallgatásra, hanem a lehetőség és az igazságnak megfelelően kedvező elintézésre is talált. A szlovenszói és kárpátaljai református egyház megalakítása óta semmi olyan jelenség nem fordult elő, mely a tanítóóság egyházi hatóságaiba vetett bizalmát meggingathatta volna.

A református egyház érzi és tudja, hogy iskolájára és tanítóira milyen nagy szüksége van. De sajnos, azt is kell tapasztalnia, hogy iskoláink irányítására, tanítóinak nevelésére, képzésére nem tud úgy befolyjni, mint ahogy saját érdekében szükséges lenne. Az egyház bizonytalan közjogi helyzete, az új zsinati törvények jóváhagyásának elhúzódása is sok dologban megköti az egyház kezét és tartózkodásra kényszeríti. Azért, ha néha nem kedvünk szerint haladnak az ügyek, ne keressünk e mögött idegenkedést, vagy nemtörődömséget és kivált ne akarjuk rosszakaratot látni benne!

A református tanítóóság akkor teszi magának a legnagyobb szolgálatot, ha egyházához ragaszkodva ugyanazokat az utakat járja, mint példányújtó elődjei. De ezzel nagy szolgálatot tesz egyházának, az államnak és az egész emberiségnek is! Mert az a munka, melyet a múltban a református tanítóóság végzett, az egyetemes emberiség érdekét szolgálta, ennél külön cél pedig nem lehet feladatunk!"

Eddig a cikk. Őszinte, nagy örömmel olvastuk minden sorát. Reméljük, hogy minden református tanító elolvassa s megcáfolhatatlan igazságait a szívébe vési. De ama reményünknek is kifejezést kell adnunk, hogy a jövőben a Magyar Tanító szerkesztősege is óvatosabb lesz s nem fog olyan, egyházunkat méltatlanul és igazságtalanul támadó írást vezető helyen leköszölni, amelynek egyellen sora sem állja ki a tárgyilagos kritikát.

Sörös Béla lelkész 25 éves lelkipásztori jubileuma.

Sörös Béla lelkész losonci papságának huszonöt éves jubileuma alkalmából lélekemelően szép ünnepség keretében adott kifejezést a nagymultu losonci gyülekezet I. lelkésze iránt érzett hálájának és meleg ragaszkodásának.

Az ünnepség dec. hó 28-án, a losonci gyülekezet templomában folyt le, teljesen egyházi keretek között. Az ünnepségnek ez a családias jellege azonban nem akadályozta meg Losonc város társadalmának színe-javát abban, hogy a losonci református hívek örömnepén részt ne vegyen.

Református egyházi és közéletünk kiválóságai közzül, a földrajzi távolság dacára, a következők jelentek meg a jubileumi ünnepségen: *Bertók Béla*, a kárpátaljai egyházkerület püspöke, *Péter Mihály*, a tiszáninneri ref. egyházkerület püspöke, *Tornallyay Zoltán* egyh. ker. főgondnok, *Dr. Kovács László* konventi ügyész, *Papp József* püspöki titkár, *Patay Károly* és *Dusza János* egyházmegyei esperesek, *dr. Kenessey Kálmán* egyházmegyei tanácsbíró, *Szöke István* lelkész, theol. előadó, *Varga Imre* theol. előadó stb.

A délelőtt 10 órakor kezdődő istentiszteleten *Bertók Béla* hirdette az Igét. Az ünnepi alkalom jelentőségéhez méltón választotta meg textusát s mély igazságokat tartalmazó beszédebe igen szépen szötte bele Sörös Béla lelkész huszonöt éves papi szolgálatát, a mely minden tekintetben áldást hozó volt a losonci gyülekezetre. Majd buzgó, mély érzéstől áthatott imában kérte az Isten áldó kegyelmét a gyülekezetre és a hűségesen pásztorkodó lelki vezérre.

Gyülekezeti ének után a losonci Magyar Dalegylet *alkalmi Vegyeskara* énekelt egy „üdvözlő dalt” Riszner Ede zenetanár szakavatott vezetése alatt. Az árnyalatszerű finomsággal kidolgozott énekszám igen mély hatást gyakorolt a hallgatóságra.

Az első üdvözlő beszédet *dr. Szilassy Béla* főgondnok tartotta. Nagy érdeklődéssel kísért beszédében felvázolta Sörös Béla 25 éves lelkipásztori munkájának jelentősebb mozzanatait, majd azokat az elévülhetetlen érdemeket sorakoztatta fel, a melyeket a jubiláns lelkész az egyház lelki, erkölcsi és anyagi értékeinek fejlesztése és gvarapítása körül szerzett.

Dr. Szilassy Béla a gyülekezet hálájának és ragaszkodó szeretetének tolmácsolása után, mint a dunáninneri egyházkerület főgondnoka és az egyetemes konvent elnökségének egyik tagja azokról a nagyértékű és nagyjelentőségű szolgálatokról is megemlékezett, a melyeket *Sörös Béla* lelkész az egyetemes egyház ügyeinek, államjogi helyzetének rendezése tekintetében teljesített.

Ezután *Patay Károly* esperes a barsi, *Dusza János* esperes a gömöri egyházmegye népes gyülekezeteinek meleg üdvözlését tolmácsolták, lendületes beszédek kíséretében.

Péter Mihály püspök a tiszáninneri egyházkerület közönségének őszinte tiszteletéről és ragaszkodásáról biztosította Sörös Bélát. Megragadó, költői ihletségű beszédében a losonci szent gyülekezetet egy *végvár*-hoz hasonlította s arra kérte a Gondviselést, hogy a vártán még

sokáig ott örködhessék a bátorszívű kapitány: Sörös Béla.

Bertók Béla püspök üdvözlő beszédében arról a nagy káoszról és bizonytalanságról beszélt, amely ezekben a sorselhatározó időkben az egész közéletet megülte. De az Isten lelke virraszt a kaosz felett, aki gondoskodik az alkalmakról és lehetőségekről, melyek által az egy célra törő lelkeket közelebb hozza egymáshoz, még ha látszólag nagy távolság választja is el őket egymástól.

Igaz örömmel tesz bizonyosságot arról és a Gondviselés különös jeleit látja abban, hogy Sörös Bélával, — akinek nagy képességeit mindenkor értékelni tudta — együtt munkálkodhatik azon a munkamezőn, ahol nincs kaosz, nincs bizonytalanság, ahol a megértő és egymást segíteni kész lelkek az Isten országa eljövételének útját egyengethetik.

A református Nőegylet nevében özv. Pályi Gyuláné, a ref. Leánykör nevében pedig Jeszenszky Jenke tanítónő adtak kifejezést hálájuknak és szeretetüknek azért a pásztori gond-
dal és hűséggel teljesített munkáért, a mely ezeket az egyháztársadalmi intézményeket a virágzás magas fokára emelte.

A református theologiai szeminárium előadói kara nevében Szőke István rosznyói lelkész mondott tartalmas, megragadó üdvözlő beszédet, míg a volt és a mostani hallgatói háláját Varga Imre s. lelkész, theol. előadó és Nagy Sándor szénior jutatták kifejezésre mély bensőséggel és ragaszkodó szeretettel. Ezek a beszédek a komoly bizonyosságtétel erejével hatottak.

Az ünnepségnek végtelenül bájos mozzanata volt ifj. Szilassy Béla IV. o. elemi iskolai növendék — kis beszéde —, a melyben keresetlen, egyszerű szavakkal és közvetlenséggel tolmácsolta az elemi iskolások háláját azokért a felejthetetlen bibliai órák-ért, a melyek olyan maradandó nyomokat hagytak a fogékony ifjúi szívekben.

Az elhangzott beszédekre Sörös Béla lelkész mély megghatódottsággal válaszolt. „Az ünnepeltetést — ugymond — nem kívántam, szerettem volna elkerülni, de a gyülekezet más-képpen rendelkezett!” A huszonöt éves lelkipásztori munkára visszatekintvén, hálával emlékezett meg Istennek gazdag kegyelméről, a mely ezt az évfordulót előhozta az ő életében, valamint azokról a jóakarókról, akiknek a támogatásával az ő lelkipásztori munkája nem volt hiábavaló és eredménytelen.

Egy pár érdekes és tanulságos epizód is felelevenített 25 éves losonci papságának idejéből, a melyek mind eleven bizonyosságai annak, hogy az Isten áldó kegyelme volt vele életének minden lépésénél. Végül az összes üdvözléseket megköszönve az Isten gondviselő kegyelmébe ajánlja ugy a losonci gyülekezetet, mint az egyetemes egyházat.

A lélekemelő ünnepséget még Belágh Barna szivhezszőlőan szép éneke tette emelkedettebbé, mely után a lelkipásztor és a gyülekezet lelki összeforradásáról tanuskodó, lelki élményekben felejthetetlenül gazdag ünnepség a gyülekezeti himnusz (Mindig velem Uram!) elénekülésével nyert méltó befejezést.

Az ünnepség után fehér asztal mellett találkoztak egymással a losonci egyház vendégei és az egyháztanács tagjai. A társaságban több pohárköszöntő hangzott el, a melyek mind lelkes megnyilatkozásai voltak a Sörös Béla személye és tevékenysége iránt táplált meleg rokonzásnak és őszinte elismerésnek. —y—

H I R E K

— Lapunk minden olvasójának szeretettel kívánunk boldog ujesztendőt!

— Komoly kérelem. Lapunk mai számához befizetési lapot mellékelünk s szeretettel kérjük előfizetőinket, hogy az előfizetési díjakat a folyó évre haladéktalanul beküldeni sziveskedjenek. Azokat pedig, akik a multakra hátrálékban vannak előfizetési, illetve hirdetési díjakkal, a legkómolyabban figyelmeztetnünk kell kötelezettségük teljesítésére. A folyó évre is eltekintetünk — dacára a lap megnagyobbodott terjedelmének — az előfizetési díj felemelésétől, abban a biztos reményben, hogy a még mindig tetemes hátrálékból fedezni tudjuk a több ezer korona előállítási költségtöbbletet. Különösen az egyházak gondnokainak, illetve lelkészeinek lelkiismeretére apelálunk: ne okozzanak kárt a késedelmes fizetéssel lapunknak s kiméeljék meg egyházaikat a peres eljárás felesleges költségeitől.

— A theologiai és középiskolai internátusra Pum József földbirtokos Benéről 1000 K.-át küldött be a szerkesztőhöz. A „jó szívvél” küldött adományt befizettük a nagykaposi Dunabankba.

— A rosznyói egyház, amióta új lelkésze, Szőke István megkezdte munkásságát, biztos lépésekkel halad a rekonvaleszcencia útján s a már halottnak hitt gyülekezet életében fényes bizonyosságok beszélnek a megújulás és megerősödés jeleiről. Advent utolsó vasárnapján negyedszázados fordulóját ünnepelte annak, hogy temploma felépült s a gyülekezet igazi önálló élete megkezdődött. Az ünnepélyen Dusza János esperes imádkozott, az ígét pedig Baraxa Lajos berzétei lelkész hirdette. A gyüle-

kezet lelkésze az ünnepet bezáró beszédében arra mutatott rá, hogy a nagy évfordulónak a multa való emlékezés hogyan lehet áldásos és életre lendítő. A templomi ünnepély után következett a *gyülekezeti otthon* felavatása, a melyet *Dusza János* esperes végzett imádsággal s *Molnár Sámuel* szalóci lelkész lendületes beszéddel. Az otthonban már a felavatás előtt, advent minden csütörtökjén vallásos estéylek tartattak; itt folynak továbbá az énekkar és vegyeskar órái, valamint a vasárnapi iskola, mely az összes munkaágak között a legfontosabb, amennyiben a sokféle iskolában tanuló gyermekeket összegyűjti és közelebb hozza az egyházhoz. Dec. 23-án karácsonyfa ünnepély is volt a gyermekek számára, a melyen minden iskolás kapott kisebb-nagyobb ajándékot, az arraszoruló szegények pedig mintegy 1500 k. segílyt kaptak a leánykör tagjainak áldásos buzgólkodása folytán. Ugyancsak advent utolsó vasárnapján vétetett először használatba a templomi fűtőkészülék is, amely *Sztaviany Károly és neje* betléri (Rozsnyó egyik szórványja) lakosok ajándéka, a fűtőanyagot pedig a gyülekezet tagjainak lelkesedése teremtette elő. A gyülekezeti otthon maga 20.000 čk.-ba került s egyéb szükséges renoválások 7000 čk.-ba. Így ünnepelte a rozsnói gyülekezet igazán méltóan önálló életének negyedszázados fordulóját: nemcsak beszéddel, hanem *cselekedettel*, a gyülekezet jövőjére elhatározó befolyásu *alkotásokkal*.

— **Hírek az ungi egyházmegyéből.** A gálóczi gyülekezet egyhangu meghívás után *Gecse Endre* s. lelkészt választotta lelkipásztorául, nemrég elhalt atyja örökébe. Az esperes *Erdélyi Mihályt* a palágyi gyülekezetbe rendelte h. lelkészül jan. hó 1-től. Isten áldása legyen munkásságukon!

— **A nagykaposi ref. egyházban** karácsony első napján, esteli 5 órai kezdettel, a villanyvilágításra berendezett templomban ugy erkölcsileg, mint anyagilag szépen sikerült vallásos est tartatott. Juhász Imre, ungcsepelyi lelkész hirdette az igét s azután a leánykör tagjai, névszerint: Albert Esztike, Szőlössy Jolánka, Barjencsik Margitka, Simon Erzsike és Albert Mancika szép szavatai következtek; majd a helybeli lelkész, Maksa József tartott felolvasást a Karácsony jelentőségéről s annak mikénti megünnepléséről, közben pedig

a helybeli énekkar két számmal szerepelt; Pápay István, helybeli ref. tanító pedig orgonakíséret mellett előadott szóló énekével tette vonzóvá s élvezetesebbé az ünnepélyt, amikor is a Beretke-i árvaház javára 65 kor. 65 fillér perselypénz gyűlt be s küldetett el rendelési helyére.

— **Nyugalomba vonulás.** Id. Andrassy Kálmán buji és Balogh Sándor vámosatyai lelkészek, tekintettel több, mint 40 évi szolgálatukra, a f. év január 1-től nyugalomba vonultak.

— **A szegedi gyülekezet** vezetősége a hívek kívánságára 100 drb. különkelyhet szerzett be urvacsorai használatra.

— **Urai Sándor** debreceni lelkész dec. 18-án érkezett haza négy hónapos amerikai missziós utjáról.

— **A jugoszláviai ref. egyház** zsinati törvénytervezete nyomtatásban megjelent s az egyház vezetősége megküldte azt nemcsak az ottani egyházak presbiteriumainak, hanem a külföldi lapoknak és szaktudósoknak is. A törvénytervezetre mi is megtesszük észrevételeinket.

— **Az Evangéliumi Világ-Alliansz** magyarországi ágának előkészítő bizottsága szétküldte a január 4—11-ig terjedő imahét programját s felkérte a lelkészeket az imahét előkészítésére.

— **A Soli Deo Gloria Diákszövetség** irodalmi és művész-estét rendez január 4-én este 6 órakor a budapesti Ref. Theologia disztermében. Az előadást dr. Ravasz László püspök tartja.

HIVATALOS RÉSZ

A református egyház egyetemes-konventje.
Pozsony.

1425/1930. szám. *Körlevél.* Valamennyi Ntű. Lelkészi Hivatalnak! Felhivom mindazon lelkésztelvéreimre, akik 1890-1904 évek között születtek és kötelesek háboru esetén katonai szolgálatra bevonulni, hogy azok ebbeli kötelezettségüket e körlevél megjelenésétől számítva 8 [nyolc] nap alatt hivatalomnál bejelenteni. saját érdekükben, el ne mulasszák. Levelükhöz kérem csatolni a szükséges nyomtatvány árát, 1 (egy) koronát póstabélyegben. A megkapott nyomtatványokat, kitöltés után az illetékes esperesi hivattal kell aláírni és azon divízió parancsnokságához, melyhez a nyomtatványt kitöltő lelkész tartozik, haladéktalanul benyújtani. Szeretettel keresztyén szolgáljuk: Pozsony, 1930. XII. 27. *Balogh Elemér* püspök, konv. lelk. elnök.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix Általános Biztosító Társaság
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

"Kis Tükör" szerkesztősége Komárno
 Jókai u. 18.

Miskolczi Lajos úri és papi szabó
Ungvári, Radváncsi ucca 68.
 Készít: utcai, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrára való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

► Előnyös részletfizetési feltételek. ◄

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používáné novin. známek povoleno feditelstvim pošt. a teleg. v Košicich g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA”-val
Kapusány címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csiócsert
lelkészli hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

PÉTER MIHÁLY püspök
ujévi körlevele a tiszáninneri egyházkerület gyülekezeteihez.

(Folytatás.)

Áz sem kevés örömet okozott nekem, hogy számos egyházunk megértette az Ezékiel látomásának igazságát, aki látta, hogy a templomi oltárok alól folyamok áradtak szét és a folyók partján mindenféle fák nőttek, telve gyümölcsökkel. Sok gyülekezetünk belátta már, hogy a templomainkból és ama másik templomunkból, az iskolákból kifolyó vizeknek szét kell folynia az egyházi élet egész mezején, hogy mint a belmisszió különféle fajtái, áldásos gyümölcsöket hozzanak. Alig van egyházunk, ahol már ne volnának: énekkarok, ifjúsági-, leányegyesületek, ahol ne tartanának vallásos estélyeket stb. Ez is mind rendjénvaló s ahol még nincsenek ilyenek, meg kell alakítani, mert az igaz keresztyén élet egy folytonos növekedés, amely növekedésre való alkalmat meg kell, a templomon kívül is, szerezni s minden módot megragadni, hogy erősödjünk mi magunk is az egyházunk és nemzetünk szeretetében, az ezekhez való hűségben. Különösen jövő reménységünket: *ifjúságunkat*, a jelenvaló gonosz világ martalékainak kitett ártatlan gyermekeinket védelmezzük minden kísértés ellen. Nemcsak a hitüket, az erkölcsüket, de a nemzeti érzésüket is támadó kísértések ellen, mert örök igazság marad az a közmondás: „Addig hajlítsd a fát, amíg vessző.” Az ifjú lélek a legfogékonyabb a jó és rossz iránt egyaránt. Az ordító oroszán széjjel jár, keresvén, hogy kit-kit elnyeljen, elsősorban: ifjúságunkat. Általános tapasztalat, hogy mai iskoláink, különösen magyar nemzeti szempontból, nem töltik be hivatásukat, bár nekünk erre a béke-

szerződések biztosítékot nyújtanak. Azért van tehát szükség ezekre a belmissziói körökre, hogy azokban általában véve egész népünk, de különösen ifjúságunk, hit- és nemzeti buzgalmat nyerjen. Hitbéli és nemzeti érzést a szlovák iskolák nem plántálhatnak be a magyar református gyermekekbe. S miután ezen utamon fájdalmasan tapasztaltam, hogy számos magyar református szülő járhatja már szlovák iskolába a gyermekeit: az ilyen szülőket ettől a könnyelműségtől óva intem. Mert vajjon, milyen református magyar ember lesz azon gyermekekből, akik összes ismereteiket szlovák nyelvű iskolában szerezték? Fogják-e tudni ezek a gyermekek magyarul írni, olvasni, fogják-e tudni szülőiknek, rokonaiknak magyar levelet írni? Ha az ilyen iskolákba azért küldik némely szülők gyermekeiket, mert a tankönyveket, stb. nem képesek megvenni, a legnagyobb szigorúsággal és felelősség mellett utasítom a presbitériumokat, hogy az ilyen gyermekek részére, az egyház pénztára terhére, szerezzék be ezeket; amely szülők pedig abból a hibás felfogásból taníttatják ott gyermekeiket, hogy az államnyelvet elsajátítsák: figyelmeztetem őket, hogy magyar iskolában is meg lehet az államnyelvet tanulni, mert bizonyos számú szlovák órák azokban is vannak. Gondoljátok meg azért, hogy gyermekeitekért számadással tartoztok és csak úgy állhattok meg az Úr ítélőszéke előtt, ha így szólhattok majd: „Akiket nékem adtál, megőrizém és senki el nem vezett közülök”. (János 17., 12.) Ez illik nemcsak a magyar, de a szlovák hívekre is. Minden gyermek a saját iskolájába való.

De nemcsak ily körökben, hanem házukban, otthonunkban is szükségünk van a lelkünk erősítésére. Minden otthon legyen egy templom és minden apa és anya: pap és papnő az ő házában. Hála Istennek, már sok helyt feléledt az a régi, kegyes szokás, mely a Biblia és más, hitünket és nemzeti érzésünket erősítő hasznos könyvek olvasásában és éneklésben nyilvánul, amint megvan írva: „Tanítván és intvén egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel, hálaadással énekelvén szívetekben az Úrnak” (Kolossé 3:16.); de főképen tiszta étellel és jó cselekedettel tündököljétek a ti kicsinyeitek előtt. „Bármit tesztek, lélekből cselekedjétek, mint az Úrnak és nem embereknek” (Kolossé 3:23.) Az Úr öröksége vagytok, mint hívők is, de az övé, mint nemzetünk tagjai is. Vigyázzatok, hogy e nagy harcban a ti szent örökségeketek senki el ne vegye tőletek, sem gyermekeitektől. A Krisztus nemcsak hitetlen, de önhibája miatt is pusztuló nemzetét is siratta.

S amily nagy öröme gyulladt a lelkem a sok jó látása felett, épp úgy belefájdult, ha valahol így kellett szólanom, mint hajdan az apostolnak: „Vagyon ellened valami panasgom, mert az első szeretetedet elhagytad.” (Jel. 2:4.) Érttem ezalatt elsősorban is azt, hogy számos gyülekezetet találtam, ahol a hétköznapi istentiszteletek elmaradoztak és nem keveset, ahol a Vasárnapot nem tekintik már szent napnak és különösen a szorgos nyári hónapokban, mezzei munkát is végeznek akkor. Mind az első, mind a második nagy hiba ellen erélyes szavakkal keltem ki és szigoruan elrendeltem a hétköznapi istentiszteleteknek és a Vasárnapnak az Isten törvényével egyező megtartását. Jól esett hallanom e hibák miatti bánkódást és a komoly megtérés fogadalmait. Ha köztetek is akadnának ily gyülekezetek, ne várjátok meg, míg hozzátok megyek, hogy ne fedjelek titeket is, hanem addig is tegyetek meg mindent, hogy e tekintetben is mindenek ékesen és szép rendben folyjanak nálatok is. Ez a két elősorolt hiba nem is származik másból, csak a föld tulságos szeretetéből, pedig meg van írva: „Gyűjtsetek magatoknak kincseket mennyben, ahol sem a rozsda, sem a moly meg nem emészti és ahol a tolvajok ki nem ássák, sem el nem lopják. Mert ahol van a ti kincsetek, ott van a ti szívetek is.” (Máté, 6:20—21.) Aki a világot nagyon szereti, lelkében kárt vall. A lelkében kárt vallott ember pedig miként állja meg a Sátán elleni harcot, hiszen a Sátán éppen földi kincsek ígértetésével akar minket elcsábítani a Krisztus táborától. Itt mutatok rá arra, hogy ha általában véve meg is van az áldozatkészség a hivek részéről azon egyházakkal szemben, amelyekben élnek, de a közegyház iránti szeretet még nem járta át egészen és mindenütt a szíveket. Közegyházunk intézménye: a losonci papnevelő intézet és a

beretkei Árvaház. Az előbbit azért állítottuk fel, hogy az igehirdetőkben ne szenvedjünk szükségét, az utóbbit, hogy krisztusi egyházunkban menedéket találjanak az elhagyott, az árva gyermekek. Krisztusunk parancsát követvén: „És aki egy ilyen kis gyermeket befogad az én nevemben, engem fogad be.” (Máté, 18:5.) Ha még ti is ezek közé tartoznátok, — miként tavaly, — most is intelk titeket: a szentek szükségére való adakozásokban meg ne restüljétek. Egyházunk becsületéről van szó. Ne szégyenítsük meg őseinket, akik főiskolákat és más közintézményeket tudtak teremteni saját erejükből. Szélesítsétek ki szíveteket, hogy helyet találjon benne Egyetemes Egyházunk szeretete annál inkább, mert az Úr még több áldozatot kíván tőlünk. Nincs tanítóképzőnk; már mostanáig is irtózatosa a tanítóhiány. Ha ez tovább tart, megrendülnek egyházunk alapjai: maguk az egyes egyházak és így összedől egész Anyaszentegyházunk.

Mellőzöm az itt-ott látott kisebb bajokat, mint aminők: a székperek, melyek egyházkerületünk biróságát is állandóan foglalkoztatják, mint amelyekre nézve valamely egyetemes orvosság keresését egyházkerületünk is kimondta már, holott amelyekre vonatkozólag én azt mondom, hogy ahol a Krisztus lakik a szívekben, ott ilyenek elő sem fordulhatnak, mert az Isten házában való helyek felett nem is lehetne versengés, ha a keresztyén alázatosság egészen ur volna a lelkeken, hiszen, ha valaki hátrább ül is a templomban, de az Isten szemében előlül, ha alázatos. És ha elől foglal is helyet, ha nincs meg benne az alázatosság: elsőse Isten előtt utolsóság lehet. Mindezeket, mondom, mellőzöm; de egy sok helyt látott iszonyatos bünt: az „Egy-gyermekrendszer”, most sem mellőzhetem. Valaki, aki ennek a rendszernek követője, balgatagul azt hiszi, hogy ez az ő saját ügye, amihez senkinek semmi köze nincs, De a dolog nem úgy áll. Minden egyes ember egy téglá az Isten és nemzetünk épületében. Ha a téglák meglazulnak, összeomolhat az egész épület. Református egyházunk és magyarságunk van tehát veszélyeztetve az egyesek bűne miatt. A napba kellene mártani tollamat és a vihártól kellene hangot kölcsönöznöm, hogy megértessem veletek, micsoda nagy veszedelem fenyegeti református egyházunkat az Isten törvényének, mely így szól: „Gyümölcsözöttek, sokasodjatok”. megutálása miatt. Évről-évre pusztulunk, veszünk s mint oldott kéve széthull nemzetünk s egyházunk. Ha fel nem ébredtek és az Egyke átkos bűnét magatoktól el nem üzitek. A mindenható Isten szerelmére kérlek titeket, ne legyen ez a mi nemzedékünk egyházunk és nemzetünk sirásója és ne engedjétek, hogy az utánunk jövő nemzedékek átkot kiáltanak reánk, sőt inkább az legyen, hogy „hol sirjaink domborulnak s unokáink leborulnak: áldó-

ímádság mellett mondják el szent neveinket."

Végül az egyház és állam közötti viszonyra vonatkozólag, itt is hangsúlyozom: a Szentírás alapján állunk. Megadjuk a császárnak, ami a császáré s az Istennek, ami az Istené, de viszont a prófétákat is szemünk előtt tartjuk, akik az igazságot a királyoknak is megmondták. Habozás nélkül kijelentem tehát, hogy a velünk való bánásmódot illetőleg, amerre csak megfordultam, mindenütt csak panaszról és elégedetlenségről hallottam. A mi református egyházunk a volt magyar államban tökéletes, autonómikus szabadságot, védelmet és támogatást talált; mai helyzetünkben ezt nem mondhatjuk, bár loyálisak vagyunk az állammal szemben; napról-napra, szakadatlanul számos sérelem sújt bennünket egyházi, iskolai önkormányzatunk, lelkészeink, tanítóink, lelkész-özvegyeink, egyetemes egyházunk, nyelvünk, kulturánk területén, holott békeszerződések, állami törvények biztosítják jogainkat. Nagyon óhajtanánk ugyan, hogy ezek a sérelmek megszűnjenek, de ez csak akkor következik be, ha mindenkit áthat az a krisztusi lélek, amelyről előbb beszéltem. Ami minket illet, Pál apostollal tartunk, aki így szólott: „A nemes harcot megharcoltam, a pályát megfutottam, a hitet megtartottam, eltételek számomra az igazság koronája, melyet megad nekem egy napon az Úr, amaz igaz bíró.” (II Tim. 4: 78.)

Jóból és rosszból csak egyes dolgokat hoztam fel, de minék többet. Új esztendő van, ilyenkor a lélek a legfogékonyabb; vizsgáljátok hát meg magatokat és engedjétek át lelketeket a sziveket és veséket vizsgáló Istennek, hadd ítéljen Ő meg titeket. Halljátok meg az ő szavát és aszerint igazodjatok, Arassza rá az Isten szent kegyelmét Anyaszentegyházunkra, annak minden rendü-rangu tagjára, kicsinyére, nagyjára, szegényére, gazdagjára, különféle nemzetiségeire; könyörögjünk, hogy könnyitse meg különösen a mi keresztlünket, hogy elhordozhassuk. Lelki pásztorok, tanítók, előljárók, népemnek egész serege, lépjünk át bátorsággal, Istenbe vetett bizalommal az új esztendő kapuján: áldjon és szenteljen meg bennünket az Isten.

„Az Úr Jézus Krisztus kegyelme, az Isten szeretete és a Szent Lélek közössége legyen mindnyájatokkal. (II. Kor. 13: 13.) Ámen.”
Testvéretek az Urban: *Péter Mihály* püspök.

Az élet és halál kérdése.

— Dr. Magda S. előadása. —

Az élet és halál kérdése állandó problémája a gondolkozó embernek. Amióta az emberi gondolkodás magára csmélt, a bizonyosság utáni vágy olthatatlan szomjúságával keresi az élet és halál nagy titkának megoldását s amíg az ember gondolkozni fog, e titok megfejtése

mindig aktuális lesz számára. Az állat a halált nem ismeri; amikor a veszedelemben életét menti, vak ösztönből cselekszik csupán. A halálról való fogalom emberi privilegium, eszes voltának következménye. Sokrates a filozófiát a halállal való foglalkozásnak nevezi s tényleg nincs olyan filozófia s nincs olyan vallás, amelyet az élet és a halál kérdése a legközelebbről ne érdekelne.

A rendszeres emberi gondolkodás csecsemő korának görög bölcselei: Thales, Anaximandros, Anaximenes, akik az *élő és éltető* anyagot kutatták, tulajdonképen ugyanarra a célra törekedtek, amelyet el akart érni századunk elején az a tudós, aki holt anyagból mesterséges uton élő csirát próbált előállítani. A cél: meglesni a teremtés nagy titkát s kibékíteni az élet és halál ellentétét. S a vallások? A sok ezer éves egyiptomi vallás Osiris mondája az életnek a halálon vett győzedelmét allegorizálja s az élet és halál kérdése évezredek múltján is problémája a legujabb szektáknak. A heliopolisi hármas isten egykori imádói s a Christian science új amerikai szekta hívei egyforma érdeklődéssel fordulnak az örök kérdés felé.

Mikor az élet és halál kérdését tárgyaljuk, leegyszerűsítethetjük feladatunkat s elég csupán a halállal foglalkoznunk, mert az mutatja meg nekünk az élet igazi képét. A különböző korokban és viszonyok közt élő emberek életfelfogásának, világnézetének kialakulására mindig az gyakorolta a legelhatározóbb befolyást, hogy mikép gondolkoztak a halálról.

Az erre vonatkozó vizsgálatok sok érdekes és meglepő tanulsággal szolgálnak. Behatóbb vizsgálat nélkül azt hinné az ember, hogy pl. az ókori görög örült az életnek s az örökké mosolygó kék ég alatt kedves volt neki a világ s a halált a legnagyobb szerencsétlenségnek tartotta. S szinte megdöbbenve olvassuk *Sophoklesnél*, hogy a nemlét többet ér a létnél. Meghalni kínos; meg nem születni: ez a legfőbb boldogság, amit elérhetünk. Vagy aki először olvassa *Platon* Phaidonjában *Sokrates* szájába adva a lélek halhatatlanságának örök-szép apologiáját: szinte maga is megóhajtja a halált, hogy a földi lét sok visszássága és kellemetlensége után, minél előbb örülhessen a tulvilági tökéletes szellemi életnek. De hát a *cireneikusokat* s *Epikuros* követőit, a görög hedonizmus eme — külső látszatra — könnyüvérü képviselőit csak nem lelkesítette a halál gondolata?—kérdehetné valaki. Hiszen ezek nagyon szerették a földi életet s ennek örömeit. Bizony ezek is kénytelenek voltak kiegyezni ötven, sőt kevesebb százalékra, amikor az élet bajait és szenvedéseit, mint kellemetlen ráadásokat könyvelték el az életszámadás veszteségszámláján. S a halálról való felfogásukban volt valami, amit akasztófahumornak nevezhetnénk. Epikuros szerint a halál is azok közé a bajok közé tartozik, a melyektől nincs mit fél-

nünk. Nem élni nem baj. A bölcs nem fél a haláltól, mert amíg élünk, addig a halál nem létezik reánk nézve; amikor pedig megérkezik, akkor már mi nem léteünk, tehát semmi kö-zünk hozzá.

Az aztán már egészen természetes, hogy a *cinikusok* nem sokra értékelték az életet s nem tartották valami rettenetes dolognak a halált. A hagyományok szerint, mikor *Antisthenes* haldoklott, tanítványa Diogenes, kardot nyomott a kezébe, hogy gyorsan végezzen magával. Többen lettek közülök öngyilkosok, hogy ez által is igazolják az élet teljes értéktelenségét. Az új cinizmus legutolsó képviselője, *Peregrinus*, egészen theatralis módon vet véget életének. A olympiai játékokra összeseregletteknek ki-hirdette, hogy elevenen fogja megégetni magát s az ünnepi játékok lezajlása után, holdfényes éjszakán cinikushoz illő hidegvérrel gyújtja meg maga alatt a máglyát.

De a szélsőségektől tartózkodó s a természet törvényeihez alkalmazkodó *stoicismusnak* sem volt magasabb véleménye az életről. Közömbös dolognak tartja minden u. n. javaival együtt, ezért az öngyilkosság nemcsak megengedhető, hanem egyenesen ésszerű cselekedet; az élet-től való ésszerű megszabadulás.

Ime a halál a görög gondolkodás tükrében! Mindent egybevetve megállapíthatjuk, hogy a görög gondolkodás nem tartotta a halált rossz-nak s olyannak tekintette, mint egy átszálló állomást, amelyen átjuthatunk a lét egyik álla-potából a másikba.

Hosszu ut lenne végigmenni az emberi gondolkodás történetén s részletesen megviz-szálni a különböző korok gondolkodóinak felfo-gását a halált illetőleg; azért úgy hiszem, hogy elég lesz ez alkalommal, ha kizárólag az ujkor egyik legzseniálisabb filozófusának, *Schopenhau-ernek* gondolataira irányítom a figyelmet, aki egyik főművében (*Die Welt als Wille und Vorstellung*.) külön fejezetben elmélkedik a halálról. Bátran mellőzhetjük mellette az ujkor többi gondolkodóit, mert amiket ő a halálról elmond, azoknál mélyebb, zseniálisabb, megka-póbb gondolatokat sem előtte, sem utána nem termelt emberi elme erről a témáról.

Schopenhauer mindenekelőtt megállapítja, hogy a haláltól való félelem általános az em-bereknél. Kérdés, hogy miért félünk annyira a haláltól? Talán azért, mert az életet becsesnek tartjuk s nem akarjuk elveszíteni? Az életta-pasztalattól épen az ellenkező következik. A halálfélelem tehát nem származhatik a meggon-dolásból; ösztönszerű borzalom az csupán s független minden ismerettől. Szellemesen cáfolja meg Schopenhauer azt a föltevést is, hogy a *nemlét* gondolata teszi olyan borzalmassá a ha-lált. Sokan ugyanis azt állítják, hogy ők nem félnek attól a haláltól, amely az életfunkciók megszűnését jelenti, de nem tudnak beletörődni abba, hogy az életről való tudatuk örökre

megszűnjön, nem tudnak belenyugodni a nemlét gondolatába. — De hát miért nem gondolunk hasonló borzalommal arra az időre, amikor *még nem voltunk*, — kérdi Schopenhauer. Mi különbség van a két nemlét között? Hiszen állapotunk ugyanaz a születés előtt, mint a ha-lál után: egyformán a nemlét állapota.

A fentebbiek alapján megállapítja Schopen-hauer, hogy az egyén nem azért fél a haláltól, mert az életet becsesnek, kívánatosnak, jónak tartja s azt nem akarja elveszíteni. Nem is a nemlét gondolata teszi borzalmassá a halált, mert a születésünk előtti időre egyáltalán nem tekintünk borzalommal; a halálfélelem oka ki-zárólag az, hogy egyéniségünk lényege ösztön-szerű akarat, amely mivoltánál fogva élni akar. Tehát csak az életakarat tartja rémitőnek a halált s nem a gondolkodó értelem. Mert ha elgondoljuk az élet sok visszásságát, faldalmát, gyötrelmeit s ha tudjuk azt, hogy az az érzés, a mely eszméletlenség beálltával együtt jár, egyáltalán nem kellemetlen: az emberi értelem előtt teljesen indoktalan a halálfélelem.

(Folyt. köv.)

Problémáink.

— **Minden rajtunk fordul meg.** Az elmúlt öszön az amsterdami református egyetem fenn-állásának 50 éves fordulóját ünnepelte, amint arról annak idején lapunkban is hírt adtunk. Az ünnepségek idején olvastam valamelyik külföldi lapban, hogy ennek az egyedüli re-formátus egyetemnek nincsenek fundációi, ha-nem a fenntartás nagy költségeit a holland szigorú egyház hivei adják össze évről-évre.

Egészen valószínűtlennek tetszett előttem, hogy egy többkaru egyetemet ilyen módon fenn tud tartani egy 700-800 ezer lelket szám-láló egyház, még akkor is, ha tagjai mind jó-móduak lennének. Mindjárt arra gondoltam, hogy mi egy rendes theologia és tanítóképző fenntartására sem merünk vállalkozni. Igaz, hogy kevesebben vagyunk, de a holland szigo-ru egyháznak nem az amsterdami egyetem az egyetlen intézménye, amelyet tisztán a maga erejéből tart fenn.

Aztán megtaláltam a magyarázatát annak, hogy hogyan lehet egy egyháznak egyetemet és sok egyéb intézményt pusztán a hivek ado-mányaiból fenntartani. Csakis úgy, amint az a holland szigorú egyházban történik, ahol a kis falusi cseléd lány is beküldi évenként a maga adományát az amsterdami egyetem évi költsé-géire.

Ime itt a magyarázata a mi tehetetlenségünknek! Amíg Hollandiában a kis falusi cse-léd lány is tudja, hogy Amsterdamban van egy református egyetem, a melynek fenntartásához, mint az egyház tagja, ő is tartozik hozzájárulni.

addig nálunk a püspöki vizitációig sok helyen nem tudtak a kurátorok és presbíterek sem arról, hogy van theológiánk és árvaházunk, a melyek csak úgy állhatnak fenn, ha az egyházak és hivek ezt adományokkal lehetővé teszik. S minthogy kerületünkben is csak egy egyházmegyében volt eddig püspöki vizitáció, bizony még itt is lehetnek egyházak szép számmal, ahol eddig nem hallottak ezekről az intézményekről.

Valamikor ugyanerről a kérdéstről írva, azt állítottam, hogy „*csaknem* minden rajtunk fordul meg a gyülekezetben.” Revideálom akkori megállapításomat s állítani merem, hogy *minden rajtunk, lelkészekben fordul meg a gyülekezetben.* Tapasztaltam ezt saját egyházamban. Husz év alatt minden nemes célra tudtam kisebb-nagyobb összegű adományt gyűjteni. Természetesen, amire nem kértem, arra nem is kaptam. Így van ez más gyülekezetekben is; a lelkész jóakarától, lelkiismeretességétől s — tegyük hozzá — sokszor ügyességétől függ tisztán, hogy a gyülekezet részt vesz-e az egyházi közintézmények támogatásában.

A következő két példa beszédes bizonyága a fentebbieknek. Az első példa szomorú és lehangoló. Az egyik jómódu gyülekezet lelkészehez — aki maga is több százezer koronát érő ingatlan tulajdonosa — bemegy a tanító s kéri tőle a theol. internátus érdekében kibocsátott „hívó szó”-t, hogy a kötelező nyilatkozatot beküldhesse. A lelkész a „hívó szó” egyetlen példányát sem tudta előkeríteni és olyan nyilatkozatokat tett, a melyek nem méltók sem egy lelkészhez, sem a theologia ügyéhez. Egy ilyen vezetés alatt álló gyülekezettől vajjon mit várhatnak az egyetemes egyház meglévő és létesítendő intézményei?? Semmit! Évtizedekre kíván kapcsolva teljesen az építő munkából.

De — hála Istennek — vannak örvendetes példák is. Az ungi egyházmegyében a vajkóczy-mátyóczyi egyház 120 lelket számlál. Vagyona nincs, tehát az u. n. „életképtelen” egyházak közé tartozik. A nyáron 1400 k. kölcsönt vett fel az egyházmegyei pénztárból, hogy dézsmaadó-ját kifizethesse.

S amíg sok életképes, vagyonos egyház 6 év óta szabotálja a konventi határozatot, a mely a gyülekezetet a theológiára az évi fenntartói járulék befizetésére kötelezi s amíg sok egyház az 5 évi hátrálék befizetéséről hallani sem akar; addig a vajkóczy-mátyóczyi kis „életképtelen” egyház a lelkész által megindított gyűjtés folytán kifizette 6 évi járulékát a theológiára.

Az ilyen példákat látva, ki merné tagadni, hogy *minden* rajtunk, lelkészekben fordul meg a gyülekezetben??

(Ms.)

HIREK

— A **theologiai és középiskolai internátusra** ujabban megajánlotta az 1000 K. hozzájárulást *Bory Károly* ny. jegyző Kékkő. A legutóbbi nyugtázásunk óta történt befizetéseket a jövő számunkban közöljük.

— Az **Országos Hivatal** döntést hozott az 1919-20 évekről elmaradt államsegély, a természetbeni járandóságok kongrua alá való értékelése és az 1926 jan. 1 előtt született gyermekek családi pótléka és neveltetési járuléka ügyében, Egyik lelkésztársunk fentebbiekre vonatkozó kérvényét az Országos Hivatal a következő indokolással utasította el: 1., az 1919-20 évi államsegély nem folyósítható, mert a lelkészek a fogadalmat az új állam részére nem tették le kellő időben; 2., az értékelés ellen beadott panaszt nem veheti figyelembe, mert a járási főnökség értékelésén nincs módjában változtatni; 3., az 1926 jan. 1 előtt született gyermekek családi és neveltetési pótlékára vonatkozólag pedig — az Orsz. Hivatal szerint — a kongrua törvény nem intézkedik expressis verbis (Beküldetett).

— A **rimaszombati református leánykör** karácsonyi ünnepélyét 1930 december 21-én tartotta meg a Polgári Olvasó Körben. Péter Mihály püspök mondott üdvözlő és megnyitó beszédet, utána énekszámok, szavalatok és a gyülekezet fiataljai, gyermekeinek játéka gyönyörködtette mindvégig a nagyterem zsufolásig megtelt közönségét. A szegény gyermekek karácsonyi ajándékainak kiosztása december 23-án volt; ugyane nap estéjén tett látogatást a Leánykör a város szegény-házában is, ahová elvitt valamit a karácsony szeretetéből és jóindulatából.

— **Mott János kitüntetése.** Masaryk köztársasági elnök a Fehér Oroszlán rendjelt adományozta Mott Jánosnak, a Keresztyén Ifjusági Egyesületek Világszövetsége elnökének. A Keresztyén Diákszövetségnek pedig több, mint 1000 angol fontot gyűjtöttek s megfestették Mott János arcképét Sir William Orpen, a híres angol arcképfestővel.

— **Ujabb iskolamegszűntetések Erdélyben.** A román hatóság ujabban ismét két magyar iskolát szűntetett meg Erdélyben: Ujösör és Vulkánban. Vulkánban a 80 magyar gyermeket egyszerűen átutalták a román iskolába.

— **Belmissiói hír.** A Nagykaposon már 3-ik éve fennálló Leánykörhöz mult év nov. havában csatlakozott az ungcsepelyi Leánykör — tekintettel kis létszámára s megfelelő helyiség-hiányra — s vezetését a két lelkész felváltva végzi, a kaposi tanító és neje buzgó közreműködésével. A Csepelyben ugyancsak mult év novemberében 47 taggal megalakult Vasárnapi Iskola növendékei közt viszont szép számmal vannak Kaposról is, kikkel a csepelyi lelkész foglalkozik, — ezidőszerint egy üresen álló lakás egyik fűthető helyiségében.

— **A szürtei ref. egyház** advent első vasárnapjától kezdve minden második vasárnap vallásos estélyt tart. A gazdag műsorral összeállított estének mintegy fénypontja a karácsony első nap estén tartott karácsonyfa ünnepély volt. Az énekkar és a vegyeskar szebbnél-szebb karácsonyi énekeket adott elő, Böszörményi Zoltán ref. tanító karnagy vezetésével, aki az előadott darabok sikerével, precíz betanításával, szaktudásával megmutatta, hogy falusi gyülekezetekben is lehet 5 évi állandó és lankadást nem ismerő munka által olyan eredményt elérni és felmutatni, amely akármelyik intelligens egyénekből álló énekkarnak is dicséretére válhatnék. Az ünnepségen több szavalt is hangzott el, különösen nagy sikert arattak Balázs Erzsébet, Molnár Ilon, Katkó Gyula, Kovács Erzsébet és Szopó Margitka szavaltai. Gencsy Béla lelkész ünnepi beszédet mondott, „Mit köszönhet a ker. világ a karácsonynak?” címmel. Ünnepség végeztével a karácsonyfa ajándékai szét lettek osztva az iskolás gyermekek között, akik az ajándékokat átvéve örömtől áthatott kebellet zárták be az estét „Szálljatok le szálljatok, betlehemi anyagok” c.-ű 3 szólamra betanult énekükkel.

— **Az Északamerikai Egyesült Államokban** az 1929 évben 14 milliót tett ki az eladott Bibliák száma. Mig a világ többi részében 36 és félmilliót. Vagyis összesen 50 és félmillió Biblia talált gazdát. Tekintve, hogy egy esztendőben kb. 31 és háromnegyed millió másodperc van, csaknem minden másodpercre két Bibliának a megvásárlása esett. Nincs a földön könyv, mely kelendőség tekintetében a Bibliához volna hasonló.

— **Protestáns bál.** A Debrecenben megjelenő Vasárnap-ból vesszük a magyarországi egyházi viszonyokat jellemző alábbi sorokat:

„Budapesten az idén rendezik a 62-ik protestáns bált. Hiába az ország protestáns és főleg református közvéleményének minden tiltakozása az ellen, hogy protestáns név alatt táncoljanak és mulassanak, mégis „protestáns bál”-t tartanak. Ennek a protestáns bálnak külön érdekessége a fővédnökök névsora, akik a következők: Horthy Miklós kormányzó, Izabella, Augusztia, Anna kir. hercegasszonyok, József, Albrecht és dr. József Ferenc kir. hercegek és Horthy Miklósné. Ezt a felsorolást a bál rendezősége adja a napilapokban. A spanyol etikett követeli meg azt, hogy a kormányzó feleségét legutolsó helyen említik fel és nem a többi hölgyek között. Már ez maga különös a mai világban, éppen egy protestánsnak nevezett alkalommal kapcsolatban. A protestáns bál furcsasága az is, hogy a fenti nyolc fővédnök között egyedül a kormányzó protestáns, míg a többi hét fővédnök róm. kath. vallású. A végén még odajutunk, hogy a protestáns bálkat a Serédi Jusztiniánus, vagy a Banga páter fővédnöksége alatt fogják megrendezni. Nem bírjuk megérteni, hogy ha már protestáns bált rendeznek, akkor miért kérnek fel ugyszólván kizárólag r. kath. fővédnököket, vagy ha mindenáron ragaszkodnak ezekhez a fővédnökökhöz (amihez joguk van s amit nem is rónánk fel nekik), akkor miért nevezik a báljukat protestánsnak? A nyolc fővédnök közt a hat főhercegnek és főhercegasszonynak a szerepeltetése is feltűnő. Talán csak nem Habsburg-párti tüntetést terveznek ezzel a bállal? Ez is a rendezők egyéni izlésének dolga, de akkor miért tüntetnek mindenáron protestáns név alatt? Imé, ezekből is láthatjátok, bus református magyarak, hogy mennyire igaza volt a debreceni presbiterek értekezletének, midőn keményen állást foglalt az egyházi jelszavak és nevek alatt rendezett mindenféle táncmulatság ellen. Ha a tisztelt rendező ifjuság táncolni és mulatni akar, vagy ha akár nemes emberbaráti célok érdekében is óhajt mulatságot rendezni, ám tegye, de nevezze el másképpen a bálját. Nevezze legitimistabálnak vagy akárminek. Ez ellen legalább itt, ennek a lapnak hasábjain nem emelnénk kifogást.”

— **Gyülekezeti esték.** Pozsonyban az evang. férfiak és ifjak szövetsége vallásos estéket rendez. Nov. 16-án Okályi Adolf és Pröhle Henrik lelkészek az ágostai hitvallás és az augsburgi jubileumi ünnepségekről tartottak

előadást vetített képekkel. Dec. 14-én Wurm Károly evang. tanító Madách Ember Tragédiájáról olvasta fel tanulmányát vetített képekkel. Január hó 18-án Fábry Viktor eperjesi lelkész Hiven mindhalálíg címen, febr. 15-én pedig Limbacher Rezső dr. főorvos A szép meglátása a természetben címen tartanak felolvasást. Az esték 7 órakor kezdődnek a Tolstoj u. 1. sz. népiskola nagytermében.

— **Tanulmányut Spanyolország — Tangerbe.** A Párizsi Magyar Diákegyesület Utazási Osztálya, mely a MEFHOSz. tanulmányutjait rendezi és az elmúlt szezonban 23 tanulmányutat indított 1050 résztvevővel, 1931. évi március hó 16-án tanulmányutat rendez Spanyolországba. Útvonal Budapest, Wien, Genf, Barcelona, Valencia, Granada, Cadix, Algeciras, Tanger, Sevilla, Cordoba, Madrid, Toledo, Escorial, San Sebastian, Biarritz, Lourdes, Marseille, Nizza, Monte Carlo, Genova, Milano, Velence, Budapest. Részvételi díj: 863 pengő. Rendez továbbá tanulmányutat a tavasz folyamán Északafrikába, Egyptomba, Konstantinápolyba, Olaszországba, Párizsba és a francia Rivierára. Az erre vonatkozó prospektusunkat az érdeklődőknek legnagyobb készséggel díjmentesen küldi meg a Párizsi Magyar Diákegyesület Utazási Osztálya. Budapest, IX., Ferenc körút 38., fsz. 2.)

— **A segédlelkészek nősülése.** Fontos határozatot hozott a magyarországi dunamelléki ref. egyházkerület most tartott közgyűlése, amikor az egyházkerületnek egy 1888 évben már e tárgyban hozott határozatával kapcsolatban kimondotta azt, hogy segédlelkészek a dunamelléki egyházkerületben a jövőben csak esperesi felterjesztés alapján és püspöki engedéllyel nősülhetnek. Engedély nélkül történt nősülések esetén elhelyezésre nem tarthatnak számot; viszont pedig nős segédlelkészek más egyházkerületből nem vétetnek át. E határozathozatalra az a körülmény adott okot, hogy mialatt a régebbi időkben csak nagy ritkaság közé tartozott az, hogy segédlelkészek megnősültek, addig ez ma, a mai rendkívül nehéz idők dacára is, mind sűrűbben előfordul és a nős állapot a segédlelkészek elhelyezésénél sok nehézséget okoz.

— **Kinai misszionárius Kiskunhalason.** A kiskunhalasi református gyülekezet december 7-én vendégül látta a Magyar Evangéliumi

Ker. Missziói Szövetség egyik — jelenleg szabadságon Magyarországon tartózkodó — kínai misszionáriusát, Vasel Matildot. A főgimnázium tornatermében ez alkalommal ünnepélyt rendezett a gyülekezet, melynek keretében Vasel Matild érdekes előadásban ismertette kínai missziói munkájukat. Az összegyűlt hatalmas hallgatóság lelkében mély nyomokat hagytak szavai. Előadását munkaterületéről készített fényképfelvételek bemutatásával kísérte, melyeket Jeremiás Lajos tanár mutatott be vetítőgéppel.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat az ungi ref. egyházmegye kebelébe tartozó palágyi egyház halálozás folytán megüresedett lelkészi állására. Díjlevéileg biztosított javadalom: 1., 20 hold szántó föld (egy tagban), 10 hold rét; külön 3379 □-öl ingatlan haszonélvezete. 2., 24 drb. marhalegeltetési jog a községi közös legelőkön. 3., 8 hold föld háromszori megszántása s beboronálása és tíz hold rét lekasálása s a széna beszállításának pénzértéke. 4., Terményekben: 14 köböl buza, 19 köböl gabona, a hivek által fizetve. 5., 40 köbméter testfa, az egyház által folyó ár szerint készpénzben fizetve. 6., Lelkészt illeti a „Köbléri” erdőn egy telek után járó haszonélvezeti jog. 7., Stóla, az egyházkerületi szabályrendelet szerint. 8., Törvényes államsegély. Földek után az adókat a lelkész tartozik fizetni. Pályázatok: Ref. esperesi hivatal, Salamon, p: Cóp. járás: Král Chlumeck, címre küldendők e pályázati hirdetés megjelenése után három héten belül. *Péter Mihály* püspök.

Pályázat. A palágyi református egyház presbiteriuma pályázatot hirdet a II. tanítói állásra. Javadalma az egyháztól: 1200 kor. az az egyezer kettőszáz kor. készpénz; 336 kor. az az háromszázharminchat korona lakbér és törvényes államsegély, amely az állás elfoglalása után azonnal kérvényezve lesz. Kötelesség: a reá bizott osztályoknak a tanítása, valamint az egyház társadalmi munkában segédkezés. Pályázati határidő 1931. január 28. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal bíró nosztrifikációs vizsgát tett ref. vallású férfi és nő tanítók. Az állás 1931. febr. 1-én foglalandó el. Pályázati kérvények az Isk. Referátus S6400/I-1929. sz. rendelete szerint kellőleg felszerelve a palágyi ref. lelkészi hivatalhoz küldendők posta Dobóruszka Ž. XX. *Ref. presbitérium.*

Pályázat. A körtvélyesi ref. egyház presbiteriuma a „Ref. Egyház és Iskola” 1930 évi 46-ik számában hirdetett pályázatát a kántortanítói állásra 1931 január 31-ig meghosszabbítja. *Presbitérium.*

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix Általános Biztosító Társaság
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

388

Ref. Lelkészi Hivatal

Komárom

Miskolczy Lajos urt és papi szabó
Ungvári, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

Alapítva
1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ : Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagylapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában. Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” Verké Kápušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kladóhivatalra tartozó megkeresések a csicseri lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Az ifjusági lap kérdése.

Hogyha a kezünkbe vesszünk egy-egy erdélyi, jugoszláviai vagy magyarországi egyházi lapot, meglep bennünket az a komoly, határozottan református szellemű evangelizációs munka, amely az ottani ifjuság közt folyik. Annál nagyobb fájdalommal tölti el lelkünket aztán az a tény, hogy nálunk főleg a főiskolás ifjusággal olyan keveset törődünk. Ott élnek az egyetemi városokban, idegen környezetben, a legkülönbözőbb szellemi hatásoknak kitéve csaknem teljesen magukra hagyatva. Így azután nem csoda, hogyha az a vékony szál, mely őket az egyházhöz fűzte, bizony nagyon hamar elszakad.

Isten különös gondviselő kegyelmét látjuk abban, hogy ez az ifjuság mégis hű akar maradni a kálvinista gondolathoz és maga vette kezébe az evangélizáció ügyét. Ezt a nagy célt szolgálja a Baráti Szó című ifjusági lapjuk. Mikor e lap meglepően tartalmas legutóbbi számát a kezünkbe vesszük, rögtön kiérettük a lap szerkesztőinek törekvését: a rel. tanuló ifjuság gondolkodását és életfelfogását a ref. keresztyénség szellemében befolyásolni. Meglep bennünket a komoly hang, amely a lap minden egyes cikkén végigvonul. Itt egy új mentalitású ifjusággal van dolgunk. Ennek az ifjuságnak nem voltak gondtalan ifjui évei, ők rögtön szemben találták magukat az élet komoly realitásaival. Kétszeres sullyal reájuk nehezedik kissebbségi helyzetünk terhe. Idegen főiskolákon, idegen nyelven kell tanulniok, aztán előttük áll a csaknem reménytelen elhelyezkedési lehetőség. Nagyon természetes, hogy az ilyen körülmények közt ez az ifjuság egészen más életideállal indul neki az életnek. Tudja, hogy az élet nem a szórakozások szakadatlan

sorozata, hanem állandó, lelkiismeretes munka. A lap főszerkesztője olyan szépen ad kifejezést ennek a gondolatnak, mikor eszményképül állítja oda a szolgálat ifjuságát.

Ez az ifjuság határozott programmal lép ki az életbe. A legutóbbi lapszám cikkeiben tömören összefoglalva előttünk is állnak a mai ifjuság törekvései. Maga Móricz Zsigmond a legutóbbi prágai tartózkodása alkalmából irt beszámolójában szinte az elragadtatás hangján emlékezik meg arról a szociális felelősségérzetről, amely a mai főiskolás ifjuságot áthatja. A Baráti Szó cikkei is ezt a szociális lelkületet akarják kialakítani a mi ref. ifjuságunk között. Érdeklődésük fő tárgya: a mai magyar falu. Ezt akarják megismerni, ennek szellemi, erkölcsi nivóját akarják felemelni, mert úgy látják, hogy a mai magyar szellemi és lelki élet megújulásának a magyar faluból kell kiindulnia.

Mikor a lap nivós, értékes cikkeit olvassuk, az a gondolat érlelődik meg bennünk: ez az ifjuság megérdemelné, hogy nagyobb gondot fordítsunk reá és többet törődjünk vele! Egyházi lapjaink már többször felvetették azt a tervet, hogy magasabb egyházi fórumainknak meg kellene találni a pénzfedezetet arra, hogy állandó ifjusági titkár beállítható lenne a határozott ref. szellemben végzendő ifjusági evangelizációs munka végzésére. A Baráti Szót pedig egyházhatalóságaink részéről a legteljesebb erkölcsi s anvagi támogatás illeti meg. Mikor a jövő református intelligencia megmentéséről van szó, akkor semmi áldozat sem elég nagy!

Patay Tibor.

Az élet és halál kérdése.

— Dr. Magda S. előadása. —

(Folytatás.)

Schopenhauer másik meglepő gondolata az, hogy a *természet* — amely pedig sohasem hazudik — nem ismeri a halálfélelmet, sőt az egyén élete is teljesen közömbös reá nézve. A természet csak a faj életére van tekintettel. Amíg az egyén élete a véletlen megszámlálhatatlan veszélyének van kitéve állandóan, a fajéletét csodálatos gondossággal védi a természet. Az egyének milliói állandóan pusztulnak s azért a természetben mintha semmi sem változna. S ha sub specie aeternitatis tekintjük a világot, úgy tűnik fel, mintha a lény, amely eltűnik s a mely helyébe lép, egy és ugyanaz volna. A faj mindig él s elpusztíthatatlanságának érzetéből származik az a meglepő körülmény, hogy az egyén a haláltól való félelem ellenére, gondatlanul folytatja utját a különböző veszélyek között, a melyek minden pillanatban megsemmisíthetik.

A fajnak nincs öntudata s így nincs halálfélelme s minthogy az egyén nem ismeri fel a fajjal való azonosságát, hanem attól különbözőnek tartja magát, nem mentesülhet a halálfélelemtől.

De a halálfélelem mellett keblünk mélyén ott hordozzuk azt a revelációt, hogy a halál bennünket meg nem semmisít. S ha nem semmisülhetünk meg, akkor mindig is voltunk s csak az láthat a halálban abszolút véget, aki a születést abszolút kezdetnek tartja. *Lelkünk megismerő része* azt mondja, hogy a halál végleges végünk, de az *akaró része a léleknek* biztosít halhatatlanságunkról.

Körülbelül ez a lényege annak, amit Schopenhauer a halál misztériumára vonatkozólag előnkbe tár. Nem tekintjük ez alkalommal feladatunknak, hogy Schopenhauer fentebbi gondolatait behatóbb vizsgálat tárgyává tegyük s reá mutassunk azokra a belső ellentmondásokra, a melyek a zseniális gondolatok háttérében meghuzódnak. Csak pusztán annak a megállapítására szorítkozunk, hogy Schopenhauer *filozófiája és élete*, sem elméletileg, sem gyakorlatilag nem oldotta meg a nagy kérdést.

Filozófiája elméletileg nem oldotta meg azért, mert a megsemmisülés borzalmát nem enyhíti számomra az a gondolat, hogy ha én el is pusztulok, a faj, mely az én folytatásom is, tovább él. Gyakorlatilag pedig Schopenhauer élete határozottan ellene mond elméletének; mert az életet gyűlölő s a halált dicsőítő filozófus, aki olyan szuggesztív erővel tudott írni az élet semmiségéről és gyötrelmeiről; akitől joggal kérdezhették, hogy mért nem pusztítja el magát, ha annyira elviselhetetlennek tartja az életet: élete végén, amikor felfedezték, amikor a hirnév és dicsőség napja reásütött: való-

sággal habzsolta a dicsőség mámorító italát. A mogorva és sötétlelkű Schopenhauer szeretője lett az életnek s alig tudott betelni azzal.

De ne tegyünk szemrehányást sem Schopenhauernek, sem általában a filozófiának, hogy kétségben hagy bennünket a halál nagy problémáját illetőleg. Nyugodjunk bele, — ha fájdalmas is a gondolat —, hogy az *élet és halál értelmét az emberi gondolkodás nem tudja megmagyarázni* a nélkül, hogy ellenmondásokba ne bonyolulna. Örök misztérium marad az az *emberi tudás* számára, mely kisiklik görcsöve alól s köddé foszlik elméletei hálójában. A filozófiát örök keresésnek tartjuk s ha Sokrates szerint a filozófia a halállal való foglalkozás: csakugyan a végtelenbe nyulik feladata.

De ami elrejtett a bölcsek elől, az megjelentetett az Isten gyermekeinek. Az élet és halál kérdését a *Jézus tudománya* maradék nélkül megoldotta s teljes világosságot derített annak titkára. „Én vagyok az út, igazság és az *élet*” — mondja Jézus magáról. (Ján. XIV. 6.) Tehát számunkra, akik Jézusban hiszünk: *Ő az élet*. Mennyit töprengett a gondolkozó ember az élet értelmén! Mi az élet? Miért születünk; honnan jöttünk és hová megyünk? Mi célja lehetett az Alkotónak az ember teremtésével? Van-e a világnak egyáltalán célja, vagy a vak véletlen viszi tovább a végtelen időben célalansul? A gondolkodó emberi értelem az évezredek folyamán annyi különböző feleletet adott ezekre a nagy kérdésekre, de ezek máig sem tudtak megnyugvást hozni a kereső léleknek. S Jézus egy rövid mondatban egyszer s mindenkorra elintézte a kérdést, a melynek megoldása érdekében a bölcsek könyvtárakat irtak össze. *Ő az élet*, *Ő* a mi életünk; csak benne és általa lehet célja és értelme a mi életünknek. Az élet célja és értelme: *Jézus által megismerni s megszeretni Istent, aki maga örök szeretet*. Nem félelemből, hanem a szeretet indítására munkálkodni az Isten akarata szerint, aki öröktől fogva maga is munkálkodik. Az életnek csak úgy lehet célja és értelme számunkra, ha bizonyosságunk van a felől, hogy a Jézus követése által munkatársaivá letünk az örök teremtésben annak az Istennek, aki minket is teremtett és pedig épen azért teremtett, hogy mint az ő szt. Fia, mi is kizárólag az ő akaratát teljesítsük.

Lehet-e ennél magasabb és méltóbb célt tűzni az ember élete elé? Együtt lenni a Krisztussal; vele együtt küzdeni s vele együtt megdicsőülni. Mikor az értelem leroskad az élet nagy kérdései előtt, milyen megnyugtató hallani a bizonyosság után sóvárgó léleknek a Jézus kijelentését: „Akié a Fiu, azé az élet.” (I. Ján. V. 11.)

Tehát Jézus a mi életünk; ő rajta kívül nincs élet, csak vegetálás, sorvadás és pusztulás. Azért kiált fájdalmasan a tőle távol botor-

káló emberekhez: „És nem akartok hozzám jönni, hogy életetek legyen!” (Ján. V. 40.)

De az evangélium nemcsak az élet, hanem a *halál* nagy kérdését is megoldotta számunkra, amikor azt tanítja: „Krisztus hatalmat nyert minden testen, hogy örök életet adjon mindenknek” (Ján. XVII. 2.) Mert mi a halál? A tudomány értelmellenül áll e kérdéssel szemben. A bűn zsoldja a halál, — mondja Pál apostol. Tehát megsemmisítője bennünk mindannak, ami a bűn szolgálatában áll; azaz annak, ami bennünk nem a Krisztusé. Jézus teljesen ment volt a bűntől, tehát rajta semmi hatalma nem volt a halálnak; földi teste sem kerülhetett annak pusztító hatalma alá. Rajtunk azonban osztozkodik az élet és a halál, a Krisztus és a Sátán. Tőlünk függ, mennyit tudunk átmenteni magunkból az életnek s mennyi marad a halál és enyészet martalékául. Életünk tehát állandó küzdelem kell hogy legyen az életért; azért az életért, a melyen a halálnak nincs hatalma. Ebben a küzdelemben az élet Fejedelme áll mellettünk az ő segítségével, hogy mentől többet tudjunk átmenteni magunkból az örök életre. Ebben a küzdelemben csak Jézus segíthet bennünket teljes győzelemre a halál felett: „Ha vele együtt meghaltunk, vele együtt fogunk élni is” (II. Tim. II, 11.) Ő a feltámadás és az élet, aki ő benne hiszen, ha meghal is él s a ki hiszen ő benne, soha meg nem hal.

A földi ember tudatában évezredek óta úgy áll a halál, mint az élet ellentéte, mint egy „sötét prófécia”, mint egy „félelmetes hatalom”, a mely elől nincs menekvése annak, aki anyától született, Jézus szembeszállt az embernek ezzel az ősi ellenségével s megtörte annak hatalmát, lefokozta jelentőségét. Egy muló epizóddá, egy lépcsővé tette azt, a melyen keresztül a Ő hívei, akik itt e földön vele és benne éltek, átjutnak az ideigvalóból az örökkévaló életbe.

Az élet és a halál nagy kérdését mindenkinek magának kell megoldania a maga számára; mindenkinek a saját lelkével, a saját hitével kell ezt a kérdést elintéznie. Hangsúlyozom, hogy a Krisztus nélkül nincs megnyugtató megoldás! A tudomány hideg bölcsessége, a képzelet bűvös ereje csak csalódásba ringathat. Egy igazi, biztos megoldása lehetséges csupán az élet és halál kérdésének, a Pál apostolé: „Mert nekem az élet Krisztus és a meghalás nyereség.” (Fil. I. 21.)

A beretkei árvaházból.

A *beretkei árvák karácsonya* 26 árva szívébe vitt meleget, derűt és boldogító bizonyosságot, hogy az ő megtartójuk nem a kis Jézuska, hanem az erős, hatalmas Jézus, Isten örökkévaló

segítsége, aki ebben a nagyon szegény világban is és életük minden idejében gazdaggá tudja tenni az övéit. Karácsony előtt már egy hónappal megkezdődött az angyaljárás. Először 1-1 angyal, aztán az angyalok egész seregének szívét hozta a posta, örömtöndő, felemelő, biztató szereteit. Hoztak az angyalok édességet bőven: sok alsó és felső meleg ruhát, sok-sok harisnyát, szvettert, sált, gramofont, könyvet, mézeskalácsot, diót, almát, játékokat és annyi szárított, tojásos leves tésztát, hogy elég lesz egész évre. Mikor felgyult a szép nagy karácsonyfa, — azt is egy angyal küldte, — 26 árva énekelte alatta boldog örömmel: Krisztus urunknak áldott születésén, angyali verset mondunk szent ünnepén. Mindenik megkapta a maga sok ajándékát és meglelégedve, örömtől sugárzó arccal adott hálát, hogy ezt Jézus tette mind. Ez a hely kevés arra, hogy árváink karácsonyi jó angyalainak nevét, meg, hogy mit adtak, felsoroljuk, de nevük fel van írva az égben. Szilveszter estéjén karácsonyfa alatt, amelyen akkor is Isten irgalma égett, 26 árva kulcsolt kezét imára. Megköszönte a szerető szíveket, akik által Isten nekik meleg otthont, ételt, ruhát, sok örömet és mindent adott az elmúlt évben. Hisszük, hogy aki velünk volt a múltban, velünk lesz majd a jövőben is és az árvák életfáján nem alszanak el a lángok, hanem mindig több név ragyog fel a muló idővel, hogy Isten soha el nem muló szeretetét sugározza.

Levél az árváknak. Kedves árva testvéreink! Tegnap este az árva-estén rólatok emlékeztünk. Nagyon szép este volt, igen sokan voltunk. Kőzeleg a karácsony ünnepe, amikor minden gyermeket melegebben szorítanak szívükhöz jó szüleik. Mi a runyai református iskola tanulói tudjuk, hogy nektek nincsenek már jó szüleitek, akik karácsony estére kedves örömet szerezzenek nektek. Azért mi is, mint kedves szüleink, összeraktuk filléreinket, elküldjük nektek a Jézuska által, hogy hozzon nektek is a karácsonyfátokra, ami legkedvesebb. Kevés ugyan, amit küldünk, de fogadjátok szívesen, mert igaz szeretettel küldjük. Boldog karácsony ünnepeket kívánunk. Runya 1930. decz. 21. Tanuló társaim nevében testvéri szeretettel vagyok Lenkey Jolánka.

A *beretkei árvák* Lenkey Jolánkának, tanuló társainak, meg a többi sok iskolás fiúnak és lánynak, akik szeretettel gondolnak rájuk és azoknak a kedves nagyoknak, akiknek a szíve értük is dobog és a kicsik szívét is megmozgatja, hálás köszönetet küldenek, kívánnak boldog új évet és sokakat boldogító minden napot.

Adományok a beretkei árvaházra postai megbízás útján a Tornaljai hitelintézethez Tornala, vagy Bácsy Gyula árvaházi igazgatóhoz Beretke, pp. Gemerská Panita, — vasuton: Beretkei árvaháznak Tornallyay Zoltán főgondnok

ur öméltóságához Tornala—küldendők. Postai befizetési lapot kívánatra szívesen küld az árvaház igazgatója. Jó azonban, ha a befizetési lappal küldött adományokról levelező lapon külön is értesítetik az árvaházi igazgató, hogy a beküldött összegeket rendeltetésének megfelelően, helyesen könyvelhesse el. Különösen kérjük a lelkészek, tanítók és egyházak önként vállalt évi járulékainak pontos jelzését, nehogy e tekintetben zavarok álljanak elő.

Uj könyvek.

A hitélet fellendülése mindig magával hozza a nagyobbfoku könyvtermelést, ami természetes is, ha meggondoljuk, hogy a hívő lélekben mindig van missziói felelősség is. Ez a felelősség kényszeríti azután, hogy az általa megismert igazságot minél szélesebb rétegben hirdesse és ismertté tegye. Ezt látjuk az apostoli korban, az egyházi atyák korában és mindenütt, ahol élő hit munkálkodott a lelkekben. Ez érteti meg velünk a magyar reformáció nagyfoku könyvtermelését is. És ezt látjuk ma is. Különösen erdélyi testvéreinknél találkozunk ma hasonló jelenséggel.

Az alábbiakban *három uj erdélyi könyvről* számolunk be röviden.

1. *Istennek nagyságos dolgai.* Prédikációk.

A kolozsvári református theologiai fakultáson minden tanévben vasárnap délelőttönként istentiszteleteket tartanak a hallgatók részére, de ezeket az istentiszteleteket szép számmal látogatja a közönség is. Ezek az u. n. akadémiai istentiszteletek. Az Igét a fakultás tanárai és a kerület püspöke hirdetik. Minden évben előre meghatározott terv szerint történik az igehirdetés és bizonyos témakört ölel fel. Az iskolai év csaknem teljesen egybeesik az egyházi év ünnepek felével s így ennél értékesebbek ezek a beszédek.

Az 1929/30. tanév beszéd-ciklusát adták ki ebben az évben először a fakultás tanárai. A gyűjtemény 32 beszédet tartalmaz és a következő módon tagozódik:

1. Adventől Böjtfő-Vasárnapig. a) „*Várván vártam az Urat ...*” b) „*És hozzám hajolt és meghallgatta kiáltásomat ...*” 2. Böjtfő-Vasárnaptól Nagypéntekig. a) „*És kivont engem a pusztulás gödréből, a sáros fertőből ...*” 3. Husvétől Áldozócsütörtökig. b) „*És kösziklára állította lábaimat, megerősítvén lépteimet ...*” 4. Áldozócsütörtöktől Szentháromságvasárnapig. c) „*És uj éneket adott szájamba, a mi Istenünk dicséretét*”.

Részletes kritikát a kötetről itt nem adunk, csak annyit jegyzünk meg, hogy a dogmatikai tételekről szóló beszédek kissé nehézkesek, ami egyébként a dolog természeténél fogva érthető is. A könyvet minden igehirdető haszonnal forgathatja és olvashatja és örömmel szem-

lélheti benne a *református hitvallásos* gondolkodás és igehirdetés térhódítását. Sikeres bemutatkozása ez a könyv a kolozsvári theol. fakultás tanárainak, mint igehirdetőeknek.

2. „*Az Úr csodásan működik.*” Bibliaköri vezérfonal. III. év anyaga. Ára 5 Kč.

Az Erdélyben gyönyörű lendülettel megindult ifjusági bibliaköri munka szükségessé tette egy részletes terv kidolgozását, mely egységes irányt adjon az egész munkának. Ezen hiányt érezve adták ki két évvel ezelőtt a fenti címen az első bibliaköri vezérfonalat az ifjusági munka vezetői, hogy ezáltal segítségére legyenek úgy a vezetőknek, mint a tagoknak.

A füzet 52 bibliárai anyagot ad egységes terv szerint kidolgozva. A most megjelent utolsó füzet annyival is értékesebb, mert ebben minden bibliára anyaga mellé csatolva van az imaóra, önképzőköri és testnevelési megbeszélés tárgya a Keresztyén Ifjusági Egyesületek négyes programjának megfelelően. Azonkívül a második félév anyaga különösképpen a mi viszonyaink figyelembe vételével készült. „*Egy nép életének legsúlyosabb órái*” címen az ótestamentomi kiválasztott nép azon *sorsforduló* eseményeit tárgyalja, amelyek reánk nézve is rendkívüli sok tanúságot tartalmaznak. Végül két mintaösszejövétel programját adja a kis könyv.

Ezen vezérfonalat nagy haszonnal és lelki áldással használhatják *leányköreink* is, amennyiben a munka összeállításánál és kidolgozásánál a leánymunka vezetői is közreműködtek és tekintettel voltak az ő feladataikra is.

3. *Mi a külmisszió?* Ára 6 Kč.

Nagyon kevés könyv jelent meg a magyar könyvpiacra, amely a külmisszióval foglalkozik s ezért annál nagyobb örömmel kell fogadnunk ezt a könyvet, mely áttekintést nyújt a külmisszió minden ágáról. Meg kell vallanunk, hogy magyar református egyházunk eddig nagyon keveset tett a külmisszióért. Sokan nem is tudják, mi a külmisszió, hiszen azért volt szükség ezen könyv megírására is. Az ébredő hitélettel karöltve mind több figyelmet szentelnek ennek a kérdésnek is. Kezd ébredni az alvó felelősség azok iránt, akik még mindezideig sötétségben járnak és nem ismerik a világosságot, Aki itt lakozott közöttünk, de Akit nem fogadtunk be.

Ez a könyv tájékoztató mindazok számára, akik érdeklődnek a külmisszió nagy és fontos kérdése iránt. Röviden közöl minden tudnivalót róla. Először a címben felvetett kérdésre felel: „a misszió nem más, mint a Jézus Krisztusról szóló örömmel engedelmes hirdetése azok között, akik még nem ismerik a nevét.” Ezután „A misszió a Bibliában” címen a Szentírást a misszió szempontjából ismerteti röviden. Uj, csodálatos, eddig nem látott dolgok tárulnak fel előttünk. „A ker. misszió története.”

ben szomoruan és szegyenkezve olvassuk, hogy a magyar református egyház hiányzik ebből a történelemből.

A következő cikkek a misszió területeiről, munkaágairól, itthoni és odakinti akadályairól nyujtanak átfogó képet. „Előkészület a misszióra”, „Egyházunk és a misszió” című cikkek után egy vallomás zárja be a könyvet „Mit tesztek a külmisszióért?” — Függelékül a magyar missziói irodalom áttekintését adja. A szöveget számos, a misszionáriusok életéből vett kép magyarázza és teszi érthetővé. Ugyszintén ezt a célt szolgálja a világmiszió térképe is.

A könyvet legmelegebben lehet ajánlani ifjúsági egyesületeknek és leányköröknek, hogy mi is *tegyünk* valamit a külmisszióért!

(Mindhárom könyv megrendelhető a Barsi Református Egyházmegye Iratterjesztésénél. Református Lelkészi Hivatal Hont-Darmoty. P. Oros.)
T. K.

Problémáink.

1919-20. Lapunk közelebbi számában, — megjelölése nélkül annak, hogy melyik lelkészársunkkal történt az eset — arról nyertünk a hírek rovatában értesülést, hogy az Orsz. hivatal — a mely eddig még nem foglalkozott ezzel az ügygel — elutasító határozatot hozott az 1919-20 évről visszatartott lelkészi államszegély kifizetése iránt intézett kérvényre.

Semmi kétség az iránt, hogy az Orsz. Hivatal az elutasításra a miniszteriumtól nyerte az instrukciót, miután ugyanazon vesszőparipára ült fel, a mit az ujdonsült „*agrárpolitikus*”: egyházi ügyeink közismert hátramoszditója tenyészlett ki, bennünket egy kanál vízbe megfojtani kész „*jóindulatával*” annak idején.

Hogy az a szegyenletes, silány ürügy, — melyszerint a segélyek kifizetésének megtagadása a hűségi fogadalom késedelmes letétele indokán történik — még most is a felszinen uszik: azt a süketség, vakság és főleg a legkirívóbb roszakaratnak, vagy ha ezt tagadásba veszik, akkor a vastag tudatlanságnak tulajdoníthatjuk.

Az köztudomásu, hogy az 1898 évi XIV. t. c. szerinti kongruatörvény jogérvénye fennállott 1926 évig, a mikor a 126 számú újabb kongruatörvény váltotta fel; éppen így érvényben volt az 1913 évi XXXVIII. t. c. is, mely a korpótlékról szól. Az előbbinek 7. §., az utóbbinak 8. §. világosan meghatározza, hogy ezen illetményeket csak azon lelkész vesztheti el, a kit *államellenes cselekedetért büntető bíróság jogerősen elítelt*.

Vajjon volt-e csak inditva is büntető eljárás egyetlen lelkész ellen is a hűségi fogadalom késedelmes letétele címén s mégkevésbé volt-e

elítelve?? Létezett-e a kongruás lelkészeket illetően bármilyen más törvényszakasz, a melynek alapján megfoszthatók lennének fizetés kiegészítésük és korpótlékuktól?! Nincs egy jótányi sem! Nem lábbal tiprása tehát a törvénynek az, hogy a lelkészek tulnyomó részét önkényüleg megfosztották jogos illetményeiktől, mert egyes kiváltságosok megkapták, sőt még a mult évben is 29 egyén részére utaltak ki bizonyos részt. Hát ez a jogrend, ez az igazság ebben az államban?? Ugyan minő véleményt alkossunk a kérvényeket elintéző referens, ügyosztályvezető és hivatalfőnök jogérzéke, törvényismerete és tisztelete felől, a mikor egy alaptalan ürüggyel foszt meg a törvényes járandóságtól?? Hiszen még a kóbor cigányokat is a *törvény* védi avagy sujtja, csak mi ref. lelkészek állunk törvényen kívül?? Ez a jutalma türesünknek, munkánkknak, loyaltásunknak! Hát nincs itt lelkiismeret és felelősségérzet?? Ezt meg kell tudakoznunk illetékesebb, a napí rut politikától mentes helyen, a legfelsőbb közigazgatási bíróságnál! Igazságunknak ott ki kell derülni!

Én felhivom itt azon kartársamat, a kit az Orsz. Hivatal elutasított kérvényével, tudassa kiletét, lakóhelyét a szerkesztőséggel, onnan pedig én kérek erről értesítést, hogy rendelkezésére bocsáthassak fontos argumentumokat, a mit sikerrel fog felhasználni a közíg. legfelsőbb bírósághoz minél előbb benyujtandó panaszbeadványban. Jelentkezzen az illető!!

Lictor.

H I R E K

— **Halálozás.** *Szentimrey Józsefné sz. Németh Katalin*, Szentimrey József ny. esperes, volt derceni lelkész felesége, életének 74-ik, házasságának 46-ik évében Beregszászon elhunyt. Áldott legyen emlékezete, szeretteit vigasztalja meg a kegyelem Istene.

— **A theologiai és középiskolai internátus** felépítésére ujabban *Siku Mihály* presbiter Rimaszombatból beküldött 250 kor. adományt. Legutóbbi nyugtázásunk (1930 XII. 14) óta a megajánlott összegekre a következő befizetések történtek: Madar Karolina Csetfalva 600 k., Dr. Zehery István Rimaszombat 400 k., Fülöp Zsigmond Komárom 500 k., Ref. egyház Tarcavajkóc 350 k., Lakatos Károly Komárom 500 k., Szabó Elemér Nagyszöllős 250 k., Pum József Bene 1000 k., Török Győző Kassa 600 k., Bolyos Béla Revuca 500 k., Luby Lajos Pálócz 100 k., Boross Zoltán Feled 50 k., Pattay Károly Alsószecse 350 k., Sándor Benő

Negyed 334 k., Boross Zoltán Feled 50 k., Segédlelkész 300 k., Siku Mihály adománya: 250 k., Összes befizetés eddig: 53. 945 k. 15 f. Mindazokat, akik a theol. és középiskolai internátus javára pénzt szándékoznak küldeni, kérjük, hogy küldeményeiket közvetlenül a „Dunabank Részvénytársaság Nagykaposi fiókja, Velké Kapušany” címre méltóztassanak irányítani. Az ajánlattevőknek a jövő hónapban küldünk csekklapot az 1931. évi részlet befizetésére; megkeresésre bármikor és bárkinek.

— **A Beretkei Árvaház** javára volt kitéve a persely a csicseri ref. egyházban, ujév napján, a délelőtti istentisztelet alkalmával. A lelkész adományán kívül 100 k. gyűlt be, a mely összeg elküldetett rendeltetési helyére.

— **Hírek Abujtornából.** Az abaujturnai egyházmegye szavazalbonató bizottsága jelentése szerint az egyházmegye presbiteriumainak összes szavazatával választotta meg s ültette be gondnoki székébe Fekete Miklós eszkárosi földbirtokost, a ki édes atyjától örökölt vallásos buzgóságával, egyház iránti szeretetével kis egyházának templomépítő Nehemiása tudott lenni. Megválasztása őszinte örömet keltett egyházmegyénk közönsége körében. — **Gál István** losonci végzett theologus január 11-én mutatkozott be, mint régen nélkülözött segédlelkész a kassai közönség előtt.

— **A budapesti januári konferencia.** A budapesti Református Theologiai Akadémia által évenként januárban tartani szokott konferencia ez évben február 10, 11 és 12-én fog megtartatni. Programját később fogjuk közölni, de már most felhívjuk rá a figyelmet.

— **Az „óhitű reformátusok” visszatérése.** Nagyváradról írják, hogy a dr. Gyenge János által alapított szekta, a melyet alapítója óhitű református egyháznak nevezett el, megszűnt. Tagjai visszatértek a református egyház kebelébe.

— **A kínai köztársaság elnöke keresztény lett.** A kínai köztársaság jelenlegi elnöke a múlt év októberében megkeresztelkedett. A keresztelési szertartást Kuang bennszülött lelkész végezte a család és a külügyminiszter jelenlétében, akik már régebb idő óta keresztények.

— **A bolsevizmus a vallásról.** Egyik oroszországi lap írja a következőket: „Nem a meg-

előző imádságtól, hanem a megelőző szántástól függ az aratás. És a mi szántóföldjeinknek nem Istenre, hanem trágyára van szüksége; teheneinknek pedig nem a papokat kell etetni, hanem a disznókat. Mert a disznó és a trágya hasznos hoz, a papok és az Istenbe vetett hit azonban kárára van a mi társadalmunknak. Ezért a trágya és a disznó hasznosabb dolog, mint az imádság. Semmiféle rablóbanda nem okoz oly sok kárt, mint a papok és a szekták szervezete. Egyetlenegy erkölcstelen könyv sem okozott akkora kárt, mint a biblia...” Részvétellel és fájdalommal gondolunk a jobb sorsra érdemes orosz népre, amelynek ilyen gyalázatos módon gyilkolja lelkét és hitét a sátán hadserege.

— **Németországban van egy hivatal, mely vigasztalással foglalkozik.** Egy fiatal lelkész alapította, aki néhány hónapi boldog házasság után elveszítette ifju feleségét. A lelkész hívő lelke fellázadt, miért éppen ő az áldozat? Miért éppen neki kellett elveszíteni élete boldogságát? Három napig hadakozott az Urral. Harmadnapra megbékült. Most már tudta, miért mérte rá a tragikus csapást az Ur Isten. Kiválasztott, hogy saját szenvedésén keresztül segítsen a szenvedőkön. Ebben a kegyeletes üzemben minden öngyilkosság, vasuti katasztrófa, minden közlekedési baleset, minden élet tragikus kimulása akta lesz. Ahol valamelyes szerencsétlenség bekövetkezik, ott azonnal megjelenik vigasztaló füzeteivel az említett hivatal. Munkájáért nem vár fizetést, sem köszönetet, általában semmit sem vár, a hivatal csak adni akar.

— **A sárospataki kollégium angol rendszerű internátusának megteremtése** érdekében nagyfontosságú tanácskozás volt a kultuszminisztériumban gróf Klebelsberg miniszter elnökelete alatt. A másfélórás tanácskozáson résztvettek Petri és Kornis államtitkárokon kívül Mészáros h. államtitkár, Jakabffy min. tanácsos és Domanovsky egyetemi tanár. a főiskola részéről pedig F. Farkas Géza és Janka Károly főiskolai gondnokok és Elekes Imre gimn. igazgató. Az internátus és az új speciális tanterv mellett tervben egy ref. polgári fiúiskola felállítása is Sárospatak számára.

— **Jöjjön velünk** feledhetetlennek ígérkező tavaszi velencei és bécsi tanulmányutunkra. Jelentkezéseket már most elfogad a Magyar Református Diákok Soli Deo Glória Szövetsége

(IX. Lónyai u. 7. II/28.) Jelentkezéskor előre küldendő a velencei tanulmányut résztvevőinek 30'—P, a bécsi tanulmányut résztvevőinek 10'—P. A velencei ut ára 118'—P, bécsi tanulmányut ára 38'—P.

— **Eladó könyvek:** 1. Vasárnapi iskolai tanítások. II. kötet 100 Kč. 2. Zoványi Jenő: Theologiai ismeretek Tára 100 Kč. 3. Papini: Krisztus története. Diszkötet 50 Kč. 4. Forgács Gyula: A belmisszió kézikönyve 100 Kč. 5. Katechetika. Irta Kolos Dániel 20 Kč. 6. Zsilinszky Mihály: A magyar protestáns egyház története 60 Kč. 7. Csiky Lajos: Lelkipásztorkodástan 40 Kč. 8. Szikszay György: Kereszttyén tanítások 40 Kč. 9. Czinke István: Isteniszteleti szertartási beszédek 50 Kč. 10. Babay Kálmán: Ravatal mellett I. kötet 40 Kč. 11. Szuhay Benedek: Halotti beszédek 40 Kč. 12. Debreceni Lelkészi Tár 5 kötet 150 Kč. 13. Fábrián Dénes: Vasárnapi imakönyv 20 Kč. 14. Könyves Tóth Kálmán vasárnapi imakönyv 25 Kč. 15. Makkai Sándor: Aratás 20 Kč. 16. Ravasz László: Gondolatok 10 Kč. 17. Ravasz László: Az ember élet útjának felén 20 Kč. 18. Ravasz László: Orgonazugás 30 Kč. 19. Ravasz László: A Thábor hegyormán 40 Kč. 20. Ravasz László: Látások Könyve 40 Kč. 21. Ravasz László: Tudom, kinek hittem 40 Kč. 22. Fejes István: Egyházi beszédek II. kötet 40 Kč. 23. Juhász László: Beszédek 10 Kč. 24. Kupay Dénes: Egyházi beszédek 10 Kč. 25. Kupay Dénes: Egyházi beszédek 20 Kč. 26. Révész Imre: Egyházi beszédek II. kötet 40 Kč. 27. Szilády János: Egyházi beszédek I. kötet 20 Kč. 28. Takaró Géza: Emlék könyv a reformáció 400 éves fordulóján 20 Kč. 29. Lévy Lajos: Egyházi beszédek 20 Kč. 30. Kövér Árpád: Egyházi beszédek 15 Kč. 31. Tarnóczy Lajos: Egyházi beszédek 10 Kč. 32. Koren Pál: Jézus beszédek. Írásmagyarozatok 20 Kč. 33. Hastings: Isten napjai 10 Kč. 34. Garzó Gyula: Gyakorlati Bibliamagyarozatok 20 Kč. 35. Szász Károly: Egyházi évkör. (Beszédek) 20 Kč. 36. Vasárnap délután. Imák és elmélkedések 20 Kč. 37. Lang Henrik: Vallásos beszédek. ford. Mitrovics Gy. 20 Kč. 38. Egyházi beszédek: Bersiertől. fordította Szalóczi Pál 20 Kč. 39. Zombori Gedő: Egyházi beszédek 20 Kč. 40. Mitrovics Gyula: Összes beszédek és művei 4 kötet 100 Kč. 41. Gyöngyösi Sámuel: Beszédek 25 Kč. 42. Gyöngyösi Sámuel: Hétköznapi imakönyv 40 Kč. 43.

Könyves Tóth Kálmán: A hit temploma. Beszédek 20 Kč. 44. Nagy Imre: Egy év a szószéken. Beszédvázlatok 20 Kč. 45. Vásárhelyi Zsigmond: Bibliai képek. (Beszédek) 20 Kč. 46. Baksay Dániel: Köznapi imakönyv 40 Kč. 47. Hörk József: Liturgia 30 Kč. 48. Révész Bálint: Egyházzertartási beszédek 20 Kč. 49. Pap István: Köznapi imádságok 20 Kč. 50. Varga Lajos: Hétköznapi imádságok bibliaolvasással egybekötött isteniszteletre 50 Kč. 51. Volfarth: Magyarozatos ujttestamentom 50 Kč. 52. Mitrovics Gyula: Egyházi szónaklattan 20 Kč. 23. Erős Lajos: Apologetika 30 Kč. 54. Kálvin Hatása. Dr. Loesche György fordította S. Szabó József 30 Kč. 55. Dr. Heisler József: Egyháztörténelmi kézikönyv 30 Kč. 56. Szuhay Benedek: Az egyházlátogatás kézikönyve 20 Kč. 57. Rousseau mint moralista. Irta Dr. Rác Lajos 10 Kč. 58. Dr. Makkai Sándor: Öntudatos kálvinizmus 10 Kč. 59. A kereszttyén egyház a IV. V. és VI. században, Baurtól 20 Kč. 60. Csiky Lajos: Lelkipásztorkodástan 10 Kč. 61. Kovács Albert: Egyházjogtan. két kötet 40 Kč. 62. Nagypapok életrajza 20 Kč. 63. Sawlea K. Szovjet oroszország 20 Kč. 64. Radácsy György: Bibliai tanulmányok 20 Kč. 65. Kun Bertalan: Egyházi szónoklattan 10 Kč. Venni szándékozók forduljanak a serkei ref. lelkészi hivatalhoz. Serke. pp. Felednice. (Gömör m.)

HIVATALOS RÉSZ

— **Pályázati hirdetés.** A beregrákosi ref. egyház presbiteriuma pályázatot hirdet 3 tanerős iskolája II-ik tanítói állására. Fizetése: elsőrendű 3 szoba, konyha, kamarából álló lakás, kiskert, értékelve 300 koronára. Kézpénz havi előleges részletekben 4608 ék. Törvényes államszegély. Köteleessége: a reábizandó osztályok vezetése, iskolán kívüli és egyháztársadalmi munkában segédkezés. Pályázhatnak férfi és nőtanítók, kik állampolgársággal bírnak. Férfi tanító szükség esetén lelkészt és kántort helyettesíteni tartozik. Pályázati határidő 1931 febr. 1. Posta helyben. Kérvények a beregrákosi ref. lelkészi hivatalhoz küldendők.

Szerkesztői üzenet.

B. P. Zs.-o. Természetes, hogy kérését készséggel teljesítjük. Szives üdvözet!

Cz. M. G—a. A küldött ujévi jókivánatokat halásan köszönöm és hasonlókkal viszonzom.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix Általános Biztosító Társaság
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

"Kis Tükör" szerkesztősege
 Komárno
 Jókai u. 18.

Miskolczi Lajos
 ur és papi szabó
 Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrára való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kezelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Hononna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

▶ Előnyös részletfizetési feltételek. ◀

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomtatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában. Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelství pošt. a telegr. v Košicích g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” felké-
Kapušanyc címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Egyháztörténeti adalékok.

Nemcsak a könyveknek van sorsuk, hanem az okiratoknak is, ennek is, amit most közlök. A múlt év őszén pásztori látogatást végeztem rimaszombati hiveimnél. Utána pár nap múlva az egyik hívemtől: Szokolay János tisztviselőtől levelet kaptam, melyben a látogatást megköszöni és egyuttal ezzel az okirattal kedveskedik. Ugy örzi, mint becses családi ereklyét, miután az irat egyik őstől: Szokolay Hartó Istvántól származik, de velem is megakarja ismertetni. Hogy most már megmagyarázzam a dolgot, ez az irat tulajdonképpen melléklete egy folyamodványnak, melyet Szokolay Hartó István 1728. jan. 29-én intézett a Helytartótanács-hoz, mint sajószentpéteri lelkész és a borsodi (vagy Borsod-gömör-honti) egyházmegye esperese. A sárisben seniornak nevezi magát, de a folyamodványnak, (mindkettő eredeti okirat) mint superintendens írja alá magát. Érdekes maga a latin nyelvű folyamodvány, illetőleg felelet is. Hogy miért került Szokolay és egyházmegyéje tekete könyvbe, az akkori történeti helyzet igazolja és a felelet elárulja. III. Mátyás alatt már nem üldözték bitóval és börtönnel a protestánsokat, a Leopoldina explanatio és a Helytartótanács azonban alkalmas volt őket kipszítani. A Helytartótanács, az „eretnekek ostroma” híven is végezte feladatát. Mivel 1725-ben egy olyan rendeletet adott ki a vármegyéknek, amelyet 1727-ben megismételt, hogy „tegyenek kimerítő jelentést a superintendensek és seniorok számáról, joghatóságáról és kiváltságairól,” erre adott felelet a felirat és annak itt közölt melléklete. A felirat hű fordításban a következő:

A nagytekintetű királyi helytartótanács kegyes levelének vétele után, alábbiakban vagyok bátor feleletemet tolmácsolni.

Superintendenciámnak tekintélyére vonatkozólag: az a világ Megváltójától adatott, ki megígérte, hogy a harcoló egyházat egész a világ végéig fogja kormányozni és apostolokat, evangélistákat, prófétákat, doktorokat, püspököket, és papokat állított, és azt akarta, hogy minden rendben menjen. Ami jöhet a reformáció tiszta idejétől kezdve mindig érvényben volt, mégis 1608-ban II. Mátyás dicső emlékeztető királytól és a nemes karoktól és a rendektől az országgyűlésen nagyobb ünnepélyességgel, határozatilag megállapított a következő kifejezett szavakkal:

I) A karok és rendek közötti félreértések kikerülése végett elhatároztatik, hogy minden vallásnak meglegyenek a saját följobbvalói és superintendensei, így tehát ezzel a formalitással a ref. egyház superintendenciája törvényileg érvényt szerzett Magyarországon.

II) Hogy ez a kiváltság és jogkör nem valami javaknak birtoklásában, vagy valami jövedelmeknek, vagy bevételeknek a javadalmából áll, amelyekkel az én superintendenciám egyáltalán nem rendelkezik, hanem az egyháznak a kánonok szerinti igazgatásában, hogy az Isten szolgálói az ígét eredeti értelmében hirdessék és többi kötelességeiket szabályszerűen végezzék. És a hallgatók pedig józan életet éljenek.

III) Hogy superintendenciám (hivatásom) dolgait illetőleg kitől függök, ezekben válaszolok:

1. Az Istentől, minden jónak adományozójától.
2. Ófelségétől a királytól, aki mindezt ideig ezt a vallást ez országban fenntartja; így nyilvánvaló, hogy ez a függőség az Istentől származik, az Isten után a legfelségesebb királytól. részben a fentebb említett, általam elfogadott kánonoktól, amelyek a Szent-Írásból vannak

merítve, részben pedig a kerület testvéreitől és szolgálóitól (híveitől), akiknek teljes egyetértésével szoktunk határozatot hozni.

IV.) A helyek neveit és névsorát és azonkívül az igazgatásom alatt álló lelkészek számát illetőleg mellékelve csatolom annak jegyzőkönyvét. Sajó-Szentpéter, 29 Jan. 1728 Stephanus Harto Szokolyay superintendens.

Ami már most ezt az alábbi sériest illeti, sok szempontból becses történeti adalék ez. Először is világosságot vet arra, hogy a tiszán-inneni 4 megye közül (1. Borsod-, Gömör-, Hont, 2. Abauj-Torna, 3. Zemplén és 4. Ung.), amelyek—ellentétben a többi kerületekkel,—1735-ig sénioraik felügyelete alatt állottak, a borsod-gömör-honti (Szokolyay csak borsodinak nevezi) határai meddig terjedtek. A mint látszik, Borsodon és Gömörön kívül Kishontból, Zemplénből, Abaujvárból, Tornából és Hevesből is tartoztak hozzá egyházak. De más szempontból is becses ez az okirat, mert megmondja, kik voltak 1728-ban ezen egyházak lelkészei. Végül arra is világot vet, hány egyház pusztult el azóta ezekből, hánynak a jogi helyzete változott még s lett anyaegyházból filiává, vagy megfordítva. Végül még csak annyit. Az ungi egyházmegyében egy igen dicséretes mozgalom indult meg, midőn néhány fiatal lelkész egymásután bocsátja közre a multunkra világot vető okmányokat. Jó volna ezt az eljárást követni a többi egyházmegyében is. És ha látnánk, hogy sok az arató, a mező pedig (a lap terjedelmé) szűk, a lapot inkább ki is bővíthetnénk. Hisz ha már nincsen valamiféle tudományos, történeti folyóiratunk, legalább a történeti adalékok számára érdemes volna a lapunkat egy kissé meg bővíteni

Péter Mihály.

Series

Ecclesiarum earundemque Ministrorum Helveticae Confessionis in Tractu Borsodiensi sub Seniorátu admodum Reverendi Stephani Harto Szokolyai existentium, et quidem.

In Inclyto Comitatu Borsodiensi.

Loca Ecclesiarum : *Nomina Ministrorum :*
Sajó Sz. Péter Stephanus Harto Szokolyai
Fratrum Senior et Ecclae eiusdem Minister.
Ecseg Stephanus Ecsegi.
Sajó Keresztur Martinus Tsáji.
Mikolt Sámuel Tartcali et
Laurentis Sérki
Diós Győr. Stephanus Polgárdi
Tsaba Filialis Szirma. Stephanus Putnoki
Kis Tokaj Alsó Sólca cum Johanes Zilahi
Felső Solca Filiali
Lad-háza Johannes Gilányi
Aranyos Gasparus Bikközegi
Emőd Paulus Szepsi
Szalonta cum Papi Paulus Nagy-Váti
Kis-Győr Georgius Barkai
Geszt Martinus Büdi
Harsány occupatum per Admodum Reverendum

Georgium Ignatium Handler Seminarii Agriensis eo tempore Praefectum.

Saaly cum Darótc Stephanus Nagyodi
Noszvaj cum Seertc Johannes Tsáti alias Szabó
Tserép Falva. Michael Zabolai
Ábrány cum Nyárad Franciscus Gyöngyösi
M: Keresztes Johannes Bánhorváti
Nagy-Mihály Andreás Füleki
Lövvő Stephanus Görgei
Walk Izraél Jósua-fői
Bábona Georgius Szilágyi
Herep Johannes Maklári
Ároktó Andreás Emödi
Tsát Stephanus Soos
Igritzi Nicolaus Tunyogi
Bába Stephanus Kálnai
Nemes Bikk Johannes Aszalai
Tisza Keszi Johannes Szikszai
Tarjány Mikhael Losontzi
Oszlár Johannes Komjáti
Palkonya Stephanus Ványai
Szederkény Johannes Szikszai
Sajó Szeged cum Örös Johannes Ináncsi
Onod Martinus Bagosi
Vámos Georgius Némethi
Szirák et Ziliz Stephanus Jósваи
Böldva Stephanus Makrantzi
Hangács et Nyomár Dániel Féli
Lak Petrus Diószegi
Hegymegh Franciscus Szombati
Balajth Stephanus Tzegényi
Irota. Andreas Kelecsényi
Szakácsi Johannes Marosi
Bessenyő et Lád Johannes Gilzei
Borsod Mathiás Serki
Edelény Johannes Balogh
Disznós Horváth Stephanus Bogáti
Kelecsény et Nyárad Johannes Vatai
Ruda-bánya et Szuhogy Johannes Komjáti
Szendrő Stephanus Kérészi
Szalonna Johannes Hegymegi
Martoni Stephanus Szalontai
Meszes et Abod Stephanus Szent-Királyi
Kaza, Ivány et Galgótz. Stephanus Kazintzi
Vadna, N. Bartz. Johannes Szikszai
Bánhorvát, Bánfalva. Georgius Sértzi
Visnyo et Nekésen Stephanus Szent Péteri
Szilvás Gabriel Jablontzai
Dédes, Tapolcsány et Mályinka Mikhael Homonnai

In Inclyto Comitatu Gömöriensi.
Berzété, Körös, Rudna Sámuel Tzeglédi
Szalotz et Wittelk Andreas Homonnai

Pelsötz, Horka, Páskaháza et Lekenve:	Sá- [muel Nádudvari	Selyeb et Nyéta.	Iadislaus Rozgonyi
Beretke, Tsótó et Tiba	Johannes Losontzi	Kupa.	Johannes Berényi
Tornallya, Királyi, Hubó	Johannes Szent Péteri	Felső Vadász et Szakácsi.	Johannes Marosi
Sajó Keszi, Kövecses, Lenke	Andreas Jósvalfői	Tomor.	Johannes Járdánházi
Naprágy	Andreas Garbótzí	Alsó Vadász.	Martinus Szombati.
Kelemér, Poszoba	Paulusz Szilágyi	In Inclyto Comitatu Tórnseni	
Szuhafő	Stephanus Kétskei	Szölös, Ardo, Teresztene et Kápolna.	Andreas [Ardai
Alsó Suha, Zádorfalva	Stephanus Bereti	Egerszeg et Káno.	Georgius Tótfalusi
Ragály et Trizs	Sámuel Megyeri	Perkupa et Varbótz.	Johannes Almási
Zubogy et Imola	Michael Emödi	Szin.	Martinus Berzétei
Putnok, Velezd, Héty	Martinus Tornallyai	Petri.	Johannes Szent Péteri
Abafalva, Recske, Sz. Király, Bánréve	Michael Makrantzi	Jósvalfő.	Johannes Görgei
		Szilicze.	Sámuel Jenei
Hanva, Tsiz, Lénárdfalva.	Georgius Füleki	In Inclyto Comitatu Hevesiensi.	
Runya	Sámuel Sárkány	Poroszló.	Franciscus Jósvai.
Beije, Sor	Thomas Kereszturi	Sarud.	Stephanus A. Szokolyai
Otrokocs	Petrus Edelényi	Nána.	Gabriel Vitéz.
Gitze, Naszvaj, et Mikocsány	Johannes Ecsegi	Kis Köre.	Johannes Körtvélyesi
Szkáros Rás, Felfalu, Visnyó	Sámuel Dálnoki	Atány.	Petrus Körösi.
Kálosa et Alsó Kálosa	Johannes Szombati	Maklár. Ludi-Magister.	Daniel Varsányi.
Vály, Gergelyfalva, Alsó Vály et Valentinus Vitéz			— Finis —
Mihályfalva, Bikszeg			
Balogh	Johannes Dobi		
Uza Panit et Tamási	Johannes Donga		
Bartzi háza, Dulháza.	Georgius Monaka		
Felső Bátka, Alsó Bátka, Ujjfalu,	Stephanus [Szalontai		
Rakottyás, Nemesh Radnóth,			
Rima Szécs, Zádorháza, Ivány,	Stephanus [Borsodi		
Tsako, et Jéne.			
Harmacz.	Martinus Barkai		
Dobótza et Martonfalva	Johannes Szuhai		
Simoni et Darnya	Michael Tzeglédi		
Serke	Johannes Szent Péteri		
Feled et Kisfalud	Stephanus Zombori		
Jánosi, Pálfalva, Bellény	Johannes Mezei		
Szutor	Michael Ujjhelyi.		
In Inclyto Comitatu Kis-Hont.			
Rimaszombat et Majom.	Johannes Tsernahai et Andreas Munkácsi		
Ziherje et Pokorágy	Stephanus Ratki		
In Inclyto Comitatu Zemplényiensi			
Kásmárk, Dobsza.	Stephanus Kereskényi		
Tsanálos	Petrus Baronyai		
Gesztihely	Stephanus Sattzai		
Bölcs	Stephanus Enyedi		
Hernád Németi	Johannes Szent Péteri		
Berzék.	Franciscus Szikszai		
Hidvégh.	Paulus Sárói		
Girincs.	Stephanus Kaposi		
Kis Tsécs.	Stephanus Szikszai		
Kesztyéten.	Stephanus Kólos		
Lutz.	Jacobus Bélyei		
Harkány.	Johannes Beszerményi		
In Inclyto Comitatu Aba Ujjvár.			
Szikszó.	Sámuel Hodosi et Georgius Szent Péteri		
Ónga.	Stephanus Mezei		
Kásmárk.	Johannes Berzétei		

Lelkészek fogadalomtétele és az 1919-20 évi államsegély.

Hivatalos lapunk 2-ik számában, a hírek rovatában olvastuk az *Országos Hivatal* döntését, melyszerint az 1919-20 évi államsegély azért nem folyósítható, mert a lelkeszek a fogadalmat az új állam részére *nem tették le kellő időben*.

Történelmi igazság érdekében szükséges feljegyezni a következőket: Addig, míg Magyarország alá nem írta a trianoni békeszerződést, a szlovenszkói világi hatóságok is *csak tényleges és nem törvényes állapotnak* tartották a helyzetet. Ezt olvashattuk minden hirlapban, anélkül, hogy a szigorú cenzúra ezt törülte volna. Ezt bizonyította az is, hogy a vármegyei magyar tisztviselők nagy része megmaradt hivatalában.

Tőlünk, Dunántuli ref. egyházkerületünk püspöke, Németh István a határozat miatt átment ugyan lakni a komáromi egyház testét képező dunántuli részbe, Ujkomáromba, de onnét is küldte utasításait, hogy a lelkeszek fegyelmi elmozdítás terhe mellett le ne tegyék a fogadalmat, míg Magyarországon a békeszerződés ratifikálva nem lesz és külön egyházkerület szervezésére ne is gondoljanak.

Igazán érdemes volna a paróchiális könyvtárak részére külön könyvből kiadni azt az óriási küzdelmet, melyet a barsi egyházmegyében *Patay Károly*, a komáromiban *Tóth Kálmán* esperesek kifejtettek szlovenszkói egyház-és iskolai ügyeink rendezése érdekében.

Ha olvassuk az 1920 és 1921 évi egyházmegyei jegyzőkönyvekből elnöki jelentéseiket,

összeszorul a szívünk, hogy a történelmi nagy-időknek ez a két, igazán Istentől rendelt embere miként örökdött éveken keresztül két malomkő között, ennek a két egyházmegyének minden ékességétől megfosztott hajóját bölcsességükkel mint vezették Scyllák és Karibdisek között.

Talán nem csalódom, ha azt állítom jelentéseik alapján; hogy a csehszlovák kormány rideg, velünk lelkészekkel szemben teljesen bizalmatlan magatartásánál és rendelkezéseinek fájdalmasabb volt, volt édesanyánknak, a dunántúli ref. egyházkerületnek velünk szemben fölényes, de segíteni nem is tudó, de nem is akaró magatartása.

A barsi e. m. esperese 1920. jun. 1-én tartott rendkívüli közgyűlésünk jelentésében ezt írta: „*Egyetlen tájékoztató, biztató sor nélkül egyetemes egyházkuntól, egyházkerületünkötől, a reánk szakadt új világ között felette nehéz és kínos volt helyzetünk. Lelkészeink, tanítóink között többen kijelentették, hogy alig képesek beilleszkedni a megváltozott viszonyokba. Készek lennének inkább állásukat elhagyni. Magam is ez érzések hatása alatt állva, siettem Pozsonyba a minisztériumba, hol is április 9-én 285. sz. a. sikerült megnyernem az engedélyt, mely szerint a barsi egyházmegye lelkészei és tanítói a fogadalom alól a békeszerződés ratifikálásáig fel vannak mentve. E kedvezmény kiterjesztett később minden, a respublica területén élő református lelkészre.*”

Ugyanezen közgyűlés az esperesi jelentés kapcsán elhatározta, hogy a kezdeményező lépést a kibontakozásra meg kell tenni, *felmenti lelkészeit az erkölcsi felelősség további súlya és következményei alól.* Bizottságot nevezett ki, hogy a köztársasági kormánynál *tegyék meg a puhatolódzó, kezdeményező érintkezéseket.*

1920. december 9-én a barsi egyházmegye lelkészértekezlete egyhangulag csatlakozott a *tiszáninneri ref. egyházkerület határozatához*, ki-mondotta az önálló szervezkedés szükségességét, annak azonnali megindítását s vele szerves összefüggésben levő lépések sürgős megtételét kívánja.

A komáromi egyházmegye közel harmad-féléves szünetelés után 1920. október 20-án tartott közgyűlést. Tóth Kálmán esperes klasszikus szépségű jelentésében már ezt írta: „*A békeszerződést a magyar kormány f. év június 4-én aláírta; elérkezettnek láttuk az időt, hogy a külön szervezkedés és a lelkészek hűségfogadalomtételével foglalkozzunk.*” Ebben a jelentésben is olvasható, hogy a régi kerület és zsinat hangsúlyozzák a m. ref. egyház egységét; szlovenszkoí: ref. egyházainkat csak helyettes püspök és főgondnokkal kívánják kormányozni. *A fogadalom letételét csak kényszerűség esetében engedélyezik.* (?) Ugyiszintén a segélyek igénybe-vételét is. (!?)

1921 év jan. 26-án tartott egyházmegyei közgyűlés esperesi jelentésében ez van: „*Czinke István püspök ur közlése szerint a zsinat külügyi bizottságától azt az utasítást kapta, hogy a fogadalmat le kell tenni, továbbá, hogy ezt sürgeti a magyar kormány is.*”

Hogy Tóth Kálmán esperes nem volt egy-veleményen a komáromi e. m. azon hangadóival, kik a tiszáninneri e. ker. és a barsi egyházmegye határozatait kifogásolták, kitűnik jelentése ezen sorából: „*Az elősorolt fejlemények után, a véleményező bizottság felfogása ellenére is összehívtam most a közgyűlést.* Lelkem mélyéből átérzem mostani határozatunk pillanatának komolyságát s azt az erkölcsi felelősséget, mely rám, mint a gyűlés egyik elnöke e nagy kérdés eldöntésénél hárul.”

1921 év nov. 29-én tartott e. m. közgyűlésen bejelentette az esperes, hogy a szlovenszkoí dunáninneri egyházkerület megalakult, megválasztotta tisztikarát, *június 18-án Komáromban valamennyi lelkész, segédlelkész és gondnok letette a csehszlovák államnak a hűségfogadalmat.*

Ilyen előzmények után — még a polgári erkölccstannal is—összeegyeztethető-e valamennyi lelkésznek megbüntetése az 1919-20 évekre már megígért és törvényhozásilag ki is utalt államségélyeknek megvonásával?

Ez szerintem olyan Dreyfus-ügy, mely még tíz év múlva is revíziót kíván. Itt és ott, fent és lent állittassanak elő névszerint a lelkész-családok megnyomorításának okozói!

Kamocsa 1931. I. 12.

Boross Kálmán.

Dr. Ravasz László Baksay Sándorról.

Baksay Sándor egyházi munkáit 4 kötetben adja ki dr. Hetessy Kálmán kecskeméti lelkész. A I-ső kötet, a mely ótestamentomi textusok alapján irt predikációkat tartalmaz: megjelent dr. Ravasz László előszavával. Az előszó az alábbi klasszikus jellemzést adja Baksayról:

„Baksay Sándorról az irodalomtörténet meg-állapította, hogy egyike a legkiválóbb és legmagyarább elbeszélőknek. Az is közkeletű állítás, hogy néprajzi cikkei, a régi világ és saját korának alakjairól, jellemző vonásairól irt rajzai a magyar életnek igaz és művészi ábrázolása. Iliász és Odysseus fordítása pedig a magyar nyelvnek és verselésnek olyan mintája, melyhez minden későbbi nemzedék visszatér tanulni és gyönyörködni. Ő körülbelül azt a helyet tölti be nálunk, amit Meyer Conrad Ferdinánd Schweiz irodalmában.”

„Mindezekén kívül Baksaynak van még egy másik nagy irodalomtörténeti érdeme. Ő volt az első, aki néhány század után újra irodalmivá tett egy elfeledett műfajt: a meditációt. Ez az

irodalmivá tétel e könyv megjelenésével teljedik meg."

"Más irodalmakban a meditáció sokkal nagyobb jelentőségű, mint a miénkben. Az elmélkedés és az igehirdetés éppen olyan olvasott műfaj, mint a regény, vagy a vers. A csúcsponton a nagy elbeszélők és drámaírók mellett mindenütt ott van az épületes — vagy aszketikus — irodalomnak egy-egy óriása: Bossuet, Vinet, Emerson, Kierkegaard neveit említem meg csupán."

"Nálunk is így volt egy darabig. A XVI. században a magyar irodalom fundamentumát református és evangélikus prédikátorok vetették meg s művek nagy ellenfelökben, Pázmány Péterben tetőződött be. De a XVIII. századtól kezdve elvált a meditáció az élő irodalomtól; az utóbbi nőtt, ágazott, egyre dusabbá bokrosodott, a meditáció pedig lappangó irodalommá vált; asztalfiókokban, szakkönyvtárakban, az irodalmi élettel össze nem függő istentiszteleteken húzódott meg, de nem vált közkinccsévé vagy művészi élményévé az egész nemzetnek."

"Semmi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy a XIX. század kiváló írói, akik foglalkozás szerint meditátorok voltak, irodalmi beírásokat mint lírikusok, vagy epikusok szerezték meg; Czuczor Gergely, Tompa Mihály, Szász Károly, Győry Vilmos verseit, cikkeit, elbeszéléseit mindenki ismerte, de prédikációikat maguk sem tartották irodalmi műfajnak, sőt talán egyéb műveikhez mérten maguk sem tulajdonítottak azoknak különös értéket."

"Baksay Sándor élete folyamán szintén e törvény alá esett. Prédikációs könyvet életében nem is adott ki; irodalmi ambíciói, mint igehirdetőnek, nem voltak; nem látott az egyházi beszédben műfajt, csak alkalmat a szolgálatra és szent kötelességet. A prédikáció éppen magasságánál fogva felül, vagy kívül esik az irodalmi szempontokon."

"De most, hogy halála után fél emberöltővel, születésének századik évfordulójához közel, unokaöccse: Dr. Hetessy Kálmán kecskeméti lelkipásztor, egyházi beszédeit négy kötetben kiadja, álmélkodva látjuk, hogy egy olyan műfajjal állunk szemben, mely éppen ebben a könyvben újra irodalmivá vált, olyan szellemi termékekkel, melyek érett műalkotásnak aesztetikailag finom és élő gyümölcsei. a magyar vallásos géniusznek művészi és örökszép kivirágzása."

"Ennyit e könyv irodalmi jelentőségéről, amellyel minden kor minden magyar emberéhez szól."

"Természetesen vannak és lesznek sokan, akik az említett irodalmi és aesztetikai szemponton kívül, vallásos szempontból különösképpen is viszonyulnak ez műve-re-hez: benne ismerik fel hitüknek olyan kifejezését, amely minden egyéni ujsága és eredetisége mellett az

ősi, tiszta, magyar kálvinizmusnak legtipikusabb megnyilatkozása. Azért szól saját háza-népe közül is a legtöbbszörnek, mert magát a lényegét adja, teljesen, típusban, egyéni erővel. Ez pedig azt jelenti, hogy Baksay a református igehirdetés egyik klasszikusa; átirodalmiasult Szikszay; a kálvini magyar kegyességnek oszlopembere."

"Még csak egy hiányzik a classicitáshoz: az, hogy olvasták legyen az emberek. Baksay, a meditátor várja olvasóit: nyugodtan várja, mert tovább él, mint az olvasók egymásra következő nemzedékei."

Irodalom.

Vásárhelyi János: *Az Ur színe előtt. Református lelkipásztor imakönyve.* Kolozsvár, Minerva irodalmi és nyomdai műintézet R. T. kiadása, 1930., 260 l.

Vásárhelyi J. „az Ur színe előtt szolgáló lelkipásztor imádságos könyvének” nevezi ezt a munkát s méltán, mert különösen azok az ifjú lelkészek, akiknek hátuk megett még nem áll évtizedes gyakorló munka: nagyon hálásak lehetnek neki a nyújtott segítségért, irányításért és utmutatásért. A könyv 7 főrésze oszlik a következő címek alatt: I. *Vasárnapi imádságok*, II. *Alkalmi imádságok*, III. *Szentigék Vasárnapi és ünnepi istentiszteletre*, IV. *Esketés*, V. *Beteglátogatás*, VI. *Temetés*, VII. *Rendkívüli alkalmak*.

Már maguk a főcímek fogalmat nyújtanak a könyv gazdag tartalmáról. Az alkalmi imádságok között az ünnepieken kívül vannak templomszentelés, iskolaszentelés, harangavatás stb. alkalmaira szóló imádságok; de a gyakorlati szükség szempontjait tekintve nem kevésbé értékes a könyv utolsó része, melyben a „rendkívüli alkalmak”-ra nyújt segítséget a szerző gyakorló lelkipásztortársainak. Teljes agendát tartalmaz e rész beteg urvacso-ra vételei-hez; aztán urvacso-ra-hoz készült, de időközben eszméletét vesztett betegnél; továbbá urvacso-ra-hoz készült, de idő közben meghalt keresztényen halálos ágyánál adandó testvéri vigasztalás és imádságok is találhatóak e fejezetben.

Az esketés, beteglátogatás, temetés alkalmai-hoz nemcsak imádságokat ad a szerző, hanem körvonalozza a tiszta református álláspontot hitvallásos könyveink alapján s mindegyik alkalomhoz a megfelelő textusok gazdag gyűjteményét is csatolja.

Amint fenti vázlatos tartalmi ismertetésből is következtethető, a könyv praktikus értékét különösen fokozza az a körülmény, hogy egy, külsőleg is izléses kiállítású, zsebben is hordozható könyvben a legkülönbözőbb alkalmakra szóló imádságokat megtalálja a gyakorló lelkipásztor.

Ami a könyv belső értékét illeti, e tekintetben a szerző eddigi gazdag irodalmi mun-

kassága garancia a felől, hogy e kölete is nyereség a református egyházi irodalom számára. Vásárhelyi Jánost, mint imádkozó és igehirdető lelkipásztort nem kell most bemutatnunk olvasóinknak. e szakba vágó művei általánosan ismertek és kedveltek itteni lelkésztestvéreink körében. A tiszta kálvinista álláspont, a meggyőződés és személyes átélés ereje hatja át ezt a könyvét is. Egyszerűen, mesterkélttség nélkül, közvetlenül tud imádkozni s imádságai nem csengő-bongó szavak, hanem az Istent kereső lélek őszinte megnyilatkozásai.

A könyv áráról nem tudjuk tájékoztatni olvasóinkat; a kárpátaljai egyházkerület, illetve a barsi egyházmegye Iratterjesztése útján bizonyára megszerezhető. Szívesen ajánljuk lelkészársaink figyelmébe. (Ms.)

H I R E K

— **Értesítés.** Tudatjuk lapunk t. előfizetőivel, hogy a f. év jan. 1.-től kezdődőleg a lap anyagi ügyeinek vezetését a felelős szerkesztő vette át, tehát a kiadóhivatalra tartozó megkeresések is közvetlenül hozzá (Ref. lelkési hivatal Csicsér, okr. Velké Kapušany) intézendők. A szerkesztőséghez, illetve a kiadóhivatalhoz intézett leveleket kérjük teljes címmel ellátni (okr. V. Kapušany), mert sok levél előbb megjárja a Komárommegyei Csicsó-t s csak nagy késéssel érkezik meg Csicserbe. Azokat az egyházakat, a melyek 3-5 évi előfizetési díjakkal hátrálékban vannak, most már a legkomolyabban felhívjuk, hogy tartozásaikat haladéktalanul rendezzék, mert ha az Egyetemes Konvent határozatát továbbra is szabotálják, a szerkesztő a legradikálisabb eszközökhöz lesz kénytelen hozzányulni. A peres eljárás mellett közölni fogjuk a lapban a hátrálékos egyházak névsorát, amelyben nagy és fényes egyházak fognak tündökölni 5-6 éves hátrálékokkal s a szegény kis filiálisok hiányozni fognak belőle.

— **Helyreigazítás.** Lapunk f. é. 3-ik számában a theol. és középiskolai internátus javára történt befizetések nyugtázásánál hibásan közöltük a végösszeget, amely nem 53.945 K. 15 f., hanem 23.945 K. 15 f.

— **Lelkészkonferencia.** A pozsonyi német esperesség lelkészei és a német theologusok december 4-én Pozsonyban konferenciát tartottak. Előzőleg az urvacsorához járultak. D. Schmidt K. J. főesperes megnyitója után Erlemann Ágoston misdorfi lelkész e címen tar-

tott előadást: Az ágostai hitvallás főcikkei a modern theologia megvilágításában s a jelentősége az igehirdetésre és a hitoktatásra.

— **Ravasz László Bécsben.** F. hó 11-én a bécsi reformátusok belvárosi templomában Ravasz László püspök magyar nyelvű istentisztelet keretében Igét hirdetett s este 6 órakor a Collegium Hungaricumban előadást tartott.

— **Keresztyén Zászló.** Még 1897-ben történt, hogy az egyik amerikai vasárnapi iskolában egy előadót vártak, aki nem érkezett meg. A nagy hallgatóság előtt akkor Mr. Overton kezdett el beszélni ex tempore. Tekintete megakadt az amerikai zászlón és ekkor jött egy eszméje: Miért nincs az egyháznak is zászlója! Erről beszélt tehát a hallgatóságnak. Mindjárt meg is adta az egyházi zászló tervezetét. Legyen a mezeje fehér, hogy hirdesse az ártatlanságot, a tisztaságot és békét. A felső sarkában legyen sötétkék, mely a hitnek, a bizalomnak és őszinteségnek a symboluma. Ennek a kék saroknak a közepében legyen egy vörös kereszt. Rövidesen a terv valóra vált. Egy zászlókészítő még abban az évben megkezdte a fenti zászló gyártását és az lassan kezdett terjedni. Ma már Amerika majd minden egyházában látható ez a zászló, sőt a csatahajókon az állami zászló felett leng. De nemcsak Amerikában ismerik ezt, hanem a kontinensen is, sőt Ázsia és Afrika népei, illetve keresztyénei is elfogadták. Csodálatos, hogy még egyetlen magyar gyülekezetben sem láttam ezt a külföldön oly jól ismert zászlót!

— **A magyarországi református egyház új liturgiája.** A református egyház törvényhozó zsinata, 30 éves előkészítő munka után, kodifikálta az egyházak új istentiszteleti rendtartását, amely az ország összes gyülekezeteiben 1931 január 1-én lépett életbe. A zsinati törvényhozásnak ez a munkája nagyjelentőségűnek mondható, mert hivatva lesz a magyarországi református egyház lelki egységét istentiszteleti szertartás egységében külsőleg is dokumentálni.

— **Pogány országokban állandóan nő a keresztyének száma.** Egyiptomban 100.000, Madagaszkár szigetén 358.000. I n d i á b a n 2.247.798, Kinában 793.000, Koreában 277.377, Japánban 164.700, az afrikai négek közül pedig 2.587.178 lélek az evangéliumi keresztyének száma, de ezeknél kétszeresen több azoknak

száma, akik Krisztust vallják Uruknek és csak azért nem vallják magukat keresztyéneknek, mert szerintük mi, a nyugati keresztyének csak kicsufolói vagyunk Krisztusnak s ezért némelyikük egyenest megbecstelenítőnek tartja magára nézve a keresztyén nevet.

— **Szabolcska emléke Amerikában.** A Lancaster Pa.-ban tanuló magyar diákok Széchenyi Társasága decemberi gyűlésén kegyelettel adózott Szabolcska Mihály emlékének. Dr. Tóth Sándor — a kollégium magyar tanzékiének a professzora — Szabolcskáról tartott emlékbeszédében többek között így szólt: „... Magyar irodalmunknak nagy halottja van. Talán nem olyan világhírű, mint Arany, vagy Petőfi, de mégis olyan valaki, aki nagyon mélyen belelátott a magyar nép lelkébe. Egyszerűen fejezi ki magát, de amit mond, azt a szívéből mondja... A magyar reform. egyházunk egyik papját temette el. Egyik végvári predikátorát. Lelke nem tudott már felmelegedni saját költészele mellett sem, mert elvesztette földi hazáját: Temesvárt...” Bacsó Béla, a Társaság Titkára ismertette a meghalt költő életrajzát megható elevenséggel, Vajda Zoltán pedig költeményeiből olvasott fel. Talán ez volt Magyarországtól a legtávolabbi hely, ahol Szabolcska Mihály haláláról magyar főiskolás diákok megemlékeztek.

— **Lelkészválasztások:** A szentkirálysabadjai ref. gyülekezet nyugalomba vonuló lelkipásztora helyébe egyhangulag Bakos Dézső berhidai lelkészt hívta meg. A balatonkövesdi gyülekezet Németh János s. lelkészt, az erdélyi magyar-nemzei gyülekezet pedig Kovács Istvánt választotta meg lelkipásztorául.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tisztáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

Tárgy: Statisztikai kimutatás a gyülekezetek lélekszámáról. Rimaszombat, 1931. Január 17. 33/1931. sz. k ö r l e v é l. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! Püspöki látogatásom legfájdalmasabb része volt az „Egyke” pusztításainak szemlélete. Ezt a kérdést, ha Isten segít, ezután is állandóan felszinen kívánom tartani és rá akarom irányítani egyházkerületem figyelmét is. Hogy azonban erre vonatkozólag a népmozgalmi adatokból — egész egyházkerületem területére — tiszta képet nyerhessek: felhívom a Nagytiszteletű Esperesi hivatalokat, illetve általuk az összes gyülekezetek lelkészeit és levitáit arra, hogy készítse nek az 1900-1930. évekre vonatkozólag statisztikai kimutatást, feltüntetve ebben, hogy: 1.) Mennyi volt a gyülekezet lélekszáma 1900-ban és 1931-ben? 2.) A születések száma évről-évre 1900 és 1930 között. 3.) A halálozások száma évről-évre 1900 és 1930 között. Ez az egyik kimutatás. A másik kimutatás az egyes gyülekezetek családjairól készítendő a következő adatokkal: 1.) A családfő neve. 2.) Nemzetisége. 3.) Foglalkozása. 4.) Hány hold földje van? (Ha földmiveléssel foglalkozik vagy birtokos) 5.) A gyermekek száma (élők és meghaltak.) Az adatok az illető esperesi hivatalokhoz küldendők be, ahonnan azok — névsor szerint rendezve — *hivatalomhoz legkésőbb 1931. február 28-ig* felelősség terhe mellett beküldendők. Ez adatokra egy összefoglaló kimutatáshoz van szükségem, mivel az egyházlátogatói, illetve esperesi jelentések egy ilyen kimutatáshoz nem nyújtanak kellő alapot. A püspök csak úgy felelhet meg hivatásának, ha támogatásra talál. Atyafiúi szeretettel: **Péter Mihály** püspök.

Pályázat. A lekenyei ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet előkönyörgő-véglegesített tanítói állásra, amely eltávozás miatt üresedett meg. Javadalom: 5 köböl buza, 5 köböl gabona, 5 köböl zab, 16 köbméter tűzifa, amelyből 6 m. az iskola fűtésére szolgál. Szántóföld a Mogyorós dűllőben 4 vékás, a feljáró dűllőben 1½ vékás, a Nagykalicza dűllőben 4 vékás. Összes szántóföld 13½ vékás. Kenderföld 2 vékás. Két kaszás rét. Kert, melynek egyrésze szilvás, más része szántó. Két drb. marhatartás a legelőn. Stóla. Lakás, amely máig használhatatlan. Fizetés kiegészítést az államtól kér az egyház, de azt nem garantálja. Kötelessége: az osztatlan iskola tanítása, istentiszteletek tartása, egyháztársadalmi munka. Pályázati határidő: 1931. január 30. Választás: 1931. január 31. Állampolgársággal, oklevéllel, nostrifikációs vizsgával bíró tanítók pályázhatnak. Választás után az állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok Ref. lelkészi hivatalhoz Beretke pp. Gemerská Panita küldendők. *Presbitérium.*

Pályázat. A beretkei ref. egyház presbitériuma újonnan szervezett, tehát ideiglenes tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: Helyi járulékból 1.200 kor. Lakbér évi 240 k. Kertilletmény évi 20 kor. Az orsz. gyógyalapba, vagy betegsegélyzőbe a megfelelő százalék. Államsegély kérelmezve lesz, de folyósításáért az egyház nem vállal garantiát. Pályázati határidő 1931. január 30. Választásnapja január 31. Kötelesség: a presbitérium által kijelölt osztályok tanítása. Egyháztársadalmi munkában részvétel. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal, oklevéllel, nostrifikációs vizsgával bíró tanítók és tanítónők. Választás után az állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok a ref. lelkészi hivatalhoz Beretke pp. Gemerská Panita adandók be.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix Általános Biztosító Társaság
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Mindenkit érdekel!

Alkalmi vétel

Különböző fajtájú és nagyságu rovatozott papírok i v e k b e n (számadási, főkönyvi, jegyzőkönyvi és naplói könyvekre alkalmasak) gyári áron alul kaphatók

Heiman Vilmos
 papirkereskedésében Veľké Kapušany, Slovensko.

Alapítva
1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér- és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön pósta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában. Nagykapos.

Používání novin, zašmek povoleno feditelstvim pošt. a telegr. v Košicích g 34.370/V-1925.

Ref. Lelkeszi Hivatal

Komárno

REFORMÁTUS EGYHÁZ és ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA”-ra „Kapušan y” címre küldendők: Egész évre — — 70 korona Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Krishnamurti középeurópai körútja.

Január közepén napilapjaink bőven foglalkoztak az anthropológia „prófétá”-jának, Krishnamurtinak középeurópai tervezett körútjával, amely már a kiindulási pontján teljes fiaskóval végződött. Ebben a magyarországi történelmi ker. egyházak egészséges szellemét látjuk, hogy olyan léghört tudtak teremteni, amely lehetetlenné tette a keresztyénség és a buddhizmus összeolvasztásából előállított anthropológia erősebb foku propagálását. A nagy napilapok leírják, hogy az újságírók annyira zavarba hozták kérdéseikkel Krishnamurtit, hogy az megszegyenülve volt kénytelen elhagyni a budapesti luxus-szanatórium proféta igényeket messze túlhaladó kényelmét.

Ezzel kapcsolatban ami bennünket megdöbent, az a tény, hogy a keresztyén Európában propagandát csinálnak a pogányságnak. Mint beteges tünet, igen jellemző ez a mi korunkra. Bizonyosága a mi korunk lelki meghasonlottságának. Általában véve a dekadens koroknak mindig velejárója, hogy kelet vallásai felé fordulnak és annak vallási elemeit összevegyítik a saját vallásukéval. Történelemfilozófusok ami korunkat olyan sokszor hasonlították már össze a nagy római világbirodalom lesüllyedési korszakával és olyan sok hasonló vonást találtak e két korszak között. A világ külső arca akkor éppen úgy megváltozott, mint most; a lelki élet, gondolkodás területén éppen olyan gyökeres változás ment végbe, mint most. A viláгурalmát lassan elvesztő Róma melegágya lett a vallási szinkretizmusnak. A legyőzött keleti népek vallásai meghonosodtak Rómában és az államvallással összekeveredtek. Isis és Osiris kultusza csodálatos elterjedését annak köszönhetette, hogy tanította a lélek továbbléte-

zését és a halhatatlanságot. Myhra kultusza az igazaknak boldog életet helyezett kilátásba. Cybele hívei szintén a halhatatlanság tanával hódítottak meg nagy tömegeket. Pál apostol levelei is teli vannak utalásokkal a rendkívül elterjedt, sok színű mystérium-vallások tanításaira és szertartásaira, amelyek lelki megváltást ígértek azoknak, akik az ő asketicus gyakorlataiknak magukat alávetették.

A dekadens Európa szellemi életének egyik kórtünete, hogy nagy érdeklődéssel és várakozással fordul kelet és annak vallásai felé. Emlekezünk rá, hogy pár évvel ezelőtt Rábin dranath Tagore nyugateurópai körútja alkalmával milyen kedvező fogadtatásban részesült, pedig a keresztyénségtől teljesen távol álló hindu gondolkodást hirdette előadásiban. Azt is tudjuk, hogy Gandhi tanításai milyen figyelmes hallgatókra találtak Európában intenzív szellemi életet élő kulturkörüibe. Nagy érdeklődést váltott ki Keyserling gróf Reisetagebuch eines Philosophen című munkája is. Megundorodva nyugat kulturájától beutazta kelet exotikus világát és munkájában a buddhizmus gondolatvilágának elfogadásától várja Európa lelkének meggyógyulását. Sőt a hindu „Bölcsesség iskolá”-k mintájára Darmstadt városában ő is iskolát állít fel, melynek célja az igazság keresése és egy olyan embertípus kialakítása, akiben megvan a külső és belső világ iránti érdeklődés.

A hindu vallásnak és filozófiának a keresztyénséggel való összekeverése az anthropológia, amelynek egyik legnagyobb propagálója, Steiner Rudolf a Basel melletti Dornachban építette meg e mozgalom egyik európai központját képező hatalmas, teljesen keleti stílusban épült

és sok-sok millió frankba került előadó termét, melyet Svejzban az anthroposofia templomának is szoktak nevezni. Ez irányzat másik európai középpontja az a holland főúri kastély, ahol az egyszerűséget, lemondást hirdető „próféta”, Krishnamurti lakik nagy kényelemben és a szörnyűséges európai gazdasági válságról tudomást se vevő fényűzésben.

De minket azonban jobban érdekel az, hogy mi az oka s magyarázata Európa kulturkőrei keleti vallások felé fordulásának?! A történelem filozófusok azt a magyarázatát adják e beteges tünetnek, hogy míg a mai modern ember csodálatos fejlett technikájával uralma alá hajtotta a világot, sok mindent eldobott magától, amely őt hatalmának teljes kiélésében akadályozta. Így dobta el magától atyái hitét, szokásait, erkölcsét, és mert sok mindenben gátolta, elhajtotta magától Isten törvényeit is. De mi lett ennek az eredménye? Minden figyelme a külső világra terelődött, közben elhanyagolta a lelkivilágát. Csak kifelé élt. Különleg igyekezett az életét kellemessé, könnyűvé tenni, de a belső világa leszegényedett. A hitetlen kultúra megrontotta az ember lelkét. Míg csak a külső világgal és a testi életével törődött, nem akarta észre venni, hogy a lelke is éhez. Mivel a külső világ nem tudta teljesen lekötöni az embert, most azután teljes erővel megszólalt a lélek metafizikai vágya. A mai modern ember lelke olthatatlan vággyal keresi az Istent, mert érzi, hogy Isten nélkül mégse tud élni. És mikor életideált keres magának, azt a befelé élő, elmélyedő keleti ember tipusában látja meg, aki előtt mint életcél lebeg: a lélek harmóniája, a tökéletesség elérése, Isten bírása, teljes és tökéletes boldogság.

Mit felel erre a ref. keresztyénség? Istent nem buddhizmus tanításából ismerjük meg teljesen, hanem a Krisztuson keresztül. Nincs szükségünk új „prófétákra” és új „Krisztusokra”! Krishnamurti nem tud felségesebb életcél tüzni elénk, mint Krisztus tette. Modern korunk számára nincs más út, mint visszatérni a Krisztus evangéliumához és azt belevinni a mindennapi életébe. A mi korunk a szörnyű válságok kora. Az élet minden területén emberi erővel megfejthetetlen problémák jelentkeznek. A Krisztus evangéliuma minden válságot megold. Megoldja a gazdasági válságot, amellyel szemben ma a világhírű nemzetgazdászok olyan tehetetlenek. Az evangélium törvényeinek, szellemének érvényesülnie kell a gazdasági életben, a javak elosztása területén és akkor nincs kizsákmányolás, nincsenek kizsákmányoltak. Krisztus evangéliumának érvényesülnie kell a népek és nemzetek egymáshoz való viszonyában s akkor nincsenek elnyomott nemzeti kisebbségek és a hatalom kizárólagos előnyével bíró uralkodó nemzetek. Krisztus evangéliumának érvényesülnie kell a családi életben és akkor megoldódik korunk ethikai

válsága. Lelki kulturára kell törekedni, nemcsak civilizációra és akkor a technikai előhaladás, a tudomány nem mételeyez meg a lelket, hanem az emberi életet közelebb segíti a rendeltetéséhez és ezzel megszűnik a ma szörnyűséges lelki meghasonlottsága és lelki válsága.

A ref. keresztyénség üzenete Krishnamurtinak, a hitelét veszített profétának csak ez lehet: „Más fundamentumot senki se vethet azon kívül, amely vettett, amely a Jézus Krisztus!”
Zsemlye Lajos.

Törvénytervezet

a jugoszláv királysági református keresztyén egyház szervezetéről és kormányzásáról.

Jugoszláviai testvéreink is eljutottak ahhoz, hogy a törvénytervezetet rövidesen fogják tárgyalni a zsinaton. Lelkiismeretes munkát akarnak végezni, ezért a törvénytervezetet a többi országokban élő református egyházak közvéleményének is bírálata alá bocsátják. Ennek a bizalomnak az alapján van alkalmunk a Törvénytervezetet a következőkben ismertetni:

1. Elvi rész. A református egyházzal általában.

1. Az igaz hit ápolásáról. Az igehirdetésről. Isten ígéje, hitvallások, istentiszteleti igehirdetés, istentiszteleti rendtartás. Az egyház ünnepei. Egyéb vallásos összejövetelek.

A lelki gondozásról és a házi látogatásokról. A keresztyén sajtóról. A keresztyén művészetről. A gyermekek és az ifjuság neveléséről.

A családi nevelés. Az egyház köznevelési intézményei. Keresztyén felebaráti nevelőintézet. Vallástanítás. Vasárnapi iskola, katechizáció, ifjusági egyletek.

Az egyházi munkások képzése és továbbképzése. Az egyházi közösség ápolása. Küldetés.

2. A keresztyén szeretet és könyörületeség gyakorlásáról. A diakoniáról. Az egyház szociális feladatairól.

3. Az egyházi fegyelemlről. Az egyháztagok fegyelmezése. Az egyházi tisztviselők fegyelmezése.

4. Az egyház kormányzásáról.

II. Gyakorlati rész. Az egyház szervezetéről és kormányzásáról.

Az egyház és állam viszonyáról. Az egyház önkormányzati testületei és hatóságai.

A.) Az egyházköztség.

Az egyházköztség hatásköre. Az egyházközségek nemei. Az egyházközségek tagokról. Az egyházközség választó tagjai.

Az egyházközség kormányzó szervei. Az egyházközségek közgyűlés. A presbyterium. A

presbytérium hatásköre. A szegényügyi tanács. Az egyházközségi tisztviselők.

Az egyházközségi tisztviselőkről általában. Az ige szolgálói. A lelkész. Léviták. Tanárok, tanítók, vallástanítók. Presbyterek. Énekvezér. Egyházgondnok. Vagyongondnok. Egyháziak.

Egyházközségi rend. Az egyházközség tanácskozási rendje. Az egyházközség választási rendje.

A lelkészválasztásról és kegyeleti időről. A többi tisztviselők választásáról. Az egyházközség háztartási rendje. Az egyházközség fegyelmezési rendje.

B.) Az egyházmegye.

Az egyházmegyék beosztása.

Az egyházmegye kormányzószervei. Az egyházmegyei közgyűlés. Az egyházmegyei tanács. Az egyházmegyei tisztviselők.

A tisztviselőkről általában. Esperes. Egyházmegyei gondnok. Egyházmegyei tanácsbírák. Egyházmegyei ügyész. Egyházmegyei jegyző.

C.) Az országos egyház.

Az országos egyház kormányzószervei. Az országos egyházi közgyűlés. (zsinat.) Az országos egyházi tanács. Az országos egyházi tisztviselők.

Az országos tisztviselőkről általában. Püspök. Országos főgondnok. Országos egyházi pénztárnok. Országos egyházi számvevő. Országos egyházi tanácsbírák. Országos egyházi jegyzők. Országos egyházi ügyész,

Felelősség.

Az országos egyházi közalapról.

Az országos egyházi nyugdíjintézetéről.

III. Az egyházi bíraskodásról.

A bíróság szervezete. Egyházmegyei bíróságok. Országos egyházi rendes bíróság. Országos egyházi rendkívüli bíróság.

Bírósági esetek. Közigazgatási bírósági esetek. Fegyelmi esetek. Fegyelmi büntetések.

Bírósági eljárás.

Az itt közölt tartalomjegyzékből első tekintetre is látszik, hogy a törvénytervezet az egyházi élet minden részletére kiterjedő pontossággal igyekszik határozott és könnyen érthető rendelkezéseket kodifikálni. Különös gondossággal állították össze jugoszláviai testvéreink a I. elvi részt, amely nemcsak a dogmatikai alapokat rakja le, hanem ezeket az elveket a gyakorlati életbe is átülteti s a belmissiói munkálkodást intézményesen akarja kötelezővé tenni.

I. Eddigi egyházi törvényeinkben ilyen rendelkezéseket nem igen találunk, de a mi csehszlovákiai zsinatunk már mélyrehatóan foglalkozott a hitélet, a belmissió terén úgy az ígéhirdető, mint az egyháztagok köteleiségeivel. Nagyon érdekes volna és kívánatos is, ha az 1928. évi pozsonyi zsinatunk idevonatkozó határozatait alkalmunk lenne összehasonlítani a jugoszláviai tervezettel, de ez mélységes sajná-

latunkra nem lehetséges, amennyiben az egy-szeri hallás után legfeljebb csak nagy vonásokban emlékezhetünk az elvi alap irányzatára, de úgy abból, mint a Sörös Béla által készített és a lévai zsinat által elfogadott VIII. t. c. tartalmából megállapítható, hogy az egyház belső építése tekintetében mi csehszlovákiai egyház és jugoszláviai testvéreink azonos alapot óhajtunk megteremteni legalább abban az elgondolásban, hogy az egyház belső építése rendszeres és törvénybe iktatott program alapján történjék. A jugoszláviai tervezet elvi része az ígéhirdetés, család, gyermek és ifjuság nevelésének minden fajtájára, a hivek gondozására, az egyház szociális feladataira, az egyháztagok és az egyházi tisztviselők fegyelmezésére részletes rendelkezéseket tartalmaz. Az utóbbiakról azonban elégnek tart csak annyit, hogy „az egyházi tisztviselők fegyelmezésére nagy súly helyezendő, hogy akik másoknak prédikálnak, a gyülekezetet meg ne botránkoztassák.” Általában az elvi rész dióhéjba szorított összesítése a Kálvin Intitutiójában körülírt elveknek. Az egyház kormányzásáról szóló 115-123§§-ok a következőképpen rendelkeznek: „Az egyház egyetlen feje és főpásztora a mi Urunk Jézus Krisztus, aki az ő egyházának kormányzására és fentartására embereket használ fel, akiknek tisztje nem az, hogy uralkodjanak, hanem hogy az Ő akarata szerint szolgáljanak egyháza tagjainak.

Az egyházi szolgák tekintsék tehát magukat és tekintse őket mindenki Krisztus szolgáinak, akik által Isten a választottak idvességét óhajtja munkálni; az egyházi szolgákat azonban ezért semmi dicsőség sem illeti, mert bár Isten jónak látja őket eszközül felhasználni, mégis tartsák szemelőtt mindenkor, hogy Isten nélkülök, sőt ellenük is elvégezheti az üdvözítés munkáját.

Az egyházi szolgák, akár lelkipászoroknak, presbytereknek, tanácsosoknak, espereseknek, püspököknek, gondnokoknak vagy bármiképpen neveztesse is, egymással teljesen egyenlők. Ha mégis az egyház kormányzatában különböző hatáskörrel bíznak meg, ez csak a munkabeosztás okából és azért van, hogy mindenképpen és szép renddel történjenek; de egyik ne emelkedjék hatalomban a többiek fölé, mert eredetileg az egyházban minden szolgának ugyanaz a hatalom adatott.

Hasonlóképpen egy egyházközségnek sincs több joga és hatalma az egyházban, mint a másoknak.

Egy egyházi szolga sem határozhat egymaga fontos kérdésekben, bármily tekintélyes és tiszteletben álló legyen is, hanem csak az egyházi szolgák közös tanácsa.”

Ebből a rövid idézetből is megállapítható egyfelől a tiszta demokratikus irányzat, másfelől pedig a Kálvin Intitutiójának megfelelő szellem. (IV. könyv VI. fej.)

II. Gyakorlati rész. Az egyház szervezetéről és kormányzásáról. Elsősorban lerakja az egyház és az állam viszonyának jogi alapjait. Ez a fejezet egészben egyezik az eddigi törvényünkkel, amely a gyakorlati életben a célnak megfelelt s így annak életben hagyása egészen természetes.

Az egyház önkormányzati testületei és hatóságai a Jugoszláv királyság területén élő református hívők és egyházak helyzetének megfelelően: egyházközségek, egyházmegyék és országos egyház. Az országos egyház egyuttal törvényhozó zsinat is.

Az egyházközségekről szóló rendelkezések egészben véve az eddigi törvényünk szellemében készültek, de némely irányban eltérés vehető észre, pl: választói jogosultsága van minden 21 éves konfirmált egyháztagnak, aki az egyházi és iskolai közterhek viselésében törvényszerűen részt vesz. Református férfiúval törvényes házassági életközösségben élő nőnek, ha egyébként jogosult, a férje szabályszerű adózása alapján választójoga van akkor is, ha a maga nevében nem visel egyházi közterhet. Ezt a 146. §-t kiegészíti a 396. §., amely az itt felsoroltakon kívül választójogot ad a 20 éven aluli egyháztagnak is, ha külön vagyona van vagy házasságra lépett.

A presbytérium hatásköréről szóló 159. §. 3. pontja egy új rendelkezést tartalmaz: „Ha nincs lelkész, tartsa az istentiszteletet a presbytérium. Gondoskodjék a presbytérium arról, hogy minden ünnepnapon tartassék istentisztelet; ahol nincs lelkész, de van presbytérium, ott a presbyterek tartásuk felváltva az istentiszteletet a 181. §-ban megjelölt módon.” A 181. §. így szól: „A közönséges istentiszteleteken egyházi beszédek csak rendes, helyettes és segédlelkészek tarthatnak; rendkívüli esetekben azonban énekvezérek, presbyterek vagy más köztiszteletben álló egyháztagnak, akik theologiai tudományokat nem hallgattak, vezethetik az istentiszteletet; az ilyenek azonban a lelkész által kiválasztott és jóváhagyott egyházi beszédet tartoznak felolvasni.”

Az utolsó mondat ugyan a régi I. t. c. 144. §-ának analogiája szerint igyekszik az igehirdetést a lelkész szoros felelőssége alá vonni, mégis némi aggályaink vannak a lelkész vagy lévita vagy tanító jelenléte nélküli istentiszteletek tartására nézve s bár elismerjük, hogy jó dolog lenne, ha a filiákban vasárnap és ünnepnapokon delután is összejönnének a hívek istentiszteletre s az is helyes, hogy ez a presbyterek vezetése alatt végeztessék, de ennek a célnak elérésére elegendőnek tartanánk annyit, hogy a gyülekezet az egyetemes egyház Énekeskönyvéből énekeljen, esetleg bibliát is olvassanak, de annak magyarázatát már csak a lelkész kötelességének hagynánk meg. F. helyett felolvashatná egyik presbyter az Énekeskönyvből a vasárnap estéli imádságot. A lelki

élet ápolásához tartozik ez is, valamint a valóságos irányu összejövetelek, egyleteknek hitelünkkel egyező munkálkodása.

A presbytérium hatásköre 33 pontban van felsorolva. Általában a régivel jóval bővebb utasításokat tartalmaz s nagy áldás fakadna egyházi életünkre, ha azokat a presbyterek átérténelék és meg is tartanák.

Új alakulat a presbytérium mellett a szegényügyi tanács, amelynek feladatát a tervezet a következőkben jelöli meg: 1. Közvetítsen a szegény és a gazdag között. 2. Legyen kiváló gondja arra, hogy a munkaképtelen szegények, betegek és árvák szükségét ne szenvedjenek. 3. Gyűjtse össze az egyházközség önkéntes adományait. 4. Az összegyűlt javakat fordítsa a szűkölködők segélyezésére. 5. Szervezze meg az egész egyházközséget a szegénygondozás szempontjából.

A lelkészről szóló §§-ok közt csak annyi az új rendelkezés, hogy akik Jugoszláviában külföldön szerzett oklevéllel akarnak lelkészi állást elfoglalni, kötelesek előbb az országos egyházi hatóság által előírandó különbözeti, illetőleg honosítási vizsgát letenni. Enélkül lelkészi állást senkisé meg foglaltat el.

Másik ujtítás: Ha más keresztyén vallású lelkész a református egyházban akar lelkészi állást elfoglalni, köteles előbb itt az oklevelet megszerezni s ennek megszerzése után még egy esztendeig segédlelkészi állásban szolgálni.

Új egyházi tisztviselői állást kreál a tervezet a 188. §-ban, a lévitalról, akik „olyan egyházi tisztviselők, akik az előirt vizsga letétele után a lelkészi teendők végzésével ideiglenesen megbizattak.”

Az itt felsorolt ujtításokat a tapasztalat alapján a célszerűség termelte ki s azok ellen kifogás egyáltalában nem emelhető, sőt életbelépésüktől az egyházi élet fellendülése várható.

(Folyt. köv.) Idrányi Barna.

Végh János.

Nemrégiben érdekes köyvv jelent meg a cseh könyvpiacra dr. Hrejsa Ferdinánd professor tollából: *Jan Végh* címen. Végh János az elsők között volt, akik Csehországba mentek a türelmi rendelet után, hogy ott megszervezzék a pásztor nélküli nyáját. A köyvv életrajz, de egy egész csodás kor tárul fel előttünk, amely szinte hasonlít az apostoli korhoz. Érdemes arra, hogy közelebbről megismerkedjünk vele.

II. József türelmi rendelete új életre támasztotta fel a cseh protestáns egyházat, melyől eddig minden meg volt vonva. Protestáns lelkészeknek nem volt szabad az országban tartózkodni. A hívek teljesen magukra hagyatva

lelkipásztor, gyülekezet nélkül titokban gyakorolták vallásukat. Annál nagyobb volt tehát az öröm, mikor nyíltan jelentkezhetett mindenki ahhoz az egyházhoz, amelyikhez akart. Azaz hogy mégsem, mert csak a bevett felekezetekhez lehetett csatlakozni. Itt tehát nagy csalódás érte a cseheket. Nem ismerve sem az augsburgi, sem pedig a helvét hitvallást, eleinte csak úgy találomra jelentkeztek, legelőbb az evangélikusokhoz. Később azonban megismerve, hogy a cseh és a Kálvini reformáció között nincs nagy és lényegbevágó eltérés, mind többen és többen csatlakoztak a református valláshoz. Egy nagy hiányuk volt: nem voltak lelkipásztoraik. Néhányan jöttek Németországból és Szlovenszkóból a szlovák lutheránus egyházból, de ez kevés volt és nem voltak velük megelegedve a gyülekezetek. Nem tetszettek nekik a lutheránusoknál a gyertyák, feszület, ostyá, a liturgia éneklése, az „oltári szentség” emlegetése, amikhez ők nem voltak szokva. Lassanként elfordultak papjaiktól és református prédikátorokat kértek. Természetesen elsősorban Magyarország felé tekintettek. Ide fordultak a miskolci református püspökhöz, Szalay Sámuelhez, hogy küldjön a cseh és morva gyülekezetekbe lelkészeket. Természetesen ez nem ment könnyen. Senkinek sem volt kedve idegenbe, ismeretlen országba menni. Mindössze ketten vállalkoztak a nehéz feladatra a lelkészek közül. Legnagyobb nehézség a nyelv nem ismerése volt, de akik tudtak is szlovákul — aminthogy biztosan tudtak sokan — inkább eltagadták. Pedig a csehek erősen sürgették a lelkészeket. Nemcsak a gyülekezetek, hanem pl. Kinský Fülöp gróf is irt Szalay püspöknek, sőt a császár is utasította a magyar református egyházat, hogy küldjön papokat Cseh- és Morvaországba. Miskolcon szorgalmasan gyülekeztek, de nem tudtak semmit tenni. Végül Szalay superintendens urnak mint utolsó mentésig jutott eszébe, hogy Patakhoz kellene fordulni, hátha akadna a fiatalok között, aki vállalkoznék a hosszú utra. Az esetleges jelentkezőket előre biztosította, hogy csak három évig kell a távolban maradniok és azután itthon elsőnek kapnak állást, paróchiát.

A pataki kollégiumban Szentgyörgyi István, az öreg rektor szólott az ifjúsághoz és tolmácsolta a cseh protestáns testvérek kérését és könnyező szemmel fejezte be beszédét. Elsőnek jelentkezett *Szalay József*, Végh János barátja. Nemsokára jelentkezett *Végh* is és még ketten kivülök: *Kovács András és Molnár Péter*.

Hogy némileg megismerkedjenek a szláv nyelvvel, Besztercebányára mentek, hogy valamit tanuljanak szlovákul. 1783 január elején értek ide és itt már nagy hírük volt, ujjal mutogattak rájuk, mint a csehek apostolaira. Azonban nem sokat tanultak, mert Végh — amint maga mondja, — természetétől fogva ellen-szenyvel viseltetett a cseh nyelv iránt, Szalay

pedig megbetegedett és így haza kellett menni március közepén. Mikor megérkeztek Miskolcra, letették a vizsgát és utnak indultak az ismeretlen felé.

A nép már várta őket és csakhamar megtalálta mindenki a maga helyét, gyülekezetét. Végh Libišt választotta és itt is működött csaknem élete végéig. És az új hely elfoglalása után következik egy élet heroikus küzdelme. Rengeteg nehézséggel kellett megküzdenie. Nem volt lakása, sokáig egy kamrában kellett lakni, gyülekezetéből a földesur áskálódása miatt el kellett menni, nem is említve a nyelvi nehézséget. Ezen azután úgy segített később, hogy egy csehül, németül és latinul tudó írórt vett maga mellé, aki azután segített neki predikációi megírásában és könyvei kiadásában is. Megírta latinul, amit akart és a cseh lefordította anyanyelvére. Így már a második évben könyvet ad ki csehül, főképpen magyar szolgatársain óhajtván segíteni új könyvével, mely Agenda volt és a legszükségesebb dolgokat tartalmazta.

Közben megszervezik a református superintendenciát és első superintendens Kovács Ferenc lett, aki a két idősebb lelkész egyike volt és Végh előtt jött Csehországba. A superintendenciához 35 gyülekezet tartozott, három esztergomi oszva. Végh közben visszatérhetett Libišt-be, a gyülekezetébe és felépítette a paplakot és templomot, amely még most is fennáll. Egymásután írja könyveit és a határozott kálvinista irányt képviseli és szólaltatja meg mind-egyikben. Az Agenda után kiadja a Heidelbergi Káté rövid átdolgozását, főképpen az urvacsorai előkészültre való tekintettel. Társa, Szalay lefordította a Helvét Hitvallást cseh nyelvre, de kiadni már nem tudta, mert betegségébe belehalt. Gyülekezeté új temetőjébe őt temették először. A fordítást azután Végh adta ki. 1784 novemberében Magyarországra utazott és megnősült.

Ezután nyomon követhetjük küzdelmes életét és mindenütt kénytelenek vagyunk meghajolni nemes egyénisége előtt és általában társai előtt is. Végh János megérte, hogy szeretett fia, aki Libišt-ben utódja volt, mikor ő onnan éppen fia kedvéért eltávozott egy másik gyülekezetbe, a sok kellemetlenség miatt ott hagyta Csehországot és visszajött Magyarországra. Végh legmaradandóbb műve imádságos könyve, amely 1927-ig 13 kiadást ért meg és még ma is használják.

Életének végén sok keserűség éri. Meghalt felesége, aki jobban-rosszban osztályosa volt; elköltözött fia is mellőle, a régi társak is nagyon megfogytak és újak jöttek helyettük, részint magyarok, de tulnyomórészt csehek. És ez utóbbiak keserítették meg különösen öreg napjait. Mikor az első magyar prédikátorok Cseh- és Morvaországban megtelepedtek, gondoskodni akarván az utánpótlásról, cseh pa-

rasztfiukat küldtek a pataki és debreceni kollégiumokba és azután theológiára, hogy ezek legyenek már utódaik, mert a magyarokra mindig nem számíthatnak. Az új emberek azonban csakhamar elfeledkeztek származásukról és jölteveikről és Végh keserűen panaszkodik rájuk. Különösen Kubeš superintendenssel volt sok vizsgálata. Kubeš az ő pártfogása mellett jutott Debrecenben nagy kedvezményekhez, sőt keresethez is és mikor haza jött, nemsokára superintendenssé nevezték ki, mint cseh embert. Ez a mellőzés természetesen fáj Véghnek és innen magyarázható, hogy olyan elkéséredéssel ír élete végén a cseh reformátusokról általában. Hálátlan népnek nevezi őket és meghagyja a pataki kollégiumnak, hogy többé ne küldjenek ki senkit Csehországba, mert nem érdemlik meg, hálátlanok. Többször keményen összetűz a superintendenssel és nem engedi magát megfélemlíteni senkitől. Állandó harc és küzdelem közben szólítja el a halál 1830-ban, 75 éves korában. Nevét kitörülhetetlenül beírta a cseh ref. egyház történetébe és rányomta egyénisége bélyegét. Ugy áll veszélyek, megpróbáltatások, üldöztetések közepette, mint hős, aki előtt mi is elismeréssel hajtunk fejet halálának 100. évfordulója alkalmával.

Köszönettel tartozunk a szerzőnek, hogy megajándékozott ezzel a könyvvel, amely mégis csak egy darab magyar történelem.

Tóth Kálmán.

Szervezett atheizmus.

1925 telén New York egy kis utcájában bolyongtam és ott ötlött a szemembe a felírás: Atheista könyvek. Ennek az üzletnek a tulajdonosa és egyben vezetője Smith Károly, egy ősz haju, kedves modoru öreg ur, akiről amerikai egyházi körök azt mondják, hogy az egyháznak a legveszélyesebb ellensége.

Smith nem elégedett meg azzal, hogy New York szívében egy atheista könyvesboltot nyitott, hanem megalakította az American Association for the Advancement of Atheism, röviden az atheisták egyesületét, azonkívül Amerika minden nagyobb városában fiókokat létesített. Az egyesület százezer számra nyomatja a maga pamphlettjeit, melyeket ingyen osztogatnak; azonkívül felhasználják a rádiót, előadásokat stb. eszmék terjesztésére.

Ma még egy kezdő mozgalom az egész, melynek tagjai szegények, de annál fanatikusabbak. A mozgalom 1925-ben keletkezett és még abban az évben megszerezte az állam engedélyét működéséhez. Ez a licenc ott lóg Smith boltjának a falán és a tulajdonos mindenkinek büszkén mutogatja. Meg is teheti, mert ez a licenc nem jelent kevesebbet, mint azt, hogy nekik ugyanolyan jogaik vannak, mint bármely egyháznak. Mielőtt ezt az enge-

délyt megszerezték volna, Smith többször volt börtönben tanai miatt.

Az egész mozgalomban az az érdekes, hogy Smith papnak készült és az evolúció tanának annyira behódolt, hogy otthagyta a papi pályát és ellensége lett az egyháznak. Tanai között nagy szerepet játszanak: 1. A materializmus. Az egész mindenség nem egyéb, mint anyag. 2. Empirizmus. Mindent tapasztalaton keresztül ismerünk meg, s mivel Isten nem esik a tapasztalatunk körébe, így az ember nem képes magának fogalmat alkotni Istenről, legkevésbé olyan formában, amint ezt a keresztyén egyházak hangoztatják. 3. Állítja, hogy az organizmus nincs határozott formákhoz kötve, hanem fejlődik (evolúció) természetes kiválasztódás által (Darwin) 4. Állítja a bűnnek valóságos létezését, mely egyttal kizárja egy jóságos, mindenható lényben vetett hitet, aki gondoskodik az emberről. 5. A hedonizmusnak is hive Smith, amikor kijelenti, hogy a cselekedeteink rugója a földön a boldogság (érzéki) kell, hogy legyen. Ezek az elvek a társulat évi jelentéséből vannak véve.

Lássuk most már, mit akarnak?

1. Adóztassák meg az egyházi birtokot is.
2. Szüntessék be a fizetést a hadseregben működő lelkészeknek, valamint az egyházi intézményeknek.
3. Töröljék el mindazokat a törvényeket, melyek az atheizmus ellen hozattak.
4. Szüntessék meg az esküt a bíróságokon.
5. Töröljék el a pénzek vallásos feliratát: Mi bizunk Istenben; valamint a csata hajókon ne engedjék meg, hogy az egyházi zászló az állami zászló felett lengjen.
6. Szüntessék be az államférfiak vallásos proklamációit.
7. Száműzzék a Bibliát az iskolákból.
8. Szüntessék be a gyermekek vallásos oktatását.

9. Szüntessék meg a házasságot a mai formájában és tegyék lehetővé a válást bárki közönséges kívánságára.

10. Töröljék el mindazokat a törvényeket, melyeket az evolúció tanítása, születés szabályozása ellen hoztak és ne legyen cenzura.

1925 óta több, mint öt millió brosurát osztottak szét ingyen.

Megkérdezték Smith urat, hogy mennyi atheista lehet Amerikában, mire ő azt állította, hogy 40 millió, akik közül sokan csak szokásból járnak templomba. Az ő követőinek a számát tíz ezerre becsüli. Arra a kérdésre, hogy mit adnak a vallás helyett, Smith ur azt felelte, hogy semmit, mert ilyenre nincs szükség. A templomokat leromboljuk, helyükre játéktereket, parkokat fogunk létesíteni. Nem fogunk kegyelmezni sem a keresztyén, sem más vallások szent tradícióinak. Jézus és a Biblia csak annyira lesznek méltányolva,

amennyit megérdemelnek. Kompromissumot nem fogunk kötni.

Eddig szól Smith ur az Urnak 1931-ik évében egy olyan országban, amely magát kereszténynek nevezi és amely ország a legtöbb misszionáriust küldi a világba.

II I II E K

— **A munkácsi ref. egyház** gyülekezeti termében vallásos est volt ian. hó 22-én este 6 órai kezdettel. Az estélyt gyülekezeti ének nyitotta meg, majd *Papp Géza* s. lelkész áhitatos imádsága után *Sörös Béla* tartott előadást a Ker. élet folyamatosságáról. Arról az életről beszélt, amely az evangéliumban gyökerezik s a Krisztus hivatát láthatatlan szállal egybefűzi egy szent egységgé. A második előadást *dr. Magda Sándor* tartotta. Előadásában a vallásos és nemzeti érzésről beszélt, a mely érzések elhatározó befolyást gyakorolnak az egyén s az egyetemes emberiség életére. Ráirányította a figyelmet az énekekre és a dalra, mint a vallásos és nemzeti érzés kifejező eszközeire. *H. Bathó János* ny. ének és zenetanár énekelt még két vallásos darabot saját harmonium kíséretével s az egyházi énekkar szerepelt egy énekszámmal. Az estélyt *Bertók Béla* püspök zárta be, köszönetet mondva az előadóknak, de hangsúlyozva, hogy a nyert áldásokért egyedül Istené a dicsőség!

— **Sajtóhibaigazítás.** Lapunk legutóbbi 4. számában az „Egyháztörténeti adalékok” c. cikkben, az első kolumna 23-ik sorában, felülről, egy bosszantó sajtóhiba csuszott be: „III. Károly” helyett III. Mátyás szedetvén ki. Míddön ezt a kézirat alapján ezennel helyreigazítjuk, elnézést kérünk úgy az érdeemes szerzőtől, mint a lap olvasóitól.

— **Lelkészválasztás.** A deregyői egyház január 18-án *Böszörményi Sándor* homonnai lelkész választotta meg lelképásztorává. E választás folytán lelkészi karunknak egyik kiváló képzettségű és szorgalmas tagja végre abba a helyzetbe jutott, hogy tudását és munkakészségét kizárólag az anyaszentegyház szolgálatába állíthatja. Isten áldása legyen további munkásságán!

— **Az Énekes könyv** II-ik kiadása az elmúlt évben került ki a Kálvin-nyomdából s az ujonnan nyomtatott 20.000 példányból háromnegyed év alatt 8000 példány elkelt, jóllehet még igen sok egyházba mostanáig sincs bevezetve. Ha új Énekes könyvünket az összes egyházak használatba veszik, a jövő évben már a III. kiadásról kell gondoskodni.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszánineni református egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Kongrua bevallási ivatek az 1931-35. lustrumra; ivatek árának beküldése; bevallási ivatek kitöltése. Rimaszombat, 1931. január 21. 39/1931. sz. körlevél. Nagytiszteletű Ref. esperesi hivatalnak Nagyszaláncz, Nagygyéres, Kisazar, Pelsöcz, Salamon. A II. lustrumra — az esperesi hivatalokhoz — megküldött bevallási ivatek ára a „Slovenská knihtlačiareň, Bratislava (Ružová ul. 12.)” által küldendő számla szerint, a csatolt csekklap felhasználásával lesz közvetlenül az illető nyomda javára beküldendő. Az országos hivatal a számla és csekklap megküldésére (az esperesi hivatalokhoz) a nyomdát már utasította. A püspöki hivatal 1931. I. 2-iki 1/1931. sz. sürgető felterjesztésére — a bevallási ivatek kitöltésére és okmányolására vonatkozó újabb utasítást illetőleg — az országos hivatal 1931. január 13-iki 3498/6-1931. sz. a. a következőket írja: „Ref. püspöki hivatalnak, Rimaszombat. Ottani 1931. I. 2-iki 1/1931. sz. átiratra közöljük, hogy itteni hivatal az 1931-35. lustrumra szóló bevallási ivatek okmányokkal való felszerelése tárgyában nem s z á n d é k o z i k semmiféle direktívát kiadni, mivelhogy a 124/1928. számú kormányrendelet 165-167. §§ ai világosan előírják, milyen melléleteket és okmányokat kell a bevallásokhoz csatolni és az 1926-30. lustrumra szóló bevallási ivatek elintézése tárgyában itteni hivatal által kiadott egyes kongruális végzésekből (výmer) kiviláglik itteni hivatalnak ama gyakorlata is, amelyet a bevallási ivatek f o r m á l i s és é r d e m i felülvizsgálásánál, — a 122/1926. sz. törvény, illetve 124/1928. sz. rend. értelmében és keretében — megvalósított. Orsz. elnök helyett: Bellai s. k.”

A bevallási ivatek felszerelése — a bevételi és kiadási ivatek okmányokkal való ellátását illetőleg, — tehát teljesen az eddigi gyakorlat (I. lustrum) szerint történik. A nyugdíjintézet (régii országos) járulékok leszámitására most sem sok remény van, mivel az 1924. óta itt megalakított nyugdíjint. alapszabályait az isk. min. referátusa 1929. április 25-iki 2879/IV-1929. sz. a. — 1929. V. 2-én azzal küldötte vissza, hogy az alapszabályok csak az új egyh. törvények megerősítése után fognak jóváhagyatni; ez pedig még nem következett be. Ugyanez az eset az e.-m-i nyugdíjintézetii járulékoknál is; de természetesen azért meglehet — és kell is — a levonásba hozatalt próbálni. A föld és termények értékelésénél d ö n t ő a járási hivatal megállapítása, itt tehát az előzetes meg egyezés szinte létkérdés; tulajdonképpen ezen fordul meg minden. Különben az ügy előkészítése már munkába vehető, hogy aztán az ivatek a kitűzött határidőre beterjeszthetők legyenek. Atyafiui szeretettel: *Péter Mihály* püspök.

Református Biztosítási Iroda

mínt a
Phönix Általános Biztosító Társaság
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Mindenkit érdekel!

Alkalmi vétel

Különböző fajtájú és nagyságu rovatozott papirok i v e k b e n (számadási, főkönyvi, jegyzőkönyvi és naplói könyvekre alkalmasak) gyári áron alul kaphatók

Heiman Vilmos
 papirkereskedésében Velké
 Kapušany, Slovensko.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ : Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszecs, Homonna, Huszti, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používáné novin. známek povoleno feditelstvím pošt. a telegr. v Košicích g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ és ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” Verke Kapuány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Quid nunc ?

A pohár immár csordultig tele van. Nincs mit várni. Nemsokára elérkezik az Egyetemes Konvent ülése, amelyen ismét el kell hangzania annak az indítványnak, hogy sérelmeinkkel lépünk a népszövetség elé. Talán már senki sem akad az Egyetemes Konventben, aki a várakozás álláspontját fogja képviselni. Sérelmeink nemhogy szüntek volna, de szaporodtak. Megtörtént a kongruamegállapítás és amíg a kath. lelkészeknél 19 millióval lépték túl az előlegezés összegét, addig nálunk igen sok lelkésznek 40—45 ezer koronát kell visszafizetni. Ez a teteje a sérelmeknek. Az előbbieik köz tudomásuak. Két évről: 1919-20-ról 3 és fél milliót vettek el a református lelkészektől, az őket törvényesen megillető, költségvetésszerű megállapított államszegélyből. Hamis, egy pillanattig meg nem állható ürüggyel. Ki vette el, nem tudjuk. Hova tették, tudjuk, odaadták a testvér ág. ev. egyháznak, hogy miért éppen nekik, azt is tudjuk. Csak nemrég világlott ki, hogy 12 év alatt közigazgatási s egyéb segélyeinkből, melyek szintén törvényhozásilag voltak megállapítva, 10 milliónál nagyobb összeget vontak el. Ki vette el, melyik hatalom az, amelyik telette áll az országgyűlésnek, amely részünkre az összeget megszavazta, azt sem tudjuk; csak azt tudjuk, hogy ez is egy törvényellenes cselekedet volt, amelynek reparációját hiába várjuk. Beszéljek-e a többi dolgokról? Özvegyeink a múlt év végéig havi 250 korona kegydíjat élveztek. Ez évtől kezdve magasabb nyugdíj illetné meg őket. De mint értesülünk, még eddig egyetlen özvegy sem kapta meg. Ellenben a kegydíjat beszüntették. Most már akikre 1931 vagy 32-ben kerül a sor a beosztás szerint, hozzáfordulhatnak a

mennyei Atyához, aki táplálja az égi madarakat és a mezei liliomokat ruházza. Hát van-e ennél antiszociálisabb intézkedés a világon, van-e antidemokratikusabb cselekedet egy demokratikusnak mondott államban? Beszéljek-e önkormányzatunk napról-napra történő megnyirbálásáról? Csak nem rég jött ki a rendelet, mely szerint még az iskolaszolgát se választhatjuk szabadon. Szóljak-e arról, hogy mint sorvad egyházunk, mert nincs tanítóképzőnk; mint kell szakadatlan küzdelemmel fentartani theológiánkat; milyen nyomorban vannak káplánjaink, mert ha talán a szülők a magyarországi stipendiumokra való tekintetből ott járatják gyermekeiket gimnáziumba, még csak reményük sincs káplánna lett fiaiknak, hogy államszegélyt kapjanak és hogy később mint papok is, megnyerjék azt. Felhozzam-e elnemzetlenítésünket minden vonalon? Az egyre szaporodó szlovák népiskolákat, a szlovák gimnáziumokat, amelyekbe seregestől beédesgetett gyermekeink elvesztik nemzeti öntudatukat, a kiknek magyarul még hittant sem szabad tanulniok! Rámutasak-e arra, hogy még szorosan tudományos theol. könyveket sem szabad behozni, ha magyar nyelven vannak írva? Mindezeknek az a nyilvánvaló céljuk, hogy mind kevesebb legyen a magyar levegő és meghaljunk vagy asszimilálódjunk.

Voltak balgatók, akik azt hitték, hogy törvényeink megerősítése után minden megváltozik. Nem kell hinni. Itt egy rendszer uralkodik, amely céltudatosan dolgozik. A legfelsőbb közigazgatási bíróság döntötte el, hogy mostani törvényünk is érvényes; az új sem lesz érvényesebb.

Ország-világ előtt fel kell tárunk ezt a

kétségbeejtő helyzetet. Előbb kellett volna, de gyávák voltunk. Mikor Poprádon egy alkotmányos határozatot hozott a Konvent és arra az volt a felelet, hogy sok lelkészünktől elvonták az államsegélyt, már akkor a világ elé kellett volna lépniük. De ma már nem lehet ilyen feleletet adni. A világ felfigyelt a kissebbségekkel üzött lelkiismeretlen eljárásokra. Henderson angol külügyminiszter a német és lengyel kérdés genfi vitájánál azt mondta, hogy a kisebbségi kérdés nem belügy, hanem világügy. A lengyel választási kérdés csak egy kicsiség ahhoz képest, amit a magyar reformátussággal 12 év óta cselekszenek.

Már az illojálítás hamis meséjével sem lehet előhozakodni. A ref. egyház hivei az állammal szemben minden tartozó köteletségüket becsületesen teljesítik. Beleilleszkedtek az állam kereteibe. A ref. egyház templomaiban állami ünnepeken istentiszteletek tartatnak. Minden törvényes felhívásnak mindenki engedelmeskedik. Mit kívánnak még többet? Ami ezenfelül van, hogy a lelkünket is eladjuk, azt nem tehetjük. Mi protestánsok vagyunk, itt állunk, másként nem tehetünk. Isten legyen segítségünkre!

Spectator.

Törvénytervezet

(Folytatás.)

Az egyházközségi tisztviselőkről, a tanácskozási rendről s ebben a lelkészválasztásról szóló rendelkezések tulnyomó részben a régiék. Egyetlen lényeges újítás a 246. §. 3. bekezdése: „Az egyházközség presbytériuma jogosítva van a pályázók közül legfeljebb hármát, de legalább kettőt bemutatkozó szolgálatra meg hívni... Ugy a meghívott pályázónak, valamint kísérelésének utiköltségeit az egyházközség megteríteni tartozik.”

Ez az egy dolog az egész tervezetben, amelyet teljes határozottsággal elvetendőnek tartunk. A kálvinista magyar nép—akár a Kárpátok tövében vagy a nagy Magyar Alföldön, akár a horvát-szlovén területen—már a pályázatot is „kinálkozásnak” minősíti; hátha még a próbaszónoklat, mint vásárra való felhajtás is meg lenne engedve, hová fejlődnek a most is tultengő válogatási kedv?! Önérzetes és jóízű ember ugysem vállalkozik erre a bemutatkozó szolgálatra; a kevésbé értékes pályázóknak pedig nem szabad alkalmat adni a visszaélésükre az ilyen önajánlás megengedésével. A tervezet különben szintén felteszi ennek lehetőségét, mert a 272. §-ban a megsemmisítési indokok közé azt is felveszi, ha a meghívott: „bemutatkozó szolgálata idején a választókkal megválasztása érdekében érintkezett.”

A lelkészválasztás tisztasága tulajdonképpen a meghívás utján való választás által biztosít-

ható; ezért úgy ennek, mint a választó egyházközség tisztességének érdekében arra kellene törekedni, hogy ez lehetőleg megtörténjék s a pályázat csak akkor hirdettessék ki, ha az állás egyáltalában nem volt betölthető meghívás utján.

Egészen új módja lenne a lelkészi állás betöltésének a Lelkészkinevezés, amelyet a Tervezet 280. §-a így kontemplál: „Azon egyházközségekben, amelyek a lelkészi állás fenntartására, lakáson és házi kerten kívül, a fizetésnek legalább a felét nem maguk adják: a lelkészt a presbytérium meghallgatásával a püspök előterjesztésére az országos egyházi tanács nevezi ki.”

Ez a tervezet egészen érthető s a kiindulási pontja elfogadható. Nem lehet igazságtalannak itélni azt a rendelkezést, hogy amely egyházközség a lelkész javadalmának esetleg csak kis részét adja, míg a többi részt államsegélyből várja, nem gyakorolhatja az állás betöltése körül ugyanazon mérvű jogokat, mint az a másik egyházközség, amelyik esetleg a teljes fizetést maga szolgáltatja s az államsegélyre egyáltalában nem számíthat. Hogy aztán a Tervezet a kinevezés jogát nem a fizetésekiegészítést biztosító államhatalomra, hanem az országos egyházi tanácsra ruházza, annak önként érthető alapja az a jogi helyzet, amely az állami támogatást sem nem X. Y. egyházközségnek, sem nem Péter vagy Pál lelkésznek adja, hanem az egyetemes egyháznak azokért a szolgálatokért, amelyeket az egyház a hitélet ápolása, az erkölcsök nemesítése, az általános emberi jószág fenntartása által, a maga autonóm keretében, végeredményben az állam javára végez.

A fentidézett 280. §-t tehát elfogadhatónak tartjuk, csak épen annyit látnánk jónak változtatni rajta, hogy a „fizetésnek” szó helyett a „hivatalosan értékelt helyi javadalomnak” kifejezés tétessék. Ezenkívül kipótlandó lenne még azzal, hogy: „ha azonban a választó egyházközség közönsége az állásnak egyhangú meghívás utján való betöltése iránti akaratát fejezte ki s a meghívandó személyét bejelentette, ez esetben, a helyi javadalom értékére való tekintet nélkül, az egyházközség akarata érvényesüljön, a 236-239. §§.-ok előírásai szerint.”

A kiindulási pont t. i. az, hogy minden jog forrása a gyülekezet. Ennek az elvnek tehát a szegénység esetén is érvényesülni kell.

287. §. „A kegyeleti időről s az időközi lelkészi jövedelmekről az országos egyházi közgyűlés által hozandó szabályrendelet intézkedik.”

A 295-317. §§. az egyházközség háztartási rendjét állapítják meg. Egyházi adó az eddigi mód szerint: személyi, amely legalább 10 dinár és vagyoni adó, mely az előirt állami és alkalmazotti adó 10 %-a. „Ha az így kivetett összeg

több, mint amennyi az illetékes egyházközség rendes szükségletének fedezésére igényeljük, a különbözet beszolgáltatandó az országos egyházi közalapba."

Ideálnak megjárja, de a megvalósulásra nem kell számítani, mert az bizonyos, hogy a népes, tehát nagy jövedelmű egyházak a viszonyaikat is a teherbíró képességüknek megfelelően rendezik be s nem igen fog felesleg mutalkozni, amit kötelesek volnának beadni a közalapba.

A rendre való szoktatás célját szolgálja a 310. §-nak az a rendelkezése, hogy ha az egyházi hátralékok a belizetés utolsó határidejéig számitott egy év alatt az esperesi hivatalhoz végrehajtás utján való behajtás céljából fel nem terjesztetnek, mint elévült követelések, töröltetnek s az egyház pénztárát emiatt ért veszteséget a lelkész és a presbyterek, különbeni közigazgatási végrehajtás terhe alatt kötelesek a sajátjukból megtéríteni, fennmaradván visszereseti joguk a hátralékosokkal szemben.

Radikális szigorúság, de ha pontosan betartják, az egyházak anyagi fenntartása holtbizonyos.

A 321. §. a fegyelmi eszközökről szól. Egészen helyes eszközök és büntetések a II. 6. alatti kivételével: „a református egyházból való kizárás.” Az egyházközségi fegyelmi tanács u. i. kizárhatja a vétkezőt a saját kebeléből, a gyülekezetből, de nem az egyetemes egyházból.

Az egyházmegyék.

Legelől felsorolja a Tervezet—nagyon helyesen—az anyaegyházközségeket, amelyeket 4 egyházmegyébe oszt be: nyugati, északi, keleti és déli egyházmegyébe, 20-11-10 és 12. összesen 53 anyaegyház és ezek filiái, szórványai.

Az egyházközségek nevei kizárólag államnnyelven vannak felsorolva.

Az egyházmegyék kormányzószervei:

- a.) az egyházmegyei közgyűlés.
- b.) az egyházmegyei tanács.
- c.) az egyházmegyei tisztviselők.
- d.) az egyházmegyei bíróság.

Uj dolog az egyházmegyei tanács, amely öt tagból áll s mint időszaki tanács határoz az egyházmegyei közgyűlés elé tartozó sürgős ügyekben, előkészíti az egyházmegyei közgyűlés tárgyait s azokra nézve javaslatokat tesz. Szükség szerint tartja üléseit s határozatairól jelentést tesz az egyházmegyei közgyűlésnek s annak felelős a működéséért.

Az egyházmegyei tisztviselők ugyanazok, mint régen, ugyanazon hatáskörrel.

Egyházkerület, a jugoszláviai helyzetnek megfelelően nincs, csak Országos Egyház, amelyet az egyházmegyék alkotnak s a hatáskörébe tartozó ügyeket intézik:

- a.) az országos egyházi közgyűlés (zsinat.)
  - b.) az országos egyházi tanács
  - c.) az országos egyházi tisztviselők.
  - d.) az országos egyházi bíróságok.
- Az országos közgyűlést alkotják:
- a.) a püspök és főgondnok vagy helyetteseik, mint elnökök.
  - b.) az esperesek és egyházmegyei gondnokok vagy helyetteseik.
  - c.) 5 papi és 5 világi tanácsbíró.
  - d.) az országos egyház többi tisztviselői.

Az országos közgyűlés (zsinat) hatásköre egyfelől közigazgatási, másfelől törvényhozói jellegű.

Az országos egyház tisztviselői: a püspök, főgondnok, tanácsbírák, pénztáros, számvető, ügyész, papi és világi jegyző. A tisztviselőket a presbyteriumok választják. A püspök választását, az igazságügyminiszternek a minisztertanács elnökével egyetértőleg tett előterjesztésére, a király erősíti meg. Az országos főgondnok választását az igazságügyminiszter. A püspök törvényes helyettese az országos lelkészi jegyző, a főgondnoké a legidősebb egyházmegyei gondnok.

A tervezet az országos közalap felállítását a hívek száma szerint 1 dinár hozzájárulásból és e célra befolyt adományokból óhajtja felállítani. Az országos lelkészi nyugdíjintézetet önmegterheléssel és államsegély reményében fogják megszervezni. Addig is biztosítatik minden nyugdíjas tagnak és a tagok özvegyeinek az állami nyugdíjasok számára adott drágasági pótlék, mint létminimum.

III. Az egyházi bíraskodásról.

Az eddigiektől lényegben el nem térő rendelkezéseket tartalmaz a Tervezet. A 425-449. §§. jóval rövidebben rendelkeznek, mint az 1904-7 évi V. t. c., viszont ezek a §§.-ok és az elvi részben foglaltak, valamint az egyházközségek fegyelmezési rendje című fejezetek egymást kellőleg kiegészítik s a gyakorlati használatra alkalmassá teszik.

Ez az ismertetés nem terjedhet ki a Törvénytervezet aprólékos részleteire s nem is ez a rendeltetése, hanem a cél csak az volt, hogy általános áttekintést nyujtsunk jugoszláviai testvéreink saját alkotmányuk létrehozása iránti törekvésükről.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy az egész tervezet egy jottányit sem tér le az ősi kálvini alapról: a demokraciáról, az egyház autonómiájáról és a tiszta bibliai alapról. A tervezet egy pár hibájára rámutattunk s a mi álláspontunk szerint kívánatos lenne azok eliminálása, de ezek nem változtatnak azon a véleményünkön, hogy a Törvénytervezet készítői becsületes munkát végeztek s kis terjedelmű Országos Egyházuk további életére megnyugtató alapot raktak.

Adjja Isten, hogy az alkotmányt mielőbb életbe léptethessék!

Idrányi Barna.

Az egységes liturgia.

(Tartalmi ismertetés.)

A magyarországi református egyház a lelki egység ügyét egy nagy lépéssel vitte előbbre, amidőn Törvényhozó Zsinata — mintegy három évtizedes előkészítő munka után — 1929-ben megalkotta az *egységes liturgiát*, az *uj Istentiszteleti Rendtartást*, mint a magyar református egyház lelki egységének külső, istentiszteleti megnyilvánulását. S Egyetemes Konventje az új liturgiát, mint a Paróchiális Könyvtár XVI.-ik kötetét, minden lelkési hivatalnak megküldte s annak használatát, ez év január 1.-től kezdődőleg, minden egyházra nézve kötelezőleg elrendelte. Mert, amint Ravasz L. Ágendáskönyvének előszavában mondja: „az egyház szelleme leginkább szembetűnően liturgiájában ölt testet. Nem lehet addig lelki egységről beszélni, amíg a liturgiában nagy elvi különbségek és egymástól lényegesen eltérő gyakorlatok vannak.”

A liturgia címe: *Ágenda, a magyarországi református keresztyén egyház liturgiás könyve* s fontosabb ujitásai a következők: 1. *A Szentírásnak minden istentiszteletben centrális helyet biztosít*, ezáltal is dokumentálni akarván, hogy a református egyház az Ige egyháza. (Elvként kimondja, hogy református istentisztelet igehirdetés nélkül nem lehet.) 2. *Különös súlyt helyez az adakozásra*, mely minden gyülekezeti istentiszteletnek szerves része lett. 3. *Az Apostoli Hitvallás* a sákramentomos istentiszteletek, valamint a temetési szertartás (temetőben) alkotó részévé tétetett.

Tartalmi ismertetése az alábbiakban következik: (A liturgiás könyv hét részből áll.)

Első rész: „A magyarországi református keresztyén egyház istentiszteleti rendtartása, homiletikai és liturgiai utasításokkal.” Az általános határozatokban ki van mondva, hogy a magyar ref. ker. Egyházban három-féle gyülekezeti istentisztelet van, ugymint: *homiliás, sákramentomos és szimbolikus*.

A *homiliás istentiszteletek* ismét kétfélék: I. Rendes és II. Alkalmi istentiszteletek.

I. Rendes istentiszteletek: A) *Teljes* (vasárnap délelőtti, vagy ünnepi,) melyeknek rendje: (A lelkész megérkezése után:) 1. Fennálló ének (invocatio), 2. Főének, 3. Bibliaolvasás (lectio) előfohással, 4. Imádság (kis vagy prófétai), 5. Közének, 6. Textusfelvétel, igehirdetés, 7. Imádság (nagy vagy papi), 8. Miatyánk, 9. Adakozásra való felhívás (offertorium), 10. Megáldás (az ároni vagy az apostoli), 11. Hirdetések, 12. Ének. (Ahol eddig szokásban volt, hogy a homiliás istentiszteletet a lelkész a szószékből vezette: ez a szokás megtartható.)

B.) *Katechizáló* (vagy vasárnap délutáni); rendje: 1. Fennálló ének, 2. Főének, 3. Imádság (prófétai) előfohással, 4. Textusfelvétel, biblia- vagy kátémagyarázat, 5. Imádság (papi),

6. Miatyánk, 7. Adakozásra való felhívás, 8. Megáldás, 9. Hirdetések, 10. Ének.

C.) *Könyörgéses* (vagy hétköznapi) rendje: 1. Fennálló ének, 2. Főének, 3. Fohász, 4. Bibliaolvasás, 5. Imádság, 6. Miatyánk, 7. Adakozásra való felhívás, 8. Megáldás, 9. Ének.

II. Alkalmi istentiszteletek: A.) A lelkipásztor beiktatása; sorrendje: 1. Fennálló ének, 2. Gyülekezeti alkalmi ének, 3. Beiktatás, textuson alapuló, vagy bibliaolvasással bevezetett beszéddel és imádsággal, 4. Ének, 5. Az új lelkipásztor imádsága a szószéken, 6. Prédikációja, 7. Imádsága, 8. Miatyánk, 9. Adakozás, 10. Megáldás, 11. Gyülekezeti ének.

B.) Templom-, orgona-, harangszentelés rendes istentisztelet keretében, a második innádságban történik, alkalmas voces collectae-val.

C.) Más egyházi előjárók, tisztviselők felkérése és beiktatása a vasárnap délelőtti istentisztelet keretében, rövid, textuson alapuló beszéd (vagy bibliaolvasás) után esküvel, könyörgéssel és kézfogással történik. Helyes dolog, ha a tanítók, énekezők istentisztelet után a gyülekezetnek bemutattnak és áldásos szolgálatukért könyörgés tételik. Egyházkezelőkért istentisztelet után az Ur asztalánál tételik könyörgés. Egyházközségi, presbiteri gyűlések, e. m. e. ker. konventi és zsinati ülések énekekkel, imádsággal és bibliaolvasással kezdődjenek, énekekkel, imádsággal és áldással végződjenek.

Sákramentomos istentiszteletek:

A.) *Keresztelés*; a.) Templomban (az istentisztelet végén, a megáldás és az utolsó ének között): 1. Fohász, 2. Szertartási Ige alapján, 3. A szülők és keresztszülők fogadástétele, (a Ravasz Ágendája alapján), 4. Hitvallás (Hiszekegy), 5. Imádság, 6. Keresztelés, 7. Megáldás.

b.) Templomon kívül, a fenti sorrenddel.

c.) *Beteg kisdéd keresztelése*: 1. Fohász, 2. Szertartási beszéd, a Szereztetési Igék elmondásával, 3. Fogadástétel, (a Ravasz féle Ágenda szerint), 4. Keresztelés, 5. Imádság, 6. Megáldás.

d.) *Felnőtték keresztelése*: (templomban, a gyülekezet alkalmi éneke után): 1. Fohász, 2. Szertartási beszéd, 3. A megkeresztelendő nyilvános vallástétele (apostoli hitforma), 4. Kérdések a megkeresztelendőhöz, (a Ravasz Ágendája szerint), 5. Keresztelés, 6. Az egyházba való felvétel és felhatalmazás az urvacsorával való élésre, 7. Imádság, 8. Miatyánk, 9. Megáldás. (Keresztelni lehetően a szülők és keresztszülők jelenlétében kell.)

B. *Urvacsoraosztás*; a.) Templomban: (rendes istentisztelet végeztével): 1. Apostoli köszöntés és fohász, 2. Szertartási beszéd a szerzetési ige előrebocsátásával, 3. Bűnbánó imádság, 4. Nyilvános vallástétel (Hiszekegy) és fogadalom, (a Ravasz-féle Ágenda négy kérdésének feltevése), 5. Bűnbocsánat-hirdetés.

6. Meghívás az Ur asztalához, (Mindazokban a gyülekezetekben, amelyekben évszázadok óta szokásban volt a kenyér és bor fölött hálaadó imádság mondása, ennek a szokásnak megfelelően a hálaadó imádság elmondása, az Ur asztalához való meghívás előtt, vagy után a liturgiába beilleszthető. A kenyér és bor feletti imádságok össze is kapcsolhatók.) 7. A szent jegyek kiosztása, a gyülekezet alkalmi éneklése alatt. (Az urvacsorai bort külön kelyhekben is ki lehet szolgáltatni), 8. Bezáró rövid beszéd, 9. Hálaadó imádság, 10. Miatyánk, 11. Megáldás, 12. Gyülekezeti ének.

b.) Templomon kívül: (betegek, foglyok, halálraítéltek urvacsoraoszlása): 1. Fohász, vagy apostoli üdvözet, 2. Szertartási beszéd, 3. Bűnvalló imádság, 4. Hitvallás, mint rendes urvacsoraoszlásnál, azzal, hogy betegknél, ha állapotuk súlyos, a Hiszekegy elmarad. 5. Bűnbocsánat hirdetése. 6. A szent jegyek kiosztása. 7. Hálaadó imádság. 8. Miatyánk. 9. Megáldás.

Szimbolikus Istentiszteletek:

A.) *Konfirmáció*; a.) Rendes konfirmáció: 1. Gyülekezeti alkalmi ének, 2. Fohász, az Ur asztalánál, 3. Szertartási beszéd, 4. A növények kikérdezése, (ha az már előzőleg külön alkalommal meg nem történt), 5. Hitvallás (Hiszekegy) és fogadástétel, (a Ravasz-féle Agenda szerint), 6. Megerősítés kézzel, 7. Felhatalmazás, 8. Imádság, 9. A konfirmáltak és a gyülekezet együttes megáldása, 10. Gyülekezeti ének.

b.) Áttérő konfirmálása: 1. Fohász, 2. Isten Igéjének hirdetése, 3. Hitvallás és fogadástétel (Ravasz Agendája szerint), 4. Felvétel és felhatalmazás, 5. Imádság a konfirmált áttérőért, 6. Megáldás, 7. Gyülekezeti ének.

B.) *Házasságkötés megáldása*: 1. Fohász, 2. Szertartási beszéd, mindig a bibliából vett textusról, 3. Esketés, 4. Intelem, 5. Imádság, 6. Miatyánk, 7. Megáldás.

C.) *Temetés*; a.) Templomi, vagy prédikációs temetés: 1. Ének, 2. Imádság, 3. Isten igéjének hirdetése, (prédikáció), 4. Nagy imádság, 5. Miatyánk, 6. A gyülekezet és a gyászolók megáldása, 7. Ének.

b.) Gyászbeszéd, vagy orációs temetés: 1. Ének, 2. Fohász, 3. Gyászbeszéd (oráció), mindig a bibliából vett textusról, főtétel alapján, 4. Imádság, 5. Miatyánk, 6. A gyülekezet és a gyászolók megáldása, 7. Ének (Az oráció végén rövid bucsuztatás is lehet, de nem rika-tás, hanem megnyugtató, fölcsemelés és vigasztalás végett.)

c.) Egyszerű (lekiós) temetés: 1. Ének, 2. Fohász, 3. Szentírás-olvasás, 4. Imádság, 5. Miatyánk, 6. Megáldás, 7. Ének.

A *temetőben*: 1. Fohász, és bibliaolvasás, 2. Hiszekegy, 3. Gyászolók megáldása, 4. A gyülekezet éneke. (A temetési szertartás lelkész

nélkül nem végezhető. Általában a papnak mindenkit el kell temetni, akinek a temetésére kéri és senkit, akiére nem kéri. A temetés nem jog, hanem kötelesség.)

D.) *Lelkészszentelés*: 1. Rendes istentisztelet 1-9. pontig, mint vasárnapon, 2. Gyülekezeti alkalmi ének, 3. A püspök fohása az Ur asztalánál, 4. A püspök szertartási beszéde ugyanott, 5. A felszentelendők bemutatása és felesketése, 6. A felszentelés kézzel és imádsággal, 6. A püspök könyörgése az anyaszentegyházért, 8. Megáldás, 9. Gyülekezeti ének.

E.) *Püspökszentelés*: 1. Rendes istentisztelet 1-5. pontja, 2. A felszentelést végző püspök, illetve esperes fohászt mond, 3. Felszentelési beszédet tart textus alapján, tételesen, röviden, 4. A püspök felesküszik, 5. A püspök térdre hull, a felszentelő hozzájárul és elmondja áldó imádságát (bibliai igék), 6. A gyülekezet éneke, 7. A püspök beszéde és imádsága, 8. Adakozásra való felhívás, 9. Megáldás, 10. Ének.

Második rész: Istentiszteletünk bibliai és hitvallási alkotó részei: Istennek tizparancsolata. Az Ur imádsága. Az Apostoli hitvallás. A feltámadás hirdetése. (I. Kor. 15) A szent Kereszttség és az Uri szentvacso-ra szereztetési igéi.

Harmadik rész: Istentiszteletünk kötött alkalmi részei.

Negyedik rész: Az istentiszteletek sorrendje:

Ötödik rész: Példatár. Mindenféle istentiszteletre egy általános jellegű, klasszikus példa.

Hatodik rész: Imádságok. Néhány vasárnap délelőtti és délutáni könyörgés, igehirdetés előtt és után. Egy hétre szóló köznapi könyörgés, reggeli és estvéli. Két-két délelőtti és délutáni elő-és utóimádság egyházunk mindenik ünnepére és ünnepi alkalmaira. Bűnbánati imádságok egy hétre. Kérések (voces collectae.) (Beteg meggyógyulásáért, stb.) Hálaadó imádságok. (Betegségéből meggyógyulásért, stb.) Hirdetések.

Hetedik rész: Lectionarium. Textusok minden istentiszteleti alkalomra. —r —a.

Problémáink.

A *helyettes és ideiglenes tanerők biztosítása*. Ki adna felvilágosítást arra nézve, hogy az iskoláinkban alkalmazott helyettes és ideiglenes tanerők után kötelesek vagyunk-e a pozsonyi nyugdíj biztosítást fizetni, vagyis kötelesek vagyunk-e őket oda is bejelenteni? Mert az iskolai referátus, akár be van töltve az állás, vagy nincs, a nyugdíj járulékot úgy is beszédi az iskolafentartó testületen, még pedig évenként 240 ék-t. Ezek szerint két helyre fizetünk nyugdíjjárulékot: a tanfelügyelőség útján leküldött fizetési meghagyás és a pozsonyi nyugdíjintézet útján. Ez utóbbi igen tekintélyes összeg

az egyház részéről 480 azaz négyszáznyolcvan ök. s a fél részéről ugyanennyi, a kerületi betegsegélyző járulékan kívül. Egy személy után így évente 1000 ök. kiadása van az egyháznak. Akkor, mikor oly nehéz az iskolafenntartás különösen a 3—4 tanerős iskoláknál, tetemes öszszegre rug; még egy tanerőt lehetne tartani, vagy elsőrendű felszerelésre lehetne fordítani. Azt gondolva, hogy más egyház is küzd hasonló nehézségekkel, ha valakinek talán sikerült ezt egyháza javára megoldani, közölné a hivatalos lap útján. Egyetemes érdeknek vélem.

Lelkész.

H I R E K

— **Halálozás.** Fájdalmas csapás érte Bakcsy Gyula csapi lelkész társunkat. Hűséges és gondos neje, az evangéliumi munkákban lelkes segítőtársa, *Bakcsy Gyuláné sz. Sütő Jolánka*, életének 40-ik, házasságának 7-ik évében jan. hó 30-án rövid szenvedés után az ungvári kórházban elhunyt. Az Ur adjon vigasztalást mindazoknak, akiket elköltözése mély gyászba borított.

— **Lelkészi értekezlet.** A komáromi egyházmegye lelkészi kara jan. 29-én, Komáromban Csiba Imre lelkész értekezleti elnök vezetésével ülést tartott, a melyen megjelent Balogh Elemér püspök, konventi elnök is. Az értekezleten megbeszéltek a kongrua-üggyel kapcsolatos sérelmeket s tanácskoztak a reparáció érdekében teendő lépésekről.

— **Teaestély Nagykaposon.** A nagykaposi és ungcsepelyi egyesült Ref. Leánykör február 1-én este 6 órakor a ref. iskolában, szép erkölcsi és anyagi sikerrel teaestélyt tartott. Az estély a Jövel Szent Lélek Ur Isten 1-ső verse eléneklésével s *Maksa József* nagykaposi lelkész rövid imájával s beszédjével kezdődött, ami után szebbnél-szebb vallásos tárgyú költeményeket szavaltak időközönként: *Csengery Margit, Simon Erzsébet, Papp Juci, Papp Juliska, Eszterhay Eszter, Kemecsey Jolán* leánykörtagok és *Böszörményi László* ügyvédjelölt, utóbbi két izben is. Közben a leánykörtagok kézimunka-ajándékait sorsolták ki vagy árverezték el. A szeretetteljes hangulatu estélyt *Juhász Imre* ungcsepelyi lelkész köszönő szavai s azon bejelentése zárták be, hogy az estély 400 kor. tisztajövedelme a beretkei Árvaház javára szolgál. A sikerért Istené a hála, magasztalás, de illesse köszönet és elismerés buzgó

fáradásukért, adományaikért a tagokat, szereplőket, vezetőket, főként *Pápay István* tanítót és a leányokkal önzetlenül sokat foglalkozó *feleségét* s a megjelent szépszámu kedves vendégeket.

— **Nyilvános nyugtázás.** A jókai ujonnan épült református templomra a múlt év november 23-tól (L. a Ref. Egyház és Iskola c. lap 49. számát) a mai napig az alábbi kegyes adományok folytak be, u. m.: Ruzsikai ref. egyház 50 Kor. Nagykeszi 30 K. Deáki 105 K. Királyhelme 60 K, 50 fill. Patas 50 K. Tiszapéterfalva 50 K. Udvard 50 K. Sajólénártfalva 71 K, 70 fill. Nemesradnót 15 K. Kolosnéma 156 K. Nemesócsa 400 K. Veskóc 51 K. Nagyszelmenc 183 K. Farkasd 562 K. Csicsér 37 K. Rafajnaufalu 22 K, 50 fill. Csetfalva 25 K. Padány 50 K. Gálszécs 30 K. Izsép 20 K. Deregnő 272 K. 70 fill. Léva 250 K. Gömörmihályfalva 57 K. Szepsi 20 K. Pozsony 400 K. Beszter 93 K. Kövecses 10 K. Negyed 120 K. Aranyos 50 K. Visk 30 K. Nagypeszek 25 K. Özv. Csekei Gy.-né ref. özv. tanítóné 10 K. Csomor István 50 K. Nagykalna 56 K. 20 fill. Szilassy Béla 1000 K. Czinke János 50 K. dr. Holota János 30 K. Antal Géza 30 K. Huszt 70 K. Györke 10 K. Komáromszentpéter 386 K, 20 fill. Kajdanó 17 K. 50 fill. Káriusz Károly gyűjtése somorjai j. területén 1150 K. Hálás köszönet a kegyes adakozóknak. Közli: Vargha Károly jókai ref. lelkész.

— **A skót református egyház** bibliai intézetet állított fel Jeruzsálemben, azon theologusai számára, akik a szentföldön akarják tanulmányaikat folytatni. Az intézetet nov. 30-án nyitották meg.

— **Amerikai társasutazást** készít elő a Párisi Magyar Diákegyesület (Mefhosz) utazási osztálya (Budapest, IX. Ferenc-körut 38. Telefon: Aut. 872—74.) a losangelesi olimpiással kapcsolatban. Nemcsak az egész világ diákszövetségeivel, de különösen az Amerikával tennivaló kapcsolatok biztosítékot nyújtanak arra, hogy az 1932. év nyarára tervbeveitt utazásnál a résztvételi díjak a legelőnyösebb módon lesznek megállapíthatók s az amerikai utirányok is oly módon lesznek majd összeállíthatók, hogy a látni, tanulni és tapasztalni vágyó nagyközönség is meglátogathatja Amerika legszebb helyeit. A szárazföldi hosszú vasuti hálózatokat, a terv szerint, kellemes autóbuszok segítségével akarja változatossá tenni s alkalmat kíván nyújtani Newyorkon kívül, a többek között a Niagara-vizesés, Buffalo, Washington,

Trenton, Detroit, Chicago, Cleveland, San Francisco, Los-Angeles felkeresésére is. A társutazás rendezésénél nem fog elmaradni annak a szempontnak figyelembevétele sem, hogy az utazásban résztvevők teljes mozgási szabadságot élvezzenek, kedvük szerint külön kirándulásokat is végezhesenek s Amerikában levő barátait, ismerőseiket és rokonaikat is meglátogathassák. Az előkészítés alatt álló nagyszabású amerikai alkalmi kirándulás iránt már is nagy érdeklődés mutatkozik.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatala.

I. Tárgy: Bácsy Gyula e. ker. missiói lelkész, Beretke, lemondása. Rimaszombat, 1931. január 20. 875/1930. sz. körlevél. Nagytiszteletű Ref. Esperesi Hivatalnak Nagyszaláncz, Nagygyéres, Kisazar, Pelsőcz, Salamon. Bácsy Gyula egyházkerületi missiói lelkész, ezen állásáról, árvaházi igazgatói sok rendbeli teendőire való hivatkozással, l e m o n d o t t. Lemondását az egyházkerületi közgyűlés erre vonatkozó határozatáig is elfogadtam. Midőn ezt a Nagytiszteletű esperesi és lelkészi hivataloknak tudomására hozom, egyuttal felhívom mindannyiójukat, hogy ez a körülmény addig se akadályozza belmissiói tevékenységüket, míg az egyházkerületi missiói lelkészség sorsa felett egyházkerületünk ez év őszén tartandó közgyűlése dönteni fog. A belmissiói munkálkodás kiegészítője lévén a szoros lelkészi kötelességeknek és különösen e nehéz időkben hatalmas előmozdítója egyházunk tagjai ébrentartásának; mindezeket átgondolván, a lelkész és tanító urak saját lelkök belső ösztönzésétől indítatva, minden alkalmat használjanak fel a belmisszió gyakorlására, annyival inkább, mert az e téren való munkálkodásnál nem kell többé töretlen uton haladniok, világos mindenki előtt: mikor, mit és hogyan kell tenni. A Szentlélek szele fú és hatékony is, ha minden szív egy Aeol-hárfa lesz, mely a szél zugását megérzi. Hogy ez így van-e minden egyházban, az e tekintetben való szigorú ellenőrzés a Nt. esperes urak s általok a nemsokára megtartandó egyházlátogatóság feladata leendő. Az ő kötelességek az e téren való munkáról tiszta képet rajzolni, melyet vagy az esperes urak, vagy — amely egyházmegyékben belmissziói előadó van, — ők foglalnak össze. Az összeredményről pedig a mostani alkalommal én fogok j e l e n t é s t tenni az egyházkerületnek a közgyűlésen. A továbbiakról az egyházkerületi közgyűlés határozand.

II. Tárgy: Egyházi alapok hadikölcsönkötvényeinek kicserélése kártalanítási kötvényekre. 30/1931. sz. körlevél. Valamennyi Nt. Esperesi

és Lelkészi hivatalnak! Az egyes egyházak és az általuk kezelt alapok hadikölcsönöi helyett nyerendő „kártalanítási kötvények” kiutalásával kapcsolatban ismételt fordultak elő olyan esetek, hogy a hibás vagyondézsma bevallások, az alapok helytelen csoportosítása és egyéb formahibák miatt a pénzügyi hatóságok a kártalanítási kötvények kiutalását elutasították. E miatt az egyházak nem egyszer igen nagy veszteséget szenvednek, ami helyrehozható azzal, hogy az esetleges formahibák helyrehozásával az elutasító végzések fellebbeztetnek, illetve a legfelsőbb közigazgatási bíróságnál megpanaszoltatnak. Felhívom azért az összes egyházak és iskolák vezetőit, hogy a hadikölcsön ügyel kapcsolatos minden olyan kérdésben, melynek olthoni elintézése nem nyujtana biztosítékot arra, hogy az eredmény kedvező lesz, forduljanak utbaigazításért a „Rimaszombati Bank”-hoz (előbb „Rimaszombati Takarékpénztár”), mely minden ügyben a legkétségtelenebben nyujt utbaigazítást és — a kellő adatok birtokában. — a szükséges beadványokat is elkészíti. A pénzügyi téren szakismertekkel bíró pénztintézet úgy a hadikölcsönök kicserélésénél, mint egyéb adó- és illetékügyekben is szívesen áll a hozzáforduló egyházak és iskolák rendelkezésére. Itt elsősorban a gömői egyházak és iskolák jöhetnek tekintetbe, ha azonban szükségök lenne rá, a távolabbiak is bizalommal fordulhatnak hozzá.

Atyafiui szeretettel:

Péter Mihály
püspök.

Pályázat. A hucini gicei ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet az eltávozás folytán megüresedett org. kántor-tanítói állásra. I. Javadalom. 1.) 2 szobából, konyhából, kamarából, pincéből álló lakás, gazdasági épületek és nagy kert. 2.) 10 köböl buza. 3.) 2 véka zab. 4.) 43 Ké. készpénz. 5.) Szántó föld: 3 kath. hold 295 □-öl. 6.) Réti 2 kath. hold 721 □-öl. 7.) 4 m² tűzifa beszállítva. 8.) 8 drb. szarvasmarha és szabad sertés legeltetési jog. 9.) Földek adóját az egyház fizeti. 10.) Stóla az egyh. ker. által megállapított. A helyi javadalom 2033 Ké.-ra van értékelve. Államsegély kérvényezve lesz. A tanítási nyelv magyar. II. Kötelességei: Az I-VIII osztály tanítása, kántori teendők elvégzése a templomban és templomon kívül. Ha orgona vétetik, a templomi istentisztelet orgonával vezetetik. Énekkar vezetése. Betegség vagy akadályoztatás esetén a lelkészt templomi szolgálatban helyettesíteni. Az egyháztársadalmi munkában segédkezni. Kanonikus napokon az istentisztelet végzése. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal bíró, nosztrifikációs vizsgát tett ref. vall. férfi tanítók. Az állás véglegesített. Pályázati kérvények kellelőleg felszerelve 1931 febr. 28-ig a ref. lelkészi hivatalhoz Hucin-Gicze (járás Revuca) küldendők be.

Ref. presbitérium.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix Általános Biztosító Társaság
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Mindenkit érdekel!

Alkalmi vétel

Aranykönyv is kapható!

Különböző fajtájú és nagyságú rovatozott papírok i v e k b e n (számadási, főkönyvi, jegyzőkönyvi és naplói könyvekre alkalmasak) gyári áron alul kaphatók

Aranykönyv is kapható!

Heiman Vilmos
 papirkereskedésében Velké Kapušany, Slovensko.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

~ Külön posta-osztály. ~

DUNA-BANK Központ : Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

► Előnyös részletfizetési feltételek. ◄

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*. Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában. Nagykapos.

Používání novin. známek v slovensko-uherské poště. a telegr. v Košicích g 34.370/V-1925.

"Kis Tükör" szerkesztősége
 886 Jókai u. 18.
 Komárno

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” felké Kapušan y” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felélős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a císcserl elkészl hivatalhoz küldendők.

M E G J E L E N I K M I N D E N V A S Á R N A P .

Reform. intelligencia nevelése.

Egyházunk súlyosabb problémái állandóan lekötik figyelmünket és érdeklődésünket s a muló évek folyamán nem jutunk hozzá, hogy megtárgyaljunk olyan kérdéseket, amelyek kisebb jelentőségűeknek látszanak ugyan a jelenben, de egyházunk jövője szempontjából életbe vágó fontosságúak. Ezek közül a kérdések közül való a református intelligencia nevelésének ügye.

Az a református intelligencia, a melyből egyházunk mai vezető világi tagjait választjuk, még az államváltozás előtt nőtt fel többnyire református középiskolákban, amelyek mindig súlyt fektettek arra, hogy hitben, meggyőződésben és öntudatban erős kálvinistává neveljék az ifjúságot. Ezeknek a középiskoláknak köszönhetjük nagy részben, hogy ma még olyan férfiak állanak az egyházkormányzás posztjain, akiket nemcsak a noblesse oblige hagyománya, hanem a meggyőződés ereje s az egyházszeretet érzése lelkesít.

Az államváltozás folytán azonban összes középiskoláinkat elvesztettük s hogy a megváltozott helyzetben újakat állítsunk, arra nem is gondolhatunk.

Sajnos, a felekezeti középiskolák hiányának szomorú következményei már most mutatkoznak. A rozsnyói diákkonferencián egy előterjesztés kapcsán fájdalmas érzéssel kellett tudomásul vennünk, hogy a csehországi egyetemeiket frekventáló református ifjak összegyűjtése, megszervezése s az egyházi szférába való bevonása óriási nehézségekbe ütközik, főleg azért, mert csaknem teljesen hijjával vannak a református öntudat és szolidaritás érzésének. Református középiskolából nem vihették magukkal a kálvinista együvértartozás és össze-

gás habitusát s a hitben és gondolkozásban idegen környezet hamar elvégzi rajtuk a maga átalakító, elszintelenítő munkáját. Nem csoda aztán, ha akadnak közöttük olyanok is, akik alkalomadtán még le is tagadják, hogy reformátusok.

Egészen természetes, hogy az így felnövekvő ifjak teljesen kikapcsolódnak az egyházi közösségből s könnyű prédáivá lesznek a tőlünk idegen, vagy reánk nevezve egyenesen veszedelmes világnézetek mérgező hatásának. Bizonyos az, hogy ha de facto nem is veszíti el őket egyházunk: alig lehet reájuk számítani azoknál az egyházi munkáknál, amelyeknél erős meggyőződésre, református öntudatra és áldozatkészségre van szükség további megmaradásunk érdekében. Ha ez a helyzet változatlan marad, el fog következni az idő — s már nincs is nagyon messze — amikor a vezetésre, illetve kormányzásra s az intenzív egyházi munkákra alkalmas intelligencia hiányában, ma még szinte beláthatatlan nehézségek elé lesz állítva egyházunk.

Itt a legfőbb ideje, hogy a ref. intelligencia nevelésének kérdésével komolyan foglalkozjunk. Többször volt már szó lapunkban a középiskolai vallásitanítás hiányairól s azokról a nehézségekről, a melyek a rendszeres vallásos oktatás és nevelés útjában állanak s a melyeket sok helyen szinte lehetetlen leküzdeni az adott helyzet, illetve egyházunk anyagi erőinek elégtelensége miatt. Azonban a kérdést a magam részéről még akkor sem látnám kielégítően megoldottnak, ha minden középiskolás saját hitoktatója közvetlen vezetése alatt állhatna. A heti 1-2 vallásóra, a vasárnapi istentisztelet, illetve exhortáció hallgatása még korántsem

pótolja a régi református kollégiumok közszellemét, ahol nemcsak az iskolai tanítás, hanem az épület néma kövei is a kálvinista öntudat és világnézet hirdetői voltak. Ezek a kollégiumok olyan embereket neveltek az életnek s olyan ifjúságot adtak a főiskoláknak, a kikiről már nagyon nehéz volt letörölni a kálvinista karaktert. A református intelligencia nevelésének problémáját csak úgy tudjuk megoldani, ha ezeknek az elvesztett ref. középiskoláknak egyházas szellemű nevelő hatását legalább részben pótolni tudjuk.

A mi viszonyaink között ennek csak egyetlen módja van. Az t. i., ha mindazon helyeken, ahol nagyobb számban vannak ref. középiskolások: *internátusokat* létesítünk. A megfelelő vezetés folytán helyes irányban kialakult közszellem nevelő hatását itt lehet szinte maradék nélkül hihasználni egy meghatározott cél érdekében.

E tekintetben példát vehetünk a katolikus egyháztól, a mely bennünket megelőzve egy másuttán építi meg a középiskolásokat befogadó internátusokat.

Azonban nemcsak pusztán egyházi érdek parancsolja ezeknek az intézményeknek létesítését, hanem a gyermekeket taníttató ref. szülők jól felfogott érdeke is. Milyen nagy gondot okoz ma a szülőknek a középiskolákban tanuló gyermekeik elhelyezése, akiknek az élelem és lakás mellett felügyeletre és vezetésre is szükségük volna. Bizony ez utóbbiakra nézve még a legnagyobb anyagi áldozat mellett is csak a legritkább esetekben van meg a teljes biztosíték. Ez az oka annak, hogy számtalan ref. szülő helyezi el gyermekét katolikus internátusokban, amit bizonyára nem tenne, ha református egyházunknak is volnának ilyen intézményei.

Egy hitben és öntudatban erős ref. intelligencia nevelése és sok-sok ref. szülő óhajának teljesítése lebegett cél gyanánt azok előtt, akik a megépítendő theologiai otthon tervezeténél — éppen a fentebbi érdekre való tekintettel — nem feledkeztek meg a középiskolásokról sem. A kor igényeinek s a mai adottságoknak megfelelő formában vissza akarnak varázsolni a régi ref. kollégiumok berendezését, ahol a theologus diákok felügyelői, irányítói, szükség esetén korrepetitorai voltak a középiskolás diákoknak. Itt már sok egyéb tekintet: kívül teljesen biztosítva lenne az egyházi érdek is, mert az csak természetes, hogy komoly vallásos szellem hatná át az ifjúság nevelését s egyben a leendő lelkészeknek is alkalmuk nyílna arra, hogy az ifjúsági evangélizációs munkákban is gyakorlatot szerezzenek. Az intézmény anyagi megerősödése idővel lehetőséget nyújtana arra is, hogy a szegény és tehetséges ifjak kedvezményekben részesüljenek s így több gyermeket taníttató lelkészek és tanítók vállaira sokszor

elviselhetetlen sullyal nehezedő terhek is könnyülnének.

Valóban meglepő, hogy éppen a lelkészek és tanítók méltatják legkevésbé figyelmükre a theologiai és középiskolai internátus megépítésének életbevágó fontosságú ügyét; pedig ha már az egyetemes egyházi érdekre nincsenek tekintettel, saját jól felfogott érdekük animálhatná őket. Nem akar ez vád lenni azok ellen, akik államsegély nélkül, nehéz körülmények közt élnek, hiszen azoktól, kik maguk is segítségre szorulnak, senki sem kíván anyagi áldozatot: de hol vannak azok, akik minden megérőltetés nélkül, a feleslegből áldozhatnának??

Egy hitben és öntudatban erős s az egyházi munkákra alkalmas ref. intelligencia nevelése egyike legkomolyabb és legsürgősebb feladatainknak, szükséges tehát, hogy több figyelemre méltassák ezt a problémát éppen azok, akiknek jó példával illik előljárni az áldozathozatalban is. (Ms.)

A szlovák egyházmegye ügye.

A szlovák ev. egyház lapja, a „*Cirkevný Lisy*” — már nem tudni valóban, hogy vastag tájékozatlanságból, avagy maliciából-e — a szlovák kálvinista egyházmegye vajudó kérdésével foglalkozván januári számában: fájdalmas csodálkozással töpreng és méltatlankodik a felett, hogy ez az ügy még mindig *nincs elintézve* s ennek ódiáját — a sanda mésszárosként — a kálvinista egyházra, illetve hatóságaira háritja s kérdi, vajjon nem eléggülük-e meg már a kellemetlenségeket, amelyek e kérdésből kifolyólag értek bennünket? Nem hihetjük, hogy a rekrimináló egyházi lap ne tudná igen jól, hogy „*hol van a kutya eltemetve*”, a mikor leszögezi, hogy a kérdéstről a politikai ujságokban megnyit irtak már!

Ha tényleg figyelemmel kísérte ezeket: szinte lehetetlen, hogy azt is ne olvasta volna, a mire nem egyszer történt hivatkozás, miszerint a kormánynak félreismerhetetlen taktikázása, indolenciája — a melyet a 8 év óta megalkotott egyházi alkotmányunk jóváhagyásának, szentesítésének késedelmezésénél tanusít — az oka nemcsak a szóban forgó, de sok más egyéb ügyünk rendezetlenségének és megoldatlanságának, így a szlovák egyházmegye megszűlésének is!

Nyitott ajtót döngött a „*Cirkevný Lisy*”, a mikor azt ajánlgatja, hogy alkossuk meg a konventen vagy a zsinaton a szlovák esperességet. Vajjon átaludta volna a „*Cirk. L.*” azokat az időket, a midőn ez a kérdés a ref. zsinaton a kormány szája ize szerint elintéztetett és csak szentesítésre vár? Vagy talán úgy gondolják, hogy a lakodalmat esküvő nélkül is meg lehet tartani s az ilyen ügyet a benevolus spektátorok s a már nagyon türelmetlen akarnokok

hő óhajára forradalmi uton, a törvényes formák mellőzésével is nyélbe lehet ütni??

Érdekes dolog, hogy a Cirk. L., a mikor így átkandikál a szomszéd portájára s felfedezi a szépség hibát, ugyanakkor nem látja meg és nem gondol arra, hogy a saját háza tájékán is volna ilyen rendbeszedni való: a szlovák kálvinisták létszámát talán háromszorosan is meghaladó magyar evangélikusok esperességének kérdése.

A reciprocitást tekintve, ez legalább is sympathikus előttünk annyira, mint a Cirk. Listy érdekkörének a szlovák kálvinisták ügye, a kikről köztudomású, hogy anyanyelvük iskoláik, istentiszteletük, szertartásaik körül teljes mértékben érvényesül s abban őket senki és semmi nem akadályozza. A ki pedig ennél többet kíván, az már a politikát szeretné behurcolni az egyházba s az eddig testvéries egyetértésben élt hívők közé akar éket verni; közéjük olyan exponenseket állítani, a kik a rend és fegyelem megbontására eszközülnének oda magukat. Alighanem innen fúj a szél!!

Lictor.

Irodalom.

I. A vezető könyve. Ifjúsági mozgalmak, bibliakörök és ifj. ker. egyesületek vezetői számára összeállította: *Dr. Imre Lajos*. Az erdélyi Ref. Egyházkerület Iratérjesztésének kiadása. Kolozsvár 1927. Ára 19 Ké.

Az ifjúság megszervezése és vezetése nagyon komoly és felelősségteljes munka. Nem lehet minden előkészület nélkül nekifogni, mert így nagyon hamar kudarcot vall az illető. „Az ifjúság vezetőjének lenni más, mint tanárnak, vagy katonának kezemben tartani egy osztályt, vagy egy szakaszt. Utóbbi esetben *uralkodom* azon csoport felett. ... Ezzel szemben az ifjúság vezetőjét az jellemzi, hogy nem uralkodik felettük, ... hanem *vezeti*, ... *ő megy elől* ... mutatja az utat ... *segíti* azokat, akik nem tudnak járni rajta.”

Sok-sok mindent meg kell tanulnia az ifjúság vezetőjének, hogy feladatának megfelelhessen. Ezekről ír nekünk Imre Lajos ebben a könyvben. Röviden közli mindazt, amit a vezetőnek tudnia kell, *mielőtt a munkát megkezdene*. Tulajdonképpen a ker. ifj. egyesületek (IMCA) programját adja itt részletes feldolgozásban. Egységes terv szerint feldolgozva, egy meghatározott cél — a ker. egyéniségek nevelése — felé haladva nyújtja a legszükségesebb ismereteket.

Az első részben foglalkozik a *fiukkal*. Sorra veszi testi és lelki képességeiket és különböző körülményeiket. A második részben adja a programot az ismert négy (értelmi, testi, lelki és szociális) irányban. A harmadik részben pe-

dig a tulajdonképpeni munkát tárgyalja, mint: a csoport megszervezése, az összejövelekek anyagának összeállítása és beosztása stb.

Akik ifjúsági munkát akarnak kezdeni, vagy már meg is kezdték, azoknak nélkülözhetetlen ez a könyv. Annyi praktikus, használható tanácsot ad a vezető részére, hogy mindenki haszonnal olvashatja. Különösen nálunk van szükség erre, hogy egyszer már komolyan felvegyük a falusi ifjúság gondját.

II. Heidelbergi Káté. A református keresztyén egyház hitvallása. Kolozsvár 1930. Ára 11 Ké.

Református egyházunk lelki ébredésével kapcsolatban mindig több szó esik a Heidelbergi Kátéről. Református hitünknek ez a rövid, klasszikus foglalat eddig nem részesült az őt megillető megbecsülésben. Pedig egyházunk virágzása idején a Biblia mellett foglalt helyet, ami érthető is, hiszen nem egyéb, mint annak rendszeres, rövid feldolgozása. A XVII. századbeli zsinatok végzéseiben több helyütt találunk rendelkezéseket, melyek a Heidelbergi Káté rendszeres magyarázását teszik kötelezővé. A magyarországi zsinat legutóbbi ülészaka ünnepélyesen törvénybe iktatta, hogy református egyházunk a II. Helvét Hitvallás és a *Heidelbergi Káté* alapján áll (természetesen a Szentírás elsője mellett). Ezzel ezen régi hitvallásunkat ismét megérdemelt helyéhez juttatta.

Ezért kell örömmel üdvözlőnünk ezt a legújabb kiadását is annál is inkább, mert a régi kiadások tele voltak hibákkal. Ez a kiadás, melynél a szöveg megállapítását Dr. Tavaszy Sándor, a revideális munkáját pedig Dr. Imre Lajos és Dr. Makkai Sándor végezték, az eredeti szöveg alapján készült. „Igyekeztünk az eredeti szövegnek mindenben megfelelő visszaadására s ezenkívül *fölvettük az abban felsorolt összes szentírási helyek teljes szövegét is*, a revideált Biblia szerint”. (Előszó).

Végezetül ideiktaljuk az Előszó következő részét, melyet mi is teljes egészében elfogadjunk: *Abban a meggyőződésben vagyunk, hogy a hitvallás (t. i. a H. K.) ismerete, tanulmányozása és életünkben való követése minden öntudatos református ember és Anyaszentegyházunk számára nélkülözhetetlen*”.

III. Bethlen Gábor és a magyar irodalom. Irta Kristóf György. Ára 7 Ké.

A nagy fejedelem, halálának 300-ik évfordulójával kapcsolatban, az utóbbi két évben az érdeklődés középpontjába került. Mindnyájunk előtt ismeretes a Szekfü Gyula és R. Kiss István közötti heves vita, amely „nem babrament” már, hanem egész komoly, a tudományos világot is izgalomban tartó párharc volt. És csodálatos, hogy Erdély nem vett részt ebben a nagy harcban, pedig Bethlen Gábor elsősorban az övék. Azonban csak a *vitában* nem vettek részt, a munkából ők is kivették

részüket. Még a jubileumi évben (1929) megjelent Makkai Sándor „Egyedül. Bethlen Gábor lelki arca” c. könyve és László Dezső „Bethlen Gábor keresztyén élete” c. füzet, melyek a református Bethlennel foglalkoznak.

Nemrég jelent meg azután, mintegy befejezésül a jubileumnak Kristóf György tollából „Bethlen Gábor és a magyar irodalom” címen még egy Bethlen-könyv. Ebben nincs vitakozás, az éles szemű tudós elfogulatlanságával foglalkozik a kérdéssel. Mindenekelőtt megdönti azt a téves felfogást, hogy Bethlen Gábor verseket és énekeket írt; szóval, hogy foglalkozott a költészettel. Azután sorra veszi mindazon költői és prózai, általában szépirodalmi műveket, amelyek Bethlen személyével foglalkoztak, kezdve a még életében megjelent dicsőítő versekkel.

Megismerjük itt Bethlent, mint a magyar irodalom ihletőjét s éppen ezért Bethlen nagyságának igazi megismeréséhez nem kis mértékben segít hozzá Kristóf könyve.

IV. Az *álomlátó*. (Egyiptomi történet). Irta Dr. Victor Gabriella. Ára 11 Kő.

Szorosan vett szépirodalmi könyv ismertetésének — ha csak nincs rá különös ok — nincs helye egy hivatalos egyházi lap hasábjain. Hogy mégis foglalkozunk itt ezzel a könyvvel, amely tulajdonképpen kisebb regény, arra az szolgált okot, hogy bibliai témát dolgoz fel. Amint a cím is mutatja, József egyiptomi sorát beszéli el egészen addig, míg atyját és testvéreit is behozza Egyiptomba.

Az Ótestámentum világa — valljuk meg őszintén — idegen előttünk, legalább is nincs olyan közel, mint az Újtestámentum. Sok olyan dolog van benne, amit nem értünk és általában nem ismerjük úgy, mint a hozzánk közelebb álló újtestámentumi történelmet. Pedig itt is nagy, isteni örök igazságok vannak elrejtve számunkra, csak nem tudunk hozzájuk férni könnyen. Ehhez segít bennünket Victor Gabriella könyve, mely egészen közel hozza hozzánk az Ótestámentum világát. Éles megvilágításban tárja fel az akkori Egyiptom romlottságát, pogány, babonás hitét és József egyistenhitét.

Aki elolvassa ezt a könyvet, sokat tanul és epüi — szórakozva.

(Mind a négy könyv megrendelhető a Barsi Reform Egyházmegye Iratterjesztésénél.) T. K.

Problémáink.

Beszélő tények. Két esetet kell a nyilvánosság elé bocsájtanom, melyek méltán megérdemlik a figyelmet. Két esküvő történt nemrégiben gyülekezetemben. Az egyik esetben egy fiatal lány volt a menyasszony és egy

idősebb gazda a vőlegény. A lány egyszerű cseléd volt, míg az ember jómódu gazda. Tudtam, hogy szerelem nincsen e házasságban, ami onnan is kitűnt, hogy a lány csak úgy volt hajlandó az egybekelésre, ha a férj az esküvő előtt 6 hold földet a nevére írat.

A másik esetet a közvetítő hozta össze. Egy elvált asszony volt a menyasszony és egy hivatalnok a vőlegény. Midőn a fiatalember másodszor jött a nőhöz, már kézfogóra jött! Másnap a nő felkeresett, hogy az iratokat kiállítsam és a szükséges lépéseket megtegyem. Ekkor mondta el keserves könnyhullás között, hogy neki nincsen szándéka férjhez menni, legalább is nem ebben az esetben, hisz azt sem tudja, hogy kihez megy, csak az édesanyjának engedelmeskedik, amidőn erre a lépésre szánja magát, de a fiatalembert ő nem szereti.

Már most, mindkét esetben tudtam, hogy nem a kölcsönös vonzalom hozta össze a párokat és nekem ott Isten színe előtt fel kellett olvasnom előttük az eskü szövegét és túrnónt kellett, hogy nemcsak a gyülekezet, hanem Isten előtt is végig hazudják az eskü szövegét. Ekkor merült fel bennem az a gondolat, hogy vajon nem jobb lenne-e, ha az eskü szövegét átváltoztatnánk és helyébe inkább valami fogadalom felét alkalmaznánk. Legalább mi ne járjunk hozzá tudatosan a bűn növeléséhez!

A gyógyalap szükmarkusága.

Regisztrálok az esetet úgy, amint az történt. A múlt nyáron anyámnak két helyen eltörött a lába. Összeforradás után is dagadt maradt és fájt. Az orvos gumiharisnyát javasolt és írt elő. A receptet beküldtük a járási gyógyalaphoz. Ez történt múlt év Jun. elején. Vártam türelmesen, hogy megérkezik a gumiharisnya, de biz' az nem jött. Személyesen mentem be, mire felvilágosítottak, hogy anyámat ott kell megvizsgáltatni a járási orvossal és ha az is szükségesnek találja, megkaphatom. Ezt is megtettük. Bementünk anyámmal a fogadó napon a jelzett időben, de a járási orvos nem volt ott. Elmentünk a lakására, ott sem volt. Néhány héttel újból megtettük az utat eredménytelenül. Ekkor írtam egy levelet a járási orvosnak, mire ez év Januárjában kiutaltak, a hosszú utánjárás és várakozás után, egy köteg fáslit. Most tessék felszámítani, hogy annak a beteg asszonynak reggel héttől este hétig kellett a hidegben ácsorogni hiába, tessék hozzászámítani a kész kiadásokat, méltán feltehetjük a kérdést, hogy mire való akkor a gyógyalap, hiszen ezen a költségen azt a harisnyát meg lehet venni.

Én úgy tudom, hogy a kath. papság eleitől fogva a prerai magánalkalmazottak gyógyalapjában van és meg is vannak vele elégedve. Nem lenne jó, ha mi is másfelé néznénk, ahol nem ilyen nyomoruságosak az állapotok és ahol nem ilyen szükmarkuan bánnak velünk?

Vagy végső esetben vagyunk annyian, hogy alakíthatnánk a mai befizetési feltételek mellett egy ilyen szervezetet. Minimális számítással az évi befizetés meghaladná a 50000. K-t. Ha pedig a tanítóságot is belekapcsolnánk, akkor egész virágzó egyesületet lehetne alakítani. Tessék rajta gondolkozni!

Garamvölgyi Károly

EM I ME EC KC

— A **theológiai és középiskolai internátus** megépítése érdekében folyó akciónak ünnepnapot szerzett *Bary Gyula* nagyberegí lelkész, a kárpátaljai egyházkerület főjegyzője. Az általa beküldött kötelező nyilatkozatok szerint a 300-ak sorába léptek 1000 k. adománnyal: 1., a nagyberegí ref. egyház, 2., a *Hiteleszövetkezet Nagyberegen*. 3., a *Nagyberegí ref. tantesület*, 4., *Bary Gyula lelkész*, 5., a *nagyberegí ref. egyház presbitériumának tagjai* pedig 1410 k-át ajánlottak meg az internátus céljaira. A tantesület tagjai, akik együttesen ajánlották fel az 1000 K. adományt: *Vigváry Ferenc, Salga Margit, Korláth Sarolta, M. Gáspár Etelka és Föry József*. A presbitérium által megajánlott 1410 K. a következő adományokból tevődik össze: Fancsik Bertalan gondnok 50 K., Fancsik Béla presbiter 200 K., M. Kovács András pr. 100 K., Kopor Sándor pr. 100 K., S. Füzesi Bertalan pr. 100 K., Varga Pál pr. 100 K., Mester András pr. 100 K., Fodor József pr. 100 K., Sz. Kovács István pr. 60 K., Kelemen József pr. 50 K., Füzesi Kalmán pr. 50 K., Valkócz István pr. 50 K., D. Kovács József pr. 50 K., K. Füzesi András pr. 50 K., N. sz. Kopor István pr. 50 K., Orbán Gusztáv pr. 50 K., Horváth Károly pr. 30 K., S. Kovács András pr. 30 K., Varju Miklós pr. 30 K., Lucza András pr. 30 K., Orbán István pr. 30 K. Az alig kétezer lelkes nagyberegí egyház tehát 5410 kor.-val járul hozzá az internátus megépítéséhez. Illesse elismerés a gyülekezet lelkészét, aki nem sajnálta a fáradságot, hogy megmozgassa a lelkeket. Legutóbbi nyugtázásunk óta (1931. I. 18.) a következő befizetések történtek: Fülöp Zsigmond Komárom 500 K., Dr. Ormós Béla Besztercebánya 335 K., Bertók Béla Munkács 500 K., Bácsy Gyula Beretke 500 K., Török Győző Kassa 400 K., Idrányi Barna Nagyszalánc 200 K., Lengyel József Abaujszina 100 K., Bolyos Béla Revuca 500 K., özv. Dr. Herczegh Ká-

rolyné 1000 K., Dr. Eszenyi Gyula Rimaszombat 1000 K. Egyenleg a nyomtatvány és bélyegköltség levonása s az időközi kamatok hozzáadása után febr. 5-én: 28.254 čk.

— A **magyarországi református egyház Zsinata** ez esztendőben befejezi törvényhozó munkáját. A tavaszi ülészakon 8-10 napon végez feladataival; ősszel megtörténik a letárgyalt törvényanyag egyeztetése s ezzel működése véget ér.

— **Dr. Antal Géza** püspök a pápai református templomépítés céljaira 3000 P.-t, a soproni gyülekezet szükségeire pedig 500 P.-t adományozott.

— A **királyhágómelléki egyházkerület Szavazatbontó-Bizottsága** I. hó 3-án megtartott ülésében vette számba az egyházkerületi főgondnoki tisztségre, valamint az üres egyházkerületi és zsinati tisztségekbe beadott szavazatokat. A szavazatok alapján az egyházkerületi főgondnoki tisztségre *dr. Thury Kálmán* egyházkerületi ügyész 157 érvényes szavazattal választott meg. Dr. Nagy Sándor nagykárolyi egyházmegyei gondnok 46, Pappszász Lajos érmelléki egyházmegyei gondnok 3 és dr. Kölcsey Ferenc egyházkerületi tanácsbíró 1 szavazatot kapott. Az egyházkerületi világi tanácsbírói tisztségre dr. Kotzó Jenő nagykárolyi földbirtokos, a tanári képviselőségekre Ligeti Imre, a szatmári főgimnázium igazgatója és Bakcsyné Korbuly Irén szatmári leányiskolai igazgatónő választottak. A zsinati rendes világi tagságra dr. Böszörményi Emil nagybányai egyházmegyei gondnok, a zsinati rendes tanári tagságra Ligeti Imre, a tanári póttagságra pedig Bagothay Sámuel szatmári főgimnáziumi tanár választott meg.

— Az **Amerikai Reformee Church** nyugati magyar egyházmegyéje két részre vált s az egyik Magyar Sion egyházmegye név alatt külön egyházmegyévé alakult.

— **Forgács Gyula** sárospataki lelkész lemondott a konventi belmissziói s a zsinati missziói bizottsági előadói tisztéről azzal az indokolással, hogy gyülekezete kárát látja egyetemes egyházi szolgálatainak. Utódjává mindkét tisztre dr. Enyedy Andor miskolci lelkész választott meg.

— A **magyarországi egyetemes konvent elnöki tanácsa** foglalkozott a nehéz helyzet-

ben levő lelkészek felsegélésének kérdésével s úgy határozott, hogy az országos közalaptól 40,000 pengőt fordít erre a célra, hogy az egyes egyházkerületek a konventi kulcs szerint reájuk eső összegből a súlyos helyzetben levő lelkészeknek kölcsönt nyujthassanak. A kölcsön öt év alatt visszafizetendő s a kamat lába az a kamatláb, amelyet a Magyar Földhitelintézet az országos közalap nála levő betétje után fizet. A kölcsönnyújtás módozatai iránt az egyes egyházkerületek belkörüleg külön fognak intézkedni.

— **Protestáns lelkész-vértanuk Oroszországban.** Legújabb hírek szerint újból két protestáns lelkész szenvedett vértanuhalált Szovjetoroszországban. Állítólag ellenforradalmi érzelméért Smolenszkben agyonlőtték Schwalbe lelkészt; Észak-Kaukázusban ugyanez a sors érte a Königsbergből való Kaufmann lelképászt.

— **Az angol gazdasági válság** legújabb fázisa: a püspökök válsága. Most megüresedett a worcesteri püspökség. Blunt vikáriusnak ajánlották fel a püspöki széket, de azt anyagi okokra hivatkozással, nem fogadta el. 3900 font évi fizetést ajánlottak. — Azonban Blunt kijelentette, hogy ez az összeg nagyon kevés, mert abból fenn kell tartania egy hatalmas püspöki palotát és nagy személyzetet, ami egyedül 1500 fontba kerül egy évben. Már a legutóbbi püspök is csak úgy tudott kijönni a jövedelemből, hogy nem tartott titkárt és káplánt, hanem mindezek tendőit ő maga végezte. — Ez volt az első eset az angol történelemben, hogy valaki azért utasította vissza a püspökséget, mert abból nem lehet megélni. Egyébként az angol püspökök jövedelme kerületenként változik és általában 2500 és 10.000 font között mozog, ebből azonban csak egy kis töredék jut a püspök személyes használatára, mert rengeteget kell költenie reprezentációs célokra, hivatalok fenntartására. — Legutóbb a peterboroughi püspök kiszámította, hogy 4500 font évi fizetéséből a különböző hivatalos költségek levonása után, 1150 font marad az ő személyes használatára. Ez azonban csak papíron van így, mert ebből az 1150 fontból kell fizetnie a püspöki palota bérét, az összes javításokat, fűtést, világítást, személyzetet és ebből kell szabályos időközönként jótékony intézmények számára segélyeket kiutalni.

— **Lengyelországban** mozgalom észlelhető a róm. kath. egyháztól való elszakadásra. Zacharjasievics a mozgalom vezére, érintkezésbe lépett a csehszlovák nemzeti egyházzal. Az új lengyel egyház és a csehszlovák nemzeti egyház közt unio jött létre. A lengyel nemzeti egyház lelkészei kiképeztetésüket a cseh nemzeti egyház theol. fakultásán, Prágában fogják megszerezni. A mozgalom közös vezére a cseh nemzeti egyház patriarchája, Prohaska.

— **1930-ban is a Biblia volt a legkeresettebb könyv.** Londoni jelentések szerint 1930-ban is a Biblia volt a legkeresettebb könyv. A Brit és Külföldi Bibliatársulat 1930-ban 48 millió Bibliát adott el, ami az 1929 évi eladással szemben 8 millió, az 1928. évi eladással szemben pedig 13 millió példány többletet jelent.

— **Róm. kath. püspökből protestáns lelkész.** Dr. Garrett Juliot 1924-ben szentelték Cochabamba (Bolivia) püspökévé. Dr. Garrett körülbelül egy esztendeje meglátogatta Rómát s ott tartózkodása alatt kételyek merültek fel lelkében a pápa igényeiről. Elhagyta a római katolikus felekezetet s az amerikai protestáns püspöki egyház lelkésze lett. Most telt le tiz hónapi próbaszolgálatát Porto Ricóban. Dr. Garrett 42 éves, bolíviai születésű spanyol.

— **Budapesten** Protestáns Harmónia néven énekkar alakult, amely országos propaganda eszköze kíván lenni a protestáns énekkultúrának. Közelebről egyházi hangverseny körutra indul és tudását mindenekelőtt Debrecen, Szeged, Szombathely, Győr és Békéscsaba közönsége előtt fogja bemutatni.

— **Az erdélyi ref. egyházkerületi** nőszövetségek január 12—17-ig terjedő időben nagyon sikerült elnöki konferenciát tartottak Kolozsváron dr. Makkay Sándorné elnöklété alatt. Ezen a konferencián az összes egyházmegyei elnökök részletes beszámolókat tartottak az egyházmegyéjük területén folyó munkásságról és közben a jövő fontos teendőit beszéltek meg. Megbeszélték többek között a cselédleányok lelkigondozásának rendezését, a háziipari ügyeket, a papnék otthonát, a gyermekmenhely, a ref. árvaház fejlesztésének kérdését. Ezen konferenciákkal egyidőben dr. Makkay Sándor püspök 5 estén keresztül minden este 7 órakor előadásokat tartott, amelyen a kisebbségi élet főbb kérdéseit evangéliumi oldalról világította meg.

— **A Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete** a minap rendkívüli közgyűlést tartott. Panka Károly dr. országgyűlési könyvtárigazgató javaslatára Dakó István gépészmérnököt egyhanguan titkárrá választották meg. Piskóty Ferenc dr. törvényszéki tanácselnök javaslatára felkérték Pálóczi Czinke István ref. püspököt, hogy a pataki főiskoláról a rádióban előadást tartson. Elekes György sz. orvos „A mi osztályunk” címmel előadást tartott. Ebben ismertette Elekes Imre tanárnak pedagógiai módszerét, amelynek egyik eszköze a diáklalu és a diákváros intézménye volt. A mindvégig érdekes előadást elnök javaslatára a Pataki Krónikában örökítik meg.

— **Értesítés.** Barth theológiájának előzményei, kritikája és jelentősége címmel megjelent a debreceni Theol. Szemle különnyomataként egy terjedelmesebb dolgozatom. Akiket a téma érdekel, azoknak 60 Lei ellenében (postaköltség az összegben benne van), a füzetet megküldöm. Kolozsvár, 1931 január. Dr. Nagy Géza theol. tanár.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Egyházi épületek tűzbiztosítása; újra értékelés. Rimaszombat, 1931. Január 30. 45/1931. sz. *körlevél*. Valamennyi Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak! Egyetemes Konventünk 1930. Április 2-iki ülésében, egyházkerületi közgyűlésünk Kassán, 1930. Október 9-én tartott ülésében 27. sz. határozatával elrendelte, hogy az egyházi épületek tűzkár ellen teljes értékük szerint biztosítandók és a meg nem felelő biztosításból kifolyólag az egyházat ért károsodásért a presbitériumot terheli a vagyoni felelősség. E határozatok alapján a Református Biztosítási Iroda már meg is küldötte az egyes gyülekezeteknek az egyházi épületeknek tényleges teljes építményi értékükben való biztosítására vonatkozó ajánlatát, azonban az egyes presbitériumok a kérdést nem kezelik azzal a komolysággal, amelyet az egyház érdeke megkíván és több ilyen ajánlat visszaküldött a Biztosító Irodának azzal, hogy a presbitérium nem tartja sem szükségesnek, sem indokoltnak a teljes érték szerint való biztosítást. Mivel tűzkár esetén a kárbecslés a tényleges értéknek alapul vétele mellett történik és kártérítéssel a biztosító társaságok csak olyan arányban szolgálnak, amilyen arányban a biztosításra feladott összeg a tényleges értékhez áll, ezeket szem előtt tartva mondotta ki az Egyetemes Konvent és a tiszáninneri egyházkerület a minden egyházra kötelező, a tényle-

ges értéknek megfelelő, azaz teljes építményi értékben való tűzbiztosítási kötelezettséget, hogy ezen megfelelő biztosítás által az egyházak minden súlyosabb kártól meg legyenek óva és az illető presbitérium a vagyoni felelősségtől mentesítve legyen. Felhívom azért az összes gyülekezetek presbitériumait, illetve azoknak elnökségét, hogy a Református Biztosítási Iroda által előterjesztett, a teljes építményi értékre kiszámított tűzbiztosítási ajánlatot, tegyék komoly vizsgálat és megfontolás tárgyává, esetleg szakértővel vizsgálattassák azt felül és ennek alapján az összes egyházi épületeket a tényleges építési értéknek megfelelőleg biztosítsák s ezáltal az egyházzal az esetleges károsodást, magukról pedig a súlyos erkölcsi és vagyoni felelősséget hátrítsák el. Például hozom fel, hogy egyik egyház épületei eddig 43.650 kč-re voltak biztosítva évi 137 kč díj mellett; az új ajánlat szerint a biztosítási összeg: 173.000 kč és az évi díjfizetés: 237 kč vagyis a biztosított érték a réginek négyszerese, a díj azonban a réginél csak 73 %-al magasabb vagyis az új értékelés, a lényegesen magasabb kártalanítási eshetőség mellett, egyáltalában nem ró elviselhetetlen terhet az egyházra. Felhívom egyúttal a Nagytiszteletű esperesi hivatalokat, hogy a küszöbön álló egyházlátogatásokkal kapcsolatban szigorúan ellenőrizzék, vajon a presbitériumok eleget tettek-e az Egyetemes Konvent és az egyházkerület idevonatkozó határozatainak; az újraértékelésnél esetleg szükséges szakértőre nézve pedig—az ilyen ügyben tanácsot kérő egyházaknak és presbitériumoknak—segítségére siessenek. Az egyházlátogatóknak jelentést kell tenniük arról, vajon a tényleges érték szerinti tűzbiztosítás megtörtént-e vagy nem. Atyafiui szeretettel: *Péter Mihály* püspök.

Pályázat. A zacharovce-zeherjei ref. magyar egyház pályázatot hirdet orgonista kántortanítói állásra. Javadalom: lakás, 15 köböl buza, 7138 □-öl szántó, 2630 □-öl rét használat, 20 köbméter tűzifa, 88 kč munkaváltság, három drb. legeltetés, földadó-mentesség, stóla és államsegély, mely kérvényezve lesz. Kötelesség: mindennapi iskolások vall. erkölcsi szellemben való tanítása, kántori teendők végzése és istentisztelet tartása, valahányszor lelkész a társ egyházban szolgál. Pályázhatnak állampolgársággal, oklevéllel vagy nosztrifikációs vizsgával bíró ref. vall. tanítók. Választás és állás betöltése március 1-én lesz. Ref. egyház Zacharovce, posta, vasut: Rim. Sobota.

Szerkesztői üzenet.

Dr. F. I. Kotlina. A lapot küldjük, amennyiben nem érkezik meg rendszeren, sziveskedjék az ottani postán megreklamálni.

Református Biztosítási Roda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűíteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Phönix Életbiztosító Társaságnál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A PHÖNIX ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál a társaság bármelyik képviselője.

Mindenkit érdekel!

Alkalmi vétel

Aranykönyv
is kapható!

Különböző fajtájú és nagyságu rovatozott papirok i v e k b e n (számadási, főkönyvi, jegyzőkönyvi és naplói könyvekre alkalmasak) gyári áron alul kaphatók

Aranykönyv
is kapható!

Heiman Vilmos
papirkereskedésében Velké
Kapušany, Slovensko.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagylapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádío

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

▶ Előnyös részletfizetési feltételek. ◀

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykados.

Používáné novín. známeck povoleno feditelstvim pošt. a telegr. v Košicích g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vélké Kapuőany“ címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicseri lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A „Cirkevné Listy“ egy cikke és a hozzáfűzött megjegyzések.

Nagytiszteletű Szerkesztő ur, ugy is, mint a lap egyik főmunkatársához, szíves volt hozzám elküldeni a „Cirkevné Listy“-nek ezt a cikket, hogy fordítsam le és tegyek rá megjegyzéseket. Megteszem. Ime a cikk: „A szlovák kálvinisták küzdelme a nyelvi jogokért Szlovenszón.“

A Cirkevné Listy folyó évi 1. számában, a „Szemle“ rovatban, a szlovák kálvinisták nehéz küzdelméről, — olyan tényező tollából, aki nem ismeri a szlovák kálvinisták helyzetét. Csodálkozik, hogy erről írnak, ezért harcolnak világi lapokban stb.

Testvérek, ne csodálkozzatok annyira a dolgon. Nem a szlovák kálvinisták kezdték el igazságos és senki által el nem vitatható jogikat és igényeiket politikai lapokban védelmezni. A hivatalos kálvinista egyház kezdte el. Elkezdette Péter Mihály püspök ur (máskülönb. szlovák eredetű) a Prágai Magyar Hírlapban és a szlovák kálvinistáknak védeni kellett és kell magukat. Cselekszik ezt a saját és a Csehszlovák állam érdekében. Nem szabad ugyanis a kálvinista-magyarok elszlovákosításáról szóló minden állítást a mi államunkon száradni hagyni, amelyeket Péter püspök ur a legszivesebben a nyakába varrta. És hová forduljanak a szlovák kálvinisták segítségért? A hivatalos egyházhoz? Annál ilyen célból nem találnak megértést.

Lehetséges az, hogy a Csehszlovák köztársaság 13-ik évében kálvinista lelkészek szlovák gyülekezetekben, Abaujban, az istentiszteletet és a vallástaniást magyarul végzik? El tudják ezt Önök, ott nyugaton, képzelni? El tudják képzelni, hogy akkor, amikor az abaujbornai egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyve beismeri, hogy szlovák gyermekek, szlovák iskola által

nevelve, már nem értenek magyarul, hogy őket már nehéz a vallásra magyarul tanítani — és ezért továbbra is magyarul tanítják őket? Csupán két gyülekezet van itt, ahol a vallást a kálvinista felekezeti iskolában szlovákul tanítják és pedig: Tarcavajkócon és Beszterben. A hivatalos egyház, élén Péter püspök urral, nem engedi. Csak kísérvétek figyelemmel a szlovák kálvinisták panaszait, ott érdekes dolgokat fogtok megtudni, aminőket soha nem hallott a kulturvilág. Beismerjük, vannak Abaujban is kálvinista lelkészek, akik nehezen viselik ezt az állapotot, akik közöttünk p a n a s z k o d n a k, hogy így nem lehet tovább vezetni a gyülekezeteket és belmissiót gyakorolni, de egyik sem mer „ujtásokat behozni“ és püspökével szembeszállani. Mit szólunk ahhoz, hogy pl. Gálszécsen, szlovák gyülekezetben, mikor a lelkész elkezd a magyar beszédet, hívek, nevezetesen a nők, felháborodva mennek ki a templomból és elmennek a katolikus templomba, hogy szlovák beszédet halljanak? Mit szólunk ahhoz, hogy az ilyen merev püspöki álláspont a kálvinistákat a szekták ölébe hajtja? Hasonló visszás jelenségek ismétlődnek más gyülekezetekben is.

Kissé jobbak a viszonyok Ungban és Zemplénben, de egyáltalában nem olyanok, hogy ki-elégítenének. A javaslat az új kálvinista egyházalkotmány törvényesítésére (törvénybeiktatására), valahol az unifikációs minisztériumban heverve, a Pálóczi-Czinke István püspök főpásztori levelének szellemében van összeállítva. A szlovák esperességnek, nehány anya- és leányegyházra szorítva, vagyonilag elszegényítve, területileg elhatárolva, kell életbe lépnie, az egyetemes egyházi intézményekben való képviselői

igények nélkül. A tiszáninneri kálvinista egyházkerület 1928. nov. 12-iki közgyűlése jegyzőkönyve szerint, az 1927. évi statisztikai adatok nyomán, az Abaujtonnai, Alsó-, Felsőzempléni, Ungi és Gömöri egyházmegyékben összesen 68.884 kálvinista van és ezek közül csak: 7578 szlovák. Igaz, hogy az utolsó népszámlálás itt is helyesbit az igazságnak megfelelően a szlovákok javára, de kifejezésre kell juttatnunk, hogy a szlovák esperességhez csatoltassanak az összes többi gyülekezetek is, amelyekről most kimutatattott, hogy tagjait szlovákok alkotják teljesen vagy tekintélyes részben, valamint ama gyülekezetek is, melyeknek tagjai szlovák eredetűek. Így lesz jótévé a hivatalos egyház által a szlovák kálvinista híveken elkövetett törvényi jogtalanság.

Péter püspök ur ujévi főpásztori levele, csak magyarul kiadva, azonosítja a kálvinizmust a magyarsággal.

A szlovák kálvinisták szintén követelnek maguknak katedrát a losonci theológián, amennyiben ez megmaradna a mostani türt helyzetében, vagy, — amint mondja a Szlovák Kálvinisták Szövetsége legutóbbi bizottsági ülésének határozata — szlovák kálvinista katedrát a theologiai Főiskolán, Bratislavában, illetve, ha a Komensky egyetemen nyilna meg a fakultás, katedrát ezen. Van bizonyára elég gondjuk másképpen is. Az esperesség részére készíteni kell szlovák valláskönyveket, énekeskönyveket és egyéb dolgokat. A kormány máról-holnapra megerősítheti az alkotmányt és így törvényesítheti az esperességet és erre az időre mindent elő kell készíteni. Tudjuk, hogy a szlovák kálvinistáknak nincs intelligenciájuk; hogy éppen egy szlovák evang. egyházi tisztviselő volt az, aki tanácsolta, hogy valaki a szlovák intellektüelek közül átléphetne a kálvinistákhoz, hogy lenne egyházmegyei gondnokuk a szlovák esperességben.

Elég szomorú, hogy a hivatalos egyház, elvakítva a sovinizmus és ama tarthatatlan elv által, hogy ami kálvinista, az magyar, már régóta meg nem engedte szlovák híveinek a szlovák esperesség szervezését. Ez az álláspont valóban nem válik diszére a kálvinista egyház demokráciájának. A szlovák kálvinisták sem szívesen huzalkodnak a hivatalos egyházzal az ő világos jogaikért.

A szlovák kálvinisták üres kezekkel és szívökben hittal baladnak az ő esperességük felé. Mi, evang.-luteránusok, tartozunk az ő törekvéstüket támogatni, mert ezáltal segítjük általában itt az evangéliom meggyökeresedését és gátat vetünk a szekták elé, amelyek már a kálvinistákat is kikezdezték."

Megjegyzések:

Ami a cikk első részét illeti, azt a csodabogarat, hogy a C. L. már engem is a magára részére reklamá: ezzel igazán nem érdemes

foglalkozni, mert én akármennyire keveset adok is a származásra, mégis az igazságnak az felel meg, — amint az különben köztudomású is. — hogy én, bár egyszerű, de nemcsak nevem, hanem származásom után is ő s m a g y a r család ivadéka vagyok. Őseim 1720-ban kerültek Deregnőbe, a szintén magyar pestmegyei Tószegről, oda pedig a hagyomány szerint Erdélyből. Tehát származásom után is mindenképpen magyar vagyok. A C. L.-nek ez a merész állítása összefüggésben van a Zemplénben most megejtett népszámlálással, ahol minden idegen hangzású kálvinistát szlováknak irtak be. Mivel pedig az én, most is élő édes anyám, — bár soha egyetlen szót sem tudott szlovákul, — szintén nem tiszta magyar nevű, természetes, hogy szerintök, a fia sem magyar származású. Kell-e ehhez a fejetetejére állított okoskodáshoz kommentár? Ezzel a módszerrel olyan népszámlálást lehetne csinálni, hogy meg lehetne változtatni, papíroson, minden ország ethnografiáját.

De ez csak mellékes. Utóvégre én csak egy porszem vagyok abban a rendszerben, amelyet a C. L. felszívni, elreklamálni akarna. Sokkal komolyabb dologról van itt szó. Tessék csak elolvasni ezt a cikket figyelmesen. Én a népszámlálás előtt kiadott interview-ekben bizonyos figyelmeztetést akartam intézni a veszélyes zónán lakó híveimhez. Feltámadt a lelkemben az aggodalom, hogy mi lesz abból, ha a szlovák egyházmegye kérdésével kapcsolatban, egy elnyelő tendenciájú népszámlálás rendeztetik; és nem soká kellett várni a feleletre, mert ime, a C. L. már le is leplezte önmagát; ő már tudja, hogy azokon a vidékeken egy olyan népszámlálás ment végbe, amely igen kedvező lesz a szlovák egyházmegye határainak kiterjesztésére. En tehát most már teljesen tisztában vagyok azzal, hogy miért kellett várni a törvénykönyv megerősítésével az új népszámlálásig. Így állván a dolog, tessék elgondolkozni a következők felett. Mikor én őrállói tiszteimből kifolyólag azt a bizonyos interjú kiadtam és ebből kifolyólag a mesterkedők egy nagy hírlapi csatát kezdtek, az egyik igen előkelő állásu református ur, aki különben a pozsonyi zsinatról annak idején el is ment és éppen az erről szóló törvényszakaszm miatt ment el, ha nem is a nevemen szólítva, de jól érthetőleg megintett, hogy ne nagyon hangoztassuk a jogalapot, mert hiszen a kormány most már 100.000 koronával emelte fel a közigazgatási segélyt és mert az ilyen hírlapi cikkek erkölcsi kárt okoznak stb. Hát én nem mondom: száz-ezer korona igen szép pénz, de hogy nem ennyiért, de többért is, szabad volna-e ilyeneket elhallgatni, azt nem tudom megérteni. Vajjon miből származik erkölcsi kár; abból-e, ha ilyen esetekben hallgatunk vagy ha a lelkiismeretünkől ösztönöztetve, szólunk? Én csak annyit tudok, hogy nem tanácsos a lelkiismer-

ret ellen cselekedni. Valamikor nagyon kényelmes volt a püspöki állás, neki nem volt inuszáj szolania, egyházunk az államnak valóságos védelme alatt állott. Tessék ma és itt körültekinteni. Hát ki szóljon, ha nem a püspök? Hát ki álljon őrt, ha nem a püspök? Hol szóljon? A Pápa már a rádiót is használja, a püspök nem használhatja a sajtót, a közvélemény orgánumát? Hiszen egy róm. kath. hitszónok csak nemrég, a sajtót, hatását tekintve és jó kezekben, a Bibliához hasonlította. Bedugiuk a fejünket a homokba? Pál apostol így tett-e, így tett-e Luther? Így-e a vértanuk, így tettek-e a gályarabok? Vajjon mi erkölcsi kár származott abból, hogy Luther szólt, a hitvallók szóoltak? Mondja meg nekem akárki.

Péter Mihály.

Lássunk tisztán!...

Statistikai megfigyelések az 1785, 1825, 1835 és 1855 évekből.
Irtá: Haraszty Károly.

Cikkem első része az 1825-évi egyesült *Ungfeisözempléni* egyházmegye statisztikájával foglalkozik, különösen abból a szempontból, mily számban éltek annak területén a *szlovák* reformátusok.

A XIX. századnak első negyedét a legszomorubb elnyomatásban élte a magyar nemzet.

Alkotmányos magyar „régí dicsőségünk mélyen alászállt, csendben járt egyedül.” A magyar kormány császári parancsra csak a hadi adót, segélyt és katonát sürgette; az ország alkotmányos panaszait, követeléseit nem vihette a trón zsámolya elé, nehogy a magyar is a francia forradalomtól felbátorítva, sorsán javítani kedvet kapjon.

Magyarország szinte légmentesen körül volt zárva a külföldi eszmék behatolásától. Idegen ujságot tilos volt behozni határain. 1848-ig csak a bécsi „Wiener Zeitung” és a „Beobachter” jelenhetett meg s a magyar nyelven szerkesztett „Hazai s külföldi tudósítások”, mely azonban csak azokat a híreket közölhette le, melyeket az előbb említett két német lap előzetesen jól megrostált és görebén átbocsájtott.

E szomorú időkben születtek e nóták is:

„Nem úgy van most, mint volt régen,
Nem az a nap süt az égen,
Nem illatozik a virág,
Kétszínűvé vált a világ.”

Meg e jobbágydal is ez időből való, mely így kezdődik:

„Már minálunk verbuválnak kötéllel...”

Ennek a kornak az esperese volt az egyesült traktusban *Liszkay Sámuel* abarai predikátor, kinek pedáns és óriási munkabírása szinte a csodával volt határos. Az ő kormányzása alatt minden legkisebb egyházi ügy is állandó

evidenciában tartatott, így a traktus statisztikája és schematismusa is. Bennünket most történetesen annak a kornak *statisztikája* érdekel különösen és főként azért, hogy hozzávetőleges pontossággal megállapítva az egykori *szlovák reformátusok* számát, egyszer s mindenkorra végét vessük azoknak a kikürtölt kombinációknak, melyek úgy nőnek már manapság az ujságoknak a hasábjain, mint a légyölőgalócák az ártárai fenyvesekben.

Remélem, hogy hitelesnek fogjuk venni Liszkay statisztikáját, mely 1825-ből való és roppant pontossággal és gonddal van megszerkesztve. Részletesen közlöm a témámba vágó egyházak adatait.

A bevezető sorokban ezt olvasom: „Máter Ekklesia vagyon most 67. Ezek között 12-be Tót nyelven megyen többnyire az Isteni Tisztelet, a többibe Magyarul.” (Az *vastag* betűkkel kiszedett számok az egyes hitközségek nemes rendű tagjait, a vékonyabb betűkkel kiszedett számok a „nemtelenek” számát jelzik!)

1., *Lasztomér* (tót) 26—350; filiálisaiban: Füzesér 40; Sámogy —; Mocsár 6; Krasznócz 20; Rebrin 114.

2., *Málca* (tót) 60—116; filiálisaiban: Petrik 4; Márk 93; Kátsánd 83; Dubróka 44; Falukus —;

3., *Bánóc* (tót) 41—203; filiálisok: Vásárhely 366; Lazony 124; Berettő 12—116; Lask 30; K.-Cseb 9; Gatály 14; Pazdics 8;

4., *Tussa* (tót) 9—221; filialisok: Tujfalu 5—99; Hoór 113; Morva 103—21; Bosnyicza 5; Parnó —; Tehna 16; Hosszumező 6; Possa 3—1; Hrabócz —; Rákócz —; Sankócz —;

5., *Migléc* (tót) 34—108; fil: Vécse 76; Töketerebes 1; Nruszka 7; Parits —;

6., *Gálszécs* (tót) 42—84; filiálisok: Kobány 10—23; Tarnóka 5; Gerenda 24; Visnyó 3; Bacskó —;

7., *Nagyszeretva* (tót és magyar) 80—123; fil: Kisszeretva 2—68; Kráska —;

8., *Pályin* (tót és magyar) 176—243;

9., *Lucska* (tót) 7—102; fil: Gersahó 41; Nzalacska 15; Sólymos 17—171; Kzalacska 35; Vinna 17; Gézsény 3—51; Zavadka 3—57; Fekésháza 10—36; Gaidos 12; Szobránc —; Szobr-Komorócz 41; Tiba —; Vajnatina 1—50; Osztró 18; Ördög Poruba 13; Ubrizs 4; Kis-Ribnyice 2.

10., *Felsőreviscse* (tót) 17—183; filial: Alsó-reviscse 117; Sárospolyánka 108; Sárosremete 278; Bunkócz 8.

11., *Bező* (tót) 775; fil: Zahar 320;

12., *Jenke* (tót) 6—176; filiak: Németi 5—4; Tassolya 157; Szentéske 135; Poroszló 81; Kereszt 1—130.

Ez egyházi kimutatás szerint az egyesült traktus e szlovák vagy vegyes istentiszteleti nyelvű hitközségeiben nemes volt az ungrirészen 345; a zempléni részen 400. Összesen tehát 745.

Nemtelen az ungrírészen 3553; a zempléni részen 2498. Összesen 6051.

Ha a nemteleneket mind szlovákoknak vesszük, akkor az egyesült két traktusban a szlovák reformátusoknak a száma 1825-ben megütötte a 6051-et. Ez azonban alig hihető, mert a „nemtelen” tág kategóriába fölvetett nagy lélekszám e különös distingválásra nem jogosít fel bennünket, illetve annak kimondására képtelenek vagyunk, hogy e kasztban feltüntetettek mind egy szálíg szlovákok voltak. Mert hisz ennek ellenemond sok Lánkos, Kenderes, Kállai, Szabados, Balázs családnév is, melyeket sehogysem lehet eredeztetni a szlovák fajból! A nemtelenek nagy számába bele kell gondolnunk a magyar ref. jobbágyok tekintélyes % — át is; akár úgy, hogy ezek birták ősi anyanyelvüket, akár pedig úgy, mint elszlovákosodott magyarokat, de a 6051 lelket tösgyökeres szlovákoknak venni: nagy mérészség lenne tőlünk!!

Az egyesült két egyházmegye összlélekszáma kitelt: 32413-at. Ebből nemesrendű volt 6048; nemtelen 26365.

Ha az előbb felsorolt 12 anyaegyház 6051 nemtelen lelkét tiszta szlováknak vesszük, akkor e szám az *összlélekszámnak* 5 1/10-a. És ennek az 5 1/10-nak lelki gondozása *szlováku*l történt. S ennek a kis százaléknak nyomták a kezébe azokat e hitbuzgalmi műveket, amelyeket szlovák nyelven Abarán, Ungvárott, Jenkén, Gálszécsen, Bezön, s egy évszázaddal előbb Debrecenben lehetett kapni 1 Rf. és 30, illetve 1 Rf. és 12 krajcárért. (1824.)

(Az 1825-ös schematismus oldalán e „jegyzés” van, melyet érdemes tudomásul is venni: Ezek a Tót Ekklesiák a Vármegyéknek Lengyel Ország felé fekvő széleken lévén helyhezítve, a hol leginkább orosz vallás van elhatalmasodva, némelly Helységekbe ottan-ottan meglepedig egy-két Rfita familia, akkor azok a Máterhez tartozó filiáknak tartatnak, de majd ugyan ott, vagy másutt a familiák vagy elfogynak, vagy másuvá költöznek, vagy vallásokat megváltoztatták, és ez az oka, hogy némelly filiákban egy lélek sem találkozik; némelly helységek pedig ujjonnan iratnak fel a filiák száma közzé.)

De fordítsuk csak vissza az idő kerekét 40 esztendővel! Így hát 1785-ben vagyunk, a mikor a II. József alatti népszámlálás véget ért s a konkrét eredményeket feltüntethették. E népszámlálásnak adatai eleddig ismeretlenek voltak, mert a magyar Törvényhatóságok a törvénytelenül kiírt és végzett népszámlálásnak egész anyagát csaknem teljesen megsemmisítették. Csupán most sikerült *Thirring Gusztáv* magyar tudósnak e máskülönben roppant becses népszámlálási anyaghatalmazt megtalálni részint az Országos Levéltárban, részint másutt. Ennek azonban feldolgozása és közlése még huzamosabb időt fog igénybe venni. Nékem azonban

sikerült a múlt év telén (1930. febr. 25.) az egyik vidéki kisebb levéltárból kihalásznom egy összesítő munkácskát (írott dolog!), mely az 1785-ös állapotot tartalmazza, még az országnak 10 kerületre történt felosztása előtt közvetlenül.

E kis munka méltó kiegészítője annak az anyagnak, melyet *Thirring* említ. Így hát nagy történeti értékű, már ritkaságánál fogva is.

A munkácskának ez a címe: „*Hungaria Anno 1785, ultimo ante introductos novos Decem Comissarios Regios et totidem districtus.*”

Ungvármegyére a következő adatokat találtam benne, a melyek bennünket érdekelnek. Szószertint közlöm: „Numerantur animae adultorum 26489; minorennium 18147. Summa animarum 44636. Ex quibus sunt plebei domiciliati catholici 33100; *acatholici* 6533. (nyilván protestánsok!); schismatici 49; judei 1447. Parochi catholici 72; *Ministri acatholici* 28; Calculus propörtionalis Catholicorum ad acatholicos 100: 24 2/10. *Zemplénre*: Numerantur animae adultorum 94825; minorennium 69341. Summa animarum 164166; Ex quibus sunt catholici 108513; *acatholici* 33537; schismatici 153; judei 4094. Parochi catholici 175; *Ministri acatholici* 72; Calculus propörtionalis Catholicorum ad acatholicos 100: 34 3/10. A két vármegyében élt összesen: 40.070 acatholikus (protestáns), 100 lelkésznek örökődése alatt.

Természetes, hogy az acatholicusok legnagyobb hányada a *reformátusokból* tevődött össze. Mondhatni a 2/3 része. Ungban 204 lakott helység volt; 4 mezőváros (oppidum) és 200 falu. Zemplénben 410 lakott helység; 22 mezőváros és 388 falu. Ungban 12; Zemplénben 148 szerzetes működött. Az egész kassai districtusban (Abauj, Zemplén, Sáros, Szepes, Gömör, Torna, Borsod és Üng) az acatholikusok lélekszáma: 207.625 volt a katolikusok 419.317-ével szemben, úgy hogy az arányszám így nézett ki 100: 52 1/10. (A halottak arányszáma az élőkhez 1: 36 2/10; a halottaké a szülöttekhez 10: 17 9/10; házasságkötés-születés 100: 24 4/10; *Ungra* ez arányszámok így alakultak ki sorrendben 1: 39 1/10; 10: 18 1/10; 100: 22 9/10. *Zemplénre* 1: 34 7/10; 10: 15 5/10; 100: 23 1/10. Természetes, hogy a zárjelben levő viszonylatok az összlakosságra vonatkoznak felekezeti különbség nélkül.) Most vessük össze a két év — 1785 és 1825 — statisztikáját s meglepő képet nyerünk ...

A protestánsok száma — itt jobbára a reformátusokat kell értenünk — *Ungban* 6533-ról rövid 40 év alatt 14399-re szaporodik. Tehát a szaporodás négy évtized alatt meghaladta a 100 %-ot. Mi volt az oka ennek? II. József „türelmi rendelete”, mely nyugodalmasabb életlehetőséget és érvényesülést biztosított a nemkatolikus felekezeteknek. A milyen tiszta és éles az ungi kép, oly kevésbé az a felsőzempléni, hol a reformátusság mellett nagyobb szá-

mu Luther-követő élt. Ez utóbbiaknak statisztikája előttem ismeretlen, de annyi bizonyos, hogy a reformátusok lélekszámánál sokkalta kisebb volt, mint ahogyan ma is kisebb.

Elmosódottá teszi a képet az is, hogy az 1785-ös adatok az egész politikai Zemplénre vonatkoznak, míg az 1825-ösök csupán egy részére, a felsőzemplénire.

De itt is fel kell lételeznünk azt az örvendetes szaporodást, melyet az ungi részen tapasztaltunk.

Az 1785-ös kimutatásból azt sem lehet ki-hámozni, hogy az egyesült traktusban hány szlovák református élt. De annyi bizonyos, hogy élt valamennyi, hisz a „Liber Ecclesiae” erről tanubizonyosságot is tesz. Számokat hozzávetőlegesen sem lehet megállapítani, de állíthatom, hogy nem sokan lehettek, sőt annak a kijelentését is megkockáztathatom, hogy zártabb, kompaktabb, tekintélyesebb egységekben nem éltek, de később azzá tette őket a magyar faj egyre nagyobb kiveszése, bámulatos faji szaporaságuk és szívósságuk.

Az ungi részben e növekedési tendenciát a reformátusság megtarija 1835-ben is, a mikor is lélekszáma 15739. (A kaposi járásban: 7640; az ungváriban: 8099)

A zempléni részen a lélekszám: 14243. (ujhelyi járás: 7639; gálszécsiben: 6604.) Tehát e rész is gyarapodott! Az egyesült traktus azonban visszaesést mutat 29982 lélekszámmal. Mely részről történt inkább az apadás, a magyar vagy a szlovák részről?: pontos és kifejezett számadatok hiányában annak megállapítása — problémátikus.

E szembetünő apadás egyik ismert okát az 1831-iki járványban látom, mely rettenetesen megtizedelte a hon népét. De egyébként érthetetlen ez az apadás!... Hisz a traktus két része növekedést mutat 1825-tel szemben s mégis az összegezésnél apadás jelentkezik...

Hol itt a bibi? ... Valószínűleg ott, hogy egyes egyházak — talán a beregiek és szabolicsiak — vagy egészen vagy részben kimaradtak a statisztikából. Az 1835 évi statisztikai kimutatásra tehát alig lehet pozitívumot építeni.

Ennél sokkal jobb és pontosabb az 1856. illetve 1855-ik évi kimutatás, mely az ungi traktusra összesen 18839 lelket könyvel el s „szláv”-nak jelzi a következő egyházakat: *Bézó*, lélekszám 693; *Zahar* 340; *Lucska* 142; *Solymos* 204; a többi filia 326; *Pályin* 410; *Pinkócz* (vegyes) 115; *Lakárd* 51; *Revisce* 155; többi filia 346; *Jenke* 204; többi filia 639; Szeretva (vegyes) 170+55.

Tehát az ungi egyházmegye „szláv” községeinek lélekszáma 3850. Ki meri állítani azonban, hogy e szám tiszta szlovákokból tevődött össze? De ha az összeget egészen is a szlovákok javára írjuk, akkor is a traktusban a százalékuk 4'8.

A *felsőzempléni* egyházmegyében 1855-ben a lelkek száma volt: 23369. Az ugynevezett szláv községek lélekszáma 3129. Százalékban kifejezve: 7'4. De e százalék sem jelenti a tiszta szlovákokat, hisz a vegyesajku gyülekezetek magyarjai is befoglaltatnak!...

A két különálló egyh. megye szlovákjainak tehát a % 12'2. És ez abban az időben volt, a mikor a magyar elnyomatás kedvezett a nemzetiségek gyarapodásának... A Bach-korszakban!

És ennek a 12.2 %-nak kezében bizony-bizony szlovák énekeskönyvek forogtak, szlovák predikációt hallgattak, melyeket vagon számára lehetne bemutatni, ha a kéziratokat összegyűjteném.

Problémáink.

I. A „Református lelkész,” aki a napilapok apróhirdetési útján keres magának feleséget, ismét megjelent a színen. Nagy kinban lehet szegény, mert több számban egymásután hirdeti magát, amiből arra lehet következtetni, hogy a „Tiszteletes asszony”-jelöltek nem nagyon tolonganak. Pedig a vőlegény-jelölt ur mindössze 33 éves és hozomány sem kell neki, csak „szívjóság és háziasság” s ezek ellenében a paróchia urnője részese lehet a „nagyszerű jövedelem”-nek. Beülhet a „berendezett lakásba” s élvezheti a „különféle természetbeni járandóságok”-at s folytathatja a „nyugodt, gond nélkül” életet. Nagyszerű csalátek! Azonnal pályáznék egy pár ezer derék ref. hajadon képviselőjében, ha nem az volna a meggyőződés, hogy ez a „református lelkész” a valóságban nem létezik. Fiktív alak csupán, akit a ref. lelkész karnak bizonyos jóakarói állítanak időnként a nyilvánosság elé, az egész testület kipellengérezése és tisztességének megtépázása céljából.

Hogy miből következtetem ezt? Abból, hogy lehetetlennek tartom, hogy akadjon ma élő és tényleg létező református lelkész, aki lemerje írni, hogy „nagyszerű” jövedelme van. Ma, amikor a lelkész fizetést szőröstől-bőröstől évi 9000 K.-ban állapították meg, aminél egy teljesen kvalifikáció nélküliapidijas is sokkal többet keres.

És nem tudok elképzelni a valóságban egy olyan hitványlelkű ref. papot, aki nyugodt, „gond nélkül” megélhetést mer ígérni leendő élettársának, amikor a tényleges tiszteletes asszonyok megöszülnek idő előtt a gondban s a foltozás és stoppolás a mindennapi szórakozásuk.

Ha pedig mégis élő alak lenne ez a „református lelkész”, akkor arra kérem, hogy ne költson tovább az apróhirdetésekre, hanem forduljon hozzám bizalommal: szerzek én neki feleséget és pedig olyat, aki nem is reflektál

a gondnélküli megélhetésre. Én sem reflektálok a közvetítői díjra, csupán azt kötöm ki, hogy a legénybucsut is én rendezhessem meg. Meghivnám erre a kedélyes mulatságra a völegényjelölt ur esperesét és egyházmegyéje biróságát, hogy az E. T. V. t. c. 34 § A/3 p. szövegére huzzák a fülébe az E. T. V. t. c. 35 § e. p.-nak fülbemászó dallamát; csak azért, hogy ha —ne adja Isten — megtalálna özvegyedni, nehogy ismét eszébe jusson apróhirdetések útján keresni élettársat. (Ms.)

II. A kongrua napirenden. Egyik lelkész-társam nemrég hosszú levéllel tisztelt meg, a melyben kifogásolja, hogy lapunk a kongrua-ügyet nem méltatja kellő figyelemre s szememre hányja, hogy mint szerkesztő sokkal többet tehetnék szegény paplársaim érdekében. Annak az aggodalmának is kifejezést ad, hogy a jövő történetírója, ha 100—150 év múlva meg akarja írni a ref. papságnak „mai, a gályarabok nyomoruságával vetekedő kongruális kinlódásait,” csalódva fogja a sarokba vágni lapunk évfolyamait, a melyeket elsőrangú forrásul remélt felhasználhatni.

Hogy érzékelhetőbbé tegye ezt az egész ügyet, —a levélíró kollega— egy illusztrációval is kedveskedik s a szerkesztőt ama pozsonyi vénasszonyhoz hasonlítja, aki nem látta annak idejében a Pozsonyon 81-szer végig masirozó insurgens hadakat, mert minden alkalommal „mosogatott”. A szerkesztő is csak mosdatja, aki a keze ügyébe kerül s nem látja a kongruális sérelmek felsorakozó hadoszlopait, a melyek végveszedelemmel fenyegetik a papságot. A levél befejezéseken azt a tanácsot adja a szerkesztőnek, hogy állandó rovatot nyisson a lapban a kongrua-sérelmek nyilvántartására.

Hát nehéz kenyér ez a szerkesztői kenyér, annyi bizonyos! Akár mosogatunk, akár simogatunk, mindenképen baj, hol az egyiknek, hol a másinak. Nemrég hallottam egyik világi emberünk szájából, hogy a papok, ha összejönnek, nincs egyéb témájuk, mint a kongrua, meg a próvent. Nem lehet velük megtárgyalni az egyházi élet nagy, komoly kérdéseit, mert mindjárt átsiklik a beszéd menete a kongruaügy vágyaira. Valljuk be, hogy ez a megjegyzés nincs egészen hiájával az igazságnak. Most már tessék elképzelni, milyen érzelmekkel fogják a világiak kezükbe venni lapunkat, ha abba is belezudítjuk a kongruális sérelmek áradatát s ezeknek a pertraktálására foglaljuk le hasábjait.

Eltekintve attól, hogy egyetlenegy belföldi, vagy külföldi egyházi lapnak sincs különrovata a kongrua-ügy számára, biztosíthatom lelkész-társaimat arról, hogy bajukon az sem segítene, ha lapunkat kizárólag a kongruális sérelmek publikálására specializálnánk.

A kongruasérelmeknek egyetlen orvosszere van: a törvény gyökeres revíziója. Amíg ez meg

nem történik, mindig bajok lesznek, hol az értékelés, hol az érettségi bizonyítvány, hol az állampolgárság körül. Ha a törvény tisztességes s a lelkészi képzettségnek és munkának megfelelő alapfizetést fog megállapítani s ha az államsegély élvezetének kizárólag a helyi jövedelem elégtelensége s az elvégzett lelkészi munka lesz a feltétele: akkor egy-kettőre megszűnnek a bajok. Amíg ezt az alapjában elhibázott törvényt nem revideálja a parlament, addig hiábavaló minden siránkozás, akár szóban, akár írásban.

Természetes dolog, hogy a kongrua-üggyel, amint eddig tettük, ezután is foglalkozni fogunk lapunkban, de nem látjuk értelmét és célját, hogy külön, állandó rovatot nyissunk számára, mert ezzel a kérdéssel kapcsolatos kiáltó igazságtalanságok jóvátétele nem mirajtunk, hanem a parlamenten s a kormányzaton fog megfordulni. (Ms.)

III. „Beszélő tények“ címen a házasságkötési eskü „szeretem, szeretetből veszem-megyek feleségül...” szövegének megváltoztatását javallja G. K. lelkésztestvér — két, rá nézve megdöbbenő eselből kifolyólag. Csodálkozom, hogy a lelkésztestvér csak az általa felhozott két eset kapcsán döbbsen rá, hogy az esküszöveg sokszor hazugságot, tehát hamis esküt rejt magában, még pedig az egész gyülekezet előtt nyilvánvalóan! És pedig nemcsak mostanában, hanem régen is. Tudnivaló, hogy ugynevezett szerelni házasságot régen is csak a hivatali állás vagy diploma megélhetést biztosító alapján álló lateiner középosztály, meg az iparos osztály tagjai kötöttek. A felső és kereskedő körökben, meg a falusi földműves osztálynál érdekek kiegyensúlyozásának eredménye volt és ma is az a házasság fiatalok összehozása, amit közvetítők vagy a rokonság végeztek el a fiatalok szüleivel, de abba a fiataloknak beleszólása nem volt és vajmi ritkán van ma is. Sőt, minden izük tiltakozik ellene. De hiába, az anyagi és családi érdekek hatalmasabbak. Ezért én már régen vitáztam az esküszöveg megváltoztatásáért, amely szöveg különben jó és helyes, csak a „szeretem” stb kifejezések hagyandók el. Mert nem erkölcsös oly valamire tétetni esküt, aminek a fennforgása legalább is kétséges, de legtöbbször nyilvánvalóan tudottan nem igaz. És a kelleltenül, talán kapálódzva esküvőnek amugy is felfordult lelkét meghasonlítani önmagával, az egész világgal és az Anyaszentegyházzal: rombolóan hat erkölcsileg. Igenis, itt tenni kell! Az élelet nem szabad figyelmen kívül hagyni.

Kiss Bálint dr.

H I R E K

— **Kérelem.** Az előfizetési díjakat beküldő egyházi előjárókat kérjük, hogy a csekklapon feladóul mindig az illető *egyházat* jelöljék meg, amelynek címére a lap jár. Tehát ne a lelkész, vagy gondnok szerepeljen feladóként, hanem mindig az egyház. Az egyházak megjelölésénél kívánatos volna a régi helységnevet is kitenni, mert helységnévtárral a szerkesztőség nem rendelkezik s különben is az új helységnevek gyakran változnak s ez a körülmény megnehezíti a pontos könyvelést. Olyan csekklapok is érkeznek, a melyeken a feladó nincs pontosan megjelölve, pl „Ref. Egyház” és a dátum, semmi egyéb. Ilyen esetekben csak a postabélyegző lenyomatára vagyunk utalva, az azonban nem mindig olvasható. Egyben ismételten, nyomatékosan felhívjuk az egyházakat, hogy a hátrálékos, valamint a folyó évi előfizetési díjakat, továbbá hirdetett pályázatokért járó díjakat haladéktalanul küldjék be, mert illő dolog, hogy 10 esztendő után végre teljesen rendbe jöjjenek a lap anyagi ügyei.

— **A theologiai és középiskolai internátusra** Szege Jenő Nagyszöllősről 200K.-át küldött szerkesztőségünkbe. Rendeltek helyére juttattuk. Legutóbbi nyugtázásunk (II. 5.) óta a következő befizetések történtek: Harmatta Andor Kassa 1000 K., Bory Károly Kékkő 1000 K., Boross Zoltán Feled 50K., Kiss Jenő Beregrákos 500K., Id. Szabó Béla Nagyszöllős 250 K., Juhász Imre Ungcsepely 300K., Dr. Magda Sándor Csicsér 250K. Egyenleg az internátus javára II. 12-én: 31.596 K.

— **Lelkészválasztás.** A deáki-i gyülekezet (komáromi e. m.) a nemrég elhunyt Tóth Kálmán örökébe *Czibor József* püspöki titkárt választotta meg lelkipásztorául. Az Isten áldása legyen a gyülekezeten s az új lelkipásztor munkáján.

— **Lelkészbeiktatás.** A gálóczi gyülekezetben január 4.-én ment végbe az édes apja örökébe egyhangu meghívással megválasztott új lelkésznek, Gecse Endrének ünnepélyes beiktatása. Az ifjú lelkész nagyszámu rokonság és a templomot teljesen betöltő gyülekezet előtt mondta el közvetlen, őszinte érzésből fakadt szavakkal beköszönő beszédjét, melyben az új lelkész-nemzedékre és a megújuló gyülekezeti életre váró nagy célkitűzéseket fejtegette. Az egy-

házmegye képviselőjében a papi főjegyző és Dr. Sutka István egyházmegyei ügyész végezték a hivatalos beiktatást.

— **A Vasárnapi Iskolai Világszövetség Brit Osztálya** az első európai keresztyén nevelésügyi értekezletet Budapesten, 1931 augusztus 11—16-ig tartja meg. A tárgysorozat a keresztyén nevelésnek sok olyan mozzanatát fogja felölelni, amelyek az ifjúságot a legközelebről érintik. További részletekkel megkeresésekre szívesen szolgál: Vasárnapi Iskolai Világszövetség titkára, 70 Botwell Street, Glasgow.

HIVATALOS RÉSZ

Református Egyház konventi elnökségétől.
Pozsony.

235/1931. szám. Tárgy: Kongr. bevallás, információk. *Körlevél.* Mivel az Országos Hivatal a II. lustrumra vonatkozólag nem adott semmi felvilágosítást, illetve utasítást, a jelzett hivatalnál nyert némi információkat itt adom lelkésztestvéreim tudomására: 1. Mellékletek azoknak a lelkészeknek, kik az I. lustrum alkalmával személyi okmányaikat mellékeltek, ezuttal nem kellene kivétel képeznek ez alól az új lelkészek, akik ezeket másolatban adják be. De kell mellékelni minden, a díjlevél változására vonatkozó okmányt (másolatban). A nem változást szintén igazolni kell. 2. Terményárakat illetőleg teljesen a járási főnökök elbánsának vagyunk kitéve, mert erre vonatkozólag az Országos Hivatal nem hajlandó egyöntetű, az egész országra kiterjedő, ármegállapítást kiadni. Itt figyelembe kell venni minden lelkészi állomás helyi, gazdasági, szociális, piac rendelkezési, vasut stb. viszonyait. 3. Fuvar átalányra vonatkozó, I. lustrumbeli, járási főnökségtől eredő jóváhagyásokat ismételten kell kérni a II. lustrumra vonatkozólag is. Kell hivatkozni ez esetben a már megadott (I. lustrumra) nácelniki engedély számára s igazolni, hogy az akkori viszonyok most is fent állanak. 4. Kápláni helyek lelkészei legbölcsebben úgy járnak el, ha kápláneltartás címén nekik járó évi 4500. kč.-t nem veszik be a kiadás rovataiba, hanem a segédlelkészek „semmi” jövedelmet vallanak be s a megkapott teljes kongruából az eltartás költségeit (amennyit a törvény megállapít, vagyis évi 4500. kč.-nél több nem lehet) principálisuknak, amikor a kongr. megkapják, kifizetik. 5. Ha valamilyen szükséges okmány már az Országos Hivatalba az I. lustrum alkalmával beadatott (személyiek), úgy most csak meg kell jelölni, hogy azok a jelzett helyen fekszenek. Pozsony, 1931. II. 13. Szeretettel keresztyén szolgáljuk: *Balogh Elemér* püspök-konv. lelk. elnök.

Református Biztosítási Iroda

P o z s o n y, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűíteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Phönix Életbiztosító Társaságnál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A PHÖNIX ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál a társaság bármelyik képviselője.

Mindenkit érdekel!

Alkalmi vétel

Aranykönyv is kapható!

Különböző fajtájú és nagyságu rovatozott papírok i v e k b e n (számadási, főkönyvi, jegyzőkönyvi és naplói könyvekre alkalmasak) gyári áron alul k a p h a t ó k

Aranykönyv is kapható!

Helman Vilmos
papirkereskedésében Veľké Kapušany, Slovensko.

Alapítva
1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kezelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön pósta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszecs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Helman Vilmos könyvnyomdájában. Nagykapos.

Používání novin, známek povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34.370/V.1925.

886

Ref. Lelkészi Hivatal

Komárno

REFORMÁTUS EGYHÁZ és ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” felkérő „Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A református intelligencia visszahódítása.

E lap egyik legutóbbi számában főszerkesztőnk igen megszívlelésre méltó gondolatokat írt a ref. intelligencia nevelésének kérdéséről. Az ő sorai mögött ott éreztük dobogni az egyház szívéét és azokból hallottuk megszólalni egyházunk lelkiismeretét, amely hosszú hallgatás után végre hangot adott, mert fáj néki látni, hogyan megy veszendőbe sok nagy értékünk, épen a mi nemtörődömségünk miatt.

E szerény sorok írója a Ref. Sion novemberi számában „Ref. intelligenciánk és az egyház” címen írt egy tanulmányt, melynek vezető gondolata az volt, hogy az intenzív szellemi életet élő intelligens embereink kiábrándultak a hitetlen világnézetből, lelküket a merev intellektualizmus kielégíteni nem tudja és épen ezért nagy várakozással tekintenek a keresztyénség felé. Egyetemes világjelenség, hogy a szellemi élet irányítói mind jobban és jobban eljutnak annak belátására, hogy csak az evangélium szelleme és az evangélium törvényeinek a mindennapi életbe való átvitele mentheti meg az önmagával meghasonlott, minden téren szörnyűséges válságokkal küzdő vitágunkat. Itt van tehát a történelmi pillanat, midőn a mi hivatalos ref. egyházunknak meg kell indítania egy határozott s kimondottan ref. szellemű mozgalmat az előző évtizedek hitetlen, keresztyénellenes irányzatai által egyházunktól elidegenített ref. intelligencia visszahódítására.

Mindenki, aki él lelki életet és szereti az egyházunkat, tudja, hogy egyházunk jövője sok tekintetben azon fordul meg, vajjon a következő pár év alatt vissza tudjuk-e hódítani a ref. intelligenciánk lelkét, meg tudjuk-e őket nyerni a legmagasabb rendű világnézet, a Kálvinizmus számára, hogy ne csak külsőleg, ke-

resztlevelük szerint tartozzanak az egyházunkhoz s ne csak egyházunk jogi életének irányításában vegyenek részt, hanem a református keresztyénség tanítását tegyék életük alapjává s azt az élet minden területén és minden vonatkozásában irányadónak tekintsék. Azután, az ő lelki életük kimélyülése után, vegyenek részt egyetemes ref. egyházunk lelki megújításának szolgálatában.

E cél elérésére legyen szabad felvetni egy gondolatot. Minthogy ez a kérdés leginkább a városi lelkipásztorainkat érinti, mert hiszen nagyobb tömegben intelligens elemek a városokban élnek, e téli, még hátralevő néhány hónapot használják fel olyan vallásos estélyek s egyéb összejövetelek tartására a városi ref. lelkipásztoraink, amelyeknek a célja kimondottan az intelligencia visszahódítása legyen. Mint-hogy ma a szociális probléma és a világnézeti kérdések állanak az érdeklődés előterében, dolgozzanak ki egy jól átgondolt programot és vegyék fel abba mindazokat a kérdéseket, amelyekről úgy látják, hogy a ma intelligens emberét érdeklik. Természetes, hogy itt egy általános sablont felállítani nem lehet, mert minden gyülekezetnek mások a problémái, de bizonyos, hogy általános érdeklődésre tarthatnak számot az ilyen kérdések: hit és a tudás viszonya, a természettudományos világnézet, darwinizmus, Nietsché filozófiája, evolutionizmus, theosofia, Spengler filozófiája, buddhizmus, spiritizmus, Marx gazdasági elvei, a marxizmus etikája, a szociális kérdés és az egyház, a keresztyén alapon álló szociális mozgalmak, a Kálvinizmus szociális programja, korunk kulturválsága, korunk ethikai válsága ... stb. stb. Hívják meg

gyülekezeteikbe egyetemes ref. egyházunk szellemi életének jelentősebb egyéniségeit, hogy e kérdéseket a kálvinista világnézet szempontjából alaposan kidolgozott, intelligens embereink lelkét kielégítő, nivós előadásaikban világítsák meg. Több gyülekezetünkben már meghonosodott ez a szokás, hogy a helyi lelkipásztor modern korunk problémáiról, idegen szónokok bevonásával, a hét minden estélyén prédikációt s vallásos estélyeken előadást tart s ezeknek rendkívül örvendetes hatása van intelligenciánk szellemi s lelki életének átorientálására. Azután ott vannak ref. hitünk fontosabb kérdései, fundamentális tantételei: ezeket modern korunk nyelvén tárgyalva mind felhasználhatjuk intelligenciánk hitének öntudatosítására s kimélyítésére.

A hitetlen irányzatokból kiábrándult ref. intelligencia ma még visszahódítható lenne. A kérdés csak az, hogy a szellemi élet területéről való érthetetlen s végeredményében végtelen káros hatású visszahuzódásunkkal, modern korunk nagy kérdéseivel való nemtörődömségünkkel nem fogjuk-e könnyelműen s lelkiismeretlenül elszalasztani az intelligencia visszahódíthatására kínálkozó kedvező történelmi pillanatot s átengedni őket a hitetlen irányzatok szabad prédájául.?!

Zsemlye. Lajos.

Leendő intelligenciánk vallásoktatása.

Irta: Boross Kálmán.

Mindenben aláírom hivatalos Lapunk felelős szerkesztője: *Reform. intelligencia nevelése* című vezércikkének igazát és ezzel mintegy kezembe adta a tollat, hogy évek óta táplált gondolataimat nyilvánosságra hozzam.

Mult évben egyházmegyei Gondnok urunkkal beszélgetvén felvetődött köztünk az a kérdés, hogy mi lesz egyházunkkal, ha a „bölények” kihálnak? Egymásra néztünk és természetesen találtuk a feleletet, hogy a rohamosan terjedő nyugati civilizáció folytán jól nevelt selymes bárányok és ezüstszőrű nyulak foglalják el helyüket.

Főszerkesztő barátom a világi bölények kihalásától félti egyházunkat fenti cikkében. Az örállóknak már csak a fajfentartás ösztönéből kifolyólag is kötelességük mindent elkövetni, hogy egyetemes egyházunknak ez a nélkülözhetetlen, fundamentális osztálya ki ne vessen.

Igen-igen fontos védekezési eszköz a református fő-és középiskolások részére szervezendő internátus. Ha ezt minden központoszerű városban szegénységünk, anyagi agyonterheltségünk miatt nem építhetjük, de meg lehet valósítani bérházakban is. A tanítató szüleinek teljesen mindegy, hogy gyermekeik után hova,

kinek kezébe fizetik a lakás és kosztpénzt. Sőt bizonyára sokkal szivesebben fizetnének némivel többet, ha biztos jó felügyeletű, református szellemű otthonba adhatják őket.

Nincsen-e elég sok szegény özvegy papnénk, a kik lakás és ellátás fejében vállalnák a konyhára és szobákra való felügyeletet 1-2 fizetett segédmunkással?

Ez azonban még nem elég leendő intelligenciánknak vallásos szellemben való nevelésére.

Ha igazán alapos, eredményes munkát akarunk végezni, akkor nekünk minden városban, ahol nagyobb számmal vannak közép-és főiskolai tanulóink, az országos közalapnak legmagasabb fokú támogatásával önálló, állandó hitoktató-lelkészi állásokat kell szerveznie.

Önálló alatt azt értem, hogy a helyi lelkésztől teljesen független, kinek elsőfoku hatósága az egyházmegye, melynek szavazatra jogosult tagja. Mivel fizetése az országos közalaphoz nyert kiegészítést, a traktus ajánlatának figyelembevételével a konvent erősíti meg élethosszig tartó hivatalában. Mint hitoktató, okvetlenül nyerne állami fizetékiegészítést a helyi gyülekezet által adotthoz és tagja lenne az állami országos nyugdíjnak.

A közalapi hozzájárulás ezeken felül azért lenne, hogy Péter Mihály, Szőke István stb. történettudósainkhoz hasonló legjobb erőinket állíthatnók be ezen leendő intelligenciát tanító hitoktatói állásokba. Majd az ilyenek találnának módot és alkalmat a törvényben engedélyezett heti 2 órán túl való tanításra és a főiskolásokkal való lelki közösség ápolására is.

Az ide-oda félevenként rendelhető fiatal káplánoktól lehet-e rendszeres, egész életre kiható, eredményes munkát várni? Most jelent meg e. m. jkvünk. Ebből közlöm a pozsonyi, komáromi és nyitra-érsekújvári hitoktatásra vonatkozó adatokat.

Pozsonyban a reálgimnáziumban van 34 református tanuló, az állami tanítóképzőben 15, az orsolya apácák tanítónőképzőben 29, polgári iskolában 26. Tehát ref. középiskolai tanuló van összesen 104. Ezeken kívül van különböző elemi iskolákban 83 ref. tanuló. A püspöki titkár és egy káplán tanítják ezt a 187 ref. tanulót, hatféle tanintézetben, a templomi lelkészi szolgálatok mellett. Az egyetemi és felsőbb kereskedelmi stb. iskolai tanulók olykor-olykor elmennek templomba szülői figyelmeztetésre.

Komáromban a Bencés-főgimnáziumba jár 89 református tanuló, polgári iskolákba jár 77 ref. tanuló, tehát összesen van 166 középiskolai tanuló. Ezenfelül van 357 elemi iskolás ref. tanuló. Sőt Komáromhoz van csatolva az őrsvajlusi állami elemi iskola 20 reform. tanulója is. Pedig ezekhez vonaton eljárhatna az aranyosi vagy megyercsi lelkész is. A lelkész két káplánnal és a községi elemi iskolai tanítók bevo-

násával teljesíti az egész vonalon a hitoktatást. Komárom az 1924 évi egyházi naptárunk szerint 4821 lelkes gyülekezet; jelenben egy lelkésszel, de három szavazattal. A háboruban elrekvirált nagy harangjait már visszaszerezte a hívek áldozatkészségéből, de az ugyancsak háborus áldozatul esett rendes hitoktató-lelkészi állásának visszaállításáról semmit sem olvashatunk. Tisztelet, becsület az ott működő káplán uraknak, de ők gyorsvonaton utaznak, a mint akármelyik falusi gyülekezetbe megválasztják. Komáromnak, a mi fényes Sionunknak, nemcsak hogy ref. felekezeti iskolája nincs, de jelenleg még orgonista-kántornak is az egyik káplánt alkalmazta. Nagy szerencséje, hogy olyan főgondnoka van, mint Fülöp Zsigmond, mert ő erősebb fundamentom az egyház régi dicsőségéhez a róm. kath. egyháznak mostanában beállított kispapi szemináriumával szemben, mint az egyébként amerikai ügyességgel szerkesztett „Kis Tükör.”

Nyitra-Érsekujvár. Nyitrán van ref. középiskolás 9, Handlován 8, Nagyszőlősi 3, Érsekujvárban ref. gimnázista 29, polgári iskolás 13, elemi iskolás 11. Nagyszőlősi polgári iskolás 2. Ezt az összesen 75 ref. vall. tanulót a nyitrai lelkész tanítja 5 helyen, 14 féle tanintézetben. Érsekujvár olyan nagy forgalmu város lett, hogy oda okvetlenül kellene rendes hitoktató-lelkész. A nyitrai misszió olyan nagy-kiterjedésű, hogy a szétszórt csontok megőrzése elég dolgot és gondot ad a nyitrai lelkésznek. A többi egyházmegyéről nem szólhatok, de bizonyára ellehetne a 3 egyházkerületben 15 rendes hitoktató-lelkészt helyezni; ez által lehetne szerintem az iskolai autonómiánkon esett csorbát leginkább pótolni és az országos közalap, ezeknek rendszeres segélyezésével a *legjobb kamatozású örökélő fundamentomot erősíteni.*

Problémáink.

I. Özvegyeink nyugdíja. Megoldásra és feleletre váró sok nehéz kérdéseink között egyike a legnehezebbeknek és legégetőbbeknek özvegyeink, különösen az 1926 év előtti özvegyek és nyugdíjasok sorsa. Helyzetüket több ízben tettük már szóvá e lap hasábjain s csak sajnálni tudjuk, hogy szavunk olyan gyenge, lapunk érdekltségének köre oly szűk, hogy szinte nem is tudjuk elképzelni: az innen felhangzó kiáltás eljut-e vajon az intéző körök füléig? Szeretném kezembe venni a Józsué kürtjét, melynek szavára kőfalak omlottak le; szeretném, ha szavaim zengő-zugó visszhangot tudnának kelteni azok szívében, akiknek érthetetlen és talán indokolatlan nemtörődőmsége annyi sok elviselhetetlen nyomoruságnak, hónapok óta hiába táplált, meg nem valósuló reménységnek vált okozójává azok szívében, akik

azt a legkevésbé érdemelték meg és akik a hiábavaló várakozás meg-megújuló csalódásait a legfájóbb szívvel viselik.

A háborus idők szülte nyomoruságoknak a mi özvegyeink és régi nyugdíjasaink a legártatlanabb és egyuttal legelhagyatottabb áldozatai. Azok a hófehér hajú, tiszta lelkű öregek, akik évtizedek munkás fáradsága után,—melyek között bizakodó reménységgel rakosgatták össze nehezen nélkülözött filléreiket abban a reményben, hogy azokból kerül majd ki az el nem fogyó marék lisztecske és a ki nem apadó kevéske olaj, — a bekövetkezett világrizisben tehetetlen fájdalommal szemlélték reménységük fájának kiszáradását. Mennyi égő könny szántott ujjabb és ujjabb barázdát azokra a ráncos orcákra, mennyi buzgó, forró imádság ostromolta ajkukról az eget a sok-sok gond miatt álmatlanul átvirrasztott éjszakákon ...

A háboru utáni pénzügyi összeomlás özvegy-árva nyugdíjintézetünk egész tőkéjét megsemmisítette, jogosítottjait hosszú éveken át az általunk évenként befizetett 80, majd 300 koronára felemelt járulékokból valóban csak úgy tudtuk táplálni, mint a prófétát a pusztaság hollója. Hogy mit adhattunk és mennyit ért az az özvegyi nyugdíj, amit ezekben az években 500, később 1500 koronányi évi összegben utalni képesek voltunk, arra élénk világot vethet példaképen, hogy ugyanazokban az időkben 3000—3500 korona volt, teljes ellátáson kívül, falu helyen egy szolgálóévi fizetése. Így tartott ez az állapot 1928 ig, amikor sok utánjárásal és sok költséggel beszerzett okmányokkal igazolt kérvényeikre a mi nyugdíjasaink is nyertek 3 évre szóló 3—3000 korona nyugdíjsegélyt és az új nyugdíjtörvény megállapításai lehetővé tették, hogy bizonyos megszorításokkal és különbség-tételekkel a mi nyugdíjasaink is elnyerhetik életük alkonyán a napi gondoktól megszabadult szerény megélhetést.

Annál fájóbb, annál keserűbb most az a csalódás, mely annyi sok várakozás, nélkülözés és reménykedés után őket érte. Elmult az 1930. év s vele megszűnt a kormány átmeneti intézkedésével kiutalt segély folyósítása is. A nyomor újra beköszöntött és mindig hangosabban kopogtat a bérben birtogárható falusi házacskák ajtajain; özvegyeink mind több és több könnyel sózzák fekete kényerüket; az árvák ruhái újra foszlanak már és a hideg téli éjszakákon mind több és több ezek miatt a gondokkal terhelt szivekből felszálló fájdalmas sóhajlás ...

Ki felelős ezért? ...

Ki az oka annak, hogy a mi özvegyeink, árváink és nyugdíjas lelkészeink kellő időben beadott, kellőleg felszerelt nyugdíjkérvényét 1928-30 években, három év alatt és azóta is, a várakozás két hosszú hónapja óta, nem intézte el az intézkedésre hivatott hatóság?

„Bizony-bizony mondom néktek, valamit nem cselekedtetek eggyel az én kicsinyeim közül, Én Velem nem cselekedtetek azt!”

Kérjük, reménykedve kérjük mindazokat, akik meghallják kiáltó szavunkat, gondoljanak egy pillanatra azokra a tehetetlen öreg özvegy-asszonyokra, akik mindennap, a nap minden órájában remegő reménykedéssel várják a postahordót és mert hiába várják, egy-egy nehéz sóhajjal, nehéz szívvel virrasztják át az éjszakát, hogy a reggel felvirradtával újra kezdjék a reménykedést... Hátha?!...

Kérjük mindazokat, akik tehetnek valamit özvegyeink nyugdíjának kiutalása ügyében: **c s e l e k e d j e n e k !** „H a m a r c s e l e k e d j e n e k !”

És ha már olyan nagy dolog az a mi özvegyeink nyugdíjügyének végleges rendezése, legalább azt tegyék meg, hogy a végleges rendezésig az eddig utalt 3000 koronás évi nyugdíjsegély, **e l ő l e g k é n t**, havi részletekben továbbra is utaltassék, hogy az Élet e nagyon fáradt vándorai ne várjanak már sokáig, ne várjanak már hiába! — *vess*—

II. Adatok a lelkészi kongrua földbecsléséhez. Január elsejével beszűntették levonásokkal 602 Kő. havi államsegélyemet. Mivel már legmagasabb korpótlékos vagyok, van egy még kiskorú és egy egyetemi tanuló fiam: Pozsonyba, a konventi elnök urhoz fordultam felvilágosításért, kitől jan. 14-iki keltezéssel ezen levelet kaptam: „Elinieztek véglegesen a kongrua bevallását s megállapították, hogy az 1929 évben 25536 Kő, az 1930 évben pedig 6180 Kő. túlfizetése van. Ezért szűntették be kongruája folyósítását. Az erről való végzést meg fogja kapni, a mi ellen 15 napon belül élhet fellebbezéssel az iskolaügyi minisztériumhoz.”

1660 lelkes gyülekezetemben nekem az egyháztól semmi egyéb fizetésem nincs, mint 6000 (hatezer) Kő. konvenció - váltáság és 13 kath. hold, 1066 □-öl szántóföld és rét, a lelkészlaktól kerek egy óra járásnyira. Utána néztem a dolognak és megtudtam, hogy ezt a földet a községi hivatal 9977 (kilencezerkilencszázhetvenhét) Kő-ra értékelte. Az utolsó 3 évben magyar holdanként 2¹/₂—3 mm. buzárában voltak kiadva. Fiatalkoromban közvetlenül gazdálkodtam, majd átmentem a felesgazdálkodásra, de a földek távolsága és hivatalos elfoglaltatásom miatt jobbnak gondoltam a buzárában való bérbeadást.

Hogy városi kollegáink és a 13 hónapos tisztviselők ne higyjék, hogy a földjavadalom messze túlhaladja az ő készpénz fizetésüket, legyen szabad 35 év óta rendszeresen vezetett gazdasági naplóból egy oldalt nyilvánosságra hoznom: „1915 évi szomorú háborus emlékek: 1. Jan. 26-án egy nagy, már ellőfélbenlevő vörös tehenem megdöglött. 2. Egész őszi feles termésem másfélmm. rozs lett. 400 K-ért búzát

rozsot és árpát kellett vennem. 3. Megdöglött 35 tyukunk és 5 ludunk. Majd később egy süldő malacunk. 4. Öt hold földem üresen maradt, mivel Fügedi Sándor felesem hadi fogoly lett, majd Szibériában meghalt. Igen jóra való ember volt, rá akartam várni. 5. Hat boglya sarjum még decz. 2-án is a réten van félméteres vízben. 6. Decz. 2-án felbontottam mindkét krumplis vermet, mind a 20 házizsák krumplim el volt rohadva.”

Ime a 23 Kő. híján tizezer koronára értékelt papi föld egyetlenévi vesztesége.

Mindezeket azért irtam le, mert most is érvénybenlevő egyh. törvénykönyvünk I. t. c. 136-145 §-ai hét oldalon részletesen felsorolják *a lelkészek kötelességeit*. A utolsó §-ban az is elővan szabva, hogy „A lelkészek *a társadalmi tisztesség követeléseinek öltözetükben is megfeleljenek*. polgári ünnepélyeken is hosszú fekete öltönyt, palástot és fekete bársony süveget viseljenek.”

Az iskola épületekre, belső felszerelésekre stb. vonatkozólag az állami tanfelügyelők vissza mennek a régi magyar törvényekhez, ha érdekeik úgy kívánják. Hát a lelkészek állami korpótlék illetményeire vonatkozó 1913. évi XXXVIII. t. c. miért lett mellőzve a kongrua „rendezésnél”? Ha a tanítói nyugdíjárulék valorizálva lett 24 arany koronáról 240 cseh koronára, a lelkészi 3000 arany korona miért nem lett valorizálva 30 ezerre, mint korpótlékos legmagasabb fizetés?

Egyházi felettes hatóságainktól pedig azt kérдем, hogy miért kell minden egyes lelkésznek külön-külön kiharcolni, vagy kikönyörögni fizetése ügyében igazát? Nem mehetne-e a lelkészek kongrua ügye *hivatalból* olyan simán, mint a tanítóké? Egyik tanítónőnk mostanában felszólítást kapott Komáromból, hogy adja be magasabb fizetési osztályba sorozási kérvényét, mert joga van hozzá.

Miért nem lehet konventi határozattal kimondani, miként a róm. kath.-lelkészeknél van, hogy a földek értékelésénél mindenütt a kat. tiszta jövedelem tiszterese az irányadó? Nálunk a kántortanítói földeknél is ez szerepel.

Reánk, lelkészekre az egyh. törvényeknek csak a kötelességekre vonatkozó §-ai vonatkoznak? A II. t. c. 6. §-ának d., pontját: „*Intézkedik a lelkészi díjlevélnek csonkítatlan fenntartásáról*”, csak a presbiterekre lehet rájuk olvasni?

Nem adogatjuk-e ki „ex offó” az anyakönyvi kivonatokat? Nem teljesítjük-e állampolgári kötelességeinket és nem tartunk-e templomi istenitiszteletet III./7. és X./28-án?

Miért lettünk száraz ágon, hallgató ajakkal csüggedő madarakká?

Lehet, hogy megint intést kapok ezen nyilvánosságra bocsátott panaszomért, de az ének-szavaival: Minden könnyűvel jajjal, könnyebbül sorsom egy bajjal.

Kamocsa 1931. II./14.

Boross Kálmán.

III. A szlovák egyházmegyei gondnok.

A „Cirkevné Listy” egyik számában olvastam a következő sorokat, melyek magyar fordításban így hangzanak: *Tudjuk, hogy a szlovák kálvinistáknak nincs intelligenciájuk; hogy éppen egy szlovák evang. egyházi tisztviselő volt az, aki tanácsolta, hogy valaki a szlovák intellektüelek közül álléphetne a kálvinistákhoz, hogy lenne egyházmegyei gondnokuk a szlovák esperességben.*”

A „Cirkevné Listy” eme „jóakaratu” támogatását köszöni úgy az egyetemes ref. egyház, mint különösen a megalakítandó szlov. egyházmegye, melyet leginkább érint, — avval a hozzáadással, hogy az ily elképzeléseket és tanácsokat tartsa meg magának a nevezett lap. A leendő szlovák egyházmegyének nem lesz szüksége arra, hogy a „testvér táborból” intelligens urakat kölcsönözzön ki a célból, hogy egyházmegyei gondnoka legyen. Az ilyen intelligens urak csak maradjanak ott, ahol vannak s hitehagyásukkal ne kompromittálják a „testvér egyház” lobogóját, s ne próbálják „átlépésükkel” ugyancsak kompromittálni a leendő egyházmegye egész mivoltát. Ugylátszik, hogy sem a „Cirkevné Listy”-nek, sem a tanácsot gyurogató „evang. egyházi tisztviselőnek” nemcsak fogalmuk, de segéd fogalmuk sincsen arról, hogy hol van az a határ, a meddig egy más egyház ügyeibe való avatkozás terén elmenni lehet!...

Legyen nyugodt a „Cirkevné Listy” és az a bizonyos „intelligens” ev. egyházi tisztviselő, hogy a leendő szlov. egyházmegye szavazattal bíró egyházai, illetve annak presbiterei a fogadatlan prókátor tanácsa nélkül is megfogják oldani e „gordiusi csomót”, és pedig közmegegyezésre;... minden kikölcsönzés nélkül s minden kompromittáló mellékiz nélkül!...

E téren nincs szükségünk a „C. L.” stb.. „segítségére”! E „segítségben” rejlő erőt használja fel a „Cirkevné Listy” saját egyháza tanácsolására s a szlovák kálvinisták miatt ne fájjon a feje. Ha azonban mindenképp segíteni akar, akkor összeköttetéseit arra használja fel a kormánynál, hogy a ref. egyház törvényei végre 8 év után jóváhagyassanak s a szlovák egyházmegye megalakulhasson. *Ján Tvrđota*

IV. Tájékoztató. 1930. október 7-én a Krajinský Úradhoz beadtam a kongruám megállapítása ellen való fellebbezésem, melyre idáig semmiféle értesítést, végzést nem kaptam. Ha csak annak nem vehetem azt a fizetési meghagyást, a melyet a kassai Berny Úrad tegnap kézbesített a számomra, hogy fizessek záros határidő alatt be 32 Kč-t, mert fellebbezésem nem volt felbélyegezve. Sapianti Sat.

Hernádi.

VALLÁSKÖNYVEK

— **Valláskönyvek megrendelése.** Értesítjük a lelkész és tanító urakat, hogy a Pálóczi-Czinke István püspök által készített és az Egyetemes Konvent által az Árvaház javára átvett összes vallástani kézikönyvek. u. m. 1.) Imádságok és vallástételek, füzve: 2 Kč., vázsonban 3 Kč. 2.) Idvezítés története, füzve: 6 Kč., kötve 10 Kč. 3.) Ker. hit és élet 4 Kč. 4.) Krisztus Anyaszentegyháza (egyh. tört.) 3 Kč. 5.) A mi hitünk és életünk (konfirmációi káté) — magyar és szlovák — 2 Kč. 6.) Konfirmációi emléklap: 50 fillér. 7.) Vallástanítási tanterv 5 Kč., még mindig a: *Konventi Iroda, Rimaszombat, utján rendelhető meg és egyedül ott kapható.* A könyvek ára pedig postautalványon küldendő: Kövér Árpád ideiglenes konventi pénztáros, ref. lelkész, Tornaľa—Tornalja (XIX.) címre, a szelvényen „valláskönyvek ára” megjegyzéssel. Az eddig használt 208.413. sz. (a szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület pénztári hivatala, Rimavská Sobotá) csekklapok többé nem küldetnek, mivel a kerületi pénztár Tornaljára költözött s új csekklap még sincsen. *A mult 1929. és 1930. évről valláskönyvek áraban hátrálékban levők felhivatnak, hogy e könyvek árát a még esetleg náluk levő csekklapon vagy postautalványon a konventi ideiglenes pénztáros urhoz annyival inkább s ü r g ű s e n* küldjék be, mert ellenkező esetben a konventi ügyész ur fogja azt a hátrálékosokon — késedelmi kamatokkal és költségekkel együtt — behajtani.

— **Egyházlátogatási és iskolalátogatási jegyzőkönyvek** ugyancsak a Konventi Iroda, Rimaszombat utján rendelhetők és *ezeknek ára* — utalványon — a *Konventi Iroda, Rimaszombat,* címre küldendők be.

— **Uj Énekesek megrendelése** csakis a Kárpátaljai Iratterjesztés, Mukačevo—Munkács (Püspöki hivatal) P. Russ utján eszközölhető, mert az Egyetemes Konvent az Iratterjesztést bizta meg az egyedárusággal. Ezeknek ára az Iratterjesztés által küldött csakklaupon (Dunajská Banka, 60.596. sz.) fizetendő be.

— **A gömői egyházmegye** mult évi közgyűlésének jegyzőkönyve nyomtatásban megjelent Csabay Pál egyh. megyei főjegyző szerkesztésében. A terjedelmes esperesi és tanügyi

bizottsági jelentések hü képet rajzolnak az egyházmegye gyülekezeteinek és iskoláinak mult évi munkájáról; azokról az akadályokról, a melyek a munka normális menetét gátolják, vagy egyenesen megakadályozzák. A számvevőszék jegyzőkönyvének publikálása arról tanuskodik, hogy az egyes egyházak anyagi ügyei, számadásai Gömörben a legszigorubb ellenőrzés alatt állanak, ami nagyon fontos ma, amikor a gyülekezetek is érzik az általános gazdasági válság súlyát.

— **Vallásosest Ungváron.** Az „Ungvári Ref. Kör” február 8-án 6 órai kezdettel vallásosestét rendezett, amely a 113. dicséret éneklésével kezdődött, Kormos Gerő kántortanító harmónium kísérete mellett. Utána Ruzska Zsigmond s. lelkész imádkozott és tartott írásmagyarazatot. Majd Nyitray Béla s. lelkész vezetése mellett a vegyeskar gyönyörködtette a hallgatóságot „Feljebb emeljetek” című énekével. Majd „Szabolcska Mihály emlékezete” címen egy kedves jelenet következett Nt. Komjáthy Gáborné rendezésében. A Szabolcska verseket Kiss Margit III. ot. Halusinszky Erzsébet II. ot., Kalmár Judit II. ot. és Kövy József adták elő. Utánna Anné Ödön énekelte zengő baritonjával Ady-H. Bathó „Az Ur közelében” kezdetű éneket, Nyitray Béla s. lelkész harmónium kíséretével. Ezt követőleg Thury Lenke adta elő mélyen átérző lélekkel Muraközy Gyula „A Nő” című versét. Majd Hopta Sándor, Dr. Komjáthy Lajos, Molnár Károly és Anné Ödön férfikvartettje gyönyörködtette a közönséget, Roszini „Áldások Istene” című énekével. Nyitray Béla imája után végül a vegyeskar adta elő a szlovenszkói magyar református diákok himnuszát „Mindig velem Uram” című éneket. A vallásosestet tea követte. Önkéntes adományokból 710 Kč. gyűlt be.

— **Magyarországon** egyik somogy megyei község katolikus lakossága az egyházi adó miatt át akart térni az evangélikus vallásra. Az evangélikus lelkész az áttérőket nem fogadta el, mivel nem lelki szükségből, hanem anyagi okokból akartak vallást változtatni.

— **Dr. Ravasz László** püspök febr. 8-án a Kisfaludy Társaság ez évi közgyűlésének keretében, mint a Társaság rendes tagja emlékeztetést mondott Prohászka Ottokár néhai kath. püspökről. Vajjon egy kath. püspök vállalkozna-

e arra, hogy református püspökről emlékeztetést tartson??

— **Magyarországon** az Országos Református Lelkészegyesület Református Védőszövetsége megkezdte áldásos működését. A Szövetség célja: a már meglevő intézmények (Kálvineumok, Nagypénteki, Bethlen Kata stb. árvaházak, Otthon misszió, Özv. Lelkésznék Otthona, Diakonissza anyaházak, tanítói jólléti intézmények, Filadelfia, gyermek-tejakciók és nyaraltatások, diákjólléti intézmények stb.) támogatása és továbbfejlesztése, új intézmények (árvaházak, tehetetlen aggok, epileptikusok, iszákosok, bukkott nők menhelye, vak, siketnéma, nyomorélc gyermekek számára gyógypedagógiai intézetek, üdülők és nyaraltató-helyek, gyógyházak, keresztyén szállók, munkaközvetítő irodák, alkoholmentes melegedők, tüdőbetegeknek ápolóhelyek, dispenzerek, tanoncotthon, anya-és csecsemővédelem stb.) létesítése, a testi és lelki nyomor enyhítését célzó különböző mozgalmak és intézetek rendszeres segítése. E feladatok megoldására szükséges munkaerők (diakonussok, diakonisszák, evangélisták, szociális testvérek stb.) képzése. A külmisziói mozgalom támogatása, keresztyén sajtó- és irodalom szolgálat, bibliakiadó és terjesztő társaság létesítése.

— **A Magyar Evangéliomi Ker. Szövetség** kiadásában egy külmisziói füzetsorozat indult meg „Külmisziói Füzetek” címen. E negyedévenként megjelenő sorozat minden egyes száma érdekes történetet hoz a különböző misziói mezőkről, a külmiszió hőseiről és misziói munka eredményéről. Az első szám, amelynek címe: Rafaravávy Mária és az evangéliom, Afrika keleti partjai mellett elterülő Madagaszkár szigetére vezet bennünket és az első keresztyének küzdelmeit, és mártíromságát festi le. A történetet Rabenasoló madagaszkári lelkész írta, aki néhány hónapja nálunk is járt s aki megkapó elevenséggel rajzolja meg az ottani keresztyének hitét és életét. Vallásos összejöveteleken való felolvasásra alkalmas. A „Külmisziói Füzetek” mindenki által könnyen hozzáférhető, mindössze 20 fillérbe kerül egy-egy száma. Ez év folyamán megjelenő 4 szám ára, az előfizetést előre beküldve, potómentesen 70 fillér. Megrendelhető Budapest, IV., Vánház körut 12., III. 12. (Hajnal kiadóhivatalában).

— Ausztriában 1918 óta lényegesen hódít az evangélium. A protestáns hitre 11 év alatt 73,770 lélek tért át, beleszámítva az ókatholikusokat is. Ha tudjuk, hogy a régen 24 millió lakosu Ausztriában az erőteljes „Los von Rom” mozgalom idején is csak 75,222 lélek lett 11 év alatt protestáns, akkor a mai 7 millió lakosu Ausztriában határozottan nagy eredménynek mondható.

— Harmincezer protestáns missionárius működik a pogányok között. 1815-ben 175 protestáns misszionárius dolgozott a pogány népek között, ma az amerikai és európai protestáns misszió kerekén 30.000 tagot számlál. azonkívül mintegy 150.000 főnyi benszülött s ebből tíz és fél ezer lelkész áll a keresztyén gondolat szolgálatában. Százhusz évvel ezelőtt nyolcezeröttszáz dollárt fordítottak a misszió céljaira, ma már a protestáns világmisszió költségvetése meghaladja az évi másfélmilliárd svájci frankot. Száz évvel ezelőtt egy iskolája sem volt a protestáns misszióknak, ma negyvenhétezer elemi iskola, ezeröttszáz közép- és felsőiskola, száztizenegy egyetem, összesen két és fél milliónyi növendégsereggel hirdeti a fejlődést.

— Három nyelvű egyházi lap. Žilka cseh református theologiai tanár szerkesztésében három nyelvű: német, angol, francia egyházi lapot ad ki a cseh-morva egyház, mely a külföldi protestánsokat óhajtja állandóan értesíteni az itteni egyházi életről.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninenni ref. egyházkerület püspöki hivatala.

ad 33/1931. sz. körlevél. Rimaszombat, 1931. február 23. Tárgy: Statisztikai kimutatások betérjesztése a gyülekezetek lélekszámáról. Valamennyi Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak! Tekintettel a lelkészi hivataloknak a küszöbön álló egyházlátogatással, a kongrua-ivek kitöltésével s a vonatkozó okmányok beszerzésével kapcsolatos nagymérvű elfoglaltságára, fenti 1931. I. 17-iki körlevelemben a jelzett statisztikai kimutatások betérjesztésére február 28-ikában megszabott beadási határidőt 1931. április hó 30-ig meghosszabbítom.

Atyafiúi szeretettel:

Péter Mihály
püspök.

42-1931 szám.

Pályázat. A beregi (Podk. Russ) ref. egyházmegyébe kebelezett mezőkaszonyi, halálozás folytán megüresedett lelkészi állásra pályázatot hirdetek. Az állás iavadalma: 1., Kézpénz az egyház pénztárából évenként 8000. azaz nyolcezer korona. 2., Az 549. sz. telekkönyvi betétben foglalt ingatlanok hasznélvezete u m. Szántó 58 kat. hold és 395 négyszögöl; Rét 1187 négyszögöl; Szőlő 4 (négy) kat. hold s 603 négyszögöl; Kert 2 (két) kat. hold s 81 négyszögöl; Ház és udvar 507 négyszögöl. Ezen ingatlanok utáni összes állami egyenes adót az egyház fizeti, az ártért és illetékadókat azonban nem. A megválasztandó lelkész által megtérítendő beruházási tételek a következők: 1., szőlőtelepítés, új trágyázás és karózási költség 12600. kor. 2., Egy drb. cserépkályha ára 1500. kor. 3., Fürdőszoba építési anyaga 514. kor. 4., Villanybevezetés és felszerelés 3000. kor. 5., „Telep” nevű szőlő trágyázása és karózásaért 800. kor.; összesen: 18414. kor. Megjegyzés: Elhunyt lelkész 39 és 1/2 magyarhold szántóföldet 1926. év okt. 1.-től hatévvel kiadott holdanként 70 (hetven) kilogramm buzáért, mely két egyenlő részben fizettetik, minden év febr. 3-án és augusztus. 3-án, mely szerződés a lejáratig érvényes. Az állás, mely nem kongruás, a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalható. A pályázati kérvények csehszlovák állampolgársági bizonyítvánnyal, lelkészi oklevéllel és a pályázati hirdetmény megjelenése után kiállított szolgálati bizonyítvánnyal felszerelve, a pályázati hirdetménynek hivatalos egyházi lapunkban való megjelenésétől számított három hét alatt adandók be a beregi ref. egyházmegye esperesi hivatalához Bulcsu (utolsó posta: Beregszász), Beregmegye, Pok. Russ, Kárpátaljai ref. egyházkerület. Állampolgársági okmány hiányában a következményekért a pályázó felelős.

Munkács 1931 febr. 20.

Bertók Béla
püspök.

Szerkesztői üzenet.

Barsi. Beküldött cikkének igazságaival teljesen egyetértünk, azonban az elkeseredés hangja túlélesen csap ki soraiból, úgy hogy leközlése a lap elkobzását vonhatná maga után, annyival is inkább, mert politikai vonatkozásai is vannak. A cikk szelidebb hangnembe való átírására nem érzem magam jogosultnak, azért kérem sziveskedjék ezt saját maga megcselekedni s akkor semmi akadálya sem lesz közreadásának. A hang intenzitásának lefokozása nem csökkenti az igazság erejét, sőt fokozza azt. Szives üdvözet.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Phönix Életbiztosító Társaságnál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A PHÖNIX ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál a társaság bármelyik képviselője.

Mindenkit érdekel!

Alkalmi vétel

Aranykönyv is kapható!

Különböző fajtájú és nagyságu rovatozott papírok i v e k b e n (számadási, főkönyvi, jegyzőkönyvi és naplói könyvekre alkalmasak) gyári áron alul k a p h a t ó k.

Aranykönyv is kapható!

Heiman Vilmos
papirkereskedésében Velké Kapušany, Slovensko.

Komarno
"Kis Tükör" szerkesztősége

Alapítva
1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35.

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Űzhorod, Kishid ucca Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor, az könyvtárvomdájában, Nagykapos.

elsívím post. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ és ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” felké-
Kapuőany“ címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Egységes konfirmációi oktatást!

Konfirmációi oktatásunk nem egységes. Van-
nak, kik a régi Tiszáninneri Egyházkerület kon-
firmációi kátéját, vannak, kik a Pálóczi-Czinke
Istvánét, vannak, kik a Bácsy Gyuláét hasz-
nálják. De lehetnek olyanok is, kik mást hasz-
nálnak.

E sokféle káté okozza a hit bizonytalansá-
gát. Az ellenreformáció idején Pázmány Péter-
nek egyik fővádja az volt a reformált egyházak
ellen, hogy a *lelkeket kétségbejítő bizonyta'an-
ságba viszik*, mert 200 különböző nézet is van
köztük az urvacSORa lényegére, titkára, hasz-
nára és másra is.

De nemcsak az urvacSORát magyarázzák 200-
féleképpen a különböző kátéírók, hanem a
többi hitigazságainkat is. Ennek következménye
a kálvinista öntudat elhomályosodása, a hitélet
elerőtlenedése, a róm. kath. egyház és a szek-
ták hódítása.

Ezt az egészségtelen állapotot nem szabad
többé sóhajtozással tétlenül nézünk, hanem
meg kell tennünk kálvinista népünk öntudatá-
nak feltámasztása és megerősítése érdekében
azt, a mit a történelmi múlt tanulságai diktál-
nak.

Népünk addig volt öntudatos, míg *hitvallásos*
nép volt; míg hitvallásait nemcsak az iskolában
tanulta, hanem a templomban is állandóan hal-
lotta és így annak a légkörében élt, annak tisz-
ta eszméivel táplálkozott, védekezett és erő-
södött.

Ma pedig oda jutottunk, hogy nemcsak nem
táplálkozik hitvallása tiszta szellemével, hanem
azt se tudja, hogy mit tartalmaznak az ő hit-
vallási könyvei; sőt igen nagy résznek arról
sincs tudomása, hogy mi az ő hitvallása!

Igy aztán nem csoda, ha az élete sem hit-
vallásszerű. Igénytelen nézetem szerint ezzel a
hitvallástalansággal, a 200-féle kátéval mennél-
előbb fel kell hagynunk és ha nem akarunk
végsőképpen elveszni, vissza kell térnünk azokhoz
az ősi, tiszta kútfőkhöz, melyekből az őseink
táplálkoztak és merítették azokból evangéliumi
erős hitet, egyszerű, tiszta erkölcsiséget, Isten-
ember- és egyházszeretetet. A történelem az
élet tanítómestere; vagy a hogy a Szentírás
mondja; „A mik régen megírtak, a mi ta-
nulságunkra írtak meg”.

Nemcsak a szentírásra vonatkozik ez, ha-
nem vonatkozik a szentírást értelmező, annak
igazságait rendszerbe foglaló könyvekre; a hit-
vallási iratokra is.

Talán még sohasem volt oly nép, mely hit-
vallási könyveit oly nagyon elfelejtette volna,
mint a református magyar nép.

Es ki ennek az oka?

Kizárólag és egyedül csak mi, a magyar
református nép lelkészei.

Sok mindent tanítottunk és tanítottunk a
népünknek; csak hit és erkölcsi életünk viha-
rok által kipróbált oszlopait; a hitvallási köny-
veinket nem.

Meg is van az eredmény: erőtlen öntudat,
hitetlen élet, üres templomok, egyházát, isko-
láját felesleges tehernek tekintő nép. A nem-
zeti öntudatról pedig nem is beszélni.

Azt nem állítom, hogy ez a szomorú kép
általános, mert vannak a sivatagban és az Ur
ítéletének nyomait mutató hómezőkben oázi-
sok is; de fájdalom, az oázis tizedrésze sincs
a sivatagnak és hómezőnek.

Gyökeres reformra szorul népiskolai vallás-
tanításunk is. E reformokat az arra hivatottak

nagy buzgósággal tervezgetik, sőt az egyik hitvallási könyvünket, a Heidelbergi Kátét a 8-ik osztály vallástani tankönyvének szánták.

Nagyon bölcsen és helyesen; de azért a Pálóczi-Czinke István népiskolai remekműveit sem kell kihagyni az iskolai tankönyvek sorából; 8 esztendő alatt van idő a megtanulásukra.

Csupán a sok különböző káté helyett rendelkezje el az Egyetemes Konvent a Heidelbergi Kátét, mint a legjobban kipróbált és bevált hitvallási könyvet. Tehát nemcsak a 8-ik osztály tananyaga legyen e könyv, hanem a konfirmációi vizsga és hitvallás is ennek alapján történjék. A II. Helvét Hitvallást pedig diszkötésben kapják a gyermekek az egyháztól ajándékba a konfirmációi emléklappal együtt. A két hitvallási könyvben vannak a mi hitünk és életünk zsinórmértékei. Ezek mutatják meg a biztos utat a szentírás rengetegében is.

Adjuk e vezetőket a hiveink mellé, mert tudhatjuk, hogy a ki biztos vezető nélkül vag neki egy rengetegnek, az biztosan eltéved!

Zajdó László.

Népiskolai Szövetkezetek.

— vess —

A non scolae, sed vitae discimus régi diák példaszó elvét igyekszik megvalósítani az iskolák modern tanítási terve minden vonalon. Az életre való nevelés a cél minden tantárgynál. Az életrevalóság kifejlesztését tüzi maga elé feladatul ma már az elemi iskolai oktatás is. Ezt a célt szolgálják az iskolai és tanítói könyvtárak, tanszerek, az „iskola krónikája”, meteorológiai feljegyzések tervszerű végzése és az elvértve már eddig is megvalósított iskolai takarékpénztárakkal való kísérletezések. Csak az a baj, hogy a szépen elgondolt tervek, a gyakorlati megvalósítás módjának célszerűtlensége következtében rendszeren csak tervek, vagy sok esetben legfeljebb eredménytelen kísérletek maradnak és a lelkes elhatározás megtörik a rendelkezésre álló eszközök elégtelenségén, sok esetben a szükséges kitartás hiányán.

Az alábbiakban is ilyen gyakorlati kísérletről van szó, helyesebben arról akarok szólni, hogy a mostani időkben oly nagy hévvel felkarolt és egyelőre legalább elméletben oly kiválóan nagy szociális értékűnek bizonyult szövetkezeti eszmét miképpen lehet megismertetni és megszerettetni, sőt a helyes vezetéshez szükséges gyakorlati ismereteket is elsajátíttatni már a népiskolában, a minden szép és jó iránt annyira érdeklődő és fogékony gyermeklelkekkel.

Természetes dolog, hogy maga az elgondolás nem új, hiszen a külföld évek óta kísérletezik már a gyakorlati nevelésnek ezzel az ágával is és nem is kívánom a gondolatot mo-

nopolizálni, sőt egyenesen szeretném, ha az alábbiakkal úgy magát a szövetkezeti eszmét, mint a gyermeki lélek helyes irányú szociális nevelését minél szélesebb rétegekben szolgálhatnám.

A szövetkezeti gondolatnak ez idő szerint két megvalósulási formája ismeretes nagy általánosságban: a fogyasztási, helyesebben értékesítő szövetkezet és a hitelszövetkezet. Kellő előkészítés és megfelelő irányítás mellett mindakettő megvalósítható és életképesé, sőt *hasznóhajtóvá* tehető már a népiskolákban is. Létesítésükkel tág tere nyílik a tanító társadalomnevelő munkásságának s annak áldásos eredményét úgy a község szociális élete, mint maga az ideális célokért lelkesedő tanító is rövid időn belül nagy lelki örömmel fogja élvezni.

Mindakettőnél legelső feladat megértetni, hogy miben áll a szövetkezeti eszme. Miért kell társulni az erőknél ahhoz, hogy egyesült erővel könnyen tudjunk megoldani olyan feladatokat, amelyeknek megoldására „ki-ki magának”, külön-külön nem volnánk képesek. Aztán meg kell alakulnia a szövetkezetnek, melynek vezetője, irányítója természetesen nem lehet más, mint a tanító. A nevelés célja ezen a téren minél önállóbb működési kör biztosítása, melynek érdekében maguk a növendékek igazgatják és vezetik szövetkezetüket, hogy ez által is komoly munkateljesítésre szokjanak, kereskedelmi és könyvelésbeni ügyességre legyenek szert, aminek mind felbecsülhetetlen hasznát veszik majd felnőtt korukban, másrészt maguk tapasztalják a szövetkezés előnyeit és gyakorlati értékét. E közben azonban soha nem csökkenhet az ellenőrzés, sőt a kellő begyakorlás után, amikor a növendékek munkája mind szélesebbkörűvé válik, az ellenőrzésnek is intenzívebbé kell lennie, hogy a gyermeki lelkek az önállósággal együttjáró minden kísértéstől mentek maradjanak.

A megalakulással kapcsolatban 4-5 tagu igazgatóságot és ezek ellenőrzésére 5-6 tagu felügyelő bizottságot választ az osztály, vagy az egész iskola. Ezekhez fogyasztási szövetkezetnél a beszerző (boltos), hitelszövetkezetnél a könyvelő, esetleg pénztáros is járul. Már itt megjegyzem, hogy a pénz őrzője mindig feltétlenül a tanító.

I. Fogyasztási szövetkezet.

Nevezhetjük tanszerszövetkezetnek is, mert a hatáskörébe tartozik mindazokról a szükségletekről való gondoskodás, amelyek a gyermeknek iskolával kapcsolatos életében naponta felmerülnek. Tehát a tankönyvek beszerzésétől kezdve a mindennapi irka, toll, tinta, ceruza, gummi stb. szükségletek csakugy, mint a „kivágó-kép”, slöjd és egyéb kézimunka alkatrészeinek beszerzése is.

Megindulásához természetesen „alaptőke” kell, amit legcélszerűbben vagy a kellő megér-

téssel bíró iskolafenntartó bocsát rendelkezésre (e célra átmenetileg talán legalkalmasabb volna a már meglevő iskolai könyvtáralap (lőkéje), vagy maguk a gyermekek raknak össze „üzlet-részeket”, természetesen a majd szükségelt megfelelő áruban való rekompenzálás ellenében. Onként adódna erre jövedelemforrássul az éveleji tankönyvszükséglet beszerzésekor, annak arányában kiutaltatni szokott „liszlet-példányok” ára, de ez a jövedelem már a segélykönyvtárak részére van lefoglalva.

Ha azután együtt van az alaptőke, az a szükséges „árukba” fektetendő. Azok beszerzését vagy a tanító végzi, vagy legalább is nagyon lelkiismeretesen ellenőrzi a beszerzést, a nagykereskedőtől kikért eredeti számla alapján. Az áruk eladási árát az igazgatóság állapítja meg, a boltos pedig könyvet vezet róla, valamint a mindenkor készpénzben eszközölt áru-lásból befolyt pénzekről is. A boltos munkáját, könyvei és készlete alapján az igazgatóság vizsgálja felül. A felügyelő bizottság pedig ellenőrzi az igazgatóság ténykedéseit. Mindannyian együtt — félevenként — az osztály, vagy iskola „közgyűlésének” felelősek. A vételár és eladási ár különbözetéből előállott „vagyon”-ból, mely megfelelő kezelés és ellenőrzés mellett minden-estre tekintélyes összeggé növekszik, évvégén az iskolából kiváló növendékek még bentlevő „részvénye” fizetődik ki, a felesleg pedig alap-tőkének marad. Ha az alaptőke felgyűlt, belőle jutalomkönyvek szerezhetők be, vagy szegény-tanulók írószer-szükségletének fedezésére fordítható bizonyos összeg.

A könyvvezetés egyszerű. Két könyv kell: vételár-eladásár; bevétel és kiadás. A bolt: az iskolai tanszerszekerény egy polca, melynek kulcsát a tanító őrzi. Árulási idő a szünet és a tanórák előtti félóra.

A boltos fáradságát külön is meg lehet jutalmazni hasznos olvasnivalóval.

(Folyt. köv.)

A cseh protestantizmus

meglehetősen ismeretlen sokak előtt és megval-lom őszintén, én magam sem tudtam róla sokat mindaddig, míg személyesen nem ismerkedhettem meg az ottani viszonyokkal. A köztudat-ban valami misztikus, bizonytalan dolgot jelen-tenek a *huszita*, csehtestvér, csehszlovák egy-ház elnevezések. Ugy gondolom, nem lesz talán fölösleges dolog, ha röviden végigkísérjük a cseh reformáció történetét, hogy így a jelent is jobban megérthessük.

Husz János nevét mindnyájan ismerjük és tudjuk, hogy ő indította meg a cseh reformá-ciót. Hatása főleg akkor nőtt meg, mikor Prá-gából kitiltva a vidéken tartózkodott és ott predikált az egyházban lévő visszaélések és

erkölcsstelenségek ellen. Föllépése az 1400-as évek elejére esik. Nem foglalkozhatunk itt részletesen tanításával, csak annyit jegyzünk meg, hogy rendkívüli hatása volt úgy, hogy mikor Konstanzban megégették, ennek hírére az egész nemzet fellázadt és tanai mellé állott.

Csakhamar pártok keletkeztek. Két irány alakult ki: a mérsékelt (utraquisták) és a radikális (táboríták) pártja. Az előbbieket ismét két csoportra szakadtak később: a novoutraquisták (a határozott irány, önálló cseh egyhá-zért küzdött) és a konservatív utraquisták, akik Rómával szerettek volna kibékülni. A legszél-sőbb baloldalt a táboríták képviselték. Nevüket a bibliai névről elnevezett Tábor városától kapták. Radikális (sokszor Kálvint is meghaladó) reformatori elveik voltak; pl. eltörültek minden rendi kiváltságot. Ők tették Husz reformációját *nemzeti* ügyé s ezáltal óriási erőforrás zsilip-jeit nyitották meg. Mindig gyanus szemmel nézték a Róma felé kacsintgató utraquistákat s ez a gyanu csakhamar gyűlöletté fokozódott, átnemhidalható szakadékká. Mikor ugyanis a bászeli zsinattal felvették a tárgyalásokat, a táboríták ennek ellene voltak, mert látták, hogy Róma úgy sem enged álláspontjából. Mivel bé-késen nem tudtak megegyezni az utraquisták-kal, akik mindenáron ki akartak békülni az egyházzal, harcra került a dolog. 1434. okt. 13-án Lipany-nél legyőzettek a táboríták és elvesztették eddigi sulyukat. Az egyezés ezután hamar létrejött, csak hogy a békés fejlődés nem akart jönni. A pápa eleinte nem akarta szentesíteni a prágai kompaktatákat, végül pe-dig kijelentette, hogy nem ismeri el magára nézve kötelezőnek a zsinat által kötött egyez-séget. Így az utraquisták helyzete reménytelen volt. Rómához nem akartak visszatérni teljesen, kötelezte őket Husz mátyr-halála; viszont nem kapták meg azokat az engedményeket, ame-lyeket ígértek nekik s így külön sem szervez-kedhettek. Itt válik el azután a két irány: a novoutraquista és a konservatív. Két út volt előttük: vagy visszatérnek Rómához, vagy pe-dig teljesen elszakadnak tőle és önállóan szer-vezkednek. Ez utóbbi álláspontot képviselték a novoutraquisták (akik a hozzájuk csatlakozott táborítákkal megerősödtek), míg a konservati-vok hajlandók voltak ismét visszatérni. A probléma égető volt, mert nem voltak papjaik. A megválasztott érsek: Rokycana nem tudta ki-vinni a pápánál elismertetését s így papokat sem szentelhetett. Ugy jöttek azután néha-né-ha Olasz- vagy Spanyolországból püspökök pa-pokat szentelni.

Az utraquisták azután a fehérhegyi csata után el is tűnnek a történelem szinpadáról. A konservatívok beolvadnak ismét a r. katholi-cizmusba, a novoutraquisták pedig csatlakoznak a Cseh Testvérekhez. Mert csöndben, titokban egy új irány keletkezett: a Cseh Testvérek Egyesülete.

Tulajdonképpen a táboríták szerepét és tanításait vették át, csak kissé más formában. Ők képviselték ezután a cseh reformációt és ők hordozták Husz örökségét. Legszámosabban az egykori táboríták vidékein voltak. Az igazi evangéliumi életet akarták megvalósítani, azért nevezték egymást testvéreknek. Lassan, észrevétlenül egész Cseh- és Morvaországban elterjedtek úgy, hogy 1500-ban mintegy 300—400 szervezett gyülekezetük volt. Szigorú fegyelmet tartottak gyülekezeteikben. 1460 körül kezdtek szervezkedni és ekkor választottak maguknak püspököt is, elébb egyet, később négyet. Hatásuk erősen érezhető volt a közéletre és az utraquisták felfogására, amit a közösen készített Cseh Hitvallás-nál láthatunk (1575), amelyben már egész evangéliumi felfogás uralkodik.

A lutheri és kálvini reformáció nagyobb hatást nem gyakorolt a cseh reformációra. Különösen Luther fellépése nagy figyelmet ébresztett Csehországban is, de maradandó dogmatikai, vagy egyházszerkezeti hatása nem volt. Természetesnek kell tartanunk, hogy örömmel üdvözölték Luther fellépését, mert hiszen nagyjából az ő eszméiket hirdette. Élénk érintkezésbe léptek vele még a zárkózottabb Cseh Testvérek is, de tanaikból nem adtak fel semmit. Jelentősebb hatása volt Melanchtonnak és Kálvinnak, de ez sem mondható nagynak. Így végig megőrizték önállóságukat a cseh protestánsok. Csodálatos lehetőségek tárultak fel előttük 1618-ban, mikor Pfalzi Frigyest választották királlyá. 1620. nov. 8-án azonban bekövetkezett a gyászos emlékü fehérhegyi csata, amely sirba temette a cseh protestantizmust is, a nemzeti önállósággal együtt.

Ebből a sirból 1781 után már csak a régi-nek az árnyéka kelt ki. Nagyon sokan kíváncsodáltak, sokan — a gyöngébbek — áttértek a római egyházba úgy, hogy alig 100.000 jelentkező protestánsnak a türelmi rendelet után. Mivel csak két protestáns felekezet volt bevett vallás (a ref. és ág. ev.), nem jelentkezhetek ősök hitéhez, hanem a két felekezet egyikéhez csak. Nagyobb része református lett, a kisebb pedig lutheránus.

1918-ban azután vallási téren is teljes szabadságot nyertek és csatlakoztak ősök hitéhez: az 1575-iki Cseh Confessio-hoz. A két egyház egyesült, felvette az „Evangéliumi Csehtestvér Egyház” nevet. Ez a történelmi protestáns egyház. Az államfordulat idején új egyház is alakult csehszlovák egyház néven. Ez azonban nem hozható összefüggésbe az előbbivel, már csak azért sem, mert a csehszlovák egyház tagadja Krisztus Istenségét és a Szentháromságot, tehát unitárius. De ezekről talán majd más alkalommal.

Tóth Kálmán.

A beretkei árvaházból.

Árva-felvételek. Az egyemeles ref. konvent árvaházi bizottsága a múlt év december folyamán ismét 11 árvát vett fel a beretkei árvaházba. 5 fiút és 6 lányt. 4 a tiszáninneri, 4 a dunai, 3 a kárpátaljai egyh.-kerületbe való. A felvettek közül 1 nem jött még be, 1 nem is fog bejönni, szolgálatba állt, 1 pedig el kellett menjen, mert az intézeti orvos TBC-t állapított meg nála.

Az ajánlók figyelmébe. Kérjük azokat, akik árvákat ajánlanak, hogy csak testileg, lelkileg egészségeseket ajánljanak, mert ha az intézet orvosa az árvánál olyan betegséget állapít meg, amely a többit inficiálhatja, bármilyen nehezére esik is, az árvaház kénytelen haza küldeni, mert nincs módja arra, hogy a fertőző betegeket elkülönítetten gondoztassa.

Még van néhány üres hely. Elsősorban egész árvákat vesz fel az árvaház 6-12 éves korból. Az elhagyott és gondozásra szoruló árvák kérvényei, a szükséges okmányokkal: (kereszt levél, családi értesítő, illetőségi bizonyítvány, szegénységi, iskolai bizonyítvány, gyámhalósági engedély, lelkészi ajánl. levél, gyám nyilatkozata arról, hogy a gyermek feletti rendelkezési jogról az árvaház igazgatósága javára lemond.) az árvaház igazgatóságához Beretke, pp. Gemérska Panita küldendők.

Örökbefogadás iránt érdeklődőknek tudomására hozzuk, hogy az árvaház szívesen ad ki örökbe, sőt nevelésre is árvákat, megfelelő helyre. Az eljárás módjáról az igazgató a hozzá akár személyesen, akár szóval fordulókat szívesen tájékoztatja.

Gazdasági, vagy könnyebb munkára sem adhat ki az intézet árvát. Ezt a vonatkozó törvények szigorúan tiltják.

A nátha-láz az árvaházat sem kerülte el. Az első betegünk febr. 1-én került ágyba. Utána ágyba került egyenkint minden árva és a ház minden tagja: diák, növendék, szolgáló, szolgál. Az árva-anya maradt egyedül immunis. Ő végezte a betegápolást, a ház minden munkáját egy bejáró asszony segítségével. Ma már az árvaház minden tagja keresztül ment az influenzán szerencsésen, ami amellet, hogy a ház nem volt rosszindulatu, dr. Rottmann árvaházi orvos odaadó munkájának tulajdonítható. Most már csak az igazgató és kis lánya fekszik.

Az adakozások halára kötelezően, kitarthatóan folynak. Az árvák semmiben sem szenvednek hiányt. Különösen a leánykörök gondolnak nagy szeretettel árváinkra. Alig van olyan leánykör, amely valami adományt ne küldött volna. Ujra kell azonban az adakozókat kérnünk, hogy amit vasuton küldenek, ne Pelsőcre, vagy Horkára, hanem Tornaljára küldjék. Az előbbi két állomástól a szállítás ide nehéz és költséges.

Alapítványok. A minaji, királyhalmeci, kisgejőci, barkai egyház alapítványt tett, amelynek kamataiból kívánja az egyház évi rendszeres járulékát fedezni. Az alapítványt részben be is fizették. A konvent árvaházi bizottsága az évi járulékoknak alapítványok útján való biztosítását örömmel vette tudomásul.

Foghuzás. Schedelbauer tornaljai fogorvos autóval kiszállt Beretkére és 26 árva fogát rendbehozta díjlanul. 43 fogat kihuzott. Kedves fáradságáért ez uton is köszönetet mond az árvaház.

Problémáink.

„Körbe-körbe“ c. alatt jelent meg az Evangélikus Lap f. évi 3-ik számában egy közlemény, mely a nagyváradai (Gyenge-féle) egyházszakadással foglalkozván, ezt az egész sajnálatos ügyet olyan beállításban pertraktálja, a mely egyrészt alkalmas a tájékozatlan közvélemény félrevezelésére, másrészt bosszantó azokra nézve, akik tisztán látnak ebben a kérdésben.

Hogy egészen rövidre fogjuk a dolgot, „sz. s.“ ebben a „körbe-körbe“ cikkben határozottan védelmébe veszi a nagyváradai szektáriusokat a királyhágómelléki ref. egyházkerülettel szemben. Ugy tünteti fel őket, mint a hivatalos egyházkerület egyenjogú és méltó ellenfeleit, akik „katasztrófális helyzetbe“ hozták „a történeti egyházat“. Akik nem szolgáltak rá a református egyház haragjára, amely a „szokásos engesztelhetetlenséggel bocsátotta utjokra“ őket. S amikor aztán az új „óhitű református“ egyházat a román kormány elismerte, akkor begyulladtak a ref. egyház hivatalosai, félre kellett tenniök az engesztelhetetlenséget és sértődést s meg kellett egyezniök a szakadár lelkészekkel s vissza kellett fogadniök az egyházba.

Eddig a historikum, aztán jön a tanulság: „Az egyházban soha senki szemét sem szabad annyira elfulni a vérnek, soha egy egyházban sem szabad folyást engedni a gyűlöletnek, vagy akár csak az ellenszenvnek is, hogy szakadás legyen belőle“.

Hát ennek a „körbe-körbe“ cikknek bizony görbe-görbe a logikája s így természetesen konkluziói sem lehetnek másfélék. Fentartjuk ezt az állításunkat arra az esetre is, ha tényleg igaz volna, hogy a királyhágómelléki kerületben a törvényes rend megbontói kerekedtek felül s a kerület, diktált feltételeiket elfogadva, visszavette volna őket. Mi azonban nem tudunk az ügy illetően befejezéséről, ellenben a Kálvinista Szemle értesítése nyomán az alábbiakban ismertetjük a kerület püspökének a nagyváradai presbitérium 1930 december 21-én tartott ülésében elhangzott jelentését, amely egyúttal a legfrappánsabb cáfolat is lesz a „körbe-körbe“ cikk valótlan állításaira s az azokból levont helytelen és veszedelmes követke-

zetésekre. „December 6-án levelet kaptam Gyenge Jánostól, a melyben kér, hogy „fogadjam el a békességet“ és tegyem lehetővé, hogy ő és Pálffy István elhelyezkedjenek a református egyház kebelében ... December 14-én tanuk előtt nyilatkoztam Gyenge Jánosnak és a vele megjelent nejének és Pálffy Istvánnak. Először is kijelentettem, hogy a nagyváradai egyházközség, vagy az egyházkerület és ő közöttük nem keli „kibékülésről“ beszélni, mert amit az egyház vezetősége tett, azt nem gyűlöletből tette, hanem a törvényes rend fentartása érdekében. Dr. Gyenge ellen a fegyelmi eljárást meg kellett indítani, mert megtagadta az egyházi felsőséget és az engedelmisséget. Hogy pedig valami állásban elhelyezkedjenek, arról ez idő szerint beszélni sem lehet, mert hiszen ők „nem is reformátusok“. Mikor az új kultusztörvény életbe lépett 1928 év elején: azonnal kiléptek a református egyházból és előbb presbitériánusoknak iratták magukat, aztán, amikor ezt a miniszter nem ismerte el vallásnak, azóta, mint *felekezetenküliek* szerepelnek az anyakönyvben. Hogy most már ők visszatérjenek a református egyházba: az teljesen az ő lelkiismeretükre van bízva. De Gyenge Jánosra nézve nem elég maga az áttérés ténye, mert az ő lelkészi oklevelét az egyházi bíróság megsemmisítette, így tehát azt újra meg kell szereznie, ha tudja.“ Eddig a nagyváradai lelkész és püspök jelentése.

Tehát a lázadó káplán az elégedetlenek csoportjára támaszkodva megtagadta az egyházi felsőséget, szembehelyezkedett az egyház törvényeivel. Nem vette fel az egyházi tenyitékét, amire lelkészi esküje kötelezte, hanem szakadást idézett elő az egyházban. Serre az Evangélikus Lap cikkírója azt mondja, hogy „a presbitériánusok nem sokban szolgáltak rá az egyház haragjára. Még a legfontosabb vonatkozásban sem.“ Ellenben „a hivatalos református egyház a szokásos engesztelhetetlenséggel bocsátotta utjokra a presbitériánusokat“. Nagy a gyanum, hogy az egész cikk ezért a mondatért íródott meg, vagy pedig ... fenyegetésül szánta írója saját egyháza hivatalosai részére. Akár az első, akár a második indok diktálta a cikket, mindenképen nagy baj, hogy épen *egyházi* lapban jelent meg. Ha sz. s. a református egyház akart ütni „szokásos engesztelhetetlensége“ miatt, akkor maga is ellenkezésbe jött az evangéliummal és a testvéries érzéssel, amiket a ref. egyházi vezetőknek figyelmébe ajánl; az utóbbi esetben pedig rendbontó törekvéseket ápol saját egyházában.

Mint hogy pedig a vallás-és egyházellenes sajtó úgy az egyes egyházak támadásában, mint a forradalmi kilengések és rendbontó törekvések pártolásában igen buzgón tevékenykedik állandóan: egyházi lapok részéről igazán felesleges jócselekedet ehhez a munkához segédke-

(Ms.)

H I R E K

— **Halálozás.** Péter Mihályt, a tiszáninneri egyházkerület püspökét újból gyász érte. Alig pár hónapja halt meg édesapja, most édesanyjának, id. Péter Mihályné, Hudák Máriának koporsója mellé állította őt oda Isten megmáshatatlán akarata. A temetési szertartás folyó évi márc. 1-én ment végbe a püspök szülőházának udvarán; a 82 évet élt, aranyszívű, vallásos lelkű nő koporsóját az egész falu apraja-nagyja kísérte ki a deregnyői sirkertbe. Nagyon meglátogatott Főpásztorunk fájalmában mi is őszinte részvéttel osztozunk.

— **Az Egyetemes Konvent** f. hó 18-19 én tartja ez évi rendes ülését Kassán, a ref. egyház tanácstermében. A rendes ülést megelőző napon, 17-én d. e. 9 órakor ülésezik az orsz. lelkészi nyugd. intézeti bizottság, 11 órakor a közalapi végrehajtó bizottság, d. u. 3 órakor a konventi bíróság s'utána a tanügyi bizottság. Este 6 órakor előértekezlet lesz. Tekintettel a tárgyalásra váró sok fontos ügyre, az elnökség felhívta a konvent lelkészi és világi tagjait, hogy az ülésen teljes számban vegyenek részt.

— **A theologiai és középiskolai internátusra** 120 čk. érkezett a szerkesztő címére Magyarországból. Lic. Rácz Kálmán pápai tanár küldte áldáskivánással, mint az ifjusági istentiszteletek alkalmával eszközölt perselygyűjtés eredményét, Nem nagy az összeg, de nekünk mégis igen nagy örömet szerzett, mert azt látjuk, hogy vannak a magyarországi ref. egyházban olyanok is, akik figyelemmel kísérik erőlesztéseinket, amikor elvesztett intézményeinket pótolni igyekezünk, amikor a csüggedés és sopánkodás esztendei után végre cselekedni akarunk. Köszönet a pápai főiskola ifjuságának és Lic. Rácz Kálmán tanárnak a meleg együttérzésért! A Dunabanknál a következő újabb befizetések történtek: Szege Jenő Nagyszöllős 200 k., Bary Gyula Bereg 334 k., Főisk. ifjuság Pápa 120 k., dr. Gaál Gyula Komárom 350 k., Hitelszövetkezet Nagyberég 334 k., Boross Zoltán Feled 50 k., Dr. Batta Pál Feled 350 k., Egyenleg az internátus javára III. 4-én: 33.306 k.

Az Ungvári Egyház ünnepe. Bensőséges ünnepet ült febr. 22-én, vasárnap az ungvári egyház. Az ünnepnek az adott különösebb

jelentőséget, hogy meglátogatta a gyülekezetet a Kárpátaljai Egyházkerület Főpásztora: Bertók Béla püspök, kit ez után Szabó Béla egyházkerületi missziói lelkész kísért. A Főpásztor jövele élénk mozgalmat keltett a ref. gyülekezet körében. A vasárnap délelőtti istentisztelet alkalmával, a számban alaposan megfogytakozott ungvári gyülekezet csaknem megtöltötte hatalmas templomát, a mikor Szabó Béla egyh. ker. missziói lelkész hirdette az Igét. Délután 6 órai kezdettel a „Református Kör“ vallásos estét rendezett a „Ref. Otthon“ helyiségében. Gyülekezeti ének után Szabó Béla imádkozott, majd a vegyeskar énekelt, s utána: Bertók Béla püspök tartott mélytartalmu, lenyűgöző hatásu előadást, a mai emberiség lelki válságáról, rámutatva a gyógyuláshoz vezető utra. Anné Ödön kellemes énekével gyönyörködtette a közönséget. Utána: Tomcsányi Béláné szerzett tiszta élvezetet művészi szavallatával. Művészi nivón állt a két Nyitray testvér, Molnár Károly és Anné Ödön által előadott énekszám is. Három apró leányka Szabolcska-verseket szavallt, s ezek után: Kövy József szavallta el Farkas Imrének, Szabolcska Mihályról irt költeményét, meghatott érzést váltva ki a közönségből. Majd Dr. Komjáthy Lajosné és Dr. Pezsánszkyné énekduettje következett, Nyitray Béla s. lelkész harmónium kísérete mellett, mely kellemes élvezetet nyújtott. Ezt követőleg ismét a vegyeskar lépett a pódiumra, s pompás összhangban adott elő vallásos énekeket, Nyitray Béla s. lelkész vezetésével. Az estét Szabó Béla missziói lelkész imádsága rekesztette be. A vallásos este után szeretetvendégségen látta vendégül az asszonyok és leányok bibliaköre a Főpásztorát, egyh. ker. missziói lelkészét, egyházmegyei gondnokát, saját lelkészét, segédlelkészeit, presbitériumát, a gyülekezet tagjait és számos vendégét.

— **A magyarországi** vallástanárok és válás-tanító-lelkészek Budapesten folyó évi január 20—21. napjain tartották meg konferenciájukat, amelyen rendes adminisztratív ügyeiken kívül szó esett anyagi ügyeikről, ugyszintén egy vallástani vezérkönyv megszerkesztésének a kérdéseiről is. Két minta-tanítás meghallgatása után, az összegyűlték elhatározták, hogy jövőre vándorgyűléseket tartanak és hogy a jövő évi konferenciát Debrecenben tartják meg.

— **Theologus konferencia Kolozsváron.**

A kolozsvári theológián február 3—7. napjain folyt le a szokásos évi theologus konferencia. Az előadók a püspök, theol. tanárok, lelkészek és kiválóbb theologus ifjak voltak. Külön érdekessége volt dr. Orest Bucevschi kolozsvári gör. kel. theologia dogmatika professzorának előadása egyháza dogmatikai felfogásáról, melyet a ref. és gör. kel. theologusok együtt hallgattak végig. A konferencián képviseltették magukat a sárospataki theologia négy, a pápai egy és a budapesti két hallgatóval.

— **A pápai református kollégium** ez évben ünnepli feanállásának 400-ik évfordulóját. A főiskola falai között tanult egykor Petőfi Sándor, Jókai Mór és a magyar közélet más, számos kiválósága. Az intézet sorozatos ünnepet rendez ez alkalomból, melyre meghívják nemcsak a hazai, de a külföldi főiskolákat is. Az eddigi tervek szerint a Kollégium nyilvános kiállítás rendez gyűjteményeiből, a volt növendékek együttes találkozó tartanak és színházi előadás keretében bemutatásra kerül a Kollégium régi diákélete. Végül kerületi sportünnepély is lesz. A jubileumi ünnepet a dunántuli egyházkerület szeptember hó 6—8. napjaira tervezi.

— **Vallásos estély Komáromban.** Sikerült, lélekemelő hatást kiváltó, nivós vallásos estélyt rendezett a komáromi református egyház március 1-én, este 6 órakor a Kollégium nagytermében, amelyet a hívek és az érdeklődő közönség teljesen megtöltöttek. A XXXIII. zsoltár első versének eléneklése után Kelemen Kálmán s. lelkész szárnyaló imában emelte a lelkeket az egék Urához, áldását kérve az Ő nevében történt összejövetelre. Az estély kimagasló pontját Zsemlye Lajos helényi lelkésznek előadása képezte, aki az egyháznak a munkáskérdésekhez való jelenlegi viszonyáról tartott rendkívül tartalmas és a kérdés részleteibe elmélyedő előadást. Fejtegetései során rámutatott arra, hogy mennyire elidegenedett a munkásság az egyháztól, holott az egyháznak szeretettel kellene gondjaiba venni a munkásságot is, hogy a munkásság hathatós támaszt lásson abban. Ha az egyház törődik a munkással s részére, mint az több külföldi államban történik, gondoskodik mindama intézményekről, amelyek a munkásnak életét elviselhetőbbé, szebbé és értékesebbé tehetik, akkor új kapcsolat fog léte-sülni az egyház és a munkásság között és egy

megelégedettebb társadalom fog kialakulni. Viszont azonban arra is rámutatott, hogy a nagy gazdasági válságot semmiféle marxista elmélet nem oldhatja meg; a röghöz, a földiséghez kötött léleknek nincs szabadulása, hacsak vissza nem tér Istenéhez. Az egyháznak kötelessége, hogy gondjaiba vegye minél előbb a munkástömegek ügyét és ne engedje veszendőbe menni a társadalomnak e nehéz küzdelmeket átélő osztályát. A bibliamagyarázatot Galambos Zoltán ref. lelkész tartotta, aki rámutatott a szegények és munkanélküliek nehéz sorsára s azokra a nagy feladatokra, amelyek ebben a vonatkozásban az egyház előtt megoldásra várnak. A műsor többi pontját szavaltatok és énekszámok töltötték ki. Végül a XXIII. zsoltár első versének eléneklésevel zárult a vallásos estély.

— **Ujdonság!** A Brit és Külföldi Biblia Társulat kiadásában a napokban jelent meg a magyar corpus Biblia átdolgozott kiadása. Amidőn a Társulat annak a hosszú évek óta hangzólatott közóhajnak, — egy nagybetűs magyar Bibliának átdolgozott szövegben való kiadásának — nagy áldozatok árán eleget tett, felhívjuk a nagytiszteletű urak és a bibliakörök figyelmét arra, hogy az előhaladott korban levőknek, valamint szószéki használatra igen alkalmas nagybetűs Bibliák minden könyvkereskedésben már megrendelhetők. Az átdolgozott szövegű corpus Biblia árai a következők: 927. számú. vászonkötés márv. metsz. 5.60 P. 928. sz. vászonk. arany metsz. 12. P. 929. sz. finom bőrkötés arany metsz. 23. 50. Ugyancsak most jelent meg katolikusok részére, a Biblia Társulat kiadásában, Káldy György fordításában a Lukács evangélioma is. E füzet ára 16 fillér. (Brit és Külföldi Biblia Társulat, Budapest, IV., Deák Ferencz tér 4.)

Szerkesztői üzenet.

„Egy ref. leány“. Sziveskedjék pontos címét közölni, hogy a további lépéseket megbeszélhessük. A beküldött levél alapján nem is próbálkozom a megoldásra, mert úgy sem sikerülne.

M. A. B—i. Az általad ajánlott módok nem célravezetőek; majd más uton próbálunk utána járni a dolognak.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint
egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA
rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

Mindenkit érdekel!

Alkalmi vétel

Aranykönyv is kapható!

Különböző fajtájú és nagyságu rovatozott papírok i v e k b e n (számadási, főkönyvi, jegyzőkönyvi és naplói könyvekre alkalmasak) gyári áron alul k a p h a t ó k.

Aranykönyv is kapható!

Heiman Vilmos
papirkereskedésében Velké Kapušany, Slovensko.

Alapítva
1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kezelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35.

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllös, Nyitira, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

— részletfizetési feltételek.

ment. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor,
Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

ředitelství pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

Prof. Lelkényi Kiv.

887

Komárom

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA”-nak a „Kapusány” címre küldendőik:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csiéseri lelkészi hivatalhoz küldendőik.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Egy kis hiba történt.

(Ms.) Nagyon jól tudjuk, — hiszen lapunk hasábjain is már többen megállapították, — hogy református egyházunknak nincs meg az a közéleti súlya a Csehszlovák államban, amelyet méltán igényelhetne, tekintettel történeti múltjára s nevelő hatására, a mellyel végső vonatkozásaiban az állam konszolidációját is szolgálja. Tizenkét év tanulságai minden kétséget kizárólag meggyőzhettek bennünket arról, hogy a kormányzat minket csak mint quantité negligéabl-ot kezel és semmi súlyt nem helyez arra, hogy dolgaink rendbe jöjjenek, sérelmeink orvosoltassanak. Ebbe a helyzetbe akarva-nemakarva, bele kell már törődnünk s azért, amikor ügyeink érdekében szavunkat hallatjuk, vagy az eseményekhez állást foglalunk, inkább csak olyan csendes morfondírozás ez részünkről, amelynek semmi igénye sincs arra, hogy az illetékesek füléig eljusson.

Az elmúlt hetekben a Pergler-ügy izgatta a sajtót s az egész ország közvéleményét. A sajtóban felkavart hullámok átsaptak az ország határain s a külföldi lapok is részletesen foglalkoztak ezzel az érdekes esettel. Érdekes és szokatlan eset ugyanis, hogy valamely államban olyan egyént fosszanak meg állampolgári jogaitól, aki magas diplomáciai állást töltött be, az állam megalapítása körül érdemeket szerzett s aki nem is valami idegenből beszármazott jöttment, hanem az állam területén született.

A nép akaratából a parlamentbe is beválasztott s ebben a minőségben kellett tudatára jutni annak, hogy tulajdonképpen nincs semmi keresnivalója abban az országban, a melynek törvényhozó testületében munkálkodni akart. A külföldi sajtó egyhangulag elítélte a parlamenti választási bíróság jogfosztó határozatát s

a belöldi lapok is kevés kivétellel a kárvallott Pergler pártjára állottak.

Ami engemet illet, magam is mindig együtt-éreztem az üldözöttekkel, a szenvedőkkel s lelkem mindig szeretettel és részvétellel fordult azok felé, akiket valami sérelem ért s most mégis — ha furcsán hangzik is — örömömnem kell kifejezést adnom, hogy ez az eset Perglerrel megtörtént és pedig azért, mert gondviselészerűnek tartom, hogy egy olyan férfiú is belekerült a hontalan martirok seregébe, aki résztvett a Csehszlovák állam megalapításában. Meg kellett már tapasztalnia egyszer egy államalkotó, sőt államalapító férfiúnak is, hogy milyen érzés az, amikor az ember éveken keresztül gyanutlanul szívja a haza ózondus levegőjét s egyszer csak ritkulni kezd körülötte ez a levegő, a hazai föld mindjobban távolodik s egy szép napon a hontalanság légüres terében találja magát. Meg kellett már ismerkednie egy honalapítónak is azzal a furcsa helyzettel, amibe akkor jut az ember, amikor kirántják lába alól a szilárd talajt s azután csak imbolyogva jár a földtekének azon a csücskén, ahol bölcsőjét ringatták s azután addig szédeleg, amíg kap egy lóditást, amely átsegíti a határon. Meg kellett tapasztalni nemcsak szegény református papoknak, ha nem államalkotó politikusnak is azt az érdekes és izgató érzést, amikor az ember sohasem tudja napközben, hogy este lehajthatja-e fejét nyugodtan az álomra s nem kényszerül-e otthagyni a családi otthonát s a megélhetést biztosító existenciát? A magam részéről határozottan gondviselészerűnek tartom a hontalanok ma még kilátástalannak látszó jövőjére nézve, hogy Pergler Károly dr. is belekóstolt ebbe a keserű kenyérbe. Az ő esete

talán alkalmasabb lesz az emberek alvó lelki ismeretének felrészására, mint a névtelen tizeze-
rek tehetetlen dübe, vagy néma szenvedése.

Azonban egy kis hiba történt a Pergler-ügyben, amelyre bátrak vagyunk tisztelettel felhívni a kormányzat figyelmét. A Pergler esetében csak fél munkát végzett az állami adminisztráció, a fél munka pedig sohasem volt jó. Ugyanis, ha egy református pap kongruamegállapításánál kitűnik az, hogy olyan időre veti fel állami fizetést, amikor nem volt állampolgársága, könyörtelenül visszafizettetik vele a kérdéses összeget, amely 20—50.000 koronákat is kitesz egyeseknél. Azt azonban nem olvassuk sehol, hogy Perglerrel visszafizettetnék a nagyköveti minőségben, Washingtonban és Tokióban felkezelt összegeket. Nyilvánvaló, hogy itt mulasztás történt, amit feltétlenül helyre kell hozni az egyenlő elbánás elve szerint; mert az állami adminisztrációnak egyenlő mértékkel kell mérni minden állam-illetve nemállampolgárnak. A Pergler esete teljesen analog azoknak a református papoknak esetével, akik szintén nem tudták, hogy nincs állampolgárságuk s teljesen jóhiszeműen vették fel az állami fizetést; ha tehát a ref. papokkal szemben alkalmazzák a restitúció elvét, önként következik, hogy alkalmazni kell azt Perglerrel szemben is.

Igaz, hogy Pergler azt mondhatja, hogy megszolgált a fizetésért, a mely az elvégzett munka ellenértéke s nem az állampolgári papirnak kidukáló beneficium; de ugyanezt mondják a megnyomorított ref. papok is, azonban kétségbeesett panaszuk süket fülekre talál mindenütt.

Nagyon kíváncsiak vagyunk tehát a további fejleményekre. Ószintén sajnáljuk ugyan, hogy a hontalanok száma eggyel ismét szaporodott, azonban ez az eset alkalmas lesz annak a demonstrálására, hogy a quod uni iustum, alteri aequum elvét miképp alkalmazzák az állami adminisztrációban. Ha Perglerrel nem fizettetik vissza az állami szolgálata idején felvett jónéhány százezer koronát: akkor a ref. papok sem kötelezhetők az egyenlő elbánás elvének sérelme nélkül arra, hogy becsületesen megszolgált, törvényesen kiutalt, családjuk eltartására, gyermekeik neveltetésére fordított összegeket visszafizessenek s e miatt olyan adósságba verjék magukat, amelyből még talán az unokáiknak is marad törlesztési részlet.

Népiskolai Szövetkezetek.

— vess —

II. Hitelszövetkezet.

Természetesen nem „hitel”, hanem csak betétszövetkezet. Célja a takarékosagra való nevelés, amit az által érünk el, hogy a gyermek a szüleitől kapott filléreket nem költi el meggondolatlanul, hanem bizonyos „jutalom”

elérésének reményétől is sarkalva, összegyűjti s banki betétben szaporítgatva, kamatokkal is növelgeti. Ezen a téren — mint említettem — eddig is történtek már kísérletek több-kevesebb sikerrel, anélkül azonban, hogy valódi, marandó eredményt felmutatni képesek lettek volna.

A sikertelenség oka abban rejlik, hogy a kitűzött célt nem érhetjük úgy el, amint az iskolák jelenlegi gyakorlata próbálgatja, hogy t. i. az egész éven át fillérenként összegyűjtögetett tőkét az iskolai év végén egy összegben visszaadjuk a gyermekeknek, amikor is azok cukorra, vagy még haszontalanabb hiábavalóságokra vállják fel az egész éven át összegyűjtögetett koronákat. Sőt tovább megyek, az az eljárás sem vezet célra, amelyet a bratislavai orsz. Hitelszövetkezeti Központ propagál, hogy t. i. minden év október utolsó vasárnapján tartassék meg az ugynevezett Takarékosági ünnep, amikor is a Hitelszövetkezetek vezetősége, szülőket és gyermekeket takarékosagra buzdítva u. n. „kezdő betéteket” tartalmazó, 10 évre zárolt betétkönyvecskéket osztogat szét az iskolás növendékek között. Eltekintve attól, hogy ez ünnep időpontja nem szerencsésen van megválasztva, mert ez a nap az október 28-iki Szabadságünneppel nagyon gyakran, a protestánsok Reformáció ünnepével pedig tudvalevőleg mindig összeesik, évek óta világosan megfigyelt tapasztalatom, hogy ez a kísérlet sem eredményes, mert a kellőleg elő nem készített és állandóan nem buzdított, kezdő betéttulajdonosok, abban a boldog tudatban, hogy nekik már úgy is van betétjük: évek hosszú során át egyállapotban hagyják a „vagyon”, ami bizony magában, fél évenként 10 fillér kamatokkal édeskevéssre szaporodik 10 év alatt is. Az ilyen nem szaporodó betétek azután felesleges nyűgjévé válnak a hitelszövetkezeteknek is, de a tulajdonosuk sem látja semmi hasznát.

Ehelyett valami egyébire gondolok. A melegágy természetesen az iskola. De a melegágy palántái közül csak az élet-és fejlődésképesek érdemlik meg a rájuk fordított gondviselést. Ez alatt azt értem, hogy ha elő akarja mozdítani valaki, pl. a helybeli, vagy szomszédos hitelszövetkezet ezen a téren a tanító munkáját, ne azzal tegye azt, hogy évenként egyszer, a Takarékoság ünnepén 5 koronás zárolt betéteket osztogat vaktában, minden komoly cél és eredmény nélkül, hanem az iskola vezetőjét nyerve meg a szövetkezeti gondolat és a takarékosagra való nevelés eszméjének és a gondolatot úgy váltsa valóra, hogy az ne csak találmányra való kísérletezés, hanem átgondolt, tervszerű munka is legyen. Ezt a következő formában gondolom elérhetőnek: a takarékoság eredményének jelentőségéről és gyakorlati eredményéről felvilágosított és a célnak megnyert gyereksereg között megalakítjuk a hi-

(Folytatás.)

tel (betét) szövetkezetet. Azután közhírré leszünk, hogy amelyik gyermek az iskolai év folyamán 10, vagy több korona betétet gyűjt össze, melyet az iskolai szövetkezet a Hitelszövetkezetnél kamatozásra elhelyez, annak az „igazi” betétkönyvében, betétje összegén kívül 5 korona ajándék is a javára íródik és ha betétje a második év alatt is szaporodik 10 vagy több koronával, a második év végén már teljes egészében szabaddá válik a betétje. (Aki idáig eljutott, azt már nem kell félteni!)

Ilyen formában a kezdőbetét nem lesz 10 évre zárolt csiraképtelen mag, hanem buzdítás a jó munkára, amely buzdítás vagy jó talajba jut, és akkor a kezdet nehézségein tuljutott gyermeket, az ajándékon kívül, maga az elért eredmény öntudata is sarkalni fogja már a további takarékosagra, vagy hiába hangzik el, de akkor sem marad vissza a sikertelen kísérletnek bosszuságot okozó emléke a hitelszövetkezet könyveiben cél, haszon és eredmény nélkül nyilvántartott kezdő betéttőkékben.

Az iskolai hitelszövetkezet szervezete ugyanolyan, mint a fogyasztási szövetkezeté. Igazgatóság, felügyelő bizottság, közgyűlés. Tulajdonképeni funkcionáriusa kettő van: pénztáros és könyvelő. A pénztáros időrendi sorrendben (dátum, bevétel) könyveli a pénzforgalmat; a könyvelő pedig főkönyvet vezet, melyben minden betétes külön lapon (bevétel, kiadás) van nyilvántartva. *Bevétel* itt mindenkinek a pénztáros könyve alapján átvezetett befizetése, melyek összege, ha eléri az 5 koronát, mint *kiadás* átutaltatik „betétül” a helyi, vagy legközelebbi hitelszövetkezetbe, mely az átutalt összegeket a pénz tulajdonosának betétjén, annak javára könyveli el.

Év végén aztán az 5 koronánál kisebb összegű *maradványok* leghelyesebben visszamaradnak az iskolai szövetkezetnél, a jövő évre átvitelnek, vagy ha valamelyik gyermek az iskolából kiválik és eltávozik, visszaadnak a szülőknek.

Üzletóra a hét valamelyik napján kijelölt időpont; a szükséges könyveket az iskolafenntartó szerzi be. A készpénz mindenkor feltétlenül a tanító őrizete alatt áll.

Az iskolai szövetkezetek létesítése és működésüknek irányítása a tanítóra semmi nagyobb megterhelést nem jelent; az a készség pedig, amelyet a növendékek ezek révén szinte játszva sajátítanak el, a komoly, gyakorlatias gondolkodás, rendszeret és a takarékoság megkedvelése, továbbá a szövetkezésben rejlő erők és nagy előnyök felismerése mind olyan értékek, amelyek bőven megindokolják, hogy ezzel a gondolatokkal nagyon is érdemes komolyan foglalkozni. Az iskolai szövetkezetek megszervezésének kérdése feltétlenül alkalmas és megvitátsraméltó témája lenne a tanítói gyű-

léseknek; hiszen végeredményében nem az a fontos, hogy kitől jön valami, hanem, hogy jó, célravezető és megvalósításra alkalmas-e a gondolat. (Vége.)

A „Szemere-nemzetség” és „védszentje”.

Irta: *Haraszty Károly.*

E családnak történetét csak dióhéjban adom, mert annak kimerítő és részletes történelmi taglalása köteteket tenne ki. Sőt többet mondok: e család történetét kimerítő részletességgel megírni ma szinte lehetetlen azért, mert levéltára, mint hallom, *rendezetlen!* Ahoz, amit elmondandó vagyok, elég a dióhéjnyi történelem is.

A szemerei *Szemere-család* ősrégi származásu, mely állítólag a honfoglaló hét vezér egyikétől, *Hubától* vette eredetét. — (de genere Huba) — Az okleveles adatok a XIII. század elejéig nyulnak vissza, a mikor IV. Béla király a Tisza melletti *Oban*-földet adományozza Leusztach fiának, Mihálynak. A családja hibátlanul 1412-től kezdve állítható össze. Az első családtag, ki a Szemere nevet felvette, Albert volt, Kelemen visegrádi várnagy és jaiczai kapitány fia, ki Mátyás király egyik főembereként szerepelt. A családból János 1460-ban esztergomi várnagy, ennek fia György váradi prépost. Miklós 1596-ban Eger-vár védelmében tünteti ki magát. László (II. vagy III.) a Rákóczy szabadságharcban dandárnok. Ennek Adám nevű fia Zemplén alispánja volt, ki I. Mokcsay Juliánát vette feleségül s kinek első férje volt. (XVIII. sz. elején). A család a Tisza mellől húzódik fel a felsőbb vidékre. Egykori birtokait is feltudja sorolni a történelem, így: Bacskón (XVIII.); Dargón (1754 után); Gálszécsen (XVIII. végétől); Gerendán (XVIII. végétől); Hernádkakon (1598); Kereplyén (XVIII. vége); Kisazarban (XVIII.); Kistoronya; Kohányban (1774); Lasztócson (XVIII.); Lasztomérben (1747 után); Mezőzomborban (XVIII.-XIX.); Nagyzarban (1760); Nagygéresen (XIX.); Nagykazmérban (1774); Oreszkán (1774); Tállyán (XIX.); Tarnokán (XVIII.); Tolesván (XVIII.); Zebegnyőn (XIX.). E jó anyagi módban élő, terjedelmes szétágazásu család a magyar református egyháznak is kiváló férfiakat adott. Így pl.: *Szemere Albert* 1799-ön felsőzempléni egyh. megyei gondnok volt, kit követett az 1800—14 években *Szemere István*, ki egyébként Zemplén másod-alispánja is volt 1812-ben. Az 1856-os években *Szemere János* cons. assessor, ma pedig ugyanennek az egyházmegyének világi tanácsbirája *Szemere Bálint*, vinnai földbirtokos. E kikristályosodott hitű s erős magyar érzésű ref. családra a XVIII. század utolsó negyedében erős kísértések jártak, melyeknek az volt a célja, hogy a nagy

családot, vagy annak egyik ágát, hitében meg-ingassák s könnyű szerrel-móddal a *rekatholizálásra* rábirják.

A világi hatalom, az ellenreformációnak csá-bitó vagy kényszerítő erőszaka nem tudott rést nyitni a Szemerék kálvinista meggyőződésén; mint erős tölgy állott ellen a család, az igaz hit elorsvasztására felkavart, örvényletes viharban, ... s a XVIII. század alkonya felé, majdhogy egy narancs héjon el nem csuszott s bele nem bukkolt a papizmus hálójába ... A lasztóci *Szemere IV. László* u. i. az ottani róm. kath. plébános-sal, névszerint *Matyasovszky Jánossal* (1777-91) bizalmas jóbarátságban élt. Ez a Matyasovszky János roppant agilis ember volt, ki nem sajnált semmi fáradságot, csakhogy egyházának ügyét előbbre vihesse. Elérendő vágyainak színes perspektívájába foglalta ennek a nagymultu, de a kath.-ság részére elveszett családnak az ősi kebelbe való visszaplántálását s azért sub titulo amititiae oly munkába fogott, mely, ha sikerrel járt volna, a Szemerék ma nem lennének reformátusok! ... A gyakori barátságos összejöveteleken a plébános kigyóúgyességgel rá akarta venni IV. Lászlót, mint községe földesurát, a rekatholizálásra. Hogy-hogy - nem, talán komolyan, talán jovialis jókedvében IV. László a visszatérést ahhoz a feltételhez kötötte, hogy ha a plébános megszerzi neki *Szent Szarkander* arcképét; megtudakolja, hol született?, hol élt?, ki volt?, melyik pápa s miért avatta szentté?... akkor ... belemegy a lelki frontváltoztatásba! ... E különös szerződést komolyan is, meg nem is tekintheti bárki ma is. De a rákövetkező események bizony-bizony azt látszanak igazolni, hogy a plébános nagyon is komolyan vette fel célkitűzését. A képért tüvé tette a fél világot! ...

Igy jutott el ennek a hire *Szirmay Antal*hoz is, ki akkoriban Zemplének főnotáriusa s későbbben budai kir. táblai assessor, majd udvari tanácsos és az eperjesi Tábla „előülője”, 1790 és 1796-ban diétai követ is volt.

E szélesvitorlájú ember, mindamellert, hogy roppant tudással és szorgalommal rendelkezett, beszédében és írásaiban kimélet nélkül csiptevágtá, pellengérré állitgatta mindazokat, kiknek gondolkodásmódja nem egyezett az övével, mig nem az agyonhurcoltak megásták sirját. Szép karriérú ember volt Szirmay, tehetős is, és — roppant *katholikus*. Ez a kath. hithűsége, vallásához való görcsös ragaszkodása és önzetlen lelkesültsége szorgalmazta őt abban is, hogy egy jóutra visszatérni szándékozó, tévelygésben levő juhocska számára megkeritse az üdvhozó Szt. Szarkander-képet. És Szirmay ráakadt e képre ... El is küldte Lasztóczra, hátlapján sajátkezüleg irt e verssorokkal:

„Szent Szarkander! Nem tudnák
[nevedet,
Ha nem emlegetne Szemere té-
[gedet.

Ő nevez, ő emlit Téged beszédében,
Mert szeret és tisztel valóban
[szívében.

Segits, ha valaha, — most kell
[segítséged.

Szemere László kér szívből erre
[Téged.“

(E kép ma is megvan Szemerééknél Vinnán.)

A Szemere-családban *ma* is az a vélemény van elterjedve, hogy e szent a „Szemere-nemzetség” védője, égi pátrónusa. E vélemény nem újabb keletű. Még a Szemerék katholicizmusa idejéből datálódhat, körülbelül abból az időből, a mikor Szarkander nevével tele volt az egész világ. (XVII. elején.) Különösen tragikus halála (1620. márc. 17.) tette népszerűvé és tiszteltté Szarkander nevét nemcsak az alsóbb néposztály előtt, hanem a magasabb körökben is. A katolikus Szemerék is tisztelői lehettek a tragikus hősnek s ez a tisztelet odáig fokozódott, hogy égi védőjekül tekintették. Ilyen extatikus bizalom és tisztelet ma is velejárója a katolikus közgondolkodásnak, a midőn a kor legújabb divatszentsjét mindig házioltárára helyezi. Így lett szt. Szarkander is a kath. Szemerék „Penat”-ja, a kinek pozíciója csak még erősödött, a midőn XIV. Benedek pápa boldoggáavatási perét, kevéssel kimulása után, megindította.

Ennek az egykor, még a kath. Szemerék által tisztelt háziszentnek az emléke még ott hagyományosodott a ref. Szemere IV. László emlékezetében is, a mikor a békés, barátságos esti összejöveteleken kelepcévé formálódott Matyasovszky János lasztóczi plébános kezei között, hogy abba, a még a hagyományokat is felmelegítő ref. földesur szép csendesen ... belebotoljon! ... De ez nem történt meg! A „*Szemere-nemzetség*” *ma* is református.

Az időközben ünnepélyesen szentléavatott (1860) Szarkander az ölműczi dombon pihen, ... várva talán egy kevésbé kuruc s nyakas Szemere-ivadékra, mint voltak az ősök ... hogy a csatát Matyasovszky intenciói szerint megnyerje!! ...

Budapesti ref. konferencia.

A budapesti, évenként rendezni szokott református konferencia ez éven február 10—12-ikén folyt le, elég népes érdeklődés mellett. A tudós, nagykészültségű előadók tárgyai meg is érdemelték ezt. Uray Sándor debreceni agilis lelkipásztor igehindetésével, Nagy Ákos urv. osztásával kezdődött, utána ifj. dr. Szabó Aladár gödöllői lelkész tartott előadást a 200 éves Carolina Resolutio előzményeiről és jelentőségéről. Délután György Elemér győri lelkész: „A gyülekezeti szeretetmunkák mullja és jelene a magyar ref. egyházban” címen. Azt fejtegette meg-

győzően tudományos érveléssel, — de Isten országáért égő hitével különösen —, hogy szociális munkát csak evangéliumi alapon, megtért és újjászületett lelkek tudnak végezni, még pedig az egyházon belül. Az igazi egyház így lesz nemcsak hitközösség, de szeretelközösség is. A szociális bajokat felismerni és gyógyítani akaró lelkipásztornak ismernie kell a személyiség értékét és a személyes felelősség elve alapján a testvériség princípiuma szerint kell munkálkodnia Isten dicsőségére úgy, hogy a soha véget nem érő munkában érdemről szó sem lehet. Föltámasztandó éppen ezért sürgősen gyülekezeteink életében a diakonatus intézménye, mint tette azt Kálvin első munkájaként Strassburgban, majd az Ordonance-ok által Genfben. Fél 8 órakor Marjay Péter mező-turi lelkipásztor tartott bibliamagyarazatot.

A II-ik nap szintén áhítattal kezdődött; majd a budapesti ref. teológia két értékes régi munkása, Hamar István és B. Papp István theol. tanárok tartottak előadást. Előbbi: a prófétái, utóbbi az őskeresztyén igehirdetésről. Előbbi imponáló, hatalmas tudással mutatta be, bő szemelvényekkel igazolva, hogy a prófétákat micsoda indítékok tették valóban az Isten választott edényeivé. Ritmikus fordításban bemutatva, mindnyájunk igaz gyönyörűségére, Ezsaiás próféciája egyik legszebb részét (40. 1—8. 27—30). Utóbbi Jézus, az apostolok, az I-III. század egyházi atyáinak bő részletességgel, nagy tudással ismertette tanításain keresztül mutatta be az igehirdetés lelkét, mely az üldözés reménytelennek látszó korszakaiban sem szólt bizonytalanul. Tudom, kinek hittem. „Talán” szó nincs a Bibliában! Szinte diadalmasan nőtt a két ősz Mester alakja lelkünk szeméi előtt, a mikor, ha más szavakkal, de ugyanazzal a meg nem fáradt lélekkel kötötték lelkünkre mindkettlen, hogy a mi prédikálásunk alapja is csupán az Isten ígéje legyen, a mit úgy érünk el komoly bibliatanulmányozás mellett, hogy az igehirdetés méltóságos öntudatát lelkünkben hordozva, gyomláljuk a bűnt, de hirdeljük a Krisztust és szent hivatásunk ereje betölti gyarló életünket. Délután dr. Csekey Sándor theol. tanár: A magyar reformáció elterjedése és az új történelmi értékelés címen megtartott előadásában a dr. Révész Imre és Szekfü történelírói munkásságát elemezve, méltatva kimondja, hogy a történészek értékelő embernek kell lenni, mert a dogmatikai controversiák most már megszűntek, ezek ma a történettudomány mezején jelentkeznek. Ez estén Sebestyén Andor, a lágymányosi új parochia lelkésze tartotta a bibliamagyarazatot.

Az utolsó napon a dr. Patai Pál áhította s bibliolvasása után hatalmas, tüzes előadást dr. Kovács J. István theol. tanár és egyházkerületi főjegyző tartott a nagy világban szétszórt magyar reformátusokról. Faja boldogulásáért aggódó lelke előtt a föld kerekiségének talán egyet-

len egy kis csücske sem maradt ki, Szibérián kívül, a hol magyar reformátusok életéről lehet szó. Felsőfranciaország szénbányáiban dolgozó sok magyar ref., magát kommunisztának vallott munkások lelkipásztort kérnek. Pap Karola magyar orvosnő állított nekik karácsonyát a lyoni selyemgyárban. Nem feledkezett meg a bulgáriai, prágai magyar koloniák életéről sem. Brazília fővárosában, San Paolóban 700 magyar ref. lelket toborzott gyülekezetté Ötvös Lajos érmihályfalvai képkeretező üveges mester. E lelkes missionáriusnak egyik ottani magyar nyelvű hirdetőlapban leközölt imádságát mutatja be s olvassa fel, melyből csak úgy zeng a lélek ereje. Spanyol presbiteriánus lelkész prédikált nekik spanyol nyelven az elmúlt Karácsonykor, most magyar papot kérnek, a ki ne kérdezze: miből fog itt megélni! 13 millióra becsüli a világban széjjelszórt magyar lelkek számát. Okolja a háboru előtti liberális magyar kormányokat, a kik az Amerikába való kivándorlás Fiume felé való irányításával minden dolgukat, a kivándorló véreikkel szemben elvégeztettek hittek akkor, mikor a németek kész, itthon megszervezett falvakat (biróval, pappal, jegyzővel) telepítettek tömegekben Délamerikába. Ahány magyar lélek inuen Fiume felé kivándorolt, a verecke szoroson Galiciából annyi zsidó bevándorolt. A szibériai pusztákban és városokban maradt magyar lelkekről természetesen, adatok hiányában, nem emlékezhetett meg. Utánna dr. Sebestyén Jenő theol. igazgató, a tőle már megszokott bizonyossággal, a Szentírás fontosságát tárgyalta s emelte ki a református teológiában. Délután Ravasz püspök tartotta meg az utolsó előadást: „A kálvinizmus irodalom formáló ereje” címen. Előzőleg azt fejtette ki, hogy a protestantizmus gyökerében aristokratikusabb, mint a katolicizmus, de az irodalomban demokratikusabb; több emberben fejlesztette ki annak szeretetét. Ha egyetemes papság van, akkor a könyvnek is egyetemes hatásának kell lenni. A protestantizmus által lett a Biblia minden nemzetnél vagy nyelvteremtő, vagy nyelvkodifikáló. (Német: Luther ford. A francia: Kálvin institúciója 1540. Angol: Wiclif.) A protestantizmus másodsorban a műveltség fogalmát kiszélesítette azáltal, hogy életszükségletté tette a vallásos irodalmat. A reformáció előtt 500 év alatt 20 vall. mű, a reformáció után 30 év alatt 500 vallásos munka jelent meg. A protestantizmus irodalomformáló ereje harmadsorban abban nyilvánul meg, hogy a néphez fordul, a nép kincséből él, a nép nyelvével foglalkozik. (Tompa, Erdélyi, Kriza.) 4-edszer a mindenkori modern irányzata az egyházi gyámkodás alól az irodalmat felszabadította. A protestantizmus a nagy alkotásokat inkább a dráma terén vitte véghez, (Schakespeare stb.) míg a katolicizmus az epos (Dante) terén volt nagy. Majd rátérve a kálvinizmus szerepére, meglátja, hogy a kálvinizmus itt is teremtett egy prin-

cipiális gondolatot: Az eset az egyetemes tényével számol. A szépséget nem én teremtem; vakok vagyunk, mint a próféta, mikor a dicsőség királya elmegy előtte, csak a homokon látja meg lábanyomát. A szépség objektív a világon; akkor igazi, ha az nemcsak aesthetikai, de ethikai is. (A hangszert Kain nemzetsége találja fel.) A maga teljességében fog egykor megjelenni, mert nem más ez, mint a váltság. Ez a szépség alkotórésze és befejezése. A megváltott lelkek boldogsága, a szemtől-szembe való látás. Ez az irodalom végcélja: itt van a jóság, igazság, tökéletesség és szentség együtt! Ezen az alapon lehet csak reform. irodalmi értékelésről beszélni!

Most veszem észre, hogy e másfélórás, hatalmas előadásnak a gyarló vázolását is kár volt megkísérelnem. Óriásoknak való feladat már ez is, nem az ámuló törpének, a kinek elég tisztesség lenne a saruszij oldogatása is. Arra azonban mindenesetre jó még ez a merész vállalkozásom is, hogy felköltse olvasóink figyelmét, ha valamikor nyomtatásban látják az előadást, elolvasását el ne mulasszák. Az utolsó előadást dr. Enyedi Andor, egyik miskolci lelkész tartotta s mi 3 boldog napot töltve, mint egykor a tanítványok Krisztussal a Thábor hegyén, szóródtunk széjjel örhelyünkre megerősödött lélekkel, tágabbra nyílt horizonttal.

Érdély január 13.—15. tartotta meg második tudományos theologiai konferenciáját Kolozsváron. Hát mi mikor fogjuk az elsőt?

Egy jelen volt.

Problémáink.

Szervezetlenségünk. Az elmúlt évtizedet méltán nevezhetnénk második gyász évtizednek, mert annyi megpróbáltatáson mentünk keresztül, annyi igazságtalanságot kellett megtapasztalunk, hogy talán még az első gyász évtized sem hozott annyi keserűséget a nyakunkba. De levontuk-e a következtetést? Tanultunk-e valamit, amíg a szenvedés iskolájába jártunk? Közelebb hozott-e a szenvedés egymáshoz? Ezekre a kérdésekre nemmel kell válaszolnunk.

Lapunk állandóan tele van súlyos és megoldásra váró problémákkal, de ha ezeknek a problémáknak a mélyére pillantunk, megállapíthatjuk, hogy egy jó részük eliminálható lenne, ha volna bennünk összetartás, közösségnek a tudata. Mert, hogy is állunk ma? Sehol sem látjuk egy központi szervnek átfogó munkáját, hanem e helyett mindenhol kicsinyeskedést kell tapasztalunk. Inkább a kongregacionálista nevet érdemeljük meg, mert annyira részekre vagyunk tagolva, hogy az egyes gyülekezetek külön kis kerületet alkotnak. Van három kerületük, de vajjon látjuk-e, hogy a három kerület összefogna és közös erővel szállna szembe

az ezernyi ellenségeskedéssel. Akik megpróbálták, azok tudják, hogy az egyik kerületből a másikba átmenni milyen súlyos feladatot jelent; sőt az egyes egyházmegyékben is annyira dühöng a lokál patriotizmus, hogy Amerikába könnyebb kivándorolni, mint az egyik megyéből a másikba! De az egyes megyékben sem áll különben a helyzet. Itt már igazán testvéri szeretetnek kellene uralkodni és egymás terhét kellene hordozni. Ehelyett mit látunk? Nem régiben jelentette ki egy idősebb lelkésztestvérünk, hogy őt a fiatalabb ne kollégázza, mert ő azt nem tűri, ő nagytiszteletű akar lenni. De ugyanez a tagoltság feltalálható az egyidős lelkészeknél is, ahol a már állásban lévő kartárs megkívánja a nagytiszteletű címzést fiatalabb kollégájától. Ez az u. n. „három lépés távolság” volt a sirásója sok-sok mindennek.

Emlékezzünk csak rá, hogy ezelőtt 20-30 évvel hiveink milyen bizalommal kerestek fel bennünket tanácsért, utbaigazításért. Érezték, hogy szeretettel fogadjuk őket, tehát inkább hozzánk jöttek, mint a jegyzőhöz. Ma már nem jönnek. Miért? Azért, mert sokszor szeretettel fordultak hozzánk, de mi betartottuk a három lépés távolságot, ami egyáltalán nem volt alkalmas arra, hogy bizalmas dolgaikba bele avassanak. Hiszen sokszor az is megtörtént, hogy még kezét sem fogott a lelkész a hívével, mert a tekintély ezt így követelte. Így elértük, hogy nagytiszteletű urak lettünk, de a népünk szíve bezárult előttünk.

Súlyos problémát jelent az intelligencia nevelése is. Azonban ez hatáskörünkön kívül esik. Meddig neveljük mi az intelligencia gyermekét? Legfeljebb 12 éves koráig, amikor a gimnáziumba kerül. Ott már nem mi neveljük. Addig, amíg a ref. gimnáziumokban jártak, a közszellem olyan volt, hogy nem kellett féltetni őket, de ma az a rövid hittan óra nem elégséges az egészséges kálvinista öntudat kifejlesztésére. Hiszen, nagyon sok középiskolában még ez a hitoktatás is hiányos és sokszor nincs is meg. Az egyetemen pedig semmi befolyást nem tudunk gyakorolni rájuk. Pedig az igazi vallásos alap az egyetemi évek alatt fejlődik ki. Így ezen a téren a csatát elvesztettük. De van egy másik terület, az élet, ahol pótolhatunk valamit.

Mi azt kívánjuk az intelligenciától, hogy legyen vallásos és egyháztámogató. Kikből áll ez az intelligencia az életben? Orvosok, ügyvédek, mérnökök, néhány hivatalnok. Tehát a többség olyan, aki ránk van utalva a kenyérkeresetben. Vajjon, mit tettünk ezek érdekében, hogy nagyobb jövedelemhez juttassuk őket? Buzdítottuk-e hiveinket, hogy ehhez és ehhez az orvoshoz, vagy ügyvédhez menjenek, mert az református? Pártoltuk-e őket úgy, mint kellett volna? Ha pedig nem tettük, akkor hogyan kívánhatjuk, hogy ő ragaszkodjon

hozzánk. Ugyanez áll az iparosokra is. Hacsak egy kis összetartás lenne bennünk, akkor nemcsak mi, hanem a hiveink is többször keresnék fel a kálvinista iparosokat. Sokszor fájó szívvel látom, hogy kálvinista földbirtokosok más válásu és idegen ajku egyéneket szerződtek, ugyanakkor kálvinista népük tömegei nyomorognak. De mi megköveteljük, hogy hozzánk ragaszkodjanak. Először mutassuk meg nekik, hogy törődünk velük, akkor jogunk lesz követelni, hogy ők is ragaszkodjanak hozzánk. Ha mi nem törődünk a mi hitünk cselédeivel, akkor ne kívánjuk, hogy más törödjön velük.

De egy kis összetartással még mást is ki-vihetünk. Amerikában, ha egy lelkész elmegy vásárolni, miután az árut becsomagolják és megkapja a számlát, csak annyit jelent ki, hogy ő lelkész és a számlából tíz percentet leengednek. En beszéltem hazai kereskedőkkel, akik kijelentették, hogy készek ugyanezt megtenni, ha minden lelkész náluk vásárol. Így súlyos ezreseket lehetne megspórolni amugy is üres erszényünk számára.

Több orvos van a környékemen és én egyet felkerestem (kálvinista) és megkértem, hogy gyülekezetem szegényeit fele árért gondozza és a gázdákat is hozzá fogom küldeni. Az orvos készséggel beleegyezett és a gázdák is látták a nemes célt, szükség esetén bizalommal keresték fel ezt az orvost. Ezt minden lelkésztestvérem megteheti.

Végül vigyünk löbb nyíltságot, több bizalmat a mindennapi érintkezésünkbe ugy a népel, mint saját kartársainkkal szemben. Némrégiben vázoltam a káplánok szomorú helyzetét egy idősebb lelkész előtt. Csóválta a fejét és nem akarta elhinni. Pedig egy megyében vagyunk, de annyira nem ismerjük egymást, annyira nem érdekel már a szomszéd dolga sem, hogy nem tudunk egymás bajairól, küzdelmeiről, hanem vivjük egyenként a magunk súlyos csatáját. Ne legyen a korhatár kínai fal, mely elválaszt egymástól. Az a fiatal lelkész kész tisztelettel viseltetni idősebb társa iránt, csak azt ne kívánja az az idősebb, hogy szolgálai alázattal közeledjen hozzá. Tessék elhinni, hogyha szeretetet és megértést gyakorolunk is egymás iránt, azért még lehetünk nagytiszteletű urak.

Garamvölgyi Károly.

NE I RE IE IK

— **Halálozás.** Lelkészi karunkat ismét nagy csapás érte. F. hó 5-én meghalt *Liptay László*, naprágyi lelkész, a gömöri egyházmegye tanácsbírája és gyámintézeti pénztárnoka 51 éves korában. Szerény, csendes munkása volt gyülekezetének és egyházmegyéjének; de puritán jelleme, megbízhatósága és munkakészsége olyan értékei voltak, amelyek tiszteletet és megbé-

csülést szereztek neki abban a körben, a melyben élt és munkálkodott. Özvegye, két gyermeke, testvérei, egész gyülekezete gyászolja elhunytát; fájalmukban mi is őszinte részvétellel osztozunk s a feltámadás és viszontlátás biztos tudatában bucsúzunk a szeretett lelkésztestvértől.

— **Lelkészcserék.** A palágyi gyülekezet f. hó 8-án *Nagy József* mezőkaszonyi s. lelkészt választotta lelképásztorává. A deregyői gyülekezetben f. hó 15-én új választás lesz, mivel a múlt alkalommal megválasztott Böszörményi Sándor homonnai lelkész a választást nem fogadta el.

— **Helyreigazítás.** Lapunk 1931. febr. 22-én megjelent 8. számában „*Lássunk tisztán!*...” c. cikkemben a következő helyreigazításnak van helye: A felsőzemléni egyházmegyének lélekszáma 1855-ben **13422**. A szlovák lelkek % tehát: **43**. A két traktus ref. szlovákjainak % **91**. (H. K.)

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A magyarbódi ref. egyház presbiteriuma pályázatot hirdet a II. ideiglenes fokozatos tanítói állásra. Javadalma az egyháztól; évi 1200 Kc.; 336 K. lakbér; 20 Kc. kertváltás és törvényes államsegély, amely az állás elfoglalása után azonnal kérvényezve lesz. Kötelesség: a reá bizott csoportok tanítása; ha nő, akkor a női kézimunka tanítás; valamint az egyház-társadalmi munkában segédkezés. Pályázhatnak csl. állampolgársággal bíró ref. vallásu nő és férfi tanítók. Az állás ideiglenes. 1931. június 30-ig; választás után azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő 1931. március 29. Kérvények a ref. lelkészi hivatalhoz Bidovce küldendők. *Ref. presbiterium.*

Pályázat. A farkasdi (sellyei járás galántai tanfelügyelőség) ref. egyház presbiteriuma pályázatot hirdet magyar tan nyelvű elemi iskolájánál az ujonnan szervezett és lemondás folytán megüresedett kilencedik, három tanéven keresztül ideiglenes tanítói állásra. Javadalma: évi 1200 Kc., 360 Kc. lakbér, 20 Kc. kertilletmény az egyház pénztárából; törvényes államsegély, mely kérelmezve lesz. Pályázhatnak kellő képesítéssel és csl. állampolgársággal bíró ref. vallásu férfi és nőtanítók. A bratislavai isk. referátus 86400/I-1929 sz. rendelete szerint felszerelt pályázati kérvények a ref. esperesi hivatalhoz Nemesócsa (okr. Komárno) küldendők. Pályázati határidő 1931. márc. 31. Választás: 1931. ápr. 7. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

cipiális gondolatot: Az eset az egyetemes tényével számol. A szépséget nem én teremtem; vakok vagyunk, mint a próféta, mikor a dicsőség királya elmegy előtte, csak a homokon látja meg lábanyomát. A szépség objektív a világon; akkor igazi, ha az nemcsak aesthetikai, de etikai is. (A hangszert Kain nemzetsége találja fel.) A maga teljességében fog egykor megjelenni, mert nem más ez, mint a váltság. Ez a szépség alkotórésze és befejezése. A megváltozott lelkek boldogsága, a szemtől-szembe való látás. Ez az irodalom végcélja: itt van a jóság, igazság, tökéletesség és szentség együtt! Ezen az alapon lehet csak reform. irodalmi értékelésről beszélni!

Most veszem észre, hogy e másfélórás, hatalmas előadásnak a gyarló vázolását is kár volt megkísérelnem. Óriásoknak való feladat már ez is, nem az ámuló törpének, a kinek elég tisztesség lenne a saruszij oldogatása is. Arra azonban mindenesetre jó még ez a mérész vállalkozásom is, hogy felköltse olvasóink figyelmét, ha valamikor nyomtatásban látják az előadást, elolvasását el ne mulasszák. Az utolsó előadást dr. Enyedi Andor, egyik miskolci lelkész tartotta s mi 3 boldog napot töltve, mint egykor a tanítványok Krisztussal a Thábor hegyén, szóródtunk széjjel őrhelyünkre megerősödött lélekkel, tágabbra nyílt horizonttal.

Erdély január 13.—15 tartotta meg második tudományos teológiai konferenciáját Kolozsváron. Hát mi mikor fogjuk az elsőt!?

Egy jelen volt.

Problémáink.

Szervezetlenségünk. Az elmúlt évtizedet méltán nevezhetnénk második gyász évtizednek, mert annyi megpróbáltatáson mentünk keresztül, annyi igazságtalanságot kellett megtapasztalnunk, hogy talán még az első gyász évtized sem hozott annyi keserőséget a nyakunkba. De levontuk-e a következtetést? Tanultunk-e valamit, amíg a szenvedés iskolájába jártunk? Közelebb hozott-e a szenvedés egymáshoz? Ezekre a kérdésekre nemmel kell válaszolnunk.

Lapunk állandóan tele van súlyos és megoldásra váró problémákkal, de ha ezeknek a problémáknak a mélyére pillantunk, megállapíthatjuk, hogy egy jó részük eliminálható lenne, ha volna bennünk összetartás, közösségnek a tudata. Mert, hogy is állunk ma? Sehol sem látjuk egy központi szervnek átfogó munkáját, hanem e helyett mindenhol kicsinyeskedést kell tapasztalnunk. Inkább a kongregacionalista nevet érdemeljük meg, mert annyira részekre vagyunk tagolva, hogy az egyes gyülekezetek külön kis kerületet alkotnak. Van három kerületük, de vajjon látjuk-e, hogy a három kerület összefogva és közös erővel szállna szembe

az ezernyi ellenségeskedéssel. Akik megpróbálták, azok tudják, hogy az egyik kerületből a másikba átmenni milyen súlyos feladatot jelent; sőt az egyes egyházmegyékben is annyira dühöng a lokál patriotizmus, hogy Amerikába könnyebb kivándorolni, mint az egyik megyéből a másikba! De az egyes megyékben sem áll különben a helyzet. Itt már igazán testvéri szeretetnek kellene uralkodni és egymás terhét kellene hordozni. Ehelyett mit látunk? Nem régiben jelentette ki egy idősebb lelkésztestvérünk, hogy őt a fiatalabb ne kollégázza, mert ő azt nem tűri, ő nagytiszteletű akar lenni. De ugyanez a tagoltság feltalálható az egyidős lelkészeknél is, ahol a már állásban lévő kartárs megkívánja a nagytiszteletű címzést fiatalabb kollégájától. Ez az u. n. „három lépés távolság” volt a sirásója sok-sok mindennek.

Emlékezzünk csak rá, hogy ezelőtt 20-30 évvel hiveink milyen bizalommal kerestek fel bennünket tanácsért, utbaigazításért. Érezték, hogy szeretettel fogadjuk őket, tehát inkább hozzánk jöttek, mint a jegyzőhöz. Ma már nem jönnek. Miért? Azért, mert sokszor szeretettel fordultak hozzánk, de mi betartottuk a három lépés távolságot, ami egyáltalán nem volt alkalmas arra, hogy bizalmas dolgaikba bele avassanak. Hiszen sokszor az is megtörtént, hogy még kezdet sem fogott a lelkész a hívével, mert a tekintély ezt így követelte. Így elértük, hogy nagytiszteletű urak lettünk, de a népünk szíve bezárult előttünk.

Súlyos problémát jelent az intelligencia nevelése is. Azonban ez hatáskörünkön kívül esik. Meddig neveljük mi az intelligencia gyermekét? Legfeljebb 12 éves koráig, amikor a gimnáziumba kerül. Ott már nem mi neveljük. Addig, amíg a ref. gimnáziumokban jártak, a közszellem olyan volt, hogy nem kellett féltetni őket, de ma az a rövid hittan óra nem elégséges az egészséges kálvinista öntudat kifejlesztésére. Hiszen, nagyon sok középiskolában még ez a hitoktatás is hiányos és sokszor nincs is meg. Az egyetemen pedig semmi befolyást nem tudunk gyakorolni rájuk. Pedig az igazi vallásos alap az egyetemi évek alatt fejlődik ki. Így ezen a téren a csatát elvesztettük. De van egy másik terület, az élet, ahol pótolhatunk valamit.

Mi azt kívánjuk az intelligenciától, hogy legyen vallásos és egyháztámogató. Kikből áll ez az intelligencia az életben? Orvosok, ügyvédek, mérnökök, néhány hivatalnok. Tehát a többség olyan, aki ránk van utalva a kenyérkeresetben. Vajjon, mit tettünk ezek érdekében, hogy nagyobb jövedelemhez juttassuk őket? Buzdítottuk-e hiveinket, hogy ehhez és ehhez az orvoshoz, vagy ügyvédhez menjenek, mert az református? Pártoltuk-e őket úgy, mint kellett volna? Ha pedig nem tettük, akkor hogyan kívánhatjuk, hogy ő ragaszkodjon

hozzánk. Ugyanez áll az iparosokra is. Hacsak egy kis összetartás lenne bennünk, akkor nemcsak mi, hanem a hiveink is többször keresnék fel a kálvinista iparosokat. Sokszor fájó szívvel látom, hogy kálvinista földbirtokosok más valásu és idegen ajku egyéneket szerződtenek, ugyanakkor kálvinista népük tömegei nyomorognak. De mi megköveteljük, hogy hozzánk ragaszkodjanak. Először mutassuk meg nekik, hogy törődünk velök, akkor jogunk lesz követelni, hogy ök is ragaszkodjanak hozzánk. Ha mi nem törődünk a mi hitünk cselédeivel, akkor ne kívánjuk, hogy más törödjön velök.

De egy kis összetartással még mást is ki-vihetünk. Amerikában, ha egy lelkész elmegy vásárolni, miután az árut becsomagolják és megkapja a számlát, csak annyit jelent ki, hogy ő lelkész és a számlából tíz percentet leengednek. Én beszéltem hazai kereskedőkkel, akik kijelentették, hogy készek ugyanezt megtenni, ha minden lelkész náluk vásárol. Így sulyos ezreseket lehetne megspórolni amugy is üres erszényünk számára.

Több orvos van a környékemen és én egyet felkerestem (kálvinista) és megkértem, hogy gyülekezeti szegényeit fele árért gondozza és a gázdákat is hozzá fogom küldeni. Az orvos készséggel beleegyezett és a gazdák is látták a nemes célt, szükség esetén bizalommal keresték fel ezt az orvost. Ezt minden lelkésztestvérem megteheti.

Végül vigyünk több nyíltságot, több bizalmat a mindennapi érintkezésünkbe ugy a néppel, mint saját kartársainkkal szemben. Nemrégiben vázoltam a káplánok szomorú helyzetét egy idősebb lelkész előtt. Csóválta a fejét és nem akarta elhinni. Pedig egy megyében vagyunk, de annyira nem ismerjük egymást, annyira nem érdekel már a szomszéd dolga sem, hogy nem tudunk egymás bajairól, küzdelmeiről, hanem vivjük egyenként a magunk sulyos csatáját. Ne legyen a korhatár kínai fal, mely elválaszt egymástól. Az a fiatal lelkész kész tisztelettel viseltetni idősebb társa iránt, csak azt ne kívánja az az idősebb, hogy szolgálai alázattal közeledjen hozzá. Tessék elhinni, hogyha szeretetet és megértést gyakorolunk is egymás iránt, azért még lehetünk nagy-tiszteletű urak.

Garamvölgyi Károly.

H I R E K

— **Halálozás.** Lelkesi karunkat ismét nagy csapás érte. F. hó 5-én meghalt *Liptay László*, naprágyi lelkész, a gömöri egyházmegye tanácsbírája és gyámintézeti pénztárnoka 51 éves korában. Szerény, csendes munkása volt gyülekezetének és egyházmegyéjének; de puritán jelleme, megbízhatósága és munkakészsége olyan értékei voltak, amelyek tiszteletet és megbé-

csülést szereztek neki abban a körben, a melyben élt és munkálkodott. Özvegye, két gyermeke, testvérei, egész gyülekezete gyászolják elhunytát; fájdalomukban mi is őszinte részvétellel osztozunk s a feltámadás és viszontlátás biztos tudatában bucsuzunk a szeretett lelkésztestvértől.

— **Lelkészcserék.** A palágyi gyülekezet f. hó 8-án *Nagy József* mezőkaszonyi s. lelkészt választotta lelképásztorává. A deregnyői gyülekezetben f. hó 15-én új választás lesz, mivel a múlt alkalommal megválasztott Böszörményi Sándor homonnai lelkész a választást nem fogadta el.

— **Helyreigazítás.** Lapunk 1931. febr. 22-én megjelent 8. számában „*Lássunk tisztán!...*” c. cikkemben a következő helyreigazításnak van helye: A felsőzemléni egyházmegyének lélekszáma 1855-ben **13422**. A szlovák lelkek % tehát: **4.3**. A két traktus ref. szlovákjainak % **9.1**. (H. K.)

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A magyarbódi ref. egyház presbiteriuma pályázatot hirdet a II. ideiglenes fokozatos tanítói állásra. Javadalma az egyháztól; évi 1200 Kč; 336 K. lakbér; 20 Kč. kertváltás és törvényes államszegély, amely az állás elfoglalása után azonnal kérvényezve lesz. Kötelesség: a reá bizott csoportok tanítása; ha nő, akkor a női kézimunka tanítás; valamint az egyház-társadalmi munkában segédkezés. Pályázhatnak ösl. állampolgársággal bíró ref. vallásu nő és férfi tanítók. Az állás ideiglenes, 1931. június 30-ig; választás után azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő 1931. március 29. Kérvények a ref. lelkészi hivatalhoz Bidovce küldendők. *Ref. presbiterium.*

Pályázat. A farkasdi (sellyei járás galántai tanfelügyelőség) ref. egyház presbiteriuma pályázatot hirdet magyar tan nyelvű elemi iskolájánál az ujonnan szervezett és lemondás folytán megüresedett kilencedik, három tanéven keresztül ideiglenes tanítói állásra. Javadalom: évi 1200 Kč., 360 Kč. lakbér, 20 Kč. kertilletmény az egyház pénztárából; törvényes államszegély, mely kérelmezve lesz. Pályázhatnak kellő képesítéssel és ösl. állampolgársággal bíró ref. vallásu férfi és nőtanítók. A bratislavai isk. referátus 86400/I-1929 sz. rendelete szerint felszerelt pályázati kérvények a ref. esperesi hivatalhoz Nemesócsa (okr. Komárno) küldendők. Pályázati határidő 1931. márc. 31. Választás: 1931. ápr. 7. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét — Sok embért azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelelő.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

Mindenkit érdekel!

Alkalmi vétel

Aranycsőnyv is kapható!

Különböző fajtájú és nagyságu rovatozott papirok i v e k b e n (számadási, főkönyvi, jegyzőkönyvi és naplói könyvekre alkalmasak) gyári áron alul k a p h a t ó k.

Aranycsőnyv is kapható!

Heiman Vilmos
papirkereskedésében Velké Kapušany, Slovensko.

Alapítva 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása k. 35.

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagylapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Uőhorod,

Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Prof. Lelk. H. v.
887

Komárom

Evangelikus Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor,
os könyvtárában, Nagykapos,
elstvim pošt. a teleg. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA”-ra
Kapusány címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicséri
felkészít. hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Megnyitó beszéd.

Elmondotta az Egyetemes Konvent ülésén Szilassy Béla dr. konventi v. elnök.

Főtiszteletű Konvent! Méltóztassék megengedni, hogy mindenekelőtt úgy az elnökség, mint gyűlésünk őszinte részvétét tolmácsoljam főt. Péter Mihály püspök ur előtt, az őt legutóbbi időben ért családi gyász esetek alkalmából.

Főtiszt. Konvent! Az átértékelések korát éljük. A most élő emberiség szellemi élete hatalmas erőfeszítéssel döngeti azon kereteket, amelyek között az ember évszázadokon keresztül a maga társadalmi, gazdasági és egyéni életét élte. A modern gondolkodás minden eddigi fogalmat újra vizsgálat alá veszi, nem kiméli semmit, elvet, tekintélyt, tradíciót, megszűri a multat, hazáról, egyházzól, sőt Istenről alkotott fogalmainkhoz kiméletlenül hozzányúl. A világháborút követő politikai és társadalmi átalakulás és a most bekövetkezett gazdasági összeroppanás pedig arra ösztönöz, hogy a régi értékfogalmak helyébe más, újabb értékelmélet állíttassék. Vannak ugyan olyan törekvések, melyek a régi értékelés alapjait akarják újból stabilizálni, emellett azonban lázas keresés folyik úgy a szellemi, mint a gazdasági életben oly érték-mérő után, amely biztos és örökérvényű s amelyre alapozva az emberiség újra felépítheti életberendezéseit. Hol egy, hol más eszme bukkan fel s új teoriák alakulnak ki, ezek azonban eddig mind csődöt mondtak, mert ugylátszik, az ember elméje egymagában ilyen nagy feladat megoldására elégtelen. Az ember lelkiségének kell öntudatra ébrednie és a szellemi és gazdasági élet khaoszában az egyensúlyozó tényező szerepét átvenni. A lelki élet a materiális élet fölé emel. függetlenséget ad, sőt uralmat jelent azon világ felett, melynek

ma még vergődő rabja az emberiség. A lelki életnek meg van a maga csalhatatlan érték-mérője s ez az egyes lelkek személyes viszonya Istenhez. Ezen érték-mérőnek a külső életben való általános érvényesülése adhatja csak meg az emberiség mai problémáinak megoldását.

A modern gondolkodás nagy számonkérést jelent a ma egyházával szemben, mert annak létjogosultságát is vita tárgyává teszi. Nem lát ma benne egyebet, mint olyan hivatallét, amelynek külső munkakörét más, célirányosabb intézményekkel jobban el lehet látni. Az egyháznak magának kell bizonyítania szükséges voltát s ezt egyedül avval érheti el, ha azt hivi Isten szerinti életükkel igazolják. Vigyázzunk, hogy ha megmértünk, könnyűeknek ne találtassunk! Nagy felelősség terhel mindnyájunkat, egyháziakat s világiakat egyaránt, létünk vagy nem létünk forog kockán. Hivatásunk eredményes betöltése szerint bírálják el bennünket s ez szabja meg egyuttal helyzetünket a világi keretek között. Erdély tudós püspöke nem rég megjelent tanulmányában az erdélyi magyarság szívére a magunk revízióját köti. Ennek előfeltételül állítja oda azt, hogy az előítéleteket le kell vetni és az adott tényeket parancsokként kell fogadni. Az előítéletek levetése segít a tények helyes felismeréséhez és ezek adott helyzetünkben a további teendőink irányvonalát szabják meg. A magunk helyzetére vonatkoztatva ezen tetteket, nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt, hogy az 1928 évi pozsonyi zsinat a kálvinista egyház fundamentális elveinek megtagadásával iktatta törvénybe a lőt egyházmege megalakítását. Ez egy adott tény, melyet meg nem történtté tenni

nem lehet. Nem változtat ezen a tényen az, hogy annak indító motívuma a lelkesedés anyagi ügyeinek rendezésére való törekvés volt, amit magában tiszteltreméltó és humánus törekvésnek lehet ugyan tartani: az érte elszenvedett erkölcsi értékcsökkenésünk azonban sokkal súlyosabb, semmint azt anyagi javakkal lehetne felmérni. Mennyivel magasabb lélek vezette Somorja nemrég fiatalon elhunyt evang. lelkipásztorát, ki mindhalálig hű volt meggyőződéséhez. E nemes lélek bizonyára a gályarabok méltó utódként állhatott Ura színe elé!

A pozsonyi zsinat által megalkotott törvények, 3 év leforgása alatt, ez év februárjában jutottak el oda, hogy az illetékes állami tényezők azokba betekintést nyerhettek. Az ő kívánságukra a lefordított szöveg utolsó áttanulmányozására ugyanazon férfiak jöttek össze, kik a pozsonyi zsinatot megelőzőleg az állam és egyház részéről az információs tárgyalásokat lefolytatták. Az ügyek eddigi menete azt a reményt nyújtja, hogy a nyár beállta előtt a törvények jóváhagyása megtörténhetik. A konvent elnöksége egyidejűleg tárgyalásokat folytatott az ugynevezett függő kérdések megoldását illetőleg. A tárgysorozatban előterjesztést fogunk tenni bizonyos határozatok hozatala iránt, amelyek alapján a kormányhoz felterjesztések lesznek intézendők. Itt csak megemlítem, hogy hosszas, ismételt tárgyalások után illetékes körök hajlandók megkeresni egy a kongrua végrehajtásával kapcsolatos kirívó sérelmek orvoslásának lehetőségét, mint az 1919/20. évekből elmaradt kongrua kiutalások ügyének megoldását. A nehézség legfőként abból áll, hogy az osztrák jogfejlődésből kisarjadt cseh jogi felfogás szerint mi a jogalapot ehhez elvesztettük. Ezen nehézség áthidalása kizárólag a jóindulat s a méltányosság mérlegelésén múlik, s ez most a mértékadó állami tényezőknél meglévőnek mutatkozik.

Főtiszt. Konvent! Az új eszmeáramlatok által túlfűtött légkörben s a beköszöntött válság által megrendített gazdasági élet közepette egyházunk s nemzetünk iránti legemínensebb kötelességünk a lelki élet szükségleteinek intenzív szolgálata. A róm. kath. egyház hallatlan erőfeszítése, mellyel hívei minden rétegében a hitéleti igények kielégítésére törekszik, serkentőleg kell, hogy hasson mireánk. Nagy örömmel állapítom meg egyházainkban a lelki munka évről-évre való szép előhaladását és erősödését. Legyen szabad azonban a főt. Konvent figyelmét felhívni arra, hogy ez a munka fő-és középiskolás ifjúságunk körében távolról sem kielégítő. Itt komoly erőfeszítést kell tennünk! Mert tanulói ifjúságunk a maga természetes tudásvágyával sokkal fogékonyabb azon irányzatok befolyásolásának, melyek az egyház és nemzet romlására törnek. Az ifjúság tanulmányai közepette látván az egyensúly-vesztett termelési rendet, arra a következtetésre kell,

hogy jusson, hogy egy új gazdasági rendszernek kell az eddigit felváltani s ebben kell az ő elhelyezkedését megtalálnia. Bizonytalan jövővel látván magát szemben, önkéntelenül is a szovjet propaganda-irodalom hatása alá kerül. Hogy a szovjet-rendszer az egyház szempontjából milyen veszedelmet jelent s különösen a lelkes kar milyen megpróbáltatásoknak nézne elébe, arra elég utalnom azon hírekre, amelyek Oroszországból időként hozzánk eljutnak. Teljes őszinteséggel tárom a főt. Konvent elé helyzetünket. A mi az ember szívéhez van növe, azt féltő szeretettel igyekszik a veszélyekre figyelmeztetni, hogy azoktól óvja. Ezért néha szükség van az erős bírálatra, bárha az nehezebb esik annak, aki mondja s annak, aki hallja. Egyházunkban a lelki élet még csak hamu alatt parázsló zsarátnak, melynek itt-ott fel-fellobban a lángja, ez azonban még csak fényjelzésként hat s nem jelent intenzív fényű erőforrást. Ne várjuk meg, míg a keletről zúgó vihar a pislogó zsarátnokot is hamuvá oltja; gerjedjen fel a tűz, míg nem késő, Istenünk dicsőségére és nemzetünk szolgálatára!

Ezen hő kívánsággal szívesen üdvözlöm a főt. Konvent megjelent alkotó tagjait s az ülést megnyitom.

„A lelki papság.“

Nemcsak a magyarországi, de az utódállambeli napilapok is egészen részletesen közölték a ma élő generáció szellemileg legjelentősebb református püspökének, Ravasz Lászlónak Prohászkaról mondott gyönyörű szép emlékbeszédjét. Ebben Ravasz a többek között ezt mondja Prohászkaról: „új szellemtörténeti irány képviselője, vallásos proféta, aki új korszakot teremt s meglátja, hogy az egyház problémája a különb, a lelki papság.“

A mi ref. egyházunk is ezt a korszakát éli ma, mikor a szemeink előtt formálódik és alakul ki egy, az előző generáció gondolkozásától sok tekintetben eltérő, új lelkipásztori típus. Ez egészen természetes is, mert hiszen az egyház élete örökös fejlődés, minden kornak más és más a lelkipásztori ideálja. Minden kornak mások a lelki és szellemi problémái, tehát azoknak is, akik a Krisztus parancsából a gyülekezet élén állanak, hogy mint lelkipásztorok a lelki élet irányítói legyenek; mindig olyanoknak kell lenniök, akik a megváltozott társadalmi s gazdasági viszonyok közt felvetődött új kérdésekre is meg tudják adni az evangélium egyetlen helyes feleletét; akik a tudományos és szellemi élet világában is otthon vannak és koruk tudományos megállapításait összhangba tudják hozni a Szentírás tanításával.

Ma minden téren a válságok korát éljük. Körülöttünk a világ külső és belső képe telje-

sen megváltozott. Hogyha a ma szellemi harcai közt meg akarunk állani, hogyha azt akarjuk, hogy egyházunk a társadalmi életet minden vonatkozásában irányító és formáló tényező legyen, akkor elsősorban nekünk, lelkipásztoroknak kell lelkileg másokká lennünk. Korunk új követelményekkel lép fel velünk szemben, új életstílusra van szükségünk. A régi életfelfogással és lelki tartalommal a megváltozott világban nem fogjuk tudni eredménnyel építeni az Istennek országát. Le kell számolnunk azzal, hogy a lelkipásztor nem „hivatalnok”, akinek legfőbb kötelessége az adminisztráció és a kulturális cselekvények elvégzése. Néhány évtizeddel ezelőtt még talán megengedhettük magunknak azt a fényűzést, mely szerint egyházunk hivatását abban láttuk, hogy nemzetfenntartó és kulturális tényező legyen. Tehát ennek megfelelően a lelkipásztor vezető szerepet töltött be a politikai életben, résztvett a gazdasági élet különböző megnyilvánulásaiban mint szövetkezetek vezetője, pénzügyintézetek irányítója, igyekezett tőle telhetőleg mintagazda lenni. Főtörékvésének azt tartotta, hogy hűveit politikai, gazdasági, társadalmi s jogi viszonylataikban támogassa. Mindez nagyon dicséretreméltó lett volna, hogyha közben nem feledkezett volna meg arról, hogy a lelkipásztor elsősorban lelkipásztor és csak azután politikus, mintagazda, néppvezér, szövetkezeti elnök stb. Így lett az egyházban másodrangú dolog a lelkigondozás és a legfontosabb az egyházkormányzás. Így alakult ki az a lelkipásztori típus, melynek egyetlen főtevékenysége volt az adminisztráció.

Ma egyházi életünknek azt az időszakát éljük, midőn mind jobban és jobban belátjuk azt, hogy az egyházban mégis a legfontosabb a lelkiség, a hitélet; így azután a lelkipásztori tevékenységnek a legfőbb célja: a lelkeknek Istenhez vezetése, tehát az evangélizáció. Így változik meg azután korunk lelkipásztori ideálja is és az adminisztráló lelkész helyére lép mint eszménykép: az evangélizátor. Ennek az új lelkipásztori típusnak kialakulását bizonyítja az is, hogy egyházi lapjainkban nem annyira az egyházkormányzás fontosabb kérdései foglalkoznak el most már a főhelyet, hanem azok a cikkek, amelyek az intenzív lelkigondozásról és a gyülekezet elhanyagolt tagjainak visszahozásáról szólnak. Erre a munkára pedig csak olyan lelkészgeneráció képes, amely maga is komoly hitéletet él, naponként olvassa a Bibliát, Istennel ima-közösségben él és a saját életében tapasztalta meg a Krisztusnak újjászülő és átforgató hatalmát. Csak az tud lelkeket Istenhez vezetni, aki maga is Isten gyermeke; csak az tud a Krisztus szerinti élet csodálatos szépségéről és minden földi örömet meghaladó boldogságáról beszélni, aki a szívét tényleg megnyitotta Krisztus előtt.

Hogyha figyelőszemmel nézzük egyházunk életét, mind több és több vonást találunk meg

lelkipásztorainkban ebből az új típusból. Egyes személyekben teljesen megvalósulva még nem látjuk közöttünk, csak itt-ott egy-egy vonást látunk felcsillani belőle. Egyházunk jövője ezen fog megfordulni, hogy a mai lelkészgeneráció tud-e ilyenre átforgatódni. A huszadik század misszionáló egyháza azt várja a lelkipásztoraitól, hogy az eddigénél intenzívebb lelki életet éljenek, mélyebb tudományos képzettségük legyen és több legyen bennük a kálvinista aktivitásból.

Bizonyos, hogy egyházunknak ma igen sok nehéz kérdése van, de nagy igazat mondott Ravasz püspök, hogy egyházunknak mégis a legfőbb problémája: „a különbség, a lelkipapság.”
Zsemlye Lajos.

Szociáldemokrata támadás a vallásoktatás ellen.

A napilapok közölték, hogy a szenátus egyik legutóbbi ülésén egy magyar nevet viselő szociáldemokrata szenátor bíráló tárgyává tette a mai iskolarendszert és azt a nézetét nyilvánította, hogy a vallásoktatás szociáldemokrata szempontból mindig veszedelmes az ifjúság nevelésére. Igen nagy kár, hogy a lapok nem közölték, mivel okolta meg és miben látja a szenátor ur a ker. szellemű vallásoktatás káros voltát? Mivel ez a kijelentés egyházi körökben nagy megütközést keltett, nem mehetünk el mellette szó nélkül. Mi megfordítjuk ezt a tételt és azt mondjuk, hogy a szociáldemokrácia destruálja a társadalom életét és korunk nagyfokú erkölcsi lesüllyedésének éppen ő az okozója. A szociáldemokrácia hivatalosan elfogadott világnézete a történelmi materializmus. E szerint minden létezőnek alapja az anyag és az erő, ezenkívül más létező nincs; Istenről, lélekről, tulvilágról beszélni merő emberi kitalálás. A világtörténelem nem más, mint osztályharcok szakadatlan sorozata. A társadalom életét tisztára az anyagi viszonyok befolyásolják. Hogyha megváltozik egy kornak a gazdasági helyzete, azzal természetszerűleg megváltozik a szellemi, a tudományos, vallási, politikai, művészi élete és társadalmi berendezkedése. Tehát a materialis tényezők az egyetlen, igazi valóságok. A marxizmus azután, amikor ezt a világnézetet elfogadta a magáénak, annak gondolatai mindjobban áthatották a különböző társadalmi osztályok nagy tömegeinek életét, így a tudományos materializmus átváltozott gyakorlati materializmussá. Ez azután gyökeresen megváltoztatta a nagy tömegek életstílusát. Mi lett ennek az életfelfogásnak a következménye? Hogyha csak az anyagi tényezők az egyetlen valóságok, akkor nincsen Isten; hogyha nincsen Isten, nincs abszolút erkölcsi törvény, amely mindenkit egyformán és mindig kötelez-

ne. Ha nincs erkölcsi törvény, nincs felelősség és mindenki úgy rendezi be az életét, ahogyan akarja. De mivel a materialista világnézet szerint a sirtál bevégeződik minden, ebből magától értetődőleg következik, hogy nincs értelme a magasabb életcéloknak és eszményeknek. Nem érdemes jónak, önfeláldozónak lenni, másokat önzetlenül szeretni, mert hiszen annak semmi haszna nincs. Az élet egyetlen célja: jól élni, kihasználni az életet, ugyanis rövid az élet és ez az egyetlen élet. Ezt úgy lehet elérni, ha minél kevesebbet kell dolgozni és minél több az alkalom a szórakozásra. Így destruálja a marxizmus a maga materialista világnézetével a társadalom életét és lesüllyeszti az embert, aki csak egy célt ismer maga előtt: dolgozzék, hogy azután szórakozhasson. Hogy ma a pogány hedonista világnézet annyira elterjedt, annyira hatalmába ejtette az embereket, annak egyik legfőbb okozója a marxizmus, a maga alacsony, szegényes világnézetével. Hogy körünk szórakozásai mindig durvábbak és elfajultabbak lesznek; hogy kihál a szolidáris érzék és uralkodóvá lesz a határtalan egoizmus; hogy az irodalom, a színház, a mozi, az emberek legalacsonyabb ösztöneinek hódolt be: ez mind egyenes következménye a materialista világnézet széleskörű térfigyelésének.

Napjaink történelme világosan bizonyítja, hogy a világháború után a marxizmus elterjedésével párhuzamosan fokozódott az erkölcsi lesüllyedés és a társadalmi élet eldurvulása. És éppen ezért Európa különböző országaiban kormányra került szociáldemokrácia sehol sem tudta átalakítani a társadalom életét. Csak ígérte az igazságosabb, szebb, tisztább társadalmi életet, de azt megvalósítani sehol sem tudta, mert a fölszabadított állati ösztönökön új és szebb társadalom nem épülhet föl. A marxizmus végzetes tévedése, hogy figyelmen kívül hagyta és lebecsülte a *lelki tényezőket*. Pedig bizonyos az, hogy új, igazságosabb társadalmat csak lelkiileg megváltozott, jobb, tisztább gondolkodású emberek tudnak létrehozni.

A szociáldemokrácia fehé a saját célkitűzése, az igazságosabb társadalom megteremtése ellen harcol, midőn a ker. hitoktatást támadja. Csak az evangélium szellemének van hatalma lelkeket átforgatni. Csak az Isten törvényének hódoló, aszerint élő emberek fogják tudni szebb és tisztább társadalmat létrehozni. Hogy pedig miért támadja a szociáldemokrácia a ker. hitoktatást, azt is megtudjuk érteni: Azért, mert utjában áll az ő világnézetének. Kereszténység és a marxista ideológia nem férnek össze. A kiméletet nem ismerő osztályharc és a szeretet törvénye kizárják egymást. A hedonizmus és a ker. életstílus úgy viszonylanak egymáshoz, mint a tűz és a víz. Hitelenné kell először tenni a nagy tömeget, hogy azután bevegye a marxi ideológiát. Ezért gunyolja a

szociáldemokrácia a ker. egyházat és annak intézményeit.

Azért mindenesetre hálásak vagyunk a szenátor urnak, hogy nyíltan megmondotta, amit egyébként mi ugyis tudtunk, hogy a szociáldemokrata hatásoknak kitett iskolák növendékei elvesztek a mi számunkra. Ez eggyel több ok arra, hogy a mi magyar ref. iskoláinkat se ígéretnak, se szép szónak, se erőszaknak nem szabad engedni áldozatul esni. Egyházunk jövője sok tekintetben össze van kötve az iskoláinkkal.

Patay Tibor.

Az Egyetemes Konvent ülése.

Egyetemes egyházunk legfőbb kormányzó testülete az elmúlt héten, e hó 18-án tartotta évi rendes gyűlését Kassán, az ottani ref. egyház tanácstermében. A szükös anyagi viszonyok nem engedik meg, hogy a Konvent évenként legalább kétszer összeüljön s így a felhalmozódó anyag, a mely letárgyalásra vár, kemény próbára teszi, a rendelkezésre álló idő rövidsége miatt, a Konvent tagjainak szellemi és fizikai erejét egyaránt. Ez alkalommal is egy nap alatt 82 pontból álló tárgysorozattal kellett végeznie, köztük életbevágó fontosságú kérdésekkel. Ez a teljesítmény csak úgy volt elérhető, hogy az egyes bizottságok a rendes ülés előtt való napon (márc. 17-én) megtárgyalták és megszövegezték a plenum elé kerülő javaslatokat s az előértekezleten a fontosabb kérdéseket illetőleg az egységes állásfoglalás megtörtént.

A rendes ülés márc. 18-án reggel 9 órakor vette kezdetét, a Konvent összes rendes tagjainak részvétele mellett. *Balogh Elemér* püspök, a Konvent lelkészi elnöke buzgó imádságban kérte az Isten kegyelmét és segítségét az Ő dicsőségét munkáló tanácskozássra s azután *dr. Szilassy Béla* kerületi főgondnok, a Konvent világi elnöke mondotta el azt a mélyen szántó és tiszta látásról tanuskodó megnyitó beszédet, amelyet jelentőségéhez mérten lapunk mai számának első helyén tárunk olvasóink elé.

A tagok igazolása után, napirend előtt *dr. Szilassy Béla* elnök a Konventhez intézett deklarációjában tisztázta azt a félreértést, a mely pár héttel ezelőtt a P. M. H.-ban megjelent intervjua nyomán keletkezett. Kijelentette, hogy amikor elítélte egyházi ügyeinknek a napi lapokban, a nagy nyilvánosság előtt való pertraktálását, a legtávolabbról sem gondolt *Péter Mihály* püspöknek ugyancsak a P. M. H.-ban megjelent, a szlovák egyházmege ügyében adott intervjújára, hanem azokra az illetéklencéktől származó közleményekre célt, a melyek közül egynek megjelenését épen akkor sikerült megakadályoznia. A deklarációt nagy örömmel és megnyugvással fogadták az érdekelt

Péter Mihály püspök s a Konvent többi tagjai egyaránt, mint eklatáns bizonyítékát annak, hogy az egyház vezetési közte megvan a *teljes összhang* nemcsak az egyházpoltikai irányelvek tekintetében, hanem a jogainkért folytatott küzdelem eszközeit és módjait illetőleg is.

Ezután *Balogh Elemér* lelkészi elnök évi jelentését hallgatta meg a Konvent, amely részletesen beszámolt azokról az intervenciókról, amelyeket az egyes minisztériumokban végzett, részben egyedül, részben elnöktársával együtt. Ismertette az elmúlt év alatt külföldön megtett utjait; mindenütt gondja volt arra, hogy egyházunknak barátokat s a külföldön tanulni szándékozó teológusainknak segélyeket szerezzen; megemlékezett *Sörös Béláról*, aki az elmúlt évben ünnepelte losonci lelkészkedésének 25 éves jubileumát. A Konvent örömmel fogadta s köszönettel jutalmazta agilis és fáradhatatlan elnökének az egyetemes egyház és egyesek érdekében kifejtett munkásságát.

A Sörös Béla lemondásával megüresedett konventi jegyzői tisztségre *Dusza János* esperes konventi tag választotta meg egyhangulag, míg a *Simon Mihály* lemondásával megüresedett konventi pénztárnoki állás betöltésénél a kelet és nyugat között lévő ellentétet úgy hidalta át a Konvent bölcsessége, hogy a konventi pénztárt különválasztotta a közalapi pénztártól s az előbbinek kezelését *Gálffy Géza* konventi tagra bízta, közalapi pénztárnokká pedig *Kövér Árpád* ternaljai lelkészt választotta meg. A konventi világi jegyző tiszttel ismét dr. *Siménfalvy Árpád* bizatott meg. A konventi tisztségek betöltésével kapcsolatban felmerült a kérdés, hogy a dunáninneni egyházkerület sajnálatos tévedése miatt a Konvent rendes tagjai közül kiharadt Sörös Béla nélkülözhetetlen munkássága miképp volna ismét biztosítható a Konvent számára? Elhatározta a Konvent, hogy *Sörös Bélát* a Konvent üléseire, mint tanácskozási joggal bíró tagot továbbra is behívja, hogy mindazokban a bizottságokban, a melyekben eddig működött, munkáját, mint előadó, tovább folytassa.

Az elnöki előterjesztések kapcsán elhatározta a Konvent, hogy felterjesztést intéz a kormányhoz az 1919/20 évi elmaradt államsegély kiutalása, a lelkészek állampolgársága, a kongrua felszámítás sérelmei, ref. fegyházi és tabori lelkészség létesítése ügyében.

Nagy érdeklődéssel hallgatta meg a Konvent a gondosan összeállított tanügyi bizottsági jelentést s elfogadta annak javaslatait. Megsürgéti az egyetemes tanterv és egyetemes rendtartás jóváhagyását a kormánynál; pályázatot írat ki vallástani kézikönyvekre; elhatározta, hogy a bírálók által kedvezően véleményezett II. és III. osztályos olvasókönyvet, a melyet *Nagy Sándor* fesszecsei ig. tanító állított össze, az állami approbáció után haladéktalanul kinyo-

matja, hogy mielőbb használatba vélessék ref. iskoláinkban. Örömmel fogadja a bizottság jelentését a tanítóképző felállítására ügyében s elhatározza, hogy annak I-ső évfolyamát már a jövő iskolai évben megnyitja, ha a kormány engedélyét addig sikerül megnyerni.

Foglalkozott a Konvent a komáromi egyházmegye felterjesztésével, amelyben a konv. elnöki tanács megszüntetését kéri. A Konvent a püspökökből és főgondnokokból álló „*állandó konventi bizottság*” működését továbbra is szükségesnek tartja, mert vannak fontos és halaszthatatlan ügyek, a melyek elintézése nem várhat a Konvent teljes üléséig. Tudomásul vette a Konvent a theologiai és középiskolai internátus felállítására érdekében indított akciót s köszönettel adózott a komáromi egyházmegyének, az ottani egyházak részéről felajánlott hozzájárulásért; kívánatosnak tartaná, hogy a többi egyházmegyék is kövessék a komáromi egyházmegye példáját.

Bertók Béla püspök terjesztette elő *Sörös Béla* belmissziói jelentését, amelynek kapcsán a Konvent elhatározta, hogy a jövőben nagyobb összeget vesz fel költségvetésében a belmissziói munkákra, hogy a megindult ébredési folyamat el ne lanyhuljon. Köszönését fejezi ki *Sörös Bélának* eredményes munkájáért, amelyet ezután sem akar nélkülözni.

Tudomásul vette a Konvent a theologia mult évi munkájáról szóló jelentést, megállapította a lelkészsképesítő vizsgák idejét s dr. *Kovács László* konventi ügyész referátuma után elhatározta, hogy a jövőben úgy az I-ső, mint a II-ik lelkészsképesítő vizsgát a konventi lelkészvizsgáló bizottság veszi ki a jelentkezőktől s az exmittálást pedig kizárólag a Konvent lelkészi elnökének jogkörébe utalja. Határozatot hozott az Egyetemes Névtár kiadása ügyében, amelynek elkészítésével Bertók Béla püspököt bízta meg. A megerősítés végett felterjesztett Szlovák Ref. Szövetség alapszabályait az érdekelt egyházmegyékhez teszi vissza s ez ügyben azok meghallgatása után fog dönteni. A korcsmák vasárnapi zárvalartása ügyében feliratot intéz az Országos Hivatalhoz.

Letárgyalta a Konvent az egyházaktól és egyesektől érkezett segélykérvényeket s anyagi erőihez mérten segíteni igyekezett mindenütt, ahol komoly szükségét látott. Lapunk olvasóit talán érdekelné fogja, hogy dr. *Magda Sándor* csicserei lelkészt saját kérelmére egy évi külföldi tanulmányuttra küldte ki a Konvent s megbízta azzal, hogy főleg Angliában tanulmányozza az egyházak belmissziói, ifjusági mozgalmi és sociális munkáit.

Tornallyay Zoltán e. ker. főgondnok, az árvaházi bizottság elnöke előterjesztette a beretkei árvaház mult évi működéséről szóló jelentését, amely méltán megérdemli, hogy egész terjedelmében megismerjék lapunk olvasói. Minthogy közlését már a jövő számunkban megkezdjük,

most csak annak megemlítésére szorítkozunk, hogy az elmúlt évben 28 árva állott gondozás alatt: 80.000 k. önkéntes készpénzadomány folyt be s a beruházási kiadásokon kivül 55.000 k. volt a szükséglet; e szerint egy-egy árva ellátása k. b. 2000 k.-ba került. Bácsy Gyula igazgató nagy gonddal s fáradhatatlan kitartással dolgozott, buzgalmát és odaadását a Konvent érdeme szerint méltányolta. Az intézmény éltető lelke természetesen Tornallyay Zoltán, a tiszáninneri e. ker.-i főgondnok, akinek agilitása és lelkesedése képes a kövekből is virágzó életet teremteni. Köszönetét fejezte ki a Konvent a kegyes adakozóknak, köztük Andrásy Manónak, aki vaságyakkal látta el az árvaházat; Koós Istvánnak a 10.000 k.-ás alapítványért s Hubay Irmának, aki egy kertet ajándékozott árváinknak.

Tudomásul vette a Konvent az állandó bizottság jelentését azokról az intézkedésekről, amelyeket árvaházi, theologiai, közalapi, miszsiói stb. ügyekben fogantatosított a Konvent üléséig; majd köszönetét fejezte ki dr. Szilassy Béla elnöknek, aki mint szenátor a miniszteriumban eljárván ígéretet kapott, hogy az illetékes hivatalok a Kárpátaljai kerület törvényesen megválasztott püspökével a közvetlen érintkezést felveszik.

Részletesen megvitatta a Konvent a pénzügyi, közalapi és nyugd. intézeti bizottság jelentéseit s *Idrányi Barna* nyugd. intézeti igazgató és *Kövér Árpád* pénztárnok fáradozásait elismeréssel honorálta; továbbá *Simon Mihály*, betegsége miatt hivatalától megvált konventi pénztárnoknak érdemeit jegyzőkönyvében megörökítette.

Foglalkozott a Konvent *Komjáthy Gábor* előterjesztése kapcsán azzal a kérdéssel is, hogy vajjon a ref. templomok használata megengedhető-e más egyházaknak s köztük pl. a csehszlovák egyháznak? A Konvent a templomok istentiszteleti célokra való átengedését az illető egyház dogmatikai felfogásától teszi függővé s minden esetben megvizsgálni kívánja az illető egyház hitvallását. Amíg ez meg nem történik, addig az egyházi előljáróknak fegyelmi eljárás terhe alatt tilos református templomot más egyháznak használatra átengedni.

A fentebbieken kívül számos adminisztratív természetű és kisebb jelentőségű ügyben hozott határozatot a gyűlés, amelyek mindenikéről számot adni lehetetlen egy rövid tudósítás keretében; mi csak az egyetemes érdekű határozatokra terjeszkedhettünk ki. A határozatok részletes ismertetésére és teljes felsorolására nincs is szükség, mert Dusza János konventi lelkészi jegyző ígérete szerint 3 hónapon belül az ülés jegyzőkönyve nyomtatásban megfog jelenni.

Befejezésül örömmel jegyezzük meg, hogy az a pesszimiztikus hangulat, a mely eddig a konventi ülések tárgyalásaira ránehezedett,

mintha engedett volna feszültségéből. Az „esztendőök után, a melyekben láttunk sok gonoszt,” mintha egy jobb jövő képe villant volna meg azok előtt, akik egyetemes egyházunk hajóját kormányozzák; a teljes egyetértés s a lelkek szép összhangja nyomán a bizakodás tavaszi napfénye csillogott a szemekben. Bárcsak fel ne váltaná ismét a csüggedés borulata!

Irodalom.

Csendes esték. Szerkeszti: Pap Géza, szalkszentmártoni ref. lelkész. Egy füzet ára 1'20 Kč.

Egy évvel ezelőtt indult meg ez a vállalkozás csendben. Azon a hiányon akart segíteni, amit bizonyára minden lekipásztor érzett és érez, hogy t. i. népünk kezébe nem tudunk megfelelő építő, léleknemesítő és olcsó olvasmányt adni. Így kénytelenek vagyunk ölbetett kezekkel nézni, hogy miként fertőzik meg falusi népünk lelkét vagy „a futkározó atyafiak”, vagy a politikai agitátorok által kolportált, kertes értékű irodalmi „termékek”.

Ezek a havonként megjelenő füzetek tehát fontos missziót teljesítenek. Olcsó, református szellemű olvasmányokat nyújtanak mindenkinek, hogy a mai sok bajjal és küzdelemmel teljes életben egy-egy csendes estével ajándékozzák meg korunk meghajszolt gyermekét. Egy esztendő elég idő arra, hogy egy ilyen vállalkozás bebizonyítsa életrevalóságát és szükségességét. A magyarországi egyházi sajtó a legteljesebb elismerés hangján ír minden egyes füzeetről, amihez mi is teljes szívből csatlakozunk.

Eddig a következő 12 füzet jelent meg: 1. Pap Géza: A halál árnyékának völgyében. 2. Böszörményi Jenő: Egy szatócsbolt története. 3. Szász Károly: A költő-püspök. 4. Jakosné. Nederbragt Gerda: Képek a holland református nép életéből. 5. Lukácsy Imre: A divat és erkölcs. 6. Nagy Ákosné, Szigethy Piroska: Egy édesanya levelei. 7. Bogdán Gyula: Gyapjuszalak. 8. Dr. Sebestyén Jenő: Hercegnő és reformátor. 9. Hegyi Sándor: Levél Amerikából. 10. Papp Takács Erzsébet: Egy gyertyafény az örök karácsonyfáról. 11. Pap Géza: A szenvedések iskolájában. 12. Vargha Tamásné: Közel már az otthon. A 13. füzetet Dr. Csikesz Sándor írja szentföldi utjáról. (Egy füzet terjedelme 16 oldal.)

Megrendelhetők a Barsi Ref. Egyházmegye Iratterjesztésénél: Ref. Lelkészi Hivatal Hont, Dármoty, pp. Oros.

HIREK

— **A theologiai és középiskolai internátusra** ujabban felajánlották az 1000 K. hozzájárulást: *Komjáthy Gábor* esperes Ungvár, *Molnár Gyula* lelkész Balogiványi. Ujabb befizetések: *Bernáth Zoltán* Vaján 500 K., *Czirók Béla* Komárom 200K., *Kelemen Kálmán* Komárom 300 K., *Luby Lajos Pálóc* 100 K., *Biki Ferencz* Nagyszőlős 200 K. Összes befizetés 1931. márc. 19-én 34.606 korona.

— **Balogh Elemér** püspök, konventi elnök f. hó 7-én Prágában, a Magyar Akadémiások Körének estélyén a magyar ifjuság feladatairól előadást tartott, amelyet a nagyszámban jelenlevő ifjuság és a prágai magyar kolónia megjelent tagjai osztatlan tetszéssel fogadtak. Jó volna, ha egyházi vezéreink minél gyakrabban megjelennének az egyetemi városokban s az egyház és az egyetemi ifjuság közt mindinkább lazuló kapcsolatot személyes hatásukkal erősítgetnék.

— **Skót vendégek Budapesten.** A skót misszió iskolaügyeinek megbeszélése céljából febr. 26-án 3 skót vezető ember: *dr. J. M. Webster*, *T. B. Stewart Thomson* és *Mac Gregor Greenock* lelkészek Budapestre érkeztek. *Dr. Webster* március 1-én a Skót-Misszió nagytermében magyar nyelven prédikált; március 4-én pedig *T. B. Stewart Thomson* tartott előadást „A skót egyházak egyesüléséről, példaként az egész keresztény világnak” címen.

— **A Soli Deo Gloria Szövetség** országos diákkonferenciája március hó 29—31. napjain lesz Budapesten. Előadók: *Dr. Makkai Sándor*, *dr. Kavasz László*, *dr. Kováts J. István*, *dr. Sebestyén Jenő*, *dr. Enyedy Andor*, *Bakó László*, *dr. Vasady Béla*, *Bogdán Gyula*, *dr. Kádár Mihály*, *Nyáry Pál*. Részvételi díj 11 Pengő. Jelentkezéskor 4 pengő fizetendő. —

— **Dr. Baltazár Dezső püspök** husz éves püspöki jubileumát ünnepi keretek között üli meg az egész magyar református egyház a nyár folyamán. A jubileummal kapcsolatosan tartatik az ORLE közgyűlése, valamint a Presbiteri Szövetség országos konferenciája Debrecenben s ez alkalommal tartja a tiszántúli református egyházkerület is közgyűlését ugyanott.

— **Leégett templom.** Nagy csapás érte pár héttel ezelőtt a mármaroszigeti reformátusokat, amikor templomuk teljesen leégett. A tűz a

főtoronyban keletkezett, ahol az éjjeli őrséget tartó tüzoltó tüzet rakott a kályhában. A tűz, amely éjjél után 1 órakor keletkezett, egész estig tartott. A főtorony nagy robajjal dőlt össze s a templom értéktárgyai és felszerelése is mind elégtek.

— **Kecskeméten** megkezdődött az olyan felnőttek konfirmációi oktatása, akik annak idején bármi okból elmulasztották a konfirmációt. Az oktatás vasárnap délutánonként történik.

— **S. Norwalki** (Amerika) református egyház minden évben „*bibliai vasárnap*”-ot tart. Célja ennek az, hogy minél jobban megkedveltesse a bibliát és terjedését elősegítse.

— **A református lakosság száma.** Magyarországon 1.777,286. Az egyházközségek száma 1183. Iskolája 1020 egyházközségnek van, 163 egyházközség nem tart fent iskolát. Iskolaépület 1634, tanterem 2510 van. A tanítók száma 2540, a tankötelesek száma 188,437. Református középiskolába 5324 tanuló jár, 15.897 református növendék nem református középiskolában végezte tanulmányait.

HIVATALOS RÉSZ

Református Keresztyén Egyház Egyetemes Konventjének Elnöksége, Pozsony.

115/1931. **K ö r l e v é l.** Fontos. Valamennyi Nagytiszteletű Lelkeszi Hivatalnak. A prágai utánjárásunkból kifolyóan reméljük, hogy a konventi felterjesztésre sikerül a lelkésznyugdíj, gyámoldai stb. járulékokat a kongruavallomás beszámítható adatai közé vétenni, erre a lustrumra jölehet az idevonatkozó utasítás ezt, elkésztett betérjesztésünk miatt, nem engedi. Méltóztassanak tehát Lelkeszttestvéreink kongruavallomásukba a fenti járulékokat a kiadási rovatba venni az új kongruabevallási ivecben. Szeretettel szolgáljuk: Pozsony, 1931. III. 12.

Balogh Elemér püspök,
konventi lelkészelnök.

Pályázat. A vámosladányi ref. népiskolánál ujonnan szervezett ideiglenes II. tanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetés: évi 1200 Ké, lakbérpótlék, kertilletmény az egyháztól s a többi államségély. Pályázhatnak nőtanítók is, ki köteles a rábizott osztályt tanítani s a női kézimunka tanítását elvállalni. Pályázatok folyó hó 25-ig az alsószecsei esperesi hivatalhoz küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó.
Ref. presbitérium.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

Mindenkit érdekel!

Alkalmi vétel

Aranykönyv is kapható!

Különböző fajtájú és nagyságu rovatozott papirok i v e k b e n (számadási, főkönyvi, jegyzőkönyvi és naplói könyvekre alkalmasak) gyári áron alul k a p h a t ó k.

Aranykönyv is kapható!

Heiman Vilmos
papirkereskedésében Vefké
Kapušany, Slovensko.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása k. 35.

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

► Előnyös részletfizetési feltételek. ◄

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

ámek povoleno feditelstvím post. a teleg. v Košičiach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vélké Kapuőany“ címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicseri Ielkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Virágvasárnaptól — Husvétig.

„Imé felmegyünk Jeruzsálembe.“ Eme szavakkal indul el Jézus azon az uton, amelynek párja nincs az emberiség történelmében, amelynek három állomása: Virágvasárnap, Nagypéntek, Husvét.

Három olyan mozzanata az emberiség történelmének, amelynek hatását évezredek mérik.

Az örökkévaló Isten kezének olyan nyomai, amelyek az emberiség életéből kitörölhetetlenek e világ végezetéig.

Kitörölhetetlenek és egymástól elszakíthatatlanok.

A virágvasárnap ünnepi ragyogását oly hamar besötétíté a nagypénteki kereszt árnyéka!

De a nagypénteki gyászt még hamarabb elűzte a Husvét diadalmas fénye, az isteni kegyelemnek ez a világ sorsát meghatározó hatalmas bizonyossága, amikor nem engedte, hogy az ő szentje rothadást lásson, amikor kihozta a sírból a feltámadott Jézust és bevitte az ő dicsőségébe.

Mert: „Mindezeket el kellett szenvednie a Krisztusnak s úgy menni be az ő dicsőségébe.“

Ma még ennek az utnak az első állomásán vagyunk: Virágvasárnap van.

Boldogan mereng a lelkünk e nap eseményein. A lelkes néptömegben, a Jeruzsálembe vonuló Jézus elé szórt hódolatjeleken. Ugy örül a lelkünk az ünneplő nép kiáltásain, mely királynak nevezi Jézust. Ugy szeretnénk, ha valóban királya lehetne annak a népnek, szabadító királya, egy örökkévaló ország számára Megváltója. Ugy szeretnénk elválasztani e ragyogó naptól a félelmetesen közeledő Nagypénteket.

De nem lehet.

Merengésünkből felébreszt az ünnepektől, a körülrajongott Megváltó. Akit nem téveszt meg, nem enged elbizakodni az ünneplés múlt fénye, ragyogása. Ő már látja a Nagypéntek keresztjét, de „engedelmes mindhalálíg“, aki „Mikor közeledett, látván a várost, sira azon mondván: vajha megismerted volna te is, csak a te mostani napodon is, amik néked a te békességre valók! De most elrejtettek a te szemeid előtt. Jönnek reád napok, mikor a te ellenségeid a földre tipornak téged, mivelhogy nem ismerted meg a te meglátogatásodnak idejét.“

„Még egy kevés ideig veletek van a világosság. Járjatok, amíg világosságotok van, hogy sötétség ne leljen meg titeket: és aki a sötétségben jár, nem tudja, hová megy.“ „Aki szereti a maga életét, elveszti azt és aki gyűlöli a maga életét a világban, örök életre tartja meg azt.“

„És noha ő ennyi jelt tett vala előttük, mégsem hívének őbenne.“

„Hívének ugyan benne, némelyek a főemberek közül is, de a farizeusok miatt nem vallák be, hogy ki ne rekesztessenek a gyülekezetből: mert inkább szerették az emberek dicséretét, mintsem az Istennek dicséretét.“

Szenvednie kellett tehát; meg kellett halnia az Idvezítőnek, hogy az ő dicsőségébe bemelessen, annak a gonosz nemzetségnek pedig el kellett pusztulnia, földre tiportatnia, amint megmondattott.

A Krisztus engedelmes volt a keresztnek haláláig s úgy lett „a feltámadás és az élet“ egy egész világ számára; az a csak a maga életét szerető, világosságtól elfordult, megvakult nemzetség nem gyógyulhatott meg s elveszté életét.

Virágvasárnapot ünnéplő, Jézusnak hozsán-
nát kiáltó nép! Te melyik uton jársz?... A
halálíg engedelmes Krisztusén-e, vagy a köny-
nyen változó első virágvasárnapi sokaságén?...

Látod-e az ünnep fényében is a Nagypéntek
keresztjét?... Kész vagy-e mienni az Idvezítő
után a feléje vezető uton is?... Akarsz-e az ő
világosságában járni?... Mersz-e mellette az
emberek előtt is bizonyoságot tenni?... Kész
vagy-e a magad életét elveszteni, hogy meg-
tartsd azt az örökéletre?... Megismered-e, meg-
cselekszed-e azokat, amik a te békességedre
valók?...

Ha igen; ha vele együtt szenvedsz, vele
együtt bemegy az ő dicsőségébe, megéred egy
új élet husvéti diadalát.

S ha nem?... Ha a virágvasárnapi sokaság
utján jársz, ha megveded a Krisztusban megje-
lent igaz világosságot, ha csak a magad életét
szereted, az emberek dicséretét hajszolod, de
bizonyoságot tenni nem mersz, ha megveded a
békességedre valókat: rajtad is beteljesedik a
jövendölés és „*Jönek reád napok, amikor ellen-
séged körülvesznek téged és a földre tipornak,
mielthogy nem ismerted meg a te meglátogató-
sodnak idejét.*” Ha nem elég még a jel, amely
az Isten látogatását jelenti életedben, jönnek
súlyosabbak is, amíg teljesen eltiportatol, de az
Isten meg nem csufoltatik.

Népvezetők! Órállók! Ti melyik uton jár-
tok?... A Krisztusén-e, vagy a hozsánázó,
ünnéplő tömegén?...

Tudtok-e ékes szavalások helyett bizonyosá-
got tenni Mellette, ha talán kirekesztenének is
a gyülekezetből?... Istennek dicséretét keresi-
tek-e inkább, mint az enyérekét? A Ő vi-
lágosságában jártok-e szüntelenül? Tudjátok-
e elveszteni életeteket is Érette?...
Érzitek-e a rátok bizott nyájért a halálíg való
felelősséget?... Tudok-e az elvakult, bűnös
népért igazi könnyeket hullatni a népszerűség
dicsfényében is?... Készek vagytok-e akkor is a
kereszt felvételére, mint Jézus földi dicsősége
csúcspontján is?...

„*Mert aki szereti a maga életét, elveszti azt.*”
És jaj a hűtelen pásztoroknak! Mert itt is bi-
zonyos és örökké igaz az Irás: „*Szoros a kapu
és keskeny az út, amely az életre visz és kevesen
vannak, akik megtalálják azt. És tágas az a kapu
és széles az az út, amely a veszedelemre visz és
sokan vannak, akik azon járnak.*”

Menjünk hát halálíg engedelmesen a Krisz-
tus után a virágvasárnapnál tovább is a Gol-
gotháig, a keresztig s akkor vele és Általa a
Husvéthoz, a boldog, diadalmas új élet regge-
léhez is megérkezünk!

Sz. I.

*A hit mindent kipótol, helyrehoz, tudományt,
kenyeret, méltóságot ad, — de a hitet nem pó-
tolja semmi.*

(Ravasz László.)

Az Egyetemes Konvent elé- terjesztett

bizottsági jelentés a beretkei református árvaház 1930. évi
működéséről.

Főtiszteletű és méltóságos egyetemes kon-
vent. A beretkei református árvaház 1930-ik
első teljes esztendeje a határozott fejlődés és
konszolidáció jegyében telt el. Az előző évi
18 árvával szemben a múlt esztendőben 28
árva gyermek állott gondozásunk alatt. A leg-
idősebb árva 12 éves, a legfiatalabb 6 éves.
Az árvák tulnyomó nagy része abszolút va-
gyontalan, egész árva. Van néhány félárva, sőt
van 2 olyan fiú is, a kiket — dacára, hogy
nem árvák — a teljes elzüléstől való meg-
mentésük érdekében kellett felvenni. Az árva-
ház egészségi viszonyai megfelelőek. Beretke
maga egy igen egészséges falu, déli fekvéssel,
sok erdővel, folyóvizekkel. Az árvaház fekvése
is elsorangu. Napsugárban, jó levegőben igazán
nincs hiány. Az év elején, valószínűleg hus-
fertőzés következtében, 3 tifuszgyanus esetünk
volt. A megfelelő korházi kezelés azonban csi-
rájában elfojtotta a bajt, a veszedelem hamar
elmult és a további fertőzésnek eleje vétetett.
Az intézet orvosa, dr. Rothmann Sándor fiatal
kórorvos nagy ambícióval látja el az árvaházat
orvosi segítséggel és csakis kész kiadásainak
megtérítését kéri szolgálataiért. E helyről mon-
dunk neki köszönetet, valamint Schédelbauer
Ödön tornaljai fogorvosnak, a ki teljesen díjta-
lanul kezelte árvainkat. Az árvaházi nevelés-
és ellátás ellenőrzése céljából az árvaházi bi-
zottság többször kiszállt a helyszínére, a bi-
zottság egyik-másik tagja pedig csaknem he-
tente ellátogatott Beretkére.

Az árvák keresztyén, kálvinista szellemben
való nevelése ebben az évben is a Bácsy
Gyulától és nejétől megszokott szakértelemmel
és lelkes odaadással folyt. Az árvaházi rend
és fegyelem megfelelő. E tekintetben is felvilá-
gosítással szolgálhatnak az árvaházban megfor-
dult érdeklődők. A gyermekekkel mindennap
tartatik áhitat és hetente egyszer gyermek
bibliaóra. Az árvák a többi iskolás gyermekkel
együtt mindennap részt vesznek a szokásos
reggeli isteni tiszteleten a templomban. Az ár-
vák helyes nevelését nagy mértékben előmoz-
dítja ujabbban a beretkei egyház fiatal kiváló
tanítójának: Gérecz Lajosnak az árvaházi mun-
kába való bevonása. Az államnyelv intenzív
tanításán felül kertészkedésre, gyümölcsfaápo-
lásra, oltásra, kosárfonásra, fafaragásra, ösz-
hangzatos éneke stb. tanította vagy fogja tani-
tani a legközelebbi jövőben az árvákat. Sulyt
helyeztünk az intenzív tornatanításra és az ez-
zel kapcsolatos kirándulásokra.

A dologi kiadások körül a lehető legna-
gyobb takarékoskodást vezettük be. E tekin-

telben Barna Béla ny. ezredes ur hasznos tanácsait is figyelembe vettük. Az elszámolás világosan beigazolja, hogy az egész vonalon igen nagy megtakarításokat értünk el az előiránnyal szemben. Talán csak a berendezésekre kellett nagyobb összeget költenünk a felvetnél. Ezt azonban megokolja a nagyobb gyermeklétszám. Az intézet felszerelése ez idő szerint már eléggé megfelelő. Könnyített rajtunk Andrassy Manó (gróf) ur nagylelkűsége, a ki pompás vaságyakkal látta el az intézetet. Ebben az évben is kell még keríteniünk és planirozunk. A jövő programja az intézetnek vízvezetékekkel való felszerelése és villanyvilágítással való ellátása, a mely a Tornallyay Margit urnő szomszéd telkén létesítendő vízvezetési berendezéshez és villanyvezetékhez csatlakoznak.

Az árváink érdekében az elmúlt esztendőben is megnyitlak nemcsak a szívek, hanem az erszények és éléskamrák is. Kereken 80.000 Ké. készpénz adomány érkezett árvaházunkhoz. Ebben az összegben nincs benne a konvent kölcsöne és segélye, mert az elmúlt esztendőben az árvaház egy fillért sem kapott a konventtől. Nagyrésztben magánosok, kistrésztben egyházak voltak az adakozók. A gömöri példát már több egyházmegye, így az abauji, felső-zempléni és kárpátaljai ungi e. megye követte, kimondva a lelkészek, tanítók és egyházak önkéntes megadóztatását árvaházunk céljaira. Itt csak az a baj, hogy a lelkes határozatokat csak igen kis mértékben követték tettek. Ily címen az elmúlt évben mindössze 3.748 Ké. fizettetett be az említett 4 egyházmegyéből, a hátrálék pedig hozzávetőleg k. b. 26.000 Ké. A bizottság kénytelen ezt a tényt szóvá tenni és a konvent segítségét kérni az ilyen természetű e. megyei határozatok végrehajtását illetőleg. Kivétel a kárpátaljai ungi egyházmegye, a melyik—igaz, hogy csak ebben az évben, de 100 %-ban és egy összegben befizette a megszavazott hozzájárulást, példát mutatva ezzel nemcsak az árvaház iránti szeretetőknek, hanem a fegyelmezett és pontos ügyvitelre is. Kos István, immár néhai rimaszombati nyugalmazott tanító 10.000 koronás alapítványt tett az árvaház céljaira, Hubay Irma beretkei urnő pedig egy szép kertet ajándékozott intézetünknek. Erről a helyről is hálás köszönet a nemesszívű adakozóknak.

Az adományok részletes kimutatása egyházmegyék és egyházkerületek szerint csoportosítva a következő:

1. Barsi egyházmegyéből	8.609,— Ké
2. Komáromi egyházmegyéből	7.702,95 Ké
Dunáninneni e.-ker.-ből 16.311,95 Ké	
3. Abauji egyházmegyéből	6.417,20 Ké
4. Alsózepléni e.-megyéből	2.302,80 Ké
5. Felsőzepléni e.-megyéből	1.695,90 Ké
6. Gömöri e.-megyéből	29.806,15 Ké

7. Szlov. Ungi e.-m.-ből	4.609,20 Ké
Tiszáninneni e.-ker.-ből 44.831,25 Ké	
8. Beregi egyházmegyéből	12.771,— Ké
9. Máramaros Ugocsai e.-m.-ből	5.165,75 Ké
10. Kárp.-aljai Ungi e.-m.-ből	1.659,— Ké
Kárpátaljai e.-ker.-ből 19.595,75 Ké	
Összesen 80.738,95 Ké.	

Beterjesztett, de le nem tárgyalt szervezeti szabályzatunk értelmében az árvaháznak alapító tagja mindenki, a ki legalább 1.000 koronát adott az árvaháznak. Az eddigi alapítók névsora a következő:

1930. dec. 31-iki állapot.

1. Tornallyay Margit, Beretke	100.000,— Ké
2. Kos István (néhai) Rimaszombat	10.000,— "
3. Tornallyay Zoltán Tornalja	10.000,— "
4. Técsői ref. egyház	4.000,— "
5. Huszti ref. egyház	3.500,— "
6. Barna Béla Melléte	2.000,— "
7. Király Kálmán dr. Tornalja	2.000,— "
8. László Vass Lajos	2.000,— "
9. Minaji ref. egyház	1.500,— "
10. Kisgejőci ref. egyház	1.200,— "
11. Bácsy Gyula Beretke	1.000,— "
12. Bornemisza Elemér Bátka	1.000,— "
13. Buzy Márton (néhai)	1.000,— "
14. Dapsy Béla dr. Szkáros	1.000,— "
15. Dusza János Pelsőc	1.000,— "
16. Deák Gyula Kassa	1.000,— "
17. Bertók Béla Munkács	1.000,— "
18. Kathona László dr. Rozsnyó	1.000,— "
19. Kovács Bertalan Rimasimonyi	1.000,— "
20. Komáromi egyházmegye	1.000,— "
21. Lukács Géza Rimaszombat	1.000,— "
22. Nyugat felől fujta a szél	1.000,— "
23. P.-Czinke István Rimaszombat	1.000,— "
24. Percz Samu Rimaszombat	1.000,— "
25. Patay Károly Alsószecse	1.000,— "
26. Lengyel L. dr. Királyhelme	1.000,— "
27. Pelsőci ref. Leánykör	1.000,— "
28. Rimaszombati ref. Leánykör	1.000,— "
29. Salamon Ferenc Somorja	1.000,— "
30. Sedivy László	1.000,— "
31. Sutka István dr. Nagykapos	1.000,— "
32. Pum Ferenc Bene	1.000,— "
33. Stoffné Ujhelyi Szeréna	1.000,— "
34. Tihor Gábor és Irma	1.000,— "
35. Tornaljai járás	1.000,— "
36. Tornaljai hitelintézet	1.000,— "
37. Török Győző Kassa	1.000,— "
38. Szlov. Ungi egyházmegye	1.000,— "
39. Varga István Tornalja	1.000,— "
40. Vágfarkasdi ref. egyház	1.000,— "
41. Zehery István Rimaszombat	1.000,— "
42. Gömöri püspöki gen. visitatio alkalmával gyűjt. perselypénz	1.100,— "

Összesen 168.300,— Ké

A 168.300 Ké. végösszegeből 142.100 Ké. vagyis 84 % a gömöri egyházmegyére esik. A fenti kimutatásokban csakis a készpénzadományok vétettek számba. A természetbeni adományok

ellenértéke mintegy 8.000 korona volt, a melyből 5587 Kő. értékű élelmiszer felhasználtatott, a felesleges termény pedig eladatott.

Az árvaházi igazgató egyházkerületi missziói lelkészi állásáról lemondván, az árvaház más utakon kénytelen a propagandát folytatni és a gyűjtési akciót intenzívebbé tenni. E célból az árvaházi igazgatót fogja propaganda és gyűjtési utakra kiküldeni. Ezt megkönnyítendő, az árvaházi bizottság országos és évről-évre megismétlődő gyűjtési engedély kieszközlésére kéri fel a konventi elnökséget. Hatóságoktól is lehet adományt kapni. Példa erre a tornaljai járási bizottság, a melyik kérés nélkül is juttatott 1.000 koronát az árvaháznak.

(Folyt. köv.)

Igaztalan támadás Szabó Béla ellen.

A magyarországi Magyar Protestánsok Lapjában egy huszti volt presbíter fia támadó cikket helyezett el, amelyben a csehszlovákiai magyar református lelkészi kar egyik legagilisabb és legkiválóbb tagját, Szabó Bélát, a huszti egyházközség közbecsülésben és közszerepben álló lelkészét, a kárpátaljai egyházkerület értékes belmissziói lelkészét, alaptalanul pellengérré állította.

A cikkel foglalkozott előbb a huszti presbíterium, majd az egyházlátogatás alkalmával az egyházközségi közgyűlés is s mind a két gyűlés alaptalan rágalomnak, a sértett hiúságból fakadó rosszindulatu hazudozásának minősítette a cikk tartalmát.

Jól esik, hogy a huszti gyülekezet szinte ünnepelte igaztalanul megsértett lelkészét s a cikknek csakugyan lett hatása, de nem bomlasztás, amit el akart érni, hanem hatalmas egybefogása a gyülekezet jó lelkű, hívő tagjainak, akik az egyházközség 99 %-át alkotják.

Magával a támadó cikkel s annak cáfolatával feleslegesnek tartjuk foglalkozni. Itt csak csodálkozásunknak kell nyomatékosan kifejezést adnunk amiatt a — ha nem is rosszakaratu, de — könnyelmű eljárása miatt a Magyar Protestánsok Lapjának, hogy a testvér magyar egyetemes egyház egyik legvirágzóbb, hitélet szempontjából egyik legerősebb gyülekezetéről s annak országszerte ismert lelkészéről ilyen cikket leköszölt. A csehszlovákiai magyar kávinista lelkészi kar méltán elvárhatja a testvér egyház lapjaitól, hogy kellő informálódás után közöljön csak olyan cikket, amely a testvérek ellen szól. Jelen esetben bizonyára nem történt volna meg, hogy a Magyar Protestánsok Lapja ilyen szörnyen melléfogjon s pláne egy állásnélküli, éretlen ifju informálására, aki az

apját állítólag ért sérelem miatt belegázol a gyülekezet és a lelkész becsületébe.

Legyünk óvatosabbak, mert a törvényes követelményeken kívül morális szempontból is igen nagy kár háramolhat az ilyen, tájékoztatásból eredő sértegetésből.

A lap és a cikk szerzője ellen egyébként úgy a gyülekezet, mint a lelkész a törvényes eljárást megindította.

Az egyházlátogató bizottság elnöke.

Problémáink.

Uj feladatok. Városokban járva és vonaton utazva, az u. n. „intelligens” embereknek egy újfajta típusával találkozunk lépten-nyomon. Kisebb-nagyobb kézi táskájukkal roppant eleveneknek, mozgékonyaknak látszanak első tekintetre. Mint valami civil hadseregnek a katonái, állandóan készenlétben vannak. Megjelenésük, fellépésük határozott, legtöbbször megnyerő és bizalmat keltő. Általános műveltségük széleskörű, szakképzettségük és beszélőképességük pedig egyenesen csodálatraméltó. Városi szállodákban, járműveken a legtöbbször ők képezik a forgalmat, s feladatuk: szakadatlanul utazni, rábeszélni, üzletet kötni. Ez az új típus: az u. n. „utazók”, kereskedelmi ügynökök típusa.

Régebben, míg nem volt nagy a konkurencia s az igények nem voltak ily kényesek, erre a gárdára nem volt szükség. Akkor maga a közvetítő kereskedő ment a gyárhoz, illetve vállalatához. Most ez többiak keresik fel, direkt e célra beállított alkalmazottakkal, a kereskedőket.

Erre is vonatkozik: II. Kor. V. 17/b.: „a régiek elmultak, imé ujja lett minden” Csak mintha a mi egyházi életünkben maradt volna minden a régi. (Szó se róla, bizonyos vonatkozásban jó a merev konzervativizmus, de semmiesetre sem a fejlődő élet rovására.) Mintha csak mi nem vennők észre a változott életviszonyokat és a viszonyok változott életét. Mintha mi még mindig ráérnénk. Olyan biztosak vagyunk, ill. hisszük magunkat, dolgainkban. Várainkat bevehetetleneknek tartjuk. Pedig a konkurencia itt is fellép, nem különben az igények fokozódása is. Történnek ugyan itt-ott lépések, de ezek magukon viselik még mindig az egyéni kezdeményezés jellegét, még ha egyikre-másikra a konventi határozatok hivatalos köntösét adjuk is. Egyetemes megmozdulást nem veszek észre.

Gondolok pedig itten a leány-és diákkonferenciák rendezésére s arra a körülményre, hogy legutóbb sok szó esett a ref. intelligencia visszahódításáról. Mindezek helyesek. Mindezekre szükség van. Csupán a sorrendet nem

helyeslem. Vagyis: a gyülekezetet, vagy annak egy részét, ne a lelkészek megkerülésével, azoknak mellőzésével, hanem a lelkipásztorokon keresztül igyekezzünk meghódítani, misszionálni. Ne ifjusági konferenciákat rendezzünk mi előbb,—amelyek bizony a legtöbb pap előtt novumok—, hanem lelkészi belmissziói konferenciákat. Es, sajnos, nem úgy áll a dolog, hogy csak az intelligenciát kell visszahódítani, hanem a népet is, mert az sem a mienk százszázalékban. (Hogy mennyire nem, mutatják az üres templomok, székperek s megmutatja egy rendkívüli adókievetés szomoró fináléja: szekták, felekezetenkívüliségek, stb.) Es csekélységgem sokkal fontosabbnak, illetve sürgősebbnek tartja a nép misszionálását lelkészeink keresztül, mert az intelligencia gyülekezeteinknek csak kis részét, kb. alig 10 % -át képezi; és ha arról van szó, az intelligens emberre könnyebb ráhatni, mert lehet vele érvelni, vitatkozni, nem úgy, mint a folyton a maga igazát hajtogató, sokszor rosszakaratu és szándékosan értelmetlen néppel. (Hála Istennek, ez alól vannak kivételek.)

Régebben mi is elmondhattuk azt, amit a gyáros, — épp olyan, vagy még nagyobb nyugodtsággal, biztonság érzettel, — t. i. akinek szüksége van a portékámra, jöjjön hozzám, keressen fel. Mert jöttek is. De, ha ma nem jönnek már, ez azt jelenli, hogy igenis nekünk kell őket felkeresni az Isten Igéjével, az Evangéliommal épp úgy, ahogy a gyárok képviselői, az „utazók” felkeresik „minta-kollekciókkal” a kereskedőket, a fogyasztókat. Elvégre: Máté 28:29 („Elmenvén azért...”) nemcsak a pogány-misszionáriusoknak szól, hanem a szórvány és filia nélküli anyaegyházak lelkipásztorainak is. És, hogy a lelkészek esetleg a saját hiveik felkeresését ne tartsák a maguk megalázásának, (mert ilyenek is vannak) legelső és mindenekfelett való dolog: a lelkészek misszionálása, belmissziói konferenciák által.

Szükségesnek és elengedhetetlennek tartok azért minden évben egy-egy, tisztán belmissziói jellegű konferenciát, minden egyházmegyében, a lelkészek, a tanítók, mint belmissziói munkatársak s általában a belmisszió munkásai számára. És, hogy tudományos alapja és színezele is legyen a munkának, célszerűnek vélem e munkába bevonnai református ügyvédeinket, orvosainkat, bírónkat s általában azokat az intelligens embereket, akik a néppel hivatalosan érintkeznek, abból a célból, hogy ők milyenek látják és ismerik a ref. népet, lelkivilágát, mert erős meggyőződés, hogy mi lelkészek nem ismerjük népünket egészen, mivel nem engedi magát maradék nélkül megismertetni. Így tehát az orvosságot sem találhatjuk

el mindig és csak általános frázisokban merül ki leggyakrabban ténykedésünk.

Az egyházmegyei konferenciák eredményeinek összefoglalása lenne az évente rendezendő országos belmissziói konferencia. Ez szolgálná a lelkészek tudományos és gyakorlati továbbképzését is, amelyre szükség is van és amelyre,—hiszem—nagyon sokan vágyakozunk is. (Itt aztán megvitathatnánk anyagi helyzetünket, kongrua-sérelmeinket, stb., is.) Hitem szerint, ezekről a konferenciákról olyan erős belmissziói gárda kerülne ki, amelyik el tudná végezni az ifjusági konferenciák rendezését, intelligencia visszahódítását, stb. stb.

Legyünk rajta, hogy így legyen!

—r—a.

H I R E K

— A **theológiai és középiskolai internátusra** ujabban megajánlották az 1000 K. hozzájárulást: *Krasznay Károlyné* urnő Nagyszöllős és *Szabó Sándor* ref. ig. tanító Nagyszöllős. Az internátus megépítése érdekében megindított akciót, mely egyesek kezdeményezése volt—az Egyetemes Konvent legutóbbi ülésében legalizálta; tehát akiket eddig az tartott vissza a csatlakozástól, hogy egy, talán az egyetemes egyház célkitűzéseivel ellentétes törekvést támogatnának: most már minden aggodalom nélkül beléphetnek a 300-ak sorába.

— A **losonci ref. theol. szem.-ban** a husvéti ünnepekre elválasztott legációk névsora: 1. Nagy Sándor Farkasd. Negyed. 2. Gööz Ferenc Beregszász. 3. Patak Menyhért Nagy-géres, Örös. 4. Asszonyi István Munkács. 5. Rózsa Lajos Rimaszombat. 6. Lengyel Pál Léva stb. 7. Balla István Nagyszöllős. 8. Pógyor Lajos Ungvár. 9. Kováts József Kamocsa. 10. Vass József Királyhelme. 11. Szabó István Nagymuzsaly, Borzsova. 12. Vizváry László Ásvány, Csap, Salamon. 13. Izsák József Battyu, Bótrágy. 14. Szaszák Bertalan Nagydobrony, Kisdobrony. 15. Illyés Gyula Barkaszó, Szernye, Rafajnaufalu. 16. Csontó Géza Pelsőcz. 17. Balla Pál Kassa. 18. Turóczy Bertalan Visk. Theológiánkon választottak még: 19. Kapczy Tamás Jánosi. 20. Fekets Zoltán Kismánya. 21. Deés István Soós, Zsigárd, Deáki. 22. Sedivy László Szeszta, Nagyida, Csécs. 23. Patay Miklós Réte, Jóka. 24. Patay VII. gimn.

Alsószece. 25. Héderváry Dezső · Martosi, Ógyalla. 26. Pál Ernő Zseliz, Sáró stb. 27. Nagy Lajos Nagysalló stb. Legátust nem kér: Bucs, Nagybereg-Kigyós, Pozba-Mohi Lök, Nagybégány-Kisbégány, Komárom, Nagykapos, Mezőkaszony-Zápszony, Kisgejőcs-Nagygejőcz, Korláthelmeccz, Csonkapapi-Beregsom, Garam-szentgyörgy.

— **Szőke István** rozsnyói lelkész, theol. előadónak *Károlyi Zsuzsánnáról*, Bethlen Gábor fejedelem hitveséről tartott konferenciái előadása nyomtatásban megjelent. A füzet igen alkalmas a gyülekezetekben, iskolákban stb. való terjesztésre. Ára 1 ök., megrendelhető a Kárpátaljai Egyházkerület Iratterjesztésénél, Munkács, Kossuth u. 11.

— **„Imádságok és vallástételek“** (arany ABC) című valláskönyv (I. és II. o. tankönyve), a Konventi Iroda értesítése szerint *elfogyott*; újabb kiadás megjelenéséig *nem kapható*. Felhívjuk erre az érdekelt lelkész és tanító urak figyelmét.

— **Értesítés!** Tisztelettel értesítem mindazokat, akik bármilyen ügyben a Barsi Református egyházmegye Iratterjesztéséhez fordulnak, hogy Füzesgyarmatról *Komáromba* távoztam, tehát minden megkeresést a következő címre sziveskedjenek küldeni: *Tóth Kálmán s. lelkész, Komárno. Ref. Lelkészi Hivatal.*

. Tóth Kálmán.

— **Doktorrá avatás.** Lengyel István szikszói lelkészt a szegedi egyetemen az államtudományok doktorává avatták.

— **Magyar könyveket katonáinknak. A SZMKE akciója.** A Szlovenszkói Magyar Kultur Egylet akciót indít az irányban, hogy a katonai helyőrségeken szolgáló magyar anyanyelvű katonák részére könyvadományokat gyűjtsön. Tudvalevő, hogy a csehországi garnizonokban sok magyar katona szolgál, akik sokszor hiányát érzik a magyar olvasmányoknak. *Minden ezrednek van bő könyvtára s kultúrszakosztálya, melyek ugyan gondoskodnak a katonák szellemi táplálékáról is, idővel azonban nincs annyi könyv, amennyit a derék katonák ki ne olvastak volna s ezért indítja a SZMKE könyvakcióját, a katonai könyvtárak kibővítése érdekében.* A SZMKE szeretettel kéri mindazokat, akik könyveket hajlandók felajánlani, hogy

néhány nélkülözhető könyvet akciója számára küldjön el. Megjegyeznivalója a kéréshez csak annyi, hogy a könyvek csakis *jó és megfelelő nivóju olvasmányok legyenek, olyanok, amelyek a katonai hatóságok birálatát minden tekintetben kiállják.* Kéri az akció vezetősége továbbá azt is, hogy a könyvek állapota is kielégítő legyen, mert füzeteket, nagyon elhasznált, régi könyvmaradékokat az akció legnagyobb sajnálatra fel nem használhat. Adjunk katonáinknak kiállításban, szellemben ép, jó könyveket, szeretetünk jeléül. A SZMKE vezetősége köszönettel fogadja az adományokat s személyszerint köszöni meg. Minden küldemény s értesítés Komárom-Komárno, Kulturpalota, Szombathy Viktor titkár címén történik.

— **Két földműves művész.** Az egyik Benedek Péter festőművész, aki egyszerű napszámóból küzdötte fel magát, Isten áldotta tehetségénél fogva, hires emberré és akinek a festményeit külföldön is előnyösen ismerik. Most egy másik egyszerű parasztember tűnt fel, de ez nem festő, hanem író. Szabó Pál, biharugrai napszámos ember, aki nehéz munkával keresi meg kenyerét. Az írás mesterségét ezelőtt három esztendővel kezdte meg. Ma már egy teljesen önálló regénnyel jelent meg a könyvpiacra. Címe: *Emberek.* A bírálatok a legnagyobb elismerés hangján írják Szabó Pál legújabb munkájáról.

— **Megjelent a Magyar Vasárnap márciusi száma.** A Szlovenszkói Magyar Kultur Egylet népszerű folyóirata, a Magyar Vasárnap márciusi száma most hagyta el a sajtót. Az ötletesen összeállított lap arra törekszik, hogy népszerű cikkek segítségével képet adjon a tudomány mai állásáról. A dr. Alapy Gyula orsz. főtitkár szerkesztésében megjelent lap érdekes cikkeket hoz a következő címekkel: „Ókori utazások Afrikában”. „A beszélő papírszalag” (Néhány érdekes adat a hangosfilmhez.) „Izmaink működésének az elektromosság az alapja”. „A tenger mélységeinek felkutatása”. „Hasznos tudnivalók” (Apró cikkek a tudomány minden ágazatából.) Úgyes irodalmi melléklete szlovenszkói írók tollából közöl szép irodalmi írásokat. Ezuttal Holécziné J. Ilona és Tichy Kálmán szerepelnek derűshangu nővellaikkal s Tamás Lajos költeménnyel. A lap előfizetési ára évi 12 korona. (SZMKE titkársága, Komárom-Komárno, Kulturpalota.)

HIVATALOS IRÁS

A szlovenszkói tiszáninneri egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Szlovák kálvinisták szövetsége; alapszabályok jóváhagyása; szlovák egyházmege ügye. Rimaszombat, 1931. március 20. 168/1931. sz. körlevél. Valamennyi Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak! Tomašula János, bánóci lelkész, mint a „Szlovák Kálvinisták Szövetsége” elnöke, Balázs János lasztoméri lelkész és ezen szövetség több világi tagjának aláírásával egy kérvény érkezett hozzám, melyben arra kértek, hogy ezen szövetség alapszabályait erősítssem meg; egyszersmind e szövetségnek Nagymihályon, 1931. január 6-án tartott ülésén hozott határozatát is közölték velem, amelyben többek között arra kértek, hogy — tekintettel az 1930.-iki népszámlálás adataira, — már most azon egyházakban is rendeljem el a szlovák istentiszteletek tartását, amelyek nincsenek ugyan besorozva a szlovák egyházmegebe, de az 1930. évi népszámlálás, — kisebb vagy nagyobb számban, — szlovákokat talált bennök és ha én ezt nem tehetném meg, terjesszem kérvényüket az Egyetemes Konventre. Habár a kérvény tárgyában, jogkörömből kifolyólag, magam is intézkedhettem volna, mert az egyházi egyesületek alapszabályainak megerősítése első fokon az egyházmege s végső fokon az egyházkerület elé tartozik és mivel a felterjesztett alapszabály az egyházmege jóváhagyásával ellátva nincsen, így azt, törvényeink értelmében, az egyházmegeire kellett volna visszaküldenem, de hogy e tekintetben magamat az Egyetemes Konvent határozatával is fedezhessem, — a kérvényt, — úgy e tekintetben, mint annak ama másik pontjára vonatkozólag is, hogy az 1930. évi népszámlálás adatainak figyelembevételével már most rendeljem el a szlovák istentiszteletek tartását azon egyházközségekben is, melyeket egyházunk, a való tényeknek megfelelőleg magyar egyházaknak tekint, amelyekben azonban a népszámlálás kisebbségben vagy többségben szlovákokat talált, amely népszámlálás adatait én nem ismerem, ugylátszik azonban, hogy ök ismerik, ámbár ez irányban is meg van azon törvényes és evangéliomi felfogásom, hogy az istentisztelet nyelvének ügyében a gyülekezetek döntenek és hogy az Istenigéjét a hívők nyelvén kell hirdetni, mert csak az általok vallott nyelven történő igehirdetés lehet a gyülekezetre építő hatású és ámbár ennek megfelelőleg ezen kérésöket is visszautasíthatam volna, — de ezt is az Egyetemes Konvent elbírálása alá bocsátottam.

Mivel pedig az Egyetemes Konvent álláspontomat mindenben osztotta, vagyis helyeselte azon felfogásomat, hogy az alapszabályok megerősítése első fokon az egyházmege elé tarto-

zik, az istentiszteletek nyelvének s ezzel összefüggőleg annak meghatározása, hogy mely egyházak fognak még a szlovák egyházmegebe osztatni, csak az új törvénykönyv megerősítése után, a kiszállandó bizottság előtt, a gyülekezeti tagoknak az új törvényben biztosított szabad elhatározása által tett nyilatkozata és nem a népszámlálás figyelembe vételével, — amiről az új egyházi törvényben egy szó sincsen, — lesz eldöntve: ezennel értesítem mind a felsőzepléni esperesi hivatalt, mind a kérvényezőket, hogy a szlovák kálvinista szövetség alapszabályait, kellő elbírálás végett, a felsőzepléni egyházmegeire letettem; annak határozata után terjesztendő az fel az egyházkerületre. Addig is ismételten kijelentem azonban, hogy a szlovák gyülekezetekben szlovák nyelven való minden egyházi működés, a hitélet fejlesztése alapszabályok nélkül is nemcsak szabad, de egyenesen az evangéliom szelleméből folyik; mert, mint már több ízben hangsúlyoztam: nem szavakból áll az Istenországa, de a Szentlélek működéséből. Ami pedig az istentiszteletek nyelvét illeti, felhivom az összes egyházak lelkészeit, hogy a ma fennálló jogrend gyakorlásában senki által magokat megzavartatni, terrorizáltatni ne engedjék. Az istentiszteletek mostani állapota törvényesen van megállapítva. Ezeket a nyugtalankodó lelkészeket és a szövetséghez tartozó tagokat pedig még egyszer és utoljára figyelmeztetem, hogy eljárásuk alkalmas ugyan zavar keltésére, de nem a béke biztosítására és az Istenországa építésére és mivel a jórend fenntartása egyházi közérdek, Pál apostolnak ahhoz a figyelmeztetéséhez tartsák magokat, hogy közöttünk mindenképpen és szép renddel follyanak. (I. Kor. 14:40).

Péter Mihály
püspök.

Szerkesztői üzenet.

Egy leány. A közvetítő beküldött két levélnek összevetése után az a meggyőződés, hogy a magát hirdető „református lelkész” a valóságban nem létezik. Az élelmos üzletember csak csalétekül használja fel a hiszékeny leányok becsapására, hogy tőlük legafább az előzetes költségeket kioperálhassa. Nincs semmi értelme — véleményem szerint — ezzel az ügygel tovább foglalkozni.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékosagra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

Mindenkit érdekel!

Alkalmi vétel

Aranykönyv is kapható!

Különböző fajtájú és nagyságu rovatozott papírok i v e k b e n (számadási, főkönyvi, jegyzőkönyvi és naplói könyvekre alkalmasak) gyári áron alul k a p h a t ó k.

Aranykönyv is kapható!

Heiman Vilmos
papírkereskedésében Velké
Kapušany, Slovensko.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35.

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszecs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Fgyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomtatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novín, známek povolené ředitelstvim pošt. a telegr. v Košicích g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ és ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK PÓKJA” Verké Kapușany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkézi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Husvét jelentősége.

Ha beletekintünk a mai természettudományos világnézetet valló ugynevezett modern ember lelkébe és megfigyeljük a hitéletét, rögtön szemünkbe tűnik, hogy a hite nem is hit többé, hanem szélsőségesen merev intellektualizmus. Tulteng nála az értelem, bálványá lesz, amelynek mindent föláldoz, a lelki és érzelmi életét is. Mindenben azt keresi, ami neki hasznos és előnyös és csak azt tekinti igazságnak és valóságnak, amit az értelmével föl tud fogni. Hogyha megkérdezzük, mit hisz, ezt a feleletet kapjuk tőle: hiszem, amit látok. Hiszem, amit saját magam tapasztalok. Hiszem, amit kezemmel megtudok fogni, ami az érzékszerveim körébe esik. Amit nem tudok megérteni és megtapasztalni, az egyszerűen nem valóság, nincs. Így veszi el a természettudományos világnézetet valló ugynevezett modern ember az érzékét a láthatatlan világ iránt, mert az Istent nem látja, se műszereivel fölfogni nem tudja; a legkényelmesebb álláspontra helyezkedik és egyszerűen azt mondja, hogy Isten lélek, örökkévalóság, sirontuli élet nem létező fogalmak. Így hal meg a lelki élete, elszakad az egyházától és erkölcsi élete elveszti a legbiztosabb alapját. Ha pedig nincs legfőbb törvényadó, akkor nincs abszolút erkölcsi törvény se és ezzel az egyéni és társadalmi élet a legábilisabb talajra épül föl. A nagy orosz írónak, Mereskovszkijnak van egy értekezése (Emmaus felé), amely éppen a „modern” ember hitvilágával foglalkozik és vázolja néhány nagy filozófusnak az életről és a halálról vallott felfogását. Elmondja ebben, hogy a modern filozófusok és a természettudomány művelői között vannak, akik hirdetik az egyén halandóságát és csak a faj fönmaradását fogadják el. Az emberről azt

mondják, hogy az csak jelenség, a semmiből jön és a semmibe tér vissza. Krisztus is, bár a legmagasabb, de nem abszolút személyiség, a semmiből jön és a semmibe tér vissza, meghalt és nem támadott fel. Foglalkozva ezután részletesen e kérdéssel, a nevezett író értekezése végén arra a végkövetkeztetésre jut, amit az Evangélium is tanít, hogy amikor az ember Krisztus föltámadásának és az egyéni föltámadásnak hitét elveti, ezzel az életét üressé és céltalanná tette. „Ha Krisztus nem támadott föl, ha az abszolút egyén nem győzte le a halált, akkor az élet értelme értelmetlenség, a nemlét akarása és a gyilkolás és öngyilkosság szellemét nem lehet elhárítani.” Eszerint tehát, aki a föltámadás hitét elveti, megtagadja az élet magasabb értelmét. Modern korunk egyéni és társadalmi életének a képe a legnagyobb bizonyosság mellett, hová süllyed le az emberi méltóságáról s magasabbrendűségéről megfelejtkezett ember. Ami az embert fölé emeli a többi teremtménynek és igazán emberré teszi, az éppen az örökkévalóság hite. E nélkül tehetetlen rabszolgájává lesz a világnak, nem látja meg az élet magasabb szépségeit, a világban börtönét látja, amelyből nincsen szabadulás.

Ott van husvét jelentősége, hogy ez oldja meg az emberi élet titkát. Ekkor lesz nyilvánvaló, hogy az ember két világ polgára; hogy a látható világ fölött ott van a magasabbrendű láthatatlan világ. Husvétban Isten egy ablakot nyit meg a földi börtönvilág épületén, amelyen át belesugározhatja a földi világba az örökkévaló világ sugarait. Olyanok voltunk, mint az a rab, aki életfogytiglani börtönre volt ítélve. Meghasonlott lélekkel hordozta dohos, sivár cellájában reménytelen életét és sovárogyva

várta a földi kintől megszabadító halált. Csak akkor volt boldog, mikor cellájának vasrácsos ablakán beragyogott a napfény. Odatartotta halvány arcát a vasrácsos ablakhoz és örült a szíve, hogy megfűroszthette azt a nap sugaraiban. Élő-halott volt; onnan kívülről senki se jött el hozzá, egyedül a napsugár jött el s hirt hozott néki, hogy van világosság, van melegség, odakint van élet, amely nem olyan sivár, mint bent, a börtönben, hanem szebb és boldogabb.

Husvét jelentősége ami életünk számára az, hogy Isten a bennünket bezáró világ épületén kinyit egy ablakot és azon át ami börtönvilágunkba belesugározta az örökkévalóság fényét. Isten nem elégszik meg azzal, hogy a szívünkbe belehelyezte az örökkévalóság vágyát, hanem husvét fénye mellett megengedi, hogy áttekintsünk ebbe a világba. Husvétkor kitesszük mi is a lelkünket a magasságok világának fénye elé s boldogan fogadjuk a nagy bizonyosságot, hogy nem börtönünk ez a világ; van szabadulás, van viszontlátás, van örökélet, mert a föltámadott Krisztus hirdeti nekünk: Én élek, ti is éltek. *Zsemlye Lojos.*

Az Egyetemes Konvent elé terjesztett

bizottsági jelentés a beretkei református árvaház 1930. évi működéséről.

(Folytatás.)

Az árvaház 1930. évi részletes számadását van szerencsénk a következőkben előterjeszteni:

1. J ö v e d e l m e k :

1. Egyenleg 1930. január 1-én	90.470,—
2. Kos István alapítványa	10.000,—
3. Kisgejőczyi egyház alapja	1.200,—
4. Királyhelmecezi egyház alapja	900,—
5. Minaji egyház alapja	500,—
6. Patay Károly esperes alap.	1.000,—
7. Szlov. Ungi em. hozzájárulása	1.434,—
8. Huszti egyház hozzájárulása	1.000,—
9. Nagyszőlősi Asszonykör adom.	500,—
10. Adományok a gömőri alapra	4.720,—
11. Adományok a Bácsy P. alapra	7.029,30
12. Leánykörök adománya	4.644,10
13. Iskolás gyermekek gyűjtése	893,50
14. Gyűjtőkönyvecskéken befolyt	5.360,—
15. Egyébb adományok	41.562,05
16. Czinke-féle vallás. könyvekből	10.370,50
17. Vegyes jövedelmek	11.481,40
18. Természetbeni élelmiszerek	
	értéke
	5.587,—
19. Tőkék kamata	6.908,12

Összesen 205.559,97 Kč

2. K i a d á s o k :

-1. Építési kauciók 1929-ről	2.563,91	Hátrálék:
2. Tanterem építése	29669,10	2.150,50

3. Tanító tiszt. dija		
4 hónapra	1.000,—	
4. Hozzájárulás a második tanterem dologi és személyi kiadásaihoz	1.600,—	1.500,—
5. Árvaházi igazg. fizetése	7.200,—	4.000,—
6. Alkalmazottak fizetése, betegségélyző	3.229,35	
7. Élelmezési kiadások	21.709,20	341,—
8. Ruházati kiadások	6.568,70	
9. Mosás	916,40	
10. Fűtés, világítás	2.991,10	1.372,50
11. Orvos, patika	1.721,45	1.264,60
12. Irodai Kiadások	2.833,—	
13. Propaganda	1.110,40	2.572,88
14. Telekplanirozás, kerítésépítés stb.	9.219,75	
15. Felszerelés kiegészítése	7.303,20	1.727,10
16. Hátrálékos számlák 1929-ről	2.568,52	
17. Vegyes kiadások	7.089,85	
18. Tanszerek	1.505,30	
Összesen	110.799,23	14.928,58

3. M é r l e g :

1. Jövedelmek	205.559,97 Kč
2. Kiadások	110.799,23 Kč
Maradék	94.760,74 Kč

Ezek szerint az árvaház összevétele az elmúlt évben a január 1.-i egyenleggel együtt 205.559,97 Kč volt, az összes kiadása pedig 110.799,23 Kč. Maradvány 94.760,74, vagyis 4000 koronával több, mint az elmúlt 1929. évben. Ennyi készpénzvagyonra volt az árvaháznak 1930. december 31-én. Kérjük a számadás felülvizsgálását, elfogadását és a szokásos felmentvény megadását. Az 1930. évről felmaradt hátrálékos számlák kiegyenlítésére kereken 15.000 koronát vettünk fel az 1931. évi költségelőirányzatot a következőkben terjesztjük be:

1. S z ü k s é g l e t :

1. Hátrálékos számlák 1930-ról, kereken	15.000,—
2. Tanító tiszt. dija	3.000,—
3. Árvaházi ig. fizetése	9.600,—
4. Hozzájárulás a második tanterem dologi és személyi kiadásaihoz	4.000,—
5. 30 árva, 4 személyzet élelmezése á 4,00	49.640,—
6. 2 diák. növendék ruházatára	2.000,—
7. 2 alkalmazott fiz. á havi 140,00	3.360,—
8. 30 gyermek ruházatára á 400,00	12.000,—
9. Betegségélyző 4 személy után	1.200,—
10. Diák. növendékek apró szükségleteire	480,—
11. Mosás	1.500,—
12. Fűtés, világítás	5.300,—
13. Tanszerek, szerszámok	5.000,—
14. Orvos, patika	5.000,—
15. Irodai kiadások	2.000,—

16. Kertkerítés, planirozás, épület-fenntartás	10.000,—
17. Propaganda, nyomda, utazás	6.000,—
18. Felszerelések kiegészítése	4.000,—
19. Egyh. ker. missziói lelkészeknek tiszteletdíj	3.000,—
20. Fejlesztési alap létesítéséhez	10.000,—
21. Átirások 1930-ról különféle alapokra	3.500,—
22. Előre nem látható kiadások	5.000,—

Összesen 160.580,—

2. F e d e z e t :
és egyenleg a

1. Pénztármaradvány a folyószámlán	23.384,34
2. Kamatmentes kölcsön a konventtől 1930-ról	30.000,—
3. Konvent hozzájárulása 1930-1931	40.000,—
4. Nagyszöllősi Asszonykör adom.	500,—
5. Szlov. ungi em. hozzájárulása	1.300,—
6. Leánykörök adománya	4.000,—
7. Iskolás gyermekek adománya	1.000,—
8. Gyűjtőkönyvecskék várható jöv.	3.000,—
9. Czinke-féle könyvek jövedelme	4.000,—
10. Komáromi em. hozzájárulása	1.000,—
11. Természetbeni adományok	5.000,—
12. Tornaljai Hitelintézet adománya	1.000,—
13. Tornaljai járás adománya	1.000,—
14. Országos hivatal segélye	1.000,—
15. Tökek kamata	5.000,—
16. Egyébb adományok	40.000,—

Összesen 161.184,34

Ezek szerint a szükséglet 160.580,— Ké., a fedezet pedig 161.184,34 Ké. A szükségletnél új tétel a missziói lelkészek tiszteletdíja, amely természetesen nem kötelezettség, hanem esetről-esetre, a végzett munka eredményéhez képest fog folyósítani. Új tétel a fejlesztési alaphoz való 10.000 koronás hozzájárulás. Egy ilyen fejlesztési alap létesítése a bizottság nézete szerint elsőrangú követelmény, mert nem lehet az a célunk, hogy intézetünk csak vegetáljon és épen csak hogy éljen, hanem az, hogy fejlődjék és valóban szeretelintézménnyé nőjje ki magát. A fedezet rovatba felvettük a konvent ez évi 20.000 koronás hozzájárulását is, amelyet hitünk szerint a konvent nem tagadhat meg egyetlen szeretelintézményétől. Az egyéb adományok rovatába azt az összeget vettük fel, amely az elmúlt évben tényleg befolyt. Az árvaházi bizottság üléseinek költségére még ezuttal sem vettünk fel semmit a költségvetésbe, mert a bizottság ez idő szerint teljesen díjtalanul és készkiadásainak megtérítése nélkül vállalja a megbízatást. Kérjük a költségelőirányzat áttanulmányozását és elfogadását.

Jelentésünkkel kapcsolatban a következő határozati javaslatokat terjesztjük be a főtiszteletű és méltóságos konventhez:

1. Az egyetemes konvent kimondja, hogy a múlt évben megszavazott 20.000 Ké segélyt a

folyó évben is megadja az árvaháznak és hogy az legkésőbb 1931. év június hó 30-ig folyósítandó. Az 1930. évre megszavazott, de még ki nem fizetett 20.000 Ké. segély pedig haladéktalanul folyósítandó.

2. Hubay Irma urnőnek az árvaház részére ajándékozott ingatlanért jegyzőkönyvi köszönetet mond, amely nevezettel kivonat formájában közlendő.

3. Elrendeli, hogy az egyházmegyék azon határozatait, amelyekben a lelkészek, tanítók és egyházak az árvaház részére önkéntes, de rendszeres adományokat szavaztak meg, haladéktalanul végrehajtandók és az adományhátalékok mielőbb behajtandók.

4. Elrendeli, hogy azon egyházhatósági határozatok, amelyek a beretkei árvaházat is érdeklik, tudomásulvétel céljából az árvaház igazgatóságával is közlendők.

5. Az árvaház fejlesztése érdekében fejlesztési alapot létesít, amely célra az árvaházi költségvetésbe évente 10.000 Ké beállítását rendeli el.

6. A múlt évi — árvaházat érintő — határozatok végrehajtását elrendeli.

Mindezek után még egy dologra kíván az árvaházi bizottság kitérni. A dolog életbevágó és elsőrangú fontosságú az árvaház életére és fejlődésére.

Ez a dolog, amelyet szóvá teszünk, amelyet fölpanaszlunk az, hogy az egyetemes egyház egyes hivatalos szervei nem részesítik árvaházunkat a remélt támogatásban. A bizottság egy tagja már interpellációt is terjesztett be az egyetemes konvent állandó bizottságához hasonló ügyben, de választ az interpellációra még nem kapott. Nehány ténny akarunk itt leszögezni, semmi mást. A múlt évi konvent az árvaházi jelentéssel kapcsolatban a beterjesztett javaslataink tulnyomó nagy részét határozati erőre emelte. Így megszavazott az árvaháznak egy 30.000 koronás kamatmentes kölcsönt. Megszavazott 20.000 koronás segélyt az 1930-ik évre. Elrendelte, hogy az árvaházi igazgatót, mint az árvaházi ügyek előadóját, meg kell hívni a konventi ülésekre. Kimondotta a mi javaslatunkra, hogy az egyházmegyében árvaházi bizottságok alakítandók és árvanapok tartandók. Kimondotta, hogy államsegélyt és más segélyeket is kérvényez az árvaház részére. Elhatározta, hogy a beterjesztett szabályzatot haladéktalanul letárgyalatja egy megfelelő bizottsággal stb. A 30.000 Ké. kölcsön, sok huza-vona után, egy bizottsági tag közbenjárására végre a múlt hónapban folyósított. De nincs tudomásunk róla, hogy a határozati erőre emelt többi javaslatunkat végrehajtották volna. Az eredmények legalább is nem ezt igazolják. És ez a tény nekünk, akik szívének minden jó érzésével körülvesszük az árvaházat, akik boldog reménységgel vagyunk

eltelve annak jövőjét illetőleg, igen fáj és mi a kellő tisztelettel arra kérjük az egyetemes konvent hivatalos vezetőségét, hogy méltóztassék a konvent mult évi határozatainak érvényt szerezni és jóakaratu támogatásával és szeretetével egyetemes egyházunknak ezt a komoly ügyét előmozdítani.

Magunkat az egyetemes konvent jóakarátába ajánlva, megbízatásunkat a szervezeti szabályzat értelmében megválasztandó végleges konventi árvaházi bizottságnak adjuk át. Tornalja 1931. március 14. Dusza János s. k. Tornallyay Zoltán s. k. Kovács László dr. s. k. Boza Lajos s. k. Bácsy Gyula s. k.

A nagyváradai egyházszakadási ügy likvidálása.

Lapunk f. évi 10-ik számában foglalkoztunk legutóbb ezzel a kérdéssel abból az alkalomból, hogy az Evangelikus Lapok-ban „Körbe-körbe” címen egy cikk jelent meg, amely téves és rosszindulatu beállításban tárgyalta ezt az ügyet, Dacára annak, hogy akkor a végső fejleményekről nem voltak pontos értesüléseink, tiltakoztunk a cikkiró azon megállapítása ellen, mintha a királyhágómelléki egyházkerület vereségével végződött volna a Gyenge-ügy. A Reformátusok Lapja nyomán most már az alábbiakban pontosan intormálhatjuk olvasóinkat a tényállásról:

A fegyelmi bíróság március hó 16 án délután 3 órakor ült össze Vaday Béla esperes és Telegdi József egyházmegyei gondnok elnöklétével Gyenge perujitási kérelmének tárgyalására.

A bíróság előadója, Udvarhelyi tanácsbíró részletesen ismertette dr. Gyenge János perujitási kérelmét, amiben dr. Gyenge beismeri, hogy nagyfoku engedtlenséget tanusított egyházi főhatóságával szemben, amit viszont azzal motivál, hogy Szatmárhegyre való áthelyezése őt elszakította volna feleségétől és 4 gyermekétől. Efölötti elkeseredésében tette, amit tett. Bocsánatot kér azokért az ujságcikkékért, amiket elkeseredésében irt, viszont lelkileg úgy érzi, hogy nem volt egyházának kárára és sem hitbeli, sem erkölcsi bűnben őt nem lehet elmarasztalni. Az egyházi bíróság oklevélfosztó ítéletét tulszigorunak tartja és ezért kéri perujitását. Hivatkozik még arra is kérelmében, hogy a réti református hiveket azért csoportosította külön egyházba, mert látta, hogy azok szekták felé orientálódnak és ő a szekták fölé emelkedve akarta a hiveket az ősi protestáns egyházban megtartani. Amikor pedig külön egyházi szervezetének felosztatásával az ítéletet előidéző okot megszüntette, akkor már az ítélet alapja is elesett.

Dr. Gyenge János perujitási kérelmének felolvasása után dr. Thúry Kálmán egyházkerületi főgondnok jelenti ki, hogy a perujitást nem ellenzi. Az egyház ügyésze dr. Czeglédy Miklós sem ellenzi a perujitást. Az egyházmegye bírósága zárt tárgyaláson amellet dönt, hogy helyt ad a perujitásnak.

Ezután a bíróság rátért magára a perujításra. Dr. Czeglédy Miklós ügyész részletesen és igen alaposan foglalkozik dr. Gyenge János multbeli dolgaival.

Az állásvesztés kizárásával az ügyész a bíróság mérlegelésére bizza, hogy találja meg a büntetésnek azt a módját dr. Gyengével szemben, amely a megsértett egyházi érdekek kiengésztelésére alkalmas.

Thúry Kálmán dr. főgondnok kénytelen konstatálni, hogy dr. Gyenge olyan cselekményeket követett el, melyek a teljes felmentést kizárják. Annak idején az egyház bírósága más ítéletet, mint amit hozott, nem hozhatott; ma azonban a helyzet enyhül s ő a maga részéről a bíróságot éppen ezért befolyásolni nem akarja és indítványt nem tesz.

Ezekután az egyházmegyei bíróság a következő ítéletet hozta:

A perujitás kérelmét megengedhetőnek találta és a felhozott adatok és bizonyítékok alapján megállapította, hogy a régi ítélet, amely dr. Gyenge Jánost lelkészi oklevélétől megfosztotta: tovább fenn nem tartható s azt hatályon kívül helyezi. Azonban fegyelmi vétségben vétkesnek mondja ki és segédelkészti állásából minden javadalmazás nélkül elmozdítja s az 1800 lei eljárési költség megfizetésére itéli. Az ítéletet a bel- és külföldi református egyházi főhatóságokkal írásban közli.

Az ítéletben dr. Thury Kálmán, mint a vádló egyházköztség főgondnoka, valamint dr. Czeglédy Miklós ügyész és a vádlott dr. Gyenge János is megnyugodtak.

A fentebbiekből nyilvánvaló, hogy teljesen fölösleges volt az E. L. cikkirójának igyekezete, amikor tisztára akarta mosni Gyengét és társait, mert ime Gyenge maga is beismerte bűnösségét A „szokásos engesztelhetlenség” vádjára pedig — a mellyel a cikkiró a református egyházat illette — a legbeszédesebb cáfolat a perujitási kérelem folyamánként hozott fegyelmi bírósági ítélet.

Problémáink.

Szervezetlenségünk. II. Előző cikkünkben arra a szervezetlenségre mutattunk rá, mely a portánkon belől uralkodik. Próbáljunk most kissé távolabb tekinteni és vizsgáljuk meg, hogy miben nyilvánul ez a szervezetlenség a politika, a felekezeti és külföldi kapcsolataink terén.

Politikai téren nem kell mást felhoznunk, mint azt a sajnálatos tény, hogy bár 5 mandátumra elegendő szavazatunk van, de egy kálvinista lelkesünk sem ül a parlamentben, hogy sérelmeinket a forumon is szóvá tegye. Már-már azt hisszük, hogy nincsen odavaló emberünk! Bezzeg a katolikusok másként gondolkoznak. Ahol csak lehet, előtérbe lépnek embereiket, akik azután minden alkalmat megragadnak, hogy sérelmeiket a nagy nyilvánosság elé vigyék. Igaz, újabban a püspöki kar megszorította a lelkesek nyilvános politikai szereplését, de azért vannak a parlamentben épen elegen. Másoldalról látnunk kell az ambiciózus lelkesestvéreink törekvését, akik érvényesülni akarnak, sokszor még a papi tekintély rovására is. Adjunk alkalmat nekik a szereplésre mi magunk és akkor őket is, de magunkat is megfogjuk kimélni a pártoskodástól. Mégis csak bosszantó, hogyha az embernek a minisztériummal van dolga, másvallású egyén pártfogását kell igénybevenni, aki nincs is tisztában a helyzettel és gyakran még arra sem tart méltónak bennünket, hogy szavazataink fejében egy lépést is tegyen érdekünkben, amint ezt saját magamon tapasztaltam.

Külön problémát jelent a felekezeti közí érintkezés, illetve cooperáció megszervezése. Ezen a téren is nagy mulasztások terhelnek bennünket. Itt él mellettünk az ev. testvér egyház, de nem tudunk semmit egymás életéről, mert akkora a zárkózottság közöttünk és a közeledést még egyik fél sem kezdte meg. Pedig nagyon is rászorulnánk egymás támogatására, hiszen az érdekeink, a céljaink közösek, valamint sérelmeink is azonosak. Azt hiszem, a magyar ev. testvéreink sem vonakodnának a közös munkától, csak a kezdeményező lépéseket kellene megtenni.

De vannak ebben az államban más felekezetek is, amelyekkel felvehetnénk a kapcsolatot. Be kell ismernünk, hogy vajmi keveset tudunk a csehtestvér egyházzól. Pedig nagyon szép munkát végeznek a maguk körében. Azt is elárulhatom, hogy őszinte barátsággal viselkednek irányunkban és még nem tudott közölnünk senki hozzájuk fordulni, hogy visszautasítottak volna. Azt is tudom, hogy melegen érdeklődnek sorsunk iránt. Természetes, felvetheti valaki a kérdést, hogy miért nem tesznek akkor érdekünkben többet? Azt hiszem, erre is találhatunk magyarázatot. Talán ők még annyira sem ismernek bennünket, mint mi őket és nem igen tudják a sérelmeinket, bajainkat. Azonkívül ők is kevesen vannak és inkább a vezetők tekintélye vivhat ki némi sikert, semmint a gyülekezetek összessége. Az azonban tagadhatatlan, hogy jóakarattal vannak irántunk. Azonkívül a mi vallásunkhoz mégis csak a legközelebb állanak hitvallás szempontjából és már maga ez a tény is arra ösztönözhetne,

hogy igyekezzünk velök szorosabb kapcsolatokat teremteni.

Sokat panaszkodunk, hogy a külfölddel nincsenek kapcsolataink. Egy nagyon sajnálatos esetet kell itt felhoznom. Külföldi tanulmányutam alatt egy tekintélyes angol egyházi lap felkért, hogy írjak néhány cikket a hazai egyházunkról. Még akkor szervezetlenül állottak egyházaink, s én nem voltam tisztában a helyzettel. Ezért vezető egyházi férfiakhoz fordultam adatokért, de a választ még ma is várom. Ugyanakkor az erdélyi kerület elárasztott bennünket anyaggal, melyet közzé tettünk. Ennek a cikkezésnek az eredménye az lett, hogy felhívtuk a közfigyelmet az ottani egyházak lehetetlen helyzetére és rövid pár hónap alatt harminc ezer dollárt gyűjtöttünk önkéntes adakozásból, később pedig egy bizottság is elindult, hogy felülvizsgálja az állapotokat. Más nemzetek tanulói kötött marsrutával utaznak ki és képviselik egyházuk ügyét. Nekünk sok diákunk tanul külföldön, de bennök csak éretlen fiatalembereket látunk, akiknek a levelére válaszolni sem szokás. Pedig azok a fiatalok nagyon nagy szolgálatokat tehetnének a mi ügyünknek, csak meg kellene bizni őket. Nekik is, de nekünk is fontos, hogy a jövőben a kapcsolataink meglegyenek, ezt pedig csak úgy tudjuk elérni, ha ifjainkat olyan helyre küldjük, ahol ezek a kapcsolatok létesülnek, pl. konferenciákra. 1924-ben volt Amerikában egy ifjúsági világkonferencia. Voltak kint magyar diákok Erdélyből, Magyarországról és tőlünk. Amazok idejében megkapták egyházaiktól a megbízó levelet, de a mi egyházunknak nem volt fontos, hogy valaki képviselje ezen a konferencián, pedig a csehek még hazulról is küldtek ki képviselőket, a mieink pedig ott voltak helyben, mégsem használtuk ki a kedvező alkalmat.

Több nemzetnek hallgattam kiküldöttjeit Amerikában. Azon kezdték, hogy elmondták szép sorjában: ezt és ezt megtettük. Van leánykör, ifjúsági egyesület, bibliakör, ima-óra stb. Építettünk templomot, iskolát, gyülekezeti otthont. Azután előadják, hogy mit terveznek, milyen jótékony intézményeket akarnak még létesíteni. Ekkor, de csakis ekkor említik azután meg, hogy gyengék, erőtlenekek és bizalommal felkérnek mindenkit adakozásra. De ezt sem erőszakolják. Azután hallgattam a mi küldötteinket. Egész jérémiádokat sirtak el bevezetőül arról, hogy mennyi a baj, a szenvedés, a sérelem, de arról, hogy mire is lenne az az adomány, hogy mennyit is adtak a hazaiak arra a célra, az egyházi életéről, a belső hitéletéről a mi szónokaink nem tudtak beszélni. De meg is látszott a gyűjtésen mindég! A külföld figyelmét tényekkel lehet legjobban felhívni. A tények beszélnék! Ha az erdélyiek egy szóval sem említik, hogy ők dolgoznak, úgy is tudnánk. Majdha a világ legnagyobb kálvinista egyháza

magyar ref. egyház-hivatásának a magaslatára emelkedik, nem kell reklamirozni, mert akkor úgy is tudomást szereznek rólunk. Addig pedig ne szalajtsunk egy egyetlen alkalmat sem, amikor előhaladásunkról beszélhetünk a külföld előtt.

Garamvölgyi Károly.

H I R E K

— **Munkatársainknak és olvasóinknak örömteljes husvétii ünnepeket kívánunk!**

— **A theologiai és középiskolai internátus ügyére nézve Szepsiből ismét öröndetes hír érkezett.** Az *egyházi énekkar*, Davas Lajos pénztárnok javaslatára 1000 K. hozzájárulást szavazott meg az internátusra s a szerényebb anyagi viszonyok közt lévő leánykör is felajánlott 100 k.-át ugyane célra. A szepsii gyülekezet összesen 4100 k.-ás adományával valóban követésre méltó példát mutatott a nemes eszme felkarolására.

— **Nyugalombavonulás.** Balogh Ambrus tb. esperes, sarkadi lelkész, a nagyszalontai egyházmegye volt esperese, egyházkerületi és egyházmegyei tanácsbíró, 55 évi fáradhatatlanul buzgó szolgálat után 1931 okt. hó elsejével nyugalomba vonul. Ugyancsak nyugdíjaztatását kérte Szondy Lajos hajdudorogi lelkész megrongált egészségi állapotára való tekintettel 1932 jan. 1-től.

— **A királyhágómelléki egyházkerület harmadik leánykonferenciáját április 10-12 napjain tartja Szatmáron.** A konferencia célja a leánybiblia-köri munka elmélyítése és a leányköri munka erősítése.

— **Sulyos baleset érte dr. Csutoros Elek columbusi ref. lelkészt.** Filiájában végzett szolgálata után hazatérőben fia által vezetett autója a jeges uton megcsuszott s az idős lelképásztor sulyos zuzódásokat szenvedett.

— **Baksay-centennárium.** Az 1932 évben lesz 100-ik születési évfordulója Baksay Sándornak, a dunamelléki egyházkerület egykori nagynevű püspökének, a kiváló írónak. Ez alkalommal—mivel születési helyén, Nagypeterden szülőháza már nem áll—a templom falán helyeznek el emléktáblát.

— **Dr. Makkai Sándor** püspök febr. II-ik felében kerülete több gyülekezetében tett látogatást s predikált, illetve előadást tartott. Febr.

14-15 napjain Nagyenyeden volt, ahol a kollégium dísztermében két előadást tartott. Az előadásokat az egész város osztatlan érdeklődése kísérte. Február 21-22-én a marosvásárhelyi diakonissza intézetet látogatta meg a püspök s itt is istentisztelettel és előadással szolgált a gyülekezetnek. Febr. 26-án a kolozsvári egyház presbiteri konferenciáján tartott nagyjelentőségű előadást az egyház szociális munkásságának alapvető feladatairól.

— **Bodelschwing (1831-1931).** A mult hó 6-án mult 100 éve annak, hogy megszületett egy porosz állam-miniszter családjában a keresztyén szociális munka egyik legnagyobb hőse, a szivbajosok jótévője, Bodelschwing Frigyes. Bielefeld mellett terül el a város, melynek minden háza egy-egy bibliai nevet viselve, a legnagyobb epileptikus-telep Európában, a keresztyén szeretet alig leírható munkáival. A jubileumra kiadott füzet adatai szerint ma több, mint ötezer beteget ápolnak Béthelben; iskoláiban 600 theologus, tanító és gazdász tanuló; diakonisszáinak száma 1800, diakonus több, mint 600, egyéb segítségek is 300 körül vannak. Az elmúlt évben annyian ettek Béthelben, hogy egy 100 kilométer hosszú asztal mindkét oldala megtelne velük. A teutoburgi erdő vadregényes világában elterülő városkának saját mezőgazdasága, műhelyei, gyarai, áruházai, téglavetője, fürdőháza, vágóhidja van, sőt a gőzmalom és sütőde sem hiányzik. A munka alapelve az, hogy a betegeket is foglalkoztatják s alamizsnát nem adnak senkinek. Ezért alapította Bodelschwing már 1892-ben Bielefeldtől 10 kilométernyire Wilhelmsdorf néven az első munkáskolóniát munkanélküliek számára. E körül is mind több és több intézmény keletkezett: otthonok, idegbetegek, gyengeelméjűek, iszákosok, tüdőbetegek és örült epileptikusok számára. Fáradhatatlan volt az építésben: gyermekotthon menház, lelkészi szemnárrium, missziói iskola, majd Berlin mellett utolsó alkotása keletkezett. „A reménység völgye” néven egy szeretetkolónia, amelyben 500 hajléktalan és munkanélküli talál menhelyet és munkát. Bodelschwing 79 éves korában halt meg 1910-ben.

— **Kálvin-ház Zilahon.** A zilahi reformátusok a központtól kissé távolabb eső egyházzrész, az ugynevezett Széchenyi-utcai egyházzrész számára gyülekezeti házat építettek, amit Kálvinháznak neveztek el. Építettek pedig az össze-

jövedelek számára egy nagyobb termet és a könyvtár, olvasó-szoba számára egy kisebb szobát és egy szoba s konyhából álló felügyelői lakást és az udvaron megfelelő melléképülységeket. Ebben az egyházzrészben tulnyomóan földmivesek az egyházztagok, akik ingyen fuvarral, kézi napszámokkal vettek részt a munkában. Itt nyert elhelyezést a szépen fejlődő Református Olvasókör; itt tartják kéthetenként a nagy látogatottságnak örvendő vallásos esteket; itt gyűlnek össze az esti órákban hétköznap is hasznos szórakozásokra, beszélgetésekre, olvasásra, énekkari órákra a munka után üdülést kereső emberek, vasárnapi iskolába a gyermekek. Az egyház rövid néhány év alatt a második kulturházat építette fel e Kálvinházzal, mert sokféle tevékenységének céljaira, az egyházztagok együtt-tartásának érdekében is nélkülözhetetleneknek bizonyultak azok.

— **Törökországban** a mohamedán isteniszteletek látogatottsága, a vallásos élet annyira csökkent, hogy a mecseteket olcsó pénzért áruba bocsátják. Törökország az utóbbi évtizedben nagyot haladt a nyugati kultúra útján s a kívülről nyugati állam elvesztette régi hitét, mert nem tartják összeegyeztethetőnek a nyugati műveltséggel, a keresztyénséget pedig még nem ismerik. Európa keresztyénségének a feladata elvinni Törökországba a keresztyénséget.

— **Betiltották a Luther-film előadását Magyarországon.** A Németországban készült Luther-filmet, melyet Bajorország kivételével az egész Németország területén bemutattak, a filmcenzura betiltotta, bár dr. Raffay Sándor ev. püspök vezetésével egy egyházi bizottság megvizsgálta s több olyan részletet mellőzött, amit a katolikus társadalom esetleg bántónak találhatott volna.

— **A svájci** elemi iskolákba bevezették kötelező tantárgyként a telefonálás megtanulását. Minden tanévben öt telefon-óra lesz, amelyen a telefon hívást, beszélgetés módját és a telefon szerkezetét fogják a tanulóknak elmagyarázni.

— **A legrégibben** legmaradibb és legnehezebb, elsajátítható írásrendszer a Krisztus előtt 3000 évvel már ismert kínai képirás. Az egyiptomi ékirás, a hieroglifák a papok tudománya volt, eleinte titokzatosságában vallási kultuszt szolgált, anyagban, kőbe vésvé a fáraók uralmát, isteneredetét hirdette. Az egyiptomi ékirás későbbi fejlődésében sokat köszönhet elsősorban

a főníciaiaknak. Ők hozták használatba legelőször a hangírást és már 22 jegyük volt. De a főníciai ábécé még csak mássalhangzókat ismert. Ez az írásmód az alapja: az arámi, szír, héber, arab, török és hindosztán írásnak. Az írásjelek eleinte jobbról balra haladók voltak, csak később tértek át a balról jobbra folyó írásmódhoz. Pl. a héber írás még ma is megőrizte ebben ősi formáját és jobbról balra íródik. A görög ábécé már óriási előrehaladást jelent az írás történetében, A görögök az elsők, akik rövid és hosszú magánhangzókat használtak. A rómaiak a görög ábécét átvették és kibővítették. Az ősi latin ábécé 20 jegyből állt. A római ábécé későbbi fejlődési fokán kiszorította az európai népeknél a germánok runáit. A régi kínai kultúra késői ajándéka, a papir is eljutott Európába, mert a papir gyártását a kínaiak már a Krisztus előtti században ismerték, de mi csak a XIV-ik században tudtuk meg a készítési módját.

— **Egyházkerületi műemlékbizottság.** Az erdélyi egyházkerület Igazgatótanácsa 1930. febr. havában kimondotta, hogy egyházi műemlék-bizottságot szervez. Szükségessé és indokolttá tette ezt a lépést, hogy az illetékesek látták azt a nagy pusztulást, amely minden téren mutatkozik egyházi emlékeinknél. Régi templomok összeomlanak, klenodiumok elkalódnak, emlékezetes fejfák kidőlnek. Éppen ezért a műemlékbizottságnak az a célja, hogy tanáccsal szolgáljon az összes érdekelteknek. Nem történhetik az meg, hogy a hivek eladják régi kelyhüket, azért, hogy pénzhez jussanak. Ami a műemlékbizottság adminisztrációját illeti, csak azt mondhatjuk: a leggyorsabb, szükség esetén napok alatt meghozza határozatát, nem kell félesztendőszámra várakozni, esetleg építkezési, vagy más egyéb átalakítási munkálatokat függőben tartani. A műemlékbizottság feladatát képezi a temetőkeretek felett való vigyázás és őrködés, hogy ne történhessék meg a temetőben való legeltetés és a siremlékek törése-zuzása. A bizottság egy év alatt 12 templomrenoválásnál szolgált tanáccsal és több eladni szándékolt tárgyra adott szakvéleményt. Ami pedig különösen dicséretreméltó, ez az, hogy a műemlékbizottság tagjai munkájukat minden napidíj nélkül, teljesen ingyenesen végzik. Nálunk sem ártana hasonló szerv létesítése, hiszen multunk emlékeinek megbecsülése saját becsületünk.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

Mindenkit érdekel!

Alkalmi vétel

ARANYKÖNYV IS KAPHATÓ!

Különböző lajtájú és nagyságu rovatozott papirok i v e k b e n (számadási, főkönyvi, jegyzőkönyvi és naplói könyvekre alkalmasak) gyári áron alul k a p h a t ó k.

ARANYKÖNYV IS KAPHATÓ!

Heiman Vilmos
papirkereskedésében Velké
Kapušany, Slovensko.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása k. 35.

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllös, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novín, známek povolená feditelstvom pošt. a telegr. v Košciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Verké
Kapuány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csiçseri
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

„Vigyázzatok és imádkozzatok“...

Megírták a lapok, hogy Máthé Ákos duna-
pataji református lelkész a husvét előtti nagy-
héten önkezével velett véget életének. Az
öngyilkosság ma nem ritka dolog; a nagy há-
boru, az azt követő forradalmak, menekülés,
hontalanság ezer és ezer ember lelki egyensu-
lyát zavarták meg, előbb a kétségbeesésbe,
majd a halálba taszítva őket. Az összeroppant
lelkek százai végeztek már magokkal, akik a
nagy vérzivatarból megmenekültek ugyan, ta-
lán teljesen ép testtel, de lélekben a korai ha-
lálnak eljegyezve.

A Máthé Ákos esete azonban egészen más.
Ő bizonyára nem járt a harcterek idegromboló
vérzivataráiban, a hontalanság keserű kenyerét
sem ette s mégis beállt a kisértésbe esetlek
szomorú seregébe. Ugy olvassuk, hogy lelkészi
fizetésének nagyfoku alászállása miatt képtelen
volt előteremteni családjá fentartására s gyer-
mekei neveltetésére szükséges anyagi eszközö-
ket s az emésztő gondok elől menekült a ha-
lálba. Értsük meg jól lelkésztársak: egy test-
vérünket anyagi gondok kergettek az öngyil-
kosságba! Nem a gyógyíthatatlan betegség,
nem az elvesztett becsület, nem a tömeghisz-
téria, nem a préda és rendetlen életmód, hanem
a gyermekei neveltetésének megoldhatatlannak
látszó problémája.

Tehát ide jutottak a magyar református lel-
készek a határon túl és innen egyaránt! Hiába
az igények teljes lefokozása a társadalmi érint-
kezés, ruházat, kulturális szükségletek tekinte-
tében; a gyermekneveltetéssel bevonul az
emésztő gond minden református paróchiára s
nem is távozik el onnan többé, mert a gyer-
mekek ugyan előbb-utóbb szárnyra kelnek, de
a neveltetésükből eredő adósság nyomasztó

gondja továbbra is ott marad.

Ha csak nem helyezkedünk ama kaini állás-
pontra, — „avagy őrizője vagyok-e én az én
atyámfiaimnak?” — egészen bizonyos, hogy min-
den önhibáján kívül tönkrement emberi életért
az egész társadalom felelős. S csodálatos, hogy
a református gyülekezetek következetesen elle-
lejtik föltenni a kérdést: vajon miből is él meg
az Isten igéjének sáfára népes családjával?
Miből neveltet egyszerre 3 gyermeket is a há-
zon kívül? Természetesnek, sőt elengedhetet-
len kötelességnek tartják, hogy a pap családot
alapítson, gyermekei legyenek s azokat állásá-
hoz méltó neveltetésben részesítse; de hogy
ezekhez a kötelezettségekhez az anyagi feltéte-
lek is meglegyenek, azzal senki sem törődik.

Szinte megdöbbenő az a határtalan indo-
lencia, a mellyel nézi egy-egy gyülekezet pap-
jának az anyagi gondok közt való tehetetlen
vergődését, majd teljes összeroppanását.

De ha sem a gyülekezetek, sem az állam
nem törődnek az elviselhetetlen teher alatt
roskadozó, nagy családú lelkészekkel, legalább
magunk próbálnánk tenni valamit. Ha közöt-
tünk, lelkészek között megvolna a szolidaritás
érzése; ha nemcsak hirdetnénk, hogy „egymás
terhét hordozzatok”, hanem engedelmességnél
is az evangéliumi fölhívásnak, már rég létesí-
tettünk volna egy alapot a belátóbb gyüleke-
zeti tagok s a jobb sorsban élő lelkészek önmeg-
adóztatása útján, a gondban és nyomorban
süllyedező lelkészcsaládok megmentésére.

Máthé Ákost, a papot az Isten örök tör-
vényének tiltó parancsa sem tudta visszarán-
tani az örvény széléről. Tragikus sorsa legyen
vészkialtás a ref. társadalomhoz, hogy ne kés-
sék a segítséggel ott, ahol a lelkészcsaládok

existenciáját komoly veszedelem fenyegeti s el ne felejtse azt, hogy kétszer ad az, aki gyorsan ad.

De a hitét veszített lelkész társ halálba menekülése legyen komoly figyelmeztetés számotokra is, a gondok légiójával viaskodó lelkésztestvérek; ha mindenki elhagyna is benneteket, az Isten mindig veletek lesz; azért: „vigyázatok és imádkozatok, hogy kísértésbe ne esetek.”

(Ms).

Néhány szó

Forray Béla urnak, a pozsonyi református egyházközség főgondnokának az egyházközségek presbitériumaihoz intézett javaslatához.

Irta: —vess—

Régen nem töltött el már valami olyan jóleső érzéssel, mint a fent jelzett javaslat olvasása. Világi ember veti fel benne a lelkészek özvegyeinek és elmaradó árváinak egyszerűsmindenkori segéllyel való biztosítására vonatkozó gondolatot. Boldog örömmel látom a kezdeményezésből, hogy csakugyan vannak még „világi papjaink”, vannak még lelkes világi emberek, akik a mai tilkos és nyilvánvaló bolsevizmussal fertőztetett világban is gondolnak arra a lehetetlenül kétségbeesítő helyzetre, amelybe a kálvinista papok és azok családja, a mai társadalom széles rétegeinek „sem hideg, sem hév” gondolkodása és viselkedése következtében, már másfél évtized óta belesodródta.

A háboru utáni társadalom minden osztálya hangot adott már a maga sérelmeinek és panaszaiknak és mindig volt, aki meghallja kiáltásukat, akadt, aki méltányolta munkájuk értékét. Csak a mi sorsunkkal nem törődött eddigelé soha senki; csak a mi vezetőségünknek volt minden törekvése hiábavaló fáradozás, a mi panaszaik találnak mindenütt süket fülekre: „minek a pap, nem kell pap”...

A kongruatörvény megszavazásának cirkuszi jelenetei, magának a törvénynek megszövegezésében rejlő guny és lekicsinylés, amikor akadémiát, vagy egyetemet végzett emberek minősítését „4—6—8 gimnáziumot végzettek” elve szerint csoportosítja és munkájuk értékét az állami utkarparók munkateljesítményének értékénél lejjebb becsüli: élénk világot vetettek arra a jövőre, mely a törvény életbelépésének következményeként a lelkészi karra várakozik. És a valóság nem cáfol rá a „legvérmesebb” aggodalmaskodókra sem, ha csak „cáfolat”-nak nem nevezhetjük a kongrua kiutalások „eredményeként” száma nélkül megállapított, 40.000 koronáig terjedő *viisszatérítési kötelezettségeket*.

A velünk született, vagy belénk nevelt szemérmesség, vagy talán éhletlenség mind-éddig visszatartott attól, hogy együtt, egyesített erővel próbáljunk megmozdulni, közösen adni

hangot annak a sok sérelemnek, mely a törvény méltánytalan, lehetetlen intézkedései következtében nemcsak minket magunkat és családunkat, hanem bennünk és általunk az egyetemes ember testvéri érzést, a törvényliszteletet, a tiszta evangéliumi világnézet ideáljait és a szociális feladatok önzetlen, lelkes munkáit érték, amely sérelmek és szenvedések előbb-utóbb azt fogják eredményezni, hogy meggyérül az önkéntes mártíromságra vállalkozók serege és munkások nélkül, parlagon marad „az Urnak szállója”.

Csak elvétve akadtak egyesek, akik a legkiáltóbb sérelmeknek itt-ott hangot adtak, akik belekiáltották az emberek lelkiismeretébe, hogy ez így nem lehet! Lehetetlen egy társadalmi osztályt ártatlanul azzal büntetni, hogy amikor három évig egyfolytában fizetés nélkül kinlódott, nélkülözött, lerongyolódott: három év múlva egyszerűen „leírásba hozzák” két évről elmaradt, megszolgált fizetését azért, mert annak kiutalására az állam háztartásának már 10 esztendő óta nincsen fedezete. Lehetetlen, hogy 40 református lelkészcsalád, mely már több, mint 10 év óta itt él és itt dolgozik, olyan nyomoruságban legyen, hogy meghalt gyermekét sem tudja miből eltemettetni: csak azért, mert olyan ország területére választották meg papnak életfogytiglan, mely ökel fiaivá fogadni még 10 esztendei kulturmunkájuk elismeréséért sem akarja. Lehetetlen, hogy az a nép, mely maga is évszázadokon át nyögött a legnagyobb lelkiismereti kényszer és elnyomatás igája alatt s a megpróbáltatások idején pásztoraikat, igehirdetőit a szomszéd, szintén nagy nyomoruságokkal meglátogatott néptől kapta. — mikor felette kiderült az ég, annyira megváltoztassa gondolkozását és egész lelkét, hogy maga váljék nyomorgatójává, megsemmisítőjévé a jóltevő testvérelekezetnek az által, hogy az életfentartásának biztosítására szükséges *egyetlen* lelkész- és tanítóképző intézetének létesítéséhez, a világ minden kulturnépénél természetesen kijáró, állami támogatást megadni nem akarja. Lehetetlen, hogy keresztyén társadalomban, melynek minden tagja kell, hogy megértse, miszerint „mindent Istentől kaptunk”: ne akadjon 300 ember, aki képes is, akar is végpusztulással fenyegetett egyháza jövődjének, a magunk erején alapuló biztosítására *áldozni* tétovázás és kishitűség nélkül. Lehetetlen, hogy egy annyira tisztán vallás erkölcsi szervezkedés. — mint a mi egyetemes egyházunk, — életfolytatásának lehetőségét biztosító, szabadságharcokkal kivívott, békeszerződésekbe foglalt alkotmányát, melyet egyházunk legfőbb törvényhozó szerve, minden pontjában az állam hivatalos megbízottjainak jelenlétében, közreműködésével és jóváhagyása mellett egyeztetett össze az állam törvényeivel: 10 hosszú, keserves éven át az állami törvények keretébe befoglaltatni és ez által a kinzó, fojtogató jogbi-

zonytalanságból kiszabadulva, a természetes fejlődés útjára eljutni képes ne legyen.

Mindezen és még sok más, szinte száma nélkül való és sokszor a végső elkeseredés szülte jajkiáltásaink, idestova már másfél évtizeden keresztül, mindig úgy hangzottak el, mint a „pusztába kiáltó szó”, senkisémet hallotta meg. Ez a javaslat, mely most a lelkészek után az egyházközösségek presbitériuma elé kerül, az első hang, mely mint a kiáltó szónak visszhangja, megőrzi a pusztaság kietlen csendjét és azt látszik mutatni, hogy az a hosszú, sivár hallgatás, legalább a hűveink körében, talán mégsem a halál némasága volt. Gyenge visszhang még, bár a javaslat aláírói között olyan neveket olvasunk, melyeknek tulajdonosait ott látjuk azok sorában, akik a mi élethalál harcunkban elől küzdenek s velünk együtt égetik lelkük tömjénét az Istenországáért folytatott s csak azért nem kilátástalan küzdelemben, mert hisszük és valljuk, hogy „Velünk van az Isten”!

Gyenge visszhang még, mert a felhívás mindjárt első szavaiban sajnálattal regisztrálja, hogy az elgondolás megvalósításának feladatával mindjárt otthon, az első fórumon a sikertelenség jegyében próbálkoztak meg. De már maga a gondolat felvetése is jóleső öröm érzését kelti fel bennünk és hálával nyílik meg a szívünk Forray Béla egyházi főgondnok ur és a pozsonyi egyház presbitériuma előtt, kiknek a lelkében a világiak részéről először fogamzott meg a lehetetlenül kétségbeejtő állapotban elmaradó lelkész-családok, özvegyek-árvák sorsán önzetlenül segíteni akarás krisztusi gondolata.

Valóban a háboru utáni nyomorgó világ legszerencsétlenebb és legártatlanabb szenvedői ők. Fogadják nevükben a nemes lelkű „világi papok” a lelkészi kar minden tagjának hálás köszönetét és elismerését.

Azonban, — bár nem akarok „ünneprontó” lenni—, meggyőződésem és magának a felvetett szent gondolat megvalósulásának érdeke kényszerít hozzájárulásra. Teszem ezt nem szereplési viselkedésgből, hanem kizárólag a terv megvalósításának lehetővé tétele érdekében; teszem már meglevő, kész tények és tapasztalatok alapján, mint aki magam is már évek óta fáradozom ugyanebben a dologban és — Istennek hála — mindeddig teljes sikerrel. És ha úgy fordulna a dolog, hogy „a mai általános gazdasági válságban nagy kiadásokkal megterhelt hitközségek” tagjainak áldozatkészsége, a javaslatban megjelölt célra és formában sikerrel igénybe vehető nem volna, bizalommal és teljes készséggel ajánlom megvalósításra, a többi egyházmegyék számára is, a mi általunk már régebben megvalósított, kipróbált és teljes mértékben életképesnek bizonyult módszert, mely nálunk, a már évek óta áldásosan működő Egyházmegyei Segélyegyletben (Ungi Segélyegylet, U. S. E.) realizálódott.

Nevezetesen a mi egyházmegyénk lelkész és tanító egyesülete már 1923.-évben felvetette és meg is valósította ugyanennek a 10.000 korona összegig terjedő segélyezésnek gondolatát, amikor először a magunk kebelében a lelkészi kar, a tanítóság és az egyházmegye világi tisztviselőinek kötelező tagsága, majd az abauji és a kárp. ungi egyházmegyék lelkészi karának csatlakozása alapján megszervezte és 100 tagúvá fejlesztette az említett (U. S. E.) egyletet. Nem kellett hozzá egyéb, csak a megalakító testületek részéről egy lelkes elhatározás, a tagok részéről az elvállalt kötelezettségek teljesítésének komolyanvétele, meg még talán egy ember, aki a cél megvalósítása érdekében, tisztán az iránta való lelkesedésből a számadást vezesse, a befizetéseket nyilvántartsa, a segélyeket folyósítsa és a késlekedőket szorgalmazza.

Elgondolásunk, amit valóra is váltottunk, a kölcsönös segélyezés elvén alapszik: ma másnak, holnap talán már — az enyéimnek! Nem társultunk biztosító társasággal, szent pénz itt minden fillér, amit osztalékra nem engedhetünk. Azt adjuk ki, amit magunk összerakunk. Nem folytamtunk közjótékonyasághoz (ezen a téren a pozsonyi egyház vezetőségének felfogása alighanem hosszú élettapasztalatokon alapszik!) hanem: ha kell — tedd magad és megsegít az Isten!

Alapszabályaink ezen első tervezete szerint minden tagunk belépéskor 100 koronát fizetett be a kitűzött célra, csekkalapon, banki betétbe és amikor meghalt valaki közülünk, az ügyvezető *azonnal* kiutalta az árván maradt család kezébe az egész befizetett összeget. Mi pedig újra befizettük a 100—100 koronát és a befizetéseket minden haláleset után megismételtük. Nem tettünk és nem teszünk különbséget a kötelezett tagok között, mert hiszen az elhalt öreg társunk családja épenannyira rá van utalva a segítségre, mint a fiatalé és kára senkinek sem származik belőle, mert az elhalt öreg tag helyébe megválasztott új fiatal is kötelezett tagja az egyletnek.

Az 1929. év fordulópont volt egyletünk történetében: ekkor vált ugyanis valószínűvé a lelkészözvegyek nyugdíjjogosultsága. Ekkor már arra is gondolhattunk, hogy egyletünk működését életbiztosításszerűvé változtassuk át. Ezt a gondolatot akként valósítottuk meg, hogy a 20 elsőnek (akik ugyis csak 100—2000 koronát fizetnek be összesen) kifizetendő segély összegét fokozatosan 6500—8500 koronában, a második 20-nak pedig 8500—10.000 koronában utaltatjuk ki, minek az lesz az eredménye, hogy e visszatartott összegekből, az időközi kamatokkal együtt olyan tekintélyes összegű készpénz tartalékalapot tudunk létesíteni, hogy egy-egy tag befizetésének maximális határát 60 (6000 korona) befizetésben állapíthattuk meg.

A megalakulás óta 4 segélyezést teljesítettünk (6300 + 9200, majd az új alapszabály

szerint 6200 + 5900 korona összegben, mert sok volt a be nem töltött állás) és természetesen 5 részletet fizettünk be. (Mindig előre fizettünk). Tartalékalapunk ez idő szerint 8368 korona + az 5. számú befizetés, vagyis lehetővé teszi szükség esetén akár három, váratlanul egymásután esedékessé váló segély *azonnali* kiutalását is. A hátrálékokat per útján is behajthatjuk. Ügymenetünk mindeddig teljesen zavartalan volt. Összes költségünk a napló és papiros költség, mely külön adományokból, vagy a banki kamatok kis hányadából mindenkor bőséges fedezetet talál.

Ismételten kívánom hangsúlyozni, hogy nem szeretnék és nem is akarok ünneprontó lenni, szeretném és kívánom, hogy illesse meg a Lélek „a gyülekezetek angyalait”, tagjait és vezetőit egyaránt, hogy a Forray Béla ur gondolatának megvalósítása eredeti formájában lehetővé váljék, de ha az bármi ok miatt nem sikerülne is, kár volna a szép gondolatot teljesen elejteni, mikor az az általunk megvalósított — talán reálisabb — formájában is áldásos gyümölcsöket terem.

Ha segélyegyletünk eddigi működésének tanúságai alapján valakinek bármiben hasznára lehetek, érdekelteknek, vagy érdeklődőknek, bármikor szíves készséggel állok rendelkezésére. (Lelkészi Hivatal, Vaján, Slovenskó).

Lássunk tisztán!...

— Statisztikai megfigyelések. —
Irtá: *Haraszty Károly*.

II.

Érdekes lenne megállapítani a *ref. szlovákság* statisztikai adatait a multa nézve *Abauj* illetőleg. Az ottani egyházmegyei levéltár ebben nagy segítségünkre lehetne, sőt, úgy gondolom, az egyedüli hiteles adatokat csakis onnan meríthetnők. De mivel sem a levéltár, sem annak feldolgozott adatai nem állanak rendelkezésemre, a szőnyegre vetett kérdésről *csak hozzávetett pontossággal* szólhatok s így megállapításaimban szó lehet a *korrigálásról*...

A „Hungaria Anno 1785...” című munkácska a következőket hozza *Abaujról*: „Numerus animae adultorum: 50298; minorennum: 37367. Summa animarum: 87965. Ex quibus sunt plebei domiciliati catholici: 52684; *acatholici*: 25654. Parochi catholici: 55; *ministri acatholici* 79. Calculus proportionalis Catholicorum ad acatholicos 100: 52⁶/₁₀. Lakott helység volt Abaujban 229. Azaz: 1 város, 7 mezőváros és 221 falu. *Kassára* vonatkozólag külön ez áll: Num. adultorum 4077; minorennum 1651; summa animarum 5728. Ebből *katholikus* 4897; *nem katholikus* 831; *schismaticus* —; *Zsidó* —. Kath. és akath. közti arányszám 100: 16⁹/₁₀. Élt *Kassán* 51 szerzetes, 29 apáca és 18 világi pap.

Az egész Abaujban élt nemkatholikusok számából nem lehet kifürkészni, mennyien lehettek a szlovák reformátusok s még kevésbé lehet azt megállapítani Sárosban és a Szepes-ségen, hol az *akatholikusok* száma megütötte a: 13357,-illetve a: 20788-at.

Sárosban és Szepesben nagyjából a lutheránusok képezték az akatholikusok itten felületes számát. A 70 évvel későbbi (1856) „A tiszamelléki helv. hitvallásu egyházkerület névkönyve” sem szól semmit arról, hogy Abaujban „szláv” ref. egyházak lettek volna ez időben. „Van ezen egyházmegyében 77 anya- és 92 leányegyház, melyek mind Abauj-Torna vármegyében fekszenek, a f.-regmeczi és vilyi egyházakon kívül, melyek a múlt években Zemplén vármegyébe kebelezettek.” Egy árva szóval sem említi tehát a Névkönyv, hogy ez egyházmegyében 1856-ban lettek volna szláv, vagy vegyes nyelvű egyházközségek, holott más egyházmegyéknél nemcsak hogy jelzi, de névszerint fel is sorolja az ilyen egyházakat.

A nagy egyházmegye lélekszáma ez időben kitett 33476 lelket. Hetven év alatt nagyot szaporodott itt is a reformátusság, akárcsak Ungban és Zemplénben. Ebből a nagy lélekszámból a szlovákokra jut 3838 lélek. *ha* a következő hitközségeket tisztán szlováknak veszem: *Bárca* (Sebes, Széplak, Buzafalva); *Beszter* (Olcsvár, Lengyelfalva); *Böd* (Nádaska); *Garbócbogdány* (Alsóhutka, Csáj, Misyé, Rákos); *Kajata* (Biste); *Szaláncz* (mind a kettő); *Szinye* (Kemence, Csákány, Zsir, Bojár, Borda); *Tarcavajkócz* (Benyék, Rás, Rozgony, Haraszti, Királynép); *Györke* (Felsőcsáj, Ósva, Regeteruszka); A % tehát 11'4. Igen ám, de e kimutatott százalékot *nem* igazolják a multak feljegyzései és így pozitív alapul *nem* szolgálhat a mai spekulációknak sem!

Az említett községek fokozatos elszlovákosodása kimutatható. S ez elszlovákosodásnak, úgy látszik, sem a vallás, sem más tekintet nem volt képes gátat vetni. Az sem áll már, hogy a kálvinista vallás kivétel volt. „Tudtommal már Abaujban van több tót község, *Bárca*, *Beöd*, *Nádasdon* papjok is van...” írja egy történetbuvár a mult század vége felé. E meglepetésszerű megállapítása az írónak oda enged kövefkeztetni, hogy Abauj hajdani ábrázata más volt, mint ma... E változásnak az oka maga a magyarság volt!... „Szent István volt az első magyar király, ki a magyar államnak, mint országnak alapját megvetette s annak a nyugot mintájára állami szerkezetet adott... Sok minden történt akkor, de oly intézkedéseket, mely a magyarnak, mint uralkodó, államalkotó és föntartó fajnak létét s ez által magának az országnak, mint magyar államnak fönnállását biztosította volna — nem találunk. Ugy volt ez később is utódai alatt hosszú századokon keresztül. Erre gondolni, ily szellemű

törvényeket alkotni, senkinek eszébe sem jutott. A fejedelmek és törvényhozók erré nem is gondoltak, ez nekik kicsiség volt." Azzal, hogy a szlovákság előzönlötte a magyarok által lakott tájakat, szóval, hogyha lassan is, de lépésről-lépésre haladnak, tért hódítanak — nem gondolt senki sem... „Mikor már észre vettük őket a mult század közepe fele, midőn számuk milliókra emelkedett, midőn a külföld, a sajtó kinyitotta szemüket, midőn a nemzetiségi eszme uralkodóvá lett Európában s országokat robbantott szét és újakat alkotott s a régi rendet alapjában fölforgatni készült, akkor már, fájdalom, késő volt."

E lovagias magyar könnyelműség dajkálta fel a hivatalos egyházi vezetőség részéről is a szélszórt, sporadikusan a magyar ref. hittesten élő csekélyszámu ref. szlovákokat is, illetve a hivatalos egyházi felsőbbség minden ténykedése dacára is, lovagiasan szemel hunyt. *a mindjobban és jobban elszlovákosodó véreinek veszte fölött*, kiknek tragédiája már csak azért is előre volt látható, mert más vallásuak közé is ékelve, alig tudhattak megszabadulni az elnemzetlenedés Skylla és Kharybdise közül. Az egyre szaporodó szlovák és elszlovákosodó halacsák megették a nagy halakat, a sok magyar ref. mater ecclesiát!... E folyamatot szépen megfigyelhetjük egyházunk történetében, mely minden enemü szomorúság dacára azt is igazolja, hogy a hivatalos ref. egyház *nem* nyomta el a szlovákokat. A szlovák reformátusok elnyomásáról csak olyanok irnak és beszélnek manapság, kiknek kétesértékü agyváladékat csupán a „Slovenský Dennik“-ek, „Cirkevné Listy“-k stb... képesek napfényre hozni elég tapintatlanul, botorul és sajnálatos tendenciával!...

Az 1910-ki népszámlálásnál mintegy 4633 ref. lelket tüntethetünk fel az abauji egyházmegyében a szlovákság javára, de azt is csak úgy, ha az előbb említett egyházközségekhez hozzászámláljuk Abaujnádasdot, Hernádcsányt, Zsadányt, Pustafalvát (?) és filiálisait. E szabados művelet azonban nem állja ki az objektív kritikát. Uri bőkezűségemmel vétkezem a magyarság kárára. Vétkezem a való igazság ellen! E summába belekényszeríttem igen sok magyar lelket is és éppen azért e kimutatást nem szabad absolut értékűnek vennünk... Az összlélekszám 1910-ben 36.823 volt. S így a hozzávetőlegesen felvett 4633 szlovák ref. lélek 12 %-nak felelt meg. S e 12 % a legujabb időkiig a magyar nyelvet használta egyházi életében, sőt a beszteriek egyenesen kikövetelték e nyelv használatát lelkészüktől. Az abauji egyházakban ma is a magyar nyelv a honos, csupán 1-2 egyház orientálódik a szlovák nyelv használatára felé a megindult *agitáció* folytán (Abaujszina, Felsőcsáj...) Eddig az egyházak megértették az Igét magyarul is. És nagyon is meg voltak elégedve a magyar szolgálattal,

hisz ősi nyelvükön zengett a zsoltár!... És „volenti non fit injuria“!...

De még egy fontos körülményre akarom felhívni az olvasók figyelmét, a melynek eddig nem nagy figyelmet szenteltünk buvárkodásainkban, melyet azonban én már e cikk keretében is, noha csak futólag, de mégis érintetem. *Mely községekben szlovákosodtak el a mi magyar kálvinistáink?...* Kivétel nélkül azokban, hol *szlovák* katolikusokkal, akár római, akár görögökkel, éltek és élnek ma is. A különböző nemzetiségűeknek egy közös faluban való együttélése rendszerint a magyarság nyelvi rovására ment. A szlávság assimiláló ereje közismert, a magyarság nyelvi ellentálló képessége meg csekély, a minek az lett a következménye, hogy a magyarság az ily vegyesen lakott helységekből lassankint felszivódott a szlovákságba, azaz nyelvét könnyelműen feláldozva, elszlovákosodott.

E nyelvi metamorfózis áldozatait visszakövetelni ma, amai viszonyok között vajmi nehéz, sőt az uralkodó rendszer mellett, teljes lehetetlenség is. Ma a szélsőséges demagógia divik, mely a dolgok magyar geneziséjét is szinteleníteni s elmosni törekedik, nem minden célzatosság nélkül!...

Ennek az elnemzetlenítő folyamatnak a színterét a mappán ujjal lehet megmutatni. Ez a kritikussáv fogja alkotni a leendő szlovák esperességnek a testét is!...

S ez új gyurmában, az odaesett magyarság a kisebbség sorsát fogja élni, melyben elemi jogait is kivívni csak heroikus küzdelmek árán lesz képes. Ezt a stragest nemcsak a szlovákság készítette elő neki, hanem *saját cinizmusa és jövőbe nemlátása is!...* A szerepcsere megtörtént;... s a lelépő tragikus önalkotta hamvvedrébe térhet pihenni... És én e hamvveder fedőlapjára nem e sorokat fogom írni: „Ossa tua moliter cubant!“, hanem az Irás e szavait: „*Ifju, néked mondom, kelj föl!*“...

Felhívás a Csehszlovákiában élő volt pataki diákokhoz.

Kedves iskola-testvérek! Bizonyára mindnyájan tudjátok, hogy Alma-Materünk ebben az esztendőben ünnepli fennállásának 400-ik évfordulóját. Szeptemberben nagy ünnepség keretében akarja háláját Istennek bemutatni kibeszélhetetlen kegyelméért.

Ezzel kapcsolatban több jöltevőjének, mint Isten-küldötteinek emléke előtt is le akarja róni kegyeletos háláját. Mostani jeles tanárai mind munkában vannak e hála-ünnep méltó előkészítésén. Megírják az iskola alapításának, fejlődésének történetét; kiemelkedő munkásainak és fiainak életrajzát, stb. Hálás tanítványainak

közreműködésével többeknek külső, plasztikus emléket is állítanak ...

E sorok írója régen foglalkozik azzal a gondolattal, hogy e kiváló alkalommal kívánatos volna és minden tekintetben méltó, hogy főiskolánk legkiválóbb tanára vagy egy jónevű tisztelője szavaival élve „*egykori világhírű pedagógarchája: Comenius Amos János*” nevének és emlékezetének mi, Csehszlovákiában élő pataki diákok emelnék szobrot, vagy — amennyiben ezt a mi nyomoruságos anyagi viszonyaink nem engedik meg — legalább is egy márvány emléktáblát, mely a főiskola nagy előcsarnokába felállítva örökké hirdetné az ő elévülhetetlen érdemeit és a mi nagy hálánkat iránta.

Ez a gondolatom teljes megértésre talált Alma Materünk mérvadó vezetőinél is ... A legtekintélyesebbek egyike, aki Comenius munkásságának hűséges ismertetésével belénk oltotta a nagy mester elvei iránti hódolatot s emléke iránti feltétlen tiszteletet, aki jelenleg is nagy szakértelemmel és bámulatos buzgalommal dolgozik egy nagy irodalmi Comenius-emlék felállításán, e tervvel kapcsolatban többek között ezt írja: „Örömmel értesültem a tervről és azt teljes mértékben helyeslem. Hogyne helyeselném, aki 23 éven át lelkesen és hódolattal ismertetem neveléstörténeti előadásaimban Comenius pataki működését, elemeztem itt írt műveit, fejtegettem itt hirdetett eszméit! Hogyne helyeselném, aki esztendőik óta gyűjtögetem az utóbbi évtizedekben német, francia, latin és cseh kiadványokban az ő pataki életére és működésére nézve feltárt adatokat s azokat egy tekintélyes kötetben igyekeztem úgy feldolgozni, hogy az hű tükre legyen a Comenius-kutatás mai állásának! ...”

Testvéri szeretettel hívom fel azért mindazokat a csehszlovákiai volt pataki diákokat, akik az iskola elveihez hívek maradtak, valamint e 400 éves kulturintézet távolabbi tisztelőit is, hogy erre a célra szánt szíves adományait a Dunabank Fiókja Velké Kapušany címére legkésőbb május hó végéig szíveskedjenek beküldeni!

Pataki diák.

Készséggel adtunk helyet lapunkban a fenti felhívásnak s őszintén örülünk, hogy a szép gondolatot egy Szlovenszón élő, volt pataki diák vetette fel. Azonban a terv megvalósítását illetőleg van egy megjegyzésünk. Mindenképen helyes és illő dolog, hogy a kezdeményezés tőlünk indul ki, de a terv teljes realizálásának munkájából semmiképen sem szabad a másországbán élő, volt pataki diákokat kizárni. Comenius nemcsak a mai Csehszlovákiáé, a melynek területén született, de a hol a nyugodt munkálkodásra nagyon kevés idő és alkalom adatott neki. Elméleti és gyakorlati pedagógiai munkásságának legnagyobb részét külföldön abszolválta s annak örökértékű eredményei az egész művelt világ közkincsévé lettek.

Épen ezért a hála lerovásánál sem szabad semmiféle partikulárizmusnak érvényesülni. Illő, hogy a Sárospatakon felállítandó Comenius-emlék nemcsak a Csehszlovákiában, hanem a világ minden részén élő, volt pataki diákok háláját és tiszteletét is reprezentálja. (Szerk.)

H I B E K

— **Értesítés.** Lapunk felelős szerkeztője f. hó 13-án előadásait a losonci theol. szemináriumban megkezdi. Távolléte idejére a szerkesztést Kömives Sándor vajáni lelkész veszi át; a lapba szánt összes közlemények a Ref. lelkészi hivatalhoz Vajany (okr. Velke-Kapušany) küldendők; a kiadóhivatalra vonatkozó megkeresések továbbra is a csicseri lelkészi hivatalhoz intézendők.

— **A theologiai és középiskolai internátus** megépítésére ujabban felajánlottak, illetve befizettek 1000 k.-át: özv. Magyar Ferenczné Munkács, „Egy özvegyasszony” Munkács. Legutóbbi nyugtázásunk óta eszközölt befizetések: Baraxa Lajos Berzéte 250 k., Molnár Gyula Balogiványi 350 k., Magyar Bertalan Nagydobrony 350 k., Komjáthy Gábor Ungvár 500 k., Boross Zoltán Feled 50 k., „Egy özvegyasszony” Munkács 1000 k., Luby Lajos Pálóc 100 k., Református énekhar Szepsi 500 k. Betétkönyvön 1931 IV. 8-án: 37.706 k.

— **Péter Mihály** püspököt a szlovák egyházakban szolgáló lelkészek, Nagymihályban 1931. március 10-én tartott gyűlésükből, loyaltásukról, hűségükről és engedelmességükről biztosították és erről öt jegyzőkönyvileg értesítették.

— **A rimaszombati ref. „Leánykör”** szép és lélekemelő ünnepélyt rendezett a világháboruban elesett hősök felállítandó emlékének javára. A virágvasárnap délutánján megtartott gazdag tartalmu ünnepélyből kiemeljük a következőket: Imádkozott, majd egyházi beszédében a nagy multra emlékeztető hősöknek állított emléket: Péter Mihály püspök. „Mindem emlékjel a szenvedés és dicsőség könnyeinek megkövesedett, vagy ércbe öntött monumentuma.” Mikor hőseinknek közösen akarunk emlékoszlopot emelni, az erkölcsi magaslatot kell szem előtt tartanunk és a példa Jézus, aki egész életét egy szent célra áldozta. „A nagyoknak, a hősöknek ezért kell emlékoszlopot állítani, hogyha jön olyan kor és nemzedék, amely csak a földön csügg, figyelmeztessen,

hogy akármilyen szép is az élet és jó szemekkel nézni a napot és akármennyire nagy is az emberi élet értéke, van ennél egy nagyobb valami: az erkölcsi világ értéke, amelyikről sokszor életünk feláldozásával kell bizonyosságot tenni." Ime néhány megragadó gondolat Péter Mihály püspök beszédéből. Matoicsy Magda meleg hangon, művészi fokon énekelte: Beethoven: Vezeklés c. énekét. Hasonlóképpen szép és sikerült volt Gregorovicz Henrik gondonka játéka, amelyhez Lakner László biztoskezü kíséretet adott. Férfi szólót énekelt Belágh Barna rozsnyói s. lelkész, a templomot betöltő kellemes hangjával. Átértett, rutinos szavalatukkal, a már tőlük megszokott módon gyönyörködtették a hallgatóságot: Kiss Mária és Szabó Sári. A „Leánykör” énekkara Szücs György kántor avatott vezetése mellett adott elő két precizen betanult énekszámot.

— **Az apróhirdetés útján feleséget kereső lelkész** csakugyan nem létezik a valóságban s a mint sejteltük, csupán egy élelmes házasságközvetítő trükkjéről van szó. A Kávinista Szemle április 4-iki számában erre az ügyre teljes világosságot derítő hiradást olvassuk; „*Református lelkész ítélemre*” kezdettel csábító házassági apróhirdetés jelent meg egy csomó napilapban. Egyik protestáns lap szerkesztőjének közbelépésére a rendőrség nyomozást indított s ennek eredménye az volt, hogy a „ref. lelkész” csak horog volt, mellyel férjhezmenni óhajtó hölgyek címeihez kívánt hozzájutni egy házasságközvetítő iroda. Igazán szégyenletes állapot. És ezt már régóta csinálják.

— **A nagykaposi ref. egyházban** husvét első napján este 6 órai kezdettel a Ref. Leánykör és az Énekkar közreműködésével, a zsufolásig megtelt templomban szépen sikerült vallásos est tartatott. A helybeli lelkész, Maksa József hirdette az ígét, melynek végeztével a Leánykör tagjai, névszerint: Gervay Margitka, Kiss Erzsike, Kemecsey Juliska és Pap Margitka szavatai következtek és lelkész által a husvét jelentőségéről tartott felolvasás, közben pedig Pápay István helybeli tanító orgonakiséret melletti szóló éneke és az Énekkar két izbeni szereplése tette vonzóvá s maradandó emléküvé a vallásos estélyt.

— **A nagykörösi egyház gimnáziumi internátust épít.** Még a háboru előtt Faragó Ambrus nagykörösi főgondnok 900 holdnyi

birtokát az ottani gimnázium mellé építendő internátus céljaira hagyta. Most az egyház vezetősége elhatározta, hogy megvalósítja a hagyományozó óhajtasát. E célra a gimnáziumi diákszövetség és az ottani Takarékpénztár 1500-1500 pengőt már meg is ajánlott; felhasználják továbbá a képezdei internátus jövedelmének 50 százalékát.

— **Benedek Árpád**, kolozsvári hidelvei lelképásztor betegeskedése miatt április 1-től lemondott állásáról s nyugalomba vonul.

— „**Fiatal pogányok szövetsége**” címen új egyesület alakult a berlini egyetemi hallgatók szabadgondolkozó elemeiből, de amellet nemzeti, sőt fajvédő alapon.

— **Uj Újtestamentom-fordítás** hagyta el a napokban a sajtót. Dr. Kecskeméthy István, a kolozsvári theol. fakultás professzora fordította le Károli Gáspár nyomán az Újtestamentumot s a Skót Memzeti Biblia Társulat adta ki színes képekkel illusztrálva.

— **Csere.** Csernyi Zoltán szabolcsbákai és Bakó Gyula barcikai református lelkészek a két presbitérium közös megegyezésével és fellettes hatóságaik jóváhagyásával lelkészi állsukat megcserélték.

— **Az ungi egyházmegye** tavaszi rendes közgyűlését május 28-ára fogja összehívni az elnökség a nagykaposi ref. templomba.

— **A magyarországi tisztántuli egyházkerület** zsinati r. lelkészi képviselőül Kolozsvári Kiss László debreceni lelkészt, zsinati r. világi képviselőül Kálnoki Bedő Sándor orsz. gyűl. képviselőt választotta meg.

— **Debreceni Valláspedagógusok Köre** alakult március 26-án a debreceni református egyház tanácstermében, amely körnek tagjai a vallástanárok, vallásoktató lelkészek s minden olyan lelkész, akit a valláspedagógia nagy kérdései érdekelnek. A Kör tagjai minden hónap első csütörtök estéjén gyűlnek össze egy-egy pedagógiai munka ismertetésére, egy-egy fontos kérdés megvitatására, hasznos tapasztalatoknak egymással való közlésére. Az összejeveteleket gyermekistentisztelet módjára vezetett rövid áhitat előzi meg. A kör vezetését Csikesz Sándor egyetemi tanár, adminisztrálását Mezey Béla v. o. lelkész gondjaira bízták a kör tagjai.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

Mindenkit érdekel!

Alkalmi vétel

Aranykönyv is kapható!

Különböző fajtájú és nagyságu rovatozott papirok i v e k b e n (számadási, főkönyvi, jegyzőkönyvi és naplóí könyvekre alkalmasak) gyári áron alul k a p h a t ó k.

Aranykönyv is kapható!

Heiman Vilmos
papirkereskedésében Velké
Kapušany, Slovensko.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása k.é. 35.

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

► Előnyös részletfizetési feltételek. ◄

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Použivané novin. známek povoleno feditelstvim pošt. a telep. — 370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA”-ra Kápužany címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Az inkvizíció szelleme,

amelyhez annyi borzalmas emléke fűződik az evangéliumi egyházaknak, úgy látszik — kiirt-hatatlan. Ez az átkos szellem a végtelenbe nyúló életével megcsufolja a történetfilozófia elméleteit s az emberiség jobb jövőjébe vetett hitet; olyan, mint a mesebeli hétéfeű sárkány, amelynek ha levágják egy fejét, azonnal kettő nő helyébe. Van idő, amikor visszahuzódik, de ilyenkor csak megpihen, vagy lesben áll, alattomban, mint a prédára leső vadállat, hogy a legalkalmasabb pillanatban rávetesse magát áldozatára.

Azt hihetné az ember, hogy a XX-ik században már anachronizmus *kizárólagosságról, türelmetlenségről* beszélni valláslekezelési téren; úgy érezzük, hogy a történelmi fejlődés a szintetizáló, generalizációs zónába ért s a nagy egységekbe való tömörülés tendenciája mutatkozik mindenütt. Egyházi téren az oekumenikus mozgalom, politikai téren páneurópai törekvések biztos irányjelzői a történelmi alakulás új vonalának.

Talán sohasem volt nagyobb szükség a keresztény egyházak összefogására, mint épen korunkban, amikor az atheista propaganda olyan hatalmas erővel döngel s az összes vallásfelekezetek kapuit s a mikor minden jel arra mutat, hogy a világváltásból az egyetlen kivétel ut az evangélium útja, amelyre rá kell lépni már végre az egész emberiségnek. De az inkvizíció szelleme gáncsot vet e keresztény összefogás felé induló megmozdulásoknak, mert érzi, hogy a Krisztusban való megbékülése a keresztény felekezeteknek, halálát jelentené. Ez átkos szellem előtt nincs semmi szent, életeleme a türelmetlenség s kizárólagos uralma érdekében gondolkodás nélkül

áldozza fel az egyesek és egész nemzetek élet-lehetőségének és boldogulásának feltételeit.

Ennek a szellemnek harcos megnyilatkozásaitól hangos ma a kath. egyházi sajtó minde-nütt, de talán sehohsem annyira, mint Magyar-országon. Megdöbben az ember, ha olvassa a Kálvinista Szemlében a Sziv és Magyar Kultu-ra c. kath. egyházi lapokból vett idézeteket, amelyekből a régi szenvedéllyel lobog fel az inkvizíció szelleme. Eltekintve azoktól a gyaláz-kodásoktól, a melyekben minden kimélet nél-kül rántják sárba a reformátorokat s a magyar kálvinista egyház mai nagy értékeit, nekem különösen egy, a „Sziv”-ből vett, óriási vesze-delmeket magában rejtő idézet ragadta meg a figyelmemet. Ez a címét minden sorában meg-hazudtoló ujság a többek között ezeket írja: „Krisztustól elpártolt ember csinált szakadást Krisztus nyája között. *Hazánk legfőbb átka, hogy nincs vallási egysége. A felekezeti békéről szóló frázis ne zavarjon bennünket! Felekezeti béke akkor lesz, ha megint egy hilen leszünk.*”

Tehát a Kollonicsok és Kelliók inkvizíciós mentalitása nem halt ki máig sem! A jezsuiták nem tudnak elképzelni felekezeti békét ma sem másként, csak ha pápistákká leszünk mindnyájan. Hát persze, ez volna a legegyszerűbb megoldása a felekezeti békének. De nem gondolják a jezsuiták, hogy ebből a men-talitásból igen veszedelmes következtetések vonhatók le a különböző sikokban?

Nem tudom, hogy mit szólnának pl. ahoz Bangha páter és társai, ha itt Csehszlovákiá-ban, amikor kissebbségi, nyelvi és kulturális jogainkért küzdünk s az itt élő nemzetek meg-békülése és együttműködése érdekében munkálunk: az uralkodó szláv nemzet szemünkbe

vágná, hogy nincs semmi értelme az itt élő nemzetek békéjéről fecsegni, mert ez csak akkor lesz meg, ha majd *mindannyian egy nyelven beszélünk?* Jól tudom, hogy Bangha páterék nem sokat törődnek az efajta konzekvenciákkal; ők nem bánnák, ha az egész világ zulu-kafterül beszélne is, csak a pápa uralma alá kerülne.

De hát ez az egy dolog az, ami lehetetlen s már régen teljesen kilátástalan desiderium. Mi a felekezeti közti s a nemzetek közötti békét el tudjuk képzelni másmódon is s nemcsak kizárólag úgy, hogy közülök egy a többit elnyelje; mi tudunk hinni abban, hogy a nehezebb emberi érzések s a Krisztus békessége egyszer mégis csak diadalt aratnak az engesztelhetetlen gyűlölet szenvedélyessége felett. Abban a defenzív állásban, amelyben 400 év óta vérezünk, megállunk továbbra is, mert Istenben bizva reméljük, hogy az evangélium ereje végre mégis csak megtöri az inkvizíció szellemét.

(Ms)

Lássunk tisztán . . . !

Statistikai megfigyelések.

Irtá: Haraszty Károly

III.

A „*Hungaria Anno 1785*“... című munkácska a jelzett évben a *kassai districtusra*, mely területileg *csaknem* az egész volt Tiszáninneni ref. *egyházkerületnek* megfelelt, kimutatott összesen: 207625 *akatholikus lelkét*. Katholikus lélekszám 419317 volt. Az arány tehát 100 : 52 ⁹/₁₀. A nemkatholikusok 344 lelkipásztor vezetése alatt éltek. Az egész politikai districtusban volt: *város* 6; *mezőváros* 74; *falu* 1735; tehát 1815 lakott helység, melyekben 47.388 „*colonus*“ (jobbágy); 17.063 „*inquilinus*“ (zselér); és 4872 „*subinquilinus*“ (szolga cseléd) családfeje élt. A nemzetiségi elosztódást és annak arányszámait a munkácskából megállapítani nem lehet. Talán tisztább képet nyújt majd e téren a most felfedezett Thirring-féle okmányhalmaz, mely tüzetes leírását adja a népesség tömörülésének, demografiai szerkezetének és társadalmi tagozódásának is. Azt azonban nyomatékosan hangsúlyozni kívánom, hogy az a kor, melyről e sorokban írok, az *elnyomatás* kora volt, ... Mária Terézia és a „*Kalapos Király*“ kora!... A nemzeti ébredés hatalmas szellemi ereje csak mint embrió élt és fejlődött még akkor. De már ez az embrió is képes volt arra, hogy szemébe mondja II. Józsefnek, hogy a német nyelv használatának kötelezővé tétele lehetetlen, megvalósíthatatlan kívánság, melynek erőszakolása elviselhetetlen zsarnokságot jelent. A latin és német nyelv helyett a hazai nyelv után vágyakozik az ország; annak kötelező használatát akarja törvénybeiktatni, ... és „az lesz a legnagyobb ki-

rály, a ki ezt végrehajtja!...“ II. József felfigyelt e sorokra, de elhaladt mellettük, ... és még nem „lön reggel.“

Es még sokáig nem „lön reggel“, noha a hajnal hasadását hirdető pacsirták kórusa készen várta már a diadalmas „*NAP*“-nak biborban-fényben való feltámadását! A magyar nyelv lépésről-lépésre tért hódított. *Almás*i alispánelnök így szólal fel 1830-ban: „Tekintetes Karok és Rendek! Mi, kik a megyegyűléseken latinul, családunkkal németül, cselédeinkkel szlávul szoktunk beszélni, jóformán valamennyien magyarul is értünk. Kezdetben nekem is nehezen ment az országgyűlésen magyarul beszélni, de utóbb úgy belejöttem, hogy már most magyarul is gondolkozom?...“

Az 1830. évi VIII.-t cikkbe már be lett iktatva: „1. Hogy a kir. helytartótanács azon hatóságokkal, melyek hozzá magyarul irnak, magyarul levelezen s rendeleteit magyar nyelven adja ki. 2. A kir. udvari főtörvényszék a hozzá magyarul felebezett pörökben, ugyane nyelven ítéljen, 3. A kerületi tábláknak, a vármegyei, városi és *egyházi törvényszékeknek*, hol eddig nem volt szokásban, legyen szabad a magyar nyelvet használni, 4. A magyar nyelv tudása nélkül közhivatalba ezentul senki se alkalmaztassék. stb...“ Hát, hogy is maradhatott volna ki e nemzeti föllendülésből és csodálatos előrehaladásból épen a *magyar ref. egyház*?... Az a magyar ref. egyház, mely saját testében is érezhette az elszlovákosodás tényét és szomorú valóságát?.. A korral lépést tartva, bölcsen arra törekedett rendeleteiben, hogy az egyes elszlovákosodott iskolákban taníttassék a hivatalos államnyelv is, templomaiban felharsonjon az elnémitott ősi nyelv is. Ennyihez pedig joga is volt, ez által még nem törekedett az élő szlovák nyelv megsemmisítésére. Ily miljöbe kell helyezni az 1841. jun. 19-én keltezett esperesi körlevelet is és mindjárt nem lesz annak olyan kierőszakolt sovíniszta értelme, a milvent beléje magyaráznak egyes. különös becsvágytól üzött szövegmagyarázók!...

„Az abauji és Ungi-Zempléni E. megyék kebelében néhány szláv ajku egyházak létezésén, az Egyházi Megyék oda utasítottak: Ügyeljenek fel pontosan, hogy az azon Egyházak iskoláiban járó mindkét nemen lévő gyermekek a *Magyar nyelvben* szorgalmasan taníttassanak s különös gondot fordítsanak arra, hogy a szülék gyermekeiket iskolában mulhatatlanul jártassák, az attól netalán vonakodókat polgári hatóság által is köteleztessék, s ugyan ezen megyéknek ajánlatik az is, hogy az érintett egyházak lelki Tanítóinak magyar sz. beszédeknek is *olykor-olykor* tartását tegyék mulhatatlanul kötelezősül.“

„Testileg és lelkileg egyaránt jobban látjuk ifjkorunkban azt, ami közel van, s öreg korunkban azt, ami messze van.“ mondja Mereskovszkij egyik művében. Tehát a régi írók-

helyes értelmezését is bizzuk a tapasztalt öregekre s ne kívánjunk „még iskolaporos füllel Mommseneknek látszani!...” De máskülönb is, kérдем, ha a magyarok „átkozottak”, mert, a multban keresztire feszítették a szlovákokat(?), hát a mának szilaj sovínisztái talán áldottak azért, hogy mindennap megfeszítik a magyarságot??

Az 1855-ös statisztika már világosabb és részletesebb. A reformátusságról sok mindent tudunk meg. A *kerület* lélekszáma: 238.476. Van benne anyaegyház: 354; leányegyház: 333. Rendes felkipásztor: 360; segédlelkész 37; tanító (és tanár) 426; tanítónő: 40. A tanulók száma: 17.200. (Abaujban: 2430; Ungban: 876; Felsőzemplénben: 607.). A szlovákság arányszáma a magyarsághoz kb. 100: 4'5. Ez a megállapítás azonban agyaglábakon nyugszik, mert nem a tiszta fajszlovákok százalékát tünteti fel, hanem magában rejti az elszlovákosodott magyarokat is, sőt a lösgyökeres magyarok bizonyos hányadát is, kiket kiválasztani a nem eléggé precíz adatokból nem lehetett.

Egyesek ellenérvül azt hozzák fel, hogy a *nemesek* között is voltak szlovákok. Példa rá egy felsőröcsei egyházi feljegyzés, melyet *ns. Olcsváry Pál* kurátor saját kezüleg rótt papírra 1798-ban „*po našim*”!

Igen ám, de a puszka visszafelé sült el. Az Olcsváry (Olchváry) családnak magyar eredete kétségkivül kimutatható. A család első tagja az 1270-ben élő Dionisius Töke Pethő de Olchvár (Abauj). A család 1683-ban Zemplénbe származott, hol a többek között Lasztomérban is volt birtokuk. Innen származtak el Rőcsére is, hol leszegényedve s alaposan elszlovákosodva 1798-ban annak egyik tagja gondnoka volt az ekklézsiának s mint ilyen rögzítette le szlovák dialektusú nyilatkozatát az egyházi annálisbe. S mikor írta ezeket a sorokat?... *1798-ban!* Megérthetjük a dolgot minden kommentár nélkül!... Ez az eset is azt bizonyítja, hogy a magyarságban kevés a nyelvi ellenálló képesség, mely miatt *óriási terület* vesztett a századok folyamán Nemcsak vidékünkön volt ez így, hanem másutt is, fent a girbe-görbe szép Sárosban is, mely tényről különösen a *kisszebeni* ev. egyház évkönyvei beszélhetnek sokat.

A midőn ugyanis a reformáció tért hódított Magyarországon, nemcsak Kisszebenben volt számos hive, hanem a közeli falvakban is elterjedt. A hívők lelki szükségletéről pedig gondoskodni is kellett. Ez azonban már nem ment oly simán, mert amint a jegyzőkönyvek említik, a *falusiak*, különösen *Orkután* (Úr kutja, vagy talán Ór kutja, Kisszeben mellett), *csak magyarul értettek*. Így hát külön magyar papot kellett a vidék részére tartani, kinek fizetése 40 frt, 2 hordó bor. stola stb. volt. Kisszeben lakosságának zöme ez időben *német*

volt, meg magyar, a papja német, szlovák csak kevés lakott benne (1571) A vidéke pedig, uti figura docet, egészen *magyar* volt!... A mának sovén szlovák vezetői és egyéb akarnokai tehát nem nagyon rekriminálhatnak *történelmi jogon*, sem Sárosban, sem a Szepességen, de még kevésbbé Abaujban, Zemplénben vagy Ungban!... Ehez inkább a magyaroknak volna joga, a kiknek hivatalos egyházi vezetői olyan nagyon későn adták ki a henző rendeletet: „Tót énekes könyvet többé kiadni nem szabad!” (1901.) (Pánszláv mozgalmak :) És ennek dacára Tussán, Bánócson. Rőcsén stb. vígan hangzottak a szlovák zsoldárok tovább is... Hát ez volt az az „átkozott”, elnyomtatás?.. Igen, ez volt! Ezekben a hílközségekben már az államfordulat *előtt* elnyomták a magyarokat a... *szlovákok!*...

A Református Egyházi Biztosítási Iroda

jelentése az 1930. évi működéséről.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyetemes Konvent!
Megelégedéssel állapítjuk meg, hogy munkásságunk az elmúlt évben az Egyetemes Egyháznak és így közvetve az Egyház tagjainak olyan jövedelmet hozott, amely semmi más befektetést nem igényel, mint az Egyház tagjainak jóindulatát a velünk szerződéses viszonyban álló Phönix Biztosító Társasággal szemben.

Nevezett társaság évek hosszu során át bebizonyította velünk szemben is, hogy nemcsak a biztosítási díjak és feltételek megállapításánál, hanem kár esetén is a legméltányosabb magatartást tanúsítja és a mi munkásságunkat is sok áldozattal és nagy előszeretettel mozdítja elő. Ezen kölcsönös megértésnek köszönhető a mindinkább mutakzó népszerűségünk és örömmel állapítjuk meg, hogy munkatársaink meggyőződéssel és az ügyet megillető szeretettel teljesítik abbeli kérésünket, hogy minden református egyén biztosítását a Református Biztosítási Iroda utján helyezze el. Anyagi áldozatot nem követelünk senkitől és mindenki a mi szerződéses intézetünknel is megtalálja a tökéletes védelmet, de vannak biztosítási ágazatok, amelyekben még nagyobb kedvezményhez jut, mint akármelyik másik biztosító intézetnél.

A jelenlegi gazdasági viszonyok megtanítottak bennünket arra, hogy a takarékoság mennyire nagy életkérdés és milyen óriási anyagi és erkölcsi erő képvisel egy megszerzett biztosítási kötvény, amely váratlan halál esetén vagy általában gyermek ellátására óriási segítséget van hivatva nyújtani. A velünk szerződéses viszonyban álló Phönix Életbiztosító Társaság az orvosi vizsgálat nélküli biztosításokat is meghonosította, hogy ezen áldásos intéz-

mény elterjedhessen azokban a kisebb községekben is, ahol gyakorlóorvos nincsen és ezek ne legyenek kirekesztve az életbiztosítás intézményéből. Számadásainkban részletes felvilágosítást nyújtunk az életbiztosítási szerzőmennyünk fejlődéséről, de kétségtelenül meg kell állapítanunk, hogy munkatársaink ezen a téren nem fejtették ki azt a propagandát, amit ez az ügy megérdemelt.

Lelkészeink és tanítóink lennének hivatva elsősorban a takarékoság eszméjét megkedveltetni és emberbaráti cselekedetet végeznének, ha egyházközségünkben erkölcsileg is hozzájárulnának a lakosság takarékoságra való nevelését istápolni. Az iskolákban való felhasználás végett a gyermekek részére díjmentesen bocsátanánk takarékperselyeket az egyházközségek rendelkezésére és ez adná meg a lehetőségét annak, hogy a gyermek felserdülésekor az általa megtakarított díj ellenében az ő ellátására szükséges tőkét biztosítás útján szerezzék meg.

Addig, amíg a külföldön az életbiztosítás eszméje nagy mértékben elterjedt és alig van olyan család, ahol életbiztosítási kötvény ne lenne, őszinte sajnálattal állapítjuk meg, hogy egyházközségeinkben még nagyon sok tennivalónk van, míg népünket arra a színvonalra emeljük, amelyen gazdaságilag neki állani kellene. Feltétlenül foglalkoznunk kell ezzel a kérdéssel, mert ha az egész országban minden alkalmazotta szociális biztosítás útján öregségére védve van, egyházunk érdeke is, hogy minden önálló gazdálkodó magánbiztosító révén gondoskodjék jövőjéről, illetve öreg napjairól, amikor munkáját már nem fejtheti ki és megérdemelt, nyugodt életmódot biztosíthatna magának.

Választmányunk előterjesztésére a Phönix Életbiztosító Társaság velünk egy újabb kedvezményes szerződést kötött, amelynek főbb pontjai a következők:

1. A szokásos 5‰ kötvényilleték helyett az Egyház tagjainak 1 1/2‰ kötvényilletéket kell fizetni.

2. Az életbiztosítási díjtáblázatokban megállapított díjtételekből 2%, azaz kettőszázalék eredményt ad.

3. Asszonyok biztosításánál a tarifában a terhesség miatt előírt pótdíj felszámításától eltekint.

4. Ha a biztosított egyén veszélyes foglalkozást üz és ezáltal a biztosításból származó pótdíjat kellene fizetni, annak felszámításától az egyházi tagoknál eltekint.

5. Az orvosi vizsgálat nélküli biztosításnál háboru esetén felszámított hadikockázatot díjmentesen vállalja. Orvosi vizsgálatot megkötött biztosításoknál pedig a hadikockázat 55.000.— koronáig díjtalan. Háboru esetén a hadikockázatot csak Kč 55.000.— biztosított összegben felül kell pótdíjat fizetni.

6. Az egyházi tagoknak díjmentesen nyújt biztosítást teljes és állandó rokkantság esetén.

7. Balesetbiztosítást az egyházi tagoknak Kč 1000.— biztosított tőke után mindössze Kč 1.50 számít.

8. Orvosi vizsgálattal kötött biztosításnál, amelynél a biztosított fél életkora a biztosítás lejáratakor a 65-ik életévét túl nem lépte, 2‰ (Kč 1000.— után Kč 2.—) díjfizetés ellenében családi pótbiztosítást nyújt a tőke kétszeri kifizetésével. A családi pótbiztosítás abban áll, hogy a fiatalabbkorú hitves biztosítását 2‰ pótdíj ellenében vállalja a társaság. Ha a szerződésben kikötött tartamon belül a férj elhalálozása után a feleség is elhalálozik, úgy abban az esetben a biztosított tőke másodszor is kifizetésre kerül.

Ha összehasonlítjuk ezen kedvezményeket a többi életbiztosító társaságok feltételeivel, kétségtelenül megállapítható, hogy valóban érdemes a mi közvetítésünkkel megszerezni az igényelt életbiztosítási kötvényt.

Mellékelten átszolgáltatjuk még a Köztársaság területén működő összes életbiztosító társaságok üzletállományáról szóló statisztikai kimutatást és ebből megállapíthatjuk, hogy a mi szerződéses társaságunk, a Phönix, az idén is az első helyen áll. Ez újabb bizonyítéka óriási tőkeerejének, másrészt pedig annak az óriási bizalomnak, amelyben részesült.

A lefolyt üzleti évről alábbiakban közöljük az egyházkerületek eredményét:

Ügynökeink száma 376-ra szaporodott és egyházkerületenként a következőképpen oszlik meg:

A dunáninnyi kerületben az ügynökségek száma 145, és pedig: 34 lelkész, 28 tanító, 83 másfoglalkozású hívőnk. A tiszáninnyi kerületben az ügynökségek száma 121, és pedig: 51 lelkész, 30 tanító, 40 másfoglalkozású hívőnk. A kárpátaljai kerületben az ügynökségek száma 110, és pedig: 38 lelkész, 19 tanító, 53 másfoglalkozású hívőnk.

I. Az életbiztosítási ágazatban kifejtett tevékenységünk eredménye, a múlt évvel szembeállítva örvendetes gyarapodást mutat.

Életbiztosítási tőke: 1929. évben Dunáninnyi egyházkerület Kč. 373.72 — Tiszáninnyi egyházkerület Kč. 103.750 — Kárpátaljai egyházkerület Kč. 926.508 — Összesen Kč. 1.403.978 — 1930. évben Dunáninnyi egyházkerület Kč. 418.418 — Tiszáninnyi egyházkerület Kč. 104.980 — Kárpátaljai egyházkerület Kč. 2.930.030 — Összesen Kč. 3.453.428.

Ezen fokozott eredmény a lefolyt üzleti évben fixfizetéses alkalmazottaink munkájából ered, de nagyon szükséges volna, hogy immár helyi ügynökeink is több időt szentelnének az életbiztosítások szerzésére és önálló munkával az Egyház jutalékjövendelmét is lényegesen gyarapítsák.

II. Az elemi ágazatban. A tűz-, jég- és betörésbiztosítási ágazatokban pedig az elért eredmény a múlt évvel szembeállítva, a következő:

Dijbevétel: 1929 évben Dunáninnyi egyházkerület K. 100.927'75, Tiszáninnyi egyházkerület K. 68.958'74, Kárpátaljai egyházkerület K. 61.902'99. Összesen K. 231.790'48. 1930 évben Dunáninnyi egyházkerület K. 109.824'06, Tiszáninnyi egyházkerület K. 82.015'56, Kárpátaljai egyházkerület K. 82.451'50. Összesen K. 274.291'12.

Az iroda tiszta jövedelme, mely a maga egészében az Egyetemes Egyházat illette meg, működésünk megkezdése óta, vagyis 1925 július 1-től 1930 december 31-ig K. 106.160'24 volt.

Az egyházkerületek múlt évi **jutalékkeresménye** szembeállítva az előző évvel, következő képet mutatja: 1929 elszámolási év Dunáninnyi egyházkerület K. 4.022'47, Tiszáninnyi egyházkerület K. 8.243'65, Kárpátaljai egyházkerület K. 6.393'13. Összesen K. 18.659'25. 1930 elszámolási év Dunáninnyi egyházkerület K. 8.228'05, Tiszáninnyi egyházkerület K. 9.275'28, Kárpátaljai egyházkerület K. 8.551'63. Összesen 26.054'96.

Különös figyelmet érdemel az 1929. és 1930. évi jövedelem összehasonlítása. Ha munkatársaink a jövő évben is hasonló buzgalommal karolják fel biztosítási intézményünket, meg van minden reménységünk arra, hogy bevételeink még nagyobb mértékben fognak gyarapodni.

Ezen összeállításból látjuk, hogy munkánk eredményességében való kételkedés nem volt a helyénvaló és azok, akik nem viseltettek irántunk bizalommal, ebben az évben már tisztán láthatják, hogy az Egyetemes Egyház minden évben több és több jövedelemhez jut és ezen egészséges fejlődés készletti majd az eddigi távolmaradókat is arra, hogy hozzánk csatlakozzanak és válvetett munkával velünk együtt kitűzött célunk elérése végett dolgozzanak.

Nem mulaszthatjuk el évi jelentésünk keretében az egyházközségek szives figyelmébe ajánlani az Egyetemes Konvent ama felhívását, hogy az egyházi vagyona vonatkozó kötvények alapos vizsgálat tárgyává teendők és a presbiterium gondoskodik róla, hogy a biztosítás a tényleges értéknek megfelelően adassék fel. A biztosító társaság csak az esetben tud teljes kártérítést nyújtani, ha a biztosítás is a valódi értéknek megfelelően adatott fel.

Ha valamely épületnek a tényleges értéke például 10.000.— korona és a biztosítás talán díjmegtakarításból vagy talán azért, mert az épület kőből van építve és cseréppel van fedve és egyesek téves véleménye szerint tűz alkalmával nem pusztulhat el teljesen, 5000.— koronára biztosítatik. Ha ezen épületben rész-

leges kár történik, mondjuk 3000.— korona összeg erejéig, az esetben kártérítés fejében csak annyit fizethet a biztosító társaság, amilyen arányban áll a tényleges érték a biztosított értékhez, vagyis, ha az egyházközség 10.000.— korona helyett csak 5.000.— koronára biztosít, vagyis a tényleges érték felére, az esetben a 3.000.— korona kárnak is csak a fele illeti meg a törvény szerint és ennél fogva a 3.000.— koronás kárért csak 1.500.— koronát kaphat. A hiányzó 1.500.— koronát ilyen esetben az egyházközség tartozna a sajátjából pótolni, hogy az Egyetemes Konvent határozata értelmében a tűz által szenvedett kárt teljes egészében pótolja.

Ismétellen csak arra kérjük az egyházkerületek nagyérdemű vezetőségét, hogy minden kínálkozó alkalommal újból és újból hangoztassák biztosítási irodánk támogatását. Rövidesen el fog következni az az idő, amikor ügynöki hálózatunk teljesen megerősödve karöltött munkával tényleg elősegíti, hogy minden református ember biztosítása a mi irodánknál bonyolódjék le és az ebből eredő haszon az Egyetemes Egyház intézményeit segítse és megerősítse egyházunkat kulturális és humánus törekvéseiben is. Kelt Pozsonyban, 1931 március 12-én. **A Református Biztosítási Iroda központé válaszmánya:** Schmidt Imre elnök, Gunszt K. Lajos, igazgató, Balogh Elemér, püspök. Forray Béla, főgondnok, László Zsigmond, gondnok. Baltensberger Frigyes, Farkas Sándor. Szász Sándor, Kopácsy Kálmán, főfelügyelő, Budaváry József, felügyelő.

H I R E K

— **Értesítés.** Lapunk felelős szerkeztője f. hó 13-án előadásait a losonci theol. szemináriumban megkezdte. Távolléte idejére a szerkesztést Kőmives Sándor vajáni lelkész veszi át; a lapba szánt összes közlemények a Ref. lelkészi hivatalhoz Vajany (okr. Velke-Kapušany) küldendők; a kiadóhivatalra vonatkozó megkeresések továbbra is a csicseri lelkészi hivatalhoz intézendők.

— **Lelkészválasztás.** A deregnyői gyülekezet lemondás folytán megüresedett lelkészi állására Koncsol János felsőlánci lelkészt választotta meg egyhangu meghívással. Gratulálunk!

— **A jókai ujonnan épült református templomra** az 1931. évi febr. hó 8-tól (L. a Ref. Egyház és Iskola múlt évi 49-ik és f. év 6. számait) a mai napig az alábbi kegyes adományok folytak be, u. m.: Nyitra 25. Kismánya 100, Minaj 20, Petrovo 20, Magyarsók 150, Rimapálfala 50'30, Lakszakállas 120, Técső 20,

Benkepatony 50, Perbete 150, Felsőgellér-Bogya 100, Ekel 50. Református közalap 500, dr. Salamon Ferenc Pozsony 200, Oros Mária 50, Szakál Antal 60, özv. Mellék Jánosné 500, dr. Katona Mór 100, Huszár Irén 50, Hegyi Vince 500, Deák Ilona 320, Karácsony Antalné Réte 50. dr. Hallovič járási főnök 125, Ásványi János Szencs 500, Ugyanennek gyűjtése 650, Lapos János Szencs 10, özv. Sidó Benőné 1000, dr. Takáts Pál 1000, Suhánszki Gy. Ujvásár 100, Varga Dezső F. Patony 50, özv. Horváth Vilmosné 30, Gállfy helyi tanító 562'50, Vargha Károly helyi lelkész 420, Helyi ref. leánykör gyűjtése szószékre 1750, Helyi ref. Ifj. Egylet gyűjt. harangokra 10.467'10. Helyből egyesek apróbb adományai 2433'40 Kő. Hálás köszönet a kegyes adakozóknak. Közli: Vargha Károly ref. lelkész.

— **Az Országos Protestáns Sajtószövetség** magas színvonalu ünnepélyt rendezett március hó 28-án Hajduböszörményben. Az ünnepélyen dr. Uzonyi György egyházközségi főgondnok mondott megnyitót. Az ünnepély fénypontja Dr. Baltazár Dezső püspök beszéde volt. Verseiből felolvasott ifju. Szász Károly költő s' az igen szépen sikerült sajtóünnepélyt Bartha László esperes zárószavai rekesztették be. Másnap, vasárnap délelőtt a Kálvin-téri templomban Dr. Baltazár Dezső püspök, a Bocskay-téri templomban pedig dr. Erdős Károly egyetemi tanár hirdette az ígét. Istentisztelet után presbiteri díszgyűlés volt a városháza nagytermében, ahol a püspököt az egyházközség nevében Bakóczi Endre lelkész és számos küldöttség üdvözölte.

— **Lelkészi ruha.** A magyarországi reformátusok új liturgiális könyve intézkedik az istentiszteletet végző személyek öltözékéről is; hogy t. i. lelkészek és segédlelkészek minden istentiszteleti szolgálatot „palástban és papi ruhában”, más fakultált, de palástviselésre nem jogosult egyének pedig „hosszu fekete öltönyben” tartoznak végezni. Ez intézkedés ismertetéséhez dr. Révész Imre a „Debreceni Protest. Lap”-ban a következő megjegyzéseket fűzi: „Amit ma megkívánhatunk s szerintem meg is kell kívánnunk, a legnehezebb körülmények számbavételével is, ennyi: tiszta fekete és lehetőleg hosszú öltöny, tehát redingote, zsakett, vagy komoly (combközépig érő) szakkó, hideg időben pedig *hosszu fekete* felsőkabát, *mindig fekete* nadrággal. Palástos és nem palástos atya-

fiakra egyformán föltétlenül kötelező ez, a bármiféle istentiszteletet végző tanító urakat is beleértve. Hogyha a mellény nem végigzárt, — pedig a végigzárt nem egy tekintetben a legelőnyösebb —, akkor a nyakkendő is legyen föltétlenül fekete, és ne legyen benne a legkisebb tarkaság sem. A könnyen kezelhetőség szempontjából legpraktikusabb az u. n. plasztikon nyakkendő, amely a mellénynek majdnem az egész nyílását elfödi, álló, (tehát nem dupla) gallérra is egy-két pillanat alatt felcsatolható és beszéd közben sem csuszkál ide-oda, mint akár a matröz, akár a csokorkötésű nyakkendő. Az új rendtartás értelemszerű magyarázata a mai viszonyok között is megkövetelne annyit, hogy ez öltözködési minimum megtartása nélkül senki fia ne végezhesen egyházunkban istentiszteleti szolgálatot s amennyiben mégis végezni merne, részesüljön komoly felsőségi megintésben s ha ez nem elég, kemény megrendszabályozásban. Mert a csikos vagy színes nadrágban, ugyanilyen nyakkendőben, kurta bekecsben, színes felöltőben, sárga cipőben stb. kathedrába felálló, sőt az ilyenekre még a palástot is felvevő urak és urfiak ezért a cinizmusért még a mai időben sem vethetik menteségül a szegénységüket, egyszerűen azért, mert a fekete ruha, cipő, nyakkendő sem drágább, mint a nem fekete. És még ha drágább volna is valamivel, tessék azt a költségöbbséget mindenkinek a mesterségéhez tartozónak tekinteni, éppugy, mint a palást beszerzési árát, amelyet, mikor sor kerül reá, a legszegényebb ember is kiizzad valahogy. Minket kolozsvári theológus korunkban boldogemlékezetű D. Kenessey Béla püspök —, aki különben egyike volt minden idők legelegánsabbban öltözködő református lelkipásztorainak —, még az uccán is megállított és üdvösen lehordott, ha valami nem lelkészjelölthöz illőt (pl. az akkor divatban volt éktelen nagy másliju kivágott cipőt, vagy tarka mellényt) látott az öltözködésünkben. Vajjon ma mit szólna, ha látná, milyen öltözetben jelennek meg okleveles lelkészek is nem a kóron, hanem a kathedrában? Hadd hívjuk fel tehát erre a pontra a legteljesebb tisztelettel az esperes atyák, a segédlelkésszel dolgozó lelkész urak és — a legátusokat illetőleg — a lelkészképző intézetek figyelmét. Mert a magunk és szent hivatalunk megbecsülése az öltözködésünkkel kezdődik többek között (külön is megjegyzem, hogy most a szolgálatbeli öltöz-

ködekről van szó) és ha mi magunk ennyivel sem vagyunk hajlandók megbecsülni magunkat és szent hivatalunkat, ugyan kitől várhatnánk több megbecsülést?" Olyan kérdés ez, amelyet rendezni nálunk is nagyon szükséges volna. Szent szolgálattunk méltóságát mi magunk is jobban ki tudnánk emelni a szolgálatbeli ünnepi öltözettel, a feketével, „amilyenben a nyugateurópai kultúra közösségébe tartozó férfiember örömet és gyászt ünnepelni, embertársának, felebbvalójának tiszteletet adni szokott."

— **Nagyváradon** Szilágyi Lajos volt presbiter végrendeletében összes vagyonának felét a református egyházra hagyta, mely értéknek négyötödrésze a réli imaház költségeinek törlesztésére, egyötöde pedig szegény iskolás gyermekek segélyezésére fordítandó.

— **A miskolci református Leányegylet** felhívja az érdeklődők figyelmét Görömböly Tapolca gyógyfürdő közelében levő üdülőházára. Akik jól és olcsón, magaslati fekvésű gyönyörű vidéken akarnak nyaralni, a gyógyfürdő strandján az éltető nyári napfényt élvezni, testi és szellemi munkában elfáradt szervezetüket felüdíteni óhajtják, azok ezt üdülőházunkban mind megtalálják. Napi penzió négyeszeri étkezéssel, kiszolgálással 2 pengő 30 fillér, lakásdíj 1 pengő, ebből indokolt esetben 50%-os kedvezményt adunk. Jelentkezéseket már most kérünk az alábbi címre: Zsupán Irma Miskolc, Debreceni utca 12. Az üdülőház megnyitása 10 jelentkező esetén június 1-én lesz.

— **Istentiszteletet végző aparátus.** Amerikában a presbiteri egyház bizottságot küldött ki a mechanikus istentiszteletek tanulmányozására. A houstoni egyházban felállították az ugynevezett „mechanikus prédikátort", magyarul a géppapot, olyan szerkezetet, amely egyházi zenét, éneket ad elő s emellett prédikál és imádkozik is. A szerkezet ára 1500 dollár, körülbelül 50.000 Kč.

— **A győri református egyházban** a lelkipásztor rendszeres kórházlátogatása mellett két gyülekezeti tag végzi a közkórházban levő református betegek látogatását és lelkigondozását.

— **Haragusznak a pápára.** A pápa rádió leadott üzenete az ujdonságot hajhászó Amerikában először élénk rokonszenvet keltett. A

világi lapok vezércikkekben foglalkoztak a modern tudomány vívmányait igénybevevő felvilágosodott pápával. De sokan, nagyon megharagudtak reá. A „Southern Churchman" episzkopális hetilap világi szerkesztője, Langbourne Meade Williams így kommentálja a pápa rádióüzenetét: „Az ellen nem lehet kifogásunk, hogy a pápa rádión beszélt, mert már hozzá vagyunk szokva ahhoz, hogy a rádión keresztül marhahúst, szappant és ugorkát kínálnak. Nem nagy különbséget tesz, hogy ki beszél a rádión keresztül. Sokan érdekesnek tálálták, hogy a pápát hallhatták, de hasonló örömet éreztünk volna, ha az utolsó mohikán hangját hallottuk volna is. Hozzá még olyan nyelven beszélt, amely tizenöt századdal ezelőtt kiment a közhasználatból... Hanem a római egyház fejének ama föltevése ellen tiltakozunk, mintha az ő egyháza az Istenhez való közeledés egyedüli országutja volna. Az ilyen kifejezés: „hitetlen, dissidens", csak olyannak a kijelentése lehet, aki tetszegtően arrogáns... Idvezítőnk így szólott: „Jöjjetek én hozzám" és nem mondta, hogy menjetek a pápához. Máté leírja, hogy Krisztus a tizenegy tanítványnak azt a meghatalmazást adta, hogy menjenek el az egész világra és tegyenek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek nevébe, *de egy szóval sem említette a pápa által képviselt vallási monopoli-umot.* Azt ígérte Krisztus, hogy Ő övéivel lesz a világ végezetéig és ez elég garancia nekünk arra nézve, hogy a világ idvessége nincsen kizárólag a pápa kezébe letéve. A pápa legujabban nyugtalanságot érez amiatt, hogy a fascista kormány minden vallás részére szabadságot biztosított, a pápa pedig a nem-római keresztényiséget a világ minden részében a hitetlenek közé sorozza. Mit szólna ő ahoz, ha egy amerikai protestáns püspök rádión beszélne a világ minden részébe és Olaszországban és más római katolikus hajlékokban megtudnák, hogy mindaz, amit a pápa a római katolikus egyház egyedüli idvességet nyújtó korporációjáról mondott, mind humbug? Ha az is bosszantja, hogy az olaszországi protestánsok terjeszkedni tudnak, mit csinálna akkor, ha éppen olyan nyilvánosság előtt cáfolnák meg azt az igényét, hogy a római kath. egyház az idvesség monopolizált egyháza?"

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

Mindenkit érdekel!

Alkalmi vétel

Aranykönyv is kapható!

Különböző fajtájú és nagyságu rovatozott papírok i v e k b e n (számadási, főkönyvi, jegyzőkönyvi és naplói könyvekre alkalmasak) gyári áron alul k a p h a t ó k.

Aranykönyv is kapható!

Heiman Vilmos
papirkereskedésében Velké
Kapušany, Slovensko.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök atb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35.

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.

Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novin. známek povoleno ředitelstvim pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

Komarno

Magyarországi Hivatal

988

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA”-nak Kapusány címre küldendőek:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkesíri hivatalhoz küldendőek.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A Református Egyház törvénykönyve.

A jelek szerint a Ref. Egyház törvénykönyve megerősítés előtt áll. Azt kellene remélni, hogy miután a törvénykönyv szövege a Zsinat és az állami kiküldöttek közös megállapodásának az eredménye: a szöveg minden változtatás nélkül meg fog erősítettetni. De, akár így történik, akár váratlanul változtatásokat kíván rajta tenni a minisztérium: sok megpróbáltatás vár a Ref. egyházra. A bajok már most mutatkozni kezdenek. A szlovák egyházmegyeről szóló szakaszban van egy pont, amely szerint a szlovák egyházmegyébe besorozott egyházakon kívül, a törvénykönyv megerősítése után, az egyházi emberekből és a kormány kiküldötteiből álló bizottságnak olyan egyházakba is ki kell szállani, amelyekbe a kormány által kiküldött bizottsági tagok kívánják, hogy népszavazás döntse el, vajjon ezek az egyházak is a szlovák egyházmegyéhez kívánnak-e tartozni? Igaz, hogy a népszavazásról szóló intézkedés úgy szól, hogy az illető gyülekezeti tagokat szabadakaratuk nyilvánításában korlátozni semmi módon nem lehet, nem szabad és ha ez az intézkedés betartatnék, a népakarat megnyilatkozásának semmi sem állana az útjában. Azonban a törvénykönyv még meg sincs erősítve, a ref. egyház kebelében már is komoly aggodalmak támadtak a tekintetben: nem fogja-e a népakaratot a hatóság korlátozni? A csehszlovák lapokban ez irányban már meg is indult az agitáció. Mikor a ref. egyházban még senki semmit sem tud arról, hogy mely egyházak lesznek azok, ahová a bizottság kiszáll, ők már rendre el is számolják ezeket az egyházakat és meg is mondják, hogy e meglátogatandó egyházak azok lesznek, ahol a polgári községben már felállították a szlovák iskolákat és

azok, ahol a legutóbbi népszámlálás kisebb vagy nagyobb mérvben szlovák kálvinistákat talált. Hogy ez az alap milyen precíz, milyen biztos, mindnyájan tudjuk, akik figyelemmel kísértük azt, hogy hány tiszta magyar községben állítottak már fel szlovák iskolát és hogy mint folyt le a legközelebbi népszámlálás. Mert mindenki tudja, hogy a névelemzés vagy a származás csak a magyarokra terjedt ki, de nem egyuttal a szlovák kálvinistákra is, akik között nagy számmal vannak magyar nevének és eredetűek. Feltéve tehát, hogy az istentisztelet nyelvének meghatározásánál, a szlovák egyházmegyébe való bekebelezésénél az egyházaknak nem a népakarat, hanem a kényrekdvire végrehajtott népszámlálás volna a döntő: igen furcsa dolgok fognak még ebből következni.

Ez a népszámlálás tehát már is előre veti árnyékát. Az egyik oldalon lesz a tiszta valóság. A valóságban a magyar egyházak magyar hívekkel. A másik fél pedig előáll a statisztikával, melyszerint a hívek — ha mindjárt akarattuk ellenére is, — szlovákoknak vannak nyilvánítva. A magyar hívek, amint azt pszichológiailag gondolni lehet, ragaszkodnak majd magyar nyelvükhöz, az Isten ígéjének a saját nyelvükön való hirdetéséhez, de a másik oldalon ott lesz a festett kép és jön vele a terror, a fenyegetés. Micsoda vihar támad ebből a csehszlovák lapok által támasztott szélből, hogy fel lesz itt dülva a magyarok és szlovákok közötti százados békesség, csak a jó Isten a megmondhatója. És ezt a veszedelmet már kívülről, Amerikából is növelik. propagálással. Tudjuk, hogy jönnek létre az ilyen propagandák. Csak egy gombot kell megnyomni valahol Prágában,

mindjárt készen áll a csatasor. Van ott Amerikában a szlovák reformátusoknak, akik a presbiteri egyházba vannak bekebelezve, egy egyházi lapjuk, a Kálvinsky Slovák. Szerkeszti valami cseh pap. A gomb nyomására ez a lap azonnal reagált és már több számon keresztül ugyanazon tónusban, ahogy itt hallottuk, fujja a harci kürtöt. *Már nekik nem elég a szlovákok kiragadása a magyar járomból, hanem már a magyarokat is, akik azonban szerintök el vannak szlovákosodva, meg akarják attól menteni, s lelkiismeretökkel szépen össze tudják egyeztetni, hogy ne csak a szlovák kálvinisták részesüljenek a szlovák istentisztelet áldásaiban, — mint eddig mindig. — hanem azok a magyarok is, akik a statisztika szerint szlovákok, de különben egy árva szót sem tudnak szlovácul. Még szerencse, hogy ez a minden józan ésszel ellenkező kívánság nem az itteni, sem az Amerikában élő szlovákság kívánsága, mert ők nyugodtak s nekik elég, hogy évszázadok óta szlovák istentiszteletben részesülnek, szlovák kulturában nőttek: hanem vannak úgy itt, mint ott Amerikában felbérelt, lelketlen agitátorok, akik elvakult gyűlöletükben a békesség templomára mindennap hajlandók üszköt dobni; akik előtt nem a vallás javai, nem az Isten imádása, nem a lelkiekben való épülés a cél, hanem mindenben a gyűlölködő politika vezeti őket. Az ő munkájuk ez a gyalázatos propaganda. Ezek már a kormányt is megkeresték, részint kábeltelegrammal, részint memorandumokkal, hogy gondja legyen ám ezekre a szempontokra. Memorandumokban felhívják a kormány figyelmét még arra is, hogy mielőtt a törvénykönyvet megerősítené, vegyen be még néhány csekély változtatást. A többek között ezeket: a csekélysegeket: Miután a mostani szöveg szerint a szlovák egyházmegye csak a tisztáninni egyházkerületre korlátozódik, mivel ellenben a mostani népszámlálás az egész egyetemes ref. egyházban talált már szlovák kálvinistákat, ezért a szlovák egyházmegyét az egyetemes egyházra ki kell terjeszteni és jövőben is mindig e statisztikát kell szem előtt tartani. Szóval az ezutáni, mindig intenzivebb, mindig kevesebb magyart feltüntető statisztika szerint kevesével az egész magyar ref. egyházat el kell nyelni, de addig is, már a mostani statisztika szerint, az egyetemes egyház minden vagyonából részesíteni kell a szlovák egyházmegyét. Szóval, ha bárhol, a legtisztább magyar községben is szlováknak írtak be akarata ellenére valakit, az ottani egyház, továbbá az egyházmegye, sőt a kerület, végül az egyetemes magyar egyház vagyonából is kiadandó a szlovák egyházmegyét illető rész.*

Sőt még ennél tovább is mennek. Nem restellik ott, a demokrácia hazájában, papírra vetni: hogy ha pedig a kormány látná, hogy a népszavazás nem úgy történnék, amint ezt a statisztika szerint várni lehetne: akkor egyszerű-

en mellőzni kell minden népszavazást és nyilvánítsák szlovák kálvinistáknak mindazokat az egyházakat, amelyeket a statisztika ilyeneknek talált.

Várjuk most már a következményeket; várjuk, hallgat-e a kormány ezekre a kétes hírű agitátorokra. Sajnálatos volna, ha hallgatna, mert ezzel a ref. egyházban, de az államban is beláthatatlan zavarokat támasztana és természetesen is bekövetkeznék az az idő, hogy a magyar ref. egyháznak, — ha csak öngyilkosságot nem akar elkövetni, — végre is el kell válnia a szlovákoktól, bármennyire sajnálná is a ref. egyház, hogy ez a maroknyi ref. szlovákság végveszedelembé jutna, de ennek nem a ref. egyház, hanem a lelketlen agitáció lesz az oka. Különbben mi reformátusok csak azt a keztyüt vennénk fel, amelyet a propagátorok már felénk dobtak, akik maguk írják, hogy ha ezek a kívánságok nem teljesednek, a szlovákok szakadjanak el a magyaroktól. Akarja-e ezt a Kormány is, vagy végre talán már a békességet, a megértést, a konszolidációt keresi?! Akkor ezeket a lelkiismeretlen békebontókat szerelje le.

Református.

Reflexiók.

A sajtótörvény értelmében közöljük a következőket:

A Református Egyház és Iskola c. egyházi lap 1931. évi 6. számában a református egyház államsegélyével kapcsolatban egyebek között ezt írja: „Két évről, 1919-20.-ról 3 és fél milliót vettek el a református lelkészeketől az őket törvényesen megillető, költségvetésileg megállapított államsegélyből. Hamis, egy pillanatig meg nem állható ürüggyel. Ki vette el, nem tudjuk. Hová tették, tudjuk: odaadták a testvér ág. h. ev. egyháznak, hogy miért éppen nekik, azt is tudjuk.”

Ezt a dolgot boldogult dr. Zoch Sámuel püspök már egyszer kellően megmagyarázta. Egyházunk igenis kapott rendkívüli segélyeket, de valótlan és igazságtalan az olyan magyarázat, amilyen az említett cikkben foglaltatik. Egyházunk nem vett el és nem kapott a református egyház számlájára semmit. Ha kapott rendkívüli segélyt, azt a költségvetési feleslegekből kapta, tekintet nélkül a református egyházra. Hol mutatkoztak ilyen feleslegek, azt egyházunk nem kutathatta, de nem is tudhatta volna meg. Ha ezen feleslegekből nem kapott volna a mi egyházunk, úgy azokat más valaki (esetleg a róm, katolikus egyház) kapta volna meg, vagy egyszerűen az állami pénztárban maradtak volna meg. Nem vallana ösztinteségre és még kevésbé testvéri érzületre, evangélikus egyházunkat olyannak tüntetni fel, amely a református egyháztól veszi el az őt megillető részt.

De még kevésbé keresztyén érületű a cikk befejezése: Hogy miért éppen nekik, azt is tudjuk. Erre azt felelhetnők, hogy mi is tudjuk, miért nincs még rendben a testvér református egyház államsegélye. És a tisztelt cikkíró ur sokkal jobban tenné, ha saját egyházában keresné az okokat, hogy miért nincsenek rendben az állam és az egyház közötti ügyeik.

Az ilyen módon kifejezett gyanúsítást a leghatározottabban visszautasítjuk és felhívjuk a t. cikkíró urat: mondja meg nyíltan és határozottan, mit ért ezen kifejezése alatt?

Evang. sajtóiroda.

Csak nemrégiben adtunk kifejezést azon aggodalmunknak, hogy mindaz a sok panaszos jajszó, mely a mi nyomoruságainkról és azok miatt lapunk hasábjain elhangzik, csak olyan, mint a pusztában kiáltónak szava: nincs, aki meghallgassa. Lapunk érdekltségének köre annyira szűk korlátok közé van beszorítva, hogy aki a mi bajainknak hangot ad, nyitott ajtót dönget ugyan, — mert ami fáj, mindnyájunknak egyaránt fáj, — de azután: nem is ér semmit semmi panasznunk. jajszónk, mert az „illetékes tényezők” nagyon messze vannak és nekik — nem fáj a mi fejünk. Mintha csak válasz akarna lenni a mi kishitű csüggedéseinkre, úgy jött (jobb későn, mint soha) — a fenti rendreutasítás.

Hát mégis csak olvassa rajtunk kívül más valaki is a mi panaszszavunkat, ha ugyan nem is az „illetékes tényezők”, de legalább egy mindenestre respektábilis fórum, a testvér evangélikus egyház „Sajtóirodája”. Az legalább, amikor a mi hosszu évek óta fájó-vérző sebeink, gólgotai kinszenvedéseink fakasztotta jajsavunkat hallja, ime „megértő testvéri szeretettel” siet minket, mint a „legkevésbé sem keresztyén érületű gyanúsítókat”: a sajtótörvény rendelkezései értelmében rendreutasítanil. És kioktatni, hogy az emberi jog, irott törvények és minden isteni és emberi igazságérzés ellenére szenvedett sérelmeink orvoslását ne ott keressük, ahol a sérelmek forrása fakad, hanem támadjunk a saját magunk választotta törvényes felsőbbségünk ellen, kiknek az ő tudomása szerint talán egyéni eredetű hibáik és hiányosságaik az okozói annak, a „miért nincsenek rendben az állam és egyházunk közötti ügyeink”.

A rendreutasítást köszönettel tudomásul vesszük és kívánságuk szerint megpróbáljuk megérteni, hogy:

1., igaza van az Evangélikus Sajtóirodának, amikor a Spectator inkriminált cikkében felsorolt égrekiáltó sérelmek:

a kongrua megállapításánál alkalmazott emberietlen eljárások,

a 40.000 koronát is meghaladó összegű visszatérítésre való elkötelezések, a két évi megszolgált összes fizetésünk „leépítése”,

a 10 millió koronát meghaladó összegű károsodásunk a közigazgatási és egyéb segélyek kiutalásánál, az éhhalállal küzdő özvegyeink és árváink jajszava,

a törvényeinket, önkormányzati alkotmányos jogainkat minden percen érő sérelmek,

a felekezeti népoktatásunkat a felekezeti tanító-képző,

a lelkész-képzésünket a theologia hiánya folytán fenyegető végső pusztulás,

a segédlelkészeink nagy nyomorusága,

a nemzeti jellegünköl való kivetkőztetésünk,

az anyanyelven történő hitoktatás lehetlenné tevése és még számos, ott talán fel sem sorolt, de általánosan ismert panaszaink olvasásakor azt a kitélt találja egyedül fontosnak és megszívlelendőnek, hogy ezek során a mi „törvényesen megillető, költségvetésileg megállapított államsegélyünket tőlünk jog és igazság ellenére elvették és odaadták, tudjuk, a testvér ág. hitv. evangélikus egyháznak.”

2., És nincsen igazunk nekünk, amikor tudjuk ezt, habár egyházunk hivatalos vezetősége az erre vonatkozó értesülést hivatalos eljárás során, illetékes helyen, illetékes tényezőktől nyerte felvilágosítást. Nincsen igazunk abban sem, bár hangot sem igen adtunk soha a vett sérelmek miatt érzett keserőségeinknek, — nincs igazunk benne, ha fáj az, amikor azt a sokat emlegetett protestáns testvéri érzést csak ilyenkor és mindég csak ilyen formában tapasztaljuk meg. (Zak. 13.6.)

3., De abban az egyben talán igazunk lesz, ha ilyen előzmények és tapasztalatok után lassan-lassan arra a meggyőződésre jutunk, hogy az ilyen résztvevő testvéri érzést jobb nem emlegetni, az ilyen testvéreknek jobb egy mást csak — távolról szeretni.

A végső kérdésre majd megfelel Spectator.

—vess—

Az Evang. sajtóirodának erre az önértettől és felháborodástól duzzadó cikkére a következő megjegyzéseink vannak. Mióta megtörtént a felekezeti jogegyenlőség nagyobb dicsőségére az a tény, hogy a ref. lelkészek 1919-20. évi államsegélyét, mely az állami költségvetésbe annak idején szabályosan fel volt véve, a lutheránus egyháznak adták, azóta ezt a kérdést politikai lapjaink és ez a mi egyházi lapunk is többször szóba hozta. Egy ilyen tartalmu cikkre b. e. Zoch püspök válaszolt is a „Reggel” 1927. évi 19. számában. A b. e. püspök e

cikkében maga is elismeri ezt a tényt, de azzal próbálta enyhíteni az eljárást, hogy a luth. egyház akkori vezetősége erre nézve semmit sem tett, közbe nem járt, ezt egyedül és kizárólag a kormány cselekedte, amely, miután más egyházaknál nem talált fedezetet a luth. egyház nagyobb szükségleteire: tehát hozzányult a ref. egyház tételeihez, mert a lelkészek nem tettek fogadalmat. Zoch szóról-szóra ezt mondta, tehát nem tisztázta a helyzetet, ahogy a sajtóiroda állítja, hanem beismerésben volt. Utána a kérdést teljes világosságra hozta a Ref. egyház és iskola 1927. évi 46. számának vezércikke, ahol az állami költségvetéssel igazoltatik az az állítás, hogy a ref. egyház lelkészeitől elvont államsegélyt a luth. egyháznak adták. A cikk idevonatkozó része betűről-betűre ezeket írja: „Az 1920. évről a luth. egyházzal ez van mondva: Előirányzat: 1.687.777 kor. fizetés, 2.006.241.78 kor., utalványozás: 2.419.753.81 k. túlfizetés: 731.976.81 kor. Észrevétel: A túllépést az ág. h. ev. lelkészek magasabb kiadásai idézték elő. A túllépés a ref. egyháznál elért megtakarításokkal kisebbedett.” Miután pedig, mint tudvalevő, az 1920. év tételeit még 1919-ben állították össze, tehát meg van fejtve, miért nem kaptak a ref. lelkészek 1919-ben fizetést. Az 1921. évről ez mondatik: „szlov. ref. egyház 2.175.000 kor, ruszinszkói 322.000 kor. Az indokolás szerint a ref. egyháznál jelentékeny megtakarítások történtek, mivelhogy a segélyek nem voltak a lelkészeknek teljes egészükben kifizetve, mivel a lelkészek az előirt kötelezettségüknek nem tettek eleget.” Tényleg azonban nem hogy teljes egészében nem fizették ki a lelkészek illetményét, sőt mivel a fizetés és utalványozás rovata egyetlen fillért sem számol el: ez az egész összeg a luth. egyháznak adatott s miután ez évről is áll, ami az előbbiről: tehát ez a majdnem harmadfél milliónyi összeg a ref. lelkészek 1920. évi fizetése. Az egész summa eszerint a két évről meghaladja a 3 milliót.”

Ennyit mond a Zochnak adott válasz. Világos ezekből, hogy a luth. egyház kapta meg a ref. egyházat megillető államsegélyt és nem más egyház. Ezt semmiképpen sem lehet szépitni vagy letagadni, mert az állami költségvetések és zárszámadások ma is megvannak. Nem légből kapott, hanem valódi tényeket állított tehát a Ref. egyház és iskola f. é. 6. számának vezércikke, mikor ezt ismételtlen felemlítette. Azok, akik ezt az összeget annak idején az államtól átvették a luth. egyház részére, bizonyosan fel voltak világosítva, hogy mely forrásból kapták azt, hiszen a luth. egyház akkori vezetői közül több képviselő is volt, akiknek kezei között volt az állami költségvetés és zárszámadás. Hogy melyik részen van tehát az emlegetett testvéri indulat, azoknál-e, akik jogtalanul megrövidítették, ezt szóvá tették és ezután is szóvá teszik, vagy azoknál-e, akik a

testvéregyház rovására ezt elfogadták: ezt bírálja el az elfogulatlanság.

Hogy miért éppen a luth. egyház kapta meg ezt az összeget és miért a ref. egyház rovására: annak is könnyű a magyarázata. A luth. egyház maga hirdeti önmagáról, hogy ő államalkotó egyház, a ref. egyházat pedig nem tartják ebben a szerencsés helyzetben levőnek. Ő a csehszlovák államban, önhibáján kívül, ott van, ahol a luth. egyház volt a speyeri birodalmi gyűlés idején, létét kénytelen védelmezni, oltalmazni s ismételni azokat a szavakat, amelyeket valaha a lutheránusok hangoztattak, hogy „a többségnek nincs joga uralkodni a kisebbségen, mert az Isten szava s a lelkiismeret a döntő.”

Az ez ellen vétőknél és nem a ref. egyházban kell keresni az okokat, ha a ref. egyház tagjai elégedetlenek és panaszkodnak.

Spectator.

Az Egyetemes Konvent által elfogadott javaslat

a szlovenszkói és kárpátaljai Egyetemes Református Egyház területén a lelkészképesítő I. és II. vizsgálat központosítása tárgyában.

Az egyetemes egyház mindhárom egyházkerülete eddig külön élt azzal a jogával, hogy a területeikről náluk vizsgára jelentkezett abszolút papnövendékektől az I. lelkészképesítő vizsgát, a törvényben előirt szolgálatot kitöltött segédlelkészekről pedig a II. lelkészképesítő vizsgát kivegye s őket a segédlelkészi, vagy rendes lelkészi oklevéllel ellássa.

Az egyetemes konvent által fentartott losonci theologiai szeminárium a f. 1931. évben elérkezett ahhoz az időponthoz, hogy az abban végzett teológusok törvényes segédlelkészi szolgálatuk kitöltése után a II. lelkészképesítő vizsgát is Losoncon tehetik le az egyetemes konvent kiküldött vizsgáló bizottsága előtt. Már ez első alkalommal is jelentkezett vizsgálatra olyan segédlelkész, aki I. lelkészképesítő vizsgáját máshol tette le.

Nagyon időszerűvé és célszerűvé válik megfontolás tárgyává tétele annak, hogy e képesítő vizsgálatok mindegyike öszpontosították és az egyetemes egyház egész területéről az egyetemes egyház vizsgáló bizottsága előtt egyöntetűen egységes mértékkel mérve legyen lefolytatva.

Különösképpen két szempont teszi ezt kívánatossá és sürgőssé. Egyik az, hogy törvényeink értelmében a lelkészképesítések az egész Szlovenszko területére szólnak. Sőt ezen túl mindazon egyházak területére is, amelyekkel eddig a kiállított lelkészi oklevelek kölcsönös elismerésének az alapján állunk. Ez a szempont kívánatossá teszi, hogy az egyes egyházkerüle-

tek jogaikról való végleges lemondás nélkül, bizonyos határidőhöz kötötten átruházzák e jogaik gyakorlását a theologiai szemináriumot jelenleg fenntartó egyetemes konventre. Ennek vizsgáló bizottságában ugy is jelen van minden egyes kerület elnöksége azokkal a szakelőadókkal együtt, akik az egész egyetemes egyház területéről az egyes szaktárgyak előadását végzik. A jogáttruházás jognyerés is.

A másik szempont pedig az, hogy a külföldön töltött idő egységes átvizsgálás alá essék. A külföldről vizsgákra jelentkezők egységesen azonos szempontok szerint bíraltassanak el a vizsgálatra bocsátás és a vizsgálat kivétele tekintetében. Az e tekintetben fenforgó visszaélések feltétlenül megszüntetendők. A fenti indokokból kifolyólag a következő tiszteletteljes javaslatot terjesztjük a theologiai bizottság részéről a főtiszteletű és méltóságos konvent elé:

„Az egyetemes konvent több korábbi határozata után, amelyekre vonatkozólag az egyes egyházkerületek ezektől eltérő véleményt és állásfoglalást eddig nem jelentettek, elérkezettnek látja az időt, hogy a lelkészképesítés ügyét az egész egyetemes egyház területén egyöntetűen szabályozza. Mégpedig akként, hogy a bármelyik külföldi rendszeres theologiai főiskolán nyert absolutorium alapján csak úgy, mint a losonci református theologiai seminárium négy évfolyamának lezárása után csakis azok bocsáthatók az első lelkészképesítő vizsgálatra, akik az egyetemes egyház által elfogadott szabályrendelet értelmében előírt tárgyakat hallgatták és mindazokból a tárgyakból, amelyekre nézve a kollokviumi kötelezettség fennáll, e kötelezettség teljesítését igazolják. A II. lelkészképesítő vizsgálatra a törvényes szolgálati időt kitöltött segédlelkészek jelentkezhetnek csupán. Abban az esetben, ha a II. lelkészképesítő vizsgálat letételére bármely egyházkerület korábbi időpontra ad engedélyt, a konventi vizsgáló bizottságnak jogában áll ennek felülvizsgálata s indokolt esetben a vizsgálatra bocsátásnak megtagadása is. A II. lelkészképesítő vizsgálat előtt minden jelentkező igazolni tartozik szolgálati bizonyítványában valamely gyülekezeti szerv vezetését, vagy az abban való rendszeres munkásságát. Az esetben, ha ennek szükségét fennforogni látja: a szóbeli vizsgálat során a megjelölt munkakörből gyakorlati próba alá veheti. A II. lelkészképesítő vizsgálat alkalmával a máshol szerzett I. lelkészképesítő vizsgálati bizonyítvánnyal bíró, amennyiben az államnyelvből és a csehszlovák törvények ismeretéből nosztrifikációs vizsgát még eddig nem tettek, e tárgyakból szintén vizsgát tenni kötelesek. Lelkeszi oklevél csak azoknak adható, akik az I. és II. lelkészképesítő vizsgára előírt feltételeknek megfelelően mind a két vizsgát legalább elégséges eredménnyel letették.

A külföldön nyert oklevél csak a nosztrifikációs vizsga letétele után nyer teljes elismerést.

Az egyetemes konvent lelkészképesítő bizottsága az 1928. évi pozsonyi zsinaton hozott törvények jóváhagyása után I. lelkészképesítő vizsgálatra csakis olyan absolvált egyéneket bocsát, akiknek végbizonyítványában igazolást nyer az, hogy az I-IV éves theologiai tanfolyamokból két esztendő fölöttlenül valamely belföldi theologiai főiskolán, vagy református theologiai szemináriumban hallgattak s az általuk látogatott theologiai főiskola, vagy egyetem kint a külföldön is nekik hitelveinkkel egyező előadásokat nyújtott.”

Az egyetemes konvent lelkészképesítő bizottsága az 1928. évi pozsonyi zsinaton hozott törvények jóváhagyása után I. lelkészképesítő vizsgálatra csakis olyan absolvált egyéneket bocsát, akiknek végbizonyítványában igazolást nyer az, hogy az I-IV éves theologiai tanfolyamokból két esztendő fölöttlenül valamely belföldi theologiai főiskolán, vagy református theologiai szemináriumban hallgattak s az általuk látogatott theologiai főiskola, vagy egyetem kint a külföldön is nekik hitelveinkkel egyező előadásokat nyújtott.”

Egyházaink tőkekamat segélyből — 1919 év előtt — keletkezett tartozásai.

Ismeretes, hogy segélyre szoruló egyházaink annak idején a Magyar Ref. Egyetemes Egyház Közalapjából a körülményekhez képest tőkekamat segély kölcsönt kaptak. Ezen kölcsön letörlesztése évi 6 %-os kamat mellett történt 32 éven át oly módon, hogy a segélyre szoruló egyház 32 éven át tartozott fizetni az évi kamat 1 %-át s 5 %-ot pedig a Közalap fizette.

Egy eset a sok közül. Egyházunk az 1915. évi Konventi határozat értelmében kapott 1916 évben 8000 Korona tőkekamat segély kölcsönt s ennek törlesztésére 32 éven át évi 400 Korona tőkekamat segélyt a Közalapból. Ezen 8000 Korona után az évi 6 %-os kamat 480 Korona volt, a 480 Koronából 400 Koronát vagyis 5 %-t fizetett a Közalap, 80 Koronát vagyis 1 %-ot pedig az egyházunk. 1919. évig, sőt még azon túl is pár esetben befizette az évi részletet egyházunk.

A magyarországi 1919 február 26 előtt keletkezett tartozásokat 1924 november 1-ig lehetett kifizetni. Aki 1924 november 1-ig az odaát levő tartozását nem fizette ki, azt be kellett jelenteni a 224/1924. számú kormányrendelet értelmében.

Egyházunk akkori vezetői a tartozást nem jelentették be. Ellenben a Magyar Református Egyetemes Egyház bejelentette a tartozást úgy, mintha az teljes egészében az egyházunkat terhelné.

1929. március 4-én kaptunk a Zemska banka filiálka pre čl. zučtovaci ústavtol Pozsonyból 3 drb. tartozást bejelentő lapot azzal a felszólítással, hogy ezen tartozást okvetlen be kell jelenteni, még az esetben is, ha felfogásunk szerint ezen tartozás fenn nem áll s ezt tüntessük fel a bejelentő lapon.

A Magyar Református Egyetemes Egyház jelentése szerint a tartozás teljes összege

1919 február 20-án 7505 Kor. 80 fillér,

1923 június 30-án 6833 Kor. 74 fillér volt.

A bejelentő lapon feltüntettem, hogy a tartozás tőkekamat segély kölcsönből ered, amelynek törlesztésére 32 éven át egyházunk évenként az évi törlesztés 1 %-át, 5 %-át pedig a Magyar Ref. Egyetemes Egyház Közalapa fizeti. A fenti hivatal, mint értesültem, most küldi a feleknek a végzéseket a magyarországi tartozások ügyében.

A végzés a kézhez vételtől számítva 30 napon belül megfellebbezhető.

Nehogy egyházaink kilegyenek téve annak a kellemetlen helyzetnek, hogy a fenti hivatal a tartozást teljes egészében az egyházainktól követelje, *mély tisztelettel bátorkodom felkérni Egyetemes Konventünk vezetőségét, hogy ebben az ügyben úgy a pozsonyi Zemska banka filiálkával, mint a Magyar Ref. Egyetemes Konventtel is tárgyalni sziveskedjenek.*

Az előbbinél az ezen kölcsönökre vonatkozó felvilágosítást sziveskedjenek megadni. S arra kérni a nevezett hivatalt, hogy az 1930. évi 55. számú törvény alapján a Magyar Ref. Egyetemes Egyház által bejelentett összegnek csak 1/6, (egyhatod) részében mondják ki adósnak egyházainkat, 5/6 (öthatod) részében pedig a Magyar Ref. Egyetemes Egyházat, melynek székhelye most is a jelenlegi Magyarország területén lévén, az 1930. évi 55. számú törvény értelmében a clearingeljárásból a Csehszlovák zučtovaci ústav által rekesztessék ki.

A Magyar Ref. Egyetemes Konventnél pedig arra vonatkozólag kellene lépést tenni, hogy a Magyar Ref. Egyetemes Egyház ismerje el, hogy ezen tartozásból egyházainkat valóban csak az 1/6, azaz egyhatod rész terheli, s 5/6,

azaz öthatod rész pedig a Magyar Ref. Egyetemes Egyház Közalapját, s ennek igazolására az itteni érdekelt egyházak részére szükséges iratokat sziveskedjék a Magyar Ref. Egyetemes Konvent kiadni.

Kálvinista.

H I R E K

— **A theologiai internátusra** ujabban Soós Kálmán királyháza mozdonyvezető testvérünk ajánlott fel 1000 koronát. Ugyancsak királyháza hívek részéről történtek befizetések: dr. Sárkány Lajos és Soós Kálmán befizetése címén 500-500 koronát nyugtázunk.

— **Halálozás** Zsemlye Péter nyugalmazott ref. kántortanító 63 éves korában meghalt. A megboldogultban Zsemlye Lajos lelkésztestvérünk édesatyját gyászolja. Fájdalmában őszinte részvételt osztozunk.

— **A magyar református egyház** törvényhozó testületének: az országos zsinatnak nem sokára újra összeülő ülészakára már elkészült négy fontos törvényjavaslat: az országos református lelkészi nyugdíjintézetéről, — az egyházi adóról, az egyházközségek háztartásáról és az egyetemes adóalapról, — a közalapról, — végül az egyház missziói munkájáról szóló törvényjavaslatok.

— **Szép alapítvány.** A sárospataki főiskola 400 éves fennállásának emlékére Zemplén vármegye 10.000 pengős alapítványt tett.

— **Az ujszövetség** legujabb fordítása e napokban jelent meg Dr. Kecskeméthy István kolozsvári theol. tanár fordításában s a Skót Nemzeti Biblia Társulat kiadásában.

— **Közös társadalmi munka.** A rochesteri, Newyork-állami egyházak indítványára az áldozárok, predikátorok és rabbik a bírókkal és rendőrtisztviselőkkel közös konferenciát tartottak, amelyen azt a kérdést vitatták meg, hogy a kihágókkal és bűnözőkkel hogyan kell leghelyesebben bánni? Alakítottak egy bizottságot, amelyben róm kath., protestáns és zsidó papok és világiak együtt dolgoznak, hogy a börtönből szabadult foglyoknak és raboknak a felekezeteik segítségükre lehessenek.

— **Az amerikai református** Lelkészegyesület clevelandi gyűlése 1930. november 13-án a következő határozati javaslatot hozta: „Lel-

készegetületünk tisztelettel javasolja a Ft. és Mélt. Konventnek, az összes hazai egyházke-
rületeknek és főiskoláknak, valamint az elsza-
kitott területek magyar református egyházi ha-
tóságainak és iskoláinak is, hogy az általuk
tovább tanulás céljából Amerikába bocsátott
ifjakat itt tartózkodásuk idejére helyezze a ré-
szükre segélyt nyújtó amerikai közegyházak
egyik vagy másik magyar egyházmegyéjének,
illetőleg a magyar Presbyterián Konferenciájá-
nak joghatósága alá s itt tartózkodási idejük
beszámítását, nyerendő iskolai bizonyítványuk
mellett, az erre felkért s előbb megnevezett
egyházi hatóságok hivatalos bizonyítványaitól
tegye függővé." E határozatnak az indoka az,
hogy ismételt esetben előfordult, miként a
Reformed vagy a Presbyterian Church anyagi
segítségével az ottani főiskolákban tovább ta-
nuló s a hazai egyház egyik vagy másik ható-
sága által ajánlott ifjak az őket segélyező köz-
egyházakkal, — egyfelől ifjui, könnyen hevülő
lelkesedésük, másfelől az ottani viszonyokkal
és komoly érdekekkel ismeretlen voltuk, eset-
leg anyagi érdekük miatt — szembe helyez-
kedtek.

— **A sárospataki főiskola gimnáziumát**
új típusal, angol ágazattal óhajtják kibővíteni.
A terv keresztülvitelére tanácskozások foly-
nak.

— **Az evangélikus Egyháznak** Bázelen
megtartott zsinatja elhatározta, hogy ezentul a
nők is lehetnek evang. lelkészek. A papnők
ezentul keresztelhetnek, prédikálhatnak, esket-
hetnek, temethetnek és urvacsorát is oszthat-
nak.

— **Vakok Bibliája.** Néhány évvel ezelőtt
Vakok Világossága Társaság néven akció indult,
amely azt tűzte ki céljának, hogy a vakokat
Braille-írásu Bibliával lássa el. A társaság irá-
nyítására Ravasz László dunamelléki ref. püs-
pök vállalkozott, a mozgalom lebonyolításának
ügyét pedig Matolcsy Miklós dr.-né, kuriai bíró
felesége vette kezébe. Matolcsyné jórészt saját
költségén szerezte be a különleges nyomásu
Biblia előállításához szükséges gépeket és —
anyagi fedezet híján — maga szedte ki és iga-
zította nyomdagép alá a szentirási szöveget.
Most már a dolog odáig jutott, hogy igen sok
vak ember kézhez is kapja a Braille-Bibliát.

— **Romániában** a népszámlálás alkalmával
nem volt elég, hogy a nem magyaros hangzásu
nevek viselőit nem fogadták el magyaroknak,
hanem a régi magyar neveket is önkényüleg
elrománosították. Így lett Keresztesből Cresti-
siu, Szőcsből Suciú, Gyürkiből Giuciú, Má-
tyásból Matei, Kádárból Cadariú és Magyarból
Madgear, Legszembetűnőbbek voltak ezek a
panaszolt eljárások Háromszék, Szilágy és
Szatmár megyékben.

— **Jerikó** mellett ásátások közben felfedez-
ték a Józsué által bevett város falait. A több
mint háromezer éves lelet alapos feltárása az
ott uralkodó hőség miatt öszre marad.

— **Az anglikán egyháznak** a lambethi
konferenciára összegyűlt püspökei a Krisztus
intenciója szerint az összes keresztyén csoportok
egyesítését tüzték ki célul s a mennyiben
a pápa kivonta magát ebből a munkából —
sőt a nem római hitü keresztyénekkal való
közös imádkozást is megtiltotta —, megelégsz-
nek a Rómán kívüli keresztyén közösségek
közelebbhozásával. Így a keleti orthodox és ó
katholikus egyházzal való egyesülésen is dol-
goznak, de ugyanakkor, az evangéliomi irány-
zatu felekezetekkel is folytatnak tárgyalásokat.
Azonban az orthodox egyházzal való egyesülés
utjába akadályokat gördít az anglikán 39 hit-
cikkely, amelynek egyike világosan tanítja,
hogy az orthodox egyház is, a római is té-
velygők, mert eltértek a bibliától. Az anglikán
egyház evangéliomi papsága és a világi elem
tulnyomó része ragaszkodni kíván a 39 hit-
cikkelyhez, amelyek között az urvacsorával
foglalkozó pont a tiszta, hamisítatlan kálvini
felfogást tartalmazza.

— **Kinai misszió Szövetség** 1918-ban ala-
kult tisztán kínai keresztyének részvételével.
Husz tagból álló intéző bizottsága havonként
ülést tart. A missziói munkát Jünan-ban kezd-
ték meg, de most már Mandzsuriában és Kina
egyéb részeiben, sőt Kinán kívül Turkesztánban
és Singapurban is folytatnak missziót.

— **Amerikában** az unitáriusoknál szokás-
ban van, hogy minden év n o v e m b e r
hava valamelyik vasárnapján az összes unitá-
rius templomokban világi emberek prédikál-
nak.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodámál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képvisellete.

Mindenkit érdekel!

Alkalmi vétel

Aranykönyv is kapható!

Különböző fajtájú és nagyságu rovatozott papirok i v e k b e n (számadási, főkönyvi, jegyzőkönyvi és naplóí könyvekre alkalmasak) gyári áron alul k a p h a t ó k.

Aranykönyv is kapható!

Heiman Vilmos papirkereskedésében Velké Kapušany, Slovensko.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrfestés, Gallér és kézelő tisztítása.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35.

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszecs, Homonna, Husz, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz. és Szokoroc Nőhorod Kishid ucca

Ref. Lelkészi Hivatal

886

Komárno

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor. Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novín, známek povoleno ředitelství pošt, a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” felké Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csiicséri lelkészli hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A keresztyénség

szolidaritását a jó napok idején nem látván, azon, ha szomorkodunk is, de nem nagyon csodálkozunk. Az emberek, még ha keresztyének is, vannak olyan önzők, hogy a szolidaritás parancsainak a kellemetlenségeit félreterezik, ha nekik nincs szükségük reá; mert hiszen a szolidaritás, ha egyéb tengerrel nem jár is, annyival mégis jár, amennyibe a szolidaritás adminisztrációja kerül.

Lehet, hogy vannak, akik a háboru idejét jó napok idejének tartották. Ezekhez nem szólunk; mert keresztyénségről szólunk s az ilyenek nem tartoznak lélek szerint ebbe a társaságba, még ha a felmenők egész láncolatának az anyakönyvi kivonatait csatolják is be bizonyítás eszközeikül. Azokhoz azonban szólunk, akik rossz napok idejének tartották a háborut. Kétségtelen, hogy ilyenek nagy számmal voltak mind a két küzdő tábor oldalain. Ezeket azonban csodálkozunk, hogy a vér és jaj iszonyatának idején nem mozdult meg bennük a keresztyén szolidaritás szent vágyakozása. Szomorú emlékeink vannak. Ezek között leglesújtóbb az, ami a schweizi testvérekkel viszonylatban történt. Mint a kálvinista világ centrumához, mint a háborus semlegesség érintetlenségéhez kiáltványt intézett a háboru derekán az O. R. L. E. kongresszusa a genfi testvérekhez, hogy bontsák ki a keresztyén szolidaritás teher zászlóját. A válasz kemény volt. Nem a szentírásból volt véve, hanem a politikai elfogultság

százfejű sárkányos szótárából, mondván: vezekeljetek előbb háboru kezdői, ingerlői! Tehát a rossz napok idején sem volt egyetemes vágy a keresztyén szolidaritás után. Hja! Jól mentek a gyárak.

Nincsen azonban kizárva, hogy a keresztyénségre a közel jövőben olyan rossz napok következnek, amikor a gyárak se mennek jól; amikor a világ fiai sem találják meg számításait, tehát hajlamosak lesznek az istenfiai oldala felé hajlani. Szovjetország felől olyan viharfelhő van indulóban, vagy talán közeledőben, amely a keresztyénség veszélyének és Európa gazdasági veszélyének a magvát együtt hordja magában. Nem lenne időszerűtlen a keresztyén szolidaritás egyetemes megmozdulása. A pápa ezelőtt 12 évvel visszautasította a Hit és Rend Mozgalma felől jövő szolidaritás gondolatát s nem ült le a két hatalmas emberi érdek szolgálatáért a protestánsokkal egy asztalhoz. Jó lenne megpróbálni, hogy a keresztyénséget fenyegető szörnyű veszély nem birná-e jobb és szeretetteljesebb belátásra. Nem kellene bevárni azt az időt, amikor a közös asztaltól elkészünk és csak a földönfutásban lehetünk egymás társai.

(Lelkészegyesület.)

Amerikai egyházi élet.

A magyarországi „Lelkészegyesület” című egyházi lapból hozzuk az alábbi közleményt, mely az eredetivel szóról-szóra megegyezik:

„A szlovenszkói tót református egyházmegegye. Van Amerikában egy „Slovenska Kalvinska Presbyterianska Jednota” nevet viselő szervezet, amely munkakörét és célját illetőleg az „Amerikai Magyar Református Egyesület”-hez hasonló. Tagjainak beteg- és haláleseti segílyt nyujt. Azokon a helyeken, ahol tót reformátusok laknak, osztályai vannak. Ezek felett áll a kormányzótestület, amelynek tagjai között cseh lelkészek nagy számmal szerepelnek. A csehszlovák nemzeti eszméhez való ragaszkodás és ennek erősítése egyik munkaköre ennek a szervezetnek. Ahol amerikai magyar és tót reformátusok a multban közös egyházat tartottak fent, a Jednota arra buzdítja a tótokat, hogy szakítsák meg az egyházi közösséget a magyarokkal és külön tót egyházat szervezzenek, természetesen cseh lelkész vezetése alatt.

Az amerikai Jednota hivatalos lapjából (Slovensky Kalvin) tudjuk meg, hogy az a gondolat, hogy Szlovenszkóban a tót reformátusok a magyar egyházmegegyéből kiválva külön tót egyházmegegyét szervezzenek, az amerikai S. K. P. Jednota vezetőinek, tehát cseh lelkészeknek a fejében fogamzott meg. A szlovenszkói tiszáninni kerület foglalkozott is a kérelemmel, azonban döntésével az amerikai cseh-tót vezetők nincsenek megegyedve. Amint a „Slovensky Kalvin” f. évi februári számából olvasuk, a Jednota főtisztikara február 5-én a következő kábelt küldte a cseh közoktatásügyi minisztériumhoz: „Az amerikai Slovenska Kalvinska Presbyterianska Jednota csatlakozik a szlovenszkói tót kálvinisták kívánságához és kéri a csehszlovák kormányt, hogy tekintélyét érvényesítse a tótoknak a magyar hatáskör alól való felszabadítása terén és emancipálja a tót kálvinistákat egyházi jogi és birtokjogi kérdésben egyaránt.”

A kábel után terjedelmes memorandumot küldtek Prágába, amely megemlíti, hogy a nemzeti eszméknek jelenlegi főexponense Tomasulya János bánóci református lelkész, aki az amerikai tót kálvinista-presbyteriánus egyeület neveltje. A szlovenszkói református egyházi főhatóságot magyarosító tendenciával vádolja; hivatkozik bizonyos erőszakoskodásokra, amelyek állítólag a népszavazás alkalmával Lasztómérban, a tarnóci leányegyházban és Tomasulya lelkésszel szemben az egyházi főhatóság részéről játszódtak le. A szlovenszkói tót reformátusoknak a lap szerkesztősége ezt a tanácsot adja: „Ha az egyházi felsőség megtagadja a szlovenszkói tótokkal való tisztességes tárgyalást, ezek teljesen önálló tót református egyházat szervezhetnek, amely a magyartól tel-

jesen külön áll és egyházi vagyona felett szabadon rendelkezhetik”. Az amerikai tót reformátusokhoz pedig üzenete ez: „Amelyik tót ebben a kérdésben közönyös marad és így gondolkodik: Végezzék el ezt a hazaiak, ehhez nekem nincs semmi közöm: az nem méltó arra, hogy tót reformátusnak nevezzék, hanem inkább az atyai örökség áruelőjének”.

Igy folyik a lázítás munkája két világrészen át a Krisztus nevében, egyházi jelszók felhasználásával! A régi Magyarország tót reformátusai áldottlelkű, vallásos gondolkodású hittestvércink voltak, akik a magyar reformátusokkal jóban-rosszban kitarítottak és velök egy egyházi közösségbe tartoztak. Most, az egyházak egyesítése korszakában, cseh lelkészek kezdeményezésére, a szlovenszkói tót reformátusokat külön akarják szakítani a magyar reformátusoktól! Ezt a munkát cseh lelkészek végzik, akik elfelejtkeztek arról, hogy a multban magyar református lelkészek ajánlkoztak arra a misszióra, hogy Csehországban az ottani cseh reformátusok lelkipásztorai lesznek és a magyaroknak sohasem jutott eszökbe panaszkodni amiatt, hogy ezek és leszármazottjaik az idők folyamán teljesen elcsehesedtek!”

(Ligonier Pa. Nánássy Lajos.)

E sorokhoz fölösleges kommentárt fűzni, hisz önmagukat is eléggé magyarazzák. Annyi bizonyos, hogy aknamunkáról van szó, mellyel az érintett körök itt is, ott is alábombázzák a szlovák-magyar reformátusok közötti évszázados békés egyházi együttélést, melynek szétválása mindkét félnek csak kárára leend. ...

A századok óta egy egyházi közösségben élő szlovákságnak és magyarságnak szétrepedése nem a kiváratos egyházi célt szolgálja, hanem inkább politikai tendenciájú manővrozás, melynek háttérében ott kullog a huszitizmus szelleme, mely fészket akar rakni a szlovenszkói szlovák reformátusok körében is. Hasonlóképpen kísérletezett egy pár év előtt Szlovenszkón Dr. Karol Farský is az ő általa „alapított” „Csehszlovák egyház”-zal, mely kísérlet azonban—egy-két obscurus alak léprecsalása után,— kudarcot vallott. Farský egyébként Szlovenszkó rk. berkeiben vadászgatott, a reformátussággal nem foglalkozott. A cseh huszita körök ellenben programjukba vették a szlovák reformátusokkal való szorosabb érintkezést, mely ideális törekvés azonban — tisztelet a kivételeknek és az emelkedettebb szellemű vezetőknek — ma valóságos okkupáló hadjáratát vedlett át.

E lélekabló hadjáratnak egyik előrevetett harcosa J. Sirný, mint a „Slov. Kalv. Presb. Jednota” (Amerika) delegáltja, 1921-ben Soly-moson (Iňačovce) meg is telepedett, de a válásához ragaszkodó ref. szlovák hívőknek magatartása miatt, rövid szereplés után, kénytelen-

volt állomását elhagyni. J. Sirnýnek ez az exponált munkaköre — úgy látszik — átcuszolt Tomasulya János kezébe, kinek működését az illetékes körök is figyelemmel kísérik. Tomasulya erejét és bátorságát mindenesetre Amerikából is veszi, s viszonzásul téves információkkal árasztja el az „Uj világrész“ csehszlovájkait, kik így aztán telekürtölik a félvilágot azokkal a blaszfemiákkal, melyek gunypontjaként a mi szlovájkaink hallatlan elnyomatása szerepel. Es most egyszerre érthetőkké lesznek azok a sirámok, melyeket lantjára vesz vérszegény lapjában, ... erősen „megkönyvezve“ azt, hogy az Orsz. Hivatal az amerikai cseh papoknak itteni letelepedését rendelettel lehetlenné tette. Tomasulya jeremiadás sorait saját lapjából eredetiben közlöm:

Podľa rozhodnutia Zem. úradov v Prahe a v Brne, nemôžu farári, ktorí nie sú československými štátnymi občanmi, vykonávať funkciu verejnej duchovnej správy u farských úradov na čs. území. Ide tu menovite o *českých amerických farárov*, ktorí sa nachodia v našej republike. Podľa toho rozhodnutia nemali by právo ani na Slovensku účinkovať tí farári, čo nemajú československé štátne občanstvo. *Škoda, že pred americkými bratmi sú dvere zatvorené. Za dobro dobre nikdy nečakaj.*

Magyarul:

A prágai és brünni Országos Hivatalok döntése szerint azon lelkészek, akik nem csehszlovák állampolgárok, nem teljesíthetnek a csehszlovák állam területén lelkészi funkciókat. Itten nevezetesen a Köztársaság területén lévő *amerikai cseh lelkészekről* van szó. Ezen határozat szerint nem volna joguk Szlovenszón funkcionálni azon lelkészeknek sem, akik nem rendelkeznek csehszlovák állampolgársággal. *Kár, hogy az amerikai testvérek előtt az ajtók bezárultak. Jóért jót sohase várj.*

(1931. jan. 13. Slov. Kalv. Hlasy.)

A megalakulandó szlovák egyházmegye élet-hajójának uszását nagy figyelemmel fogjuk kísérni mindnyájan mindig, — nehogy *zátonyra kerüljön!* ... Erre kötelez bennünket ősi tisztaságu református hitünk és szlovák hitorsosaink iránt érzett önzetlen szeretetünk. Még csak a kezdet-kezdetén vagyunk, azért e tárgyban nem akarunk sok szót fecsérelni, pláne nem itélkezni, ... de azért már most is: *„Videant consules“*.

(H. K.)

A keresztyénség diadalutja Japánban.

Azóta, hogy az orosz-japán háboruban Japán diadalt aratott, az európai népeknek egyik legnagyobb problémája az u. n. „sárga veszedelem“. Valóban, a keleti népek előretörése pusztulással fenyegetné az egész európai kultúrát és a keresztyénséget. Azonban ehelyett egy másik diadalt következett be: Krisztus diadalutja a japáni nép életében. Isten lelke szállt egy japáni férfiúra és ő, mint az Úr alázatos eszköze, csodálatosan működik népének a Megváltóhoz való vezérlésén.

„Próféta támadt Japánban és a tömegek mennek utána. Szent, misztikus, munkásvezér, közigazdász, társadalomtudós, bibliamagyarázó, tanító, író, lelkipásztor és evangélizáló; személyisége és tapasztalata nagy ajándék a jelen nemzedék számára“ — így ír a skót egyház hivatalos lapja erről a csodálatos személyiségről, Toyohiko Kagawaról. Valóban egyike a legnagyobb vallásos személyiségeknek; élete és működése bizonyosága annak, hogy a keresztyénség nem a múlt vallása, még ma is van ereje az emberek lelkét megihletni, Krisztus ma is támaszt nagy apostolt az evangélium hirdetésére. „Istenért áldozom fel magamat — mondja Toyohiko Kagawa —, pénzemet, jövőmet, egészségemet, családomat, mindenemet Istenért!“ Mint igehirdető, olyan áldott munkát végzett, hogy prédikációinak hatása alatt egy-éven belül 20,000 ember tért Krisztushoz.

A keresztyénség Japánban eddig kizárólag a középosztályban hódított. Toyohiko Kagawa levitte azt a nagyvárosok legalsóbb és legzüllyöttebb néprétegeihez. Ő maga éveket töltött ezeken a nyomortanyákon, hogy megismerje azoknak minden nyomorúságát és minden sívárságát. Az egészsége ugyan teljesen tönkrement, azonban ezt ő nem sajnálja feláldozni Isten ügyéért.

Mint író, a japáni irodalom legkimagaslóbb alakja. Körülbelül 40 könyvet írt. Egyik regénye pár hónap alatt 180 kiadást ért el. Másik munkája: *„Szeretet az élet törvénye“*, mely az európai nyelvek közül tudomásom szerint csak angolra van lefordítva, egymillió példányban jelent meg.

Azonban működése nem merül ki pusztán az igehirdetésben és írásban. Mint nemzetgazdász és politikus, a keresztyénséget be akarja vinni a nemzeti élet minden mozzanatába. Most már a kormány szabad kezét enged neki, sőt támogatja is, azonban volt idő, amikor az evangéliumért fogságot kellett szenvednie.

(Vasárnap)

Református intézmények Magyarországon.

A „Református Figyelő” című budapesti ref. lap kiadásában megjelent „Református Évkönyv” felsorolja a magyarországi ref. egyház intézményeit. Nem lesz érdektelen megismerkednünk ezeknek legalább a neveivel.

Iskolák: budapesti, pápai, sárospataki, debreceni theologiai főiskolák és a kecskeméti jogakadémia.

Gimnáziumok vannak: Budapesten, Békésen, Csurgón, Debrecenben, Gyöngyösön, Hajduböszörményben, Hódmezővásárhelyen, Karcagon, Kecskeméten, Kiskunhalason, Kisujfaluban, Kunszentmiklóson, Mezőtúron, Miskolcon, Nagykőrösön, Pápan, Sárospatakon.

Leánygimnáziumok: Budapesten, Debrecenben, Kecskeméten, Miskolcon.

Tanító- és tanítónőképzők: Debrecenben 2, Nagykőrösön, Pápan, Sárospatakon, (Valamennyi internátussal).

Polgári iskolák: Budapesten 2, Berettyóújfaluban, Debrecenben, Dunavecscén, Hajduböszörményben, Kiskunhalason, Makón, Nagykőrösön, Nyiregyháza, Pápan, Pécsen, Szentendrén.

Egyesületek, szeretetintézmények: Bethánia egyesület, Bethlen Kata Szeretetház Pesterzsébeten, Bodor Zsuzsanna Református Leányotthon Kecskeméten, A debreceni Diakonissza Egyesület, Diákok Háza Budapesten, Filadelfia Diakonissza Egyesület, Bethesda kórház. Hit és Szolgálat Mozgalma. A hajduböszörményi fiú- és nyíregyházi leány Kálvineumok. Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége (KIE), Kerkápoly—Bodor Szeretetház Dunaalmáson, Balog Dénes Szeretetház Devecserben, Lorántffy Zsuzsanna Egyesület, Magyar Diákok Pro Christo Szövetsége, Magyar Evangéliumi Keresztyén Missziói Szövetség, Magyar Keresztyén Leányegyesületek Nemzeti Szövetsége, Magyar Kálvin Szövetség, Magyar Protestáns Irodalmi Társaság, Magyar Traktátus Társaság, Nagypénteki Református Társaság, Országos Református Lelkészegyesület, Dobó Sándor Üdülőház, Otthon Misszió, Protestáns Országos Árvaház. A református diákok „Soli Deo Gloria” szövetsége, Ref. Lelkésznék, Ref. Tanítók Országos Szövetsége, Vasárnapi iskolai Szövetség, Magyar Evangéliumi Diákszövetség.

A ref. lapok és ujságok száma: 31.
Ref. nyomdák száma: 7.

Könyvismertetés.

Uj lap indult meg „Hajnal” címen Nehézy Károly kisujfalusi ref. lelkész szerkesztésében (okres: Párkány). Előfizetése egy évre

12 K. A külmisszió iránt igen kevés érdeklődés tapasztalható a mi itteni református magyar népünknel. Ennek sok oka van. Ezekről azonban most nem tartom szükségesnek a mások, vagy a magam véleményét leírni. Annyi tény, hogy minél erősebb egy helyi gyülekezetben a lelki élet, annál inkább érdeklődik az a pogány-térités iránt. S ugyanez áli a történelmi egyházakra is. Másrészt tapasztalati tény az is, hogy a belmissziós munka s általában a gyülekezeti lelki élet nagy megerősödésére szolgált eddig mindenütt a külmisszió iránti érdeklődés felkeltése. Ezért nagy örömmel kell üdvözölni Nehézy Károly kezdeményezését és szeretem remélni, hogy Isten áldása kíséri ezt a vállalkozást. Ez a külmissziói folyóirat havonta egyszer jelenik meg. Alakja kb. akkora, mint a hivatalos lapé azelőtt volt. Az első szám már kitűzi az irányt s a tartalma meg is felel annak: a már kint dolgozó magyar (református) hittéritőkön át felkelteni az érdeklődést a külmisszió iránt. Az első cikkek és közlemények igen kedvesek, érdekesek, sőt van kellemes meglepetés is már a lapban, az t. i. hogy az utolsó 3 évben több, mint 21.000 Koronát jutattak el a külmisszió eddigi itteni barátai a Délázsziában munkálkodó Molnár Mária diakonissza-hittéritőnő eltartására. Ezt a lapot is melegen ajánlhatjuk a lelkészek, tanítók, gyülekezeti munkások figyelmébe. Ime, milyen jólesőleg állapíthatjuk meg, hogy van már külmissziói folyóiratunk is! Tegyük meg mindent az elterjedése érdekében. Kár, hogy a fejléce ügyetlenül nagy és izléstelen. A klisékhez vagy jobb papírost, vagy, ami tanácsosabb: jobb és bővebben engedett nyomdafestéket kell használni. S még egyet. A magyarországi ébredési mozgalmak utóbbi tisztázódása során a külmisszió terén is tanácsosnak látszott a református és evangélikus vonalat, bár párhuzamosan, de külön meghuzni. Ránk nézve sem lehet közömbös, hogy a gyülekezetek belső életét is szolgálni hivatott lap református színű lesz-e, vagy általános keresztyén (nem a külső, a téritő munkára gondolok, hanem az itthoni hatásra), egyházas irányú-e, vagy „köröket”, kis „ecclesiólákat” kiformalni akaró? De szeretem remélni, hogy az itteni Hajnal is csak akarja elérni itthon, hogy a Jézus Krisztus megtisztított egyházában minél nagyobb legyen az Isten dicsősége s minél több lélek hirdesse hatalmas bizonyágtevessel, hogy hisz.

Galambos Zoltán.

H I R E K

— A theol. Internátusra ujabban befizettek: Dr Sárkány Lajos és Soós Kálmán Királyházaról 500-500 kor.-t. Köszönettel elkönyveltük.

— **Az egyházi törvényeknek** az állami jóváhagyásra való beterjesztés előtt szükségelt végleges megszövegezése, illetve a szlovák és magyar szöveg egybevetése folyamatban van. Sörös Béla losonci lelkész, konventi megbízott ápr. hó 26-án Pozsonyba utazott, ahol a minisztérium képviselőivel fixirozzák a pontos szöveget, amely aztán — reméljük — minden akadály nélkül, rövidesen megnyeri a jóváhagyást.

— **Lelkészeiktatás Palágy-Komorócon.** A sok s hosszú vajadás után betöltött palágy-komoróci ref. lelkészi állásra megválasztott Nagy József, mezőkaszonyi helyettes lelkész beiktatása f. év. ápr. 19-én szép, lélekemelő ünnepség keretében ment végbe. A beiktatással megbízott esperesi kiküldöttek: Maksa József nagykaposi ref. lelkész, e. m. papi és Dr. Kiss Bálint világi tanácsbírák, nevezett nap délelőtt 10 órakor az ünneplő egyház kebelében megjelenvén, a harangok zúgásu jelt adott az ünnepélyes aktus megkezdésére. Az áhitatos hívek által zsufolásig megtelt templomban a gyülekezeti éneklés után Maksa József tanácsbíró, mint iktató lelkész és az elválasztott új lelképásztor, Nagy József kiállottak az Úr asztalához, a hol elsőben is az iktató lelkész az Egyházmegye nevében üdvözölvén az új lelkészt, szívére kötötte azokat a kötelelességeket, melyek reá mint a gyülekezet lelképásztorára várakoznak, mely után a hívek szeretetébe ajánlva, felhivta beköszönő beszédének megtartására, kezébe adva a Bibliát, hogy hirdesse abból híveinek az Úr igéjét mind alkalmas, mind alkalmatlan időben. Ennek végezetével presbiteri gyűlés tartatott a lelkészlakon, a hol leltár mellett átvette az új lelkész az egyház ingóságait részint használat, részint pedig megőrzés végett. A nagyszámmal összejött intelligencia az egyház előljáráóságával együtt az iskola terembe vonult, hol a fehér asztal mellett számosan éltették a új lelkészt, szerencsét kívánva munkálkodására.

— **A gömőri egyházmegyében** lévő *horkai* (Özörény), *naprágyi* és *feledi* ref. egyházak *Szakall János* volt rimaszombati püspöki, jelenleg pelsőczy esperesi káplánt, a losonci theol. seminárium egyik előadóját egyhangu lelkessedéssel lelképásztorokul meghívták. A külföldi főiskolákat látogatott ifjú lelkész a *horkai* (Özörény) meghívást fogadta el, mint a gömőri egyházmegye egyik legszomorubb álla-

potban lévő egyházáét, ahol a kommunizmus teljes erővel dühöng. Az Úr segítse és áldja meg az Ő ifju pásztorát, aki Istenben bizva kezdetnek is a legnehezebb munkahelyet vállalja, hogy bizonyosságot tegyen a hü „őrálló” kötelelességéről.

— **A losonci ref. nőgyűlet szeretetvendégsége.** Ápr. hó 26-án d. u. 5 órai kezdettel a losonci ref. nő-és leánykör szeretetvendégséget rendezett. A szeretetvendégségnek szép kísérő műsora igazán építő volt. Kezdődött a XXV. zs. 1. v. eléneklésével, amely után *Kövy Árpád* ref. lelkész, theol. előadó imádkozott. Ugyanő mutatott rá szép beszédben a szeretetvendégség kifejlődésére és fontosságára. Utána *Miskolczy Rózsika* szavalta Muraközy Gyulától az „Anyá” c. verset. Majd a theol. énekkar adta elő, precíz betanulással a „Szent félelemmel” c. éneket. Felolvasást tartott özv. *Pályi Gyuláné*: „Mit tehet egy kálvinista nő egyháza védelmére?” címen. A nagy gonddal megírt felolvasáson látszott a gyakorlat kivirágzása. Ezután a ref. vegyeskar énekelte el Mozart vallásos darabját: „Fent a csillagok felett”. „A Krisztushoz vezető út” címen *Hornyák Ila* olvasott fel. *Sándor Sári* szavalata Muraközy Gyulától „A nő” és *Patakly Menyhért* theologus hegedűszáma is nagyban emelte a szeretetvendégség sikerét. Kedves volt *Varga Gyuláné*: „Könyvek könyve” c. párjelenete, amit *Hercsúth Hajnalka* és *Faconay Klára* adtak elő. Végezetül pedig *Dr. Magda Sándor* ref. lelkész, theol. előadó emlékezett meg meleg, közvetlen szavakkal ennek a szeretetvendégségnek közvetlenségéről s a lelkekre való mély benyomásairól, amely után szívből jövő imát mondott, hogy megköszönje Istennek ezt az alkalmat is. A szeretetvendégség a „Mindig velem Uram...” ref. himnusszal fejeződött be.

— **A Csehszlovák Köztársaságban** a 28,300 tanító és tanítónő közül 27,9% hitvallás nélküli, 8,1% protestáns, 10% a cseh nemzeti egyház tagja, 9,8% görög katolikus s a többi, vagyis 44,2% római katolikus.

— **A protestáns világ** ez évben ünnepelte a vasárnapi iskola alapításának 150 éves évfordulóját Glowcesnedben. A vasárnapi iskola alapítója Raikes Róbert nyomdász volt, aki összeszedte a város züllésnek induló gyermekeit s vasárnap esténként bibliai történetekkel oktatta őket. Szülővárosa 40 vasárnapi iskolája

ez évforduló alkalmával szobrot emelt Raikesnek s e szobrot a 40. vasárnapi iskola egy-egy gyermek küldöttjéből alakult bizottság leplezte le s adta át a szobrot a város polgármesterének.

— **Dr. Ravasz László református és dr. Kapi Béla evangélikus püspökök** részvétele már biztosítva van a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Konferenciájára, mely augusztus 20—23 között fog végbemenni Magyarországon egyik legjellegzetesebb városában: Kecskeméten. 16 európai mozgalom kap meghívást s az előjelek szerint ezer ifju részvételére számítanak. A nemzeti konferencia főbb részei a következők: Előadások, miket a két történelmi evangéliumi egyház legkiválóbb lelkészi és világi emberei tartanak; országos atlétikai verseny; fáklyás felvonulás; nyilvános nagygyűlés a vasárnap megszentelése érdekében, melyen az ünnepélyes deklarációt dr. Ravasz László püspök jelenti be; a tanyai központok felkeresése, ünnepélyek keretében; záró Úrvacsoraosztás. A konferencián a következő előadások hangzanak el: Az ifjuság válsága, A magyar keresztyénség az irás mérlegén. Vörös próféta — Fekete Evangélium, Bizonyásgtétel a hatalmas Megváltóról, Modern tanítványok, Legyen meg a Te akaratod magyar földön, Fiatalon a Krisztusé. A konferencia részvételi díja mindössze 12 pengő lesz.

— **Egy sátáni szekta.** Az „Allemagne Evangélique” tudósításai szerint, Varsó hatóságai felfedeztek a városban egy szektát, melynek tagjai a Sátán imádóinak nevezik magukat. Egy 85 éves öreg ember a fővezér. E különleges szekta célja, hogy harcoljon a keresztyénséggel szemben a Sátán vallása érdekében. Összejöveleiken, a katolikus és orthodox templomokból ellopott istentiszteleti tárgyakat használnak arra, hogy gyalázzák és gunyolják Krisztust. A tagok állítólag a vezetőknek oly rendkívüli hatása alatt állanak, hogy midőn lelkiismereti furdalásaik keletkeznek, inkább öngyilkosok lesznek, mintsem elhagyják a szektát. Lelki patrónusok Simon, a varázsló, kit a Cselekedetek könyve említ. A rendőrség felfedezte, hogy az új szekta többek között az orosz kolónia tagjaiból áll.

— **A francia tudományos Akadémia** a párisi Protestáns Missziói Szövetségnek 10,000 frankot utalványozott. A nagyrészen róm.

kath. Franciaország egyik legkiválóbb tudományos testülete ily módon ismeri el az ottani protestantizmus értékes missziói munkásságát.

— **Rendkívüli eredmény.** A derecskei református gyülekezet összesen 9175 lélekből áll (5730 térfi és 4445 nő); ezek közül az elmúlt év folyamán Úrvacsorával élt 3158 férfi és 6004 nő, összesen 9162. Olyan eredmény ez, amelyet a nyugateurópai virágzó református egyházak sem tudnak mindenütt felmutatni. A derecskei nagyszerűen fejlődő gyülekezeti életnek ilyenek a gyümölcsei.

— **Protestáns lelkészvértanuk Oroszországban.** Legujabb hírek szerint Oroszországban két protestáns lelkész szenvedett vértanahalált. Smolenszkben agyonlőtték Schwalba lelkészt, valamint Északkaukázusban a Königsbergből való Kaufmann lelképásztort állítólagos ellenforradalmi érzelmeikért.

— **A magyar ifjuság jövődjéje.** A statisztika szerint Magyarországon 35,000 érettségizett és 5200 diplomás egyént találtak olyan munkakörben, amelyik szellemi képzettségüknek mélyen alatta áll. Kivülök 5000 olyan érettségizett és 2000 diplomás embert számoltak össze, akik még a fizikai munka magaslatáig sem tudtak felvergődni, tehát teljesen munka és kereset nélkül tengetik életüket.

— **A tábornok batorsága.** Nagy Frigyes porosz király különösen becsülte tábornokai között az öreg Zieten generálist. Egy Nagypénteken a király asztalához volt hivatalos. A tábornok azonban kimentette magát, hogy ő ilyenkor urvacsorát szokott venni s máshova nem megy. Nemsokára ezután ismét királyi ebédre volt hiva. A király mosolyogva kérde: „Hogy esett a nagypénteki urvacsora?” Mindenki nevetett. Zieten tábornok fölállott és így szólt: „Őfelsége tudja, hogy én nem félek a csatában. E szív most is bennem van. Ha kell, fejemet bármikor a királyom lábaihoz teszem. Azonban van felettünk valaki, aki több, mint felséged és én, vagy mint minden ember. Ez a világ Üdvözítője, aki Felségedért és mindnyájunkért meghalt s vérével megváltott. E szentséget én nem engedem kigunyolni, mert ebben van az én hitem, vigasztalásom, reményem életben és halálban. E keresztyén hitben harcolt és győzött Felséged vitéz hadserege. Ha felséged e hitet aláássa, ezzel aláássa a ha-

za üdvét is. Ez bizonyos." A király hamarosan asztalt bontott, elbocsátotta a társaságot, szobájába hívta a tábornokot és — igazat adott neki... (V.)

— **Skót református egyház** bibliai intézetet állított fel Jeruzsálemben azon theologusok számára, akik a szent földön akarják tanulmányaikat folytatni. Az intézet már megis kezdetre működését.

— A **décsi Református Olvasókör** egy év alatt hajlékot építtetett magának s egyhangulag elhatározta, hogy a vasárnap délelőtti kuglizást, billiárdozást, ping-pongozást nem engedi meg tagjainak. A községi előjáróság pedig eltiltotta a vasárnapi korcsmai cigányzenét.

— **55 éve presbyter** a pácini gyülekezetben Szabó Gy. András 83 éves derék atyánkfia. Az egyházközség meleg ünneplésben részesítette a példaadó, hűséges aggastyánt.

— A **szovjet Gogoly és Turgenyev** néhány munkája mellett Shakespeare minden művét is indexre tette, mivel azok „csak királyokról és hercegekről beszélnek”.

— **Zwingli emléke Genfben.** Zwingli halálának négy évszázados fordulóját református egyszerűséggel, de lélekből fakadóan ünnepelte meg Genf református népe. Március 8-án délelőtt a templomokban emlékeztek meg az igazi svájci reformátorról; este pedig Genf egyik legnagyobb termében, A. Gautier lelkipásztor lelkes szavakkal rajzolta meg Zwingli jellemét, ki mint Istennek egyszerű eszköze az Isten igéjét elfedő több évszázados fátyolt félrehuzta és megmutatta az Istenhez vezető egyetlen utat. A megható emlékünnepelet a körülbelül 300 tagból álló énekkar fejezte be, melyben képviselve volt Genf városának minden református énekpara. Az 1531-ik évben a kappeli mezőn vértanuhalált halt reformátor utolsó szavai ezek voltak: „a testet megölhetitek, de a lelket nem.”

— **Egy Istenitélet.** Indiában egy bálvány-ünnepen egy pogány pap egy fehér elefánttal jelent meg, melyet az indusok szentnek tartanak. Remélte, hogy az áldozati adományokból jócskán össze fog szedni. Egyszerre csak észreveszi, hogy a tömeg egy irányba kezd nézni és figyelni, ahonnan erős beszéd hallatszott. Hebich misszionárius tartott ott evangelizáló gyűlést társaival együtt. A pogány pap rájuk akar-

ta eresztetni elefántját. Az állat tényleg elkezdett fejéjük ügetni, ormányával egy nagy doronglát lógázva, amit maga tört ki. Azonban általános csodálkozásra a fát Hebich lábához tette s nyugodtan visszatért. A pap dühösen újra neki akarta hajtani az elefántot, de az állat nem ment. A misszionárius rászólt a pogány papra: Vigyázz, hogy az Isten rád ne fordítsa az állat haragját! Erre a pap dühe teljesen kitört, ráordított az elefántra és elkezdte ütni-venni teljes erejéből, de az hirtelen megfordult és széles talpaival agyontiporta gazdáját. (V.)

— A **párisi magyar reformátusok** egyik párisi templomban minden vasárnap délután 4 órakor istentiszteletre gyülekeznek. A Párisban nyomorgó magyarok segélyezésére nemcsak gyűjtést rendeztek magok között, hanem hetenként egy-két ebédre a feliratkozott családok szívesen látják maguknál a családodott, éhez-ző vándor testvéreket. Megható, ahogy a lensi francia protestáns lelkész, M. Hensé törődik a magyar atyafiakkal. Felesége már töri a magyar nyelvet s a magyar munkásasszonyok eléje vihetik ügyes-bajos dolgaikat.

HIVATALOS RÉSZ

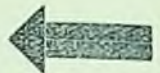
Pályázat a korláthelmecezi ref. egyház lelkészi állására. A Kárpátaljai Ungi (Podk.-Rus) református egyházmegyébe bekebelezett korláthelmecei, elköltözés folytán megüresedett lelkészi állásra pályázatot hirdetnek. Az állás javadalma: 1., Három szobás lakás a szükséges melléképületekkel. 2., A 317 sz. telekkönyvi betétben foglalt ingatlanok hasznélvezete, u. m. Szántó 10 kat. hold; Rét 5 kat. hold. 1038 □-öl; Ház, udvar és kert 1 kat. hold 500 □-öl. Ez ingatlanok után az összes állami egyenes adót az egyház fizeti. Megjegyzés: Presbitérium a 10 kat. hold szántóföldet kiadta három évre bérbe magyar holdanként 1 mm. buzáért, amely egy részletben. Szeptember hóban fizettetik, amely szerződés a lejáratig érvényes. 3., 15 köböl buza, 10 köböl gabona termézetben. 4., 5 öl fa beszállítva. 5., 8 drb. legeltetési jog; 6., Kézpénz az egyház pénztárából 68 kor. 7., Stóla az egyházkerület megállapítása szerint. Az állás, amely 9000 kor-ig 6213 kor-val van kiegészítve, a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. A pályázati kérvények cseh-szlovák állampolgársági bizonyítvánnyal, lelkészi oklevéllel és a pályázati hirdetménynek hivatalos egyházi lapunkban való megjelenésétől számított három hét alatt adandó be a kárpátaljai ungi ref. egyházmegye esperesi hivatalához., Ungvár—Užhorod. Munkács 1931 ápril. 27. Bertók Béla püspök.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkózzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

Mindenkit érdekel!

Alkalmi vétel

Aranykönyv is kapható!

Különböző fajtájú és nagyságú rovatozott papírok i v e k b e n (számadási, főkönyvi, jegyzőkönyvi és naplói könyvekre alkalmasak) gyári áron alul k a p h a t ó k.

Aranykönyv is kapható!

Heiman Vilmos papirkereskedésében Velké Kapušany, Slovensko.

Alapítva 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35.

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*. Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novín, známek pôvodleno feditelstvim pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” felkérő Kápuşany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicséri elkészít hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Egyházunk és a szociális kérdés.

Egy német nyelvű szociológiában olvastam nem régen magyarázatát annak, hogy miért terjedt el olyan gyorsan Marx tanítása Németországban a múlt század nyolcvanas éveiben. Marx az ötvenes években Angliában tartózkodott és éppen abban az időben ment ott végbe az a nagy gazdasági átalakulás, amelynek következménye a munkásság életére katasztrófális volt. Az ipari gépek tökéletesedése magával hozta a nagy üzemek kialakulását, a kisipar hanyatlását, a munkásság helyzetének rohamos rosszabbodását. Marx műveiben ezt a folyamatot írta le. De ez a folyamat Németországban csak később, az 1860-80-as években következett be. Akik azután az ő műveit tanulmányozták Németországban és figyelték a reális élet ténykedéseit, büszkén hivatkoztak reá, hogy mindezt Marx előre megmondotta. Elfelejtették azonban, hogy Marx nem jósolt, hanem a meglévő helyzetből következtetett. Ő csak azt írta meg, amit pár évtizeddel előbb Angliában már látott. Az azonos gazdasági viszonyok azonos következményeket hoztak létre.

Ugyanez az analógia fentáll ami egyházi életünkre nézve is. Hogyha a külföldi református testvéreink egyházi életét és irodalmát figyeljük, föltűnő nekünk, hogy milyen sokat foglalkoznak azok a szociális kérdéssel. Náluk e kérdésnek egész irodalma van. Már a múlt század 90-es éveiben a német prot. lelkipásztoroknak magasabb egyházi hatóságuk felé ajánlotta, hogy foglalkozzanak tudományosan a soc. kérdéssel. Itt, egy rövid cikk keretében a szocializmus elméletének művelői közül elég csak utalni a német Stöcker, Naumann nevére, akik által létrehozott egyházi szellemű szociális mozgalom évről-évre kon-

gresszusokat rendezett, ahol megtárgyalták a szociális kérdésnek keresztényen szellemben való megoldási módjait. A svejci reformátusok közül Kutter és Ragaz neve és munkássága a legismertebb. A szociális nyomoruság enyhítésére irányuló szeretet-munkák létrehozói közül pedig teljesen elégséges Frank, Oberlin, Fliedner, Wichern, Bodelschwing nevét s munkásságát említeni. Hogy Angliában teljesen más jellegű a munkás mozgalom, mint Európa többi más országaiban, itt egyáltalán nem ker. és egyház ellenes, annak legfőbb oka, hogy Angliában az egyházak figyelemmel kísérik a munkásság helyzetét és felemelik a szavukat az érdekükben. Európa többi országaiban azonban az egyházak elkéstek a szociális kötelességeik felismerésével; mikor a hivatásuk tudatára ébredtek, akkor már a marxizmus hatalmában levő, az egyházzal szemben ellenséges érzületű munkássággal találták magukat szemben. Hogy az elveszített munkástömegeket visszahódíthassák, röviddel a világháború befejezése után az európai prot. egyházak vezetői Stockholmba gyűltek össze, hogy megtárgyalják és megtalálják az Evangélium feleletét a soc. kérdés megoldására nézve.

Hogyha nézzük a mi itteni ref. egyházunk magatartását a soc. kérdéssel szemben, akkor őszintén be kell vallanunk, hogy a mi itteni ref. egyházunk még nem ébredt tudatára annak, hogy a soc. kérdés megoldását illetőleg milyen súlyos kötelességek várnak reá. Ugyanez az analógia, amely az angol és német gazdasági élet fejlődése között fennállott, jelentkezni fog a mi egyházi életünkben is. Az élet fejlődésének azonos körülményei azonos következményeket hoznak létre. Nyugat országaiban

a proletáriátus teljesen elidegenedett az egyháztól, mert az egyház se törődött semmit se velük, nem látta meg a nyomorukat, nem nyújtotta kiségitő kezét feléjük. Nyugat egyházai azután most ébrednek tudatára, milyen rettenetes következményei lettek a munkástömegek elhanyagolásának.

Ez intő és figyelmeztető jel a számunkra! Aki az utóbbi évtized ref. egyházi életét figyelemmel kíséri, az sajnálatosan kénytelen megállapítani azt a szomorú tény, hogy nemcsak a városi ipari munkásság, hanem a falusi földműves-proletáriátus is kimaradt az egyházi életünkből. Itt van tehát a tizenkettedik órája annak, hogy tegyünk lépéseket a proletáriátus visszahódítására, talán még most nem késő! Hogyha egyházunk tovább is a közönyös szemlélő állapontjára helyezkedik, be fog következni az az állapot, amely a külföldi testvéreinknél is bekövetkezett, hogy a marxista agitáció által felbujtatott munkástömegek itt hagyják az egyházunkat, amelytől semmit se kaptak. Külföldi testvéreinknél előbb következett be az a folyamat; nem kell semmi jóstehetséggel rendelkezni, ha ugyanannak nálunk való bekövetkezéséről beszélünk. Csak az azonos körülményeket kell megfigyelni. Egyházunkat nagy megrázkódtatástól fogjuk megóvni, ha a biztosan bekövetkező bajt csirájában megelőzzük.

A mai gazdasági élet képe azt mutatja, hogy a gazdasági válság következtében előállott nehéz helyzet sokáig fog tartani. A racionális termelés tultermelést idézett elő. Az ipari téren mindjobban tökéletesedő gépek mindig nagyobb tömegeket tesznek feleslegessé és nélkülözhetővé, tehát a proletáriátus helyzetének rövid időn belül való javulására számítani nem lehet. A növekvő szociális nyomorúság reá kell, hogy irányítsa a mi ref. egyházunk figyelmét is erre a kérdésre: mit tehetünk mi a szociális kérdés megoldása terén?

Az a folyamat, amely a külföldi testvéreink életében végbement, feltétlenül bekövetkezik nálunk is. Végérvényesen elveszítjük a munkás tömegeket, hogy ha segítő kezünket ki nem nyújtjuk feléjük.

Minthogy ref. egyházunk lelkészei e fontos kérdéssel még egyáltalán nem foglalkoztak, nyomtatékosan felhívjuk a figyelmüket erre s kérjük, hogy e lap hasábjain fejték ki gondolataikat: mit tehetünk a ref. munkásság helyzetének javítása s egyházunk számára való visszahódítása érdekében?!

Zsemlye Lajos.

Belmissziói jelentés.

Az Egyetemes Konvent elé terjesztette: Sörös Béla előadó.

Főtiszteletű és Méltóságos Konvent! Az előző évek során előterjesztett belmissziói jelentések megadták a szlovenszkói és kárpátaljai Egyetemes Református Egyház területén

megindult belmissziói munkásság elvi és gyakorlati megalapozását. A konvent ama határozatának megfelelően, hogy a belmissziói munka intézményesen megalapoztassék és megszerveztessék, a múlt évi konventi gyűlés elé egy szélesebbkörű munkaprogramm került, amely az egész vonalon egységes összefoglalásban megjelölte az irányvonalakat, a kiépítendő kereteket és intézményeket.

A szélesebbkörű munkaprogrammból kiemelte a legközelebbi jövő feladatait. Két esztendőre részletes tervet adott. Ebből a gyakorlatban az ifjuság, még pedig mindkét rendbeli ifjuság gondozására vonatkozólag megvalósult annyi, amennyit az adott körülmények között a szabad kezdeményezés és az önkéntes vállalkozás keresztül vezethetett. Hivatalosan is felkarolást nyert a belmisszió ügye azáltal, hogy mind a három egyházkerület beállította a maga missziói lelkészét. A kárpátaljai egyházkerület pedig még külön, egyházmegyénként is állított be egyházmegyei belmissziói munkára lelkészeket. Ahhoz azonban, hogy az egyetemes egyházban minden vonalon hivatalos támogatás és ellenőrzés mellett olyan belmissziói tevékenység indulhasson, amilyent a mai idők feltétlenül megkívánnak, az eddigi szabad és önálló fejlődésnek még sokkatta nagyobb lendületet kell nyernie és a maga elemi erejével még fokozottabban kell a hivatalos intézkedések számára a talajt előkészíteni.

Az elmúlt év folyamán három nagy leánykonferencia volt Szlovenszkó területén, egy Kárpátalján. Ez utóbbi helyen egy nagyon jótékony hatású belmissziói kurzus is tartatott. A főiskolai ifjuságot minden egyetemi városban felkeresték megbizottaink. A Rozsnyón tartott országos diákkonferencia az egyetemi ifjuság lelki gondozásának és az egyházas érzület fejlesztésének kérdésében jelentékeny megállapodásokat és gyakorlati kezdeményezéseket hozott. Ezek továbbfejlesztése folyamatban van.

A középiskolai ifjuság felkeresése az egész ország területén megindult. Nem megbizottainkon mult, hogy még teljes egészében be nem végezett. Még ez iskolai év folyamán azonban mindenképen befejezéshez jut. Jelentékeny eredmény ezen a téren, hogy az ifjuság tömörítése és intézményes összefogása minden ponton megindult, ahol csak a mozgalom küldöttei megjelentek.

Nem hagyható figyelmen kívül az intelligens ifjuság ama törekvése sem, amellyel úgy a csehországi területen, mint a közlebbi külföldön tartott hitépitő konferenciákon arra igyekezett, hogy mindenütt megfelelő számú képviselővel résztvegyen s tapasztalatait itthon értékesíteni iparkodjék.

A falusi ifjuság között megindított mozgalom a lefolyt évben külsőképen, fejlődésében megakadni látszott. Lényegében azonban itt is megvan, ha kisebb mértékben is, a biztató

előrehaladás. Azok, akik ezt a munkaágot a szívükre vették egyenkint külön-külön, ki-ki a maga hatáskörében, igyekeztek azt kiszélesíteni és a helyi egyesületekben erőteljesebbé tenni.

A református nők között keleten megindult evangéliumi mozgalom külsőleg a kezdő lépéseknél tart, a lényegben azonban ez is mindinkább kiforrottabbá válik. Ezt a kezdeményezést mindenfelé örömmel üdvözlik s a hullám továbbterjedését reménykedve várják.

Az elemi iskolai bibliaórák s velük együtt a vasárnapi bibliai iskola mind szélesebb körben bevezetést nyernek. E tekintetben a komáromi egyházmegye hivatalos intézkedései követésemelőt jó példát adnak.

Amikor a multa vonatkozólag e rövid összefoglaló előterjesztést megtenni kötelességemnek érzem: ugyancsak kötelességemnek ismerem a jövőre nézve, a megbízatásom megszüntével a további programadástól való tartózkodást is. Van azonban egy, a lelkem mélyéről feltörő kérésem. Minden munkakörben, amelyben eddig az egyetemes egyház megbízásából szolgálatot végezhettem, egy alaposan átgondolt és következetesen alkalmazni kívánt célkitűzés és egységes munkaprogram állott előttem. Élő valósággá kell tenni a keresztyén-ség ősi erejét a hivatásának tudatára ébresztett kálvinizmusban az egyéni és gyülekezeti hitélet olyan fokra fejlesztésével, amely a lelki életnek Krisztusban nyert javait forgalomba hozza és mindig inkább növekvő értékeként forgalomban tartja, hogy hívei másokra nézve is, de különösen egymásra nézve az Isten országa javainak kiszolgáltatói lehessenek. Ez a gyakorlati teológiai álláspont a törvényrevízió során (E. T. I. II. VI. VIII. IX. tc.) megfelelő kérést adott. A theol. semináriumban ilyen irányú lelkipásztorokat; a belmisszió elvi és intézményes megalapozásában kálvinista karaktert és az egyház számára való összekapcsolást; gyakorlati keresztülvezetésében pedig a Lélek széleskörű áramlását és az Ige formáló hatalmát kívánta érvényesíteni. E célra odaadó, önzetlen, hűséges munkások egész raja sorakozott már fel és a megérintett lelkeknek széles, nagy tábora. A jobb jövőt váró lelkekben országosan örömet keltett az a hír, hogy az egyetemes konvent legutóbbi ülése, az egyházi közigazgatás egész vonalán, a külső egyházépítési munkáját is eredményesebbé téve általa, különösebb mértékben fordított figyelmet a gyülekezetek belső hitéletének emelésére, az ifjúság lelkigondozásának kérdésére és a mai keresztyén-ség szociális feladatainak a mi református egyházunkban való égetően szükséges megoldására.

Alázatos kérésem, — midőn a belmissziói bizottság előadói tisztétől megválva, sok féltő gondnal előterjeszttem — arra irányul, hogy amit én gyarló kézzel, de nagy szeretettel ápolgattam, azt sok kéz sok szeretete és bölcses-

sége gondozza és fejlessze tovább s az összemarkolt szájakat tartsa együtt abban a magassabb egységben, amelyikben minden fonál beillő az Istennek tervébe.

Egy fényes dokumentum.

A Ref. Egyház és Iskola f. é. 17. számában az evang. sajtóirodának már felelet adatott arra nézve, hogy a ref. lelkészek 1919-20. évi államsegélyét valóban a luth. egyháznak adták. Most, miután állandóan azt hangoztatták illetékesek és illetéktelenek, hogy a ref. lelkészek ettől az államsegélytől azért estek el, mert a hűség fogadalmat kellő időben le nem tették volna, bemutatunk egy fontos okmányt, amely szerint Simkovič János akkori kormánytanácsos, az ösztökormány nevében a ref. lelkészeket a fogadalom alól a békeszerződések ratifikációjáig felmentette. Miután pedig tudvalevő, hogy a ref. lelkészek a ratifikáció után, mihelyt a fogadalom letételére felhívtak, azt azonnal letették, tehát elesik és megszűnik az a vád, hogy azért vették el tőlük az államsegélyt, mert fogadalmat nem akartak tenni. Valószínűnek tartjuk, hogy egyesek ezt azért találhatták ki, hogy így a ref. lelkészek államsegélye felszabadítható legyen. Egyébként a levél teljes terjedelmében a következőképpen hangzik:

M á s o l a t.

Tárgy: Válasz a hűségeskü kérdésében, melyet a ref. lelkészeknek kell tenniük a Csehszlovák Köztársaság iránt. Bratislava, 13. november 1919. 2181 szám. *Főtiszteletű Dr. Révész Kálmán ref. püspök urnak K o s í c e.*

Van szerencsém Főtiszteletűségednek 1919. nov. 3-án kelt, nov. 8-án hozzám érkezett levelére válaszul, a Szlovenszko közigazgatásával megbízott teljhatalmu Miniszter ural egyetértve, a következő döntést közölni:

A Csehszlovák Köztársaság kormánya megnyugvással veszi tudomásul az Ön, Pál apostolnak a Róm. irt levele XIII. r. 1-2-verseben foglalt kijelentésére alapított álláspontját és őszintének tekinti a loyaltásának hangsúlyozását, melyet Főtiszteletűséged a Csehszlovák Köztársasággal szemben bizonyítani ígért, ha a békefeltételek a magyar kormány által ratifikálva lesznek.

Minthogy végül sem azt nem akarjuk előidézni, hogy a Szlovenszkon levő ref. egyház elveszítse az annyira kiváló szervező tehetséget, aminőt az Ön személyében tisztel, sem pedig azt, hogy Főtiszteletűségeddal együtt elhagyják a ref. egyháznak ezt a részét, épen a legeszményibb gondolkozásu s ennek felvirágoztatásáért a legintenzívebben munkálkodó lelkészek.

Méltányoljuk Főtiszteletűségednek óhaját s a Szlovenszkon lévő ref. egyház lelkesi karától csak akkor fogjuk kívánni a hűségeskü

letételét, ha a békefeltételek a magyar kormány részéről ratifikáltak.

A Csehszlovák Köztársaság kormánya biztosítja az Önök összes autonóm jogait egyházi és iskolai téren, amint az előző 1919. október 23.-án 1904/b. szám alatt kelt leiratomban is körvonaloztam; az egyháznak és iskoláknak nyújtja mindazokat a segélyeket, amelyeket a volt magyar kir. kormány is megadott.

És jöllehet ezeket a segélyeket csak attól a naptól kezdődőleg kellene igazság szerint kifizetni, amelyen a ref. lelkészi kar leteszi a Csehszlovák Köztársaság iránti hűségesküjét, mégis, hogy az egyes lelkészi családok szűkös helyzete részben addig is enyhíthessék, mindegyiknek az illetékes adóhivatalnál Főtiszteletüséged kifejezett kívánsága szerint, ki lesz utalva a volt magyar törvényes kormány által utalványozott családi segély, visszamenőleg azokra a hónapokra is, amelyekre ezt a segélyt nem kapták meg; csak kérem az illető lelkészeknek, eddigi rendeletek értelmében felszerelt kérvényeit összegyűjteni, hitelesíteni és felterjeszteni. Viszont azonban a kormány elvárja a ref. egyház vezető körei és hívei részéről a teljes loyális magatartást a békeszerződés ratifikálásáig is.

Egyébiránt fogadja Főtiszteletüséged teljes tiszteletem kifejezését.

Šimkovič s. k.
kormánytanácsos.

A beretkei Árvaházból.

Lapunk mai számában megkezdjük közölni annak a kimutatását, hogy az egyes egyházakból mennyi adományt küldtek a beretkei árvaháznak a múlt évben. Minden adakozó nevét nem közölhetjük, mert az adományok személyenkint való közlése nagy kiadással terhelné meg az árvaházat. Ha azonban a lap terjedelme megengedi, a 100 koronán felül adakozók neveit az egyes egyházakban közölni fogjuk.

A beretkei árvák nyaraltatása. A múlt évben lelkészek, tanítók és mások több árvánkat abban az örömben részesítették, hogy a nyári szünidőre gondozó szeretetükbe vették. Ez jó volt az árváknak is, az árvaház kiadásait is jelentékenyen kisebbé tette. Kérjük, hogy akik az idén is gondolnak arra, hogy egy-egy árvánkat szünidőre magukhoz vegyék, ezt már most szíveskedjenek megírni az árvaház igazgatóságának Beretkére (pp. Gemer-panita), hogy a gyermekeket idejében beoszthassuk és amikor lehet, azonnal utnak indíthassuk.

A posta még mindig nem kézbesíti az árvaház igazgatóságát, vagy az árvaháznak címzett küldeményeket, jöllehet a konvent bizottsága a postai meghatalmazást megadta. Ujra kérnünk kell, hogy különösen a pénz küldeményeket ne címezzék az árvaháznak, hanem a lelkészi hivatalnak (Beretke, pp. Gemer-panita.)

Igy el lesz kerülhető az a kellemetlenség, hogy az adakozók az árvaháznak küldött pénzdományokat azzal kapják vissza, hogy a címzett ismeretlen.

A vasut állomás. A beretkei árvaház vasuti állomása nem Horka, se nem Gemer-panita, —itt csak megálló hely van, de szállítmányleadóállomás nincs—, hanem Tornala. Akik vasuton, természetbeni adományt küldenek az árvaháznak, így címezzék: Ref. árvaháznak. Tornallyay Zoltán főgondnok urhoz. Tornala.

Hagyaték. Az első adomány, amit az árvaház hagyaték útján kapott, az abauji egyházmegyéből, Szináról jött. Néhai özv. *Korán Miklósné* halála előtt megemlékezett az egyetemes egyház árváiról is és nekik 100 k. biztosított hagyatékából. Azóta ismét néhai özv. *Husz Sándorné, szül. Bálint Juliánna* hagyatékából kapott az árvaház 1 toll dunnát. Mindkét hagyatékot reménységgel tekintjük a jövő ígéretének. Hisszük, hogy lesznek a jövőben is kegyes lelkek, akik nemcsak azt a szeretetet viszik Isten ítélő széke elébe, amellyel a hozzájuk legközelebb állókat szerették, hanem arról is bizonyosságot tehetnek, hogy azokra is gondoltak, akikre csak Isten szokott gondolni a könyörületét szolgáló lelkek által.

Kimutatás, egyházközségeinkből a beretkei árvaházra 1930. január 1-től 1930. dec. 31-ig befolyt pénzbeli és természetbeni adományok végösszegéről: Abauj-Nádasd: 121 k. 70 f. Alsófalu 73 k., 153 lit. buza, 9 l. bab. 2 kg. 25 d. hagyma. Ásvány: 90 k. 20 f. Alsóvály: 80 k. 1 drb. karácsonyfa. Alsó-felsőbalog: 230 k. 90 f. Apáczaszakállas: 234 sz. könyvön 120 k., 1 doboz cukorka, 49 kg. bab, dió, mák. Alsószece: 350 k., 50 kg. liszt, 20 kg. bab, 5 kg. mák, 1 kg. zsir. Abaujszina: 311 k. Alsólánc: 167 k. 60 f., 7 törő, 7 törőlköző, 5 szalvéta, 3 m. vászon, Abara: 19. Akli: 20 k. Bidovce: 154 k. Alistál: 70 k. Alsóvárad: 69 k. 50 f. Agó: 20 k., 15 kg. liszt, 23.75 kg. buza, 13.75 borsó, 0.90 kg. lencse. 1 törőlköző, 1 alsószoknya, 1 vállkendő, 2 zsák, 2 pár cipő, 1 láda. 2.25 kg. hagyma. Barsbese: iskolásoktól 60 k. Bélvatta: 3 k. 90 f. Baracska: 375 k. 10 f. Balogtamási: 154 k. Balogiványi: 555 k. Molnár Gyula lelkész 300 k., 479 kg. buza, 54 törőlköző, 2 evő eszköz. Bátka: 300 k., Varga Antal lelkész 120 k., Farkas László tanító 120 k. Beregardó 271 k. Barka: 167 k. 10 f., 33 törőlköző, 2 abrosz, 1 szakajtó, 3 m. vászon. Beje: Szent Ivány Józsefné gyűjtése 250 k., Kardos Lajos 300 k., 852 l. krumpli, buza 222 l., bab 204 l. Szent Ivány Józsefné 3 zsák krumpli, 25 l. bab, 65 pár harisnya. Otrókocs: krumpli 120 l., bab 20 l. Beregszász: 2082 k. Asszonykör 500 k., dr. Polchy István 330 k. Péchy Aladár 186 k. Bakó Bertalan 200 k. Beretke: 510 k., Bácsy Gyula 240 k., és 400 kg. rozs, sonka, krumpli, zöldség, zöld bab, ugorka, alma, csirke, tojás, paradicsom, nyul.

tarlórépa, dió, turó, 1 felső kabát. Berzéte : 382 k. Baraxa Lajos lelkész 240 k. Beszter : 70 k. Bező : 168 k. 50 fil. Bilke : 20 k. Benkepatony : 95 k. Bés : 215 k. Boldogfalva : 118 k. Bódvavendégi : 118 k., 5 törölköző, 4 törölő. Bátorkeszi : 440. Budapest : 50 k. Besztercebánya : 30 k. Buzinka : 20 k., 6 l. mák, 16 l. bab, 1 kg. szalonna, 4 kendő, 10 m. vászon, 1 lepedő, 11 törölő, 3 szalvéta, 2 zsák. Balogujfalu : 35 k. Borzsova : 362 k. 40 f., 247 l. buza, Bodzásujlak : 39 k. 50 f. Bori : 120 k. Czakó : 138 kg. buza, 2 zsák krumpli, 5 lit. bab, 17 törölköző, 17 kor. Csap : 522 k., 9 l. tengeri, 12 l. bab, 2 tányér, 2 csésze, 6 villa, 2 törölköző, 1 kendő. Csány : 120 k. Csécsénypatony : 30 k. Csetfalva : 50 k. Csiz : 794 k., Népiskola növendékei 110 k. Csilizradvány : 100 k. Csoltó : 100 k., tojás, mák, répa, petrezselyem. Csonkapi : 20 k. Ujdávidháza : 480 k. Bácsy Gyula 100 k. Deáki : 340 k. Dolha : 18 k. 1 olajfestésű kép. Dunamocs : 60 k. Dulháza : 50 k., 8 törölköző. Érsekujvár : 13 kg. füstölt hus. Eperjes : 70 k. 3.60 m. grenadin, 5. 60 m. epog, 1.60 vászon, 1.50 m. zefir, 2.50 m. flanel, 9 leánying. Farnád : 94 tojás, dió, mák, liszt, paszuly, borsó. Feketeadó : 335 k. 15 kg. aszalt alma, körte, dió, lekvár, alma.

Bácsy Gyula árvaházi igazgató.

Problémáink.

A nagyváradi egyházszakadási ügyhöz. Nagyváradon már minden csendes. Gyenge és „presbiteriánus-“ai visszatértek az „igazi református egyházi alapelvek“-ben szükkölködő református egyházba; dacára ennek, az Evangélikus Lap apr. 15 iki 7-ik számában sz. s. jónak látja ráduplázni erre a kérdésre. Válaszol lapunk f. é. március 8-iki számában megjelent közleményünkre, a melyben az igazság érdekében helyre kellett igazítanunk előbbi cikkének ama téves beállítását, mintha a Királyhágómelléki ref. egyházkerület vezetősége meghátrált volna az egyház törvényes rendjének ellenszegülő káplán és társai előtt. Lapunk f. é. 14-ik számában közölt bírósági ítélet után olvasóink tisztában vannak a tényállással s azzal, amit sz. s. maga is beismer mostani cikkében, hogy a „Körbe-körbe“ c. elmefuttatás dr. Gyenge J. „beszámolója“ alapján íródott, tehát egyoldalú volt s így a valóságnak meg nem felelő. Ennek a konstataciója elég lett volna sz. s.-tól, hogy az ügyet mi is lezárjuk, ha már Nagyváradon is lezárták; ő azonban tovább megy s újabb felületeket keres támadó fulánkjai számára. Már talán nem is Gyengét akarja védeni, hiszen ő az egyházi bíróság előtt maga beismerte bűnösségét s az is csak mellékes célja, hogy megállapítsa, miszerint igen gyengén állók egyháztörténeti eruditió dolgában. Sokkal gyakorlóbb legénynek gondol ő engem, semhogy ér-

demesnek tartaná az én tudatlanságommal foglalkozni. Neki nemesebb vadra fáj a foga: az *egyetemes református egyházra*, amelyen hogy üthessen, megragad minden lehető és lehetetlen alkalmat. Ennek a nemes passziójának áldozott akkor, amikor Simándynak „A magyar kálvinizmus utja“ című füzetét bírálta; aztán a Luther-féle Kis Káté jubileuma alkalmával és ki tudná számon tartani, hogy hol, milyen alkalmából és mikor?

No de tegyük fel azt az eruditiós pápaszemet s lássuk az én „kézzelfogható tévedéseimet“ és sz. s. igazságait. Ez alkalommal azzal ugrik a református egyháznak, hogy az nem presbiteri szervezetű s hogy a magyar református egyházak „püspöki szervezete“ nem egyeztethető össze „bizonyos evangéliumi alapelvekkel“, tehát *jogosult volt a Gyenge mozgalma*.

Hát igaz, hogy én nem ismerem a világ összes vallásait s nincs egyháztörténeti eruditióm, de a fentebbi állításokra azt kell felelnem, hogy sz. s. sem ismeri a református egyház szervezetét s ami még nagyobb baj, nem ismeri minden részletében az evangéliumot sem.

De tegyük fel, hogy a református egyház csakugyan nem áll evangéliumi alapon, szervezete nem megfelelő a presbiteri alapelveknek. Vajjon az-e a reparáció módja, hogy egy káplán néhány egyházi adót fizetni nem akaró elégedetlennel valódi, hamisítatlan „presbiteriánus“ egyházat alapítson a történelmi egyház mellett? Hiszen az egyház keretén belől a 10 évenként összeülő alkotmányozó zsinatok megadják a reparáció lehetőségeit! Aztán nem csodálatos-e, hogy Gyengének pont akkor jutott eszébe, hogy egyháza, a mely felnevelte s existenciát adott neki, nem igazi presbiteri szervezetű, amikor mint káplánt felettes hatósága áthelyezte s ennek a törvényes rendelkezésnek engedelmessé nem volt innyére?

De tovább menve kérdelem: most már igazi presbiteri szervezetű a református egyház, amelynek kebelébe Gyenge bűnbánóan visszatért társaival együtt?

Ha ma is az eddigi romlott, evangéliumellenes állapotban van a református egyház, akkor miért tértek vissza? Nem tudunk arról, hogy Luther és Kálvin,—akiknek reformációjával sz. s. kapcsolatba hozza cikkében a Gyenge-féle mozgalmat,—a kath. egyházból való ki-rekesztetésük után perujítási kérvényekkel s egyéb mentő akciókkal aperáltak volna s dacára a hibás „alapelvek“ változatlanságának, visszakönyörögték volna magukat az otthagytott egyházba, amint cselekszik azt a XX-ik század egy némely „reformátorai“. Bizonyára az egyháztörténeti eruditióban való nagy hiányosságom az oka annak is, hogy nekem ezek, a meggyőződésüket a testi kenyérért megtagadó s az általuk megrugdalt történelmi egyházba vissza-

sompolygó modern „reformátorok” nem imponálnak. S nem tehetek róla, de nem tudok egyetérteni sz. s. sajátos történelemszemléletével, amelynek alapján „hálát és köszönetet” követel a ref. egyház részéről Gyenge J. és társainak, hogy kegyesek voltak az egyházba való visszavételüket kérelmezni s abban ismét helyet foglalni. A hála és a tisztelet, szerintem az édes anyát illeti, aki visszafogadta megtévedt gyermekeit. Ezt az álláspontot sz. s. „hivatalos”-nak nevezi. én *becsületes*-nek mondom. A szektáriusok mentorának eljárásáról s az Evangélikus Lapnak ez ügyben tanúsított magatartásáról pedig mondjon ítéletet az elfogulatlan egyházi közvélemény. (Ms.)

H I R E K

— A **theológiai és középiskolai internátusra** újabban megajánlották az 1000 k. hozzájárulást: *Szekeres István* ref. praeorans-kantor tanító Veskócz és *Herczegh Béla* körjegyző Vinna.

— **Helyreigazítás.** Hiv. egyházi lapunk f. é. ápr. hó 12-én megjelent számában, a „Lássunk tisztán!” c. cikkemben Abaujszina helyett *Petőszinye* értendő, mert Abaujszina ma is tősgyökeres ref. magyar hitközség s ennél fogva nem is orientálódhat a szlovák nyelv használatára felé. H. K.

— A **Brit és Külföldi Bibliatársulat közép-európai munkájáról** most jelent meg a múlt évi jelentés. E szerint az eladott bibliák számát tekintve Magyarország a második helyen áll Németország mögött 73.536 eladott bibliával. Külföldi országok közül Csehszlovákiában fogyott el a legtöbb magyar biblia: 4119 drb., Németországban 123 drb. és Ausztriában 44 drb. Közép-európában Magyarországnak van a legtöbb bibliaterjesztő kolportőrje: 12 s ezzel még Németországot is felülmulja. A legtöbb bibliát Stumpfl osztrák bibliaterjesztő adta el: 10.049 drb.-ot, utána rögtön a magyar Köröspataki Kiss Károly következik 5.012 eladott bibliával. Az itt elősorolt adatok természetesen csak a Brit és Külföldi Biblia Társulat munkájára vonatkoznak. Ezenkívül — különösen Németországban — még számos Társaság foglalkozik Biblia-kiadással és terjesztéssel s az egyes országok Biblia-terjesztéséről teljes képet csak akkor nyerhetnénk, ha a többi társaságok statisztikai adatait is összevetnénk. Magyarországon 13.350 drb. bibliával

több kelt el 1930-ban, mint 1928-ban. Érdekes, hogy a Biblia terjedése növekszik a gazdasági viszonyok súlyosbodásával.

— **Országos ifjusági C. E.** 1931. évi országos konferenciáját Cegléden tartja augusztus 15-től 18-ig. A három napos konferencia programja a következő: I. 1. Örökség, amelyet nem utasíthatsz vissza (A bűn), 2. Örökség, amelyet választhatsz (Az új élet); II. Tüzek; 1. Vágyak tüzeiben, 2. Csalódások tüzeiben, 3. A lelkiismeret vádolása tüzeiben, 4. Tisztító tüzek, 5. Tűz, mely meg nem emészt; III. 1. Dávid, Isten harcosa, 2. A rettenthetetlen Dániel, 3. A szomszjaslelkű Mária. A konferencia vasárnapjának délelőttjén a református és evangélikus templomokban konferenciái istentiszteletek lesznek, a református templonban evangélikus és az evangélikus templomban református igehirdetővel. A konferencia végén közös urvacsorai ünnepély lesz a református templomban. — A konferencia előadói: Czeglédy Sándor, Nyáry Pál, D. Br. Podmaniczky Pál, Turóczy Zoltán, Szőnyi Sándor, Kello Gusztáv, Józán László, Ecsedy Aladár, dr. Illyés Endre, Nagy István, Hulvej István, Salalay István, Wolf Lajos, és Vargha Tamás. Minden reggel csoportos bibliatanulmányozás lesz közösen megállapított vezérfonal alapján. A délutáni előadások előtt pedig közös áhitat a konferencia helyén. A konferencia jelszava ugyanaz, ami a mozgalom jelszava: Krisztusért és az Egyházért. — A konferenciára vonatkozó mindennemű érdeklődésre készségesen válaszol Czako Jenő. ref. vt. lelkész, Cegléd, Széchenyi-ut 26.

— **Az erdélyi református egyház és a külmisszió.** Az erdélyi református egyház történelmi lépést tett akkor, mikor külmissziói munkájában a skót református egyházzal szövetkezve Mandzsuriába küld egy misszionáriust. Ezzel az erdélyi református egyház *hivatalosan* megkezdte a Krisztus által parancsolt felséges téritői munkát.

— **A Soli Deo Gloria Szövetség nyári konferenciái és tanulmányai.** A Soli Deo Gloria Balatonszárszói diáküdülő telepén 8 külföldi gyűlést rendez. A gyűlések sorrendje a következő: június 24—28. főiskolás leánykonferencia, részvételi díj 13 P; június 30—július 5. főiskolás és érettségizett fiúk konferenciája, részvételi díj 14 P; július 10—14. középiskolás

fiukonferencia, részvételi díj 13 P; július 15—19. középiskolás leánykonferencia, részvételi díj 13 P; augusztus 4—9. református leánytábor, részvételi díj 18 P; augusztus 10—14. református urak konferenciája, részvételi díj tábori lakással 15 P, külön lakással 18 P; augusztus 19 — 23. SDG. vezetői gyűlés, és augusztus 24—28. Collegiumi vezetőképző tanfolyam, minimális részvételi díjjal. Valamennyi konferenciára kedvezményes utazási jegy a MÁV.-on és a DV.-on. Részletes programot minden érdeklődőnek készséggel küld a Központ, Budapest, IX., Lónyai-utca 7. II. 28.

— **Református magyarok Braziliában.** Néhány évvel ezelőtt sokan vándoroltak ki Braziliába egyes magyarországi ref. gyülekezetekből San Paolo városba. A kivándorolt ref. magyarok febr. 5-én megalakították a Brazíliai Magyar Református Egyházat s megválasztották a első presbitériumot. Minden vasárnap istentiszteletet tartanak, melyen magyarul énekelnek és Sur Miguel Rizzo Junior brazíliai református lelkész portugál nyelven prédikál. Vallásos öszszejöveleteket is tartanak. Február 15-én alakították meg a református nőszövetséget. Folynak a tárgyalások egy református magyar lelkészi állás szervezésére nézve is. Mindezeknek a munkáknak a kezdeményezője és mozgatója egy Ötvös Lajos nevű képeretező.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

Tárgy: Beiratkozás a középiskolák I. osztályába. Rimaszombat, 1931. május 2. 325/1931. sz. *Körlevél. Igen fontos!!!* Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! Iskolaügyi és népművelődési minisztérium 1930. IV. 10-iki 171.230/30-II. sz. rendeletével ujonnan szabályozta a népiskolai tanulóknak a középiskola I. osztályába való felvételét és pedig akként, hogy a szülők az iskola igazgatójának jelentik a tanév májusának végéig, hogy melyik középiskolába óhajtják gyermeküket beadni. Az iskola igazgatótanítója az illető gyermek személyi lapját és írekventációs (látogatási) bizonyítványát legkésőbb Junius hó 15-ig beküldi a megjelölt középiskolai igazgatóságnak. A beiratáshoz, mely junius utolsó napjain (ez évben: 27 és 30-án) tartatik meg, a tanuló magával viszi: 1. a születési, 2. az évvégi bizonyítványt. A vizsga tárgyai: a tannyelv és számtan, de azok a gyermekek, akiknek személyi lapján a záradék „nagyon alkalmas” vagy „alkalmas” s a vizsga tárgyaiból a leg-

jobb osztályzatot nyerték, csak u. n. információ vizsgát tesznek, a többiek pedig írásbeli és szóbeli vizsgát a jelzett tárgyakból. Akik a jelentkezésről lekések, a felvétel iránti kérvényt (5 Kc. bélyeggel) az illető középisk. igazgatóságához legkésőbb július 5-ig adják s ez esetben a felvételi vizsgát a szünidő végén fogják letenni. Célunk az, hogy a megfogyatkozott kálvinista középosztályt megerősítsük, illetve népünk soraiból kipótoljuk, ami csak úgy érhető el, ha a szülők arra alkalmas gyermekeiket a középiskolákba beiratják. Felhívom azért a lelkész és tanító urakat, hogy e körlevelemet a következő Vasárnapon a gyülekezetben, a szószékről olvassák fel, buzdítván őket gyermekeik tovább taníttatására, szem előtt tartván az Írás szavait: „Elvész a nép, amely tudomány nélkül való.” Atyafiúi szeretettel: *Péter Mihály püspök.*

Pályázat. A csilizradványi ref. egyház pályázatot hirdet betegszabadságon levő kántortanítójának helyettesítésére, 2 hónapi időre. Javadalom: havi 600 kor. és egy szobás lakás. Az állás a választás után azonnal elfoglalandó. Pályázhatnak csl. állampolgársággal bíró férfi és nő tanítók. Pályázati kérvények a ref. lelkészi hivatalhoz (Csilizradvány ž. XV.) küldendők. *Kócán Mór ref. lelkész.*

Szerkesztői üzenetek.

Balázs János, Lasztomér. Cikke nem közzölhető. 1.) Olykérdés vitatása, mint a minő egyes nemzetek (szlovák vagy magyar) történeti fejlődése s a kettőjük közötti viszony fejtegetése, nagyobb felkészültséget kíván, mint a mennyit a cikk elárul. 2., Ref. lelkésznek sohasem szabad más álláspontra helyezkednie, csak a mit a Szentírás hirdet, hogy minden népnek a saját nyelvén hirdetendő az Isten igéje. Akármit mutatna az abauji, zempléni, ungi, most magyar reformátusok történeti fejlődése, — akár színmagyarok voltak mindig, akár közülök az idők folyamán némelyek megmagyarosodtak, — az igazság az, hogy ma magyaroknak tartják magokat. Mindenki olyan *nemzetiségű*, amilyennek érzi, *vallja* magát. Micsoda képtelenség származni abból, ha—azért, mert a népszámlálás, akaratuk ellenére szlovákoknak írta be őket,—most a szlovák egyházmegyét velök akarná Ön kikerekíteni!! Evangéliumi álláspont az, oly nyelven hirdetni, az ígét, amit a hívek nem értenek? „Amily jogos az, hogy a szlovákok szlovákul hallgassák az Isten igéjét, éppolyan jogtalan volna, hogy a magyarok is szlovákul. Ebből az tűnik ki, hogy a szlovák egyházmegyével némelyek politikai tendenciát kötnek össze. 3., Végül a cikk személyeskedő is. Mindent összefoglalva, nem éri el lapunk színvonalát. Inkább malom-alatti politizálás.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors. eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

Mindenkit érdekel!

Alkalmi vétel

Aranykönyv is kapható!

Különböző fajtájú és nagyságú rovatozott papirok i v e k b e n (számadási, főkönyvi, jegyzőkönyvi és naplói könyvekre alkalmasak) gyári áron alul k a p h a t ó k.

Aranykönyv is kapható!

Heiman Vilmos
papirkereskedésében Velké
Kapušany, Slovensko.

Alapítva
1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35.

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod,

Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

► Előnyös részletfizetési feltételek. ◄

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.

Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novin, známek povolenó feditelstvím pošt. a teleg. v Košiciach g 34.370V-1925-

Komárno

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vélké Kapuánya” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kladóhivatalra tartozó megkeresések a csicserlel készli hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Üdvözlő beszéd

Fekete Miklós abaujtonnai em. gondnok széklöglalásakor. [1931 május 1. Kassa]

Bármennyire óhajtánánk is, nem tudjuk győztes hadsereg vezéri lobogóját nyujtani Nagyságodnak, mikor ez ünnepélyes pillanatban élünkre állani szent esküvéssel kötelezte magát, mert vert hadsereg vagyunk. Csak így köszönhetjük, ha nem is teljes reménytelenséggel, de kevés földi reménységgel: Ave Caesar! a halálra menők köszöntenek. Mert felhő alatt menetelünk mi is a reménytelenség pusztájában, mint egykor az ígélet örökösei, a zsidók, csak hogy őket vezette, védte a fényes felhő, rendíthetetlen hitük, azért tudtak a veszedelmek tengerén is száraz lábbal átalmenni, míg minket a meg nem értés és emberi gyarlóság sűrű sötét, sorvasztó köde vesz körül fenn és alant.

I. Alólról kétségekkel tusakodó lelkünkig ér a mennyei mannára ráunt népünk zugolódo szava, mikor a könnyen érvényesülés széles országutja és tágas kapuja helyett mutogatjuk nekik ama keskeny ösvényt: „Itt nincsen kenyér, víz sincsen és e hitvány eledelt utálja a mi lelkünk, miért hoztatok fel minket Egyiptomból?!” IV. Móz. 21.5. S nagy keserőséggel kell nekünk is látnunk, — a mi miatt régen a próféták szive hasadt meg —, hogy e nehéz időkben, mikor a történet orkánszele felül a nép enni, inni, majd felkél játszani (I. Kor. 10. 7.) ősi hite, nemzeti öntudata, tradíciói kockárvetésével. A lelki kösziklából, mely az apostol szerint a Krisztus, nem tudnak velünk egy lelki italt inni. Minden szabad nekik egyházukkal, lelkipásztoraikkal szemben; eszükbe sem jut, hogy nem minden használ. Mégis ők most a tisztességben állók, mi pedig a megvetettek. Szemünkbe r:ondják, hogy a mai

embernek már más apostolok kellene, mintha bizony az Isten többé nem az „Ige hirdetés boldonsága” által akarná megtartani a hiveket, hanem azok által, a kik „a világ lelkét vették.” Mikor fognak ezek megtérésre szomorodni meg?! II. Kor. 7. 9.

II. Szívünkben?!... hiába tagadnók, szintén ott a gyarlóság köde, mert be kell ismernünk, hogy mi sem olyan szolgák vagyunk, „a kik által hívökké lesznek az emberek.” Nem Isten munkatársai (I. Kor. 3. 5-9.); nem hordozzuk testünkben a Jézus halálát úgy, hogy élete is látható legyen bennünk; nem olyanok vagyunk, a milyenek az apostol látni szeretne minket a lelkipásztorok tíz parancsolatának tükrében (I. Timot. 3.); mi csak gyengeségeinkkel dicsekedhetünk (II. Kor. 11. 30.) s nem lelkiismeretünk bizonyosságával (II. Kor. 1. 12.); mert emberi bölcseséggel s nem a léleknek és erőnek megmutatásával (I. Kor. 2. 5.) forgolódunk e világon. Tisztán cseng, mint az ezüst harang az apostoli szó, hogy ez epochális időben olyan pásztorok kellene, a kik nem kalmárkodnak az Isten ígétével, hanem tisztán, sőt szinte Istenből szólnak az Isten előtt a Krisztusban (II. Kor. 2. 17.) dicsekvései vagyunk-e tehát a hiveinknek, amiképen ők is nekünk?! (II. Kor. 1. 14.) Bizony, ennek az ideális állapotnak szomorú, de kénytelen tagadása s megvallása a gyarlóság ködével fekszi meg lelkünket.

III. Felülről meg a meg nem értés köde szakadt ránk, melyen a jóindulat tavaszi virágokat fakasztó, sziveket megnyitó napsugara nem tud áttörni. Ünös-untalan figyelmeztetnek rá, a mire Jézus, csak hogy egészen más lelkülettel és célzattal, hogy „a mi országunk

nem e világból való!" Elég csak 30-40-50 éve itt szolgáló, s mégis állampolgárság nélküli lelkipásztorainkra, éhhalálnak kitett lelkészöveggyeink és árváink rongyos, fázó, éhes egész kis hadseregére, meg nem erősített egyházi törvényeinkre rámutatnunk. Mintha most kezdene nek teljesezésbe menni rajtunk, magyar kálvinistákon az apokalyptikus idők, hogy Isten utolsókul állított minket —bolondokat a Krisztusért— e világba. (I. Kor. 4. 9.) A világ szemteljévé lettünk, mint a kiknek bátran, botránkozás és megtorlás nélkül mondhatják szemébe, mint egykor a szem a kéznek: nincs szükségem rád! vagy a fej a lábagnak: nem kelletek nekem! pedig, hogy annak a bizonyos gépezetnek a működése tökéletes legyen, a test legerőtlenebb tagjaira is szükség van, mert ha egy tag szenved, együtt szenvednek a tagok is mind (I. Kor. 12.) Hiába! „a mi mezőnkön nem érnek kalászkok.”

Kivül harc, belől félelem (II. Kor. 7. 5.); köd alattunk és felettünk, bent szívünkben sulyos podgyászként a saját gyarlóságunk: így menetelünk, mint az örökkévaló Isten országának pionirjai e „minden a másé” világban, kétségkivül az Ő akaratából. Mint ismeretlenek, mégis ismerősök; mint halálra szántak, mégis élők; mint szegények, de sokakat gazdagítók, (II. Kor. 6. 9-10.) a kiket nyomorgathatnak, de el nem nyomhatnak; a kik kétségeskedhetünk, de nem esünk kétségbe, mert Isten kegyelme által vagyunk. Fegyvereink is vannak, de azok nem testiek, mégis erősek erődítmények lerombolására. (II. Kor. 10. 3-4.), hogy foglyul ejtsünk minden gondolatot a Krisztusnak. Előttünk a fénylő tűzoszlop: a nagy apostol, a ki „a bestiákkal viaskodván,” „a láncok között” is törhetetlen lélekkel kiáltja: Ha embereknek igyekezném tetszeni, a Krisztus szolgálja nem volnék. (Gal. I. 10.) Előttünk *Kálvin*, aki életveszedelmei idején is főlényesen szól: „Ha emberekre néznék, ugyan jól járnék” és előttünk a fővezér: *Krisztus*, a ki megfeszítettett erőtlenségéből s él Istennek hatalmából. (II. Kor. 13. 4.)

Az Ő tépett, de tiszta lobogójának fehér selymét, melyen e szavak vannak felírva 400 év tűz-és vérkereszttségének lángbetűivel: Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el: azt nyújtjuk most oda Nagyságodnak, mint egyházmegyénk egy akarattal elválasztott gondnokának, nem sablonos szerencse kívánattal, de halk imádsággal. Hogy Isten, aki már atyái-ősei házáat is úgy megerősítette küzdelmes századok folyamán, hogy Nagyságodat szeretett családjával egyházmegyénk legkissebb egyházközségének a romokból ujjaépítő Zorobábelévé tudta tenni: többre bizza ezután. Legyen szabad emlékeztetnem boldog diákkorára, mikor az iskolában a legjobb versenyfutó volt, így végezetre is megmaradhatunk Pál apostol gondolatkörében, mikor Istentől azt kérjük, ebben a halk

imádságban, hogy úgy futhasson egyházmegyénk élén is, mint nem bizonytalanra, most már nem a romlandó, de romolhatatlan koszorúért, (I. Kor. 9. 26.) az igazság koronájáért.

Ave Caesar! mi a nemes harcot harcolók, futást végző, hitünket megtartó kicsiny sereg, édes reménységgel köszöntünk Tégedet!

Lengyel József

az abaujtonnai em. papi főjegyzője.

Kálvinista demokrácia. *)

Irla: Dr. Makkai Sándor.

Nemzetünk története különös osztályrészt juttatott a magyar református egyháznak. Ez az osztályrész: szenvedés. Első, diadalmas előnyomulásának és a magyar lélekben való rohamos szétgyökerezésének rövid időszaka után a vérrel és könnyel borított keserves defenziva századai következtek reá, melynek legfényesebb föllángolásai is csak a pusztá létezését tudták tovább és tovább kitolni. Az a tény, hogy a magyar kálvinizmus teljességgel összeforrott a magyar nemzet önértelmű existenciájának kérdésével, a vallási és politikai hatalmak olyan kereszttüzebe juttatta őt, melyet csak Isten kegyelmének különös csodája folytán élhetett túl.

A fegyveres, majd a vértelen üldözés hosszú századait kitöltő, állandó defenziva azonban átörökitette a maga sulyos terheltségeit arra az időre is, amikor a külső körülmények már lehetővé tették volna egyházunk számára a szabad és öncélú élet kibontakozását. Ezek a terheltségek: a türelem, a passzivitás, a tágas liberálizmus és lemondó hallgatás. Ezt a magartartást a történelmi helyzet magyarázza. Az az egyház, amelyet csak nagy nehezen, csak épen lélekzetvételesenként engedett élethez jutni a mostoha idő, a lehetőségek kitáguló horizontját már bizonyos megtörtséggel köszöntötte. A százados nyomás alatt legyöngített életösztöne szinte tulsoknak érezte az élet napfényének azt a kis tavaszias reásugárzását is, amely pedig csak természetes és szükségképeni alapfeltétele volt annak, hogy élhessen. A vérevesztett, lesoványodott magyar kálvinizmus hálásan mosolygott a kegyes engedelemre, amely élni hagyta. A világháborút megelőző évtizedek mint kegyelmi idő állottak volna rendelkezésére saját erőinek számbavételére és munkábaállítására. Sajnos, épen ezalatt állott be lényeges változás a magyar reformátusság történeti öntudatában. Emlékezzünk vissza, hogy ennek az öntudatnak eredeti tartalma szerint a magyar kálvinizmus összeforrása a magyar nemzet életösztönével, mint az egész

*) Ezt a nagyértékű cikket az erdélyi református egyházkerület hivatalos lapja, a Református Szemle nyomán közöljük.

nemzet életében mentő és oltalmazó tényező, volt ismeretes. Minden református ember úgy tudta, hogy a bibliafordító, aki az Igét a magyar lélek előtt megnyitotta, és a fejedelem, aki az Ige lelki magvetését karddal védelmezte meg: az egész nemzet megtartói voltak. Ebben az öntudatban lassan, de mélyrehatóan állott be a fordulat. A magyar reformátusság a maga passzivitásában és liberálizmusában engedte terjeszteni s részben maga is kezdette elfogadni azt a reánézve végzetes gondolatot, hogy az ő multja tulajdonképpen gátja, akadályja, nehezítője volt a nemzet nagy egységének és az igazi nemzeti létérdeknek. A háboru után beállott szomorú helyzetben még inkább előtérbe nyomult az a lanyha, engedékeny és sápadt református magatartás, amely hallgatag lemondással nem akart többé akadály lenni nemzete utjában, azaz nem akarta viselni és visszaverni azt a gyanúsítást, hogy az lenne, ha merne önmaga lenni. Így jutott oda, hogy lényegét a nagy megértésben és felvilágosodott szabadelvűségben látva, természetesnek találja, hogy a hitbéli meggyőződés, a világnézeti és gyakorlati állásfoglalás minden pontján ő engedjen, ő színtelenedjék el, ő veszítsen, ő vonuljon vissza és mondjon le, némán hordozva az eljelenléktelenedés szomorú szerepét. Szükségképpen közeledett afelé, hogy necsak mások, de végre saját maga se higgyen önmagában; hogy hitbéli öntudatában bizonytalanává válván, elveszítse önbecsülését, szétagóljék s szervezetlenné gyöngüljön munkája is.

Tudom, hogy sokan vannak, akik ezeket a megállapításokat tulzottan sötétnek látják és azt mondják, hogy a magyar kálvinizmus türelme és szabadelvűsége nem gyöngeségének és szervezetlenségének jele, hanem őszinte bekeszeretetének bizonyítéka, melyet nem kell szégyelnie, sőt talán büszke is lehet rá. Nekem az a meggyőződésem, hogy a valóban fölöttébb kívánatos békesség csak az erők kölcsönös tiszteletéből származhatik. Elképzelhető az az állapot is, hogy a harctéren csend van, mert az egyik küzdő fél megsemmisült. Ezt az egyoldalú békét, azt hiszem, nem tarthatjuk magunkra nézve kívánatosnak. Meg vagyok győződve afelől, hogy az egész magyarságnak döntő érdeke egy öntudatos és erős református egyház létezése, amely erős kezét nyújt a saját területén kívüli közös fronton a nemzetért vele együtt munkálkodni kész erős testvéreknek. Az egyoldalú béke mindig elnyomást jelent és nem ér semmit.

Egyházunknak az a feladata, hogy a saját házában és a saját missziójában megerősödjék és így erős tényezője lehessen nemzete életének is. Vissza kell vivnia önbecsülését, hogy mások is megbecsülhessék. Feladatát e három szó fejezi ki: *öntudat, önerő, szolgálat*. Ebben a három szóban benne van a *kálvinista demokrácia* értelme is.

Ha a kálvinizmussal kapcsolatban demokráciáról beszélünk, határozottan meg kell különböztetnünk egymástól a szó és a tett demokráciáját. Demokrácia alatt a közösségek életében magának a közösségnek uralmát értjük. Mindnyájan tudjuk, hogy a politikai életben és pedig egész Európában, miként lett jelszavá, álarccá, kijátszássá ez a név. A nagy világitélet, melynek sulya alatt az egész európai emberiség vonaglik, épen ennek a hazugsággá változott igazságnak, ennek a szó-demokráciának büntetése. A demokráciának az az igazi értelme, hogy a közösség életében *mindenkinek* valóságos, tevékeny tényezővé kell lennie és pedig a *maga* helyén, *besorozva az értékek szervezett organizmusába*. A református egyház ennek az igazi demokráciának egy még mélyebb, mert hitének öntudatából fakadó jelentését hordozza és van hivatva kifejezni a maga szervezett életközösségében. Mi biztosíthatja egy közösség számára azt, hogy az a közösség valóban élő organizmus, hogy minden egyes tagja tevékeny, nélkülözhetetlen és az összesre nézve értékes tényező legyen? A kálvinizmus hitbéli meggyőződése szerint csakis az, ha az egész közösség egy *maga felett álló életparancsnak* engedelmeskedik. A maga életét csak az a közösség tudja kormányozni, amelyik egy minden tagjára nézve kötelező és mindenkinek életét betöltő Úr által kormányoztatik. A kálvinista demokrácia alapelve az, hogy egyedül Istennek Krisztusban való uralma képes mindenkit valóságos részévé, élő tényezőjévé tenni az egyház lelki közösségének.

Ez a demokrácia: theokrácia és mégis *egyetlen* lehetséges módja annak, hogy egy emberi közösségből minden elnyomás, kizsákmányolás, önzés és bálványozás kiirtható legyen, tehát lehetővé váljon minden lélek számára az emberhez méltó élet egyforma teljessége. Az élethez való jog teljességének e demokrácia szerint a *teljes joglemondás* az alapja. Azok a lelkek, akik magukat Istennek kegyelemre megadták, lemondva a saját kiválóságokról, érdemükről, érdekükről és akaratükről, az egyház közösségében *kegyelemből* kapiák Krisztustól az ő érdemét és életének gazdag értékeit. Szabadságuknak, önállóságuknak és öntevékenységüknek egyedüli, de teljes biztosítéka az, hogy *egy az Úr*, aki egyéniségükön keresztül mint saját lényegük legjobb lehetősége munkálkodik. Ha ez a hatalom zsarnokság volna, aki az egyént eltiporni és megsemmisíteni akarná, akkor a kálvinizmus az önkényuralom legsötétebb formája lenne. De mivel ez a hatalom *Kegyelem*, az igazságnak és a szeretetnek teljessége, benne és általa nem megsemmisül, hanem kivirágzik és érett gyümölcsöket hoz a léleknek minden csirája, amely e királyi Napnak fénye és melege nélkül örökre sötétségben maradt volna, sőt egy természetellenes elmergőződésben: a bűnben semmisült volna meg. (Folyt. köv.)

Régi dolgok.

Gróf Berényi Tamás levele Szent-Györgyi Sámuelhez.
Irtá: Haraszty Károly

A régi halotti anyakönyvek rovatainak gyakori tölteléke e rettenetes szó: *epemirigy* (epebaj). A pestis (döghalál) e néven volt ismeretes a régiek előtt, mely mint járvány sokszor megtizedelte Magyarország lakosságát is. Eleinte szinte tehetetlenül állottak a rémmel szemben a hatóságok is, kik a néppel együtt egyedül a Gondviselés jóakaratótól tették függővé a veszedelem elmúlását. Nagy időbe s még nagyobb tördésbe került, míg a higiéné apostolai mai eljárásukkal gátat vehettek a pusztító rémnek. Az 1739-42-iki pestis óta nem is pusztította a lakosságot e veszedelmes járvány, mely helyét később a hasonlóan borzalmas kolerának adta át, melyet a nép az *epemirigy*hez nagyon hasonlóan epekórnak (1831.), majd 1872-ben helyesen „cholérának” (*colera morbus*) nevezett. Egyébként is, úgy látszik, hogy az *epemirigy*, epekór, epebaj elnevezéseket a nép eleinte egyaránt használta a fellépett csunya és veszedelmes járványok neve képen. A pálóczi Horváth-féle „Memoriale” így ír e szörnyű csapásról 1739-ben: „Ezen 1739 ik esztendőben szakaszonkiut a pestis uralkodni kezdett, Zemplény vmegyében Ujhelyben, Tállyán, Tarczalt, Mádon és más helyeken, mely miatt Bécsbül tett rendelések szerint számos őrizőkkel őriztetett, úgy hogy a hegyaljai szüretet circa 1-a 9-bris valamint erős strázsákkal körülvevén az *infectus* helyeket megeresztették...” (280 old.) A járvány mind jobban terjedt. A rémület nőttön-nőtt. Élénk emlékezetében éltek még a lakosságnak az 1710 évi borzadalmak, amikor a döghalál annyira grassált országszerte, „hogy úgy elrémültek az emberek, csak olyan tartják magokat, mint az mézszárszékre rendeltetett juhok”... A hatósági óvintézkedésekre nem hallgatott a nép, de, úgy látszik, maga a *papság* sem!

A szörnyű vészből a menekülésre való egyedüli utat az isteni gondviselés intézkedésében látták. Azt várták, ... azt lesték, ... emberi tudomány sikerében semmit nem bíztak. E zürzavarban, és nagy fejvesztetségben nevezte ki az uralkodó gróf Berényi Tamás főispánt és valóságos belső titkos tanácsost, Tiszáninnen egészségügyi biztosává, kinek óriási energiája fojtotta aztán el a mindjobban elterjedő pestist.

Erélyes intézkedésével erősebb pórásra fogatta saját egyházi főhatóságai útján a desperált nép lelkivezetőit is, kiket ez ügyben komoly levelekkel keresett fel. Így 1742 nov. 23.-án az alábbi levelet meneszti Szent-Györgyi Sámuel tiszáninneri superintendenshez:

„D. a. J. Krisztus! Jó akaró Superintendens Úr! A Publicumnak Isten segítségével léendő Conservatioja, s Kgylmes Asszonyunk

ő Felsége által tett rendelések megtartására czélozó kötelességem öziönöz, hogy e levelem által meg talállyam Kgylmedet: mivel fide digne tudom, hogy sokan Református Predikátor Uraimék között nem tsak magokban olly vélekedésben vagynak, hanem a Cathedrábül is azt taníttják, hogy a mostani mirigyos circumstanciákban tett rendelések nem tsak haszontalanok, de azokat meg tartani sem lehet Istennek akarattya ellen való rugódozás nélkül. Tudom a mellett azt is, hogy Kgylmednek tudományát, moderatioját s jó hírét s nevét halván, kgylmed ilyen tévelygő vélekedéssel nem lehet. Kgylmedet betsülettel kérem ezen moderatiom alá bizattatott Tiszáninnen levő Nemes Vármegyékben, kgyd jurisdictioja alatt lévő Esperest Uraiméknak meg parancsolni ne terheltessék: hogy a Praedicátor Uraiméknak az illetén botránkoztató principiumokat praedikálni megtiltsák. Sőt arra intsék, hogy a tett rendelések megtartására a községet praedikatiojok és példajok által is gerjesszék, mert, noha tudom azt, hogy Istentelen az, valaki magával elhiteti, hogy tsupán emberi erővel ezen tsapását az Irgalmas Istennek el lehet fordítani, de méltán esztelennek lehet tartani azt is, a ki meg veti az Istentül és természetül megengedtetett remediumokat és eszközöket, egyéb képen is, qui potestati resistit, Deo resistit. Várván ez eránt kivám válaszát, jó akarattyanban ajánlva maradtam kgylmednek kész szolgálja: G. Berinyi Tamás, Tiszáninnen való föld egészség dolgában Királyi Commissarius. Toltsva 23. 9-bris 1742.”

(Külzet: Copia Litterarum Excellentissimi Domini Dni Comitum Thomae Berinyi de Karants Berinyi qua Regii Commissarii, clarissimo Do Samueli Szent-Györgyi, qua Superintendenti missarum. Tehát a leközölt levélnek csupán cöpiáját, másolatát őrizi az ungi ref. egyh. megyei levéltára.)

A superintendens válaszolt is Gr. Berényi levelére, melynek másolatát szintén az egyh. megyei levéltár őrizi. Később azt is leközöljük.

Egyházmegyei közgyűlések.

Az abaujbornai egyházmegye

május 1-én a kassai reformátusok templomában tartotta rendkívüli közgyűlését. Az Igét Meskó Dezső nagyidai lelkipásztor hirdette I Thass. V. 12-13. alapján. Lelkipásztoraink-tanítóink s azok családtagjaiból alakult vegyes kar Simon József szesztaí lp. em. tanácsbíró vezénylese mellett két ének precíz és hatásos előadásával szerepelt az istentisztelet alatt az egész templomot megtöltő közönség lelkigyönyörűségére. Majd Idrányi Barna esperes a közgyűlést megnyitván, „dr. Hódy Sándor legidősebb tanácsbíró kért fel a világi elnöki szék

elfoglalására, majd a szavazatbontó bizottság jegyzőkönyve felolvastatván, kitünt, hogy a szavazatok összeségével egyházmegyei gondnokul Fekete Miklós eszkárosi földbirtokos, egyházközségi főgondnok választott meg, a ki az esküt nyomban le is tette, minekutánna az esperes és papi főjegyző az egyházmegye közönsége nevében üdvözölte, ő pedig székfoglaló beszéde elhangzása után a gondnoki széket elfoglalva, keresetlen, egyszerű, de meleg szavakkal üdvözölte Idrányi Barnát, a ki már tíz éve vezeli, mint gondos, mindenre kiterjedő figyelmeű esperes az egyházmegyét; utánna Vajtló Lajos em. papi aljegyző adja át a 10 évi működés méltalása közben az em. papjainak, tanítóinak és egyéb tisztviselőinek neveivel ellátott diszkötésű Bibliát. Talán legmeghatóbb volt a maga egyszerűségében az a jelenet, mikor előállott a nagyszalanci egyszerű hívekből álló gyülekezet presbitériumából az ősz kurátor s keresetlen szavakkal ragadta meg alkalmat, hogy az egyház szeretetét több mint 40 éve ott szolgáló szeretett lelkipásztoruk irányában kifejezze s egy értékes íróasztali készletet nyújtva át elismerésök és ragaszkodásuk látható tanujelül, mely nem várt üdvözlétekért az ünnepelt könnyekbe fuló szavakkal mondott volna köszönetet, de inkább a szemek ragyogása s a szívek hevesebb dobogása beszélt!

Beiktattak jó reménységgel lelkészi hivatalaikba Kovács Ferenc sécsi, Kecskeméthy Lajos szalodói és Kiss Ferenc bódvavendégi lelkipásztorok és Leonhard Vilmos szádalmasi tanító. A 109 dicséret 4 verse eléneklésével az egyszerű, de bensőséges ünnepély véget ért. A főjegyzőnek a gondnokot üdvözlő beszédjét lapunk vezető helyén közöljük.

A máramaros-ugocsai egyházmegye

május 5-én tartotta Nagyszöllősen rendes tavaszi közgyűlését, amelyet megelőzőleg a reggeli istentiszteleten Szabó Béla imádkozott. Biki Ferenc esperes megnyitójában megemlékezett az egyházi törvények jóváhagyásának ügyéről; beszélt a belmissziói munkák egyházmentő fontosságáról; végül a hallgatók figyelmébe ajánlotta a Bibliának olvasását s a magyar irodalom pártolását.

Az időszaki jelentés szerint csak egy személyi változás történt az egyházmegye életének közelmúltjában: Király Kálmán s. lelkésznek Tivadarfalvára rendes lelkésszé való megválasztása.

Intézkedés történt a theologiai járulék és a közalapi hátrálékek pontos befizetése érdekében.

Dr. Sárkány Lajos egyházmegyei missziói lelkész előterjeszti beszámolóját és javaslatait, amellyel kapcsolatban kimondja a közgyűlés, hogy a reverzálisra vonatkozó egyházmegyei szabályrendelet pontos betartására hívja fel a

lelkészeket és presbitériumokat; majd megbizta dr. Sárkány Lajos és Szabó Béla missziói lelkészeket e szabályrendelet kiegészítésével, amelyet az egyházmegye fel fog terjeszteni a kerületi gyűlésre is.

A gróf Teleki család a dolhai missziói egyház javára 100.000 koronás alapítványt tett, amelyet a közgyűlés örömmel s hálás köszönettel vesz tudomásul. Egyben köszönetet mond Kullman Károly és dr. Siménfalvy Árpád uraknak is ez alapítvány kieszközléséért.

Egyházmegyénk felkéri az elnökséget, a főjegyzőket s a lelkészegyesület elnökét, hogy a dr. Baltazár Dezső 20 éves püspöki jubileumán, ha tehetik vegyenek részt.

Tusa Menyhért lemond számvevő bizottsági tagságáról, helyére Zsurky József választott meg.

Délután bírósági ülések voltak.

Problémáink.

Vettük az alábbi értesítést: „A hodosi keresztyén ref. egyházközség presbyteriuma folyó évi április hó 19.-én hozott egyhangu határozatával szeretve tisztelt lelkészének, Nt. Vágó Ede e. m. tanácsbíró urnak egyszer és mindenkorai segély címén 3500 K-át szavazott meg.

A presbyterium tette ezt azért, mert lelkésze járandóságának nagy részét — mintegy 80 %-át—gabonaneműek alkotják s a gabona óriási áresése következtében jövedelme 25-30 %-al csökkent. Az is köztudomásu, hogy a kongrua vallomások idején, ezen természetbeni járandóságok 150-180 K.-ra értékeltettek s mire a kongrua elintézést nyert, 80 és 90 K. buza-jövedelem mellett vonogatták és vonogatják le még ma is a tulfizetett kongruákat.

Ezen lelkészünkre nézve katasztrófális helyzetet presbyteriumunk belátva, a saját iniciatívájából önként, egyhangulag a főnnebb említett összeget szavazta meg.

Tette pedig presbyteriumunk ezen áldozatot akkor, amikor a megszervezett III. tanítói álláshoz egy új, a mai kornak és pedagógiai szempontoknak minden tekintetben megfelelő iskolát és tanítói lakást építettett.

Vajha több egyházközség előjárósága is magáévá tenné ezen áldozatkészséget, jobban mondva kötelességet s okulva ebből, azt sok helyen, — mert egyetemes egyházunkban nagyon sok lelkész van hasonló helyzetben — követnék, hogy megszűnne a nélkülözö lelkészek száma s nem fordulna elő olyan szomorú eset, mint a magyarországi egyik parokián, hogy nélkülözö lelkész, önkezével vetett véget életének.” A levélnek Kázmér Tamás református egyháztag van aláírva, aki arra kér, hogy a „nemes-hodosi” egyház határozatáról adjunk hirt hivatalos lapunkban.

Megtettük, boldogan tettük meg. Ez a rövid pár sor annyira hangosan beszél, hogy kommentár sem kell hozzá.

Nomen est omen. Hodos eddig nevében viselte a „Nemes” jelzõt, bizonyára, mert lakói „nemese” voltak. Nem ritkaság, hiszen számtalan „nemesfalunk” van. De az már ritkaság, sőt példaszamba megy, hogy egy nemes falu lakói annyira nemese” legyennek, hogy amikor minden cím és rang el van törölve—ime még a faluk nevéből is—akkor is „nemes” versenyben, „nemes lélekkel” mutassanak példát „nemes” cselekedetre.

Boldog falu, boldog lelkész, százszor boldog gyülekezet, ott már nem hangzik hiába az Isten Igéje!...

Ha megsokasodnának az ilyen „problémák,” ha ez a Lélek eláradna,—nem lennének többé: „Problémáink!” — *vess*—

H I R E K

— A szerkesztõ helyettesítésével megbízott vajáni lelkész már jobban van, a lapba szánt mindennemû irás továbbra is hozzá küldendõ:

Simon Mihály

Ismét elhívta az Úr egyik hûséges szolgáját: *Simon Mihály*, rimaszombati lelkész, a gömõri egyházmegye s a tiszáninneri egyházkerület tanácsbirája folyó hó 9-én, 66 éves korában visszaadta lelkét Teremtõjének. 40 évet szolgált fáradhatatlan szorgalommal az Úr szõlõjében s építõ munkájának áldásos nyomai ott élnek a szkárosi és rimaszombati református hívek lelkében. A hûség, szeretet és békességre törekvés lelke vezérelte pásztori mûködésében s gyülekezetének õszinte ragaszkodása, egyházmegyéjének, a tiszáninneri kerületnek, sõt az egész egyetemes egyháznak bizalma és megbecsülése bizonyosága annak, hogy hívnek találta a reá bízottakban. Temetése folyó hó 11-én ment végbe a rimaszombati templomból, amely szûknek bizonyult a résztvevõ s a szeretett lelkipászortól, baráttól bucsuzni kívánó nagy közönség számára. A szent szolgálatot a templomban Péter Mihály püspök és Seres Zoltán lelkész végezték; az elõbbi hálát adott Istennek, aki kegyelemmel hordozta szolgáját földi életében, az utóbbi megható beszédben méltatta az elhunyt lelkésztárs érdemeit. A temetõben Csabay Pál egyházmegyei fõjegyzõ bucsuzott el tôle a gömõri egyházmegye nevében. Az igaznak emlékezete áldott!

— A losonci theol. sem.-ban a pünkõsti ünnepekre elválasztott legációk névsora.

1. Nagy Sándor Rimaszombat. 2. Gööz Ferenc Negyed - Farkasd. 3. Pataky Menyhért Beregszász. 4. Rózsa Lajos Nagygéres, Kisgéres, Örös. 5. Lengyel Pál Királyhelme, Szentes, Perbenyik. 6. Balla István Pelsõc, stb. 7. Aszszonyi István Ungvár. 8. Pógyor Lajos Nagyszõllõs. 9. Kováts József Muzsaly, Borzsova. 10. Vass József Csap, Ásvány, Salamon, 11. Vizváry László Munkács. 12. Szabó István Léva stb. 13. Izsák József Kassa. 14. Szaszák Bertalan Mezõkaszon, Zápszony, 15. Illyés Gyula Bátyu, Bótrágy. 16. Csontó Géza Kisványa, Alsószõllõs. 17. Batta Pál Nagyida, Csécs. 18. Turóczy Bertalan Nagydobrony, Kisdobrony. 19. Kapczy Tamás Hanva. Pozsonyból a püspök ur kérésére theológiánkon választott. 20. Sedivy László Nemesócsa, Aranyos, Ekel. a losonci gimnáziumból választottak: 21. Pál Ernõ Kamocsa. 22. Nagy Lajos Pozba, Mohi, Lök. 23. Héderváry Dezsõ Ágó, Szódó, Zseliz. Losoncról legátust nem kér a további intézkedésig: Bucs, Nagybereg, Pünkõstre legátust nem kér: Som, Csonkapapi, Nagykapos.

— A magyar ref. egyetemes konvent ülése múlt hó 15-én vette kezdetét dr. Baltazár Dezsõ imájával és Dókus Ernõ világi elnök megnyitójával. A megalakulás formalitása után kezdetét vette a tárgysorozat letárgyalása, bizottságok elõterjesztése, Elõadók: dr. Ravasz László, dr. Kováts J. István, Benedek Zsolt, Enyedi Andor, Budai Gergely, dr. szentpéteri Kun Béla, Janka Károly, Maklár Károly. A liturgiai bizottság jelentése után a paróchiális könyvtár-bizottság adott gazdag programot a jövendõre. Majd a nyugdíjintézet bizottság elõterjesztése következett. Az egész nyugdíjintézet revízió elõtt áll. A középiskolákról szóló jelentés örömeinek ad kifejezést, hogy a gimnáziumokban mily áldásos ifjúsági munka folyik. A konvent belátva a missziói feladatokat teljesítõ egyházi és egyesületi alakulatok áldásos munkáját, melléjük állott támogatásával, Dr. Kun Béla elõterjesztésére elfogadta, hogy Kálvin János noyoni szülõházára a magyar ref. egyház Debrecen város címerét helyezteti el Bethlen Gábor jelmondatával. A konvent ez ülésszakának tárgyait a nyugdíjintézetre, belmisszióra és az egyházi adózásra vonatkozó törvényjavaslatok elõtké-

szítése és bizottsági jelentések megtárgyalása képezte.

— **Istentisztelet a munkanélküliekért.** Az amerikai reformátusoknak egy kis csoportja mutatott példát ebben is. A greenpointi kis gyülekezet arra szentelte az egyik vasárnapot, hogy a munkanélküliekért mondtak imát és a begyült perselypénzt a munkanélküliek javára fordították. A perselypénzként begyült 10 dolláron anyagot szereztek be, hogy ez által is alkalmat adhassanak egy-két embernek a munkára. Jellemző az ottani reális gondolkodásra, hogy a munkanélkülieken való segítséget nem segélyezés formájában gondolják, hanem munkaalkalom megteremtésében. Ez az eset csak elvetett mag, de alkalmas arra, hogy megmutassa a nyomasztó munkanélkülség megszüntetésének egyetlen útját. Másrészt élénk bizonyossága annak, hogy a református egyház mennyire át van hatva a szociális érzéstől és valóban segíteni akar hívein.

— **A vörösök és a biblia.** Sokáig azt hitte a világ, hogy csak a római pápa helyez egyes könyveket indexre avégből, hogy azok olvasását a maga híveinek megtiltsa. Most azonban lassanként kiderül, hogy Moszkvában is van ilyen index, amely háborút hirdet minden olyan könyv ellen, amely a régi polgári társadalom eszmevilágának szellemében iratott s a keresztyén vallás igazságairól bizonyosságot tesz. Ezért helyezte indexre a népbiztosok tanácsa a Bibliát is s az „aktiv istentagadók” javaslatára megtiltotta a Szentírásnak Szovjet-orszország területére való bevitelét és terjesztését. Ezzel meg is mutatta a vörös uralom a maga igazi arcát. Előttünk nem új és nem ismeretlen ez az arc, de mégis jó, ha e lépésről mindazok tudomást szereznek, akik eddig vakmerő, tudatlan, vagy naiv lélekkel azt merték állítani, hogy az orosz vörös uralom nem ellensége a vallásnak és a keresztyénségnek.

— **A debreceni nagytemplom és a rádió.** A Keletmagyarországi Rádió-Társaság közgyűlése Szegedy Gyula főmérnök előterjesztésére kimondta, hogy a Stúdió igazgatóságához fordul a debreceni nagytemplomnak a rádió-programba való rendszeres bekapcsolása érdekében. A világ reformátusai nagy örömmel hallanak a történelmi nevezetességű debreceni református Nagytemplomból az ősi Rákóczi-

harang hangját, Baltazár püspököt, vagy a Kollégiumi Kántus énekét.

— **Törvény a kávéházak és vendéglők részére.** Az új Németország egy fontos törvénnyel gazdagodott meg. Ez a törvény a kávéház és vendéglő tulajdonosok mesterségét szabályozza. E törvény érdekesebb pontjai a következők: Egy új kávéház megnyitásánál be kell bizonyítani, hogy megfelel a valóságos szükségnek. Ha ez a bizonyíték meg is van, a jóváhagyás visszautasítható, ha a kérvényező jelleme nem nyújt kellő kezességét a kávéház jó igazgatására nézve, nevezetesen, ha megkockáztatná, hogy a lakosság s főleg az ifjuság részére romlás helyévé váljon. A tulajdonos felelős vendégeinek és személyzetének fizikai és erkölcsi biztonságáért.

— **Virágvasárnapján** Budapest népe már a kora reggeli órákban talpon volt és mindenki a Zeppelin érkezéséről beszélt. Csak egy kicsiny sereg mintegy hétszáz diák és diákleány gyülekezett a Kálvintéri templomba, hogy a „Soli Deo Gloria” református diákszövetség reggel 8 órakor tartandó istentiszteletén résztvegyen. Az istentisztelet már be is fejeződött és dr. Kovács J. István a konferenciát megnyitó beszédét mondotta, majd Ravasz László püspök válaszolt üdvözlésére, mikor földöntúli zengéssel zugott el a Kálvin-téri templom fölött a várva-várt csoda: a Zeppelin. És ekkor megható és felemelő csoda történt. A komoly református ifjuság öntudatosan a helyén maradt és meg sem mozdult. A jobb részt választotta. Érdekes, hogy a Zeppelin parancsnoka, Lehmann kapitány Friedrichshafenből levelet küldött a Soli Deo Gloria főtitkárához, melyben ígéretet tesz arra, hogy a Zeppelin budapesti leszállását addig késlelteti, ameddig csak lehetséges, hogy a Zeppelin megérkezése ne zavarja meg éppen az érkezés időpontjára rendezett templomi ünnepélyt.

Szerkesztői üzenet.

L. J. Sz-a. Most lábadozom. 3 heti súlyos betegség után. Bizony majd elmentem. Természetesen szívesen fogadom, azonban szólj te neki, mert nekem még nagyon nehezemre esik, nem a „jó szó”—hanem az irás. Efélét azonban máskor is küldhetnétek. K-nak ott is „helye” lesz „felfér”, azonban sajnós, hogy „le-készt”.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékosra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

Kofman Kázmér
hangszerüzlet és hangszerjavító telep
ÜZHOROD, Korjaticovics tér 4. Tel.: 314.

MUKAČEVO, Biskupska n. 9.

Fiók:

valiai

Szakszerű orgona javítást
teljes garanciával

HALTENBERGER
KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35.

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiók: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Uzhorod, Kishid ucca Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.
Používané novín, známek povoleno feditelstvim pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

Komárno

Ref. Lelkeszi Hivatal

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Velké Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Isten Lelke és a világ lelke.

Pünkösöd a keresztyénség diadalutjának kezdőpontja. A félnék lelkű tanítványok, a kik azelőtt elrejtöztek és csak zárt ajtók megett mertek beszélni a lelkükben élő reménységről, egészen másokká lesznek, bátor hitvalló hőökké, a kik nem törődnek az életüket fenyegető veszélyekkel, hanem bátran hirdetik az ellenséges világnak: nincs másban üdvösség és nem adott más név, amely által megtartatnánk, mint a Krisztus neve. A tanítványok azért lettek más emberekké, mert az Isten Lelkének vezetésére bízták magukat. Most már nem azt nézték, hogy mi előnyös és mi veszélyes reájuk nézve, hanem azt kérdezték, hogy mit kíván tőlük a lelkük Királya?! Nem azt keresték, hogy mi szolgál nekik örömükre vagy gyönyörűségükre, hanem hogyan terjedhetne jobban rajtuk keresztül az Isten országa e világon! Istennek adták a lelküket és Isten ezeket a neki átadott lelkeket megtisztította, a Lelkével újjáformálta és beleállította a világba az Ő nevének szolgálatára. Azért olyan szép az öskeresztyénség története, mert ott érezzük Isten Lelkének működését, látjuk Isten Lelkének hatását az átalakult, újjáformált emberi életekben s a belsőleg megújított társadalomban.

Hogyha pedig arra a kérdésre akarunk komolyan és egészen őszintén felelni, hogy mi hiányzik a mi modern korunkból, mi az, amire a mi világunknak annyira szüksége lenne, erre nem tudunk más feleletet adni, minthogy a mi korunknak is át kell élnie a pünkösdi eseményt, valósággá kell tennie pünkösöd egyszer megtörtént felséges tényét: Isten Lelkének át kell venni felettünk a vezetést, mert ma a világ lelke vezet bennünket. Talán még nem volt kor, amelynek annyi sok megoldatlan problé-

mája lett volna, mint a mi modern korunknak. Az emberiség új életformát keres, a társadalom új keretek közt akar elhelyezkedni. Ott van a társadalmi osztályok egymáshoz való rendezetlen viszonya, a szociális kérdés a maga végteleen nehéz problémáival, a gazdasági krízis mint világielenség és az ezzel összefüggő munkanélküliség kérdése, a nemzetek egymáshoz való viszonya stb. Akik a ma társadalmi életét figyelő szemmel nézik, fájó szívvél állapítják meg, hogy az utóbbi évtized e súlyos kérdések megoldásához semmivel se vezetett közelebb. Mert itt nemcsak az embereknek egymáshoz való viszonyának rendezéséről van szó, hanem elsősorban az embernek önmagához való viszonyát kell rendezni. Hogyha új, igazságos világot akarunk, új és tiszta lelkű emberekre van szükségünk. Tehát új lelkiség kell! Az ilyen embernek egészen más a gondolkodása, életberendezése és ennek következtében az embertársaihoz s a világhoz való viszonya is. Ma nem Isten Lelke uralkodik a világban. Isten törvényei nem érvényesülnek a gazdasági, társadalmi, politikai, tudományos életben. Epen ezért gyengült meg korunkban a keresztyénség hatása, hogy nincs társadalom formáló ereje, kifelé nem tud érvényesülni; csak prédikálja az Evangéliumot, de nem tudja alkalmazni, nem tudja átvinni a társadalom életébe, tehát így nem tudja átfőmálni a közösség szellemét.

Isten Lelkének érvényesülését megakadályozza a világ lelkének uralma. A világ lelke a minden magasabb eszményiséget és lelkiséget megölő materializmus. Ez viszi ma a döntő szót minden téren, úgy az egyesek egyéni életének berendezésénél, mint a társadalmi, gazdasági élet, a világpolitika kérdéseinek intézé-

sénél. Ezért érvényesül mindenütt az önzés; ezért keresi mindenki mindenütt, minden áron az egyéni hasznot. Ez pedig a lelkiség halálát jelenti. Korunk minden meghasonlottságának, egyéni, társadalmi élete ziláltságának ez az oka.

Új lelkiségre van szükség! Isten Lelkének kell átvenni a vezető szerepet felettünk. Isten törvényeinek kell érvényesülni az egyének, családok, közösségek életében. Pünkösdeknek nemcsak emlékűnnepnek kell lenni, hanem lelki átélésnek. Meg kell üresíteni magunkat a saját akarattunktól, a világ lelkének uralmától s töltekezni kell Isten akaratával. Meg kell tanulnunk engedelmeskedni Istennek s életünk minden viszonylatát az Ő akarata szerint berendezni. Mimagunknak és a világunknak nem nagy politikusokra, nem kiváló gazdasági szakemberekre van szüksége, hogy a sok válságból kimeneküljünk, hanem az egyéni és társadalmi életet ujjaformáló Szentlélekre. A világ lelke helyét el kell foglalni az Isten Lelkének!

Zsemlye Lajos.

PÉTER MIHÁLY püspök Halotti Imádsága.

Simon Mihály rimaszombati lelkész felett. 1931 május 11-én.

Örök Isten! aki voltál, vagy és leszesz, fájdalmas szívvel állottunk meg előtted e gyászos órán, amely arra emlékeztet minket, hogy mi csak maiak és tegnapiak vagyunk. A mi életünk oly gyorsan perdül, mint a takács orsója; a halál kezének érintésére lehullunk az élet fájáról, mint a virág, melyet megráz a tavaszi szél. Mi nem tudjuk életünk kimért idejét, és bár kegyelmességed sokakat hosszú élettel áld meg s elvezet az aggság révpartjáig, oh de ez csak a Te kivételes ajándékod, mert annál többször kondul a halál harangja olyanok felett is, akiket a földhöz kötne még sok-sok reménység, az Élet szeretete és a rájuk váró munka. De, ha Te szólasz, egyszerre vége mindennek. Akkor szakad szét reménységünk arany fonala, mikor úgy szeretnénk még tovább fenni, szeretteinkért is, az előttünk álló munkáért is és akkor ragadja ki kezeinkből legnagyobb ellenségünk, a halál, életünk várfokára kitűzött zászlónkat, mikor tovább akarnánk lobogtatni, a szívünkhöz forrt drága örökségünk diadaláért a Te örök dicsőségedre.

Ime, Atyánk! most is egy olyan koporsó mellett állottunk meg, ahol a lelkünkre boruló sötétségen keresztül is ez a Te Igazságod villámfényével világosítja meg gyarló elménket, ez itt nyugvó szolgád halálának példájával.

Szabados tetszésed szerint szólítád ki őt is ez életből, innen a 70 vagy 80 esztendőn, melyet kiválasztottaidnak engedté.

Betegség fulánkját bocsátád szívébe, a ki-nok tüzes kemencéjébe teted, de enyhülő perceiben elküldötted hozzá a reménység hó-fehér ruhába öltözött angyalát is, hogy a csüggedőt biztatgassa, sebeit mosogassa, fájdalmait enyhítse, és annak biztatására meg-megujult az ő lelke, mint a plánta, mikor arra harmat-cseppet szülsz hajnalra.

Ugy vágyakozott még tovább élni, hogy Benned vetett hitét gyülekezete előtt még ragyogtassa s tovább is áldozatul adja magát a Krisztusért, drága, Anyaszentegyházunkért, a Te dicsőségedre. Oh, de jött ama másik, erősebb követed, a halál s egyetlen szavára lehullt az élet fájának reménység-virága; az édes beszédes ajk elnémult s csak mi zokogunk.

Örök Isten, nagy hatalmu Felség! engedd meg nekünk, hogy ha csak egyetlen pillanatig is, zugolódni merünk a Te isteni hatalmad ellen. Hiszen test és vér, gyarlóság gyermekei vagyunk mi, akik nem takarhatjuk el sebeinket, nem fojthatjuk kebelünkbe panaszainkat.

Oly jó voltál Te hozzánk, Atyánk, midőn minket vele megajándékoztál; oly jó voltál velünk szemben, midőn nekünk ő benne egy hü, szerető, krisztusi lélekkel megáldott lelkipásztort adtál, akinek még élete sem volt drága a Krisztusért, csakhogy futását elvégezhesse. Oly édes reménység töltötte el szívünket, hogy ha a súlyos betegség nehéz vasláncából kiveszed őt, mézédés beszédével tovább hirdeti a te szent evangéliumodat, táplálja lelkünket az örök élet kenyerével és italával. És ime Atyánk, megcsalatkoztunk a mi bizodalunkban.

Oh, de felkelhetnénk-e mi Ellened, porok és hamvak, ki szemed egy villanásával ronthatasz és teremthetsz ezer világokat. Perbe szállhat-e a gyarló ember az ő Teremtőjével, aki előtt mi csak olyanok vagyunk, mint a pehely a zivatarban. Megnémulunk inkább és megalázzuk magunkat előtted és e sötét koporsónál is a te atyai kezedet keressük.

Add Atyánk, hogy megragadhassuk s még e koporsónál is megtaláljuk benned vetett hitünket és bizodalunkat. Jelenj meg közöttünk lelked fényességében s mutass nekünk e földi muló élet helyett soha el nem tűnő világokat. Ez elköltözött hü szolgáltnak, aki a te terhes, de gyönyörűséges igádat oly sok éven át hordozta, sohasem lankadván, add meg a Te jutalmadat, nyisd meg előtte az egek kapuit és mondjad néki: „Jól vagyon jó és hiv szolgám, a kevesen hü voltál, többre bizlak ezután.”

Szolgálatiért, hűségéért ne csak reá tekints, nézz mi reánk is. Hajolj le kedveseihez, kiknek a szívét egyetlen kincsük, támaszuk elvesztéssel úgy tépi a bánat, mint a galambot az ölyű. Vigasztald meg őket, mert egyedül Te vagy az, akinek, ha egyik kezéd sujt, a másik

gyógyít és kötöz. Nézz e gyülekezetre, akik úgy tekintenek rád bánatos arcukkal, mint egy csüggedt sereg, mikor vezére a harcban elesik. Szólj nekünk, hogy nem hagysz minket magunkra, szívsebünket szent igéd irjával gyógyítgatód. Urunk, Istenünk! lövelld szét igéd sugarait szent beszédedben, hogy mindnyájan, akik itt roskadozva jelen vagyunk, lássunk a sötétségben világosságot, lássunk megnyilatkozott egeket és—ha mi is elmegyünk majd egykor a minden élőknek útján—, vigy be minket is az egek dicsőségébe és adj ajkunkra Téged dicsőítő éneket, a mi Urunkért, a Jézus Krisztusért
Amen.

Kálvinista demokrácia.

Irta: Dr. Mahkai Sándor.

(Folytatás.)

Az életnek ezen a felfogásán nyugszik az *evangélium demokráciája*. Az evangélium mindenekelőtt a *szabadság* okmánya. Szabad a Krisztus rabjainak önmagukat fenntartás nélkül alárendelniök annak az Úrnak, aki őket büntől, világtól, önmaguktól megszabadította. Az evangélium másodszer a *testvériség proklamációja*. Hirdetője a *kegyelmet nyert bűnösök háládatosságából fakadó testvériségének*. És végre az evangélium az *egyenlőség* adománylevele: mindenkinek egyforma jogot ad a *szolgálatra*. Ez az egyenlőség mégsem törli el a szabad verseny lehetőségét, mert megengedi a *szeretet* versenyét, mondván: „Aki közöttetek nagy akar lenni, legyen a ti szolgátok, és aki közöttetek első akar lenni, legyen a ti szolgátok”.

A kálvinizmus létjogát egyedül az adja meg, hogy a *tiszta evangéliumot* akarja megvalósítani az egyház élő közösségében. Ennél többet nem akarhat, de ennél kevesebbrel nem elégedhetik meg. Ha tehát a magyar református egyház a kálvinizmus valóságos képviselője akar lenni, akkor ezt az evangéliumi demokráciát teljes erejéből, egész komolyságában munkába kell vennie és először a maga közösségében, azután e közösség élete által a világ számára vissza kell állítania a keresztyén szabadság, testvériség és egyenlőség, azaz a kegyelemből, hit által szolgáló élet csaknem semmivé devalválódott értékét és hitelét.

Föl kell tehát vetni a kérdést: mennyiben felel meg egyházunk jelenlegi képe annak az eszménynek, amely életre hívta? Miféle parancsok hangzanak felénk ebből az összemérésből?

1. Az első kérdés, amellyel szembe kell nézni, ez: mi az *embermivolt mértéke* a református egyházban? Elismerem, hogy a legnehezebb teendő a mindennapi élet bonyolult és kicsinyes szövedékében elszántan leszámolni a nagy lelki követelmény parancsával. Az emberket a társadalmi, politikai, gazdasági és kul-

turális életben a választófalak sokasága különíti el egymástól. Épen az a baj, hogy a választófalak sokkal valóságosabbak és hatalmasabbak az emberre nézve, mint azok a lelki értékek, melyeket az evangélium hirdet. A mi korunkban a lelkiség egyáltalában elveszítette realitását és csaknem pusztá szóvá halványodott az anyagi javakért folytatott brutális küzdelemben. Ezért az embermivolt lelki cenzusa teljesen jelentéktelenné vált az emberek megítélésében. Ez azt jelenti, hogy azon a mérlegen, amelyen az egyes emberek súlyát lemérjük, nem erkölcsi mértékek szerepelnek, vagy legalább is nem ezek döntenek. Ha az ember annyit ér, amennyi anyagi hatalmat képvisel, ha embermivoltát vagyona, társadalmi kiváltságai, ebből következőleg a többi emberek életébe befolyó hatalma s az ennek nagyságát mérő gögje határozza meg, akkor az evangélium egész értékelése pusztá illúzió és haszontalan ábránd. Az önzés, a gög, a hiúság, amelyek a pusztá emberi természet magasságmérői, bizonyára azt is vallják, hogy így van. Viszont az a helyzet, amelyben az európai emberiség fuldoklik, kétségbeesetten bizonyítja, hogy nagyon rosszul van ez így s hogy nem így kellene lennie. Az az egyház, amelyik a saját élő bizonyágtételével meg nem tudja mutatni, hogy másképp is lehet és hogy a világ katasztrófális válságát csakis a lelki ember újra való felülkerekedése oldhatja meg, szintén részese, sőt eredeti hivatásánál fogva elsőrendű vádlottja annak a rettenetes pörnek, amelyet Isten folytat a világ ellen. Hogy azonban a magyar református egyház valóságos részese lehessen annak a nagy revíziónak, amely az ember mivoltát ismét visszahelyezi a lelkiség mérlegére, szükséges, hogy ezt a revíziót teljes elszántsággal vigye végbe *önmagán, a saját tagjain*. Amelyik egyház ezt megtudja tenni és minél hamarabb tudja megtenni, annál biztosabb, hogy egy taktusba kerül a jövődő ütemével. Nem szabad áztatnunk magunkat és be kell vallanunk, hogy egyházunk lemaradottsága, az a szomorú tény, hogy a református egyház nem igazi tényezője a nemzet életének, abból származik, *hogy a maga házában nem érvényesítette következetesen, szigorúan, és megalkuvás nélkül az embermivolt lelki, erkölcsi cenzusát s megengedte hogy születési, vagyoni, osztálybeli választófalak szakítsák szét a lelkek közösségét*. A kálvinista demokrácia szerint az egyház tagjainak embermivolta, értéke egyedül azon a *lelkületen* fordulhat meg, amely épen az által teszi őket emberré, hogy mindent levetettek magukról, ami őket a Krisztus iránti háládatosságából fakadó szeretetszolgálat nagy versenyében meggátolhatta volna. Ezért mindenekfelett arra van szükségünk, hogy egyházunk a maga körében *megfellebbezhetetlen fórumává tiszthjon az emberek lelki megítélésének*. Legyen hatalma arra, hogy mindenkit aszerint ítéljen

meg és aszerint helyezzen el a maga szervezett közösségének őrhelyein és munkáiban, amilyen és amennyi evangéliumi lelket hordoz és sugároz. Legyen ereje arra, hogy a maga házában megölje a babonákat, melyek az embereket külső mértékek alapján helyezik egymás fölé s pusztán emberi érdekek miatt szétszakítják. *Ez a feladat mindenekfelett a református egyházé, melynek isteni mandátuma az evangéliumi demokrácia megvalósítása.*

Felmerülhet az az aggodalom, hogy ez a lelki demokrácia nem vértelen és irreális elemélet-é? Továbbá, hogy nem vonja-e ki az egyház tagjait a valóságos élet küzdelmeiből, ahol az emberek gazdasági, politikai, kulturális meghatározottsággal állanak egymással szemben? És végre, hogy az a demokrácia nem vezet-e a történelmi tradíciók s a bennük kifejezett nemzeti értékek megsemmisítésére?

Kétségtelen, hogy a kálvinizmus, mint evangéliumi élettipus nem azonosítható semmiféle politikai, társadalmi, gazdasági vagy kulturális programmal. Kétségtelen, hogy független mindenféle világbeli tradíciótól. Viszont bizonyos az, hogy minél tisztábban sikerül megvalósulnia, *mint lelkiület és jellem*, annál hathatósabban tud önzetlen mozgatójává lenni nemzete minden irányu életprogramjának. Feladata épen az, hogy *az önzés szellemét* pusztítsa ki a politikából, a gazdasági életből, a társadalmi kérdésekből és a kulturából s hogy megszentelje a tradíciókat a bennük rejlő *kötelezettségek* kiemelésével, szemben a belőlük kovácsolt termékekkel és életellenes kiváltságokkal. Tagjait nem kivonni, hanem lelkiileg megtisztítva és fölszerelve mindeniket a maga képességei szerint, fokozott felelősséggel bele állítani kívánja a társadalom, a nemzet és az emberiség életküzdelmébe.

A kálvinizmushoz ez a *lelkiület* demokráciája.
(Folyt. köv.)

Régi dolgok.

A másfél század előtti stólok az egyesült „Felsőzempléni Ungi traktusban.”
Irtá: Haraszty Károly

Az ungi egyházmegye levéltárában érdekes feljegyzésekre lehet bukanni a hajdani stólat illetőleg is, mely a traktus egyes részein többé-kevésbé különböző volt. *Liszky Sámuel* tractus-notárius e stólabeli *különbségeket* „számba is vette” Nagykaposon 1808. márc. 14-én. Az érdekes „Stolare”-aktát szóról-szóra közlöm Liszky szerint:

„I. A F. Zepmléni Részen:

1. *Bodzás Ujlakon* és a *Garanyi* Filialisban a keresztelestért a rendes stóla jár, úgy mint 12 kr.; a temetésért 20 kr.; az esketésért semmi. A melly azzal mondatik kipótoltatni, hogy

a Predikátor rétyjét, mind a két helységbéli hallgatók lekaszálják és feltakarják.

2. *Ladmatzon* az esketésért és keresztelestért rendes stóla jár; hanem a temetésért tsak 25¹/₂ k., a mely, hihető, hogy a 23 Rft. készpénz fizetéssel pótoltatik ki. A többiekben a rendes stóla fizetődik, úgy mint: keresztelestért 12 kr.; esketésért 51 kr.; temetésért 51 kr., hanem az *ujhelyiek* a két utolsót önként felylyebb vitték valamivel.

II. Az *Ungi Részen*:

1. *Bésbe* tsak a keresztelestől jár stóla a gazdáktól, hanem a zsellérek rendes stólat fizetnek: éppen tsak a vidéki völegény fizet rendszerént való stólat az esketésből. A gazdák a temetésből semmit sem fizetnek; az esketésből minden lakodalmas vendég egy póltrát fizet. Ez a fogyatkozás azzal láttatik kipótoltatni, hogy a gazdák egy póltrát és egy tsirkét fizetnek esztendőnként.

2. *Moktsában* azok, akik életet fizetnek (az Urak és a Nemesek) semmi stólat nem adnak; a többiektől rendes stóla jár.

3. *Palágyban* az esketésből és keresztelestől rendes stóla jár. A temetésből, ha tsupa predikátzióval van 24 kr.; ha butszutatással 51 kr., de versekkel kell butszutatni. Ezt a tsorbulást pedig a földek megmivelésével szokták kipótolni.

4. *Salamonban* a keresztelestől rendes stóla jár; temetésből, tsupa predikátzióval 25¹/₂ kr.; butszutatással 51 kr. Esketésből a vidékiek egész stólat, a helybeliek 25¹/₂ krt adnak. Ez a fogyatkozás az 51 kr. készpénz fizetéssel pótolódik ki.

5. *N. Dobronyban* tsak a keresztelestől jár rendes stóla. A többi szolgálatot egyszer egy esztendőbe minden háznépek ingyen tartozik a Predikátor a lecticaléjért, mellyben egy csirke is van, végben vinni; hanem ha versel butszutat, azért kap 51 krt.

6. *Eszenyben* tsak a keresztelestől jár stóla, a többi szolgálatot egyszer esztendőben minden gazdának ingyen tartozik a Predikátor megtenni, azon 18 kr. készpénzért, mellyet minden gazda esztendőnként fizet.

7. *Szalókán* hasonlóképpen van a dolog, hanem ott 20 krt fizet minden gazda esztendőnként. A többiekben a rendes stóla jár. *Ungváron* bővebben is fizetnek valamivel.

III. A *Labarcz (sic!) közin*:

1. *Tussán* a keresztelestért és esketésért rendes stóla jár; hanem a temetésért tsak 34 kr., mellyet a parochiális földeknek megszántásokkal szoktak megjutalmaztatni.

2. *Lasztamérba (sic!)* a keresztelestért és esketésért rendszerént fizetnek, hanem a temetésért tsak 24 krt, melly kárt esztendőnként summásan 8 Rft. 30 krral pótolnak ki.

3. *Abarán* hasonlóképpen tsak a keresztelestért és esketésért jár rendes stóla; temetni

pedig minden gazdának esztendőben egyet ingyen tartozik a Predikátor. Azt állítják az Abaraiak, hogy ők ezért a stóláért fát szoktak adni a Predikátornak. A többiben a rendes stóla jár."

Könyvismertetés.

Bibliai lexikon. A mai időknek nemcsak anyagi, de szellemi termelésére is a szervezkedés és a racionalizálás nyomja rá a maga bélyegét. Ma már a tudományos munkának is olyan fejlett üzeme és olyan bonyolult technikája van, hogy megfelelő szervezet és racionalizált munkafelosztás nélkül nagy tudományos alkotások létrejöttét szinte elképzelni sem tudjuk.

A szervezkedési bölcsességnek is van azonban egy igen nagy hiányossága: sokra képes, de nem pótolhatja az egyéni iniciatívát, még kevésbé az egyéni tehetséget és legkevésbé az egyénnek a munka és az ügy iránt érzett erkölcsi felelősségét. Innen van, hogy néha a leggyönyörűbben „beszervezett” akciók — tudományos és irodalmi téren is — egyszerre csak igen szépen megfeneklenek s azontul minél kevesebbet hallatnak magukról. Ott ellenben, ahol tehetség, tetterő és felelősségérzet egy egyénben található s ez az egy ember meg tudja kapni vállalkozásához a maga néhány nélkülözhetetlen és congenialis munkatársát: ma is, éppugy, mint régen, a csodával határos dolgok lehetségesek.

Ilyen csodával határos dolognak tekintjük a Czeglédy—Hamar—Kállay-féle Bibliai Lexikon megjelenését.

Czeglédy Sándort ez az alkotása akkor is a protestáns irodalom Atlas-ai — a Károlyi Gáspárok, a Szenczi Molnár Albertek, a Bod Péterek és a Szász Károlyok — sorába emelné, hogyha eddigi rendkívüli mennyiségű és értékű munkássága nem emelte volna őt már régesréggen oda. Az évtizedek óta sok, kiválónál kiválóbb emberünktől tervelt és előkészítgetett, de a kezdet kezdeténél tovább sohasem juthatott, pedig falat kenyérként szükséges nagy lexikoni vállalkozásból akkor lett végre valóság, amikor ő alávetette a maga mesés munkabírásu vállait. És cselekedte ezt nem egy tanári katedra enyhelyében, nem is kis falusi csendes parókián, hanem a 20,000-es lélekszámú czeglédi ekklesiában, amelynek ezerdolgu, fáradhatatlan, jó pásztor! A szellem hősi legendái, igaz legendái szaporodtak megint eggyel: a XX. századbeli czeglédi pásztor lexikoncsinálásával. Magasztaltassék érte a minden dicsőségnek Ura!

Ami szellemet, hitet és tudást ő és pompásan megválasztott nagyérdemű munkatársai a Lexikonba befektettek, külön részletes méltatást érdemelne.

Itt csak általában hadd mondjunk el annyit, hogy a Lexikonnak mind tudományos megbízhatóságát, mind szilárdan pozitív hitbeli megalapozását, mind gyakorlati használhatóságát vitán felül állónak látjuk. Egyik nagy jelességként hadd emeljük ki külön is, hogy nemcsak a bibliai nevek, történetek és reáliák terén, de a biblia-theologiai fogalmakban is igen alapos és részletes kalauz és így sok tekintetben theologiai lexikont is pótol a gyakorlat emberei számára. A külső kiállítás szintén dicsekedése lehet a nyomdának, amely e nagy mű kiadásába ambíciójának és szakavatottságának legjavát fektette belé.

Fogadja-e már most a Bibliai Lexikont a mi magyar protestáns közönségünk, elsősorban lekipásztori státusunk olyan érdeklődéssel, amelyet nemcsak megérdemel, de egyenesen meg is követel?

Egyelőre nem tudjuk. De egyet tudunk: azt, hogy a Bibliai Lexikon most már az utolsó, úgy-ahogyan elfogadható mentségét is megszünteti azoknak a lekipásztoroknak, akik eddig bibliakör, vasárnapi iskola vezetésétől, sőt az önálló prédikációkészítéstől azért vonakodtak, mert — amint mondák — nincs hozzá megfelelő tanulmányi segédeszközük.

Pusztán ezért az egy okért is korszakalkotó.
(D Prof. Lap.) R. I.

Problémáink.

A szociális kérdés. Zsemlye Lajos okos és időszerű cikke: „Egyházunk és a szociális kérdés” megérdemli, hogy visszhangja legyen. E sorok írója igaz örömmel olvasta Zsemlye Lajos helytálló megjegyzéseit. Valóban itt az utolsó óra, amelyben az egyházaknak végre valahára fel kell vetniök a nagy kérdést: *mit tehetünk mi a szociális kérdés megoldása terén?* (Tudjuk, hogy a katolikus egyháznak határozott programja van e tekintetben.)

A probléma felvetésének időszerűségét fokozzák az alanti körülmények:

1.) A gazdasági válság határtalan növekedése egy vészes kilátású forradalom felé sodorja az emberiséget. Ezt a folyamatot csak egy egészséges szociális szellem fölülkerekedése lesz képes megállítani. S ebből a munkából elsősorban az egyházaknak kell kivenniök a maguk részét.

2.) Az intellektuális osztály szociális küzdelme mind határozottabb mértékben válik el a munkás osztály szociális küzdelmétől. Írók, művészek, tudósok, gondolkodók, lelki munkások s általában az értelmiség ama képviselői, akik egy igazabb és jobb világ eljöveteleért harcolnak, mind határozottabban kezdik hirdetni, hogy a munkásosztály hatalomrajutásától ezt a jobb jövőt nem lehet remélni. A mun-

kásság jogát ahoz, hogy a maga gazdasági és társadalmi jólétére törjön, nem vitatják el, de mind hangosabban hirdetik, hogy a munkásosztály győzelme még nem azonos a szocializmus győzelmével. Az intellektuális osztály nem egyik, vagy másik osztály javát, de az egyetemes emberiség boldogságát tekinti a szocializmus programjának. Főleg pedig szembefordul a történelmi materializmus egyoldalú szemléletével és célkitűzéseivel. Ennek a mozgalomnak az elindítója a világhírű belga szocialista vezér: *Hendrik de Man*, akinek bátor fellépése világszerte élénk visszhangot váltott ki.

3.) A cseh protestantizmus mind fokozottabb érdeklődést tanúsít a szociális kérdések iránt. Ime: egy kapcsolódási felület a cseh-szlóvakiai magyar protestantizmus számára.

4) Az ifjúság úgy nálunk, mint, világszerte mohó érdeklődéssel vetette rá magát a szociális kérdésre, aminek ifjúsági folyóirataink a legbeszédesebb bizonyosságai. Mindenesetre súlyos pedagógiai tévedés lenne ennek az érdeklődésnek erőszakos gátat vetni, annyival inkább, mert a folyamat már ugysis feltartóztatathatlan. Itt egyetlen bölcs tennivaló van: *élére állni ennek a folyamatnak és okos, széles látókörű és művelt vezetést alá venni.* Ehez pedig arra van szükség, hogy mi magunk is át legyünk hatva a szociális kérdés időszerűségének tudatától és széles tájékozottsággal bírjunk annak jelenlegi helyzetét és jövő kilátásait illetően.

Tulajdonképpen ez az öntudat és tájékozottság az igazán időszerű probléma az egyházi közvélemény számára.

— s.

H I R E K

— **Jubileum.** A vajáni református egyházi énekhar folyó hó 10-én ünnepelte fennállásának ötvenedik évfordulóját. Az ünnepség műkedvelő előadással volt egybekötve. Az énekhar a „Falu végén...” c. énekdarabbal és több népdal egyveleggel szerepelt. A műkedvelő ifjúság a „Falu rossza” népszínművet adta elő, Szanyó Sándor ig. tanító gondos betanításában. Az ünnepély úgy erkölcsileg, mint anyagilag szépen sikerült. A bevételből 300 koronát az egyház harangalapjának, 50 koronát pedig magyar kulturális célokra ajándékozott az énekhar.

— **A beretkei árvaházból.** Nyaralattási akciónk. Lapunk multkori felhívása alapján eddig a következők értesítették a beretkei árvaház igazgatóságát, hogy szívesen elfogadnak nyári vakációra 1-1 árvát: Kovács Bertalan lelkész Rimasimonyi, Konkoly-Thege István

lelkész Jánosi, Szaniszló János lelkész Rima-Mártonfala, Veress Károly lelkész Jóka, Benyüs János ref. kurátor Melléte. Két árva haza megy a rokonaihoz. Eddig tehát 7 árvának van biztosítva a nyári vakációja és 23 árva vár elhelyezést. A nagyvakáció június 28-án kezdődik. Árvaink június 28-tól szeptember 1-ig maradhatnak jölteveöiknél.

— **Kiegészítés és helyreigazítás.** A balogiványi és czakói egyházak adomány kimutatását a nyomdász tévedése folytán a Szeretet hibásan közölte. Kimaradt belőle, hogy Balogiványi 54 törölközőt és 2 evőeszközt is küldött az árvaháznak.

— **A beretkei árvaház részére** a pénz küldemények a lelkészi hivatalhoz Beretke, pp. Gem.panita, a vasuti szállitmányok Tornallyay Zoltán főgondnok urhoz Tornala-küldendők.

— **Kimutatás egyházközségeinkből a beretkei árvaház részére 1930. január 1-től dec. 31-ig befolyt pénz és természetbeni adományokról.** Fertőszalmás: 20 k. Feketepatak: 329 k. 25 f. Feled: 288 k. 3 pár harisnya, 3 nadrág, 5 bluz, 1 szvetter, 1 alsószojnya, 6 tenisz lapda, 2 pár cipő, ruhaoltózáshoz való ruhadarabok, cukorka, füge, néhány ruhadarab. Felsőpél: 34 k. 40 f. Felsőszecse: 146 k. 25 kg. bab, 2 kg. dió, 1 kabát, 1 mellény, 1 ing. Forgolány: 45 k. Fancsika: 254 k. 1 törölköző. Gálocs: 641 k. Leánykör adománya 300 k. 24 kendő. Gálszécs: 135 k. Garamszentgyörgy: 165 k. Vécsey Viktorka és Déneske Bácsy Palkó alapra 50 k. 25 kg. liszt, 55 kg. burgonya, 40 kg. bab, 21 kg. mák, 4 kg. dió, 1 kg. méz. törölő, tányér, bögre, pohár, villa, kanál, zsák, tarisnya, kendő. csésze. Garamsalló: 499 k. 5 törölköző, 4 szakajtó ruha. Garamlök: 75 kg. bab, 10 kg. zsir, 40 tojás, 34 kg. I. liszt, 75 kg. II. liszt. 18 kg. borsó, mák, lencse, dió. Garbócbogdány-Alsóhutka: 519 k. Kiss Lajos lelkész 120 k. Gicze: 9 mázsa 51 kg. burgonya 97 kg. rozs, 1 mázsa 35 kg. buza, 20 kg. alma, 7 kg. bab. Gömöránás: 3 q. 15 kg. burgonya. Mikolcsány: 2 q. 25 kg. burgonya. Garamvezekény: 155 k. Garany: 81 k. G. Panyit: 15 k. 2 törölköző, 1 ing, 5 kg. alma. Györke: 130 k. Gömörmihályfalva: Czékus Miklós 220 k. Gortvakisfalud: 6 k. Kisgejőcz: 1.290 k. hitel-szövetkezet 500 k. Egry Boriska 100 k. Pan-kotay József 100 k. Karácsonyi angyalok ajándéka 100 k.

— **Csehországban háttérbe szorul a katolicizmus.** Az Egyházi Lapokban olvassuk, hogy a prágai püspökség területén 270, a leitmeritziben 334, a könnigrätziben 266, a budweissiben 243 plébánia áll üresen.

— **A romániai lelkészek kongruája.** Köz tudomásu dolog, hogy a romániai (Erdély) református magyar egyház az államfordulat óta államsegély nélkül, a maga erejéből tartja fenn magát. A gazdasági világválság azonban ez állapot további fenntartását lehetetlenné tette annyira, hogy a kongrua kérdés megoldása iránti lépések már régebben megtörténtek. Ennek dacára azonban a kongrua kérdés rendezése tekintetében döntés még máig sem történt. Az erdélyi Egyházkerület Igazgatótanácsa részletes memorandumba foglalva terjesztette fel a rendkívül súlyos helyzet megoldására célzó javaslatait. A memorandumra vonatkozólag intézkedés nem történt, de arról már szó van, hogy a január havi illetmények kiutalása megtörtént, bár ettől még mindig sok idő telik el addig, amíg a sok nehézséggel küzdő lelkészi kar megkaphatja fizetését.

— **Nagyváradon** Szilágyi Lajos volt presbiter végrendeletében összes vagyonának felét a református egyházra hagyta.

— **Jeruzsálemben** egy mészkőhasábon négy soros arám nyelvű irást találtak, mely Uzziás király temetési helyével áll vonatkozásban, ak Kr. e. 779-ben uralkodott. Állítólag ez az első köirát, mely valamelyik judai király sírjáról tesz említést.

— **A skót református egyház** College-ainak végzett theologusait a nagy munkamezőre való kilépés s illetve a kibocsátás előtt a „pusztába” küldi Jona szigetére. — A belső Hebridák szigete ez, távol a világ zajától. Szent-Columba és 12 tanítványa 563-ban alapítottak már itten monostort. Itten van a Malcolm Canmore előtti skót királyok, valamint 4 ir és 8 norvég király sírja. A sziget már több ízben renovált katedrálisának még magyarországi Szent-Margit vetette meg az alapját. — Ide jönnek össze minden évben a skót református Theologusok és imádsággal, magukba szállással töltenek el egy hetet és készülnek az elhivatásukra.

— **Budapesten** az egyik református presbiter, leánya esküvője alkalmából, 40 szegény hitsorsosunk részére terítette meg asztalát és vendégelte meg őket a Krisztus nevében.

— **A magyar református lelkészi nyugdíjintézet vagyona** 1,112,863 Pengő. Ebből ingatlanban : pusztakengyeli birtokban van majdnem 700,000 Pengő. A múlt évben 93 ny. lelkész 277,147 Pengő, 503 özvegy, 46 egész, 132 apátlan árva 449,678 Pengő nyug., illetve gyám-díjban részesült. A paróchiális Könyvtár tiszta vagyona 1930. végén 40,712 pengő volt. Minden egyház évente 10 pengőt fizet be e célra. Közvetlen megjelenés előtt van dr. Kováts J. István: „Keresztység és Társadalmi Kérdések” c. műve. Továbbá előkészület alatt dr. Bartók György: „A középkori és ujkori filozófia története”, dr. Varga Zsigmond: „Újszövetségi vallástörténet”, dr. Vasady Béla: „Valláslelektan és vallásbölcselet”, dr. Kállay Kálmán: „Ó-szövetségi bevezetés”, Lic. Rácz Kálmán: „Apologétika” című kötete. A Theologiai Lexikon szerkesztésével dr. Budai Gergely bízott meg.

— **A legujabb** német statisztikai kimutatás szerint a világ 1898 millió lakosából 710 millió keresztény. Európában 184 millió a katolikuskok száma, míg a protestánsoké 118 millió. Ezzel szemben az Egyesült Államokban a protestánsok száma 54 millió, míg a katolikuskoké 18 millió. Európában 9,650.000 zsidó él. Az egész világon 35 millióra rug a vallástalanok száma.

— **Az olaszországi reformátusok** február 17-én ünnepelték meg 83-ik évfordulóját annak, hogy királyi rendelettel megengedték nekik vallásuk szabad gyakorlatát.

— **Jellemző elfogultság.** Egyik magyarországi egyházi lapban olvastuk a következő közleményt: A nemrégiben történt „szenzációs” gyilkosság elkövetője egyik helyen mint theologus jelentette be magát. Az Uj Nemzedék című hírlap ezt így írta meg: (a bejelentő lap szerint) debreceni református theologus. A Magyar Protestánsok Lapjának egyik figyelmes olvasója utána nézván a dolognak, megtudta, hogy a budapesti főkapitányságon a gyilkos bejelentő lapján a foglalkozás rovatában csak ennyi állott: theologus. Debrecen csupán születési helyéül nevezte meg. Alapos nyomozás után végre az is kiderült,—amit B: L. dr. értesítése nyomán mi is kizárólag az igazság kedvéért és nem felekezetieskedésből közlünk,—hogy: az illető gyilkos *katholikus*.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

Kotman Kázmér
hangszerüzlet és hangszerjavító telep
UZHOROD, Koriatovics tér 4. Tel.: 314.

Fiók:
MUKACEVO, Biskupska u. 9.

Alapítva
1810.

**HALTENBERGER
KASSA.**

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kezelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35.

Külön posta-osztály.

Szakszerű orgonajavítást
teljes garanciával

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Uzhorod, Kishid ucca Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

▶ Előnyös részletfizetési feltételek. ◀

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.

Ref. Lelkészi Hivatal

Komárno

elstvim pošt. a teleg. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vélké Kápuőany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicsert lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Hivatalos tárgyalások Prágában.

A Református Egyház hivatalos vezetősége, a konventi elnökség: Balogh Elemér püspök, és dr. Szilassy Béla egyházkerületi főgondnok, továbbá Bertók Béla és Péter Mihály püspökök május hó 21. és 22. napjain Prágában, a minisztériumban tárgyalásokat folytattak egyházi és iskolai kérdésekben. Felkeresték először is Mlčochot, az egyházi ügyosztály főnökét, dr. Svobodát, az egyházi ügyek referensét és a kongrua ügyek referensét. Másnap Müller dr.-nál, az iskolai ügyosztály főnökénél és a középiskolai ügyek referensénél tettek látogatást. Mindenik szakfőúr a legnagyobb előzékenységgel fogadta egyházunk vezetőségét. Először is, a mi a szorosan vett egyházi ügyeket illeti, örvendelezen állapítható meg, hogy a nevezett szakfőúriak úgy az 1919-20. évi államsegélyekre, mint az évek hosszú során át az állami költségvetésbe felvett, de teljes egészében soha ki nem utalt közigazgatási, nyugdíjintézeti stb... államsegélyekre vonatkozólag elismerték az egyház álláspontjának jogosultságát. Miután tehát ezen a téren a jég meg van törve, erős a hitünk és meggyőződésünk, hogy igényeink is mihamar kielégíttetnek. Tárgyalt a vezetőség a katonai lelkészi állások megszervezésére vonatkozólag is, de azt a felvilágosítást nyerte, hogy ebben a tekintetben a hadügyminisztériumhoz kell kérvényt benyújtani.

Elismerte a minisztérium, hogy a lelkészek által saját országos nyugdíjintézetünkbe évenként fizetni szokott 180 kč. nyugdíjárulék teljes összege kell, hogy levonásba hozassék a kongrua megállapításánál.

Hosszabb megbeszélés tárgyát képezték az elmúlt lustrum kongruamegállapításainál felme-

rült, olyan sok fájó sebet ejtett körülmények. A megbeszélés eredményeképpen tudtul adható, hogy azon földeknél, amelyek nincsenek bérbe adva, hanem saját kezelésben vannak, helyesen és jogosan járnak el a lelkészek akkor, ha az ingatlanok hozadékának megállapításánál a kat. tiszta jövedelem 10-szeresét számítják; ellenben a bérbeadott földek bérösszege minden esetben szerződéssel igazolandó. Miután pedig a kongrua-ívek már be vannak nyújtva és módott kellett találni arra, hogy a lelkészek élhessenek ama jogukkal, hogy az ingatlanok hozadéka a kat. tiszta jövedelem tízszeresével legyen felszámítható az országos hivatalnál, megbizattak a püspökök, hogy az e tekintetben való egyöntetű eljárásra nézve körlevélben tájékoztassák a lelkészeket.

Tárgyalás anyagát képezte az is, hogy sokan vannak a lelkészek között, akik állampolgárság hiánya miatt kongruájukat nem tudják megkapni. Erre nézve a szakelőadó azt a felvilágosítást nyújtotta, hogy a végrehajtási utasítás 13. §-ában körülírt két mód figyelembevételével készítsék el az ilyen lelkészek kérvényüket és kongruájukat visszamenőleg meg fogják kapni.

Május 22-én az egész délelőttöt a közoktatásügy osztályfőnökével és a középiskolai szakelőadóval, a református tanítóképző felállítására tárgyában folytatott tárgyalások foglalták le. A vezetőség az összes előkészítő munkálatokat bemutatta, azonban ezen munkálatok bizonyos tekintetben kiegészítésére szorulnak, amelyeket rövidesen be kell nyújtani, hogy ezek alapján a minisztérium — ígérete szerint június 15-ig — megadhassa végleges választát.

Tárgyalás alatt volt Bertók püspök ügye is, amelyre vonatkozólag örvendetesen megállapítható, hogy a podkarpadská russi kormányzó felhivatott, miszerint többé ne az esperesekkel, hanem a püspökkel vegye fel és tartsa fel a hivatalos érütközést.

Általában megállapítható, hogy református egyházunkkal szemben kedvezőbb atmoszféra vált uralkodóvá a minisztériumban.

p. m.

Kálvinista demokrácia.

Irta: Dr. Makkai Sándor.

(Folytatás.)

2. A kálvinista demokrácia nemcsak a lelkület, hanem a *szervezet demokráciája is*. A demokratikus egyházi szervezkedésnek igazi értelme az, hogy az egyház közösségében *mindenkinek meg kell találnia a maga saját helyét és munkáját*, egyedül az erkölcsi érték, az élő hitből fakadó komoly szeretetmunka alapján. Eddig, sajnos, a helyzet inkább az volt, hogy az egyházban a munka terhét hordozó kevesekkel szemben a csak nevük szerint reformátusok nagy, szervezetlen tömegei éltek, akikre nézve a valóságos életben majdnem semmi konzekvenciája nem volt református voltuknak. Nem csoda, ha ilyen körülmények között az általános meggyőződés az volt, hogy az egyház dolga a papok dolga, akiknek többnyire csak jogi és anyagi tekintetben segítő társai azok a világiak, akik egyházi tisztségekre választottak és pedig csak a legkritikább esetben *evangéliumi lelki értékeik* alapján.

A legutóbbi, körülbelül két évtized alatt ezen az egészségtelen állapoton a különböző egyházi konferenciák áradatával akartak segíteni. Bár ezek bizonyára hozzájárultak a református öntudat ébresztéséhez, nem szabad elfelednünk, hogy a konferenciázó egyház még nem a *munka élő egyháza*. Ma már ennél sokkal többet: szervezett munkaközösséget követel tőlünk az idő. Egyházunknak a maga tagjaiból *olyan társadalmi munkaszervezetet* kell összekovácsolnia, melyben mindenki a maga helyén és módján, öntudatos programmszerűséggel, tevőlegesen vesz részt az egyház missziójának végzésében. *Minden református embernek az életében döntő jelentőségűvé kell lennie annak a ténynek, hogy ő református*. Kérdem: jelentett-e valamit ez a tény a földművesnek, az iparosnak, a kereskedőnek, a tisztviselőnek, a szabadfoglalkozásának életében? Meghatározta-e foglalkozásának elveit, munkájának és életgyakorlatának jellegét, befolyásolta-e törekvéseit és célkitűzéseit s adott-e sajátos jelleget annak az élethivatásnak, amelyet szolgált? Természetes, hogyha minderre nemmel kell felelnünk, akkor kálvinizmusunk nem valóságos erő és élet, hanem csak név, cím és szó.

Az evangélium és így a kálvinizmus sem azt akarja, hogy az embereket kivonja az élet sokirányú munkáiból; távolról sem az a célja, hogy existenciájukat jelentő foglalkozásuk helyett a vallást tegye foglalkozásukká. Ellenkezőleg az a célja, hogy az emberek minél jobban megfeleljenek foglalkozásuk törvényeinek s ezért arra akarja nevelni és képesíteni őket, hogy *evangéliumi református lélekkel* legyenek földművesek, ügyvédek, tisztviselők, orvosok, politikusok, nevelők stb. Világos, hogy ebben a törekvésben nem a foglalkozás köre és minősége fogja eldönteni az egyén értékét, hanem mindeniket egyformán értékessé teszi ehhez a lelkülethez való hűségük és csakis ennek mértéke ad nekik rangfokozatot az egyházban. Ha tisztában vagyunk azokkal a jellemalkotó erőkkel, melyek a kálvinizmus hitforrásából fakadnak, pillanatig sem kételkedhetünk afelől, hogy a református ügyvéd vagy kereskedő praxisában messzetündöklő és azonnal fölismerhető sajátosságoknak kellene megnyilvánulniuk. Épen ennek hiányából következethetünk annak a szellemi és erkölcsi tőkének roppant nagyságára, mely egyházi életünk szervezetlensége folytán gyümölcsötlenülül hever a magyar közéletben. Sokan vádolták már egyházunkat azzal, hogy nem képes tartós szálakknal magához fűzni tagjait; nem tud nekik olyan értéket nyújtani, amelyek arra indítanák őket, hogy lelkük legmélyebb és legforróbb szenvedélyével éljenek és égjenek érte. Én ezt a vádat úgy fogalmaznám meg, hogy egyházunk *nem existenciális tényező tagjainak életében*. Mindenekelőtt lelki existenciára gondolok. Lelkileg kellene boldog és gazdag életet adnia a lelki édesanyának a maga szomorú, széltépett lelkü, reménytelen és tanácstalan gyermekei számára. De kétségtelen, hogy a lelki existencia biztosítása rendkívül messzemenő következményekkel járna az *anyagi* existenciák biztosítása terén is s lehetővé tenné azt a ma elképzelhetetlen, pedig természetes és magától értetődő helyzetet, hogy a lelkileg megszervezett református társadalom, a maga erkölcsi fórumának föltételei között, *minden tagjának kijelölhetné azt a helyet és azt a munkát, amely a neki megfelelő kenyeret biztosítja számára*. Ma, amikor a katasztrófális gazdasági helyzet szinte reménytelenné teszi ifjuságunknak minden munkáját jövődjük biztosítására s amikor ez a kilátástalanság megbénítja és elernyeszti a tanulási és munkakedvét is, az egyháznak nem szabad többé elzárkóznia, nem szabad magától elhárítania azt a feladatot, hogy megszerveztedjék a saját gyermekei existenciájának biztosítására. Itt fog eldőlni egyházunk igazi demokráciájának értéke. Mert kétségtelen, hogy csak egy *olyan* közösség képes erre eddig nem ismert utakat és módokat találni, amelyben az önzetlenség, a lemondás, a szolgálat, a szeretet lelki parancsai *szószertint, életre-halálra komo-*

Iyan vett törvények és amelyik képes a saját közösségében megsemmisíteni a világban immár reménytelenül megdermedt kapitalizmus kérésselhetetlen bálványát. Milyen hatása lenne egy nemzet gazdasági életére annak, ha egy egyház *merné* levonni következményeit a maga közösségében az evangélium parancsának: „Meglászatok, hogy eltávoztassátok magatok közül a telhetetlenséget, mert nem a vagyonban való bővülködésben van az embernek az ő élete?”

3. Ezek a messzietekintő távlatok, melyekben egyházunk, mint önerejéből élő lelki és existenciális közösség, mint valódi nemzetfenntartó tényező jelenik meg, föltételezik, hogy egyházunknak a *kötelesség és az áldozat demokráciáját* kell megvalósítania. Ha összehasonlítjuk a külföldi református egyházak önfenntartó tevékenységét a miénkkel, megdöbbentő eredményre jutunk. A holland, skót, sveizi, francia református egyházak a saját feladataik megoldására fordított anyagi erőnek sokszor a többszörösét *külmisszióra* tudják juttatni, míg mi a saját szervezetünket, intézményeinket és munkásainkat is csak az ösök és az állam nagymértékű támogatásával és így is csak elégtelen mértékben vagyunk képesek fenntartani. Legnagyobb baj a magyar természet atavisztikus írtózása a rendszeres és kötelező teherviselés minden formájától. Ez az oka annak, hogy az egyház terheit mindig csak egy elenyészően kicsi és igazságtalanul tulterhelt, áldozatos réteg viseli, míg a nagy többség érzéketlenül kivonja magát alóla. Pedig nemcsak arról van szó, hogy az egyház megtartsa öröklött státusát, hanem hogy az új és új életparancsok teljesítésére új és új utakat, eszközöket, lehetőségeket és intézményeket teremtsen s egyesek elszigetelt kezdeményezései helyett *maga* legyen gazdája és szolgája a lelkek megmentésére, nevelésére, gondozására irányuló minden munkának. Az a nagy feladat áll előttünk, hogy egyházunkat a *valóban áldozó és szolgáló lelkek nagy testvériségévé* szervezzük át, ahol erkölcsi lehetetlenség legyen megállania annak, aki nem érzi és nem vállalja a maga kötelezettségét. Az áldozatnak és a kötelességnek ez az egyetemessége elképzelhetetlen lehetőségeket nyitna meg a *sáfárhódó* egyház előtt. Nem kellene többé a Krisztus ügyét megaláznia azzal, hogy az emberek feleslegéből odavetett alamizsnáért multságok és szórakozások viszontszolgáltatását adja, holott a kálvinista demokráciában az egyetlen boldog *előjog és dicsekvés* az, ha valaki arra méltattatik, hogy *önmagát mindenestől* odaáldozhassa Krisztus Anyaszentegyházának.

A lelkiületnek, szervezetnek és az áldozatnak ez a kálvinista demokráciája, jóllehet ami öröklött és egyedül törvényes életformánk, mai helyzetünkben szinte álomképnek tűnik fel. Ennek az az oka, hogy az egyház alszik és igazi életéről csak álmodni képes.

De Krisztus így kiált hozzá: „Serkenj fel, te, aki aluszol, és kelj fel a halálból és felragyog neked a Krisztus!”

A kérdés az: *tényező lesz-e* a református egyház, amelyet számba *kell* venni, amely képes a maga életprogramját *tényleg* érvényesíteni, vagy nem? Ha igen, akkor igaza van; ha nem, akkor ez azt jelenti, hogy nála csak „beszédben áll az Isten országa”. Ezt az igazságot nem szabad elalkudni, elszemérmeskedni és ellustálkodni. Valószínű, hogy egy öntudatra ébredő és munkához fogó egyházat a külön szakadás, az elzárkózás és az egység megbontásának vádja fogja érni. Ez csak akkor volna súlyos, ha valóban ez következne az egyház új életéből. El kell viselni, ha kell, ezt a vádat is, abban a biztos tudatban, hogy egyházunknak *azért* kell a maga házában megszervezkednie, hogy aztán megnyilváníthassa a maga *önfeláldozó szeretetszolgálatát* egész nemzetének életében.

Mert önfeláldozó szolgálatra csak az erős, az öntudatos, az eredeti, a gazdag és az élő képes.
(Vége.)

Iskolaügy.

Jog-é, vagy kötelesség az iskolafenntartás?

Az állami iskolai hatóságoknak az iskolát fenntartó gyülekezetek jogaiba való, sokszor illetéktelen beavatkozása miatt általános a panasz. Ezen a téren valami eredményt elérni csak hosszas utánnajárással és még hosszabb lejáratu kérvényezéssel, sőt fellebbezésekkel lehet. Amíg azonban a felsőbb hatóságok a panaszgatók kérvényeit, fellebbezéseit elintézik, addig az érdekelt felek, megunva a sok zaklatást, a legtöbb esetben kénytelenek beletörődni a reájuk kényszerített, „ugylátszik” megváltoztathatatlan helyzetbe. Ha hozzávesszük ehhez azt a körülményt, hogy a legtöbb iskolafenntartó inkább eltűri a sérelmeket, minthogy fáradságot vegyen magának azok ellen orvoslást keresni, vagy ha megpróbálják is azt, nem törvényszerűen (hivatalos egyházi főhatóságaink útján) és nem törvényesen (hiszen ki vehet magának alkalmat és időt a vonatkozó állami törvények alapos áttanulmányozására!), tehát céltalanul teszik meg, előttünk áll a legtöbb és legfájóbb iskolaügyi sérelmünk eredetének kézzelfogható magyarázata.

Sokat lehetne beszélni ezzel kapcsolatban arról is, hogy milyen nagy felelősség terhel minket magunkat ezen a téren pl. azért, mert a törvényeket nem ismerve csak elkésve, vagy egyáltalán nem vettük igénybe pl. azt a segítyt, melyet a törvény az iskola fenntartóknak 1928-30 évekre az országos hivatal révén

a községi költségvetések keretében biztosított. Vagy mert nem tiltakoztunk és nem kerestünk orvoslást a tanfelügyelőségek azon törvénytelen intézkedése ellen, mellyel az ujonnan létesített iskolák önálló tanerőit a tanítói nyugdíjintézet helyett (évi díj 240 kč.) az országos nyugdíjbiztosítóba (évi díj 1600 kč.) kényszerítette az iskolafenntartó terhére, azoknak nyilvánvaló, nagy anyagi megkárosításával. Folytathatnánk és sorolhatnánk ezeket a sérelmeket vég nélkül, de a multak helyrehozhatatlan sérelmei miatt való panaszkodás helyett bizonyára sokkal alkalmasabb és sokkal hasznosabb lesz, ha itt a hivatalos lapban nyitunk állandó teret ez irányú sérelmeink feltárására és a nyilvánosság révén próbálunk utat-módot keresni azokban a megfelelő megoldásra.

Ez alkalommal,—bizonyára sokaknak irányításul,—egy nagyjelentőségű, országos hivatali végzést közlünk és kérjük, hogy akinek ehhez hasonlóan közérdekű határozat van a birtokában, azt közzététel céljából küldje be a szerkesztőségnek.

Országos Hivatal Bratislava.

Szám: 44757/6/1931. Bratislava, 1931. március 19. Tárgy: *)-i népiskola felépítése ügyében az iskolaszék fellebbezése.

A bratislavai országos hivatal a *)-i népiskola iskolaszékének fellebbezése folytán átvizsgálta a **) -i járási hivatalnak 13.874/30 sz. határozatát, melynek értelmében a *)-i népiskola fenntartója az az iskolaszék új iskolai épület felépítésére köteleztetett s meghozta a következő határozatot: A járási hivatalnak 13.874/30 számú határozata mint törvénybe ütköző, megsemmisítettik. I n d o k o k: Így kellett határozni, minthogy az 1868. évi XXXVIII. t. c. 10. §-a értelmében a vallásfelekezetek nem kötelesek iskolát szervezni, illetőleg a már meglévő iskolákat fenntartani, azaz vallásfelekezetek és hitközségek nem kötelezhetők iskolák szervezésére és fenntartására s csakis a *joguk biztosítottatik* ezeknek szervezésére és fenntartására.

Azért abban az esetben, hogy ha az egyház iskolát tart fenn, ez által *nem kötelességét teljesíti*, hanem csak ezen törvény által neki biztosított *jogát gyakorolja*. Ennek következményeképpen az egyházak semmitéle módon nem kényszeríthetők arra, hogy iskolákat szervezzenek és fenntartsanak s azért az állami iskolai hatóságok kényszereszközök alkalmazása helyett *csak azon tény megállapítására* szorítkozhatnak, vajjon az általuk (az egyház községek által) fenntartott iskola megfelel-e az összes törvényes követelményeknek vagy pedig nem. Ha meg nem felel, jelentést tesznek arról az iskolaügyi minisztériumnak, mely *megintí* az iskola fenntartóját, hogy az észlelt törvényellenességet, a mulasztásokat és hiányokat elhárítsa. Háromszori eredménytelen megintés után az iskolaügyi minisztérium köteles elrendelni a *községi*

iskola megszervezését s az eddigi felekezeti iskolát, mint a törvényes követelményeknek meg nem felelőt, beszűntetni.

Amennyiben a jelen esetben a járási hivatal az eddigi iskolafenntartót arra kötelezte, hogy új iskolát építsen fel, törvényellenesen intézkedett, mert ezen eljáráshoz semmiféle törvényes alapja nem volt, sőt egyenesen az iskolai törvény intézkedései ellen cselekedett, mert az egyház ezen törvény szerint nem köteles tényező iskolát fenntartani; *a köteles tényező továbbra is csak a politikai község marad*, mely a községben lévő összes iskolaköteles gyermekek rendes beiskolázásáról gondoskodni köteles.

Ezen határozat fellebbezési eljárás tekintetében végérvényű. Amiről megfelelő további eljárás végett az iratok visszaszármaztatásával ezen határozatnak 3 példányban való kiadásával értesítetik a járáshivatal *)-on. —*vess*—

Írásreform.

Budapesten, a Berzsényi Dániel-reálgimnázium dísztermében érdekes előadást tartottak az **I r á s r e f o r m** kérdéseiről. Az előadó elsősorban reámutatott arra, hogy a modern írásmódszernak az „**Á l l ó i r á s**”: téves megnevezése. Ennél a módszernél a betűforma tulajdonképpen nem változik, csak leegyszerűsödik; a gyermekeket az elemi iskolában más szisztémájú tollal tanítják írni, hogy könnyebben elsajátíthassák az írást és könnyebben kialakuljon egyéni folyóírásuk. Nincsenek technikai nehézségei ennek a módszernek — mondotta az előadó, — hegyes toll helyett tompa vagy gömb alakú tollat adunk a gyermek kezébe; ennek használata könnyebb, nem fröccsen szét a tinta és ezeket a szilárd acélból készült tollakat könnyebben meg lehet szokni, mint az eddigieket. A tanuló gyermek így ír már kezdetben vastagabb vonalakkal és így optikai biztonsága erősödik. Kezddőknél az ugynevezett zsinorozó toll, a haladóknál pedig a jobbra metszett toll használata ajánlatos! A másik nagy feladat, — folytatta az előadó — a betűformák leegyszerűsítése. Már régen hangoztatják a pedagógusok, hogy főleg a nagybetűkön sok a feleslegesen diszitó vonal. Ezeket lehetőleg ki kell küszöbölni és ajánlatos az is, hogy egyes nagybetűknek, mint pl. az **a**, **m** és **n**-nek írását úgy tanítsák, mint a megfelelő kisbetűket. Még nem alakult ki jel arra vonatkozólag, hogy miképpen fejezzük ki egy jellel az összetett betűket. Nagyon érdekes, hogy a Magyar Tudományos Akadémiában van egy terv, amelyben ezt a kérdést **V ö r ö s m a r t y** Mihály dolgozta ki. Az állóírásnak további előnyei: könnyebben olvasható, mint az eddig tanított dült írás, nem kényszeríti a tanulót

gyermeket ferde testtartásra és esztétikai szempontból is megállja a helyét. Nagyon célszerű, —miként Németországban—, hogy mi is meghonosítsuk azt, hogy az ugynevezett négyvonalu irkákban egyenlő vonalközök legyenek. Egyes német pedagógusok amellet foglalnak állást, hogy a négyvonalu irkákban a középső vonalköz legyen a legnagyobb. Így ugyanis sokkal könnyebben lehet gyorsan írni. Abban az esetben, ha a tanuló dült betűs írásra hajlamos, a tanítónak arra kell ügyelni, hogy elősegítse, hogy az írás egyenletesen dült legyen. Vannak pedagógusok, főleg Ausztriában és Németországban, akik már kezdőknek, —nagyon helyesen, — vonalazatlan papírt adnak, hogy ezzel is elősegítsék az egyéni írás gyors kialakulását. Az írástani reformnak, —mondotta végül az előadó, — az a célja, hogy a gyermeket egyszerű formára tanítsa meg, technikai nehézségek nélkül. Végeredményben az egész reformnak a lényege a latin-római nyomtatott ABC-hez való visszatérés, mert minden írásnak ez a váza.

Könyvismertetés.

Hósi halottaink emléke. (Czibor József ünnepi beszéde a deáki-i hósi halottak emlékművének átvételekor. Pozsony, 1931.)

Legfiatalabb lelkészgenerációnk beszél. Új hang, új adottság, új személyiség. Jellemző rá, amit nem felejték el elsőül említeni: az Ige iránt való tisztelete. Ige az első és utolsó mondat, mert a legfontosabb helyek: Istenéi. A szónok békét akar. Nemes pacifizmus a keresztyéné. Emlékezik a krisztusi szent szabályra: „akik fegyvert fognak, fegyverrel kell veszniök” (Máté 26: 52.)

Huszonhat deáki-i református magyar halt meg a földjéért, a fajaért, erről szól a beszéd. Huszonhat lélek a huszmillió halott között, akikről megemlékezik a gyülekezet. fiatalon megválasztott lelkészével együtt.

Az íráson áthat, hogy az író-szónok tisztában van szerepével: „dictor rerum magnarum” (Augustinus). A halálról, háborúról beszél, gyászról; ezek a „nagy dolgok”, mert ezek a közösek. Átgondoltan szerkeszt: tudja, hogy másfél évtized van a haláleset és az emléktűnnepe között. De azt is tudja, hogy az igaz bánat hatalmasabb az időnél. A fájdalom boldogsága beszédének tárgya. Más embertípust akar. A fegyverek hőse után: a kereszt hőset, benne a vigasztalást, a megépülést, a reménységet hirdeti. Így beszél: „Légy hőssé Isten kezében, Ki a maga hősie büntbocsátó szeretetének nem kőből, hanem egyszerű fából faragott emléket állított Krisztus golgotai keresztyénben”.

Czibor József emlékeztet és vigasztal egyszerre. Megoldja feladatát, pedig mennyien

nem teszik, mert idegen nekik a keresztyén élet igazsága: „pectus est, quod theologum facit” s ezen túl, átfórmáltan: „pectus est, quod Christianum facit”. Huszonhat koporsót idéz fel, huszonhat lélek hozzátartozói gondolnak vissza a multa az igehirdető szava nyomán; a gyászoló és ünneplő gyülekezet előtt rámutatás ez a beszéd Krisztusra, a „fájdalmak férfára”. Keresztyén szava: férfias, igaz és hívő. Stílusában nem mindennapias. Azonban gondolatához nem keres kinosan ható, szép szavakat sem, amelyek idővel színüket és értéküket veszítik. Komolyan beszél, egyszerűen. Az igehirdetés felelősség. Válság korában különösen, tehát ma is. Czibor József felelősségét vállalta, amikor nyomtatásban jelenteti meg emlékbeszédét.

Ez a beszéd valamire mutat szegényes szlovenszkói theologiai irodalmunkbnn. Jelenti, hogy a fiatalságnak van tudása, bátorsága, szerepe és mondanivalója.

Fiatalságunknak van h i t e.

Ez a beszéd arra mutat, hogy vannak, akik tudnak írni és egyszer valamikor írni kezdenek. De mikor már?

Narancsik Imre.

H I R E K

— **Lapunk munkatársait ismételten kérjük, hogy a lapba szánt írásait további értesítésig ne Csicserbe, hanem Vajánba (via Vel. Kapušany, Slovensko) küldjék, mivel a Csicserbe küldött levelek legjobb esetben is csak több napi késéssel kerülhetnek a nyomdának beosztott anyag közé.**

— **A theologiai és középiskolai internátusra** újabban megajánlották az 1000 k. hozzájárulást: *Szücs István esperes Salamon, Református Asszonykör Beregszász és a Református Asszonykör Nagyszöllős.* Az ápr. 8-iki nyugtázásunk óta befolyt összegekről a szerkesztő hazaérkezése után (jul. elején) fogunk beszámolni.

— **A magyarországi zsinat.** Folyó hó 11-én Dr. Baltazár Dezső püspök és Dókus Ernő főgondnok elnöklete alatt folytatta ülését. Az egyházalkotmányi bizottság jelentését, majd az országos egyházi közalapról szóló törvényt tárgyalták, Dr. Antal Géza püspök rámutatott azokra a súlyos feladatokra, melyek előtt az egyház áll és ezeket a közeljövőben valamiképp meg kell oldani. Az egyházi járulékok hiányosan folynak be, ami eddig ismeretlen dolog volt. Ezért már a bizottságban aggodalmak merültek fel az emelés miatt. Kifejtette, hogy személyi és vagyoni adóra kellene osztani a

közalapi járulékot. A közép- és nagybirtokosoktól elvárják, hogy önkéntes hozzájárulással lehetővé teszik a válság áthidalását. Hosszas vita után azt mondta ki a Zsinat, hogy a közalapi járulék minden egyháztag után fejenként és évenként *nyolc fillér, — 50 kč. továbbá az összes állami egyházi adók félszázaléka.* Az egyházközség a járulékot *külön egyházi adó* címen hárítja át tagjaira. A járulékot a körülményekhez képest *majd egy százalékra is fel lehet emelni.* A Zsinat a Konventet hatalmazta fel, hogy a körülmények gondos mérlegelésével alkalmas időben léptesse életbe ezt az adót. Ezután került tárgyalás alá az országos református lelkeszi nyugdíjintézetéről szóló törvény revíziójának kérdése, Benedek Zsolt dr. konventi tanácsos előadásában. A törvényjavaslatot általánosságban elfogadták. Kedden a lelkeszi nyugdíjintézet reformmunkájának elkészítése után Dr. Baltazár Dezső püspök imádsággal rekesztette be a Zsinat ülését.

— **A palesztinai kutató-expedíció** a régi Jerikó helyén folytatott ásások során megtalálta a királyi palota maradványait, amelyet a zsidók 3400 évvel ezelőtt Józsuá vezetése alatt felperzselték és leromboltak. A város tulsó végén óriási temetőt talált, több mint 2000 teljesen sértetlen sírral. Egyik sírban 600 drb. nagyértékű művészies kivitelű agyagedényt és vázakat találtak.

— **Kegyeletes emlékezés.** A világháborúban résztvett nemzetek hősi halottainak emlékére Roveretóban megkonditják évenként a hősi halottak emlékére létesített emlékharangot. Minden év május 2-án este megszólal az „Elesettek harangja” a magyar hősi halottakért s ezzel kapcsolatban most Magyarországon is megszólaltak a harangok minden református templomban május 2-án este 9 óra 40 perckor.

— **Nagybritániában** 1780-ban hozták azt a törvényt, amely a nép számára biztosítja az Úr napját, mint megszentelt s a nyugalomra szánt napot. Most 597 színpad és 4000 mozgóképszínház tulajdonosa folyamodott a kormányhoz e törvény hatálytalanításáért. Ezzel szemben az Úr napjának megszentelését őrző társaság egy-millió aláírást gyűjt olyan beadványra, melyben az 1780. évi törvény érvénybentartását kérik. A kérést többek között azzal indokolják, hogy: a szórakozásra szánt helyek megnyitása szük-

ségessé tenné annak a törvénynek megmásmítását, mely eddig áldásos volt, mikor nemzedékeken át megőrizte a nyugalom napját. Ama helyek megnyitása az alkalmazottak tízezreit fosztaná meg a vasárnapi pihenéstől. Ama helyek megnyitása fájdalmat és szomorúságot okozna a jó polgárok sokaságának, kik eddig nagyra értékelték a keresztyén vasárnap csendes és megszentelt jellegét.

— **2—2 ezer pengővel** támogatja a magyar Konvent a három diakonisszaképző intézet (Bethesda, Debrecen és Lorántffy) munkáját és az Órszentmiklóson most induló református szociális festvérek mozgalmát.

— **A román parlament** elfogadta az „aggregényadó”-ról szóló törvényt, amely szerint az aggregények 30—35 évig évi 200 Lei, 35—50 évig évi 500 Lei és 50—65 évig évi 300 Lei adót fognak fizetni. A törvényt alkalmazni fogják a nőkre, ugyszintén az elváltakra és özvegyekre is.

— **Tasitaró Takahashi.** Tipikus japán alak, 50 éves, most másodsor járja körül a világot. Duszgazdag ember, aki harminc esztendeig volt vezéregazgatója a Tokióban székelő legnagyobb japán export-import vállalatnak. Kitűnő szónok, Japán legkomolyabb keresztyén embere, minden idejét a japán Keresztyén Ifjusági Egyleti munkának szenteli. Nagyon megszivlelendő dolgokat mond el a japán keresztyének életéből. Összehasonlítást tett a keleti és nyugati keresztyénség közt és megállapította, hogy a nyugati keresztyénség nagyon felületes. Végigjárta a nagy nyugati államokat és a nagy fény és pompa mellett ott találta a nagy nyomort. Az emberiség boldogulásának egyetlen kivezető utját a Golgotához vezető uthoz hasonlította. Beszélt a nyugati keresztyénség kulturájáról és civilizációjáról és azt a kijelentést tette, hogy mint jó japán és jó keresztyén, semmiképen sem engedhet japán földön szabad teret annak. Vissza kell térni a keresztyénségnek arra az útjára, amikor nem volt föléje helyezve a civilizáció Végül előadását azzal fejezte be, hogy jó üzlet az istenfélelem. Ha az ország boldogulni akar, a nagy európai államok figyelmét Jézus Krisztus tanításain keresztül kell magára vonnia.

— **Párisban** a háború borzalmairól most nyílt meg egy kiállítás. A kiállítás két részre oszlik. Az első rész az elmúlt világháború borzal-

maival, hireivel, veszteségeivel, pusztításaival foglalkozik, míg a második rész a jövő háborúját szemlélteti. A kiállítás bejáratánál óriási plakát függ, melyből megtudjuk, hogy a háború tartama alatt: 60 millió embert mozgósítottak, 12 millió ember elesett, 20 millió ember megsebesült, 60 millió ember, — nem hadviselő — tehát polgári elem, elpusztult és hogy a világháború összes költségei 337 milliárd aranydollárt emésztettek fel. — A kiállítás szerint a jövő háborúja a fojtó gázoké lenne. Ez a háború csendes, hangtalan lesz. Langevin világhírű francia tudós szerint Páris városa, több millió lakóival egy óra alatt elpusztítható s ide csak 100 repülőre és 100 tonna fojtógázkészletre lesz szükség. Ezek ellen nem segít azután sem a gázmaszk, sem a betonpince, sem pedig más óvó rendszabály.

— Sokan azért nem olvasták eddig **Bibliájukat**, mert nem volt hozzá megfelelő magyarázat. Ezért nagyjelentőségű a *Bibliai Kommentár* megjelenése, mely már eddig is a legnagyobb örömet váltotta ki széles rétegekben, ahol a bibliával foglalkoznak. A *Bibliai Kommentár a XX. század magyar evangéliumi irodalmának legnagyobb alkotása* lesz. Az Újszövetségi részt a kiváló bibliatudós: *Czeglédy Sándor* írja. A hatalmas kötet 7—8 füzetben fog megjelenni. *Minden áldozatot megér a megszerzése. Bethlen Gábor Irod. Rt. Budapest, IX., Kálvin-tér 8.*

Olaszországban 1926-ban megszüntették az összes ifjúsági egyesületeket és így a cserkészélet is, — és életrehívták a Nemzeti Ballila Mozgalmat, mely heroikus lendülettel vetette magát az olasz ifjúság erkölcsi és fizikai nevelésére. E mozgalomnak az eredménye, hogy a Miniszterelnök, — Duce, — kezében összepon-tosuló irányítás mellett, ma kb. 2 millió ifju szerveződött be a Ballila keretei közé és kifejlődött a világ legnagyobb ifjúsági alakulata. Hogy milyen alapvető gondolatokkal szerveződött meg a Ballila-mozgalom, ezt megláthatjuk az alakulat tizparancsolatjából. 1. Szeresd hazádat, mint szüleidet, szeresd szüleidet úgy, mint hazádat. 2. Légy őszintén hívő és teljesítsd keresztyén kötelességedet. 3. Sohase erőszakoskodj a gyengébbel szemben. 4. Segítsd a szükségben levőt. 5. Teljesítsd kötelességeidet, mint fiu-testvér-diák és barát. 6. Sohase légy tétlen. Aki nem dolgozik, nem jó ballila és nem jó olasz. 7. Vigyázz mindenre, ami nem a tied. 8. A templomban gondolj Istenre, a hősök emléke előtt azokra, akik életüket adták a hazáért s tégy fogadalmat, hogy vére-

det is kész leszel ontani Olaszországért. 9. Légy az első, aki odaadja magát azért, hogy Itália még nagyobb legyen. 10. Ballilák, fascisták! sohse okoskodjatok, ha a Duce parancsol. Az ifjak beszerzése két tagozatban folyik. És pedig: 8—14 éves fiuk és 14—18 éves ifjak. 18 éves korában a Ballila tagja ünnepélyes esküt tesz, belép az önkéntes miliciába s ezzel automatikusan tagja lesz a Fascista Pártnak.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A balogiványi-czakói református egyház pályázatot hirdet eltávozás folytán megüresedett rendes *organista kántortanítói* állásra. Javadalom: 1. Kétszobás (egészséges, új) lakás, konyha, kamra, pincével, melléképületek, kert. 2. 1.000 (Egyezer) korona készpénz az egyházak pénztárából. 3. 8 m³. (nyolc köbm.) tűzifa beszállítva. 4. 2 drb. nyári legeltetési jog. 5. Stóla. 6. Államsegély, melyet szabályszerűen kérvényez, de nem garantál az egyház. Helyi javadalom hivatalos értékelése: 1.476 Kč. Az énekkar vezetéseért külön javadalom. Kötelességek: a mindennapi iskolai tankötelesek, I-VIII. osztály tanítása; kanonikus órákon és a lelkész akadályoztatása esetén az istentisztelet végzése; az egyházi énekkar tanítása és vezetése; egyháztársadalmi (belmissziói) munkában való segédkezés. Az állás 1931. szeptember 1.-én foglalandó el. Pályázati kérvények az Isk. Referátus: 86400/I/1929. sz. rendelete szerint kellőleg felszerelve legkésőbb: f. évi június 30.-ig adandók be: Ref. Lelkészi Hivatal, Ivanice-Balogivánvi címre. P. Rim. Seč. XVIII. m. (Posta és vasutállomás: 2 és fél km.)

Presbitérium.

Pályázat a kisdobronyi ref. egyház kántortanítói állására. Javadalom: Lakás természetben, mely áll 2 szoba, előszoba, konyha, kamara, pince, nyári konyha, méhes, istálló, csür, tyukól, 1 magyar hold kert, 9 kat. hold szántó, 11 kat. hold szántó-kaszáló. 10 köből buza, 10 köből gabona, Személy pénz 60 Kč. Fapénz: 625 Kč. Fáját saját szükségletére az egyház egy napi járó földről haza szállítja. Törvényes államsegély. A földek jelenleg haszonbérletben vannak. Kötelessége a reá kiszabott osztályok tanítása, énekkar vezetése. Lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése. Oklevéllel, nostrifikációs vizsgával, állampolgársággal bíró ref. vallásu férfi tanítók pályázatukat f. év június 30-ig adják be a kisdobronyi ref. lelkészi hivatalhoz. Az állás szükség esetén kisegítő tanerővel is betöltetik. Kisdobrony (Mala Dobroň) u. p. V. Dobroň. Pod. Russ. Munkács—Csap autóbusz járat mentén. Posta, körjegyzőség 2 km.-re V. Dobroňban.

Ref. presbitérium.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Szakszerű orgona javítást

teljes garanciával
vállal

Kofman Kázmér

hangszerület és hangszerjavító telep
UŽHOROD, Korjatovics tér 4. Tel.: 314.

Fiók:

MUKAČEVO, Biskupska u. 9.

HALTENBERGER

KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35.

Külön posta-osztály.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca, Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent, A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Družstevné noviny, známek povolené feditelstvom pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Veké Kapusany” címre küldendők: Egész évre -- -- 70 korona Félévre -- -- 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Bajok orvosszere.

— Egy lelkészértekezleti elnöki megnyitóból, —

... Az állammal szemben való viszonyunkból folyó bajainkat még elszenvedhetnénk, ha nem kellene ugyanakkor harcolnunk a hideg, közömbös és hitetlen embereknek tömegével körülöttünk. Mily lelki gond, szinte elviselhetetlen gond, látnunk az emberek nagy tömegét mitsem törődni az Isten ügyével; hidegen, közönyösen elhaladni az Isten háza mellett; csak a világnak élni és még vasárnap is annak érdekeit hajszolni! Látni ugyan itt-ott a buzgóságnak némi jelét, látni némi fényt a mindent elborító sötétségben, de az csak parányi mécsvilághoz hasonlít és nem képes a sötétséggel megbirkózni.

Bizony, apostolokra, igazi, lánglelkű apostolokra és pedig minél többre volna szükséged isteni Mesterünk, hogy országod ügye veszendőbe ne menjen! És ha én arra a felelősségre gondolok, ami bennünket, Krisztus szolgáit terhel a lelkek megmentésének szent munkájában, abban, hogy az elvilágiasodott, az isteni céloktól messze eltávolodott emberiséget vissza hozzuk az atyai hajlékokba, vissza hozzuk az Isten atyai kebelére: csaknem össze roskadok a felelősség sulya alatt és szeretném, ha gyöngé vállaimról valaki levennie ezt a terhet ...

De mindegy, föl kell vennünk és folytatnunk kell tovább a harcot egész a megáldoztatásig. A zászlót, amit Mesterünk, Urunk kezünkbe adott, nem szabad elhagynunk. Ha mindenki, ha maga az egész világ ellenünk fordul is, nekünk a szent ügyet cserben hagynunk nem szabad, hanem hiveknek kell lennünk mindhalálig, meg lévén győződve arról, hogy a világ üdvössége vagy kárhozata azon fordul meg, hogy elfogadja-e a Krisztust, vagy nem?

„A mi vitézkedésünknek fegyverei nem tesznek, hanem Isten ereje által erősek a nagy erősségeknek lerontatásokra”, mondotta a nagy apostol. A világ meghódításában, szolgálatunk becsértékének fölemelésében, az elvesztett papi tekintély visszaszerzésében igénybe kell vennünk ezeket a fegyvereket, melyek között hadd említsem elsőknek a *tudományt, a tudást*. A régi lelkipásztorokat nem hiába hívták „tisztelletes tudósoknak”, mert ők olyan tudással rendelkeztek, amely előtt kortársaiknak meg kellett hajolniuk. A világ meghódításában, szolgálatunk becsértékének fölemelésében az elvesztett papi tekintély visszaszerzésében jelentékeny szerepe lehet nálunk is annak a tudásnak, mit megszereztünk s mit magunkénak mondhatunk. „A pap könyvtárában minden könyv egyaránt jó helyen áll”. Azt a tudást azért, amit a theológiáról magunkkal hoztunk, folytonfolyvást gyarapítanunk kell. Mióta az egyházmegyei könyvtárt kezelem, szomoruan tapasztalom, hogy, egy-két lelkészársam kivételével, a nagy többség a könyvek iránt nem érdeklődik. Nekünk tudásban úgy kell tündökölnünk, hogy ne tudjanak bennünket seholsem nélkülözni.

Másik és pedig az előbbinél is hatalmasabb fegyverünk: *a mi életünk*. Ha valakire, úgy legfőképen a Krisztus szolgáira vonatkozik: „Úgy fényljk a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a ti jócselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat”. Kedves Lelkészársak! óriási a felelősség, ami a mi vállainkra nehezedik és tudjátok meg, hogy a Krisztus ügyét és a saját ügyünket is semmivel sem kockáztathatjuk jobban, mint a saját

bűnös életünkkel. Nincs szomorubb, nincs károsabb semmisen arra a szent ügyre, amit képviselünk, mintha életünk a hivek gunyolódásainak, élceinek céltáblája lesz. Kétségkívül mi is emberek vagyunk s így esendők és gyarlók, de nem lehet semmiért sem forróbban imádkoznunk, minthogy Isten mentsen meg bennünket a nagyobb bűnöktől! És ha valamikor volt, úgy most ezekben az ellenséges időkben van igazán szükség arra, hogy életünkben, életünk által megmutassuk, hogy mi egy szent ügyet, egy olyan ügyet képviselünk, melyre érdemes életünket feltennünk. Hogy bizonyíthatjuk be ezt akkor, ha az ellen mi magunk vétkезünk?! Itt van igazán szükség a szolidaritásra is. Vigyáznunk kell egymásra. És intünk, dorgálnunk kell egymást. Ha valaki eltévelyedik közülünk, az azért is van, mert mi, szolgatársai, nem törődünk vele, hanem hagyjuk őt a lejtőn mind lejjebb jutni. Pedig az ő bukása bukásunk, szégyenünk nekünk is. Még egyszer, hogy lelkeket hódíthassunk, nekünk kell először a Krisztus előtt meghódolnunk.

További fegyverünk: *a munka, a missziói munka*. Ma már nem szabad megelégednünk azzal, hogy hirdetjük az ígét vasárnapról-vasárnapra. Megváltoztak az idők, meg kell változniok eszközeinknek is, melyekkel célunkat elérhetjük. „Az evangélium nem maradhat meg a templomok falai közt, — írja Kovács J. István a Kálvinista Szemle 1929. évi évfolyamában (márc. 23.) —: be kell hatolnia a legkisebbektől a legnagyobbakig mindenkinek az egész életébe, sőt az egész világba ... Egyházunk vagy missziói egyház, vagy egyáltalán nem egyház”. Még irhatta néhai nagy emlékü Nagy Pál gömöri esperesről életírója, Vattay László a belmisszióra vonatkozólag, hogy „az ujabkori missziókat léha stréberségnek tartotta”. Nem az volt a főigéje, hogy menjetek el e széles világra és tegyetek tanítványokká minden népeket, hanem az: jöjjetek mindnyájan, akik megfáradtatok, én hozzám, és én megenyhítelek, megvigasztallak titeket, — jöjjetek magatok, itt van, igyatok az életnek italából”, de mit tenne most a nagynevű esperes, hogy hívogatná a hiveket és azok nem jönnek; nem fölkeresné-e őket, mint jó pásztor az elvesztett bárányt és úgy hozná vissza őket? Épen azért én bátran és határozottan bizonyosságot teszek arról, hogy én *a józan, mérsékelt, egészséges belmisszió*nak föltétlen hive vagyok és azt szükségesnek tartom anyaszentegyházunk, vallásunk romlásainak megépítésében. És valom azt, hogyha valamiféle missziói munka, mondjuk ifjusági, leányköri munka, nehézségekkel jár, sok akadályba ütközik és nem mutat mindjárt szembetűnő eredményt, ez nem azért van, mintha annak nem volna semmi értelme, hanem csak arra mutat, hogy nagy a baj, amit orvosolni kell, a lelkek nagyon távol vannak az üdvösség forrásától.

Szomorú, de való tény, hogy hiveink nagy százaléká nem látogatja az Isten házá; utánok kell azért mennünk és minden, az Isten ígéje által megengedett és azzal összhangban álló eszközt fel kell használnunk azok megnyerésére. Hála Istennek, az ébredés biztató jelei mindenfelé, így a mi egyházmegyénkben is, mutatkoznak. E megmozdulásokban szerepe lehet a hiuságnak, a külsőségek szeretetének, de hiszem, hogy vannak értékes gyümölcsei is, gyarapodására Isten országának.

És még egyet. Ha mégis csüggedeznénk; ha a sok ellenség és eredménytelen munka kedvünket szegné, forduljunk akkor, kedves Lelkésztársak! a multhoz, a dicsőséges multhoz és a dicső elődök példája, „kikre nem volt méltó a világ”, kik sokkalta nehezebb viszonyok között hordozták a Krisztus terhesbár, de gyönyörűséges igáját és hivek voltak mindhalálig, visszaadja a lelket belénk, hogy képesek leszünk vallani mi is: „Semmiel nem gondolok, az én életem is nekem nem drága, csak elvégezhessem örömmel az én futásomat és a szolgálatot, melyet vettem az Ur Jézustól, hogy bizonyosságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról”. A sok közül ragyogjon fel előttünk újból és újból amaz „istenes vénembernek”, Károli Gáspárnak, kinek csak imént áldoztunk emlékenél, és a nagy fejedelemnek, Bethlen Gábornak, kinek jelszava volt: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? Bizony, senki nincsen”, fényes, glóriás alakja és az ő példájukból mindhalálig való hűséghez erőt, lelkesedést merítve fussunk tovább ingadozás nélkül a cél felé, „nézván a hitnek Fejedelmére és elvégezőjére a Jézusra, ki az ő előtte való öröm helyébe szenvedett keresztet, a gyalázatot megutálván és az Isten székinek jobbán ült,“ bizonyosok lévén afelől, hogy nem futunk és nem munkálkodunk hiába, hanem munkánk nyomán Isten országa közelebb jut hozzánk.
Kövér Árpád.

Papnék felelőssége.

Sokáig gondolkoztunk, hogy vajjon vehetjük-e magunknak a bátorságot arra, hogy erről a kérdéstről nézeteinket minden tartózkodás nélkül, őszintén elmondjuk? Azonban hivatásunknak szeretete, az a tisztelet, amellyel viseltetünk minden igazi papnéval szemben, a lelkeszi családok jövőjéért való aggodalom tényleg kényszerít, hogy egyszerű és őszinte szavakkal elmondjuk gondolatainkat. Valljuk meg őszintén, hogy amint a lelkeszi állás szerepe és helyzete az utóbbi években jelentékenyen megváltozott, bizony megváltozott az a szerep is, amelyet a papnék betöltöttek gyülekezeteinkben. Gondoljunk a régi idők tiszteletes asszonyára. Pár vonással hadd rajzoljuk meg azt a szerepet, amelyet gyülekezeteink-

életében a régi, igazi evangéliumi lelkületű papnék betöltöttek. Es itt mindjárt megjegyezzük, hogy ha egyszer volt nemes kezdeményezés arra, hogy a nagy papok életrajzát megírják, bizony nem ártana, ha egyszer gondolnánk arra is, hogy egy néhány jeles papné lelkiarc-képét megrajzoljuk, mert kétségtelen, hogy ilyenek is voltak nagyon szép számmal református egyházunk életében és abban, hogy a szegényes, sok gonddal terhes papi házakból az intelligens középosztálynak annyi derék munkása került ki; hogy sok gyülekezetben a nemes szellemű vallásos életnek, nemzetnevelésnek iskolapéldáját szolgáltatta a papi ház: felmérhetetlenül nagy érdeme volt ezeknek az igazi, derék papnéknak. Kik voltak ők? Nem voltak nagyságos asszonyok és nem voltak tekintetes asszonyok. Voltaképen nem tartoztak semmi társadalmi osztályhoz sem. Ők igazán tiszteletes asszonyok voltak. Tiszteletes asszonyok, akikre elsősorban a falunak minden asszonya és minden leánya bizalommal tekintett föl. Az egyszerű napszamos asszony, a zsellérnek felesége, egészen természetesnek találta, hogy a tiszteletes asszonyhoz elmehet bármikor, hogy tanácsot kérjen beteg gyermeke gyógyítása felől, de a gazdag pátronus előkelő felesége is, ha valaki előtt őszintén felakarta tárni lelkének titkos bánatát, tanácsot akart kérni valakitől egy nagyon nehéz családi kérdésben, a tiszteletes asszonyhoz fordult, mint a legjobb és legmegértőbb asszonyi szívhez, mert úgy érezte, hogy több ez a szíve, mint egy barátnőnek szíve. Maga a tiszteletes asszony különben nagyon szerény, csendes, de mégis a tiszta lélek napsugarában tündöklő, nemes asszony volt, aki szorgalmas volt a maga házában, gondosan nevelte gyermekeit, a restségnek étkét nem ette, markát megnyitotta a szegénynek, nagyon vigyázott házanépe dolgára, száját bölcsen nyitotta meg és kedves tanítás volt a nyelvén, szóval, ha emberileg töredezett formában is, de mégis igyekezett megtestesíteni azt az eszményképet, amelyet a Példabeszédek könyve rajzol az igaz asszonyról. Ilyen volt a régivágású tiszteletes asszony. A templomban is külön padja volt és a gyülekezetnek boldog gyönyörűsége volt, ha aztán láthatta, hogy a tiszteletes asszonynak fenntartott pad rendre-rendre benépesül tisztán és nemesen fölnevelt gyermekekkel, akikről valahogy úgy érezte a gyülekezet, hogy azok szintén az ő életének osztályosai.

Igy volt régen. De valljuk meg, hogy ez a kép sok tekintetben nagyon megváltozott és a kép megváltozásával megváltozott a papi házak hatása és jelentősége is a gyülekezeti életben. Pedig ha egy egyházközségben elszigetelődik a papi ház a gyülekezet életéből, akkor fokozatosan eredménytelenné válik ott a lelkipásztori munka is. Hiába, úgy van az, hogy lehet

akármilyen ékesenszóló, buzgó és kiválóan tudós a lelkipásztor, foglalkozhatik reggeltől estig a gyülekezettel, szervezhet egyesületeket, tevékenykedhetik a közéletnek minden ágában, de ha felesége hideg közönnyel fordítja el arcát a gyülekezet tagjaitól, lenézi a darócruhás földművest, vagy a kemény munkában kérgessé vált kezű napszamos asszonyt, ha szíve és háza elzárkózik a gyülekezet elől, ha életén nem látszik meg az Úr házában buzgó szerelme, ha háztartásában, gyermekei nevelésében az egyszerű munkásság és hűség erényeivel nem ékeskedik: akkor bizony jórészt teljesen eredménytelen marad férjének minden munkája, mert a mi gyülekezeteink, ősi, kiirthatatlan meggyőződéssel állítják fel minden kálvinista lelkésszel szemben az apostoli követelményt, hogy az Úr szolgájának elsősorban a saját házában kell megmutatnia a Krisztus szerinti élet erejét, szépségét, áldását, a lelkipásztori család élete kell, hogy megmutassa a keresztyén élet valóságát. Ezért van az, hogy talán a világon semmiféle pályán sincs olyan nagy felelőssége, de egyszersmind gyönyörűbb hivatása a feleség életének, mint a lelkipásztori életben. Ezért kell nagyon komolyan számot vetnie nemcsak a lelkipásztornak, hanem hitvestársának is azzal, hogy akkor, amikor hivatása utjára lép, mit várhat, mit remélhet és mire kötelezi magát?

Amint mi ismerjük a viszonyokat a rendkívül súlyos anyagi nehézségek mellett, főként két elhatározóan nagy oka van annak, hogy egyes papnék nem tudják betölteni hivatásukat, keserves csalódással végzik életüket és csalódásuk aláássa férjük boldogságát is. Az egyik ok az, hogy sok papné férjhezmenetelének pillanatában egyáltalán nem érzi azt a felelősséget, amelyet a papné sorsnak vállalásával magára vesz. A másik ok pedig az, hogy mások viszont hamis képet alkotnak maguknak arról a szerepről, feladatról, amelyet nekik, mint papnéknak, be kell tölteniök.

Sokan csak társadalmi elhelyezkedést, — hogy egy egészen modern szóval éljünk, — pártit keresnek a papnéságban. Nem éreznek semmiféle különösebb lelkikapcsolatot férjük munkájával, fel sem teszik maguk előtt a kérdést, hogy hisznek-e abban, Akiben a férjük hisz, felelősöknek vallják-e magukat a Krisztusnak való szolgálat közösségében férjük hivatásával, hanem egyszerűen férjhez mennek egy paphoz, azzal a számítással, hogy ez nekik kényelmes, szép és mint sokszor gondolják, előkelő társadalmi elhelyezkedést biztosít. Valljuk meg egészen őszintén, hogy a mi nehéz viszonyaink között — bizony nagyon ritka kivételektől eltekintve — soha sem volt valami irigyléseméltó, pártiképes állás a papi állás. A papi házak minden időben a gondnak, a nélkülözésnek, a folytonos munkának és küzdelemnek hajlékai voltak. És hogy mégis ezek a hajlékok oly

sokszor voltak a csendes megelégedésnek, nemes vidámságnak, tisztaszellemű bizalomnak tüzhelyei, az azért volt, mert e hajlékok asszonyai nagyon jól tudták, már férjhezmenetelük pillanatában tudták, hogy nem külső fény és pompa, gondnélküli kényelem, de nemes küzdelem vár rájuk egy közös eszmény szolgálatában. Az, aki pártit vár és keres a papban, épen azért már kívül van azon a körön, sőt rendszerint alul van azon a körön, amelyből az igazi papnék kikerülhetnek. Ennek a megtevesztett felfogásnak aztán rövidesen az lesz a következménye, hogy a várakozásában csalódott asszony, mint félreértett, szenvedő mártír kesereg és sóhajtozik egy bánatos életlen keresztül férje mellett és naponként gyöttri férjét a lázadó szemrehányással, hát érdemes volt vállalni ezt a sorsot? Elégedetlen mindenél és mindenkivel, gyászbaborult arccal jár, hogy neki egyszerűbb ruhát kell viselnie, dolgoznia kell, amíg mások kényelemben élnek. Ez a fanyar elégedetlenség betölti az egész papi házat, megbénítja a férj munkakedvét, elégtelenné teszi a gyermekek szívét s végül fájdalmas meghasonlottság idegeníti el egymástól a hitvestársak szívét, a gyülekezet szívét is a papi családtól. És ez még a jobbik eset, mert hányszor megtörténik az, hogy a férje hivatásával semmi közösséget nem vállaló és nem érző társ, az ugynevezett modern nagyságos asszony szerepében tetszelegve frívol és ledér magatartásával, sekélyes műveltségével hamis világításba állítja mindazt, amit a keresztény élethivatás komolyságáról és szentségéről férje hirdet a gyülekezetben. Megállapíthatjuk, hogy sok gyülekezetben ez a szellem tette lehetetlenné azt, hogy a lelkesi hajlékból az evangéliumi élet világossága hintse áldó sugárait a lelkipásztor gondjára bízott népre.

(Folyt. köv.)

(Ref. Szemle.) V. J.

Az ungi református egyházmegye közgyűlése.

A gondviselő Isten jóvoltából 1931. május hó 28-án az ungi egyházmegye a nagykaposi református templomban *Szücs István* esperes és *Kovács Dániel* helyettes gondnok elnöklete alatt tavaszi közgyűlést tartott.

A gyűlést megelőzőleg istentisztelet volt, amelyen *Juhász Imre* csepelyi lelkész imádkozott.

Istentisztelet végeztével *Szücs István* esperes közvetlen szívből jövő, a lelkeket Istenhez emelő imádsága után a betegsége miatt gyűlésen meg nem jelent *Bernáth Zoltán* főgondnok helyett, mint legidősebb tanácsbíró *Kovács Dániel* az elnöki széket elfoglalva a gyűlést megnyitja.

Mint a multakban, úgy a jelenben is a gyűlés fénypontját *Szücs István* esperes évi jelentése képezte.

Az esperesi jelentés mintegy mesteri vonásokkal megírt mű, a legkisebb részletekre kiterjeszkedve egyházmegyénk bel-és külügyeiről, belmissziói és vagyoni helyzetéről áttekinthető és világos képet nyújt.

Az 1930-évi adakozások előterjesztésekor, szinte az örömkönnyei ragyogtak ősz eszere-sünk szemeiben. Bár tudjuk, érezzük mindannyian,—ugymond—a mai mostoha évek nyomoruságos helyzetét, az általános leszegényedéstünetei mindenfelé mintegy kiáltó jelek hirdetik a világ kétségbeejtő helyzetét. Mindezekkel szemben az Isten oltárán az áldozati tüzek szinte hihetetlen magas lángokban égnek, ékeskednek, fényt árasztanak a világ szomorú képére. Szavak helyett beszélő bizonyosságok, az egyházmegyénk gyülekezeteiből beérkezett jelentések, a néma számok, amelyek szerint az 1930-évben az adakozások összege 106637 Kor., az építkezések összege pedig 603988 koronát tesz ki.

Az áldozatkészség ilyen fokú megnyilatkozása sok tekintetben a belmisszió áldásos munkájának köszönhető, amely munka egyházmegyénk gyülekezeteiben csaknem minden helyen megindult. Vannak ugyan még egyes gyülekezetek, amelyekben még mindig nem mozdult meg a Bethesda tava, de hisszük, hogy a munka ottan is megindul.

Amíg egyházmegyénk 1930-évi adakozásainak követésre méltó cselekedetei a legörvendetesebb képet tárják eléink, addig nyereségeink és dicsekedéseinkkel szemben annál nagyobbak a veszteségeink.

Áldozatkész szívekben meggazdagodtunk, de egyházmegyénk épületét építgető, buzgó és önzetlen munkásaiban pedig, az Isten bölcs határozatából, nagyon súlyos veszteséget szenvedtünk.

A halál kérlelhetetlenül sujtott le reánk, elvitte legjobbjainkat, egyházmegyénk hű munkásait.

Fájó szívvel emlékezünk *Verebélyi József* volt e. m. tanácsbíránkra, ki bár tőlünk más vidékre költözött, de gyűléseink alkalmával szerető szíve melegevel mindig felkeresett, egyházmegyénk hajójának kormányzásában mindig ott volt az elsők között; ime olyan korán, örökre itt hagyott.

Még fel sem száradt a könny, még be sem gyógyult a seb, már újabb veszteség ért bennünket. Egyházmegyénk agilis, önzetlen tanácsbíráját, anyaszentegyházunk, közéletünk és magyarságunk egyik szellemi nagyságát, dr. *Herczegh Károlyt* hívta haza az Ur.

Ki volt *Herczegh Károly*, mit vesztettünk benne, csak most tudjuk, csak halála után érezzük igazán. Helye nem csak kicsiny családjában, hanem egyházmegyénk tanácskozó

asztalánál és sziveinkben is igen sokáig pótolhatatlan veszteség marad.

De nemcsak a világi papság sorait támadta meg a kérlelhetetlen halál, hanem váratlanul elvitte, hazahívta az Ur szőlőjének egyik hü sántárját, *Gecse Géza* gálóczi lelkésztestvérünket is.

Gecse Géza testvérünk állandó jókedve, amellyel összejöveteleink alkalmával igen sokszor elfeledtette velünk a mindennapi élet bajait, az ő munkás, lankadást nem ismerő kitaratása, csöndes, feltűnést nem kereső, egyházát építő lelkipásztori tevékenysége, igen sokáig ott fog az emlékezetünkben élni; emlékét pedig úgy egyházközsege, mint egyházmegyénk minden tagja sokáig meg fogja őrizni.

Közygyülés a megüresedett világi tisztségek betöltésére a szavazást elrendelte. Egyben tudomásul vette, hogy *Gecse Géza* helyére, a gálóczi egyház dicséretére legyen írva, egyhangulag a megboldogult édes apa fiát, *Gecse Endrét* választotta meg.

Közygyülés ugyancsak tudomásul vette és megerősítette a palági lelkészválasztást. A palági lelkészválasztással új ember, *Nagy József* volt mezőkaszonyi segédlelkész került egyházmegyénkbe. Egyházmegyénk meleg szeretettel üdvözli *Nagy Józsefet* és a legjobb reménységgel eltelve, munkájára az Isten áldását kéri.

A lelkési és tanítói karban történt személyi változások bejelentése után, közygyülés esperes évi jelentését tudomásul veszi és az abban foglalt javaslatokat határozati erőre emeli.

Közygyülésünk maradandó és nagy fontosságú határozatot hozott az egyházmegyei monográfia kiadása ügyében, amennyiben a dr. *Herczegh Károly* által kezdeményezett, *Haraszty Károly* által szerkesztett, feldolgozott és *Körmives Sándor* által sajtó alá rendezett, örök időkre szóló nagy alkotás kiadását elhatározta azzal, hogy a kiadás költségeit egyelőre az egyházmegyei pénztár fedezi. A munka létrehozóinak pedig elismerését és hálás köszönetét fejezi ki s érdemeiket a kiadandó műben megörökíti.

Nagyobb vitát váltott ki *Minaj* és *Tarnóczy* anyaegyházaknak egyházmegyénk kebeléből való elszakadás iránti kérelme. Közygyülés akként határozott, hogy mielőtt érdembelileg ez ügyben döntene, bevárja — a Konvent határozatára hivatkozással — egyházi törvényeink szentesítését és *Podk.* Russ határainak végleges rendezését.

Kisebb ügyek letárgyalása után két közygazgatási, három fegyelmi ügyet tárgyalt az egyházmegyei bíróság, majd ennek végeztével a gyűlés késő délutáni órákban ért véget.

Ó bárcsak egy lépéssel előbbre vihettük volna az Isten országának magasztos, szent ügyét.

G. B.

Problémáink.

Meghalt egy papné.) Egy a sok közül. De mégse! Ifju özvegy volt, négy kiskoru gyermek anyja. Még be se gyepesedhetett férjének sirja, még fel se száradhattak az árvák könnyei, az agyonzaklatott, hontalaná tett, többszörösen kiutasított *dr. Halmi Béla* somorjai magyar szabad evangélikus egyház papjának özvegye összeroppant a sok lelki szenvedés alatt és elment oda, ahol nem fáj semmi, nem bánt senki.

Testvéreink voltak nemcsak a vallási hitelvekben, hanem a magyar sorsban is. Hitünk és fajunk önfeláldozó védelmében törte az ádáz vihar derékben ketté mindeniket.

Már nem hontalanok, már megpihentek. Az égben tárt karokkal fogadták őket a martir ösök; vajha a kis árvák találának védő hazára, meleg otthonra, szerető szivekre!

Úgy érzem, hogy koszoru megváltás címen helyett kérhetek Egyházi Lapunkban ezen soraimeknek.

Kegyélet vagy politika? Az előbbi fájdalmas hirszolgálatással egyidejűleg olvastam, hogy a *somorjai evangélikus egyház falába* a csehszlovák kulturegyesület május 3-án, ünnep keretében *Stefanik emléktáblát* helyeztetett, annak emlékére, hogy a volt tábornok ott is járt iskolába. Vajon hangzott-e el az ünneplésen csak egyetlen szó is arról, hogy a magyar evangélikus egyháznak minő érdeme van abban, hogy magyar iskolájából jeles emberek kerültek ki? Az iskola szelleme nem türte se a nemzeti, se a felekezeti türelmetlenséget.

1931. IV. 22.

Vágmelléki.

II. A ref. egyház és a szociálizmus. Ugy tetszik, e címen is irt valaki egy cikket a hiv. lapban és felszólította a társakat véleményadásra.

Tehát, hogy ne mondhasa senki, hogy meg-némulunk és nem nyitjuk meg szánkat: ime szólunk. De sok mondanivalónk e tárgyhoz nem is lehet. Mert a nemes értelemben vett szociálizmus épületét magasra emelni, hogy minden osztálybeli ember többé-kevésbé védő fedelet találjon az alatt, egészében nem is a mi reszortunkba tartozik, hanem az államhataloméba.

Nekünk legfeljebb alapozni kell, recte: nevelni kell az embereket a Krisztusi szociálizmusra. Nem a „keresztény szociálizmus“-ra, a mely végeredményében megint csak Róma szolgálatába szegődik és az ultramontanismust szolgálja, hanem arra a szociálizmusra, a mely nem osztály és rendi érdekeket van hivatva szolgálni. Hanem helyes világnézettel, Krisztusi

) Rajtunk kívül álló okokból e közlemény 5 hetet késített. Munkatársunk szives elnézését kérjük. (Szerk. h.)

nézőpontból fogja fel hivatását, s ahhoz igazodik. Nem particularis, hanem universalis jellegű. Mindenféle szocialisztikus törekvés az elégedetlenségből táplálkozik. Ez a szülő anyja. Ha nem elég a kenyér a családban, zugolód-nak, követelőznek a gyerekek. Az emberiség nagy családjában is így van. Ugy, de itt vajmi keveset tehet a ref. egyház az abnormalis helyzet szanálására. Munkaalkalmak keresése és feltalálása, helyes birtokpolitika alkalmazása a nyomort szünteti, az elégedetlenségnek élet veszi és legfeljebb a legszélsőségesebb elemeket hagyja kielégítetlenül, de az ilyes reformok keresztül vezetése in praxi, a mi köreinken kívül esik. Ismétlem, mi legfeljebb nevelhetjük az embereket és irányíthatjuk a helyes irányba, de máról-holnapra nem terelhetjük a táborunkba a sokféle szélsőséges elemet.

Ezt még akkor sem tehetnők, ha a protestantizmus összetartásunk eredményeképpen már világelvvé vált volna. Am erre munkálni a legnagyobb ambícióval kell, hogy kötelességünknek ismerjük, mert a helyes irányu szocializmust csak a protestantizmus oldhatja meg közmegelegedésre.

Gyülekezeti munkájukban a papoknak dolgozni kellene erre! Mondjuk, sok helyen már dolgoznak is, de az egyházi hatóságoknak is ki kell venni részüket a gyámolításból, mert csak így lehet a munka sikeres, áldásos!

Szerintünk minden ekklézsiában, még a legkisebben is, kellene lenni ugynevezett gyülekezeti háznak, a hol mindenféle összejövetel lebonyolítható lenne, a hol mindenféle bajjal előlehetne hozakodni s felvilágosítás, tanács és tanítással küzdeni lehetne a bajok ellen, vagy legalább azok elharapódzása ellen.

Alkoholizmus, prostitúció, egyke rendszer, szegények gondozása stb. és a gazdasági érdekkörbe tartozó dolgok is megtárgyalhatók és több-kevesebb eredménnyel lassan-lassan realizálhatók lennének az életben. A mag sorsa nem mindig az elveszés, megsemmisülés, hanem a Máté: 13: 23 szerinti eredmény is.

Együttal a papok a maguk szorosabb érdekkörét is sikerrel munkálhatnák, ha a népet a káros élvezetek elhagyása folytán megtakarítható filléreikből a közérdekeket szolgáló intézmények istápolására némileg reászoktatnák.

Ha a kellő szolidaritás meg volna a ref. papok között, régen megcsinálhatták volna az elaggott lelkészek és lelkészi özvegyek és árvák menhelyét és nem kellene gyakran oly szegyeteljes állapotban nyomorogni némely elaggott papnak vagy özvegynek, a kinek a sors mostohasága folytán, sok mindenféle okok közrehatása következtében nem volt módjában csak egy házhelyet sem venni vagy egy kunyhót építeni.

A ref. papoknak legalább 80 %-a vagyion hátrahagyása nélkül hal el. Csak éppen élnek máról-holnapra. Vagyont nem gyűjthetnek, mert

helyzetük nem engedi. Rá vannak utalva egészen a mezei liliumok és az égi madarak gondozójára. ...

Amde ezen magatartással az egyetemes egyház prestízse is szenved, mert a világ lenéz bennünket élhetetlenségünkért, mint a kiken sem hivatalos felsőbbségük nem segít, sem önmaguk nem akarnak segíteni magukon, vagy legalább is nem a kellő mérvben.

Pedig egy kis szorosabb összetartás és áldozatkészséggel sokféle világi előnyt kicsikarhatnánk magunknak, hogy ne lennénk olyanok, mint az utszéli katángkoró, a mit a szél kedve szerint lök erre-arra.

Régen alkothatott volna minden e. megye a lelkészek és egyházak mérsékelt megadóztatásával egy kölcsönpénztárt, melyből a kezdő papok és a bajbajutottak, a legminimálisabb % mellett, vagy éppen % nélkül 10 évi rátára kölcsönt kapnának.

Itt van a ref. biztosítási iroda legújabb kezdeményezése, a lelkészek általános életbiztosítása, a mely aránylag nem nagyon súlyos megadóztatással elég tekintélyes összeget akarna juttatni minden egyes lelkészi özvegy v. árvának a családfő elhalálózása után. S azt olvassuk róla, hogy a hivatalos egyház nem vette volna pártfogásába ezen életrevaló eszmét. Miért, nem tudjuk! Holott szerintünk semmi kockázata nincs. Általában az egész biztosítási ügy fel nem lendülése a lanyha hiv. kezelésben találja magyarázatát.

Holott a biztosítás minden ágazatának kellő felkarolása lehetne egy évtized múlva — részben előbb is — anyaszentegyházunk igazi anyagi Maecenása s az maradhatna mindvégig ha kellő körültekintéssel és eréllyel kezeltetnék mindenkor. Mert nem magas számmal is évi félmillió (?) korona hasznót vághatnánk zsebre legalább. De ez eredmény elérhetéséhez erős propagandát kellene indítani, azt személyes kiszállásokkal céltudatosan keresztül vezetni, folytonos nyilvántartást vezetni, mindent evidenciában tartani stb. Hiszem, az eredmény nem maradna el.

Egyelőre, ez évekig tartó munka volna, a mely jó néhány ezer koronát felemésztené, az igaz, de gazdagon behozná az elérendő siker, mert ha a hivatalos egyház is egész súlyával reáféküdne e dologra, az nem maradhatna el.

A további évek munkája már jóval könnyebb volna, viszont a haszon meg mind-mind nagyobb lenne. ...

Mіндеzen dolgok a mi speciális szocializmusunk tárgy-körébe tartoznak szerintem, azért midőn a ref. egyház és a szocializmus viszonyáról akartunk rövidesen szólni, nem mellőzhettük a megírtakat.

Szólhatnánk még sok egyébbről is ezzel kapcsolatban, de a latin szerint: „sapientia sat est.”

Nulla.

Kedves idealista Lelkész Testvérem! vajjon

tudsz-é Te arról, hogy vannak 100—200 lelket számláló gyülekezeteink is, akiknek szerinted szintén fel kellene építeni azt a gyülekezeti házat? tudsz-é arról, hogy ezek a nyomorgó kis gyülekezetek affiliálódni akarnak, mert nem bírják el az önállósággal együttjáró terhek hordozását? Tudod-é, hogy meghaladja a 100-at is az államsegélytől megfosztott lelkészek száma, akiknek ugyszólván hiányzik a mindennapi kenyere is? Es ezekkel, ezek által akarsz Te kamat nélküli kölcsönt nyújtó bankot alapítani? Akik 80 % -ban *vagyontalanul* halnak el, amíg élnek, milyen anyagi áldozatokra képesek? Ha ezekre a kérdésekre számokkal bizonyított választ akarsz kapni, kérdezd meg a nyugdíjintézeti pénztárosokat, mennyi a lelkészek nyugdíjhátráléka; kérdezd meg Faray Béla urat, nemes kezdeményezése mire megy ki? Vagy akár lapunk főszerkesztőjét, hogy azt a bizonyos 300-at milyen nehezen bírja összeszedni és milyen nagyonnehezen realizálódnak az ajánlatok? Bizony a kálvinista gyülekezetek és a kálvinista papok —jól mondod 80 %-ának— ilyen célú szociális szolidaritását csak azzal a régi meghatározással lehet definiálni: Két koldustarisznyából mi lesz, ha társul? — koldusátalvető!
—vess—

H I R E K

— **A theologiai és középiskolai internátusra** ujabban megajánlották az 1000 k. hozzájárulását: *Református Egyház presbitériuma Gálszécs, Papp Dezső Gálszécs, Györke Dénes Gálszécs.*

— **Kórógyon** (Jugoszlávia) minden család azzal kezdi meg az aratást, hogy az első kévét sarlóval levágják, bekötik s még aznap délben hazaviszik a faluba. Otthon a napon kiszáritják, másnap kidörzsölik, harmadik napon (szerdán) szép fehér tálban, fehér kendővel letakarva felviszik a paphoz. Ez a zsenge buza. Az ily módon összegyűlt zsenge buzát még azon hét péntekjén megőrletik s vasárnap már új kenyéri urvacsorát vesznek belőle. Odakint a határban még javában folyik az aratás, de az új kenyeret már mindenki magához vette a szent asztról.

— **Az olasz reformátusok.** Az olaszországi kis valdens egyház hatalmas egyházi életéről tesz bizonyosságot. Nemcsak, hogy nem vész el a katolikus egyház nyomása alatt, de még terjed is. Magában a pápai városban, Rómában is terjeszkedik, csak nemrég szenteltek fel egy új tanplomot. A pápa maga is mint nehéz gond-

ját említi fel a „tévtanok“ terjedését Olaszországban.

— **Az Amerikai Egyesült Államokban** a múlt évben tejkrémre és kozmetikai szerekre többet adtak ki, mint babra és szalonára, az amerikaiak két olyan élelmicikkére, ami az ottani háztartásokban a leghasználatosabb. Sajnos, Európában is igen sok szegényt lehetett volna élelmezni abból a pénzből, amit nőink szépítőszerekre költöttek el.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A zsiپی ref. egyház pályázatot hirdet az eltávozás folytán megüresedett rendes kántortanítói állásra. Javadalom: 1., Megfelelő lakás, melléképületekkel. 2., 9 köből 1 véka buza, 9 köből 1 véka rozs. 3., 14 m³. tűzifa beszállítva, iskolafűtésre 16 m³. fa beszállítva. 4., 6 hold 539 négyszögöl föld és rét a zsiپی határban, lekaszálv. takarva és behordva a széna. Dulházán 1 embervágó rét (975 négyszögöl) lekaszálv. feltakarva, behordva; földadót az egyház fizeti, 330 négyszögöl kert és a zsiپی temetőnek (kb. 1167 négyszögöl) nyári használata. 5., 2 darab tehenre legeltetési jog; sertéstartás szabadon. 6., Stóla. 7., Államsegély. (Helyi javadalom 2170.—k.-ban van felértékelve.) Az államsegélyért folyamodik a presbitérium, de azt nem garantálja. Kötelesség: Az osztatlan iskolában a tanítói és kántori teendők lelkiismeretes végzése. Kanonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén mindenkor istenitisztelet végzése, kórus vezetése, belmissziói munka. Dulházára: Karácsony, Husvét, Pünkösöd másodnapján reggel a legátussal megy. Tanítási nyelv: magyar. Okleveles, rendes, állampolgársággal bíró férfi tanítók a 86400/I-929 számú miniszteri rendelet alapján felszerelt kérvényeiket f. év július 15-ig adhatják be a zsiپی ref. lelkészi hivatalhoz (posta Bátka)
Ref. presbitérium.

Pályázat. A balogujfalusi ref. leányegyház pályázatot hirdet előkönyörgő-kántortanítói állásra. Javadalom: 2 szobás lakás, konyha, s melléképületek, kert, 1 hold (1200 négyszögöl) rét, 400.—korona készpénz, a temető és templomkert haszonélvezete, 24 m³. tűzifa, melyből az iskolát is tartozik fűteni, 2 drb. marhalegeltetés joga, adót az egyház fizeti. Az államsegély kérvényeztetni fog, de ezt az egyház nem garantálja. Tanítás nyelve magyar. Pályázatok f. év július 15-ig nyújtandók be. Az állás f. év szeptember 1-én elfoglalandó. Pályázatok Ref. lelkészi hivatal Zsíp, p. Bátka. Gömör m. címre küldendők.

Ref. presbitérium.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Szakszerű orgona javítást

teljes garanciával

vállal

Kofman Kázmér

hangszerüzlet és hangszerjavító telep
UŽHOROD, Korjatovics tér 4. Tel.: 314.

Fiók:

MUKAČEVO, Biskupska u. 9.

Alapítva
1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógymár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35.

Külön posta-osztály.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid' ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.

Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novín. známek povoleno ředitelstvím pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vélké Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Igazi és hamis próféták.

Tanácsstalan, tétova életű emberek számára a mások szava az a deszkaszál, amelybe, sülyedőhöz hasonlóan kapaszkodni próbálnak. Kis csoport ember élén áll egy szóvivő, áramlatok utját egy vezetőség jelöli, korok lármáját tülharsogja egy-egy próféta szava. A mi életünkbe iránylóan és kikerülhetetlenül szólnak bele mások és gondolataik rányomják bélyegüket a mi életünkre. Egyének, csoportok, társadalmak, korok sorsa azon dől el, hogy kikre hallgatnak, kik az ő prófétáik. Mindenkinek fel kell vetnie a kérdést: kinek szavára hallgatok?

Az Isten Igéje kétféle prófétát ismer: igazit és hamisat s a mi prófétáink is e két csoportból kerülnek ki. Hogyan lehet megkülönböztetni az igazi prófétát a hamistól, az életet megtartó beszédet a félrevezetőtől és a pusztító? A tanácsot adó ismerőseim, a vélelményt nyilvánító barátaim, az oktatást nyújtó arra hivatottak, a jogosított vagy jogosítatlan cikkírók és kritikusok, a táborukba hangosan hívó pártemberek és szónokok, a legkülönbözőbb célokért lelkesülő előadók és vezetők, a halaszthatatlan mondanivalókkal, vagy csupán kötetten hízalt akarással jelentkező írók, viták tüzeiben vagy gondos taktika csöndjében, ránk omló könyveikben, lélekgyújtók vagy lélekoltoatók nyilvánosságot kívánó szóharsogásaikban, vagy négy szemközti bizalmaskodásaikban, mind-mind azzal az igénnyel lépnek fel, hogy hallgassunk rájuk. Melyikre hallgassunk? Melyik az igazi, hiszen a mondanivalók bábeli zavarban keresztezik egymást. A gondolkodó ember ma már tanácsstalanul áll, hogy arasznyi idejét és erejét melyik irányba kösse le, melyik szóra hallgasson.

Ne ijedjünk meg. Ha igazi prófétára akarunk hallgatni, könnyű dolgunk lesz megtalálni. Igazi próféta kevés van, nagyon kevés. Senki se tartozik a próféták közé, akinek saját magának van mondani valója, aki akar és tud mondani valamit. Az teljesen mellékes, hogy amit mond vagy ír, az zseniális vagy csapnivaló, hatalmas tetszés kíséri vagy agyon hallgatják. Mellékes, hogyan mondja: rádióba, méltó gyönyörűséggel vagy mindenkit untatóan, szerényen vagy ellentmondást nem tűrő fölényel. Ha az övé, amit mond, nem igazi próféta. A próféta üzenetet hoz valakitől, valakinek a nevében. Mögötte áll az üzenet küldője és neki változatlanul kell tovább adnia az üzenetet. Hamis próféta az is, aki a reábizott üzenetet megváltoztatja. Ha a próféták ritkák, a hűségben igaz próféták még ritkébbek. De még ha akadnak is ilyenek, az igazi próféták sorából gondolkozás nélkül törölni kell azokat, akik emberek vagy emberi gondolatok nevében prófétálnak. Embernek lehet-e arra joga, hogy gondolatát megtartónak, egyedül fontosnak tekintse és másoknak prófétáltassa? Nem átkos mérget hinteget-e? Egyedül Istennek van erre joga, még pedig nem azoknak az isteneknek, melyeket mi gondolunk ki magunknak, hanem az élő Istennek, akinek gondolatai nem a mi gondolataink: Aki az Ő nevében jön, az Ő üzenetét hozza, arra hallgatni kell, az az Ő prófétája. De az Ő prófétájává nem lehet feltolakodni, csak az lehet azzá, akit Ő kiválaszt és kényszerít.

Ismer-e ma valaki ilyen embert? Jézus Krisztus óta hangzott-e prófétai szó? Allott-e elő ma valaki e szavakkal: Én az élő Isten nevében az Ő tulajdon megbízásából ezt mon-

dom néktek!? Ahol ezt a hangot halljuk Isten lelkével megerősítve, nemcsak beszédben, hanem erőben megmutatkozva: ott, de csak ott igazi prófétát hallunk.

M. N. O.

Papnék felelőssége.

(Folytatás.)

A másik hamis utra vezetője a lelkipásztori családi életnek, egyeseknek a papné hivatásáról elképzelt egyébként egészen jóhiszemű, de mégis teljesen téves felfogása. Ezek a jóhiszemű lelkek a papnéságban szép színekkel megrajzolt, kitűnő szerepet látnak. Elgondolják, hogy milyen nagyon szép dolog vezetni a népet, milyen kedves dolog lesz majd tanítani a gyermekeket, ifjakat, oktatni az asszonyokat, szerepelni és irányítani a gyülekezetet. Szép beszédeket és előadásokat tartani, jótékonyági akciókat vezetni, elgondolják, hogy mindezért nem fog elmaradni a jutalom, az anyagi és társadalmi elismerés sem. És aztán itt is nagyon hamar bekövetkezik a fájdalmas csalódás. Elsősorban a mi életviszonyaink a legtöbbször nagyon kevéssé engedik meg azt, hogy a papné a háztartás gondjaitól függetlenül külső szerepléseknek éljen. Minél teljesebben odaadja magát a férj hivatása betöltésének, minél jobban lefoglalja a tanuló szoba, mert régebben még így hívták és nem irodának a lelkipásztor munkahelyét, minél igazabb buzgósággal állítja magát a lelkipásztor a gyülekezet gyermek és ifju seregének, a gyülekezet szociális életviszonyainak szolgálatába, annál teljesebb mértékben foglalja le a hitvestársnak minden gondját, minden örökösét, figyelmét különösen az ifju kor éveiben a gyermeknevelés, a háztartás, a családról való gondoskodásnak feladata. Bizony a lelkipásztorok nem tarthatnak házvezető nőt, nem tarthatnak gyermekeik mellett külön nevelőt, nem készíthetjük el a gyermekek és a családtagok ruháit fényes divatszalonokban, hanem a papnénak háziasszonynak, anyának, a ház lelkének kell lennie, hogy valamiképpen a papi család egészséges életrendjét és a gyermekek tisztességes nevelését biztosítani tudja. Hiába, ha a gyermekek gondozatlanok, rendetlenek, ha a háztartás ügyei szétfolynak, ha a papi család az egyszerű és szerény élet kereteit áttöri, akkor szerepelhet ugyan a papné, tarthat ékes tanításokat, egyszer csak azon veszi észre magát, hogy a szívek elzárkóznak előle és az arcok hidegen fordulnak el tőle. És micsoda nagy veszedelem származik abból, hogyha a gyülekezet kritikus szeme észre veszi azt, hogy a lelkész család, amíg egy felől prédikálja az evangéliumot szóval, másfelől, — hogy Baksay kifejezését használjuk — kompromittálja az evangéliumi életfolytatást cselekedettel. Innen származik gyülekezeteinkben sokszor a keserű-

ségnek és csalódásnak egy jelentékeny része. Hol van a kivezető út?

A kálvinista gyülekezet-nevelésnek központja sok tekintetben a lelkész család élete. A lelkipásztorok feleségeinek azért érezniük kell, hogy akkor, amikor egy lelkipásztor hitvestársává lesznek, akkor nem előnyös társadalmi helyzetet, nem valami egyébként kedves szerepet vállalnak, hanem szívük minden szeretetével, hűségével, és odaadásával vállalkoznak arra, hogy igazi segítő társai legyenek hitvesüknek abban, hogy férjük szentséges hivatását teljes erővel és feddhetetlenséggel be tudja tölteni. Nem ok nélkül mondja a Példabeszédek könyvének írója, hogy a derék asszonynak férjét ismerik a kapukban, amikor ül a tartományok véneivel, azaz megbecsülük a tanácsban. Felkelnek az ő fiai és boldognak mondják őt, mert valósággal úgy van, hogy a hűséges asszonynak, a papné nemes asszonyi életének dicsősége a férj és gyermekek nemes és áldásos munkásságában nyilatkozik meg. Az a papné, aki hitvesi és anyai szívének minden nemességével és tisztaságával elsősorban és főként ennek a hivatásnak él, férjén és gyermekein keresztül megbecsülhetetlen áldást áraszt ki az egész gyülekezetre és ez az, amit észre vesznek az emberek, ez nyitja meg a szíveket előtte, ez biztosítja számára azután a legjótékonyabb befolyást elsősorban is asszony társai között. Lehet, hogy az ilyen papnénak nem igen lesz alkalmá sok közszereplésre, de tiszta életének áldása azért mégis betölti nemcsak a papi háznak, de a papi házon keresztül az egész gyülekezetnek életét.

Történelmünk legnehezebb korszakaiban, nemzeti műveltségünknek, hitünknek megbecsülhetetlen erőforrásai voltak a kálvinista papok családi hajlékai. Innen kerültek ki az egyszerűségben nevelt, nagyon nehéz körülmények között tanított, puritán, de eszményekért mindig áldozni kész munkásai a nemzeti és egyházi életnek. Ezekből a hajlékokból rekrutálódott a magyar középosztálynak igazi gerince. Ezekben a hajlékokban volt igazi otthona, szegénységben is áldozatkész és megértő olvasó táborra és istápolója a tiszta szellemű irodalomnak, minden igaz kulturális törekvésnek. Talán sohasem volt korszak, amelyben olyan rendkívüli jelentősége lett volna annak, hogy népünk körében a papi házak újra központjai és kisugárzói legyenek a komoly evangéliumi életnek, mint napjainkban és épen ezért sohasem kellett féltőbb szeretettel örködni a hajlékok jó szellemeinek, az igazi papnéknak házaik felett, odaadóbb önfeláldozással segíteniök férjeiket nagy és nehéz hivatásuk betöltésében, mint napjainkban. Ezért vettünk magunknak bátorságot arra, hogy ez igénytelen sorokkal a papnék felelősségére utaljunk.

De hát honnan kerülnek ki ilyen igazi papnék? Ha a régi papi családok történetét.

és életét vizsgáljuk, meglátjuk azt, hogy bizony a jeles és érdemes papnéknak legnagyobb része elsősorban a papi családok leányai közül kerültek ki. A papi családi szellem szomorú megváltozását semmi sem jellemzi jobban, mint az, hogy az utóbbi évtizedekben a papi családok leányai egyre nagyobb idegenkedéssel gondoltak arra, hogy ők papnék legyenek. Már megismerték a gondterhes lelkészi családi élet sok nyomorúságát és felelősségét és nem akarták vállalni édesanyjuknak sokszor keserű panaszkodással fölemlegetett szomorú sorsát, hanem ők is jobb pártit kerestek. Valami hiányzott a papi családok életéből, hiányzott az életnek az a nemesebb fellegása, amely az egyszerű életviszonyok között is meg tudta volna látni és meg tudta volna szeretetni a magasabb életeszmény szépségét és az életeszmény szolgálatának minden földi kényelemnél és pompánál boldogítóbb áldását. És bizony fájdalmas árnyat vet a munkába álló, családot alapító lelkészek gondolkozására is az, hogy ők is sokszor haladtak el a csendes, szerény, háziasan nevelt, nagy hozománnyal nem rendelkező, egyszerű papleányok mellett és alapítottak családot úgy, hogy nem egy magasabb, krisztusi életeszményben való lelkiegység megtörhetetlen alapjára, hanem csalóka számítások, vagy fellobbanó szenvedélyek tanácsára hallgatva nősültek. Egész egyházi közéletünk alapjában való megújulásra vár. Ez a megújulás elsősorban a papi hajlékok Krisztus lelke által való megújulásán és megszentelődésén keresztül fog kiáradni gyülekezeteinkre.

Molnár Albert mondotta volt a két püspök anyjának, Szász Károlynénak, temetése alkalmával ez emlékeztető szavakat: „Adjatok népünknek nőket, igazi fenkölt lelkű nőket s meglátjátok, hogy talán egyetlen nemzedék alatt erkölcsileg újjá születik, dicsővé leend.” Hadd ismételjük meg mi ez emelkedett óhajást így: Adjatok egyházunknak papnékat, igazi, fenkölt lelkű, szentséges felelősségük, küldetésük szépségét mindenben átérző, igazi papnékat s meglátjátok, hogy talán egyetlen nemzedék alatt, egyházi életünk is újjá születik, dicsővé leend.

(Ref. Szemle.) V. J.

A balogiványi-i egyház 25 éves jubileumi ünnepélye.

Május 31.-én kereteiben szerény, de áldásaiban gazdag, felejthetetlen ünnepélye volt a gömöri egyházmegyéhez tartozó, a czakói leányegyházzal egyesült, kis balogiványi-i gyülekezetnek. Ekkor ünnepelte az egyház anyásításának s filiájával való egyesülésének 25.-ik évfordulóját. Az ünnepély csendben, zajtalanul, minden külső csillogás nélkül, kálvinista egy-

szerűséggel ment végbe. — mert a lélek igazi ünnepe volt. Megjelentek: *Dusza János* gömöri esperes, *Dr. Magda Sándor* e. ker. főjegyző, mint az anyaegyház egykori első lelkipásztora, továbbá *Kathona Károly*, mint a gyülekezetek első-, és *Osváth György*, mint legutóbbi rendes tanítója.

A délelőtti ünnepi istentiszteleten *Dusza János* esperes imádkozott, buzgó szavakkal hálát adva Istennek az elmúlt negyedszázad minden áldásáért s könyörögve továbbra is megsegítő kegyelméért. Az ünnepi beszédet *Dr. Magda Sándor* e. ker. főjegyző tartotta: V. Mózes X. 12. alapján. Beszéde boldog bizonyágtétel, reminiscencia volt a multa, az önállósítás idejére, a külső építő munka hősi korszakára vonatkozólag s programadás a jövőre, megmutatva a további fejlődés útját a belső, igazi lelki megerősödés és építés nagy és szent munkájában. Majd a helybeli lelkész ismertette az egyház rövid történetét, melyben nem annyira a nevek és évszámok beszélnek, hanem maga a Lélek. Istentisztelet végeztével jubileumi diszközgyűlés volt a templomban, *Dusza János* esperes elnökletével, mely *Kathona Károly* nyug. tanítót, tiszteletének és szeretetének kifejezésül, örökös tiszteletbeli presbiterré választotta.

Délután szépen sikerült, gazdag tárgysorozatu vallásos összejövétel volt a templomban, melyen a helybeli lelkész fohászt mondott, *Dr. Magda Sándor* e. ker. főjegyző és *Dusza János* esperes értékes és nagyhatású előadást tartottak, behatóan fejtegetve a jövő egyházi és gyülekezeti élet fejlődésének és munkálásának eszközeit. *Takács János* h. tanító szótól énekelt, az Énekkar úgy ezen, mint a délelőtti istentiszteleten két-két szép énekkel szerepelt s *Takács Gizike*, *Csomós Juliska*, *Oros Irma*, *Nagy Károly*, *Tóth Béla*, *Csomós István* konf. egyetemi tagok hatásos szavataikkal működtek közre. — Este pedig a presbitérium rendezésében és részvételével közös vacsora volt a parókhán, mely méltó befejezője lett a jubileumi ünnepélynek.

E kis gyülekezetnek e kis jubileuma is bizonyosság volt arról, hogy bár az egyház nem rendelkezik anyagi erővel, földbirtokokkal és nagy tőkepénzekkel, él és élni akar. Hitvallás volt amellet, amit az ünnepi szónok hirdetett és egész lelkével vall, hogy t. i. „az egyház életképességét nem a hivek száma s az egyház anyagi helyzete határozza meg, hanem a Lélek, amely a gyülekezetet eltölti.” —r-a

Problémáink.

I. Keresztényen vallások közötti szolidaritás! Rögtön le is inthetnők e tételt azzal, hogy ez csak „pium desiderium” marad mind a világ végzetéig. Mert ennél a kérdésnél a legfőbb, a

legtöbb hívőt magába ölelő róm. katolikus ker. felekezettel szemben roppant naiv hit és remény az, a mit a „Ref. Egyház és Iskola” egyik közelebbi számában kifejez valamelyik lelkészárs, hogy hátha — nem úgy mint korábban — a papizmus most nem átallassa ie-
 ülni a protestantizmussal egy asztalhoz abból a célból való tárgyalásra, hogy egymással szolidaritásba lépve, az „orosz tengernek” az egyetemes keresztyénséget és a fennálló gazdasági rendet is fenyegető veszélye lehetőleg elkerültessék. „Jobb és szeretet teljesebb belátás”-ban bizni azokkal szemben annyi, mint ha valaki az oroszánt remélné megszelidíteni pár nyájas szóval és egy darab hussal. Nem ismeri az a történelmet, a ki az ő belátásukban bizakodik. Az arrogancia és lelki kevélység lehetetlenné tesz náluk minden belátást mi velünk szemben. Mit lehetne attól a pápától várni, a ki dühöng és tajtékot tur most is a miatt, hogy az eretnység az ő Rómájában is fészket vert, sőt mi több, a Vatican városához közel van annak temploma és iskolája. Ő „mindörökké ugyan az”. A papizmussal való szolidaritás tehát ki lévén zárva, annál inkább szükséges volna, hogy magunk közt legyen meg az igazi szolidaritás. És nyelvi különbség nélkül az egész protestantizmus övedzené fel derekát az együvé-tartozásnak mellvasával, az egymást megértés szeretetteljes bizonyágtételével, a tette indulás biztató külsőségeivel. Mert Róma nem aluszik ám, mint mi. Ő posztón áll mindig. A harci riadót ő úgy látszik mindig fujja. S táborának katonái, mint a polyp-karok minden-hová bekusznak és minden emberi közületet megnyerni igyekeznek a pápa viláгурalmának, a miből különben nem is csinálnak valami nagy titkot.

A protestantizmus volna hivatva, hogy az emberiséget tisztultabb belátásra vezesse, magasabb légkörbe emelje és az egyetemes emberi célokat minden lelki és testi zsarnokság leigázása és kiküszöbölésével elérni segítse.

De hol vagyunk ez ideális céltól? Mikor a ref. papok és vezetők közt sincs meg egészében, vagy csak némi részben is a kívánatos szolidaritás. Enélkül pedig a protestantizmus világelvvé nem lehet. Szinte vastag khinai falakat látunk néha egyik-másik paptárs között meredezni. A nyakig begombolkódzás művészetében némelyek nagyszerű rekordokat érnek el. A néha hihetetlenül magas lovon való nyargalódzás sportjában némelyek nagy mezőnyöket futnak be. S ha volna e téren turfbiroság, ezeknek ítélné biztosan a pálmát.

De hagyjuk az ilyen megjegyzéseket, a dológ summája az, hogy a míg magunk le nem vetkezzük a mi kevélységünket és egymással igaz értelemben való szolidaritásba nem lépünk, addig ne akarjunk más keresztyén felekezetek vezetőivel szolidaritásba lépni, mert kinevetnek bennünket és a szemünkbe vágthatják, hogy

előbb a magatok háza előtt sepregessetek, egymás közt előbb ti magatok legyetek jó barátságban, s azután esetleg kacsintgathatok más felé is, de Róma felé akkor sem, mert heterogén elemek egymással nem társulhatnak.

Nulla.

Az egyházkerületi missziói lelkészség.
 Szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerületünk pár évvel ezelőtt szervezte meg az egyházkerületi missziói lelkészi állást.

Ehez akarok most hozzászólni, nem tárgyalva az egyházkerületi missziói lelkészség ügyét a szlovenszkói másik két egyházkerületre nézve, melynek az belügye s melybe nekem, a más egyházkerületbelinek, beleszólni kevés jogosultságom van.

Ezt a hozzászólásomat is az a körülmény teszi aktuálissá, hogy Bácsy Gyula egyházkerületi missziói lelkészünk ezen állásáról lemondott s ezen oknál fogva ez az állás jelenleg betöltésre vár, a mit a tiszáninneri egyházkerület az ősi közgyűlésén bizonyára eszközölni is fog.

Pedig én éppen annak a célnak érdekében írom ezt a kis cikket, hogy az üresedésben lévő egyházkerületi missziói lelkészi állás ne töltsék be, illetve szüntettessék meg, vagy legalább is más működési kör állapíttassék meg számára.

Teljes tudatában vagyok annak, hogy e kifejezett kívánságomat meg kell indokolnom. Teljes tudatában vagyok annak is, hogy e kívánságom széles körben idegenkedésre, sőt egyenesen megrovásra talál. Hiszen nagyon jól tudom én azt, hogy manapság a legdivatosabb, vagy hogy ne így fejezzem ki magamat: a legszükségesebbnek tartott lelkipásztori munka éppen a belmissió. Bátran kijelenthetem, hogy részemről is szükségesnek, de nem a legszükségesebbnek tartom azt. A maga helyén és idején és módjával a belmissió nagyon komoly és szent dolog, de a tulzott, világias külsőségeskedés felé hajló, únosuntalan való ilyen munka meg is bosszulhatja magát s direkte ellenkező eredményt érünk el vele, mint a mit akartunk. Ez azonban csak általánosságban való felfogásom a belmissióról. A mi közelebbiről az egyházkerületi belmissziói lelkészséget illeti, úgy, a mint azt tiszáninneri egyházkerületünk megszervezte, nem tartom mindenk föltött célra-vezetőnek. A mi egyh.-kerületi missziói lelkészünk rendes parókhus-pap, kinek azonban legalább 3 évenként kell egyizben minden egyházkerületbeli eklézsiában megjelenie s missziói összejövetelt tartania. Ha ez így marad a jövőben is, ennek föltétlenül az lesz az eredménye, hogy semmi jó eredménye sem lesz; nem mindenk előtt és első sorban éppen magában a missziói lelkész gyülekezetében, mert a gyülekezeti lelkész egyszersmind missziói lelkész lévén, kinek az évek nagyobbik részében missziói uton kell

távol lennie, saját gyülekezete az évek nagyobbik részében lelkész s lelkipásztori gondozás nélkül marad, a mi az illető gyülekezetnek s — ha esetleg vannak — a filiáinak, természetszerűleg nagy hátrányára lehet; de másik oldaláról nézvéen a dolgot, kizárt dolog az, hogy az a misszió lelkész, ki 3 évenként legfeljebb csak egyszer képes 1-1 kerületbeli gyülekezetben megjelenni, ezzel a 3 évenként való egyszeri kiszállással valami csodaszzerű hitépítést tudjon ama gyülekezetekben produkálni, olyat, mely megérje a pénzzel nem igen dobálózható egyházkerületnek az évi 12.000 kč. javadalom kiadást s a pénzzel szintén nem igen dobálózható gyülekezeteknek a missziói nappal járó költségeket.

Azt vethetné ellent valaki, hogy de az az egyházkerületi misszió lelkész a kiszállásaikor belmissziói irányelveket is adhat a lelkipásztoroknak... Hát igenis, adhat és ad is természetesen, de ám föltétlenül szükséges-e e célból személyesen odautaznia és elegendő-e e célból 3 évenként egyszer utaznia oda, mikor ha pl. e kerületi misszió lelkészség helyett egy egyházkerületi belmisszió előadói állás kreáltatnék, nem technikailag is könnyebb és gyakoribb kapcsolat létesíttetnék-e egyszerű levélváltás útján ezen előadó s az egyes lelkipásztorok között, hiszen valami keveset azért azok a falusi lelkipásztorok is értenek a belmisszióhoz, nem is említve azt, hogy ők mégis csak jobban ismerik bárkinél a hiveiket s azok lelki szükségleteit?!

... De nem fejtegetem hosszasan a kérdést, hiszen soraimmal csak az volt a célom, hogy egyházkerületünk figyelmét e kérdésre felhívjam s esetleg megfontolás tárgyává tegyem azt azok előtt, a kiket illet.

Akár marad az egyházkerületi misszió lelkészség mai formájában és lényegében továbbra is változatlanul, akár esetleg módosíttatik, hiszem, hogy a mit az őszi egyházkerületi közgyűlés majd határoz, bizonyára anyaszentegyházunk javára lesz.

Csabay Pál.

H I R E K

— **Halálozás.** Biky Ferencné, született Kemény Ida, a mármaros-ugocsi egyházmegye esperesének felesége, életének 65-ik évében, folyó hó 1-én meghalt. Temetése 3-án volt Nagyszőlősen. Emléke legyen áldott s a hívő szívek fájdalmát orvosolja meg az Isten kegyelme.

— **Kérelem.** Szeretettel kérem azon lelkész testvéreimet, akinek megvan hivatalos lapunk 1921. évi évfolyamának 14. és 15., továbbá 1922. évi évfolyamának 39. lapszáma és azt nélkülözheti, hogy küldje el azokat alábbi cím-

re. Egyszersmint felajánlom kiegészítésül, vagy az érdeklődőknek az ungi református egyházmegye 1890 évi őszi, 1898 évi őszi, 1908 évi őszi, 1920-25 évi, 1929 és 1930 évi közgyűléseinek jegyzőkönyveit. (A három utóbbi több példányban is megvan). Ugyancsak van felesleges példányom az 1885 évi konventi és az 1904 évi zsinati jegyzőkönyvekből is (több példány), melyeket kiegészítés céljára akárkinek szívesen megküldök. Reform. Lelkesi Hivatal Vaján. Slovenskó.

— Belmissziói konferencia Nagypaládon.

A kárpátaljai egyházkerület 1931 július 1-3-án Nagypaládon tartja ez évi konferenciáját, amelyen találkozni fognak azok a lelkészek, tanítók, presbiterek, nőszövetségi és ifjúsági munkavezetők, akik érdeklődnek a belmisszió iránt s ebbeli tudásukat és buzgóságukat e találkozás és együttléttel által is fokozni akarják. Az előadások, illetőleg a megbeszélések tárgyát a legaktuálisabb gyakorlati kérdések képezik. A konferencia elsején este kezdődik és harmadikán este ér véget. Az ellátás és a fuvar a Tiszaújfalui állomástól és vissza nagypaládi református testvéreink jóvoltából ingyenes lesz, de csak azok számára, akik idejében jelentkeznek a kerületi misszió lelkésznel (Huszt). Szívesen látott vendégek lesznek a testvéreke-
rületéből jelentkezők is. A rendezőség.

— **Értesítés** Czegléd Sándornak A Bethlen Gábor Irodalmi és nyomdai rt. (Budapest IX. Kálvintér: 8) kiadásában megjelenő „Az Újszövetség Magyarázata” című művéről. Az Újszövetség Magyarázata” 17^{1/2} x 25 cm. nagyságú és 60 kg.-os famentes antique papiroson, 600—640 oldalon, kéthasábos, lexikonszerű szedéssel, tehát 1200—1280 hasábnyi terjedelemben, Isten kedvező kegyelmével, 1932 Pünköstjére jelenik meg a könyvpiacon. Tartalmazni fogja a teljes Új Testámentumnak, vagyis az Evangéliumoknak, az Apostolok Cselekedeteinek, az összes apostoli Leveleknek, valamint János Apokalypsisének a mai kor színvonalán álló, mégis az egyszerű képzettségű olvasók által is világosan érthető, tudományos, de valóságos épülésre is alkalmas magyarázatát. A lelkipásztorok, tanárok, tanítók, vasárnapi iskolai oktatók s általában minden hívő lélek használatára készülő nagyszabású mű ára folyó évi szeptember hó 1-ig kedvezményes előjegyzési áron: füzve 24 P. vászonkötésben 26 P.

félbőrökötésben 27 P, egész bőrkötésben 29 P. A bolti ár 20%-kal drágább lesz.

— **A Párisi** gyarmati kiállításon többek között kiállítják azt a kelyhet is, amelyet Krisztus az utolsó vacsorán használt. Az ereklyét Nagy Konstantin császár antióchiai templomának romjai között találták meg és jelenleg a newyorki Phönix Bank páncélszekrényében őrzik. Az ereklye egy arab műgyűjtő tulajdona, jelenleg, Európába való áthozásakor tízmillió dollárra biztosították és állandóan detektívek ügyelnek reá.

— **Comenius fizetése Sárospatakon.** „Lorántfy Zsuzsanna uradalmi és udvartartási könyve” alapján: készpénz 600 forint, búza 60 kassai köből, ruhára 40 forint, 15 hordó bor, 6 sertés, 15 bárány, 15 itce méz, 15 itce vaj, 2 köből borsó, 1 köből lencse, 1 köből hántott köles, 2 hordó káposzta, 25 szekér tűzifa. Szilágyi Sándor számítása szerint 6000 forint 60 év előtti pénznek felelt meg, vagyis több volt, mint amennyit ma kap egy egyetemi tanár. (Rácz Lajos közlése.)

— **Hány magyar van a viágon?** 12 millió és 30 ezer magyar él a Földön. Európában 11,390,000, Amerikában 650,000 a többi földrészekben pedig 5,000 magyar él. A Magyarországon lakó magyarok száma a legutóbbi adatok szerint 7,856,000 lélek.

— **Tisztujítás Felsőzemplénben.** A felsőzempléni ref. em. szavazatbontó bizottsága jun. 2-án bontotta fel a kebelbeli 28 egyház beérkezett szavazatát az általános em.-i tisztujításra vonatkozólag, amelynek eredménye a következő. Esperes lett újra 16 szavazattal Virág József, a többi szavazatot Horkay Lajos em. papi főjegyző nyerte el. Gondnok 26 szavazattal újból Dr. Mertens Alfréd. Papi főjegyző 16 szavazattal Horkay Lajos empfj. Papi tanácsbírák: Dobos Sándor, Böszörményi Sándor, Erdélyi András, Séra János. Világi tanácsbírák: Bodor Gábor, Sztruhala István, Dr. Szenczy Sándor, Pekáry Géza, Széll Gyula. Világi jegyző: Bessenyei György. Tanítói képviselők: Bottka Gyula és Vajnay József. Az em.-i papi aljegyzői állásra pótszavazás lett elrendelve, a legtöbb szavazatot nyert, Szabó Sándor nagy-ráskai lelkész, Erdélyi Zoltán izsépi és Kerekes Kálmán nagytoronyai lelkészek között. Ugyiszintén egy papi tanácsbírói állásra is el lett rendelve az új szavazás, a legtöbb szavazatot

nyert jelöltek n. m: Kerekes Kálmán nagytoronyai, Bottka Bertalan gercselyi és Jármay Béla csarnahói lelkészek között.

— **A bánáti** egyházmegyei lelkészek egyöntetűen, — kivétel nélkül, — elhatározták, hogy amennyiben az új kongruatörvény alapján egyes egyházmegyei lelkészek, avagy segédlelkészek kongrua nélkül maradnának, az ilyenek kártalanítására, a részükre egyénekenként ki utalt államsegély 10%-át felajánlják..

— **Az amerikai** gazdasági válság sötét képe mered élénk, ha olvassuk, hogy a Ford-automobilgyár 1930. évi tiszta jövedelme 44.460.000 dollár volt, szemben az 1929. évvel, amikor is 81.797.000 dollár, avagy szemben az 1925. évvel, amikor a tiszta évi jövedelme 125 millió dollár volt.

— **A debreczeni** ispotályi református egyházzrész tanácsa legutóbb tartott ülésében határozatilag kimondotta, hogy ezután feleleveníteni és gyakorlatba veszi azt a régi szép egyházi szokást, hogy az istentiszteleten megjelenő egyházi tanácsosok várják meg a szolgáló lelképásztort és vele együtt vonuljanak a templomba.

— **A los-angelesi** műegyetem keresztyén diákjai házról-házra járva, összegyűjtötték a kiolvasott újságokat és ezek árából 25.000 dolláros orgonát vásároltak, egyik ottani templom részére.

— **Mit ír a Zeneközlöny?** Ki mit szólna hozzá, ha a lelkész a „Miatyánk” szabatos mondatai közé még külön más mondatokat is beleiszurna? Nos hát ezt teszi az orgonista, mikor közzjátékkal játsza az éneket: zenei nyelven belebeszél az énekbe. Akár értelmes, akár értelmetlen az, amit mond, nem oda tartozik.

— **Holmes** amerikai professzor szerint a Föld pontosan 1852 millió éves. A professzor a sziklák rádióaktív elemeinek fokozatos csökkenéséből számította ezt ki. Kivüle még öt amerikai tudós kutatja a Föld korát. Véleményeik eltérnek. Vannak olyanok, akik szerint a Föld még nagyon fiatal: 1460 millió éves, mások szerint pedig már jó régi: 2000 millió éves.

— **„Sem Isten, sem király”** A szovjet Gogoly és Turgényev néhány munkája mellett Shakspeare minden művét is indexre tette, mivel azok „csak királyokról és hercegekről beszélnek.”

— **Németországban** az istentagadók száma (atheisták) a legújabb időben — orosz hatások folytán — nagyon megszorodott. Az 1930 októberében még csak 88.246-an voltak. Ez a szám most egy félv év múlva már 119.448-ra szaporodott; 1930-ban 576 csoportjuk volt, ma már 733. Szervezettségüket igazolja az a tény, hogy az elmúlt öt hónap alatt 2957 nyilvános gyűlést tartottak.

— **Olaszországnak** a lakossága a legújabb népszámlálás szerint 43 milliót tesz ki. Ugyanott 20.000-nél több olyan család van, akiknél a gyermekek száma a 10-et meghaladja.

HIVATALOS RÉSZ

Református Egyház Egyetemes Konventjének Elnöksége, Pozsony.

Pozsony, 1931. VI. 4.

201/1931. K ö r l e v é l. Fontos és sürgős! Valamennyi szlovenszkói Ntű. Esperesi Hivatalnak. Az „Országos Hivatal” megkeresésére kérem, sziveskedjenek hivatalomhoz jeleníteni a jelenben szisztemizált helyről nemszisztemizált helyre rendelt segédlelkészeink névsorát. A sematizmust sziveskedjenek két példányban a következő rovatokkal beküldeni: 1. káplán neve, 2. a szisztemizált hely, ahol kineveztetett a s. lelkész, 3. a szisztemizált helyre való kinevezés dátuma, 4. a nemszisztemizált hely neve, ahol szolgál a s. lelkész, 5. az ide beosztás időpontja, 6. a beosztás okai és 7. az esetleges megjegyzés. Atyafiúi szeretettel kereszttyén szolgájuk:

Balogh Elemér

püspök, konventi lelkészelnök.

Pályázat. A lekenyei református egyház presbiteriuma eltávozás folytán megüresedett, véglegesített rendes lévita tanítói állásra pályázatot hirdet. Helyi javadalom: 1., Természetbeni új lakás gazdasági épületekkel. 2., 3 kat. hold 237 öl ingatlan haszonélvezete. 3., 5 köböl buza, 5 köböl rozs, 5 köböl zab. 4., 16 köbméter tűzifa, ebből 6 köbméter a tanterem fűtésére. 5., Alapítvány kamat 8 Kč. 6., A fizetés kiegészítő államsegélyt az egyház kéri, de nem garantálhatja. Kötelesség: az osztatlan iskolában a tanítói, Lekenyén a lévítai és Csoltón a vallás-tanítási teendők ellátása. Okleveles, rendes, állampolgársággal bíró református férfi tanítók a 86.400 sz. miniszteri rendelet alapján felszerelt kérvényeiket 1931. június 30-ig adhatják be a ref. lelkészi hivatalhoz Beretke, pp. Gemerska Panita. Az állás aug. 31-én elfoglalandó. Lekenye vasuti állomás a pelsöci fővonalon. A választás július 5-én lesz. Tanítási nyelv magyar. *A lekenyei ref. egyház presbitériuma.*

Pályázat. A beretkei ref. egyház presbiteriuma ujonnan szervezett, két éves, tehát ez idő szerint még ideiglenes tanítói állására pályázatot hirdet. Javadalom: helyi járulékból 1200 kor., 240 kor. nyugdíj járulék és 20 k. kert illetmény. Államsegély kérelmezve lesz, de érte az egyház felelősséget nem vállal. Pályázati határidő június 30. Választás jul. 5. Tanítási nyelv magyar. Kötelesség a presbiterium által kijelölt osztály tanítása. Lelkész irányítása mellett egyháztársadalmi munka végzése. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal, oklevéllel bíró tanítók és tanítónők. Az állás aug. 31-én foglalandó el. Pályázatok a ref. lelkészi hivatalhoz Beretke, pp. Gemerska Panita adandók be. *Beretkei ref. egyház presbitériuma.*

Pályázat. A garanyi ref. egyház a II tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése az egyháztól 1200 kor. és 336 lakbér. Államsegély. Kötelessége: a kijelölt osztályok vezetése valamint a női kézimunka tanítása mindkét iskolában. A tanítás nyelve magyar. Pályázhatnak állampolgársággal bíró ref. tanítók vagy tanító nők. Pályázati határidő jul. 5. Ref. Lelkészi Hivatal Ujlak pri Trebišove.

Pályázat. A horkai (Özörény) ref. egyház II. tanítói állására pályázatot hirdet. Tiszta jövedelem: Évi 1200 Kč. lakás, vagy ennek váltása 240 Kč. és 20 Kč. kertváltás. Államsegélyért folyomodik az iskolafentartó egyház, de ezért felelősséget nem vállal. Kötelessége: a reá bizott osztály vezetése, egyházépítő munkák végzése, kézimunka tanítása, akadályoztatás esetén a másik tanító kiségitése. Pályázhatnak okleveles férfi és nő tanítók, akik állampolgársággal rendelkeznek. Alacsonyabb képesítéssel bíró pályázók csak oklevelesek hiányában jöhetnek tekintetbe. A megválasztott tanerő állását 1931. szept. 1-én tartozik elfoglalni. A szükséges okmányokkal kellőleg felszerelt kérvények a horkai (Özörény, Ž: XIX) ref. lelkészi hivatal címére e pályázat megjelenésétől számított 15 (tizenöt) napon belül küldendők be.

Pályázat. A zacharovce-zeherjei ref. egyház pályázatot hirdet eltávozás folytán megüresedett organista-kántor tanítói állásra. Javadalom: lakás, föld, rét, legelő és egyéb, melynek hivatalos értéke 2976 Kor., a többi államsegély, melyet szabályszerűen kérvényez, de nem garantál az egyház. Kötelessége: I-VIII oszt. tanítása, istentisztelet végzése mikor a lelkész a társegyházban szolgál, énekkar vezetés és segédkezés egyháztársadalmi munkában. Pályázhatnak okleveles tanerők. Pályázatok 1931 június 30-ig adandók be a ref. lelkészi hivatalnak Zacharovce posta és vasut 4 1/2 Km-nyire Rim-Sobotá-ban.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelelő.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Szakszerű orgona javítást

teljes garanciával

vállal

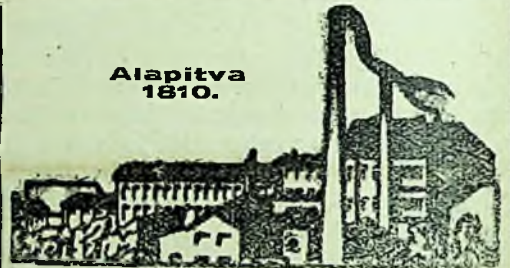
Kofman Kázmér

hangszerület és hangszerjavító telep
UŽHOROD, Korjatovics tér 4. Tel.: 314.

Fiók:

MUKAČEVO, Biskupska u. 9.

Alapítva
1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35.

Külön posta-osztály.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novin. známek povoleno ředitelstvim pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vekfé Kapușany“ címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Kálváriás út.

Egy lelkésztestvér levelét hozta nem régebben a posta. Siralmas sorsát panasolja benne, megdöbbenő színekkel rajzolva azt a lehetetlenül kétségbeejtő helyzetet, melybe a gyülekezetével való meghasonlás és az államsegély hiánya következtében nagy számu családjával, apró gyermekeivel jutott. Leírja, hogy a gyermekeit neveltetni kellene, év mulik év után, de nemhogy iskoláztatásra, hanem ruhára, sőt sokszor a mindennapi szükös falatra sem jut. Mert ama boldogabb időkben minden természetbeni járandóságát adósegéllyel váltották meg, földje nem terem s a hivei — hála a kommun világboldogító elveinek — elzárkóznak minden belátás, vagy könyörület szülte segítség elöl. Szinte a végső kétségbeesés paroxizmusával könyörögve kér segítséget áldozatos szivektől. . . .

Ne keressük, hogy ki az, aki a levelet írta, ne kutassuk, hogy a levélben felsorolt okokon kívül vannak-e talán más egyéb tényezők is, melyeknek következménye, hogy az említett embertelenül lehetetlen helyzet előállott, csak szegezzük le azt aényt, azt a *meglevő* kétségbeejtően szomorú valóságot, hogy az Urnak 1931-ik esztendejében egy kálvinista lelkész, tehát hosszú-hosszu évek fáradozása, sok tanulása, munkája révén magas foku intelligenciát szerzett ember, aki családapa is — övéivel együtt nyomorog, rongyoskodik és éhezik.

És álljunk meg itt egy pillanatra. Hitfelekezetünknek egyik világi embere mondotta el nemrég előkelő helyen, messze hangzó szóval azt a bizonyára nagy igazságot tartalmazó, mély jelentőségű és feltétlenül üdvös magunkba szállásra készlető szavakat „gondolják meg lelkésztestvéreim, hogy az ő kálváriás sorsuk

a hivatásuknak csak egyik eszköze, mert a szenvedő és nélkülöző embereknek nehezen nyújthat vigaszt és tanítást az olyan ember, aki maga boldog és megelégedett“. Nagy igazság. Csakhogy aki folytonosan és szakadatlanul csak a megújuló elégedetlenség, szenvedés és nyomoruság rettenetes *paizsos férfiával* küzd, aki nemcsak hogy nem örül, de lassanként azt sem tudja már, hogy mi az öröm, hogy tudhat az *kötelességet* teljesíteni, hogy képes az *hivatást* betölteni? És ha talán még emberi gyengeségei következtében is, nem tölti be kellőleg hivatásszülte kötelességeit és emiatt fordul el tőle még a gyülekezete tagjainak bizalma és szeretete is és annak *is* következménye *részben* a nyomor és szenvedés, miért nézzük ezt el, miért nem segítünk — operáló késsel is ha kell — hogy az emberi hibák és gyarlóságok szövvénye szülte nyomoruságban ne silyldjék tovább reménytelenül lelkész és gyülekezet egyaránt és ne vesszen el rongyoskodva és éhezve az a szerencsétlen család. Hiszen egyházi törvényeink nyújtanak módot az ilyen elviselhetetlen helyzetek megszüntetésére helycserével, vagy ha már egyéb lehetőség nincsen — nyugdíjaztatással.

De hát ennél az esetnél ott van a másik nagy nyomoruság-tényező is: az államsegély hiánya. Ezen a kálváriás uton is annyi sokan járnak még. Miért? Kinek telik gyönyörűsége abban, hogy ezt az évtizedes égetően-fájó kinzó sebet igazságtalan és érthetetlen, embertelen halogatással még fájóbbra, még kinzóbbra vájja? Akármilyen körülmények között lett légyen is megszavazva a lelkészek kongrua jogosultsága, akármilyen lehetetlenül le van is becsülve általa a lelkészek munkájának társadalom építő

értéke, végeredményében mégis csak el van ismervé vele, hogy letagadhatatlanul *érték*. Es ha az, miért kell a nyomorgatást még tovább, még magasabbra felfokozni a kiutalások és a lehetetlenül igazságtalan megállapítások elleni fellebbezések elintézésének évek hosszú során keresztül való halogatásával? Hát így értelmezik a kongrua-törvény végrehajtásának azt a sokat emlegetett rendelkezését, hogy a vallo-mások elintézése során a legmesszebbmenő méltányosságot kell alkalmazni?

Hiszen igaz, hosszú évek óta tanulgatjuk már, hogy mi a nélkülözés, de jogos kívánságaink teljesítését, megszolgált munkánk megérdemelt bérét annyi idők óta, reménytelenül mindig csak várni-várni, nyomoruság között, leroskasztó terhek alatt: elviselhetetlen, lehetetlen kötelezettség!

Ennek a kálváriás utnak ezt a már össze-roskadt, kétségbeesett utonjáróját azok segítő jóindulatába ajánljuk, akiknél nem kérdezi azt a balkéz, hogy mit cselekszik a jobb...

— vess —

Szociális tanulságok az Ujszövetségben.

Ennek a mostani emberöltőnek, amelyben élünk, legjellegzetesebb kifejezése a „*válság*” szó. Jóformán egyetlen olyan síkja sincs az életnek, ahol valamilyen formában ne kísértene a válság veszedelme. Nincs nap, hogy valahonnan kormányzati válság hírért ne hallanók; válságba jutott a politika, a gazdaság, a tudomány, — válság teszi próbára a hitünket, a lelkünket, az egész valónkat minden oldalról. A világot nyugtalanság, bizonytalanság, tévovázás és elkeseredés fészíti s töprengő elmék és türelmetlen kezek keresgélnek mindenfelé a válság megoldásának titkát. Az egyik oldalon vád, gyanúsítás, számonkérés és felelősségre vonás éri a válság vélt, vagy valódi okozóit; a másik oldalon mentő és építő munka folyik a válság áthidalására.

Érthető, ha ennek a nyomasztó helyzetnek a terhétől minden ember szabadulni vágyik. De van-e valami szabálya, módszere, törvénye a szabadulásnak? Hol az a törvény, amely a nemzetek közti életben a gyűlölet politikájának, a társadalomban az osztályharcnak, a gazdasági viszonyban a vagyonnak és nyomornak, a tudományban az előítéletnek és haladásnak, a vallásos életben a hitnek és hitetlenségnek ellentétéből előálló nyomasztó terhet le tudja emelni az emberiség megrokkant vállairól? Hol a mérték, amely eldönti, hogy az egyetemes emberi közösség hibáztatandó-e az egyes ember válságáért, vagy az egyén a társadalom válságáért?

E kérdések válaszául évszázadokról - évszázadokra, évtizedekről-évtizedekre, sőt esztendőről esztendőre hangzottak el feleletek; de számunkra egyik se kielégítő. A mi problémánk nem az, hogy keressük: mi az egyén helyzete a társadalomban, vagy hogy mi a társadalom kötelessége az egyénnel szemben. A mi számunkra a Krisztus által Isten gyermekeivé tett megváltottak testvéri közösségében élő keresztény hívő életprogramja az alapvető kérdés. Erre pedig 19 évszázadon tulra kell visszanyulnunk az egyedül tökéletes és mindenben kielégítő feleletért. A számunkra rendelt törvény a Krisztus törvénye, az életünkre nyomakodó terhek elviselhetővé tételének szabálya pedig az egymás terhének hordozása. „*Egymás terhét hordozzátok és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét*” (Gal. 6:2.).

Más megoldás, mint az, amit az Evangélium kínál, nem viheti előbbre ezt a mi válságba rekedt világunkat egy lépéssel sem a kibontakozás felé. Azzal természetesen számot kell vetnünk, hogy nem a bibliai idők társadalmi, gazdasági, világnézeti tényeinek a mi modern társadalmunk, gazdasági helyzetünk és világnézetünk talajába való átültetéséről, vagy utánzásáról van szó. mert ez a kísérlet balul ülne ki. *Az evangélium lelkére, Isten kijelentésének tisztító tüzére, az Ige új életmértékeket szabó kritikájára van szüksége* korunknak.

Ha századunk kulturáját és civilizációját a Szentírás emberének műveltségével és intézményeivel párhuzamba állítjuk, mindjárt szembe-tűnik, hogy nem a külső életformák és létmegnyilvánulások teszik a lényegét, hanem a szellem, a lelkület, mely mögöttük él és mozgatja, irányítja őket. Babilon, Egyiptom, Assyria, Görögország, Róma, Palesztina a maguk hatalmas és bámulatraméltó művelődéstörténeti teljesítményeivel már mind a multhoz tartoznak, de Isten kijelentése, mely e népek sorsában tette magát láthatóvá és ismerhetővé, mindörökké megmarad. Nem az dönti hát el a mi szociális világnézeti tájékozódásunk irányát, hogy milyen volt Palesztina vagy Kisázsia lakóinak, vagy akár Jézus tanítványi körének a szociális berendezkedése és az életfelfogása, — hanem az, hogy milyen utra akar vezetni bennünket Isten ígéje a mai viszonyok között?

A XX. századot a villany, a drótnélküli, a repülőgép határozza meg; — az újtestamentumi időkben a víz ereje, a szélfuvás, a teherhordó vagy igavonó állatok munkája és az emberi izomerő végzett el minden elvégzeni valót. A gőzről, az elektromos áramról, az atomenergiáról nem is álmodtak. Nem voltak részvénytársaságok, munkaadó-szövetségek, munkásszakszervezetek, kartellek, biztosítások. Nem volt nyolc órás munkanap és nem volt létminimum, nem volt sztrájk és nem volt sztrájk-törés. Nem volt valuta, nem volt gazdasági politika. Hol marad ez a primitív világ a mi

komplikált, bonyolult, fejlett világunk mögött?

S nekünk mégis az Evangéliumhoz kell visszatérnünk tanácsért, amely ebben a primitív környezetben szólalt meg Jézus Krisztus ajkán. Pedig ő nem is adott gazdasági programot és nem hirdetett szociális eszméket. De éppen ezért kell hozzá folyamodnunk, Ha Jézus arra korlátozta volna magát, hogy környezetének gazdasági elveit tisztázza és kortársai számára állítson fel szociológiai elméleteket, akkor a nyilatkozatait és tanításait már rég elhomályosította volna a feledés. De az általa adott, az Ő ajkán életté vált Kijelentés felette áll az időnek. Évszázadok multak el és évszázadok fognak eltelni még, de az ő beszédei soha el nem mulnak.

Krisztus evangéliuma nem egy nemzet, nem egy faji közösség, nem egy kor, — hanem az egész emberiség és a teljes világtörténelem számára érvényes program. Végzetes veszteség lett volna, ha Jézus egy meghatározott szociális, népjóléti vagy gazdasági rendszer paragrafusai közé zsugorította volna össze azt az ígéhirdetést, amelyet az egész világ újjáteremtésére rendelt Isten. Pedig az akkori politikai helyzet nagyon kisértő lehetett Jézusra nézve a tekintetben, hogy a világ megváltóját fajvédő nemzetiségi politikussá, sovíniszta propagandistává kisebbitse, a társadalmi osztálytagozódás pedig szinte tálcán vitte eléje az alkalmat, hogy mint az elnyomott rabszolgatömeg felszabadítója, kikihátsa az evangéliumi szabadság jelszavába burkolt proletárdiktatúrát. Keresztelő János például igen szerette volna római légiókat pusztító zsidó királynak látni a Messiást s Lukács evangéliumának „Hegyi-beszéd” töredékei ékesszólóan árulják el, hogy a kegyes orvos szívesen üdvözölte volna a Mestert egy kapitalizmus-ellenes mozgalom élén.

De Jézus e földön járva, e világban is megmaradt az idő és a világ fölött, isteni küldetése magaslatán. Igaz, részletezett reform-tervezetet nem adott, de belevitte az evangéliumot a világ életébe, mint a kovászt a kenyértészta-ba. Az igazságok, amelyeket ő hirdetett, áthatóbbak, messzeérőbbek és egyetemesebbek voltak minden vonatkozásban s így szociális téren is, semhogy paragrafusokba és végrehajtási utasításokba lehetett volna beszorítani őket. Alapelve Isten országa uralmának az elismerése volt: először Isten királyul való elismerése az egyes ember szívében, aztán az egyének által szükségképpen a társadalomban, nemzeti életben és nemzetközi viszonylatokban is.

Ezért elévülhetetlenek és felülmulhatatlanok az Újtestamentumból élénk táruló szociális tanulságok. Elég, ha egy-két példát emelünk ki erre nézve Jézus ígéhirdetéséből s ígéhirdetése hatásának az apostoli egyház életében való érvényesüléséből.

Hogy vélekedett például Jézus a vagyonról? Nem támadta meg a magántulajdont; de

másfelől a szegénységet, a vagyontalanságot se tekintette önmagában való áldásnak. Magát a gazdagságot nem ellenezte, csak azt, ha a vagyon elfordította tulajdonosa lelkét Istentől. De ebből a szempontból a szegénységet is veszedelmesnek látta, ha a nyomor aggodalmaskodóvá és Isten gondviselése felől kétségeskedővé tette a szűkölködőket.

Az a nagyon népszerű és sokat emlegetett állítás, mely napjainkban is divatos, hogy Jézus követői, a jeruzsálemi őskeresztyének, a vagyonról alkotott felfogásuk tekintetében kommunisták voltak, az evangélium fényében revizióra szorul. De éppen így módosítandó az az álláspont is, mely azt hirdeti, hogy az evangéliumi keresztyénség a magántulajdon sérthetetlen szentségének az őre. Amikor Jézus a hü sáfárról példalózott és amikor a jeruzsálemi őskeresztyének a vagyonukat értékesítették s közös kezelésbe adták, sajátosság új programot jelöltek ki a világ számára. Egyfelől tudni illik megtagadták ugyan a magántulajdont, de másfelől megtagadták a vagyonközösség kommunisztikus formáját is. A vagyonelidegenítés nem volt kényszerítő jellegű, aki megtette, azt a szeretet vitte rá. Úgy éltek együtt, mint egy nagy család s szeretetből folyó kötelességüknek ismerték, hogy senkit ne engedjenek szükségét szenvedni. Azt vallották, hogy magántulajdon nincs, mert semmi, ami az ember birtokában van, nem a saját magáé, — ez azonban nem azt jelentette, hogy vagyonközösségük kommunizmus volt, mert az ő közös vagyonuk felett sem az állam, sem semmiféle emberi érdekszövetkezés és csoportosulás nem rendelkezett; — ők a vagyon korlátlan urául és tulajdonosául Istent ismerték el. Az ember csak sáfára, bizományosa az Isten által rábizott vagyonnak. Isten minden emberre annyi gazdagságot bíz rá, amennyit ő tart az illetőre nézve szükségesnek. Ez a bizomány az illetőé, más embernek beleszólása nincs, — de viszont éppen az isteni megbízatás folytán a vagyon élvezőjének az a kötelessége, hogy gazdagságát ne a saját önző érdekei hasznára kamatoztassa, hanem Isten előtti felelőssége tudatában testvéri szeretettel a közösség javára fordítsa.

Másik időszerű kérdés, amit felvethetünk. Jézus felfogása a munka fontosságáról. A Jézus korabeli zsidókat, Jézus fajtestvéreit, mind Palesztinában, mind Palesztinán kívül, a munka szeretete és megbecsülése jellemezte. Jézus is tisztelte és elismerte a munka értékét, hiszen dolgozott ő is az apja ácsműhelyében. Az apostolai is mind munkás, dolgos emberek közül kerültek ki. Jézus — és utána Pál apostol — értékelése szerint a munkának méltósága van. Ez a megállapítás nagy dolog volt abban az időben, amikor a görög-római közfelfogás lenézte és megvetette a fizikai munkát. A filozofálást, a tudományokkal való foglalkozást, a politikát és a katonáskodást tartották csak a

szabad emberhez méltónak, a munkára csak a legalacsonyabb rend és a rabszolga osztály volt való. De Jézus igehirdetése teljes tisztességet biztosított a munkának is. Bizonyára ez a magyarázata annak, hogy az evangélium leggyorsabban a szegény dolgozók és a rabszolgák között terjedt — s talán ezért is nem érezte sürgősnek az őskeresztyénség a munka közkatónáinak, a társadalom által megvetett, de az evangélium által felmagasztalt rabszolgáknak azonnali felszabadítását.

Jézus előtt sem a társadalmi állás, sem a vagyoni helyzet nem volt fontos az ember értékének és meghatározásában. A lélek emelkedettsége és tisztasága szabta meg, hogy ki mennyit ér. Ezért lehettek még a koldusok, a csonkabonkák, a megtérő bűnösök és paráznák is hivatalosak a királyi lakomához. S ez eltörölte a faji különbségeket is. Pál azért vallotta, hogy ő köteles zsidónak is, görögnek is, barbárnak is, mert tudta, hogy ez az egyenlő mértékkel való mérés a Krisztussal szembeni kötelessége. Az ő megítélésében azt az emberiséget, mely a maga anyagias, tudatlan, primitív, önző, kicsinyes lényegességében élt körülötte, Isten akarata, Istennek az ember felől alkotott gyönyörű elgondolása és eleve elrendelése emelte felséges magasságba.

Se a Jézus, se a Pál emberszeretete nem volt pusztán filantrópia. Emberszeretet volt, de nem az emberiség szociális viszonyainak megreformálásával és megjavításával törekedett az ember helyzetének jobbá tételére, hanem az ember Istenhez való felemelésével akarta megszentelni és újjáteremteni a szociális körülményeket. Eledel? Ital? Ruházat? Megélhetés? *„Keressétek először Istennek országát s az ő igazságát — és ezek mind hozzáadottnak néktek!”*

Az igazi emberszeretet ebben az evangéliumi mintában áll előttünk. Jézus és az újtestamentumi igehirdetők valamennyien, fájdalommal szemvédellyel igyekeztek tudatára ébreszteni a világot annak, hogy Istenre van szüksége. A mi mai válságos világunk életéből is ez az egy dolog hiányzik. Minden megoldási kísérlet, minden szociális reform kezdetűl és véghezvitele közben az a legfőbb kötelességünk, hogy belevigyünk a lelkekbe Isten szükségességének az érzetét.

Isten nélkül sohasem fogjuk megoldani tudni a válságot. (Kálv. Világ.) *Maksay Albert.*

Problémáink.

Különös és szomorú eset, de végesett, amely a magyarországi O. R. L. E.-nek a világi tisztviselők választásának körültekintő elbírálása ügyében hozott, s hivatalos lapunkban is közölt ismeretes határozata jogosultságát nálunk is igazolni látszik.

Egyik lelkészársunk, presbitériumának egy intelligens tagját, aki különben em. világi tanácsbíró is, megkérdezte néhány véletlenül jelenlévő más vallású egyén előtt, — hogy miért nem élt az ünnep alkalmával Úrvacsorával, amikor is annak végeztével, fontos egyházi ügyek elintézésére is sor került volna? Mire ez a világi papunk a következő jellemző, jeles feleletet adta. „Ugyan kérem tisztelendő Úr, különben is olyan neveléses dolognak tartom az egész Úrvacsorát, adnak egy darabka kenyeret és pohárból egy korty bort inni! Ha én kenyeret akarok enni és bort inni, azt otthon is megtehetem!”

És itt álljunk meg egy szóra! Hogy ilyesmi megtörténhetik, valljuk be, hogy abban mi magunk is hibások vagyunk, nem tudunk magunknak nevelni hitben erős világi generációt, igen sokszor fajt, osztályt, sőt politikát is előbbre való dolognak tartunk, mint hitünket és Isten országának dolgait. Pedig a hit mindennek előtt! Ebben a tekintetben tanulhatnánk a katolikusoktól. Nem az volna legfőbb kötelességünk, hogy mindent Isten dicsőségének szolgálatába állítsunk?! De ha a racionalizmus utvesztőin bolyongunk s az üdvtörténeti tényekről ennek megfelelően gondolkozunk vagy nyilatkozunk, lehet-e akkor csudálkozunk az efféle kilengéseken?

Világi papjaink egy része elismerésre méltó ügybuzgósággal forgolódik oltáraink körül s építgeti omladozó falainkat, de ezt — ami különben is becsületbeli kötelessége minden kálvinista magyar embernek, — méltán el is várhatjuk mindegyiktől, egész a végső konzekvenciáig, hogy hitünket a családi életben és a gyermekeikben is tovább plántálják, védjék, gyermekeiket zárdai nevelés helyett, tiszta hitvallásos kálvinista nevelésben részesítsék, hiszen ezt a minimumot nemcsak a lelkiismeret, hanem az elfoglalt vil. papi pozíció is megköveteli! Nem szabad és nem lehet túl liberálisnak lennünk! Az O. R. L. E. ezen a veszélyes uton parancsolt „megálljt” — ismeretes határozatával, amely hova — tovább itt is problémává válik és felette alkalmas témája lehet a lelkész értekezleteknek.

A fenti eset, amelynek valóságában nincs okunk kételkedni, liturgiánk legmagasztosabb részét, profán módon aposztrofálja! Miután pedig ez eset hivatalos egyházi aktus alkalmakor regisztráltatott az illető lelkész által, egy em. legfőbb tisztviselőnek jelenlétében, mi sem természetesebb, hogy az Őrállók tudni fogják kötelességüket, amelyet különben az E. T.-ek is világosan előírnak! „En garde”

„Örök életet kerestek a halál birodalmában? Ott nincs. Hogyan legyen ott örök élet, ahol igazi élet sincs?”

Augustinus.

HIRBEK

— **A theologiai és középiskolai internátusra** az eperjesi missziói egyház (500 k.) és Papp István főerdőtanácsos, ottani presbiter (500 k.) együttesen megajánlották az 1000 k. hozzájárulást s a megajánlott összeget be is fizették. Isten segítségével — ha lassan is — állandóan gyarapodik azoknak száma, akik átérzik, hogy az egyháztól vett áldásokért viszonzószolgálatlaltartoznak.

— **Lelkészebeiktatás Bátyuban.** Örvendetes és bensőséges ünnepe volt a bátyui református gyülekezetnek folyó hó 7-én, vasárnap délelőtt, mert ezen a napon iktatták be új lelkészüket: Nyitray Bélát, akit egyhangú meghívással választottak meg. A beiktatást a délelőtti, ünnepi istentisztelet keretében: Fóris Endre barokaszói lelkész, esperesi megbízott végezte. Ezután Nyitray József, Nyitray Dezső, Molnár Károly és Anné Ödön énekelték el az „Áldások Istene” c. énekét, Nyitray Izabella orgona kísérete mellett. E lélekemelő ének közben ment fel Nyitray Béla, az új lelkész, a szószékbe és elmondotta beköszöntő beszédét II. Kor. 3:1-6 versei alapján. Istentisztelet után ünnepi ebéd volt, melyen lelkes felköszöntők hangzottak el, Isten áldását kérve a bátyui gyülekezetre s új lelképásztorára.

— **Meghívó a lévai VI-ik református diákkonferenciára 1931. július 1.—2.** A Csehszlovák Köztársaság összes főiskoláin lévő református főiskolai hallgatókat és a középiskolák felsőbb osztályu református növendékeit hilttestvéri szeretettel hívjuk meg a VI-ik országos református diákkonferenciára. A szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes református egyház konventje az anyaszentegyház meleg szeretetével és az ifjuság iránt érzett felelősséggel és gondtartással kéri a maga gyermekeit együttes találkozásra. A református diákkonferenciák eddigi eredményei feljogosítanak bennünket arra a reményre, hogy a református főiskolai és középiskolai ifjuság folyó évi találkozója is erőteljes lelkiépülést, hittestvéri összefogást s a jövő komoly munkájára megfelelő felkészülést fog eredményezni. A konferencia három főelőadását Balogh Elemér pozsonyi püspök (Cseh magyar és szlovák történelmi kapcsolatok), Fábíán Dániel (A mai magyar ifjuság ideológiai vivódása) és Sörös

Béla (Ifjuságunk jövője) tartják. Mindhárom előadás az ifjuságnak több oldalról elhangzott egyenes kérésére vétetett fel a programmba. Így a konferencia sikere teljes mértékben biztosítva van. A konferencia csak d. e. és esetleg este dolgozik; így a délutánt fürdésre vagy kirándulásra lehet fordítani. A keletről utazók visszajövet csoportosan megtekintik a Tátrát vagy Kassát. *A konferencián való részvétel teljesen díjmentes.* A megjelentek a lévai családok ismert magyar vendégszeretettel fogják élvezni. Jelentkezni a következő címre kell: *Ref. Lelkészi Hivatal Levice.* Akik a vasuton féljegyre tartanak igényt, azok adataik pontos megjelölésével (Név, fakultás, vagy középiskolai típus, egyetemi város, szemeszter, melyik állomásról indul,) jelentsék ezt be Nagy Sándor ref. theologiai szénior *Lučenec. Ref. Theologia* címre legkésőbb jun. 20-ig, de ajánlatos korábban. Minden remény meg van arra, hogy az illetékes minisztérium most is megadja a félvasuti kedvezményt. A középiskolások iskolavárosukból, mint iskolai kiránduló csoport mehetnek, ha önnél többen vannak. Közlebbi felvilágosítást iskolavárosuk állomás-vezetősége ad. A rendezőség indokolt esetben segélyezést is nyújt az arra ténylegesen rászorulóknak.

A Konferencia Rendezősége.

— **Az énekes könyvekből** az elmúlt évben a magyarországi egyházkerületek 19.650 pengő jutalékot kaptak.

— **A Nemzetközi Naptárreform Liga** az egész világon propagandát fejt ki egy új naptár készítése érdekében. A Liga elve az, hogy az év 364 napból álljon, minden hónap 28 napos legyen. Ezért július—augusztus közé egy 13-ik hónapot kell beiktatni, amelynek neve Sol (Nap) lesz. A 365-ik nap kívül esik a naptáron és nemzetközi békenap lesz. A hónap elseje mindig hétfővel kezdődne és a húsvét mindig április 15-re esne. Eddig 9 állam kivételével valamennyi beleegyezett a reformba, ha ezek beleegyezését is sikerül megnyerni, úgy 1934-ben életbe szándékoznak léptetni az új naptárt.

— **A márianosztrai büntetőintézetben** az igehallgatásra a büntetőintézet lakói minden ünnepnap kétszer, csütörtökön pedig reggel összejönnek. Az énekét egy elitelt vezeti harmóniumon. Az intézetnek vannak énekes könyvei is. De van olyan elitelt, aki csak azért dolgozik, hogy keresményéből egy zsoldárt vehessen magának.

— **Magyar cserkészek felhívása a magyar társadalomhoz!** A csehszlovák Cserkészsövetség fennállásának húszéves jubileumát üli. A jubileumot „Jamboree”-val, azaz cserkész világbajnokság rendezésével óhajtja ünnepé avatni. A Jamboreen a szlovenszkói magyar cserkészek is részt akarnak venni. Nemcsak a szíves meghívás, az önálló magyar mintatábor lehetővé tétele kötelezi erre őket, hanem a magyar cserkészlet multja is. Meg kell mutatnunk erőnket, lendületünket a Prágába cserkésztalálkozóra jövő idegen nemzetek fiainak: A Jamboree 1931. június 27-től július 3-ig tart és azon különféle versenyek szerepelnek. A felszerelés kiegészítése, a magyar mintatábor felállítása, az élelmezés és az ut nagy anyagi áldozatot kívánnak, melyet a szegény magyar cserkészcsapatok előteremteni nem tudnak. Bizalommal fordulunk a magyar társadalomhoz, tegye lehetővé szíves adakozásával a magyar cserkészlet méltó részvételét a prágai nagy cserkésztalálkozón. A legkisebb összeget is hálás szívvel fogadjuk és köszönettel nyugtázzuk. A szíves adományokat *Mrenna József* országos magyar titkár, *Érsekujvár* címre kérjük.

— **A Magyar Vasárnap legújabb száma.** A Slovenskói Magyar Kultur Egylet népszerűsített mindenütt kedvelt havi folyóiratának, a Magyar Vasárnapnak legújabb számában sok érdekes közleményt találunk. „Olaszország híres diszkertjei”, „A Fauszt mondá”, a Csendes óceáni szigetekről szóló érdekes földrajzi közlemény, egy cikk a nevelőhatású könyvekről, hasznos tudnivalók Semmelweisről, az indiai állapotokról, egy régi ősemlősről, a jövő gépkocsijáról, a világ kaucsuktermeléséről. Két derűs novella teszi színessé a lapot, melyet dr. Alapy Gyula orsz. főtítkár szerkeszt. A lap megrendelhető évi 12 koronáért a SzMKE titkárságánál, Komárom-Komárno, Kulturpalota.

— **Oroszországban** a legújabb rendelet szerint a divatot törölték el. A rendelet kimondja, hogy Oroszország területén úgy a férfiak, mint a nők kizárólag az állam által előállított egyenruhát kötelesek viselni. Az egyenruha minden társadalmi osztály részére egyforma. Az egyenruha viselése kötelező; aki más ruhát merne viselni, szigorúan megbüntetik.

— **Az új istentiszteleti rendtartás Debrecenben.** A debreceni református egyház lelkészi kara felhívást, illetve értesítést adott ki a

gyülekezetek tagjaihoz, melyben bejelenti a zsinat rendelkezését az új istentiszteleti rendtartás életbe léptetését illetőleg. Kéri a híveket, hogy fogadják megértéssel az új liturgiát s bejelentik, hogy a zsinat határozata értelmében a debreceni gyülekezetekben életbe léptetik az új rendtartást.

— **A jezsuiták száma** az egész világon 21.000. A mult évi gyarapodás 450. Az Egyesült Államokban most 4231 jezsuita van.

— **A „Pénzen Árult Szentség”** A budapesti katolikus érseki helynök rendeletet adott ki a plébánosokkal való megállapodás alapján, mely szerint a keresztelest nem jár stóla a lelkésznek. A Debreceni Protestáns Lap kétszer is foglalkozik e kérdéssel s mindenben aláírjuk sulyos megállapítását: „Egy percig sem volna szabad tovább tőrni, hogy a keresztelest stóla továbbra is fennálljon s a soha nem szünetelő vallás- és egyházellenes propagandának „a pénzen vett szentségről” nagyon olcsó, alkalmas és találó témát szolgáltasson.” Az egyik budapesti lelkész most azt a nagyjelentőségű indítványt tette, hogy a keresztelest stóladijából vessük meg az alapját a magyar református külmiszióknak! Még pedig úgy, hogy a keresztelest stóladijra önként lemondó lelképásztorok a stóla egyharmadát a magyar külmiszió, egy harmadát a Szeretetszövetség, utolsó harmadát pedig saját gyülekezetük szegény gyermekei javára ajánlják fel. Ez a kérdés bizony reánk nézve is nagy fontosságú volna és ha mi talán nem is mehetünk el addig, mint a magyarországiak, de bizonyára lehetne módot találni a kérdés valami olyanféle megoldására, hogy a keresztelest stólajövedelem fele a gyülekezetbeli nyomorgó kisdedeknek, — másik fele meg a beretkei árvaháznak jusson.

HIVATALOS RÉSZ

Református keresztyén püspöki hivataltól,
Pozsony.

670/1931. szám. Pozsony, 1931. VI. 9.
Tárgy: Externista tanítójelöltek hospitálása.
Körlevél. Valamennyi Nagytiszteletű Lelkészi és Esperesi Hivatalnak, mint Iskolaszéki Elnöknek! Az iskolaügyi és nemzetművelődési minisztérium pozsonyi Referátusának 31796/II-1931. számú megkeresése folytán, felkérem a kerületembe tartozó összes iskolaszéki Elnökségeket, hogy a vezetésük alatt álló ref. egy-

házi iskolába jelentkező externista tanítóeretségi előtt álló növendéket hospitálni engedni szivesek legyenek és az ilyen egyént az iskola széki elnök megerősítésével, az iskola vezetésével megbízott u. n. igazgató tanító jelentse be illetékes tanfelügyelőségének. A bejelentésnél figyelemmel kell lenni a jelentkező pontos nevére, személyi adataira és különösen a hospitálás kezdő idejére. A hospitálást igazoló bizonylatot az igazgató tanító, állítja ki, kinél a hospitálás történt, amit a lelkész, mint iskolaszéki elnök megerősít. A törvényben előirt 12 heti, illetve egy évi hospitálásnak május 1.-re be kell fejeződnie. (Az első időtartam az ovodásokra vonatkozik). Minden tanítóeretségizni szándékozó externista azonban legalább féléletet kell, hogy hospitáljon. Ez alól felmentést csak a Referátus adhat. A félévi időt nem rövidíti meg az sem, ha a jelölt netán több órát hallgatott volna, mint az előirt heti óraszám. Hospitálás csak a tanfelügyelőség direkte erre szóló engedélyével válik jogerőssé, illetve a vizsgáló fórumok által elismertté. A hospitálást igazoló bizonylatra 8 kő. okmánybélyeg kell. Kimerítőbb értesítés a tanfelügyelőségtől adatik meg az isk. igazgatóknak. Szeretettel kereszttyén szolgáljuk

Balogh Elemér
püspök.

Pályázat. A pallói (palov-i) ref. egyház presbitériuma lemondás utján megüresedett előkönyörgő kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1.) Lakás, kert, megfelelő melléképületekkel; 2.) 1242 □-öl szántó föld; 3.) 14^{1/2} (tizennégy és fél) köből szemes élet (fele buza, fele rozs); 4.) Közös iskolai föld bérletének megállapított hányada; 5.) Fa pénz 50 korona; 6.) 40 fél gyalog nagyszám; 7.) Kert és 5 vékás föld szántása s boronálása; 8.) Stóla az egyházkerület megállapítása szerint. Díjlevél értéke államhatósági megállapítás szerint 1548 korona; a többi államsegély, mely az állás elfoglalása után kérvényezve lesz. Jegyzet: Az ötvékás föld adóját javadalmas fizeti. Kötelesség: I-VIII. osztály tanítása, istentisztelet végzése, énekkar tanítása és vezetése. Lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Minden második vasárnap délelőtt, amikor az anya egyházban van istentiszteletet, Báltán kántori teendő végzése (1 kilométernyire). Ugyanakkor Palov-ban nem kell végezni. Tanítás nyelve magyar: Pályázhatnak: állampolgársággal, nostrifikációs vizsgával, s oklevéllel rendelkező: I.-ször ref. férfi tanítók. II.-ször ref. nőtanítók; III.-ször evang. férfi vagy nő tanítók. A II. és III. csoportban lévők csak ideiglenesen választhatnak meg; s a nőtanító női kézimunkát és háztartást is köteles lenne tanítani. Pályázati határidő: a pályázat megjelenése után 2 (kettő) hét. Az állás 1931 év szeptember 1-én elfoglalandó. Személyes megjelenés javasoltatik, de az egyház vasutköltsé-

get nem ad. Vasutállomás helyben. Pályázatok Ref. Lelkészi Hivatal Bátfa pp. Tarnovce küldendők.

Pályázat. A giczei ref. egyház pályázatot hirdet az eltávozás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: 1.) Megfelelő lakás, melléképületekkel. 2.) 10 köből buza. 3.) ¹/₂ köből zab. 4.) 43 Kő. készpénz az egyház pénztárából. 5.) 3 kat. hold 295 □-öl szántóföld és 2 kat. 721 □-öl rét. 6.) 4 m³ tűzifa beszállítva. 7.) 8 drb. marha-legeltetési jog. 8.) az adót az egyház fizeti. 9.) Stóla. 10.) Az államsegélyért folyamodik a presbitérium, de azt nem garantálja. Kötelesség: Az osztatlan iskolában a tanítói és kántori teendők lelkiismeretes végzése. Kanonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén mindenkor istentisztelet végzése, kórus vezetése s ha orgona lesz, az istentiszteletet orgona kísérettel végezni, belmissziói munka. Tanítási nyelv magyar. Okleveles, rendes, állampolgársággal bíró férfi tanítók a 86400/I-929 számú miniszteri rendelet alapján felszerelt kérvényeiket f. év július hó 29-ig adhatják be a giczei ref. lelkészi hivatalhoz. Posta: Licince Hucin.

Ref. presbitérium.

Pályázati hirdetés. A palágyi ref. egyházközség magyar tannyelvű iskolájának ujonnan szervezett II. tanítói állására pályázatot hirdet. Javadalom: 1200 kő. előleges havi, vagy negyedévi részletekben, 336 kő. laktér, 20 kő. kertvátság, törvényszerű államsegély. Kötelesség: a kijelölt osztályok tanítása –tanítónőknél a kézimunka is— segédkezés az egyháztársadalmi munkában, kartársának szükség esetén való helyettesítése is. A megválasztás (egyelőre) ideiglenes, csak az 1931-32 tanévre hat ki. Pályázhatnak ref. és evangélikus férfi és nő oklevéllel és állampolgársággal bíró tanítók. A bratislavai Isk. Referátus 86400/I-1929 sz. rendelete szerint felszerelt kérvények 1931 július 1-ig küldendők a ref. lelkészi hivatalhoz Palád pp. Ruska. ž. XX. Iskolaszék.

Pályázat. A szürtei ref. egyház presbitériuma az ujonnan szervezett, ez idő szerint még ideiglenes II. tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: az egyháztól 1200 kor. 336 kor. laktér, 20 kor. kertvátság havi előleges részletekben kifizetve. Államsegély kérelmezve lesz, de érte az egyház felelősséget nem vállal. Pályázati határidő 1931. június 30. Választás július 5-én. Tanítási nyelv magyar. Kötelessége: a kijelölt osztályok vezetése, női-kézimunka tanítása, egyháztársadalmi munkában segédkezés. Pályázhatnak állampolgársággal és oklevéllel bíró ref. tanítónők vagy tanítók. Kellően felszerelt pályázati kérvények lelkészi hivatal Surty, pri Čop. címre küldendők.

Ref. presbitérium.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseli viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Szakszerű orgona javítást

teljes garanciával

vállal

Kofman Kázmér

hangszerület és hangszerjavító telep
UŽHOROD, Korjatovics tér 4. Tel.: 314.

Fiók:

MEKACIYO Biskupska u. 9.

HALTENBERGER
KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosóglyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása k. 35.

Külön posta-osztály.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novin, známek povolené fediťelstvim pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

Ref. Lelkészi Hivatal

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Verké Kapuány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a calszeri lelkész hivatalhoz küldendők.

M E G J E L E N I K M I N D E N V A S Á R N A P .

Élet ez?...

Felteszem, hogy nem volt és nincs olyan papi ember, aki — protestáns papi embert értek! — csupán világi előnyökért és nem hivatásérzetből lépett volna a papi pályára. Magamból indulok ki. Engem sem vezetett más cél, mint egy földi életen át szolgálni híven annak a magasabb eszmének, hogy jobbak legyenek az emberek a Krisztus által. Mondhatnám, ezzel a hivatásérzettel jöttem a világra, mert szüleim és anyyi sokan az őseim közül, mint papok, vagy tanítók, hasonlóképpen ezt a magasabb eszmét, az Anyaszentegyházat, a Krisztust szolgálták. Az édes apám is pap volt s az édes anyám papleány és papné a javából s bizonyára az ő gondos szárnyaik alatt formálódott úgy a lelkem, hogy mikor életem a pályaválasztás fordulópontjához jutott, csak régi, gyermekkori vágyamat követtem, mikor annyi ezer pálya közül habozás nélkül a papi pályát választottam. Édes apám nem befolyásolt szándékomban sem jobbra, sem balra, hanem édes anyám, a kinél pedig jobb kálvinista papné ma sem ismerem, többször megpróbálkozott eltéríteni a szándékomtól. De én csak a szívem szavára hallgattam s annak ösztönző sugallatát követtem. Már negyedéves teológus deák voltam, s az édes anyám még akkor is azt tanácsolta, hogy más pályára lépjek; ilyen formán beszélt: édes fiam, a papi pályánál nincsen szebb pálya s azok, a kik finomult lelkűek, meg is értik és értékelik a papot, de az élet mégis azt mutatja, hogy a népnevelés rengeteg sebző tövissel jár, tehát gondold meg, elég erős lesz-e azoknak a mindég szuró töviseknek fájó sebeit elviselni?...

Jaj de igazán beszélt az az én halottaiban is örökké áldott édes jó anyám!

Alig léptem ki az iskolából a másik, nagy

iskolába, az életbe, már is úgy éreztem, mintha izzó lelkemet jeges vízzel öntötték volna végig durva kiméletlen kezek. Pedig az az idő még az u. n. boldog békevilágban volt. Én, a pásztor, mindég szépet, jót akartam, de a nyáj sokszor nem fogadta meg a pásztor szavát. Nem szerették, ha én tanítok, hanem ők akartak engem tanítani. Nem engedték, hogy a magam gondolatköréhez emeljem fel őket, hanem úgy szerették volna, hogy én szálljak le az ő gondolatvilágukhoz. Bizony, igaza van Mikszáthnak, mikor azt mondja, hogy a hegyek csak távolról kékek, de ha rajtok járunk, akkor látjuk a sebző köveket és áthidalhatatlan szakadékokat. Távolból az erdők is szépek, poetikusak, harmónikus színeztséget mutatnak, de ha megállunk benne és nézzük a fákat, akkor látjuk, hogy az egyik makktermő tölgy, a másik tülevelű fenyő, a harmadik szurós galagonya.

Gyermekszemmel én is kéknéztem az egyház köszikláját, de férfiszemmel nehezen járható utakat ismertem meg benne. Ifjúi szívvel a testvéregység rózsaberkeinek néztem a gyülekezeteket és mikor benne éltem, akkor láttam, hogy tagjainak nagyobbik része más-más fa, melyek odvában ott lapul, sziszeg az álmok, undok kigyó. És lassan, hovatovább hullott, pattogzott le lelkemről a zománc, mint az edényről szokott, ha kemény tárgyat koccantanak hozzá. Lehetséges, bennem is voltak hibák, mert minden ember csak ember s ezek között kétségen kívül a legnagyobb volt az, hogy nem tudtam a méltatlan bántásokat könnyedén venni, hanem mélyekben vettem a kelletlenül szívemre azokat s ilyenkor, szánva csalódásra csavarodott életemet, keserűen fakadt fel lelkemből az érzés, a kérdés: élet ez?...

Azóta évtizedek homokszemei peregtek le életem óráján. Azóta másnak látom a papi pályát; másnak annyiban, hogy még százszor és ezerszer lelket próbálóbbnak látom.

Már a világháború folyama alatt keserű tapasztalatokat tettem. Itthon annyira elégedetlenné lettem a viszonyokkal, látva az itthonmaradottak kiuzsorázó kapzsiságát, Istentől elfordulását, hogy lélekgyógyításul elmentem tábori lelkésznek, a harcoló katonák közé, gondolva, hogy ott a halál tornácában jobban értékeli az Isten szolgáját, de bizony az alatt az egy év alatt, mit a Piavé-fronton töltöttem, a legpergőbb tűzben, mikor az emberélet hájzálon függött, akárhányszor hallottam ocsmány átkozását az Isten szent nevének, mintha az Isten lett volna az oka az életveszedelemnek, életpusztulásnak. Hanem hát ez hagyján, hiszen ezt esetleg mentheti még a rendkívüli helyzet. Hanem az már nagyon az idegeimre ment, mikor csendes napokon az aktív tisztektől, tehát tanult, művelt emberektől — még ref. pap tisztfiától is — kellett hallanom olyan kijelentéseket, vallási problémák felett filozofálván, hogy a papi hivatal teljességgel fölösleges, a pap semmi produktív munkát nem végez, miért is a munkája absolute értéktelen.

Ezt a felfogást láttuk aztán egész durva mezeitelenségében megnyilatkozni a forradalomkor és a forradalom után. Ismerjük a vörösuralom viselkedését az egyház, a vallás, a papok iránt. Sőt a vörösek ezen viselkedését csaknem elhomályosította saját hiveink hasonló viselkedése úgy, hogy akkoriban papnak lenni némely gyülekezetben egyértelmű volt a mi Urunk Jézus Krisztus kinszenvedésével. S vajjon akkor is az a gyűlölség szenvedelmei tűzében egyedül álló lelkipásztor nem tette-e fel magának, magában, a kérdést: élet ez?...

Aztán gondoljunk vissza a legutóbbi 12 évre. Felülről is, az államkormány részéről, mennyi megaláztatásban volt részünk! Ezeket a sebeket azonban nem szakgatom fel éppen most, mikor már a megértés keze látszik kinyulni felénk. De két dolgot így sem hagyhatok említés nélkül. Az egyik az, hogy a kormány az akadémiai, illetve egyetemi végzettségű lelkészek évi javadalmát 9000 kč.-ban állapítja meg, míg egy u. n. várományos tanító fizetése, már 18 éves életkorban is, ennél több, nem is említve, hogy az u. n. *gyorstalpalással* végzett tanítóé, ki talán a polgári iskolát sem végezte el rendszeresen, sokkal-sokkal több s nem említve azt sem, hogy egy nemzetgyűlési képviselőnek, kitől az írni-olvasni tudáson kívül más kvalifikáció nem kívántatik, évi fizetése 60.000 kč. A miénk, lelkészeké, kik az embert embernek neveljük, 9000 kč. A ki régi szolgál s több gyermeke van, valamivel több. S ebből meg kell élni a lelkésznek lelkészi állásához mért tisztességes módon, rengeteg adókat kell fizetnie, esetleg több gyermeket is iskoláztatni, vidékről,

városban. Ehez művészet, nem, ehez bűvészet kell.

• Élet ez?...

A másik dolog pedig, a mit nem hagyhatok említés nélkül, az, hogy a hiveink nagyon jól tudják, milyen védelemre számíthatunk mi, lelkészek, az államkormány részéről s lelkészükkel szemben aztán ehez képest viselkednek ők is. Ezt a hiveink maguk sem titkolják, sőt az olykor önmaguk által is megsokalt viselkedésüket éppen ezzel magyarázzák és indokolják. Régen, a vallásüldözések idején, a hivek ragaszkodásából merítettek erőt prédikátoraink a hatalmas méltatlanságai között. Ma másképpen van; nincs rend és fegyelem, hiszen a hivek szabadon és bántatlanul tehetnek, a mit akarnak; a lelkész fizetését sok helyen egyik ösztől a másik öszig hordják és mégsem folyik be s ami befolyik is, kevés benne a köszönet, mert az nagy részben gaz, másodbuzával kevert s a mérés alkalmával, meg uton-utfélen, átkos szitkokkal fűszerezett. De a lelkész azért legyen nyájas s legyen minden tekintetben jó pásztor, hü pásztor, lelkes pásztor!... Bizony, szó szerint teljesül az Irás szava, hogy „a pásztor az ő életét adja az ő juhaiért.” Legalább is életének egy jó részét adja, mert ilyen élet mellett éveikkel rövidül élete.

Élet ez?...

Élet!

Igen. Bármennyire csüggesztő és kétségbeejtő is a lelkészek mai helyzete, de éppen az ilyen csüggesztő és kétségbeejtő körülmények próbálják meg a lelkészt, hogy igazán lelkész-e!? Sok lelki torturán mentem már át lelkészkedésem három évtizedes ideje alatt és sok olyan keserű órát éltem már át, a minőt nem kívánok az ellenségeimnek sem, de mégis azt mondom: nem bántam meg, hogy pap lettem s ha újra születnék, újra pap lennék. Egyetlen támogatóm a csüggesztő körülmények között az én *hitem*. Folyton lelkemben cseng-bong a Krisztus szava: „Nem jöttem, hogy az igazakat hívnam, hanem a bűnösöket, megtérésre!”

Mindezt pedig abból az alkalomból mondtam el, hogy e napokban van az ideje annak, hogy a középiskolákból kikerülő ifjak pályát válasszanak s azoknak, kik a lelkészi pályát akarják választani élethivatásukul, megmondjam, a mit az én édes jó anyám mondott egykor nekem: a papi pálya a legszebb pálya, de erős lélek, erős hit kell hozzá s van-e, ifju testvérem, erős lelked, erős hited!? Ha van, akkor, csak akkor válaszd ezt a pályát. Hittel hegyeket lehet mozdítani. *Az aratnivaló pedig Csabay Pál*

„A gondolat kezdődik s a gondolat végződik; a szó felcsendül, a szó elhal; a fül hall és a hallás megszűnik, — a Te dicséreted azonban mindörökre fennmarad.”
Augustinus.

Az egyház szociális munkája.*)

Irta: Dr. Makkai Sándor püspök.

I. A szociális kérdés a mai világban és a mostani beállításban olyan mezőt ölel fel, amelynek tárgyalásánál bizonyos korlátozásokat kell tennünk. En is csak szempontokat akarok adni. Mivel a társadalmi kérdés alatt az egyházban is nagyon sok mindent értenek, az egyház szociális problémájánál is korlátozásokat kell tennünk. Ennek a kérdésnek egyik nagy ága, amely már belenyulik az egyház és államok életébe, az a hatalmas osztályharc, amely a tőkés és a munkás között folyik. A szocializmus mint szociáldemokrácia feladatául tüzte ki, hogy az elnyomott és kizsákmányolt munkásosztály érdekeit megvédelmezze a tőkés osztállyal szemben. Ennek egy tulzó következménye a kommunizmus, mely egy megfordított osztályuralmat alakított ki.

Szűkebb értelemben a társadalmi kérdés alatt azt kell értenünk, hogy milyen módon lehet a társadalmi életet biztosabbá és harmonikusabbá tenni. — Ide tartoznak azok az intézmények, amelyek ezt az egyensúlyt biztosítani kívánják, (szegény-, árva-, beteg-ügy, ide tartozik a harc a szociális bűnök ellen, amelyek a társadalom egyes rétegeit nagy mértékben pusztítják (alkoholizmus, vérbaj).

A társadalmi kérdésbe sok mindennapi probléma torkollik bele. Az a kérdés, hogy a keresztyén egyház általában milyen mértékben foglalkozott ezzel a kérdéssel, hogy mi az egyház hivatása az osztályharc, a gazdasági javak igazságos megosztása, az emberi jogok lehetséges érvényesítése, az emberek anyagi és lelki existenciájának biztosítása, a közjóllétre vonatkozó berendezkedések. (szegény-, beteg-, árva-ügy) s a társadalmi problémát alkotó más nagy közügyek elrendezésében és megoldásában?

Eltekintve attól, hogy a történelem folyamán az egyház milyen módon rendezkedett be ezekre, nekünk az evangéliumot kell tekintetbe vennünk, mert az egyháznak egyetlen fundamentuma, mely a hivatását előírja: az evangélium. Annnyiban végzi az egyház a maga munkáját, amennyiben az evangélium által követelt munkát végzi. Ha így nézzük a dolgot, azt találjuk, hogy az evangéliumban nincsenek szociális kérdések. Az evangélium nem állítja be az osztályharc kérdését, nem ad utasításokat arra nézve, hogy az emberi társadalmat hogyan kell berendezni. Az evangélium nem arról szól, hogy milyen ideális társadalmi rendet lehet megteremteni, s mi ennek a módja, sem társadalmi intézmények alapítására való utasítások nem foglalhatnak benne. Mert a mi Urunk Jé-

zus-Krisztus az egyes emberhez szól és arra lekteti a sulyt, hogy az egyes ember ismerje, hordozza a felelősséget, hogy térjen meg és legyen Isten gyermeke. Ezen fordul meg az egész kérdés. Nem az a fő, hogy jobb sorsba kerüljenek a szegények, vagy a betegek, hogy a hatalmasak és rabszolgák viszonya jogi elrendezést nyerjen, hanem hogy a rabszolga mint rabszolga, az úr mint úr, a szegény mint szegény legyen Isten gyermekévé. A lelki átalakuláson van a hangsúly. Pál apostol az első keresztyén gyülekezetekben, ahol az evangéliumot széjjel hordozta, ezekben a kérdésekben intézkedik. Ha valaki szolga, ne törődjék vele, ha valaki úr ne törődjék vele, ha vagyona van, vegye úgy, mintha nem volna, mert az egyetlen fontos dolog az, hogy akár élünk, akár halunk, az Uréi vagyunk.

Az evangélium nem szociális, hanem inkább antiszociális. Minden társadalmi problémát mellőz, lelket akar adni, azt sürgeti és adja azoknak, akik elfogadják és magukhoz kapcsolják azt. Ez a lélek aztán megmondja nekik, mit kell az adott helyzetben cselekedniök. Ha elvileg akarjuk tisztázni, hogy a keresztyén egyháznak, az Isten gyermekei közösségének mi a feladata ezekkel a szociális kérdésekkel szemben: az evangéliumból azt a feleletet olvashatjuk, hogy a keresztyén embernek ott, ahol van, abban a foglalkozásban és azok között a viszonyok között, ahová helyzetetett, kell érvényesíteni e kérdések megoldásában a Krisztus akarátát.

II. Térjünk rá ezek után arra a kérdésre, hogy a mi magyar református egyházunk hogyan felelhet meg az evangélium követelményének és hogyan érvényesítheti azt?

Természetesen a magyar református egyháznak sem lehet más célja, minthogy közösségében igazi református keresztyén tagjai legyenek, akik református keresztyén életükben, hitvallásunk alapján, a tiszta evangéliumot érvényesítsék mindazokban a körökben és munkákban, ahova rendelve vannak. Minthogy azonban a mi kisebbségi helyzetünk olyan létkérdések elé állított, melyek egynázunk minden tagját és összességét a legmélyebben érintik, föltétlenül szükséges, hogy a társadalmi kérdésekben egyöntetű és felelős eljárást tanusítsunk anélkül, hogy egy pillanatra is elfelednők az evangéliumnak azt a parancsolatát, amely mindig az egyénhez szól s azt követeli, hogy én és te legyünk az Isten gyermekévé. Ezt a parancsot nem lehet társadalmi tevékenységgel kijátszani, ha mi magunk megmaradunk a bűnben, de viszont az igazi keresztyénekhez Isten parancsa szól, hogy ebben a világban mint egyház, tényezővé legyenek a szociális kérdés megoldásában. Nem a református egyház hivatása, minthogy egyetlen egyházé sem, hogy olyan intézkedéseket, kezdeményezéseket tegyen, amelyek által a társadalom képét, berendezését

*] A kolozsvári presbitérium konferenciáján tartott előadás. Gyorsírói jegyzetek alapján. (Kálv. Világ.)

máról-holnapra megváltoztassa, de az evangélium igenis megköveteli tőlünk, hogy mint Isten gyermekei, magunk közt olyan társadalmi életet alakítsunk ki, amely megfelel az Isten törvényének és akaratának. Ha így nézzük például az osztály-kérdést, megláthatunk egy olyan feladatot, amely épen a mi magyar református társadalmunk előtt áll. A mi egyházunkban nem az a kérdés, a mi a szocializmusban. Ott tőkéről van szó, amely a munkást kizsákmányolja. A magyar református egyházban nincs és nem is lehet erről szó, mert a magyar református egyházban nincs tőke. Elszegényedett társadalommal állunk szemben. A református embereket legkevésbé a vagyon választja el egymástól, egyforma szegénységben fog nemskára élni az egész magyar társadalom. Ellenben meg kell értenünk azt, hogy választófalak állnak fenn, melyeket a magyar református társadalomban az evangélium szellemével le kell rontanunk. Egyházunk hatalmas erőt képviselhetne, minden esetre, ha Lélektől áthatott, felelősségét teljes mértékben érző, egymással összetartó társadalommá szervezkedne, amelynek ugyanaz a célja, a lelkülete, az öntudata, egyöntetűen készül a jövőre s valóban testvéreileg akar tagjairól gondoskodni.

Ezek a választófalak születési, rangbeli, foglalkozási előítéletekből fakadó társadalmi különbségek. Akármilyen furcsának látszik, tény az, hogy a magyar református társadalom, amely annyira leszegényedett és nem bír földi javakkal, majdnem sértetlen nagyságban megtartotta a nagy vagyonnak és a kiváltságos helyzetnek megfelelő lelkületet: óriási távolság választja el a nép gyermekét a közép- és az arisztokrata osztálytól, amennyiben ezeket osztályoknak nevezhetjük.

Ezek a mai idők intelmei hozzánk! Akárhányszor hallottuk is, hogy Krisztus hogyan nézi az embereket, hogyan hajolt le hozzájuk, ezek sajnos a mi számunkra szólások maradtak, nem lettek a szív mélyéig hatoló erővé és igazsággá, valóságukat nem tudtuk átérezni. Sohasem szabad azt gondolni, hogy ezek elméleti problémák, amelyek felett okoskodásokat folytathatunk. Az evangélium nagyon hatalmas valóság, nem akar szociális reformot adni, amint azt a társadalmi reformerek belemagyarázni szeretnék, de viszont olyan lelkületet parancsol, amely megoldja a kérdéseket. Itt az utolsó alkalom, hogy a keresztyének valóban mélyen átérezzék e parancs valóságát. Nekünk tehát az evangélium szellemével kell lerontanunk a társadalmi választófalakat, mert ezek lehetetlenné teszik számunkra az életet.

(Folyt. köv.)

„A szeretet nem csinál semmi mást, minthogy hisz. A szeretet hite abban áll, hogy a szeretet elhiszi és tudja, hogy van lélek, hogy a lélek nem pusztán szó, hogy az ember lélek.” (Makkai Sándor.)

A szovjetországi terror. *)

A terror politikai szisztemája abban áll, hogy egy bizonyos államban az államhatalom szellemi felsőbbsege meggyengül, teljesen elvész s az államnak egyetlen támasza az erőszakkal hozott törvények s azoknak erőszakkal való végrehajtása: a népet félelemkeltés, tenyegetés, kényszerrel tartják féken és hajtják igájukba a hatalmi érdekeltségek. Az állam már nem tiszteli polgárát, hanem kiszipolyozza, zsarolja, egyszerűen szólva: gyűlöli. Hasonlóan van az állam polgára az állam vezetői iránt: gyűlöli az elnyomóit és bosszuért áhitoz. Az állam és polgára közötti erkölcsi kapocs tehát széjjel van törve. A szovjetországi terrorizmus mégis egyedül áll a világtörténelemben. Egyedül áll abban a tekintetben, hogy eddig sohasem sikerült kommunista uralomnak ilyen sokáig és egy ilyen nagy államban magához ragadni a hatalmat, egyedülálló azonban abban is, hogy mindazon kulturális javak ellen tör, melyeket századok munkája, verejtéke hordott össze. A kommunizmus vezetői tudják azt, — pld. Kautskynak és Trozskynak nyilatkozataiból láthatjuk, — hogy a többi állam szociáldemokratái nem nézik jó szemmel ezt a mindent elsőpörni akaró tendenciáját a kommunizmusnak s emiatt kellett nekik olyan defenzív módon ideológiát alkotniok, amelyet kellő pillanatban offenzívává alakíthattak. Ezért küzdött Trozsky mindaz ellen, ami Marx, Engels műveiben, elveiben antiterrorisztikus volt, kész volt arra is, hogy a kommunizmus inkonzszekvenciáját: t. i. a terrort keresztülvigye, meghazudtolva az antiterrorizmust hirdető mestereit. — Az orosz terror tulajdonképeni megalapítója azonban Lenin volt. Trozskynak „Leninről” c. munkája foglalkozik bőven Lenin e „munkájával”, itt csak nagy vonásokban adhatjuk. Az októberi összeomlás után L. váltig hangoztatta, hogy miként akarnak forradalmat csinálni a kom. vezetői, ha félnek attól, hogy egynéhány fehér gárdistát agyonlővessenek, miként gondolnak dicsőséges forradalomra, ha eltűrrik, hogy a polgári sajtó kiírja erőszakosságukat, ha nem nyomják el a sajtót, nem teszik baromi hunyásszá az embereket, ha félnek a diktatúrától? Minden köteléket, mely a polgárságot még összetartja, szét kell szakítani, ha másként nem megy, erőszakkal, kegyetlenül s amint Were Sassulitsch írja róla: „mörtwaja chvatka”, azaz halálos sebet kell ejteni az ellenségén. Lenin maga írja (l. munkái XVIII. r. 369. old.): minden állam az erőszak alkalmazója kell legyen. Az állam a kényszer területe, bolondság lenne eltagadni a kényszert, különösen a proletárdiktatura korában. Nem elég az osztályelleniséget megölni, teljesen, még hullájában is meg

*) Ez a cikk jórészben Iljin: „Terror és kommunizmus” c. cikke alapján íródott. (Kálv. Világ.)

kell semmisíteni azt. Terror nélkül nem lehet a kommunizmusnak megélnie. Hiszen az egész kommunizmus nem egyéb, mint megsemmisítő gépezet a hurzsoázia számára; a polgári barbarizmust ki kell irtani s hogyan lehetne másként, mint barbár eszközökkel?! A kommunizmus morálja: megsemmisíteni az ellenséget öldökléssel és teljes kipusztítás által. — S ha megnézzük, hogy ezen rettentő elveknek mi, ki a keresztülvívője, úgy arra a szervezetre találunk, melyet Lenin a legfontosabb kommunista politikai organizációnak nevez: **a cséka**. Fenyegetőn hirdeti: amíg a polgárok, a birtokosok nem fogják hunyázkodott kutyákhoz hasonlóan elélni hozni s a nagy tömegeknek adományozni birtokaikat, azoknak, akiket eddig szolgásgorban szenvedtettek, mindaddig fenn fog állani ez a szervezet. Ez a szervezet volt az, amely legjobban ellene tudott állani, amikor hatalmon voltak a barbár kapitalistáknak s ez az, mely leginkább hivatott arra, hogy ezeket vérbe fojtsa.

Minden kommunista vezetőnek nyilatkozata teljesen fedi a Lenin elveit, úgyhogy erre vonatkozólag újat nem írhatunk.

A terror ideológiája végeredményében attól függ, hogy a polgárság megsemmisül-e, vagy továbbra is ellenlábasja lesz a kommunizmusnak. Csak akkor válik feleslegessé, ha a polgárság vagy teljesen megsemmisült, vagy teljesen megadta magát. Ez még nem teljesült, tehát az „ideológia”: nem szabad kesztyűs kézzel bánni az ellenséggel. S így történik meg, hogy „az élet igazi jogait” „biztosító” államban az emberi élet egyáltalán nem szent és sérthetetlen, sőt! S amint Sinowjef szavaiból láthatjuk, a szociáldemokraták mindig csak „vegetáriánusok” maradnak a vérbeli kommunistákkal szemben, — igen, mert a kommunizmusban igen sok van a kannibálizmusból! A cél itt valóban minden eszközt szentesít, hiszen a cél mindannak megsemmisítése, amit eddig jónak hitt sok millió ember, elpusztítása mindannak, ami eddig szent volt sok-sok ember előtt és sérthetlenség védte Isten rendeléséből. Olyanok a kommunisták, a vérbeli kommunisták, írja Dersinsky, a „Börkabátosok vezére”, mint a jó őrzőbekek: széjjeltépik az ellenséget: az ítélet abban van rájuk nézve, hogy ez az ő ellenségük: a jóság és a szeretet. — Ismerjük Menshinskynek, Bucharinnak, Unschlichtnek parancsait, melyek közül legenyhébb az volt, hogy a birtokos nemességet kezén-lában összekötözve agyon kell verni, végig kell hurcolni az országban, a földjükön, melyeknek eddig urai voltak. A polgárháboruban nem kell foglyul ejteni senkit: mindenkit ki kell végezni, ha meg is adná magát! És a kommunista nem csak ígérte a „capitis deminutio maxima”-t de meg is tette; hogy áldozatainak száma mekkora lehetett, ezt pontosan alig lehet majd megállapítani. Egy kétségtelen: az u. n. internálás, de-

portálás nem jelent kommunista nyelven egyebet, mint lassu, de annál biztosabb és annál borzasztóbb halált. A Fehér Tenger egy szigetére Ssolowkire 1929. ősztől kezdve kb. 40 ezer! embert számúztak, ezek között 6000 asszonyt is. Az élet lehetősége rettentő, állandó éhínség kísért, borzasztó, embertelen munka és fejük felett Damoklesz kardja: ha kitörne az ellenforradalom az országban, azonnal le kell őket mind gyilkolni. És akárhol, bármilyen formában is történik valamelyes kommunizmus ellen törő jelenség, bosszuja ezeket, ártatlantokat érint: az elfogottakat rendszeresen azonnal kivégzik, mint ahogy történt ez akkor, amikor a szocialista nő, Kaplan Dóra Lenin ellen merényletet kísérelt meg, a felelet azonnal kész volt: csak Pétervárott 500 embert végeztek ki az elfogottak közül azonnal. Az első öt év áldozatainak száma egy oroszországi kimutatás szerint kerekén: 1,860.000 ember (egymilliónyolcszázhatvanezer!), ezek között 28 püspök, 12000 lelkipásztor, 6000-nél több tanító, 8.800 orvos, 54 ezer tiszt, 260 ezer katona, 105 ezer rendőrtiszt, 48 ezer csendőr, 12800 hivatalnok, 355 ezer intellektuel, 192 ezer szocialista, vagy párton kívüli munkás, 815 ezer földmives. A legborzasztóbb ezekben a kivégzésekben az, hogy a kivégzettek a keresztyénség, a humanitás igazi harcosai voltak, akik bátran meg merték vallani hitüket, akik szemébe merték mondani a kommunistáknak vandalizmusukat, akik nem tagadták meg erköcsi alapon nyugóvilágnézetüket a halál borzalma előtt sem. Nincs olyan állama a világnak, amely ennyi szörnyüséget, ennyi embertelenséget, visszaélést, ferdeséget, álnokságot, de ennyi hőst, ennyi mártírt, ennyi igazi keresztyént is fel tudna mutatni! — És nem felel meg a valóságnak az, hogy a terror alább hagyott volna Szovjetországban, ha alább is hagyott, nem azért történt, mert a kommunistákból kiveszett volna a gyűlölet az igaz s a jó iránt, hanem azért, mert megölték az igazat és a jót, elnémitották, megsemmisítették az ellenségeket, akik nyíltan azok voltak. Most azok ellen folyik a cséka minden manipulációja, akik a gyanusítottak, akik nem mertek kiállítani a porondra, de akik még mindig veszélyesen aknázzák alá a világmegváltást hirdető kommunista birodalmat. Vajjon az emberi vandalizmus, ez a rettentő kommunista perverzítás hány mártírral fogja még megajándékozni az igazért szenvedő hősök taborát? És hogy mennyire a kannibálizmuson is túl tett az a „felvilágosult”, „megváltó” állam, azt azokból a titokban felvett orvosi látletelekből, fényképfelvételekről láthatjuk, melyek a „kihallgatott” gyanusítottat állítják elének: kiszurt, kiégetett szemü, levágott fülü, szegekkel kivert, korbáccsal szétszagattott emberroncok kiáltanak az égre s a „művelt” Európában még mindig akadnak szerencsétlenek, még mindig vannak emberek, akik a „lenin-fiuk”-nak, a kommu-

nista ágenseknek hisznek, még mindig akadnak, akik a felfordulásoktól várják a megváltást, akik nem rettennek meg a rettentő terror hozzáuk átcsapott, néhány itt-ott megjelenő tudósítás formájában jelentkező szellőjétől, akik még mindig a mindent elseprő orkán után áhitoznak. A kommunista vérszomjában, eléggé érthető gögijében az egeket ostromolja, magaslatokat épít magának s nem veszi észre, hogy ezek a magaslatok a bün büzös gödrei, melyek elnyelik s megsemmisítik! Valóban a szakadék szélén álló világ ez, talán néhány lépés tartja csupán vissza a végső összeomlástól!

A terror véghezvivői, a cséka emberein kívül a titkos rendőrség emberei, akiknek nem könnyű a munkájuk, hiszen a 150 millió lakóst számláló és 21 millió négyzetkilométeren elterülő országot nem könnyű ellenőrizni. (Az európai Oroszországban egy négyzetkilométerre 25, ázsiai Oroszországban 3, Szibériában pedig 0.7 ember esik.) A felügyelő szervezete a vörös terrornak a következő: a hivatásos cséki-ták, akik mindenütt, minden városkában, kerületben, megyében, állomáson, gyárakban megtalálhatók. Azután a kommunisták, akik nem hivatalosan, csak „tiszteletből” töltik be ezt a fontos „állást”. 3. A munkások és a falusi levelezők, akik a közvetlen környezetüket megfigyelik és politikai „pályájuk” felfelé ivelésére használják fel, ezek valóban az általuk besugottak holttesteinek érnek egyre magasabbra. Magasabbra? — . . . 4. A titkos ágensek, akik csak a legfelsőbb hatóságoknak számolnak be arról, amit tapasztaltak a környezetükben.

A terror azonban nemcsak azok ellen irányul, akik a régi rezsim alatt uralmon voltak, hanem irányul mindenki ellen, aki él. Mintha Arany versét idézné, hangoztatja minden népbiztos: mindenki gyanus nekem, aki él. Irányul ez a terror a földművesek ellen, akik különösen az 1918—20. élelmiszerháboruban lettek gyanúsakká, irányul a szocialisták ellen, akik 1921 óta a legborzasztóbb elnyomásban szenvednek. Nagyon megégette szájukat a kommunizmus forró kásája, melyet azelőtt együtt fujtak s most megetettek velük, de terror alatt áll mindenki, legyen az a legjobb kommunista is, ha kritika tárgyává mer tenni valami felsőbb intézkedést, vagy ha engedi, hogy a szív és kegyelem, a humánus megszólaljon benne néha.

De a terror nemcsak Oroszországra terjed ki, szétágazik a világon s legelőször Kinában ütötte fel fejét. (Bucharin nagy beszédet mondott a XV. kongresszus alkalmával a kommunizmus kínai sikereiről, melynek hatása alatt már több mint 500 földbirtokosnak hullott porba feje s a gyűlés tagjai őrvongva tapsoltak erre a nagyszerű hirre és belekiabálnak a beszédbe: Igen kevés, többet akarunk!) De a terror hatása érzik Indiában is s vajjon Nyugat-Európa déli részén nem ez ütötte-e fel a fejét?

Látjuk tehát, hogy a terror nem egy itt-ott megjelenő egészen szórványos jelenség, hanem kialakult rendszer, methodus, mellyel az államhatalmat biztosítják az uralmon levők azáltal, hogy állandó zaklatásokkal, ijesztgetésekkel, irtóztatós tettekkel hunyázkodóvá teszik az ellenséget.

A bátor ember sohasem ereszkedne ilyen aljas eszközökhöz, soha nem kinozná ellenségét lassu tüzön halálra! Ilyet csak a perverz, de mindenekelőtt a gyáva ember tesz. Mert a kommunista gyáva, mint mindenki, aki gyönyörűséget talál a vérontásban, a kínzásokban. Gyáva, aki mindeniben kételkedik, aki saját árnyékától is megijed, és a történelem számtalan példával szolgál, hogy a gyáva ember kegyetlen ember. Ez magyarázza a kommunista terrorizmusát is meg. A kommunista tudja, valahogy önkéntelenül, de megérzi, hogy mindaz itélet alá vettetett, amit vall, tesz, egészen céltalan és semmi, amit célul tűzött maga elé s tudja, hogy a sok kegyellenség itéletre vár. Ezért fél. Nincs nyugodt perce, nincs senkije, akiben bizhatik. „A halálfelelem és a terror feltételezik egymást.” — De lenn fog állani a terror amiatt is, mert Szovjetország lakóinak 9/10-e földművelő, akik természettől fogva megszokták a saját birtok jogosságát s öpként sohasem fognak a jogaikról lemondani. És ennek a polgári gondolkodásnak a megsemmisítése és a terror élet korrelatívumok. De fenn áll a terror azért is, mert a kommunista nem akarja elismerni az idő hatalmát! Mindent pillanat alatt akar keresztül vinni s annak dacára, hogy emberi voltunkból következőleg a rossz magvetése mindenütt hamarabb hoz gyümölcsöt, mint a jóé, még ilyen vonatkozásban is nagy hatalma van az időnek. Ezért van az, hogy a forradalom, ami voltaképen nem egyéb, mint siettetése valamely „levegőben lógó” eseménynek és a terror együvé tartoznak. — De fenn áll a terrorizmus azért is, mert a kommunizmus valószínű despotizmus, hiszen előtte nincsenek egyének, nincsenek lelkek, még csak rabszolgák sincsenek — ez volt a munkásság jalkiáltása a kommunizmus előtt a kapitalizmus ellen — hanem csak gerinctelen ember-automatákat akar elismerni, akiket kormányozni tud a centrumból, akiknek nemcsak tettei, de gondolatai felett is uralkodni tud, akiknek érzelmeit is igájába hajítja. Valóban igaz az a megállapítás, hogy a kommunizmus csődje abban keresendő, hogy nem hogy felszabadította volna a kapitalizmus „rabszolgáit”, a munkásságot és a parasztokat, hanem egyszerűen automatákká, számokká tette csupán s végeredményben az egész kommunizmus egy arányszámban fejezhető ki, az uralkodó népbiztosok, terrorlegények és a szenvedő, hallgató, gerinctelenné, automatává vált tömegek számát illetőleg: 3 millió aránylik a 147 millióhoz, mint terror a hallgatáshoz, a türéshez, a szenvedéshez! És

végül fenn áll, fenn kell állania a terrorizmusnak azért is, talán elsősorban azért, mert a kommunista előtt a szellemnek, a szellemiségnek, a vallásnak, a hitnek, az ész és szív, a lélek és az érzések erejének nincs értéke, nem is ismer el ilyeneket, ezek erejét semmibe se veszi, hiszen nem hisz bennük, csak a testben, az anyagban hisz: materialista; a durva erőszak imponál a kommunisták 99%-ának, ezért mondhatjuk, hogy a terror és a materializmus korrelatív jelenségek.

Ahol a kommunizmus uralomra jut, ott uralkodni fog a terror is, s ahol a terror uralkodik, ott ugyanezek lesznek következményei: a teljes nyomor, az antikommunisták kiirtása, kegyetlenség, embertelenség, kannibálizmus, politikai és gazdasági leromlás, éhínség s a lelkek, a szellem s a kultúra javainak semmibevétele. Ime! ez a terror. Ez a kommunista egyetlen ereje, de vajjon erő-e az, amit a gyávaság szült? Vajjon van-e létjogosultsága annak, ami a léteket akarja megsemmisíteni? Vajjon mutathat-e egyáltalán valaha fel eredményeket az, ami mindent meg akar semmisíteni, amit századok építettek? Egy csomó kérdés, mely lelkünket marcangolja, vajjon hol van felelet reá? Jeremiás, a nehéz idők, a súlyos terhek, nyomoruság között élő nép prófétájánál, akinek könyvében így szól hozzán az Úr: *Kiadts hozzám és megfelelek és nagy dolgokat mondok néked, melyeket te nem tudsz.* A mindenhatónál van a felelet. Kérdezzük Tőle!

Nagy József.

HIRBEK

— **Értesítés.** Lapunk főszerkesztője folyó hó 28-án befejezte losonci előadásait és újból átvesszi a lapszerkesztés munkáját. Szeretettel kérjük tehát lapunk munkatársait, hogy a közlésre szánt anyagot mostantól kezdve hozzá (Csicsér — Čičarovec, p. Velké Kapušany, Slovensko) küldjék.

— **Első fecske.** A sok reménykedés közt várakozó lelkésztestvér aggodalmainak megnyugtatóra örömmel adunk hirt arról, hogy immár elintézését nyert az *első* kongrua megállapítás *elleni fellebezés.* Az Országos Hivatal értesítette a fellebbező illetékes Járási Hivatalát, hogy a kiutalandó kongrua összegének kiszámításánál alapul a fellebbezett 150 Kč helyett 100 Kč buzaár, 6—800 Kč-s földjövédlem helyett, a birtok kataszteri tiszta jövedelmének *tízszere* veendő. Az új kiszámítás szerint a 15.000 Kč *visszatérítés* helyett körülbelül ugyanolyan összegű *visszamenőleges* kongrua utaltatott ki a fellebbezőnek. Quod uni

iustum — alteri aequum. Hiszük, hogy ez a közlés nemcsak azt jelenti, hogy egy Kálváriás ut véget ért, hanem sok-sok álmatlan éjszaka szorongó nyughatatlanságát is joggal enyhíteni fogja.

— **Az erdélyi református egyház** felajánlotta a skót református egyháznak, hogy segítségével egy misszionárust küld ki Mandzsuriába. Ez csak kezdete akar lenni egy erőteljesen kibontakozó önálló missziói munkának, mert az erdélyiek további terve az, hogy „Transylvániai misszió” címen önálló munkát kezdenek Mandzsuriában, mely természetesen karöltve dolgoznék a skót református egyház ilyen irányu munkájával.

— **Németországban** a református gyülekezetek nem használják a zsoltárokat, a német Svájc se ismeri. Alig akad református közösség, ahol az ősi zsoltárok néha felcsendülnek. A rajna-wesztfáliai református gyülekezetek énekes könyve is mindössze 25 zsoltárt tartalmaz. A hannoveri református gyülekezet most azt határozta el, hogy mind a 150 zsoltárt kiadja és szorgalmazza azoknak használatát az istentiszteletken.

— **Az olasz törvényhozás** kimondotta, hogy az ittas állapotban elkövetett bűncselekményekért szigorubb büntetést kell kiszabni a bíróságnak, mint a józan állapotban elkövetett bűntetteknel.

— **Koppenhágában** (Dánia) egyházi jellegű egyesület alakult, mely célul tűzte ki, hogy felveszi a harcot az istentiszteleteknek rádió útján való közvetítése ellen.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A sajojenkei halálozás folytán megüresedett ref. tanítói állásra pályázatot hirdet az iskolaszék. Évi jövedelem: 1.) 11 köből életnemű; 2.) két szobás lakás melléképülettel. 3.) 434 öl kert. 4.) 10 m. fa beszállítva. Államsegélyért folyamodik az egyház, de felelősséget azért nem vállal. A tanító kötelessége: az iskola vezetése, a kántori teendők végzése egyháztársadalmi munkákban való segédkezés. Pályázhatnak okleveles, állampolgársággal bíró ref. férfi tanítók. Alacsonyabb képesíttségű csak diplomás pályázó hiányában vétetik figyelembe. A kellőleg felszerelt kérvények a pályázat megjelenésétől számított 15 nap alatt a sajojeszi ref. lelkészi hivatalhoz küldendők be. A megválasztott állását 1931. szept. 1-én tartozik elfoglalni.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőké és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglakozik a bankszakma minden ágával.

Szakszerű orgona javítást

teljes garanciával

vállal

Kofman Kázmér

hangszerület és hangszerjavító telep
UŽHOROD, Korjatovics tér 4. Tel.: 314.

Fiók:

MUKAČEVO, Biskupska u. 9.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kezelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása k. 35.

Külön posta-osztály.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.
Používané novin, známeck povolené feditelstvim pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Verké
Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tár-
tozó megkeresések a cseresi
lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Lassan - lassan

a hosszú és keserves várakozás után megkezdődött végre a régi, 1926 év előtti, nyugdíjas lelkész özvegyek nyugdíj illetményeinek folyósítása is. Éppen *félévvel* a kiutalásra kitűzött *legvégső határidő után*, kényelmes lassusággal, hosszú-hosszu szüneteket tartva, az egyes kiutalások között. De mégis csak megmozdult végre a *Bethesda tava* és ezzel a méltóságos lassuságával is csak arra figyelmeztet, hogy tényleg az, amit a neve példáz: „kegyelem” forrása. A felbuzdult vizek azonban nagyon *zavarosak* és a megnyilvánuló csoda-hatásnak eddigi példáiból azt kell tapasztalnunk, hogy a végsőig megfeszített türelem által „kitermell” ez a rózsza sincsen — „tövis” nélkül.

Egy kezeink között levő kiutaló végzés, az 1930. május 20-án kelt 70. sz. törvény és az 1930. évi június 26-iki 99. sz. kormányrendeletre való hivatkozással a nyugdíjra jogosított „rég” özvegy számára, elhalt férje nyugdíjalapjának 50 %-át állapítja meg „ellátási illetmények” gyanánt. Idáig rendben volna, tiszta és világos lenne a dolog De annál zavarosabb és érthetlenebb az, ami ez után következik és ami már aligha származhatott a Bethesda tavát megérintő „irgalmasság angyalának” szárnya illetésétől... „Tekintettel arra, hogy *egyházi forrásokból* évi... koronát élvez (itt az 1500 koronás orsz. gyámintézeti, az egyházmegyei nyugdíjintézeti és a kiskorú gyermekek után számított évi 200 koronás segélyek összege van feltüntetve), ez összeggel *kevesbedik* a fent megállapított özvegyi nyugdíj.”

Hát ez az, amit nem lehet megérteni. Azt ugyan értjük, hogy mi van a határozatban, de *érthetetlennek* tartjuk azt a csodálatos következtelenséget, mely az *állami* nyugdíjintézet által

kiutalt illetményekből *levonhatóan* tartja és le is vonja azoknak az egyházi forrásból eredő illetményeknek az összegét, melyek *minden*, külön arra a célra szolgáló *tőkevagyon* nélkül, kizárólag az évenként kivetett és befizetett tagjárulékokból találnak fedezetet. És érthetetlennek tartjuk, hogy ezzel az eljárással egyidejűleg ugyanazon országos lelkészi özvegyárva gyámintézet és egyházmegyei nyugdíjintézet stb. *fenntartói* járulékát a kongrua vallomások elbírálása során nekünk, illetményeinkből levonásba hozni nem engedték meg. Hiába vettük fel a vallomásba, hasztalan igazoltuk egyházfőhatósági bizonylattal, hogy nekünk ezeknek a járulékoknak megfizetése törvényben és törvényes szabályrendeletekben foglalt egyetemleges kötelezettségünk, a járulékokat sem a tényleg megállapított 300, sem az ebből a lelkészeket terhelő 180 korona, sőt még csak a *békebeli* (az 1908 évi kongrua megállapításakor is már beszámított) összegében sem ismerték el levonásba hozható kiadásnak.

És ime most *ugyanazon járulékok tőkeösszegét* — minden külön *igazolás* kötelezettsége nélkül — *már az özvegyeinknek levonásba hozták!*

Hát *kétféle* igazság is van? Vagy az általunk *törvényes kötelezettség* alapján ugyan, de a *visszatérülésre* való igény teljes kizárásával befizetett járulékokból származó tőkevagyon a „senki pénze” volna?

A törvény végrehajtásánál közreműködő illetékes tényezőknek tudniok kell arról, hogy a mi országos özvegyárva gyámintézetünk az államfordulat idején minden megtakarított tőkét teljesen *elvesztette*, annak hosszú éveken át gyűjtögetett vagyonából nekünk semmi nem.

maradt meg; tudniok kell, hogy ezt a mi gyámintézetünket mi a magunk erejéből csak azért tartottuk fenn mindeddig, — tehát azokban az években is, amikor semmi államsegélyünk nem volt és magunk is csak nyomorogtunk, — és azért fizettük mind a mai napig annak járulékát még akkor is, amikor már sem mi magunk, sem a mieink nem lehattunk annak javadalmazottjai s így az általunk befizetett évi járulékok nekünk vissza semmi címen nem térülhettek, mert ez által akartuk elérni és megvalósítani azt a célt, hogy a nyugdíjintézetünk megsemmisülésével teljesen *gyámol nélkül maradt* régi özvegyeink *legalább az éhenhalástól* megmentessenek.

Es amikor ezt megtettük és ilyen célból, ilyen lélekkel tettük meg, úgy érezzük, hogy teljes erőnkben tiltakoznunk kell a nyugdíjjárulékok kiutalásánál alkalmazott fent említett eljárás és rendszer ellen. Mert nem helyes és nem igazságos dolog az, hogy mikor egyfelől az országos és egyházmegyei gyámintézeteink fenntartására szolgáló járulékok összegét a régi törvényes gyakorlat ellenére *levonásba hozni* nem engedik, másfelől pedig az által, hogy nyugdíjasaink illetményéből ugyanezen összegeket *levonásba hozzák*: ezt, a nekünk soha vissza nem térülő járulékok megfizetésére vonatkozó kötelezettséget, reánk nézve állandóvá teszik és ezzel minket a nyugdíjjárulékok *kétszeres* megfizetésére köteleznek el.

Méltánytalanság és jogtalanság az, hogy az ilyen kényszer helyzet következtében elvállalt és az elképzelhető legnagyobb emberi nyomoruság enyhítésére szolgáló jótékonyosság anyagi erőforrásai, ellen szolgáltatás nélküli, állandó természetű *kötelezettség*gé tétessenek és nyugdíjfizetési államsegély állandó fedezetül használtassanak fel.

Ezen igazságtalanság és jogtalanság ellen tiltakozunk!

— vess —

Az egyház szociális munkája.

Irtá: Dr. Makkai Sándor püspök.

(Folytatás.)

Van egy másik értelme is az evangéliumnak a református egyház számára. Mi emberek vagyunk, ezen a földön élünk, életünknek vannak anyagi kérdései is, s hogy számunkra biztosítani lehessen a lelki existenciát, annak első követelménye az, hogy a világban való megélhetésünket biztosítsuk. Ha körül nézünk, látjuk, hogy miképpen szorulunk ki a megélhetés teréről. Egyházunk tagjai nap-nap után kerülnek ugyszólva az utcára és ha gyermekeinkre gondolunk, nagy gondunk van az életben való elhelyezkedésük felől s nem igen látjuk, hogy fognak itthon dolgozhatni. Amíg Kainnal azt kérdezzük: „Avagy őrzője vagyok-e én az

én atyámfiának?” — mindaddig csak romlunk és mint kötelét vágott kéve, kalászkodra hullunk szét, amelyet könnyen sárba lehet taposni. Éppen mert *lelki* közösség vagyunk, éppen mert *krisztusi* életet kell hirdetnünk, kell minden testvérünk számára megteremtenünk az anyagi existencia biztosítását. Az egyházat úgy kell tisztelnünk, mint édesanyát, aki felveszi elesett gyermekeinek gondját, hogy ne legyen egy se, akit elkap az áradat, vagy akinek máshol biztosították olyan megélhetés, amelyért megtagadja hitét. Természetesen az a roppant nagy kérdés áll előttünk, hogy egyházunk, amely erre a gondolatra nem volt berendezkedve s olyan kevéssé gyakorolta ezt az anyai tisztet, hogyan tudná ezt valósággá tenni a jövőben? Csakis úgy, ha mindazok, akik az élet különböző területein élnek — a földműves, a tanító, a kereskedő, az ügyvéd, az iparos, a bankár, úgy, ahogy vannak és amik, dolgozzanak, de ezt a foglalkozást *kapcsolják össze* a református egyházzal, az ő lelki Édesanyjukkal és az egyház kapcsolja össze ezeket a gyermekeket olyan hittel és igyekezettel, hogy az ő közösségében mindenki megtalálja a maga munkáját és annak tisztességes ellenszolgáltatását. Ez a gondolat első pillanatra idegennek látszik, de mégis csak ennek életre ébredése biztosíthatja a mi halálraítélt népünk existenciáját. Mindenkinek a saját családjában, társaságában, viszonyai között *legalább is meg kell kísérlnie* ezt az életet, mert tapasztalatból tudjuk, hogy a református emberek ennek az öntudatnak hijján hatalmas anyagi erőket és lehetőségeket vesztegettek el egyházunkkal ellentétes vagy tőle idegen érdekek szolgálatában. Való igaz, hogy nincs református *társadalom*, református *ipar*, kereskedelem, de van református *ügyvéd*, református *iparos*, református *kereskedő*. Az evangéliumi református *lelki* életet kell belevinni a munkájába és ha ezt mindenik megteszi, kialakul a közös öntudat, a közös világnézet, egy olyan jellemforma, amely máshol nincs, csak nálunk lehetséges s mindebből megszületik a reformátusok hitben és szeretetben való közössége. Ezen az uton tud gondoskodni az egyház gyermekei teljes existenciájáról. Nemcsak a reformátusság, de maga az egész magyarság nagyon kicsi. De ezen a kicsiny körön belül is felmerül az a kérdés, hogy miként is állunk mi tulajdonképpen? Nagyon szomorú dolog, hogy a magyar református egyház, mi magunk sem rendelkezünk egy biztos kataszterrel, nem tudjuk egész pontosan, hányan vagyunk, milyen a teherhordó képességünk? Ezekhez csak úgy hozzá szoktunk vágni, többé kevésbé megbízható statisztikák alapján. Nem tudjuk, hogy milyen erőlt és sulyt jelent a magyar reformátusság. Nem vagyunk egészen biztosak saját erőnk és lehetőségeink felől. Ezért még *egy* alapvető mun-

kára van szükségünk, amit helyettünk senki más el nem végezhet. Mindenekelőtt tisztába kell jönnünk társadalmi, anyagi, szellemi kincseinkkel, lehetőségeinkkel; meg kell ismerünk saját erőforrásainkat, hogy megpróbáljuk fölépíteni egyházunk existenciális szervezetét. Ezek azok a nagy szociális vonalak, amelyeket szemelőtt kell tartanunk, hogy az anyagi existenciára való rákészülés után egy egységes társadalom kialakulhasson.

III. Ezek után következnek az egyes részlethkérdések megoldása, mint a szegényügy, különböző gondozó intézmények, aggmenházak, betegek, árvák iránti kötelezettségek.

Sajnos, azokban az időkben, amikor még anyagi helyzetünk jobb volt és erőink nem voltak annyira lekötve, mint ma, nem alapoztunk meg olyan életlehetőségeket, amelyeknek most a gyümölcseit élvezhetnők.

Ez is azt mutatja, hogy a mi egyházunk nem volt felkészülve erre az erőpróbára és nem próbálta meg érvényesíteni az evangélium erejét. Egyesekben meg volt az egyházas lelkület, de ez a lelkület nem hatotta át az egyetemes egyházat, hogy ebből egyetemes egységes lelkület jöhessen létre. A magunk szegénységében fel kell vetnünk ezeket a kérdéseket. — Meg vagyok győződve afelől, hogy egyházunknak erre a munkájára, hívja az Úr az asszonyokat és férfiakat egyaránt.

Úgy látom, hogy a református férfitársadalom meglehetősen közönnel szemléli a lelki munkát és tevékenysége meglehetősen kevés az egyház szociális kérdéseinek megoldásában. A presbiteriumoknak, a presbiteriszövetségeknek, egyházmegyei és kerületi szervezeteknek és az ezek körül szervezendő testületeknek nagyon komoly és tekintélyes munkába kell lépniök, ezeknek a kérdéseknek a megoldása érdekében.

A mi népünket is pusztítják nagy szociális bűnök. Sajnos, az alkoholnak, a vérbajnak és más ilyen veszedelmeknek a mi népünk között is nagy pusztításai vannak. Az egyháznak komolyan kell foglalkoznia ezekkel annál is inkább, mert meg vagyok győződve, hogy ezen a ponton a bűn ellen való harcban nincs másnak mandátuma, csak az egyháznak. Hiába, a világ megkísérte és ma is megkísérli, hogy felvilágosítással próbáljon gátat vetni a bűn pusztításának, de eredmény nélkül. Csak azok harcolhatnak igazán a bűn pusztító hatalma ellen, akik lélek szerint, Krisztussal akarják ezt megvívni. Nagy tévedés azt hinni, hogy az alkohol-szenvedély, a prostitúció anélkül gyógyítható, hogy a lélek ne változzék meg. A bűn ellen való harc egyházi misszió. Ez a legnagyobb misszió és alapfeltétele az, hogy a presbiterium tagjai és akik az egyházi életben részt vesznek, saját életükkel propagálják azt. Mindazok a kérdé-

sek, amelyeket még megszoríthatnánk, ez alá a szempont alá jönnek.

IV. A mi célunk a Krisztus evangéliumának a szolgálata. Az evangéliumnak az a célja, hogy Krisztus országát, az ő ügyét szolgálja és terjessze. Nekünk nem célunk az, hogy a társadalmi ellentéteket eloszlassuk, nem célunk, hogy egyházi akciókat indítsunk: ezek mind eszközök a Krisztus uralmának elérésében. És ez a döntő pont, ahol az egyház szociális munkája és a világi szociális munka tökéletesen szemben állanak egymással. A világi szociális munka vezető elve az általános emberszeretet, de ha hivei öszintén megmondanak, hogy mit akarnak, kénytelenek volnának bevallani, hogy tulajdonképpen saját magukat szeretik. A saját ösztöneiknek, kívánságaiknak a szolgálatában cselekszenek és csak átviszik ezeket az emberekre, mert általános emberszeretet nincs.

Szeretni csak azt lehet, ami Krisztusi. Bennünk is csak az szeretetreméltó, hogy Krisztus szeretett minket. Mi nem azért kell, hogy szeressük az elesett árvát, ami ő, hanem azért, mert Krisztus szereti őt és meg akar és meg tud benne is valósulni. Ebben a szeretetben remélhető, hogy az egyház, hatalmas szociális tényező lehet, mert amennyiben áll, hogy ő Krisztust szereti és őt akarja szolgálni, és szolgálni akarja őt minden tevékenységében, minden körülmények között: annyiban végtelen leleményessége is lesz arra, hogy mit kell csinálnia, hogyan kell segítenie egyeseken, hány kórházat kellene megépítenie, hogy kellene arra pénzt gyűjtenie stb. Lehet, hogy nagy fáradságok dacára nem fognak kezdeményezéseink sikerre vezetni, de ha bennünk igazán ég a Krisztus szeretete, akkor ez magában nagy szociális erő és ez a szeretet olyan bölcs, hogy meg fogja találni az utat. Azt hiszem, hogy nem az okosságban való hiányosságon, az erő-hiányban, hanem a szeretetben való szegénységünkön mulik a dolog, ez a mi bajunk. Itt vagyunk mi megakadva. Meg kell próbálnunk a missziókat az evangélium lelkével nézni, és a szeretetben meggyarapodni. Akkor kicsivé lesznek azok a nehézségek, melyeket most óriásnak látunk. Ameddig másként gondolkozunk magunkról, munkánkról és egyebet gondolunk egymásról, a szeretet hiánya miatt élénk meredő nagy szociális akadályok nem távoznak el. De ha Krisztusban találkozunk, megoldódnak.

V. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy ennek tudatában a presbiteriumoknak pihennie kell. Mert a szeretet nem zárja ki a tervszerű szociális munkát. Arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy ebben a szellemben kezdjük meg hiveink között a tervszerű munkát. Nem nézhetjük tétlenül a nyomorúságot, meg kell látnunk a szükségét, ke-

resnünk kell a megtartás lehetőségeit. Igen komolyan számba kell vennünk a körülményeket, hogy komolyan kidolgozhassuk a munkarendet. S ezt a munkát fel kell osztani a presbiteriumnak a presbiterek között. Tudnunk kell és fel kell készülnünk reá, hogy ebben a munkában szemben áll velünk egy hatalmas katolikus propaganda és katolikus öntudat, nagyon terjeszkedő és szivárgó szekta-veszedelem, nem lebecsülendő kommunista veszedelem, és egy hatalmas nemzeti veszedelem.

De ezzel szemben csodálatos előnyeink is vannak, amelyek a magyarság közösségében csak a mienkek. Ilyen előny csodálatos belső függetlenségünk. Igaz, hogy csak kevesen vagyunk, de nekünk egyházi életünkbe nem diktál más, csak az Úr Isten. Nekünk nem diktálják és nem szabják meg tőlünk egészen kívül álló egyházi hatalmak egyházi életünk módját, öntudatát. Ősi hitvallásunk alapján egyedül mi magunk határozzuk munkánk felől. Ez egy olyan hatalom, amelyet igazán csak ezután fogunk megbecsülni tudni.

Gondolatokat akartam ébreszteni, hogy hivatásunk, küldetésünk értékét és lehetőségeit megismerjük, hogy egyházunk megtartó erőit öntudatosítsuk és mint az aranygyertyatartóba helyezett láng, mutassuk a jövődő útját, melyen Krisztus uralma általunk is közeledni fog.

Kinek ad igazat a református közvélemény? . . .

Tomasulya János bánóci ref. lelkész „Slovenské Kalvinske Hlasy” című egyházi(?) lapjában —(II. 6 szám, 1931. jun. 12.)— ily közvéleményt adott le rólam:

Palín. Počúvame, že dp. *Haraszy Karol* na sílu vyučoval dvojo detí ku konfirmácii po maďarsky, bárs tí sa vyhovárati, že maďarsky nevedia. Potom nás napáda, že hovoríme nepravdu, keď mu povieme, že sa ešte i dnes slovenčina nerešpektuje a slovenský duch ubíjajú v slovenských kalv. sboroch. Dp. bárs by tie deti boli ktoréhokoľvek *nemeša*, predsa ste ich nemali pre ich maďarské mená nútiť, aby sa ku konfirmácii pripravovali po maďarsky, keď tú reč dokonale neovládajú. Tým ste nám zase len to dokázali, že ste maďarský šovinista a nenávidíte všetko, čo je slovenské. Škoda, že Vás naši paľinskí kalvíni trpia! Verte mi, hovorím Vám to úprimne, že to Vaše „nem, nem, soha” Vám len škodí. Zabudnite už raz naň a prispôsobte sa k tunajšiemu životu.”

Magyarul:

„Ugy halljuk, hogy t. *Haraszy Károly* Úr erőszakkal tanított két gyermeket magyarul a konfirmációra, holott azok men-

tegetőztek, hogy magyarul nem tudnak. S még bennünket vádol azzal, hogy nem mondunk igazat, amidőn azt állítjuk, hogy még mindmáig sem respektálják a szlovák nyelvet és hogy a szlovák szellemet öldöklük a szlov. kálv. gyülekezetekben. Fdő Úr, bármilyen *nemesnek* gyermekei lettek volna ezek, mégsem kellett volna őket magyarul nevelni miatt arra kényszeríteni, hogy a konfirmációra magyarul készüljenek, ha ezt a nyelvet tökéletesen nem bírják. Ezzel ismét csak azt bizonyította be, hogy Ön magyar sovínista és gyűlöl mindent, a mi szlovák. Kár, hogy Önt a mi pályini kálvinistáink megtürik! Higye el, őszintén mondom, hogy az Ön „nem, nem, sohá”-ja csak ártalmára van. Feledje már el azt, és alkalmazkodjék az itteni élethez.”

A hány betű, annyi hazugság és rágalom! Gyülekezetem lélekszámának 38 %-a magyar, melynek minden harmadik alkalommal magyarul kell fungálnom. Ez kikötött köteletségem. Sőt egyes nyelvű hitközségemben elmulaszthatatlan szokássá vált az is, hogy az előkelőbb és 100 %-os szlovák hívők is megkövetelik a paptól, hogy pl. temetésnél két nyelven is fungáljon.

Pedig az nehéz teher, de megteszem minden külön dotáció nélkül, . . . hogy szolgáljam az Urat és általa a megszokott szép békét. Egyik nemzetiséget sem csorbitom jogaiban. Egyformán szolgálom mind a kettőt, minden mellékgondolatok nélkül. Egyformán szeretem őket, mint Krisztustól reám bizottakat. Így cselekedtem most is, a mikor a két magyar fiút kik bírják a magyar nyelvet, magyarul oktattam a konfirmációra szüleiknek határozott kívánóságára. A többi 9 konfirmandust, lévén szlovákok, szintén anyanyelvükön tanítottam. Maga a konfirmáció szlovák nyelven folyt le ünnepélyes keretek között. Eljárásom helyességének igazolására szolgáljon a következő szülői nyilatkozat:

„Nyilatkozat.

Alulírottak, a midőn folyó év márc. 1.-én Haraszy Károly ref. lelkész Urunk a templomban kihirdette a konfirmandusok tanítását, megjelentünk előtte lakásán s abbéli óhajunknak adtuk kifejezést, hogy konfirmálandó két fiunkat ne szlovák, hanem magyar nyelven tanítsa. A Lelkész Úr eme határozott kérésünket teljesítette s fiainkat magyar nyelvű hitoktatásban részesítette. Annál nagyobb megdöbbenéssel értesültünk, hogy köteletségét pontosan teljesítő Lelkészünket Tomasulya János bánóci ref. lelkész emiatt lapjában durván és alaptalanul megtámadta. Mi, alulírott szülők, Tomasulya János emez eljárása ellen ünnepélyesen tiltakozunk, annál is inkább, mert nevezettnek mi joga sincsen egyházunk belső ügyeibe beavatkozni, annál kevésbbé bennünket, magyar szülőket és gyermekeinket magyar anyanyelvünk használatában a vallás terén kor-

látolni. Kelt Pályinban. 1931. jun. 18.-án. Mint a gyermekek szülei: Balogh Dániel presbiter, Szilágyi Sándor egyháztag. Előttünk: Vircsik János kurátor, Szilágyi István mint tanuk."

Ezek után kértem a ref. közvéleményt, *kinek van igaza? ... Ki járt el helyesen? ... Én-e, vagy Tomasulya? ...*
Haraszy Károly
pályini ref. lelkész.

Leközöltük a fentebbi rektifikációt tisztán és kizárólag azért, hogy egy lelkésztársunknak módot nyujtsunk a hazug vádaskodás elleni védekezésre; bár szerintem az otromba rágalom ellen a törvény védelmét kellene igénybe vennie. Hangsúlyozni kívánjuk egyben, hogy a Slovenské Kalvinske Hlasy c. ujság okvetlenkedéseire a jövőben semmi féle formában nem reflektálunk. Egy olyan ujságnak nivójára, amely az aesopusi farkas bőrébe bujva hallatlan cinizmussal azt meri állítani, hogy ma Csehszlovákiában a magyar kálvinisták elnyomják szlovák hittestvéreiket, mi nem sülyedhetünk le.
(Szerk.)

mint hogy a betegek lelkigondozásáról még olyan helyen is elfeledkezünk, ahol ezt a mulasztást az ismert világ minden részéből összegyülekezett emberek, reformátusok és más vallásuk is észre veszik?!

A missiói lelkészi állás megszervezésénél ezt kellene szem előtt tartani és a beállítandó lelkésznek — szerény nézetem szerint — nem azt az absurdumot kellene feladatává tenni, hogy az összes gyülekezeteket sorba látogassa és elmondjon egy-egy predikációt; vagy — el sem tudom képzelni mire nézve, — ha csak az illető nem *absolut tekintély, mint theologus*, (bár akkor egyetemi katedrán lenne a helye) adjon direktívákat a gregárius papoknak, hanem az ilyen helyeket a szükség szerint látogassa és gondozza. A róm. katolikusok bezzeg nem feledkeznek el erről, de nem feledkeznek el ág. evangélikus testvéreink sem, akik Tátraszéplakon pl. a főszezonban kéthetenként tartanak istenitiszteleket, az előbbiek pedig még többször.

Mély tisztelettel figyelmébe ajánlom az elmondottakat intéző hatóságainknak.

Kiss Géza.

Problémáink.

Cura pastorális fürdőhelyeken. Kaptuk a következő levelet: Nagytiszteletű Szerkesztő Úr! Mély tisztelettel kérem, szíveskedjék az alábbi sorokat hivatalos lapunkban leközölni, illetve nagybecsű figyelmére méltatni. Feleségem két hónapig Tátraszéplakon volt gyógykezelés alatt, akit meglátogattam, illetve érte mentem, hogy haza kísérjem. Ott tartózkodásom ideje alatt több református vallású beteg kért fel arra, hogy tartsak számukra isteniszteleket, mert minden vallásfelekezethez tartozóknak van alkalmuk vallásos felfogásuk szerinti isteniszteleten részt venni, de a reformátusokról — tudomásuk szerint — nincsen gondoskodás.

A kérésnek eleget tettem. A szanatórium igazgatósága a legnagyobb előzékenységgel bocsátott helyet rendelkezésre, s rendezte el azt az isteniszteleket tartására alkalmassá és hívta fel a betegeket az isteniszteleket idejére... Vasárnap, június 14-én, 10 óra 30 perckor, cca 30 lélek gyülekezett össze a kurszalomban és vett részt ezen az isteniszteleten.

Nem tudom, hogy a többi tátrai üdülő és gyógyhelyeken is nélkülözik-e a betegek a ref. isteniszteleteket, illetve a lelkigondozást, de Tátraszéplakon így volt. Legalább is a két hónapig, míg feleségem is ott volt.

Tisztelettel kértem, kinek a mulasztása ez? Tisztelettel kértem, van-e égetőbb problémánk ennek a kérdésnek a megoldásánál?... Van-e, lehet-e vádolóbb valami reánk, illetve az egész egyetemes szlovenszkói ref. egyházra nézve,

H I R E K

— **Értesítés.** Lapunk felelős szerkesztője Losoncraól visszaérkezett s a szerkesztést átvette. A lapba szánt közlemények és egyéb megkeresések címére, Csicserbe irányítandók. Mindazokat, akik előfizetési és hirdetési díjakkal hátrálékban vannak, kérjük, hogy kötelezettségüknek *minél előbb tegyenek eleget* s kiméjlik meg az amugy is nagyon elfoglalt szerkesztőt a külön felszólítások küldözgetésének többlet-munkájától.

— **A theologiai és középiskolai internátusra** lapunk április 12-iki számában közölt nyugtázás óta a következő befizetések történtek: Baltensperger Frigyes Pozsony 500 k., Csizsár Árpád Vinna 300 k., özv. Magyar Ferencné Munkács 100 k., Csáji Pál Szepesi 300 k., Ref. Egyház Szepesi 700 k., Luby Lajos Pálóczi 100 k., özv. Magyar Ferencné Munkács 100 k., Ref. Asszonykör Nagyszöllős 334 k., Szabó Elemér Nagyszöllős 250 k., Nagy Nándor Nemesócsa 1000 k., Kovács Ferencz Csécs 330 k., Papp István és az eperjesi egyház 1000 k., Boross Zoltán Feled 50 k., özv. Magyar Ferencné Munkács 100 k., Luby Lajos Pálóczi 100 k., Frohmann Jenőné Sabinov 660 k., Kató István Érsekújvár 50 k., Garey Gyuláné Palanok 300 k., Dr. Vass Kálmán Beregszász 200 k., Deák Gyula Kassa 1000 k., Ref. egyház Beretke 169 k.,

Református Asszonykör Beregszász 1000 k., Boross Zoltán Feled 50 k. Időközi kamatok 795 k. Egyenleg 1931 VII. 1-én 48.194 k.

— **Az egyetemes egyház lelkészvizsgáló bizottsága** június hó 16-17-én Losoncon ült össze, hogy kivége a II-ik lelkészképesítő vizsgát az arra jelentkezett segédlelkészekről. A vizsgáló bizottság tagjai Balogh Elemér püspök, konventi lelkési elnök, dr. Szilassy Béla főgondnok konventi v. elnök, Bertók Béla püspök, dr. Polchy István főgondnok, Péter Mihály püspök, Tornallyay Zoltán főgondnok, továbbá a II-ik vizsga szaktárgyainak előadói teljes számban megjelentek. A vizsgálatra 21 segédlelkész jelentkezett, a kiknek írásbeli dolgozatait a bizottság elfogadta s mindnyájukat szóbeli vizsgálatra engedte. A szóbeli vizsga eredménye a bizottságot kielégítette, amennyiben a jelöltek közül nyolcan *jeles*, nyolcan *jó*, négyen *megfelelő* eredménnyel állották ki a vizsgát s 21 közül csak egyet kellett egy tárgyból pótvizsgálatra utasítani. A vizsgálatot jeles eredménnyel tették le: Belágh Barna, Czírók Béla, Kelemen Kálmán, Narancsik Imre, Orémus Endre, Soós Endre, Szakal László és Varga Imre s. lelkészek. Írásbeli dolgozataikért külön dicséretben részesültek főképen Narancsik Imre és Varga Imre, továbbá Soós Endre és Czírók Béla. A vizsgálat befejezése után, jun. 17-én délután a losonci ref. nőegylet látta vendégül a vizsgáló bizottság tagjait, az ifju lelkészeket s a theologus ifjúságot a lelkészlak kertjében rendezett garden partyn, a mely után a már lelkési oklevéllel bíró ifju Timotheusok visszatértek állomáshelyeikre. Az Isten segítő kegyelme legyen velük azon a küzdelmes pályán, a melyre indultak s az élet váltsa valóra szép reményeiket anyaszentegyházunk javára s Istenünk nagyobb dicsőségére!

— **A budapesti skót misszió** új zsidómisz-szionáriusa *Rev. J. Calder* lett, aki megvált skóciai gyülekezetétől, hogy teljes odaadással a budapesti misszióállomás ügyének szentelje magát.

— **Dr. Rácz Lajost**, a sárospataki főiskola nyug. tanárát a Magyar Pedagógiai társaság tiszteletbeli tagjává választotta.

— **A sárospataki theol. akadémia** filozófiapedagógiai tanszékére Ujszászy Kálmán theol. magántanárt hívták meg a jövő iskolai évre helyettesnek.

— **Az erdélyi református egyháztól** 140 iskolát vett el eddig a román kormány minden kártalanítás nélkül. Az Igazgatótanács legutóbbi ülésében elhatározta, hogy minden lehető elkövet az iskolák visszaszerzése, illetve a kártalanítás érdekében.

— **A bánági egyházmegye** Dr. Szabolcska László temesvári lelkészt választotta esperesévé, elhunyt édesatyja örökébe.

— **A magyarországi Soli Deo Gloria Szövetség** virágvasárnapi konferenciáján ez alkalommal először tartották meg a zoltár- és biblia-ismereti versenyeket. A zoltár-versenyt a leányok nyerték meg, mert két olyan leány is volt, akik az első 50 zoltár közül minden darabot ismertek. A bibliaismereti verseny nagy meglepetéssel végződött. Ugyanis a résztvevő theologusokat is megelőzve, első volt Pataky Zsigmond V. osztályu kőbányai diák.

— **Gutenbergnek**, a könyvnyomtatás feltalálójának nyomdájából kikerült egyik első kiadása bibliát, az amerikai kongresszusi könyvtár részére, 320.000 dollárért vásárolták meg egy ausztráliai kolostortól.

— **A spanyolországi** köztársasági kormány legújabb rendelete szerint nem ismeri el a katolikus vallást államvallásnak és helyre állította a vallás szabad gyakorlatát. A rendelet szerint a vallás mindenkinek magánügye és minden egyház bármikor, bárhol szabadon nyilváníthatja vallásos meggyőződését.

— **A világ** legrégebbi főiskolája az Azhar-mecset arab egyeteme Kairóban, amely a tizedik században alapított, tehát az olaszországi bolognai egyetem előtt 200 és a párisi Sorbonne előtt 250 évvel.

— **Perzsiában** a nők nevelésének kérdésével az újabb időben sokat foglalkoznak. Három év alatt 76 leányiskola létesült. A perzsiái keresztyének száma e mohamedán országban az utóbbi tíz év alatt növekedett, de a kormány sok akadályt állít a misszió útjába.

— **A székesfővárosi** statisztikai hivatal adatai szerint Budapesten 100 nő közül 62 katolikus, 21 izraelita, 4,8 evangélikus és 11 református.

— **A kul-i** (Jugoszlávia) járásban az ottani főszolgabíró, a járásban lakó protestáns lelkészek közös kérésére, a bőjti időre betiltotta a táncot.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A kálosai (Kálosa-Niznia) ref. egyház pályázatot hirdet kántortanítói állásra. Fizetés: Lakás 5 kat. 312 □-öl szántó föld és rét, melynek adóját az egyház fizeti. Munkaváltság 70 K. 15 köből őszi életnemű, 10 köből zab, 16 m. tűzifa beszállítva. 4 drb. marha legeltetési jog. Stóla az e. ker. határozat szerint. Államsegély kérvényezve lesz, de ezt az egyház nem garantálja. Kötelessége: Az I-VIII. osztály növendékek tanítása, kántori teendők végzése, lelkész helyettesítése akadályoztatása esetén. Pályázhatnak állampolgársággal, nostrifikációs vizsgával bíró férfitanítók. Tanítási nyelv magyar. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Kellően felszerelt pályázati kérvények a pályázat megjelenésétől 14 nap alatt a ref. lelkészi hivatal címére küldendők Kálosa—Kálása-niznia župa XIX pp. Fige. Ref presbitérium.

Pályázati hirdetés. A serkei (sirkovcei) ref. egyház kántortanítói állására pályázatot hirdetek. Javadalma törvényszerű lakás, 9 hold föld s rét; 34 köből őszi szemes élet; 24 méter fa; 100 kč. munkaváltság és államsegély. Az államsegélyt az egyház nem garantálja. Kötelességeit a díjlevél tünteti fel részletesen. Pályázatok folyó évi július 20-ig a ref. lelkészi hivatalhoz küldendők. Serke. pp. Feled.

Pályázati hirdetés. A serkei (sirkovcei) ref. egyház II-ik tanítói állására pályázatot hirdetek. Az állás második éves; még nincsen véglegesítve; tehát a választás csak egy évre lesz érvényes. Javadalma: az egyháztól évi 1200 Kč. 20 kč. kertválttság. törvényszerinti lakbér és a gyógyalap járandóság fele. Kötelességeit a díjlevél írja elő. Pályázatok folyó évi július 20-ig a ref. lelkészi hivatalhoz küldendők. Serke-Sirkovce pp. Feled.

Pályázat a zsarnói ref. egyház org. kánt. tanítói állására. Javadalma: 1.) Készpénz 80 kč. 2.) 16 m. tűzifa beszállítva. 3.) 5 köből 1 véka buza. 4.) Ugyanannyi gabona. 5.) 5 hold szántó, 4 hold rét. 6.) 1 drb. marhalegeltetés. 7.) Temetési díj egyh. ker. megállapítás szerint. 8.) Lakás, kert s mellék helyiségek. 9.) Ingatlanok után az adót az egyház fizeti. 10.) Államsegély. Az egyházközségtől járó javadalom fele tanítói, fele org. kántori fizetés. Kötelességei: A nyolc osztályú iskola vezetése, org. kántori teendők végzése, lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése, s mindaz, amit az egyházi és állami törvények elő írnak. Pályázhatnak csak rendes oklevéllel és nostrifikációs vizsgával rendelkező ref. férfi organista kántortanítók. Személyes megjelenés előnyös, az utiköltség megtérítése nélkül. Ilyen pályázó hiányában a

jelenleg működő fog megválasztatni. Pályázatok legkésőbb 1931. július 25-ig adandók be Ref. lelkészi hivatal címére: Žarnov. pp. Turna n/B. Ref. presbitérium.

Pályázat. A perbeti ref. egyház katonai szolgálat folytán megüresedő kisegítő másodtanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés az egyháztól 624 k. havi előleges részletekben, 1 szobás butorozott lakás 180 k. lakbérpótlék és 20 k. kertválttság. Az államtól a törvényes államsegély. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása az egyháztársadalmi munkában való részvétel. Pályázhatnak férfi, vagy nő tanítók oklevél nélkül is. Kérvények a ref. lelkészi hivatalhoz (Perbete, okres Stará Dala) küldendők aug. 20-ig. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. A választás szept. 1-től 1932. márc. 31-ig terjedő időre szól.

Ref. presbitérium.

Pályázat. Az áji ref. egyház presbitériuma eltávozás folytán (mely idáig kisegítő tanerővel volt betöltve) megüresedett előkönyörgő, organista-kántor tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1.) Készpénz fizetés 108 kč. 2.) 20 (husz) köből gabona. 3.) 2 (kettő) köből buza. 4.) 20 m² fa. 5.) Természetbeni lakás, 2 szoba, konyha, megfelelő melléképületekkel és kerttel. 6.) Temetői föld termése. 7.) Erdő legelő jog. 8.) Stóla az egyházkerületi határozat szerint. Államsegély kérvényezve lesz. Kötelesség: I-VIII. osztály tanítása, istentisztelet végzése, énekkar tanítása és vezetése. Lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak: oklevéllel s állampolgársággal bíró tanítók. A bratislavai Isk. Referátus 86400/I.-1929 sz. rendelete szerint felszerelt kérvények a pályázat megjelenése után számított 2 (kettő) héten belül Ref. Lelkészi Hivatal Zadiel pp. Turna n/B. küldendők.

Ref. presbitérium.

Pályázat a jastrebi (Magyarsas) ref. kántortanítói állásra. Fizetés: 1.) 4 köből 3 véka rozs. 2.) 6 kat. hold 746 □-öl szántó föld, melynek adóját az egyház fizeti. 3.) 2 öl kemény tűzifa beszállítva. 4.) Stóla az egyházkerületi szabályzat szerint. 5.) 2 szoba, konyha, kamara melléképülettel. 6.) Államsegély, mely az állás elfoglalása után azonnal kérelmezve lesz. Kötelessége: A mindennapi és ismétlőiskolások tanítása, ref. kántori teendők végzése s a lelkész akadályoztatása esetén szószéki helyettesítés. Az iskola tanítási nyelve szlovák, a templomi szolgálat magyar. Pályázhatnak állampolgársággal s nostrifikációs vizsgával rendelkező ref. és ág. ev. férfi és nő tanítók. Kérvények 1931. augusztus 1-ig a jastrebi ref. lelkészi hivatalhoz (pp. Ujlak pri Trebišove, ž. XX.) küldendők.

Presbitérium.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalozik a bankszakma minden ágával.

Szakszerű orgona javítást

teljes garanciával

vállal

Kofman Kázmér

hangszerület és hangszerjavító telep
UŽHOROD, Korjatovics tér 4. Tel.: 314.

Fiók:

MUKAČEVO, Biskupska u. 9.

Alapítva
1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógymű. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35.

Külön posta-osztály.

Elektro-Rádió

Užhorod, Kishid ucca
887 Fehérhajó.

— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novín, známek povoleno fediťstvim pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Verké
Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a caicseri
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Évzárás után.

Bevégződött ismét egy iskolai év s tíz hó-
napi mozgalmas élet után csend ült meg az
iskolák termeit; a tanulók serege szétszóródott
a szélrózsa minden irányában, hogy a két hó-
napi szünidő alatt erőt gyűjtsön a további mun-
kához. Az iskolai év végén fokozottabb mér-
tékben reáterelődik figyelmünk az iskolai nevelés
kérdéseire s még a közvellenül nem érdekelték
is kíváncsian fordulnak az iskola élete felé.

S ha volnának olyanok, akiket semmiféle
vonatkozásban nem érdekel az iskola s a tanuló
ifjúság élete, az utóbbi években még azokat is
megállította és gondolkozóba ejtette az iskolai
évzárást kísérő szomorú szenzációk sorozata.
Az évvégi bizonyítványosztással kapcsolatos
diáköngyilkosságok ma már nem elszigetelt és
kivételes esetek, mint voltak a múltban, hanem
egyre növekvő tendenciát mutató kísérő jelen-
ségei az iskola életének.

Már rövidnadrágos kisdíjak is követnek
el öngyilkosságot a rossz bizonyítvány miatt s
pár év múlva megérhetjük, hogy áterjed ez a
veszedelmes epidémia az elemi iskolára is s
apró gyermekek, akik még jóformán meg sem
kezdtek, eldobják maguktól a legdrágább isteni
adományt: az életet.

Nagy könnyelműség volna a pedagógusok
s a köznevelés intézői részéről, ha egyszerűen
napirendre térnének e szomorú esetek felett s
kizárólag az egyéni exaltáltság rovására írják
azok megismétlődését. Anélkül, hogy a ha-
nyagságot, a kötelességmulasztást védelmezni
akarnánk, meg kell állapítanunk, hogy a rossz
eredmény s az ezt követő diáköngyilkosságok
okát nem szabad pusztán az ifjúság megcsap-
pant kötelességérzetében s megromlott közszel-
lemében keresnünk; nagy része van a baj elői-

dézésében magának az iskolának, illetve a kö-
zépiskolai oktatás mai rendszerének is.

Egy rövid cikk keretében lehetetlen pont-
ról-pontra rámutatni a mai középiskolai oktatás
rendszerének hibáira és ferdeségeire, csak egy
jelenségre mutatunk rá, amelynek nagy része
van a bajok előidézésében. Az az *apai és
gyermeki viszony, amely régebben megvolt a tanár
és tanítvány között, ma már teljesen kiveszett az
iskola életéből.* S ennek oka nem az, mintha a
tanár vagy tanuló subjectiv adottságai megvál-
toztak volna; ezt a szereteten épült szent vi-
szonyt a rendszer s az abból folyó okok
szaggatták szét. A koedukációs s az u. n. „be-
járó rendszer” hatalmas tömegeket zudított az
utóbbi években a középiskolákba, ahol ennek
folytán *egyéni nevelésről, az egyes tanulókkal
való behatóbb foglalkozásról, szó sem lehet.* A ta-
nár tisztán mechanikus munkát végez; minden
törekvése oda irányul, hogy elvégezze a kisza-
bott tananyagot s a megszabott százalékot
elbuktassa. Egészen bizonyos, hogy sokszor
jobb meggyőződése ellenére „ponálja secundá-
ba” tanítványát s keseríti meg annak szüleit,
hogy a kívánt százalékszám meglegyen.

Az iskola életéből így aztán teljesen kivész
a szeretet lelke s a tanár és tanítvány állandó
harcává alakul át a tanítás és nevelés szent
munkája, amelyben a tanár elfásul, a tanítvány
elveszti önbizalmát s elkeseredése végzettszerű-
en taszítja a halál szakadéka felé. A gyermek
lelkének, hajlamainak ismerete nélkül tömegta-
nitás folyik ma a középiskolákban, aminek a
helytelen és egészségtelen rendszer az oka.

Senki sem vonja kétségbe, hogy a szellemi
pályákra ma abnormális méretekben tóduló
ifjúság közt erős rostálásra van szükség; azon-

ban ezt el kell végezni már a középiskolába való felvételnél s az alsóbb osztályokban és nem akkor, amikor az ifju már a célhoz közel érzi magát s letörése katasztrófális lelki meghasonlásba sodorja.

A most bevégződött iskolai évvel letűnt ifju életek szomorú árnyai figyelmeztessék az illetékeseket, hogy ne késlekedjenek keresni a bajok igazi okait s kiküszöbölni a mai egészségtelen rendszer nagy hibáit, hogy az iskolai év vége, mint régen, ne szomorúságot és kétségbeesést, hanem sok-sok örömet hozzon a tanárnak, tanulóknak és szülőknek egyaránt.

(Ms.)

Püspöki can. vizitáció Abaujtonrában.

Péter Mihály püspök május 27—június 11-ig terjedő időközben, 3 cyklusban látogatott meg titkárra, Idrányi Barna esperes, Fekete Miklós em. gondnok és Lengyel József em. papi főjegyző kíséretében az abaujtonrai egyházmegyében 39 anya-, leány- és fiókegyházat. Mindennütt a -szeretet, tisztelet külsőleg is látható jeleivel fogadta püspökét a legkisebb egyházközség is, hiszen az 1799—1809-es évektől kezdve, — amikor Óri Filep sajtószentpéteri lelkész, superintendens mert vállalkozni e vidéken e lelket és testet egyaránt megpróbáló pásztori körutra, — a legtöbb egyházközségnek nem állott módjában kitüntető vendégszeretetével püspökét fogadni. A délceg lovasok lelkesedése, a magyar ruhás, pártás leányok szemeinek ragyogása, az öreg Simeonok, kegyes Annák hálatell szívének sóhajtásai (hogy még ezt is megérhettem!) mintha csak fokozták volna a forró májusi napsugár aranyának záporozását, mely még mintha a közigazgatási hatóságok irántunk eddig közömbös (mondjuk csak így) hangulatát is feloldotta volna, hiszen mind a két közigazgatási járás képviselői, (a szepsii és kassai) a körjegyzőségek vezetői igyekeztek alkalmat venni, hogy püspökünket terhes körutja alkalmából üdvözöljék. Püspökünk láthatólag igyekezett megbecsülni és értékelni minden ilyen szívélyes megnyilvánulását a kormány hatalmának s hasonló érzéssel és figyelemmel mondani a Fogadj Istent.

Május 27-én d. e. 9 órakor kezdődött a püsp. can. vizitáció a lucskaiak 3 évvel ezelőtt épült, izléses kis templomában, a honnan az egész gyülekezet átjött Barkára is, a hol a két egyház konfirmándusait avatta be a ref. gyülekezet felnőtt tagjai sorába és hatalmazta fel a püspök az uri szent vacsorával való élésre. Félreértések kikerülése végett meg kell említeni, hogy az egyházmegye kebeléből indult ki az a terv, hogy az áldozócsütörtökön esedékes konfirmációi szép szertartást ez alkalom-

mal püspökünk végezné el s tenné feledhetlenné e napot katechumenusaink életében, a minnek ő készséggel engedett, bár puritán ref. öntudata mindenegyes alkalommal megemlíteni kényszerítette, hogy ez a ténykedése nem akar és készül külön püspöki joggá átalakulni. Délután még a kis Torna második legnépesebb, két uj, modern iskolát és tanítói lakot épített gyülekezetében, Jablonca szép boltíves templomában hirdette az ígét s látogatta meg az iskolákat.

Május 28-ikán d. e. Körtvélyest és Almást, délután Torna legnépesebb gyülekezetét, Görgőt és filiáját Mhéaszt tekintette meg. Dél előtt Körtvélyesen, délután Görgön confirmált is. Lehetetlen a mindenütt szives fogadtatások közül a görgöit külön ki nem emelni. Az 50 tagu golyos inges-gatyás, árvalányhajás katonás rendben felvonuló banderium, az egyforma piros pruszlik-s pártába, fehér ingvállba öltözött 40 főnyi leánysereg, a két népes iskola növendékeinek sorfala között vonult fel, virággal beszórt uton a püspök autója a szintén impozáns, boltíves templom elé. Az istentiszteleten a férfikar is, a vegyeskar is pompásan betanult énekszámokkal szerepelt, Törzsök István ig. tanító, egyházmegyei tanítói képviselő vezényleásával.

Május 29-ikén a kies Szádelő és filiája, Aj hitbuzgó népét, (itt ökröket tartván a lakosság, a banderiumot az önkéntes tűzoltóság pótolta, nem kevesebb lelkesedéssel és ügybuzgósággal gyalog, mint az előbbieket lóháton!) Délben Tornaufalut és Zsarnót látogatta meg a püspök. Az utóbbi helyen confirmáció is volt; az előbit pedig nagyon lelkes és áldozatkész gyülekezetén kívül ez alkalommal az emeli ki, hogy agilis esperes-plébánosa, Benkő Sándor gyülekezte élén, testvériességtől izzó, meleg szavakkal állította meg utjában a püspököt. Azóta szegényeknek más vendéget, a határukat elpusztító jégesőt is kellett fogadniok. Hitők, egyházukhoz való ragaszkodásuk annyi sok akadályon átsegítette őket a multban, hisszük, hogy ez s nagy szorgalmuk átsegíti őket ezen a nagy csapáson is.

Május 30-án Péder és Szepsi következett. Előbbi helyen a gyülekezet lelkes világi papja, Nyomárkay Béla dr. nyug. pénzügyi titkár, utóbbi helyen Szepessy Gyula állami ig. tanító betanításával a gyülekezet férfikara énekelt. Utóbbi helyen a küldöttségek élén, mint a járás székhelyén, a közig. hatóság képviselője is üdvözölte a püspököt, a ki itt 15 ifjut confirmált; délután Csécs és szép kis templomával ékeskedő, de tanítójától megosztott Pány látta vendégeül az egyházkerület fejét, aki ezután két napi pihenőre haza utazott.

Június 2-án Komároc — Szesztával kezdte meg a generális can. vizitáció II-ik ciklusát Péter Mihály püspök. A lelkipásztor mindkét helyen férfikart tanított be, amelyek ünnepe

alatt, megpótolva Simon Sárika kassai urleány solóénékével is, énekszámokat, majd az ebéd alatt dallüzéreket, a lelkész átírásában adtak elő, művészi sikerrel. Délután Nagyida tett ki magáért, hogy impozáns keretek között fogadja a püspököt. A járás határában dr. Gmitter József főtanácsos, járási főnök fogadta s kalauzolta, a község határában felállított diadalkapu alatt nagyszabásu beszéddel üdvözölte a püspököt, akit az istentisztelet végeztével az esperes-plebános, önk. tüzoltóság, az áll. elemi iskola igazgatósága, az izr. hitközség stb. üdvözöltek még. Itt 17 növendéket konfirmált.

Junius 3-án Buzita-Felsőlánc; d. u. Perény és Alsólánc, „a végeken” elszórt parányi ref. gyülekezeteket nézte meg. Meghallgatta Buzita panaszát, hogy a restrinkciós törvény alapján a tanfelügyelő elvette iskolafentartási jogát. a róm. kath. iskolában azóta már a 3-ik tanítói állást töltik be. Alsóláncon volt a környékbeli katechumenusok konfirmációi ünnepélye.

Jun. 4-ikén Kassa város határában dr. Muttynyánszky Vladimir polgármester fogadta a püspököt, aki a színültig telt s szépen felékesített templomban a can. vizitáció előtt a kassai és környékbeli 14 éves gyermekeket ünnepélyesen konfirmálta. Délután Tarcavajkóc. vallásosságáról s áldozatkészségéről híres gyülekezete, élén a körjegyzővel, fogadta tüntető vendégszeretettel püspököt.

Junius 5-én Magyarböd. Petőszinye, Györke és Felsőcsáj került sorra. Ez a kis gyülekezet férfiakban és nőiben még mindig visszatükrözi a régi, honfoglaló magyar nép tipikus faji jellegét s temploma falát, szőszékét, urasztalát ez alkalomra feldiszitette a ládákban előkerült, féltve őrzött, magyaros motívumokkal szőtt házi szötteseivel és most kénytelenek tünni, hogy nagy áldozatkészséggel újraépített és fentartott iskolájában gyermekeit nem anyanyelvén tanítja felsőbb rendeletra az általa is fizetett oskolamester. A konfirmáció szertartása Györkén folyt le. Innen két napi pihenőre újra hazautazott a püspök ur.

A III. cyklus junius 8-án fél tíz órakor kezdődött Nagyszaláncon, esperesünk székhelyén; ugyanám jókor kellett elindulni Rimaszombatról még autón is, hogy pontosan beérkezessék. A nagy, üdvözlésére összesereglett tömeg nem sokáig várakozott a püspöki autó megérkezésére. Pár percnyi pihenés után már a szószéken látjuk püspökünket, a mint áhítatos imádságával emeli ég felé a lelkeket. A konfirmáció szertartása előtt s után a helybeli segédlelkész által betanított és vezetett gyülekezeti énekgyöngyörködteti szabatos éneklésével a hallgatóságot. Itt a leányok szép házi szöttek terítőikkel ajándékozták meg a Püspököt és kíséretét. Délután Garbócbogdány került sorra, a hova Alsóhutka, Mislye, Alsócsáj szórványok hívei is csapatostól gyűltek be, míg a kis Rákos ott az erdők mélyén, nem régen szerzett új harangja

előtt állította meg üdvözlő köszöntésével az arra elhaladó püspököt, aki szívesen áldotta meg a harangja alatt összegyülekező, szintén elszlovákosodásnak kilett magyar református népet.

Junius 9-én egyházmegyénk gondnokának a családi fészkében folyt le a püspöki látogatás, Eszkároson, a hol a püspököt megérkezésekor gondnokunk bátor fellépésű kis fia is üdvözölte a körjegyző, a községi bíró és többi szónokok sorában, a templomba lépések pedig kis leánya, egy hatalmas virágcsokorral a kezében. Utánna Hernádszadányban jelentünk meg. A 39 látogatás között egyedül itt volt zavaró momentum, amelyet a gyülekezet kebelében, az adventisták felé hajló egyesek, hajánál előrán cigált érvek alapján igyekeztek, a békesség megzavarása végett előidézni. Az igazi ok ki-puhatolására a szomszédban lakó em. gondnok fog kiszállani esperesünkkel együtt. Délután még Nadasdon végezte nemes, de fárasztó tisztelet a püspök ur.

Junius 10-ikén délelőtt Csány, délután Barca és Beszter látogattatott meg, utóbbiak szakadó esőben. Bárcára a korompai és iglói kalvinista hiveink küldöttsége is lejtött a püspök élébe, boldogan jelentve, hogy ők is élnek és kérnek egy meleg, testvéri szót, nem pénzt, hogy az egyetemes egyház el ne hagyja őket, legyen gondja rájuk is!

Junius 11-ikén Migléc, Abaujszina községek lakosai fogadták a püspököt, felekezeti különbség nélkül igaz szeretettel, áhítattal. Miglécen iskolánkat, ujonnan épülő templomunkat, háboruban elesett hőseink emlékéért tekintette meg. Színán konfirmációt végzett a püspök ur, s ebéd után: apostolok oszlása lett.

Jelentős adományok gyűltek minden helyen a losonci theológiára, a beretkei árvaházra és a felállítani szándékolta reform. tanítóképzőre.

Hogy a lelki magvetésnek, a terhes püspöki fáradozásnak milyen eredménye lesz, azt csak az tudja, aki a magvetésre fényt és harmatot ad, az az egy azonban bizonyos, hogy az áldott vendég közeledésére a paróchiák, templomok, iskolák fényesebb köntöst öltöttek, az utak megcsinálódtak, a gyülekezetek tagjaiban az összetartozandóság érzete megerősödött, sőt a lelkek is fényesebbek lettek! Legyen áldott az Isten, ki az előmenetelt adja!

A magyarországi ORLE

f. évi közgyűlését Debrecenben fogja tartani, hogy a kongresszussal kapcsolatban ünnepelhesse meg szeretett elnökének, dr. Baltazár Dezsőnek 20 éves püspöki jubileumát. Az ORLE alelnökei és főtítkára az alább olvasható meghívót küldötték szét, amely bizonyára érdekelni fogja az utódállamokbeli református-

lelkészeket is: „*Meghívó.* Az Országos Református Lelkészegyesület a debreceni református egyháztól meghívást nyert arra, hogy folyó évi konferenciáját, közgyűlését Dr. Baltazár Dezső 20 éves püspöki jubileuma megünneplésének idején tartsa Debrecenben. Szeretett elnökünk személyében és működésében a Mindenható által egyházunknak és nemzetünknek ajándékozott áldásokért az ünneplő Tiszántuli Egyházkerülettel és debreceni református egyházzal egy szívvvel, egy lélekkel készülünk hálát adni Istennek, köszönettel fogadjuk a debreceni egyház meghívását s ehhez képest az Országos Református Lelkészegyesület tagjait, hozzátartozóit, valamint egyházunk minden érdeklődő buzgó világi tagját szeretettel meghívjuk az Országos Református Lelkészegyesület debreceni ünnepi napjaira.

1931 augusztus 26-án, szerdán este érkezés, ismerkedés.

Augusztus 27-én, csütörtökön reggel 8 órakor ORLE konferencia megnyitása a kollégiumi oratóriumban; délelőtt és délután konferencia.

Augusztus 28-án, pénteken délelőtt 8 órától kezdve a Tiszántuli egyházkerületnek a jubiláns püspököt ünneplő közgyűlésén és a hálaadó istentiszteleten részvétel. Délután 4 órakor Országos Református Jóléti Társulat konferenciája; ugyanakkor külön értekezlet a református vallástani lelkészek és a református nők (papnők) részére.

Augusztus 29-én, szombaton délelőtt és délután ORLE konferencia; délután 5 órakor a Kálvineum igazgatótanácsának ülése.

Augusztus 30-án, vasárnap az Országos presbiteri Értekezlet negyedik Nagygyűlése: hajnalban, reggel érkezés, 8 órakor ünnepi istentisztelet a Nagytemplomban, 9 órakor országos Zwingli-émlékünnep a nagy reformátor halálának 400 éves évfordulója alkalmából. 10 órakor felvonulás a Kossuth-utcai templomba; az Országos Református Presbiteri Értekezlet negyedik Nagygyűlése; délután 4 órakor vallásos ünnepély. 6 órakor ORLE választmányi gyűlés.

Augusztus 31-én, hétfőn reggel 9 órakor az Országos Református Lelkészegyesület közgyűlése a Kistemplomban; délután 5 órakor az Országos Református Jóléti Társulat közgyűlése.

Szeptember 1-én, kedden ORLE kirándulás, melynek részletes összeállítása most van tárgyalás alatt.

A konferencia és közgyűlés tagjai a debreceni parochiális egyházrészeknek, illetőleg a debreceni egyháznak lesznek a nehéz gazdasági időkhöz illő, szerény keretek között, de a debreceni ősi egyház nagy multjához méltó, meleg szívből fakadó módon szeretetvendégség formájában adott ebéden (augusztus 27., 29., 30.) és ugyanolyan módon rendezett vacsorán (augusztus 27—31.), valamint az ORLE közgyűlés napján az ünnepi közebeden vendégei.

A részletes programot és a szükséges tudnivalókat a vezetőség a „Lelkészegyesület”-ben legközelebb közli.

Egyesületünk ezévi konferenciája és közgyűlése páratlan értéket, felejthetetlen jelentőséget nyer a jubileumi hálaadás magasztos alkalmá által. Nagy szükség van arra, hogy Krisztus hívei, különösen az Isten Igéjének szolgálói, szeretetben egybeforranak. Készüljete tehát és jöjjetek!”

Problémáink.

Örökös problémáink a lelkészi fizetések rendezetlensége, amely miatt azután a közszenved. Öröm fogta el a lelkészi kart, olvasva a Prágai M. Hírlap május 22, és e lap május 31. számát, hogy no mégis lesz valami, mert ime megmozdultak ismét püspökeink és kitarításuk, —hála az égnek és nekik,— mégis csak diadalt arat. De az öröm korai volt. Mert megbízható helyről nyert információink szerint, a mik egész holt bizonyosok, az országos hivatalban semmit nem tehetnek addig, sem az értékeléseket, sem a levonásokat illetőleg, nem különben az állampolgársággal kapcsolatban levő visszatartott összegek folyósítását is, mig novelláris vagy egyéb uton határozott utasítást nem kapnak arra nézve, hogy miként járhatnak el. Kezük addig, — bármekkora jókarral vannak is egyébként — mint látható — ez ügy iránt — kötve van. Hiába hivatkoznak a panaszos lelkészek a püspökök prágai vizídjére, egyelőre mig irást nem kapnak Prágából, nem tehetnek semmit.

Féluton tehát ne álljunk meg, mert akkor célunkat sohasem érjük el.

Erőteljes akcióra volna tehát szükségünk, hogy ama „kivánatos ukáz” megnyerhető legyen.

Egyáltalában nem tartjuk egyébként ezt lehetetlennek, mert ha az ígéreteket zsebre rakták püspökeink, sőt ezt ki is publikálták, ami Prágából megcáfolva nem lett, tehát igaz: akkor csak még egy hasonló erős megmozdulás szükséges, hogy az ígéretek hivatalos formában is kilejezést nyerjenek s az utasítások kiadassanak.

Omega.

H I R E K

— **Halálozások.** *Bajkai Zsigmond* nagyodó lelkészt 62 éves korában elhívta az Ur. Temetése nagy részvét mellett folyt le; a szent szolgálatot Akucs Lajos em. főjegyző és Antal Gyula lévai lelkész végezték. *Deák Geyza*, a sárospataki kollégium nyug. tanára június 25-én el-

hunyt 60 éves korában. Junius 27-én temették a főiskola udvaráról. Legyen áldott emlékezetükl!

— **Figyelmeztetés.** A pályázatot hirdető egyházak előjáróit a legkomolyabban figyelmeztetnünk kell arra, hogy a pályázati hirdetések díját el ne mulasszák haladéktalanul beküldeni. A szerkesztőség a pályázatok megjelenése után késedelem nélkül megküldi a számlát s a csekklapot a hirdetési díj utalványozására, az egyházak előjárói azonban félredobják azokat, nem törődve azzal, hogy a lapnak égető szüksége van a hirdetési díjakra a nyomdával szemben fennálló kötelezettségei teljesítésénél. Elvégre sem a lelkésznek, sem a gondnoknak nem a magáéból kell fizetni a hirdetési díjat s így teljesen érthetetlen, hogy miért várnak újabb felszólításokra?

— **Köszönet a Református Biztosítási Irodának.** A mai napon eszközölt kárbecsléssel teljesen megvagyunk elégedve és ajánljuk az egyházközségeknek, az egyházi ingatlanoknak teljes építményi értékben való biztosítását, nehogy kár esetén károsodás érje az illetőket. Az irodának előzékenységeért hálás köszönetet mondunk. Kállosa, 1931. június 1. Széplaky Gyula ref. lelkész s. k., Szabó József, gondnok s. k.

— **A VI-ik református diákkonferencia** f. hó 1—2-án, az előre megállapított program szerint folyt le Léván. A konferencia diszelnökévé Balogh Elemér püspök, konventi elnök választott meg. A konferencia tárgyalásait Sörös Béla theol.-igazgató vezette, Szőke István és Antal Gyula alelnökök, valamint Varga Imre és Kis Gyula titkárok közreműködésével. A konferencia lefolyásáról részletes tudósítást fogunk hozni.

— **A Sárospataki angol internátus** szeptemberben megnyílik. A főiskola igazgató tanácsa az internátus igazgatásával *Elekes Imre* gymn. igazgatót bizta meg; az első betöltésre kerülő angol tanszékre pedig *Szabó Gyula*, theológiát is végzett tanárt alkalmazza.

— **„Protestáns Enciklopédia”** kiadását hátrózták el Magyarországon. A két kötetre (30—30 iv) tervezett munka betűsoros címszavakban szándékozik felölelni a magyarországi és utódállamokbeli, valamint a világ-protestántizmus életére vonatkozó összes személy és tárgyi adatokat „tudományos alaposággal, de minden ember által érthető, művelt népszerű formában.” A szerkesztőbizottság élén Baltazár Dzsó és Geduly Henrik püspökök állanak, az

előkészítő munkálatokat Veres Jenő theol. magántanár végzi.

— **A Konventi Iroda** 1931. július 4-én átvitetett Bratislavába; tehát ezentul mindenmű konventi ügyben a Konventi Elnökséghez vagy a Konventi Irodához: *Bratislava, Uherská ul. 12. sz.* kell fordulni. Ugyanott rendelhetők meg az összes *iskolai és egyházlátogatási* nyomtatványok, továbbá a *Pálóczy-Czinke I.-féle valláskönyvek* is. - A megrendelt *iskolai nyomtatványok és valláskönyvek ára pedig az Egyetemes Konventi Pénztár, Felsőgellér, p: Boda-Bogya (XV) címre küldendők be.*

— **Tanítói állást keres.** Ref. lelkész fia, kinek 4 gimnáziumi osztálya és 2 felsőpariskolai osztályról van jó bizonyítványa, helyettes tanítói állást keres a következő iskolai évre. Állampolgársága rendben van. Megkeresések a serkei ref. lelkészi hivatalhoz intézendők. Serke. pp. Feled Gemer.

— **Harmad-negyed iziglen való szeretet.** Andrassy Kálmán buji (Szabolcsmegyei) lelkipásztor 52 esztendeig volt lelkésze ennek a gyülekezetnek. A kis egyházat mintagyülekezetté fejlesztette. Nemcsak lelkiekben, de anyagiakban is meggazdagodtak a hívek és az eklézsia. A gyülekezet most hálájának kifejezéséül a nyugalomba vonuló idős lelkipásztorának holta napjáig 30 hold szántó használatát adja öreg napjaira. Az ő halála után pedig fia, ifj. Andrassy Kálmán téglási lelkész fogja élvezni ezt a birtokot, sőt, ha ez nyugalomba vonul is, 16 hold használatát illeti élete fogytáig.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

Tárgy: Kongrua előlegek kiutalása a II. lustrumra. Rimaszombat, 1931. jul. 4. 460/1931. sz. *körlevél. Igen fontos!!!* Valamennyi Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak! Tudomásul és további esetleges jelentéstétel céljából közlöm az országos hivatal, Bratislava, 1931. június 23-iki 194.290/6-1931. sz. következő leiratát: „Ref. püspöki hivatalnak *Rimaszombat*. Hogy a 124/1928. sz. kormányrendelet 172. §-a értelmében a II. lustrumra megállapítandó kongrua előlegeknél ne kerüljön a sor kongruális túlfizetésekre vagy legalább ne olyan mérvben, hogy annak lefizetése az érintett személyt nehéz pénzügyi helyzet elé állítsa, amint ez a múlt lustrumban tényleg bekövetkezett; sziveskedjék felhívni a lelkészeket, hogy közülök azok, akik a II. lustrumra szóló bevallási ivatek elkészítése alkalmával megállapították, hogy őket nem illeti a kongruális kiegészítés a II. lustrumra olyan összegben, amilyenben nekik

1931. január 1-től kezdődőleg a kongrua-előleg kiutaltatott, *saját érdekében*, kötelesek ezt a körülményt az országos hivatalnak jelenteni. Ezeknek a lelkészeknek kongruális előlege azután az idézett §. 2. szakasza értelmében arányosan le fog szállítani.

Országos elnök helyett: *Ballai s. k.*
Esetleges bejelentések a püspöki hivatal utján terjesztendők fel. Atyafiúi szeretettel:

Péter Mihály s. k. püspök.

Pályázat. A perbetei ref. egyház katonai szolgálat folytán megüresedő kiegészítő másodtanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés az egyháztól 624 k. havi előleges részletekben, 1 szobás butorozott lakás, 180 k. lakbérpótlék és 20 k. kertválság. Az államtól a törvényes államsegély. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása és az egyháztársadalmi munkában való részvétel. Pályázhatnak férfi, vagy nő tanítók oklevél nélkül is. Kérvények a ref. lelkészi hivatalhoz (Perbete, okres Stará Dala) küldendők aug. 20-ig. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. A választás szept. 1-től 1932. márc. 31-ig terjedő időre szól.

Ref. presbitérium.

Pályázati hirdetés. A palágyi ref. egyházközség magyar tannyelvű iskolájának ujonnan szervezett II. tanítói állására pályázatot hirdet. Javadalom: 1200 kč. előleges havi, vagy negyedévi részletekben, 336 kč. lakbér, 20 kč. kertválság, törvényes államsegély. Kötelesség: a kijelölt osztályok tanítása—tanítónőknél a kézimunka is—segédkezés az egyháztársadalmi munkában, kartársának szükség esetén való helyettesítése is. A megválasztás (egyelőre) ideiglenes, csak az 1931-32 tanévre hat ki. Pályázhatnak ref. és evangélikus férfi és nő, oklevéllel és állampolgársággal bíró tanítók. Oklevelesek hiányában oklevél nélküliek is pályázhatnak. A bratislavai Iskolai Reterátus 86400/I-1929 sz. rendelete szerint felszerelt kérvények 1931 július 31-ig küldendők a ref. lelkészi hivatalhoz Palád pp. Ruska. ž. XX.

Iskolaszék.

Pályázat. A pányi (Paňovce) ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet előkönyörgői állásra. Javadalom: 1.) Ujonnan épített 2 szobás kényelmes lakás; megfelelő melléképületekkel, kerttel. 2.) 8 kat. 4540 □-öl szántó, 1256 □-öl rét. 3.) A 2-ik pontban említett földeket a hivek bemunkálják. 4.) A rét szénáját, sarjút lekaszálják, beszállítják, ugyszintén az életnemű behordását is a hivek teljesítik. 5.) 4 drb. marhalegeltetési jog a közösben. 6.) 5 szeker tűzifa házhoz szállítva. 7.) 420 liter buza, 600 liter rozs szemes élet október havában egyszerre befizelve. 8.) Kézpénz 6 kor. 38 fill. 9.) Stóla. Kötelessége: Az istentisztelet végzése presbitérium intézkedése szerint. A gyermekek

vallásos oktatása, melyet az egyház külön fizet (hivek). Pályázhatnak nyugdíjjal rendelkező ref. férfi tanítók. Pályázati határidő aug. 15. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Pályázatok a ref. lelkészi hivatalhoz küldendők Cečevojce-Csécs. ž. XX.

Pályázat. A nagytoronyai ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1.) 7 kat. 431 □-öl szántó föld, melynek adóját az egyház fizeti. 2.) 88 kor. kézpénz. 3.) 16 (tizenhat) szekér tölgyfa házhoz szállítva, melyből a tanító az iskolát is tartozik fűtetni. 4.) jó lakás kerttel. 5.) Stóla. 6.) Államsegély. Kötelessége: a növendékek tanítása, hittan és énektanítás, kántori teendők végzése. Kanonikus órákon és minden harmadik vasárnap délelőtt az istentisztelet végzése. A tanítási nyelv magyar. Az állás szept. 1-ig elfoglalandó. A kérvény aug. 1-ig adandó be a lelkészi hivatalhoz. Velka-Toronya, pp. Čergov, okres: Trebišov. *Presbitérium.*

Pályázat. A gömörmihályfalui ref. egyház presbitériuma az eltávozás folytán megüresedett kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1.) Megfelelő lakás, melléképületek. 2.) Minden urvacsorával élő személy fizet 20 lit. buzát, s 15 lit. zabot. Ha ezen kulcs szerint a buzafizetés a 16 köblöt meg nem ütné, azon esetben a hiányzó mennyiséget az egyház pótolja. 3.) Szántó föld a Sáros dűlőben 2 kat. h. ⁸⁸/₁₀₀ egy darabban. 4.) A morhó erdő mellett 1 kat. h. ¹⁵/₁₀₀ szántó. 5.) Legelő címen 3 hold, mely szántófölddé alakított. 6.) 4 hold ²⁴/₁₀₀ rét. Mindezeket a tanító munkáltatja. 7.) Stóla. 8.) Tűzifa 8 bécsi öl, melyet az egyház beszállít, melyből a tanterem is fűtendő. 9.) Gyümölcsös kert, temető, szorgalmi kert használata. Földek adóját az egyház fizeti. Államsegély kérvényezve lesz, de azt az egyház nem garantálja. Kötelesség: Az osztatlan iskolában a tanítói és kántori teendők lelkiismeretes végzése. Kanonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén az isteni tisztelet végzése, belmissziói munka. Tanítási nyelv magyar. Okleveles, rendes, állampolgársággal bíró ref. férfi tanítók a 86.400/1929 sz. miniszteri rendelet alapján felszerelt kérvényeiket 1931 július hó 30-ig adhatják be a ref. lelkészi hivatalhoz Felsővály pp. Figa. Az állás f. év augusztus végén elfoglalandó. *Ref. presbitérium.*

Pályázat. A felsővályi ref. egyház presbitériuma az eltávozás folytán megüresedett rendes kántor tanítói állásra pályázatot hirdet. Helyi javadalom: 1.) Megfelelő lakás kerttel. 2.) 20 köböl buza a hivektől. 3.) 5093 □-öl szántó, 4 hold rét, a mihályfalai határban 2 vékás föld, melyért tartozik áldozócsütörtök és ujév délutánján prédikálni. 4.) 10 bécsi öl fa, melyből a

tanterem is fűtendő. 5.) Stóla. 6.) Legeltetési díj 14. kč. Államsegély kérvényezve lesz, de azt az egyház nem biztosítja. Kötelesség: Oszatlan iskolában a tanítói, az egyházban a kántori teendők lelkiismeretes végzése. Kánonikus órákon és a lelkész akadályoztatása esetén a lelkész helyettesítése, egyháztársadalmi munkában való közreműködés, énekkar tanítás és vezetés, orgonista teendők ellátása, szorgalmi kert kezelése, ápolása. Tanítási nyelv magyar. Okleveles, rendes, állampolgársággal bíró ref. vallású férfi tanítók a 86.400/929. sz. miniszteri rendelet alapján felszerelt kérvényeiket 1931 július hó 30-ig adhatják be a ref. lelkészi hivatalhoz Felsővály pp. Figa. Az állás augusztus végén elfoglalandó. *Ref. presbitérium.*

Pályázat. A körtvélyesi ref. egyház presbitériuma az eltávozás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. I. Javadalom: 1) 16 köből rozs (egy köből 128 liter), 2) 100 azaz száz korona készpénz, 3) Öt hold szántó föld s ehhez hét eke napszám, 4) Öt hold rét, holdja 800 □ öl. Az egyház a szénát és sarjút lekaszáltatja, feltakarattja, boglyába vagy padra rakatja. 5) Egy vékás kender, félvékás káposzta föld. 6) Nyolc bécsi öl (egy öl négy méter) fa, mit az egyház kivágat és behordat a tanító udvarára. 7) A szőlő hegyen van 2 drb. parlag kertje. 8) Temetési stóla az egyházkerület által megállapított szabályrendelet szerint. 9) Az ingatlan birtok után az adót az egyház fizeti. 10) Szarvasmarha és sertés legeltetési jog. 11) Két szoba, konyha, előszoba és kamarából álló lakás; istálló, tágas udvar és két drb. kert. Abban az esetben, ha csak mint tanító, vagy csak mint kántor működik az egyház szolgálatában, úgy az itt felsorolt járandóságoknak csak a fele illeti meg. II. Kötelessége: 1) Minden vasárnap, mikor a lelkész a társegyházba megy, a tanító itthon végzi az isteni tiszteletet, d. e. prédikációval, d. u. imával. 2) Úrvacsoraosztáskor d. u. végzi a templomi szolgálatot. 3) Minden hétköznap reggel a nagyobb iskolás gyermekekkel megjelenik az isteni tiszteleten s végzi a kántori teendőket. 4) Lelkészt akadályoztatása esetén a templomi szolgálatban helyettesíti. 5) Az iskolaköteles gyermekeket esküjéhez híven lelkiismeretesen oktatja, tanítja, eleget tévén a református egyház erkölcsi és szellemi követelményeinek. Pályázati határidő július 26. Az állás 1931 szeptember 1-én foglalandó el. Tanítás nyelve magyar. A referátus 86400/929 sz. rendelete szerint felszerelt kérvényeket a körtvélyesi (hrušov) ref. lelkészi hivatalhoz adják be a pályázók. Körtvélyes pp. Jablonov n/T. *Presbitérium.*

Pályázat. A beregi református egyház öt tanerős iskolájának III. számú állására okleveles, vagy érettségizett tanítót (tanítónő) keres.

Javadalom: Alapfizetés és lakásbér címén évi 4908 Kč s a törvényszerű államsegély. Kötelesség: Legfeljebb 2 (kettő), de többnyire csak 1 (egy) vegyes osztály vezetése. Kellően felszerelt pályázati kérvények a ref. egyház presbitériumához címezve, 1931. évi augusztus hó 1. napjáig következő címre küldendők: Református Lelkészi hivatal, Bereg—Berehy, Podkarpatska Russ.

Pályázat. A magyarizségi ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a távozás folytán megüresedett kántortanítói állás betöltésére. Javadalom: 2 szoba, konyhából álló lakás, melléképülésekkel és kerttel; 9 kat. hold szántó, 785 □-öl rét; 160 kgr. buza, 650 kgr. rozs, stóla és államsegély. A helyi javadalom 1360 Kč-ra van értékelve. Az iskola oszdatlan s tanítási nyelve szlovák. Pályázhatnak teljes képesítésű ref. vagy ev. vallású tanítók és tanítónők. A 86.400/I. 1929. min. rendelet alapján felszerelt kérvények július hó 31-ig küldendők a ref. lelkészi hivatal Uhorský Žipov, okres Trebišov címére. *Ref. Presbitérium.*

Pályázat a baracscai református előkönyörgő kántortanítói állásra. Fizetése a következő: megfelelő lakás, melléképületekkel; 150 kor. készpénz; 1235 kgr. buza; 406 kgr. árpa; 8 m. kemény tűzifa, 7 kat hold 1478 □-öl szántó föld, 882 □-öl rét, 300 □-öl kert, 1/2 házhely után járó erdőilletőség, 100 kor. munkaváltság, stóla a kerület határozata szerint. Az ingatlanok után az adót az egyház fizeti. A szántó föld még egy éven át haszonbérbe van adva. Kötelesség: az összes kántortanítói teendők elvégzése. A kérvények f. évi augusztus 1-ig a Barsi Református Egyházmegye Espere-séhez Alsószece, p. Alsóvárad küldendők. *A Presbitérium.*

Pályázat. A sallói (garamsallói) ref. egyház-
község presbitériuma pályázatot hirdet a véglegesítés alatt álló II-ik tanítói állásra. Fizetés az egyháztól évi 1200 Kor. és 240 Kor. lakbér, amely lakbér ellenében az egyháztól az iskola telkén 1 szoba, konyha s kamarából álló lakást kap. Első sorban nőtanító választatik, aki a nőikézmunkatanítást külön díjazás nélkül ellátni köteles. Tanítási nyelv magyar. A 86400/I. 1929 sz. miniszteri rendeletnek megfelelően felszerelt kérvények f. évi jul. 31-ig az esperesi hivatalhoz (Alsószece. Posta: Alsóvárad) küldendők. *Ref. Presbitérium.*

Pályázat. A június hó 14-én a zacharovcezeherjei ref. egyház által a kántortanítói állásra hirdetett pályázat megismételtetik július 31-ig terjedő határidővel, azzal a kiegészítéssel, hogy most már nem okleveles tanerők is pályázhatnak. Posta és vasut 4 1/2 km.-re Rim. Sobotában. *Ref. Presbitérium.*

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglakozik a bankszakma minden ágával.

Szakszerű orgona javítást

teljes garanciával

vállal

Kofman Kázmér

hangszerület és hangszerjavító telep
UŽHOROD, Korjatovics tér 4. Tel.: 314.

Fiók:

MUKAČEVO, Biskupska u. 9.

Alapítva
1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35.

Külön posta-osztály.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novín, známek povoleno ředitelstvom pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA”-nak Kapusány címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a císcseri lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Elnöki megnyitó beszéd.

Az alsózempléni egyházmegye lelkészi értekezletén elmondta: *Miskolczy Endre.*

„A magyarság és a kálvinisták helyzete a kulturharcban,” ezt a címet adhatnám megnyitó beszédemnek és a cím minden tekintetben helyes lenne, hiszen a kulturharcban benne vagyunk úgy is, mint magyarok, úgy is, mint kálvinisták, sőt ez a kettő, t. i. a magyarság és a kálvinistáság annyira elválaszthatatlan itt, hogy az egyiknek ereje a másiknak erejét is jelenti, az egyik gyöngülése a másik gyöngülését okvetlenül maga után vonja. Am politikai rejtett célt sejtethetne benne valaki, ami pedig teljesen távol áll tőlem.

Lelkésztestvérek! A vihar szele zug körülöttünk; az én ideálom: a béke angyala elröptült; ... ültetett fáink recsegnek, ropognak, ... tornyaiunkban láthatatlan kezek kongatják a vészharangot: ég a világ!... A mi kis világunk: Istennek paradicsomkertje: a magyar világ... És ki gyújtotta föl?... Kicsoda dobott bele égő üszköt?... Talán a nemzetek egymás elleni gyűlölete?... Nem, hanem az, ami olyan sokszor borította már lángba az egész világot: a vallási fanatizmus.

Az ellenreformáció óta, amelynek nemzetgyilkoló hatását és eredményét a legelfogultabb történetíró sem tagadhatja meg, nem hangzott még el ellenünk, reformátusok ellen annyi ocsinány gyűlölködés szava, mint ma; nem irányult ellenünk annyi támadás, mint most; a kedélyek nem forrongtak, a testvérszemek nem villogtak úgy a dühtől, mint napjainkban. Az egyik vág, üt, nem nézve mit, hol, csak ártson; a másik védekezik, keserű elszántsággal, mert látja, hogy életre halálra megy a dolog és... a harc folyik, a sebek szaporodnak, itt-ott már halotti harangszó, temetési ének is hangzik: a

magyarság temetésének szomorú szertartása megkezdődött... És a féltő lélek gyötrődik és sir; sir és felkiált: miért kell ennek így történni?... Miféle haragvó isteni átok nehezedett újra reánk, hogy a magyar újra ellenségévé lett a magyarnak és a fegyver, amivel döngelik egymást, éppen két fenséges szimbólum: a kereszt, meg a csillag?...

Megállapíthatom, hogy a harcot újra csak a kereszt kezdte, a csillag most is csak védekezik.

Parancs, — mondják ők —, a pápa parancsa, aki Te Deumot ül, ha a befutott harctéri jelentések jelentős eredményről számolnak be.

Tehát a pápa parancsa, aki az „egy akol és egy pásztor”-ság eszméjének megvalósítása szempontjából most sem retten vissza attól, hogy harcba állítson testvéreket, itt kifejezetten magyar testvéreket, keresztény testvéreket, nagy gyönyörűségére a magyarság elleneinek s a hit elleneinek, akiknek valóban nagy okuk van e látvány fölött gyönyörködni.

És a harcba vezetett hitkatonák nem látják, nem érzik, hogy ez magában véve is diadala az internacionálizmusnak és atheizmusnak, annak a rémnek, amelyből a kommunizmus táplálkozik. Nem látják, hogy a kulturharc kiélezése volta képpen nem egyéb, mint megásása ennek a maroknyi magyarság sirjának, amelyben közösen fogunk fekvődni, ref. és kath. magyarok s fölöttünk sem a „circum dederunt me”, sem a „Te benned biztunk” fenséges dallamai nem fognak hallatszani, hanem a „Föl-föl ti rabjai a földnek” deliriosus üvöltése és — talán — sirjaink is hantotlatlanul maradnak, mert akkor már meghalt a kegyelet is és a krisztusi szeretet is.

Pedig milyen csodabangokat vernek ki kobozaikon az ő reprezentánsaik, amelyek izzanak a fajszeretet szines szavaitól; kitelél milyen szép szavakkal hirdetik a krisztusi-szeretet parancsolatját; hogy gyujtják s gyujtogatják a vakító göröglüzek szines lángjait s nincs, aki megrázza őket, hogy falsum, amit tesznek, mert ténykedéseikben következzelenség van, mert nem a szívből szól a száj... Vajjon igazán nem tudnák, hogy kétféle kő között örölnék s a kétféle kő súrlódó forgásából nem az élet tápláléka hull ki, hanem a világégés, közelebből pedig a fajpusztulás szikrái?...

Békét, békét Uraim és igaz szavakat, nem gyűlöletet, ha élni akarunk!

Az egy akol és egy pásztorság eszméje megvalósulhat, de nem a nyájak ide-oda terelgetéséből, nem az őrzők mérges feleselgetéséből, hanem csak egyből: a szeretetből, ahol az akol a *Krisztus*, a pásztor az *Isten*, aki egyenlően adja áldásait minden bárányának és bizonyára nem veszi kedvesen, ha ezek összeöklelőzve meggyöngítik a karám falait s prédául odadobják magukat a künn ácsorgó éhes farkasoknak.

Ami árt a katholicizmusnak az ő itteni magyarságát illetőleg, tehát a magyarságra való vonatkozással, az — nyíltan kimondom — az a gög, amely a zsidóságot is szétszórta a világ minden részébe, amely nem ismer embert, népet, nemzetet, csak vallást s ez a kath. vallás. Pedig a gög öncsinálta piederstáljáról ma már nem lehet lelkeket nyerni csak úgy, ha ámitás, vagy terrorral kezelik azokat a lelkeket s nemzetiségi szempontból egy szerény testvéries megértés több nemes gyümölcsöt terem s erősebb védőfalakat rak a pusztuló Jeruzsálem körül minden másnál, ami a békételenség jegyében jön világra. Ezt a falat már közösen kezdi alapozni Magyarországon a két felekezet, akik mégis csak erősebbek, mint mi (Balthazár Serédi), csak mi, az itt levő csipeitvi magyarság legyünk elveszésre kárthatva? Nem és nem! A gyűlölködés lángja helyett a szeretet mosolyát kell a szemekbe ültetni, hogy testvéries együttérzésben közeledhessenek egymáshoz azok, akik amugy is testvér nélkül állanak a világon.

Ezt vallom én, ezt mi, akik a béke reményében képesek leszünk feledni nemcsak a multat, de a jelent is, mert ezt parancsolja nekünk a Krisztus, ezt a mi fajszeretetünk. És a javulás utját ott kell megkezdeni, ahol a kór gombái először dugták ki fejüket s aztán jö-vünk mi, akik most csak védekezünk meggyő-ződés, igazság s talán életösztönből, de a gyű-löletet még most sem ismerjük, legfeljebb any-nyit fogadhatunk el, hogy testvérek ellen nem birunk harcolni.

Igen: kérem a békét nem gyöngeségből, hanem erőink teljes tudatában, nem hitünknek, hanem egytűvétartozandóságunknak érdekében. Bennem nem a vallás fájdalma sir fel, hanem

a magyar érzés a testvérharc miatt, amely ma már—nem a mi hibánkból—odáig fajult, hogy —Isten dicsőségére—alig van család, ház, férj-feleség-testvéri viszony, amely ebből a szempontból meg ne lenne mérgezve ott, ahol katholicust reformátussal hozott össze a gond-viselés.

Erőt kellene képviselnie az itt élő magyarságnak, amelyre olyan nemes gesztussal mutatott rá maga a köztársaság elnöke is több rendbeli, a magyarság erősítésére célzó adományaival és ime, amit ő megérez, istápol, azt nem érezzük meg mi magyarok.

T. Értekezlet! Én végtelen kicsinynek érzem magam arra, hogy meggyőződésemet másokra is rákényszerítem, de hálát adnék az én jó Istenemnek, ha gyöngé hangom neki vá-gódva a megértés falának, megerősödvé térne vissza, amikor ezt kiáltom:

Békeség! Békeség! Le a támadó fegyverrel, hogy mi is letehessük a védekezés paizsát!

Az Istennek pedig legyen dicséret és dicsőség!!...

Igehirdetésünk válsága.

Ez a válság ideje.

Prédikálásunkban is.

Azonban nem kifejezetten új jelenség ez itt. Dobos János már erről beszél, amikor ket-tős irányt lát az akkori magyar igehirdetésben.

Egyik: „a pietisztikus,” pajtáskodó, szentimentális, németes eredetű, mely a „régí szentimentalizmus vizét a válság vérével eresztí fel”; a másik: „az új platonizmus abortizmusaira emlékeztet” (Homiliák régibb és legújabb mo-dorban. Budapest, 1862. Előszó, III. 1.)

A mai igehirdetésünk válsága nem az ilyen kétirányúság, hanem a céltalan sokirányúság. Prédikálásunk levált a reformátori talajról, tehát a profétairól. Válsága, hogy sokkal inkább papi, mint profétai.

Csak egyetlen mai példát mondok.

Kétségtelen legnagyobb, itteni református gyülekezetnek prédikált a magyar homiletikai tanszék professzora. Vendégként. A „Református Sion” ezévi júniusi száma (III. évf. 6. sz. 4. 8. 11.) közli prédikációféleségét. Semmisem jelzi a mai magyar igehirdetés csődjét annyira szerintem, mint ez az egyházi beszédnek titulált szónoklat.

A theologiai tanár-szerző (homiletika professzora,) a sociális kérdéstről beszél az irgalmas samaritánus példázata alapján.

Ez is fürcsa, de megérthető, hogy a felosztást, amely a beszéd tételeit akarja pótolni. Hastings: The Speaker s Bibleből kölcsönzi. Ez a munka, mint az angol theologia: nagyon közepes, értelmetlen és nagyon használható. minden építési igény nélkül. (Ha valaki kétség-bevonná állításomat, kénytelen lennék segí-

ségül hívni Kiss Gyula barátomat, aki most jött meg Skóciából.)

A beszédben az utolsó mondatok sem megragadóak, tettekénszerítőek. Ilyen az utolsóelőtti: „Az irgalmas samaritánus nem bölcselkedik, nem töpreng, számára nincs is szociális kérdés, csak egy szerencsétlen embert lát, akit megszan, felemel és ezzel megoldja a szociális kérdést.”

Azt, ami nincs?

A baj és hiba tulajdonképpen az, hogy ebben a beszédben egyetlen mondat van az Igéből, a legvégén.

Ezzel kapcsolatban nem azt akarom, hogy mindenki, mindenkor ismerje el kötelezőnek a chryzosztomoszi szabályt: „Istennek sokat kell beszélni s az embereknek csak keveset.” (Id. Csiki L. Egyházi szónoklattan. Nagybánya, 1914. 266. l. A Tiszántuli Ref. egyházkerület Kiadványai, III. k.) Az viszont bizonyos, és arról van szó, hogy egyházi beszéd Isten Igéje nélkül nem lehet. Igehirdetésünkbe nem szóhalmozok, képek, jelzők, illusztráló történetek kellene, hanem az Ige kell.

A mai igehirdetés Pál apostol terminológiájában: szárkikus, testi, a pneumatikus, lelki prédikálással szemben.

Eszményi igehirdetésben: első és centrális az Ige.

Valóság: igehirdetésünkben első és centrális nem az Ige.

Igehirdetésünk válságának oka elsősorban a prédikátor. Az Ige szerepe ennyi: szokássá vált, ráneveltek bennünket, hogy a Bibliából vett textusról beszéljünk. Többre nem is nevelhettek rá. A több nincs, pedig ez a kellőbb.

Az Ige azonban a keresztyén életében feltétlen parancsoló, normáló és életetkeltő. Az igehirdetőnél is ilyen szerepü. Mert: igazság (János 17-17.)

A két Testámentom közösen megegyeznek abban, hogy az ember nemcsak kenyérrel él; itt lesz az Ige éltető, szükséges. Kiteljesült értelmü.

Természetes és másirányu kifejezése ennek a testet-öltött Ige.

Igehirdetésünkben elengedhetetlen, hogy az Irást „autopisz”-nak lássuk és higyük, (mint Kálvin: Institutio Religionis Christianae I. 7 5. Joannis Calvini: opera selecta. Edid. Pet. Barth, Guil. Niesel. III. vol. Mon. in aed. MCMXXVIII. 70. 1.)

Ez a hit nem lehet saját belső, boldog, elzárt tulajdonom, amelyről nem tud még a gyülekezet semmit. Közlése a bizonyágtevés, amely mindig profétikussá avatja az igehirdetőt.

Az Ige teljes értékelése a ma élő és bizonyosan első református theologusunk szavával ekkor következő: „A Biblia nem a helyes emberi gondolatokat tartalmazza az Istenről, hanem a helyes isteni gondolatokat az emberről”. (K. Barth: Das Wort Gottes und die Theologie.

München, 1924. 28. 1. Die neue Welt in der Bibel.)

A mai prédikálás kifejlődésénél hibás a gyülekezet is.

Nagyon türelmes és kényelmes.

Nem egyszer minden és mindenképpen jó neki.

Lassanként ez növelt nagy távolságot a szószék és a papok, a prédikátor és a gyülekezet között.

A távolság a közömbösségé, amelyet közösen tágitunk egyre és folyton.

Megszokottság, lelkiismeretaltatás sok esetben az időszerü prédikáció.

Időszerű: Sztalin, Musszolini, Lindbergh, Remarque közül kimaradt Krisztus. Hiába: ide nem illik be.

Az igehirdető dilettáns művész, politikus, tudós, legjobb esetben: etikus. De a theologus is elsikkad ezek mellett. Hirdetjük: nem az időszerekre nézünk, a láthatókra, hanem a láthatatlanokra.

Mégis a láthatókra nézünk.

Felelőtlenség a prédikálás krízise.

Felelőséges prédikálás: a válság megszűnése.

Felelőség a szónoknál és a gyülekezetnél, ez a szükséges.

A lelkipásztornak az ideális gyülekezet építésére kell törekednie.

Feladataink egybefoglalója a hit, amelyből kiindulóan kell megismernünk, tennünk és élnünk.

„A lelkipásztornak csak az a különös feladata van, hogy szóba foglalja és kimondja, ami szent érzésként a gyülekezet egészében jelen van. A gyülekezet szája” (D. J. Herz Der soziale Pfarrer. Rus Georg Liebster s Lebensarbeit. Göttingen, 1928. 83. 1. Glaubt der Pastor, was er sagt?).

Az igehirdetőnek az Igével kapcsolatban való köteletségére a Luthertől eredő, mélykeresztyén mondás figyelmeztet: „bonus textuarius: bonus theologus.”

A prédikációban és az életben saját maga az Ige figyelmeztet szerepére: „Mint az aranyalma ezüst tányéron: olyan a helyén mondott Ige” (Példabeszédek 25. 11.)

Hacsak ez az egyetlen hely lenne az Irásban, amely irásszerűséget kíván az egyházi szónoktól, akkor is figyelni kellene rá.

Legfőképpen: engedelmeskedni.

Az igehirdető a gyülekezetben nem poéta, nem prókátor, nem is pusztán: pap, hanem: proféta.

Hogy eddig érjünk, meg kell találnunk, hogy Krisztus számára mi volt az Ige? Krisztusnál az Ige: Isten akarata.

Nálunk is ennyi.

De „Isten akarata Jézus számára éppoly kevésbé szociális vagy politikai program, mint etikai rendszer, mely az ember vagy emberiség ideális képéből keletkezik vagy épen: értéke-

tika" (D. R. Bultmann: Jesus. Berlin, 1926. 100. l.)

Ez a református kijelentés méri le az igehirdetésünket, amelyben Istenről van szó. Istenről, „aki azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön és az igazság ismeretére eljusson” (I. Timotheus 2. 4.)

A sorrend így van.

Az Ige élő és éltető, mert adója: Isten „élő Isten”. Ezen az alapon lehetetlen holt tartalommal megtöltenünk.

Igehirdetésünk magasztos és nagy feladat: Istenről beszélni. Minden és mindenki benne van és lesz.

Az igehirdetés egyetemes, mert „ahol Istenről van szó, nem az emberben erről vagy arról van szó, hanem az egész emberről” (Frd. Gogarten: Illusionen. Eine Auseinandersetzung mit dem Kulturidealismus. Jena, 1926. 3. l.)

A szószéken és életben ennek kellene megnyilvánulnia, hogy határozott reformációs legyen mindkettő. Nem lehet kettéválasztott a prédikálás és az élet. Prédikálásunk és életünk. Nem lesz, amikor ez jelenik meg egyházi életünkben, mérhetetlen távolság a gyülekezet és az igehirdető között. Merünk bizonyosan prédikálni többet és határozottabban az eleve elrendelésről, a testi feltámadásról és a Szentlélekről.

Hogy mit kell prédikálnunk—a névtől felesleges megjednünk—Kutter mondja meg. „Arra a kérdésre, hogy mit kell tennünk, csak egyetlen felelet van ezután: az élő Istent prédikálni, ahogy Jézus Krisztus Evangéliumában kijelentette magát” (Wir Pfarrer. Jena, 1912. 16. l.)

Igehirdetésünk válsága megvan.

Kivezet: a megtérés.

Alázatos, feltétlen és megnemalkuvásos követése Krisztusnak.

Pozsony, 1931. VI. 27.

Narancsik Imre.

A barsi református egyházmegye közgyűlése.

A barsi ref. egyházmegye f. év július 30-án tartotta évi rendes közgyűlését Léván, Patay Károly esperes és dr. Demény Gyula egyházmegyei gondnok elnöklete alatt. „Jövel szent lélek Ur Isten” kezdetű ének eléneklése után Patay Károly esperes kérté buzgó imájában a jó Isten áldását a közgyűlés munkájára. Ezután Dr. Demény Gyula gondnok tartotta meg megnyitó beszédét, amelyben szeretettel üdvözölte az egyházmegye esperesét: Patay Károlyt, lelkes szolgálatának 25. éves évfordulója alkalmával. Kiemelte az esperes odáadó, hűséges munkálkodását s mintaképül állította oda nagy munkásságát az ifjú generáció elé; mert Patay

Károly esperes, magas kora ellenére is friss szellemi erővel, ifjú lelkesedéssel szolgálja egyházát, népét.

Szabó S. Zsigmond, bajkai lelkész az esperes ünneplésére irt alkalmi ódáját szavalta el a közgyűlés tetszésnyilvánítása mellett.

Majd dr. Demény Gyula gondnok, Sörös Béla losonci lelkész, a losonci ref. theologiai szeminárium nagybuzgóságu vezetőjét üdvözölte lelkész működésének 25. éves évfordulója alkalmából.

Akucs Lajos nagyveszkei lelkész, egyházmegyei főjegyző az esperesi jelentésre vonatkozólag tette meg előterjesztéseit. Kiemelte, hogy a ref. egyház és az állam közötti viszonyban az utóbbi időben némi javulás állott be. A ref. lelkészek állampolgársági ügye rendezés alatt áll s a ref. lelkészek 1919. és 1920. évi elmaradt segélyét az államkormány jogosnak ismerete el s ezek után a ref. lelkészek kívánják az elmaradt államségélyek kiutalását. A ref. egyház törvényei a közel jövőben kedvezően intézettek el. A közgyűlés azonban sajnálattal értesül, hogy a ref. lelkészek kongrua ügye az I. lustrumban igazságtalanul értékelte fel, amennyiben a zselizi, párkányi és a verebélyi járások területén lakó lelkészek helyi javadalma oly magasan értékelte fel, hogy a mai válságos gazdasági és pénzügyi helyzetben a ref. lelkészek legnagyobb részének a nevezett járásokban 14—23 ezer Koronáig terjedő összeget kellene visszafizetni, ami elviselhetetlen helyzetet teremtene részükre.

A sérelmek megszüntetése ügyében Patay Károly esperes az egyházmegye nevében eljár az iskolaügyi és belügyminisztériumban s az országos hivatalban.

A közgyűlés köszönetét fejezte ki az Egyetemes Konventnek a ref. tanítóképző felállításában a kormánynál tett eljárásáért.

A közgyűlés felhívta az egyházakat, a losonci theologiai szeminárium támogatására az ismert kulcs szerint.

Üdvözli a közgyűlés a Léván megnyíló ifjúsági és a Nagykálnán tervezett leánykonferenciák eszméjét.

Elismeréssel emlékezik meg a közgyűlés Kemény Lajos alsószecsei gondnokról, aki 27 éven át volt gondnoka az egyháznak és Pólya Lajos alsószecsei presbiterről, aki 34 éven át volt presbiter az egyháznak.

Kacz László borii tanító, h. tanügyi előadó előterjesztette a tanügyi jelentést, amelyből megállapítást nyert, hogy az egyházmegye iskolái a követelményeknek megfelelnek.

Pap József kis-sároi lelkész, belmissziói előadó, az egyházmegye belmissziói bizottságának üléséről s az elmúlt évben az egyes egyházakban folytatott gyülekezeti munkákról tett jelentést. S előterjesztette a belmissziói bizottság különböző javaslatait, amelyek az egyházak gyülekezeti munkáinak kifejlesztését célozzák.

Kis Gyula vámosladányi lelkész, egyházmegyei számvevő, a számvevőszék jelentését közölte.

Czeplédy Pál garamsallói lelkész, egyházmegyei aljegyző a Közalap és Nyugdíjbizottság jelentését ismertette, majd az egyes egyházak közigazgatási ügyeit terjesztette elő az egyházmegyei közgyűlésnek határozathozatal és jóváhagyás végett.

Agyagási Sándor dr. garamvezekényi lelkész Kiskoszmály községben tervezett ref. árvaház felállítását célzó munkálatokról tett jelentést. Az egyházmegyei közgyűlés a kiskoszmályi árvaház részére 30.000 Koronát szavazott meg.

Egyházmegye ügyészévé megválasztotta a közgyűlés: *Nagy Béla* dr. lévai ügyvédet. Egyházmegyei világi számvevővé: *Szatmári Miklóst*, Az egyházmegye világi tanácsbírójává megválasztott *Kersék János* dr. ügyvéd, és egyházmegyei tanítói tanácsbírónak megválasztott *Székhely Béla* alsószecsei tanító, továbbá *Gergely Győző* füzeggyarmati tanító és *Szabó Erzsébet* pozbai tanítónő lettek a hivatali esküt. Megemlékezett a közgyűlés *Kis Imre* volt zselizi tanítóról, aki a zselizi ref. iskolában hosszú időn át hűséges munkása volt a magyar tanúgynek.

Egyházmegyei közgyűlés a déli órákban *Patay Károly* esperes imájával ért véget.

Délután bírósági ügyek tárgyalattak, melyek elintézése után az egyházmegyei közgyűlés tagjai nagy számban kimentek a Léva szomszédságában fekvő Nagyod községbe, hogy ott a nagyodi ref. egyház és a lelkészi család gyászában: *Bajkai Zsigmond* ref. lelkész temetése alkalmával résztvegyenek.

Kálvinista.

A nagypaládi konferencia.

A konferenciák szezonját éljük. Ki tudná megszámolni, hány konferenciát tartanak napjainkban széles e világon. Ezek között ott található a kárpátaljai kerület belmissziói konferenciája is, amelyet Nagypaládon tartottunk főtiszteletű Bertók Béla püspök ur vezetésével július 1—3-án. A konferencián mintegy 150 vendég vett részt, akikhez jött aztán a népes paládi gyülekezet s a szomszédos fertőssalmási gyülekezet is, amely szintén nagy számmal jelent meg. Ugyhogy a gyűléseinket mindig zsúfolt templomban tartottuk meg. A résztvevők között ott láthattuk kerületünk vezetőségének, lelkészi és tanítói karának legnagyobb részét. Ez azt bizonyítja, hogy itt nálunk, „Aziában”, — ahogy egyszer Sörös Béla mondotta kedélyesen —, győzött az ugynevezett belmissziói irányzat, kerületünk hivatalosan és nem hivatalosan is reá lépett már arra az utra, amelyen ott látjuk magunk előtt a világgálvinizmusnak legkivá-

lóbb alakjait és csoportjait. Nincs is más mód és lehetőség a menekülés számára, csak az erőteljes hitébresztő és a lelkinovelő munka, állapította is meg konferenciánk s Istennek legyen érte hála, ennek a kerületnek a püspöke és a lelkipásztoroknak is egyre nagyobb része e szerint is él és munkálkodik. A nagypaládi konferencia azért olyan értékes, mert erről az örövendetes állapotról tett bizonyosságot.

A konferencia tárgysorozata a következő volt:

Prédikáltak: *Bácsy Gyula*, *Szabó Zsigmond*, *Király Zoltán* és *Vacsy István* lelkészek.

Előadást tartottak: *Bertók Béla* püspök az egyházfentartási alapról, *Szabó Béla*: „Az adminisztrációs egyháztól a missziós egyházig” címmel, *Tornyai János* az egyházfegyelemről s a reversálisról, *Poi József* az ifjuság neveléséről, *Szabó Sándor*, *Takács Gyula*, *Csik István* tanügyi kérdésekről, *Simon Zsigmond* a szociális kérdésről, *Bácsy Gyula* az árvaházról, *Nagy-Idai Ferencné*, dr. *Buday Istvánné*, *Hokky Károlyné*, *Szabó Sándorné* és *Szeles Kató* a nőszövetségi mozgalom ügyéről. Ezekon kívül igen áldásos munkát fejtett ki a vendégül megjelent *Dobos Károly*, a magyar ref. ifjusági egyletek országos titkára is.

Az egyházmegyék esperesei betegségük miatt nem jelenhettek meg, de képviseltették magukat és köszöntötték a konferenciát.

Konferenciánk megemlékezett az ugyanakkor Léván gyülesező ifjusági konferenciáról is. Így találkozott lélekben kelet és nyugat ugyanazon a munkamezőn.

A programból kitetszik, hogy a legaktuálisabb kérdésekkel foglalkoztunk. Olyan kérdések ezek, amelyeket nem lehet egy konferencián elintézni, mert ezekről nemcsak beszélni és beszélgetni kell, hanem odahaza a gyülekezetünkben, az életünkben kell megvalósítani. Hogy hogyan sikerült a konferenciánk, ez majd akkor derül ki, ha jelentkezni fognak a hatásai és eredményei. Jaj volna nekünk, ha csakugyan divattá válna a konferenciázás; ha megtanulnánk szépen előadni és talpraesetten hozzászólni, de nem tudnánk dolgozni. Ha csak a levegőbe vagdalkoznánk.

Hiszem, hogy aki ott volt most Nagypaládon, megérezte azt a nagy felelősséget és elkötelezést, amely a nyert lelki áldásokkal járt, hogy most már szívvél-lélekkel álljon be az egyházépítők munkájába és harcába.

Ahol a munka — ott az áldás. Hol harc, ott győzelem! Ahol a közöny s lustaság, ott a pusztulás és halál! Testvér, nálad, nálatok mi van, mi lesz? Vigyázz, a lelkipásztori munkának is meg van a maga törvénye. „Aki a testnek vet, a testből arat veszedelmet; aki a léleknek vet, a lélekből arat örök életet.”

„Ki mint vet, úgy arat!”

Sz. B.

A francia protestánsok.

— Párisi levél. —

Meglepődik az ember, amikor a francia protestánsok párisi központi palotájában az egyik szövetség, munkaközpont, egyesület, stb. szobáiból, vagy emeletéről a másikba megy át. Mindenütt a legmodernebb irodai felszerelés, statisztikák, térképek, kimutatások. Ekvönyvük, beszámolóik, kártyarendszereik pillanatok alatt adják meg a legszükségesebb választ a detail kérdésekre is. Látszik az egészen, hogy ezek a francia protestáns egyházak átveszik a haladó kortól azt, ami alkalmas a Krisztus Királysága szolgálatában. Meglepi az embert az a diadalmas reménység, mely itten uralkodik a hit s az Egyház dolgaival kapcsolatban. Pedig államsegély nincsen. Nemcsak a maguk belső, gyülekezeti életéről szolt elismerőleg a vezetők véleménye, hanem erősen kihangsúlyozta a belmissziós munkát is, mely nem a haldokló gyülekezetek injekciózását, hanem a szórványgondozást és a *hitetlenek és róm. katolikusok megtérítését tűzte ki céljául.*

Ez utóbbi meglephet méltán!

Ki gondol ma nálunk erre? S hiába akarja ma akárki letagadni, *erre felé vezet a mai ideális egyházi élet:* a valóságban. A belmissziós munkájuk 1930-i általános beszámolója (nagy 8°, 52 oldal) a hűséges munkások derék forgó-lódásáról beszél, meghallgatott imákról, szívesen vett lelki tanácsokról, az Isten dicsősége erősödéséről. Egy kedves, lelkes központi munkás leültegetett egy térkép mellé s mintha kisgyerek koromban édes anyám mesélő ajkát lestem volna, olyan jól esett az örvendező keresztyénség hangján elmondott sok szépet hallani a sok református lakta Charente vidékéről, a hugenotta emlékü Cevennek tájékáról s az általam eddig nem tudott Calais környéki sok protestánsról. Persze Elzász-Lotharingia is hozott néhány száz-ezer protestánst, különösen evangélikus testvért. S ez nagyban erősítette őket.

Hogy csillogott a szeme mindegyik informátornak! (A kopott, sokat lapozgatott Biblia ott volt még az adminisztrációs körben is az asztalukon). Ugy vettem észre, hogy ők többet tudnak rólunk, mint mi róluk. Nem furcsa? S bár az információjuk nem volt minden esetben 100 %-os a mi javunkra, azért nagy szeretettel szoltak rólunk és testvéri volt a csodálkozásuk is, amikor nemleges választ kellett adnom olyan kérdésekre, melyek nekik a mai kérdéseik, a mai diadaluk (pl. az Egyház és az Imca).

A franciaországi magyar reformátusok közötti munkáról is szoltak. Legaliter és formáliter rajtuk át (Federation Protestant) megy az a munka előre s a francia protestánsok vezérei részéről nagy támogatásban részesül a ref. magyaroknak általuk is szeretett mind a két munkása.

A központban mindent tudnak és figyelemmel kísérnek. Erősen kidolgozott a központi adminisztráció, de ideális értelemben kell ezt venni, vagyis protestáns módon: az egyes nevetek, az egyes gyülekezeteket és egyéneket nem hogy nem kötözi meg, hanem segít nekik az ő sajátos, egyéni munkájuk végzésében.

Érdekes volt az egyik megjegyzése, aki találóan állapította meg, hogy a református magyarok püspökeiben s a püspöki hivatalokban pótoltatik s már a multban pótoltatott a központositott adminisztráció, mely nélkül ma, emberileg szólva: alig lehet megállani az élő Egyháznak a sátán óriási erőfeszítése mellett.

Páris, 1931. VII. 9.

Galambos Zoltán.

H I R E K

— **Tisztujítás az ungi ref. egyházmegyei egyesületben.** Az ungi ref. egyházmegyei egyesület f. hó 9-én tartotta meg tisztujító közgyűlését Nagykaposon. Elnök lett Ujlaki Sándor bajánbázai lelkész, e. n. tanácsbíró; alelnök Balogh Sándor minaji lelkész; titkár Gencsy Béla szürtei lelkész, e. m. jegyző; pénztárnok Koncz Gyula mérnök, e. m. v. főjegyző; jegyző Ónody Géza palágyi tanító. Isten áldása legyen az új tisztikar munkásságán!

— **Csereajánlat.** Csehszlovák állampolgár, de jelenleg jugoslav Barányában működő lelkész cserélni óhajt olyan kollegával, akinek csehállampolgárság hiányában helyzete tarthatatlannak látszik, vagy akinek lelkész jellege nostrifikációs vizsga hiányában állam által elismerve nincs. Jugoslav királysági prot. egyházi törvény 18 §-a lehetővé teszi itteni zavartalan működését. A hely tisztos megélhetést biztosít, lakás 5 szobás, modern. Bővebb felvilágosítást, illetve részleteket a szerkesztőség utján ad alsóbaranyai lelkész.

— **A nyilvános sorsjátékok be vannak tiltva Angliában,** mégis sokan vannak, akik játszanak. Amikor ez év májusában Írországban a kórházak javára sorsjátékot rendeztek, Angliában is rengeteg sorsjegyet adtak el, úgy hogy felmerült a kérdés: nem lehetne-e Angliában is feloldani a sorsjáték tilalmát? Azonban ennek úgy a sajtó, mint a közélet vezetői csaknem egyhangulag ellene nyilatkoztak. Különösen figyelemre méltó Ramsay Mac Donald miniszterelnök nyilatkozata: „Hogy épen a mi időnkben fecsérelnék el milliókat sorsjátékokra, ez a tény igen szomorú képet ad népünk lelki világáról. A kórházsegélyezés ürügye alatt csak a játék szenvedélyt nevelik. Egy összeomló ci-

vilizáció jele ez." Az angol egyházak elhatározták, hogy minden erejükkel küzdeni fognak a sorsjátékok engedélyezése ellen. Meg akarják védeni a népet a legravaszabb korrupció veszedelmétől, amelynek jelszava: pénzt keresni helyett, pénzt „csinálni.” (Ref. Kirchenzeitung.)

— **A Konventi Iroda** 1931. Julius 4-én átvitetett Bratislavába; tehát ezentul mindennemű konventi ügyben a Konventi Elnökséghez vagy a Konventi Irodához: *Bratislava, Uhorská ul 12 sz.* kell fordulni. Ugyanott rendelhetők meg az összes *iskolai és egyházlátogatási* nyomtatványok, továbbá a *Pálóczi-Czinke I.-féle valláskönyvek* is. A megrendelt *iskolai nyomtatványok és valláskönyvek ára pedig az Egyetemes Konventi Pénztár, Felsőgellér, p: Bođa-Bogya (XV) cimre küldendők be.*

— **Tanítói állást keres.** Ref. lelkész fia, kinek 4 gimnáziumi osztálya és 2 felsőpariskolai osztályról van jó bizonyítványa, helyettes tanítói állást keres a következő iskolai évre. Állampolgársága rendben van. Megkeresések a serkei ref. lelkészi hivatalhoz intézendők. Serke. pp. Feled, Gemer.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Pozsony.

788/1931. *K ö r l e v é l.* Valamennyi Ntű Lelkészi Hivatalnak. Az „Országos Hivatal” 194.290/6/1931. sz. megkeresésére felkérem mindazokat a lelkésztestvéreimet, akiknek a II. lusztrumra nem jár annyi kongrua illeték, mint eddig folyósított számokra, ezt haladéktalanul jelentsék az „Országos Hivatal”-nak, hogy megfelelőkép csökkentésük a kiutalt összegeket. Az „Országos Hivatal” ilyen intézkedése arra szolgál, hogy ne következzenek be ismét olyan túlfizetések, amelyek anyagi nehézségeket okozhatnak. Vagyok szeretettel szolgálók: Pozsony, 1931. VII. 10. *Balogh Elemér* püspök.

Pályázat, az ungi ref. egyházmegyébe kebelezett szlovák nyelvű Sárosmezői (Blatnopolánka) egyházközség „anyásítás” folytán ujonnan szervezett lelkészi állására. 1.) *Dijlevél* szerinti javadalom: 1. Lakás, egyelőre a volt tanítói lakon, míg az egyház a közel jövőben lelkészlakot épít. 2.) A sárosmezői határban egy egész urbéri telek, mely áll szántó, rét és legelő ingatlanból azzal, hogy a legelőre járhat a lelkésznek 24 darab marhája. 3. A szántóföldeket, a rendszeres gazdálkodásnak megfelelőleg a hivek megművelik, azaz felszántják, a lelkész magjával bevetik, beboronálják. 4.) A telek után eső összes réteket évenként egyszer

lekaszálják. 5.) Az ingatlanok összes közterheit az egyház viseli. 6.) Adnak 5 öl, azaz öt öl, az egyház által vásárolt és a lelkész udvarára évenként az egyház által befuvarozandó kemény tűzifát. 7.) Adnak 30 köből, azaz harminc köből rostált rozstot évenként, egymás közt kivetendően. 8.) Az egyházközség zsellér tagjai kötelesek lelkésznek egy-egy gyalognapot ledolgozni. 9.) Stóla az egyházkerület megállapítása szerint. II. Államsegély (kongrua). Pályázóktól állampolgárság és a szlovák nyelv bírása megkivántatik. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. A pályázatok kellően felszerelve, ezen hirdetés megjelenésétől számított három héten belül az ungi egyházmegye esperesi hivatalához Salamonba (u. p. Csap.) küldendők. *Péter Mihály* püspök.

Pályázat. A pányi (Paňovce) ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet előkönyörgői állásra Javadalom: 1.) Ujonnan épített 2 szobás kényelmes lakás; megfelelő melléképületekkel, kerttel. 2.) 8 kat. 4540 □-öl szántó, 1256 □-öl rét. 3.) A 2-ik pontban említett földeket a hivek bemunkálják. 4.) A rét szénáját, sarjút lekaszálják, beszállítják, úgyszintén az életnemű behordását is a hivek teljesítik. 5.) 4 drb. marhalegeltetési jog a közösbén. 6.) öt szekér tűzifa házhoz szállítva. 7.) 420 liter buza. 600 liter rozszemes élet október havában egyszerre befizetve. 8.) Kézpénz 6 kor. 38 fill. 9.) Stóla. Kötelessége: Az istentisztelet végzése presbitérium intézkedése szerint. A gyermekek vallásos oktatása, melyet az egyház külön fizet (hivek). Pályázhatnak nyugdíjjal rendelkező ref. férfi tanítók. Pályázati határidő aug. 15. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Pályázatok a ref. lelkészi hivatalhoz küldendők Čečejevce-Csécs. ž. XX.

Pályázat meghosszabbítás. A balogiványi-czakói református egyház rendes orgonistakántortanítói állására a „Ref. Egyház és Iskola” f. évi 22. számában közzétett pályázat határideje: 1931. július 30-ig meghosszabbíttatik.

Pályázat. A magyarbódi református egyház presbitériuma pályázatot hirdet magyar nyelvű iskolájának ujonnan szervezett ideiglenes II. tanítói állására. Javadalma az egyháztól évi 1200 kč. előleges havi részletekben, 336 kč. lakbér, 20 kč. kertváltás és a törvényes államsegély, amely az állás elfoglalása után kérvényezve lesz, de azt az egyház nem garantálja. Kötelesség a kijelölt osztályok tanítása, valamint az egyháztársadalmi munkában való segédkezés. Pályázati határidő 1931. augusztus 20. A megválasztás egyelőre ideiglenes, csak az 1931-32 tanévre hat ki. Pályázati kérvények az Isk. Referátus 86.400/I.-1929 sz. rendelete szerint kellőleg felszerelve a ref. lelkészi hivatalhoz küldendők Bidovce. okr. Košice. *Ref. presbitérium.*

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA

rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Fejvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA - BANK

Központ: Bratislava.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod,

Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek

— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.

Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

... feditelstvm pošt a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” Veké Kapușany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicseri lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Nemrég történt,

hogy egyik lelkészársunkat a világi bíróság pénzbírságra ítélte, mert kihirdette a szószékből egyháza presbitériumának ama határozatát, amely egy egyháztagot eltilt az urvacsorától, mivel *reversalist* adott a kath. egyház javára. Nincs szándékunkban ezuttal vizsgálat tárgyává tenni, hogy vajjon jogos volt-e a világi bíróság beavatkozása egy olyan ügybe, amely természeténél fogva az egyháznak belügye; azt sem firtatjuk: vajjon volt-e joga annak a presbitériumnak meghozni azt a határozatot, amelyet a lelkész nyilvánosan kihirdetett a gyülekezet előtt. Az egész ügyben az a fontos s egyben elképesztő, hogy egy református egyháztag *reversalist* adott a kath. egyház javára. Hogyan? — kérdi a nyájas olvasó. Hiszen ez egyszerűen fizikai lehetetlenség. A Csehszlovák köztársaságban a házasság megkötése előtt a vegyesházasok közt megegyezés nem létesíthető a születendő gyermekek vallására nézve, mert az 1925 évi 96 sz. törvény kihirdetése után az 1894 évi 32-ik t. c. hatályát veszítette, tehát *de strigis, quae non sunt, ne ulla quaestio fiat*. Hát így kellene lennie. Azonban, hogy nem így van, hogy a *reversalis* él és virágzik, dacára a szentesített állami törvény tilalmának: azt a fentebbi és sok más eset nyilvánvalóan bizonyítja. Itt van a legfőbb ideje, hogy ezzel a rákfenével, amely egyházunkat hosszú évtizedek óta pusztítja, komolyan foglalkozzunk s megtaláljuk pusztításával szemben a sikeres védekezés eszközeit.

A *reversalis*ról szóló törvényt, tekintet nélkül arra, hogy egyházamnak az egyes esetekben haszna vagy kára volt belőle, mindig egy sántáni koponya gonosz termékének tartottam, amely immorális akkor, amikor az ifju jegyese-

ket arra kényszeríti, hogy születendő gyermekeikről, azoknak vallásáról tárgyaljanak, alku-dozzanak s illogikus akkor, amikor még nem létező s talán soha létezni nem fogó elméleti lényeknek vallási hovatartozandósága tekintetében intézkedik. Ez a törvény eleitől fogva a kath. egyház érdekeit szolgálta, amely egyház nem válogat az eszközökben, amikor arról van szó, hogy az „eretnek”-eket, vagy azoknak leg-alább gyermekeit visszaterelje az „egyedül üd-vözítő” egyházba. Kétségtelen dolog s az egy-házlátogatási statisztikák ellenére teljesen bizonyos az, hogy a gyermekek vallására vonatkozó megegyezéseknél a kath. egyházzal szemben mindig inferioritásban voltunk és vagyunk. S ez nem is lehet másképp, mert teljesen egyen-lőtlen fegyverekkel küzdünk. Ráműtattam erre már akkor, amikor — ha jól emlékszem 1913-ban — Tisza István instrukciója a vegyes házasságok körüli eljárásra vonatkozólag körlevél alakjában megküldetett a ref. egyházakhoz. A Lelkészegyesületben, az ORLE lapjában jeleztem azokat a veszélyeket, amelyek elkerülhe-tetlenek, ha Tisza István receptje szerint a ple-bánusok erőszakos és semmi kiméletet nem ismerő eljárásával szemben, mi reformátusok, — mint a protestáns liberálisták és nagylelkűség reprezentánsai — a pusztá rábeszélésnek, az esetek legnagyobb számában teljesen hatás-talan eszközét alkalmazzuk. Nagyon szomorú elégtétel számomra, hogy a következmények teljes mértékben nekem adtak igazat Tisza Ist-ván felfogásával szemben s hogy az elvesztett lelkek sok ezrei igazolják jogos voltát amaz aggodalmaimnak, amelyeket akkor az illetékesek figyelemre nem méltattak.

Ugy gondoltam, hogy lehetetlen helyzetünk-

nek és teljes kiszolgáltatottságunknak vége szakadt, amikor a csehszlovák törvényhozás az 1925 évi 96 sz. törvénnyel a reversalist eltörölte s úgy intézkedett, hogy a vegyesházásoknak gyermekük megszületése után 14 nap alatt kell nyilatkozniok az anyakönyvi hivatalnál arra vonatkozólag, hogy milyen vallásban szándékoznak nevelni gyermekeiket. Örömmel üdvözöltem ezt az etikai és logikai tekintetben egyaránt becsületes és helyes törvényt, amely majd lehetlenné teszi, hogy a házasságkötés előtt a szinte ellenállhatatlan erejű argumentummal szereljék le a református félnek vallásához való ragaszkodását, hogy amíg a kath. fél megfosztatik minden egyházi szolgálattól, ha összes születendő gyermekeit nem biztosítja egyháza részére, addig a ref. fél teljes jogu tagja marad egyházának akkor is, ha mindkét nemű gyermekeit átengedi a másik egyháznak. Ugy gondoltam, hogy a házasság megkötése s a gyermek megszületése után majd sokkal nehezebb lesz a református félt belevinni az egyháza iránti hütlenség bűnébe s a saját nemén levő gyermekét feltétlenül biztosítani fogja egyháza számára.

De hát a plébánusokat nem azért dirigálják Rómából, hogy az állam törvényeinek engedelmeskedjenek s azokat becsületesen betartsák. A törvény eltörölte az állami hivatalok előtt köthető reversalist, de a plébánusok titokban tovább celebrálják ezt a sátáni ceremóniát. Előbb a református házасulónak sokszor kétségbeesett ellenállását megtörik a nyomás érvvel, hogy neki kell engedni, mert ő semmit sem veszít egyházi vonatkozásban, ha összes születendő gyermekeit átadja, míg kath. jegyesét kirekesztik „az egyházból”, ha mindet a maga egyházának nem biztosítja; így megpuhítva aztán beviszik a plébánushoz, aki esküt vesz ki tőle tanuk előtt, hogy születendő összes gyermekeit kath.-nak jelenti be az anyakönyvi hivatalnál.

Tehát, amint látható, cseberből vederbe estünk. A reversalist az állami törvényhozás eltörölte, de az vigan grasszál tovább és pedig a kath. egyháznak kényelmesebb és testhezállobb formában. Az a nagy kérdés, mi lehet a védekezés módja részünkről? Nagyon egyszerű, csak ne gyámoltalankodjunk s ne álltassuk továbbra is magunkat azzal az ostoba frázissal, hogy nekünk a ker. szabadság és nagylelkűség példányképeiül kell odaállítanunk magunkat a kath. egyház elé, akkor is, ha belepusztulunk. Minthogy a mi református egyenességünk és becsületességünk nem engedi meg, hogy a vegyes házasságoknál a plébánusokéhoz hasonló törvénytelen manipulációkat üzzünk, ezért az egyházi törvényhozásnak mielőbb meg kell adnia a presbitériumoknak azt a jogot, hogy a gyülekezeti közösségből kirekeszthessék az olyan református egyháztagot, aki az állami törvény tilalma ellenére, a plébánus előtt mindkét ne-

men levő gyermekeit a kath. egyháznak eligéri. A védekezésnek ezt az egyetlen fegyverét meg kell ragadnunk. Az evangéliumi szabadságra és nagylelkűségre még mindig példát mutatunk a kath. egyháznak, amikor csak a ref. fél nemén levő gyermekeket követeljük a magunk részére; de ezeket is veszni engedni továbbra is a protestáns liberalizmus szent nevében: bűnös könyvelmőség egyházunkkal szemben. (Ms.)

Válasz a „Cura pastoralis a fürdőhelyeken” c. cikkre.

E lap folyó évi 37-ik számában Kiss Géza a fenti cím alatt egy kétségtelenül nemes indulattal származó, de mégis a szlovenszkoí egyházi viszonyokat nem eléggé ismerve, egy cikket tett közzé, amelyben megvádolja az egyházi hatóságokat, köztük elsősorban engem, mint akinek a kerületéhez tartoznak a tátrai fürdők, hogy nem gondolunk az ottani fürdőzők lelki életével. Jól tette volna azonban Kiss Géza, hogyha mielőtt cikkét megírja, előbb tájékozódott volna erről az egész kérdéstről és megtudta volna, hogy igenis, úgy az Egyetemes Konvent, mint az elsősorban illetékes tiszánineni egyházkerület, mielőtt engedett egy kissé az a sulyos atmosféra, mely a magyar istentiszteletek tartását a tátrai fürdőhelyeken is lehetővé tette, mindjárt programjába vette azok megvalósítását. Már a tavalyi közgyűlésen jelentést tettem arról, hogy két lelkészársamát egyelőre csak vasárnaponként felküldtem Tátraszéplakra és Tátrafüredre istentiszteleteket végezni. Ezeknek a lelkészeknek, a konventi elnöki tanács javaslatára, tetemes uti és ellátási költségeit az Egyetemes Konvent amugy is tulajdonosan igénybe vett pénztára fedezte is, mivel egyházkerületem absolute tehetetlen ilyen, bár elismerem fontos igényeket kielégíteni, mert a még ennél fontosabbakra sincs fedezete. Azonban ez a vasárnaponkénti felrándulás nem lehetett a cikkíró által is hangoztatott cura pastoralis szempontjából sem kielégítő, amint ezt a tavaly kiküldött lelkészek jelentéséből is megállapíthattam, tehát már akkor összekötésbe léptem a nevezett fürdők igazgatóságával, illetőleg tulajdonosaival, hogy tekintettel a magyar aéra alatt gyakorolt amaz eljárására az igazgatóságnak, miszerint ingyen lakást és ellátást biztosítottak a lelkészeknek, legalább kedvezményekben részesítsék őket, mert csak így válik lehetővé az ottani hívek intenzív lelki gondozása. Hivatkoztam protestáns és magyar voltokra s arra a nagy szolgálatra, melyet a lelkészek ott teljesíthetnek. Az igazgatóság meg is ígérte, hogy efelett gondolkodni fog, azonban mindezeidig erre vonatkozólag semmiféle érdemleges választ nem kaptam. Közben aztán még az is megtörtént, hogy az Egyetemes Kon-

vent Kassán, március 17-én tartott ülése, a nyomasztó pénztári körülmények folytán, e célra a jelen évre tudtommal egyetlen fillért sem vehetett fel, nemkülönben az egyházke-
rület számvevőszéke sem: ennek folytán a mostani nyárra nem küldhettem ki senkit sem akármennyire szíveimen fekszik is ez a kérdés, hiszen én magam is két nyáron voltam a Tát-
rák fürdő-papja, tapasztallam az ottani missio áldásos hatását. Azt a felelősséget azért, amit Kiss Géza valakin keres, én lelkiismeretem sze-
rint vállalom. Kiss Géza hivatkozik a római kath-ok és a lutheránusok fürdői tevékenységére, csak hogy e két egyházzal való összeha-
sonlítása által is ép oly járatlanságot árul el, mint előbbi szavaival. Mi is fontosnak tartjuk és a lehetőség szerint igyekszünk is majd meg-
oldani a füredi istentisztelet kérdését is, de vajjon tudja-e Kiss Géza azt, hogy még ennél eminensebb kérdésekkel is csak izzadva bir-
kózunk? Vajjon van-e fogalma itteni viszonya-
inkról, amelyeknek sulya alatt majdnem össze-
roppanunk? Tudja-e azt, hogy államsegélyeink csak csordulnak, cseppennek; lelkészképzőt a saját verejtékünkkel tartunk fenn; a tanító-
képző felállításán csak most törjük a fejünket és a többi és a többi... Nem elég tehát, hogy a tátraszéplaki szanatóriumban helyet adnak; nem elég, hogy két templomunk van, hanem a cura pastorálishoz még egyebek is szükségese-
sek, amelyeket — sajnos — ez idő szerint nem tudunk előteremteni. Máskor azért Kiss Géza előbb járjon utána a tényeknek és csak azután üljön be a birói székbe.

Péter Mihály
püspök.

Püspöki látogatás befejezése Gömörben.

A múlt év november 9-én — az idő előre-
haladott s alkalmatlan volta miatt — abbaha-
gyott gömöri püspöki látogatás 1931. május 10.,
12., 13-án folytatódott és nyert befejezést. Az
ősi ciklusból még 10 gyülekezet maradt ki és
pedig: Pelsőc, Horka, Rozsnyó, Berzété, Ber-
zétékőrös, Rozsnyórudna, Szilicze, Borzova, Ze-
herje és Alsópokorágy. Püspök ur, teljes kísé-
retével, — egyházkerületi főgondnok, esperes,
egyházmegeyi gondnok és titkár, — a három
nap alatt ezek közül 8-at látogatott meg, a 2
utolsóra, a nagy előkészületek miatt, mind e
mai napig nem került még a sor. A külső fo-
gadtatás mindenütt érdeklődésteljes, lelkesült.
Pelsőcön május 10-én a községi képviselő tes-
tület, élén a biróval, Pápezsik Andorral, talp-
raesett beszéddel üdvözölte Püspök urat és a
diszközgyűlés jegyzőkönyvét is átnyújtotta neki,
mely így tolmácsolta Pelsőc község üdvözlését:
„Az ezeréves ősi templom falai körül telepedett
pelsőci kálvinisták úgy fonják azt körül, mint

az öreg tölgyeket a borostyán, amely télben-
fagyban, vészben és viharban is a reménység
zöld színében ékesíti azokat. Mi Krisztus-hittel
hisszük, hogy nem csalódunk abban a remény-
ségünkben, hogy az az ősi templom fala meg-
éri majd a másik ezer esztendő is és akkor a
köréje telepedett népek és nemzetségek egy
szívvvel és szájjal éneklék majd: E gyülekezetem,
mely e helyre telepedett, Könyörülj Uristen,
bővitsd rajta kegyelmedet, Áldd meg nagyjait,
kicsinyeit, Mind köz. mind tanácsos rendeit,
Töröld el a sírók könnyeit.“ A templom előtt a
gondnok — az Énekkar üdvözlő énekének el-
hangzása után — üdvözölte Püspök urat. Majd
a templomban, püspök ur szószéki szereplése
után, több mint 50 leányköri tag és az iskolás
gyermekes százai nevében — akik között ott
voltak, tanítójuk vezetése alatt a szlovák állami
iskolába járó ref. gyermekes is, több, mint öt-
venen — újabb üdvözlések következtek, me-
lyeket az esperes-lelkész hosszabb jelentése a
gyülekezeti életről — a szokásos kérdések he-
lyett — és lelkes üdvözlése fejezett be. A pel-
sőci templom igen régi és ma is erősen áll, de
hogy a gyülekezet is megéri-e, — amint a disz-
közgyűlés üdvözlő irata kifejezte, — a másik
ezer esztendő, ez már, legalább is, a mai
magyar kálvinista formájában kétséges. Az egy-
háznak 3 tanítója volt; az egyik tanteremben
ma szlovák tannyelvű iskola működik, melynek
megnyilta felől érdeklődven a vizitáció, a pres-
bitériumtól azt a felvilágosítást nyerte, hogy az
egyház minden lehető elkövetett a 3-ik tanerő
megtartására s e tanerőt 1 és 1/2 éven át a sa-
ját pénztárából fizette, de államsegélyt részére
nem tudván kieszközölni (állampolgársága akkor
még nem volt), kénytelen volt a tanítót elen-
gedni s a 3-ik termet a szlovák iskolának bé-
be engedni. Az oda beiratkozott ref. gyermekes
szegényebb szülők és állami szolgálatban, vagy
legalább kapcsolatban levő ref. szülők gyer-
mekei, akiket annak idején a presbitérium is-
koláink s egyházunk iránti kötelezettségükről
kellőleg felvilágosított. Püspök ur hosszasan
időzött e pontnál és válaszában kiemelte, hogy
a békeszerződések és érvényes állami törvé-
nyek minden nemzetnek biztosítják kulturális
fejlődési lehetőségét, így a magyar nemzetnek
is s ebben a magyar reformátusoknak is. Fel-
hívta azért a szülők figyelmét, hogy gyerme-
keikből csak úgy lehetnek jó református ma-
gyarok, ha azokat a mi református iskoláinkba
adják. Hangsúlyozta, hogy egyáltalában nem
akar semmi más iskola vagy nemzet ellen iz-
gatni, de mint Főpásztorunk köteleessége nyája,
hivei felett gondosan örködni. Az iskolaügyi
miniszter csak nemrégiben tett ama kijelentése
alapján áll — ugymond — „hogy minden gyer-
mek a saját iskolájába való és senkit sem aka-
runk elnemzetietleníteni“, amit különben az al-
kotmánylevelével is kifejezetten tilalmaz. E főpász-
tori komoly intelem nemcsak a pelsőci

nemes, ősi gyülekezetnek szól és nagyon is megszívlelésre méltó. E tekintetben sokat tanulhatnánk a zsidóktól akik, — mint majdnem mindenütt, ahol a vizitáció megfordult, — itt is küldöttségileg keresték fel s üdvözölték Püspök urat az esperesi lakon s akik vallási intézményeiket sokszor óriási áldozatokkal nemcsak fentartják, hanem támogatják is. Kálvinista gyermek kálvinista iskolába való, — már, ahol legalább van még kálvinista iskola, — mert ma már igen sok helyen csak visszasírják. Ez a pont egyetemes református egyházunknak egyik legégetőbb és legfájdalmasabb pontja. Akik tanítással foglalkoznak és ismerik a mai gyermekek, a mai ifjuság lelki világát, bizony igen sokat töprengenek és tusakodnakafelett, hogyan lehetne visszavarázsolni a 16. század „virágos kertjeit”, mert csak most látjuk és érezzük, hogy ezek voltak Sionunknak törhetetlen bástyái és erősségei, természetesen a bennük hűséggel forgolódo régi — ami a lelket illeti — iskolamesterek vezetése mellett. Nehéz sor ez, a mindennapi kenyér miatt!

Május 10-én délután a sok nehéz próbatélen keresztülment Horkát látogatta meg Püspök ur. A kis templom zsufolásig telve, az ének csak úgy zug. A vizitáció során innen is, onnan is elégedetlenkedő hangok hallatszanak a súlyos teher miatt, főleg a paplak renoválása következtében. Szóval a legnagyobb buzgóság is megbotlik egy pár koronában. Némelyek úgy mondták, hogy csak a fiatalabb generáció néhány, kommunizmustól megszedített tagja s a nagyratörő, sokatigérő ifju lelkésztől sorsdöntő fordulatot várnak. Hát majd elválnak! Annyi bizonyos, hogy a vizitáció végeztével a kiobbanni készülő ellentétek gyorsított visszavonulást javasoltak.

Május 12-én, ragyogó szép napon, Berzétére vonult a vizitáció, ahol a lelkész lakon a hármas gyülekezet nevében Baraxa Lajos lelkész, a körösi és rudnai gondnokok, ifjak és leányok üdvözölték Püspök urat. A templomban az iskolás gyermekek is megvizsgáltattak és mindenek ékesen és szép rendben folyóknak találtattak, ami mindenestre nagy mértékben a lelképásztor éber és lelkiismeretes forgolódásának a következménye. Nem hallgathatjuk el azonban, hogy dicséretreméltó munkatársai is vannak az anyaegyházban: Hámos Antalné, Patay Anna urnő személyében, aki — mint az egyházkerületben egyetlen női presbiter is — említést érdemel, de aki ősi, öröklött kálvinista buzgalmát tettekkel is be szokta bizonyítani; ez alkalommal Püspök urat és kíséretét urilakában vendégül látván. A rudnai gyülekezet bányászokból áll és hithűségük, áldozatkészségük, úgy a presbitériumé, — élén a 80 éves Kis Jánossal, — mint az egész gyülekezeté, minden elismerést megérdemel. Becsüljük meg a végeken őrtálló katonákat. Rozsnyóra érkezünk még 12-én d. u. Itt néhány évvel ezelőtt

még a Réz László fáradhatatlan lelke működött, elhunytával azonban szomorú korszak következett a rozsnyói — különben is nagyon megfoghatkozott — gyülekezetre, mikor a veszély tetőpontján a Gondviselés keze új őrállót támasztott a várfalakra a Szőke István személyében. Ha dicsérni akarnók, bizonyára ő lenne az első, aki csak ennyit felelne: Soli Deo Glória! A látottak és hallottak után el is mondhatjuk mi: Soli Deo Glória! Folyik a munka a Gyülekezet Otthonában, amit semmiből teremtettek. De mégsem, hanem az Isten különös Gondviselése, aki Lelke által lelkeket érint, vezéreket, apostolokat támaszt és előteremti az „özvegy-asszony” két filléréit is, amikor arra éppen szükség vagyon. Megemlítjük az özvegy Mészáros Jánosné nevét, nem hogy dicsérjük, hanem hogy példaképpen állítsuk oda az adakozásra. Az u. n. sáfársági mozgalomnak (még ha nem is ismeri azt) talán ő itt (nem feledkezve meg az árvák anyjáról, Tornallyay Margit urnőről) a leglelkesebb hive. A lelkész lak udvarán s a Gyülekezeti Otthonban számos üdvözölő beszéd hangzott el a testvér evang., róm. kath. egyház, zsidó hitközség, város, nőegylet részéről, Püspök ur mindenik küldöttségnek egyenként válaszolván. Este 7 órakor a templomban, — amelyet éppen nagyobb szabású összejövetelek, estélyek céljára világítással és fűtéssel láttak el, — nagy erkölcsi sikerű vallásos estély volt, mely egészen 9 óráig tartott. Az ünnepély lefolyása intenzív belmissiói munka szemmel látható eredménye és Püspök ur boldog örömmel állapította meg, hogy a Réz László öröke jó kezekbe jutott, vezérek és katonák ébren öröködnék Sionunk e fontos pontján. Hívek és előjárók között a legteljesebb harmónia uralkodik; sajnálatosan kellett azonban a közismeretlen agilis főkurátor, Kathona László jelenlétét nélkülöznünk, akit pár percre fel is keresett beteg ágyában a juháiért fáradozó Főpásztor, Istentől újult erőt kívánva neki Anyaszentegyházunk reá is bizott eme fontos őrhelyének felvirágoztatásához.

Másnap 13-án kora reggel már a szilicei fensik felé halad a vadregényes szerpentin az autó. A falu végén a község apraja-nagyja élén vár az agg, de ma is fiatalos kedélyű lelképásztor, vállain 8 évtizeddel, 50 éves szolgálattal, s a tisztességnek hóféhér koronájával. A templomban megtartott vizitáció Borzovára, a leányegyházra is kiterjed. Egyház és iskola mindkét helyen rendben van. Ez a nép, melynek eleit valószínűleg a tatár-vesz szoritotta fel e magaslatra, tartja magát és noha el van zárva a világtól, mégis lépést tart a kulturával, főleg pedig szeretik az Urnak hajlékát, amit úgy a gyülekezet, mint az egyszerű emberekből álló. Enekkar meglepően precíz éneklése is elárul. Igaz, hogy anyagiakban a mai nehéz viszonyok között ők sem bővölködnék, de még így is viselik, — mindig a jobbat várva és remélve —

a terhet zugolódás nélkül, ami manapság külön elismerést érdemel. Ezzel a gömöri tractus látogatása befejezést nyert. Már a látogatás folyamán is mutatkoztak a püspöki vizitációnak kétségtelenül jó hatásai; mintha a vizitációt az Angval kísérte volna, szárnyaival itt is, ott is megérintve a hitélet mozdulatlan tavát. Adja Isten, hogy a sánták járjanak, a vakok lássanak új világosságot és mi is megérjük Anyaszent-egyházunk felvirágzása által Istenünknek nagyobb dicsőségét!

p—f.

Könyvismertetés.

A kisednevelés kalauza. *A fővárosi pedagógiai könyvtár kiadványai, 1 sz.* (Budapest, VIII., Mária Terézia tér 8 sz.)

Az utóbbi évtizedekben olyan hatalmas rengeteggé nőtt a pedagógiai irodalom addig meglehetősen gyér erdeje, hogy abban eligazodni kalauz nélkül szinte lehetetlen ma azoknak is, akik hivatásuknál fogva állandóan figyelemmel kísérik annak fejlődését. A budapesti fővárosi pedagógiai könyvtár különösen a gyakorlati nevelők nehéz helyzetén kívánt segíteni, amikor első kiadványában főleg a *kisedneveléssel* foglalkozó, illetve azzal bármilyen vonatkozásban álló magyar, német, francia, angol művek katalógusát összeállította s az abban felsorolt műveket a könyvtár tagjainak rendelkezésére is bocsátja. De nemcsak a hivatásos nevelőknek, hanem a szülőknek is segítségére kívánt lenni a könyvtár a kalauz összeállításával s ezért felvette abba azokat a műveket is, a melyek a csecsemő kortól az óvodás gyermek életkorán túl, a serdülési korát is magukba foglaló termékei a pedagógiai irodalomnak.

Közel 800 pedagógiai munkát sorol fel a kalauz a következő csoportosításban: I. *Történeti rész*, II. *Neveléstudományi rész*, III. *A gyermek*, (testi fejlődés, lelki fejlődés, nevelési nehézségek), IV. *A kiseddévői foglalkozások módszere*, V. *Speciális nevelési rendszerek* (Decroly, Fröbel, Montessori rendszere, svájci rendszer), VI. *Gyermekvédelem. A függelékben megtaláljuk a kiseddévőkre vonatkozó miniszteri stb. rendeleteket és utasításokat, a kurrens folyóiratok jegyzékét, továbbá a betűrendes szerző-és címmutatót, valamint a vezérszavas név- és tárgymutatót. Már maga a fentebbi csoportosítás is jelzi, hogy a pedagógiai irodalomnak milyen széles területét öleli fel a kalauz s hogy a függelékben található szerző, cím és tárgymutató mennyire megkönnyíti a téjékozódást és eligazodást a pedagógiai irodalom utvesztőjében. Nagy érdeme a műnek, hogy a magyar nyelvű irodalmat csaknem kimerítően felöleli s így a magyar nevelők és szülők számára határozottan elsőrendű értékű tájékoztató.*

Természetes dolog, hogy egy ilyen katalógizáló munka fogyatkozások nélkül össze nem

állítható. Találhatunk ebben is olyan munkákat, amelyek már elavultak s olyanokat is, a melyeknek használata, felfogásuk s irányuk miatt, nem egészen ajánlatos. Olyan kisebb hibák pl., hogy a folyóiratok jegyzékébe lapunkat úgy állította be, mint *havonként* megjelenő folyóiratot, figyelembe sem jöhetnek.

Egészen bizonyos az, hogy a kalauz összeállításával a budapesti fővárosi pedagógiai könyvtár igen hasznos munkát végzett, amelyért hálaadás lehetnek a magyar nevelők és szülők. Sajnos, hogy reánk, utódállambeli pedagógusokra már kevesebb s inkább elméleti értéke van, mert sem a pedagógiai könyvtár használatához nem juthatunk s az ujabban megjelent magyar műveknek könyvtárosok útján való megszerzése is csaknem leküzdhetetlen nehézségekbe ütközik. Nagy nyereség azonban számunkra már az is, hogy a magyar, német, angol, francia nyelvű irodalomnak jegyzékét megkaptuk a kalauzban s ezért mielőbb várjuk a könyvtár további kiadványait, amelyek bizonyára igen hasznos segédeszközei lesznek a gyakorlati nevelőknek s a nevelés kérdései iránt érdeklődőknek egyaránt.

(Ms.)

H I R E K

— **Leánykonferenciák.** Sörös Béla egyetemes konventi belmissziói előadó, a konvent megbízásából ez évben is megrendezi a leánykonferenciákat. Eddig három helyen van tervbe véve ilyen konferencia: augusztus 20-án Nagy-Kálnán, aug. 22-23-án Kamocsán, aug. 27-28-án Csapon. Bizonyosak vagyunk benne, hogy az elmúlt években tartott leánykonferenciákhoz hasonlóan ez évben tartandók is a szokott érdeklődés mellett fognak lefolyni és alkalmasak lesznek arra, hogy a református lányok újabb seregeit közelebb hozzák az egyházhoz és felkelték érdeklődésüket a komoly evangéliumi szellemben végzendő egyházi munka iránt. A tervezett konferenciák részletes programját közölni fogjuk lapunkban.

— **Meghívó az Első Európai Keresztyén Nevelésügyi Értekezletre.** A Vasárnapi Iskolai Világszövetség Brit osztálya nevében szíves szeretettel hívjuk meg egész Európa nemzeteinek vasárnapi iskolai vezetőit és tanítóit, hogy vegyenek részt az Első Európai Keresztyén Nevelésügyi Értekezleten, mely Magyarország fővárosában, Budapesten 1931. augusztus 11-től 16-ig tartatik meg. A keresztyén nevelés arra törekszik, hogy a gyermekeket és az ifjúságot a Jézus Krisztusban megjelent Istenről

való éltető és megtartó tapasztalatra vezesse, hogy a saját egyházukhoz való hűségre nevelje, hogy mindjobban elmélyedő közösséget a Krisztussal fejlesszen ki, ami majd kifejezést talál a krisztusi élet magatartásában és szokásaiban a mindennapi életben is és minden emberi vonatkozásban; továbbá, hogy beléje oltsa a Bibliához való szeretetet, mint amelyben megvannak az élet és magatartás irányító elvei. Mindennek újból való szemléltetése végett, valamint szerte az egész európai kontinensen sok vasárnapi iskolai vezérferfiu által kifejezett erős vágnak megfelelően hívjuk össze ezt az első, egész-európai értekezletet. A tárgysorozat beható módon gyakorlati lesz és a keresztyén nevelésnek sok olyan mozzanatát fogja felölelni, ami az ifjuságot érinti. Magyar vendégszeretetet nagy szíveséggel ajánlottak fel és a jönni szándékozók küldöttek biztosak lehetnek, hogy meleg „Isten hozott” várja őket. További részletekkel megkeresésre szívesen szolgál: a Vasárnapi Iskolai Világszövetség főtitkára, 70 Bothwell Street Glasgow. Rank J. Arthur a Brit Osztály elnöke. Kelly James főtitkár. Jelentkezési díj P. 6. Elszállásolási díj P. 6. Jelentkezési ívet, kedvezményes vasuti jegyre és vizumra szóló igazolványt készséggel küld id. Viktor János titkár. Budapest, I. Somlói ut 70.

— **Magyar református istentiszteletek Olmüczben.** Gecse Endre gálócsi lelkész társunk, aki jelenleg, mint gyakorlatra behívott katona Olmüczben szolgál, — amint értesülünk — istentiszteleteket tart ott a magyar református katonák számára, sőt vallásos délutánok rendezése is tervbe vétetett. Örvendetes dolog, hogy az Olmüczben szolgáló ref. magyar katonák, akik egész esztendőn át nélkülözik a magyar nyelven hirdetett Isten-igét, legalább néhány áldott alkalmat nyernek katonai szolgálatra behívott lelkész társunk buzgólkodása folytán.

— **Dalos ünnepély Léván.** Felemelő ünnepélyben volt része Léva város és környékének f. évi június 28-án, amidőn a csehszlovákiai magyar dalos szövetség nyugati kerülete tartotta meg Léván az első dalos versenyt. A verseny, amelyen 10 dalárda vett részt, zártkörű volt s a városi vigadó nagytermében folyt le délután. A versenyen díjat nyertek: a pozsonyi „Toldi kör” férfi kara, a „Komáromi Dalegylet”, a „Losonci Magyar Dalegylet”, az „Érsekújvári Vasasok Olvasó és Dalköre”, a „Somorjai Dalkör”, a „Garamsallói Református

Földmives Énekkar”, és a „Lévai Dalárda.” Este a lévai vár udvarán volt megtartva az összes dalárda nagy hangversenye, mintegy 4000 főnyi hallgató jelenlétében. Felejthetetlen élmény marad a jelen voltak számára a magyar dalnak a történelmi nevezetességű környezetben: a Koháryak omladozó várának falai közötti felharsanása. A szomorú, megtépedt magyar lelkek összetalálkoztak a magyar dalban. Nagy elismeréssel adózunk az összes dalárda tagjainak és vezetőinek. Mégis ki kell emelnünk a Garamsallói Református Földmives Énekkart. Ki kell emelnünk először azért, hogy ezek a földműves emberek, akik egész napon át földjüket munkálják, a munkájukból fáradtan hazatérve, esténként szakítottak időt arra, hogy tanuljanak, készüljenek s kiálljanak versenyre ott, ahol a szlovénköi első dalárda dalversenyéről van szó. Ki kell emelnünk másodszor azért, mert kiváló szereplésükkel határozottan a legnagyobb elismerést érdemelték ki. Elismeréssel tartozunk azonban a Garamsallói Református Földmives Énekkar fáradhatatlan, nagybuzgóságu vezetőségének is: így Teleky Miklós ref. kántortanítónak is. Végül egy kérdés vetődik fel előttem: de hol voltak a református egyházaink többi énekkarjai??? Erre feleletet várunk!!! De nem írásban, cikk keretében! Hanem tetteben!!! Vajha a jövőben többen követnék református egyházaink énekkarai közül a Garamsallói Református Földmives Énekkar példáját! (Beküldetett)

— **Söderblom Náthán** upsalai érsek 66 éves korában hirtelen elhunyt. Halála nagy veszteség nemcsak az evangélikus egyházra, hanem az egész keresztyénségre, mert az oekumenikus mozgalomnak ő volt a kezdeményezője és irányítója s az ő elgondolása folytán született meg a „Life and Work” stockholmi világkonferenciája, amelynek következményeképpen hatalmas és sokirányú munka indult meg a gyakorlati keresztyénségnek az egyházak által való realizálása érdekében.

— **Vallás tanári vizsgálat.** A Sárospatakon tartott vallás tanári vizsgálaton hat jelentkező közül öten nyertek középiskolai vallás tanári oklevelet: Baka Béla, Burián László, Paczolay István, Sarkady Ida és Tóth Kálmán. A vizsgálaton Cziáky Endre esperes elnökölt, a konventet B. Pap István budapesti theologiai tanár képviselte.

— Az elszakított délvidéki reformátusok zsinata a törvénykészítés munkáját befejezte. Az új törvény szerint négy egyházmegyét szerveztek, három egyházmegye magyar, egy egyházmegye pedig németajku egyházközségekből áll. A zsinaton a püspökség kérdése nagy vitát vont maga után, végre is az egyház kormányzására. hivatott lelkész, aki eddig főesperesi címet viselt, püspök elnevezést nyert. Az adózás kérdését úgy oldották meg, hogy minden református egyháztagnak köteles 10 dinár fejadót és állami adójának 10%-át fizetni. A törvény kihirdetése és ünnepélyes aláírása a történelmi nevezetességű hercegszöllősi templomban történik.

— Az Északamerikai Egyesült Államok 1926. évi vallási statisztikája szerint, melyet teljesen feldolgozva, a múlt évben tettek közé, a következő adatokat kapjuk: 1926-ban a felnőtt (13 éven felüli) lakosság 55%-a tartozott valamely egyházhoz (44.338.000 lélek). Az egyházi épületek összes értéke volt 7 milliárd dollár, s az egyházak évi költségvetési összege 850 millió. — A nyilvános iskolák tanulóinak 1/10 része tartozott egyházhoz és 5/10 része járt vasárnapi iskolába. Egy gyülekezetre esett átlag 195 lélek, míg 1906-ban csak 150. Ugyanez idő alatt a nyilvános iskolák száma 25.000-re apadt. Az egyházi vagyon értéke háromszor akkora, mint 20 évvel ezelőtt volt, az adakozás és hozzájárulás az egyháztagnak részéről 10 év alatt 148%-al emelkedett. A római egyházban a felnőtt egyháztagnak száma nőtt 25%-al 20 év alatt, más egyházakban 29%-al. Az ország összes, valamely egyházhoz tartozó tagjai 30%-a tartozik a római egyházhoz, míg 20 évvel ezelőtt 34%-a volt katolikus.

— Svédországban az 1750. évben megjelent népszámlálás szerint az összes lakosság 1.780.678 volt, míg ezzel szemben 1928. évben már 6.106.190.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A naprágyi (gömöri e. m.) véglegesített ref. orgonista-kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1.) 3 szoba, előszoba, konyha, éléskamra, magtárhelyiségekből álló modern lakás, istálló, csűr, méhesből álló melléképületekkel, nagy gyümölcsös és veteményes kerttel. 2.) 48 Hl. szemes élet, fele buza, fele rozs, 3.) Szántó föld egy drbban 3 kat. hold 875 □-öl. 4.)

Rét egy drbban 1 kat. hold 1531 □-öl. 5.) Tüzipifa beszállítva 7 bécsi öl. 6.) Munkaváltság 72 Kor. 7.) Hivatalosan megállapított temetési stóla. A helyi javadalom az utolsó összeírás alkalmával 3980 45 kor.-ra értékeltetett. 8.) Államsegély, melyet az iskolafentartó kér, de nem biztosíthat. Az iskola tanítási nyelve: magyar. Kötelesség: Az iskolás növendékek (I-VIII o.) valláserkölcsei szellemében való nevelése, tanítása; orgonista-kántori teendők végzése, énekkar vezetése; egyháztársadalmi munkában való segédkezés; akadályoztatása esetén a lelkész helyettesítése. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal, oklevéllel, nosztrifikációs vizsgával bíró ref. vallású férfitanítók. A kellően felszerelt kérvények a pályázat megjelenése után, 2 héten belül adandók be a lelkészi hivatalhoz. A megválasztott tanító állását 1931. szeptember 1-én köteles elfoglalni. Naprád-Naprágy, pp. Strkovec—Kövecses.

Ref. presbitérium.

Pályázat. A vámosladányi ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet az ideiglenes másod nőtanítói állásra. Fizetése az egyháztól évi 1200 korona, 20 korona kertilletmény és 240 korona lakbér. Kötelesség: a kijelölt osztályok tanítása, és a kézimunka tanítás minden díjazás nélkül. Kellően felszerelt kérvények folyó évi augusztus hó 10-ig, Alsó-Szeccsére az esperesi hivatalhoz küldendők.

Ref. presbitérium.

Pályázat a rimaszombati református anya-egyházhoz tartozó baktii leányegyház előkönyörgő tanítói állására. Javadalma: Jó két szobás lakás (Az egyik szoba butorozott), melléképületekkel, 12 magyar hold szántóföld 4. magyar hold rét, 2 magyar hold legelő, mely jelenleg 3 legeltetési jogot biztosít, 300 négyzetöl konyhakert, a földek adóját az egyház fizeti. 4 mázsa tiszta buza a hivektől, 10 m. fa beszállítva, 200 kč. az egyház pénztárából. Államsegély kérvényezve van ugyan, de ezt az egyház nem biztosítja, Rimaszombattól 5 Km.-re autóbusz járattal összekötve. Kötelessége: A tanítás és az istentiszteletek végzése. Tanítás nyelve magyar. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal református vallású, okleveles férfi tanítók, nosztrifikációs vizsgával is. Az állás 1931 szeptember 1-én elfoglalható. Pályázatok: református lelkészi hivatal, Rimaszombat (XVIII.) címre küldendők, 1931. aug. 30-ig. Választás augusztus 31-én.

Presbitérium.

Pályázat a diósförgepatonyi ref. egyház tanítói állására. Javadalom: lakás, 1250 kgr. buza, 600 kgr. árpa, 350 kgr. kukorica, 100 kéve rózse, 2 öl (puha) fa, 268 čk pénz. 3780 čk-ra értékelve. Pályázati határidő aug. 29. Az állásra a pályázatok a ref. lelkészi hivatalhoz küldendők Diósförge Patony. *Ref. Presbitérium.*

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőké. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA - BANK

Központ : Bratislava.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Fiókok : Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek

— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

▶ Előnyös részletfizetési feltételek. ◀

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novín. známek povolené fediťelstvim pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vekfé Kapușany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A szociális kérdésről.

Előadás konferencián.

Feladatunk egyházunk szociális kérdéseire és azok megoldási lehetőségeire rámutatni. Féltreértések elkerülése végett mindjárt hangsúlyoznom kell, hogy nem foglalkozom — minthogy nem is feladatunk foglalkozni — szocializmussal, mint szellemi irányzattal, társadalmi törekvéssel; nem bocsálkozom annak fogalmi meghatározásába, tudományos taglalásába, hanem az Isten igéjének fénye mellett egyszerűen rá akarok mutatni arra, hogy miként tehetünk eleget a második nagy parancsolatnak, a felebaráti szeretet parancsának.

Elsősorban is az a kérdés, hogy vannak-e nekünk kötelezettségeink másokkal szemben, kell-e törődnünk embertársaink helyzetével, érdekével? T.! A keresztyénség az emberszeretet vallása, tehát a keresztyén ember embertársai iránt tartozó kötelezettségeinek teljesítése elől nem menekülhet ama kaini kérdés mögé: „Avagy őrizője vagyok-e én az én atyámfiamnak„? (I. Móz. 4. 9.) Az emberszeretet kötelessége abból következik, hogy mi mindnyájan egy mennyei Atyának gyermekei vagyunk, tehát testvérek, s így testvéreinkkel szemben nem lehetünk közönyösek, velök szemben vannak kötelezettségeink.

Keresztyénségünk felületességét, tartalmatlanságát semmi sem mutatja jobban, mint az, hogy a testvériség érzése mennyire kiveszett a szívünkben. Ugy járunk-kelelünk, úgy élünk egymás mellett, mint teljesen idegenek, mintha semmi közösségünk nem lenne egymással. Pedig nem vagyunk mi addig igazán keresztyének, a Krisztus valódi követői, hűséges tanítványai, amíg meg nem látjuk, fel nem ismerjük egymásban a testvért, ugyanazon egy mennyei Atyá-

nak egy másik gyermekét! És ha egymásban testvérekre ismerünk, akkor megnyílik a szemünk, kitárul a szívünk, hogy meglássuk egymás baját, nehézségeit, küzdelmeit, nélkülözéseit, szenvedéseit és azokat orvosolni, gyógyítani, megszüntetni igyekezzünk. „Egymás terhét hordozzátok és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét.” Nekünk szól ez az apostoli intés, akik ebben az önző, anyagi világban is készek vagyunk a Mester követésére és szolgálatára, ha ez a követés, ez a szolgálat a magunk megtagadásával, nagy önfeláldozással és súlyos keresztvisseléssel jár is. Nekünk, akik egy szebb, jobb, igazságosabb világért, tisztább, nemesebb, boldogabb, tehát krisztusibb életért dolgozni, küzdeni, áldozatot hozni is készek vagyunk. T.! Mindnyájan tudjuk azt nagyon jól, hogy a mai világ, a mai élet milyen szegényes, nyomoruságos, elégedetlen és boldogtalan. Valami lázas nyugtalanság, türelmetlen elégedetlenség ül a lelkeken. Mindenki többet kíván, többet szeretne, többre vágyakozik, mint a mivel bír. És ez a kívánság, ez a vágy az emberek nagy részénél az anyagiakhoz tapad. A mai emberiség nagy része csak a vagyont, az anyagi javakat tekinti igazi értéknek s annak megszerzésére fordítja minden erejét, a lélek valóságát pedig figyelmen kívül hagyja, vagy egyenesen megtagadja. Nem akarja eszébe venni és megszivlelni a krisztusi mondást: „Mit használ, ha valaki az egész világot megnyeri is, lelkében pedig kárt vall?” (Márk 9. 36.) Így teljesebb be rajta végzete, így lesz az anyagi javaknak, a Mammonnak rabszolgája, amelyből minél többet bír, annál többet kíván s így folyton elégedetlen lesz.

Az a kérdés most már, hogy ha az anyagi javak az emberi életnek igazi értéket nem adnak, s az embert megelégedetté, boldoggá nem tehetik, tehát meg kell vetnünk azokat? Nem! Az evangélium sehol sem kívánja tőlünk az anyagi javak megvetését, hanem csak azt, hogy urai és ne rabszolgái legyünk a vagyonnak; ne az vezessen minket, hanem mi használjuk azt — mint Kálvin mondja — mértékletességgel és tiszta lelkiismerettel, meggondolván, hogy „ez a földi élet az Isten gyermekeire nézve csak mintegy bujdosás, mellyel a mennyei ország felé törekszenek; így a földi javakat csak annyiban kell használnunk, amennyiben pályafutásunkat sokkal inkább elősegítik, mint akadályoznák.”

Az anyagi javak használatára vonatkozólag a Szentírásnak legszebb, legvilágosabb tanítása a sáfárság gondolata. Eszerint ugyanis minden, amivel birunk, (legyen az testi, vagy lelki érték, vagyon, vagy szellemi képesség,) nem a miénk, hanem az Istené, aki azokat reánk bízta, hogy sáfárkodjunk azokkal, használjuk azokat az Isten akarata, az Isten tervei szerint és soha se feledjük el, hogy azokról, azok használatáról számot kell adnunk annak, aki azokat reánk bízta. Nekünk u. i. semmink nincs, amivel dicsekedhetnénk vagy amit a magunk önző céljaira használhatnánk, amiről számadással ne tartoznánk. Vagy nem igaz-e, a mit Pál apostol mond (I. Kor. 4. 7.): „Mik van, amit nem kaptál volna? Ha pedig kaptad, mit dicsekszel, mintha nem kaptad volna?” Milyen más volna, mennyire megváltozna egyéni és társadalmi életünk, hogy megújulna egész világunk, ha az emberek lelkét betöltené a sáfárság gondolata és minden cselekvésükben az vezetné és irányítaná őket! Ez a gondolat oldhatja csak meg korunk társadalmi kérdéseit. Ez egyenlítheti ki azokat az ellentéteket, amelyek az egyes embereket és a társadalom különböző rétegeit most elválasztják egymástól s amely ellentétek kirobbanással és mindent elpusztítással fenyegetnek. Természetesen a sáfárságnak önkéntesnek kell lennie, hiszen jóakarát kényszerítésből nem is származhat. A jóakaratot, a szeretetet kikényszeríteni nem lehet. A szeretetnek, a segítségnek önként kell fakadni a Krisztusnak átadott szívből, mint ahogy a jó fa meghozza a maga jó gyümölcsét. Tehát mindenképp előt szívének kell felajánlani Istennek; s az Istennek felajánlott szív kész teljesíteni az isteni parancsot, mely arra kötelez, hogy hiven sáfárkodjunk a rákbizottakkal. „A jó ember az ő szívének jó kincséből hozza elő a jókat.” De hát mik azok a kincsek, amelyeket Isten reád bízott? Talán nem is tudod, hogy milyen kincsekkel rendelkezel? Isten egész bizonyosan adott neked is talentumokat. Az ő bölcsességétől függ, hogy egyet, kettőt, vagy ötöt-e? A te kötelességed az, hogy ne elégedetlenkedj; amiatt, hogy neked talán kevesebbet adott,

mint másoknak, hanem gyümölcsöztesd a rádbizottakat. Hiszen az elismerés, a jutalom nem attól függ, hogy mennyit (mert ez Isten dolga,) hanem hogy milyen lélekkel, milyen hűséggel forgattad, használtad a neked adott talentumokat. (Máté 25. 14.) Tehát munkálkodni, a szeretetet, a jótékonyságot gyakorolni kell mindenkinek, mert hiszen valami talentumot mindenki nyert az Istentől. Ha az erőnk kevés, amint-hogy mindig kevés, ez ne kedvetlenítsen el. Avagy a bibliai szegény asszony sokat vetett-e a perselybe az ő 2 fillérjével a világ szerint? Idvezítőnk mégis megdicsérte, mert jó szívből adta (Márk 12. 41.) Jószerűségünkért, áldozatkészségünkért ne számítsunk az emberek elismerésére, dicséretére, mert az emberek ítélete félrevezethető, hanem egyedül Isten helybenhagyására. Aki jócselekedeteivel csak az emberek elismerését, dicséretét akarja kiváltani, jutalmát el is nyerte, ha az emberek megdicsérték, több jutalomra, isteni elismerésre nem is számíthat (elvétték jutalmukat.) (Máté 6. 2.)

De térjünk át annak a kérdésnek a vizsgálatára: a mi református egyházunk mit tehet és mit kell tennie szociális, emberbaráti, jótékonysági téren? Segyáltalában kell-e valamit tennie? Az egyház hit-és szeretetközösség. A hitnek cselekedetekben kell megnyilvánulni, „mert a hit cselekedetek nélkül haszontalan”. (Jak. 2. 20.) Tehát az egyháznak a szeretet cselekedeteiben kell megmutatnia, hogy a hit él és munkálkodik benne. Alkalom kínálkozik bőven, csak meg kell látnunk azokat. Vannak minden községben, minden városban, akik segítségre szorulnak, akik nyomorognak, szűkölködnek. Szűkölködnek pedig sokan nemcsak testi, hanem lelki jók nélkül is. Ezeket a szűkölközőket megsegíteni a ker. társadalomnak, a ker. egyháznak kötelessége. Jézus az irgalmas samaritánusról szóló példázatában világosan előnkbe tárta, hogy ki a mi felebarátunk. Mindenki, akinek segítségre van szüksége. Azonban, mivel a mi munkakörünk nem terjeszkedhetik ki az egész világra, segítségünkkel, szeretetünkkel azokhoz kell fordulnunk, azokat kell felemelnünk, akik közelebb vannak hozzánk. Tehát a mi gyülekezetünk tagjai. „Cselekedjétek jót mindenekkel, kiváltképen pedig a mi hitünknek cselédeivel.” Kisebb gyülekezetben a nélkülözöket, az inségbe jutottakat könnyen számon lehet tartani és a segítséget, a támogatást külön szervezet nélkül, közvetlenül is lehet nyújtani. Azonban nagyobb gyülekezetekben, városokban, ahol a segítségre többen rászorulnak s ahol a nyomorban levőket ajánlatos a gyülekezetnek nyilvántartani, már szervezett munkára van szükség; csak a szervezet a szeretet rovására ne menjen, a segítséget ne csak divatból, mintegy sportszerűen történjék.

Az egyháznak kötelessége továbbá az árváügy megoldása, az elhagyott, árván maradt gyermekek szeretetteljes felnevelése az egyhá-

zak és hívek áldozatkészségéből fentartott árvaházakban. A beteget is gondjaiba kell vennie a ker. társadalomnak s a betegek szenvedéseit elviselhetőbbé tenni a szeretetteljes ápolás által, amit csak krisztusi lelkületű emberek tudnak végezni. Diakonisszák képzése, diakonissza házak fentartása szintén a ker. társadalom kötelessége.

Dehát tudunk-e egyáltalán segíteni; van-e nekünk, az élet nehézségeivel, gondokkal, szegénységgel küzdő reformátusoknak erőnk, anyagi lehetőségünk arra, hogy másokon segítsünk, mikor magunk is sokszor inkább segítségre szorulnánk? Testvéreim, ha nem tudunk segíteni, annak nem az az oka, hogy anyagi erőnk hiányzik, (bár e tekintetben elismerjük a nehéz helyzetet), hanem az, hogy nem tudunk még a jószívűségre meggazdagodni. Ha a jószívűségre gazdagodnánk meg, akkor belátnánk, hogy mennyire vagyunk képesek, természetesen nem a saját erőnkéből, hanem Isten jóvoltából, aki sok lelki és testi adománnyal áldott meg bennünket. Akkor amink van, nem tartanánk a magunk zsákmányának, hanem sáfárságra adott talentumunknak, amellyel nem mi, hanem Isten rendelkezik s mi csak engedelmeskedünk neki és végrehajtjuk, amit ő akar véghezvinni velünk és általunk.

Testvéreim! A jótékonyságot akkor gyakoroljuk helyesen, ha a jótéteményünkben részesülő megérzi azt, hogy általunk a mindenható Isten, mindnyájunk gondviselő anyai Atyja segített rajta, s ezért neki ad hálát és az ő jóságát magasztalja. Ne a magunk áldozatának tartjuk, ha másokon segíthetünk, hanem az Isten irántunk való jótéteményének tekintjük, hogy alkalmat nyújtott nekünk arra, hogy jót tehetünk.

Milyen gyönyörűen fejezi ki a nagy magyar költő ezt a gondolatot: „Jót teszek, s érzem, mi jó, mi isteni, a megsebhedt szívek baján enyhíteni, míg részlvevőn forgok nyomor, inség körül, a másnak szánt öröm saját szívembe gyül.”

Az evangéliumokban nem találunk s Krisztus Urunk nem is adott semmi rendszert a társadalmi kérdések megoldására, az emberi nyomorúság megszüntetésére nézve s mi magunktól sohasem fogjuk tudni azt megoldani; az csak akkor oldódik meg, ha meghódolunk a felettünk álló isteni akaratnak és hitből fakadó, Istennek szentelt étellel állunk munkába a világ jobb jövőjéért. A kérdés megoldása tehát azon fordul meg: átadjuk-e magunkat fentartás nélkül az isteni akaratnak, vagyis ujjászületünk-e lelkünkben?!

Simon Zsigmond.

„A kálvinizmus létjogát egyedül az adja meg, hogy a „tisztá evangéliumot” akarja megvalósítani az egyház élő közösségében. Ennél többet nem akarhat, de ennél kevesebbet nem elégedhetik meg”.

dr. Makkai Sándor.

Egy epizód a tengeren.

— Levél Hollandiából. —

A tengerré szélesült Themsén uszott már a „Batavier III.”, mely Angliából visszahozott a kontinensre. Már utolsót mosolygott felénk a nap London felől. A gong bűgő-kellemes hangja ebédhez hívott (ittén 6—8 között van az ebéd s a mi ebédünk idején „második reggelt” esznek). Leültünk a hajó éttermének asztalai köré. A legeslegtöbb utas nem ismeri egymást. Nem is beszél együgyűn az egyiket. A szomszédok mondanak valami bevezető félét a mellettük ülő felé, hogy megtudják, hogy milyen nyelven beszél. Így kerültem én az asztal sarkán egy délafrikai mellé, aki olyan ügyesen keverte össze a búr- német- angol nyelvet még valami mással, hogy ma sem tudom még, hogy melyik lehetett az anyanyelve. Talán egy ötödik. A 60 év körüli bácsi „borrel”-el kezdte el az ebédet (egy fajta pálinka). Alig hogy ezt lenyelte, felkelt a helyéről egy fiatalember és oda ült a délafrikai mellé.

A halmojouaise után hozták a levest. Kissé forró volt s a délafrikai szomszédnak megégette a nyelvét, amint nagy mohón neki esett. Erre halkan elkáromította magát és szidta a pincért, aki nem figyelmeztette a leves hőfokára. A másik oldalán ült fiatalember erre beszédbe elegyedett vele: Hogy, hát ilyen kicsiségért már ennyire bosszankodik... hogy mit szólnánk mi ahhoz, ha mások a mi hibáinkat mindjárt olyan elítéléssel fogadnák... S az afrikai bácsi válaszai közben a beszéd mindjobban a lélekre csuszott át s észre sem vette a még mindig mérges szomszéd, hogy az ő tulsó asztaltársa már a lelki életének pulzusán tartja a kezét.

Igy került szóba köztük az Isten, a lélek, a hit, a bűn és az idvesség.

És csakhamar megvallotta a mérgétvesztett afrikai, hogy biz ő még sohasem volt kellemetlen hangulatban a miatt, hogy idvezül, avagy elkárhozik-e? Mit neki a lélek — szolt — „a pénz a minden, Uram!, a pénz; ha van, akkor idvesség, ha nincs, akkor pokol, a többi csak mese... ezt láttam mindenütt...” S az ő keményszavu válaszaira lágyan csengtek a csillogó szemü fiatalember egyre határozottabb kérdései, megállapításai, kivédhetetlen támadásai.

A vacsora után látom ám, hogy kivörösödött arccal hallgat a vacsora-szomszédom a fiatalember beszédére s mindjobban egymás mellé bujnak a fedélzet egyik sarkában, mintha titkos tanácsuk volna, avagy épen valami nagy értéken alkudoznának.

Igen, az afrikai lelke volt az érték.

Már kint jártunk a szabad tengeren. Mint fehér gyöngyfűzerek csillogtak messze a soklámpájú parti városok. A kabintársam már lepihent. Egy kis csoporttal mi az örökélet dolgaíró beszélgettünk. Már köztünk volt a fenti

fiatalember is és elmondta, hogy az afrikai el-fogadta a Bibliáját . . .

Másnap Rotterdámban a központi pálya-udvaron valaki megfogja a karom. Hátranézek: az afrikai volt. „Mit szól hozzá” — mondja angol, búr, német keverékkel — „ezen az állomásán nem árulnak Bibliát!” Elvezettem az 5 percnnyire levő legközelebbi ref. templomhoz s ottan kaptunk. Az egy forintos Bibliáért 25-öt adott (kb. 350 Kč) azzal a kikötéssel, hogy a fölösleget adják az itt lakó hitetlenek meg-lé-ritésére. . .

Visszafelé haladva az állomásra, meg akar-tam tudni, hogy miért vett Bibliát, amikor teg-
nap kapott egyet? „Azért — válaszolta ő — mert ma reggel visszaadtam azt annak az arany-lelkű fiatal barátomnak. De csak úgy fogadta vissza, hogy megígértem neki, hogy nem uta-zom el addig, míg nem veszek egyet.”

Talán nem lesz felesleges megjegyezni azt, hogy ez a hágai fiatalember Oxfordból jött, ahol 4 napos konferenciája volt „a nem theo-lógus egyetemi hallgatók bibliakörvezetőinek.”

Gondolhatjuk, hogy milyen konferencia le-hetett az, amikor ilyen virágokat nyílik és lel-kigyümölcsöket terem.

Utrecht (Hollandia) 1931. VII. 15.

Galambos Zoltán.

50 éves lelkészi és 25 éves esperesi jubileum.

Ritka és kivételes kegyelemben részesítette az Isten gondviselése *Patay Károly* barsi egy-házmegyei esperest: a folyó év június havában töltötte be, jó egészségben és fáradhatatlan munkakedvben, lelkészi szolgálatának 50 ik és esperesi működésének 25-ik évét. Közegyhá-zunknak eme jeles férfiát ezen alkalomból nemcsak gyülekezetének és egyházmegyéjének hívei, hanem egyetemes egyházunknak vezető egyéniségei is felkeresték üdvözlő soraikkal. Az ünneplések egész sorozatában részesítette az önzetlen szeretet és ragaszkodás a puri-tánságáról közismert lelkipásztort, aki kész-ségesen kitért volna mindezek elől ha tőle függ.

Először a felsőszecsei gyülekezet emléke-zett meg szeretett, kedves lelkipásztoráról, aki 50 esztendei működéséből több mint 40 et a gyülekezet körében töltött el. Az ünnepség június 21-én egy ünnepélyes istentisztelet ke-retében folyt le, amely nemcsak külsőségei, de kiváltkép belső lelki tartalmánál fogva örök időkre emlékezetes marad a gyülekezet köré-ben. Az ünneplés teljesen meglepetés-szerűen érte a jubiléumot és amikor a gyülekezet előljá-rósága *Nagy Sándor* tanító vezetésével lakásán megjelent, könnyekig meghatva vett erről tudomást. A messze vidéken híres, szép szecsei templom ajtajában a híveknek élén *Balogh*

Elemér dunamelléki püspök fogadta a diszes menetben érkező lelkipásztort, majd bevonul-ván a templomba, kezdetét vette az istentisz-telet. Az istentiszteleten a szeretet mindeneket megtartó és megváltó hatalmát tárta fel *Balogh Elemér* püspök bibliaolvasásában; az ígéhír-de-tésben pedig, melyet az ünnepelt testvéröccse: *Patay Gyula* farnadi lelkész tartott, a lelkipász-tori szolgálat krisztusi elhivatottságát magasz-talta; az egyházi énekkar pedig szebbnél szebb énekekkel gyönyörködtette a nagyszámban egy-begyült híveket és érdeklődőket. Megható je-lenet következett ezután, midőn a két főpásztor az úrasztala előtt megállván, *Balogh Elemér* püspök, a gyülekezet nevében, őszinte, kere-setlen szavakkal tolmácsolta a hála, szeretet és ragaszkodás érzéseit a kedves lelkipásztor iránt, akivel szemben való adósságát a gyüle-kezet minden tagja érzi és tudja, de méltóké-
pen viszonzni nem képes. *Patay Károly* meg-hatottan köszönte meg a főpásztor szavait s-hiveinek hálás ragaszkodását és kérte a gyüle-kezetre, további együttműködésükre az Isten áldó kegyelmét! Üdvözlő beszédet mondtak még: *Székely Béla* tanító, az alsószecsei egyház nevében; *Pálinkás István* gondnok, az egyházi előljáróság nevében, — aki egy új palástot nyuj-tott át a gyülekezet ajándéka-képen, — és *Szabó Ilonka*, az ifjuság nevében. Az ünnepsé-
get az iskolában rendezett közös ebéd és az iskolás gyermekek délután megtartott évzáró ünnepélye fejezte be.

Az egyházmegye a június 30-án tartott ren-des közgyűlésén ünnepelte esperesének 25 esz-tendő szolgálatát, ahol *dr. Demény Gyula* egy-házmegyei gondnok tolmácsolta az egyházmeg-ye szeretetét és ragaszkodását, *Szabó S. Zsig-mond* bajkai lelkész pedig bemutatta és elsza-valta ez alkalomra írt ódáját.

Patay Károly közegyházunknak szerény, de számottevő, értékes és munkás tagja; a dunai egyházkerületben az elszakadás után sokáig mint püspökhelyettes működött, egyetemes konventünknek pedig a megalakulás óta állan-dóan tagja, tevékeny munkása, tanügyi előadó-ja. Az ünneplésnek őszinte, meleg részvételéből közegyházunk is kiveszi méltó részét és együtt örül az örvendezőkkel. Kívánjuk a magunk részéről is, hogy az Isten áldó kegyelme ki-sérje őt továbbra is munkás, áldásos utjain, gyülekezetének, egyházmegyéjének és egyete-mes egyházunknak boldogítására! Éltesse az Isten még sokáig!

Főiskolások és tanítók konfe- renciája Velke Mežeričin.

A konferencia jul. hó 9-én este kezdődött *Dr. Kozák* prágai egy. prof. elnöklésével s a mai cseh és morva főiskolások szellemi életé-

nek valóban magas színvonaláról tett bizonyosságot. A mai élet legfontosabb kérdései kerültek felszínre, melyeknek megtárgyalása valóban érdekes eredményekre vezetett. A konferencián többségben csehek és morvák voltak, de voltak szlovákok, valamint német és magyar résztvevők is. Magyarok hárman voltunk s igyekeztünk a konferenciát az itteni viszonyokról a lehetőségek szerint tájékoztatni. E téren érdekes és tanulságos tapasztalataink voltak.

A konferencia főelőadói Dr. Kozák, Dr. Uher brünni egy. prof. és Dr. Hartmann német író voltak.

Kozák prof. előadása volt t. k. a konferencia megbeszéléseinek a főtémája: „Miért és minek a demokrácia”?

Kozák előadásában nagyszerűen fejt ki a demokrácia jelentőségét és célját. Majd csoportokra osztottunk, hogy praktikusán tárgyaljuk e kérdést. Természetesen a Csehszlovák köztársaság demokratikus szelleme került felszínre. Fölmerült a kérdés: Mi az, a mi a csehek, szlovákok és magyarok között ellenségeskedést vált ki? Erre alapos feleletet tudunk adni. Fölsoroltunk igen sok okot, többek között pld. az állampolgársági kérdést. Érdekes, hogy voltak többen, akiknek fogalmuk sem volt arról, hogy mi az az állampolgársági bizonyítvány.

Uher prof. a jelenlegi iskolákról s az iskolák megreformálásáról referált. Előadásaiban érdekesen fejtette ki, hogy az iskolák nem felelnek meg a demokratikus szellemnek. A tanítók nem lépnek fel egységesen s nem követelik határozottan mindenben a demokrácia szellemét. Milyen nagy különbség van pld. egy egyszerű tanító és egy tanfelügyelő között. Ég és föld a kettő közötti különbség. Még mindig vannak tanítók, akik nagy hanggal, noteszba írt jegyekkel vagy épen pálcával tartják rettegésben a gyermekeket. Mindez helytelen s nem felel meg a demokrácia követelményeinek. Meg kell az ilyen jelenségektől tisztítani az iskolai szellemet; új utat, helyes utat mutatni, ezen haladni: ez legyen az ifju nemzedék feladata.

Dr. Hartmann a német ifjusági életről tájékoztatta a konferenciát. A magyarok részéről Nagy Sándor theológus tartott e kérdéstről előadást, mivel az egész konferencia által nagy érdeklődéssel várt Sörös Béla, elfoglaltsága miatt nem jelenhetett meg.

Elhangzottak az Akademiák Ymca képviselőinek beszámolója is. Részünkről Gööz Ferenc theológus tartotta a beszámolót.

Minden reggel és este rövid istentiszteletek kezdtek és végeztek be a napi munkát. Volt egy német és egy magyar istentisztelet is; a németet Hoffmann theológus, a magyart e sorok írója végezte.

A konferencia méltó befejezése volt Dr. Benes E. külügyminiszter előadása 16-án: „A

külpolitika és demokrácia” címmel. Előadásával nagyban emelte a konferencia színvonalát.

A konferencián bennünket magyarokat igen kedvesen fogadtak, s reméljük, hogy e megkezdett barátság a jövőben csak növekedni fog s viszonzásul ők is ellátogatnak jövő évi ref. diákkonferenciánkra.

Batta Pál
theológus.

HIREK

— **A theológiai és középiskolai internátusra** a legutóbbi (jul. 5.) nyugtázásunk óta a következő befizetések történtek: Boross Zoltán Feled 50 K., Luby Lajos Pálóczi 100 K., Kiss Jenő Beregrákos 500 K., Udvaros Ferencz Érsekújvár 333 K 35 f., Gyenis Sándor Nagyszőlős 500 K., Nyomárkay Sándor Ungnyarád 1000 K., Biki Ferencz Nagyszőlős 250 K., Szilágyi Bertalan Királyhelmece 500 K., Református Egyház Bereg 334 K. Egyenleg július 28-án: 51.761 K. 35 f. Ismételten kérjük az egyházak előjáróit, hogy a *theologia fenntartására* évenként esedékes összegeket Bertók Béla püspök urhoz küldjék Munkácsra s nem pedig a theol. internátus csekklapján Nagykaposra, mert az ilyen felületes eljárásból kellemetlen zavarok származnak.

Lelkészcseréltetés. A gömöri ref. egyházmegyébe kebeleztet naprágyi szent gyülekezet július hó 19-én választotta meg egyhangu meghívás útján az elhalálozás folytán megüresedett rendes lelkesi állására Ádám Lajos hanvai segédlelkészt. Istennek áldó kegyelme legyen az ifju lelkipásztoron s kiválóan jeles tulajdonokkal ékeskedő gyülekezetén!

— **A beretkei árvaházról.** *Névtelenül* küldött Munkácsról valaki az árvaháznak egy nagyon kedves levelet, amelyben 100 korona adomány is volt. Bizonyosan nő, aki küldte. Azt írja, egy akar ő is lenni, a sok ezer közül, akik segítenek letörölni egy-egy könnyet az árvák szeméből. A kedves adakozót nem tudjuk levélben megkeresni, tehát ez uton mondunk hálás köszönetet neki és szívünk minden érzésével kívánjuk neki azt az áldást, amelyet ő Istentől reánk kért. Óh bár lenne sok ezer nő, aki segít letörölni a könnyet az árvák szeméről. *Árváink* a következő helyeken töltik a nagyvakációt: Huszton 4 árva, Técsön 3, Nagyszőlősön 2, Gödényházán 1, Tiszaújlakon 1, Székároson 1, Alsófaluban 1, Gömörnánáson 1, Gömörpanyi-

ton 1, Hubón 1, Tornalján 1, Jánosiban 1, Harmaczon 1, Rimasimonyiban 1, Mártonfalán 1, Rimaszombatban 1, Pelsőcön 1, Szakállason 1, Kisszebenben 1, Nagytoronyán 2, Izsnyétén 1, Csongoron 1, Az eddig érkezett levelekből örömmel állapíthatjuk meg, hogy gyermekeink mind jól vannak, élvezik nagyon a szabadságot és azok a drága lelkek is meg vannak velük elégedve, akik magukhoz vették. *Akik aratnak*, ha szükön is, gondoljanak rá, hogy 30 árvának legalább 90 darab kenyér kell minden nap. Az árváknak azok által küldi Isten a kenyeret, akik szeretik. A kevésből is lehet egy keveset adni, ha szeretjük Istent. *Adományok* vasúton így címzendők: Árvaháznak, Tornallyay Zoltán urhoz Tornafa. Póztai küldemények a ref. lelkészi hivatalhoz Beretke pp. Gemerska panita küldendők, vagy csekkkel a Tornaljai Hitelintézethez.

— **Tizennyolc segédlelkészt** bocsátottak ki a magyarországi tiszáninneri egyházkerületben a legutóbbi vizsgák alkalmával s közülök még csak egy tudott elhelyezkedni. Révész püspök most összeírta az öreg, vagy beteges lelkészeket, akik mellé közérdekből segédlelkészt kell kirendelni.

— **A magyarországi tiszántúli református egyházkerület** 1931. évi augusztus 28-án, d. e. 9 órakor a Kollégium disztermében kezdődő rendes közgyűlést tart. A szokásos megalakulás és a megválasztott lelkészi és világi tanácsbírák, egyházmegyei világi jegyző eskütétele után fog megtörténni D. Dr. Baltazar Dezső püspök üdvözlése 20 éves püspöki működése alkalmából az egyházkerület és más egyházi és világi testületek által. Ezt követőleg lelkészszentelés tartatik a Nagytemplomban a közgyűlési tagok jelenlétében. Augusztus 27-én d. e. 11 órakor esperesi értekezlet, d. u. 3 órakor egyházkerületi bírósági ülés lesz a Kollégium tanácsstermében. Augusztus hó 29-én a közgyűlés folytatása.

— **A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek** nemzeti konferenciájukat Kecskeméten tartják aug. hó 20—23-án. A konferencián előadást tartanak: dr. Enyedy Andor, dr. Podmanicky Pál, dr. Ferenczy Károly, dr. Hegedüs Lóránt. Az ifjúság részéről előadók: Bálint János, Garay Miklós, Kovács Lajos, Lucza Pál, Péter Károly, Róth Andor, Sebők Lajos, Unger Lőrincz, Varga Gyula, Ványi Lajos. Augusztus 23-án a ref. templomban prédikál Kapi Béla dr. evan-

gélikus püspök, az evangélikusban Györy Elemér győri ref. lelkész; urvacsorát osztanak Antal Géza dr. ref. püspök és Molitorisz János evang. esperes. A konferenciával kapcsolatban atletikai versenyek és kirándulások lesznek. A részvételre jelentkezni lehet a Ker. Ifjúsági Egyesületek Szövetségénél, Budapest, VIII., Hornyánszky utca 26. I.

— **A Magyarországi Református Egyetemes Konvent** plenáris ülésében elfogadta azt az indítványt, hogy Kálvin János noyoni szülőháza a magyar református egyház cimereként: Debrecen város címerét helyezi el, amely nagyszerűen összefoglalja a magyar kálvinizmus szimbólumait. Köriratképpen Bethlen Gábor jelmondatát írják a cimerre: „Ha Isten velünk, ki csoda ellenünk”.

— **Protestáns akció** néven mozgalom van indulófélben Angliában, melyet két szempont vezet; a pozitív szempont a reformáció politikai, szociális és gazdasági alapelveinek megvédelmzése, a negatív pedig megtudni Róma nemzeti életre való káros befolyásának elemeit és erőszakoskodásait minden eszközzel kivédeni és megakadályozni. Az angol világbirodalom a római katolikusoknak is megadja az állampolgári jogokat, de a szabadságot nem engedi arra felhasználni, hogy a világhatalmi vágyak által fűtött vatikáni udvar megzavarja az angol birodalomnak békéjét és felforgassa alapját és alkotmányát

— **Az egész világon** 97 millió német él, ebből csak 64 millió lakik Németországban. Ausztriában közel hat és fél millió német van, tehát kevesebb, mint Amerikában, ahol 11 millió német él.

— **A papok és a politika.** Németországban a thüringiai evang. egyház eisenachi közgyűlésén határozatot hoztak arról, hogy a lelkészek politikai dolgokban miként viselkedjenek. A határozat elismeri, hogy a lelkészeknek ugyanolyan politikai jogai vannak, mint más német állampolgárnak s hogy alkalomadtán kötelességévé válik, hogy politikai kérdésekről beszéljen. De a lelkészeknek sohasem szabad elfelejtenie, hogy az egyház a legkülönbözőbb politikai csoport-hoz és meggyőződésekhez tartozó tagok társasága s nem szabad személyes politikai viselkedésével az egyházat a maga egészében és egységében veszélyeztetnie. Ezentúl a lelkész a szószéken vagy egyházi közgyűlésen nem tarthat pártpolitikai beszédet. Nem viselhet politi-

kai pártjelvényeket és nem vehet részt nyilvános politikai demonstrációkon. Ha jelöltetni akarja magát, ki kell kérnie az egyháztanács engedélyét. Ugy látszik, ez a kérdés mindenütt aktuális lesz s az egyházak mindenfelé kénytelenek lesznek intézkedni.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat Felsőláncon anya-, Alsóláncon társ-, Reste és Buzita leányegyházak *lelkészi* állására. Javadalma: 1. Felsőláncon 15 kat. hold 504 négyszögöl szántóföld és rét, Alsóláncon 2 kat. hold rét, Restén 14 kat. hold szántóföld és rét. Az ingatlanok állami adóját Felső és Alsóláncon az egyház, Restén a lelkész fizeti. 2. Felső és Alsóláncon a szántóföldeket a két egyház hívei munkálják meg, termését is behordják, a rét anyafü termését lekaszálják, feltakarják és behordják, de a sarjunak csak a behordását végzik. 3. A lelkész által saját költségén a legközelebbi erdőben vásárolt tüzfát a két egyház hívei befuvarozzák. A resteiek és buzitaiak semmiféle szolgálmányt nem teljesítenek azon kívül, hogy a rét termését Felsőláncon beszálítják, 4. Párber fejében fizetnek telkenként Felsőláncon 1 köből búzát, 2 véka zabot, Alsóláncon 1 köből búzát, 1 köből rozsot és két véka zabot; a házas zsellérek 2, a házatlanok 1 véka rozsot. Buzitáról jár összesen 1 köből buza, 2 köből rozs, 1 köből zab. Mind ezen javadalmakhoz igénye van a kongrua kiegészítő államsegélyre. Kötelességei: Felső és Alsóláncon egyenlően végzi a szolgálatot vagyis vasárnap felváltva d. e. az egyik, d. u. a másik egyházban; hétköznapokon egyikben is, másikban is háromszor végez istentiszteletet. Restén ötször oszt urvacsorát egy éven, Buzitán háromszor. Ezen kívül a rendkívüli szolgálatokat szükség szerint. A kellően felszerelt pályázatok az abaujtonnai egyházmegye esperesi hivatalához Slanec—Nagyszaláncon adandók be jelen pályázati hirdetménynek az egyházi lapban való megjelenésétől számított három héten belül. Az állás 1931 október 1-én foglalandó el. Rimaszombat, 1931. július hó 23.

Péter Mihály püspök.

Pályázat. A sziliczei ref. egyház — Gömör m. — lemondás miatt megüresedett második tanítói állására pályázatot hirdet. Javadalmi: Az egyház pénztárából: 488 korona, mit évenként részletekben szolgáltat ki az egyház. Az államtól tandíjkárpótlás címen 312 korona. Ugyszintén az államtól a törvényes kiegészítő összeg, melyet az állam a tanító állásra jelenben is kiszolgáltattott. Egy szobából és konyhából álló kényelmes lakás, vagy e helyett az 1907-ik év XXVII-ik t. c. 2-ik §-a alapján a he-

lyi viszonyokhoz mért lakbér. Kötelesség: Az elemi népiskolának három alsó, u. m. 1-ső, 2-ik és 3-ik osztályát az előirt tanrend szerint vezetni. Ha nő tanító választatik meg, a női kézimunkának tanítása. Az egyháztársadalmi munkában való segédkezés. Pályázhatnak okleveles ref. vallásu, állampolgársággal rendelkező férfi és nőtanítók, oklevelesek nemlétében legalább nyolc középiskolai érettségi végzettségű egyének. Tanítási nyelv: magyar. A kérvények a 86400/1929 sz. rendelet utasítása szerint szerezendők fel. Pályázati határidő folyó év aug. hó 15-ik napja. Kérvények a sziliczei—Gömör m.—ref. lelkészi hivatalhoz küldendők.

Ref. Presbitérium.

Pályázat a diósförgepatonyi ref. egyház tanítói állására. Javadalom: lakás, 1250 kgr. buza, 600 kgr. árpa, 350 kgr. kukorica, 100 kéve rözse, 2 öl (puha) fa, 268 ék pénz. 3780 ék-ra értékelve. Pályázati határidő aug. 29. Az állásra a pályázatok a ref. lelkészi hivatalhoz küldendők Diósförge Patony. *Ref. Presbitérium.*

Pályázat. A jabloncai ref. egyház presbyteriuma pályázatot hirdet II-ik tanítói állására. Javadalom: 1200 Kč, modern lakás, 20 Kč kertvátság és a törvényes államsegély, Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása, az egyháztársadalmi munkában való részvétel. Pályázhatnak állampolgársággal és oklevéllel bíró férfi és nőtanítók. Pályázati határidő augusztus 25. Az állás 1931. szept. 1-én elfoglalandó. Jablonec, 1931. július 25.

Ref. Iskolaszék.

Pályázat a csarnahói (felsőzempléni e. m. királyhelmeci járás) ref. egyház II-ik nőtanítói állására. Az állás második éves, tehát a választás csak a jövő iskolai évre lesz érvényes. Javadalom: az egyház pénztárából évi 1200 kč. készpénz havi előleges részletekben, 360 kč lakbér és 20 kč. kertvátság, a gyógyalap járandóság fele. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályok vezetése, női kézimunka tanítása, betegség esetén a másik tanító helyettesítése. Pályázhatnak elsősorban ref. vallásu nőtanítók, de ilyen nemléte esetén evang. vallásu nő vagy fitanítót is megválaszt az iskolaszék. Pályázati kérvények f. évi aug 22-ig küldendők be a csarnahói ref. lelkészi hivatalhoz. (p. p. Ladmovce). Az állás szept. 1-én foglalandó el.

Ref. iskolaszék.

Pályázat. A zsiپی református egyház kántortanítói állására a „Ref. Egyház és Iskola” 1931. évi 23 számában meghirdetett pályázat megújítatik azzal, hogy, miután az első pályázat alkalmával rendes okl. tanító nem jelentkezett, kiegészítő ref. tanítók is pályázhatnak 1931. szept. 1. határidővel.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda, bármelyik képviselete.

DUNA - BANK

Központ: Bratislava.

Foglalkozunk a bankszakma minden ágával.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca, Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemés Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novín. známeč povolené reditelstvom poš. a teleg. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Verke Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A nyugdíjintézetéről.

Egyetemes egyházunk lelkészi Nyugdíjintézete nemcsak az anyagiakban való szűkös helyzete miatt küzd nehézségekkel, hanem főképen a tagjainak, a lelkészeknek elutasító magatartása folytán. Ez az elutasítás 1930-ban már — „legyünk szolidárisak” jelige kitűzése mellett — odáig fajult, hogy két egyházmegye nemcsak a lelkészek, de az egyházközségek részéről sem fizetett be egy fillért sem.

Az egyetemes konvent az 1931 évi ülésében újfent foglalkozott a Nyugdíjintézet ügyeivel. Addig is, míg a konventi jegyzőkönyv minden lelkészársam kezéhez jutna, szükségesnek láttam az országos nyugdíjintézeti bizottság alább írt két felterjesztését a nyilvánossággal közölni:

3/1931 sz. Több oldalról felmerült az a kívánság, hogy az 1926 évi 122. sz. Törvényben biztosított nyugdíjjogosultság és ezzel járó nyugdíjárulék folytán az orsz. nyugdíjintézetbe fizetendő belépési járulék fizetése alól a lelkészek mentessenek fel s az évi tagsági díj is mérsékeltesse. Sajnálatos körülmény e mellett, hogy sok lelkész — némely egyházmegyében az összes lelkészek — a több évre szóló hátralékaik befizetését is az állami nyugdíjjogosultság és leherre való hivatkozással tagadják meg.

Az Igazgató ennek a kívánságnak a részbeni jogosultságát elismeri ugyan, de azt a befizetések teljes beszüntetésének formájában nem tartja teljesíthetőnek, a mennyiben még mindig 61 özvegy és 42 árva szegényes ellátása vár a nyugdíjintézetre, amely a tagok és állásfenn tartó egyházak hozzájárulása nélkül még ezt a nagyon szerény méretű segélyezést sem volna képes teljesíteni. A kifejezett kívánságok részbeni teljesítése céljából a következő javaslatot

terjeszti a nyugdíj bizottság elé elfogadás és az egyetemes konventhez való felterjesztés céljából:

1. Az 1926 Jan. 1. óta rendes lelkészi állásba jutott lelkészek a belépési járulék fizetése alól teljesen mentessenek fel. A kik e címen valamennyit már befizettek, az nekik az évi tagsági díjba számíttassék be.

2. Az 1926 előtti állásba jutott lelkészek a 600 K.-ban megszabott belépési járulékot kötelesek befizetni, ellenben az ezen felül mutatkozó többlet a terükről az esedékes kamatokkal együtt törlendő.

3. Az évi tagsági díj továbbra is 180 K. marad, ennek leszállítása akkor lesz esedékes, amikor a régi lelkészi özvegyekre is kiterjesztett 1930 évi 99. sz. kormányrendelet alapján az özvegyek az állami ellátáshoz hozzá jutnak s így a nyugdíjintézet terhei jelentékenyen le fognak apadni.

4. Ugy az egyházközségek, mint a lelkészek terhén fennálló hátralékok mulhatlanul befizetendők, de a 2. p.-ban foglalt kiigazítások ezeknél is keresztül vezetendők.

A nyugdíjintézeti bizottság az Igazgató javaslatát magáévá teszi s elfogadás és megerősítés végett a főt. Egyetemes Konventhez felterjeszti.

4/1931 szám. A 122/1926 számú törvény, a 124/1928 sz. kormányrendelet, valamint 99/1930 sz. kormányrendelet végrehajtása esetére a lelkészözvegyek és nyugdíjasok, t. i. azok, a kik az állami ellátáshoz hozzá fognak jutni, a mainál jóval kedvezőbb helyzetbe kerülnek s így az egyházi nyugdíjintézet segélyezésére kevésbé lesznek rászorulva. Tekintettel azonban arra a szomorú körülményre, hogy az eddigi tapaszt-

talat alapján előreláthatólag sok özvegy ki lesz zárva — az állampolgárság hiánya miatt — az állami ellátásból, az egyetemes egyház, már csak a köteles humanitásnál fogva is, nem zárkóztatik el az ilyen özvegyek és árvák segélyezésére elől s ennek megvalósítása nem képzelhető el másként, mint az eddigi nyugdíjintézetnek, mint segély- vagy Gyámintézetnek a fenntartásával. Az Igazgató kéri az orsz. Nyugdíjintézeti bizottságot az ez iránti állásfoglalásra és határozat hozatalra.

A nyugdíjintézeti bizottság az Igazgató által körvonalozott elvi álláspontot magáévá teszi s megbizva az Igazgatót, hogy arra az esetre, ha a vonatkozó Törvény és rendeletek a f. évben az állami ellátás folyósításával megvalósíthatnak, készítse el a Gyámintézetté átalakított segélyező intézet alapszabály tervezetét s azt a bizottság legközelebbi ülése elé terjessze be letárgyalás, megállapítás és a főt. Egyetemes Konventhez való terjesztés végett.

Mindezeket az Egyetemes Konvent elfogadta és határozati erőre emelte.

Az 1931 évi egyetemes konventi ülés óta a régi lelkész özvegyek állami ellátása és pedig a pozsonyi Országos Hivatal részéről olyan formában történik, hogy az özvegyi ellátási díjat a 124/1928 sz. kormányrendelet határozmányai értelmében járó összegben megállapítja ugyan, de a helyesen megállapított összegből levonásba hozza az orsz. egyházi nyugdíjintézettől eddig élvezett segély összegét s az így mutatkozó ellátási díjat folyósítja az állampénztárból. Vagyis az özvegyi ellátási díj folyósítása nem szűnhetik meg az egyházi nyugdíjintézetből ezentul sem, mert ennek és az állampénztárból folyósított nyugdíjnak az együttes összege teszi ki az özvegy által igényelhető összeget. Ebből aztán természetesen következik, hogy Nyugdíjintézetünket már csak ebből az egy szempontból is fenn kell tartanunk s a lelkészek és egyházközségek hozzájárulását érvényben tartanunk, amennyiben a jogosultakkal szemben fennálló kötelezettségünknek csak ennek segítségével tudunk eleget tenni.

Ezen az uton is felkérem azért lelkésztársaimat, hogy fennálló régi terheiket az ezután következőkkel egyetemben mulhatlanul teljesítsék, mindentől eltekintve már csak azért is, mert nem volna testvéries eljárás, hogy némelyek ki akarnák magukat olyan teher alól vonni, amelyet mások már régen teljesítettek. Az lenne a természetes, hogy a „legyünk szolidárisak” motto a teljesítésben és nem a megtagadásban érvényesülne.

Ugy értesültem, hogy Püspökeink és Főgondnokaink a prágai minisztériumban folytatott tárgyalások folyamán ígéretet nyertek arra nézve, hogy az orsz. nyugdíjintézeti évi tagsági

dija II. lustrumra szóló bevallási ívekben a kiadások közé beállítható lesz. Ha tehát ez megvalósul, akkor ez a tagsági díj megszűnik a lelkészek egyéni terhe lenni, mert az államsegélyben megtérül. *Idrányi Barna ny. i. ig.*

Elnöki megnyitó beszéd.

A vágyvidéki lelkészértekezleti kör ülésén
elmondta: *Boross Kálmán.*

Kedves Lelkésztestvéreim!

A többség akaratával ellenkezett azon kérésem, hogy ne engemet tiszteljenek meg Istenben boldogult, nagyérdemű, volt értekezleti Elnökünknek, Tóth Kálmán tb. esperesünknek ezen örökségével. Az ő sokoldalú tudása, mélyreható éleslátása, cselekedeteivel megbizonyított erős hite, mindeneknek megbocsátó szeretete, aggkorában sem lankadó szellemi munkabírása bennem csak halvány árnyékként van meg. Érzem, hogy helyét be nem tölthetem, de ha már megválasztottak, nem vonogatom magamat. Elfogadom az elnöki tisztséget abban a tudatban, hogy az Isten akarta ezt a munkát öregségemre még reám bizni és abban a reményben, hogy kedves Lelkésztestvéreim tudása pótolni fogja az én hiányosságaimat.

12 év óta minden magasztos közintézményeinktől megfosztva, szomorú árvaságban éljük egyházi életünket. Nehezíti helyzetünket, hogy közalapi, nyugdíjintézeti, iskolai alapítványi közpénzeinkkel a beigért likvidálás nem történt meg. Mi 30—40 éves lelkészek ezreket fizetünk országos ref. nyugdíjintézetünk pénztárába és most teljesen ki vagyunk szolgáltatva a rólunk-nélkülünk intézkedő állami nyugdíjintézetnek. Gyülekezeteink állandóan kénytelenek tanítói állásaikat szaporítani, iskolákat építeni és segítségért nem fordulhatnak ahhoz az egyházi pénzügyhez, melyet évtizedeken keresztül kötelező befizetéseikkel segítettek létesíteni. Református intelligenciánk utánpótlásáról kellene gondoskodnunk, de a jelen viszonyok között melyik lelkész vagy tanító bátorzkodnék a legszebb jövővel biztató falusi gyermeket kivonni egyszerű környezetéből és szüleit rábeszélni a tovább taníttatásra?

Bizony csak homályt és mélységet látunk magunk körül mindenütt. Sorsunk olyan labirintusba juttatott, a honnét isteni vezető karok nélkül ki nem juthatunk.

Vannak egyházmegyéink, kerületeink, egyetemes konventünk, be van töltve minden tisztségünk, de mégis tanácstalanul magunkra vagyunk hagyatva. Tizenkét év óta nincs az államhatalom által elismert, jóváhagyott egyházi törvényünk. Magyar állami törvényeinkből meghagyták azokat a §-okat, melyek most ellenünk vagy iskoláink ellen alkalmazhatók, mint nemzeti kisebbség tagjai ellen.

Közelebbről mi magyar református lelkészek olyanok lettünk, mint Tompa Mihály: „Árva gólyái”; szárnyaszegetten bámulunk a távolba. A hátunk megett hagyott életévek nem adnak vigaszt, a jelennek csak téli hideg kopárságát érezzük, a jövő tavasz kárpótlást ígérő reményességében nincs bizodalunk.

Mégis azt mondom kedves Lelkésztestvéreim Madáchchal: „*Ember, küzdve küzdj és bizva bízzál!*”

Az igazi hivatásos lelkész úgy tekinti gyülekezetét, mint Istentől reá bízott nagy családját. Valamint a családfő nem találhatja meg igazi boldogságát saját családján kívül, úgy a lelkész is csak úgy tölti be isteni hivatását, ha jóban-rozban együtt érez gyülekezetével.

Igaz, hogy a borzalmas világháború, majd az azt követő forradalom, majd az ezek nyomán keletkezett általános gazdasági romlás rendkívül megnehezítették a lelkész helyzetét. Megszűnt a régi tiszteletteljes, bizalmas viszony a lelkész és gyülekezetének, fájdalom, igen sokszor tehetősebb tagjai között, de ennek, — bármennyire nehezünkre esik is, — nem szabad változtatni a lelkész érületén. Vajjon nem kell e a családfőnek egyenlő szeretettel gondozni családjá tagjait, ha azok nem mindenkor szólnak és cselekszenek is az ő kívánsága szerint?

Vissza a gyülekezethez! Ez legyen a mi jel-szavunk és törekvéseink célja! Ha a gyülekezet tagjai érezni fogják, hogy lelkészük nem hivatalnok, hanem lelki vezérük, tanácsadójuk, pártfogójuk, aki velük érez, értük szenved, akkor vissza fog térni erkölcsileg a régi boldog viszony, hogy lelkészét: tiszteletes atyám uramnak és nem lelkész urnak fogja nevezni és tekinteni.

Egyesülésben van az erő! Ezt látjuk a tanítóink anyagi helyzetének fellendülésében. A cseh, morva, szlovák, német, magyar és zsidó tanítók anyagi helyzete egyöntetűleg, közös állami törvényekkel lett rendezve, mert mint közös szakszervezeti tagok léptek fel és lehet mondani, hogy legaprólékosabb kívánságaik is kielégítést nyertek. Képviselőjük megvan a legalsó törvényhatóságoktól kezdve a legfelsőbbig.

A lelkész és tanító anyagi helyzetének öríási különbözősége miatt érettségít tett ifjaink legnagyobb része szívesebben megy a tanítói pályára, mint a lelkészire.

Nem akarom hosszasan igénybe venni kedves Lelkésztestvéreim idejét és türelmét, de nyíltan kimondom, hogy én a magyarországi, még a Konventtől is független szlovenszkói *Országos Ref. Lelkészegyesület* sürgős megalakításának vagyok hive. De hive vagyok az országos református konferenciáknak is, mert ezekben is látom Bethesda tava megromlott álló vizének megtisztulását és gyógyító erejének megújodását.

Levél Vlothoból.

Vlotho? — Kis városka és nagyon öreg. Legtöbb háza 1600 körül épült, amint ezt a házak bibliamondásos felírásaiból megtudhatni. A modern élet megsztított eredményei, mint pl. a vasbeton Wese-híd, vagy a legujabb pedagógiai követelményeket is kielégítő protestáns polgári iskola: olyanok ebben az öreg városban, mint az antik gyűrűben az új kő. Tiszta itten minden. Kívül is, belül is. Nincs itt egy festett nő, nem láttam vasárnap üres helyet a templomban és az Ur napjára készülő népnek szép lelki énekeit hallgathattam szombat este az öregházak ablakain át.

De még ezért nem jöttem volna Vlothoba.

Van itt egy öreg templom. János apostolról nevezik. A népe nagyon szereti az Isten Beszédét. A papja a mai legnevesebb német református vezér: *Dr. Kolfhaus*. Róla, ha többet nem is, azt tudjuk, hogy Czeglédyné fordította le magyarra egyik könyvét: *Kuyper Ábrahám* címűt, mely a tudós és hívő tollával rajzolta meg az utóbbi idők legnagyobb kálvinistájának merészen nagy és imádságokban alázatos alakját.

Ebben a bibliamondásos diszű házakkal teli városkában fényeskedik a Krisztus kegyelme *Dr. Kolfhaus* hűséges hitén át. Itt szolgálja kegyelemtől csillogó lélekkel a német kálvinizmus egyik prófétájaként a *Soli Deo Gloriát!*

Olyan öreg itten a paróchia, hogy talán nincsen is párja: jó 300 éves, magastetejű, látbaló fagerendákkal erősített a fala. A főkapun bibliai vers áll és primitív írású görög betűkkel jelezve a rendeltetése. Belépve meglep a nagy hall feketére öregedett diófa gerendáival és szinte borusan sötét színével. De az egyik ajtón az istenfő papné nyugodt mosolya fogad, a másikon menyasszony leánya vezet épen be a barátnőit egy kis „tenni kellene valamit a Jézusért” — megbeszélésre s neia tudom, hogy hányadik ajtón át jutottam el a nyugati protestáns papi családoknál olyan áhitatos tisztelettel körülvevett „dolgozó szobába.”

Már az is kiváltság, ha valakit ebben fogad a lelkész. Hát még hozzá az az őszinte igaz testvéri jószág, szívből fakadt szeretet, mellyel a „magyar testvért” magához ölelte! Talán ők azok, a nyugatnémetországi megmaradt reformátusok, akik a hollandok után leginkább érdeklődnek irántunk. *Dr. Kolfhaus* őszülő hajjal tanult meg hollandul, olaszul, hogy ezen népek reformátusainak életét szerető figyelemmel kísérhesse. Szabadkozott, hogy nem tudott megtanulni magyarul is, de örömmel újságolta el, hogy van egy fiatal német ref. pap, aki igen komolyan foglalkozik a magyar nyelvvel. Így majd módjukban lesz a magyar kálvinisták életéről, küzdelmeiről többet megtudhatni. Szabadkozása mögöl azonban lassan előbujt a

beszéd során az a meglepő tény, hogy többet tud rólunk, mint mi róluk! Valahogy benne is megtaláltam a „kálvinista internacionálé” egyik erős reprezentánsát. Erősen hangsúlyozza ő is, hogy minél többet találkoznak az egyes országok reformátusai, annál többet tanulnak egymástól. A multban is a sok járás-kelés révén jutott el a kálvinizmus diadala egészen a szláv határokig. Véleménye szerint újból igen nagy szükség van arra, hogy a különböző országok reformátusai között élő legyen az összeköttetés.

Arra a kérdésemre, hogy erősödik-e a kálvinista akció Németországban?, azt felelte, hogy ahol igazán kálvinista a pap és hívő lélek, ottan kézzelfogható bizonyosságait láthatni Isten megsegítő kegyelmének. De ahol elmarad a kálvinista jelleg kidomborítása, ottan elsatnyul a gyülekezet s előbb utóbb a hitetlenség utvesztőjébe téved. Dr. Kolfhaus véleménye szerint egyik biztos erőssége a német kálvinizmusnak az, hogy a papok tanulmányozzák és az ágendázóknak tanítják, valamint vasárnapként prédikálják is a Heidelbergi Kátét.

Mint a „Ref. Kirchenzeitung” szerkesztőjét, megkérdeztem a szerkesztés titkait illetőleg. Elcsodálkoztam azon a roppant munkán, azon az odaadáson és elhűségen, amely Dr. Kolfhaus-t ebben is jellemzi. Nagyon sokat tanultam tőle is a szerkesztés titkaiból, melyek persze nem valók a napvilágra, vagy talán egyet itten is megismételhetek, mert erősen kihangsúlyozta ezt Dr. Kolfhaus is: *a szerkesztő imátkozva fogjon hozzá munkájához.* Véleménye szerint egyike a legnehezebb és leginkább felelősségteljes munkáknak a: szerkesztés.

Érdekes, hogy az istentisztelet közben, az egyik közének alatt kis zacskókat adtak kézről-kézre a diakónusok: perselyezés volt az a szegények számára. Ravasz püspök megállapítása itt is bizonyíték: „Az igazi református istentiszteletnek szoros alkotórésze az adakozás a szegények számára.” A zsoltárjaiknak ugyanaz a dallama, mint nálunk, csak szebb a versbeszédük és hűségesebb a fordításuk. Még néhány érdekességet: nem láttam egyetlen rövidhaju nőt sem a templomban. A pap kezdi és végzi az istentiszteletet (akárcsak a magyarországi új liturgiában.) A prédikáció előtti részben több ének van (az államegyház-Unierte Kirche-liturgiájának mintájára), mely alatt a pap az uraszála előtt áll. Az ő éneklésük is sokkalta gyorsabb, mint a miénk. Általában véve sehol sem hallottam a reformátusokat olyan vontatottan énekelni, mint a magyarok között. Mintha a losonci gyülekezet volna az egyetlen, mely — talán kissé lutheránus hatásra — ütemesen és gyorsan, lelkesen énekel.

Vlotho házain is erősen látszik a reformáció hatása. Az erre felé szokásos módon: leírásokkal díszítik a szép ornamentikájú házakat. A kedves és hangzatos német közmondásokat kiszorította az Evangélium által megtisztult he-

lyeken a Biblia. Ján. ev. 3: 16-ot: Ugy szeretne Isten e világot... stb., több házon találni meg arany kezdő és cifra gót betűkkel írva. A legtöbb házon olvasható ez a mondásuk.

„Wer Gott Vertrauet,

Hat Wol Gebauet

Im Himmel Und Auf Erden!”

Vlotho, 1931. VII. 19.

Galambos Zoltán.

A 400 éves pápai főiskola.

— Az ünnepély sorrendje. —

Megérkeztek már a hivatalos meghívók is a magyarországi Dunántúli Református Egyházkerület elnökségétől a kálvinista magyarság nagy ünnepélyére: a pápai református főiskola négy századik évfordulója alkalmából. A meghívón is rajta a főiskola nemesi címere, az a lombos eperfa, melynek árnyékában doceáltak az egykori tudós professzorok az üldözések idején. S a két fontos évszám alatt (1531-1931) olvasható a fenti fával kapcsolatos jelmondata a főiskolának: *„Szabadon tenyészik”*. Az ünnepélyen résztvesz Magyarország kormányzója, továbbá többen a miniszterek közül, valamint a magyar kálvinista szellemi arisztokrácia és hatalmas légiója azoknak a nagyoknak és kisebbeknek, akiknek boldog osztályrészül jutott az a kiváltság, hogy a főiskola ölelő karjai között szivhatták magukba a megtisztított hit és a becsületes-igaz tudomány drága kincseit.

A gazdasági nehézség dacára mindenfelől, így Szlovenszkóról is sokan készülnek erre az ünnepélyre, mely mindenkinek örömnapja lesz, aki csak diákja volt a pápai alma maternek! Mivel pedig nem mehet mindenkihez személyre szóló meghívó, így szives tudomásulvétel végett közöljük a programot és a fontosabb tudnivalókat.

Szeptember 6-án, vasárnap kezdődik az ünnepély, amikor is d. u. 6 órakor a főiskolai nagydíszteremben tartatik meg a „Kollégiumi Diákszövetség” közgyűlése és össztalálkozója. Este 8 órakor közös vacsora lesz.

A tulajdonképeni ünnepség hétfőn, szept. 7-én lesz, melynek ez a programja: 9 órakor *ünnepi istentisztelet*. A ref. templomban prédikál Olé Sándor pápai lelkész. Az ág. hitv. ev. templomban prédikál Györy Elemér győri ref. lelkész. 1/211 órakor az egyházkerület *ünnepi díszközgyűlése* a főiskola udvarán (rossz idő esetén a főiskolai nagydíszteremben.) A Kormányzót és a vendégeket üdvözli dr. Balogh Jenő egyh. ker. főgondnok, az ünnepi beszédet tartja dr. Pongrátz József főiskolai igazgató; felszólalnak a magyar kormány, a ref. konvent, a külföldi és hazai hatóságok, intézetek hivatalos küldöttei, a beszédekre válaszol dr. Antai Géza püspök. Déli 1/21 órakor a pápai főiskola *hősi halottainak* emlékét megörökítő szobormű

leleplezése a főiskolai lépcsőház I. emeletén. 1 órakor a főiskola multját és jelenét feltűntető *kiállítás* megnyitása a főiskolai diszteremben. 1/2 órakor *közébdé* a főiskolai köztartáson. D. u. 4 órakor a pápai Jókai-kör által felállított *Jókai és Petőfi szobor leleplezése* a Széchenyi téren.

Fontosabb tudnivalók: Az ünnepélyekre, tekintettel a helyiségek szűk voltára, *csak jeggyel lehet bejutni*, miért is az ünnepségen résztvevők feltétlenül *jelentkezzenek aug. 15.-ig*, cím: Ref. Főiskolai Igazgatóság Pápa, Magyarország. Ezzel egy időben közlendő, hogy részt vesz-e a Diákszövetség vacsoráján s az ünnepi közében, s hogy óhajt-e lakást s milyet és hány személy részére (szálloda, magánlakás, stb.) A lakásért, stb. járó díjakat a jegyek átvételekor (megérkezéskor) kell kifizetni. A pápai vasuti állomáson fogadási iroda lesz, ahol információt, stb. kaphatnak a megérkezők. A papok palástosan, más vendégek pedig feketében jelenjenek meg lehetőleg. Közlendő az érkezés ideje (órája is lehetőleg). Amennyiben alulírottak módjában áll, szívesen ad felvilágosítást (Komárom-Komárom Ref. Ker. Lelkészi Hivatal.) Feltehető Pápára, hálás szeretettel!

Galambos Zoltán.

hontól közös zoltáreklés zendül meg, közös ima száll fel a mindenek Úrához. A vallásos délutánok rendezésében maguk a katonák is ha részt vesznek, mennyivel kevesebb kísértés és próbatétel vár rájuk: S ami a legfontosabb, az, hogy ahol csehtestvért (českobratský) egyház van, ennek vezetősége nagy szeretettel jön segítségünkre, nem feledkezve meg arról, hogy egykor sok magyar ref. lelkész hirdette közöttük az Igét. Erről a segítő készségről nekem Olmützben volt módomban meggyőződni, F. Prudký és G. Švanda lelkész urak, valamint Marie Kantorkova tanítónő révén, kik szeretettel ajánlották fel templomukat, gyülekezeli termüket és közreműködésüket az istentiszteletek s az evangelizációs összejöveletek céljaira. Illesse őket hála és köszönet e helyről is, kik igaz keresztyéni szeretettel igyekeznek testvéreink lenni a Krisztusban. Megjegyezni kívánom még azt, hogy az ő révükön Olmützben már biztosítva van a magyar katonák evangelizációja számára a helyiség és alkalmas időpont. Az istentiszteletek, valamint az evangelizációs összejöveleteken való közreműködést egyelőre Szabó Gyula joghallgató vállalta, katonáskodása tartalmára. Soli Deo Gloria!

Gecse Endre

Problémáink.

Katonák lelki gondozása. Az egyre jobban térthódító missziógondolat szolgálatában hadd álljon itt e néhány sor is, melyet mint katonai gyakorlaton levő lelkész ajánlok az Egyetemes Egyház figyelmébe. Az otthontól többnyire nagy távolságban levő magyar katonáink lelkét romboló testi és lelki hatások fenyegetik. Az a másfél esztendő, amelyet idegen környezetben, idegen hatások alatt töltenek, elhatározó befolyással van egész életükre. A történelmi országok területén sokkal nagyobb mértékben található fel a felekezetenküliek, Istent nemhivők, de különösen áll ez a katonaságnál, ahol cinikus kigunyolása a vallásnak legjobban burjánzik fel. Ezt kell nekünk megakadályoznunk, vagy legalább is ellensúlyoznunk minden erőnk-ből. Ifjaink épen a vallásos öntudat teljes kiérésének idején, 20-21 éves korukban kerülnek ilyen hatások alá, tehát a rombolás ereje óriási, ha nem igyekezőnk erőnkhez képest utját állni, hogy ezek az ifjak el ne vesszenek az anyaszentegyház számára, vagy közönyössé ne váljanak az egyház munkája iránt. Módot kell találnunk arra, hogy a cseh és morvaországi garnizonokban, nagy tömegben katonáskodó reformátusok számára magyar nyelvű igazderést, evangelizációs délutánokat tarthassunk, esetleg tábori lelkészséget szervezzünk, mert hiszen ez fontos és életbevágó misszió. Kötelességünk, de érdekünk is ez! Mennyi visszafojtott jóérzés szabadul fel, mikor távol az ott-

H I R E K

— **Halálozások.** Bár nem ért egészen váratlanul bennünket, mégis megrendült lélekkel vettük a szomorú hírt, hogy dr. *Kathona László* ügyvéd, a rozsnyói egyház főgondnoka, a gömői egyházmegye tanácsbírája július 31-én, 67 éves korában eltávozott az élők sorából. Benne ismét egy kiváló világi papját veszítette el református egyházunk, aki egész lélekkel kapcsolódott a Kálvinista Sionhoz, annak intézményeihez. Papi családban nőtt fel s világi pályára lépve sem szakadt meg lelkében az a kontaktus, amely elválaszthatatlanul hozzáfűzte őt haláláig a küzdelmes életű papi családokhoz. A rozsnyói egyházat s a gömői egyházmegyét pótolhatatlan veszteség érte *Kathona László* halálával; barátai s ismerősei pedig egy kedves modoru, szeretetreméltó hű testvért veszítettek el benne.

— Pár nappal előtte július 28-án költözött el az élők sorából *Becske Bálint* ny. jánosii tanító, akit 80 éves korában szólított el az Ur. A legkiválóbb ref. tanítók közé tartozott, akinek pedagógiai szak tudását és munkakészségét nemcsak egyháza és egyházmegyéje, hanem egyházkerülete is több vonatkozásban igénybe vette. A két értékes élet

áldásaiért legyen dicsőség az Istennek, aki adjon vigasztalást a fájdalomba borult sziveknek!

— **Felszólításokat küldtünk az elmúlt héten az előfizetési és hirdetési díjakkal hátrálékban levő egyházaknak.** Kényszerített erre az a körülmény, hogy közel 200 egyház előjárósága az esztendő második felében sem tartja időszerűnek a hivatalos lap januárban esedékes előfizetési díjának beküldését. Felszólítottuk még egyszer — utoljára — a több évi előfizetési díjjal hátrálékban levő egyházakat is, hogy alkalmat adjunk nekik a peres eljárás megelőzésére. Reméljük, hogy több napi fáradságos munkánknak meg lesz az eredménye s a felébredt lelkiismeretek nem engedik, hogy a lap továbbra is fizesse a magas banki kamatot arra a tekintélyes összegre, amelyet az előfizetési díjak hiányában kölcsönvenni kényszerült.

— **Harangszentelés Zsebesen.** A bárcai anyagyülekezethez tartozó zsebesi szórvány hívei (11 család) az anyagyülekezet és a környékbeli rokonaik és ismerőseik segítségével 141 kg-os új harangot öntettek haranglábjukba, a háboru alatt elrekvirált helyett, a meglévő kisebb harang mellé. A kassai állomásról a bárcai templomba szállították a harangot, ahol június 10-én a virágokkal ékesen feldiszitett templomban a püspöklátogatás alkalmával Péter Mihály püspök ur kérte Isten áldását az áldozatrakész gyülekezetre. Június 21-én pedig Zsebesen, a harangláb előtt, szabadban tartott ünnepi istentisztelet keretében adták át a használatnak. Lengyel József, e. m. főjegyző Zak. 4:1—6. alapján hirdette az ígét. „Nem erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkem isteni vigasztalás boldog örömet keltett az összegyülekezettek lelkében.” Ugyanezt hirdeti a harang felirása is: „Soli Deo Gloria (Egyedül Istené a dicsőség) az egykori paróchiás gyülekezet helyén. Lengyel András bárcai lelkész ismertette a gyülekezet és harang történetét. A vidékieket Sárossy János házában látta vendégül a gyülekezet, ahol d. u. az istentisztelet is tartatott, mely alkalommal az új házra és lakóira kérték Isten áldását. Ezután minden évben egy nyári vasárnapon Zsebesen, a szabadban fogja tartani istentiszteletét a bárca—zsebes—széplaki gyülekezet, hogy így a másvallásúak előtt is bizonyosságot tehessenek hitükről, ahol jelen alkalommal is szép számmal megjelentek s álmélkodva hallgatták, hogy „nekünk is van Krisztusunk”.

— **Az ungi ref. egyházmegye őszi közgyűlését aug. hó 27-ik napjának d. e. 8 órájára hivta össze Szücs István esperes és Bernáth Zoltán e. m. gondnok a nagykaposi ref. templomba.**

— **Dr. Baltazár Dezsőt,** a magyarországi tisztántuli egyházkerület püspökét s a ORLE elnökét 20 éves püspöki jubileuma alkalmából az I. osztályu Magyar Érdemkeresztel tüntette ki Magyarország kormányzója.

— **Pataki Diákok Amerikai Szövetsége** néven a négyszázéves főiskola fiai egyesületet alkottak s a jubileum alkalmából 1000 pengős alapítványt létesítenek.

— **Moszkvában** az építészet egyik műremeké, a Megváltó temploma legközelebb el fog tűnni. A szovjet-kormány ugyanis a hatalmas székesegyház lebontását határozta el és helyébe szovjet-palotát épített.

— **Magyarok az amerikai ifjusági világkonferencián.** Július 16-án indult el az United States Lines pompás gőzösén, a George Washingtonon a Magyar Keresztény Ifjusági Egyesületek 24 tagu delegációja a cherbourgi kikötőből, hogy résztvegyen a Keresztény Ifjusági Egyesületek Világszövetsége által ez évben Torontóban (Canadában) és Clevelandban, az Egyesült Államokban rendezett világkonferenciáján. A világkonferencián másfélezer delegátus vesz részt a világ 56 országából. New-Yorkban és Clevelandban az amerikai magyarok külön bizottságot szerveztek a magyar delegáció fogadására. A világkonferencia napjaiban tartják az amerikai magyar református keresztyén ifjusági egyesületek is országos évi konferenciájukat s a magyar delegáció ezen is részt fog venni. A magyar delegáció tagjai között van Kovács Péter keresztyén ifjusági egyesületi földműves titkár, aki az amerikai KIE egyesületeiben nagyobb körutat fog tenni a magyar ifjusági testvéri kapcsolatok kiépítésére és ápolására.

— **A budapesti református egyházközség megszűnik,** hogy helyet adjon 1932 január hó 1-ével 14 ujonnan megalakuló egyházközségnek. — Ugyanis dr. Ravasz László református püspök és dr. Némethy Károly főgondnok utmutatásával Benedek Zsolt konventi tanácsos-előadó, tervezetet dolgozott ki a budapesti reformátusság életének új és végleges berendezésére. Eleddig ugyanis Budapesten egy református egyházközség működött hat önálló és

négy missziói egyházzrészsel, egy központi presbitériummal. A tervezet szerint 14 önálló egyházközség fog alakulni önálló presbitériumokkal és ez a tizennégy református egyházközség fogja alkotni a budapesti református egyházmegyét, a 31-ik egyházmegyei közösséget, a mai Magyarország területén.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázati hirdetés. A páskaházai (paškovi) ref. egyház org. kántor-tanítói állására pályázatot hirdet. Javadalma: 1.) 2 szobás jó lakás melléképületekkel, kerttel. 2.) 10 Hl. őszi élet-nemű. 3.) 4. Hl. zab. 4.) 4402 □-öl szántóföld és 1727 □-öl rét. 5.) 15 méter fa. 6.) Munkaváltás címen 40 kor. 7.) 2 drb. szarvasmarha és szabad sertés legeltetési jog. 8.) Volt urbéreszek erdejéből 1 telek utáni legelő és fajzasi jog egyharmad része. 9.) A községtől ism. iskolások tanításáért 40 korona. 10.) Temetési stóla az egyházkerület rend. szerint. 11.) A korus vezetésért az „iparkert” fele fű és fele gyümölcsstermése. 12.) Államsegély. Az államsegélyt az egyház nem garantálja. Helyi javadalom, az államsegély kiegészítéséhez, 2313. koronára van értékelve. Kötelessége: I-VIII. osztályok tanítása, kántori teendők végzése, kórus vezetése, lelkész akadályoztatása esetén szószéki helyettesítés, s általában minden belmissziói munkához való buzgó odaadás. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak állampolgársággal, s nostrifikációs vizsgával rendelkező ref. vallású férfi tanítók. Okleveles pályázó hijján az állás ideiglenesen, nem okleveles tanítóval is betöltetik. Teljesen felszerelt pályázatok aug. hó 26-ig a páskaházai (Paškova, posta Kunova Teplica, Gömör m.) ref. lelkészi hivatalhoz küldendők.

Ref. presbitérium.

Pályázati hirdetmény. A szilicei (Gömör) ref. egyháztanácsa pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett orgonista kántor-tanítói állásra, melynek javadalmazása: 1.) Három szobás lakás, istálló, egyéb mellékhelyiségek és zöldséges kert. 2.) Nyolc kh. 1175 □-öl szántó, Három kh. 525 □-öl rét, káposzta és rendes föld, Tizenegy kh. 1004 □-öl legelő használata, melyek adóját az egyház fizeti. 3.) négyszáz kő. munkaváltás. 4.) Harmincz köből rostált gabona. 5.) negyven ürméter tűzifa beszállítva és felvágva. 6.) Tandij és stóla. Legutóbbi értékelés szerint ezen természetbeni járandóságok 2726 kő-ben vannak beszámítva az államsegélybe, melyért azonban az egyház felelősséget nem vállal. Kötelessége: 1.) A megosztott elemi népiskola felső 5 osztályának tanterv szerinti tanítása. 2.) Orgonálás, énekkartvezetés a templomban, temetéseknél és az iskolában énektanítás. 3.) A lelkész akadályoztatása alkalmával az isteni

tisztelet végzése; délelőtt és a kanonika órákon predikál, délután azonban könyörgéssel is végzhet. 4.) Énekkart vezet és az egyháztársadalmi munkában segédkezik. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak csehszlovák állampolgár, okleveles tanítók, ha ilyenek nem jelentkeznének, középiskolai érettségivel bírók is figyelembe vétetnek. A kérvények a 86400/929 sz. miniszteri rendelet utasítása szerint felszerelve, a szilicei ref. lelkészi hivatalhoz küldendők. Pályázati határidő 1931. évi augusztus hó 15. *Ref. Egyháztanács.*

Pályázat. A garamszentgyörgyi ref. Egyház (barsi egyházmegye) pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett orgonista kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1) 2 szobás lakás melléképületekkel és kert. 2) Hat (6) magyar hold föld, melyet a tanító maga tartozik műveltetni s az állami adó felén kívül az összes adókat fizetni. 3) Három (3) öl kemény tűzifa. 4) 18 szapu buza és 6 szapu árpa. 5) Egyház pénztárából évi 106'40 f. készpénz. 6) Községtől 1 szekér széna. 7) Stóla az egyházkerület határozata szerint. 8) Törvényes államsegély. A helyi javadalom értékelése 6429 Kő. Kötelessége: IV—VIII. mindennapi iskolás növendékek oktatása, az összes org. kántori teendők végzése, lelkész akadályoztatása esetén és kanonikus órákon az istentisztelet végzése. Pályázhatnak oklevéllel, nostrifikációs vizsgával, állampolgársággal bíró ref. férfi org. kántortanítók. Személyes megjelenés kívántatik az utiköltség megtérítése nélkül. Okleveles pályázó hiányában az állás helyettessel is betölthető. Pályázati kérvények augusztus 31-ig Ref. Esperesi hivatal Alsószecse (p. Dolny Várad) küldendők. Tanítási nyelv magyar. Az állás választás után azonnal elfoglalandó. *Ref. Presbitérium.*

Pályázat. A nagytoronyai ref. egyház presbitériuma a Ref. Egyház és Iskola f. évi 28-ik számában kántor-tanítói állásra meghirdetett pályázata határidejét augusztus hó 20-ig meghosszabbítja.

Pályázat. A negyedi ref. egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet magyar tannyelvű iskolája most véglegesített VI. tanítói állására. Javadalom: 1. Készpénz havi, vagy negyedévi előleges részletekben 1200 Kő. 2. Egy szobás lakás az egyház beltelkén. Megépüléséig 240 Kő. lakbér. 3. Kertpótlék 20 Kő. 4. Törvényszerű államsegély, melyet az iskolafentartó egyházközség kérelmez, de nem biztosíthat. Kötelesség: A presbitérium által kijelölt osztályok tanítása, segédkezés az egyháztársadalmi munkában, kartársainak szükség esetén való helyettesítése (: orgonista-kántori teendőkben is :). Pályázók kérvényei a 86400/I. 1929. sz. min. rendelet szerint felszerelve, 1931 augusztus 29 napjáig küldendők a negyedi ref. lelkészi hivatalhoz Neded okr. Sála járás. *Ref. Iskolaszék.*

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt. ←

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA

rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda, bármelyik képviselete.

DUNA - BANK

Központ : Bratislava.

Fiókok : Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

szik a bankszakma minden ágával.

Ref. Lelkeszi Hivatal

Elektro - Rádió

Komárno **Veres Užhorod,** Kishid ucca
Fehérhajó.

— Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

887

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novín. známek povolené feditelstvom pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” Veké Kapuőany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csičseri lelkészi hivatalhoz küldendők.

M E G J E L E N I K M I N D E N V A S Á R N A P .

„Legyünk szolidárisak!”

(Ms.) Kissé szokatlan a mi egyházi életünkben, hogy a címűl irt jelszót tett is kövesse. Amióta alkalmam van közvetlen közelből figyelni egyetemes egyházunk életnyilvánulásait, az a tapasztalatom, hogy a szolidaritás érzése csaknem teljesen kiveszett a lelkekből. Az egyházkerületeket, az egyházmegyéket s az ezeket alkotó egyházközségeket és egyháztagekat úgy a célkitűzés, mint a cél megvalósítására való törekvés tekintetében szinte képtelenség teljesen összehangolni s emberfeletti mágikus hatalomra volna szüksége annak, aki az egyes esetekben felmerülő véleményeket közös nevezőre akarná hozni. Egyházipolitikai állásfoglalás, intézmények létesítése, azok fentartása, a belmissziói munkák bevezetése stb. tekintetében ahány fő, annyi vélemény; a testületek és egyedek mennek a maguk útján, vagy vesztegelnek konokul, nem törődve a megváltozott helyzet követelményeivel. Az egyetemes egyház legfőbb kormányzó testülete határozatokat hoz, de azok közül igen sok csak írott malaszt marad, mert a külön véleményen levők egyszerűen szabotálják azok végrehajtását.

Tizenegy évvel ezelőtt egyházi hivatalos lap megindítását határozta el a konvent, amelyre, hogy fentartható legyen, köteles minden anya, társ, leány és fiók egyház előfizetni. A konventi határozat értelmében így kellene lenni. Azonban nem így van, mert egyes egyházak éveken keresztül következetesen nem fizetnek, bizonyára azért, mert az ottani egyházi előjárók felesleges fényűzésnek tartják azt is, hogy az egyetemes egyháznak egyetlen sajtóorgánya legyen.

A lelkészi utánpótlás érdekében theologiai szemináriumot létesített az egyetemes konvent

s meghatározta a szükséges fentartási költségek előteremtésének módozatait is, aztán ismételt szigorú határozatokat hozott előbbi rendelkezésének végrehajtására. Nincsenek ugyan pontos adatok birtokomban, de merem állítani, hogy az egyházak 50%-a ma is az „eb ura fakó” álláspontjára helyezkedik a konvent határozataival szemben.

Egyházi közalapot létesített az egyetemes egyház, hogy egyházközségeknek s intézményeknek segítségére siethessen szükség esetén; azonban egy sereg egyházközség következetesen nem fizeti az évi járulékokat s bizony egyikken-másikon bajosan lehet majd behajtani az alaposan felszaporodott hátralékokat.

Theologiai és középiskolai internátust akar-nánk építeni s szükségünk volna 300 lelkes emberre a cél megvalósításához. Még csak feléig tudtunk eljutni a kívánt számnak. Nem azért megy nehezen a dolog, mintha nem vol-nának egyetemes egyházunkban háromszázan olyanok, akik ezer koronát áldozhatnának erre a célra, hanem egyszerűen azért, mert szinte lehetetlen háromszáz olyan református embert összehozni, akik legalább egy gondolatban szo-lidárisak tudnának lenni.

De így van ez az egyházi élet összes terü-letein, minden vonatkozásban; nemcsak ott, ahol fizetésről, vagy áldozathozatalról van szó, hanem ott is, ahol a lélek készségére és mun-kájára volna szükség. Azért nem lehet a bel-missziói munkáknál sem bevezetni az egységes és következetes feleslegeseknek tartja ezeket a munkákat, a másik a konferenciák ellen prűsz-köl, a harmadik a vasárnapi iskolákat tartja

haszontalanoknak. Ahányan vagyunk, annyifelé rángatjuk az egyház szekere rudját s nem akarjuk észrevenni, hogy tizenkét év óta mindig egy helyben állunk.

De mintha cáfolatul érkezett volna fentebbi megállapításaimra az orsz. nyugdíjintézeti igazgató múlt heti cikkének ama tudósítása, amely két egyházmegye szolidaritásáról szól. Tehát mégsem vészett ki teljesen a szolidaritás érzése egyházunkból, hiszen az nagy szó, ha két egyházmegye teljesen egyet tud érteni legalább egy kérdésben. Ez a szolidaritás azonban már igazán a legszomorubbán karakterizálja egyházi életünket. Ebben az egyöntetű állásfoglalásban ugyanis az anarchia kezdeteit látjuk, amennyiben nem csupán sajnálatos kivételek, hanem egész testületek helyezkednek szembe törvényes egyházi rendelkezésekkel, amelyeknek mindenki köteles engedelmessé válni mindaddig, amíg érvényben vannak.

Aztán az egyház szociális missziójáról beszélünk és irunk s közben két egyházmegye nem törődik azzal, ha az állampolgárság nélküli lelkészek és azok családja éhen pusztulnak majd, csak az a fő, hogy a nyugd. intézeti járulékot ne kelljen fizetni. Akiknek tekintete nem siklik el közönyösen és érdektelenül ezek fölött a szomorú jelenségek fölött s akik látják, hogy az egyházban egyének és testületek nem az építésben, hanem csupán a romlásban tudnak szolidárisak lenni: azoknak minden okuk megvan arra, hogy a legkomolyabban aggódjanak egyházunk jövőjén. Magam a leghatározottabban megvagyok győződve arról, hogy ha észre nem térünk, nem lesz itt szükség ellenségeink aknamunkájára: végzünk mi rövidesen saját magunkkal. Maga az Isten sem akarhatja, hogy éljünk, ha méltatlanok vagyunk az életre.

Világválság — lelki válság.

A válságok nehéz, gondterhes napjait éljük. Sötétebb, aggasztóbb fellegek egyszer-egyszer nem tornyosultak még oly félelmetesen Európa horizontján, mint a jelenben.

A sajtó napról-napra beszámol arról a nagybeteg világról, amelynek sorsa ma mindenkit jobban érdekel nemzeti és felekezeti különbség nélkül, mint bármikor. Mint a teremtés hajnalán az általános nagy kaosz sűrű ködének el kellett oszlani, hogy kibontakozzék belőle a világ ábrázata, úgy ma is valami nyomasztó érzés tartja fogva az emberi lelkeket és mindannyian, győzők és legyőzöttek, szegények és gazdagok remegve várjuk jelenleg a legszomorubb kilátásokkal fenyegető jövőt. Ha valamikor, úgy mostan feltesszük a kérdést: mit hoz a holnap, mit hoz a jövő? A nagy világ társadalmának épülete mintha recsegve-ropogva összedőlne akarna, hatalmas épülete összeomlásával mint-

ha elpusztítani, eltemetni akarná a ma élő hüszke teremtményt az embert.

A mai világ tagadhatatlanul a testnek, az anyagnak, az aranynak, egyszóval a mammon válságának a korát éli.

A mammon aranyoltárai előtt aggódva, busongva járó emberek úgy vannak, mint a Babel tornyát építő hajdankor híres építészei; egyik gögös elbizakodottságában örömtáncokat lejt, a másik a szegénység, gazdasági leromlottság félelmes árnyától megijedve, nem tudnak egyakarattal, megértéssel munkálkodni és a mai zürzavarból kivezető utat találni. Mi lesz az eredmény, ha a világ urai által felépített arany Babel tornyának rombadőlése következik el, ha a megértés lelke nem diadalmaskodik a világ felett.

Minden nap, sőt a mai válságos idők minden órája arra figyelmeztet: emberek, eddig és nem tovább, ha a nagyon féltveörzött arany tornyait, elpusztulni, romokbaheverten látni nem akarjuk, akkor álljunk meg végzetes utunkon és szálljunk magunkba, próbáljuk belekiáltani és a világ sorsát intéző emberek figyelmét reávonni arra, hogy minden bajnak az az oka, hogy a testnek, az anyagnak, a világnak válsága mellett még nagyobb, félelmetesebb, aggasztóbb a lélek válsága.

Minden körülmények között aggasztó és katasztrófális baj, hogy a pénz, ez a világhatalom, amely mindenkor diktálja a világnak a tempót, elveszti aranyfedezetét, de ennél sokszorosan nagyobb baj az, hogy a lelkek kincseinek valutái romlottak le, a világ, illetve a mindennapi élet piacán.

Mig a világ tudósai csak a pénz stabilizációját, a gazdasági romlás megakadályozását tűzik ki célul és programjukból kihagyják a lélek aranyvalutájának a megjavítását, a megbocsátó emberszeretetet, a megértés magasztos isteni munkáját, addig hiábavaló minden emberi kísérletezés.

Be kell látni végre-valahára, hogy mig azokon az utakon keressük a boldogulást, a világ jelenlegi helyzetének megjavítását, amely utak a testnek, az anyagnak sátáni utjai, addig nincs, nem lehet egy boldogabb jövőre kilátás.

Számot kell vetni azzal, az általunk már sokszor hangoztatott, de a világ urai által igen sokszor semmibevert figyelmeztetésekkel, melyek nem a testnek, hanem a léleknek szavai, amely szerint az emberi lelkekben, magában a nagy világban hatalmaskodó sátán alkotásait, ezer és ezer formában jelentkező romboló munkáit senki más, mint a Szeretet Királyának, a Krisztusnak ereje döntheti csak meg.

Bármennyire elavultnak és közismertnek, vagy tegyük fel, idejétmúltak tartják a Krisztusnak világokat átforgató tudó szavait, arany betűkkel oda kell írni a világ urainak tárgyaló-

asztalai felé: „Keressétek először Istennek országát és annak igazságát és akkor mindenk megadatnak tinéktek.” (Máté VI. 33.)

Istenországa, békesség hazája, krisztusi igazságok megvalósítása: ez volna az első és utolsó ut, amely képes lehetne e vajudó világváltságot megszüntetni.

Nem az a baj, hogy nincs elég munkás, nincsen elég munkaerő; még csak azt sem lehet mondani, hogy az volna a baj, hogy talán keveset dolgozunk, hanem az a baj, hogy csak magunknak és magunkért, nem pedig az Istennek és az Istenért dolgozunk, munkálkodunk.

Az a baj, hogy a testnek léleknélküli gépeink vagyunk; az a baj, hogy az ember, ki merész vállalkozásában átrepüli az oceánokat, a siker jegyében világraszóló ünnepeket tart, megépit a világ minden részét bejárni tudó Graf Zeppelineket: ma már olyan nagyknak képzeli magát, hogy magához képest kicsinynek tartja, semmibe veszi az Istent, a mindenség Urát.

Ünnepelünk, dicshimnuszokat zengünk a porból vétetett és igen sokszor szempillantás alatt porrá lévő testnek, anyagnak, ahelyett, hogy minden alkotásunknál alázatosan beismernők, hogy mindenben az Istené a dicsőség.

Ne a test, az anyag szempontjából törekedjünk a nagyságra, hatalomra, hanem elsősorban legyünk nagyok, erősek, gazdagok a lélek romolhatatlan kincseinek birásában. Mert mit ér, ha valaki az egész világot megnyeri is, de lelkében kárt vall!

Az evangélium szava rázza már fel valahára csak a testnek élő és abba belemélyedő embereket álmaikból; az legyen utmutatás, célkitűzés, legyen zászló, melyet tüzzünk ki e válságát élő világ falára, amely egyedül diadalmaskodhat s adhat új életet, új irányt ennek a mai vajudó világnak.

Gencsy Béla
szürtei ref. lelkész.

A vágvidéki református lelkészértekezlet

1931. július 24-iki gyűlése egyetemes egyházunkat érintő kérdésekkel foglalkozott, melyek közül a fontosabbakat, a hozzájuk fűzött megjegyzésekkel az alábbiakban ismertetjük:

1.) Boross Kálmán, az értekezlet elnöke felolvasásában egyházunk küzdelmes életét rajzolja, aztán keresi az utat, mely a diadalmas élet felé vezet. Hangsúlyozza, hogy magából az egyházból kell kiindulni valaminő áramlatnak, mely élet-nedvet hoz az elhaló fába. Hogy ez megtörténhessék, ahhoz szükséges elsősorban a „magunk revíziója”. Krisztusi lélektől vezetett, áldozatos életű lelkipásztorokra van szükség, akik — ha kell — életük kockáztatásával pástorolják a nyáját. Ez új lelkész-típus nevelésé-

hez szükségesnek tartja, hogy egyetemes egyházunkban az „ORLE”-hez hasonló lelkészegyesület létesíttessék. Ez ügyben az értekezlet előterjesztést is nyújtott be az egyházmegyéhez.

E kérdésnek a fontosságát elismerve, hadd emlékezzünk meg egy másik, hasonló fontosságú kérdéstről, melyről eddig talán még nem is volt szó. Igen nagy szükség volna egy olyan egyesületre, (vagy szövetségre), mely elsősorban az u. n. világiakat foglalná magába. Célja lenne ennek az, hogy öntudatos világi kálvinistákat neveljen, akik a maguk környezetében valóságos misszionáriusok lennének. Most az a helyzet, hogy intelligens embereink közül csak azok kapcsolódnak be az egyházi életbe, (tisztelet a kivételnek) akik valaminő tisztséget töltenek be. A most felnövekedő intelligencia körében, az egyetemeken folyik valamilyen munka, de tanulmányaik befejezésével nem tudják tovább végezni az öntudatosítást, nem találnak munkateret, kivéve azokat, akiket valaminő megválasztanak az egyh. megyénél vagy a kerületnél valamilyen tisztségre. De ezek is csak az egyházkormányzásban vehetnek részt. Elgondolásum szerint kellene tehát egy nagy egyesület, melynek minden olyan gyülekezetben, ahol ref. intelligens emberek élnek, lenne helyi szervezete, (vagy több egyházközösség, egy-egy vidék intelligens embereinek a társasága), melyek egyetemes irányítás mellett végeznék munkájukat havonként tartandó összejöveteleiken és az egyes gyülekezetekben rendezendő, nagyobb szabású ünnepélyeken.

2.) Az értekezlet második fontosabb mozzanata volt Sándor Benő ref. lelkész előadása: „Az öreg lelkészek jelen helyzete; káplán, vagy nyugdíj?” címen. Az öreg lelkészek szomorú sorsát rajzolja meg az előadó, akik megfáradva, összetörve kénytelenek állni a vártán, mert nyugdíj-jogosultság csak teljes szolgálatképtelenség esetén áll be. Káplánt meg azért nem tarthatnak, mert nincs biztosítva az államségély. Államségélyt ugyanis csak az állandó káplántartó helyeken működő s. lelkészek kapnak. Az értekezlet az egyházmegye útján kéri a konventet: hasson oda, hogy a káplántartó helyek névsora megváltoztassék, s mindig a káplánt igénylő lelkésznek adják a káplánt, de biztosítva legyen a káplántartó államségély.

Ezzel a kérdéssel többet kellene foglalkozni. Mégpedig úgy, hogy az öreg lelkészek szomorú sorsa mellett megemlékeznénk a káplánokról is, mert a kérdés helyes megoldása az ő számukra is fontos. Sőt talán elsősorban rájuk nézve fontos. És talán másféle megoldást is lehetne találni. Ez ugyanis nagyon hosszúságos. Sokszor esik szó sérelmekről, visszafizetésekéről, állampolgárság s így államségély nélkül nyomorgó lelkészekről, de ugyanilyen helyzetben levő káplánokról nagyon keveset beszélünk. Pedig ilyenek is vannak elegenden. És amikor velük törődünk, az egyház jövőjét építjük.

3.) Egyik égetően fontos kérdése egyházunknak az alapos hitoktatás. Ennek a fontosságát tartva szem előtt, foglalkozott az értekezlet a hitoktatói állások megszervezésével. Sürgeti az értekezlet a közép és főiskolákkal bíró városokban a helybeli lelkésztől teljesen független hitoktatói állások megszervezését, olyan fizetéssel, mely a teljes korpótléku lelkészi fizetésnek megfelel. A hitoktató-lelkésztől pedig megkívántatnék alapos tudományos felkészültség és vallásstanári képesítés.

A hitoktatás megszervezésének fontosságát nem kell hangsúlyoznunk. Hiszen mindenki tudja, hogy az eddigi szervezatlenség mennyi kárt okozott egyházunknak. Lelkészi funkciókkal agyonterhelt városi lelkészek nem foglalkozhatnak eleget és behatóan a növendékekkel. Csak így történhetik meg, hogy egy diákot a legnagyobb kedvezményekhez igyekszik juttatni hitoktatója, városi legációt ajánlva fel neki és sejtelve sem volt arról, hogy az illető a legszélsőségesebb kommunizmus hive.

4.) Leginkább elismerésre méltó az értekezlet munkájában az az indítvány, melyet a kerülethez nyújt be a belmisszió egységesítése érdekében. Kéri az értekezlet a kerületet, hogy készítsen szabályrendeletet ill. belmissziói utmutatást, s hívja fel a lelkészeket, ill. a bibliakörök, leánykörök, ifjúsági egyesületek és énekkarok vezetőit, hogy mindenben emez utmutatásokat kövessék.

Örvedetes jelek az ilyen értekezletek, ahol az anyaszentegyház építését célzó eszmék születnek és foglalkoztatják a résztvevőket. De mennyivel inkább örömhangelő volna az, ha az értekezletek már eredményekről számolnának be. Ha ott a munkatársak kipróbált, eredménnyel járó munka-módszereket mondának el egymásnak. De milyen messze vagyunk mi még ezektől! Hibánk, hogy mindig halogatjuk a komoly munka megkezdését. Hol a törvények elismerését várjuk, hol az állampolgárság és államsegélyek elintézését. Pedig mindennel várhatunk, mindent halogathatunk, csak egyet nem: Isten országának építését.

E. M.

Az Országos Református leánykonferenciák napirendje.

I. Nagykálna, augusztus 20.

Délelőtt 8—fél 9-ig: Csoportos bibliatanulmányozás.

Fél 9—10-ig: Templomi áhitat. Végzi: Boldizsár György mohi-i ref. lelkész.

9 órákor: Alakulás.

Fél 10 órákor: Zsemlye Lajos hetényi ref. lelkész előadása „A szolgálat értékei” címen.

10—³/₄11-ig: Hozzászólások.

³/₄11—11-ig: Szünet. Orgonán előad Nagy Sándor tanár.

11 órákor: Dr. Kenessey Kálmán meteorologus előadása „Hogyan világít a lélek”?

Fél 12—12-ig: Hozzászólások.

12 órákor: Imádkozik Patay Károly esperes. Ebéd.

Délután fél 3 órákor: Előadást tart Dr. Agyagási Sándor garamvezekényi ref. lelkész. „A falusi leány a gazdaságban” címen. Hozzászólások.

Fél 4 órákor: Előadást tart Soós Endre ref. lelkész „Mit jelent a templom a református leány számára”. Hozzászólások.

Fél 5 órákor: Előadást tart Czirók Béla hontfüzesgyarmati segédlelkész „Egy református leány keresztyén munkaalkalma” címen.

Hozzászólások.

Az egyes előadások között szavalat és ének-számok.

Fél 6 órákor: Gyülekezeti ünnepély.

Imádkozik Pap József kissarói református lelkész.

Beszédet tart Czeglédy Pál garamsallói ref. lelkész.

Szavalat.

A gyülekezet részéről bucsuzik Konta Károly ref. lelkész.

Zárszót mond Sörös Béla református lelkész.

Közének. Mindig velem Urvm. . .

A konferencia egyéb tudnivalói a helyszínen kihirdettetnek.

II. Kamocsa, aug. 22-én, szombaton:

Délelőtt 8—fél 9-ig: Csoportos bibliatanulmányozás.

Fél 9—9-ig: Összefoglalás közös áhitat keretében.

9 órákor: A konferencia megalakulása.

Fél 10 órától: Előadások. 1. „Hogyan világít a lélek?” Dr. Kenessey Kálmán meteorologus Ogyalláról. 2. „Amikor asszony uralkodik” Szőke István rozsnyói ref. lelkész.

12 órákor: Ebéd.

2—4 ig: Ismerkedés a különböző helyekről érkezettek között.

4 órától: Előadások. 1. „Az evangélium, mint szabadság levél” Lengyel József abaujszini ref. lelkész. 2. „Mit jelent a templom a református leány számára?” Soós Endre nagyodi ref. lelkész. 3. „Mit jelent a zsoltár a gyülekezetben?” Simon József szesztai ref. lelkész.

6 órától: A község megtekintése.

Augusztus 23-án, vasárnap:

Délelőtt 9 órákor: Csoportos bibliatanulmányozás.

10 órákor: Gyülekezeti istentisztelet. Prédikál Sörös Béla losonci ref. lelkész.

11 órákor: Előadás. „A szolgálat értékei”. Zsemlye Lajos hetényi ref. lelkész.

12 órákor: Ebéd.

Problémáink.

A díjlevelek visszaállítása. Egyik lelkészársunktól kaptuk a következő panaszos levelet: A Ref. Egyház és Iskola I. év 26-ik számában olvastuk Csabay Pál panaszos cikkét ezzel a címmel: „Élet-e ez?” Valóban elszomorító állapot a mostani nehéz gazdasági viszonyok között, hogy dacára a konszolidációhoz közeledő állami és egyházi életnek — egy ref. lelkész 40-50 évi szolgálat után olyan fizetést sem kap, mint egy gazdasági cseléd. Bizony nagyon sokan érezzük Csabay Pál cikkének igazságát.

Mindnyájan tudjuk, hogy az egyházi hatóságok annak idejében félig-meddig kötelezőleg ajánlották a gyülekezeteknek az adócsökkentési segély igénybevételét s ezzel kapcsolatban a lelkési terményfizetés és szolgálmányok készpénzre való átváltoztatását. Azt is hozzátévén, hogy az az új szerződéses viszony a gyülekezet és lelkész közt csak 5 évig lesz érvényes. Akkor sokan belemenlünk, de milyen óriási kárát vallottuk! Negyven-ötvened részét sem kapjuk most annak, amit akkor kaptunk. Én pl. a termény megváltás óta 30-40 ezer k. érték helyett kapok évenként 1137 k.-át. Egy cselédnek többet kell ma ennél fizetni. Az a 18 hold föld, amit még ehhez kapok, kevés arra — pláne az utóbbi csapásos években, — hogy háztartásmat ellássa. A hívek a díjlevél visszaállításáról hallani sem akarnak. Hiába kérelmeztem az e. ker. határozat keresztülvitelét egyházi hatóságomtól, nincs semmi eredmény. Ha a kevés kongruát nem kapnám s hozzá még gyermekeket kellene taníttatnom: a szó szoros értelmében koldulni lennék kénytelen. Pedig hát t. k. nem annyira az államot szolgálom, mint az egyházat s aztán a díjlevél két oldalú szerződés lévén, azt az egyháznak nem volna szabad egyoldalulag felbontani.

Teljesen átérezzük lelkészársunk panaszának jogos voltát, csak azt nem értjük, hogy az elmúlt évben eszközölt kongruafelszámításnál, miért nem ragadta meg a reparáció önként kínálkozó lehetőségét. Amely fizetést a hívek már évtizedek óta nem teljesítenek, az nem fizetés, ha papíron jelezve van is a díjlevélben. A kongrua felszámításnál csak azt a jövedelmet kellett bevallania, amit *tényleg* élvez. Tudomásom van róla, hogy több lelkész így járt el s az új kongrua megállapításnál kárpótolva lett az adócsökkentési segély folytán megcsönkült fizetés. (Szerk.)

Mit jelent szeretni? Azt jelenti, hogy az embernek lelke megismeri a másik emberen a lelket. Az embereket elválasztja az, ami testi s mindörökre összeköti az, ami lelki. Dr. Makkai Sándor.

Délután 3 órakor: Istentisztelet. Prédikál Narancsik Imre konventi titkár.

4 órakor: Előadások. 1. „A kamocsai ref. egyház életéből” Boross Kálmán ref. lelkész. 2. „Egy csehországi konferenciáról” Nagy Sándor theol. szenior.

Fél 7 órakor Elbucszás a gyülekezettől.

III. Csap, augusztus 26-án szerdán:

D. e. 8 — fél 9-ig: Csoportos bibliatanulmányozás.

fél 9 órakor: Közös áhitat. Vezeti Sörös Béla losonci ref. lelkész.

9 órakor: Alakulás.

fél 10 órától: Előadások: 1. „A lelkiismeret” Dr. Magda Sándor e. ker. főjegyző, csicséri ref. lelkész. 2. „Az evangélium, mint szabadságlevél” Lengyel József abaujszina ref. lelkész.

12 órakor: Ebéd.

D. u. 2—4-ig: Ismerkedés, csoportos megbeszélések.

4 órától: Előadások: 1. „A falusi leány a gazdaságban” Dr. Agyagási Sándor garamvezei ref. lelkész. 2. „Mit jelent a zsoltár a gyülekezetben” Simon József szesztai ref. lelkész. 3. „A kálvinizmus és a mai válság” Varga Imre munkácsi s. lelkész.

Előadás után a község megtekintése.

Augusztus 27-én, csütörtökön:

D. e. 8—fél 9-ig: Csoportos Bibliatanulmányozás.

fél 9 órakor: Közös áhitat.

9 órától: Előadások: 1. „Amikor asszony uralkodik” Szőke István rozsnyói ref. lelkész. 2. „Konferenciái megfigyelések” Szabó Béla huszti ref. lelkész. 3. „Hogyan világít a lélek?” Dr. Kenessey Kálmán meteorologus Ogyalláról

12 órakor: Ebéd.

D. u. 2—4-ig: Csoportos megbeszélések.

4 órától: Előadások: 1. „A csapi ref. gyülekezet életéből” Bakcsy Gyula ref. lelkész. 2. „A református nőmozgalom Podkarpatska Rusban” Szabó Sándorné Nagyszőlősről.

6 órakor: Búcsú-ünnepély.

IV. Tornagörgő augusztus 30-án, vasárnap:

D. e. 9 órakor: Közös áhitat. Rendes istentisztelet.

10 órától: Előadások: 1. „Hogyan erősödhetünk hitünkben” Becz Aranka. 2. „Mit nyerhetünk a leánykórban” Kis Mária. 3. „A leány a családban” Csekcs Béláné.

12 órakor: Ebéd.

D. u. fél 3 órától: Előadások: 1. „A házi-asszony munkaköre” Szőke Istvánné. 2. „Hogy adjuk át emlékeinket gyermekeinknek?” Sörös Béláné. 3. „Az iskolából az életbe” Jézsenszky Lenke. 4. „Mi örömöm van a zenében” Matolcsy Magda. 5. Bucsuvétel.

Minden előadást valamennyi konferencián megbeszélés követ.

H I R E K

— **Halálozások.** Fájdalmas csapás érte Jencsik János gálszécsi lelkésztársunkat. Szeretett hitvese, sz. *Virágh Erzsébet*, f. hó 9-én hosszas szenvedés után visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. Halála több papi családot borított gyászba, mert az elhunytban Virág József felsőzempléni esperes leányát, Virág Béla királyhelmecezi lelkésztársunk nővérét, Keresztury József alsőzempléni esperes unokahugát gyászolja. A kegyelem Istene adjon vigasztalást a fájdalmas sziveknek.

— **Illyefalvi Vitéz Géza** a jog- és államtudományok doktora, okleveles ügyvéd, a debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetemen a közgazdaságtan és pénzügytan nyilvános rendes tanára, a Tudományegyetemnek az 1926-27. évben volt Rectora, a Magyar Statisztikai Társaság, a Magyar Társadalomtudományi Társaság és a Tisza István Tudományos Társaság rendes tagja, a sárospataki jogakadémia volt tanára, 1931. évi augusztus hó 2-án reggel, Budapesten. csendesesen elhunyt. Temetése augusztus hó 4-én, Budapesten ment végbe, nagy részvét mellett. Az elhunyt kimagasló egyénisége volt a magyar jogéletnek. Összes tanulmányait kitüntetéssel végezte s egészen fiatalon hívták meg a sárospataki akadémiára, majd pedig a debreceni egyetemre. Az ő rektorsága alatt történt a debreceni egyetem alapkövetétele; széleskörű irodalmi munkásságot fejtett ki. — Áldott legyen emlékezte!

— **Lelkészbekiktatás.** A beregi ref. egyházmegyébe kebelezzett halábori gyülekezet ritkaság számba menő ragaszkodásának adott kifejezést akkor, amidőn egyhangu lelkesedéssel hívta meg és választotta meg augusztus hó 9-én ünnepélyesen beiktatott ifju lelkipásztorát: *Gáthy Lajost*. A komoly törekvésű és a missziói munkát eddig is szép eredményekkel végző ifju lelkipásztor testvérünk további munkájára, ugyszintén a halábori gyülekezetre Istennek áldását kérjük.

— **Egyházmegyei közgyűlés.** A komáromi református egyházmegye ez évi rendes közgyűlését augusztus 25-én, délelőtt 9 órakor tartja Komáromban, a Kollégium nagytermében, amelyre az egyházmegyei tanácsbírói kart, az egyházak lelkészeit, tanítóképviseleit, az egyházak

képviseleit s az egyházmegye tisztikarát *Gyaló-kay László* esperes és *Nagy Nándor* egyházmegyei gondnok meghívták. A közgyűlést megelőzően reggel 8 órakor a Jókai-uccai református templomban istenitisztelet lesz. Augusztus 24-én hétfőn délelőtt 9 órai kezdettel a Kollégium nagytermében lelkészértekezletet tartanak, délután 3 órakor pedig az egyházmegye rendes bírósági ülésén a beérkezett bírósági ügyeket intézik el a tanácsbírók.

— **Tanítató szülők,** a kik leánygyermeküket *Kézmárkon* szándékoznak iskoláztatni, hogy ott a német nyelvet elsajátítsák s a tátrai klíma előnyeit élvezzék: forduljanak lapunk szerkesztőségéhez, ahol a gyermekek elhelyezését illetőleg utbaigazítást nyerhetnek.

— **Tóth Kálmán** esperes emlékezte. A komáromi református egyházmegyét súlyos csapás érte az elmúlt télen. Köztiszteletben álló örökös tiszteleti esperese: *Tóth Kálmán*, aki két évtizeden át vezette nagy bölcsességgel az egyházmegye ügyeit s a legsúlyosabb időkben is hűségesen megvédte egyháze érdekeit, hosszú betegeskedése után elköltözött a földi életből. A poraiban is áldott vezető lelkipásztor emlékének fog áldozni a komáromi ref. egyházmegye augusztus 25-én tartandó évi rendes közgyűlése alkalmával, mikor is reggel 8 órakor a Jókai uccai templomban tartandó istenitisztelet keretében *Rácz Elemér* egyházmegyei tanácsbíró fogja méltatni az elhunyt esperes emlékét.

— **Egy földink nagy kitüntetése.** Az Amerikai Magyar Református Egyesület legközelebbi nagygyűlésén elnökévé *Ujlaki Ferencz* toledói lelkészt választotta meg. *Ujlaki Ferencz*, aki szolgálatát ungi egyházmegyénkben kezdte, ma az amerikai magyar református egyház egyik legkiválóbb lelkésze. Ez újabb kitüntetése alkalmából testvéri szeretettel köszöntjük.

— **Afrikában a halálozási arányszám** rendkívüli magassága meglepő. Johannesburgban a gyermekhalandóság olyan nagy, hogy 1000 született gyermekből 900 hal meg; a benszülöttek által lakott vidékeken 40—60‰ a gyermekhalandóság, ami háromszor olyan nagy, mint az európai országokban. Leopoldville-ben, Belga Kongó fővárosában, a benszülött negyedben a halálozási szám 9.25‰-el mulja felül a születések számát.

— „Dr. Baltazár Dezső református püspök életrajza“. Irta: Czeglédy Emánuel csepe-li református lelkész. A diszes kiállítású mű 1931. augusztus hó 20-án fog megjelenni. Megrendelhető Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomdávaltatnál, Debrecen, Böszörményiút 6. szám. A mű könyv-árusi forgalomba nem kerül. Ára: 4 pengő. Megrendelés eszközölhető még a Méliusz könyv-kereskedésnél, Piac u. 26., valamint a vállalat által megbízott előfizetőgyűjtőknél, kik a vállalat pecsétjével ellátott gyűjtő-íveken gyűjthetnek.

— Angliába 14 és 18 év körüli gyermek (5 fiu és 7 leány) érkezett az amerikai gyermekszövetség megbízásából követségbe az angol és francia gyermekekhez, hogy a világbéke ügyét propagálják.

— Hollandiában az igazságügyminiszter törvényjavaslatot nyújtott be, amely a nyilvános istenkáromlást (akár szóval, akár tollal, akár rajzban történik az) büntetni javasolja. Indoka az, hogy egy keresztyén országban a lakosság tekintélyes részének vallásos meggyőződését sérti az istenkáromlás.

HIVATALOS RÉSZ

Az ungi ref. egyházmegye esperesi hivatalától.
589-1931 sz.

Az ungi ref. egyházmegye anya, társ és leányegyházak psesbitériumaihoz.

Értesitem az egyházak lelkészeit, tanítóit és presbiteriumait, hogy őszi egyházmegyei közgyűlésünket nem aug. 27-én, amint legutóbbi körlevelemben jeleztem, hanem aug. 25-én (huszonötödikén) tartjuk meg, de, 8 órai kezdettel a nagykaposi ref. templomban. Ez az értesítés hivatalos meghívóul szolgáljon.

Salamon 1931 aug. 13. Atyaliui szeretettel:

Szücs István
esperes.

Pályázat Hubó anyaegyház lelkészi állására. Javadalma: 1.) 6 kat. hold 1173 négyszögöl szántó, 2 k. h. 543 négyszögöl rét, 337 négyszögöl szőlő. 2.) 28.64 hl. buza, 14.32 hl. zab, 48 ürméter tűzifa. 3.) Munkaváltság: 56 kő. 4.) Természetbeni lakás kerttel és melléképületekkel. 5.) Stóla egyházkerületi határozat szerint. A helyi javadalom kongruális értékelése az I. lustrumra: 5122.65 kő. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalható.

Pályázatok: 1931. szeptember 7-ig Ref. esperesi hivatal, Pelsőcz-Plešivec (ž. XIX) címre küldendő.

Péter Mihály püspök.

Pályázat. A magyarizségi ref. egyház presbitériuma által a „Ref. Egyház és Iskola“ 28. számában meghirdetett pályázat eredménytelen maradt, miért is a pályázati kérvények beadásának határideje f. hó 31-ig meghosszabbítottatik.
Ref. presbitérium.

Pályázat a perbeti ref. anyaegyházhoz tartozó udvardi leányegyház előkönyörgő tanítói állására. Javadalma: Két szobás lakás melléképületekkel, kert, 16. pozsonyi mérő buza, 10. p. mérő árpa, 4 m³ kemény tűzifa behordva, felaprózva, 9. magyar hold szántóföld, melynek adóját az egyház fizeti (jelenleg 18. q. buza és 4. és 1/2. q. rozsért bérbeadva, mely bérlet még 1. évig érvényes). Minden 1/4. telek után 1. petrence széna, 1. petrence szalma, 3. liter bab, 3. fej. kender. Temető haszonért 15. kő., 4. malomi fuvar. Stóla. (Mindezen javadalom 2640. kor.-ra van értékelve.) Törvényes államsegély. Köteleessége: a tanítás és az isteni tiszteletek végzése. Tanítás nyelve magyar. Pályázhatnak ref. vallású, állampolgársággal bíró okleveles férfi tanítók. Az állás 1931. szept. 1-én elfoglalandó. Pályázatok: Reform. lelkészi hivatal Perbete (okres: Stara Dala) címre küldendő 1931. aug. 26-ig.
Presbitérium.

Pályázat a Ptruksa (Szirénfalva), okres: Veľ. Kapušany, pp. Ruska. ref. ker. előkönyörgő és kántortanítói állásra. Teendő: istentiszteletek végzése vasárnap, -ünnep, -és hétköznapokon, mindennemű kántori feladatok, énekkarvezetés, — olykor az anyaegyház lelkészenek helyettesítése, belmissiói munkákban segédkezés. Díjlevél: Kántori és tanítói: 10 hold szántóföld, 8 hold rét, hét hold legelő, 3 hold erdő. A szántóföldeket az egyház tartozik megmunkálni a díjlevél szerint. 12 köből szemes termény, rozsban, azzal a kikötéssel, hogy a kinek rozs nem terem, attól tengerit fogadjon el a tanító 5, azaz: öt öl fa, a mit az egyház a tanító udvarára behordani s becsületesen kirakni köteles. Kézpénz: 20 korona. Stóla, Trágyahordás. 200 koronának kamatjaként 24 korona. Szénakaszálás, forgatás, takarás, behordás, boglyábarakás. Természetbeni lakás, mintegy másfélvékás kerttel. A természetbeni munkákat az egyház 4 köből búzával megválthatja, de megváltás esetén a terményeket így fizeti: 8 köből buza, 8 köből rozs. Az államsegély szempontjából az összes jövedelmek 2.300, azaz: kettőezerháromszáz koronára vannak értékelve. Pályázhatnak honi, vagy nostrifikált oklevéllel rendelkező tanítók. Az állás azonnal elfoglalandó. Ref. ker. lelkészi hivatal, Veľké-Selmence, (Nagyszelmencz), pp. Ruska. Sallay Gyula ref. ker. lelkész.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA - BANK

Központ: Bratislava.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca, Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Helman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novín. známek povolená feditelstvim pošt. a teleg. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ és ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” Velké Kapusány címre küldendőek:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkészi hivatalhoz küldendőek.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Itt a legjobb alkalom!

(Ms.) Régi, tapasztalaton nyugvó igazság, hogy a bajok nem szoktak magukban járni. Az egyikhez szinte matematikai pontossággal társul a másik, hogy minél erősebb, leküzdhetlenebb és elviselhetlenebb legyen támadásuk. Az utóbbi időben nyomasztó gazdasági krízis nehezedett csaknem az egész világra; nemcsak a nagy háboruban vesztes, de a győző államok is rettentően kinlódnak egyre erősödő nyomása alatt. A nagy munkanélküliség s az azzal összefüggő szociális bajok kikezdték olyan államok organismusát is, amelyekről erősen hittük, hogy gazdasági strukturájuk kibír minden elképzelhető megrázkódtatást. A nemzetek vezető államférfiai állandó permanenciában vannak és sorra rendezik a különböző szanáló és megállító konferenciákat, tervekét készítik, vitatkoznak, veszekesznek és kibékülnek: az általános gazdasági leromlás pedig tovább sodorja a nemzeteket a pusztulás mély szakadéka felé.

S hogy a baj még nagyobb legyen, jött az ideai csapásos esztendő, amely a nyomor és szenvedés szörnyének szarvait még nagyobbra növelte. Egészen bizonyos, hogy az ideai szomorú aratás következményeit minden nemzet s minden társadalmi osztály érezni fogja, de kétszeresen szenvedni fogunk miatta mi, református lelkészek.

Sok vita folyt már a felett a kérdés felett: helyes-e, vagy nem, hogy a református lelkészeknek földmiveléssel is foglalkozniuk kell, hogy megélhessenek? A magam részéről már több ízben leszögeztem ama meggyőződésemet, hogy a lelkész gazdálkodásának az egyház vallja kárát, mert örök igazság az, hogy két urnak egyszerre szolgálni nem lehet. De elte-

kintve a magasabb egyházi érdekektől, a lelkész elvégre fizetésből élő tisztviselő s az ő és családja egzisztenciáját nem volna szabad az időjárás s a föld hozamának bizonytalan esélyeire alapítani. A készpénzzel dotált tisztviselők talán szűkebb és gondosabb beosztással átvergődnek majd ezen a nehéz esztendőn is; de mihez kezdünk mi, miből iskoláztassuk gyermekeinket s ruházzuk családunkat, amikor a fedezetül remélt termés egy pár zsák ocsuvá zsugorodott?

Azonban ez csak az egyik baj. Ehez jön a másik, amely aztán teljesen kiszolgáltatt bennünket a paizsos férfiu szorításának. A legtöbb lelkész fizetésének legjelentékenyebb része a szintén földmivelő hivektől beszedendő terményfizetés volna. De miből teljesítsék most ezt a fizetést, amikor nekik sem termett semmi? Van-e olyan hatalom a világon, amely az üres kamarákból kitudja préselni a lelkész járandóságát? De még ha be is lehetne kizozni azt a terményfizetést, vajjon mit kezdhettünk azzal a gazzal és szeméttel, ami az idén termett? Ha mindezeket meggondoljuk, nem nehéz megállapítani, hogy a református lelkészi kar még nem állott olyan nehéz megpróbáltatások előtt, mint a milyeneknek mostan néz elébe.

A fenyegető nyomorral szemben gyors segítségre van szükség s olvassuk a lapokban, hogy már megindultak a mentő akciók a földinséges népének érdekében. Nagyon szomorú dolog, hogy nekünk is oda kell állani a sorba, hogy a legerélyesebben zörgessünk az állami igazgatásnak előttünk zárt ajtaján. Megvan az a helyzeti előnyünk, hogy nem kell alamizsnáért könyörögnünk, hanem egy jogos követelésről beszélhetünk számlát, amelynek kifizetését most

már a ráncszakadt nyomoruság miatt sem lehet tovább elodáznia. *Talán a jó Isten akarta úgy, hogy tartalékunk maradjon az 1919-20 évi visszatartott kongruában a nyomoruság napjaira* s most, hogy ezek a napok eljöttek, ki kell már nyilni végre annak a hosszú éveken keresztül összeszorított maroknak.

Itt a legjobb alkalom, hogy végre hozzájussunk két évi megszolgált fizetésünkhöz! Éveken keresztül azt hangoztatták, hogy nincs jogunk hozzá, mert nem tettük le idejében az államnak a hűségi fogadalmat. Bebizonyítottuk minden kétséget kizárólag, hogy előbb tettünk fogadalmat, mint azok a más felekezeti lelkészek, akik már régen megkapták a kérdéses két évi-kongruát; erre aztán egyeseknek utaltak kissebb-nagyobb összeget segélyképen. A most ráncszakadt nyomoruságban nem vitatkozunk a tituluson: *utalja ki most a kormány segélyképen minden lelkész járandóságát, amit törvényes és megszolgált fizetés alakjában kiadni eddig nem akart.* Talán sohasem lesz többé alkalma arra, hogy segélyezési akciót teljesítsen tisztán és kizárólag a segélyezendőkhöz terhére.

Tudom nagyon jól, hogy ezek a sorok nem jutnak el azokhoz az illetékesekhez, akiknek tisztuk és kötelességük, hogy a nyomor felé támolygó református papságon a fentebb ajánlott módon segítsenek: azonban van nekünk törvényes egyházi felsőbbségünk, amely át kell, hogy érezze a komoly veszélyt, amely a ref. papságot fenyegeti s a leggyorsabban interválni kell a kormánynál megmentésünk érdekében.

Nem kenyerünk a demagógia s a hazug hangulatkeltés nem célunk, de komolyan s felelősségünk érzetében hangsúlyozzuk, hogy ennek az örvénynek felé táncoló társadalomnak sohasem volt nagyobb szüksége a ref. papság céltudatos vezetésére, mint épen ma. Nagy könnyelműség volna a kormányzat részéről, ha visszautasító magatartásával a kétségbeesésbe és nyomorba engedné süllyedni azokat, akik Istentől nyert megbízásuk alapján a társadalmi rend és törvénytisztelet hűségesei.

Phönix Életbiztosító Társaság

biztosítási állománya 1930 év végén 12.155 millió Kc., tartalékok 1794 millió Kc., tőkebiztosítások szaporulata 3118 millió Kc.

A július 20.-án megtartott közgyűlésen terjesztette elő a társaság az 1930-as üzletéről szóló jelentését. 1930 végével a biztosítási állomány 12.153.048.812 Kc. biztosítási tőke és 9.975.831 Kc. évi járadék. 1929 december 31.-vel szemben az állomány biztosított tőkében 17%-al, biztosított járadékban 25%-al emelkedett. Ha az 1930. évi állomány számadatait összehasonlítjuk a háborúelőtti utolsó év adataival, azt látjuk, hogy 1914 óta a biztosítási állomány

aranyértékben nyolcszorosra emelkedett, míg a forgalomban levő kötvények (több mint 750.000) tizennégyszeres szaporulatot mutatnak. A díjbevétel 1930-ban 618.337.083 Kc., a tőkebefektetés hozadéka Kc. 91.893.357. A biztosítási állomány a következőképpen oszlik meg: 21.3 százalék esik a Csehszlovák köztársaságra, 31.8 százalék Ausztriára, 14.1 százalék a németbirodalmi üzletterületre, 10.3 százalék az európai nyugati államokra és 22.5 százalék Európa déli és keleti részére, valamint Európán kívüli országokra.

A biztosítottaknak, valamint azok hátramaradottaiknak az elmúlt esztendőben Kc. 168.832.741. fizettetett ki. A halálozási arány a társaság részére kedvezően alakult és az öngyilkosságok kihatása is a halálozási arányra viszonylagosan csekély. Az időelőtt megszünt biztosítások nem haladtak meg az állomány 6.1%-át. Az érvényesített biztosítások újbóli felélesztését különös gonddal szorgalmazták. A tartalék-alapok Kc. 1.793.950.806-ra emelkedtek.

A Phönix a következő intézetekkel áll viszontbiztosítási szerződéses viszonyban: a Müncheni viszontbiztosító társasággal Münchenben, svájci, skandináviai, csehszlovák, olasz és francia intézetekkel és az angol Legal & General Assurance Society Ltd. London és Prudential Assurance Company in London. Szoros együttműködést létesített a Phönix a Prudentialal viszontbiztosítási viszonylatban, úgy saját, valamint körülbelül 20 Ausztriában és külföldön székelő társaság üzleteinél, amelyek a Phönixel viszontbiztosítási kapcsolatban vannak.

Az üzletév tiszta nyeresége a biztosítottak részére garantált nyereséményrészedés levonása után Kc. 3.602.913. Az osztalék (mint a múlt évben) 8 1/2%-ban a teljesen befizetett 4 millió Schilling részvénytőke után van megállapítva.

Az 1930-ban lekötött biztosítások összege Kc. 2.971.402.989, az évi járadékok Kc. 2.188.757. A tőkebiztosítások szaporulata 3.118.058.626. Az új biztosítások átlag-tőkéje Kc. 45.054. orvosi vizsgálatos biztosításoknál és Kc. 6071. orvosi vizsgálat nélküli biztosításoknál.

A Phönix amerikai biztosítók egész sorozatával áll üzleti összeköttetésben és pedig New York Life Insurance Company, New York, Guardian Életbiztosító Társaság Amerika és a Metropolitan Life Insurance Company, amely a Phönixsel közösen, mint annak viszontbiztosítója, csoportos biztosításokat (munkások és munkaadók) és kollektív biztosításokat európai országokban bevezette. A csoportos biztosítás első esztendejében már több mint 7000 alkalmazott és munkás élvezi a biztosítási védelmet halál esetére kb. 142.500.000.— Kc erejéig. A Metropolitanall való összeköttetés révén a Phönix azon helyzetben van, hogy a bevált amerikai szokások alapján a kötvénytulajdonosoknak díjmentes orvosi tanácsot tesz díjtalanul lehetővé. Ezen berendezkedés, valamint a múltévi pótbiztosítások mind erősebben vétetnek igénybe.

A miglécznémeti egyház ünnepe.

Templomszentelési ünnepélyt tartott a miglécznémeti ref. egyház aug. 16-án. Régi, de külsőségeiben megavult templomát kívül is, belül is ékes ruhába öltöztette, cement rácsozattal körülkerítette, a szószéket, rozoga templomi padokat ujakkal kicserélte a hivek és az egyház együttes anyagi ereje s most már a gondos gazda édes gyönyörűségével zengheti itt is a buzgó lelkek szent testvérisége: „Mily kedves gyönyörűsége a te szerelmes hajlékidnak.” Ennek az ünnepi örömmel jegyében folyt a szentelés, melyet szeretett Esperesünk, Idrányi Barna végzett, lélekből fakadt imádságával avatván föl a megújított templomot, harmóniumot, urasztalát, keresztelő asztalát, urasztali és szószéki terítőket. Bent Kovács Lajos nádasdi, kint Lengyel András bárczai, hősök emléktáblájánál Kőszeghy Gábor görgői, urasztalánál Meskó Dezső nagyidai lelkész hirdette az ígét. A d. u. rendezett vallásos ünnepélyen predikált Gaál István kassai s. lelkész és előadást tartott Koncsol János lánczi lelkész. Gazdasági válság folytán egyre jobban ritkuló szentelési ünnepélyeink sorában egy drága gyöngyszem ez is, melyet ragyogóbbá tesz az egyház volt kurátorának, Szakács Istvánnak nemeslelkűsége, mely nemcsak hogy olvasztgatta hosszú éveken át a közöny jégkérget, de a közel 6000 k. értéket képviselő harmóniumot is ő ajándékozta, Illesse hála és elismerés Soós Pál helybeli tanítót, aki úgy is mint tanító, mint kántor, mint a lelkész munkatársa és belmissziói segédező a legjobbak és legelső köze küzdötte fel magát. A gyülekezet lelképásztorát pedig, Lengyel József e. m.-i főjegyzőt, aki most már mind a három egyházában (Szina, Perény, Migléc) példásan rendbeszedte gyülekezetei templomát és mind a három helyen az ő lelkén keresztül fuvált a Szentlélek életfa-kasztó szellője, tartsa meg mindannyiunk öröme mére követendő példának az Isten kegyelme.

Problémáink.

Lelkészegyesület...? Nem új eszme a szlovenszkói, — tágabb fogalmában a csehszlovákiai Ref. Lelkészegyesület. Az elmúlt 12 év alatt is felszínre került többször, legutóbb is felvetette Boross Kálmán lelkésztestvérünk. Mint csendes vágy, ott él sokaknak lelkében. Nem kell bizonyítgatni, mert hiszen a ragyogó napnál világosabb, hogy mennyire fontos tényező lenne az örökös támadásnak kitett Egyházunkra nézve egy erős falanxba szervezett lelkési kar.

A működő egyházmegyei lelkészértekezleteink megannyi divergens eredőt alkotnak, tehát ha van is bennük — mint meglehetősen

izolált testrészekben — némi életrevalóság, hivatását ma ebben a formában semmiképpen be nem töltheti egyik sem. Azt a benyomást teszik az emberre, mint egy szétugrasztott hadsereg guerilla-csapatái, amelyek harcolnak ugyan, de csak a komolyság látszatával, mert tényleges eredményre nem is gondolhatnak. Az összes egyházmegyéink lelkészértekezletei tulajdonképpen csak annyit számitanak egy idegen elemmel szemben, mintha számuk csak egy volna, sőt még annyit sem, mert a sokféle különvélemény rontja egymás hitelét. Az így megbomlott sorokat még jobban meg lehet bontani kívülről, amint láthatjuk is, hogy majd itt, majd ott kipattan a sikra egy-egy jobb reményű „Ocskay brigádéros.” Szolidaritás a lelkészi karban nincs, fegyelem nincs, felelősségérzet egymás iránt nincs; hiszen nagyon jó melegágyát képezi mindezeknek a szétziláltság. Bö tere nyílik az egyéni kezdeményezéseknek, melyek fék hiányában sokszor kisiklanak a tisztességes vágányról.

Másrészt ott vannak azok a szerencsétlenek, akik az ilyen szétvertségnek minden keserű levét megisszák, akik fegyvertelenül esnek martalékául minden támadásnak. Ne említsük csak a hontalanokat, özvegyeket, külföldön érettségizetteket, akiknek csak kötelessége van, de jogaiktól kénye-kedve szerint bárki megfoszthatja őket!

A védtelenek után majd azok sem kerülnek el a vereséget, akik úgy vélik, hogy biztonságban vannak!

Tehát: „Videant consules...!”
Nemesoroszi, 1931 VIII. 11. Szücs Lajos
reform. lelkész.

H I R E K

— **Református nagyhét** lesz Nagyváradon 1931. évi október 1—4, melyre az erdélyi és királyhágómelléki püspökök közös körlevélben hívták meg kerületüknek összes lelkészeit, tanárait, tanítóit, lévitáit, a világi renden lévő összes tisztviselőit s az érdeklődő hiveket. A nagyhét kiemelkedőbb számai a következők: Okt. 1. Bibliatanulmány, vezeti Sárközy Lajos lelkész. „Az Ur a szükségben”. Előadások: „Az egyház szociális igényei és kötelezettsége” előadja dr. Gönczy Lajos theol. tanár. „A munkanélküliség” előadja dr. Kotzó Jenő egyházkerületi tanácsbíró. Este 6 órakor templomi ünnepély. Október 2. Bibliatanulmány, vezeti dr. Imre Lajos, theol. tanár. „Mit tegyünk mi?” Előadások: „Az egyház szociális felelőssége” előadja Arday Aladár lelkész. „Az egyház szociális önvédelme” előadja Szombati Szabó Ist-

ván lelkész. Este 6 órakor templomi ünnepély. Október 3. Bibliatanulmány, vezeti Kádár Géza esperes. „Az örökkévaló eledel.” Előadások: „A nők szociális feladata az egyházban”. „Diakónia”, előadja Kovács Benedek, diakónisszal-lelkész. Este 6 órakor templomi ünnepély. — Október 4-én vasárnap istentisztelet után a Károli Gáspár Irodalmi Társaság alakuló közgyűlése. Utána pedig lesz a ref. nagygyűlés.

— **Tanítató szülők, akik leánygyermeküket Kézsmárkon szándékoznak iskoláztatni, hogy ott a német nyelvet elsajátítsák s a tátrai klíma előnyeit élvezzék: forduljanak lapunk szerkesztőségéhez, ahol a gyermekek elhelyezését illetőleg utbaigazítást nyerhetnek.**

— **Szerbiában** a kormány a legmesszebbmenő támogatásban részesíti az Iljuszági Keresztyén Egyesületet. A közoktatásügyi minisztérium külön rendeletben engedte meg, hogy a középiskolások tagjai lehessenek az IKE-nek. De maga a szerb király is egyik nyilatkozatában kijelentette, hogy: „Az az óhajtam, hogy az IKE-munka terjedjen az egész országban. Meg vagyok róla győződve, hogy ez a munka eredményes lesz, mert a legjobb alapon, a keresztyén alapon nyugszik”.

— **A debreceni református szobrok.** A debreceni Tisza István tudományegyetem központi épülete előtti parkban a magyar reformáció négy kiválóságának a szobrát helyezik el, melynek költségeit az állam fedezi. A minden tekintetben sikerült pályázat felett már döntöttek. Eszerint Szenci Molnár Albert szobrára Pásztor János, Komáromi Csipkés György szobrára Kisfaludy Stróbl Zsigmond, Méliusz Péterére Füredi Richárd, Huszár Gáléra Ohmann-Weichinger szobrászművész műveit fogadták el.

— **Az Első Európai Vasárnapi Iskolai Kongresszus** ülésezett Budapesten, augusztus 11—16-ig. A kongresszus színhelye a Zeneakadémia, a zárógyűlése a fasori református templom volt. Augusztus 11-én este volt a kongresszus nyilvános megnyitása a Zeneakadémia nagytermében. Megnyitó beszédet mondott Sir Harold Mackintosh, a Vasárnapi Iskola Világszövetség elnöke Halifaxból, üdvözlőbeszédre válaszolt J. Kelly, a Világszövetség főtájkára. Augusztus 16-án a budapesti templomokban a konferencia külföldi vendégei prédikáltak.

— **A Hit és Szervezet — faith and order — világmozgalom** theologiai bizottságának gyűlése Gloucesterben Headlam püspöknél aug. 4—17. napjain volt. Mindössze 14 tagja van a bizottságnak a püspökön kívül, de ezek közül is Whitley a titkár, a többiek görögkeleti, svéd, amerikai, francia, angol professzorok és D. Lencz Géza Debrecenköl. Főtárgy volt a kegyelemről szóló tan megbeszélése, mégpedig 1. a kegyelem jelentősége; 2. megigazulás és kegyelem; 3. praedestinatio és electio; 4. szakramentális kegyelem; 5. az egyház, mint a kegyelem adója; 6. Sola gratia. Mindenik tárgyhoz négy-öt előadó volt kijelölve, mely után következett az általános vita. D. Lencz Géza professzor a 3. és 6. pontnál volt az előadó. A bizottsági ülés után következett a Continuation Committee (fenntartó bizottság) gyűlése High Leighben, egy london melletti kastélyban augusztus 18—21-ig bezárólag, Temple yorki érsek elnökelete alatt, mely az összes, egy év alatt történt eseményeket e téren számbavette.

— **Dr. Baltazár Dezső-alapítvány.** Az alsószabolcs-hajduvidéki egyházmegye közgyűlése dr. Baltazár Dezső püspök huszéves püspöki jubileuma alkalmából, a Kálvineum javára Baltazár-alapítványt létesített. Annak idején az egyházkerület dr. Baltazár Dezsőt az alsószabolcs-hajduvidéki egyházmegye esperesi tisztéből hívta el a püspöki székbe.

— **Az erdélyi református egyházközségek** minden karácsony másodnapján az árváknak adják a templomi perselypénzt; ez eddig minden évben meghaladta a 100 000 Leit. — A nagyváradi református egyház a nagyváradi ref. Árvaháznak 1929-ben 23.816, 1930-ban 25.248 Lei perselypénzt juttatott.

— **Előfizetési felhívás.** Egy bázeli tudós-kereskedő nagyszerű könyvét „Kálvin Arca” címmel lefordítottam. Tehát előfizetőket keresek, hogy megjelenhessen a könyv. Előfizetési árát, mihelyt a nyomdával sikerül megállapodnom, előfizetőimmel azonnal közölni fogom. A mű terjedelme 166 negyedrélt oldal csupán s tartalmát illetőleg valóságos fényképsorozat elevenen, hűen, poetikusan, színesen és még sem költött színnel rajzolva meg rövid 166 oldalon a nagy reformátor életét. Az előfizetők jelentkezését a következő címre kérem: Református Lelkészi hivatal, Sancaraul de Mures, p. u. Targu-Mures, Románia.

— A sárospataki református főiskola gimnáziumának angol internátusa, amint már hirt adtunk róla, az elkövetkező 1931—32. tanév szeptemberében nyílik meg. Amiként az igen csinosan kiállított „Értesítő”-ből megtudjuk, célja olyan magyar református ifjakat nevelni, akik szigorú erkölcsi alapon állva és a nemzeti műveltség hagyományos történelmi fejlődésének eredményein iskoláztatva angol nyelvi készségük és a sportokban való gyakorlottságuk (edzettségük) révén az angol felsőbb iskolák (collegék) egyenjogú, rendes hallgatói s ott a magyar nemzet értékes, tudós képviselői lehessenek. Ez angol internátus és konviktus évi díja 1400 pengő.

— A magyarországi Országos Református Lelkészegyesület konferenciájával kapcsolatban augusztus 27-én, a debreceni kollégium oratóriumában megnyitó istentisztelet lesz. Nyolc órakor kezdődik a konferencia, melyen üdvözlések hangzanak el a tiszántúli református egyházkerület, debreceni egyházmegye és egyházközség részéről. A déli közös ebédet az ispotályi egyházrész adja. Dél előtt és délután megbeszélések tartatnak. Este 6 órakor minden templomban evangélikációs istentisztelet lesz. A vacsorát a Dóczi-intézet tornatermében a piacuccai egyházrész adja. Augusztus 28-án lesz a konferencia második napja. Dél előtt a konferencia tagjai palástosan részt vesznek a Tiszántúli egyházkerület jubileumi istentiszteletén és ünnepélyes közgyűlésén. Fél 12 órakor a különböző hatóságok és testületek tisztelegnek dr. Baltazár Dezső püspök előtt. Délben a konferencia tagjai részére dr. Baltazár Dezső püspök tiszteletére gróf Degenfeld Pál főgondnok az Arany Bika disztermében ebédet ad. Délután tanácskozások lesznek három csoportban. Este minden templomban evangélikációs istentisztelet lesz. A vacsorát a konferencia tagjai részére a péterfiauccai egyházrész adja a Dóczi-intézetben. Augusztus 29-én a konferencia folytatása. A konferencia tagjait ebédre a csapóuccai egyházrész. vacsorára a Kossuth uccai egyházrész látja. Este 6 órakor minden templomban evangélikációs istentisztelet. Augusztus 30-án lesz a negyedik Országos Presbiteri Értekezlet. Reggel 8 órakor ünnepi istentisztelet a Nagytemplomban, prédikál dr. Baltazár Dezső püspök. 9 órakor lesz a Zwingli—Kálvin-emléktábla ünnepélyes leleplezése. Ünnepély után felvonulás a Presbiteri Érte-

kezletre a Kossuth uccai templomba. Megnyitó beszédet mond Dókus Ernő, az Egyetemes Konvent elnöke. Az Értekezlet üdvözölni fogja dr. Baltazár Dezső püspököt husz éves püspöki jubileuma kapcsán. Délután vallásos-ünnepély a Nagytemplomban. A vendégeket vacsorára az árpádtéri egyházrész látja. Augusztus 31-én lesz a Lelkészegyesület közgyűlése, ahol az ORLE nevében dr. Baltazár Dezső püspököt Juhász László alelnök üdvözli. A vendégek délben a debreceni egyház vendégei. Délután kirándulás. Vacsorát a mesteruccai egyházrész ad. Szeptember 1-én Dicséretiró Nagy István centennáriumi ünnepélye Hajdúböszörményben, kirándulás Hajduszoboszlóra.

— Hírek a kolozsvári református egyházközségből. A kolozsvári egyházközség nemrégén új főgondnokot választott. Betöltötte néhai főgondnokának, Incze Gerőnek, éveken át üresen maradt helyét. Időközben ugyanis a főgondnoki tisztelet Kócsi Andor ny. táblabíró töltötte be, aki azonban a tiszteről lemondott. Az egyházközség egyhangú bizalommal Kovács András ny. számtanácsost választotta meg főgondnoknak. Az új főgondnok komoly, hitéhez hű, erős felelősségérzéssel megáldott férfiú, akinek működésétől sokat vár az egyházközség. Az egyházközség presbitériuma nemrégén tartott ülésében foglalkozott a Benedek Árpád lelkész lemondásával megüresedett hidelvei lelkészi állás betöltésének kérdésével. A hívek egyrésze Horváth László, jelenleg Hollandiában működő kolozsvári származású ifjú lelkészt kívánta volna az állásra meghívni. E meghívásnál azonban az a nehézség, hogy Horváth László Debrecenben, illetve Budapesten szerzett lelkészi oklevelet és így működése a kultusz törvény által előírt feltételektől van függővé téve. Ismételt gyűlésezések után 21-én foglaltak állást a pályázat mellett, illetve a meghívás ellen és 23-án a meghívás mellett. És így, mivel a meghíváshoz szükséges abszolút többség nem volt meg, az állás pályázat alá bocsáttatik. — Az egyházközség nőszövetségi munkája nagyon szép alkotáshoz jutott. Özv. Stiegler Józsefné méltányolva a Nőszövetségnek a szegény ügy érdekében és különösen a munkaképtelen öregek gondozása tekintetében megindított szép munkáját, egy felállítandó aggmenház céljára hagyományozta végrendeletében házasságát. Az egyházközség a nemes cél érdekében felcserélte ezt a telket egy másik, e célnak inkább megfelelő házával és tel-

kével, a magyar-utcai templommal szemben fekvő régi, szép kerttel rendelkező parochiális épülettel. Az épületet a Nőszövetség megrenováltatta, a kertet gyönyörűen rendbeszedette és az új helyiségben a nagy gonddal vezetett ággház működését meg is kezdte. E telken a gyermekek számára Napközi Otthont is fog nyitni a nőszövetség. — A Magyar utcai körhöz tartozó, de a kör központjától nagyon távol lakó Téglás-ut környékei hivek számára az egyházközség, illetve a parochiális kör gyülekezeti termet épít. Az itteni hivek gondozása eddig a Dr. Schilling Dezső által e célra odaadott házban történt, azonban, miután a kör özv. Pünköszt Pálné adományából telekhez jutott, most már érkezett az idő arra, hogy a régen érzett szükségnek megfelelőleg, felépítsék a gyülekezeti házat.

— A Heidelbergi Káté népszerűsítése.

Egyik budapest-környéki református lelkész írja, hogy a legutóbbi iskolai évben a polgári iskolában és az elemi iskolák V—VI. osztályában vallásitanítási kézikönyvül bevezette a Heidelbergi Kátét. Ennek az eredménye az lett, hogy azóta a gyülekezeti iratterjesztésben a gyülekezet tagjai a Heidelbergi Kátét állandóan vásárolják, úgy hogy eddig csak a lelkészi hivatal után már mintegy 50—60 példány kelt el belőle, természetesen azon kívül, amelyeket a gyermekek a vallásórákon használnak. Ime, ez is azt bizonyítja, hogy a Heidelbergi Kátének még ma is megvan a maga régi ereje és nem szabad azt hinnünk, hogy a XX. század református emberének lelke számára már idegen annak tartalma. Nem véletlen tehát az sem, hogy századokon át oly erővel tudta ez a könyv is táplálni a református gyülekezetek életét. Helyre kell tehát állítani ennek becsületét ma is mindenütt. És mennél jobban és alaposabban fogják magyarázni a lelképásztorok és vallásitanítók, annál jobban építik az anyaszentegyházat és vele együtt a hívő lelkek öntudatát is.

— A görög keleti egyház az orosz bolsevizmus miatt súlyos időket él át, amelyeknek alighanem az lesz a vége, hogy az orosz görög keletiek elszakadnak az általános görög keleti egyháztól. Nyugat-Európában, Franciaországban, Angliában, Olaszországban elég szép számmal élnek görög keletiek, főleg orosz menekül-

tek, kiknek metropolitája Euloge, Párisban tartja székhelyét és innen irányítja a nyugat-európai görög keletiek egyházi életét. Közvetlen főnöke a moszkvai egyházfejedelem. A szovjetországi görög keleti egyházi szervek, hogy egzisztenciájukat megmenthessék, kiegyeztek a szovjettel és nem követnek szovjet-ellenes politikát. Ezzel magyarázható az a különös ukáz, amelyet a moszkvai görög keleti egyházfejedelem küldött most a párisi metropolitának. Moszkva felmondott a párisi főpaprak azzal az indokolással, hogy a különböző nyugat-európai görög keleti templomokban miséket mondatott a Szovjet-Oroszországban kivégzett ellenforradalmárok lelkiüdvéért. A moszkvai egyházfejedelem szerint a párisi metropolita erre nem kapott tőle engedélyt és így súlyos fegyelmi vétséget követett el. Megfosztja tehát a párisi metropolitát tisztétől és kiküldte Moszkvából az új metropolitát, Euleferi személyében. A párisi metropolita nem nyugodott bele ebbe az intézkedésbe és kijelentette, hogy ragaszkodik állásához. Az ügyet ökümeni pátriárkához III. Photion, görög keleti egyház Konstantinápolyban székelő univerzális fejéhez, a görög keletiek pápájához felebbezte meg. Valószínűleg az egyház feje a szovjetizált orosz egyház ellen fog határozatot hozni és ezzel aztán befog következni, hogy az oroszországi egyház teljesen el fog szakadni a többi görög keleti egyháztól.

— **Ki lehet egyháztag?** Erre a kérdésre adott igen komoly és az óházában is megszívlelendő választ az amerikai flinti magyar református egyház presbitériuma, amikor határozatot hozott arra nézve, hogy kiket tekint egyháztagoknak? Kimondták, hogy a jövőben csak azokat tekintik ilyenekül, akik az egyház fentartásából anyagilag is kiveszik részüket, akik a templomi istentiszteleteket lehetőség szerint látogatják, gyermekeiket a keresztség szentségében részesítetik s annak idején megkonfirmáltatják, házasságukra Istennek áldását kérik s évenként legalább egyszer Úrvacsorával élnek. Ha valaki nagy szegénység, vagy betegség miatt nem részesítheti egyházát anyagi segélyben, az ilyen-nel szemben elnéző lesz az egyház. Aki azonban a hitéleti követelmények bármelyikét megszegi, azt egyszerűen kiközösíti az egyházból s őt semmiféle egyházi kiszolgálásban nem részesíti. Akinek nem kell az egyház, annak ne keljen az egyházi szolgálat sem,

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat a rimaszombati ref. egyház II. lelkészi állására. Javadalom: Kézpénz: 2400 korona. Tüzifa: 64 ürköbméter kemény dongfa beszállítva. Az I. B. düllőben 3. f. sz. a. a cserencsényi utnál 500 öl belsőség kert-helyiségül. A tamásfali határban 500 öl szántó-föld. A „Szarvas” düllőben egy darab gyümölcsös. Természetben való lakás a templom udvarban levő házban. Vallástanításért az államtól 680 korona, melyet, ha az állam nem teljesítene, az egyház fizet, az egyház ezért szavatol mindaddig, míg a lelkész vallást tanít. A mezőtelkesi leányegyházból: 369 l. ősi buza, 307 l. zab, 16 méter tüzifa beszállítva. A stó-lából befolyó jövedelem olyképen, hogy amennyiben a lelkészek hetenként felváltva végzik a szolgálatot, a stóla, amely Rimaszombatban meghatározva nincs, hétről-hétre felváltva azt a lelkészt illeti, aki szolgálatban van. A leányegyházban keresztelés, esketés, temetés az e. ker. által meghatározott díjazás szerint. Minden szolgálatukra kötelesek az egyház tagjai a szolgálattevő lelkészt saját költségükön kivinni és behozni. Korpótlék címén ötévenként hatizben 200—200 korona, a helyben eltöltött szolgálat után. 4415 kor. 65 fill. helyi jövedelem után államsegély. Kötelesség: A lelkészi szolgálatnak felváltva a másik lelkésszel, az eddigi beosztás és szokás szerint való teljesítése úgy az anya, mint a leányegyházban. A polgári állami iskolában vallástanítás a törvény által engedélyezett óraszámban s a konfirmációra való előkészítés. Ezenkívül résztvenni tartozik a belmissziói munkákban. A szórványok gondozása és azokban a vallástanítás figyelemmel kísérése és ellenőrzése. Az egyh. I. tcz. 116. §. aiban megszabott kötelességek. A kellően felszerelt pályázatok a gömöri egyh. megye esperesi hivatalához Pelsőcz-Plešivec, ž. XIX. adandók be. jelen pályázati hirdetménynek az egyh. lapban való megjelenésétől számított három héten belül. Az állás 1931. Okt. 1-én foglalandó el.

Péter Mihály püspök.

Pályázat a perbeti ref. anyaegyházhoz tartozó udvardi leányegyház elölkönyörgő tanítói állására. Javadalma: Két szobás lakás mel-léképületekkel, kert, 16 pozsonyi mérő buza, 10 p. mérő árpa, 4 m³ kemény tüzifa behordva, felaprózva, 9 magyar hold szántóföld, melynek adóját ad egyház fizeti (jelenleg 18 q. buza és 4 és 1/2 q. rozsert bérbeadva, mely bérlet még egy évig érvényes) Minden 1/4 telek után 1 petrence széna, 1 petrence szalma, 3 liter bab., 3 fej kender. Temető hasznáért 15 Kc., 4 malomi fuvar. Stóla (Mindezen javadalom 2640. kor.-ra van értékelve). Törvényes államsegély. Kötelessége: a tanítás és az isteni tisztelet végzése. Tanítás nyelve magyar. Pá-

lyázhatnak ref. vallásu, állampolgársággal bíró okleveles férfi tanítók. Az állás 1931. szept. 1-én elfoglalandó. Pályázatok: Reform. lelkészi hivatal Perbate (okres: Stara Dala) címre küldendők 1931. aug. 26-ig *Presbitérium.*

Pályázat. A garanyi ref. egyház a II. tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése az egyháztól 1200 kor. és 336 kor. lakbér. Államsegély. Kötelessége: a kijelölt osztályok vezetése, valamint a női kézimunka tanítása mindkét iskolában. A tanítás nyelve magyar. Pályázhatnak állampolgársággal bíró ref. tanítók vagy tanítónők. Pályázati határidő aug. 28. Ref. Lelkészi Hivatal Ujlak pri Trebišove.

Pályázat. A szőlősgyulai ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a halálozás folytán megüresedett kántor-tanítói állásra. Javadalom: Megfelelő lakás, 7 köblös föld, 10 q. termény, 6 öl fa és 460 kor. kézpénz. 4908 kor-ra értékelve. Pályázhatnak állampolgársággal és oklevéllel bíró ref. tanítók és tanítónők. Kérvények a szőlősgyulai lelkészi hivatalhoz küldendők. Utolsó posta: Černý Ardov.

Ref. presbitérium.

Pályázat. A hardicsai ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a II.-ik tanítói állásra, melynek javadalma 1200 Kc. és 336 Kc lakpénz évnegyedenként kiutalva az egyház pénztárából; továbbá a törvényes államsegély, mely az állás elfoglalása után kérelmezhetik. Állás egy év múlva véglegesítettik. Kötelessége: a kijelölendő osztályok vezetése és az összes évfolyamokon a női kézimunka tanítása. Tanítási nyelv: magyar. Pályázhatnak 1931 szept. hó 6-ig állampolgársággal és nostrifikációs oklevéllel bíró ref. esetleg ág. ev. nőtanítók. Állás azonnal elfoglalandó. Okleveles pályázók hiányában, segéd tanerők kérvénye is figyelembe vétetik. Pályázatok Ref. lelkészi hivatal Hardište pri Trebišov címre küldendők.

Ref. presbitérium.

Pályázat. A kálosai ref. egyház tanítói állására a „Ref. Egyház és Iskola” c. lap július 5-iki számába pályázat hirdettetett, de mivel ez eredménytelen maradt, pályázati határidő meghosszabbítatik 1931 aug. 25-ig. Pályázati kérvények a kálosai ref. lelkészi hivatal címére küldendők. Kálosa p. Fige. *Ref. presbitérium.*

Pályázat hirdettetik a baracscai reform. egyház másod-tanítói állására. Fizetés az egyháztól évi 1200 kor., 360 kor. lakbér, 20 kor. kertválság és megfelelő államsegély. Kötelessége a kijelölendő osztályok tanítása, az egyházépítő munkában való részvétel. Pályázatok a barsi reform. egyházmegye espereséhez f. é. aug. 31-ig adandók be. *Ref. presbitérium.*

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy lóké. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékosagra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda, bármelyik képviselete.

DUNA - BANK

Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglakozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek

— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané noviny, známek povolené fediťelstvom pošty, a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vefké Kapușany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicseri lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Egyházunk súlyosan beteg.

E lap folyó évi 33. számában cikk jelent meg a szerkesztő tollából: „Legyünk szolidárisak!” címmel. A cikk író a nyugdíjintézeti igazgató azon szomorú megállapításából indult ki, hogy milyen szolidárisak vagyunk akkor, midőn a nyugdíjintézeti járulékok nem fizetéséről van szó s tovább folytatja a szolidaritás ismérveinek felsorolását majdnem minden életnyilvánulásainkra való rámutatással. Csak el kell olvasni ezt a cikket figyelmesen s rá lehet mondani, hogy az egyházi életünknek sikerülten megrajzolt képe. Pár évvel ezelőtt én irtam e lapban egy ilyen cikket, én is ilyen tónusban mondtam el véleményemet egyházi életünkről, csak a cikk címében volt közöttünk különbség, én ugyanis a fenti címet adtam cikkemnek. De akkor még nem láttam mindent úgy, mint most a magasabb helyről. E két év óta olyan tapasztalataim vannak, hogy, aki annyira szerettem egyházamat, kétségbe kell esnem annak sorsa felett. Már arra is gondoltam, hogy mindezt a betegséget a legnagyobb nyilvánosság előtt fogom feltárni és meghuzom mintegy a vészharangot, de a lelkiismeretem mindig viszatartott ettől, mert annyi az irigyünk, annyian várnak a halálunkra, hogy ezt az örömet nem voltam képes megszerezni nekik.

Mindenben helyeslem azért, ha a Szerkesztő barátom, bár e szűkebb nyilvánosság előtt, hangot adott lelkiismerete szavának s nem akarja a meggyőződését elfojtani. Csak egy hibája van a cikknek: megállapítja a betegséget, de a gyógyítás eszközeire nem mutatott rá. Elmondta, hogy mennyire szolidárisak vagyunk minden rosszban, de nem mondta meg, hogy a baj gyógyításának egyetlen egy eszköze van: a *felegyelmezés*. Az egyház által hozott szabályren-

deletek, határozatok, törvények szabotálásában meg van a szolidaritás, de a szabotálás megtörésére soha és sehol sem vesszük elő azt a fegyvert, mely ezt a szabotálást megtörni, kiirtani, kipusztítani akarná.

Pedig az egyházunk el fog pusztulni, halálának halálával fog elveszni, ha a felegyelmezés régi kipróbált, tisztos és tiszteletet parancsoló eszközeit ismét életre nem keltjük, de hamarosan, míg az egyházban meg van az életnek egy csöpp szikrája. Csak a vak nem látja, hogy olyan időket élünk, amikor a jó szolidaritásának hiányában elpusztulnak nemzetek, egyházak. Itt van a vallástalanság, itt tombol közöttünk a bolsevizmus. Ez ellen a baj ellen csak úgy lehet felvenni a harcot, hogy amilyen szolidárisak ők a rosszban, olyan szolidárisak valgyunk mi a jóban; ahogy ők összetartanak, egy véleményen vannak a tekintély, a jó erkölcs, a fegyelem összetörésében, rombolásában, olyan egyek vagyunk mi az egyház nagy céljaiban. De hát egyek vagyunk-e mi? Nemcsak azok a jelenségek mutatkoznak meg előttünk, a maguk szörnyű mivoltukban, amelyekre a Szerkesztő ur rámutatott, hanem egyházi életünk az egész vonalon a desoláltság képét mutatja. Csak néhány példát hozok fel. Szabályrendelet, törvény jó rendre nálunk is csak volna, ennek a meghozatalában megvolt a szolidaritás, de meg van-e a megtartásában, az alkalmazásában? Az egyházi törvény elmondja, hogy milyen legyen egy jó ref. ember, egy jó presbiter. Az előbbi, hogy mindenben a Krisztus szerint éljen, az utóbbi, hogy szép életével a többi előtt világitson. És, ha nem Krisztus szerint él, ha nem világit, teszünk valamit? A legfertelmesebb bűnös úgy odaállhat az Ur asztalához, mint a

legtisztább; az életével a Krisztust meghazudtoló presbiter, aki soha templomba nem jár, urvacsorával soha sem él, lehet presbiter. Ilyenre is találtam példát püspöki körutamon (Feled). Az egyházi törvény szépen elmondja, a heidelbergi kátéból tanítgatjuk is hiveinket arra, hogy a lelkipásztort, a tanítót, mint az Isten szent ügyének munkásait meg kell becsülni. És szomorú jelenségeit látjuk annak, hogy a mi egyházunkban milyen tiszteletlenség ütötte fel a fejét a lelkipásztorokkal, a tanítókkal szemben és hogy ez az anarchizmus csak a legtrikább esetben toroltatik meg. Persze, az anarchia nem ismer korlátot, terjed tovább, tör fölfelé, rombolja, pusztítja a felsőbb tekintélyeket is, nem egyszer épen azok részéről, akik maguk is csak úgy szerezhetnek tekintélyt népök előtt, ha példát adnak a felsőbbség iránti tiszteletre. E nagy bajt a magyarországi és jugoszláviai egyházak már felismerték és igyekeznek azokat kiirtani most alkotott törvényeikkel. Csak mi nem vesszük észre az idők jelét. Én is azok közé tartozom, aki minden jó ügy iránt lelkeimmel érdeklődöm. Diák, leány konferenciáknak, belmissiónak, minden szent megmozdulásnak barátja, előbbvivője, felvirágoztatója óhajtanék lenni, de mindez keveset használ, ha le nem nyulunk a baj gyökeréig és szolidárisak nem leszünk ennek a legsúlyosabb bajnak, egyházunk rákfenéjének, megülő gyilkosának, a destructionnak, a szabadosságnak, az anarchikus jelenségeknek a kiirtásában, mert egyházunknak ez egy olyan szégyene, amit tüzzel, vassal ki kell pusztítani, ha csak nem akarjuk, hogy ref. egyházunkra ujjal mutassanak rá, mint a bomlás fészkére; hacsak azt nem akarjuk, hogy oldott kéveként széthulljunk és mar-talékává váljunk a bolsevizmusnak és minden pusztító áramlatnak.

Péter Mihály.

A gazdasági kérdés, mint theologiai kérdés.

Dr. Keller Adolf előadása a kolozsvári theol. fakultáson
tett látogatása alkalmával.

Mindeztideig a nevében kifejezett egység gondolatának a keresztyénség még nem tett eleget. A mi egyházunk az egyházak közösségeiből nem szakíthatja ki magát. Épen így az államok sem élhetnek mint egyedek külön-külön, mert vannak bizonyos problémák, melyeket csak közösen lehet megoldani. Így sem a szocialista, sőt a gazdasági téren sem lehet eredményt elérni, úgy, hogy más ország ne vegyen részt e probléma megoldásában. Például Anglia, amikor felszólalt az alkoholfogyasztás ellen, a bortermelő államokkal találta magát szemközt. Épen így Amerika összeütközésbe került a tarifa-kérdésében az európai államokkal. Pedig a gazdasági problémák együttes megoldására

mindenekfelett azért van szükség, mert az amerikai gyémántkőszőrülők között és az afrikai gyémántmezőkön kiütött (1929) munkanélküliség óta olyan hatalmas probléma lett ez, hogy millió és millió ember sorsa függ e probléma megoldásától. Ez a probléma egyelőre nem látszik theologiai problémának, de ha lényegére, indító okára nézünk, azonnal azzá lesz. A mai gazdaság az egyén törvénye alatt áll, az általános többlet-produkció elgépiesíti, mechanizálja az ember életét. A Rajna vidékén tett látogatása alkalmával tapasztalta, a „zuzó vaskeze- ket”, a mechanizmus hatalmát, amely olyan csodálatos tökéletességre fejlődött, mintha már értelme is lenne. A szociálpolitikus Sombart szerint: a gép szellemiesül.

A tőke internacionális Oda folyik, ahová a titkos erő vonja, pedig a tőkének nincs hite. Annyira devalválódott a pénz értéke, hogy például a schweizi bankok már egy %-ot is alig adnak reá, sőt el sem fogadják! De hogy milyen rettentő kinövései vannak a mai gazdasági rendszernek, azt látjuk abból, hogy az ausztráliai gyapott-termelő azért panaszkodik, mert igen gyorsan nő juhái hátán a gyapju; a chikágói kávétermelők, a kanadai gabonatermelők a tengerbe sülyesztik, illetve elégetik az értéktelenné vált termésüket s addig a világ másikként, például Kinában 100 ezrek halnak éhen és mindenütt a világon sok ember van, aki rongyokat is alig tud magának venni. De a tőke teljesen befolyásolja szellemi életünket is s amennyiben pedig a lélekre s szellemre hat, theologiai kérdés, amely mellett az egyház nem mehet el közömbösen. A huszmillió munkanélküli keresztyénnek való munkaadás keresztyén probléma, a sokmillió éhező és meztelen táplálása és felruházása keresztyén probléma. A lelkiismeret szemét a világ legnagyobb elméi megérezték már magukon s ezért gyűltek össze a munkanélküliség problémájának megoldására: Washingtonba, hol a világ eme krízisét akarták megoldani, az élet értékével foglalkozók. — Megrázó volt látni, hogy még a szakemberek is megdöbbentek a „világkrízisen” és semmi konkrét tanácsot, szabályt, törvényt nem tudtak adni, csupán egészen általános „irányelveket”. Itt Erdélyben is érezhető a gazdasági kérdés egyénenként, bár a munka kérdése nem olyan aggasztó, de eokonomiai hatása itt is érezhető. Az egész világ kérde: mi az értelme a gazdaságnak?, mit jelent az ember számára a gazdaság keresztyén szempontból? E nagy kérdést keresztyén, theologiai szempontból, tehát ker. theol. szempontból kell nézni. Ma különösen szükséges a gazdaságot kérdésessé tenni, mert a keresztyénségnek épen az élet értelmére nézve van értéke s addig az egész gazdasági élet ma gépezet. „Pedig mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkében kárt vall (Ján. 26:26)”. A mai gazdasági rendszer vak gyáriasítása min-

den munkakedvet megöl, a munka igazi értelmét meghamisítja. Például a Rajna mellékén egy autógyárban látta, hogy az autó úgy készül el, hogy a munkások mindenikének csak egy-egy mozdulatot kell tennie, s így élő mechanizmussá válik. Vagy például egy londoni csokoládégyárban látta, hogy ezer és ezer lány éveken, egész munkáséletén át csak azt a piros kis cukor pontocskát tette reá a kész csokoládébonbonokra. A munka ezen mechanizálása ma probléma. Minket pedig az érdekel, hogy a teológia mit tesz a kérdés megoldására. A teologus mindent az Evangéliummal magyaráz, az Evangélium pedig három megoldó gondolatot ad: 1. A lélek gondolata, mely alatt azt érti, hogy míg a mai gazdasági folyamat a középpontba „a dolgot” helyezi, addig a keresztyénség a lelket. 2. A gazdasági igazságszolgáltatás gondolata, amely reá mutat arra, hogy mennyire igazságtalan az, hogy például Angliában 4—5 tröszt a tőkének jó 40%-át tartja kezében; általában a világ mai helyzetét a gazdasági igazságtalansággal jellemezhetjük. A keresztyénségnek hivatása, hogy társadalmi igazságosságot teremtsen és felmutassa a szociális feladatokat, a lelkiségünk feladatát, mert bár az Evangélium nem ad gazdasági és szociális programot, inspirációt ad, amelyet gyakorlatlatta kell tennünk. 3. A keresztyén közösség gondolata. Ma még nincs keresztyén közösség. A mai keresztyénség csak társaság. És ezt a nagy különbséget egy nemzetgazdász (!) látta meg. Ma vannak kartellek, trösztök, érdekgazdasági társulások, és mindezekben a keresztyén közösség gondolata nem érvényesül. Pedig a keresztyénség a szolidaritás, szolgálat, áldozatosság törvénye. A gazdaság öntörvénykezést nem igényelhet, hanem az embernek kell szolgálni Istennek és az embernek. A keresztyénség így tölti be feladatát. A stockholmi mozgalom is ezt akarja megvalósítani: 1925-ben a világ egyházainak konferenciája volt itt, mely a szociális gazdasági kérdés megoldásának gondolatát akarta valósággá tenni: a gyakorlatba bevinni. Bár szemére vetették e konferenciának, hogy külső mozgalmat képvisel, a tény az, hogy a konferenciának és ebből folyó u. nevezett stockholmi mozgalomnak munkája hitből folyik. Ez a munka tehát az egyházak hitéből született, abból a gondolatból, hogy egész életünkkel Krisztusnak tartozunk s jogunk van várni Isten országát. A keresztyén világ dogmatikai hitvallást adott, de azzal keveset törődött, hogy a gazdasági téren etikailag mit hisz és mit vall. A mai ifjúságot a szekszuális kérdés, a szülőket a születés korlátozásának gondolata a foglalkoztatja, de ezen a téren nincsenek kérdéseik. Sőt! az egyház sem nyilatkozott, hogy a hitnek mi a feladata. Amerika már 1908-ban adott ki szociális credo-t, de az egyetemes keresztyénség még „stockholmig” nem állított össze szociális credo-t, Stockholm is csak indítást

adott ennek kidolgozása érdekében. A stockholmi munkaközösség nem volt denominális jellegű, még az orthodox egyház is csatlakozott hozzá, csupán a római egyház vonta ki ebből is, mint mindenből magát; tehát ez is mutatja azt, hogy általános probléma lett a gazdasági kérdések teológiai megoldása. Ma látjuk, hogy ez elméleti megoldás, szív és lelkiismereti kérdés kell, hogy legyen. Ezzel a kérdéssel egy egész speciális teológiai kérdés függ össze: a „teológiai fordítás” problémája, amely alatt nemcsak a nyelv lefordítását értjük, hanem ez úgy értendő, hogy az amerikai aktivizmus hajtóerejének titkát ki fordítja le a mi nyelvünkre, hogy megérthessük, vagy például ki képes a református józanságot az anglikán gondolkozással megértetni. Isten segítségének a tétlen várása egyenlő az erőknek nem tőle való várásával, egyenesen istengyalázás számba vehető. Így az ökonomikus feladat teológiai kérdéssé válik. Az egyes egyház eddig csak saját határán belül dolgozott s egyik egyház a másik számára kérdés volt. Barth szerint a katolicizmus a protestántizmusnak kérdése s nem tudja, hogy vajon a katolicizmusnak a protestántizmus kérdése-e? A nagy munkaközösség felénk irányuló kérdés. Ezt kell megnéznünk, hogy mi az egyes egyház speciális kharizmája, hogy melyik egyház mivel járul a szociális kérdés megoldásához? Az egyháznak határozott feladata van a nyomor leküzdését illetően, nem elegendő annak egyszerű teoretikus látása, hanem praktikusán kell segíteni rajta. Lehet, hogy az egyház szolgálói, funkcionáriusai teoretikusán fel vannak vértelve a nyomor leküzdésére; lehet, hogy vannak ideáik, elveik, lehet, hogy erre vonatkozólag is vannak törvényeik, de az a fontos, hogy amikor elébük áll a nyomor, mit tesznek. — Példát mond el: egy vasárnapi iskolai tanítónő jutalomképet ad egy gyermeknek, aki szorgalmasan látogatta a vasárnapi iskolát és azt mondja neki, hogy tegye otthon fel a falra. A gyermek így válaszol erre: a mi lakásunknak nincs fala! A tanítónő nem tudva megérteni a gyermeket, elmegy a lakásukra és megdöbbenve látja, hogy egy kis szobában három család lakik és pedig olyan módon, hogy a szobareszek egymástól zsineggel vannak elkerítve. Ilyen eset száz és száz adódik, vajjon mit tesz ilyenkor az egyház, vagy funkcionáriusa! Vajjon itt csak államgazdasági kérdés forog-e fenn, vagy etikai is lett a kérdés, vajjon itt nem utal-e minden a keresztyén közösség kérdésére? Itt tehát emberi felelőségről van szó, emberestvérünk iránt való felelőségről, tehát a kérdés teológiai kérdéssé lett, mert így nézve a gazdasági szükség eltűnt, mert így nézve a gazdasági probléma: tehát a mi feladatunk lett ennek megoldása. E kérdések megoldására nemzetközi társadalmi intézet a mi orgánumunk: az egyház. Mi egyesek ebben közössége vagyunk az internációnak, s nekünk jól

esik tudnunk, hogy fajon, nemzetben, nyelven túl a világ-közösség tagjai vagyunk, mert mi az egyház, az Anyaszentegyház közösségében vagyunk. A munkásmozgalom már megteremtette az összetartás, az egymásiránti felelősség gondolatát, mi ezen kérdések megoldását s e kérdések megoldásában való vezetést tisztán a munkásvezéreknek engedjük át, vagy az egyház is megkivánja benne a maga részét? Mert a valóság az, hogyha nem az Evangélium kényszerít erre, akkor a nyomor fog kényszeríteni. Azt nem lehet állítani, hogy a munkáságnak nincs érdeklődése az Evangélium iránt s azt sem mondhatjuk ki, hogy őket terheli a felelősség, ha eltávolodtak tőle, mert az egyház nem fordított elég gondot rájuk, a munkanélküliség kérdéséhez tehát a munkások kérdése is szorosan odatartozik, ez is szociális kérdés.

Minket a konkrét nyomor kényszerít az új, keresztyén realizmusra, amely világproblémában, a „Weltkrisis“-ben az emberi felelősség problémáját akarja megtalálni. És ez a probléma isteni megigazítás problémája. Az igaz, hogy távol látszik állani ettől a világ iparainak discussiója, talán távol áll látszólag a teológiától a munkanélküliség kérdése, mégis az egyház kérdése ez. S ha az erdélyi egyház a maga kicsiségében akkora nagy terhet hordozva, aktíve nem is tud résztvenni az egyházak eme közös problémájának megoldásában, úgy távolról is közel jöhet imádságában: a stockholmi konferenciára egy názáreti gyermek kalapácsot küldött s amikor az elnöklő Soederblum érsek a kalapáccsal az asztalra ütött, mindenkor érezték a gyűlés tagjai, hogy nem az ismeretlen katona, de az ismeretlen gyermek van mindig velük: így kell mindenkinek együttéreznie ezzel a problémával, amelyet csak közösen lehet megoldani.

Megoldások, módok, talán még eszközök sem állanak a stockholmi mozgalomnak, az egyházak egyesítését szolgáló akciónak, sem a munkanélküliség kérdésének megoldásában fáradozóknak rendelkezésére, de mindnyájan meg kell éreznünk, hogy mint az a kis gyermek éreztette jelenlétét ahányszor az elnöki kalapács az asztalra ütött, úgy mindenkinek legalább imádságban kell naponként hordoznia ezeket a látszólag a teológiától távol álló és mégis szívébe márkoló problémákat...

(Kálvinista Világ.)

Leánykonferenciák.

I. Nagykálna.

Augusztus 20-án volt megtartva a VI. Ref. leánykonferencia Nagykálnán, amelyre többszáz leány jött össze, hogy ezekben a nehéz időkben kétségesszerű erővel boruljanak le az élő Isten szármolyához, találkozzanak lélekben azzal,

aki egyedül képes megvigasztalni, megerősíteni és meggyógyítani a beteg lelkeket: az Ur Jézus Krisztussal.

A konferenciát megelőzőleg 8 órakor 6 csoportba oszolva bibliára volt tartva János XV. 1-17. versei alapján, mely után a jelenlevők közös áhitatra a templomba gyülekeztek össze, ahol Boldizsár György mohii lelkész hirdette Isten ígését.

Istentisztelet után következett a konferencia megalakulása. A konferencia megválasztotta diszelnökké: Patay Károly esperest, elnökké: Sörös Béla losonci lelkészt, theologiai igazgatót, alelnökké: Konta Károly kiskálnai lelkészt, jegyzökké: Becz Arankát és Árki Máriát.

Sörös Béla elnök tartalmas megnyitó beszédében visszapillantást vetett az elmúlt 6 évre, amióta leánykonferenciák folynak, és örömmel állapította meg, hogy a rendezőség hívó szavára mindég megfelelő volt a válasz a leányok részéről, amennyiben a nagykálnai leánykonferenciára is nagyszámban jöttek össze a leányok Szlovenszko minden részéről, hogy Istenországa építésében résztvegyenek. A konferencia irányelvül a hit és szolgálat eszméjét jelölte meg. S üdvözölte Patay Károly esperest 50. éves lelkészi és 25. éves esperesi szolgálatának évfordulója alkalmával a konferencia nevében.

Az elnöki megnyitó után Patay Károly esperes az egyházmegye, Rácz Lajos a nagykálnai egyház, Sergió Carile olasz theologus az olaszországi protestánsok nevében üdvözölte a konferenciát.

Ezután Zsemlye Lajos hetényi lelkész tartotta meg előadását: „A szolgálat értékei” címen. Az életből vett példákkal bizonyította, hogy az igaz keresztyén életnek értéket a másokért feláldozott élet ad.

Majd Nagy Sándor lelketyönyörködtető orgona játéka következett, mely után dr. Kenessey Kálmán meteorologus: „Hogyan világít a lélek” címen tartott értékes előadást. Előadásában azt fejtegette, hogy mint lehet és mint kell minden emberi léleknek Isten lelkétől meggyulva világító lélekké válnia.

A konferencia délelőtti előadásait Patay Károly esperes bensőséges imája zárta be.

Délután Agyagási Sándor dr. garamvezekényi lelkész: „A falusi leány a gazdaságban” címen arról beszélt, hogy miként kell a falusi leányoknak hozzájárulni a termelés fokozásához és mint viseljék magukat a családban mint fogyasztók, azaz szállítsák le igényeiket s legyenek szerények.

Soós Endre nagyodi lelkész: „Mit jelent a templom a ref. leány számára” címen arról tartott előadást, hogy miként kell a ref. leánynak a gyülekezeti istentiszteletre készülni s miként kell viselni magát az istentisztelet alatt, hogy az ránézve az Istennel való találkozás legyen.

Czirók Béla nagysallói segédlelkész: „Egy református leány keresztyén munkaalkalma” címen fejtegette azokat az alkalmakat és lehetőségeket, amelyek előtte állnak minden ref. leánynak, ha munkálkodni akar Istenországáért.

Este gyülekezeti ünnepély volt, mely alkalmával Pap József kissároi lelkész emelkedett szellemű imádságot mondott, Czeglédy Pál garamsallói lelkész mélyen járó beszédében az Istenországa javait állította szembe a földi javakkal. A nagykálnai férfikar, továbbá Patay Mancsi szavalata, Becz Aranka kellemesen csengő szülő éneke Simon József szeszta ref. lelkész orgona kísérete mellett: mély hatást keltek. Majd a nagykálnai ref. egyház nevében Konta Károly lelkész bucsuzott el a konferenciától, végül Sörös Béla elnök bezárta a konferenciát, megköszönte a nagykálnai gyülekezet szeretetét s az összesereglettek őszinte részvételét a konferencián. A konferencia tagjai ezután a „Mindig velem Uram” kezdetű ének hangjai mellett hazafelé indultak!

Az ungi református egyházmegye

lelkészi és tanítói egyesülete f. hó 13-án Nagykaposon, Ujlaky Sándor elnök vezetése mellett egy minden tekintetben értékes és nagy érdeklődést tanúsító összejövetelt tartott.

Az értekezlet főtárgyát képezte Kálniczky János bezői ref. lelkész nagy körültekintéssel és alaposan megírt értekezése azon általános mindnyájunkat érdeklő témáról: Hogyan védekezzünk a szekták ellen, különös figyelemmel a szlovák gyülekezetekben mutatkozó russelista tanok terjeszkedésére?

Az értekezlet Ujlaky Sándor, Dr. Magda Sándor, Gönczy Pál, Erdélyi Mihály és Dr. Sutka István tapasztalatokban gazdag hozzászólása után kimondotta, hogy a szekták elleni védekezés főbb eszközei: minden körülmények között a belmissziós munkák intenzív bevezetése, vallásos estélyek tartása, ingyenes iratterjesztés bevezetése és ami sok helyen a védekezésnek ugyyszólván alfája és omegája: a személyes lelkiközösség kifejlesztése és tartása lelkész és gyülekezete hívei között. Ugyancsak nagy súly fektetendő gyülekezeteink jövő vendő tagjainak: a gyermekek és az ifjuság vallásos irányban való nevelésére.

Értekezlet tárgyát képezte Gencsy Béla szürtei lelkész által felvetett reverzális-adások kérdése.

Tudvalévő dolog, hogy a Ref. Egyház és Iskola hivatalos lap egyik utóbbi számában dr. Magda Sándor főszerkesztő tollából napvilágot látott azon megszívlelendő cikk, amelyben szóvá teszi azon üzérkedéseket és eljárásokat, amelyek a katolicizmus papjai által ügyszólván

ván napról-napra sérelmesen érintik protestáns egyházainkat. Az 1926 évi törvény, bár a reverzálisok adását, kierőszakolását szigorúan megtiltja, mégis lépten-nyomon halljuk a katolikus papok által kierőszakolt reverzális adásokat s még szomorubb, hogy ha a protestáns presbiteriumok retorziós intézkedésekkel élnek, akkor eljárásukért az állam őket megbünteti. Ha valahol, ugy ezen a téren szükséges az egyöntetű eljárás életbeléptetése. Egyházi törvényeink bár módot fognak nyújtani az ezen vétséget elkövető egyháztagjainkkal való retorziós intézkedések megtételére, míg ezek megtörténnének, e. m. értekezlet kimondja, hogy a presbiteriumok ezen tárgyban hozott határozataira hivatkozással, híveink a szószékről figyelmeztetendők, hogy azon egyháztagok, akik mindkét nemem levő gyermekeiket a törvény ellenére a más vallásuaknak odaigérik és más vallásban nevelik, azok semmi néven nevezendő egyházi szolgálatban nem részesítendők, tőlük egyházi adó nem szedendő és el nem fogadható.

Ugyancsak nagy érdeklődést váltottak ki Ujlaky Sándor értekezleti elnök azon figyelemreméltó előterjesztései és utbaigazításai, amelyek a mai nehézségi körülmények között a gazdasági helyzetre, általános testi-lelki nyomoruságra való tekintettel gyülekezeteinkben alkalmazandók lennének; ha valamikor, ugy most ott kell tartani a kezünket a gyülekezet lelki ütőerén, hogy megóvjuk a teljes anyagi és lelki romlásától és pusztulástól szeretve féltett népünket.

Ha valamikor, ugy most szükséges és elmulaszthatatlan kötelessége a lelkipásztoroknak hangsúlyozni a hit megtartó és csodatevő erejét s a lelkeket arra irányozni, hogy a mai nyomoruságos helyzetből csak az Istennél, illetve az Istenhez van a kivezető út.

Értekezlet végeztével eltávoztunk azzal a boldog tudattal, hogy a lélek fegyverének felvétele, anyaszentegyházunk ügyének szolgálata és építése tekintetében sok ilyen áldásos és egymást lelkesítő, bajaink orvoslására reá mutatni tudó értekezletekre lenne szükségünk.

G. B.

H I R E K

Dr. BALTAZÁR DEZSŐ

Az elmúlt héten folytak le Debrecenben az Országos Református Lelkészegyesület s az Országos Presbiteri Értekezlet ünnepi ülései, amelyeken az egész Magyarország református-sága ünnepelte Debrecen nagy püspökét hivatalbalépésének 20 éves fordulóján. Baltazár

Dezsőnek a magyar református egyház érdekében vívott eredményes harcai és maradandó, építő munkája méltók arra, hogy az ő ünneplése és hatalmas teljesítményeinek elismerése messze tullanterjedjen a mai Magyarország szűk határain. Az elmúlt héten az egész világ magyar reformátusságának legalább lélekben el kellett zárándokolnia a kálvinista Rómába, hogy meghajtsa elismerésének lobogóját az előtt a férfiu előtt, aki törhetetlen akaraterővel, félelem és megalkuvás nélkül áll őrt évtizedek óta a Kálvinista Sion védelemre szoruló posztjain. Magyar református ember előtt szükségtelen Baltazár Dezső kiváló egyéniségéről, munkáiról és érdemeiről beszélni; az utódállamokban, vagy a legtávolabbi világrészekben ismerik nevét, amellyel már elválaszthatatlanul össze van forrva, mint fogalommal a kálvinista hit, erő és aktivitás. Azok közé a nagy és rendkívüli egyéniségek közé tartozik, akiknek nemcsak barátai és tisztelői, hanem ellenségei is vannak, még a református egyház keretén belül is; azonban, ha csupán arra az építő munkára és maradandó alkotásokra tekintünk, amelyeket az általa alakított s a megalakulásától vezetése alatt álló Országos Református Lelkészei egyesület létrehozott: el kell hallgatnia a gáncs és rosszindulatu kritika hangjának. Mi csehszlovákiai magyar reformátusok szívünk meleg szeretetével s a nagyrabecsülés tiszteletadásával csatlakozunk az ünneplő sereghez s kérjük az Istent, hogy Baltazár Dezsőt sokáig tartsa meg a sokfelől szorongatott református egyházunk védelmére és bomladozó falainak építésére.

— **Adományok a felállítandó ref. tanítóképzőre.** A rimaszombati püspöki hivatalból vettük a következő sorokat: A református egyháznak egyik megoldásra váró s legégetőbb problémája a tanító-képző intézet felállítása. Ez ügyben a konvent vezetősége májusban elég kedvező auspiciumok között már tárgyalta is a minisztériumban. Az intézet székhelyéért két város versenyez: Rimaszombat és Komárom. A rimaszombati egyház e célra fejedelmi ajánlatot tett: felajánlotta a gimnázium melletti impozáns telkét és az épület felépítésére 400,000. koronát, amelyből 200,000 k. készen van a takarékpénztárban. Már egyes nemes lelkű emberek is megmozdultak. Tegnap megjelent a püspöki hivatalban Percz Samu nyug. városi tanácsos, buzgó presbiter és a püspök kezébe letett a tanítóképző javára 5000 koronát, a losonci theo-

lógia javára pedig 1000 koronát. Ime a mustármag el van vetve. Minden nagy és szent alkotásnak kicsiny volt a kezdete. A protestantizmus minden közművelődési intézményét a lelkek áldozatkészsége teremtette meg. Református tanítóképző nélkül gyökerében van megtámadva a magyar református egyház élete. Az idők nehezek, sötétek, de a sötétségben ragyognak ki a nagy lelkek. Hogy az egyesek szívében meg van az érdeklődés a nagyszabású terv iránt, a leirt eset is bizonyítja. A Bethesda tava megmozdult. Az első hullámgyűrű után következni kell a többinek. Biztosra vesszük, hogy mikorra a tanítóképző ügyével a konvent állandó bizottsága legközelebb megint foglalkozni fog, az érdeklődés újabb jelekben fog megnyilatkozni, mert akármilyen súlyos időket élünk, mégis csak előre kell mennünk.

— **Lelkészerterkezetlet.** A komáromi református egyházmegye lelkészei augusztus 24-én délelőtt Csiba Imre egyházmegyei tanácsbíró, lelkészerterkezetleti elnök vezetésével ülést tartottak Komáromban a kollégium nagytermében. A lelkészerterkezetlet több fontos ügygel foglalkozott és többek között javaslatot fogadott el az egyházi iskoláknál működő tanítók szabadságolásának szabályozására; állást foglalt a lelkészek elmaradt kongruájának rendszeres kiutalására nézve és annak megsűrgetését javasolta. Az egyház kebelében működő különböző vallásos irányu, belmissziót végző egyesületek, valamint egyházi énekkarok alapszabályokkal való ellátását javasolja a közgyűlésnek, annak kimondása mellett, hogy csak az egyházmegye által jóváhagyott alapszabályokkal alakulhatnak meg ezek az egyesületek és működésüket csak is alapszabállyal rendelkező egyesületek folytathatják. Még számos egyházi és iskolai ügyben foglalt állást a lelkészerterkezetlet, mely a hozott határozatokra vonatkozó javaslatokat fölterjesztette az egyházmegyei közgyűléshez.

— **Orgonaavatás Garamszentgyörgyön.** A garamszentgyörgyi ref. egyház augusztus 9-én avatta fel ünnepélyes keretek között új orgonáját, amely Csető Károly egyháztág hithűségét és lelkes áldozatkészségét dicséri. (Az orgona 25,500 Ké-ba került.) Az orgonaavatási beszédet Patay Károly esperes mondotta, mély hatást keltve. Nagy Sándor tanár szólaltatta meg ezután az új orgonát a hívek igaz gyönyörűségére. Az egyházi énekkar szép éneke után

a Kuliffay testvérek, a hajdani garamszentgyörgyi ref. lelkész unokáinak énekkettőse keltett mély benyomást. Majd Papp József kissárói lelkész hirdette az Isten ígését a szószekekről, lélekemelő beszédben fejtegette az orgona hivatását az istentiszteletek hatásainak emelésében. A délutáni istentiszteleten Szüics Árpád szutori lelkész prédikált.

— **A japán kormány** elhatározta, hogy ő fizeti azoknak a keresztyén misszionáriusoknak a költségeit, akik a japán birtokban levő Marsall-szigeteken működnek. A kormány semmiféle feltételt nem kötött ki a misszionáriusokkal szemben, csupán azt, hogy időről-időre tegyenek jelentést a munkásságukról. Amit még egyetlen „keresztyén” állam sem tett meg, t. i. misszionáriusok fizetésének elvállalását, azt egy nem-keresztyén kormány megtette.

— **Lelkészwálasztás.** A pezsztentlőrinci gyülekezet Mányoki Sándor mohácsi lelkészt választotta meg lelképásztorául.

— **A Presbiteri Világszövetség** keleti csoportja a délfranciaországi Mazametben tartja ülését szeptember 16—24. között.

— **Nyolc ország egyeteme** jelentette be eddig részvételét a pápai főiskola négyszázéves jubileumára.

— **Özvegségre jutott református lelkész** házvezetőnőt és anyahelyettest keres, aki háztartása vezetését és 3 gyermekének (3—7 évesek) gondozását vállalná. Özvegy papnék és tanítónék előnyben. Cim a szerkesztőségben.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A fornosi ref. egyház presbiteriuma az eltávozás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. I. Javadalma: 1.) Tanítói fizetésül: 20 köből őszi vegyes termény (főleg buza) és faár a hivektől, egyház megyei kamat 1 kor. 90 f., 4 kat. hold kaszáló (kítűnő), melyekkel az egyház a 4908 ék.-t biztosítja, és államsegély. 2.) Kántori fizetésül: 13 kat. hold szántóföld, 6 drb. legelő jog használata, stóla. Földek adóját $\frac{1}{4}$ részben az egyház fizeti. 3.) El nem választható kántortanítói javadalom: Jó karban levő lakás, kerttel. II. Kötelesség: a mindennapi I-VIII. osztályu gyermekek tanítása, kántori teendők végzése, kamonikus órákon és lelkész akadályoztatása

esetén istentisztelet végzése, énekkar tanítása és vezetése, egyháztársadalmi munkában segédkezés. Pályázhatnak állampolgársággal, oklevéllel bíró ref. tanítók. Kellően felszerelt kérvények 1931. szept. 19-ig lelkészi hivatalhoz Fornos up. Munkács, Podkap. Russ küldendők. Személyes megjelenés javasoltatik, de az egyház vasuti költséget nem ad. Az állás azonnal elfoglalandó.
Presbitérium.

Pályázat. Az ipolypásztói (pastovcei) ref. egyház elhalálozás folytán megüresedett orgonista-kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 1.) Tisztességes lakás, mely most fog épülni. Eddig a tanító saját házában lakott. 2.) 24 pozsonyi mérő buza=15 hektoliter. 3.) Négy öl kemény tűzifa házhoz szállítva. 4.) Kézpénzfizetés 46 korona. 5.) Ismétlő iskolások tanításáért 46 korona. E két utóbbit a községi pénztár fizeti. 6.) Szántóföld (I. osztályu) 6 kat. hold 1057 □-öl, melynek adóját az egyház fizeti. 7.) Borváltság, mely gabonában adatik, minden szőlősgazdától 2 $\frac{1}{2}$ liter. 8.) Munkaváltság 20 korona. 9.) Stóla. Tanítási nyelv magyar. Kötelessége: a kijelölt osztályok tanítása, a lelkész filiában létekor és egyébkor, amikor erre szükség van, az istentisztelet végzése. Pályázati határidő szeptember 20. Kellőképen felszerelt kérvények az esperesi hivatalhoz küldendők. Alsószecse, p. p. Alsóvárád.

Ref. presbiterium.

Pályázat. A balazséri ref. egyház presbiteriuma pályázatot hirdet kántor-tanítói állásra. Javadalom: Megfelelő lakás, 15 kat. hold s 722 □-öl szántóföld egytagban. 10 q. termény, 388 k. készpénz, összesen 4908 kor-ra értékelve. Pályázhatnak állampolgársággal és oklevéllel bíró ref. tanítók. Amennyiben oklevéllel bíró egyén nem pályázna, hajlandó az egyház középiskolai végzettséggel bíró egyént is megválasztani. Pályázati határidő szept. hó 6-ig. Pályázatok Ref. lelkészi Hivatal Nagybecsény Podk. Russ címre küldendők.

Ref. presbiterium.

Pályázat. Az alsólánci ref. iskolaszék pályázatot hirdet 1931/32. iskolai tanévre az ideiglenesen engedélyezett II. tanítói állásra. Fizetés az egyháztól egy évre 1200 Ké, 300 Ké. lakbér, 25 Ké kertváltság és államsegély. Tanítási nyelv magyar. Szabályszerűen felszerelt kérvények szept. 21-ig adandók be a felsőlánci ref. lelkészi hivatalhoz p. Buzita.

Ref. presbiterium.

Pályázat. A jastrebi (Magyarsas) ref. egyház presbiteriuma a Ref. Egyház és Iskola f. évi 27-ik számában kántor-tanítói állásra meghirdetett pályázata határidejét szeptember hó 15-ig meghosszabbítja.
Ref. presbiterium.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA

rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA - BANK

Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szóráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca, Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novin. známek povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA”-val
Kapusany címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Kapunyitás.

Az új tanév elejével ismét megnyitlak iskoláink kapui, hogy befogadják gyermekeinket és hintegessék beléjük a hitnek és tudásnak áldott magvait. Nem új munka az, ami most kezdődik, évszázadok, sőt ezredek át vezetnek ennek nyomai, ahol egy-egy esztendő alig jön számításba. Mégis meg-megállunk, hacsak egy pillanatra is minden iskolai év küszöbén, hogy a múlt tapasztalatain a jövő feladatait, iskolai munkánk célkitűzéseit mérlegeljük, latolgassuk.

Iskoláink fontosságát és a bennük folyó munka értékét mindnyájan tudjuk és átérezzük. Ez a mi református keresztyén hitünknek és a mi magyar nemzeti kultúránknak egyik legerősebb védbástyája. Éppen ezért mi nemcsak végtelen szeretettel és ragaszkodással viseljük iskoláink iránt, hanem féltő gonddal örködünk felettük és éber figyelemmel kísérjük munkásságukat. Segítő kezünk ott van mindig, bár szűken méretett ki számunkra a világi gazdagság, az elismerés és hálás köszönetben sem átkarkodunk, viszont azonban nem hallgatjuk el, ha szükségesnek mutatkozik, a jóindulatu figyelmeztetéseket sem.

Nehéz, szorongatott időkben, mint amilyeneket most élünk, súlyosabb feladatok hárulnak mindnyájunkra, így kiváltképpen iskoláinkra is. Magunkra-hagyatottságunk, létünk, fennmaradásunkért folytatott küzdelmeink robusztus keresztjei mellé a mindennapi kenyér aggasztó gondjai is ránk szakadtak és mindezeket el kell tudni viselnünk. Meg kell acéloznunk minden lelki erőnket: *a hitet, a bizalmat és a reményiséget*, mert csak ezekkel leszünk képesek megküzdni a veszedelmekkel.

Hála legyen a jó Istennek, eddig iskoláinknál minden munkánkban, bajunkban hű támo-

gatasra találtunk. Meg vagyunk győződve róla, hogy ez a reánk következő, sötétnek látszó jövőben is így lesz; iskoláink teljesíteni fogják kötelességüket és tanítóink, kiket az isteni-gondviselés iskoláink élére állított, szívük-lelkük teljes szeretetével és tehetségük minden erejével anyaszentegyházunk és magyarságunk javára fognak tovább munkálkodni.

Iskoláink színvonala a legszélesebb körökben is elismerést vívott ki. Az itteni, szlovenszkoí viszonyokat véve alapul, még a legelfogultabb véleményező is kénytelen elismerni, hogy a magyar református iskolák az elsők között szerepelnek. Mert jóllehet, iskoláink a nevelői és oktatói munka között nem tesznek különbséget, mégis *a nevelői tevékenység óriási fontosságát belátva*, ezt sohasem engedik az oktatói munkától meg rövidíteni s ez által biztosítják azt, hogy a belőlük kikerült nemzedék egyházunknak hű, öntudatos, buzgó fiaivá, magyarságunknak s az egész társadalomnak pedig hasznos tagjaivá lehessenek. Ez a reánk következő súlyos esztendő lesz a próbaköve annak, vajjon *a mai iskolák megfelelnek-e hivatásuknak: tudnak-e nevelni igazi „emberek”-et!*

Iskoláink munkássága elé mi a legnagyobb reményekkel nézhetünk és nem kell félnünk a jövőtől. Nem tagadjuk azonban, hogy vannak aggodalmaink. Aggodalmainkat azonban nem iskoláink s nem a mi buzgó tanítótestvéreink okozzák, hanem azon szomorú körülmény, hogy fogyatkoznak a munkások és nincs semmi utánpótlás. Iskoláinkba a kidőlt érdemes tanítóink helyett nem tudunk ifju, új munkásokat állítani és ma már ott állunk, hogy *iskoláinkban csak 50-60% a megfelelő, okleveles tanító*, míg a többi helyeken kénytelenek vagyunk képesítés

nélküli, nem református vallású, ideiglenes tanerőket beállítani.

Szomorú állapotainkat legszembetűnőbben bizonyítja az alábbi hivatalos statisztika, mely

még a múlt évi, 1930. november 1-i adatokat tünteti fel, de amelynél a mai tényleges állapotok egész bizonyosan még szomorubbak:

Egyházmegyék	Idő	A tanítói állások száma	A tanítói állás betöltve:			A tanító vallása:	
			rendes tanítóval	helyettes tanítóval	üresedésben	református	más vallású
Barsi	1918-ban	52	52	—	—	52	—
	1930-ban	55	52	3	—	53	2
Komáromi	1918-ban	81	81	—	—	81	—
	1930-ban	102	72	27	3	94	5
Gömöri	1918-ban	61	61	—	—	61	—
	1930-ban	66	40	26	—	64	2
Abaujtonnai	1918-ban	27	27	—	—	27	—
	1930-ban	22	14	8	—	18	4
Alsózempléni	1918-ban	15	15	—	—	15	—
	1930-ban	16	16	—	—	15	1
Felsőzempléni	1918-ban	33	33	—	—	33	—
	1930-ban	30	15	10	5	20	5
Ungi (szlovenszkói)	1918-ban	26	19	6	1	20	5
	1930-ban	26	15	8	3	18	5
Ungi (kárpátaljai)	1918-ban	8	6	2	—	8	—
	1930-ban	8	6	2	—	8	—
Beregi	1918-ban	34	29	5	—	34	—
	1930-ban	39	29	10	—	32	7
Máramaros ugocsai	1918-ban	22	22	—	—	22	—
	1930-ban	22	12	10	—	16	6
Összesen:	1918-ban	359	345	13	1	353	5
	1930-ban	386	271	104	11	338	37

Ez adatok az 1918. évi állapotokkal összehasonlítva tüntetik fel a helyzetet, hogy a számok annál beszédesebben figyelmeztessenek a szomorú valóságra. Mert míg iskoláink száma ez idő alatt, — a leépített és szlováknyelvű iskolák beszámításával, — több mint 15 %-kal szaporodott, addig a rendes, okleveles s református vallású tanítóink száma nem hogy ugyanannyival növekedett volna, hanem több mint 20 %-kal csökkent; a más vallású tanítóink száma pedig a 10 %-ot is túl haladja.

Azonban, hogy még tisztábban lássuk a szomorú valóság mellett a jövő veszedelmeit, hivatkozunk a „kis iskolatörvény” 5. §. 1. bekezdésének rendelkezésére, mely szerint: „Az 1932-33. tanévre és a további évekre a tanulók legmagasabb száma az egyosztályos iskolákban 50-re és a többi elemi iskolákban 60-ra szállítatik le.” Azaz, iskoláink száma a közeljövőben

még mindig emelkedni fog, mert hiszen a törvény intézkedései alól nem mentesíthetjük magunkat, tanítóink számát azonban nemhogy emelni tudnánk, hanem utánpótlás hiányában a mai létszám is folyton és folyton csak apadni fog.

Mindenki előtt világos lehet, hogy ha e téren nem történik sürgős és gyökeres intézkedés, iskoláink utja a biztos pusztulás, katasztrófa felé vezet! *A lét és nemlét nagy kérdéséről van szó, amely a jelen pillanatokban dől el, mert később már hiábavaló lesz minden próbálkozás, vagy erőfeszítés.* És nem kellene majd idegen kényszerítő erők iskoláink elvételeire, önként fogjuk azokat átadni, magunk fogunk kérni nem református vallású, vagy talán nem is magyarnyelvű tanerőket, mert gyermekeinket a teljes tudatlanságban majd mégsem hagyhatjuk.

A segítséget ne várjuk senkitől! A jelen és közelmúlt legfényesebb bizonyítékai annak, hogy a mi iskoláink számára tanítókról senki sem gondoskodik. Hiszen az itt élő összes magyarság számára csak egyetlen egy magyartan nyelvű tanítóképző működik: a bratislavai áll. szlovák tanítóképző mellett egy párhuzamos magyar osztály, de ez is csak négy év óta áll fenn és csak két váltakozó évfolyamban működik, minden két évben kibocsájtván 30-40 tanítót. S ha ez mind református vallású volna, akkor is csak éppen hogy elég lenne a mi iskoláink számára; de alig van közöttük 4-5, s ezek sem részesülnek abban a kiképzésben, amelyet a mi elsőrendű egyházi érdekeink igényelnek.

A felénk tornyosuló veszedelmeket, csak egy református magyartannyelvű tanítóképző felállításával háríthatjuk el fejünk felől. Mindnyájan érezzük ennek szükségességét és egyházunk közvéleményében is gyökeret vert már ennek tudata. Egyetemes konventünk tavaszi ülésén egyhangulag kimondta a református tanítóképzőnek felállítását, a rimaszombati református egyház pedig oly fényes ajándékot nyújtott az intézet felállításához: — több mint 800 négyszögöles ingyen telket és 400 ezer Kč-t —, hogy minden reményünk meg lehet arra, hogy a jövő tanév elejére tanítóképzőnket megnyithatjuk. A már folyamatban lévő előmunkálatok alapján megállapíthatjuk, hogy a felállításnak és fenttartásnak, ha azt egyetemes egyházunk a saját erejéből kívánja megtenni, semmi néven nevezendő törvényes akadálya nincs, sőt méltán remélhetjük, hogy megvalósulása esetén, bizonyos segélyezésben, az állam részéről is részesülhetünk. A fentartási költségek, még a legrosszabb esetben sem haladhatják túl az évi 100—120 ezer Kč-t, úgyhogy ez a helyzet ránk nézve megoldhatatlanságot nem képezhet, csak legyen bizó hitünk és ebből fakadó erőnk, reménységünk!

Sok és nagy megpróbáltatásokon ment már keresztül a mi nemzetségünk, súlyosabb csapások és nagyobb terhek alatt sem roskadtak össze atyáink vállai! Nem lehetünk méltatlan fiai őseinknek, félre tehát a kishitűséggel és vessük minden bizodal munkát a mi megtartó Istenünkbe!

Nyiljanak meg tehát nagy örvendéssel iskoláink kapui és azt a hitet, reménységet a mi bennünket éltet, plántálják bele unokáink ártatlan szívébe. (B. m.)

A kamocsai ref. egyház történetéből.

(Felolvasta a kamocsai Országos Ref. Leánykonferencián Boross Kálmán helyi lelkész)

Nagytitzt. Sörös Béla elnök urunk *egyházunk életéből* címmel kívánt tőlem előadást. Mivel a történelem az életnek tanítómestere,

talán nem lesz érdektelen, ha községünknek ezen történelmi nevezetességű napján, az ünnepélyes gyülekezet előtt egyházunk jelen és jövő élete érdekében, a multból idézve szerzünk tanulságot és sok küzdelmet átszenvedett kálvinista keresztyén hitünkhöz ragaszkodást.

Az idegenek előtt nagy kérdés lehet, hogy Kamocsa a két szomszédos, tisztán róm. kath. vallású nagyközség Guta és Szimó között hogyan maradhatott meg a vallásüldözések idejében tisztán református vallásúnak?

Kamocsa mint jobbágy község létezett már a reformáció előtt 200 évvel is. *Magyarország vármegyei és városai* című monográfiában okleveles felemlítés van arról, hogy Kamocsának 1468 évben a Csuzyak voltak a földesurai. 1540-ben már több birtokos ismeretes. Ugymint a Dévayak, Szentmihályiak, Szentpéteryek. Majd új adományt nyertek: Felpécsey Ferencz, Kapócsy Imre. 1705-ben Rétey György kurucz ezredes táborozott itt. Majd 1756 és 60-ban Ocskay Mihály és Ordódy Antal említtetnek, mint birtokos urai a községnek. Ezek után gróf Hunyady, gróf Amade, majd Balogh, Csuzy, Rozsos, Tynay, Kollár, Naszruti, Vágh, Pyber, Lieszkóvszky, Ghyczy és Petrics családok szerepelnek mint földesurak.

Ha ezen neveket vizsgáljuk még nagyobb kérdés marad megfajtatlanul előttünk, tudván, hogy ezen földesurak legnagyobb részben római kath. vallásúak voltak. Némi világosságot nyújt az említett történelmi műnek ezen szomorú feljegyzése: *„A török világban elpusztult (Kamocsa) és ennek következtében szerepel egy ideig nyitramegyei pusztaként.”*

1711 évtől megvannak anyakönyveink. *Csekefalvi András* akkori lelkész ilyen bejegyzése olvasható: *„Az előbb említett predikátornak fia Dániel, Érsekújvár elfoglalása idején sátorban, vagy táborban született.”* Ebben az ekklezsiában sem pápisták sem más vallású emberek nem laktak, hanem mindnyájan *reformátusok*. (Nevezetes ez a 220 éves feljegyzés azért is, mert se protestánsnak, se kálvinistának, se helv. hitvallásúnak, hanem mostani törvényes nevünkön reformátusnak nevezi.) Majd így szól a feljegyzés: *A sok háboruban vették ugyan némely pápisták ide be ideig való szállásra magukat, mint bátorosabb helyre, de lecsendesedvén a háboru, kiki régi lakóhelyére visszament. Van ugyan helyi hagyomány, hogy a cseh üldözés idején ide vették magukat a csehek és itt mint valami barlangban lappangtak s halálzáróssal éltenek.* (A történelemnek szeszélyes forgása, hogy nekem holnap traktusi bíróság elé kell állanom azért, hogy mult év okt. 28-án templomunkban a cseh himnusz nem lett énekelve.)

A hiányos feljegyzések és szájhagyományok szerint Csekefalvi András előtt már 10 lelkész volt a kamocsai ref. gyülekezetnek. Ezek névszerint fel vannak tüntetve. Igen valószínű,

hogy a vallás üldözések elől ide menekült és nádasokban bujdosó csehek hozták és terjesztették itt el a huszita eszméket és Kamocsa reformációja még a nagy reformáció előtt megkezdődött a nép között.

Az 1700-as évek legelején kamocsai lelkész volt *Megyeri Besnyei György*, kiről igen fontos feljegyzés ez: „Esperessége alatt csak öt ekklezsia volt virágzó az *ürményi traktusban*, u. m. Kamocsa, ezelőtt a komjáthi traktushoz tartozott, de hogy csak maga maradt meg a sok üldözésekben, az *ürményi traktushoz* csatoltatt. Martos is ennek esperessége alatt volt, Madar, Dunaradvány, Réthe és egyéb árva ekklezsiák, vagyis olyanok, melyeknek nem volt lelkészük.” Meghalván *Megyeri Besnyei György* esperes, halálával elmúlt az *ürményi traktus* is, csak a hire maradt meg, mert Réthe, Martos, Madar és Dunaradvány a komáromi szent társasághoz adatták magukat. Tatai Sámuel kamocsai predikátor csak maga akara lenni, de a szent ekklezsia előljárói jobbnak itélték, hogy ők is a komáromi traktusnak tagjai legyenek.

Sem időnk nincs, se célunk nem lehet egyházunk történetének rendszeres ismertetése, csak a jelenkor által jobbnak nevezett régi idők jellemzésére említem fel ezen történelmi adatot: „1760-ban Komáromban a nemes vármege rendes közgyűlésén, decz. 2-án akamocsai lakosoknak megengedettett imaházuk és haranglábuk romjainak kijavítása *az előbbi minőségben és nagyságban*. Ugyanakkor a templom falai mellé oszlopokat is akartak állítani, hogy a tetjét tartanák, mivel sövényből voltak az oldalai, de az akkori szolgabíró Nedeczky József ur ebben igen ellenkezett.” Csak az ellenséges indulatu főszolgabíró halálával szűnt meg a sok és költséges instantiázás.

A mostani téglatemplom 1787-ben épült, de 1856-ban olyan óriási tűzvész volt, hogy a fél falu, templomával, lelkészlak és iskolájával leégett. Csak vármegyei és országos gyűtésekkel volt képes a falu egyházi épületeit újból felépíttetni.

Az 1764-iki egyházi *szabályrendeletből* idézem ezeket: „Valaki az Urnak napján és sátoros ünnepeken *szekéren*, kocsin a faluból kimégyen büntetése lészen egy rénes forint, ha lóháton 10 garas, ha gyalog 5 garas. A muzsikáltatás szombat estye, vasárnap és a sátoros ünnepekben sem a kocsmán, sem pedig magános házaknál nem lészen szabad és ha valamejy gazda házána megengedi, 12 korbáccsal büntetődik meg. Ez naptól fogva az Isten házat kerülők, az Ur vacsorájával nem élők a Canon szerint (hanem ha megtérnek) az Anyaszentegyháztól elszakaszthatnak. Az ifju legényeknek leányokhoz való éjszakai járások egyáltalán megtiltatott és ha valaki e tilalom ellen cselekszik 12 pálczával büntetetik.”

1766-iki bejegyzés: Mivel az árva ekklezsiákból (Martos, Magyarsoók) jó idején elszoktak jönni isteni tiszteletre hozzánk, az éneklést is elunják a templomban, ennek felette sokaknak Bibliájok nincs, azért rendeltetett, hogy a reggeli predikáció előtt, minden vasárnap és egyéb ünnepekben az oskola mester a predikáló székéből renddel olvassa a Bibliát. Fáradságáért adatik egy királyi arany esztendeig.

Talán sokan ma már, ezen rádiós, mozi, repülő világban megmosolyogják ezen szigorú kálvini szabályrendeleteket és csodálkoznak azon, hogy őseink miért vetették magukat alá az egyházi fenytéknek és miért követték meg az egyházat maguk megalázásával? En azonban itt látom magyarázatát annak, hogy Kamocsa mint valamely külön kis köztársaság megtudott maradni 400 éven keresztül bibliás református hitében.

Leánykonferenciák.

II. Kamocsa, aug. 22.-23.

Az egyetemes konventünk bizottságának rendezésében megtartott ez idei leánykonferenciák sorozatában az időrend szerint második volt a kamocsai leánykonferencia, amely minden tekintetben, úgy a megrendezést mint a lelki hatásokat illetőleg a legteljesebb siker jegyében folyt le. Dacára a mindenütt érezhető gazdasági válságnak és az ez idei rettenetesen gyenge termésnek, a kamocsai ref. gyülekezet tagjai teljes készséggel nyitották meg a konferenciára érkező tömegek előtt a hajlékukat és ami a legfontosabb: a szívüket is. Ezzel a kamocsai ref. hivek tanubizonyságot tettek egyházunk iránti áldozatos, beszédes tettekben megnyilvánuló szeretetükről. Ez a magyaros vendégszeretet azután nagyban hozzájárult a konferencia lelkihatásainak kimélyítéséhez. A konferencia megszervezése és előkészítése kitűnő volt, ezt a nehéz és fáradságos munkát a kamocsai ref. leány kör tagjai, élükön agilis vezetőjükkal: Boross Matilddal nagy körültekintéssel s buzgalommal végezték el. Ennek tulajdonítható azután, hogy a minden felől érkező nagy tömegek elhelyezése minden nehézség és fennakadás nélkül megtörténhetett.

Részt vett a konferencián: Nagy Nándor a komáromi egyházmegye köztiszteletnek örvendő gondnoka, számos gyülekezeti lelkipásztora és tanító s mintegy 300 leány köri tag.

A konferencia első napja aug. 22-én, szombaton biblia körök tartásával kezdődött, melyet Beke Kálmán ekecsi lelkész imája vezetett be, utána az összefoglaló templomi áhitatot Papp József nagysárái lelkész végezte. Ezután következett a konferencia vezetőségének megválasztása. Hogy a megjelentek kifejezésre juttassák a vendéglátó gyülekezet lelkipásztorával

Boross Kálmánnal szemben a nagyrebecsülésüket és tiszteletüket, nagy lelkesedéssel megválasztották a konferencia tiszteletbeli elnökének, mint aki eddigi munkálkodásával a ref. evangélicizációs mozgalom rendíthetetlen s eredményes munkát lemutató hívének bizonyult. A konferencia elnöke Sörös Béla losonci lelkipásztor s theol. igazgató lett, alelnökei: Sándor Benő negyedi lelkész, Dr. Kenessey Kálmán egyház megyei tanácsbíró, — titkárja: Szöke István rozsnói lelkész, jegyzői: Fekets Ella és Boross Matild.

A konferencia diszelnökének Boross Kálmán lelkipásztornak lelkes üdvözlő szavai után Sörös Béla tartotta meg tartalmas megnyitó beszédjét, amelyben vázolta a konferenciák tartásának szükségességét. E lelkeket megragadó megnyitó beszéd után a konferencia első előadója: Kenessey Kálmán dr. egyh. megyei tanácsbíró tartotta meg: „Hogyan világít a lélek?” című előadását. Krisztust állította oda mint követendő eszményképet, akivel szemben a leány lelkek teendője tőle átvenni a fény sugarakat, megújítani az egyéni sziveket előtte s azután tovább sugároztatni azt a sötét világra. Szöke István: „Amikor az asszony uralkodik” címmel történelmi előadást tartott a tőle megszokott alapossággal s lelkesedéssel, vázolta Mária Terézia uralkodásának egyházunkra gyakorolt katasztrófális romboló hatását. Délután folyamán „Az evangélium mint szabadságlevél” címmel Lengyel József abaujszini lelkész az Evangéliumnak a női lélekre gyakorolt életszépítő hatásáról beszélt, Simon József szeszta lelkész pedig a zsoltár s a gyülekezeti éneklés hitéletet mélyítő hatásáról s szerepéről szólt. Sörös Endre nagyodi lelkipásztor előadása arról szólott, hogyan lehet építő a leánylelek számára a gyülekezeti istentisztelet rendszeres látogatása.

A konferencia második napján vasárnap a környező ref. gyülekezetekből még hatalmasabb tömeg gyűlt össze, úgy hogy a nagy méretű s befogadó képességű kamocsai templom kicsinynek bizonyult. A gyülekezeti istentiszteletet Sörös Béla végezte kinek hatalmas bizonyágtétele igen mély hatást gyakorolt az egybesereglett közönségre. A konferencia összes résztvevői boldogan érezték Isten Lelkének jelenlétét s megnyitották a lelküket Isten üzenete előtt. Utána Zsemlye Lajos hetényi lelkipásztor megtartotta: „A szolgálat értékei” cím alatt hirdetett előadását. A lelkek elé Krisztust állította oda, mint a szolgálat örök eszményképét, beszélt a szolgálatról mint életformáról, amely megváltoztatja a világ arcát. A délutáni istentiszteletet hatalmas néptömeg előtt szintén Zsemlye Lajos hetényi lelkipásztor végezte. Az együtt maradó áhitatos gyülekezet előtt Boross Kálmán lelkipásztor tartotta meg lelkiismeretesen kidolgozott, igen alapos előadását, melyben vázolta a kamocsai egyházköz-

ség multját, küzdelmes szenvedéseit, hogy a jelen tanuljon meg a multba visszatekintve, erős lélekkel bizni a jövőben. Nagy Sándor theol. szénior konferenciát befejező előadásában egy cseh ifjusági konferencia lefolyását ismertette.

A konferenciát élénkké tették az egyes előadások közt elhangzó szavakat s énekszámokat. A konferencia befejezésekor Boross Kálmán lelkipásztor bucsubeszédjében meghatottan tekintett vissza a konferencia két napjára, amely nagyban hozzájárult az Isten országának a leány lelkekben való tovább építéséhez. Sörös Béla a konferencia elnöke ezután megköszönte a helybeli gyülekezet magyaros vendégszeretetét a lelkipásztor és családjának gondos előkészítő munkáját lelkes szavakkal buzdította a jelenlevő leánykörtagokat egyházunk mellett hűségre s szeretetre, és a lelkihátásokban olyan gazdag konferenciát a „Mindig velem Uram!” kezdetű református himnusznak a gyülekezet által történt elénekeltetésével zárta be.

E konferencia hangos bizonyossága annak, hogy minél nehezebbek a külső viszonyok, annál közelebb jön hozzánk az Isten!

Patay Tibor.

Az ungi egyházmegye

1931 augusztus hó 25-én Nagykaposon a református templomban tartotta őszi közgyűlést.

Mint minden alkalommal, úgy mostan is a harang imádságra hívó szavára a gyűlés alkotó és kiküldött tagjai reggeli Istentisztelere a templomba gyűltek össze, ahol Erdélyi Mihály csicseri segédlelkész imádkozott. Istentisztelet után Szücs István esperes buzugó imádsága és Bernáth Zoltán főgondnok gyűléstmegnyitó szavai hangzottak el.

Gyűlésünk tárgysorozata, bár alig egy néhány hónapja, hogy tavaszi közgyűlést tartottunk, mégis 47 pontra szaporodott föl. A legtöbb tárgy azokról az elszomorító bajokról és nehézségekről tesz tanubizonyosságot, amelyek a mai világot uralják és nem kimélik anyaszent-egyházainkat sem.

Csodálatos a mi népünk kitartása és egyház iránti szeretete, már maga az egész protestáns egyház története a csodaszámba menő munkája a léleknek. Egyházát, iskoláját a protestáns ember úgy fenntartotta, úgy óvta, őrizte, mint a saját életét — talán még jobban, mégis a mai napon amikor gyűlésünk főpontjait Egyed Béla tanügyi bizottsági elnök jelentése, no meg az egyes egyházak iskolafejlesztésére beérkezett jelentései képezték, valami szomorú és aggasztó érzés vett rajtunk erőt. Egyik egyház a másik után, tele panasszal, huzavonako-

dással, nem másért, mint az állami hatóságok — különösen a mi körzetünkben a tanfelügyelőségek — által kierőszakolt második tanerők beállítása, tantermek építése miatt. Sok helyen bizony, bizony, talán meg is fogyatkozott már az igazi kálvinista lélek, önző egyéni érdekből egyes hitvány lelkek a nép gazdasági megkímélését és pénztelen voltát tekintetbe nem véve, nem néznek, nem kimélnek sem egyháztagokat, sem polgártársaikat, hanem a sokkal többre kerülő és többé *egyházinak* nem nevezhető községi iskolákat akarnak a népre, a gyülekezetekre reá erőszakolni.

Elszomorító különösen közgyűlésünk azon megállapítása, hogy az egyes szlovák gyülekezetekben (Solymos, Felsőröcse) a felekezeti iskolákat feladták, illetve az egyik helyen a kormány által bezáratott. Igen sokszor amint az majd a vizsgálat során ki is fog tűnni, — bár vádolni senkit sem akarunk — az egyházak presbiteriumának nemtörődömsége miatt, pl. Solymoson, három kormányintést kap az egyház iskolaügyből kifolyólag és egyházi felettes hatóságunk már csak akkor nyer tudomást arról, mikor az iskola az állami hatóságok által bezáratott.

Elszomorító a helyzet azokban a községekben is, ahol a második tanterem felépült, bizony ebben sem teljes az örömünk. Több egyház, amely kimondotta iskolája fejlesztését, csak úgy tud eleget tenni kötelezettségének, hogy kölcsönt kér és kölcsönt vesz fel. Bizony, bizony csak az látszik abból, hogy az elszegényedésnek, anyagi pusztulásnak a szélein állunk.

Kétségbeesnünk azonban mégsem kell, mert a testi szegénység megvan ugyan, de annál nagyobb a lélek gazdagsága.

Nagy az Úr az ő bölcsességében, mikor a legnagyobb a szükség, mikor a paizsos férfiú a nyomor, a kétség verdesi egyházunk hajóját, akkor nyújt segítő kezét, akkor küld új harcosokat közzénk. Közgyűlésünkön két új világi tanácsbíró lépett egyházmegyénk hajójára *Dr. Lengyel László* e. ker. világi főjegyző, királyhalmeci ügyvéd és *Ritoók Lajos* nagygejőci földbirtokos személyében.

Mi hívtuk, kértük őket, bár nem egyházmegyénk területén élnek, tudva azt, hogy az Isten országában nincs határ, nincs távolság, nincs elválasztás, ők meghallgatták kérő szavunkat, jöttek igaz kálvinista lélekkel, magyaros kitarló erővel, szent esküt fogadva mellénk léptek, a zászlót, a Krisztus zászlaját az igazság és szeretet szent evangéliumát kezükbe ragadták és velünk együtt elindultak: adja az Isten, hogy munkálkodásuk egyházmegyénknek üdvére, az Isten országának pedig dicsőségére lehessen.

Iskolai ügyeken kívül pallói templomépítés, csapi egyház kölcsöne s több pánaszos ügy

nyert elintézt. A solymosi egyházba mint káplán-tanító Bittó Béla s. lelkész bekebelezetett.

Közmegnyugvással vette tudomásul közgyűlés az esperes azon bejelentését, amely a gyűlésen jutott tudomására, hogy az állami hatóságok végre, valahára elintézték az évek óta szolgálatképtelen Pataky Pál ungtarnóci lelkész-társunk nyugdíjaztatása iránt beadott kérvényét; így a tarnóci lelkészi állás adminisztrálása is már véglegesen elintéztet nyer.

Egy fegyelmi ügy letárgyalása után a gyűlés délutáni órákban ért véget. Adja a teremtő Isten, hogy egyházmegyénk hajója a jövőben békésebb és nyugodtabb vizekre evezhessen.
G. B.

H I R E K

— **A beretkei árvaházból.** A konvent árvaházi bizottsága augusztus 26-án gyűlésezett Beretkén. Ismételten felvett 6 árvát és 1 diakonissza növendéket a beretkei árvaházba. Az elmúlt 3 év alatt összesen 39 árva talált otthont az árvaházban. Az árvák mai létszáma 31. Örömmel vette tudomásul a bizottság a szlovenszkói ungi egyházmegye 1931. évi 24 és 38. számú közgyűlési határozatait, amelyekben 1930 január 1-től minden lelkész és tanító részéről 60—60 koronát, az egyházak részéről pedig lélekszám szerint 10 fillért ajánlott fel évi hozzájárulás címén a beretkei árvaház részére, amelyet minden évben az egyházlátogatási díjakkal szed be és elrendeli, hogy a népiskolák növendékei közt minden évben egyszer rendezzenek gyűjtést a beretkei árvaház javára. Felkéri a bizottság az esperes urat, illetve az egyházmegyét, hogy az árvaház részére megszavazott járulékokat az esperesi vizsgálat alkalmával szedjék be. — *Boza Lajos* serkei igazgató tanító, a gömöri ref. tanító egyesület elnöke, tekintettel arra, hogy nyugalomba vonul, az árvaházi bizottsági tagságról lemondott. Kijelentette azonban, hogy 120 korona árvaházi évi járulékát, amelyet csak mint aktiv tanító volt köteles fizetni, mint nyugalmazott tanító is fizetni fogja minden évben élete végéig. — *Kedves vendégek.* A szlovenszkói országos tanító egyesület több tagja, élükön Kovács Alajos elnökkel a nyáron meglátogatta a beretkei árvaházat. Az árvaház hálával gondol erre a látogatásra, amelyben rendkívül értékes, lelkes, melegsivű barátokra talált. — *Blechner Mór* izraelita fakereskedő megszólította Torna-

ján az árvaház igazgatóját, hogy valyon beküldte-e ő már az idén az ő 20 koronáját az árvaháznak. Mert amint mondta, ő is kötelezőnek tartja, hogy minden évben legalább 20 koronát küldjön és így gondoljon az árvaházra. Blechner Mór zsidó ember. Még csak nem is gondolhat arra, hogy valaha valami haszna legyen az árvaházból és mégis kötelességének tartja, hogy segítse. A kapernaumi százados hite megisméllődik. Ebből jön az a felelőségteljes szeretet, amelyet ma már a keresztyének közt keveset találni. — *A beretkei árvaház az egyetemes református egyházé.* Tudja-e ezt minden református? Érti-e, hogy azzal szemben, amit Isten neki adott, kötelezettségei vannak? Ha nem tudja, miért nem tudja? Ha nem érzi, miért nem érzi? Az árvaház január 1-től mostanáig annyi adományt sem kapott, amennyiből 30 árva 2 hónapon át jól tud lakni. Miért nem? Kik a felelősök?

— **Uj theologiai doktor.** Az aberdeeni egyetemen Farkas Pál volt pápai, majd debreceni theologust summa cum laude theol. doktorrá avatták.

— **Luther Bibliája megkerült.** Néhány évvel ezelőtt Luthernek 1522-ben kiadott, ritka és nagyértékű Bibliája, melyet Halléban őriztek, eltűnt. Hiába keresték, a 100,000 márkára becsült könyv nem került meg. Most megtalálták egy éjjeli őrnél, akit a könyvtárból elbocsátottak. Az őr magával vitte a Bibliát, elakarta adni, de mivel igazolásra szólították fel, seholsen boldogult. A Biblia visszakerült helyére, a megtévedt őrt pedig fogságra vetették.

— **A sárospataki főiskola jubileumára kiírt óda-pályázat eredménye.** A sárospataki hirneves református főiskola közeljövőben tartandó jubileumára a rendezőség óda-pályázatot hirdetett. A beérkezett verseket most bírálta meg a bizottság. Az első díjat Szabó László franklini (amerikai) református lelkész, a második díjat Szigethy Ferenc sajoszentpéteri református lelkész kapta. Dicséretben részesítették másik két vers szerzőit, Makay Kálmán alsóvadászi református lelkészt és Gulyás József dr. református főiskolai tanárt.

— **Magyar reformátusok élete Sao Paulóban.** Hosszu évtizedes kitartó munka után sikerült a brazíliai Sao Paulóban lakó magyar reformátusoknak megalakítani gyülekezetüket.

Az átkos magyar betegség, a széthuzás nagyon megnehezítette törekvésüket s most végre sikerült megtartani az első magyar anyanyelvű református istentiszteletet és megalakítani a sao paulo-i magyar református presbitériumot. A gyülekezet megalakítása nagyrészt Ötvös Sándor Pécsről kikerült derék iparos fáradhatatlan munkájának köszönhető. Istentiszteleti céljaikra ideiglenesen a sao paulo-i brazil reformátusok engedték át templomukat. A presbitérium 17 tagból áll. Megalakították a ref. nőegyletet, énekkart, rendesen tartanak konfirmációi előkészítőt az ifjuság számára. Március 15-én jól sikerült emlékűnnepet rendeztek, melyen Boglár Lajos sao pauloi magyar konzul is résztvett. Az ünnepi beszédet Ötvös Lajos presbiter tartotta. Az előadás után Boglár Lajos konzul meghatott beszédben méltatta a nap jelentőségét és további kitartó munkára buzdította a gyülekezetet.

— **A római egyház papjai** Angliában is hirdetni kezdték, hogy a protestáns papok előtt kötött házasság nem érvényes. Most Angliában törvényt akarnak hozni és súlyos büntetéssel akarják sujtani azokat, akik az állami törvények által megengedett és előírt protestáns egyházi szertartást kisebbíteni akarják. Nálunk sem ártana így eljárni.

— **A pápai főiskola hősihalottainak emlékművét** már elhelyezték a főiskola első emeleti falába, melyet a jubileum alkalmával ünnepélyesen fognak leleplezni. A bronz emlékmű nagyon szép alkotás s gyönyörűen díszíti az iskola első emeleti falát a lépcsőfeljáráttal szemben. A bronz reliefet körülmenő márványkereten egy főiskolai tanár, négy theologus s 18 gimnáziumi tanuló neve van bevésve, mint akik a világháboruban haltak hősi halált.

— **A Keresztyén Ifjusági Egyesület lengyelországi konferenciája.** A Keresztyén Ifjusági Egyesület lengyelországi szervezete Krakóban nemzetközi konferenciát tart, melynek ideje alatt a résztvevők megtekintik az egész Lengyelországot.

— **Özvegységre jutott ref. lelkész** házvezetőnőt és anyahelyetttest keres, aki háztartása vezetését és 3 gyermekének (3-7 évesek) gondozását vállalná. Özvegypapnék és tanítónéklőnyben. Cim a szerkesztőségben.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA - BANK

Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Üzhorod, Kishid ucca, Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” Vefké Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csiicseri lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Négyszáz éves kálvinista csillag.

Van-e pápai diák, aki édes szeretettel ne gondolna kedves Alma Mátérére, a Pápai Református Főiskolára, amely mostmár ime négyszáz hosszú esztendő óta világít mindenfelé, ahol csak magyar kálvinista szív dobog?! Nagyön méltó tehát ez a négyszázados jubileumi alkalom arra, hogy mi, szlovenszkói és ruszinszkói magyar kálvinisták is szenteljünk néhány sort lapjainkban ennek a vérrel és könnyel, tenger aggodalommal és heves forró szeretettel fentartott csillagunknak.

Hiszen olyan sokan vagyunk itt volt pápai diákok!

Mi, kik falai között szárnyaltunk fel a tudomány világába, kik kebelén nőttünk fel emberekké, tudjuk jól..., emlékezünk reá..., hogy könnyes szemekkel és sziveinkben édes-bus érzésekkel szoktunk bucsut venni tőle, mikor behajtottuk az utolsó tankönyvet, letettük az utolsó vizsgát s szívünkben feltörve, ajkunkon felcsendült az elmaradhatatlan, a felejthetetlen „Ballag már a vén diák...” édes melódiája, beharsogta a hatalmas folyosókat és termekeket, hogy tudtuladja az Alma Maternek szívével táplált, édes fiainak bucsuzását.

Istenem, de sok vén diák is elballagott már onnan négyszáz esztendő óta!

Ha lapozgatjuk négyszáz éves multját, ezt a zivataros, kálváriás multat, mennyi lángoló szívet, mennyi önfeláldozó szeretetet látunk ott tündökölni!

Az az eperfa ott a pecséten, mily különös emlékeztetés!

Azok a törhetetlen akaratu, evangéliumi lelkü, öreg professzorok és diákok ott az eperfa alatt, az iskolából kiüzve!

Oh, talán nem is maradt más birtokuk akkor, csak a Bibliájuk!

És a bibliáslelkü névtelenek e mennyei szent tulajdon fundamentomára építették fel a tudomány megszentelt csarnokát, ... a halálraitelt Alma Mater élete meg volt mentve!

De még sokszor beborult az ég felette... Csak a hit világított. De az aztán fényesen ragyogott!

Szegény jó öreg Sellyei István és Kocsi Csergő Bálint, csergő láncba vert gályarabok, bizony nekik sem volt más világosságuk, csak a hitük.

Majd a későbbiek egész sora. Mándi Márton István, Bocsor. Tóth Ferenc, Tarczy: ezek az izig-vérig kálvinista, tudós pedagógusok. Milyen világos látásu vezérek, milyen gyöngéd lelkü ápolói az Alma Maternek! Ők vették le a gyászfátyolt a 300 évig, korbácsolt, szegény Alma Mater homlokáról. Ők neveltek meleg szeretetükkel és csodás bölcsességükkel olyan szellemóriásokat, akiknek nevei nagyon fényesen ragyognak történelmünk lapjain.

„Öreg Bocsor”, ahogy Bocsor István professzort nevezték Pápán abban az időben, 50 éves tanári működésének jubileuma alkalmával ezt felelte az ünneplő beszédekre: „En 50 év óta tántoríthatatlanul lobogtatom önök előtt a világosság és szabadság szövétnekeit. De e szövétnekek már kihullanak öreg kezeimből. Oh vegyék fel önök helyettem e kihulló fáklyákat s ha majd egyszer e fáklyákat koporsóm körül lobogtatják, emlékezzenek meg akkor is öreg tanárjuk e kérelméről.”

És valóban felvették azt a fáklyát tanítványai, az a csillagszemü kiskörösi legényke, Péter Sándor elvitte a segesvári csatatérig. És

mikor beborult az ég, lobogtatta e fáklyát Rév-Komárom szőke hajnalarcu szülötte: Jókai.

Milyen dicső mult! Milyen négyszáz esztendő!!!

Ragyogj, ragyogj még sok négyszáz esztendőig, fényes csillagunk!

Zendüljön fel most is diákjaid ajakán az ősi zsoltár: „Tebenned biztunk eleitől fogva...”

Hirdesd minden időknek: „Egyedül Istené a dicsőség...”

Nemesoroszi, 1931 IX. 6.

Szűcs Lajos
ref. lelkész.

Mit cselekedjünk atyámfiai, férfiak ?

Csak a legközömbösebb lelkek olvashatták megrendülés nélkül hivatalos lapunk 33-ik és 35-ik számának vezércikkeit, amelyek súlyos megállapításokat tartalmaznak egyházi életünkre vonatkozólag.

Igaz, hogy mi magunk is éreztük, láttuk a bajok növekedését, de azért valami titkos reménység még mindig élt a szívünk mélyén, hogy hátha csak mi látunk sötétet, hátha nem is úgy van egészen, mint ahogy mi gondoljuk. Most azonban, hogy két olyan vezértérfiu állapította meg a betegség halálos voltát, mint e cikkek írói, akik, mint írják is, a magasból jobban belátják a terepet s helyzetünket, felhagyunk minden reménnyel, szívünkben megkeseredünk és így kiáltunk fel: mit cselekedjünk atyámfiai, férfiak ?!

Meg kell vallanom, szégyenkezve irom le e sorokat, mert tudom, hogy a kálvinista embernek, a hősiesség emberének, nem szabad egykönnyen megijednie és elkeserednie, de azt is tudom, hogy strucpolitikát sem szabad folytatnia; bedugni a fejét a homokba s aztán várni a jó szerencsét, „hogy majd helyettünk dolgozni fog a sors.”

Azért hát újra kérdem: mit cselekedjünk ?

Amíg itt ülök irodámban, forró fejemet tenyerem közé szorítva, felhallik az iskolás gyerekek éneke:

„Bizzatok, mert Jézus eljön,

Ő a fővezér!”

Mintha Isten maga felelne félelemmel, aggodalommal teljes kérdéseimre:

— Bizzatok!

Igen, akárhogy variáljuk is a dolgokat, a tennivalókat, akárhogy állítjuk is össze a sürgős és legsürgősebb feladatokat, végeredményében mindig csak oda kell visszatérnünk, hogy nekünk Jézusra van szükségünk, a fővezérre.

Minden jelenlegi bajunknak és betegségünknek végső oka és forrása az a szomorú tény, hogy nincsen közöttünk Jézus, a fővezér. Ezért nincs szolidaritás sem közöttünk! Nem is lehet! Sőt az volna az érthetetlen, ha Jézus nélkül is egyek tudnánk lenni!

Lehet, hogy elmosolyodsz erre a megállá-

pitásra — kedves lelkésztestvérem — és azt fogod mondani, vagy gondolni magadban, hogy ez csak pietista frázis, amivel nem sokat mondtunk, ami egyáltalában nem konkrétum, amelyre építeni lehetne.

Hát lehet, hogy a Te számodra csak frázis, de bezzeg nem volt frázis azok számára, akik hitük által országokat győztek le... s az orosz-lánok száját betömték.

A hagyományos kálvinista hősiességgel még mindig csak ott találkoztunk, ahol a háttérben maga Krisztus állott, a fővezér.

A mi életünk háttérében pedig most nem áll ott a Krisztus!

Most nem beszélek a hivekről, csak a lelkészekről.

Mert qualis rex, talis grex.

Tisztelet a kivételnek!

A református lelkészeknek zöme Biblia nélkül, imádság nélkül, Krisztus nélkül él!

Nagyon jól tudom, hogy ez súlyos megállapítás, sőt vád, amely ellen éppen azok fognak protestálni, akik találva fogják érezni magukat.

De, én volnék a legboldogabb, ha tévedtem volna, a külszin után itélve. Én természetesen senkinek a lelkébe nem láthatok be, én csak a külső megnyilvánulások: a gondolkodásmód, a beszéd, cselekedet és élet után indulok el. Ezek ugyanis erre a szomorú megállapításra engednek következtetni.

S ha igazam van, megtaláltuk a bajok fészket. Itt van bennünk: „In capite”. Ne szégyeljük ezt bevallani és ne várjuk meg, míg mások olvassák ezt fejünkre.

Itt kéne valami csodálatos átalakulásnak történnie!

Azért irtam, hogy „csodálatosnak”, mert ha ez megtörténne, valóban isteni csoda volna.

A többi már könnyebben menne. Nem adnék neki tíz évet s a csehszlovákiai magyar református egyházra nem lehetne ráismerni.

Magda Sándor főszerkesztő ur irt valamikor egy cikket arról, hogy a gyülekezetben minden (vagy legalább is csaknem minden) a lekipásztoron fordul meg. Teljességgel igaza volt.

Nos, mit cselekedjünk hát?

Erezzük, hogy tétlenségre vagyunk kárhóztatva. Lelkipásztoraink megtérésére volna szükségünk, de ez irányba mi olyan keveset tehetünk.

A szél oda fú, ahova akar.

A lélek munkáját irányítani nem lehet!

Nem lehet önteltség nélkül magunkat feddhetetleneknek, tökéleteseknek tartva odamenni a szomszéd lekipásztor testvérünkhöz s azt mondani neki: te hitetlen vagy, térj meg, különben vivok ellened száznak kardjával!

Ezt mindenkinek magának kell megéreznie és megértenie. Mi legfeljebb csak imádkozhatunk önmagunkért és lelkésztestvéreinkért (s ebben a hivek is segíthetnek nekünk) kérve Istent, hogy adjon megtérést egyházunk lelkipásztoraiknak.

Ezenkívül még azt tehelnénk meg, amivel különben tartozunk is, hogy az erősebb hor- dozza a gyengébb terheit. Nem vagyunk egy- formák. Vannak erősebbek és vannak gyengé- bek közöttünk. Egyiknek erősebb a hite, a másíknak gyengébb. Sőt vannak, a kik a hit dolgában lelkipásztor létükre is már hajótö- rést szenvedtek.

Ne ítéljük, hogy ne ítéltsünk, hanem inkább segítsük egymásnak. Az erősebb le- gyen a gyöngébb szolgálója. Legyen a jelszónk: a lelkipásztorok evangélizálása a lelkipásztorok által. Igaz, hogy ez nehéz dolog, de ennek meg kell lennie. (Jézus legtöbbször éppen pa- pokkal találta szemben magát s azóta is éppen a papokat a legnehezebb Krisztushoz vezetni.)

Ez az evangélizálás történhetik a barátság révén, írásos bizonyágtételek útján és külön lelkészi konferenciák által.

És itt nem lelkészegyesületi gyűlésekre gon- dolok, ahol tudományos, anyagi, szervezeti, vagy gyülekezeti gyakorlati kérdésekről van szó.

Jöjjön már egyszer össze az egyetemes lel- kési kar tisztán csak Bibliával a kezében és imádsággal a szívében. Ne törődjön senkivel és semmivel ezuttal, csak a Krisztussal. Keresse és hívja Őt, egyedül. Alázza meg magát előtte és tartson bűnbánatot, megszakgatva a szívét — úgy ahogy ezt eleddig prédikáltuk, másoknak tanítottuk.

Járuljunk oda az uri szent vacsorához kö- zösen, egyesülve lélekben az Urral, hogy él- jünk többé nem mi, hanem éljen Ő mi bennünk.

Vagy ez is csak pietista frázis?

Majd megválnak, hogy Jézus Krisztus ma is az-e még, aki tegnap volt, a fővezér, aki jön és győzelemre vezeti seregét.

Semmi kétségem nincs ez iránt — csak az Isten szerelmére kérlek benneteket, kedves lelkésztestvéreim, hívjuk már Őt igazán, őszin- tén egy szívvel és egy lélekkel. Ha ketten, vagy hárman leszünk is, csak legyünk már együtt, egy akaraton. Ő bizonyára közöttünk lesz s a egy akarat, a szolidaritás kérdése is, a fegyve- sok kérdése is önmagától fog megoldódni.

Különben pedig soha! Addig fogunk medi- tálni, vitatkozni egyházunk betegsége felett, míg csakugyan belepesztulunk.

Pedig az áldott orvos kinn vár a kapuban, de mi tétován állunk és nem tudjuk, hogy mit cselekedjünk!

A ker. ifj. egyesületek (KIE) nem- zeti konferenciája Kecskeméten.

A ker. ifj. egyesületeknek a szentírásból vett jelígeje: — Ján. XVII. 21: „*Hogy mindnyájan egyek legyenek...*” — magában foglalja ennek a nagyszerű mozgalomnak a programját. Az a célkitűzése, hogy, a mikor felnövekedett ifjaink seregére a világ kiveti hálóját, maga is ott le-

gyen az osztozkodásnál, s akiket csak lehet, de lehetőleg mindegyiket megnyerje a Krisztus számára. Egyesületbe akarja tömöríteni a fia- talságot az egész világon, nemzetiségi különbség nélkül, hogy az ottan folytatott nemes, tiszta, munkás és vallásos élet által a Megváltóhoz elvezesse. *Akié az ifjuság, azé a jövő.* Ha a jelent elveszítettük, ha a most élő emberek nem tudják, vagy nem akarják építeni az Isten országát, mentsük meg a jövőndőt. Neveljük az ifjuságot arra, hogy ismerje meg igazi ren- deltetését, őszintén és lelkesedéssel vállalja magára Isten dicsőségének szolgálatát és az eb- ből következő feladatokat.

A KIE zászlójára mind az öt világrész ne- vét felírta. Tehát azt akarja, hogy az egész világ fiatalsága induljon el kezében a Bibliával az élet útjára, meghódítani a világot a Krisztus számára. Ez egybekapcsolódás mellett azonban a külön szervezkedés is lehetséges az egyes országokban.

A „keresztyén” egyetemes, átfogó jelleggel, de a katolikusok ismerete s idegenkedése miatt csak a protestánsok részvételével: A magyar ker. ifj. egyesületek 1931 aug. 20-23 napjain Kecskeméten megtartott nemzeti konferenciája az egész világ számára azt akarta demonstrálni, hogy milyen jelentős méretet öltött már ez a mozgalom a magyarországi protestánsok között. Az ott megjelent, Krisztus hű szolgálatára odai- gérkezett nagy tábor és az általa képviselt ifju- sági egyesületek nem egyszerre állottak elő, hanem több évtizedes, kitartó és verejtékes uttörő munka eredménye.

Egy pesti ügyvéd, Szilassy Aladár vetette meg az alapját a magyar ker. ifjusági munká- nak! Nagyobb lendületet pedig akkor vett a szervezkedés, a mikor ifj. Megyericsy Béla vet- te kezébe a zászlót. Mint országos titkár, Buda- pesten nagy egyesületet és ifjusági otthont rendezett be. Anyagi erő gyűjtésért és a kül- földi protestáns testvérekkel az ilyen irányu kapcsolat felvételéért bejárta a külföldet, főké- pen Hollandiát és Svájcot. Minden testi, lelki erejét, egész életét feláldozta az ifjusági egye- sületek szolgálatában. Egy ilyen útjában halt is meg.

A világháboruban kifejtett *karitativ* munká- ját a KIE-nek ezuttal mellőzve, arról emléke- zem meg, hogy a háboru után ismét megindult a fejlődés és a mozgalom nagyobb méretű lett. Ennek eredményeképp ma Magyarországon 150 helyen van ifj. egyesület: Erdélyben 78, a Dél- vidéken 20, Csehszlovákiában szintén számos helyen folyik a munka.

A nemzeti konferenciára a külföldről jött ven- dégekkel együtt 850 ifju gyűlt össze a lelkési és világi vezetőkön kívül. Üdvözetet hoztak Ame- rikából, Németországból, Romániából, Jugoszlá- viából, Csehszlovákiából úgy a cseh, szlovák lu- theránus, mint a magyar ref. ifj. mozgalom ré- széről. Végül a hollandiai reformátusok üdvöz-

letét tolmácsolta a családjával együtt megjelent *utrecht*i ref. lelkész. Egyben kegyelettel áldozott az ifj. Megyericsy Béla emlékének is, kedves epizódot elevenítve fel a néhai országos titkár külföldi utazásából.

Felejthetetlen élmény volt mindnyájunk számára a konferenciának minden mozzanata. A KIE indulójával: „*Fel barátim drága Jézus zászlaja alatt*” a kisújszállási KIE zenekara által kísérvé vonultunk be az új ref. kollegium udvarára és azután szállásainkra. Minden reggel istentisztelet után mintegy másfél óráig tartó csoportos bibliatanulmányozást tartottunk. Összesen 36 csoportba voltak beosztva az összes résztvevők. Mindegyik csoportvezető előre megkapta a vezérfonalat, amelyben részletesen ki volt dolgozva egy-egy központi gondolat, az ifjuságot érintő probléma, mint a *hit és hitetlenség harca*, a *hit következményei*, és mindezekből kifejtve *egy gyakorlati kérdés: a vasárnap megszentelése*. A konferencia eme leghatásosabb részének építő értéke felmérhetetlen.

Pedig minden délelőtt egy-egy nagyszerű előadás is volt. Dr. Enyedi Andor: „*Az ifjuság válsága*”, Dr. Ferenczy Károly a „*Vörös próféták*” és Dr. Kapi Béla ág. ev. püspök: „*Nem beszédben, hanem erőben*” címen tartott előadást. Súlyos igazságok, lélekbemarkoló megállapítások hangzottak el. „A bolsevizmus Istennek ostroma a kapitalizmus kapzsúsága és szeretetlensége ellen, de *együttal a mi hitetlenségünk ellen is*. Az orosz mezőkről utban van a Krisztus mifelénk”.

Azután az esteli, a templomban a szószék-ről elhangzott beszédek: Muraközy Gyula: „*Papirkeresztység, szókeresztység*” — csak az a keresztység az igazi, amelyiknek megvan az arany valutája, amelyik nem csak szájjal emlegeti, hanem éli is a Krisztust. Azután Hegedüs Lóránt dr. volt pénzügyminiszter hatalmas bizonyágtétele az *Ige örök értékéről, a reális világot is átható erejéről, a felekezetek közötti türelemről és a Krisztus által erénnyé emelt szenvedés tisztító erejéről*. Végül Kapi Béla dr. a vasárnapi nagygyűlésen beszélt a vasárnap megszenteléséről, mint a konferencia gyakorlati céljáról és határozati javaslatot is terjesztett elő ebben a tárgyban, amit a nagygyűlés el is fogadott. Minden eszközzel törekednie kell ezután a KIE-nek arra, hogy a vasárnap csakugyan az Urnak napja legyen.

Egyik este fáklyás felvonulást rendezett az ifjuság Kecskemét város lakosságának nagy gyönyörűségére és emlékbeszéd kíséretében áldozott Katona József, Petőfi Sándor, Jókai Mór és Kossuth Lajos emlékének a szobroknál és emléktábláknál.

Két délután atlétikai versenyt rendeztek a ker. ifjuság részére. Történelmi jelentőségű volt az a momentum, hogy az atlétikai versenyt énekkel és imádsággal kezdtük, jelezve, hogy a keresztényen ifjunak testi életét is az

Isten dicsőségére kell szentelnie.

A KIE programjában a gyermek Jézus élete történetéből véve (Luk. 2. 52.) ez is benne van!

Vasárnap délután kilenc tanyai kirándulási csoportba osztották be a konferencia résztvevőit. Mindegyik helyen vallásos ünnepélyt rendeztünk a zsufolásig megtöltött templomokban, iskolatermekben, hogy a konferencia áldásaiban a nagyon messze lakó tanyai lakosság is részesüljön.

Befejezésül közös urvacSORAOSZTÁSBAN vettek részt a konferencia ref. és lutheránus tagjai, aminthogy az egész konferenciát a két testvéregyház együttműködése, együttérzése és majdnem egyforma számban való részvétele jellemezte.

Az urvacSORÁT Dr. Sárkány Lajos ref. lelkész és Molitorisz János ág. ev. esperes osztotta ki.

A lélekemelő ünnepély áldásai — hisszük — Isten segítségével szét fognak áradni mindenüvé, a hol szeretettel figyeltek föl erre a konferenciára, de még továbbra is, mert Isten kegyelme mindenekre elégséges. A ki jelen volt, főlemelő hatása alól nem szabadul!

A ki „*Fiatalon a Krisztusé...*”, annak boldog lesz földi élete, aztán örökös társ leszen Istennél!

Dr. Sárkány Lajos.

Leánykonferenciák.

III. Csap, augusztus 26—27.

A csapi konferencia — több mint 300 leány nagy találkozója — mindkét napja istentisztelettel kezdődött, melyen mindkét alkalommal Sörös Béla predikált a Máté 7:7—12, illetve Róm. 14:7, 8, 9. alapján.

26-án, szerdán, közvetlen istentisztelet és Sörös Béla üdvözlő szavai után volt a megalakulás. Diszelnök lett Szücs István esperes. Elnök: Sörös Béla losonci lelkész. Alelnökök: Komjáthy Gábor kárpátaljai-ungyi és Keresztury József alsózempléni esperesek. Titkár: Szöke István rozsnyói lelkész. Jegyzők: Balassa Lenke asztélyi tanítónő és Bartha Ilona ungvári leánykörtag. Megalakulás után Szücs István ungi esperes üdvözli a konferenciát s afeletti örömeinek ad kifejezést, hogy a konferencia az ő egyházmegyéjének területén folyik le. Áldást remél a konferenciától az egyházmegye belső életére is. Sörös Béla elnök válaszol az üdvözlő szavakra s hálásan köszöni Szücs István esperesnek, hogy a már összehívott egyházmegyei gyűlés dátumát, — mert ez a konferencia idejére esett — megváltoztatta. Csehszlovákiai ref. egyházunk életében történelmi jelentőségű cselekedet volt ez, — mondotta Sörös Béla — mert ez volt az első eset, hogy az adminisztráció meghajlott a belmisszió előtt.

A konferencián elhangzott előadások, — ha osztályozni akarjuk — három területen mozogtak. A legtöbb előadás a lelki-élet mezején mozgott, s hitélet mélyítő, lelket építő volt. De volt olyan is, amelyik gazdasági, illetve szoci-

ális kérdésekkel foglalkozott s a szociális keresztényiség programját adta. S végül egy előadás gazdag egyháztörténeti ismereteket nyújtott. A témakörök a mai viszonyoknak legmegfelelőbbben voltak megválasztva. A konferencia első napjának délelőttjén az előadások sorát *Dr. Magda Sándor* csicserei lelkész „*A lelkiismeret*” c. előadása nyitotta meg. A lelkiismeretről fenálló téves nézetek ismertetése után megállapítja, hogy a lelkiismeret nem velünk született, hanem tanítás, nevelés által szerzett tulajdonunk. A lelkiismeret igazi kialakítója a hit. Okozati összefüggés van a hit és lelkiismeret között. A tiszta lelkiismeret kialakulásához a Jézus Krisztusba vetett hit szükséges. A ref. leány lelkiismeretének is tisztának, a Jézus Krisztusba vetett hit által szabályozottnak kell lennie, ezért szükséges Isten ígéjének hallgatása, („a hit hallásból vagyon”) és naponkénti rendszeres olvasása.

Az előadást követő hozzászólások során Sörös Béla elnök üdvözlö az előadás alatt érkezett *Bertók Béla* püspök urat, akit ugyancsak az elnök indítványára a konferencia védnökévé választanak.

A délelőtt második előadását *Lengyel József* abaujszini lelkész tartotta „*Az evangélium, mint szabadságlevél*” címen. Sokan keresik, — népek és egyének — a szabadságot, az önrendelkezési jogot, de a legtöbbben téves utakon járnak. Egyedül az evangélium mutatja meg a szabadság útját. A szabadság útja a szenvedésen keresztül vezet, s a szabadság az Isten Lelke. A szabadság nem más, mint szabad menetel az Atyához. A szabadság: Isten akaratának való feltétlen engedelmeskedés. Mint Isten akaratának engedelmeskedők: szabadok vagyunk.

A délutáni program első pontja: „*Mit jelent a templom a református leány számára?*” *Soós Endre* nagyodi lelkész értekezése, amelyet *dr. Kenessey Kálmán* meteorologus olvasott fel. A dolgozat arravonalkozólag ad utmutatást, hogy mi az istentisztelet, hogyan kell arra külsőleg-belsőleg felkészülni, hogy az valóban Istennel való találkozás és társalkodás, mindezekfelett pedig lelkeket építő, Istennek tetsző tökéletes áldozat legyen.

Azután *Simon József* szeszai lelkész beszélt: „*Mit jelent a zsoltár a gyülekezetben?*” címen. Az ének az ima mellett a legmértöbb beszéde az emberi szívnek Istenhez. Az éneknek meg van a maga jelentősége. U. i. ezáltal vesz részt cselekvőleg a gyülekezet az Isten-tiszteletben. Szükségszerű megnyilvánulása a gyülekezetnek s a lelkek egybeforrasztója. Fogyozója a buzgóságnak. Csillapítója a lelki fájdalomnak. Egyrészt előkészít az Ige hallgatására, másrészt felelet az Ige. Erősíti fogékonnyá teszi az ellankadt figyelmet. Nevelő ereje, egyházépítő és térítő hatása van.

A következő előadást „*A kálvinizmus és a mai válság*” címen *Varga Imre* munkácsi segédlelkész tartotta. Képet nyújtott a mai lelki

és gazdasági krízisről. Kimutatta a válság okait. Megállapítja, hogy sokan téves utakon járnak, amikor a külső körülmények megváltoztatásával akarják megszüntetni a válságot. Szociális megváltás kell, de az csak egy vallásos megújodáson keresztül jöhet el. Itt jut szerepe a kálvinizmusnak, mely mindig világformáló eseményt jelentett. A kálvinizmus nagy tanítása: az egész élet Istené! Az életet minden vonatkozásban Isten uralma alá helyezi. S itt van a megoldás: jöjjön Istenhez az egész világ, a maga bűneivel, munkanélkülieivel és pompájával együtt. Ezt az egészen, mindenestül való Isten elé állást hirdette a kálvinizmus mindenkori, mely ha kell, még magát is feláldozza, azért, hogy az egész világ Isten uralma alá kerüljön.

A konferencia második napján istentisztelet után az első előadást *Szöke István* rozsnói lelkész tartotta a következő címmel: „*Amikor asszony uralkodik*”. Hü fényképét adta *Mária Teréziának*, akiben, mint a római egyház gyermekében a legmélyebb fanatizmus, mint uralkodóban a legmagasabbfokú hatalomvágy élt. Mindent eltiport ami e kettőnek útjában állott. Protestáns őseinket mindenüktől megfosztotta, csak a hitük maradt meg. Uralkodása: a mosoly rémuralma”. (Ravasz.)

Szabó Béla huszti lelkész „*Konferenciái megfigyelések*” címen ismertette a Vasárnapi Iskolák Világszövetségének budapesti, a C. E. szövetség czeplédi és a Ker. Ifjúsági Egyesület kecskeméti konferenciáját. Röviden megemlékezett ez egyesületek történetéről, munkájáról s ezután beszélt a konferenciák lefolyásáról, az előadásokról, végül pedig kijelentette, hogy a konferenciák legnagyobb értékének a csoportos bibliaitanulmányozást ismerte meg.

A délelőtt zárópontja volt *Dr. Kenessey Kálmán* ógyallai meteorológus „*Hogyan világít a lélek?*” című előadása. Isten világában a fény: Istennek a lelke. Tőle kapják az emberi lelkek a világitó fényt. De vannak lelkek, melyek visszaverik a fényt. Mások elnyelik és magukban tartják. Ismét mások elnyelik és lángrobbannak, felgyulnak tőle. Ezek a világitó lelkek. A lelkek világitása a szolgálat.

Délután *Varga Imre* munkácsi segédlelkész felolvasta *Dr. Agyagási Sándornak* „*A falusi leány a gazdaságban*” című dolgozatát. Értékes tanácsokkal szolgált arra nézve, hogyan kell egy leánynak egyszerűen, a legpraktikusabban, legtakarékosabban s a ref. elveknek megfelelően berendezni az életét. Hogyan lehet hű vallásunk igazságaihoz minden körülmények között? Miként szolgálhatja Isten dicsőségét a munkában, az öltözködésben és a szórakozásban egyaránt?

Szabó Sándorné Nagyszöllősről ismertette a *kárpátaljai nőmozgalom történetét* s minden eddigi munkáját. Mit tett és mit tehet a nőmozgalom az egyházépítés terén? Mit végezhet a losonci theologia és a beretkei árvaház anyagi

megerősítésében? Rámutatott arra, hogy a nők összefogva, leánykörökbe és nőegyletekbe tömörülve kicsoda hatalmas és áldásos szeretetmunkát végezhetnek. Rámutatott a nők jövőbeni feladataira és praktikus tanácsokkal látta el a leányokat a szeretet-munka végzéséhez.

Bartha Ilona beszámolt az ungvári leánykör és nőegylet évi munkájáról és munkájának már sok látható eredményéről. Ő is kihangsúlyozta a szeretet-munka áldásos és gyönyörűségét.

Az Istenáldotta két nap eltelt. Már csak a bucsuzás volt hátra. *Bakcsy Gyula* csapi lelkész a maga és gyülekezete nevében bucsuzott a konferenciától, résztvevőitől, vezetőségétől. Örömmel fogadták a konferenciát, mert a konferencia munkáját áldásosnak remélték a gyülekezet életére nézve. *Sörös Béla* elnök megköszönte *Bakcsy Gyula* lelkésznek és a csapi ref. gyülekezetnek szíves vendéglátását és a konferencia megrendezése körüli fáradozását. Aztán *Bertók Béla* püspök intézett még bucsuszavakat a konferencia tagjaihoz. Magvetéshez hasonlította a konferenciákat Szántóföld: a jelenlevő leányszívek. Tudja, hogy nem mindenik szív termékeny talaj, de hiszi, hogy sokan vannak, akik meghozzák a harminc, avagy százannyi termést. A bucsuszavak után ének csendült az ajkakon: „Mindig velem Uram, mindig velem.” Elszállt az ének. Pár perc múlva már robogó vonatok vitték szerte az Isten Lelkétől világosságot vett lelkeket, hogy pünkösztűzzel, rendíthetetlen hittel szolgálják Istentől rendelt helyeiken az Ő dicsőségét.

Évről-évre több és több örtűz gyullad ki a Kárpátok koszorúja alatt. Egyre szaporodnak a leánykörök és nőegyletek. Mindinkább érezhetővé válik az általuk végzett munkának értéke. A konferenciák is mindig népesebbek lesznek. E nyáron már négy leánykonferencia volt és mindenünnen azt az örömhirt halljuk, hogy a nagy gyülekezet számára épült templom sem tudta befogadni a megjelentek tömegét. A valamikor nagy ellenszenvvel fogadott munka odafejlődik Isten jóvoltából nemsokára, hogy egyházmegyénként kell majd rendezni leánykonferenciákat. De vajjon mikor indul meg már hasonló lendülettel a fiú munka?! Ifjuságunk idegen elemek hatása alá kerül. Elszéled, szétzüllik, gyülekezeti munkára egyre alkalmatlannabbá válik. Minél később kezdjük meg ezt a munkát, annál nehezebb lesz a dolgunk. Annál több időt, nagyobb felkészültséget, de mindenekfelett igen erős hitet követel.

Sokan voltak a csapi konferencián, de igen sokan távol maradtak. Milyen szép lett volna, ha az ungi egyh. megyének minden gyülekezete képviselve lett volna. (Hiszen ennek a területén folyt le a konferencia.) Sajnos, nem így történt. Akik „közvalók”, voltak, „távolvalókká” lettek. Sokszor halljuk a panaszt emberek ajkáról: hogyan végezzek belmissziót,

mikor fogalmam sincs róla, hogy mi az? Ime itt volt az alkalom, hogy a belmisszió egyik ágát, a leánymunkát valamennyire megismerhesse, aki nem tudja, hogy mi az. De sokan nem siettek kihasználni az alkalmat. Szóval úgy látszik nem ott van a hiba, hogy nem tudnánk, hanem az a legnagyobb baj, hogy nem akarunk dolgozni. *E. M.*

H I R E K

— **Halálozás.** *Szabó József*, tiszapéterfalvai lelkész, életének 86-ik évében f. hó 3-án lelkét átadta az Örökkévalónak. A megboldogult missziói lelkész volt Bilkén, majd 51 évvel ezelőtt a tiszapéterfalvai gyülekezet választotta meg lelkészéül. S bár több ízben egyházmegyei tisztességgel kínálták meg, az Urnak csak egyszerű közkatonája kívánt maradni s életét kizárólag hivei boldogításának szentelte, azok jólétét igyekezett előmozdítani. György Endre, ny. miniszter támogatásával alakítottak kosárfonó és harisnyakötőgyárat. (A falu hitelügyei rendezésére hiteleszövetkezetet állítottak.) Sajnos, a háború s annak utózatatai, a váltakozó uralmak (román megszállás) mindent semmivé tettek. Az elhunyt lelkészt özvegye, 5 gyermek s unokái gyászolják. Legyen emlékezete áldott!

— **A theológiai és középiskolai internátus** a legutóbbi (aug. 2.) nyugtázásunk óta a következő befizetések történtek: Luby Lajos Pálóc 100 K., Boross Zoltán Feled 50 K. Udvaros Ferencz Érsekújvár 333 K. 35 f. Madar Karolina Csetfalva 400 K. Boross Zoltán Feled 50 K., Luby Lajos Pálóc 100 K., Herczegh Béla Vinna 200 K., Péter Mihály, püspök Rimaszombat 500 K., Udvaros Ferencz Érsekújvár, 333 K. 35 f. Egyenleg IX. 10-én 53.746 K, 05 f.

— **A losonci ref. theol. semináriumban** az 1931/32. tanév szeptember hó 25.-én veszi kezdetét. E napon jelentkeznek beiratásra mind a négy évfolyam hallgatói. Azok, akik egyházzhatóságilag exmittálva vannak és az erről szóló bizonyítványt bemutatják, kivételesen október hó 1-én jelentkezhetnek.

— **A theológiai alapvizsgák** a f. évben a losonci ref. theol. semináriumban október hó 7-én tartatnak. Az alapvizsgára való jelentkezésnek szeptember hó 25.-én a beiratások alkalmával kell megtörténnie.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Valláskönyvek és Énekes megrendelése. Rimaszombat, 1931. szept. 4. 681/1931. sz. *Körlevél*. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! A hivatalos lap f. é. július hó 12-iki 28. számában közöltetett, hogy a Konventi Iroda július 4-én Pozsonyba vitetett át s ennek következtében az eddig Rimaszom-

batból szétküldött *vallástani kézikönyvek* (Pálóczi-Czinke I.-féle) ezentul *kizárólagosan*: Ref. püspöki hivatal, Bratislava, Uherská ul. 12. sz. útján *rendelhetők meg*. Rimaszombatban tehát semmiféle valláskönyv nem kapható. Bratislavából *rendelhetők az egyházlátogatási jegyzőkönyvek, valamint az iskolai nyomtatványok is*. Az új *Énekes* könyvek pedig: Ref. püspöki hivatal (Iratterjesztés), Mukačevo-Munkács, útján *rendelendők meg*. A valláskönyvek és iskolai nyomtatványok ára: Egyetemes Konventi Pénztár, Felsőgellér, p: Bođa-Bogya (ž. XV) címre küldendők. Az énekesek ára pedig a csatolt csekklapon *fizetendő be*. Felkérem a Ntű esperesi és lelkészi hivatalokat, hogy *ezt a tanító urakkal is közölni sziveskedjenek* s ne küldjék a megrendelő lapokat a rimaszombati püspöki hivatalhoz, mert ezáltal a könyvek szétküldése tetemes késedelmet és sok felesleges munkát okoz. Atyaliui szeretettel:
Péter Mihály püspök.

Pályázat. A veľky-mederi-nagymegyeri (járás: Komárno) reform. egyház presbitériuma négy tanerős népiskolájánál nyugdíjazás folytán megüresedett orgonista-kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma az egyház pénztárából: 1.) Kézpénz évenként 199.20 Kč. 2.) Buzajárulék 19 métermézsza és 68 kg. 3.) Lány hasábfá beszállítva 2 öl. 4.) 16 kat. hold és 153 négyszögöl szántóföld haszonélvezete, melynek állami adóját felerészben az egyház, felerészben pedig az orgonista kántortanító fizeti. Ezen földek bérbé vannak adva évi 25 métermézsza buza- és 10 métermézsza árpaért. A bérlet 1936. szeptember 29.-én jár le, amely ideig a bérbeadást a megválasztott org. kántortanító elismerni tartozik. 5.) Orgonálás díjazására az akasztófadombi dűlőben hagyományozott 3. kat. 429 □-öl szántóföld haszonélvezete. 6.) Ugyancsak orgonálás díjazására a komlókerti dűlőben hagyományozott 1400 négyszögöl szántóföld haszonélvezete. Ezen földek is 17 métermézsza buzáért hérbé vannak adva. A bérlet 1933. év őszén jár le, mely ideig a bérbeadást a megválasztott org.-kántortanító elismerni tartozik. Ezen hagyományozott földek összes adóját az org.-kántortanító fizeti. 7.) Temetési stóla az e. ker. által megállapított díjszabás szerint. 8.) Fizetéskiegészítési államsegély, amelyet az iskolaszék kérelmezni fog. 9.) Lakás: 2 szoba, 1 nagy előszoba, 1 konyha, 1 lélestár, 1 baromi-öl és egy sertésöl. Kert az ucca felel. 264 négyszögöl rakodókert. Ezen helyi javadalom a fizetéskiegészítéshez 4080. koronára van felértékelve. Köteleességei: 1.) Az iskolaszék által kijelölt évfolyamok tanterv szerinti tanítása. 2.) Orgonálás a templomban: vasárnap, ünnep, hétköznap és minden azon esetben, mikor arra szükség van. 3.) Lelkészt akadályoztatása esetén, továbbá urvacSORA osztatásakor d. u. a szószéken helyettesíti és mindannyiszor, valahányszor a lelkész a filiába

megy urvacSORÁT osztani: az istenítisztelet végzése délalótt predikációval, délután imával. 4.) Ifj. egyesület alakítása, vezetése, ennek kebelében énekkar szervezése és vezetése. 5.) Egyháztársadalmi munkában segédkezés. 6.) Presbiteri és közgyűlési jegyzőkönyvek vezetése. Pályázati határidő 1931. szeptember 26. Ugyanezen napon d. e. 11 órakor ének és orgonapróba fog tartatni a pályázók részére. A kiszállás költségeit azonban nem téríti meg az egyház. Választás 1931. szeptember 27.-én d. u. 3 órakor fog megtartatni. Az állás a választás jögerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. A referátus 86.400/929. sz. rendelete szerint felszerelt kérvényeket a pályázók a nagymegyeri református lelkészi hivatalba küldjék be.
Presbitérium.

Pályázat. A farkasdi (selyei járás, galántai tanfelügyelőség) ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet kilenc tanerős, magyar tannyelvű elemi iskolájánál lemondás folytán megüresedett egy végleges tanítói állásra. Évi javadalom az egyháztól: 800 kč. negyedévi előleges részletekben, egy szobás lakás fűtéssel, 20 kč. kertilletmény. Törvényes államsegély kérelmezve lesz. A megválasztott tanító kötelessége a presbitérium által kijelölt osztály vezetése, szükség esetén a lelkésznek, kántortanítónak és kartársainak helyettesítése, egyháztársadalmi munkában segédkezés. Pályázhatnak kellő képesséssel és čl. állampolgársággal bíró ref. vallásu tanerők. A bratislavai isk. referátus 86400/I-1929 sz. rendelete szerint felszerelt pályázati kérvények a ref. lelkészi hivatalhoz Farkašd, okr. Šafa. küldendők. Pályázati határidő 1931. szept. 30. Választás: 1931. okt. 1. Az állás a választás jögerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

Pályázat. A kigyósi ref. egyház presbitériuma orgonista-kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1.) Természetbeni lakás (2 szoba, konyha, speiz). 100 □-öl kert, 2.) 720 □-öl kerti föld haszna v. ennek bére 150 k. 3.) 10 q. buza v. ennek f. piaci ára. 4.) 10 q. zab, vagy ennek f. piaci ára, 5.) 2 öl k. tűzifa beszállítva. 6.) kézpénz az egyh. pénztárából 1200 korona, továbbá, mint tisztán kántori jövedelem: 7.) 3 hold szernyemocsási föld jövedelme. 8.) 900 □-öl mezei föld, 9.) 1 öl tűzifa beszállítva. 10.) 2 drb. legeltetési jog saját jószágára. 11.) Kézpénz az egyház pénztárából 240 k. 12.) Törvényes államsegély. Kötelessége: I-VI osztály és ismétlő iskolások tanítása, orgonista-kántori teendők végzése, egyháztársadalmi munkában való segédkezés. Pályázhatnak okleveles s állampolgársággal bíró ref. vallásu tanítók. Személyes megjelenés ajánlatos. Pályázati határidő október 1. Szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények a Ref. Lelkészi Hivatal Kigyós. p. Beregszász. címre küldendők.
Presbitérium.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel. Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda, bármelyik képviselője.

DUNA - BANK

Központ : Bratislava.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Fiókok : Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca, Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos,

REFORMÁTUS EGYHÁZ és ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” Vefké Kapuőany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Imádság.

A varannói ref. magyar templom felszentelésekor 1931. IX. 6.-án elmondotta Péter Mihály püspök.

Örök Isten, hátatelt szívvel jelentünk meg a felépített templom falai között. Itt e városban, ezelőtt több mint kétszáz esztendővel omlott össze a magyar reformátusok temploma és bár azóta sem feledkezünk meg a Te nevedről és tiszteletedről, óh de mégis csak zsellérek valánk mi itt, nem volt imádásodra szentelt hajlékunk. Tudtuk ugyan, hogy Te meghallgatod a szívből származó imádságot, bárhonnan törjön is feléd, de mégis oly kimondhatatlan hála és szent érzés hatja most át lelkünket, hogy nevednek és dicsőségnek annyi esztendők multán, templomot emelhettünk.

Atyánk Istenünk! Te ismered lelkünk legbensőbb rejtekeit is, Te belátsz a szívek és vesék titkaiba. Tudod Te azt, hogy mennyi gát és akadály állott előttünk, míg tervezgetésünk és akadálya vált, amíg itt nevednek tiszteletére először összegyülekezhettünk. A sok földi nyomorúság, amely minket egészen elborít, a gunyorosság, amely mindennap így kiáltott felénk: hol van a Te Istened, akit Te vársz. Oh de minket meg nem tántorított a földi baj és a világ gonoszsága, mert mi csak Téged és szeretünk és tisztelünk. Nyugodalmunkat, boldogságunkat, békességünket egyedül Nálad keressük, Benned találjuk meg.

Fogadd el azért jó Atyánk hálaikat elsőben is azért, hogy tőlünk segedelmedet meg nem vontad, minket erőnkön felül megsegítettél. Bizunk is mi Benned jó Atyánk, mert Te soha sem hagyod el azokat, akik nálad keresik reménységüket, erős kösziklájuk vagy azoknak, akik félnek és tisztelik nevedet és azt mondod nekik: ne félj kicsiny sereg, megsegítelek tégedet.

Hála és dicsőség legyen azért Szentséged-

nek örökkön örökké!

Jó Atyánk, Istenünk! Mi gyarlók vagyunk, messze állunk isteni tökéletességedtől; mi a Te dicsőségédet és kegyelmedet csak törekény szavakkal tudjuk elrebegni, de azért hisszük, hogy meghallgatsz minket, hisz Te csak azt nézed, milyen bennünk az indulat, mi pedig tiszta szívből és alázatos lélekből mondunk hála-át jóságodért.

S midőn hálás szívünk érzéseit Előtted kiöntöttük, könyörgünk Hozzád a jövőndőért. Mi előttünk annak titkai hét pecséttel vannak lezárva. Sűrű fátyol borítja a ránk következő időköt. De a Te szemeid előtt mult, jelen és jövőndő egy szempillantás alatt tárva van. Örömet, vagy bánatot hoz-e reánk, nem tudjuk. De azt tudjuk, hogyha velünk voltál eddig, ha el nem hagytál minket mostanáig, midőn hozzád folyamodtunk, ezután sem hagysz el minket, hiszen Te jó Atyánk vagy, ezerszerre jobban szeretsz minket, mint a földi atya az ő gyermekeit s védő, oltalmazó kezeidet hívebben igazabban kiterjeszted felettünk, mint a szerető anya gyermekei feje felett.

Ez atyai szeretetért, amely nekünk minden-nél jobb, mindennél több, könyörgünk Hozzád. Hajlitsd meg egeidet, szállj le a magasból és hallgasd meg néped esedezését.

Könyörgünk Hozzád Ur Isten! ne hagyj minket Tőled elhajolni soha; ne engedd, hogy szent parancsolataidat áthághassuk, törvényeidet megvonthassuk; ne engedd, hogy megtörhessük a mi Urunk, a Te szent Fiaid, a Jézus Krisztus által a köztünk és közted lévő szent szövetséget. Te minket szent Fiaid által az Anyaszentegyház boldogító közösségébe vontál össze, mi vagyunk ennek a tagjai, főnk a

Krisztus. Óh Atyánk add, hogy a Te szerelmedtől, mely vagy a Jézus Krisztusban, soha el ne hajoljunk és attól minket se élet, se halál el ne szakaszthasson.

Ezt a gyülekezetet, amely a Te szerelmedről biztonyságot tett, öleld a kebledre. Ne hagyd őt elcsüggedni, ha kevesen vannak is, hiszen Te a kicsinyek, még a csecsszopók által is megdicsőítetted magadat, ha nevedet tisztelik. A Te benned és a Te szent Fiadba velett élő, igaz hit által, mely hegyeket mozdit meg, amely a gyengéket is bátrakká erősekké teszi: bizonyítsd meg magadat hatalmas Istennak, miként eddig, úgy ezután is.

Állíts e gyülekezet élére időnként buzgó, az evangéliom ügyéért élni, halni tudó lelkipásztorokat, akik élő tükörök legyenek népek előtt, akik nem a maguk hasznát keresik, hanem a Te dicsőségednek s szent országodnak terjesztésén fáradoznak, úgyhogy látva mások is munkájok sikerét, dicsőítsenek Tégedet.

Atyánk Istenünk! A rohanó idő mindent ront, bont, ami emberi alkotás. Nem fogja megkímélni e szent hajlékot sem. De a Te lelked által mindenek megújulnak. Ezt a szent lelket, a Nehémiások lelkét, amely most oly dicsőségesen munkálkodott ennek felépítésében, küld le időnként a megrepedezett oltárok helyreállítására, hogy látva a csodákat, a népek így kiálthassanak fel: az Ur az igaz Isten, az Ur az igaz Isten!

Óh, de főképen a benne lakókon láttassék meg szent lelked minden ereje. Legyen e templom Istennek háza és a menyország kapuja. Szent igédet, ha az ég és föld elmúlnék is, ne hagyd kialudni benne, hanem lobogtasd örökké, égő fátylaként, hogy a sötétségben lakozók lássanak nagy világosságot, megismerjenek Tégedet, mint egyedül igaz, erős, hatalmas, bölcs, szerető Istent, szabadság Istenét, aki előtt nincs személyválogatás, ki előtt egyformán kedves minden nép, ha tiszta szívvel és alázatos lélekkel tisztel Téged. Ha ketten vagy hárman jönnek is ide a Te nevedben, légy közöttük, igéreted szerint, áldd meg őket. Ha szent országod terjedéséért, dicsőségeért növekedéséért imádkoznak Hozzád, hallgasd meg őket. Ha az áldott békekességért, a szeretet gyarapodásáért esedeznek, ne vedd el őket orcád elől. Ha az árva, akinek nincs e földön atyja, atyát keres, mond meg neki, atyja leszel atyja helyett. Ha a szegény, az inségsújtotta, az üldözött, a kesergő szívű oltalomért imádkozik, biztasd meg, hogy a Te kezeid minden sebet meggyógyítanak s minden méltatlanul kesergőt megvigasztalnak. Ha a bűnös bocsánatért eseng, önts szívébe reménységet, hogy Te vagy minden bocsánat és irgalom forrása.

Ha gyermekeket hoznak ide, hogy a szent keresztség által anyaszentegyházad karjaira felvétessenek, az újszülöttek Neked szenteltetésé által szerezz örömet itt a földön és a mennyek

országában, ahol angyali kar éneke zendül meg, mikor valakinek a homlokára ráteszed a Bárány pecsétjét.

Ha új házások jelennek meg itt, hogy egymással szent szövetséget kössenek, áldd meg őket, fond össze lelköket az egytelértés, a szeretet, a békekesség arany láncával, tedd tartóssá boldogságukat.

Ha szent Fiad értünk magát halálra adó szent szerelmének emlékezetére, bűneink bocsánatára és halhatatlanságunk biztosítására megterítették számunkra időnként az Urnak szent asztala, a vele való egyesülést tedd a szivekben élővé és hatóvá, hogy ne mi éljünk többé, hanem éljen mi bennünk a Krisztus.

Áldd meg e várost, amelyben szent egyházunk földi lakozást talált; áldd meg e városban a különféle felekezeteket és nemzetiségeket, hogy ne legyen itt sem zsidó, sem görög, sem szolga, sem szabados, de mindnyájan egyek legyünk a mi Urunkban, a Jézus Krisztusban.

Áldd meg az ország fejét, nyujtsd hosszúra élete fonalát, tedd a szívében élő szent eszméket: a szeretet, az igazság lelkét gyümölcsözővé minden ez országban lakozók között.

Atyánk Istenünk! mi gyöngék és tehetetlenek vagyunk. Mi csak imádkozni tudunk. Az imádságunkat Te hallgatod meg, minden mi óhajításunkat Te áldod meg, minden mi törekvésünket és munkánkat Te szenteled meg. Óh hallgass meg minket, áldj meg minket, szentelj meg minket, szent Fiad a Jézus Krisztusért.

Amen.

Tudományos vagy dialektikus theológia?

(Megjegyzések a theológia értelméhez és értékeléséhez.)

Egyedül és csupán alázatos rámutatás szeretnék lenni cikkemben a dialektikus theológia szerepére és szükségességére. Ezért utalok sokat. Tehát nem az emberi szó, nem a kritika, hanem az Ige miatt. Látom: egyre haladunk és nem lehet megállást akarni bűn és büntetés nélkül. Látom, hogy a világháború záróepizód volt, vele korszak szűnt meg, ha nem is határozott választó vonallal. De mégis. A mában pedig új kor küszöbén állunk. Visszafelé: sok minden megszűnt, eltűnt, elveszett; elvesztettünk fenn és lenn sokat. A régi, amelyet ezután csak tudományos theológiának nevezek, nem tud kielégíteni, nem vezető, elégtelen. Megingott, mert célját tévesztette és tudományát próbált lenni. Kétkedő, bíráló irányú volt, amikor határozott bizonyosságot vártunk tőle. Ingadozott, nem volt igen vagy nem, hanem igen is nem is egyszerre. Most azután történelmi kényszerűséggel eltűnik, mert megbukott. Hangsúlyozom újból, amit írok, nem kritikai megjegyzések összegezése, hanem csak utalás.

I. a.) A teológia, értem a protestáns teológiát, az utolsó század alatt proteuszi, tehát felelőtlen-pogányosan, változott át tudományos teológiává. A tudomány fogalmát akarta elérni és betölteni. A tudomány pedig „igazolható ismereteredmények rendszere, vagy még rövidebben: tudáseredmények rendszere” (L.: Pauler Ákos: Logika. Az igazság elméletének alapvonalai. Budapest, 1925. 170. l.) Tankó professzor ugyanezt mondja a teológiára, mint tudományos teológiára: „a tudomány az egy körbe tartozó, vagyis azonos jelenlésű tények magyarázatát adja, ha egy kissé mélyebben tekintjük, két tényezőösszeműködését mutatja: a tárgy az egyik, amelyet magyarázni kell, az értelem alkata, amelyik a magyarázatot végzi, a másik”. (L.: Tankó Béla: A teológia tudományossága. A dialektikai teológia megítéléséhez. Theológiai Szemle. Kisebb közlemények rovatában. Debrecen, 1931. Pünköszt-Aratás. VII. évf. 1-5. számok. 259. l.) A teológia Kant után és hatására lett tudományossá. Módszert, rendszert, kriticismust, majd meg lélektaniséget szerzett. Új fogalmat, új célt nyert ezzel, de elvesztette a régét. Letért a „páli-reformátori” irányból, tehát a dialektikusból. Tárgyat talált, legalább is erről beszélt mindig, közben azonban elvesztette a személyt, Magát Istent, Aki épen személye miatt (Lélek volta miatt) nem lehet tárgy. Isten ugyanis természete miatt, mert nem ember, nem világ: nem lehet tudomány tárgya, még a tudományos teológia tárgya sem.

b.) A gyökeres szakítás a teológia fogalmánál jelentkezik a tudományos és dialektikus teológia között. Itt válik el a tegnap a holnaptól. A dialektikus teológia ugyanis a holnap teológiája és nem a máé. Hogy melyik teológia az értékesebb, az első tekintetre nyilvánvaló, csak annyit kell tennünk, hogy utánagondoljuk mindazt, amit a tudományos teológiával szemben a dialektikai teológia mond. A dialektikus teológia szerint: „nincs teológia konkrét tekintély nélkül”... és a „teológia konkrét engedelmesség” (L.: Frage nach Kirche. D. Karl Barth: Kirche und Theologie. 103. és 118. ll.) Pontosan és finoman határolja el a két teológiát a re-formátus skolasztika alapján, (ennek csak a neve közös a római-katolikus középkori skolasztikával), amikor a teológia viatorumról, illetően: a teológia ektüposzról és mellette, helyesebben felette, a teológia comprehensivum-ról, a teológia archetüposz-ról beszél (L. u. ott, 103. l.)

Ezt a tételt legújabbán is felújítja Barth, de még szigorubbán leköti: „A teológia az egész egyház feladata” (L.: Die Theologie und der heutige Mensch. Zwischen den Zeiten. VIII. Jahrgang, 5. Heft. 1930. 396. l.) Tehát nem egyes ember vagy épen teológiai iskolák szerint igazodó. Ennek a teológiának három ismertetőjegyét és botrányát sorolja fel:

1. A teologia, mert az egyház „birálati önráeszmélése, az Isten élő Igéjéből él, vagyis az egyházi Kijelentést az Isten Igéjével méri.”

2. „Amikor a teologia Isten Igéjéről beszél, ezzel Kijelentésre gondol, ez azonban nem időtlen, hanem idővéváló és idővélett igazság.”

3. Az „egyház önráeszmélése, a teológiának, hittudománynak kell lennie” (L.: 378-380., 382. ll., u. ott.)

c.) A dialektikus teologia, tehát a tulajdonképeni teologia, közelebbi jellemzőjét ezzel párhuzamosan E. Brunner fejt ki: „Az egyház ige hirdetése, az Evangélium kijelentése, elsősorban teologia, amelynek keletkezése az „egyház betegsége.” Ennél a valóságnál gondolkunk kell az egyházon belül és kívül jelentkező támadásokra, amelyekkel szemben a keresztyén hitigazságokat, tehát az életigazságokat tagadták és igyekeztek hitelvesztetté tenni. Ezek a támadások visszavezethetők, sőt csakis erre vezethetők vissza, hogy az Evangéliumot meghamisították és ez lett aztán a „teologia eredete” (L. ezeket: E. Brunner: Theologie und Kirche. Zwischen den Zeiten, VIII. Jahrgang 5. Heft. 1930. 397., 405. ll.) Ezért kell „a kritikai vizsgálat és a szétválasztó művészet, a hamissal szemben az igazi Kijelentésre figyelő ráeszmélés” A teologia így s ezért lesz „szükségproduktuma és nem az egyház öncélja” (u. ott, 406. l.), egyuttal „reflexió produktuma” (u. ott, 406. l.) Brunner előbbi tétélezésében idézem a határozott szakítást jelölő szembefordulást a tudományos teológiával: „teologia nem más, mint elméleti éles és összefüggő tétélezése annak, amit a hit kijelent” (D. E. Brunner: Die Absolutheit Jesus. Berlin, 1926. 13. l.) Ebből következik, hogy „hit nélkül teologia lehetetlen” (L.: Der Mittler. Zur Besinnung über den Christusglauben. Tübingen. 1927. Vorwort, VI. l.)

d.) Mert a régi teologia (történelemkritikai és lélektani) tudománnyá vált, a dialektikus teologia márcsak ezért sem lehet tudománnyá. A tudományos teologia megfutotta a tudományok emelkedését, amely spirálisan tér vissza a tévedések fölé. Olyan teologia keletkezett és került válságba, amely megelégedett benne az igazság megközelítésével, hipotéziseket, fikciókat, teóriákat mert alkalmazni. Bekövetkezett a középkor megfordította: a teologia kezdte szolgálni a filozófiát. Hűséges, szinte rabszolgai módon vette át a tudomány immanens céljait és eszközeit. Az értelem vagy értelem teológiája, helyesebben az ember teológiája, egyre jobban sulytalanult, vesztett igazság tartalmából s most nyilvánvalóan: megbukott. Csak egy századig lehetett kibírnia a nagy eltévelyedést. A tudományos teologia előbb kikerülte kényelmesen feladatát s azért, utána megbukott. Azt a feladatot, amelyet a dialektikus teologia teljesen lát és megvalósít, amikor megállapítja:

„Isten Igéje egyformán szükséges és lehetetlen feladata a theológiának” (K. Barth: *Das Wort Gottes als Aufgabe der Theologie. Das Wort Gottes und die Theologie.* München, 1924. 175. l.)

e.) Nagyon fontos kérdés mostmár az, hogy van-e, lehet-e tudományos evangéliumi theológia? Erre felel a vallásbölcselet Heinrich Scholz előadásában: „Wie ist eine evangelische Theologie als Wissenschaft möglich? (L.: *Zwischen den Zeiten.* IX. Jahrgang, Heft 1. 1931. 8-53. ll.) Gondolatmenetét a következőképpen vázoló: A tudomány fogalmának ismertető jelei a görög filozófiából eredők. A tudománnyalételeknek alábbi követelményei vannak:

A. Legalsóbb követelmények: ezek kétfélék: meg nem támadhatók és megtámadhatók.

Meg nem támadható legalsó követelmények:

1. tételkövetelmény (Satzpostulat),
2. összefüggési követelmény (Kohärenzpostulat) s
3. ellenőrizhetőségi követelmény (Kontrollierbarkeitspostulat).

Megtámadható legalsó követelmények:

1. függetlenségi követelmény (Unabhängigkeitspostulat)
- és 2. megegyezési követelmény (Konkordanzpostulat).

B. Legfelsőbb követelményeket már Aristoteles megszövegezte; szerinte a tudomány tételeinek két osztályuaknak kell lenniök: olyanok

1. amelyeknél az igazságtartalom feltételezett, ezek az alaptételek vagy axiomák s olyanok,
2. amelyeknek igazság volta az előrefeltett axiomák igazságvoltából vezetődik le, vagy bizonyul, ezek a tantételek vagy teorémák.

Az evangéliumi theologia akkor lesz tudomány, ha megfelel egyik vagy másik követelménynek. Így

1. ha kielégíti az összes követelményt, amelyet felsoroltam, akkor a tudományos evangéliumi theologia legfelsőbb fogalmát nyerjük,
2. ha az összes alsóbb követelményt elégíti ki az evangéliumi theologia, akkor kapjuk a tudományos evangéliumi theologia középfogalmát s végül:
3. ha a meg nem támadott alsóbb követelményeknek felel meg az evangéliumi theologia, akkor kapjuk az evangéliumi tudományos theologia legalsó fogalmát (L.: 19-24. ll., 25-26. ll.) Azonban az a döntő kérdés itt, hogy van-e olyan mód, amellyel a theológiának tételeit ellenőrizhetjük? H. Scholz így felel rá: „Ítéletem szerint ilyen lehetőség nincs.” (L. o. ott, 48. l.) Ezzel el is dőlt a tudományos theologia szükségessége, lehetősége és igazságának kérdése. S ugyanakkor összeér: Kant, Barth és Scholz. A itt tárgyaltakban csak azt akartam igazolni, hogy a tudomány relativ, a theologia meg vele ellentétesen: abszolút. Nem lehet tehát a theológiát relativvá kényszeríteni, ahogy a tudomány relativ s vele a tudományos theologia

is. A tudomány relativságára mutat például, hogy a logika három alapelvéről már 1911-ben felfedezi Pauler Ákos, hogy ezek közül kettő: az ellenmondás (principium contradictionis) és a középkizárásának elve (principium exclusi medii vel tertii) benne van az általa újonnan megszövegezett azonosság elvében (principium identitatis), amely így alakul nála: „minden dolog csak önmagával azonos” (L.: *Logika.* i. m. 25. l.) Még jobban igazolja állításom L. E. J. Brouwer felfedezése, aki az arisztotelesi logikát dönti meg, amikor bebizonyítja, hogy a középkizárásának elve bizonyos esetekben értelmetlen s ezzel új logikát jelent, amely nem arisztoteleszi, még Scholz ellenkező állítása nyomán sem, hiszen nem három, hanem két alapelve van. (L. *Wie ist eine evangelische Theologie als Wissenschaft möglich?* i. m. 41. l.)

(Folyt. köv.)

Az abaujtonnai egyházmegye közgyűlése.

Az abaujtonnai egyházmegye Kassán tartotta szept. 2-ikán évi rendes közgyűlését, melyet megelőző istentiszteleten Kecskeméthy Lajos szádélói új lelkész prédikált I. Kor. 13, 1-3 versei alapján. Kiemelkedő pontja — mint mindig — tanácskozásunknak az esperesi jelentés volt. Történelmi visszapillantás volt egyfelől, karakterisztikusan jellemezve a XIV. századtól kezdve mindegyiket, napjainkban pedig arra az 50 évre tekintett vissza, mely az első debreceni zsinat óta eltelt; másfelől hív beszámolás a pásztorbotja alatt levő tractusban való évközi esperesi tevékenységéről. Az em. hitéletéről, iskolaügyéről, a püspöki vizitációról. Statisztikai adatai között jellemzők: adakozás: 130.628 Kő az 1929 évi 112.440 Kő-hoz képest. Építkezés 224.000 a tavalyi 411.000 Kő-hoz képest. Kecskeméthy Lajos szádélói, Kovács Ferenc Csécsi, Kiss Ferenc bódvavendégi új lelképásztorokkal növekedett lelkészi karunk, de viszont Koncsol János lánci lelkészt oda kellett adnunk Felsőzemplénnek. Legyen pásztori munkájukon itt is, ott is az Isten gazdag áldása!

Nevezetes ez az egyházmegyei közgyűlés a tekintetben is, hogy általános tisztújítást rendelt el nov. 15-ig beérkezendő szavazatokkal, a viszonyok, körülmények 10 év alatt nagyon megváltozván. Egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjaiul: Szobonya István, Simon József papi, dr. Hódy Sándor vil. tanácsbírák és Kádár István vil. főjegyző küldettek ki. Mivel ez az év Zwingli Utrik hősi halálának 400, az ellenreformáció igazságtalanságait szentesítő Carolina Resolutio 200, a türelmi rendelet 150 éves évfordulója, elrendelte az em. közgyűlés, hogy a gyülekezetekben a reformációi emléktün-

pély október 31 és nov. 1-én ezeknek a történelmi eseményeknek a jegyében folyjon le. Tudomásul vétetett a belmissziói- és tanügyi-bizottság jelentése.

Utóbbi szerint egyházmegyénkben is sok ecclésiában nagy gondot okoz a konvent által elrendelt igazgatói pótlékoknak a szegényes egyházi költségvetésekbe való beillesztése. Igaz, hogy ez részben az egyházi előjárók látványosságán is mulott több helyen, a mennyiben a polgári község költségvetésébe való felvételezését nem is kérték, — másuttal viszont nem adtak helyt e kérelemnek, úgyhogy e kérdés nagyon kevés helyen van közmegegyezésre megoldva. Egyházmegyei vall. iratterjesztésünkbe, a nehéz idők miatt bizonyára némi lanyhulás állott be. Kádár István világi főjegyzőnk szakavatott tollából közérdekű jegyzőkönyvi pont látott napvilágot a lelkészek és tanítók által teljesítendő községi közmunkák, tüzvész, árvíz esetén való segítségnyújtás tárgyában. Egyházmegyénkben nem haltak ki a nemesszívű adakozók sem, mint Olasz János szepsii presbiter 10.000 Ké-ás adománya mutatja, melyből 2000 Ké kamata a gyűl. diakonia, szegényeket, betegeteket istápoló céljait szolgálja. Az egyházkerület számadása és folyó évi költségvetése első ízben tétetvén le az egyházmegye tanácskozó asztalára, bizony a közigazgatási járulékok 100 % szándékolt emelése nem ment keresztül, ehelyett a tiszteletdíjak — a püspöki titkárén kívül — leszállítása javallatik, míg a kerület 60.000 Ké adóssága letörlesztetik. Az országos lelkészi özvegy- és árvagyámintézet tovább is fenntartandónak véleményeztetik, mivel ennek évi járulékát a folyósított nyugdíjilletményből kivétel nélkül levonásba hozza az Országos Hivatal minden özvegynek. Bátky Béla volt farnosi tanító Körtevényesre, Erdős László Jabloncára, Czírók Etelka Magyarbödre II.-od tanítókul beerősítettnek. Az ez évi országos leánykonferenciákról, azok lefolyásáról Simon J. és Mesko Dezső lelkészek számoltak be. Köszönetet mondott Szepsi és Tornagörgő egyház közönségének, akik tavaly és ezidén vendéglátó gazdáknak önként szívesen ajánlkoztak és egyetemes egyházunkat messzebbnéző céljaiban hathatósan segítették.

Kömives Sándor, vajáni lelkésznek, aki az Ungi Segélyegylet — melyben egyházmegyénk lelkészi kara is benne van, — ügyeit oly önzellenül és lelkismeretesen vezeti, köszönetet szavaztunk betervezett számadásainak elfogadása alkalmából. Több apróbb ügy és két fegyelmi bírósági ügy letárgyalásával késő este ért véget közgyűlésünk. Ez utóbbiak miatt bizony — fájdalom — a „csendes tractus” nevet a 11. esztendőben elvesztettük.

Notárius.

Leánykonferenciák.

IV. Görgő aug. 30.

Ezidén a negyedik. Értékében és hatásában méltóan sorakozik a többi mellé. Különlegessége: I. csak nők jelöltettek ki előadóknak; II. csak egy napig tartott (ez a gyülekezet panasza.) A nagyon jól vezetett gyülekezet már egy esztendő örömmel fogadta Abauj és Gömör, valamint Losonc leányait és vendégei előtt kitarta templomát, szívet, páratlan vendégszeretetét.

A Lélek zugása hatalmasan indult meg a konferencia elnökei Sörös Béla theologia, igazgató igehirdetésén keresztül. A megújuló egyház megújuló igehirdetése volt ez. A kálvinizmus kollektív és szociális feladatát és munkáját tárta fel Péternek a sántán történt csodalétele alapján. Idrányi Barna esperes, a konferencia diszelnöke, köszöntötte és nyitotta meg a szíve szerint óhajtott konferenciát, mint életrekelő kálvinizmusunk belmissziójának egyik tapasztalatigazolva jó munkaeszközét. Kőszeghy Gábor, ki a konferencia egyik alelnöke volt, (a másik Mesko Dezső nagyidai, titkára Szőke István roznói lelkész, jegyző: Becz Aranka és Lengyel Kató.) ecclésiája nevében üdvözölte a várvavárt konferenciát. A Lélek zugott tovább... Becz Aranka előadásán át erősítette hitünket. Kiss Mária a leánykör nyújtotta nyereségről tett bizonyosságot. Az ebédet — nagyon helyesen — közös ebédrel oldották meg a görgőiek a Ref. Otthonban. Délután Szőke Istvánné tárta fel a Lélek szerint járó asszony munkakörét, melynek legfontosabb ágáról: emlékeinknek gyermekeinknek való átadásáról Sörös Béláné kellett volna, hogy szóljon. Helyette Sörös Béla közvetítésében épültünk. Jeszenszky Lenke megkapóan mutatta fel az iskolából az életbe vezető utat. Matolcsy Magda a zenében, énekekben található örömről tartott előadást, mely mellett kitünően érvelt az ő és Bellágh Barna roznói s. lelkész 2-2 szülő, továbbá a görgői mintavegyeskar énekei. Feltűnést keltő volt 3 görgői kisleány ékes szavalata. Szőke István még kivonatolt előadásából is megláthattuk az asszonyuralom (Mária Terézia), a „mosoly rémuralma” századokra kiható káros következményeit. Ez előadással este lett és kit erre, — kit arra vitt haza a Lélek.

Nagy szelek járnak Görgön... Ez alkalommal a Szent Lélek fújt és zugása bizonyára betöltötte a templomot s a jelenvoltakat...

Egy első ízben ötlező mondotta: „Ezután mindegyik konferenciára elmegyek.” Csáji Pál.

Templomszentelés Varannón.

A varannói magyar református gyülekezet egy kicsiny sziget a katolikus szlovákság tengereiben, előretolt őrszeme azon a vidéken a

magyar kálvinizmusnak, Talán épen ez a nehéz helyzet, az idegen tengerhullámok szakadatlan ostroma edzette meg a sziget lakóit annyira, hogy meg nem törhette őket semmi veszedelem s megfogyatkozva, megszegényedve is folytatják az élelharcot csüggedetlenül és amikor talán legnehezebb a helyzet még gazdasági tekintetben is: akkor koronázza meg az Isten sok éves szívós, lelkes küzdelmüket és amikor mindenütt hanyatlásról hallunk beszélni, ez a kis gyülekezet akkor kel igazi életre 230 éves sirjából s a jobb jövőben való szilárd bizakodása jeléül templomot épít.

A nehéz küzdelmeket vivő ősöknek méltó utódai!

Mert nehéz küzdelmekről beszél a kis gyülekezet múltja, mint csaknem valamennyi egyházunké, de annyi szenvedés között való megmaradása fényes és kétségbevonhatatlan jele a kálvinizmus példátlan életerejének.

Varannón már a XVI. században virágzó protestáns egyházi élet van. Van egy magyar református és egy szlovák evangélikus egyház. Mindkettőnek temploma is van. Az ellenreformáció dűhe csak a következő század vége felé, az 1690-es években bír erőt venni rajta, amikor ez a vidék is teljesen kezébe jut az ellenreformációt vezető Habsburg uralkodónak, Erdéllyel egyetemben, a török hatalom megtörése után.

Karaffa végzi el itt is a hóhérmunkát. A szlovák lutheránusok templomát leromboltatja, a reformátusokét pedig elveszi s mindkét egyházat megsemmisíti annyira, hogy a megfogyatkozott reformátusok soha nem bírnak többé önálló egyházat szervezni, templom nélkül vannak 230 esztendeig.

Az 1896 ik évben mondják ki az összetömrült varannói reformátusok, hogy templomot fognak építeni. Ez a lépés már a lánglelkű és nagybuzgóságu Bodor Gábor jelenlegi főgondnok vezetése mellett és ösztönzésére történik, aki azóta soha nem tévesztette maga elől a nagy célt s addig nem nyugodott, amíg 35 évi szívós, áldozatos fáradozás után meg nem valószínűsítette.

Pedig sokszor az akadályok tengerével kellett megküzdenie neki is, meg lelkes társainak is. Pl. az évek hosszú munkájával a templomra gyűjtögetett 18000 korona tőke is elveszett az utolsó fillérig a hadikölcsönökben. De újra kezdték a munkát, mely a siker reményével akkor kezdette biztatni őket, amikor a Raksányi-féle hagyatékból 10 hold földet kapott az egyház, kifejezetten magyar reform. templom építésére.

Ennek a hagyatéknak a különféle veszedelmektől az egyház részére való megmentése és kedvező értékesítése, amely megint a Bodor Gábor fáradozásainak eredménye, tette lehetővé a hívek áldozatai mellett, hogy megépül-

hetett a közel 90.000 koronába került templom, toronnyal egyetemben s mintegy 60.000 Kor. alapot is lehetett letenni a templom fenntartása és az istentiszteletek költségeinek fedezésére.

Az a lelkes kitarítás, amelyet a varannói reformátusok kis egyházuk életrekeltése érdekében évtizedeken át kifejtettek és az a fontos misszió, amelyet ez a templom teljesít a szét-szórta élő magyar kálvinistákra nézve: birtára az egyházkerület elnökségét arra, hogy a templom felszentelési ünnepén megjelenve ezzel is kifejezze elismerését az egyház tagjainak buzgó törekvéscéért s jelezze, hogy a vezérek szeme a legszélsőbb védővonal katonáin is vigyázva örökődik.

Az új templom felszentelése szept. 6-án ment végbe. A felszentelést Péter Mihály püspök végezte buzgó imádságával, hálákat adván a mindenható Isten sokrasedítő kegyelméért és kérve az ő gondviselését a jövőre is a poraiból megelégedett kicsiny gyülekezet új életére.

Az igehirdető Szőke István rozsnói lelkész, egyházkerületi aljegyző volt, aki a múlt eseményeinek bizonyosságai mellett mutatott rá arra, hogy a beteg világ meggyógyulása csak az Istenhez tért, Isten vezetése alatt élő, az ő igéjével élő emberek által lehetséges, a templomot építő gyülekezet tehát a jobb jövőnek rakja le a biztos és rendíthetetlen fundamentumát.

Séra János hardicsai lelkész urvacsorát osztott, Nyitrai Dezső tusai lelkész pedig a templom udvarán a nagy számban a vidékről összesereglett szlovák reformátusoknak tartott istentiszteletet.

A templom építéséért folytatott küzdelmet Bodor Gábor főgondnok ismertette, kegyeletes szavakkal emlékezvén meg Raksányi Pátról, aki hagyományával igazi alapját vetette meg a tovább építő munkának, akinek hamvait az új templom szószéke alatt épített, befalazott sírboltban helyezték el.

A templom jelentőségét mutatja azon a vidéken az a körülmény, hogy egyik-másik ember több, mint 50 Km. távolságról is eljött, hogy az istentiszteleten jelen lehessen és pedig felekezeti különbség nélkül.

Jelen volt itt is egyházkerületünk agilis főgondnoka, Tornallyay Zoltán is, a felsőzempléni egyházmegyét pedig Mertens Alfréd dr. egyházmegyei gondnok képviselte.

Hadd álljon a felszentelt új templom azon a szélső őrhelyen a magyar kálvinizmus életerejének bizonyosságául, szórja világosságát szét-szórta hivatásuk ott, mint a világító torony a sötétségben; hirdesse egy maroknyi hívő ember szívós életakarátának az Isten segedeime által való győzedelmét; legyen általa erősebb az evangélium világossága; legyen egy sugárral ragyogóbb általa e szomorú földön az Isten dicsősége!

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy lőké. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA

rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda, bármelyik képviselete.

DUNA - BANK

Központ: Bratislava.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Űzhorod, Kishid ucca, Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek

— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.

Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Komárno

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Velké Kapušany” címre küldendőek:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkészi hivatalhoz küldendőek.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Református egyházi irodalmunk.

Munka nélkül nincsen aratás. Munkálkodni kell előbb, hogy arathassunk. A munkának mindég megvan az aratása, a gyümölcse, az eredménye. Maga az aratás különféle. Van gyengébb s van jobb aratás. Az aratás minéműsége nem függ mindég a munka minéműségétől. Olykor felületes munka után is van jó aratás s olykor jó munka után is van rossz aratás. De jó munka után mégis nagyobb bizodalommal várhatunk jó aratást, mint felületns, vagy semmilyen munka után. Sőt semmilyen munka után semmilyen aratást sem remélhetünk.

Hasonlóképpen van a lelki mezőn is

A lelki mezőn való munkának s vetésnek legaláltalánosabb két módja, eszköze: a szó és a betű.

Közelebről az egyházi életben a szóval, vagy beszéddel való vetési munka talán tulongul is megvan. Annyit szónokolunk, prédikálunk, hogy — elmondhatjuk — csaknem ebben merül ki lelkipásztori munkánk. Természetesen ez a munkánk is szükséges, mert ennek a munkának is megvan az aratása. Csakhogy ez az aratás mindég bizonytalan s nagyon részleges. Mert a szó elszáll sokszor nyom nélkül, mint a tóba dobott kavicsból vert gyűrűzet a bedobási helytől mindinkább távolodik, halványodik s végül belesimul, belevész a tónak tükrébe.

Határozottabban eredményesebb eszköz a betű, az írás. Ez által megrögzítjük a gondolatot s élővé, hatóvá tesszük azt az írójának a halála után is. Az írás utján való gondolatközlés maga az irodalom, mely nemzetenként a népléleknek tükre s egyszersmind leghathatósabb kultureszköze is. T. i. úgy az egyházi, mint a világi irodalom kölcsönös ráhatással van időnként a különböző korokra éppenny, mint a

különböző korok kölcsönös ráhatással vannak időnként úgy az egyházi, mint a világi irodalomra. Ez így volt a multban, így van a jelenben s így lesz bizonyára a jövőben is.

Ha speciáliter a szlovenszkói széplitteratúrát nézzük a tárgyi kritika szemüvegén át, általánosságban, sőt nagyobb részben úgy találjuk, hogy az minden inkább, csak nem költészet és nem irodalom. Külformája és beltartalma még a ma divatozó u. n. nyugatiaskodáshoz mérten is határozottan tulzó nyugatiaskodás, helyesebben: formátlan formába öntött zürzavaros értelmetlenség. Ha szemelvényeket kötnénk csokorba nevesebb és kevésbbé neves szlovenszkói magyar *költőink* gyomtermékeinek virágaiból, azok elviselhetetlen illata direkt undort és rosszullétet keltene minden, csak valamennyire is esztetikus izlésű emberben.

Nem céloom azonban e helyen szlovenszkói magyar irodalmunkról részletes és beható kritikát inni, csak éppen érintettem a kérdést azért, hogy tudják meg tulzóan eredetieskedő önhérszaink, miszerint mi őket a költészet szent berkében nem énekes madaraknak, hanem vartyogó békáknak tartjuk.

Am a szlovenszkói ref. egyházi irodalom méltatása szlovenszkói ref. egyházi életünket már közelről érdekli. Illetve érdekelhetné, ha lehetne méltatni azt, a mi nincs. Mert Szlovenszkón reform. egyházi irodalom csakugyan és egyáltalában nincs. 13 év alatt alig jelent meg 1—2 számba vehető tudományos munka. Ehez képest aztán nem létesült, mert nem is létesülhetett egész Szlovenszkón reform. egyházi könyvtár. Nincs — legalább is intenzivebb buvárkodási vágyat kielégítő — könyvtára talán a losonci theol. szemináriumunknak sem. Még

csak a régóta nem gyarapított parókhíalis könyvtárainkat sem gyarapíthattuk s gyarapíthatjuk szlovenszkói reform. egyházi írók munkáival. Egy prédikációkat közlő folyóiratunk dicséretesen küzd a létfenntartás nehézségeivel. Egyetlen kiemelkedőbb bizonyága a lételünknek a hivatalos egyházi lapunk. Az egyedüli ref. egyházi néplapunk, a *Szeretet* is elvérszegényedett mostanában. Szóval egész szlovenszkói ref. egyházi irodalmunk mezője merő pusztaság, hol nem nyílik virág s nem terem gyümölcs. A betű, az írás hatalmas eszközét nem használjuk ref. társadalmi közéletünk sem alsó, sem felső rétegének olyan művelésére, amely művelés után jogosan várhatnánk gyümölcsözést, jó aratást. A lelkipásztorok régi könyvekre és régi tudásukra lévén utalva, nem fejlődhetnek a folyton fejlődő egyházi tudományokban s nem emelkedhetnek föl azok mai színvonalára, minek következtében aztán nem is nyújthatják híveiknek azt a szükséges és nemesebb táplálékot, melyet éhező lelkők megkíván. Híveink magok is szeretnének olvasni, tanulni, művelődni, de minthogy nincs módunkban őket építő olvasmányokkal kellően ellátni, ott keresik e szomjuk kielégülését, a hol találják s ahonnan valóban el is árasztják őket olyan Isten- és vallásellenes iratokkal, mely megméltelyezi lelköket, aztán elhidegednek az egyháztól s ur lesz felettök a világ és a világiasság.

Ha keressük-kutatjuk az okát, vagy okait annak, hogy miért ennyire szegény a mi szlovenszkói ref. egyházi irodalmunk, bizony egész sorozatát találhatjuk e mi szegénységünk okozóinak. Am az bizonytalannal nem oka annak, mint-ha a szlovenszkói ref. lelkipásztorok között ne volnának tudományosan képzett s alkalmas egyének tudományos téren való értékes munkálkodásra. Hanem, a mint már fentebb említettem: miként az irodalom rányomja bélyegét az egyes korokra, úgy a korok is rányomják bélyegüket az irodalomra. S ez az utóbbi áll éppen bizonytalannal mireánk is. A mai szomorú, sivár és igaztalan kor rányomakodik mintegy a lelkünkre s elnyomja abban az íráshoz és tudományos buvárkodáshoz szükséges munkakedvet. Munkakedv nélkül munkálkodni pedig alig lehet. A világon tulajdonképpen minden a kedély dolga. S ugyan lehet-e a mi kedélyünk, szlovenszkói ref. lelkipásztoroké más, mint rezignált, sőt kétségbeesítő, mikor 13 éve szenvedjük a legnagyobb és ezerféle megaláztatást!?

Bizonyára ez az első és legfőbb oka szlovenszkói reform. egyházi irodalmunk szegénységének.

A másik oka kétségtelenül az, hogy az új egyházi törvényeink kapcsán létesített ref. irodalmi társaságunk még mindég nem kezdhetette meg működését új egyházi törvényeink megerősítésének mindmáig való késése miatt. Irodalmi szerv, központ nélkül az irodalom pang,

nincs irányítása, könyvek, iratok kiadásának lehetősége, olvasóközönség megteremtése. Ha ref. irodalmi társaságunk mindjárt létesítésekor megkezdhetné volna működését, szlovenszkói ref. egyházi irodalmunk ma már nem volna olyan szegény bizonytalannal, mint a milyen szegény.

További kétségtelen oka ref. egyházi irodalmunk szegénységének: a ref. lelkészek nyomasztó anyagi helyzete. Az anyagi szegénység miatt a gyarló ember minden gondolata csak a földiekre, a nyomoru megélhetésre korlátozódik. A poéták is csak régen tudtak inséges sorsban dalra lelkesülni. Ma nem tudnak már ők sem. A lelkipásztor egymagában is alig képes éhbér-javadalmából megélni. A kinek meg éppen családja, nagy családja van és gyermekeket kell iskoláztatnia, mint a legtöbb kálvinista papnak, az örül, ha él a lelkét éjjel-nappal gyötrő, lenyűgöző gondok között s ugyan ki kívánhatná tőle, hogy szükölködő családját és testét lelkét összeroppantó családi gondjait feledve, írói munkába merüljön el egész lelkével? Ma temérdek a munkanélküli ember és ezek között sok az olyan, ki nem is akar munkát, csak munkanélküli segélyt s ilyen módon könnyű megélhetést. Nekünk ezekkel szemben — hála Istennek! — van munkánk elég, de mi, elegendő munkánk dacára, szinte fizetés nélküli munkások vagyunk. Kongruatörvényünk abban is szociális érzék nélkül szükölködik, hogy 1 gyermekre 1200 s ezen felül akár 10 gyermekre is mindössze 1800 KČ-t ad, holott inkább az lett volna az igazságos és méltányos, hogy minden egyes iskolázó gyermekre adna legalább is 1800 KČ-t, ami a viszonyokhoz képest még mindég kevesebb volna, mint sok, vagy elég.

A jelenlegi általános pénztelenség és szinte általános elégedetlenséget kiobbantó gazdasági krízis meg egyenesen lehetetlenné tesz a ref. lelkipásztorokra nézve nemcsak könyvek kiadásának lehetőségét, hanem minden irodalmi munkálkodást is. A földünk nem termett, a híveink legfeljebb 1—2 zsák értékesíthetetlen gazzal fizetnek, a kongruánk semmi, adóhátrálékokba a végrehajtó gazdasági állatjainkat lefoglalja... Ilyen körülmények által feldult lelkünkkel a legszorosabb hivatali munkánkat is alig vagyunk képesek teljesíteni, nemhogy azon felül magasabb szempontok érdekében is munkálkodhatnánk.

Ezen és más ilyen okok miatt pang szlovenszkói ref. egyházi irodalmunk. A mint mondani szokás: mindnyájunk orrávére foly. A szívünk vére foly láthatatlanul, de tapasztalhatóan. Bizonyosága 13 éves egyházi irodalmunk, a mi 13 éve nincs. És nem is lesz, míg a ref. lelkipásztorok és a ref. egyház itteni sorsa meg nem változik, bár 1000 esztendeig éljünk.

A milyen válságos az anyagi helyzetünk, olyan válságos a szellemi, lelki, erkölcsi életünk is, mert nem vetünk, mert nem vethetünk.

Pedig ha nem vetünk, nem is aratunk.

Ebresztő, bátorító szót sehonnan sem halunk; ösztönző, követendő példát sehol sem látunk.

Mutasson nekünk ilyen példát az erre első helyen hivatott losonci theol. szemináriumunk előadói kara. Ők kifejezetten a theol. tudományok hivatott munkásai s nekik több és jobb terük és alkalmuk van a tudományos munkálkodásra, mint nekünk, kik a tudományok forrásától távolabb élünk. Mindenütt a világon a theol. tanárok a theol. tudományok zászlóhordozói. Akkor talán majd mi is felébredünk fojtogató letargiánkból, élni kezdünk, vállunkra vetjük a magvető ruhát, vetni fogjuk az áldott magot s ha némely mag esik is bár az útfélre, sziklás talajra, vagy tövis közé, de perdül néhány szem a jó földbe is és terem egyik 10 s másik 60 annyi.

Csak munka után várhatunk aratást. És jó munka után várhatunk jó aratást.

Régi példaszó: ki mint vet, úgy arat.

A ki vet a testnek, a testből arat veszedelmet.

Mi vessünk a léleknek, hogy arassunk abból örök életet. . . Csabay Pál.

Tudományos vagy dialektikus theológia?

(Megjegyzések a theológia értelméhez és értékeléséhez.)

(Folytatás.)

II. a.) Tankó professzor cikkében képviselt állásfoglalását magyarázza a 261. lapon levő jegyzete, ahol a „Religion in der Geschichte und Gegenwart” kitűnő cikkeiről beszél. A nevezett enciklopédia már címében is jelzi irányát, de sokkal inkább szerkesztőiben (I. kiadás: 1908-1913-ig Schiele és Zscharneck; II. kiadás: 1927-től Gunkel és Zscharneck), akik a vallástörténelmi iskola leghűbb képviselői. A historizmus tudósai, akik ellen épen a dialektikus theologia küzd.

b.) A tudományos theologia lenyulik így Bacon-ig, az alapvetésben segédkeztek: Spinoza, Herder, Lessing, Kant és Schleiermacher. Közülük legnagyobb hatású Kant és mindjárt: Schleiermacher. Ez a theologia tulajdonképeni válsága. Ellenmondóan hangzik aztán erről a theológiáról a megállapítás: „Nem azzal lett egyház és vallásépítő erő, hogy az akart lenni, hanem az lett, mert a vallás igazi természetét tudta feltárni, tehát megújuláshoz segítette a gyakorlatot. Nem teremthetett új vallásos éleget, mert ez nem az ő hivatása, ezt a profétai lelkekre szokta bízni az Ur...” (L. Tankó B. i. m. 261. l.) Két ellenmondás van ebben az állításban: 1. nem teremthetett új vallásos életet s 2. a vallás igazi természetét tudta feltárni, tehát megújuláshoz segítette a gyakorlatot. Az új vallásos élet azonban nem más,

mint a megújuláson átment gyakorlat. Külömben sokat végzett volna ez a theologia, ha csakugyan feltárja a vallás igazi természetét, amit nem tudott és nem is tud megtenni. Épen természetében rejlő gátlása miatt lett a tudományos theologia terméketlen. Szétforgácsolódt, sokat akart sokféleképen és eredmény nélkül jutott vissza kiinduló helyére és személyéhez: az emberhez. Hiábavaló lett. Használhatatlan, de azért helyét meg akarja tartani, agóniájában védekezik. Védekezése azonban nem komoly. Vallástudománynak kiáltotta ki sajátmagát, azonban nem lett tudomány mégsem. Nem lehetett, mert Isten nem hagyhatta, hogy az ember tárgyként kezelje Őt. (Ezzel és ezeknél nem kicsinylem a tudományt, hanem nagynak és elsőrendűnek látom az igazi theológiát. És ez nem a tudományos theologia.)

c.) Érdekes és ezt mindjárt meg is jegyzem: a tudományos theologia gyűlölettel fordul a paradoxon ellen. De csak másoknál, míg saját maga szívesen alkalmazza: „a tudomány ne akarjon építő lenni, akkor építhet igazán” (u. ott.) Ez a kétmértékűség jellemző erre a theológiára. Megjegyzem: nem tudom, mit akarhat a theologia, ha még építeni sem akar? Csak ismeretet adni? A mában azonban már épen elég volt a pusztá és meddő ismeretközlés olyan értelemben, amely nem vezet, gyarapít és emel.

d. A vallás és a theologia érdeke az épülés (magunkban) és az építés (másokban) legyen. Erre mutat a Kijelentés imperativusz jellege, amely hármas tagozódású:

1. Ige,
2. prédikáció és végül:
3. kánon.

A prédikáció nem kerühet az Ige mellé különben, csak akkor, ha a theologia építést és épülést akar. A theologia bizony építő, vagy nem theologia.

e.) A tudományos theologia képviselői a látható egyház történelmi törmelékeit adták és mondták theologia gyanánt. Egy-egy Harnack, Troeltsch, Bousset, Wernle, Bertholet és mások. Velük együtt a lélektanon megközelített feligazságok theológiája a lélektani tudományos theologia, amely Schleiermachernél kezdődött, majd Rothe, Ritschl után a mában is megvan. pl. Wobbermin (akinek főműve: Systematische Theologie nach religionpsychologische Methode. I. Einleitung in die systematische Theologie. II. Wesen der Religion. III. Wesen und Wahrheit des Christentums.) A tudományos theologia theologusai megpróbálták a lehetetlent: theologusok és ugyanakkor tudósok szerettek volna lenni, ez személyszerint féligsem sikerült. Így történt meg századunk egyik nagy botránya, hogy Rittelmeyer, aki pedig hány keresztyén szónok mintaképe volt, anthropozófussá lett. Nem azért történt ez vele, mert nem volt filozófiai műveltsége, hanem mert hiányzott a

theológiája, illetően nem elégítette ki a tudományos theologia észigazságaival. Pedig volt, feltétlen volt előtte is építő szándéka.

i.) A tudás és a hit nem ellentétesek, hanem csak mások. Tehát nem mérhetők össze. A tudás tudományt és tudóst akar, a hit meg theológiát és theologust. Csere nem lehet, ha mégis megtörténik, a mai események ismétlődnek: csalódás, bukás, válság. Itt mégcsak annyit jegyzek meg előre, amit Brunner pompás könyvében leszögez, ami teljes igazság: „minden nap világosabb lesz, hogy a vallás krízise, — ahogy a kulturáé általában — belülről s nem kívülről jön” (Lic. Emil Brunner: Die Mystik und das Wort, Glauben, dargestellt an der Religion Schleiermachers. Tübingen, 1924. 12. l.)

III. a.) Lehetetlen elképzelni annak, aki nem próbál és nem akar szabadulni a tudományos theologia talajáról, hogy mit is jelent a dialektikus theologia. Kétségtelen, hogy a tudományos theologia tagadása a keletkezése, tehát a dialektikus theologia nem akar megtagadott hibájába esni és nem akarja a theológiát tudománnyá átváltoztatni. Illetően: nem akar mindenáron csak tudományt. Vele kapcsolatban tehát félreértés felvetni: „Hol keresi tudományos alapvetését?” Mert tudományos alapvetését nem keresi, erre nem szorul, de nem is akarhatja. Azért: „tudomány és theologia címén” (L. Tankó Béla: A theologia tudományossága. i. m. 263. l.) nem követel, nem is vár „sacrificium intellectus”-t, hanem hitet. A tudományos theologia vele szemben „sacrificium fidei”-t követel és kíván. Csak tudást. A dialektikus theologia ezzel nem jut el a „credo, quia absurdum”-hoz, amely tudományellenességet jelent és az értelem megfojtását. Nem a tudománynak ellensége, hanem az irányttévesztett theológiának. Ez pedig más. Végül is: nem lehet a tudományos theologia ellenzőjében azt keresni, ami nincs benne, amit feltétlen kerül, mert kerülnie kell. A dialektikai theologia bizonyosan és határozottan kálvinista, mert theologiai alapon dolatát a református elv következetes keresztülvezetése adja: „finitum non est capax infiniti”.

b.) A dialektikus theologia valóságos, de két különböző lelki ténynek fogja fel és így határolja el és meg az intellectus-t és a fides-t. Két más funkció, két más iránnyal. Brunner könyve (Religionsphilosophie evangelischer Theologie. München 1927.), melyben úgy tűnik fel, hogy munkája csak rombolás, amikor bebizonyítja, hogy nem lehet vallásfilozófia — tudniillik a vallásról nem lehet bölcselkedni a theologia talaján, — szükségképeni rész ebben a theológiában. Ez az új (alapjában: egyetlen régi) theologiai irány az előző kvietivákat adó theologia helyére akar lépni, de nem pusztán akar, hanem lép is. Ez a theologia, amikor a hité, ugyanakkor építő is. Mert a hit mindig építő.

c.) A theologia mai válsága előkészült a tudományos theológiában. Be kellett következnie a mai krízisnek, mert hisz a tudományos theologia egyik nagyon komoly művelőjének, Troeltschnek, a „vallásos apriori”-ja, amely Kantól nyert örökség a marburgiak után, sem ad magyarázatot a vallásra. Pedig erre vállalkozott és ezt várnánk tőle. Mennyivel más a dialektikus theologia eljárása, amikor Barth, Aquinoi Tamáshoz hasonlóan, imádsággal írja meg dogmatikáját. Azonban csak az imádságban rokonok, de nem többen. Itt mindjárt helyénvalónak látom idézni Kolfhaus és Gáncs Aladár után Bachmann professzor szavait, aki nemcsak Bartról, hanem neve mögötti theologiai irányról nyilatkozik tulajdonképpen így: „Ti egyházas kereszténynek és egyházak, ti liberális theologusok és vallástörténészek, ti romantikusok és piélisták egész komolysággal vegyétek magatokra Barth haragos ellenvetéseit, hajoljatok bűnbánati ígehirdetésére, ismerjétek el metsző igazságát, hadd fuvaljon át lelketeken az erős, komoly szellem, amely betölti őt, vegyétek egészen, teljesen komolyan s a tudós kritikai csűrész-csavarás eszközével ne hagyjátok el őt. Valóban van számotokra mondanivalója olyan, ami szivből származik és meg kell szívlelni. Vegyétek gyakorlatiasan, ahogy a Római levelet hozzátok gyakorlatiasan szóló levéllel alakította” (Mit tanulhatunk Barth Károlytól? Theologiai Szemle, VI. évfolyam, 4-6. számok. Debrecen, 1930. Karácsony. 579. l.)

(Folyt köv.) *Narancsik Imre.*

Magyarországi konferenciák.

Első Európai vasárnapi iskolai konferencia.
Budapest aug. 11-16.

A vasárnapi iskolai világszövetségnek negyven nemzeti szövetség tagja van. 30 millió gyermek taggal.

Persze ezek között nincsenek ott a cseh-szlovákiai magyar ref. vasárnapi iskolások, mert nálunk még — sajnos — nagyon elszórtan, szervezetlenül és felületesen folyik ez a missziói munka, aminek alapvető fontosságát, egyházunk jövőjének kialakulása szempontjából való jelentőségét pedig mindannyian elismerjük. Beszélni beszélünk róla, nálunk Kárpátalján, kerületi rendelkezés is van már a vasárnapi iskolák felállítására, különösen ott, ahol nincs felekezeti iskola, de a valóságban nagyon gyengén állunk e téren. Pedig nincs sok vesztegetni való időnk, mert egy szép napon végképp elveszítjük iskoláinkat s majd akkor már késő lesz az uttörés nehéz, hosszadalmas munkájába kezdeni. Hiszen még ott is, ahol kitűnő felekezeti iskolánk van, ott is szükségünk van e munkára, mert a vallás nem tantárgy, amit heti 2 óra alatt meg lehet tanítani az iskolában, hanem élet, amit be kell oltani már a gyerme-

kek szívébe. A vasárnapi iskola pedig éppen erre törekszik. Nem megismétli a tanító munkáját, nem is csak kiegészíti vagy folytatja azt, olyan formán, hogy olyan bibliai történeteket is tanít, amelyek az iskola számára előírt tananyagból hiányoznak, mert nem jutna már idő a tanításukra, hanem egészen új utakon jár, új módszert használ (A vasárnapi vallástánítás nem vasárnapi iskola!) Azt mondhatnám, hogy a vas. isk. az a gyerekek számára, ami a nagyoknak a bibliára. Tehát nem tantárgy és lecke, nem köteleesség és megterhelhetőség, hanem drága szent alkalom, amikor a gyermekek között megjelenik Jézus, akit ők megismerhetnek, megszerethetnek és készülhetnek a követésére. A vezető számára pedig jutalom az, hogy ezt a találkozást ő segíthette élő, amelyért, ha jól végezte misszióját, megbízását, jutalmul több munka, nagyobb feladat jár.

Az egyházszeretetet, a szolidaritást, a gyakorlati, kálvinista kegyességet, az egymáshoz és különösen a gyülekezet vezetőihez való jóakaratot ugyanhol olthatnánk az emberek s főleg a jövőendő nemzedék szívébe, mint már éppen itt, a vasárnapi iskolában.

Egy kis gyülekezet kell hogy legyen ez a társaság, igazi „fiókegyház”, vagy egyháziók, amelyekből kinő, kifejlődik majd a nagy, komoly igazi református egyházközösség. De amelyik munkában kifejlődik maga a vezető lelkipásztor is. És ez sem utolsó nyereség! Hányszor halljuk lelkésztestvéreinket panaszkodni, hogy nem értenek a belmisszióhoz, (különben szívesen végeznék azt) nem tanították azt eddig a teológiákon — az ilyeneknek azt tanácsoljuk, kezdjék el a gyermekmissziót — úgy, ahogy tudják, mire ezek a gyermekek megnőnek, ők is belenőnek a nagyok vezetésébe és lelki gondozásába. De aki nem tartja érdemesnek a kicsikkel való bibelődést, aki erre nem tudja rászánni magát, az ne várjon többre. Arra egész bizonyosan a természetlen fügefa sorsa vár.

Mindezeket azért irtam le itt, mintegy bevezetésül, mert a konferencia fényes megnyitó estéjén, amely a zeneakadémia dísztermében folyt le 28 nemzet kiküldötteinek, a hazai egyházak püspökeinek, a kormány, a főváros képviselőinek s a nagyszámu érdeklődőknek jelenlétében, az volt az érzésem, hogy tudniillik a vasárnapi iskola sokkal fontosabb építő esz-köze Istenországának, mint ahogy ezt mi csehszlovákiai magyar református lelkészek gondoljuk. Hiszen a kiküldöttek között az egyházak legkiválóbb fiai foglaltak helyet, püspökök (mint pl. Themelis Timotheus a Görög Orthodox Egyház Jordán-vidéki érseke Palesztinából, vagy mint Zenián Levon az Örmény Apostoli Egyház képviselője stb.) teológiai tanárok, volt moderátorok, elnökök, akik közül nem egy 2 hétig is utazott pl. Izlandból (mindenki a saját költségén), hogy ezen a nagyon fontos

konferencián ott legyen. Mert a vasárnapi isk. kérdése ma éppen olyan fontos, mint akár a szociális kérdés.

Az előadások tárgyai a következők voltak:

1. A tanító megbízása: *Menj — taníts!* dr. Viktor János theol. tanár Budapest.

2. A tanító kézikönyve — a Biblia. Kent L. János Glasgow, a skót egyház lelkésze.

3. Gyakorlati tanítások. A magyar csoportát bemutatta dr. Viktor Gabriella képzőintézeti tanárnő Kecskemét.

4. A vasárnapi iskola célja. Dow W. R. Glasgow, volt tan. képző igazgató.

5. A tanító üzenete: Brahm G. Ernő Anglia és Wales nemzeti vas. isk. szöv. főtitkára.

6. A tanító módszere. Dr. Jeaxle A. a west-hilli vasárnapi isk. képző Collégium igazgatója (Angliában már külön kollégium is van, ahol 3 éves tanfolyamon külön vas. isk. vezetőket képeznek.)

7. A holnap heresztyén polgára. Sir Mackintosh Harold.

8. A vasárnapi iskola a heresztyén munkás képzőterülete. Huntley Emilia.

9. A vasárnapi iskola és az Egyház. Dr. Imre Lajos theol. tanár Kolozsvár.

10. A vasárnapi iskola és az Isten országa. Dr. Fraser Donald.

Ahítatot tartottak: Dr. Szabó Aladár ref. lelkész Budapest, Bednař Ferenc theol. tanár a csehszlovákiai vasárnapi isk. szöv. elnöke, dr. Westphal Sándor theol. tanár a franciaországi vas. isk. szöv. elnöke, Bethune R. a skót Egyház lelkésze. Urvacsorát osztott: dr. Rávasz László és az angol dr. Traser Dnald volt moderátor, híres misszionárius.

A konferencia meleg fogadtatásban részesült a kormányzó s a főváros részéről. A főváros fogadó estélyt is rendezett tiszteletére a Gellért szállóban.

Kedves volt a visegrádi sétahajózás, a város majori gyermek felvonulás, és felemelő a hősök emlékének megkoszorúzása.

Végül meg kell még emlékeznünk a konferencia rendezőiről s köztük főképen a Viktor családról, akiket s konf. tagjai szünni nem akaró lelkesedéssel ünnepeltek. Valóban emakber feletti munka volt az, amit e családnak minden tagja végzett, idős Viktor János, ifjú Viktor János, lányai, nővére stb. Id. Viktor János a konferenciától emlékebe egy utazóbö-röndöt, Viktor Erzsébet emlékebe egy kiegészítőt, Viktor Erzsébet emlékebe egy kiegészítőt, a konferencia elnöke, a kedves és szimpatikus Kelly ferencia elnöke, a kedves és szimpatikus Kelly János pedig, akit a finn delegátus sok és gyors utjai után, melyeket az evangelium érdekében végzett, a lelki élet Nurmijának nevezett el, magyar motívumú kézimunkákat (felesége részéről) kapott.

Mindnyájan pedig sok-sok lelki indítást kaptunk a Lélektől.

Szabó Béla.

Problémáink.

Két iskolai sérelem. Megemlékeztünk már lapunk hasábjain a kárpátaljai ref. egyházaknak, mint iskolafentartóknak ama sérelméről, hogy amíg Szlovenszékön az új tanerők beállításánál az állam lakást, kertilletményt és 1200 öf. hozzájárulást követel a tanító fizetéséhez, addig a kárpátaljai országrészben a tanügyi referátus 4908 öf. alapfizetést követel az iskolájukat bővítő ref. egyházaktól. E sérelem tárgyában dr. Siménfalvy Árpád országos képviselő, egyházunk kiváló világi tagja alaposan megindokolt interpellációt intézett a podk. russi országos elnökhöz, a melyben a többek közt a következőket mondja: „Tekintettel arra, hogy a tanügyi referátus ezen intézkedését tévesen alapítja az 1924 évi 120 sz. kormányrendeletre, mert ez a rendelet nem az új iskolák szervezéséről, hanem a tanítói drágasági segélyről intézkedik, továbbá arra, hogy az iskolai törvények a szlovenszékői és kárpátaljai tartományokban ugyanazonosak s ez a két ország iskolai szempontól egy és ugyanazonos jogterület, — mély tisztelettel kérdem az Országos Elnök urat, hogy hajlandó e ezen törvénytelenséget megszüntetni, az egyenlő elbánás elve és a törvény alapján sürgősen intézkedni, a tanügyi osztályt megfelelően utasítani és határozott körrendeletet kiadni s azt az összes iskolafentartókkal közölni, hogy az 1907-ik évi XXVII t. c. 12 §-a és az 1922 évi 226 sz. törvény az irányadó és hogy ezek szerint a tanügyi hatóság az iskola fentartóktól új iskolák létesítésénél, vagy meglévők fejlesztésénél 1200 öf.-nál nagyobb alapfizetések biztosítását nem kívánhatja.”

Ugyancsak egy másik, általánosabb jellegű iskolai sérelem tárgyában is meginterpellálta dr. Siménfalvy Árpád a podk. russi országos elnököt, és pedig a nem magyar tanítási nyelvű középiskolákba járó magyar anyanyelvű tanulók vallásoktatása tárgyában. Köztudomású, hogy a cseh, szlovák, ruszin vagy német középiskolákba járó magyar anyanyelvű tanulók nem részesülhetnek magyar nyelvű vallásoktatásban s így többnyire vallásoktatás nélkül nőnek fel, már csak azért is, mert ref. egyházunknak nem áll módjában mindenütt megfelelő nyelvismerettel rendelkező hitoktatóról gondoskodni. Dr. Siménfalvy interpellációjában megállapítja, hogy az a követelés, miszerint a magyar anyanyelvű tanulók idegen nyelvű vallásoktatásban részesítendők: törvénytelen, „Beleütközik az egyéni és lelkiismereti szabadságba, sérti az alkotmánytörvényt s az egyesek emberi jogát.”

Őszintén örülünk, hogy a fenti sérelmeket dr. Siménfalvy ismét napirendre hozta s orvoslásukat az illetékesek figyelmébe ajánlotta. Gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo. (Ms.)

H I R E K

— **Halálozás.** Soós Géza nyugalmazott tanító, életének 52-ik, boldog házasságának 26-ik évében f. hó 22-én Léván elhunyt. Soós Endre nagyodi lelkésztársunk édesapját vesztette el benne; vigasztalja meg fájdalomban a mi kegyelmes Istenünk.

— **A komáromi egyházmegye** augusztus hó 25-én tartotta közgyűlését Komáromban, a kollégium nagytermében. A közgyűlés előtt a ref. templomban istentisztelet volt, amelynek keretében kegyelettel áldozott az egyházmegye néhai Tóth Kálmán tiszteletbeli esperes emlékének, aki felett Rácz Elemér e. m. tanácsbíró tartott emlékbeszédet. Az istentisztelet után a közgyűlésre Gyalóky László esperes kérte az Úr kegyelmét s Nagy Nándor e. m. gondnok tartalmas, a válságos idők súlyos feladataira rámutató megnyitó beszédet mondott s a közgyűlést megnyitotta. A megalakulás után Galambos Zoltán, komáromi lelkész beiktatása következett, aki tanácsbíróvá választván, letette az esküt. Majd határozatot hozott a közgyűlés az egyházmegye monografiájának megíratása tárgyában s elrendelte, hogy a lelkészek az egyházuk történetére vonatkozó adatokat a jövő év júniusáig gyűjtsék össze; az összegyűjtött anyag rendezésével Boross Kálmán, Soós Károly, Zsemlye Lajos, Fülöp Zsigmond és B. Tóth Pál bizattak meg. Az esperesi jelentést Soós Károly főjegyző ismertette s azt a közgyűlés teljes egészében elfogadta s az esperesi javaslatokat határozati erőre emelte. A jelentéssel kapcsolatban kimondotta a közgyűlés, hogy az orsz. lelkészi nyugdíjintézet fentartását továbbra is szükségesnek tartja s Idrányi Barna ny. int. igazgatónak erre vonatkozó indítványát magáévá tette az egyházmegye. Üdvözölte a közgyűlés Patay Károly barsi esperest lelkészi szolgálatának 50-ik, esperességének 2-ik évfordulója alkalmából; ugyancsak köszöntötte Soós Károly e. m. főjegyzőt abból az alkalomból, hogy 25 éve hirdeti az Isten igéjét. A megválasztott új lelkészek (Tárnok Gyula, Czibor József) és tanítók beerősítése után a pápai főiskola jubiláris ünnepségeire az egyházmegye képviselőiül Nagy Nándor e. m. gondnokot és Gálffy Géza tanácsbírók küldte ki a közgyűlés. Letárgyalván a különböző bizottságok jelentéseit s az egyházközsé-

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda, bármelyik képviselete.

DUNA - BANK

Központ: Bratislava.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek

— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

► Előnyös részletfizetési feltételek. ◄

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novín, známek povolené feditelstvom pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

rospatakon, ne ebben az ősi főiskolában nyerte volna neveltetését, másrészt pedig azért, mert mi a magyarországi tiszáninneri egyházkerülettel és a felügyelete alatt álló sárospataki főiskolával egészen 1919-ig, a nagy földindulásig, szoros szervezeti kapcsolatban is voltunk. Ez az, amit az itt megjelentek közül senki sem mondhat el, csak mi. Ugy vagyunk mi, mint a fiú, mikor kilépni kényszerül az ősi házból és jár messze utakon, idegenben, mialatt ruháját tövisek tépik, szívet fájdalmak hasogatják, de egyszer csak megérzi, megtudja, hogy az elhagyni kényszerült édes anya arca felvidult és siet az ősi portára, hogy az arcát még egyszer megsimogassa; hogy hálája jeléül szerette homlokára még egyszer csókot hintsen; hogy a magyarországi tiszáninneri egyházkerülettel, amelytől, ha külsőleg el is szakított, de vele semmi földi hatalmasság által fel nem bontható lelki egységben együtt van, még egyszer egyesüljön. Így vagyunk mi most, nem mondhatja ezt el senki, csak egyedül mi, szlovenszói tiszáninneriek. Mit mondjak azért nektek magyarországi tiszáninneri testvéreink; mit Neked Alma Mátérünk, édes nevelő anyánk, az édesbús emlékek e szinte elbirhatatlan sulya alatt? Ugy tegyék-e, mint a Petőfi versében írva van: csak csüngjek ajkadon szótlantul, mint gyümölcs a fán. Mit szóljak, mikor minden szó kevés. Mégis mondok valamit. Ugy voltunk és úgy vagyunk, mint hajdan Eneás, mikor az égő Trójából mentette az Isteneit. Itt, a sárospataki főiskola oltára előtt teszek bizonyosságot arról, hogy a sárospataki főiskolából elhoztuk és magunkkal hordjuk a mi Istenünket. Fogadást teszek itt, hogy amit tanultunk a főiskola falai között: az Istenünkhöz, fajunkhoz, evangéliomi szent vallásunkhoz való törhetlen ragaszkodást, tradícióinkhoz, magyar nyelvünkhöz, szent eszményeinkhez való mélységes hűséget ott is ápoljuk s ápolni fogjuk és ezektől minket sem élet, sem halál, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem közel, sem távollévők el nem szakíthatnak. Itt állok, mást nem mondhattam, Isten minket úgy segítjen

Amen.

Tudományos vagy dialektikus teológia?

(Megjegyzések a teológia értelméhez és értékeléséhez.)

(Folytatás.)

d.) A dialektikus teológia nagy nevekké váló szakítás. Megtagadja:

Herder,
Lessing,
Schleiermacher,
Rothe, Ritschl,
Troeltsch és
mások irányát.

Nem akar velök kapcsolatot, sem kiegészítést. Nem ismeri el a tudományos teológiát és nem bírja el, hogy a teológiába a filozófia betörjön. Kiméretlen minden ilyen törekvéssel szemben, nem az emberért, hanem elsősorban és egyedül Istenért.

A legutóbbi száz év alatt a teológiát meghódítja a filozófia olyannyira, hogy még Troeltsch „metafizikai megismerhetetlen”-e sem egyéb, mint a spenceri „unknowable”. Ezekből akar szabadulni a dialektikus teológia. Barth maga szabja meg a dialektikus teológia képviselőinek névsorát:

Kierkegaard,

Luther és Kálvin,

Pál,

Jeremiás. (L. Das Wort Gottes als Aufgabe der Theologie. Das Wort Gottes und die Theologie. München, 1925. 164 l.) Így lesz más a dialektikus teológia. Egyszersmind ez rávilágít arra is, hogy van-e a dialektikus vagy barthi teológiának valami újkantianus eredetű gyökere, amit van der Vaart Smit állít (Theologiai Szemle, VII. évfolyam, 1-5. számok. i. m. 264. l.) A „dolgok megismerhetetlenségének állítólagosan, vagy valóságosan kanti tana” (L. u. ott) nem is annyira Kanttól, mint inkább a reformátoroktól eredő, helyesebben a Kijelentésben gyökerezik (L. előbb: III. a.) Amennyiben minden Istenben van, semmi sem ismerhető meg teljesen. Isten azonban több, mint minden. Az újkanti filozófia a sokat idézett O. Liebmann-tól eredő mondásra támaszkodik (1865). „Es muss auf Kant zurückgegangen werden”. De ugyanakkor a későbbiekben ez nem jelent megállást, hanem Windelband tétele szerint (ezt elsősorban a bádeni iskolánál látjuk) továbbfejlődést: „Kantot megérteni annyit, mint rajta túlhaladni” (Nagy József: A mai filozófia főirányai. Ember és Természet, 4. sz. Budapest, 1923. 130-156. ll.) Bizonyos, hogy Kantból indul ki a marburgi iskola (Cohen, Natorp, Cassirer), a bádeni iskola (Windelband, Rickert) és mások is, de ezek filozófusok és filozófiai iskolák. Viszont a dialektikus teológia kifejezetten teológia s ezért nem lehet és nincs rokonságban egyik filozófiai iránnyal sem. A dialektikus teológia nem támaszkodik Hegelre sem. Mert teológia nem épülhet fel filozófián, — ahogy előbb állítottam.

Végzetes tévedés azért ezzel kapcsolatban Nagy Géza dr. olyan állítása, hogy a „deus dixit” elemzésénél Barth a hegeli dialektikába „sülyed vissza intellektuális hajlandóságánál fogva” (Barth teológiájának előzményei, kritikája és jelentősége. Theologiai Szemle, VI. évfolyam, 4-6. számok. i. m. 610. l.) Az elemzésre alapult tévedés azonban csak külsőre vonatkozik s jó, hogy tévedés.

Hegelnél a dialektika filozófiai módszer, hármas iveléssel előre:

ott.) A dialektikus teológiában a hit egész, ezt elismerik még az ellenzői is, tehát ez a teológia nem Hegel dialektikájának szolgálai vagy pedig rosszsikerült utánzása. Brunner jogosan tovább is megy megállapításával, amikor azt fejtegeti, hogy mindmáig minden igazi teológia dialektikus volt és természetes, hogy ma kell ezt különösen kiemelni, amikor a tudományos teológia általános és veszedelmes csődjében járunk (u. ott). A tudományos teológia válsága az, hogy a mai, a krízisben levő embernek nem ad, igazabban: nem tud feleletet adni. Bizony nagyon is praktikus ez a teológia, hiszen életszükséglet, sőt egyellen életszükségletünk. Ujra Brunner-rel igazolom: „A dialektika, praktikus oldaláról így is mondhatjuk, az az eszköz, amellyel a theoretikustheológiai ráeszmélés tudatossá lesz, hogy az Isten Igéje nem a theoria, hanem a gyakorlat számára van. A dialektikusan kifejezésre juttatott igazság a gondolkodás vége és jel az igazság meghallására, amellyel nem rendelkezünk” (u. ott, 419. l.)

(Folyt köv.) *Narancsik Imre.*

Megengedtek, kedves olvasók, ha igénytelen soraim címűl. lapunk 37-ik számában megjelent „Mit cselekedjünk atyámfiái férfiak?” című cikk írójának aláírását, a cikk alá pedig a nevemet fogom írni. Igaz, hogy a cikkíró már eleve biztosítani akarta magát arról, hogy cikkére senki ne merjen válaszolni, hiszen azt írja: „jól tudom, hogy e súlyos megállapítás, sőt vád ellen éppen azok fognak protestálni, a kik találva fogják érezni magukat.” én mégis veszek annyi bátorságot, hogy válaszolok. Válaszolok és tudom, hogy válaszom sok ref. lelkész válasza. Válaszolok úgy, hogy a nevemet aláírom, amit a cikkíró elmulasztott, bizonyosan a kegyesség fölényes érzetéből kifolyólag vagy a titokzatosság s így nagyobb hatás kedvéért.

Cikkének egész terjedelmével nem foglalkozom; hiszen nem új, száz és százszor elmondott és leirt dolgok, csak két megállapításáról, illetve vádjáról emlékezem meg, ha sikerülne, bizonyosan a nagy buzgóságban megrendült lelki egyensúlyát helyre billenteni.

Az első megállapítása: „A ref. lelkészek zöme Biblia nélkül, imádság nélkül, Krisztus nélkül él!”

Kedves lelkésztestvérem! — mert soraidból úgy sejtem, hogy te is lelkész vagy, azzal a külömbséggel, hogy bizonyosan külömbnek érezed magadat a többinél s büszkén állsz esti buzgóságodban az Úr elé, mondván: „Hálát adok néked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi ref. papok! — ne nebeztelj még rám, ha legelsőbben is azt kérdezem tőled: meggondol-

jad-é, tudjad-é, mit irsz le, mikor a fenti kijelentést leirtad?

Meggondoltad-e, illetve tudjad-e, hogy kik olvassák vagy olvashatják el a te megállapításodat?

Gondolkoztál-e, mielőtt leirtad e magad által is súlyosnak minősített vádat?

Én azt hiszem, hogy a legkeményebb bírós is nagyobb lelki töprengésen megyen keresztül, a mikor az anyagyilkosra kimondja a halálos ítéletet, mint te, mikor lelkésztestvéreidet eltemetted, mert ha csak egy kicsit gondolkoztál volna, bizonyosan az ítélkezés előtt jutott volna eszedbe, amit szigorú ítélkezésed után mondasz: „Ne ítélj, hogy ne ítéltesse!”

Te kedves testvérem, éppen megfordítva, a Krisztus parancsolatával ellenkezően cselekszel: ítélsz, agyonütöd a pásztor s azután talán megijedve rémtellettől s érezve nyomorult emberi tehetetlenségedet, jajveszékelve kiáltozol a szélledező nyáj felett: „Mit cselekedjünk atyámfiái férfiak?”... Én megmondom neked!

Ne akarj, édes testvérem, egyszerre világ-megváltó lenni; ne akard az egész emberiséget egymagad meggyógyítani, hanem, ha csakugyan a Krisztussal élsz: ne a bírói székbe ülj be legelőbb, hanem ha ismersz egy Krisztus nélkül élő lelkészt közeledbe, térítsd meg azt az egyet, szenteld az egész életedet arra, hogy egy eltévedett embert vezess vissza a Krisztushoz s ha ez sikerült, — akkor nem éltél hiába.

Azt mondod: „hogy a ref. papság zöme Biblia nélkül, imádság nélkül, Krisztus nélkül él!” Tudod, hogy emberemlékezet óta ilyen súlyos vád nem illette a ref. papságot? Hát oly kimagasló egyéniség vagy, hogy nyugodt lélekkel mondhattad ki e súlyos vádat? Mert ilyet szerintem nem mondhat más, csak aki testvérei beszennyezett telemein keresztül is érvényesülni akar.

Nem tudom, magad vallod-e ezt, vagy vannak többen is, akik melléd adták magukat? de legyenek százan, legyen melletted az egész megkótyagosodott világ, én egymagam a szemembe kiáltom: valótlan állítás!!! és állítom, hogyha e világon mindenki el lehet imádság, Biblia és Krisztus nélkül: egy van, aki ezek nélkül nem élhet és ez a ref. lelkész.

Jártál-e már te, kedves testvérem a ref. lelkészek között? Láttál-e már csak egyet is azok közül a 40-ek közül, akik állampolgárság hiánya miatt egy évtized óta hordozzák művelt lelkükkél a legnyomorultabb páriák sorsát?

Láttál-e már napszámon tengődő lelkész-özvegyet, hajléktalanul bolyongó lelkész árvát, cselédsorban élő lelkész-leányt?

El tudod-e gondolni a jót, nemeset akaró s méltatlanul üldözött, ezerszer megbántott, éhbéret megkapni nem tudó lelkész lelki töprengését, álmalan éjeit? Gyermekait tanítató.

még inkább taníttatni nem tudó lelkészek lelki kinjait?

Láttál-e már szegénység rongyaiba öltözött lelkész családot? Éreztél-e már valamit abból a megvetésből, gunyból, semmibesemvevésből, testi-lelki kinből, amely talán rajtad kívül minden ref. lelkész mindennapi keserű kenyere?

Ha nem, úgy előbb járd be ezeket a mélységeket és azután ítélj. Ha pedig már láttál, éreztél valamit a ref. lelkészek speciális szenvedéseiből: akkor... akkor kérdelem: nem támadt-e fel lelkedben a kérdés: „Mi ad erőt ezeknek, hogy élnek?..” „Mi ad erőt ezeknek, hogy hisznek?..” „Mi ad erőt ezeknek, hogy így énekelnek?”:

„Ha én rólad, Sion elfeledkezem,

Felejtsem el engem az én jobb kezem!”

S ha e lelkedben feltámadt kérdésre nem tudtál feleletet kapni, én megmondom neked, hogy mi tartja a ref. lelkészekben az életet, a hitet: az, amit te megtagadsz tőlük: az Imádság, a Biblia, a Krisztus!”

Ne a külszint nézd, hanem szállj le az élet mélységeibe és tisztább lesz a látásod és gondolatod is.

Hogy egyházi életünkben bajok vannak, azt nemcsak a vezérek, a közkatonák is látják. Hogy a nagy gazdasági világkrízis kivételével minden elkövetkezett rosznak mi vagyunk az okai, ezt már megszoktuk; de hogy még az imádságot, a bibliát, a Krisztust — ezeket a világ előtt csekély értékű dolgokat is elvegyék tőlünk — ezt nem hittük.

Nincs hát más bomlasztó erő a társadalomban, csak mi? Az Istennélküli ujságok és könyvek; az Istentagadó közszellem, mely mind itt e földön ígér örömet, gyönyört, élvezetet — nem volna semmi hatással a világháború borzalmaitól megvadult, szivtelené lett emberiségre? Maga az emberré lett Isten, a legtökéletesebb jóság és szeretet sem volt képes csak a maga népét sem az idvesség zászlaja alá hódítani s mi kárhozatra méltók vagyunk, mert a világ megbillent egyensúlyát nem tudjuk máról holnapra helyreállítani.

Ismerek én, kedves testvérem olyan ref. lelkészt, akinek gyarló emberi mérték szerinti élete csakugyan a Krisztus élete, a régi hitteli világban csókolták volna ruhája szegélyét s hiszem, az Ur ma is így ítél felőle „Hű szolga vagy!” és egyházában mégis bajok vannak és a hivek nagyon kényelmesen elférnek a templomban.

Nem hallottam én soha, hogy az ős ref. lelkészek mindig a nyakukban hordozták volna a bibliát és az utca szögletén imádkoztak volna, de tudtam, hogy teljesítik az Ur parancsolatát: „Mikor imádkozol, menj be a te titkos házádba. Mikor ajtódat behajtván imádkozzál!” A ref. lelkészek eme titkos házába még te nem juthattál be testvérem, de a magadéba menj be minél gyakrabban és hiszem, hogy akkor majd így

fogsz imádkozni: „Uram, bocsáss meg nekem, szegény bűnösnek!”

Szükség, hogy magunkat ostorozzuk és nyomorgassuk a Krisztusért; szükség, hogy mindent megtegyünk, hogy a mi népünk mielőbb felkiálthasson, mint a megtért Izrael az Illés oltáránál. „Az Ur az igaz Isten!” „Az Ur az igaz Isten!” De nincs semmi szükség az ilyen ujságcikkekre. Egyetlen felekezetről sem tapasztaltam ugyanis, hogy úgy akarnák az Urat szolgálni, hogy legelőször az ő szolgálait, a gyülekezetek pásztoraikat hempergetik meg a piszokban. Mutass nekem testvérem egy más felekezeti egyházi lapot, mely saját lelkészeit gyalázó cikket hozott valaha és én „megnémulok és nem nyitom meg az én számat.”

Elgondoltad-e kedves testvérem, hogy hogyan fog papjára nézni a legközelebbi Vasárnap annak a filiának a kurátora, akinek a kezébe jár lapunk, ha cikket elolvasta és megértette, s vajjon, te igyekszel-e majd módot találni arra, hogy annak a lelkészeiben méltatlanul megingott hitű kurátornak megmondhasd: „a te papod nem a Krisztus-nélküli papok közé tartozik” s gondold-e, hogy majd a te szavadra el is hiszi azt? Gondolod-e, hogy sötétben leleselkedő, Isten nélkül való, tanult embernek nem a te állításod lesz-e a legerősebb üto kártyája az esetleg méltatlanul, falán éppen az igazságosságáért, talán épen a Krisztusért gyűlölt papja ellen? Nem fogja-e majd hazug állításait azzal alátámasztani, hogy hiszen egyházi lapjuk maga állapítja meg, hogy: „Jézus is éppen papokkal került legtöbbször szembe s azóta is éppen a papokat legnehezebb a Krisztushoz vezetni.”

Ez a második megállapításod, amely mellett még egy pillanatra megállok, de csak annyit jegyez meg: nem lehet megállapítani, hogy cikkedben ezt a kijelentést miért tetted zárójel közé, én azonban azt hiszem, többet használtál volna a köznek, ha ezt a nagy gondolatodat még az elmédben zárójel közé tetted volna.

Több mondanivalóm nincs, csak még egy kérésem. Gondolkozz azon, amit irtál, és azon is, amit én irtam, de írni ne írj többet, mert egész életed minden írásával sem leszel képes ismét virágzóvá tenni a cikket elolvasó és megértő hivek kietlenné és pusztává tett lelki mezejét. Runya 1931. szept. 20, testvéred:

Lenkey Lajos ref. lelkész.

Közreadtuk a fenti, szokatlanul s talán indoktalanul erős hangú reflexiót azért, mert —amint értesültünk—a gömöri e. m.-i lelkészertekelet megbizásából íródott, tehát egy egész testület véleményének kifejezője. A sorok közül a szerkesztő felé is irányul egy-két oldalvágás, amelyek arra kényszerítenek, hogy egy pár megjegyzést tegyék. 1.) Lenkey testvérem attól fél, hogy a filiák kurátorai elolvassván a „Mit cselekedjünk atyámfiai, férfiak?” c. cikket:

meginog hitük papjaikban s a cikk hatása alatt azokat is a Krisztus nélküli papok közé fogják sorozni. Megnyugtathatom L. testvéremet, hogy aggodalma teljesen felesleges. A filiák kurátorai papjaik hitének, életének és munkájának értékelésénél egyáltalán nem befolyásoltják magukat a R. E. és I. cikkeitől, mert közelebről, tehát jobban ismerik papjaik életét, annak még intimebb részleteit is, mint a R. E. és I. cikkírója s nagyon jól tudják, hogy Krisztusban való életet élnek-e, amit predikálnak, vagy azal éppen ellenkezőt? Sőt az e. m.-i gyűlések, s az azokkal kapcsolatos bírósági ülések — sajnos — sokszor épen elegendő anyagot szolgáltatnak a kurátoroknak arra, hogy más gyülekezetek papjainak életébe is betekintést nyerjenek. A pápi presztizs megóvása érdekében igazán kár lett volna a R. E. I.-t kitiltani a filiákból, — aminek gondolata felmerült a gömöri értekezleten — mert azt a presztizst a R. E. és I. cikkei sem meg nem szerezhetik, s ha megvan, tönkre nem tehetik.

2., L. testvérem arra hívja fel az inkriminált cikk szerzőjét, hogy mutasson neki olyan egyházi lapot, amely saját lelkészeit „gyalázó” cikket hozott volna valaha s akkor: megnémul. Én az elnémulás célzata nélkül szolgálhatok példával, amikor hivatalos egyházi lap sokkal erősebb vádakkal (a Krisztus és biblia nélküli életből folyó bűnökkel) illette a papságot s a cikkíró lelkész azon sajnálkozott, hogy az egyházi törvények lagymatagsága miatt egy csomó ember válláról nem lehet lehuzni a palástot. Ez bizony megtörtént s azért nem esett ki a világ feneke s a kurátorok és hívek lelki mezeje sem lett kietlen pusztasággá s az illető egyházi lap is él és virágzik ma is. Ne féljünk olyan nagyon a kritikától, pláne, ha az javító célzatu; mert mindaddig, amíg *mindnyájunk* világossága úgy nem fénylik az emberek előtt, hogy látván azt mások, dicsőítsék a mennyei Atyát: feller, reánk papokra is a jószándéku kritika. S azt csak nem hiszi L. testvérem sem komolyan, hogy fenéki tejfel vagyunk? ... (Szerk.)

A konferenciák margójára.

Az csak a görög mithológiában fordul elő, hogy Pallas Athéné teljes fegyverzetben pattant ki a Zeüs fejéből, de a mindennapi életben a dolgok fejlődésnek vannak alávetve. A tapasztalat azt mutatja, hogy minél magasabbrendű valami, annál lassabb a fejlődése és rendszeren nagyon sok gátló körülmény igyekszik megakasztani kifejlődését. Régi megállapítás, hogy úgy az egyes ember, mint nagyobb közösségek életében a fejlődés a hullámvonal irányát követi. Jaj volt a multban és jaj most is annak az embernek, nemzetnek vagy egyháznak, amely a hullámvölgyből nem tud felemelkedni.

A mai emberiség — bármennyire az ellenkezője látszik is ennek — fejlődésének olyan mély hullámvölgyébe jutott, amelyenbe eddig ritkán volt. Történik kísérlet a felemelkedésre, de mivel ez pusztá emberi ésszel-erővel akar a magasba jutni, sikerre nem fog vezetni.

Itten csak Isten segíthet. És Ő segít is. Megmutatta azt a mentőhajót, amely már más alkalommal is kimentette az emberiséget a romlásból. A keresztyén egyháznak nemcsak hivatása, hanem egyenesen kötelessége az emberiséget a kaoszól kivezetni. Ha ezt nem tudja megtenni, akkor azoknak van igazuk, akik azt hirdetik, hogy kiélte magát és elvesztette létjogosultságát. Be kell bizonyítani, hogy a keresztyénségben nemcsak volt, hanem van megtartásra való erő ma is, sőt lesz a jövőben is. A földmives amikor vet, a kertész amikor vadoncot olt be nemes gallyal, a jövőt formálja. Így kell a keresztségnek is az ifjuság lelki alakítása által a jövőt megnyerni a Krisztus uralkodása számára. Mert sokféle világnézet harcol az ifjuságért, mint a két asszony Salamon előtt az élő gyermekért. A kálvinizmusnak, mint a keresztség legtisztább formájának ebben a küzdelemben az élen kell haladni.

A kommunizmus csak az ifjuság eszét igyekszik megnyerni, — mert hiszen a lelket tagadja — nekünk a lelkét kell megragadni, hogy az esze, szive is a mienk legyen és mi azt a Krisztusnak adjuk át. Lelket meghódítani pedig csak egyféleképpen lehetett mindig és lehet ma is: a változhatatlan örök Ige által. Ezt kell az ifjuságnak nyújtani azon tisztán frissen, elegyítés nélkül, amint kibuggyan az örök Kutfőből. És ezt adja az Anyaegyház, hadd érezze az az ifju lélek, hogy az egyház valóban *anya*, aki élete legválságosabb korában kiterjeszti felette védőszárnyait, tud felelni sok kínzó kérdésére, kételyeire és felfegyverezi az élet küzdelmeihez szükséges fegyverekkel.

Nem mindegy azonban, hogy milyen módon adja az Igét és milyen eszközöket alkalmaz az akarát megragadásában, az Ige útján való elindításban. Nyujtsa az arany almát ezüst tányéron, vagyis szóljon a modern emberhez modern nyelven és alkalmazza mindazokat a modern eszközöket, amelyeket Isten nyújt az ifjuság irányítására. Ezek az eszközök pedig a leány és ifjusági, valamint a bibliakörök, ifjusági és leánykonferenciák. Amikor néhány évtizeddel ezelőtt az osztatlan magyar ref. egyházban, még nem a hivatalos egyház, hanem csak egyes lángoló lelkek kezdeményezéséből, vagy amikor a mi itteni ref. egyházunkban is megindult az ez irányu magvetés, mindjárt ott termett a Sátán, ez az ősi konkolyhíntő s a „minék a” pártiak képében megkezdte gáncsvetéseit.

A különböző körök mind idegen éghajlat szülőttei és nem passzolnak a magyar temperamentumhoz, — mondták az akadémikusok. A konferenciázás csak néhány szerepelni vágyó

embernek a műve, aminek semmi lelki haszna sincs, hiszen a leányok nem a lelki Vőlegényért mennek oda jórészen, hanem hogyha tudnának testi vőlegényt szerezni, — vetik oda gunyosan. Szerencse, hogy a guny, ez az undok polyp, amely már annyi sok testbe öltöztetni óhajtott, nagy, nemes eszmének szívta ki a vérét, nem tudott hozzátapadni az ifjusági munkák és konferenciák vezérének és munkatársainak a lelkéhez, mert nem embereknek akarnak tetszeni, hanem Istennek. Különben szomorúan kell tapasztalnunk sok helyen, hogy sokak kezében „az evangélium, mint szabadságlevél”, olyan nemesi levél-féle, kiváltságos okmány a patópáli titlenségre és a Szentlélek működésének a megakadályozására.

Ha szükséges bizonyos időbeli távolság valamely dolognak az objektív megítéléséhez, úgy az itten megtartott konferenciáknál adva van ez a kellék. Visszatekintve annak a 6-8 évnek magaslátáról, amióta az ifjusági munka itten jobban megindult és meggondolva, hogy az utóré, valamint az új ugarba való vetés milyen szerfelett nehéz munka, hálát kell adnunk Istennek az eddigi eredményért. Természetesen a kezdet nehézségei itt is mutatkoztak, hiszen a fejlődés törvényei itten is érvényesek és nem lesz egyszerre gyümölcs a virágból, mint ezt a türelmetlen, a jó munkától egyszerre gyökeres változást kívánó lelkek óhajtanák, de haladás feltétlenül mutatkozik. A kezdetben kicsiny patakként meginduló leánykonferenciák mind több-több ágra szakadtak úgy, hogy az idén már mint valami négyes lolyó öntözte egyházunk szikkadt mezőit. Azonban a leányifjuság nevelésében és irányításában csak akkor fog tudni hathatós eredményt elérni, ha mint hatalmas csatornarendszer fogja keresztül-kasul behálózni egyházunk testét. Meg aztán csak a leányokkal való foglalkozás, csupán fél karral való harcolás. Pedig most annyi ellenségünk van, hogyha négy karunk volna, annak is volna kivel harcolni. Harcképesse kell hát tenni a másik karunkat is. Legénykörökre és legénykonferenciákra épolyan égető szükség van, mint leánykörökre és leánykonferenciákra. Nemcsak magyar ref. anyákat kell nevelnünk, hanem magyar ref. apákat és presbytereket is!

Magától értetődik, hogy maradandó, a messze jövőre is kiható eredménye csak az összefogó munkának lesz. Egy, két máglya rakás, ha még oly intenzíven ég is, csak igen kis felületet tud bevilágítani a vidékből a sötét éjszakában. Sörös Béla mondotta egyik hatalmas predikációjában, hogy amint a szovjet megszerződte a testi kollektív munkát, úgy kell nekünk megszerveznünk a lelki kollektív munkát. Az irányítás nélküli, ötletszerű és csak egyesek által végzett munka donkihotei küzdelem. Adáig, míg az egyházi törvények erejével minden lelkipásztort kényszeríteni nem lehet a belmiskői tevékenykedésre és kérdőre nem lehet

vonni, ha azt elhanyagolja, csakis a konferenciák fokozottabb tartása által nevelhetünk egységes szellemű, öntudatos kálvinistákat.

Van a leánykonferenciáknak azonban egy kis hibája. Egyes előadásokra célozok. Több előadót hallottam már ezeken a konferenciákon, akik ellefejtették, hogy 95 %-ban theológiai előképzettség nélküli hallgatókhoz, 60 %-ban pedig egyszerű falusi leányokhoz szólnak, úgy beszéltek, mintha legalább is lelkészi konferencián lettek volna. Valljuk meg őszintén, az a bajunk, hogy egymásnak beszélünk igen sokszor s nem a nagy átlagnak. Azért a hang csak ott kóvályog a hallgatók feje felett, de nem hatol be a szívbe. (Ugyan melyik falusi leány érti meg a daimonionról, a theocentrikus és anthropocentrikus felfogásról szóló stb. értekezéseket.) Az előadók sohase felejtsek el, mit ajánl Pál apostol az I. Kor. 14 részében.

Még egy megjegyzés kívánkozik a konferenciák margójára. Az nevezetesen, hogy a konferenciák olyan összezsufolása, mint az idén is történt, ártalmas, kivált a konferenciák vezetőjének, de a többször szereplő előadóknak az egészségére is, pedig arra egyetemes egyházunknak igen nagy szüksége van. Célszerű volna talán *tisztán falusi leánykonferenciákat és tisztán az intelligens leányok és asszonyok részére tartandó nő-konferenciákat* tartani. Az előbbieknak legmegfelelőbb időpontja a máj 10—jun 10 közötti idő, amikor sürgős mezei munkák még nincsenek. Az utóbbiak nyárban bármikor tarthatók városi gyülekezetekben.

Végül egy szerény indítványt bátorodom a konventi előadó ur szives figyelmébe ajánlani. Sokan szoktak panaszkodni, hogy nem tudnak elegendő témát találni a téli hónapokra a leány és ifjuságkörök számára. Ha az előadó ur szives volna a jövőre legény, leány és női konferenciák témáit, továbbá a konferenciák előtt tanulmányozandó bibliai textusokat már most kijelölni (közvetlenül a hivatalos lapban), mindjárt volna téma az egyes körökben, egységes munka is folyna és a konferenciákon volnának női hozzászólások is a tárgyhoz.

„A szél fú, ahová akar...” bárcsak volna minél több lélek itten, akik, mint aeol hárfá, a Szentlélek szellőjének érintésétől hatalmas összhangban zengnének dicséretet a kegyelem Istenének.
Meskó Dezső.

H I R E K

— **Közkezdveltségnek örvendő** bécsi tanulmányutját ez évben is megrendezi október 30-november 3 között a Soli Deo Gloria Szövetség. Részvételi díj 3S. P. Jelentkezni lehet 10P. jelentkezési díj beküldésével IV. Múzeum körút 37. II. emellett Soli Deo Gloria Szövetségünk Központjában.

— **Lapunk mult számához** csatolt gyümölcs-fa árjegyzékre fölhevjuk olvasóink szives figyelmét.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy lóvét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA

rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda, bármelyik képviselete.

DUNA - BANK

Központ: Bratislava.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca, Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

lyájának küzdőterére; terem nem engedi, — de meg ösmeretese is előttek ez események, — hogy végig kísérem őt zürichi működésének utján, vázoljam küzdelmeit, harcait ellenfeleivel az evangélium igaz ügyének diadaláért, a reformációnak nemcsak Zürichben, hanem az egész Schweizban való megszilárdításáért mind-ama pillanatig, amikor a kappeli csatateren kileheli nemes lelkét.

Ez események eléggé ismeretesek lévén előttek, ez alkalommal csak néhány mozzanatra, inkább tanulásra akarok reámutatni a Zwingli életével kapcsolatban.

Elég gyakori dolog, hogy szembe szokták állítani a három nagy reformátort; Luthert, Zwinglit és Kálvint és feltenni a kérdést: ki volt nagyobb? Itt bizonyára nem lehet más helyes álláspont, mint ezt teelni: „E kérdést ne feszegezzük; tehetségének azzal a mértékével fáradozott mindegyik a kitűzött célért, amely mértékkel Isten mért nekik.” (Warga L.) Isten küldötte volt mindegyik. Az egyik: Luther azért jött, hogy föntebb: Közép- és Észak-németországban, illetőleg Európában gyujtsa meg az evangélium fáklyáját és oszlassa el az óriási sötétséget, amely miatt a lelkek nem tudtak látni; a másik: Zwingli azért jött, hogy lentebb: Délnémetországban és Schweizban cselekedje ugyanazt; a harmadik pedig azért jött, hogy amikor Zwinglinek félre kellett állnia, hogy legyen a reformációnak vértanúja, ő, Kálvin, tovább folytassa és diadalra vigye a Zwingli által megkezdett munkát. Így lett Isten műve a reformáció, hogy vele új korszaka kezdődjék az emberiségnek, amelyet épen azért fel nem tartóztathatott semmi földi hatalom. Isten időnként új korszakot nyit meg és ezért elküldi a maga követéit, amikor már nincs menekvés az emberi lélek számára.

A Zwingli életében és működésében is láthatjuk az Isten igéjének csodálatos erejét és hatását. Sőt az ő reformációjában még inkább, mint a Lutherében. Az ő reformációja igazán az Igenek a reformációja. Miként Luthert, úgy Zwinglit is Isten igéje keríti a maga lenyűgöző hatalmába. Már kezdő pap korában a szentírás tanulmányozását élete első és legfőbb feladatának tüzi ki. Már ekkor hirdeti: „Eljön nemso-kára az idő, midőn sem Hieronymus, sem más egyházi atya nem lesz tekintélyben az igazi keresztényen előtt, hanem csakis maga a szentírás.” „Mielőtt akárkitől csak a Luther nevét is hallottam volna, már 1516-ban a Krisztus evangéliumát predikálni kezdettem” — mondja. Ime, tehát az ige megragadja Zwinglit, mielőtt Lutherről tudott volna. Zürichben mindjárt állásának elfoglalása után a Máté evangéliumát kezdte magyarázni az Isten igéjének igazsága szerint s azon előre tett kijelentéssel, hogy ő hallgatóit a Krisztushoz, az üdv igaz forrásához vezeti. És azután ez a Zwingli által hirdetett Ige kezd, mint a kovász, működni; a lelkek

kezdenek figyelni és ujjongva üdvözlik az új Mózes, ki őket az egyiptomi sötétségből és szolgaságból kivezeti. Zwingli nem követelődzik, csak predikál és megint csak predikál, a többit megtette az Ige. Zwingli mellett nem állanak világi hatalmasságok, fejedelmek, miként Luther mellett és mégis megnyílnak előtte a szívek és meghódolnak a lelkek. És az evangélium világossága mind messzebbre és messzebbre terjed. Ime az Ige csodálatos ereje és hatása.

Református anyaszentegyházunk megújulását, ujjaszületését, új reformációját mitől várhatjuk? Mitől várhatjuk az egyéni és társadalmi élet megújulását? Mitől várhatunk jobb, boldogítóbb viszonyokat, melyek közt megelégedett, boldog lesz az ember? Semmi mástól, mint az Igétől. Az Ige, Istennek Igéje magában hordozza az ujjaszületésnek, a megújulásnak feltételeit. Ez a Zwingli reformációjának egyik nagy tanulsága.

Épen azért, kedves Lelkésztársak, sohasem szabad letérnünk erről az alapról. A mi istenitizteletünknek központja mindig az Ige volt és annak kell lennie ezután is. Épen azért az igehirdetés legyen előttünk mindig a legfőbb teendő. Erre kell helyeznünk mindig a legnagyobb súlyt. Ezt semmiféle belmisszió nem pótolhatja, nem, csak segédeszköze lehet az Isten igéjének. A reformáció egyháza ezt az álláspontot soha fel nem adhatja, hacsak élni és hatni akar.

A Zwingli élete továbbá elénk állítja ragyogó példában a *bizonyosságtevés* szükséges voltát.

Mindjárt zürichi működésének kezdetén írja Mykonius barátjához, abban az időben, midőn Luthert a pápa kiátkozással fenyegette: „Ami engem illet, úgy vagyok most, mint egy áldozatra szánt bárány; mindenkitől, papoktól úgy, mint világiaktól minden rosszat várok, és csak azon kegyelemért esedezem az Ur Jézus Krisztushoz, hogy férfias bátorsággal hordozhassak el mindeneket, és hogy engem, az ő edényét, tetszése szerint törjön el vagy tartson meg. Ha az egyházból való kirekesztés szele engem is érinteni fog... dicsőségnek tartanám és örülnék, ha a Krisztus nevéért meggyaláztatást kellene szenvednem.” És ő mindig így gondolkozott. Ettől az álláspontjától soha semmi, sem fenyegetés, sem fényes ígéretek, sem veszedelem, sőt maga a bizonyos halál is el nem tántorította. A pápa míg Luthert erőszakosan, őt fényes ígéretekkel próbálta visszavonulásra bírni, ami azonban nem sikerült. „Oly magas polcra emelkedhetnék, mint senki más, — írja tételei kifejtésében, — ha előttem nem érne többet a Krisztus szegénysége a pápai udvar fényénél.” És a pápának minden kísérlete kudarcot vall vele szemben. „Nem akarom üdvözítőmet megtagadni”, mondta utolsó predikációjában; tehát amit vallott, ami szent meggyőződése volt pályája kezdetén, amellel megma-

radt utolsó lehelletéig. A meggyőződésnek erejében, tisztaságában volt Zwinglinek az a hatása, amely az embereket ellenállhatatlanul vonzotta hozzá. Ezért mondá könnyek közt Zwingli holtteste fölött a zürichi nő-zárda egykori kanonokja: Schönbrunner János, ki most az ellenség sorai közt volt: „Akárminő volt is a te hited, tudom, hogy te egy derék szövetéses-társ, igazi hazafi voltál; Isten legyen irgalmas a te lelkednek!” És végül is meghal, mint a meggyőződésnek, nem, mint a bizonyágtévesznek vértanúja, mert ő meg nem tagadhatja Udvözítőjét.

A Zwingli példája minket is, Krisztus mai szolgáit, bizonyágtévesre hív fel és nekünk is, ha azt akarjuk, hogy működésünk hatásos legyen, bizonyágtéveseknek kell lennünk. Sajátságos bár, de mégis letagadhatatlan, hogy amily mértékben gyengül bizonyágtéves erőnk, oly mértékben csökken ható erőnk is és amannak megszűntével megszűnünk kovász is lenni gyülekezetünkben és egyházunkban. S Krisztusnak és egyházunknak a bizonyágtéves sokaságára van szüksége, hogy meghódíthassa a világot, máskülönb en egyházunk, hiába a fényes, dicsőséges multnak minden öröksége, nem előre, hanem vissza felé fog haladni és erőt vesz rajtunk régi ellenségünk.

Jöjj el azért dicsőült szellem, nagy reformátorunk, Zwingli Ulrik! minél többször, minél gyakrabban hozzánk ingadozó és félénk, csüggedt tanítványaidhoz és bátoríts, lelkesíts minket is a harcra, küzdelemre mondván: „Bátorság! akkor is, ha a Krisztus egyházának megújításáért s az evangéliumi rend helyreállításáért kell a fájdalmak és veszélyek ellenébe menni; akkor is, ha az eredményt nem mi érhetjük meg! Amaz igaz Biró áll mellettünk, ki megkoronáz a harc után. Mig fájdalmaink gyümölcsének mások örvendenek a földön, mi a mennyben az örök jutalmat élvezhetjük!” és bátorító, biztató szavadra megbátorodunk és nézvé a mi hitünknek Fejedelmére és elvégezőjére, a Krisztusra: futunk tovább mi is a cél felé, hogy Vele szenvedvén Vele együtt dicsőülhessünk is meg.

Kövér Árpád.

Tudományos vagy dialektikus teológia?

(Megjegyzések a teológia értelméhez és értékeléséhez.)

(Folytatás.)

IV. a.) A dialektikus teológiában más jellemzővonalást nyer a teológia alapfogalma, de elsősorban az alapszemélyek: jelentkeznek más körülírásban.

Istenről a dialektikus teológia így nyilatkozik (hogy Barth vagy Thurneysen? — nem tudom, mert nem jelölik beszédeiket): „Isten nagyobb, mint más, hatalmasabb, valóságosabb, mint el-

gondoltuk magunknak, amint általában elgondolhatjuk.” Vagy: „A lehetetlen lehetséges, a felfoghatatlan nyilvánvaló. Ahol nincs már ki vezető ut, győzelem és szabadulás. Ez Isten” (K. Barth és Eduard Thurneysen: Komm Schöpfer Geist. Predigten. München, 1924. 152. és 157. II.) Ugyanez jellemző Brunnernél is:

„Isten Isten és az ember ember, mert Isten a világ Ura és a világ teremtménye és ez az Isten, Aki teljességgel nem a világ, az embernek, aki teljességgel nem Isten, valóban közölte magát” (Theologie und Kirche. i. m. 400. I.) Isten így lesz a próféta és a reformátor „élő Isten”-e.

b.) Az ember fogalma és állapota ezzel meg is szabott. Eddig is sokan látták, de ilyen egyszerűen, kevés szóval és alázattal, amely imádságos alázat feltétlenül, senki még nem fejezte ki theologusaink közül az ember és Isten közötti távolságot, mint amikor Barth sorsunkat rajzolja meg:

„Az ember, mint ember, Istenhez kiált, nem egy igazsághoz, hanem az igazsághoz, nem valami jóhoz, hanem a jóhoz, nem feleletekért, hanem a feleletért, amely közvetlenül egy kérdésével. Mert saját maga, az ember, ez a kérdés, a feleletnek ezért kell kérdésnek lennie, sajátmagának kell lennie majd feleletnek, majd megválaszolt kérdésnek. Nem megoldásokat kér, hanem megváltást. Ismét nem valami emberit, hanem Istent, mint *embervoltának* Megváltóját.” (Das Wort Gottes als Aufgabe der Theologie. i. m. 160. I.) Az emberi állapot ilyen látása, ha nem is ennyire világosan, de megvan előbb is. Megtaláljuk ez Ágostonnál, aki az eredendő bűn kérdésénél Ambroziusz „De paradiso”-jának 13. fejezetére hivatkozik, ahol ez van:

„Fuit Adam et in illo fuimus omnes; periit Adam et in illo omnes perierunt.”

(Id.: Dr. Tüdös István: Tanulmányok Augustinus tanrendszeréből. Pozsony, 1903. 31. I.) A folytonosság kimutatására jegyzem meg, hogy Ambroziusnál viszont kétségtelenül megállapítható, hogy Tertullianushoz csatlakozik teológiájában.

c.) A vallás köréből a dialektikus teológia harcot jelent az „élmény” régi fogalma ellen, amelyet a tudományos teológia lélektani ága alkotott meg. Ezért figyelmeztet Barth:

„Igen kicsi lépés van a Jáhve *élmény* és a *Baal* *élmény* között” (Der Christ in der Gesellschaft. Das Wort Gottes und die Theologie. i. m. 42. I.) A teológiának óvakodnia kell a tulságos sok emberi, tehát az érzelmi tények fontossá tételétől.

Erre vonatkozóan döltbetűsen szedeti:

„... azzal a momentummal, mihelyt a vallás tudatos vallás, mihelyt lélektani-történelmi felfogható nagyság lesz a világban, legmélységesebb tendenciájától, igazságától a bálványokhoz súlydedt le. Igazsága transzcendenciája, világivolta, nem

történelmsége" (Biblische Fragen, Einsichten und Ausblicke. u. ott. 81. l.)

d.) A dialektikus teológiát nevezhetjük a hit teológiájának, mert a hitről beszél. Különösen a teológia-alkotó ember oldaláról fontos ez. A barthi teológiának reformátori s lejjebb páli eredetét mutatja, hogy benne azonos értelmű lesz a fides és a fiducia (L. Dr. Nagy Géza: Barth teológiájának előzményei. i. m. 613. l.)

Ebben a teológiában a hit új elhatárolást nyer:

„A keresztyén pizstisz nem sajátmagából él, hanem a pizstisz tú theú-hoz való viszonyából" (L.: K. Barth: Die Auferstehung der Toten. Eine akademische Vorlesung über I. Kor. 15. München, 1924. 90. l.)

Továbbfejti ezt Brunner:

„A hit egyetlen alapja Isten Szava, az Igéret, a Promissio, az Ige, az, amely nem, egyetlen vonatkozásban sem a miénk, hanem ami teljesen és minden vonatkozásban transzcendentális, rajtunk kívülről jön hozzánk, ami semmiképen sem tapasztalható „itt”, hanem ami csupán annak számára van jelentőséggel és értelemmel, aki hiszi" (Lic. E. Brunner: Mystik und das Wort. i. m. 389. l.)

e.) Ebben a teológiában más jelentést nyer Isten királysága is. A tudományos teológia ragaszkodik, hogy földi jellemvonásokat helyezzen Isten Királyságába s így érvel: ... „nem áll, hogy vagy Isten, vagy történelem; hol valósul meg Isten országa, ha nem a történelemben?" (L.: Tankó B.: i. m. 267. l.) Sarkalatos az ellentét a két teológia tanításában a történelemre nézvést. A mai dialektikus teológia előtt Overbeck látja a történelem szerepét a tudományos teológiában s így nyilatkozik: ... „mélység a történelem, melybe a keresztyénség teljesen akarata ellenére hajítódott" (Franz Overbeck: Christentum und Kultur. Von C. Albrecht Bernoulli. Basel, 1919. 7 l.) Illetően:

„Az egész gondolat, hogy a keresztyénség örök fennmaradásának kérdését történelmivé kell tenni, különösen beszédes vonás a modern keresztyénség hipokrita arcán. — bizonyítvány, hogy theologusai valóban nem képviselői, hanem sirásói" (u. ott, 20. l.) A történelemben az ember és a Sátán királysága valósul meg, ebből a történelemből nem kérhetünk Isten királyságaként, mert hisz maga a történelemtudomány nem egy kiváló képviselője sem állítja, hogy a történelemben az etikai haladás megvan (így például: L. Ranke). Hogyan lehetne akkor ehhez lekötni Isten királyságát? Overbeck fenti, elkeseredett és vádoló szavai mellett döntően Knittermeyer szól belé a történelem megítélésébe: „A történelem Plátótól Krisztusig haladt, azért nem mehet vissza Krisztustól Plátó mögé, Heraklitosisig" (Die Philosophie und das Christentum. Acht Vorlesungen zur Einleitung in die Philosophie. Jena, 1927. 75. l.)

Általában a dialektikus teológia történelemellenessége az emberismeretéből és megítéléséből ered.

f.) A dialektikus teológia kulturát akar, azonban nem kulturkálvinizmust, vagy szétfolyó kulturprotestánsizmust. A dialektikus teológia mondanivalóját a kulturával kapcsolatban Friedrich Gogarten szögezi le az „Illusionen"-ben (Eine Auseinandersetzung mit dem Kulturidealismus. Jena, 1926.) különösen a 101., 103. és 104. ll-on.

Lehetetlen kultúraellenesnek mondani a dialektikus teológiát akkor, amidőn Barth saját maga ismeri el, hogy hatással voltak munkájára: Pál, Overbeck, Plátó és Kant, Dosztojevski és Kierkegaard; mind kifejezetten kulturemberek. (L.: D. Karl Barth: Der Römerbrief. München, 1926. IV. Abdruck der neuen Bearbeitung. Vorwort zur II Auflage. VII. l.)

g.) Ezekből is látszik, hogy a dialektikus teológia teljes határozottsággal hagyta ott Schleiermacher irányát. De ugyanakkor nemcsak egyszerűen otthagyta, hanem éles kritikával fordul ellene. Schleiermacher ugyanis a kiegyezés teologusa, aki elhallgatja vagy pedig elveti a legjellemzőbb keresztyén dogmákat (Trinitás, eredendő bűn, egyéni halhatatlanság, Kijelentés, stb.) Ilyeneket tanít: „... lehet valóság Isten nélkül jobb, mint más vallás Istennel."

Vagy:

„Az igazság utáni kutatás a vallásban: vakhit" (Id.: Lic. E. Brunner: die Mystik und das Wort. i. m. 42. és 114. ll.) Schleiermacher reformátori és theologusi szerepét megállapította pompás-polemikus könyvében Brunner. Utoljára a dialektikus teológia részéről Wilhelm Niesel tárgyalja meg ezt a kérdést: Schleiermachers Verhältnis zur Reformierten Tradition (Zwischen den Zeiten, VIII. Jahrgang, 6. Heft. 511-525. ll.) Tény, hogy Schleiermacher sokra becsülte Kálvin Institutioját és emlegette református voltát, de ez még nem minden és nem bizonyíték. 1819-ben jelent meg az „Ueber die Erwählung", amely a predestinációban Isten akarati aktusának helyére a történelmi oksági kapcsolatot teszi (L. u. ott, 519. l.) Másoldalról Dilthey is rámutat erre a tényre, midőn azt fejtegeti, hogy Schleiermacher determinizmusa Spinoza és kálvinista predestináció eredménye (L.: u. ott, 519-520. ll.) Akik reformátusnak mondják Schleiermachert (A. Schweitzer, Schreckenburger, legutoljára: Bauke a krisztológiában), nem tudják egyáltalán bizonyítani, hogy megmaradt volna következetesen a reformátori talajon (u. ott.) A tudományos teológia részéről véglegesen elintézi kérdésemet egy könyv, amely a „Moderne Philosophie" 6. kötete: „Schleiermacher, der Philosoph des Glaubens. Sechs Aufsätze. Berlin-Schöneberg, 1910." A könyvhöz előszót Naumann írt.

az egyes cikkek íróit azért sorolom fel, hogy kitűnjék a döntő bizonyíték Scáleiermacher theologus és reformátori személyisége ellen, a nevek: Troeltsch, Titius, Natorp, Hensel, Eck, Rade.

(Folyt köv.) *Narancsik Imre.*

Ugy érezzük magunkat, mint akik templomból jötték ki. Nagy ünnepen voltunk; ünnepeltük a sárospataki *Alma Mater* fennállásának 400 éves évfordulóját.

Az édes anyánk szava hangzott felénk, keresztül az országhatárokon, az édes anyánké, aki táplált, nevelt; kiáltó, sürgető, hivatató szó: ünnepet ült az *Édes Anyánk!* És megindultunk, mentünk, ha sokan nehéz szívvél, anyagi és egyéb sok nehéz gondokkal is, mentünk szent kötelezettség sarkaló érzésétől hajtva, hogy résztvegyünk a „Pataki Nagy Alma Mater” *örömnünnepében.* Mentünk újra meglátni a 400 esztendő vésze-viharja által ódon-patinássá vált ősi falakat, melyek között annyi színes gyermekálmot álmodtunk át a jövődőről; újra bejárni az iskola-kert hulló avarja közt kanyargó utakat, melyeken annyi éveken át jártunk naponként; ahol gondtalan gyermek szívvél ott-hon voltunk, mert minden bokor és minden falevél oltalmazva borult reánk és mert éreztük, hogy mindenüt az apáink lábnymait tapossuk. Mentünk újra szeretni egymást, a *pataki diákok*, akik között legalább ott, egyszer, ezen a napon elenyészett minden társadalmi, kor és rang különbség, míg két emberöltő sokezer *diákja* — mint tündéralomban — őszinte örömmel együtt ünnepelt.

Ha költő volnék, mint a „Sárospatak” ünnepi vezércikkírója, vele együtt kiáltanám én is: „Öltsd fel ma lelkünk ünneplő ruhádat, lebbentsd meg égi fényes angyalszárnyad, s fenn a magasból hirdesd a világnak: ünnepje van ma az édes Anyánknak!... Négyszáz esztendő tenger baja, buja, kevés öröm közt számtalan boruja, legyen feledve, multba tesztelve... Bizó hitünkkel nézvéen előre, szemünk függesszük messze jövőre s hálát rebegeve most az Eg Urához, szálljon feléje esdeklő imánk, új századokra újabb kegyelmét, esdő szavakkal kérje tőle szánk!” — de csak szürke krónikás vagyok, akinek az a feladatam, hogy egyszerű szavakkal ismertessem a sárospataki főiskola négyszázados emlékünnepeének eseményeit.

A falai közé özönlő sokaságot maga a főiskola is megújnodva várta. Hetek óta éjjel-nappal tartó lázas munka árán elérték az ünnep rendezői, hogy a minden irányból nagy soka-

sággal érkező vendégek alig ismertek rá az őszi nap aranyló sugarában szinte glóriás fénybe vont ősi falakra. Már az iskolakert képét is egészen megváltoztatják az új és régebbi szobrok (Lorántffy Zsuzsánna, Kazinczy Lajos, Kazinczy Ferenc, Erdélyi János, Horváth Mária és Simon és — új helyén — a Tompa Mihály szobra), az új kilátás az angol internátus sugárútján végig és az állomástól a városba vezető betonnal burkolt modern új utca. Újság még sokaknak a Kossuth-utcai szárny új emelete és a megnövekedett főiskolai kórház, új az épületek külső-belső renoválása, a központi fűtés és a villanyvilágítás is.

De még rá sem értünk szétnézni a sok új-ság között, még alig örvendeztünk a régi emlékeknek és a sok kedves régi ismerősnek, már kezdődik az ünneplés programja. Szabó Gyula theologiai tanár, főiskolai lelkész imája és Novák Sándor főgimnáziumi tanár ünnepi beszédje avatják fel a főiskola új fehérselyem lobogóját és azt a másik égszínké és fekete színű selyem lobogót, melyet igazán asszonyi szívre valló elgondolással a *marosvásárhelyi nők* küldtek kedves emlékül a főiskolának. Egyik oldalán a dedikáció, másikon fakszimilében restaurált mása van annak a lobogónak, melyet a *Sárospatakról elűzött főiskola ifjusága bujdosásában követelt*, melynek eredetijét azóta a marosvásárhelyi testvér kollégium régiséggyűjteményében kegyelettel őrzik. (Az ősi lobogó latin nyelvű felirata Keresztes József kollégiumi tanár epitáfiuma.)

Azután megnyiták a főiskola tudományos gyűjteményeinek termei, a nagykönyvtár, a fizikai, természetrajzi és filológiai gyűjtemények, a sárospataki diákok és tanárok tudományos és szépirodalmi munkáiból rendezett kiállítás, a képzőművészeti kiállítás, Izsó Miklós és Takács Ödön szobrászok, Papp Bertalan, Deák Geyza, Bálint József, Bódy Endre, Dienes János, Ecsedy Lajos, Kiss Elek, Kiss Pál, Szabó Ferenc festők, Faltysné, Riszdorfer Mária. Streck Laura, Szabó Juliska iparművésznők művei, az ifjuság rajzkiállítása és Bethlen Mária grófnő erdélyi népművészeti kiállítása tárulnak elénk termekben és folyosókon. A máskor komor, visszhangos folyosók, mintha csodás tavasz díszébe öltöztek, virágba borultak volna, a falak minden tenyérnyi helye egy díszes bokréta, rég porladó tanárok és már porladó, vagy deresedő fejű „*öregdiákok*” — a magunk — ifjú arca mosolyog felénk az *osztályképekről.* Szobrok, grafikonok, kimutatások, képek, kórus-emlékek, zászlók nagy tömege, — ezernyi ezer színes alkotó szála a pataki diákéletnek.

Ezalatt az iskolakertben megtörtént a *három új* (Lorántffy Zsuzsánna és a két Kazinczy) *szobor* ünnepélyes leleplezése és gyűl a diákság az új képet öltött imaterembe a Sárospataki Diákok Országos Egyesületének diszközgyűlésére. Programjából legyen elég csak annyit

megemlíteni, hogy nyugalmazott püspökünk *Pálóczi-Czinke István imádkozott és dr. Finkey Ferenc*, kuriai tanácselnök, európai hírű jogtudós tartotta az ünnepi beszédet. Ezt követte egy allegorikus színjáték, Harsányi Zsolt: „Patak Lelke” című darabjának előadása, utána ismerkedő est, közös vacsora a tápintézetben. Hogy azon kik voltak jelen, azt csak a jó Isten tudja, mi, akik ott voltunk, csak annyit tudunk, hogy láttuk a főiskolai konviktust színültig megtelve ismerős arcokkal, deres fejű, mosolygó arcu emberekkel, akiknek szemében mindeniknek ott ült a *pataki lélek*, szívében újraélt a *pataki diák*. Hallottunk egy dikciót, melyet olyan ember mondott el, akit minden élő pataki diák ismer (Maklár Papp Miklós ny. tanár), aki saját állítása szerint *két százados ünnepét érte meg a főiskolának*, mert mint kisdíák részt vett már a háromszázados ünnepen is, (melyet tudvalevőleg utólag, a 60-as években ünnepelt meg az Alma Máter). A vacsora ideje alatt a főiskolai ifjúság fáklyás-zenés felvonulást rendezett a vendégsereg tiszteletére.

Az ünnep második napja, október 1, a főiskolát ünneplő egyházkerületnek, Sárospatak városának és mondhatni az egész magyar kultur-társadalomnak volt a nagy ünnepe. A nagy tömegekben egyre érkező főméltóságok és vendégek serege az egyházi és világi élet minden rétegének, a társadalom, a tudományos világ és az anyaszentegyház minden rendű és rangú képviselőinek felvonulása volt.

Már reggel 8 órakor kezdődött az egyházkerület diszközgyűlése Cziáky Endre esperes, abaujszántói lelkész, mint helyettes püspök és Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok elnöklétével. A püspökhelyettes imádsága után Dókus Ernő főgondnok mondott nagy koncepciójú ünnepi beszédet, melyben a sárospataki főiskolának, mint a magyar kálvinistaság védbástyájának és világító fáklyájának elévülhetetlen érdemeit méltatta. „Ha a magyar protestánsizmustól valaha minden érdemet el akarnának venni és reá mint bűnbakra minden rosszat rá akarnának kenni, elég lenne válaszul rámutatni az iskolákra, melyekben a protestánsizmus minden időben a kulturának oltártűzét ápolta.” „A fejedelmi alapítók után a köznemesség vette kezébe a főiskola sorsát és lett belőle a szegények főiskolája — tápláló édesanyja.” „Idők folyamán, mikor a főiskola fejedelmi pártfogóitól nyert vagyona már a koronára szállott, ebből a forrásból Sárospatak akkor is kétezer diáknak, ezek között 300 tógátusnak és 100 nemes urfinak volt tápláló dajkája.” „Debrecen pietisztikusabb irányával szemben Sárospatak volt mindig a gondolatszabadság fészke és nem véletlenség, hogy ezen a téren Tolnay Dali Jánosra, Kazinczy Ferencre és Kossuth Lajosra hivatkozhatik!” „Sárospatakkal szemben nemcsak kegyelet az állam segítsége, hanem olyan kulturgondolat, sőt kötelesség teljesítése, me-

lyet a helyes kulturpolitika sohasem mellőzhet.” „Ha pusztulóra válna valaha a protestánsizmus, épen úgy kellene azt védeni, segíteni, újra teremteni, mint újra telepíteni a Hegyalja szőlőjét, ha valaha valami veszedelem elpusztítaná!” „Uralkodó fejedelmek, főnemesség, köznemesség, egyházkerület és a Nép azért tartották fenn 400 éven át a Pataki Főiskolát, mert megértették, elismerték és megbecsülték a *pataki diák kötelességét, hogy annak kétszer többet kell tudni tanulni és kétszer többet kell szeretni tanulni, mint bárki másnak, hogy megvalósíthassa a Perényi Péter által az Alma Máter homlokára vésett jelmondatot: Isten igéjének megismerésére és megtartására tanító iskola!*”

Az imateremből a templomba gyűlt és azt zsufozásig megtöltötte az 5—6000 főnyi közönség, ahol az istentisztelet és a főünnepély folyt le. Az ünnepséget helyszínéről a budapesti rádió is közvetítette. Az elhangzott beszédeket ismertetni nincs helyünk, — püspökünk üdvözlő beszédét hivatalos lapunk előző száma vezető helyen közölte. Az ünnepi beszédeket Janka Károly püspökhelyettes és Elekes Imre közigazgató mondták. Az ünnepélyről távozó közönség előtt a főiskola diákságának allegorikus és történelmi felvonulása haladt el, korhű jelmezekben: a Pataki Alma Máter, a diák katonák, az elűzött, bujdosó főiskola stb. stb.

Az ünnepségeket a főméltóságok jelenlétében az új angol internátus ünnepélyes felavatása zárta be.

„Adjátok nekünk minden sugarát a napnak
S minden verőfényt, mit vissza ragyognak
Pazar színekben
Fénylő cseppjei a csillogó haboknak!
Hadd szőjünk abból fényes Glóriát
Anyánknak homlokára!
Négyszáz esztendősd áldott életének
Istentől rendelt örömnépén
Hadd legyen koronája:
A tanítványok szívének gyermeki hálája!”

—vess—

Péder ünnepe.

A Bódva völgyében, ezt a kis magyarfalut nem sokan ismerik, pedig másfélszáz kálvinista lélek sok viszontagságos küzdelem után is megtartotta apái örökségét, 1317-ben épült szép román-stylú ősi templomát, melyhez nem régen tornyot emelt.

Most, a szeptember 20-iki vasárnapon a következő nem mindennapi, kedves, felemelő ünnep volt a kebelében. A falu egyik földesura, Nyomárkay Béla ny. pénzügyi titkár nemes kedvetelését találja abban, hogy a gyűli. fiatalságát őszi-téli estéken énekkarba vonja össze s tanítgatja a saját uriházában, zongorája mellett, kedves türelemmel az összhangzatos

amely annakidején tőke-kamat segélyt kapott még a régi közalapból. Az is ismeretes dolog, hogy ezeket a függő kölcsönöket a Magyarországi Egyetemes Ref. Egyház bejelentette, mint külföldi hitelt. Miután Magyarország és Csehszlovákia a legközelebbi jövőben befejezi az ilyen hitel és adósság ügyeket, nagyon könnyen arra ébredhetünk egy szép napon, hogy megkapjuk a felszólítást a Cs. zúctováci ústav-tól a fizetés iránt, amit 30 napon belül teljesíteni is kell. Ugy hírlik, hogy minden régi korona két kő-t számít majd.

A kérdés tragikusabb oldala azonban ott van, hogy az itteni adós egyházak nem jelentették be, hogy az ilyen függő kölcsönnek $\frac{1}{6}$ -át tartoznak fizetni. Utólag történtek kísérletek egyes helyeken a mulasztás jóvátételére, azonban a Cs. zúctováci ústav nem reagált a reklamációkra.

Majdnem biztos, hogy a már vége felé járó likvidációs tárgyalások keretébe a mi utólagos bejelentéseinknek nem is fognak helyet adni. Vagyis letárgyalják az eddigi bejelentések alapján, ami azt jelenti, hogy adós egyházaink nem a szokásos $\frac{1}{6}$ -ot, hanem az egész összeget fogják megfizetni. Névértékben pedig dupláját. Tehát amely egyháznak volt pl. 10.000 régi korona tőke-kamat kölcsöne, annak a terhére 20.000 kő-t fognak megállapítani.

Más mód nincs, mint a hitelezővel, a Magy. Ref. Egy. Egyházzal kell tárgyalni ebben az ügyben, mégpedig minél előbb! Nemesorosi,

Szücs Lajos
reform. lelkész.

H I R E K

— **Értesítés.** Lapunk felelős szerkesztője a napokban külföldi tanulmányutra indul. Távolléte ideje alatt a szerkesztés munkáját Kőmives Sándor vajáni lelkésztársunk fogja végezni, tehát mindennemű közlemény (a pályázati hirdetések is) a ref. lelkészi hivatalhoz Vajany, okr. Vel. Kapušany küldendő. A lap anyagi oldalára vonatkozó megkeresések és reklamációk továbbra is a csicseri lelkészi hivatalhoz küldendő.

— **Halálozás.** Mokos Gyula nyug. középiskolai tanár és tanítóképezdei igazgató áldásos életének 74-ik évében, október hó 1-én Bucson elhunyt s ugyanott temették el f. hó 3-án. Az elhunytban Zsemlye Lajos lelkész, lapunk munkatársa anyai nagybátyját gyászolja. Fájdalmában résztvevő szívvvel osztozunk.

— **A theol. és középiskolai internátusra legutóbbi nyugtázásunk (IX. 13.) óta a következő befizetések történtek:** Ardó Alfrédné Kelle-

mes 350 k., Bőjthe János Izsa 350 k., Kelemen Kálmán Komárom 300 k., Boross Zoltán Feled 50 k., Egyenleg az internátus javára X. 8-án: 54.796 k., 05 f.

— **Lelkészválasztások.** A rimaszombati gyülekezet a Simon Mihály elhalálózásával megürült II.-ik lelkészi állásra Varga Imre segédlelkész, theol. előadót, a sárosmezői gyülekezet pedig dr. Földessy József, jelenleg Jugoszláviában működő lelkészt választotta meg lelkipásztorrá. Az új munkásokat reménységgel üdvözöljük.

— **Harangszentelés Királyházán.** A királyházai református egyházközségnek bensőséges, nagy ünnepe volt az elmúlt vasárnap. Ekkor szentelték fel ujonnan épült gyülekezeti otthonát és a háboruba elvitt harangja helyett beszerzett új harangját. Az ünnepélyen megjelent Bertók Béla kárpátaljai püspök, Biki Ferenc máramarosugocsa esperes, Nagy Iday Ferenc egyházmegyei gondnok, Isaák Imre lelkésztestületi elnök, Siménfalvy Arpád dr. tartománygyűlési képviselő és a magyar kálvinista egyház több más vezető egyénisége. Az új harangot az esperes áldotta meg, az ünnepi prédikációt a templomban Isaák Imre mondotta a cselekedetekben megmutakozó hitről, az Otthont Bertók Béla püspök avatta fel s az egymás terhének keresztyéni hordozására buzdította hivat. Szabó Béla huszti lelkész bibliát magyarázott, Soós Margit, Bokor Lenke és Hülvely Lidia szavaltak, Bajza Klára és Erzsébet duettet énekeltek, közreműködött a férfi- és vegyes-énekkar, 80 teritékes közebédén szellemes tószlok hangzottak el: a jövőért küzdő reformátusok összejövedele és örömnépe volt ez a kettős szentelés, amelyen aki résztvett, érezhette, hogy az erős akarat és lelkesedés tud alkotni és gyarapítani. A püspök és kísérete nagy megelégedésüknek adtak kifejezést a királyházai reformátusok áldozatkészségeért s kiemelték a lelkesen munkálkodó dr. Sárkány Lajos királyházai lelkipásztor érdemeit, akinek vezetése alatt a hívek nagy hűséggel áldoznak a gyülekezet virágzásáért.

— **A budapesti skót misszió** szept. 18-20-án ünnepelte fennállásának 90 éves jubileumát, az Isten iránt való hálával emlékezve meg az elmúlt kilenc évtized áldásos eredményeiről. Az ünnepély 18-án kezdődött a Misszió szereztetvendőségével, amelyen az estély művészi

számai mellett dr. Wabster I., a Misszió egykori lelkésze ismertette a lefolyt 90 év történetét. 19-én a Hungária szálló külön termében ünnepi ebéd volt, amelyen Petri Pál államtitkár, Lord Chilston angol követ, gr. Teleki József főgondnok, Ravasz László püspök, Németh Gy. tanácsos és B. Pap. István theol. tanár szólaltak fel s köszöntötték a jubiláló intézetet, amelyekre dr. Webster válaszolt. A főünnepély szept. 20-án folyt le a Misszió épületének nagytermében. Beveridge jelenlegi vezető-lelkész megnyitója után a különböző egyházi szervek üdvözölték a Missziót, amelyekért dr. Webster mondott köszönetet. Az ünnepélyt dr. Ravasz László püspök bibliamagyarázata és imája fejezte be.

— **Teljes erővel indult meg** a magyar református diákság munkája a Soli Deo Gloria Szövetségben, az új munkaestendőben. Szept. 27-én, d. u. 5 órakor a Lónyai-Utcai Gimnázium Disztermében (IX. Lónyai-utca 4) c. II. középiskolás collegiumi évmelegnyitót; Szept. 30-án, d. u. 6 órakor a református theologia Ráday-termében (IX. Ráday-u. 28) főiskolás évmelegnyitót; Október 4-én a szövetség új helyiségében otthon és tagavató ünnepélyt rendezett (IV. Muzeum-kr. 37. II.)

— **Tanárjelölt** tanítói vagy nevelői állást keres. Címe: Laczkó Kornél Bratislava, Mýtna u. 33. Bacher Pálné címén. (Szlovák nyelvet szóban és írásban bíroml)

HIVATALOS RÉSZ

Református keresztyén püspöki hivataltól,
Pozsony.

1149/1931. szám. Tárgy: Kerületi tisztviselő választása. *Körlevél.* Valamennyi Ntű. Esperesi és Lelkesi Hivatalnak! Tiszteletteljesen felhívom a kerületembe tartozó összes anya-egyházak presbitériumait, hogy szavazatukat az alábbi egyházkerületi állásokra leadni szivesek legyenek: 1. Egyházi és világi főjegyző, 2. Egyházi és világi aljegyző, 3. Hat egyházi és hat világi tanácsbíró, 4. Kerületi ügyész, 5. Kerületi pénztárnok, 6. Egyházi és világi ker. számvevő. Választások határideje e hirdetés megjelenésétől számított 8 (nyolc) nap. Beküldés helye: Ref. Püspöki hivatal, Pozsony. A választások a lelkészi hivatal és egyházközség pecsétjével ellátva, lelkész és gondnok aláírásával dupla borítékban (belső leragasztva) küldendő meg. Szeretettel keresztyén szolgájuk: Pozsony, 1931. X. 3. *Balogh Elemér* püspök.

Református keresztyén püspöki hivataltól,
Pozsony.

1150/1931. szám. Tárgy: Lelkészatás. *Körlevél.* Felhívom kerületembe tartozó összes

azon lelkészeket, akik még felavatva nincsenek, azok e célból ebbeli igényüket hivatalomnál bejelenteni szivesek legyenek. Jelentkezési határidő e hirdetés megjelenésétől számított nyolc nap. Lelkészatási közgyűlés ideje, e lapban később pontosan meg lesz jelölve. Szeretettel keresztyén szolgájuk:

Pozsony, 1931. X. 3.

Balogh Elemér
püspök

Pályázat. A negyedi ref. egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet a magyar tan nyelvű, hat tanerős iskolájánál lemondás folytán megüresedő II. tanítói állására. Javadalom: 1. Készpénz havi, vagy negyedévi előleges részletekben 800 Kč. 2.) 1° egy öl puhafa. 3.) Egy szobás lakás. Megépüléséig 240 Kč. lakbér. 4.) Törvényszerű államszegély. Köteleesség: A presbitérium által kijelölt osztályok tanítása, segédkezés az egyháztársadalmi munkában, az orgonista-kántortanítónak és többi kartársának szükség esetén való helyettesítése. Férfi pályázók kérvényei a 86400/I. 1929. sz. min. rendelet szerint főszerelve 1931 október 31. napjáig küldendő a negyedi ref. lelkészi hivatalhoz: Neded okres Šafa járás.

Ref. iskolaszék.

Pályázat. A tiszapéterfalvai (Ugocsa m.) ref. egyház presbitériuma orgonista-tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: megfelelő lakás melléképületekkel és kerttel; két kat. hold föld; husz köböl buza; tizenkét méter kemény tűzifa; két drb. szarvasmarhára legeltetési jog közös csordalegelőn; készpénz 1200 Kč. havi 100 Kč.-s részletekben; az ócska temetőben a szénatermés; stóla; megfelelő államszegély. Köteleesség: az osztatlan iskola vezetése, a kántori teendők végzése, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak állampolgársággal és nostrifikációs vizsgával bíró tanítók. Pályázati határidő okt. 18. A pályázatok a tiszapéterfalvai ref. lelkészi hivatalhoz küldendő. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

Presbitérium.

Pályázat. A tivadarfalvai (Ugocsa m.) ref. egyház presbitériuma kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: lakás melléképületekkel és kerttel; 6 magyarhold szántóföld; 11 q buza; 5 q tengeri; 1 drb. szarvasmarhára legeltetési jog; 1200 Kč. készpénz az egyház kasszájából két részletben fizetve; stóla és a megfelelő államszegély. Köteleesség: az osztatlan iskola vezetése, a kántori teendők végzése és a lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése. Tanítási nyelv magyar. Pályázati határidő okt. 18. A pályázatok a tivadarfalvai ref. lelkészi hivatalhoz (u. p. Tiszapéterfalva) küldendő. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

Presbitérium.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőké. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda, bármelyik képviselője.

DUNA - BANK

Központ : Bratislava.

Fiókok : Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Üzhorod, Kishid ucca, Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novin. známek povoleno feditelstvim pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Verké Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicseri lelkeszi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

IMÁDSÁG.

Elmondta Péter Mihály püspök a tiszáninneni egyházkerület 1931. október 14-én tartott közgyűlésén.

Világok Ura! Csoda hatalmu Isten! Ki beszélhetné ki a Te nagyságodat? Ha felemeled ostorodat, ha kiöntöd haragod borát, megrázkódik a föld és megremeg az emberi szív. Itt jársz közöttünk most is ítéleted sujtoló vesszejével. Rád ismerünk-e? A föld népe kenyérért eseng. Megismer-e Tégedet ily nagy szükségében, mint akinek kezében van az áldás és átok, a termő és meddő idők, a szük és gazdag aratás.

Megfoghatatlan bölcsességű Isten, ki ülsz a Kherubimokon, jelenjél meg világosan. Elhagyta minket, mert elfordultunk Tőled és ránk szakadt büntetésed sulya. Vak elménk sötétségében tapogatózunk, emberi bölcsesség hálójában és törei között vergődünk. Lelked fényességével üzd el elménk homályát, bűnünk hálójából, halálra sebesítő töreiből szakadts ki minket, hogy megismerjünk Tégedet; mint aki egyetlen forrása vagy, Szent Fiaddal a Jézus Krisztussal egyetemben, minden igazi bölcseségnek, ismeretnek, jóra vezető tanácsnak, igazságnak, világosságnak, kegyelemnek és irgalomnak.

Gondviselő jó Istenünk! Add meg nekünk a mindennapi kenyerünket, hogy el ne fogyatkozzék a mi testünk. Óh ne tagadd meg töl-

lünk legfőképpen a lelki kenyeret, amelyből aki eszik, soha örökké meg nem éhezik, amely által a szegénység is gazdagság, a gyengeség is erő, a sötétség is világosság, az éjszaka is nappal, az együgyűség is ismeret, igazi tudomány, a Jézus sebgyógyulás forrása lesz számunkra, tanácsunk tanácstalanságunkban, kivezető, Hozzád vivő ut, amikor eltévedünk,—békességünk, boldogságunk, üdvösségünk.

Áldd meg Anyaszentegyházunkat, Krisztusunk örökségét, a nála letett kincset ne hagyj elvesztegetni. Órálló helyéről ne engedj, hogy elsodorja a világi zivatar. E lelki sötétségben Krisztus menyasszonyához illően s égő lámpással kezében, soha sem szunnyadva várja Urát, míg megérkezik és így szól neki: Békességet adok néktek, az én békességemet adom néktek, amelyet a világ nem adhat, de el sem vehet.

Mi reánk, akik itt állunk szent színed előtt, mint a reánk bizottak sáfárai, áraszd ki Szent Lelkedet. Ez világosítsa meg elménket, ez melegítse fel szívünket, ez vezesse minden jóra tanácskozásunkat, hogy látván mások is a mi jó cselekedetünket, dicsőítsenek Téged, áldják Szent Fiadat, Édes Idvezítőnket.

Amen.

Tudományos vagy dialektikus theológia?

(Megjegyzések a theológia értelméhez és értékeléséhez.)

(Folytatás.)

V. a.) Tankó professzor vallásbölcsele, tehát érteni szeretné, legalább is többé-kevésbé felfogni a vallás tényét. Idézi Leisegangot s idézetében középponti ez: "... a hit abban a száraz értelemben, hogy értelmetlenségeket tartunk igaznak, általában hozzátartozik-e a keresztyénség lényegéhez, sőt egyáltalán van-e valami köze a valláshoz?" ...

"Pál nem követel a gyülekezetétől észellenes dolgokban való hitet" ... s ma "... sok bibliai ige legtöbb emberre nézve csak szó, értelem nélküli szó és a theologusok követ adnak nekünk kenyér helyett, ha azt követelik, hogy értelmetlen szavakat feltétlenül higyjünk el. Ennél még a babona is jobb, ha akármilyen primitív értelem kapcsolódik hozzá. Am ezek előtt a kérdések előtt behunyják szemeiket és azt hiszik, hogy az „igaz hit”-tel meg vannak oldva. Behunyják szemeiket, mert elvesztették bátorságukat a megoldáshoz, vagy pedig, mert a theologusok irtóznak a komoly és becsületes megoldástól" (A theologia tudományossága. i. m. 268. l.) Ez Leisegang filozófus tétele, aki szeretné bölcsészetté tenni a theológiát. Már egyszer megtörtént s akkor kiszáritotta az Egyházat ez a törekvés. Kell tehát továbbra is? Vagy nem látják?

Mennyire értelmetlen tagadás van Leisegang szavai mögött. Csakhogy épen az ellenkezőjét mondja, ha erőltlenül is, csak tagadhasson.

Nem változtat a valóságon: a hit mindig paradoxonokban fejezi ki igazságait. A hit mindig észellenes s amit a dialektikus theologia vár a követőitől, az nem betűhit, hanem hit a Kijelentést adó Istenben. Könnyű lenne, ha a theologus hallgathatna, de épen azért theologus, mert tiltakoznia kell minden bitorlás ellen, a tiltakozás minden esetben a hit részéről jön. Még kell szünnie a tudományos theológiának. Újra reformációs theologia kell, különben keresztyénségünk forog kockán.

b.) Követ ad a hit theológiája? Erre nem is felelek már a dialektikus theologusokkal, hanem Kuyperrel: „Aki csak földi főiskolát járt és idegen maradt a Szentlélek főiskolájában, a gyülekezetnek kenyér helyett ad követ" (Die Kirche Jesu Christi. Worte aus Reden und Schriften. Berlin, 1926. 64. l.) Tovább nem cáfolok, csak annyit teszek hozzá, hogy a dialektikus theológiát „pneumatikus theologia”-nak is csufolják, tehát bizonyos, hogy a „Szentlélek főiskola”-jában jártak képviselői.

c.) Barth maga is felel theológiájával kapcsolatban arra a vádra, amely építő, krisztusi voltát igyekszik kétségbevonni munkájának.

Mert a dialektikus theológiában van rendszer, de ez is az épülést és építést szolgálja. Barth a Római levél második kiadásának előszavában felel ilyen irányban és fejtegeti, hogy igyekezett ügyelni pozitív és negatív jelentése szerint arra a különbségre, amelyet az idő és az örökkévalóság adnak és amelyet Kierkegaard „végtelen minőségi különbség”-nek hívott. (L.: Römerbrief. i. m. XIII. l.) Munkájának irányát tovább így mondja meg: „Isten mennyben van és Te a földön.” Ennek az Istennek ezzel az emberrel való vonatkozása, ennek az embernek ehhez az Istenhez való vonatkozása számomra a Biblia témája és egyben a filozófia summája. A filozófusok az emberi ismeret ezt a válságát eredetnek hívják". (u. ott.)

d.) A tulajdonképeni törekvés a dialektikus theologia részéről, hogy kiküszöbölni igyekszik az egyes és egységtelen emberi élményt, amely tudományos theologia címen bejutott a theológiába. Ez annyira haladt, hogy századunk közvetlen elején Amerikából behozták a „kérdőívek” et (tests), amelyekkel a kísérleti lélektanon kereszttül próbálták felfedni a vallás lényegét. Ezt nem érték el, ellenben sikerült feldarabolni a hittel együtt a vallásos személyiséget is. Neveltséges badarságok keletkeztek a tudományos theologia talaján. Idézek: Starbuck James tanítványa így nyilatkozik a megtérésről: "... a fiatalkor normális jelensége; szokás szerint a 14. és 17. életév közé esik" (Id: Dr. O. von Pfordten: Religionsphilosophie. Berlin-Leipzig, 1916. Sammlung Göschen, 772. 88. és 90. ll.) Az ilyen tételezés és naivság, amely a statisztikai keresztyénségen alapul: a lélektani tudományos theologia tragikomikus csődje, amelyre kár több szót vesztegetni. Nem lehet kérdés, hogy szükséges-e továbbra is ilyen sarlatánoskodás és gyerekjáték az isteni dolgokkal? Az élmény kiszorítása a vallás fogalmából nem a dialektikus theologia törekvése, mert csak az első és a főhelyről akarja eltávolítani, csupán azért, mert ez az istenit, Istent illeti meg. Bizonyos, hogy van mi ellen harcolnia és bizonyos, hogy nem egyezkedik. Tiszlogatnia kell a század után, amely sok mindent elnézett, elmulasztott és megengedett. Határozott válaszadás kell. Nem lehet továbbra is féllábbal a tudományos theologia és a dialektikai theologia talaján állni. Határozni kell: vagy-vagy.

Quid nunc?

Valóban, van valami megdöbbentő abban, hogy valaki, különösen, ha az a valaki református lelkész, azt merje mondani a református lelkészek testületéről, hogy annak „zöme Biblia nélkül, imádság nélkül, Krisztus nélkül él."

Bizonyára senki sem csodálkozik azon, ha a lelkésztestület nagyon komolyan foglalkozni kíván ezzel a súlyos megállapítással és váddal,

takaróznak és elfelejtik, hogy éppen mi, akik-től Isten a magyar református egyház feltámasztását várja, nem eshetünk letargiába és éppen nekünk kell összeszedni minden leleményességünket, hogy neki tudjuk lendíteni a református ébredés ügyét, ha az utolsó erőfeszítéssel is." (Kálv. Szemle)

Ugyancsak a „Kálvinista Szemle” (szept. 12) írja: „Bajok a belmisszió körül.” Különös dolgokat olvasunk a gyülekezetekben „folyó” belmissziói munkákkal kapcsolatban. Van egyházmegye, mely egyáltalán nem tett jelentést ilyenirányú munkájáról. A nagy debreceni gyülekezet is a hátrálékosok listáján szerepel. Egyik-másik jelentés — mondja a beszámoló — csak úgy kapásból készült és légből kapott adatokat tartalmaz, amint az a mult évekkel való összehasonlításból is kitűnik. Egy alföldi gyülekezet presbitériuma megállapítja, hogy a gyermek-misszió lehetetlen. Bizonyára itt kérdezték egyszer azt, hogy a belmissziót 48-as, vagy 67-es alapon kívánják-e csinálni. A felső-borsodi egyházmegye meghívójában ez áll: Akik még a gyülekezeti missziói ivel be nem küldték, azonnal küldjék be, nehogy 10 pengő birságban elmarasztaltassanak. És így tovább vég és szégyen nélkül. Kérdezzük, mi történne egy iskola igazgatóval, ha nem küldené meg rendesen jelentéseit az illetékes hatóságoknak? Egyházunk élet-halál kérdése: a misszió ügye még mindig nem foglalja el az első helyet egyházunk életében és sokan megcsalják magukat azzal, hogy „egyházi” életnek hiszik a külső reprezentálást, közjogi, iskolai, anyagi és adminisztrációs tevékenységet. Merjük egyszer már kimondani mi is, hogy az egyház egyház s az egyházi-munka: lelki munka mindenkéül fölött.”

Ez igaz, Magyarországon történt, de hazai esperes is kénytelen volt már ilyet írni körlevelében: „Ez a körlevél minden lelkészi hivatalhoz megérkezett ezelőtt 15 nappal és 8 helyről sem jött jelentés. Kénytelen vagyok jelentést tenni az Országos Hivatalnak, hogy rendeleteit nem teljesítik. A következményeket mindenki maga viseli.”

Vagy olvassuk el csak hivatalos lapunk 40-ik számában a Meskó Dezső cikkét, amelyben ez a missziói lelkületű lelkipásztor ilyen kitétel használ: „Addig, míg az egyházi törvények erejével minden lelkipásztort kényszeríteni nem lehet a belmissziói tevékenykedésre és kérdőre nem lehet vonni, ha azt elhanyagolja, csakis a konferenciák fokozottabb tartása által nevelhetünk egységes szellemű, öntudatos kálvinistákat.” Miért tűri a lelkipásztori karunk az ilyen „sértegetéseket”? Vagy Meskó Dezsőnek igaza van, bennünket a törvények erejével kell kényszeríteni a belmissziói tevékenykedésre?!

De hiszen akkor mire való a Biblia, az imádság, a Krisztus?

Mindezek nem tudnak önkéntes, szives, áldozatos munkára ösztönözni bennünket?!

A kormány jóváhagyásán és „szentesítésén” mulik az, hogy lelkészeink pl. foglalkoznak-e ifjainkkal, nevelik-e őket, vagy hagyják, hogy az atheista bolsevizmus, vagy a szekták szipantsák fel őket, avagy még e mai nemzedék-nél is még rosszabb, közönyösebb kálvinisták legyenek?!

Szegény ref. lelkipásztornak készülő fiaink, mi vár reátok! Milyen lesz itt az aratás, ha ilyen a vetés?!

Summa summarum: én meg tudom érteni a Lenkey Lajosék kifakadását. Nem helyes dolog valóban manapság önmagunkat bírálni, mert ebből nagyon könnyen tekintélyrombolás lesz, amire pedig különösen vigyáznunk kell, eleget rontunk ugyanis magunkon az életünkkel. Inkább dicsérni kellene magunkat, hátha végre elhinné a világ, hogy a mi tétlenségünk voltaképpen lázas tevékenység a hitetlenség frontjával szemben, a köztünk levő fegyelmetlenség a legpéldásabb subordináció. Legjobb volna talán a világháború hadijelentéseinek módszerét alkalmazni, így talán győznénk — legalább papiron!

Nem, kedves testvéreim, nem szabad, mert nem is lehet áltatni magunkat, ámitani másokat, elleplezni az igazságot, ha még olyan fájdalmas is volna az. Lenkey Lajosnak és a gömörieknek van egy nagy erényük, hogy szeretik és védik a ref. lelkipásztor jó hírnevét és becsületét s ezért talán ütni is tudnának. De van egy nagy hibájuk is, hogy t. i. nem szeretik eléggé. Az szereti igazán, aki még meg is tudja rágalmozni őket, csak hogy öntudatra ébredjenek, a Krisztushoz álljanak és munkába fogjanak. Majd ha megindul Pozsonytól Técsőig a lázas munka Krisztusért és Egyházunkért, akkor majd azt fogjuk mondani, mégpedig nagy örömmel: Lenkey Lajosnak igaza volt, a magyar ref. lelkészek bibliásak, imádkozók, Krisztusnak hűséges tanítványai.

Am követssek meg a cikkirő, — semmi szokatlan nem lesz benne — de aki nem bünyös, az vesse rá az első követ.

A cikkirő egyébként én vagyok.

Huszt

Szabó Béla.

In memoriam.

A XVI. század elején akkora volt a sötétség az Egyházban és a lelkekben, hogy a kis lángot is észrevette mindenki, hát akkor hogy ne tükröződött volna vissza a kereső lelkek tükrén a három nagy lángoszlop egyike: Zwingli, a reformátor? Benne megcsodált módon változott Krisztus papjává a pápa papja. Mikor megtalálta előirt imák között az Isten üzenetét, a Bibliát, úgy belemerült a lelke a görög Újtestamentumba, hogy rövid idő alatt szószerint

tudta azt a Mátétól az Apocalipsisig. A plébános nagybátyjánál és a szemináriumban nem tanították az Evangélium élő hirdetésére és érdekes, hogy a három papi állomásán (Glarus, Einsiedeln, Zürich) folyton tisztább, vonzóbb és evangéliumibb papi példát hagyott hátra nekünk. A szószéken kívül „bibliaórákat” és „tanításokat” tartott. Rendszeres beieg és házilátogatást végzett. A cifra, színes, alacsonyjaratu lelkeknek alkalmas külsőségek helyére odaállította az Igét, melynek kélélü kardjával vitézkedett is mind a két fronton: befelé az egyházfegyelemmel, és kifelé a pápások elleni nagydiadal szellemi harcokban (a városi hatóság előtti tudós hitviták). Annnyira a Szentlélek eszköze volt, hogy prédikációjára lelkek tértek meg. S annnyira benne rengett, dübörgött bizonyágtévéésében az onnét felülről való erő, hogy (ne felejtjük el, hogy a XVI. század elején vagyunk!) Einsiedelnben megszűnt a babonás bucsujárás, lekerült a kolostor kapuiának szemöldökfájáról ez a felírás „Itt megtalálhatja mindenki bünének és büntetésének teljes elengedését” (megbocsájtását). . . sőt a Rómából jövő bünbocsájtócédulás Sámson barátnak aranyak nélkül, de sok cédulával kellett visszatérnie az Alpokon át a Péter templom mellé: az Isten Igéjének lángoló fényét felgyújtó Zwingli beszédére. . .

35 éves korában (1519-ben) lett Zürich Münsterének papja. Már a beköszöntő beszéde (Lk. 12:42) olyan biztos kürtjel volt, hogy e naptól kezdve mindig tele volt a méltóságteljes Münster (főtemplom) a színről-szinrelátás fenéséges pillanatára készülő lelkekkel. Alig tartott 5 évig a zürichi nagy harc . . . lassan kikerültek a képek a templomokból, bezárták a klastromokat, a városi magisztrátus elrendelte, hogy nem tőr meg a Bibliával ellentétes tanítást a város területén . . . Alig mult el 5 év és az Evangélium lényessége nappali világossággal borította be a hit által megígáztakat.

Persze, hogy nem Zwingli tette mindezt. Nem! Hanem az Isten kegyelme. S az sem csupán Zwinglin át dolgozott, hanem a mellette álló és vele együtt imádkozó Oecolampadius, Leo Judae és más tudós és tisztelletes mesteren át is, akikre most szintén emlékezünk és dicsérjük értük is az Istennek szent nevét.

Zwingli életében nagy a kontraszt a munkás esztendőök eleje és vége között. Csak egy példát. Mint glarusi pap, alig 20 és egynéhány éves korában a pápai hadsereget szorongató francia király ellen megy a hiveinek egy részével és a lombárdiai sikon Róma zászlaja alatt lelkesít s a pápát védi. . . amíg csak ki nem lebrándult a pápa vezéreiből és a pápa katonáiból! És 1531 október 11-én (most 400 éve!) a pápa zászlaja alatt harcolók ölték meg őt. . . Ugyanis a nemrég kötött megegyezést meg nem tartó pápahü kantonok (megyék) osztrák támogatással fegyveresen felvonultak Zürich városa

ellen, mire a tanács kiküldötte a rendes és toborzott haderejét, mely sokkal kisebb volt amazokénál és a Zürichtól délre fekvő Kappel község mellett meg történt az ütközet. Akkori leírások Zwinglit a reformációs kis hadsereg ékesszavu lelkesítőjének tartják, aki lóháton ment a csapatok mellett Bibliával a kezében. A nagy ütközet alkalmával a sebesülteket vigasztalta, imádkozott velük, amikor egy ködöbás érte, elesett, az előre törő ellenséges katonák azt gondolták, hogy súlyos sebesült, erre meg akartak gyóntatni, de ő hallani sem akart a gyónásról, mire e szavakkal: „Halj meg hát kemény nyaku eretnek!” keresztül szurta őt egy katona. Zwingli utolsó szavai voltak: „A testet megölhetitek, de a lelket nem!” A kappeli csatamezőn ma egy hatalmas köszikla jelzi az 1531 évi október 11-i eseményt. A szikla két oldalán sárgaréz táblák klasszikus sorai mondják el az utasnak azt, hogy csak a testet ölték meg. Igen, mert a reformáció diadalmasan haladt előre s a magyar nép számára is mérhetetlen áldások forrásává lett Svájc és Zürich és Zwingli. Galambos Zoltán.

Problémáink.

Miért is nincs egyházi irodalmunk! Hivatalos lapunk 39 ik számában a vezércikk — Csabay Pál tollából — foglalkozott ref. egyházi irodalmunkkal. Megállapításainak egy részével azt hiszem mindnyájan egyetértünk, de másik része helyesbítésre, illetve kiegészítésre szorul.

Helyes annak a meglátása, hogy ref. egyházunknak, — ha élni akar — szüksége van virágzó irodalomra, bátor, harcias, népünket irányítani tudó sajtóorganumra. Mert ma, a világnézetek egymásnak feszülő harcában, az élvek vérnélküli összecsapásában azoknak a milliónyi ólomkatonáknak van döntő szerepe, amelyeknek szava messzebb eljut, mint az élő szó, amelyek közhangulatot teremtenek, befolyásolnak, utat szabnak.

Ezt a hitetlen világ, valamint a szektáriusok nagyon jól tudják és már régen szolgálatukba állították. A kommunisták, továbbá a bibliatanulók, millénisták stb. 1000 számra ontják szellemi termékeiket, — ezeket a lápvirágokat — és eljuttatják a legkisebb faluba is. Hjab! „mert e világnak fiai eszesebbek a világosságnak fiaínál a maguk nemében.”

Miért engedi hát ref. egyházunk itten ezt a hathatós fegyvert rozsdával belepve pihenni; miért sorvadozik az a pár egyházi lapunk is, amely van: erre három okot hoz fel Cs. P.

Először is a hivatottak munkakedv hiánya, rezignáltsága, azután egy irodalmi társaság hiánya és végül az anyagi szegénység. Hát ez az, amiben nem érthetek egyet a cikkíróval. Azt hiszem, hogy ugy ennek, valamint az egyházunkban kétségkívül meglevő többféle beteg-

ségnek mélyebben fekvő okai vannak. Legeslegelső sorban az, hogy a Lelket magunkban megoltottuk. És ha lélek nincs bennünk, ha zsoldos katonák vagyunk csupán, akik nem eszményekért harcolunk, — ha kell étlen-szomjan — hanem hitvány zsoldért, akkor nem csoda, ha minden mezőn vereséget szenvedünk, akkor nem is vagyunk igazi kálvinisták, mert a kálvinista nem rezignált báb, hanem aktív hős!

Szegények vagyunk, szegények. De „testi” szegények és nem azok a boldog „lelki” szegények, akikről Krisztus szól. Ne takarózzunk már mindig a szegénység rongyos palástjával. Hát erdélyi testvéreink nem olyan szegények-e anyagiakban, mint mi, vagy még sokkal szegényebbek, hiszen annyi törpe gyülekezet sehol sincs, mint ott. Mégis külföldi, tehát objektív megállapítás szerint a 4 részre szakadt magyar ref. egyház közül a legerősebb egyházi életet éli. Igen, mert ott a lélek gazdag, a lélek élő, a lélek találékony és talál megoldást mindenre, nem engedi magát elfojtani. De így van ez Magyarországon is.

Ott van pl. a tudományos munkálkodásnak és az önképzésnek milyen praktikus megoldását találta a „Dunántúli theologiai társaság,” amelyet dr. Vass Vincze enyingi lelkész kezdeményezésére alakított több lelkes lelkész. Ennek a baráti körnek célja, közösen rendelni tudományos könyveket, folyóiratokat, továbbá egymás könyvtárát használják, egymás tudományos munkálkodását figyelemmel kísérik és támogatják. Egyik körlevelük ezt írja: „Lelkileg összekovácsolódó, egységes világnézetű és közös eszményekért küzdő tábor van kialakulóban, mely ha többet nem, az önképzés problémáját sikeresen tudja megoldani és bizunk benne, hogy már ez is mindig növekvőbb áldást fog jelenteni anyaszentegyházunkra nézve...” A forrást nemhogy tenyérrel, de még nagy sziklával sem lehet elzárni, mert utat tör magának, a lélek forrása is áttör még a szegénység szikláján is.

Az sem ok, hogy nincs irodalmi társaságunk, amely a könyveket kiadná s így talán aki akarna is dolgozni, nem mer, mivel fél a bukástól. Azt gondolom, hogy inkább a kényelemszeretben van a terméketlenség második oka. Mert irodalmi társaság nélkül is, a mi lelkes püspökünk, Bertók Béla ur, kiadója, mecénása, terjesztője volt minden valamirevaló műnek és azt gondolom, hogy értékes alkotástól most sem vonná meg segítségét.

Abban sem igen lehet bízni az eddigiéknél, amitől Cs. P. a gyógyulást várja, hogy t. i. megindul a dolog, ha erre a theologiai előadók példát mutatnak. Injekciózással semmi egyházépítő munkát nem lehet végezni, sem irodalmat teremteni. A gyógyulásra nézve nagyon megszívelésre méltó, hivatalos lapunk 37-ik számának „Mit cselekedjünk atyámfiai, férfiak c. cikke.

Lesz minden, ha Lélek lesz bennünk, e nélkül elpusztulunk és elveszünk. Ne felejtjük el „... Lélek az, amely megelevenít”

Meskó Dezső.

H I R E K

— **Mennyi református van a világon?**
1918 előtt Európában a magyar református egyház volt a legnépesebb: 2600 gyülekezet 2 és fél millió lélekkel. Európában 39 református egyház 6323 gyülekezet: 4 és fél millió lélek. Legnagyobbak az angol, skót és ir egyházak: velök együtt Európában van 12.000 gyülekezet 6.500.000 lélek. Ázsia: Keletindianában 65 gyülekezet 40.000 urvacsorával élő lélek. Kínában 643 gyülekezet 11.000 lélek. Japán: Koreával és Jávával 280 gyülekezet 130.000 lélek. Előindianában 10 egyház 120 gyülekezet 146.000 lélek. Filippi stb. szigetek 231 gyülekezet 20.000 lélek. Egész Ázsiában 14 egyház 550 gyülekezet 1.000.000 lélek. Amerika: Észak-Amerikában van 15 református egyház 2760 gyülekezet 8.500.000 lélek. Dél-Amerika elhanyagolt terület református szempontból, 255 gyülekezet 60.000 lélek. Nyugatindiai szigetek 233 gyülekezet 60.000 lélek. Afrika: 17 egyház 170 gyülekezet 1.000.000 lélek. Az egész világon van 49.000 református egyházközség és 20 millió lélek tiszta kálvini alapon. Különben a világon élő körülbelül 250 millió protestáns nagyobbik fele többé-kevésbé kálvini alapon áll. A lutheránusok száma 80 millió.

— **Nyilvános köszönet,** Tekintetes Guna Gyula és fia urak, orgona gyár, Prešov (Eperjes.) Egyházunknak szállított új orgonával igen megvagyunk elégedve. A szorgalmas és pedáns munkáért fogadják hálás köszönetünket. Az orgona erőteljes, lágyan csengő hangja és igen tetszetős kivitele dicséri mestereit. Örömlen szolgál, hogy hazai iparunk immár ilyen valóban tökéletes jó munkát tud produkálni. Szívvel kívánjuk, hogy még igen sok-sok ilyen jól sikerült orgonák készítését segítse jó Istenünk gyártani. A Bési Református presbitérium.

— **Leszállított áron,** kibővítve jelenik meg az „Ébresztő”. Az ifjúsági vezetők lapja, az Ébresztő, mely a bibliás ifjúsági munka egyetlen ilyen irányú orgánuma, október 1-ére jelenik meg s az eddigi 5 pengőről 4 pengőre szállították le az előfizetési díját. A lap tartalma is bizonyos változásokon megy keresztül.

sőt megbővül egy litografált melléklettel is, mely nótákat (kottával), reklámrajzokat, kézügyességi munkákhoz mintákat, továbbá ifjusági ház tervrajzokat is fog közölni. Minden szám közöl hétről-hétre kidolgozott összejöveteleket, valamint szórakoztató összejövetelekre anyagot, valamint párbeszédet, jeleneteket minden második számban, azonkívül értékes módszerei, elvi, lélektani cikkeket, továbbá szemlét ad a magyar és külföldi ifjusági munkák felett. A lap megrendelhető e címen: Keresztván Ifjusági Egyesületek Szövetsége Budapest, Horánszky ucca 26.

— **Szomoru napok.** „Egy életen keresztül összegyűjtött igen értékes könyvtárát akarja egyik lelkész atyánk fia — változott körülményei folytán — kisorsoltatni. Egy sorsjegy ára 60 lei.” Így írja ezt a kolozsvári „Kálvinista Világ.”

— **Orgona rendszerü** pedálos harmónium hirneves Guna eperjesi orgonagyár készítménye, keveset használt nagyobb orgonavétele miatt igen jutányosan eladó. Érdeklődők forduljanak, Benedikt Sándor kántorhoz ig. tan. Zelené pp. Poltár, ahol az meg is tekinthető a templomban.

— **Orgonaharmóniumot** kisebb gyülekezetek részére jutányos áron és kedvező fizetési feltételek mellett szállít Guna Gyula és fia orgona gyára Prešov (Eperjes). Árajanlatot díjtalanul küldünk.

— **Jeruzsálemben** a skót református egyház templomot és 20 személy befogadására alkalmas református szállót épített. Neve: St. Andrews Hospice.

— **A magyarországi** róm. kath. püspöki kar részint elvi szempontból, részint pedig a szemináriumok fenntartásának anyagi nehézségei miatt, az ingyenes papnevelést beszüntette.

HIVATALOS RÉSZ

Az abaujtonnai református egyházmegye esperesi hivatala.

673/1931—CXXIX. sz. Nagyszalánc 1931. október 5. Tisztelendő lelkészársaim! Historia est magister vitae! A protestáns egyházak általában, ezek közt a mi magyar református egyházunk nagyon gazdag az olyan történelmi eseményekben, a melyeknek felemlegetése nagyon alkalmas a kálvinista hit ébrentartására s a küzdelmes múlt történeteinek évszázados évfordulóhoz kötött ismertetése által hűség erősítésére, a kitartás és egyházunk iránti hűség erősítésére. Tanító egyház vagyunk. A tanítás nemcsak az iskolában kötelességünk, hanem folytatnunk

kell azt a templomban is mindig, különösen pedig a történelmi évfordulók bölcs ismertetésével. A Reformáció ez évi emlékűnnepén négy nagy történelmi eseményről lehet és kell megemlékeznünk, nevezetesen: I. Zwingli Ulrik halálának (1531. október 11.) négyszázados, II. A Carolina Resolutio kiadásának (1731 március 21) kétszázados, III. A Türelmi parancs (1781 október 25.) másfél százados, IV. Az alkotmányozó I. debreceni zsinat (1881. október 31.) félszázados évfordulójáról. Az I. gyászfátyolos, de mégis dicsőséges emléke a nagy reformátornak, a ki nemcsak nagy szellemének erejével hirdette a tiszta evangéliumot, hanem ahhoz való hűségét hősi halálával is megpecsételte. A II. szomorú és dicstelen bizonyossága őseink dicstelen küzdelmének s az osztrák uralommal szövetkezett ultramontanizmus eltipró hatalmának. Olyan gyászos emlék, amelyben nincs egy felemelő vonás. A magyar protestáns egyház sötét éjszakájában hajnalhasadásként tűnik fel a Türelmi parancs, amely után egy évtized múlva életre kel az alkotmányos formában meghozott Törvény is s végül az idő teljességét jelenti az 1881-ben megnyitott debreceni első egyetemes zsinat. Mindezekre nézve a történelmi munkák egész tömege kínálkozik tanulmányozásra, de a mi szerény viszonyaink közt teljesen elegendő, ha lelkészársaim a Varga Lajos Egyháztörténetének II. és III. kötetében foglaltakat használják fel az okt. 31-én vagy nov. 1-én tartandó Reformációi emlékűnnepén. Ennyit azonban meg kell tenni a legkisebb gyülekezetben is.

Atyafiságos szeretettel:

Idrányi Barna
esperes.

Pályázat. A vajkovcei, tarcavajkóczi ref. egyházközség szlovák tannyelvű iskolájának újonnan szervezett II. tanítói állására pályázatot hirdet. Javadalom: 1200 kč. előleges havi részletekben; 336 kč. lakbér, 20 kč. kertváltás, törvényszerű államsegély. Kötelességek: a kijelölt osztályok tanítása — tanítónőknél a kézimunka is — segédkezés az egyháztársadalom munkában, kartársának, ki egyuttal orgonista kántor is, szükség esetén való helyettesítése. A megválasztás (egyelőre) ideiglenes, csak 1932 június 30-ig szól. Pályázhatnak ref. és evangélikus férfi és nő, oklevéllel és állampolgársággal bíró tanítók, oklevelesek hiányában középiskolai érettségivel bírók is. A bratislavai iskolai referátus 86400/I. 1929 sz. rendelete szerint felszerelt kérvények 1931 november 10-ik küldendő a ref. lelkészi hivatalhoz Vajkovce, pp. Rozhanovce, okres Košice. Vajkovce község Košicétől 10 kilométerre van, állami autóbusz járattal. Személyes megjelenés a lehetőség szerint megkívánatik 1931 november 8-án, az utiköltséget azonban az egyház nem téríti meg. Az állást a megválasztott a kiértéztetés után azonnal tartozik elfoglalni.

ségnek mélyebben fekvő okai vannak. Legeslegelső sorban az, hogy a Lelket magunkban megoltottuk. És ha lélek nincs bennünk, ha zsoldos katonák vagyunk csupán, akik nem eszményekért harcolunk, — ha kell étlen-szomjan — hanem hitvány zsoldért, akkor nem csoda, ha minden mezőn vereséget szenvedünk, akkor nem is vagyunk igazi kálvinisták, mert a kálvinista nem rezignált báb, hanem aktív hős!

Szegények vagyunk, szegények. De „testi” szegények és nem azok a boldog „lelki” szegények, akikről Krisztus szól. Ne takarózzunk már mindig a szegénység rongyos palástjával. Hát erdélyi testvéreink nem olyan szegények-e anyagiakban, mint mi, vagy még sokkal szegényebbek, hiszen annyi törpe gyülekezet sehol sincs, mint ott. Mégis külföldi, tehát objektív megállapítás szerint a 4 részre szakadt magyar ref. egyház közül a legerősebb egyházi életet éli. Igen, mert ott a lélek gazdag, a lélek élő, a lélek találékony és talál megoldást mindenre, nem engedi magát elfojtani. De így van ez Magyarországon is.

Ott van pl. a tudományos munkálkodásnak és az önképzésnek milyen praktikus megoldását találta a „Dunántúli theologiai társaság,” amelyet dr. Vass Vincze enyingi lelkész kezdeményezésére alakított több lelkes lelkész. Ennek a baráti körnek célja, közösen rendelni tudományos könyveket, folyóiratokat, továbbá egymás könyvtárát használják, egymás tudományos munkálkodását figyelemmel kísérik és támogatják. Egyik körlevelük ezt írja: „Lelkileg összekovácsolódó, egységes világnézetű és közös eszményekért küzdő tábor van kialakulóban, mely ha többet nem, az önképzés problémáját sikeresen tudja megoldani és bizunk benne, hogy már ez is mindig növekvőbb áldást fog jelenteni anyaszentegyházunkra nézve...” A forrást nemhogy tenyérral, de még nagy sziklával sem lehet elzárni, mert utat tör magának, a lélek forrása is áttör még a szegénység szikláján is.

Az sem ok, hogy nincs irodalmi társaságunk, amely a könyveket kiadná s így talán aki akarna is dolgozni, nem mer, mivel fél a bukástól. Azt gondolom, hogy inkább a kényelemszeretletben van a terméketlenség második oka. Mert irodalmi társaság nélkül is, a mi lelkes püspökünk, Bertók Béla ur, kiadója, mecénása, terjesztője volt minden valamirevaló műnek és azt gondolom, hogy értékes alkotástól most sem vonná meg segítségét.

Abban sem igen lehet bízni az eddigiek után, amitől Cs. P. a gyógyulást várja, hogy t. i. megindul a dolog, ha erre a theologiai előadók példát mutatnak. Injekciózással semmi egyházépítő munkát nem lehet végezni, sem irodalmat teremteni. A gyógyulásra nézve nagyon megszivvelésre méltó, hivatalos lapunk 37-ik számának „Mit cselekedjünk atyámfiai, férfiak c. cikke.

Lesz minden, ha Lélek lesz bennünk, e nélkül elpusztulunk és elveszünk. Ne felejtjük el „... Lélek az, amely megelevenít”

Meskő Dezső.

H I R E K

— **Mennyi református van a világon?**
1918 előtt Európában a magyar református egyház volt a legnépesebb: 2600 gyülekezet 2 és fél millió lélekkel. Európában 39 református egyház 6323 gyülekezet: 4 és fél millió lélek. Legnagyobbak az angol, skót és ir egyházak: velök együtt Európában van 12.000 gyülekezet 6.500.000 lélek. Ázsia: Keletindiában 65 gyülekezet 40.000 urvacsorával élő lélek. Kínában 643 gyülekezet 11.000 lélek. Japán: Koreával és Jávával 280 gyülekezet 130.000 lélek. Előindában 10 egyház 120 gyülekezet 146.000 lélek. Filippi stb. szigetek 231 gyülekezet 20.000 lélek. Egész Ázsiában 14 egyház 550 gyülekezet 1.000.000 lélek. Amerika: Észak-Amerikában van 15 református egyház 2760 gyülekezet 8.500.000 lélek. Dél-Amerika elhanyagolt terület református szempontból, 255 gyülekezet 60.000 lélek. Nyugatindiai szigetek 233 gyülekezet 60.000 lélek. Afrika: 17 egyház 170 gyülekezet 1.000.000 lélek. Az egész világon van 49.000 református egyházközség és 20 millió lélek tiszta kálvini alapon. Különben a világon élő körülbelül 250 millió protestáns nagyobbik fele többé-kevésbé kálvini alapon áll. A lutheránusok száma 80 millió.

— **Nyilvános köszönet,** Tekintetes Guna Gyula és fia urak, orgona gyár, Prešov (Eperjes.) Egyházunknak szállított új orgonával igen megvagyunk elégedve. A szorgalmas és pedáns munkáért fogadják hálás köszönetünket. Az orgona erőteljes, lágyan csengő hangja és igen tetszetős kivitele dicséri mestereit. Örömről szolgál, hogy hazai iparunk immár ilyen valóban tökéletes jó munkát tud produkálni. Szívvel kívánjuk, hogy még igen sok-sok ilyen jól sikerült orgonák készítését segítse jó Istenünk gyártani. A Bési Református presbitérium.

— **Leszállított áron,** kibővítve jelenik meg az „Ébresztő”. Az ifjusági vezetők lapja, az Ébresztő, mely a bibliás ifjusági munka egyetlen ilyen irányú orgánuma, október 1-ére jelenik meg s az eddigi 5 pengőről 4 pengőre szállították le az előfizetési díját. A lap tartalma is bizonyos változásokon megy keresztül.

sőt megbővül egy litografált melléklettel is, mely nótákat (kottával), reklámrajzokat, kézügyességi munkákhoz mintákat, továbbá ifjusági ház tervrajzokat is fog közölni. Minden szám közöl hétről-hétre kidolgozott összejövetelel programot, valamint szórakoztató összejövetelekre anyagot, valamint párbeszédeket, jeleket minden második számban, azonkívül értékes módszerei, elvi, lélektani cikkeket, továbbá szemlélet ad a magyar és külföldi ifjusági munkák felett. A lap megrendelhető e címen: Keresztyén Ifjusági Egyesületek Szövetsége Budapest, Horánszky ucca 26.

— **Szomorú napok.** „Egy életen keresztül összegyűjtött igen értékes könyvtárát akarja egyik lelkész atyánk fia — változott körülményei folytán — kisorsoltatni. Egy sorsjegy ára 60 lei.” Igy írja ezt a kolozsvári „Kálvinista Világ.”

— **Orgona rendszerű** pedálos harmónium hirneves Guna eperjesi orgonagyár készítménye, keveset használt nagyobb orgonavétele miatt igen jutányosan eladó. Érdeklődők forduljanak, Benedikt Sándor kántorhoz ig. tan. Zelené pp. Poltár, ahol az meg is tekinthető a templomban.

— **Orgonaharmóniumot** kisebb gyülekezetek részére jutányos áron és kedvező fizetési feltételek mellett szállít Guna Gyula és fia orgona gyára Prešov (Eperjes). Árajanlatot díjtalanul küldünk.

— **Jeruzsálemben** a skót református egyház templomot és 20 személy befogadására alkalmas református szállót épített. Neve: St. Andrews Hospice.

— **A magyarországi** róm. kath. püspöki kar részint elvi szempontból, részint pedig a szeminariumok fenntartásának anyagi nehézségei miatt, az ingyenes papnevelést beszüntette.

HIVATALOS RÉSZ

Az abaujtonnai református egyházmegye esperesi hivatala.

673/1931—CXXIX. sz. Nagyszalánc 1931. október 5. Tisztelendő lelkésztársaim! Historia est magister vitae! A protestáns egyházak általában, ezek közt a mi magyar református egyházunk nagyon gazdag az olyan történelmi eseményekben, a melyeknek felemlegetése nagyon alkalmas a kálvinista hit ébrentartására s a küzdelmes múlt történeteinek évszázados évfordulóhoz kötött ismertetése által hűveink lelkében a kitartás és egyházunk iránti hűség erősítésére. Tanító egyház vagyunk. A tanítás nemcsak az iskolában kötelességünk, hanem folytatnunk

kell azt a templomban is mindig, különösen pedig a történelmi évfordulók bölcs ismertetésével. A Reformáció ez évi emlékűnnepén négy nagy történelmi eseményről lehet és kell megemlékeznünk, nevezetesen: I. Zwingli Ulrik halálának (1531. október 11.) négyszázados, II. A Carolina Resolutio kiadásának (1731 március 21) kétszázados, III. A Türelmi parancs (1781 október 25.) másfél százados, IV. Az alkotmányozó I. debreceni zsinat (1881. október 31.) félszázados évfordulójáról. Az I. gyászfátyolos, de mégis dicsőséges emléke a nagy reformátornak, a ki nemcsak nagy szellemének erejével hirdette a tiszta evangéliumot, hanem ahhoz való hűségét hősi halálával is megpecsételte. A II. szomorú és dicstelen bizonytsága őseink dicstelen küzdelmének s az osztrák uralommal szövetkezett ultramontanizmus eltipró hatalmának. Olyan gyászos emlék, amelyben nincs egy fellemelő vonás. A magyar protestáns egyház sötét éjszakájában hajnalhasadásként tűnik fel a Türelmi parancs, amely után egy évtized mulva életre kel az alkotmányos formában meghozott Törvény is s végül az idő teljességét jelentő az 1881-ben megnyitott debreceni első egyetemes zsinat. Mindezekre nézve a történelmi munkák egész tömege kínálkozik tanulmányozásra, de a mi szerény viszonyaink közt teljesen elegendő, ha lelkésztársaim a Varga Lajos Egyháztörténetének II. és III. kötetében foglaltakat használják fel az okt. 31 én vagy nov. 1-én tartandó Reformációi emlékűnnepén. Ennyit azonban meg kell tenni a legkisebb gyülekezetben is.

Atyafiságos szeretettel:
Idranyi Barna
esperes.

Pályázat. A vajkovcei, tarcavajkóczi ref. egyházközség szlovák tannyelvű iskolájának újonnan szervezett II. tanítói állására pályázatot hirdet. Javadalom: 1200 kč. előleges havi részletekben; 336 kč. lakbér, 20 kč. kertváltás, törvényszerű államszegély. Kötelességek: a kijelölt osztályok tanítása — tanítónőknél a kézimunka is — segédkezés az egyháztársadalmi munkában, kartársának, ki egyuttal orgonista kántor is, szükség esetén való helyettesítése. A megválasztás (egyelőre) ideiglenes, csak 1932 június 30-ig szól. Pályázhatnak ref. és evangélikus férfi és nő, oklevéllel és állampolgársággal bíró tanítók, oklevelesek hiányában középiskolai érettségivel bírók is. A bratislavai iskolai referátus 86400/I. 1929 sz. rendelete szerint felszerelt kérvények 1931 november 10-ik küldendő a ref. lelkészi hivatalhoz Vajkovce, pp. Rozhanovce, okres Košice. Vajkovce község Košicétől 10 kilométerre van, állami autóbussz járattal. Személyes megjelenés a lehetőség szerint megkívántatik 1931 november 8-án, az utiköltséget azonban az egyház nem téríti meg. Az állást a megválasztott a kiértesítés után azonnal tartozik elfoglalni.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel. Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA - BANK

Központ : Bratislava.

Fiókok : Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca, Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin, známek povoleno ředitelství pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Verké
Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Megnyitó beszéd.

Elmondotta *Tornallyay Zoltán* egyházkerületi főgondnok a tiszáninneni ref. egyházkerület okt. 14-én Kassán tartott gyűlésén.

Főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűlés!

Ha ma ujságot veszünk a kezünkbe, ha gyűléseken és ankétokon összejövünk, a téma mindig ugyanaz: korunknak gazdasági és lelki válsága. Már a baráti körnek melegségét is lehűti ez a járvány: a világkrizistól való félelem, amely járvány ellen a világnak minden orvosa is hiába ír receptet. Valahogy úgy érezzük, mintha az eddig oly biztos talaj megmozdulna alattunk és mi az elmerülés tudatában és tehetetlenül süllyedünk mind mélyebbre és mélyebbre. Az általános összeomlás hideg szele arcunkba csap és nincs a napnak órája, hogy egészen megszabadulhatnánk ettől a gondolat-tól. Eddig azt hittük, hogy csak mi, eladósodott kis nemzetek, kis államok és kis alakulatok kerültünk a lejtőre és fentartás nélkül biztunk az angol font és a dollár mindenható erejében. Eddig azt hittük, hogy csak a mi kabátunk lehet kopott és mi járunk Batyához, hogy csak mi függünk másoktól, a hatalmasoktól, de az amerikai nagybácsi egy gesztussal megmentheti a bajba jutott ó-világi rokont. Ugy látszik, nemcsak mi vagyunk bajban, nemcsak a mi ballasztunk a szegénység. A baj sulyosabb, mint hittük és főleg általánosabb. Növeli a zavart a bukástól való páni félelem. A gazdasági válság természetesen rányomja bélyegét az állami, egyházi, társadalmi és egyéni élet minden megnyilvánulására is. *A Ma* háttérbe szorítja a *Holnapot*, a mindennapi kenyér gondja a többi gondokat. Szinte állandó izgalomban vagyunk és tetteink rugója már nem a hidegvér és nem az emberszeretet. Kizökkentünk a rendes kérvágásból. Döcögve halad szekerünk és dö-

cögés közben meglazulnak az addig jól meghuzott csavarok és a szekér széthullással fenyeget.

Széthullással fenyegeti egyházi életünket is *a fegyelem hiánya*: minden jó rendnek a veszte és halála. A fegyelem maga a rend és a szervezet összhangzatos működése. Elég az órából egy fogas kereket kivenni és a mutató megáll, vagy rohan előre szabály nélkül. Nekünk is, a mi egyházi életünknek is vannak már olyan fogas kerekei, amelyek megkoptak és kimozdultak helyükből. A gépezet járása ezért egyenletlen. A szabadság szabadossággá fajult. A törvénytisztelet hiányos. A kor és tekintély tisztelete meggyöngült. A köteles engedelmesség labilissá vált. Nincs meg az egymás iránti türelem, megbecsülés, még kevésbbé a szeretet. Az eszmecserékben sokszor inkább pereskedő felek és nem Krisztus testvérei állanak egymással szemben. A viták hangja gyakran durva, kiméletlen, tendenciózus és visszataszító. A személyes hajsza — legtöbbször kenyéririgységből — napirenden van. Azt hiszik sokan, hogy büntetlenül gázolhatnak bele mások életébe. Nincs meg a kartársi összetartás és nem tudunk, mert nem akarunk egymáson segíteni. A destrukció szennyes hullámai már a püspöki tekintélyt is nyaldossák. De tévednek az elbizakodott és fellovált lelkek. Ma még nem tartunk ott, ahol ők hiszik. Mi, ez a tiszáninneni egyházkerület mint egy ember állunk a püspökünk: Péter Mihály mögött. Vele egyek vagyunk gondolatban, akaratban és cselekedetekben. Őt megvédjük nemcsak az emberi gonoszság, de ha kell, a pokol minden rossz szelleme ellen is. Belegék vagyunk, igen tisztelt uraim. Ezt mind-

nyáján érezzük, mindnyájan hangoztatjuk és mégis nyugodtan haladunk tovább a megkezdett, de bizonyára helytelen uton. *Pedig van a baj ellen orvosság.* Az egyik orvosság a mi egyházi törvénykönyvünk. Ennek a receptjeit kell teljes precizitással alkalmazni mindenütt, ahol renitens beteggel van dolgunk. A másik orvosság annak a hitnek a beidegzése a megfáradott lelkekbe, hogy egyházunk nem szervi bajban szenved, hanem csak muló indispozícióban; hogy 400 éves fánknak csak galyait tépázta meg a vihar, de törzse erős és belül ép és még nem balta alá való.

A nehéz gazdasági helyzetnek egyik, ha nem is egyedüli orvossága, a *takarékosság*. Jelszóvá vált ez ma mindenütt és ez a jelszó nemcsak helyeselhető, hanem parancsoló kötelesség is. A veszendőbe ment vagyon már nem menthető meg, de leszállítja az igényeket és előkészít egy szerényebb életstandardot. De a takarékossággal is épen olyan óvatosan kell bánni, mint a költségekkel. A jelszó nem lehet ürügy és nem öncél. Nem szabad pl. olyan túlzásokba esni, hogy az egyházkerület régi adósságait pont most és pont a püspökkel és az egyházkerületi tisztviselőkkel fiztessük vissza, még hozzá nem is a régiakkal, hanem az újakkal. Ennek a javaslatnak igen bántó mellékize van és ha ez egyházkerületi határozattá válnék, úgy mindennel inkább aposztrofálhatnának bennünket, mint önzetlenséggel, higgadtsággal és okossággal. Hiszem, hogy az abauji egyházmegye *nem* ezzel a gesztussal akarja viszonzni a püspök ur abauji látogatását.

De a beborult égbolt komorságát mégis megszakítja a derült ég kék színe is. Be-betörnek az éltető nap meleg sugarai, hogy feledtessék velünk sorsunk sok mostohaságát és élesszék a hitet egy boldogabb jövő iránt. Varánón felé száll most gondolatom, ahol egy maroknyi, de elszánt magyar gyülekezet sok esztendő óta álma ment teljesedésbe azzal, hogy felépíthették pompás kis templomukat, mint élő szimbólumát a kálvinista gondolatnak, az építő hitnek és tetté sűrűsödött akaratnak. Legelső sorban a Bodor Gábor érdeme az, hogy Varánón 200 év után ismét magyar predikáció hangzik kálvinista templomban; az ő és hű munkatársai, élén Böszörményi Sándor lelkésszel, érdeme az, hogy ismét kigyuladt egy tűzoszlop a végen és hirdeti az emberi áldozatkészség nagyszerűségét.

Pápa és Sárospatak! Ennek a 2 ősi kálvinista városnak nevéből visszhangzott ez évben a magyar kálvinista és kálvinista magyar szív. Mind a két helyen 400 éves ünnepét ülte az ősi kollégium. Mind a két helyen országos jellege volt az ünnepségnek, mert úgy a pápai, mint a sárospataki főiskola multja egy darab történelme az egyetemes magyar történelemnek és magyar kulturának. Sárospatakon a mi egyházkerületünk is képviseltette magát Péter Mi-

hály püspök ur öméltóságával az élén. Ő róttale „alma materünk” iránt hálás kegyeletünk és ragaszkodásunk önkéntes adóját, szívünkbe markoló, az ő lelkéből fakadó, de mindnyájunk érzését hiven visszatükröző, örökértékű beszédben. A ki Patakon volt, az felvértezve jött onnan vissza és megfürödve a magyar faj és kálvinista gondolat örök értékeinek tavában. Odaadó szeretetünk, hálás szívünk Ti értetek dobog Pápa és Sárospatak, hozzátok száll lélekben ez az ideszakadt egyházkerület, Ti benetek bizik, Ti töletek merit erőt, veletek együtt akar mindhalálig hű maradni a kálvinista és magyar gondolathoz.

A tavaly felvetett eszme, a református tanítóképző eszméje lassan-lassan testet ölt. A konvent meghozta határozatát és megkezdte a koránnyal az erre vonatkozó tárgyalásokat. Rimaszombat, helyesebben a rimaszombati egyház nagyszerű ajánlattal lepte meg az egyetemes egyházat, a midőn hatalmas telket és 400.000 Ké. készpénzt ajánlott fel a felállítandó rimaszombati tanítóképzőre. Rimaszombat praedestinált hely erre a célra, és én e helyről is szívem egész melegével üdvözlöm a rimaszombatiak nemes elhatározását.

Püspök ur ő méltósága — kitűzött programjának megfelelően — folytatta generális vizitációját és pedig ebben az esztendőben Abauj-Tornában. A fogadtatás mindenütt épen olyan lelkes volt, mint Gömörben. Az esperes, egyházmegyei gondnok és főjegyző példás kötelességtudásról és fegyelmezettségről tettek tanubizonyosságot, a midőn a püspököt minden egyes faluba elkísérték. A püspöki jelentés bizonyára részletesebben fog ezzel a látogatással foglalkozni. Abauj beigazolta, hogy ott minden valóban ékesen és szép rendben folynak; Idrányi Barna beigazolta, hogy ma is a régi fiatalos energiával tartja kezében ennek az egyházmegyének minden idegszálát. Isten adjon neki továbbra is testi és lelki erőt vezéri munkájához. Abaujnak egy községét én is meglátogattam ez őszön. Nem hivatalos volt az én utam és mégis beszámolok róla. Oláh Pétert, Istennek ezt az alázatos, igaz, hű szolgáját látogattuk meg nagy elhagyatottságában, nagy szegénységében, nagy bánatában. Az bizonyos, hogy ő nem ezt a sorsot érdemelte. Egyházunk közszellemének egy kirívó, beteges tünete az Oláh Péter helyzete. Hívei elhagylák és kikezdték a megfáradott pásztort. Lehetetlen, hogy mi, az ő hosszú, értékes munkálkodásának tanúi, az ő szellemi kiválóságának ismerői, az ő igaz tisztelői és barátai, ne találhatnánk balzsamot az ő fájó szívére, az ő hanyatló életére.

De nem veszem tovább igénybe szives figyelmüket, hanem Istenembe vetett erős hittel, kálvinista sorsunk jövőjének bizonyosságától tökéletesen áthatva, megnyitom ezt az egyházkerületi közgyűlést és üdvözlöm a közgyűlésen megjelent alkotó tagokat és vendégeket.

Tudományos vagy dialektikus theológia?

(Megjegyzések a theológia értelméhez és értékeléséhez.)

(Folytatás.)

VI. a.) A tudományos theologia azonban szintén szabadulást vár az „általános értékmelet” részéről (L.: Tankó B.: A theologia tudományossága i. m. 270. l.) Itt az „értékelő tudat” segítségével jut el az ember az „abszolútum”-hoz, amely „értékkategória” (L. u. ott).

A dialektikus theologia minden tévedése, — állítja a tudományos theologia — az, hogy az abszolútumon, amely értékkategória, (axiologióhoz tartozó) lételméleti valóságot (ontológiai) értettek. (u. ott, 270-271. ll.) De a dialektikus theologia itt mégsem tévedett. Mert theologia, azért hiszi, nemcsak tudja, hogy Isten a legtöbb és az egyedül tulajdonképeni létező. Legértékesebb és valóságosabb. Másként nem lehetne következetes és határozott theocentrikus theologia, vagy, ami egy ezzel: theocentrikus theologus. A dialektikus theologia utja, célja, munkája nem tévedés, hanem tudatos. A tudományos theologia, amely Spinozát tekinti kiindulási személyének, nem ismeri az abszolútságot, mert nem ismeri el abszolút tekintélynek, egyszerre ontológiai és axiológiai értékeken felülállónak a személyes Istent. A logika apró, emberi bilincseit bajlódik ráalkalmazni s ha nem sikerül, akkor a hibát nem sajátmagában keresi. Hiszen ehez alázat és elsősorban hit kellene. Mennyivel más a dialektikus theologia. Nem akar tudomány lenni, pusztán csak theologia: hittudomány.

b.) A dialektikus theologia levált a tudományos theológiától és szembefordult vele. Schleiermacher theológiája metafizika ellenes, mert Kantra tulságosan hallgatott, Ritschl theológiája meg értékelméleti irányt vett (l.: Nagy Géza dr.: Barth theológiájának előzménye i. m. 589. és 591. ll.), a tudományos theologia egyik utolsó nagy képviselőjénél, Troeltschnél megmarad az inspiráció, a Kijelentés, a vallásos tapasztalat, a vallásos élmény és az imádság, vagy elmélkedés (együtt: az ugynevezett „aktualisierter Religion”), a „vallás sajátos és végső ismeretelméleti kategóriája” gyanánt (l.: Dr. O. v. Pfordten: Religions-philosophie. i. m. 148. l.) De mindez kevés, nem elégítheti ki az embert, nem ad határozott élettartalmat és ma elsősorban nem ad pozitív választ a válságban levő embernek. Mindez csak tudomány, amikor ma theologia kell.

c.) A dialektikus theologia nem a középkoré, mert annyiban reformátori, amennyiben ennek a megtagadása. De nem szabad a másik oldalról Spinozát sem kapcsolni a theológiához a borzalmas „natura sive deus”-a után. A tudományos theologia képviselőinek emlékeznie kell arra, akire igen szívesen hivatkoznak, mint

a modern tudományos theológiaiok egyik fő-képviselőjére. Rudolf Otto mennyire kétségbeesetten tiltakozik ez ellen, amikor így ír: A „natura sive deus” a „deus” szóval való szörnyű visszaélés... (l.: Naturalistische und religiöse Weltansicht. Tübingen, 1904. 280. l. Lebensfragen, herausgegeben von Heinrich Weinel.) Spinozát, mint theologust a tudományos theológián belül, úgy látszik, két mértékkel is mérik vagy pedig, ez még inkább valószínű: R. Otto nem tartozik a tudományos theológiához.

d.) Annait elismer a tudományos theologia is, hogy a mai theologia nehéz helyzetben van és a belső ellenmondásoktól való szabadulást lélektani- ismeretelméleti uton-módon keresi. Kivezető lenne „az értékelő tudat alkatának és működésének őszinte felkutatása” (Tankó B. i. m. 271. l.) De ez nem theologia, eddig sem adott theológiát és ezután sem adhat. Lehet lélektani vagy ismertelméleti munkálat, amely fontos tudományos szempontból, de semmiképen sem theologia. Ezenkívül: a mai válságban nem segít a kérdező és kereső emberen semmit. Innen jöttek el Barth és társai, együtt: a dialektikus theologia. Most újra nem térhetnek vissza oda, ahová nem célszerű és ami nem theologia.

VII. a.) A dialektikus theológiával szemben állásfoglalás kell. Erdély Tavaszy Sándor dr. két pompás könyvében mellette nyilatkozik meg: A Kijelentés feltétele alatt. Theológiai értekezések. Cluj-Kolozsvár, 1929. Dolgozatok a ref. theológiai tudomány köréből, kiadják az erdélyi reform. egyházkerület kolozsvári theol. fakultásának tanárai, 2. szám és A dialektikai theologia problémája és problémái. A dialektikai theologia kritikai ismertetése. u. ott, 4 szám. (A magyar theologusok állásfoglalását összegezõn l.: Tavaszy Sándor dr.: A dialektikai theologia problémája és problémái i. m. 40-43. ll. Továbbá a Theológiai Szemle VI. évfolyamának 4-6. számaiban Gáncs Aladár és Dr. Nagy Géza már idézett cikkei: 563-580. és 581-615. ll. továbbá a VII. évfolyam 1-5. számában Tankó Béla értekezése: 259-271. ll.)

b.) Külföldön, elsősorban Németországban hevesen támadják, de ugyanolyan határozottan védik a dialektikus theológiát. Erich Przywara S. J. a protestantizmus őseredeti ujjászületés"-ét látja Barth munkájában, mellette J. Engert vizsgálta a Római levél kommentárjában Aquinói Tamás és a Tridentinum hatását szemléli. A protestáns tudományos theologia részéről Harnack, Jülicher, E. Vischer s ujabban O. Dibelius támadják Barthot nagyon (l.: K. Barth: Römerbrief. Vorwort zur vierten Auflage, XXIV. l. Vorwort zur zweiten Auflage, VIII-XI. ll. és Zwischen den Zeiten. IX. Jahrgang, 2. Heft. 117-122. ll.) Hasonlóképp ítélik meg a holland „Gereformeerden” a Römerbriefet, amikor felfedezik a benne levő „negatives”-t és a könyv-

vel szemben „tot groote voorzichtigheit“-et ajánlanak (Römerbrief. Vorwort zur vierten Auflage. i. m. XXIV. l.)

c.) Barth és dialektikus theológiája szerepét nem lehet egyik vagy másik tudós jelentőségével egysorba állítottan mérni, mert másirányu a tudomány és másirányu a theologia. Barth theológiája nem visszatérés, hanem visszatértség. Nem lehet úgy elintézni, mint Jülicher teszi, aki a Römerbriefhez irt bírálatában azt állította a műről, hogy ez Barth „saját ideáinak célzatos kiabrázolója“, vagy amint E. Vischer beszél: „az elősdiművészet bizonyítványa, amely mindent saját céljai szerint magyaráz félre“ (Id: Th. L. Haitjema: Karl Barths kritische Theologie. Uebersetzt: P. Schumacher. Leipzig 19. l.) Barth szerepét Haitjema meghatározásával lehet pontosan felmérni, mert „a Kijelentés tanuja“ (u. ott, 16. l.) Barth. Azért theológiája a Kijelentés jegyében jött létre és marad fenn.

d.) Hiába igyekeznek az ellenségei eretneként feltüntetni: Jülicher Marcion-hoz, Harnack Münzer Tamáshoz, W. Koehler Kaspar Schwenkfeldhez állítják. De Barth helye nem ezek mellett van, hanem Luther és Kálvin mellett. Reformátor ugyanugy, mint ők. A nagy reformációs elvet látja és megalkuvás nélkül hirdeti szóban és írásban: Ecclesia semper reformanda. A dialektikus theologia határozottan igazolja, hogy a reformáció folytonos és fokozatos. Mindentátható, nem részleges, hanem egész: ez a reformáció. Az egyház, az ember és a theologia reformációja. A dialektikus theológiában ez jelentkezik, kell és jön.

(Vége.) *Narancsik Imre.*

A Tiszáninneri Egyházkerület Közgyűlése.

Tiszáninneri református egyházkerületünk folyó hó 14-ik napján Kassán, az ősi Lőcsei-házban tartotta meg ez évi rendes közgyűlését. A gyűlést megelőző nap délutánján az egyházkerületi bíróság ülésezett és a különböző bizottságok készítették elő a közgyűlés tárgyszorozatában szereplő jelentéseket.

A közgyűlést reggel 8 órakor nyitotta meg Péter Mihály püspök, a lapunk mult számában közölt ódai szárnyalásu imával; utána dr. Tornallyay Zoltán egyházkerületi főgondnok, a közgyűlés világi elnöke mondotta el lapunk vezető helyén olvasható elnöki megnyitóját. Kint ragyogó fényárban uszott a tavaszi és nyári diszétől; ékességeitől bucsuzó őszi természet — bent valami megnevezhetetlen aggodalom borus séjtelmekkel terhes előérzete szorongatta a szívünket, míg lelkünk ég felé szállott püspökünk imájának szárnyain, erőért esdve, hogy felelősségünk tudatában, tántorgás nélkül tudjunk megállani a felettünk viharzó és még

reánk véro megpróbáltatások között. Aggodalminkat még csak növelték az elnöki megnyitó megállapításai, melyek a nehéz időkben szinte már következetesen meg-megújuló fegyelmezetlenségekről, minden törvényes rend és tekintély ellen lázadó orvtámadásokról szólva, a legszigorubb egyházi fegyelem életbeléptetését sürgették, de ugyanakkor főgondnokunk rendíthetetlen önbizalma, derüs világnézete s szinte hitvallásszerűen határozott bátor célkitűzései is megragadták, magukkal ragadták a lelkünket és megnyugvást ébresztettek afelől, hogy akármi következzen is reánk, ilyen kezekben jó helyen van a kormány rudja.

Napirend előtt fájó szívvel vettük tudomásul a veszteségeket, melyek egy év leforgása óta részint halálozás, részint az idők viharos járásával együtt járó elfáradások nyomán kerületünk vezérikarában beállottak. Az elhalt Simon Mihály helyébe Kövér Árpád tornaljai lelkész lett a pénztáros, míg a lemondott dr. Kovács László helyét ezután dr. Sutka István és dr. Kiss Bálint töltik be, mint az egyházkerület ügyészei. Konventi világi rendes taggá Bernáth Zoltán ungi, póttaggá dr. Mertens Alfréd felsőzempléni egyházmegyei gondnokot, a kerületi tanügyi bizottságba, a Pósa Lajos lemondásával megüresedett elnöki és előadói állásra Kőmives Sándor vajáni lelkészt, az ő helyére pedig bizottsági tagnak Böszörményi Sándor homonnai lelkészt, végül az ujonnan megszervezett egyházkerületi misszió élére vezetőül és előadóul Lengyel József abaujszina lelkészt állította a közgyűlés bizalma.

Kiírták még a választást két egyházkerületi papi tanácsbíróra, két zsinati papi és egy világi rendes tagságra, valamint ugyancsak két papi és egy világi pótképviselőségre is.

Ezután következett a püspök évi jelentése, széles látókörrrel megrajzolt kortörténeti jelentőségű képe egyházkerületünk, de mondhatnánk így is: az egyetemes keresztyén társadalom lelki világának. Miután a jelentés egyes közérdekű részeit közölni fogjuk, tartalmi ismertetését e helyen feleslegesnek tartjuk. A számvevőszék, pénztár és tanügyi bizottság jelentései során *Simon Mihály, dr. Kovács László és Pósa Lajos* érdemeit örökölte meg jegyzőkönyvében a közgyűlés, kik közül az előbbi mindhalálíg, a két utóbbi pedig hosszu éveken át volt *becsületesen, fáradhatatlanul és lelkes buzgósággal* hiv a közügyek szolgálatában.

A folyó ügyek és függő kérdések letárgyalása során kötelezőleg elrendeltetett, hogy a *folyó évi reformációs ünneplés keretében történjék megemlékezés a Zwingli Ulrik halálának 400, a Carolina Resolúciónak 200, a türelmi rendeletnek 150 és a debreceni első közzsinatnak 50 éves évfordulójáról.* Elrendelte a közgyűlés, hogy *minden egyházmegye válasszon belmissziói előadót és szervezze meg az intenzív missziós moz-*

galmat, kimondotta, hogy a közalaptól tökese-
gélyben részesült egyházak kötelesek érintkezésbe
lépni a magyarországi Egyetemes konventi Irodá-
val és okmányszerű bizonyítékot szerezni be ar-
ról hogy mikor és milyen összegű tökese-
gélyben részesültek, mennyi volt annak szerző-
dés szerint kötelezőleg megállapított évi annuitása,
hány évre lett kiállítva a kötvény, hány éven át
fizettek a részletek, hány részlet esedékes még
és hogy jelenleg milyen összegben van nyilvántar-
tva a tökese-
gély tartozásuk? Ez ügyben a
mielőbbi eljárás annyival is inkább sürgős, mert
az utódállamok pénzügyi elszámolása során,
ugylehet, már csak napok kérdése, hogy a
felsorolt hiteles adatokra elkerülhetetlen szük-
ség lesz.

Üdvözölte az egyházkerület a pápai és sá-
rospataki főiskolákat, dr. Baltazár Dezső és dr.
Ravasz László püspököket 20, illetve 10 éves
püspökségük, Idrányi Barnát 10 éves esperes-
sége, Sörös Bélát 25 éves lelkészkedése alkal-
mából stb. stb.

Miniszteri és országos hivatali leiratok, püs-
pöki körlevelek és intézkedések tudomásul
vétele, majd az egyházmegyék felterjesztései,
lelkész és tanító választások, díjlevelek megerő-
sítése következtek még, végül a segélyek iránti
kérvényeket tárgyalta és elintézés végett a
számvevőszékhez tette át a közgyűlés, mely
nagy munkáját bevégezve a püspök bere-
kesztő szavaival és a kerület minden tagjáért
mondott imádságával, áldásával ért véget:

— vess —

Mit is cselekedjünk hát?

R. E. és I. három példánya fekszik előttem:
a 37. 40 és a 41. számok. Sokat gondolkoztam
a „Mit cselekedjünk atyámfiai, férfiak?” cikk
felett. Súlyosaknak látszanak megállapításai, de
csak azért súlyosak, mert a gyarló embernek
nehéz az igazságot elviselni, különösen, ha az
az igazság embertárstól, jószándékból és nevelő
s eszméltető cézzattal ered. Ugy vagyunk az
igazsággal, mint gyermekkorunkban az
édes apánk suhogó vesszőjével és lenyítésével
voltunk: fáj! De e nélkül a fájdalom nélkül
soha sem lett volna ember belőlünk. Ki tagadja,
hogy az apánk nem szeretett bennünket?

En hiszem, hogy az a lelkésztestvérünk, ki
a „Mit cselekedjünk atyámfiai, férfiak?” cikket
írta, mélységes szeretettől volt áthatva s a jó-
szándék nem vitatható el tőle. Nézzünk szembe
azzal a cikkel elfogulatlanul, de úgy, hogy el-
olvasása után tekintsünk magunkba őszinte,
nyílt tekintettel, aztán, hogy még tisztább legyen
a látásunk, nézzük meg életünket az Ige tük-
rében. Pál által mondja Isten Timotheusnak:
„Légy rajta, hogy Isten előtt mint kipróbált
ember állhass meg, mint olyan munkás, aki
nem vall szégyent, mint aki az igazság beszé-

dének helyes utján jár. A szentségtelen, üres
fecsegést kerüld, mert ezzel csak mind mé-
lyebbre jutnak az istentelenségben és a beszé-
dük úgy terjed, mint a rákfekély”. (II. Tim. 2:
15-18.) De azt is mondja, hogy „Szüntelen
imádkozzatok. Mindenben hálát adjatok. Mert
ez az Isten akarata Krisztus Jézusban Tihozzá-
tok”. (I. Thess. 5: 17-19.) Arra is az Ige int,
hogy „Lélek szerint járjatok s akkor a test ki-
vánságait nem fogjátok teljesíteni. Mert a test
a maga kívánságaival a Lélek ellen tör s a
Lélek a test ellen, mert ezek egymással harc-
ban állanak, hogy ha akarnátok is valamit, ne
azt tegyétek... A test cselekedetei pedig nyil-
vánvalók, ilyenek: paráznaság, tisztátalanság,
kicsapongás... részegeskedés, dobozódás s ezek-
hez hasonló”. (Galat. 5: 16-22.)

Ha naponként minden lelkész fölébe hajolna
odaadó, alázatos szívvvel és lélekkel a Bibliának
s szófogadó engedelmességgel venné onnan az
Ige tanácsait, intelmeit, előfordulnának-e azok
a kirívó jelenségek, melyek miatt a jobb érzé-
sűek szégyenkezni kénytelenek? Vajjon Bibliá-
val, imádsággal és Krisztussal él-e az, aki ré-
szegeskedik?, hogy csak ezt az egyet emlitem.
A mikor falujának és egyházának szégyenét a
mozgó vonat minden tájról összegyűlt utasa
előtt haragtól remegő szájjal beszéli el az egy-
szerű falusi ember: ne döbbenjünk meg az
ilyenek hallattára? Hátba számba vesszük a
mulasztásokat, a felsőbb egyházi hatóságokkal
szemben való fegyelmezetlenséget, van-e mit
szemére vetni a „Mit cselekedjünk atyámfiai,
férfiak?” cikk írójának? Nincs! Sőt köszönet-
tel tartozunk neki, hogy felráz a nemtörődöm-
ség álmából.

A gömöri lelkészegyesület elnöke azt mondja
„Zwingli emléke” c. beszédében: „Református
anyaszentegyházunk megújulását, újjászületését,
új reformációját mitől várhatjuk?” Így felel rá:
„semmi mástól, mint az Igétől.” Minden szava
igazság! Majd azt mondja, hogy Zwingli élete
elénk állítja ragyogó példában a bizonyosságtevés
szükséges voltát. Ő lelképásztöröknek beszélt,
tehát azt azoknak kell megszívlelni.

A megtámadott Névtelen is azt kívánja,
hogy az Ige által szülessék ujja s legyen bi-
zonyosságtevő a lelkész. Az Ige és a belmisszió
elválaszthatatlan, mert ahol az utóbbi van: ott
az Ige a lélek elevenítője.

Lenkey Lajos lelkésztestvérem cikkével nem
érthetek egyet, mert tulságosan személyeskedő
s nincs minden elfogultság nélkül írva.

A felelős szerkesztő ur különben is teljes
tárgyilagossággal megfelelt arra.

En csak helyeselni tudom, a „Mit cseleked-
jünk atyámfiai, férfiak?” cikk írójának nemes
bátorságát, s vele együtt óhajtom, hogy sok
lelkésztestvérem lelkében Isten felébressze a
felelősség tudatát. Mert nekünk is szól az Ur,
mikor ezeket mondja: „És te embernek fia,
őrállól adtalak téged Izráel házának, hogy ha

szót hallassz számból, megintsed őket az én nevemben. Ha ezt mondom a hitetlennek: Hitetlen, halálának halálával halsz meg; és te nem szólalasz, hogy visszatéritsd a hitelent az ő utjáról: az a hitetlen vétke miatt hal meg, de vérét a te kezedből kívánom meg." (Ezékiel 33: 7-8.) Mit cselekedjünk? Ne legyen más akarátunk, de munkálkodjék mindnyájunkban Isten akarata! Isten akarata pedig velünk az, hogy éljünk a Krisztussal, az imádsággal és a Bibliával.

Bilke, 1931. okt. 12.

Tornyay János
ref. lelkész.

Problémáink.

„Református egyházi irodalmunk.“ Csak pár szót szeretnék hozzáfűzni Csabay Pál ref. lelkész ur „Ref. egyházi irodalmunk“ című cikkének befejező soraihoz, mely a „Ref. egyház és iskola“ 1931. szept. 27-i számában jelent meg. T. i. kifogásolom a Tiszteletes Úr azon kijelentését, hogy: „Ébresztő, bátorító szót sehonnan sem hallunk!“ „Ősztönző, követendő példát sehol sem látunk! Mutasson nekünk ilyen példát az erre első helyen hivatott losonci theologiai szemináriumnak előadói kara!“ Nem tudom, hogy milyen bátorító szót és követendő példát gondol a Tiszteletes Úr! Mert szerény véleményem szerint a losonci theologiai előadó urak már még az 1928. máj. 3—4-én Rimaszombatban tartott ref. leány konferencián (sőt ugy gondolom, még előbb is már!) és azóta is „vetik a követendő példa és a bátorító szó magját!“ T. i. a fent említett leány konferencián nagytiszteletű Sörös Béla theologiai igazgató megbízásából, dr. Kenessey Kálmán ur a „Korunk erkölcsi válságai“ címen tartott egy igen épületes előadást, melyben persze szó volt a mai irodalomról; melyet egy hasonló értékű vita követett s melynek során az egyik theologiai előadó ur alapos és mély kritikát fejtett ki az egész szlovénzkői irodalomról. Végezetül pedig hozzátette: „nincsen a mai közönségnek erkölcsi bátorsága, tehát kezdjék el a lányok...!“ De persze ezen a konferencián Csabay tiszteletes ur nem volt jelen, mert ha jelen lett volna, nem csak a losonci előadó urakra hártaná a felelőséget! Hangsúlyozom még egyszer, hogy ők minden alkalmat megragadnak a „magvetés“-re! Mert hisz nem kell messze menni, a „Ref. Egyház és Iskola“ és a „Szeretben“ is csaknem minden értékes cikk tőlük származik! Tehát mit kívánhatunk még tőlük??

Asztély, 1931. X. 6.

Balassa Lenke
ref. tanítónő.

A temetési beszéd. A temető prédikátorának rendkívüli a felelősége. Ily alkalommal mindig olyanok is vannak a hallgatói között, akiket a templomi padokban sohasem láthat.

Amit pedig ezek kívánnak hallani tőle, az éppen az, amit neki, mint Isten szolgájának, sohasem szabad mondania: nevezetesen emlékbeszédet a halott fölött, személyiségének finoman megrajzolt képét, élete eredményeinek méltatását. Csak a napilapoknak az egyházi temetési beszédekről szóló tudósításait kell elolvasnunk, hogy ezt igazolva lássuk. Még akkor is, amikor a halott személyes jellemét a temetési beszéd igazságérzettől áthatott, teljes komolysággal, minden frázistól tartózkodó szeméremmel festi, még akkor is megtagadja az egyházra bizott bizonyágtételt, ha ebbe a festegetésbe tulságosan belémerül. Amit a halotthoz közelálló jóbarát minden veszedelem nélkül elmondhat a koporsónál, azt a lelkipásztor úgy nem mondhatja el. Mert az ő ajkán „az elhunyt érdemei méltatásának“ szükségképpen az a hatása van, hogy az evangéliumtól idegen hallgatóiban ez a gondolat támad föl: ha valaki jó családapa, megbízható munkás, kitűnő tisztviselő volt, ezzel már jogot szerzett a mennyországra. Az, aki a koporsónál lelkipásztori minőségben beszél, mindenkifölött ezt kell, hogy tisztán lássa: öneki abból kiindulva kell itt beszélnie, hogy minden életet a halál határol körül s ő mindazokkal együtt, akik hallgatják, ott áll az örökkévalóság keskeny parlján. Ezen a ponton pedig az alaphang nem lehet más, mint a feltámadásról, az ítéletről s az örök életről szóló íge, amely gyümölcsstelennek hirdeti a legjobb élet munkáját is és a bűnös embernek egyedül kegyelemből való megigazulását tanítja. A gyászoló gyülekezet legnagyobb részének persze ez kemény beszéd s annak, aki így mer beszélni, előre föl kell vértéznie magát a kedvezőtlen megítélés ellen s Krisztusért vállalnia kell még azt a látszatot is, hogy beszédéből hiányzik a szeretet. Teljes világossággal kell éreznie, hogy a temető prédikátor helyzete egy, az egyháztól idegen tömeg közepette, pontosan ugyanaz a lehetetlen helyzet, amelyben a Krisztusról szóló bizonyágtétel van a világnak közepette, és szent félelemmel kell reszketni attól, hogy még megtalálják dicsérni a „szép“ halotti beszédéért. Ilyenkor gondoljon arra az emberre, aki a pokolban fejcsóválva olvassa el a fölötté elhangzott hízegő gyászbeszédet.

Reformierte Kirchenzeitung 1931. 36. szám.

H I R E K

— Lapunk szerkesztőjének külföldi tanulmányutja — tekintettel a jelenlegi zavaros és bizonytalan helyzetre s a nyugodt tanulmányozás feltételeire vonatkozólag Angliából kapott kedvezőtlen információkra — pár hónapi halasztást szenved. Dacára ennek, lapunk szerkesztését előbbi

híradásunk szerint (41. sz.) továbbra is Kőmives Sándor vajáni lelkész látja el, mivel szerkesztőnk karácsonyig a theol. szemináriumban tartja meg előadásait.

— **Megindultak az érdeklődések** a Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetségének bécsi tanulmányutja iránt. Jelentkezési határidő október 30-ig, 10 P. beküldésével és a magyar utlevéllel. Részvételi díj 38 P. Október 30—november 3 között a legalkalmasabb időpont a régi császárváros megtekintésére. Különösen nagy az érdeklődés iskolák részéről, ahonnan csoportos jelentkezéseket is elfogadunk. (Budapest, IV. Múzeum körút 37. II.)

— **Uj lapok az ifjuság számára.** Bizonyára merész vállalkozásba fogott a magyarországi Keresztyén Ifj. Egyesületek Szövetsége, mikor elhatározta, hogy november 1-ével két új lapot indít az Ifjuság részére „Evangelikus Ifjuság” és „Református Ifjuság” címen. A lapok november 1-től április 1-ig jelennek meg kéthetenként, összesen 10-szer. Évi előfizetési díjuk mindössze 50 fillér lesz. Egy lap terjedelme négy-négy oldal. A lap nemcsak az ifjusági egyesületek céljait fogja szolgálni, hanem teljes egészében az ifjuság számára készül. A lapra elsősorban csoportos megrendeléseket kérnek, mivel a postaköltség az egyéni kiküldésnél nagy összegeket emésztene meg. Minden számban kép is lesz, továbbá apró kis cikkek, valamint az ifjusági munka legérdekesebb hirei riportszerűen megírva. A Keresztyén Ifjusági Egyesületek Szövetsége ez uton kéri, hogy lekipásztorok, tanítók közöljék vele levelezőlapon (Budapest VIII. Horánszky ucca 26.), hogy hány példány mutatványszámot küldjön címükre.

— **A párisi Notre Dame székesegyház nagy harangja** 13.000 kg. súlyu. Nyelvének súlya 1000 kg. Ez a nagy harang csak a legritkább esetekben szokott működni, mint vészharang. Legutoljára 1914. szeptemberében dübörgött bele a végsőkig izgatott Páris idegeibe, mikor a németek veszedelmesen közeledtek Páris felé.

— **A vasárnap megszentelése érdekében** a Keresztyén Ifjusági Egyesületek kecskeméti nemzeti konferenciája a következő ünnepélyes nyilatkozatot tette: „A Magyar Keresztyén Ifjusági Egyesületek 1931 évi kecskeméti nemzeti konferenciájának tagjai fájdalommal állapítják meg, hogy a vasárnap meg nem szentelése nemcsak Isten akaratával ellenkezik,

hanem súlyosan akadályozza az ifjuság testi és lelki fejlődését is. Ezért elhatározzák, hogy úgy az egyéni, családi és társadalmi életben, mint hivatásuk körében mindent elkövetnek a vasárnap megszentelése érdekében s a vasárnap megünneplésének biztosítását törvényhozásilag is követelik.” E határozati javaslatot Kapi Béla dunántuli evangélikus püspök terjesztette elő a konferencia alkalmával tartott nagygyűlésen, melyen kb. 8 ezer ember vett részt.

— **A spanyol alkotmányozó nemzetgyűlés** elhatározta a jezsuiták kiűzését Spanyolországból. A törvény elfogadása az ország katolikusai között óriási felháborodást keltett s maga után vonta a miniszterelnök lemondását is.

— **Piccard professor,** a stratosféra kutató, svájci református család sarja, maga is hívő vallásos ember, aki a belgiumi protestáns misszió iránt nagy érdeklődést tanusít és azt buzgón támogatja is.

— **Nagybritániában** 1780-ban hozták azt a törvényt, amely a nép számára biztosítja az Ur napját: a vasárnapot, mint megszentelt s a nyugalomra szánt napot. Most 597 szinpad és 4000 mozgóképszínház tulajdonosa folyamodott a kormányhoz, e törvény hatálytalanságáért. Ezzel szemben az Ur napjának megszentelését őrző társaság egymillió aláírást szerzett olyan beadványra, melyben az 1780. évi törvény érvényben tartását kérik. A kérést többek között azzal indokolják, hogy: a szórakozásra szánt helyek megnyitása szükségessé tenné annak a törvénynek megmáskítását, mely eddig áldásos volt, mikor nemzedékeken át megőrizte a nyugalom napját. Ama helyek megnyitása az alkalmazottak tizezrét fosztaná meg a vasárnapi híhenéstől és fájdalmat és szomorúságot okozna a jó polgároknak, kik eddig nagyra értékelték a keresztyén vasárnap csendes és megszentelt jellegét.

— **Orgona rendszerű** pedálos harmónium. Hirneves Guna eperjesi orgonagyár készítménye, keveset használt nagyobb orgonavétele miatt igen jutányosan eladó. Érdeklődők forduljanak, Benedikt Sándor kántorhoz ig. tan. Zelené pp. Póltár, ahol az meg is tekinthető a templomban.

— **Orgonaharmóniumot** kisebb gyülekezetek részére jutányos áron és kedvező fizetési feltételek mellett szállít Guna Gyula és fia orgona gyára Prešov (Eperjes). Árajanlatot díjtalanul küldünk.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda, bármelyik képviselte.

DUNA - BANK

Központ: Bratislava.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Fiókok: Beregszász, Gálszéc, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szóráncz, Ungvár, Zsolna.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Ref. Lelkeszi Hivatal

Komárno

nes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

povoleno reditelstvom poš. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vekke
Kapuány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicserei
lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A munka apotheosisa.

Egy volt sárospataki professor ajkáról hangzott el még a forradalmi idők egyik márciusi usán: „Engem nem a főiskola tart el, hanem az én munkám.” Ebből a 100 %-os igazságból a munkanélküliség korszaka mintha lefaragott volna néhány %-ot. A munkaalkalom bőségének idején, amikor nagyobb volt a munkásban a kereslet, mint a kínálat, csak munkakedv kellett és a becsületes szorgalom meghozta gyümölcsét, a mindennapi kenyeret. Ma azonban, amikor jótétemény számba megy, ha valaki munkaalkalmat teremt, a munkakedvhez protekció is kell, hogy a munkanélküli munkához és így kenyérhez is jusson. A lelkipásztor sok mindenért hallathatja kesergő szózatát, de azért az egyért, hogy nincs munkaalkalma, soha. Sőt mindig több a munka, mely reá a gyülekezet hitéletének mezején és a saját lelke oázisának művelésén vár, mint amennyit elvégezhet. S ha a munkaadók részéről kegynek tekintik ma azt, hogy éhező munkanélkülieknek munkát adnak, mert ezzel a nyomort enyhítik, úgy Isten kegyelmét kell a lelkipásztornak is felismerni abban, hogy ő mindig dolgozhat — lévén az lelkiképességeinek leghatalmasabb kifejlesztője, még akkor is, ha nehéz és magasztos munkájának ellenértékeként neki magának csak sovány kenyér jut osztályrészül.

A munka a lelkipásztor hivatásához tartozik és a talentumokról szóló példázat tanúsága szerint Isten mindig munkában akarja találni az ő szolgáját. Lehetetlen is, hogy a szüntelenül munkálkodó Isten az embert, a maga képességét téllenségre teremtette volna. Jézus Krisztus is azt mondja magáról, hogy ő szüntelenül munkálkodik, Ján. 5: 17; az apostolokat munkásokul küldi ki az Ige hirdetésére, Mát.

9: 37-38; az Úr szőlőjének művelésére, Mát. 10: 1-10; az I. Kor. 3: 9 szerint pedig az embernek méltósága az, hogy Isten munkatársa lehet. Pál a maga kezével keresi kenyerét és megfeddi a hivalkodó thessalonikabelieket, csendes munkálkodásra buzdítván őket, mert — úgy mond — aki nem dolgozik, ne is egyék, II. thess. 3: 10. S ha a keresztyén ember munkatársa Istennek, úgy elsősorban az a lelkipásztor, aki hivatásánál fogva bekapcsolódik Isten világüdvözítő munkájába s annak nemcsak tárgya, de elősegítője, vezető munkása is kell, hogy legyen.

A lelkipásztor, amikor gyülekezetet kap örökségül, a munka szent kötelezettségét viszi magával, mert Isten országáért dolgozni kell. Törni, szántani, porhanyítani kell az ősi ugart és vetőgetni az Ige nemes magvát. A lelkipásztor az a gyülekezet életében, mint a virágnak a napsugár, a szántóföldnek az eke, a seregnek a vezére, a gyermeknek a szülője. Betegnek orvosság, szomorkodónak vigasz, tévelygőnek utegyengető Ker. Jánosa, tékozlónak hazavezető Mózes, bűnösnek ostorozó prófétája, az éhezőknek az evangélium kies mezején legeltető pásztora. A gyülekezet angyala ő, aki minden hívő üterén tartja a kezét és megérzi annak minden szívdobbanását, lelke rezdülését, akár örömből, akár fájdalomtól fakadjon is az. Nevezhetjük a lelkipásztor által végzendő munkát reggeli könyörgésnek, igehirdetésnek, házi istentiszteletnek, beteglátogatásnak, vallásos estélyi tartásnak, vasárnapi iskolának, konfirmációra előkészítésnek vagy ifjusági körök vezetésének, egyféleképpen munka az, csak végezni, csak dolgozni kell. Hitelenséggel mételezett korunk több munkát vár tőlünk és az is bizo-

nyos, hogy az egyházunk régi kereteiben kialakult munkaágak már elégteleneknek bizonyultak egyháztagjaink megtartására. A munka perspektívájából tekintve a belmissio sem egyéb, mint új munka alkalmak felismerése és azok végzése, a míg csak bírjuk...

A munka a legjobb egyházpolitika, ezzel lehet a széledező nyáját összegyűjteni és Kr. zászlaja alatt egy táborba tömörítve egyházunkat a jövőnek megmenteni. A legjobb önképző iskola, melyben mindig újabb tapasztalatokkal véteződik a lelkünk és tanulni kényeszerülünk. És orvosság a munka korunk járványos betegsége, az ugynevezett idegesség ellen.

A gond, sorsunk mostohasága felett való töprengés olyan érzékennyé, mondhatnám, beteggét tett bennünket, hogy a jóindulatu kritika hallatára is fájdalmasan szisszenünk föl és mindjárt a személyeskedés élesrefent kardjával vagdosunk feleletül reá. Pedig a kritika kell; gondviselő öre, éltető szelleme az nem csak az irodalmi termelésnek, de minden egyházi tevékenységnek, még magánéletünknek is. Szívsebünkre balsam, idegbetegségünkre hidegzuhany a munka, éljünk vele.

A munkát különben önmagáért kell szeretni, mint a lelkek Istenhez való vezérlésének nélkülözhetetlen segédeszközét. Önmagában hordozza az értékét, ha sikere nem látszik is, ha jutalma a földön elmarad is. Nem önmagáért szereti az a munkát, aki legkissebb hitépítő tevékenységét is, az aluvó Bethesda tavára tett egyetlen szárnycsapását is, melyet a köteles és díjlevélbe is foglalt templomi szolgálaton kívül vagy felül végez, mindjárt *hirlapilag szellőzteti*. Ennek a riportszerű hirlapirozásnak régebben talán még lehetett minden émélygössége dacára is a jogosultságáról beszélni, mert másokat is több munkára ösztönző *példa* gyanánt szolgált, azonban ma már gyülekezeteink tulajdoni részében rendszeresített munkaág lett a belmissio és így plakatirozása teljesen elveszítette alkalmosságát. Farizeusi sipolás és dobpergés hallatszik ki beőle, mely emberek dicséretére szomjazik.

Van népünknek egy általános, minden önértékes lelkipásztorra sértő szólásmódja: „Én tartom a papot.” Mintha egy dologkerülő csavargóról vagy egy munkatehetetlen aggról lenne szó, akit el kell tartani, mert különben éhen pusztul. Honnan vették, miből meritették ezt a megbélyegző kiszólást hiveink, nem kutatom, de egyetlen talpraesett felelet, melyet adhatunk reá: a *több munka*. Ha egyszer aztán erre az odaadással és hűséggel végzett, fáradságos, több munkálkodásunkra felfigyelnek és mint a lelki üdvösségükre nézve drága alkalmat értékelni fogják, akkor talán nem fogják vagy ha igen, méltatlanul fogják felénk menydörögni: „Én tartom a papot”, csak fizetni, jutalmazni fogják. *Koncsol János ref. lelkész.*

Püspöki jelentés.

Elmondotta az 1931 okt. 14-én Kassán tartott egyházkerületi közgyűlésen Péter Mihály püspök.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

1. Keresztységünk és református egyházunk általános képe.

Mikor most mi itt együtt vagyunk és valaki, aki minket nem ismerne és nem ismerné a mi viszonyainkat, megkérdezné: „Kik ezek és honnan jöttetek?”, mi így felelehetnénk neki: „Mi vagyunk azok, akik jöttünk a nagy nyomoruságból.” Jogos-e ez a mi feleletünk?

Künn a nagy természetben nem régen végződött be az aratás és mintha beteljesedett volna rajtunk az átok, melyet az Ur parancsolataitól elhajló izráelitákra mondott Mózes: „Ha pedig ezek után sem hallgattok reám, hétszerte keményebben megostorozlak titeket a ti bűneitekért, és megtöröm a ti megátalkodott kevélységeketet és olyanná teszem az eget felettetek, mint a vas, a földeteket pedig olyanná, mint a réz. És hiába fogy a ti erőtlök, mert földetek nem adja meg az ő termését.” (III. Mózes 26 r. 18, 19, 20. v.)

Vannak vidékek, ahol ősszel és tavasszal kiment a magvető magot vetni és álmódott gazdag aratásról, álmokat álmodozott arról, hogy majd „kiterjesztett karokkal hordja kétéves sorát” és aratáskor szomorú lett az ő arca, mert gazt aratott és ocsut csépelet. Ez az, amit a megelégedésről álmódó, de reményeiben csalódott emberről irt Ézsaiás: „És lesz, mint mikor álmodik az éhező és imé eszik és midőn felszerken, üres a hasa és mint mikor álmodik a szomjazó és imé iszik és midőn felszerken, imé szomjas és lelke eped.” (Ézs. 29. r. 8. v.) Azért, mikor most itt együtt vagyunk és képviseljük a mi leginkább szántóvető, földművelő emberekből álló egyházunkat, annak a kérdezőnek, aki ezt a kérdést vetné fel, „kik ezek és honnan jöttetek?”, nem így felelehetnénk-e: „Mi vagyunk azok, akik jöttünk a nagy nyomoruságból.”

Óh de nemcsak testi mező van, hanem lelki is. Mi főképpen innen jöttünk és ennek az aratásáról akarunk beszámolni. És csak nézzen szét valaki a sorainkon, látni fogja, hogy a mi vergődő, bánatos lelkünk ott ül az arcunkon. Mi mindnyájan nagy lelki nyomoruságok mezejéről sereglöttünk egybe. Ur Isten, mi történik velünk, mi van ezzel a világgal?...

Volt egyszer egy nagy-nagy Magvető, aki kiement a mezőre, hogy magot vessen és abból az áldottkézből soha nem látott, mesebeli aranymagvak hullottak, olyan magvak, amelyekből 19 száz esztendő után már csak el kellett volna következni a nagy lelki aratásnak. Hisz jól tudom én azt, hogy a lelki mezőkön nem oly gyorsan következnek egymásra az évszakok...

mint a természetben. Az ősztől és a tavasztól, mikor a magvetők a magvetés áldott munkáját végzik, bizony sokszor sok század telik el az aratásig. Itt is éppen úgy van tél is, vihar is, mint ott, de van áldott napfény is, permetező eső is, a vértanúk, a hitvallók vére, mely azóta szakadatlanul hullott, hogy a krisztusi vetést növelje, érlelje. Volt gond is, örállás is, elszámálhatatlan sora a krisztusi igehirdetőknek, a krisztusi munka folytatóinak. Voltak nagy lelkeink is, akik féltő szeretettel vigyáztak a vetéseinkre, hogy felnőjenek az aratásra, mikor az angyalok belevágják sarlóikat.

Vagy, hogy egy más hasonlattal éljek: Ő nemcsak nagy Magvető volt, hanem egy sötét világban nagy lényességtámasztó. Mint a gyújtó lencse összegyűjti egy pontra a nap szétszórt sugaraival, hogy annál intenzívebben melegítsenek: úgy tett Ő. Ami vágy a boldogság után, ami melegség ott élt szétszórtan, külön-külön az emberiség lelkében, azt Ő az Ő nagy lelkében mind összegyűjtötte és a sötétségben ülők láttak olyan világosságot, mint azelőtt soha, éreztek olyan melegséget, mint semmikor azelőtt. Azt hittük, hogy mentől inkább távolodunk tőle, földi megjelenésétől számítva, térben és időben, annál közelebb leszünk hozzá lélekben, annál vonzóbb lesz az alakja, annál közelebb lesz hozzánk az az Istenországa, amelyet ő oly ragyogó vonásokkal festett le, melyet olyan tulvilági erővel hirdetett, amelyről azt mondotta, hogy akkor az Isten alá száll az égből a földre és együtt lakik az emberekkel, amelyről azt hirdette, hogy akkor az oroszlán a báránnyal együtt legel, mely Istenországának a kapujára ezeket a szent szavakat írta fel királyi, uralkodói jelszók gyanánt: „Igazság, szabadság, szeretet, béke, tiszta szív, alázatosság.”

És imé! 19 század nem volt elég, hogy a gazdag aratás megérkezzen és az Istenországa a földre alászálljon, sőt, mintha sohasem lettünk volna messzebb tőle, mint ma. Bizony ezeket átérzve és látva, ha ismét megkérdeznék tőlünk valaki: kik vagyunk mi és honnan jövünk? így felelhetnénk: „Mi vagyunk azok, akik jövünk a nagy nyomorúságból.”

Apokaliptikus idők szakadtak ránk, mindazokkal a jelekkel és csodákkal, amelyek a Jelenések könyvében olyan megrázóan vannak megírva. Csak olvassuk el a Jelenések könyvét és imé itt vannak mindazok a csapások és veszedelmek, amelyek akkor az Életkönyve pecséteinek egymásutáni felszakgatása és az angyali trombitáknak hétszeri elhangzása után érték az emberiséget. Az öskigyó, a Sárkány, ismét levettetett a földre és harcot kezdett a Báránnyal és még eddig övé a győzelem, Mert nem az ő győzelmét jelentette-e a világháború, nem az ő győzelmét jelzi-e a világháború követő békekötés, amely alatt éppúgy szenved a

világ, mint a világháborúban, hiszen erre a békekötésre is el lehet mondani a próféta szavait: Béke, béke és még sincs béke.

Nem nehéz kitalálni, hogy mi ennek az oka. Miként Isten az őszövényekben testi büntetésekkel, szomorú aratással fenyegette meg az ő törvényeitől elhajló népet, úgy bocsátott most reánk testi, de egyúttal lelki inséget is a tőle való elszakadás miatt.

Keresztyének vagyunk, de csak nevünk szerint, és csak külsőleg. Csak szájjal és nem szívvel közelítünk az Urhoz. Krisztus nevével neveztetjük, de a vele való kapcsolatunk megszakadt. Ő az igazi szőlőtő ma is, az ágak mi volnánk, de az ágak nincsenek összeforrván a tővel. Abban a nagy harcban, amelyet a keresztyénség kezdetén vívott az Öskigyó a Báránnyal, mégis csak voltak kiválasztottak, akik ott álltak az Ur trónja körül, akiknek homlokán ott volt a Bárány pecsétje és akik az Urnak dicséretet énekeltek; de ma, kivált azok körében, akik az emberiség sorsát vezérlik, hányan vannak a homlokán van ott a Krisztus pecsétje?

Az Isten az embert a föld Urává tette, munkatársául választotta ki nagy céljainak kivételére, mely nem egyéb, mint az Istenországának megteremtése. És annak elérésére adott neki kiváló testi, de főképpen lelki tehetségeket, mert a maga képére és hasonlóságára teremtette. És az ember él is ez adományokkal, de egyoldalulag. Agyának, testének tehetségeit úgy kifejlesztette, mint soha, de eközben a lelke, a szive elsorvadt. Pedig az Istenországa eljövételének, a béke, az igazság, a szeretet földreszállásának az a feltétele, hogy teljesítsük az Istennek ezt a kérését: „Szerelmes fiam, add nekem a te szivedet!” Mi mindent csinált a föld királya, az ember, királyi eszével? Irt az idők folyamán megszámlálhatatlan könyveket, melyekben lángelméjének fénye tündöklék; létrehozta az építéset remekeit, a festéset, a szobrászat alkotásaival megcsodáltatta magát. Igájába hajtotta a gőzt, a villanyt, a természet titkos erőit. Villámgyorsasággal repül a földön, a levegőben, vizen, víz alatt, beszél és lát a távolba, már az elrejtett gondolatokat is kutatja és eközben szívének minden gondolata gonosz és eközben tele van a szive minden Istennel ellenkező gondolatokkal, hamissággal, önzéssel, kapzsisággal, zsarnoki ösztönökkel, kevélységgel, alatiassággal, paráznasággal, bujasággal, minden undokságokkal. A Keleten lakókat félvad népnek szokás nevezni és sajnáljuk őket, hogy nem részesei a civilizációnak. De jaj annak a civilizációnak, amely ilyen gyümölcsöket terem. S miért terem ilyen gyümölcsöket, miért tudott világháborút szülni, miért teremtett álnok békeket, miért van az, hogy a békekötés után is, mintha tüzhányón járnánk, mely minden pillanatban kitöréssel fenyeget? Azért az egyet-

lenegyért, mert az egész keresztyénségünk fel-szines külsőségeiben nyilatkozik. A Biblia ott van milliók asztalán, ott van talán a világ, az emberiség sorsát vezető kezében is, de az Ige nincs ott a szívökben. Szinte megszámlálhatatlanok már a templomaink, de ha az apostol megnézné a templombajárókat, még pedig *bel-sőleg*, hány igaz keresztyént találna? Hátha azokat venné számba, akik megszakítottak a Krisztussal, a Krisztus egyházával minden lelki közösséget? Ez a krízis már annyira szembe-tünő, hogy nemcsak mi magunk, keresztyének vettük észre, hanem az általuk lenézett Kelet is.
(Folyt. köv.)

Lelkésztestületi és egyházme-gyei gyűlés Nagyszőlősen.

A máramarosugocsai egyházmegye reformá-tus lelkészei és tanítói nagyobb szabású gyűlé-seket tartottak Nagyszőlősen. A lelkész és tanító testület Isaák Imre técsői lelkész elnöklete alatt ülésezett. *Tárczy* Dániel gödényházi lel-kész szép imádsága után *Isaák* Imre tartotta meg elnöki megnyitóját, melyben sok aktuális témát vetett fel s mutatott rá arra, hogyan le-hetne és kellene a bajokon segíteni. *) A nagy tetszéssel fogadott bevezető után tartalmas meg-beszélés következett, melynek során az elnöki előterjesztéseket e testület magáévá tette s kimondotta, hogy fizetés sérelmi, állampolgár-sági ügyekben felhatalmazza az elnököt a szük-ségesnek mutatkozó lépések megtételére s az egyházi felsőbb hatóságok útján is keresi az orvoslást. Főleg az érinti fájdalmasan a lelké-szeket, hogy azoktól, akik a *Lex Dérer* alapján kaptak állampolgárságot, tényleges szolgálati idejük be nem számítása folytán, törvényellenesen fizetés visszaterítést követel az állam és hogy míg a felekezeti államszegélyes tanítókat részesítették a 13-ik havi külön segélyben, addig a lelkészeket kihagyták abból, holott pár száz-ezer korona többkiadás már nem borítaná fel a költségvetést. Kimondotta a gyűlés, hogy az Országos Református Lelkész Egyesület megalakítását szükségesnek tartja s ahhoz csatlakozni fog; továbbá azt is, hogy a belmissziói munka végzésére egyetemlegesen kötelezik magukat a lelkészek és tanítók egyaránt. *Takács* Gyula huszti tanító arról tartott előadást, hogy a tani-tó milyen módon vegyen részt az egyházépítő munkában. Gyűlés után a *Zwingli* Ulrik refor-mátor halálának négyszázados évfordulója alkalmából emlékünnepelely volt a református templomban, ahol *Kiss* István tiszaujlaki lelkész imádsága után a szőlősi dalárda énekelt szép alkalmi éneket, majd *Isaák* Imre prédikált arról a reformátorról, akinek imádságos lelkü-

lete és hősies magatartása követendő példaként ragyogjon a küzdő reformátusok előtt. A kö-zönség ezután nagy érdeklődéssel hallgatta meg *Bertók* Béla kárpátaljai püspök előadását az egyházkerületi fentartó alapról, melyben a jö-vőbe tekintő főpásztor arra mutatott rá, hogy az egyház egyetlen biztos bázisa a hivek hitből fakadó áldozatos magatartása, amelyre felépül-hetnek a következő évszázadok pillérei, tehát meg kell teremteni az egyházfentartó alapot. Az ünnepély a *Biki* Ferenc esperes záróbeszé-dével ért véget, amelyben a Carolina Resolutio-200 és a türelmi rendelet 150 éves évforduló-járól emlékezett meg.

Másnap a máramarosugocsai egyházmegye-tartotta népes közgyűlését a *Biki* Ferenc espe-res és *Dobos* Jenő helyettes gondnok elnöklete alatt. A gyűlés főbb tárgyai voltak: az esperesi, tanügyi, számvéviszéki jelentések és a lelkész-testület által felterjesztett javaslatok. A tanügyi jelentés a meglévő iskolákról s az abban mű-ködő tanítókról kedvező, de szomorúságot kel-tő abban a tekintetben, hogy a nagy tanító hi-ány miatt egyre több más vallású és az állam által kinevezett tanítót kell alkalmaznia az egy-házközségeknél. Három fegyelmi ügy is volt, melyek közül kettőt elintézt az egyházmegyei bíróság, a harmadik ügyben további vizsgálatot rendelt el.

Néhány közérdekű javaslatot, melyet a tes-tület és egyházmegye magáévá tett, alább köz-lünk:

„Mondja ki Testületünk, hogy a beretkei árvaház egyetemes egyházunké lévén, annak egyetemes és rendszeres egyházi támogatását Testületünk elsőrendű kötelességnek tekinti, miért is a Testület tagjai évenként és fejenként harminc koronával járulnak hozzá az árvaház fentartásához. Ezenkívül irjon fel gyűlésünk az egyházmegyére, annak elrendelése céljából, hogy az egyházmegyéhez tartozó anya,- társ- és le-ányegyházközségeik lélekszám alapján évi tíz fillérrel tartozzanak hozzájárulni az árvaház fen-tartásához, amely hozzájárulást a lelkész és a presbitérium a legjobb belátása szerint teremti elő; ezt az összeget a tagok járulékaival együtt az egyházlátogatóság szedi be; ha a gyüleke-zetekben több gyűlne össze az árvaházra, mint a lélekszám szerinti minimum, az teljes egészé-ben az árvaházé.” „A Református Biztosítási Iroda, illetőleg a pozsonyi presbitérium által a lelkészeknek az egyházközségeik és javadalma-sok közös terhére leendő életbiztosítása iránt megindított mozgalom tárgyában Testületünk irjon fel az egyházmegyére, hogy a javaslatot, mely minden egyház presbitériumának megkül-detett, esperesi körlevélben a lelkészek és pres-bitériumok szives figyelmébe ajánlani méltóz-tatnék.” „A *Lex Dérer*, vagy adományozás alap-ján állampolgárságot nyert lelkészeket az a fáj-dalmas, szinte elviselhetetlen csapás érte, hogy az ugynevezett „jogtalanul felvett kongrua”

*) A megnyitó beszédet rövidesen közölni fogjuk (szerk.)

visszafizetésére kényszerítik őket a megokolással, hogy csak az állampolgári eskü letételének napjától illeti meg őket államsegély és szolgálatuk ideje is csak attól az időponttól számított be és amennyiben már kaptak volna kongruát, az visszatérítendő, ha pedig még eddig nem kaptak államsegélyt, arra igényt sem támaszthatnak. Miután ez az intézkedés inhumánus és ellentétben áll az 1926 évi 152. számú alkotmánytörvény 6. paragrafusának azon rendelkezésével, hogy aki e törvény alapján kapja meg az állampolgárságot, úgy tekintendő, mint aki 1918 október 28-tól állampolgár s e szerint jár neki a kongrua is: testületünk felir felettes egyházi hatóságainkhoz e sérelem orvoslása érdekében. Egyszersmind a.) javasolja az érdekeltnek, hogy az esetleges sérelmes levonás, vagy kongrua megtagadás ellen törvényes határidőn belül hivatalos uton fellebbezést adjanak be a közoktatási minisztériumhoz, de ezenkívül 60 napon belül ügyvéd útján éljenek panasszal az ilyen eljárás ellen a legfelsőbb közigazgatási bírósághoz Prágába, mindkét fórumon hivatkozván arra, hogy a kongrua végrehajtás utasítását tartalmazó kormányrendelet nem helyezheti hatályon kívül a hivatkozott alkotmánytörvény 6. paragrafusát; továbbá arra, hogy a végrehajtási utasításban nem arról van szó, hogy levonjanak valamit a Lex Déer szerint állampolgártól, hanem arról, hogy visszamenőleges fizetés iránt nem támaszthat igényt, már pedig aki jóhiszeműen rendesen felvette a fizetését, az nem támaszt semmiféle igényt s attól egy vonatkozó közíg. bírósági döntvény szerint — jóhiszeműen felvett fizetésről lévén szó — visszatérítés nem is követelhető; b.) felkéri és felhatalmazza a Testület az elnököt, hogy az érdekeltnek nevében informálja úgy a sajtót, mint az iskolaügyi miniszter urat s kérje ez existenciális sérelem orvoslását. „A lelkeseket sem a múltban nem részesítette és — a költségvetési tervezetből láthatóan — a jövő évben sem kívánja az államkormány a 13-ik havi segélyben részesíteni. Minthogy ezt az eljárást a lelkeszi kar önmagára nézve súlyos mellőzésnek és megkárosításnak látja, testületünk még a jövő évi költségvetés tárgyalása előtt megkeresi, egyházi felsőbb hatóságaink útján is, az országos Elnököt, a közoktatásügyi minisztert és a parlamenti klubokat és kéri nevezettek, hogy a költségvetésnek ezt a ránk nézve fájdalmas mulasztását jóvátenni s a hiányát pótolni méltóztassanak és az amugy is nagyon alacsony fizetési osztályba sorozott református lelkeseket kegyeskedjenek részesíteni a 13-ik havi fizetés segélyében.”

Isten csak akkor ábrándít ki, de akkor mindig kiábrándít, mikor megvan a lehetősége annak, hogy álmainknál szebb, gazdagabb valóságra ébredjünk.

Dr. Ravasz László.

A gömöri református egyházmegye közgyűlése.

A gömöri ref. egyházmegye ez évi rendes közgyűlését Tornalján október hó 9-én tartotta meg a városháza díszes tanácstermében Ablonczy Pál tanácsbíró, mint helyettes esperes és Barna Béla egyházmegyei gondnok elnöklete alatt. A közgyűlést megelőző istenitiszteleten Samu István pelsőczyi segédlelkész imádkozott a sziveket fogvaejtően s Istenhez emelően. Már a közgyűlés kezdetén lehangoló és nyomasztó érzés vette uralma alá a lelkeket s ennek az érzésnek jegyében is folyt le az egész közgyűlés. Dusza János esperes betegsége miatt a közgyűlésen nem vehetett részt, amely sajnálatos körülmény már maga lehangolóan hatott a közgyűlésre, mely az egyházmegye beteg esperesének táviratilag kívánt mielőbbi felgyógyulást s egyszersmind őt tisztelettel és szeretettel üdvözölte. Fokozta a lehangoltságot s nyomasztó érzést Barna Béla egyházmegyei gondnok megnyitó beszédének az a része, melyben a gömöri egyházmegyének ragyogó múltját és lejtőre fordult jelenét állította szembe egymással, amely szomorú jelennek okát ő is az általánosan lábrakapott fegyelmezetlenségben látja, melyet éles reflektorként világított meg azzal a fegyelmi bíróságunkat is foglalkoztató döbbenetes példával, mely szerint egyházmegyénknek egy különben szép jövővel biztatott ifjú lelkésze súlyos függelemsértést követett el esperesével, de meginkább a püspökével szemben. Az egész közgyűlésen uralkodó kellemetlen érzést ellensúlyozta mégis a mindnyájunk által rajongva tisztelt és szeretett egyházkerületi főgondnoknak, Tornallyay Zoltánnak, valamint Péter Mihály püspöknek közöttünk való megjelenése, kik tárgyalásaink folyamán ügyeink iránt élénk érdeklődést tanusítottak.

A közgyűlésnek gazdag tárgysorozata volt, sőt annyira gazdag, hogy azt egy nap alatt elvégezni testileg-lelkileg kimerítő munka volt, miért is elhatározta a közgyűlés, hogy jövőben visszatér a régi gyakorlathoz és két közgyűlést fog évenként tartani.

Az egyházkerületi közgyűlésre rendes tagokul az esperes helyettesítésére Ablonczy Pál tanácsbíró, Zajdó László, Kövér Árpád lelkészi, Dr. Zehery István, Soldos Árpád világi tanácsbírók s póttagokul Csabay Pál egyházmegyei főjegyző és Dr. Dapsy Béla egyházmegyei világi jegyző küldettek ki.

A közgyűlés elején Szőke István „Türelmi rendelet 150 éves fordulójára” c. értekezéséből, Kövér Árpád pedig Zwingli 400 éves halálának fordulójára alkalmából tartott értékes előadást, miknek kapcsán a közgyűlés határozatilag ki mondta, hogy a kettős alkalomról emlékezzenek meg a gyülekezetek is.

lenegyért, mert az egész keresztyénségünk fel-
szines külsőségeiben nyilatkozik. A Biblia ott
van milliók asztalán, ott van talán a világ, az
emberiség sorsát vezető kezében is, de az Ige
nincs ott a szívekben. Szinte megszámlálhatat-
lanok már a templomaink, de ha az apostol
megnézné a templombajárókat, még pedig *bel-
sőleg*, hány igaz keresztyént találna? Hátha
azokat venné számba, akik megszakítottak a
Krisztussal, a Krisztus egyházával minden lelki
közösséget? Ez a krízis már annyira szembe-
tűnő, hogy nemcsak mi magunk, keresztyének
vettük észre, hanem az általuk lenézett Kelet is.
(Folyt. köv.)

Lelkésztestületi és egyházme- gyei gyűlés Nagyszőlősen.

A máramarosugocsi egyházmegye reformá-
tus lelkészei és tanítói nagyobb szabásu gyűlé-
seket tartottak Nagyszőlősen. A lelkész és tanító
testület Isaák Imre técsői lelkész elnöklete
alatt ülésezett. *Tárczy* Dániel gödényházi lel-
kész szép imádsága után *Isaák* Imre tartotta
meg elnöki megnyitóját, melyben sok aktuális
témát vetett fel s mutatott rá arra, hogyan le-
hetne és kellene a bajokon segíteni. *) A nagy
tetszéssel fogadott bevezető után tartalmas meg-
beszélés következett, melynek során az elnöki
előterjesztéseket e testület magáévá tette s
kimondotta, hogy fizetés sérelmi, állampolgár-
sági ügyekben felhatalmazza az elnököt a szűk-
ségekre mutatkozó lépések megtételére s az
egyházi felsőbb hatóságok útján is keresi az
orvoslást. Főleg az érinti fájdalmasan a lelké-
szeket, hogy azoktól, akik a Lex Dérer alapján
kaptak állampolgárságot, tényleges szolgálati
idejük be nem számítása folytán, törvényelle-
nesen fizetés visszaterítést követel az állam és
hogy míg a felekezeti államsegélyes tanítókat
résztesítették a 13-ik havi külön segélyben, addig
a lelkészeket kihagyták abból, holott pár száz-
ezer korona többkiadás már nem borítaná fel
a költségvetést. Kimondotta a gyűlés, hogy az
Országos Református Lelkész Egyesület megalakítását szükségesnek tartja s ahhoz csatlakozni
fog; továbbá azt is, hogy a belmissziói munka
végzésére egyetemlegesen kötelezik magukat a
lelkészek és tanítók egyaránt. *Takács* Gyula
huszti tanító arról tartott előadást, hogy a tani-
tó milyen módon vegyen részt az egyházépítő
munkában. Gyűlés után a *Zwingli* Ulrik refor-
mátor halálának négyszázados évfordulója al-
kalmából emlékünnepe volt a református
templomban, ahol *Kiss* István tiszaujlaki lelkész
imádsága után a szőlősi dalárda énekelt szép
alkalmi éneket, majd *Isaák* Imre prédikált
arról a reformátorról, akinek imádságos lelkü-

*) A megnyitó beszédet rövidesen közölni fogjuk (szerk.).

lete és hősiességét követendő példaként
ragyogjon a küzdő reformátusok előtt. A kö-
zönség ezután nagy érdeklődéssel hallgatta meg
Bertók Béla kárpátaljai püspök előadását az
egyházkerületi fentartó alapról, melyben a jö-
vőbe tekintő főpásztor arra mutatott rá, hogy
az egyház egyetlen biztos bázisa a hívek hitből
fakadó áldozatos magatartása, amelyre felépül-
hetnek a következő évszázadok pillérei, tehát
meg kell teremteni az egyházfentartó alapot.
Az ünnepély a *Biki* Ferenc esperes záróbeszé-
dével ért véget, amelyben a Carolina Resolutio
200 és a türelmi rendelet 150 éves évforduló-
járól emlékezett meg.

Másnap a máramarosugocsi egyházmegye
tartotta népes közgyűlését a *Biki* Ferenc espe-
res és *Dobos* Jenő helyettes gondnok elnöklete
alatt. A gyűlés főbb tárgyai voltak: az esperesi,
tanügyi, számvetőségi jelentések és a lelkész-
testület által felterjesztett javaslatok. A tanügyi
jelentés a meglévő iskolákról s az abban mű-
ködő tanítókról kedvező, de szomorúságot kel-
tő abban a tekintetben, hogy a nagy tanító hi-
ány miatt egyre több más vallású és az állam
által kinevezett tanítót kell alkalmaznia az egy-
házközösségeknek. Három fegyelmi ügy is volt,
melyek közül kettőt elintézt az egyházmegyei
bíróóság, a harmadik ügyben további vizsgálatot
rendelt el.

Néhány közérdekű javaslatot, melyet a tes-
tület és egyházmegye magáévá tett, alább köz-
lünk:

„Mondja ki Testületünk, hogy a beretkei
árvaház egyetemes egyházunké lévén, annak
egyetemes és rendszeres egyházi támogatását
Testületünk elsőrendű kötelességnek tekinti,
miért is a Testület tagjai évenként és fejenként
harminc koronával járulnak hozzá az árvaház
fentartásához. Ezenkívül írjon fel gyűlésünk az
egyházmegyére, annak elrendelése céljából, hogy
az egyházmegyéhez tartozó anya-, társ- és le-
ányegyházközösségek lélekszám alapján évi tíz
fillérrel tartozzanak hozzájárulni az árvaház fen-
tartásához, amely hozzájárulást a lelkész és a
presbitérium a legjobb belátása szerint teremti
elő; ezt az összeget a tagok járulékaival együtt
az egyházlátogatóság szedi be; ha a gyüleke-
zetekben több gyűlne össze az árvaházra, mint
a lélekszám szerinti minimum, az teljes egészé-
ben az árvaházé.” „A Református Biztosítási
Iroda, illetőleg a pozsonyi presbitérium által a
lelkészeknek az egyházközösségek és javadalma-
sok közös terhére leendő életbiztosítása iránt
megindított mozgalom tárgyában Testületünk
írjon fel az egyházmegyére, hogy a javaslatot,
mely minden egyház presbitériumának megkül-
deztetett, esperesi körlevélben a lelkészek és pres-
bitériumok szíves figyelmébe ajánlani méltóz-
tatnék.” „A Lex Dérer, vagy adományozás alap-
ján állampolgárságot nyert lelkészeket az a fáj-
dalmas, szinte elviselhetetlen csapás érte, hogy
az ugynevezett „jogtalanul felvett kongrua”

visszafizetésére kényszerítik őket azzal a megokolással, hogy csak az állampolgári eskü letételének napjától illeti meg őket államsegély és szolgálatuk ideje is csak attól az időponttól számítatik be és amennyiben már kaptak volna kongruát, az visszatérítendő, ha pedig még eddig nem kaptak államsegélyt, arra igényt sem támaszthatnak. Miután ez az intézkedés inhumánus és ellentétben áll az 1926 évi 152. számú alkotmánytörvény 6. paragrafusának azon rendelkezésével, hogy aki e törvény alapján kapja meg az állampolgárságot, úgy tekintendő, mint aki 1918 október 28-tól állampolgár s e szerint jár neki a kongrua is: testületünk felirfelettes egyházi hatóságainkhoz e sérelem orvoslása érdekében. Egyszersmind a.) javasolja az érdekelteknek, hogy az esetleges sérelmes levonás, vagy kongrua megtagadás ellen törvényes határidőn belül hivatalos uton fellebbezést adjanak be a közoktatási minisztériumhoz, de ezenkívül 60 napon belül ügyvéd útján éljenek panasszal az ilyen eljárás ellen a legfelsőbb közigazgatási bírósághoz Prágába, mindkét fórumon hivatkozván arra, hogy a kongrua végrehajtás utasítását tartalmazó kormányrendelet nem helyezheti hatályon kívül a hivatkozott alkotmánytörvény 6. paragrafusát; továbbá arra, hogy a végrehajtási utasításban nem arról van szó, hogy levonjanak valamit a Lex Dérer szerint állampolgártól, hanem arról, hogy visszamenőleges fizetés iránt nem támaszthat igényt, már pedig aki jóhiszeműen rendszeresen felvette a fizetését, az nem támaszt semmiféle igényt s attól egy vonatkozó közígy, bírósági döntvény szerint — jóhiszeműen felvett fizetésről lévén szó — visszatérítés nem is követelhető; b.) felkéri és felhatalmazza a Testület az elnököt, hogy az érdekeltek nevében informálja úgy a sajtót, mint az iskolaügyi miniszter urat s kérje ez existenciális sérelem orvoslását. „A lelkeseket sem a multban nem részesítette és — a költségvetési tervzetből láthatóan — a jövő évben sem kívánja az államkormány a 13-ik havi segélyben részesíteni. Minthogy ezt az eljárást a lelkeszi kar önmagára nézve súlyos mellőzésnek és megkárosításnak látja, testületünk még a jövő évi költségvetés tárgyalása előtt megkeresi, egyházi felsőbb hatóságaink útján is, az országos Elnököt, a közoktatásügyi minisztert és a parlamenti klubokat és kéri nevezettakat, hogy a költségvetésnek ezt a ránk nézve fájdalmas mulasztását jóvátenni s a hiányát pótolni méltóztassanak és az amúgy is nagyon alacsony fizetési osztályba sorozott református lelkeseket kegyeskedjenek részesíteni a 13-ik havi fizetés segélyében.”

A gömői református egyházmegye közgyűlése.

A gömői ref. egyházmegye ez évi rendes közgyűlését Tornalján október hó 9-én tartotta meg a városháza díszes tanácstermében Ablonczy Pál tanácsbíró, mint helyettes esperes és Barna Béla egyházmegyei gondnok elnöklete alatt. A közgyűlést megelőző istenítiszteleten Samu István pelsőczyi segédlelkész imádkozott a szíveket fogvaejtően s Istenhez emelően. Már a közgyűlés kezdetén lehangoló és nyomasztó érzés vette uralma alá a lelkeket s ennek az érzésnek jegyében is folyt le az egész közgyűlés. Dusza János esperes betegsége miatt a közgyűlésen nem vehetett részt, amely sajnálatos körülmény már maga lehangolóan hatott a közgyűlésre, mely az egyházmegye beteg esperesének táviratilag kívánt mielőbbi felgyógyulást s egyszersmind őt tisztelettel és szeretettel üdvözölte. Fokozta a lehangoltságot s nyomasztó érzést Barna Béla egyházmegyei gondnok megnyitó beszédének az a része, melyben a gömői egyházmegyének ragyogó multját és lejtőre fordult jelenét állította szembe egymással, amely szomorú jelennek okát ő is az általánosan lábrakapott fegyelmetlenségben látja, melyet éles reflektorként világított meg azzal a fegyelmi bíróságunkat is foglalkoztató döbbenetes példával, mely szerint egyházmegyénknek egy különben szép jövővel biztatott ifjú lelkésze súlyos függelmsértést követett el esperesével, de meginkább a püspökével szemben. Az egész közgyűlésen uralkodó kellemetlen érzést ellensúlyozta mégis a mindnyájunk által rajongva tisztelt és szeretett egyházkerületi főgondnoknak, Tornallyay Zoltánnak, valamint Péter Mihály püspöknek közöttünk való megjelenése, kik tárgyalásaink folyamán ügyeink iránt élénk érdeklődést tanusítottak.

A közgyűlésnek gazdag tárgysorozata volt, sőt annyira gazdag, hogy azt egy nap alatt elvégezni testileg-lelkileg kimerítő munka volt, miért is elhatározta a közgyűlés, hogy jövőben visszatér a régi gyakorlathoz és két közgyűlést fog évenként tartani.

Az egyházkerületi közgyűlésre rendes tagokul az esperes helyettesítésére Ablonczy Pál tanácsbíró, Zajdó László, Kövér Árpád lelkész, Dr. Zehery István, Soldos Árpád világi tanácsbírók s póttagokul Csabay Pál egyházmegyei főjegyző és Dr. Dapsy Béla egyházmegyei világi jegyző küldettek ki.

A közgyűlés elején Szöke István „Türelmi rendelet 150 éves fordulójára” c. értekezéséből, Kövér Árpád pedig Zwingli 400 éves halálának fordulójára alkalmából tartott értékes előadást. miknek kapcsán a közgyűlés határozatilag kimondta, hogy a kettős alkalomról emlékezzenek meg a gyülekezetek is.

Isten csak akkor ábrándít ki, de akkor mindig kiábrándít, mikor megvan a lehetősége annak, hogy álmainknál szebb, gazdagabb valóságra ébredjünk.

Dr. Ravasz László.

A minden évben előjövő lelkész-és tanítóbeérősítések eszközöltettek. Segédlelkészekül Samu István, Bacso Gyula, Séra László az egyházmegegyébe bekebelezettek. A történt lemondások folytán tanügyi bizottsági elnökké Lenkey Lajos, a tanügyi bizottságba választott lelkészi tagoknak Seress Zoltán, választott tanítói tagoknak Hancsovszky Béla és Farkas Márton, körlátogató lelkésziül Konkoly István, körlátogató tanítókul Böszörményi Andor és Jánosdeák Mátyás választattak meg.

Az elhunyt lelkészekről és tanítókról a közgyűlés kegyelettel megemlékezett s a vesztéssel sújtott hozzátartozóknak mélységes részvétét fejezte ki. Boza Lajos serkei tanítónak, az e. m. Tanítóegyesület elnökének, e. m. tanítóképviselőnek nyugdíjba menetele alkalmából, kiváló érdemeinek elismerése mellett, a közgyűlés szives Istenhozzádot mondott. A megüresedett 3 lelkészi tanácsbírói, 1 világi tanácsbírói és 3 tanítóképviselői tisztségre a szavazatadás dec. 1. határidővel elrendeltetett.

A mennyiben egyes gyülekezetekben a hívek a mai nehéz gazdasági viszonyok miatt nem akarnak a f. évre lelkészőknek, tanítóknak egyházi adót fizetni, sőt a nemfizetésre más gyülekezetek körében is lázitanak, holott a belhivatalnokok javadalmukra utalt szegény emberek és az egyház fenntartása anyagi eszközök nélkül sok ezer bajnak lehet okozójává, közgyűlés kimondotta, hogy a termény pénzértékben is fizethető, ami a mai alacsony terményárak mellett nem elviselhetetlen megterheletés, s mivel pedig fizetni csakugyan kell, felszólítandók az esperesi hivatalok utján az egyházi gondnokok, hogy az egyházi adókat nov. 1.-ig szedjék be és a javadalmaknak szolgáltatassák ki, különbeni anyagi felelősség terhe alatt.

Közgyűlés az időszaki bíróságot, szavazatbontó bizottságot, nyugdíjintézeti, gyámoldai és közalapi bizottságot, közigazgatási pénztári vizsgáló bizottságot, számvevőszéki bizottságot megválasztotta.

Beretkén L. Tornallyay Margit és Hubay Irma az egyház részére 1-1 drb. értékes ingatlant és Sajólenkén Özv. Lenkey Bertalanné szintén az egyház részére 3 kat. hold elsőrendű földet ajándékoztak, miket a közgyűlés örömmel elfogadott és a nemesszívü adakozóknak hálás köszönetet mondott. A beretkei árvaház igazgatójának jelentése kapcsán a közgyűlés többrendbeli határozatot hozott, melyek közül e helyen is megemlítésre méltó az, hogy egyházmegyénket illetőleg ez árvaház céljára önkéntesen megajánlott pénzek 2 éven belül befizetendők, az évi járulékok pedig a közigazgatási pénztár által az egyéb járulékokkal együtt előirandók és beszédendők s a mennyiben valaki nem fizetné be, a hátrálék után 6 % kamatot tartozik fizetni.

Egy megtörtént esetből kifolyólag, mely szerint egyik egyháztag nem engedte meg ellalá-

lozott hozzátartozóját vallási szertartás szerint, gyarló személyi okokból eltemettetni, amely tény az egyház iránti hűtlenségnek kétségtelen bizonyossága: közgyűlés felterjesztést tett a törvényhozó zsinathoz, hogy esetleges további hasonló esetekre megtorló és elrettentő törvényt alkosson, miután jelenlegi és állami megerősítést váró új E. T.-einkben hasonló s régente elképzelhetetlen egyházhűtlenségi vétségre megfelelő törvényről gondoskodva nincs.

Ezekon kívül még sok-sok és fontos ügyet tárgyalt le a közgyűlés, mely csak éjjel előtti 11 óraker ért véget.

A gömöri egyházmegye, mely szép hiréből most kiesett, a zilált jelen tanulságain bizonyonyal okulni fog s egyszersmind azon ígyekezni, hogy jövőben mindenenk ujra ékesen és szép rendben legyenek, a magunk javára és Istennek nagyobb dicsőségére! Csabay Pál egyházmegyei főjegyző.

Problémáink.

Lelkészi írárdij. Lezajlottak a községi választások. Mi lelkészek, mint a kik kiváltságos figyelemmel vagyunk kísérve a hatóság részéről, hogy meg ne legyünk büntetve legszentebb polgári jogunknak nemgyakorlásáért, feleségünkkel elbandukoltunk a községi hivatalhoz szavazatunk leadására de azután csendesesen ebédhez ültünk azzal, hogy hála Istennek, 3 évig nem kell az önjelöltek névjegyzékét kezünkben szorongatnunk.

De másnap beállit irodámba 12 új, boldog megválasztott, különböző pártokból, kéri születési anyakönyvi kivonataikat. Kértem a bélyegeket és 5—5 Kc. kiállítási díjat. A kommunista szónok siet kijelenteni, hogy a járási hivatal értesítése szerint ezt tartozom „ex offi” kiadni.

Erre azt feleltem, hogy a járási hivatal rendelkezik az állami anyakönyvvezetőkkel, elengedheti a bélyeget, de nincs joga elengedni az én díjlevél szerinti stólámat. Egyébként van vágatlan fám és a kertben lehet ásni. 2—2 órai kézi munkáért kiadom díjmentesen. Kérdeztem, hogy mikor dolgoztak nekem fél órát is ingyért? Erre egynek, a vezérszónoknak kivételével, mind leszurkolták az 5—5 Kc. „híusági adót”, mert mondtam, hogy nem volt muszáj magukat jelöltetni, se a kocsmákba pártértekezleteket tartani.

De hát hogyan is vagyunk ezzel a díjlevélben, kongruában stb. szereplő adóköteles írárdijjal? Azt tudjuk, hogy katonaugyben, gyámügyben, büntetőügyben, ujabban pedig aggkori segélyügyben, munkásbiztosító ügyben tartozunk díjmentes anyakönyvi kiadványokat adni, de hogy jövőnk mi ahhoz, hogy járási vagy községi üzenetre vagy levélre bármi ügyben „ex offi” anyakönyvi kiadványokat adjunk?

Nagy, népes gyülekezetekben sokszor félnapokat elvesz a lelkésztől az aggkori segélyezés ügyben az *öregapák* 1700-as évekből keresése és *sürgős* kiírása. Beletörődünk, hogy ez szociális érdek, szegény ügy. De hogy községi képviselő ur legyen valaki és legyen alkalma — fájdalom — sokszor az egyház érdeke ellen szólnokolni, ez már nem szegény ügy. Jó volna megállapítani, hogy a lelkész milyen ügyekben, milyen irásdíjakat kérhet, mert neki is megvannak szociális kötelességei saját családjával, a társadalommal és a kolduló szegényekkel szemben.

Vágmelléki.

A belügyminisztérium 1922 évi március 15-én kelt 1922—68572 sz. körlevelében közli, hogy az anyakönyvek vezetésével megbízott hivatalok csak a bíróságok s az anyakönyvek felügyeletével megbízott felügyelő hatóság megkeresésére kötelesek díjmentes anyakönyvi kivonatokat kiállítani. A többi hivatalok anyakönyvi kivonatokat közvetlenül az anyakönyvi hivataloktól, míg az külön törvényes szabállyal nincs előírva, csupán az említett felügyelő hatóságok közvetítésével kérhetnek." (Lásd Makoviczky Emil: „Anyakönyvi utasítás stb.” 59 oldal utolsó bekezdése.) A bélyegmentesség és az azért való felelősségre lásd az 1925 év április 3-án kelt s a Törvények és Rendeleték tárában 54 sz. a. megjelent törvényt s az 1925 április 28-án kelt és a T. és R. Tárában 87 sz. alatt megjelent kormányrendeletet (u. ott 55, 57 és 59 lapok). —*vess*—

H I R E K

— **Lapunk szerkesztőjének külföldi tanulmányutja** — tekintettel a jelenlegi zavaros és bizonytalan helyzetre s a nyugodt tanulmányozás feltételeire vonatkozólag Angliából kapott kedvőtlen információkra — pár hónapi halasztást szenved. Dacára ennek, lapunk szerkesztését előbbi híradásunk szerint (41. sz.) továbbra is Kőmives Sándor vajáni lelkész látja el, mivel szerkesztőnk harcásonyig a theol. szemináriumban tartja meg előadásait.

— **Halálozás.** Móré Elek pinkóci lelkész folyó hó 27-én hosszú kinos szenvedés után 65 éves korában elhunyt. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja. Az igaznak emlékezete áldott!

— **Lelkészeiktatás.** Varga Imre, megválasztott rimaszombati lelkész beiktatása okt. hó 25-én ment végbe ünnepélyes keretek között. Az egyházmegyei elnökség meghívásából Abbonczy Pál és Boross Zoltán tanácsbírák végeztek a beiktatást s az előbbi megható beszéd

kisérétében nyújtotta át az ifju lelkésznek a bibliát, aki a Róm. IX. 16. alapján mondott hatalmas ivelésű beköszönő beszédet, amelyben rámutatott a világ s a mai keresztyénség kirisére s azokra a kötelességekre, amelyek a ma lelképásztorára várnak. Az istentisztelet után az asszonykör, a leánykör, a Kálvinkör s a filiák képviselői, majd a különböző felekezetek s a losonci theologia előadói karának és ifjuságának küldöttei üdvözölték a beiktatott lelkészt. Minden reménység megvan arra, hogy a kiváló képességekkel rendelkező ifju lelkész munkássága nyomán a gyülekezet megzavart békéje ismét helyreáll.

Az Ungi Segélyegylet (U. S. E.) tagjait szeretettel kérem, hogy az esedékessé vált VI. sz. befizetési részletet (100 koronát) az egyidejűleg minden tagunknak megküldött befizetési lapon haladéktalanul küldjék be. Az V. sz. segély címén kifizetett összeg 6500 korona volt.

Ügyvezető.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszánineni református egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Lelkészek kegyelmi kérvénye szolgálati évek beszámítása iránt. Rimaszombat, 1931. október 21. 787/1931. szám. Nagytiszteletű Ref. esperesi hivatalnak Nagyszaláncz, Nagygyeres, Kisazar, Pelsőcz, Salamon. Tudomásul az esperesi és lelkészi hivatalok tájékoztatására közlöm az országos hivatal, Bratislava, 1931. szept. 26-iki 152.505/6-1931. sz. leiratát:

„Tárgy: Lelkészek kérvénye az 1879. évi L. t. c. alapján megadott állampolgárság megszerzése előtti lelkészi szolgálatban eltöltött szolgálati évek kegyelmi uton való beszámítása iránt. Ref. püspöki hivatalnak Rimaszombat. Fenti tárgyban közölte az iskolaügyi és nemzetművelődési minisztérium referátusa 1931. aug. 28-iki 62.710/IV. 1931. sz. rendeletével, az iskolaügyi minisztérium 1931. aug. 6-iki 99.234/31-VI. sz. rendelete alapján, az országos hivatallal, hogy — tekintettel a 124/1928. sz. kormányrendelet 11-13 §§-ai rendelkezésére, — a lelkészeknek a fentjelzett szolgálati évek kegyelmi uton való beszámítása iránti kérvényei nem bírnak jogi alappal. Egyidejűleg megjegyzi az iskolaügyi és nemzetművelődési minisztérium referátusa, hogy ennek következtében hasonló kérvényeknek előterjesztése döntés céljából céltalan.

Országos elnök helyett:

Bellai s. k.

Péter Mihály püspök.

Atyafiúi szeretettel:

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel. Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda, bármelyik képviselje.

DUNA - BANK

Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Komárno

Rel. Lelkészi Hivatal

Evangelikus Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.

1 Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

887 30 feditelstvím pošt. a telegr. v Košiciach]g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA” felké-
Kapušan y“ címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicséri
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Miért nincs szolidaritás?

Mi a szolidaritás?

Összetartás és kitarlás egy eszme és egy cél érdekében.

Van kényszerűség- szolidaritás is, amikor nem lehet nem összetartani. Ilyen a molekulák szolidaritása a tömegvonzás, a kohézió és a centripetális erők hatására.

A lelkek világában már nagyobb erőkre van szükség. Átmenetet képez pl. a katonai szolidaritás, ahol a nyers erőszak kényszeríti ki az egyöntetű mozgást. Sok tekintetben hasonlít ehhez a katolikus egyház szolidaritása, ahol legtöbbször a lelki terror hangolja egybe az egyház híveit. Aki nem előírásosan hisz, gondolkodik, beszél, vagy cselekszik, jaj annak: anathema sit!

De a legnagyobb megdöbbenésünkre kezd kialakulni szemünk előtt egy új szolidaritás is: az ateisták szolidaritása, világ ateistái egyesüljetek jelszó alatt s az emberiség szennye kezd egy kloákába összeömleni, hogy egy új, de az egykorinál rettenetesebb undorító lelki özvíz gyanánt előntse, beszennyezze, elpusztítsa a régi világot. A legszomorubb pedig ebben a sátáni offenzívában az, hogy Isten gyermekeinek innen kell venni a példát és a biztatást a jók szolidaritásához.

Ha valaki eddig nem hitte, most már világosan láthatja, hogy a Sátán élő valóság, személyiség, aki öntudatosan és tervszerűen készített elő és vezet most hadjáratát Isten ellen. Isten ezt mindenesetre megengedi neki. Lehet, hogy éppen az utolsó időket éljük, amelynek borzalma a Biblia jóelőre megmondotta. Ez azonban most nem tartozik ide; most arról van szó, hogy az egyre szervezettebbé és erőteljesebbé váló hitetlenség és istentagadás

közepette a csehszlovákiai református egyház meglehetősen szervezetlenül és szolidaritás nélkül áll szinte védtelenül kiszolgáltatva a bizonytalan jövő veszélyeinek.

Igen, kizárólag rólunk, magunkról van szó, arról, hogy nincs szolidaritás, nincs fejelem közöttünk.

Nemcsak a kívülről jöhető, ellenségeinktől, a Sátán táborából induló rajtaütéstől kell tartanunk, hanem önmagunktól is kell félnünk.

Önmagunktól kell félni magunkat!!!

Milyen földrengést okozna itt csak egy tollvonás, amelyik pl. egyházi és iskolai államsegélyünket s a kongruát megvonná. Hogy szét hullanánk a megpróbáltatások idején!

Pedig most még volna időnk, módunk és képességünk a felkészülésre és az összefogásra. Még mindig nem késő. Ha alkonyodik is, de még mindig nappal van. Még tart számunkra a kegyelem ideje. Egyházunk szervezete, ha beteg is, de még él és működik, sőt helyes és gondos kezelés mellett még meg is gyógyulhat. A lelki és gazdasági csőd még nem kerített hatalmába, bár körülöttünk ólalkodik és el-el ragad közülünk egyet-egyét. A lelkészekben és tanítóknak sok jóakarát van s a hiveinkben erőteljes éhség és szomjúság a lelki dolgok után. Az államra sem panaszkodhatunk, hogy gátat szabna egyházi és lelki munkánk és fejlődésünk elé. Nem uralkodik rajtunk más valásfelekezeti és egyelőre a kommunizmus és az ateizmus veszedelmét is csak hírből ismerjük.

Nincs, nem lehet panaszra okunk; a külső körülményekben nem találhatunk helytálló kifogást, ha mentegetni akarnók magunkat, hogy miért állunk hát olyan tértlenül, közönyösen, szolidaritás nélkül a kitörni készülő vihar előtt.

Magunkban, a bensőnkben kell keresnünk a hibát!

Igaz, el kell ismernünk, hogy nekünk reformátusoknak különben is nagyon nehéz egy érzésen és egy akaraton élni. Mert mi a lelkiismereti szabadságnak a hivei vagyunk. Mi nem igen szeretjük, ha rendelkezni akar valaki velünk, még ha az a valaki a püspök, vagy a konvent is s ha komoly közegyházi érdekről van is szó. Mi már így nőttünk fel, ezt láttuk magunk előtt, ez nálunk természetes és nagy fába vágja az a fejszét, aki közöttünk és elsősorban lelkészek között rendet és fegyelmet akarna teremteni.

A lelkiismereti szabadság ugyan nem a féktelen subjektivismusban és a szabadosságban áll, de a gyakorlati életben, sajnos, mi ezt így értelmezzük. Azt jelenti ez, hogy csinálhatnak a felsőbb egyházi hatóságok, amit akarnak, én is csinálom, amit akarok. A felsőbb egyházi hatóság aztán egy kicsit dörög, kér, fenyegetőzik és végül elhallgat, mert érzi a tehetetlenségét. (Ha nem így volna, nem panaszkodnának odafenn, hogy nincs disciplina, hanem ezt már régen megcsinálták volna.)

Ebből pedig kétfős baj származik. Az egyik az, hogy nincs szolidaritás, vagyis nincs összeköttetés a fő és a tagok között; a másik s ez a nagyobb baj, hogy nem is lesz szolidaritás. Hovatovább egyre nagyobb lesz a széthúzás és az engedetlenség s ennek arányában nagyobb lesz a széthúzás és a szétesés, a fegyelmezetlenség és az engedetlenség s ennek arányában nagyobb lesz jobb sorsra érdemes vezéreink tehetetlensége is. Ők lassan elégnak és fölemésztődnek a hiábavalónak tetsző küzdelemben, hogy aztán jöjjön, aminek jönni kell, amikor már minden mindegy, meneküljön ki hogy tud.

Eppen ezért a szabadulás reménységének a felcsillanását látom a Péter Mihály püspök ur megnyilatkozásában, amelyben az egyházfegyelem operáló kése után kíván nyulni, hogy megtisztítsa és megmentse az egészséges tagokat a beteg és fertőző részeketől, de attól félek, hogy ez is csak pusztába elhangzó jajkiáltás lesz, amelyre nem jó visszhang s amelynek nem lesz folytatása és eredménye (Már ez a bizalmatlanság és kételkedés is a betegségünk eredménye.)

De ha nem is sikerülne így, püspöki elhatározásra, konventi, kerületi stb. határozattal szigorú és még szigorubb szabályrendelettel megfegyelmezni és egységre hozni önmagunkat, még mindig van egy lehetőség, egy utolsó mentőeszköz, az, amellyel legelőször kellett volna kezdenünk, amelyiket 2000 év óta áll a világ rendelkezésére, amelyiket százszor és ezerszer kipróbáltak már előttünk s mindig sikeresen és eredményesen, amire a „Mit cselekedjünk atyámfiai?” cikk már felhívta a figyelmünket, tudniillik a Jézusba fogódzás az Ige és az imádkozás által.

Valóban erre van ma szükségünk, hogy mindkét lábunkkal ráálljunk arra az örök fundamentumra, amelyen egyedül van és amelyen kívül sehol sincs fegyelem és szolidaritás

Ma azért nincs szolidaritás közöttünk, mert nem állunk teljességgel, egyenkint és egyetemesen ezen a platformon, hanem csak mondjuk és mutatjuk, hogy ott állunk.

A kálvinista egyház, a világ legmagasabb rendű egyháza a maga zsinat-presbiteri elvével, a lelkiismereti szabadsággal és egész berendezkedésével a Krisztusra van kontemplálva. Krisztus nélkül olyan, mint a test lélek nélkül. Olyan, mint a mi egyházi életünk, úgy, amint azt egyesek közülünk már megrajzolták.

Vissza a Krisztushoz: ez legyen hát jelmondatunk és főtörekvésünk. Nem a belmisszió és a konferenciák menthetnek meg bennünket, hanem Krisztus egyedül. Minden régi és új módi egyházi és belmissziói ténykedésünk csak annyiban visz előre, amennyiben a Krisztushoz visz vissza.

Krisztushoz pedig a Biblián keresztül kell — mert csak így lehet — visszamennünk. Minden lelkésznek el kell kezdeni a naponkénti rendszeres bibliaolvasást imádkozással s ezt kell bevezetnie s meghonosítania gyülekezetének tagjai között is. Helyénvaló volna, ha a lelkész kézenfogná a hiveit s mint igazi pásztor, odaterletné őket a füves legelőkre s a szép kies folyóvizekre. Nem elég csak az unalomig mondogatni: olvassátok a Bibliát, hanem adjon testvérei kezébe megfelelő bibliai utmutatókat, vezérfonalakat s a bibliaórákon ne prédikáljon, hanem elsősorban a Bibliát ismertesse meg hiveivel, akik szintén hozzák magukkal ezekre az összejövetelekre a Bibliájukat. A gyermekek és az ifjuság között végzett munkánknak is ez legyen a legfőbb célja: bibliássá tenni a jövődö nemzedéket.

És tanítsa meg a lelkész imádkozni a hiveit, mert az imádkozást is tanítani és tanulni kell. Rá kell nevelni az egyháztagokat, hogy imádkozzanak olyan dolgokért és személyekért is, mint pl. a theologia, az árvaház, a lelkész, a külmiszió, a munkanélküliség és nyomorúság megszűnése stb.

Krisztus és a Szentlélek ujjászülő kegyelme nélkül legfeljebb csak a „muszájszolidaritásban” lesz részünk, amikor t. i. együtt pusztulunk el, mint ugyanannak a pusztuló egyháznak tagjai. Vagy abban leszünk egyek, hogy egyetemben haszontalanokká válunk. Még a mesterséges, kierőszakolt külső szolidaritást sem fogjuk tudni megvalósítani, nemhogy a szabad lelkek önkéntes, szives összetartását Krisztusért és egyházáért.

Be kell tehát vezetnünk az egyházfegyelmet az egész vonalon, de a legőszintébb vágyakozással keresnünk kell Krisztust is, aki új élettel ajándékozhat meg bennünket és képessé tesz a fegyelemre.

Tehát nem az egyházfegyelem tesz majd Krisztusévá, hanem Krisztus csinálhatja meg közöttünk az egyházfegyelmet.
Mi csakis Ő benne lehetünk egyek és szolidarisok.

Püspöki jelentés.

Elmondotta az 1931 okt. 14-én Kassán tartott egyházkerületi közgyűlésen Péter Mihály püspök.

(Folytatás.)

Csak nem rég olvastam, hogy egy missionárius térítői ultra ment Kinába. És ekkor történt közle és egy előkelő kínai között a következő beszélgetés. Minek jöttél te ide, kérdezte a kínai. Azért, felelt a missionárius, hogy terjesszem közöttetek a Krisztust, akit ti nem ismertek. Mire a kínai így szólt: Ha csak azért jöttél, akkor inkább fordulj vissza. Hiszen én már magam is tudok a Krisztusról. Hozzá hasonló csodálatos élet valóban még sohasem volt a földön. olvastam a Bibliátokat is. Nem hiába nevezitek a Könyvek Könyvének, az Élet kenyérének. De arra felelj meg nekem, hogy ezek a szent tanítások miért nem tudták a ti szíveket általjárni, miért éltek ti homlokegyenest ellenkezően, mint a hogy a ti szent könyvetek és Krisztusotok tanítja. Majd, ha olvasni fogunk róla, majd ha látni fogjuk, —folytatta tovább— hogy a keresztyének élete Krisztus szerint való, akkor jöjjetek el hozzánk, akkor próbáljatok minket megnyerni annak az országnak a számára, amelynek a polgáraitól a Krisztus oly meghatározó módon beszélt, akinek talán egyetlen vonása sincsen már rajtatok.

Mondja meg bármelyik elfogulatlan ember, aki látja a köztünk való jeleket, bajokat és szörnyű veszedelmeket: hát nem igaz beszéd volt ez? Ezért van az, hogy mind sűrűbben hallunk sejtelmes nyilatkozatokat, melyek a keresztyénség, de különösen az európai keresztyén népek és nemzetek bukását jósolják, a Krisztus nélküli civilizáció rombadőlése felől szólnak, melyek megújulását sejtik annak az időnek, amelyről a Mózes első könyve így ír: „És látá az Úr, hogy megsokasult az ember gonoszsága a földön, és hogy szíve gondolatának minden alkotása szüntelen csak gonosz. Megbáná azért az Úr, hogy teremtette az embert a földön és bántódék az ő szívében. És monda az Úr: Eltörölöm az embert, akit teremtettem, a földnek színéről”. (Mózes I. 6. r. 5—7 v.)

A keresztyénség beteg, talán már agóniában is van és a betegét ki ne szánná, ki volna az, aki ne akarná visszaadni az egészségét? Orvos azonban nincsen sem Locarnóban, sem Hágában, sem Genfben, sem sehol, csak egyedül Názáretben. Ő olyan orvos, aki nemcsak gyógyítani tud, hanem halottakat is támaszt. „Tabitha kúmi”, mondja a megholtak és feltámad. Nem vámbatárok ledöntése, nem Pan európa keli a

világnak, hanem Krisztus, aki a beteg szíveket meggyógyítja, aki azokat a sorompókat dönti le, amelyek a szegényt a gazdagtól, a nemzeteket a nemzetektől elválasztják; a Krisztus kell a szívekbe, aki nem Young-tervekkel, nem Hoover-javaslatokkal gyógyít, hanem evangéliummal; aki a kevélység magas halmait ledönti, aki a lelkekre rakott terhes rabbilincsekét szét-töri. A Krisztust kell közöttünk királlyá tenni s nem a hitvány emberi bölcsességet. Itt van a gyógyulás, a feltámadás, az igazi Élet titka. Nélküle ha élünk is, az élet nem élet, csak vergődés, ha járunk is, csak sötétségben tapogatózunk. Nélküle a vezetők is vakok, gyógyítani akarnának és maguk is bélpoklosok.

Az egyházak most is próbálják megtenni a magukét, de mit ér, ha majdnem világszerte alig találnak támogatást azoknál, akik a népek és nemzetek sorsát vezetik, ha a világ sorsát intézők szelleme a legtöbbször nem egyezik a krisztusi szellemmel. De minden akadály dacára az egyházak egész lélekkel, igazán tegyék meg a kötelességeiket. Legyenek utegyenetői a Krisztusnak, hogy hozzánk jöjjön. A Keresztelő Jánosok szerepe nehéz, n é h a fővétellel jár, de azért a Krisztusért, aki azt mondotta: Vegyétek fel az én igámat, kövessetek engem, vegyétek fel az én keresztemet. A Keresztelő János sorsát is vállalniok kell a lekipásztoroknak, a tanítóknak és egyházi előjáróknak. Ha jó Pásztorokként elől megyünk a juhok előtt, lehetetlenség, hogy ennek valami javító, valami üdítő hatása ne legyen. Úgy kell tennünk, ahogyan egy régi egyházi Atya mondta. Én, ha az utcán megyek, még akkor is prédikálok, prédikálok az alázatosságot, a tiszta erkölcsöt: a Krisztust. Ne az árnyékunkról mérjenek meg minket, mint a régi piramisokat, hanem a fényességünk után. Prochászka Ottokár mondja egyik könyvében: „Szobroknak, képeknek, vidéknek megvilágítása a fény, de lelkeknek, csillagoknak, nemzeteknek megvilágítása az éjszaka, mert valamint éjszakában gyulnak ki a csillagok, úgy sötétségben ragyognak fel a lelkek.” (Prochászka: A háboru lelke, 68 lap.) Az egyházakra, de különösen református egyházunkra máskor is borultak setét idők, de azokat a sötét éjszakákat mennyi sok fényes lélek világította meg: a dolgozó, az igehirdető, a tűrő, a szenvedő, a láncokat, a börtönt is nemesen elhordozó, a puritán erkölcsű lelkipásztorok számos serege, akiknek még életök sem volt drága a Krisztusért, csak hogy futásukat elvégezhessek. És az egyházunkat, templomainkat, iskoláinkat építő, védő világiak. — férfiak és nők — sorai és a vallás szeretetében, az áldozatkészségben soha meg nem restülő egész népünk. Így kell tenni ma is: alá kell vetni a szívünket a Szentlélek csodatevő hatásának és mint az Aeol-hárfán átzug a szél és csodahangokat ad, belőlünk is váltsa ki a Szentlélek zugó szele az első Pünköst meghatározó jeleneteit, amikor mind-

nyáján együtt valának, ugyanazon a helyen és az égből jövő szél zugása betöltötte az egész házat, amelyben ültek. És mintegy tüzből való megoszlott nyelvek jelentek meg nekik és mindegyikükre egy-egy ereszkedett. És mindnyáján megteltek Szentlélekkel és elkezdtek beszélni más nyelveken, ahogy a Lélek adta nekik szólani. Meg kell részegednünk a Krisztus édes borától; meg kell keresztelkednünk tüzzel és Szentlélekkel és ha pusztában szétzört csontok volnánk is már, mint Izráel egykoron az Ezékiel látomása szerint: meg kell mozdulnunk és talpra kell állanunk. A mind buzgóbb igehirdetés, hiveink szemmeltartása, egyénenkénti ismerése, számonvevése, bajaiknak kipuhatólása, sebeikre az orvosság keresése és e nagy viharban jó pásztorként együttartása, a belmisszió minden ágának gyakorlása, a vallási és nemzeti öntudat erősítése akkor, amidőn ezt már az iskola nem adja meg, különösen ifjuságunknak, népünk reménységének célirányos nevelése, ez mind csak úgy történhetik, ha a Krisztus Szentlelke bennünk van. Ne legyen közöttünk senki olyan, akinek ha feltennők ezt a kérdést: Vettetek-e Szentleket?, így felelhetnének: „Mi azt sem tudjuk, mi az a Szentlélek!”

Sürgősen megoldandó feladataink közé sorozom a szigorú egyházi fegyelem helyreállítását, mely miatt, sajnos, nagyon rossz hirbe keveredett már a mi egyházunk az utóbbi időben. Pedig, miként fegyelmezés nélkül nem állhat meg egy legkisebb társaság sem, — még egy család sem, — annál kevésbbé egy olyan nagy, egy olyan szent intézmény, mint az Egyház. A világban szerte tapasztalható bomlásnak egyik nagy oka a szabadságnak helytelen értelmezése, szabadosságra magyarázása. Sokan azt mondják, azt vetik a szemünkre, hogy ennek a protestantizmus a melegágya. De ez csak akkor volna igaz, ha uralomra jutna közöttünk az a felfogás, hogy a protestantizmus egyuttal: *szabadosság*. Ezt csak úgy cáfolhatjuk meg, ha visszaállítjuk *kálvini* formájában az erős *lelki* fegyelmezést magunkkal és hiveinkkel szemben. Egyházunk súlyedése ott kezdődik, ahol ezt feladtuk. Amelyik egyház kiadja a kezéből, vagy belső lelki gyöngeségénél fogva nem bírja már forgatni a lelki fegyelmezés fegyvereit, az előbb-utóbb holttetemmé válik. Amely egyházban a kanonikai órák feledésbe merültek vagy üres formasággá váltak; ahol a rendetlenkedőket, a házsártosokat, a részegeseket, a botránnyosan élőket inteni, feddeni, büneikért őket fenytetni már minden eszköz kiesik az egyház kezéből, ott előbb-utóbb beáll a sorvadás, elkövetkezik a halál is.

A róm. kath. egyháznak egyik legnagyobb erőssége: a lelki fegyelmezés. Igaz, hogy mi ebben nem követhetjük őket gyóntatószékek felállításával, mi csak a magunk módja szerint gyakorolhatjuk ezt, de gyakorlatba kell ven-

nünk, hogy kiírthassuk a kálvinista emberek lelkéből azt a szinte köztudatba ment erkölcsi anarchizmust, mely a jó rendnek, az önfegyelmezésnek, a maga és a felsőbbség megbecsülésének, az Isten szabta törvénynek ezzel mond ellene: „En *kálvinista* vagyok és azt teszem egyházamban, amit akarok, ami nekem jól esik.” Erre azt mondhatná ugyan valaki, hiszen vannak egyházi törvényeink, melyek minden kihágást és bűnt megtorolnak! De kérдем én, hol van egyházi törvényeinkben az a pont, amelyel közrendű hiveinkkel szemben, akiknek fegyelmezése a presbitérium feladata volna, kellőképpen eljárhatunk? Vagy, ha erre nézve van is valami a törvényben, nem hiányos-e ez, elég-e ez, visszatükrözi-e az egyház erejét, megközelíti-e az egyház által kitűzött célt?

Ennek a nagy hiánynak a tudatára már eljutottak a velünk eddig szervezeti közösségben élt református egyházak. A magyarországi ref. egyház legközelebb hozott zsinati törvényében kimondotta a IV. t. c. 17. §. h) pontjában, hogy a vétkes egyháztagokat meg kell fosztani minden, az egyháztagokat megillető jogaiktól, — kivéve: a templombajárást, gyermekeik megkeresztelését és azoknak felekezeti iskolába való járhatóságát. Hasonló ehhez a jugoszláviai reformátusok intézkedése, mely nemcsak az *urvacsorától* foszthatja meg a bűnös és engedetlen egyháztagokat, hanem az egyházból is kizárhatja őket. A magyarországi zsinati törvény 45. §-a kimondja azt is, hogy az ellen a presbiter ellen, aki a közönséges istentiszteletekről állandóan elmarad, az urvacsorával való élestől vonakodik, a neki kiadott lelkigondozási vagy belmissziói munka elvégzését igazolatlanul megtagadja, vagy házassága kötésénél és gyermekei vallásos nevelésének ügyében egyházunk rovására jár el: fegyelmi eljárást kell indítani.

Mi a metszőkéshez, mely a kelevénvt, — mi-
kor már minden javítási mód kimerült, — ki-
vágja: nem merünk hozzányulni és a daganat
annál hatalmasabbá lesz.

(Folyt. köv.)

Mit cselekedjünk Atyámfiai férfiak ?!

Hetek óta a legnagyobb figyelemmel és gondossággal olvasom és tanulmányozom azon nagy port felvert cikkeket, melyek fenti címet viselve egyházi hivatalos lapunkban, részben Szabó Béla, részben pedig Lenkey Lajos lelkésztestvéreink tollaiból láttak napvilágot.

Legjobban szeretném ugyan több lelkész-társammal egyetértve, ha ezen ügyben pontot téve lezárhatnánk a sokak részéről sérelmesnek vélt vita útját, de bármennyire is óhajtanám, szükségesnek vélem, hogy mielőtt a felvetett kérdés felett napirendre térnénk, lega-

Szép, üdvös és szükséges a belmissiói munka, sőt a legszükségesebb ezen a világon, mert célja az evangélium savával átitatni az emberi világot, de hogyan gondoljuk a belmissió testvéri egyetértést, szeretetet célzó munkáját eredményesen végezni, mikor a szeretet nagy és egymást megértő munkájától mi lelkészek igen sokszor nagyon távol vagyunk!?

Szinte halom a megjegyzést: ez egy újabb vád, amellyel bennünket illet, ez nem vád, hanem a szomorú tény megállapítása.

A szolidaritás elvét hangoztatjuk, testvéreknek tartjuk egymást, de miben áll a mi szolidaritásunk, miben áll a mi testvéri együttérzésünk?!

Egyházmegyei avagy kerületi gyűléseink alkalmával összegyűlünk a zöldasztalokhoz, ottan elintéztést nyer egyik-másik ügyes bajunk, de amikor véget ér egyházaink ügyeinek elintézése, ki erre, ki arra elszéledünk, már a fehér asztalokhoz csak elszórtan gyűlünk össze, mintha nem is egy Atyának gyermekei lennénk; mint a vadidegenek, félünk egymástól, széthuzunk, szétagolódunk. Gondoljuk csak el egy-egy összejövetelünket: hol ott a testvéri együttérés, hol a baráti összetartás? Sajnos, igen sokszor személyeskedés, széthuzás, ellenségeskedés, amely reányomja a bélyegét összejöveteleinkre. Testvéreim! nekünk soha nem volna szabad elfeledni, hogy a zöld asztaloknál el lehet ugyan intézni egyes ügyeinket, de egymásnak direktívákat, biztatást, utmutatást, bátorítást, igen sokszor nagy eredménnyel, baráti, meghitt, bizalmas körökben, összejöveteleinken lehetne adni.

Mit cselekedjünk tehát Atyámfiak! Feleletem csak az lehet: ne vádaskodjunk, ne gyűlölködjünk, ne akarjon az egyik a másiknál különbnek feltűnni, hanem ezek helyett inkább fogjunk össze, tartsunk össze, tudva azt, hogy az összefogásban, a testvéri összetartásban erő, hatalom, nyereség van.

Képzeli csak el, mi lett volna az első Pünkösdi ünnepén az apostolok munkájából, ha nem lettek volna egyakaraton és nem együttesen, testvéri megértéssel indultak volna el a nagy és magasztos, de minden körülmények között ezer és ezer akadályokba ütköző, keresztényiség megalapítását célzó munkájukhoz? Ha összefogunk, összetartunk, hiszem, lesz alkalom és mód, a mit cselekedjünk Atyámfiak cikkeiben foglalt kérdések, keserű vádak, sőt ezeknél is nagyobb bajaink békességes uton, baráti megbeszélés alapján történendő elintézésére anélkül, hogy azokat egyházi lapjainkban kellene a köz elé bocsátani, igen sokszor papi méltóságunk és tekintélyünk veszélyeztetésével.

Minden baj megszűnik, avagy legalább is elviselhetőbbé lesz, egyetemes egyházunk általános és aggasztó problémái megoldódnak, ha nemcsak a belmissió munkálkodásokban avagy

az adminisztrációkat mulató iktató számok nagyságában, hanem az egyetértés megteremtésének, a fegyelem betartásának munkájában, továbbá a testvéri együttérzésben is versenyezni fogunk.

Mit cselekedjünk Atyámfiak? Kialtó szavam erre csak az: ne tépjük, ne bántuk, ne vádoljuk mi egymást, hanem ha eddig nehéz, gondterhes éveken keresztül egymást megtudtuk érteni és vezető férfiaink, nagyjaink munkájával előbbre tudtuk vinni egyetemes egyházunknak hullámoktól vert hajóját, úgy továbbra is lankadást nem ismerő testvéri, egyetértő munkával csak előre és előre.

Ne akarjunk mi szelet vetni, mivel akkor mindnyájan tudhatjuk, hogy csak vihart aratathatunk.

Gencsy Béla
ref. lelkész. Szürte.

HIRLEK

— **Imaház és harangszentelés Taraczközön.** A taraczközi református szórvány hívei imaházat építettek, harangot szereztek be s ezzel leányegyházzá emelkedtek. Az imaház és a harang felszentelésére *Bertók Béla*, a kárpátaljai református egyházkerület püspöke jelent meg *Biki Ferenc* máramarosugocsi esperessel együtt a maroknyi református magyar gyülekezetben. A püspököt a vasúti állomáson a község, az egyházak és közintézmények küldöttei fogadták, *Erdő Margit* virágcsokorral kedveskedett a főpápnak. A felavató istentiszteleten az esperes imádkozott, a püspök prédikált, *Erdő Margit* és *Rétyi Lujza* szavaltak, *Szabó Béla* huszti lelkész pedig, aki a gyülekezet lelkésze is, a templomépítés történetét adta elő. A gyülekezet ezután vendégül látta a megjelenteket, ahol a község és a felekezetek kiküldöttei a hatóság delegátusaival együtt szép összhangban fejezték be az örömmünnepet.

— **Értesítés.** A szlovenszki ungi egyházmegye lelkészeit szeretettel értesítem, hogy szokásos értekezleteink — minden hó második csütörtökjén — ezután is megfognak tartani. Legközelebbi értekezletünk nov. 12-én lesz déli 12 órai kezdettel. A megjelenés minden lelkészre kötelező.

Ujlaki Sándor
elnök.

— **Peley József** záhonyi református lelkipásztor életének 51., lelkipásztori munkálkodásának 25. évében hosszas súlyos szenvedés után az Ürban elhunyt és október hó 16-án

délután nagy részvét mellett temették el. Buzgó, hűséges és fáradatlanul munkás lelképástor volt.

— **Megjelent Czeglédy Sándorné:** „Az Úr szolgálatában” című munkájának első kötele: „Vasárnapi iskola.” Vasárnapi iskolával foglalkozóknak nélkülözhetetlen segédkönyv. Ára: 4 pengő. Megrendelhető a pénz előzetes be-
küldése, vagy utánvét mellett a Sylvester r. t. könyvosztályánál, Budapest, VI., Hermina-ut 37. II. kötele: „Bibliaórák” 1931 december első felében jelenik meg.

— **A sárospataki főiskola tiszteletbeli tanárai.** A sárospataki teológiai akadémia tanári kara a négyszázéves jubileum alkalmából szükségét érezte annak, hogy szorosabban kapcsolja az Alma Materhez azokat a kitűnő külföldi egyházi férfiakat, akik minden lehető alkalmat felhasználtak arra, hogy kifejezésre juttassák evangéliumi keresztyénségünkkel való szolidaritásukat, és akik külföldi tanulmányaikban nem szüntek meg támogatni a sárospataki teológus diákságot. Ezért az egyházi hatóságok hozzájárulásával ajánlották fel a sárospataki teológiai akadémia tiszteletbeli tanári címét J. M. Websternek, a skót egyház kontinentális titkárának, A. Lang hallei, A. Noordtzy utrecht, dr. Hoekstra kampeni, dr. F. W. Grosheide amsterdami, E. Choisy genfi, E. Bruston montpellier, G. Bartlet philadelphiai és dr. Leich daytoni teológiai professzoroknak. A tiszteletbeli tanári címet közülök már eddig is többen — a beérkezett válaszok szerint — a főiskola iránt kifejezett mély hálájuknak és szeretetüknek kifejezésre juttatásával elfogadták.

— **Az új Labour Party** egyik bankettjén résztvevő német és francia szociálisták rendkívül elcsodálkoztak, mikor Henderson felállott és asztali imát mondott.

— **Amerika** presbiteriánus egyházainak egyetemese gyűlése határozatot hozott arra vonatkozólag, hogy minden tagja számára, aki megtagadja a háborus, vagy általában a katonai szolgálatot, védelmet biztosít. Tiltakozott az iskolák és egyetemek katonai szellemű nevelése ellen s összes iskolájában eltörölte a katonai jellegű előkészítést.

— **Európa** lakossága, beleértve az európai Oroszországot is, 498.300.000 lélek. Az európai országok közül legtöbb lakosa van Oroszország-

nak 124 millió, (az egész Szovjet-unióknak 157 millió). Oroszország után következik Németország 64 millió, Anglia 45.833.000 lakossal. Francia- és Olaszországnak körülbelül egyforma számú lakosa van, vagyis 41 millió körül. Foglalkozásra nézve a világ lakosainak a többsége földmiveléssel foglalkozik és csak azután következik az ipar- és kereskedelem.

— **A kecskeméti** és a nürnbergi (Németország) Keresztyén Ifjúsági Egyesület eléggé nem értékelhető és dicsérhető tervet valósított meg, a két város közötti diákcsera-akció megindításával. A kecskeméti diákok, a református reálgimnázium 18 tanulója — július 2-án indultak Nürnbergbe, honnan egy hónapi ottartózkodás után, augusztus 4 ikén érkeztek vissza a nürnbergi diákokkal, akik szintén egy hónapig időztek Kecskeméten.

— **Egy olasz tanfelügyelő** körrendeletben tiltja meg a tanítónőknek, hogy magukat szépsítsék. Az a véleménye, hogy a divatot és a tanítást nehéz összhangba hozni s mivel a legújabb divat a neveléssel összeférhetetlen, ezért károsnak itéli. Ezt a példát nemcsak Olaszországban, de másutt is sikerrel követhetnék.

— **A svájci protestánsok** október 9-én ünnepezték Zwingli Ulrich halálának 400 éves évfordulóját. A nagy megemlékezéshez legmértöbbnek itélik azt, hogy egyházaikban gyűjtést rendeznek, melynek jövedelme az ifjúság lelki nevelését fogja szolgálni. A gyűjtés összege már eddig 400.000 svájci frank. Ebből megvásárolják Zwingli Vildhaus-i szülőházát és mellette egy nagy ifjúsági nyári tábort létesítenek. A gyűjtés másik részét már fennálló másik két tábornak adják.

— **A Szentföld** lakói között ma 690.000 arab mohamedán és 162.000 zsidón kívül 90.000 keresztyén él, tulnyomórészt arabok.

— **Orgona rendszerű** pedálos harmónium-hirneves Guna eperjesi orgonagyár készítménye, keveset használt nagyobb orgonavétele miatt igen jutányosan eladó. Érdeklődők forduljanak Benedikt Sándor kántorhoz ig. tan. Zelené pp. Póltár, ahol az meg is tekinthető a templomban.

— **Orgonaharmóniumot** kisebb gyűlekezetek részére jutányos áron és kedvező fizetési feltételek mellett szállít Guna Gyula és fia orgona gyára Prešov (Eperjes). Árátalant díjtalanul küldünk.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiúgyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda, bármelyik képviselője.

DUNA - BANK

Központ : Bratislava.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Fiókok : Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassá, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Elektron Rádió

Ref. Lelkészi Hivatal

Komárno

887

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek

— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané meno, známkové povolenie fediťelstvom pošty, a telegr. v Košiciach jg 34.370V-1925.

HIVATALOS RÉSZ *)**A szlovenszkői tiszáninneri református egyházkerület püspöki hivatala.**

Tárgy: Református egyházak tökesegélytartozásai a „Magyar Földhitelintézet”-nél.

820/1931 szám. Rimaszombat, 1931. november hó 4.

Fontos!

Čsl. Zúčtovací ústav

B r a t i s l a v a.

Az 1909. évi 364. sz. határozat alapján a magyarországi Egyetemes Református Konvent a „Magyar Földhitelintézettől” egy nagyobb kölcsönösszeget vett fel, mely 62 féléven át fizetendő féléves 3%-os annuitás mellett volt visszafizetendő. Ebből a kölcsönből az egyes szegényebb református egyházak kisebb-nagyobb segélyösszegeket kaptak azzal a kötelezettséggel, hogy a kölcsön után 32 éven át 1 azaz egy %-ot (százalékot) fizetnek le a magyar országos református egyházi közalap által kijelölt helyen és időben, mely e lefizetéseket a közalapot terhelő résszel az előírt annuitási összegre kiegészítve a „Magyar Földhitelintézethez,” juttatja a kölcsön visszafizetése címén.

öt terhelő kötelezettség erejéig a magyar országos református közalappal szemben készfizető kezességet és jótállást vállalt.

Igaz, hogy a segélyben részesülő református egyházközségek minden egyes esetben a csatolt szövegű adóslevelet aláírták, de annak szövegéből nyilvánvaló, hogy erre a kiutalt segélyösszeg átvételének igazolása céljából volt szükség, mert az adóslevél szövegéből kétségtelenül kitűnik, hogy a kölcsön összegének csak 1/6 (egyhatoda) terhelte a segélyben részesült egyházközséget, míg 5/6 részben a kölcsön visszafizetése a magyar országos református közalapot terhelte. Az adóslevél illetően szövegezéséből természetesen folyik, hogy a segélyben részesülő egyházközség az adóslevélben sehol sem ismeri el azt, hogy ő az egész segélyösszeggel tartozna. Nem változtat ezen azon körülmény sem, hogy az illetékes református egyházkerület a segélyben részesülő egyházközségért az

Alulírott püspöki hivatal megütközéssel tapasztalja, hogy részben a magyar országos református egyházi közalap, részben pedig a tiszáninneri egyházkerület az 1930. évi 55. sz. čsl. törvénybe becikkelyezett államközi egyezmény értelmében az annak idején segélyben részesült és jelenleg a Č S R. területén levő református egyházközségek ellen az egész segély összegét, mint régi osztrák-magyar koronából eredő tartozást jelentik be. Miután a bemutatott adóslevél szövegéből nyilvánvaló, hogy a magyar országos református egyházi közalap a mi református egyházközségeinknek nem hitelezője, hanem adóstársa, az említett református egyházkerületek pedig a mi egyházközségeinknek készfizető kezesei és jótállói s végül, miután az adóslevél szövegéből nyilvánvaló az is, hogy az annak idején kölcsönképpen folyósított segélyösszegeből a mi református egyházközségeinket a fennálló, kiegyenlített tartozásnak csupán 1/6 azaz egyhatod része terheli: kérjük, hogy ezen ügyeket gondosan megvizsgálni és a bejelentőket a „Magyar Leszámoló és Kiegyenlítő Hivatal” útján értesíteni kegyeskedjék, hogy a bejelentést csupán 1/6 azaz egyhatod összegben lehet tudomásul venni.

Péter Mihály
püspök.

Valamennyi Ntű Esperesi

és Lelkészi Hivatalnak!

Tudomásul azzal, hogy amennyiben az egyes egyházközségek a čsl. leszámoló és kiegyenlítő hivataltól a tartozások kiegyenlítésére felhívást kapnak, az illető felhívás számára való hivatkozással a fenti értelemben adjanak be haldéktalanul tiltakozást a čsl. leszámoló és kiegyenlítő hivatalhoz, mert ennek elmulasztása

esetén kénytelenek lesznek az egész segélyösszeget és annak 12 évi 5 és 1/2 %-os kamatait megfizetni. Az eredeti adóslevélnek minden egyháznál meg kell lenni, a tényleges tartozás abból kiviláglik.

Atyafiui szeretettel:

Péter Mihály
püspök.

*) Lapzárta után érkezett.

**A kárpátaljai református egyházkerület
püspöki hivatala.**

131/1931 szám.

Meghívó.

A kárpátaljai református egyházkerület alól-
írott elnöksége ez évi rendes köz- és bírósági
gyűlésünket 1931 év december 8-ára, délelőtt
9 órára Beregszászba, a református egyház ta-
nácstermébe ezennel kitűzi s arra köz- és biró-
sági gyűlésünk alkotó tagjait tisztelettel meghívja.
Közgyűlésünk főbb tárgyai: püspöki jelentés s
ezzel kapcsolatos ügyek, egyházmegyékről fel-
terjesztett és felebbezett ügyek, melyek legké-
sőbb november 20-ig a püspöki hivatalhoz fel-
terjesztetnek (később érkező ügyeket n e m

tárgyalhatunk), továbbá felebbezett bírósági
ügyek. Ha a közgyűlési és bírósági ügyek az-
nap nem volnának letárgyalhatók, a köz-, ille-
tőleg bírósági gyűlést december 9-én folytatjuk
s aznap bezárjuk. December 7-én délután 3
órákor a tisztikar előértekezlete lesz, melyre
a tisztikar tagjait ezennel meghívjuk.

Munkács, Beregszász 1931 nov. 3.

dr. *Polchy István*
e. ker. főgondnok*Bertók Béla*
püspök.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Velké Kapušan” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csiacseri lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Az erdélyi református nagygyűlés deklarációja.

A magyar reformátusságnak legtöbbet dolgozó ága, az erdélyi reformátusság október első napjaiban tartotta meg Nagyváradon immár a VIII. ref. nagyhatét, a pásztoroknak, órállóknak és híveknek impozáns részvételével. A nagyhat szellemi vezére dr. Makkai Sándor püspök volt, akinek átfogó, nagy szelleme ráütötte pecsétjét az egész nagygyűlés lefolyására, de különösen a gyűlés eredményeként elfogadott és kiadott deklarációra. Milyen jó, hogy van, aki rá tud mutatni a sokféle problémák közül, amelyeket az élet dobott elénk, az egyik legfontosabbnak — a szociális problémának — kálvini alapon való megoldására; milyen jó, hogy a nagy hangzavarban van, aki a trombitát biztos zengéssel tudja megfujni úgy, hogy annak hangja országhatárokon is átzeng. A deklaráció különben tömör összefoglalása annak a hatalmas előadásnak, amelyet Makkai Sándor püspök „Az egyház szociális munkája” c. alatt tartott és amelyet hivatalos lapunk ez évi 26 és 27-ik számaiban szintén leköszölt. A nagygyűlés négy pontból álló deklarációja szövege a következő: 1. A Felséges Uristen kegyelme iránti mélységes hálaadással tesz bizonyosságot, hogy a pásztoroknak, órállóknak és híveknek ez az egybesereglése ismét áldott alkalommal lett arra, hogy a ref. keresztyén hit- és szeretetközösség öntudatában megerősödjünk s a súlyosan reánk nehezedeő idők megpróbáltatásainak alázatos elszánással nézzünk elébe.”

„2. Ünnepelesen kijelenti, hogy jelenlegi körülmények között a ref. keresztyén Egyház szent és elodázhatatlan kötelessége vállalni a szociális válság megoldásában a maga igényét és kötelezettségét, felelősségét és önvédelmét. Kötelezve van hirdetni és munkálni Krisztus

uralmi igényét az emberi lélek, a társadalom s minden emberi alakulat felett. Kötelessége Isten Igéjének igazságát mutatni fel mindenki számára, megalkuvás és kedvezés nélkül. Kötelessége a hitből fakadó szeretet munkájával egyrészt vádat emelni s képviselni a mammon szivtelen bálványozásával szemben, másrészt orvosolni a lelki, testi nyomorúságot és szükségét. Evégből elkerülhetetlenül szükségesnek tartja, hogy az Anyaszentegyház pásztorai és hívei mindenekelőtt magukat adják alázatos engedelmisséggel Isten akarata alá s az Ur Lelkével fogjanak munkához.”

„3. Ünnepelesen kijelenti, hogy Egyházunknak kötelessége a saját kebelében, közösségében és szervezetében mindent elkövetni arra, hogy tagjainak lelki és testi existenciája biztosítottassék, hogy a ref. társadalom az ősi puritánság, külső egyszerűség és igénytelenség, önzetlenség, a fegyelem és munkás szeretet visszaállításával a maga körében a szociális problémákat megoldja. Tovább nem halasztható kötelessége az egyház tagjainak, hogy maguk között a társadalmi és osztálykülönbségeket, elmentéket, választófalakat a keresztyén szeretet bátorásával ledöntsék.”

„4. A nagygyűlés felhívja az egész ref. társadalmat: legyen hívő és bátor arra, hogy Isten Igéje iránti engedelmisséggel, egyöntetű eljárással, társadalmi uton alkossa meg azt az evangéliumi életrendet, mely alkalmas a maga körében nemcsak a munkanélküliség és nyomorúság eltüntetésére, hanem olyan példaadással is, amely mindenkinek alkalmas utat mutathat az általános szociális válság leküzdésére. Különösképen fontosnak itéli azt, hogy a ref. Nőszövetség áldott munkássága mellé, mint

a hívő szeretet másik munkás karja, a reform. férfitársadalom is megszervezkedik az Anyaszentegyház kebelében. Évéggett felkéri az egyházkerületek főhatóságait, hogy megfelelő, gyors és hatékony kezdeményezést és intézkedést tegyenek."

A *mának* kell az itt felvetett problémák megoldását elkezdeni, hogy a *holnap* sikeresen megoldhassa. Az irány ki van mutatva, a terv és feladat világosan kiható messze jövődökre, vajon lesz-e eleven lelkiismeret, kitartás és ekeket ostromló imádságos erő a magyar ref. Egyházban, hogy Istenről kapott megbízását betölthesse. Hogy Egyházunkban nem folynak mindenek ékesen és szép renddel; hogy ez a Krisztusnak nem szépen felékesített menyasszonya többé, annak oka nem a szellemi és anyagi erők hiányában van, hanem abban — amint Makkai püspök írja —, hogy a krisztusi szeretetben vagyunk szegények.

De nézzük csak közelebről a deklarációban felvetett, életbevágóan fontos problémákat. Első sorban is megszívlelésre vár az a gondolat, hogy Egyházunk ne csak lelki existenciáját biztosítsa hűveinknek, hanem testi megélhetését is. Óriási feladatnak látszik, amikor sok helyen még a lelkipásztor megélhetése is alig van biztosítva. Óriási erőfeszítéssel megteremtett szociális intézményeink, árvaházunk, theológiánk, a még mindig vájúdó theologiai internátusunk mind halálos harcot vív a megsemmisüléssel és majdnem a halál révébe jutott a közöny miatt. És még sem lehet e felett a kérdés felett csak úgy könnyedén átsiklani, A szűkölködő szegények csak akkor fogják igazán érezni, hogy az Egyház csakugyan *Anyae gyház*, ha nem csak azt hallják tőle a szükségben, hogy *tűrj, szenvedj, mondj le*, hanem ha majd kezükbe nyomja a darab kenyeret is s szeretettel mondja: ne éhez, nesze, egyél! „Mindenekkel jót cselekedjétek, de kivált a ti hitetek cselédjeivel” mondja az Apostol. Lám a zsidóknál milyen erősen ki van fejlődve a szolidaritás, miért nincs ref. szolidaritás is?

Pedig a népünkben ott van a probléma megoldásához szükséges segíteni kész áldozatkészség, csak valahol mélyen, sok minden rétegtől elborítva, lefojtva nem tud kellőképpen működni. Ezt az akadályozó réteget kell az Ige gyémánt furójával átfurni és akkor, mint az artézi kutak üdítő vize, úgy fog feltörni az áldozatkészségnek, a krisztusi szeretetnek áldást-hozó forrása is a lelkek mélyéből. Valami megtetszik e forrásból sok gyülekezetben úgy karácsony táján. De miért csak akkor, miért nem máskor is — mindig! Mikor jutunk mi még oda, hogy presbitériumaink ne csak a kerítések rendbehozatalával, de a szegényüggyel, a szociális kérdésekkel is foglalkozzanak?!

A másik gondolat, amit felvet a deklaráció, ez: „Az egyház tagjai maguk között a társadalmi és osztálykülönbségeket, ellentéteket, vá-

lasztófalakat a keresztyén szeretet bátorságával döntsek le.”

Egyházunkat az egyenlőség, az igazi testvéri közösség megszemélyesítőjének szoktuk mondani. De hát valóban úgy van-e? Nincsenek-e osztálykülönbségek, választófalak nemcsak a társadalomban, hanem magában az Egyházban is? Nézzük csak mindjárt presbitériumainkat. A lelki rátermettség, a tiszta ker. élet és a hit jön-e tekintetbe mindig a presbiterek megválasztásánál, és nem inkább a holdak száma, meg a nagy hang? Hány zsellér vagy szegény iparos foglal helyet presbitériumainkban, a jó módu gazdák mellett? — bizony könnyen meg lehetne számlálni. Igen, mert ezt az állást még mindig inkább dísznek és tekintélytadónak, tehát rangnak tekintik az emberek, nem pedig megbízatásnak, elhivatásnak a több munkára, a lelkesebb szolgálatra.

A lelkészek és tanítók között meg van-e már mindenütt az igazi, őszinte testvériesség? Nem abból származnak-e az Egyházra is végtelenül káros ellentétek, sokszor gyűlölködések, hogy sok hetven talán a lelkipásztor magasabb állásának gondolja magát, mint a tanítója, vagy megfordítva? Holott az egyház szeretetében, építésében egynek kellene lenniök. Sőt még a lelkipásztorok között is meg van a rangkülönbség. Nem általánosítok. De nem tapasztaltuk-e, hogy pl. egy városi lelkipásztor, vagy egy tanácsbíró különbnek gondolja magát, egy falusi egyszerű lelkipásztornál? Vagy világi urainknál is — tisztelet a kivételeknek — nemcsak az egyszerűbb egyháztaggal szemben, de a lelkipásztorral szemben is a viselkedés nem a leereszkedő kedvesség-e? Vizsgáljuk meg és legyünk őszinték, hogy vajon úgy van-e nálunk, ahogy az Apostol írja: „Mert nincs különbség zsidó meg görög, szolga vagy szabados között, ti mindnyájan egyek vagytok a Jézus Krisztusban” — és ha nincs, cselekedjünk e szerint.

Ne féljünk attól, hogy az igazi testvéri egyenlőség helyreállításával el fog tűnni az előjárókkal szemben szükséges tekintély és tisztelet és az egyház bolsevizálódik, nem, mert igazi tekintélyt és szeretettel párosult tiszteletet csak a saját magunk viselkedésével lehet megszerezni, megtartani, vagy elveszíteni.

Végül még azt az igazságot kell megszívlelnünk, hogy gyengeségünknek és a társadalom evangéliumi szellemben való átalakulására semmi befolyást gyakorolni nem tudó tehetetlenségünknek jórészt *szervezetlenségünk* az oka. A kitűzött célok megvalósítására meg kell szerveznünk és munkába kell állítanunk az egész ref. társadalmat, férfiakat, nőket egyaránt, hogy ne a világ győzzön és hódítson meg minket, hanem bővítsük ki és vigyük minél messzebb Istenországának határait. Az erősebb testvér felé a határon keresztül ki nyújtjuk kezünket testvéri kézfogásra és a közös áldott munkára. (md.)

Püspöki jelentés.

Elmondotta az 1931 okt. 14-én Kassán tartott egyházkerületi közgyűlésen Péter Mihály püspök.

(Folytatás.)

2. Egyházunk és az állam közötti viszony.

Mult évi jelentésemben szólottam a református egyház és az állam közötti viszonyról anyagi és kulturális téren. Számadatokkal mutattam rá arra a mostoha bánásmódra, amelyet évről-évre tapasztalunk a közigazgatási, nyugdíjintézeti s egyéb államsegélyeink kedvezőtlen kiutalásánál, az 1919—20. évi államsegély kérdésénél, nyugdíjba ment lelkészeink, özvegyeink, árváink ellátása és segédlelkészeink kongruájának késedelmes kiutalásánál, a segédlelkészeket igénylő egyházak ügyének rendezésénél, az állampolgársági ügyek mostoha elbírálásánál, a kongruának sok lelkészre nézve igazságtalan megállapításánál, a számos lelkészre nézve elbírhatatlan visszafizetések kérdésénél, a törvénykönyv megerősítésének halogatásánál. Az elmúlt esztendőben a jó akaratnak némi jele már mutatkozni kezdett annyiban, hogy a közigazgatási, nyugdíjintézeti és a többi államsegélyünket az előző évinél valamivel feljebb emelték, de még mindig nem utalták ki a törvényhozás által megszabott összegben.

A lelkekben reménységet és az Egyetemes Egyház széles köreiben is jó hatást váltott ki az a tárgyalás, melyet május hó 21—22. napjain a konventi elnökség, Bertók Béla püspök és én az iskolaügyi minisztérium egyházi és iskolai osztályainak főnökeivel folytattunk le Prágában. A törvénykönyvről nem volt szó, mert ebben az ügyben Sörös Béla fáradozott az illetékesekkel elébb is, utóbb is, csak annyit megoldástól, de így is több dolgot próbáltunk révpartra juttatni. Első sorban az 1919—20 évi államsegélyek sorsát, amelyre nézve az illetékesek az egyház álláspontjának jogosságát elismerték. Annyi huza-vona után lehetetlenség is lett volna más mondaniok, mert a tárgyalás előtt sikerült megszerezniünk dr. Simkovič János volt egyházi referensnek Dr. Révész Kálmán akkori püspökhöz intézett következő levelét, melyet, mint soha napvilágot nem látott, kortörténeti okmányt szükségesnek tartok megörökíteni:

„Főtiszteletű Dr. Révész Kálmán ref. püspök urnak, Košice. 2181. sz. Bratislava, 1919 november 13. Tárgy: Válasz a hűségeskü kérdésében, melyet a református lelkészeknek kell tenniök a Csehszlovák Köztársaság iránt. Van szerencsém Főtiszteletűségednek 1919. nov. 3-án kelt, nov. 8-án hozzám érkezett levelére válaszul, a Szlovenszko közigazgatásával megbízott teljhatalmú miniszter ural egyetértve, a következő döntést közölni: A Csehszlovák

Köztársaság kormánya megnyugvással veszi tudomásul az Ön, Pál apostolnak a Róm. irt levele XIII. r. 1—2. versében foglalt kijelentésére alapított álláspontját és őszintének tekinti a loyaltásnak hansulyozását, melyet Főtiszteletűséged a Csehszlovák Köztársasággal szemben bizonyítani ígért, ha a békefeltételek a magyar kormány által ratifikálva lesznek. Mint-hogy végül sem azt nem akarjuk előidézni, hogy a Szlovenszkon levő ref. egyház elveszítse az annyira kiváló szervező tehetőséget, aminőt az Ön személyében tisztel, sem pedig azt, hogy Főtiszteletűségeddal együtt elhagyják a reform. egyháznak ezt a részét éppen a legeszményibb gondolkozásu s ennek felvirágoztatásáért a legintensívebben munkálkodó lelkészek. Meltányoljuk Főtiszteletűségednek óhaját s a Szlovenszkon levő ref. egyház lelkési karától csak akkor fogjuk kívánni a hűségeskü letételét, ha a békefeltételek a magyar kormány részéről ratifikáltak. A Csehszlovák Köztársaság kormánya biztosítja az Önök összes autonóm jogait egyházi és iskolai téren, amint az előző 1919. október 23-án 1904/b. szám alatt kelt leiratomban is körvonaloztam, az egyháznak és iskoláknak nyújtja mindazokat a segélyeket, amelyeket a volt magyar kir. kormány megadott. És jöllehet ezeket a segélyeket csak attól a naptól kezdődőleg kellene igazság szerint kifizetni, amelyen a ref. lelkési kar leteszi a Csehszlovák Köztársaság iránti hűségesküjét, mégis, hogy az egyes lelkési családok szükös helyzete részben addig is enyhíthessék, mindegyiknek az illetékes adóhivatalnál Főtiszteletűséged kifejezett kívánsága szerint, ki lesz utalva a volt magyar törvényes kormány által utalványozott családi segély, visszamenőleg azokra a hónapokra is, amelyekre ezt a segélyt nem kapták meg, — csak kérem az illető lelkészeknek, eddigi rendeletek értelmében felszerelt kérvényeit összegyűjteni, hitelesíteni és felterjeszteni. Viszont azonban a kormány elvárja a ref. egyház vezető körei és hívei részéről a teljes loyális magatartást a békeszerződés ratifikálásáig is. Egyébiránt fogadja Főtiszteletűséged teljes tiszteletem kifejezését. Simkovič s. k. kormánytanácsos.”

Elismerte a minisztérium, hogy a lelkészek által saját országos nyugdíjintézetünkbe évenként fizetni szokott 180 kč. nyugdíjárulék teljes összege kell, hogy levonásba hozassék a kongrua megállapításánál.

Hosszabb megbeszélés tárgyát képezték az elmúlt lustrum kongruamegállapításainál felmerült, olyan sok fájó sebet ejtett körülmények. A megbeszélés eredményeképpen tudtul adható, hogy azon földeknél, amelyek nincsenek beáradva, hanem saját kezelésben vannak, he-

lyesen és jogosan járnak el a lelkészek akkor, ha az ingatlanok hozadékanak megállapításánál *a kat. tiszta jövedelem 10-szeresét számítják*, ellenben a bérbeadott földek bérösszege minden esetben szerződéssel igazolandó. Miután pedig a kongrua ívek már be vannak nyujtva és módot kell találni arra, hogy a lelkészek élhessenek ama jogukkal, hogy az ingatlanok hozadéka a kat. tiszta jövedelem 10-szeresével legyen felszámítható az országos hivatalnál, megbizattak a püspökök, hogy az e tekintetben való egyöntetű eljárásra nézve körlevélben tájékoztassák a lelkészeket.

Tárgyalás anyagát képezte az is, hogy sokan vannak a lelkészek között, akik állampolgárság hiánya miatt kongruájukat nem tudják megkapni. Erre nézve a szakelőadó azt a felvilágosítást nyujtotta, hogy *a végrehajtási utasítás 13. §-ában körülírt két mód figyelembe vételével készítsék el az ilyen lelkészek kérvényüket és kongruájukat visszamenőleg meg fogják kapni.*

Tárgyaltunk a *tanítóképző felállítása* ügyében is. E nagy fontosságú kérdés előzményeképpen el kell mondanom, hogy a f. év március 17-én Kassán tartott Konventen már napirenden szerepelt ez a súlyos probléma és nagy lelkesedést váltott ki az, hogy két egyház: a rimaszombati és a komáromi, közelebb akarták vinni a kérdést a megoldáshoz nagyszerű ajánlatokkal. Rimaszombat ingyen telket ajánlott fel az épület számára, megajánlotta továbbá a gimnáziuma bérösszegéből már összegyűjtött s takarékpénztárban levő: 200.000 korona készpénzt, ezenfelül 200.000 koronát, melyet a gimnázium évi bérösszegére felveendő annuitásos kölcsönből fedezne, s míg az épület elkészülne, addig is gondoskodott volna a tanítás rendes menetéről egy épület felajánlásával. Komárom és a komáromi egyházmegye áldozatkészsége is minden dicséretet kiérdemelt. A Konvent a maga üléséből egy bizottságot küldött ki a terv részleteinek megbeszélése végett, amely Léván f. é. április 24-én meg is tartotta ülését. Az ülésen megállapítottuk, hogy a tárgyaláshoz mely okmányok szükségesek s ezeket készen visszük magunkkal Prágába.

A tárgyalás eredményét ezekben lehet összefoglalni: A minisztérium nem áll utjában egy ref. tanítóképző felállításának, de a végleges döntést június közepére ígérte, ha előbb benyújtjuk a Rimaszombaton felállítandó intézet költségvetését és az alkalmazandó tanárok névsorát. Ahhoz azonban, hogy az épülethez állami hozzájárulást adnának (mi 50 %-ot kérünk) és hogy az állam kiegészítene a tanári fizetéseket (mi 10.000 koronát ajánlottunk fel személyenként), nem nagy hajlandóságot mutatott az osztályfőnök. Miután azonban a költségvetés a kitűzött időre nem mehetett fel, bizonyos technikai akadályok miatt, a tanítóképző felállítása egy évi halasztást szenvedett. Nagy kár ez tanítóképzésünk szempontjából, de —

felfogásom szerint — ez az év elég lehet arra, hogy a minisztériummal dülőre jussunk a kérdés minden oldalát illetőleg, legfőképpen pedig az állami hozzájárulásra nézve.

Bertók Béla püspök ügyének végleges rendezését is jó akarattal megígérték.

Az ígéretekben tehát nem volt hiány. Az a kérdés most már, nem lesz-e majd azok beváltásában sem? Sajnos, több oldalról mintha nem fujdogálnának kedvező szelek. Mert a megígért leiratok több fontos tárgyban csak nem akarnak az illetékesekhez leérkezni.

Mellékesen hozom fel, hogy a theologia ügyében még csak alkalmunk sem volt a tárgyalásra, mert midőn azt felemlítettük, — érthetetlenül, — egy kézlegyintés volt a felelet.

De azt nem hagyhatom megemlítés nélkül, hogy közös elhatározásunkból kifolyólag alkalmam volt a szlovák kálvínista kérdésben elfoglalt álláspontunkat bővebben kifejtenem. A különféle szlovák egyházi könyveknek bemutatásával, — elkezdve az 1752-ben megjelent Énekes könyvtől — kimutattam azt, hogy a magyar ref. egyház szlovák hiveivel szemben sohasem volt elfogult s ma sem az, ami láthatólag megnyugvást támasztott, de hogy lent is oszlják-e ezt a felfogást, az abauji egyházmegyében végzett püspöki látogatásaim és az azok nyomán támadt recenziók felsorolásával fogom megállapítani.

Mult évi jelentésemben bő teret engedtem azon irányzat festésének is, melyet a kormányzat részéről — *egész joggal* — *elnemzetiellenítési* szándéknak lehet nevezni. Nem ismétlem ezeket az unalomig, hiszen ezt ugyis a tanügyi előadónak a feladata elsorolni. Az ő feladata rámutatni arra, hogy bár többszázados vívmányunk az iskolai autonomia, de erről ma már beszélni sem lehet. A teher a mienk, de minden autonomikus jog ki van a kezünkől véve. Hiába van befoglalva ma is érvényben levő egyházi törvényünk I. t. c. 3. §-ában: "A református egyház alsó, közép és felső iskolái, mint a vallás szabad gyakorlatának jogával lényeges kapcsolatban álló intézmények s az egyház önfenntartásának eszközei, az alkotmányos uton létrejött országos törvények, jelesen az 1790/91. évi XXVI. t. c., mint alaptörvény intézkedéseinek épségben tartásával, mindenestől az egyház testéhez tartoznak és az egyházi hatóságok alatt állanak." Most csak annyit jegyzek meg, hogy ez az elnemzetiellenítési törekvés nem hogy alábbhagyott volna, de szemmel láthatólag még inkább növekedett. Mind több és több gyermekünk tanul, leginkább kényszerűségből, szlovák középfoku iskolában és szinmagyar egyházközségeink mellé felállított szlovák elemi iskolákban s ezekben az iskolákban, — ami szinte már elviselhetetlen, — gyermekeink még a vallást is szlovák nyelven kénytelenek tanulni. Erre nézve nem mondhatok *eklatánsabb esetet, mint a nagygéresit.* De

Lelkipásztori sors.

(Reflexiók Lenkey L. és Szabó B. cikkeire.)

„Se ne dicsérd, se ne gyalázd
Magadat, hanem megalázd“
mondja az Arany Ábécé. Megtanultuk gyermekkorunkban, hogy mint férfiak elfelejtsük. Ne feszegessük most azt, hogy ki és mennyiben vétett cikkében e szabály ellen. Igyekezzünk tárgyilagosak lenni és ne azokat a pontokat keressük, amelyek elválasztanak, hanem, amelyek összekötnek bennünket. Lehetnek felfogásbeli, módszerbeli, stb. differenciák közöttünk, de hiszem, hogy a lényegben, a földolokban mindnyájan egyetértünk, mert egyet kell értenünk!

Szabó B. testvérünkötől nem vitatható a jóakarát, a jóindulat. De kétségtelenül megállapítható nála a tulzás, az a tény, hogy buzgalomban túllőtt a célon. Ő, úgy látszik, a gályákon akarja kipróbálni a ref. lelkipásztorok hithűségét ma is. Elfelejteti, hogy valamennyien modern gályarab-sorson vagyunk. Ezt pedig nem én találtam ki, hanem Ravasz L. mondja VI. Püspöki Jelentésében, hogy a lelkipásztor sorsa (bizonyos vonatkozásban) „egy bizonyos formája a modern gályarabságnak.“ Ugyanott így nyilatkozik: „Megéreztem azt a nagy harcot, amit a föld és ég viv a falusi papért, hogy egészen magának foglalja le.“ Mennyire találnak és mennyivel inkább vonatkoznak ezek mireánk!

Ugyancsak R. L. írja a „Lelkipásztori levelek“-ben: „Elgondolom, hogy éppen ezekben az időkben (1929. febr.—márc.) minden lelkipásztor társam fokozott mértékben érezte az árvaságot és tanácstalanságot. Ennek a helyzetnek két nagy kísértése van. Először az, hogy a magára hagyatott emberben keserűség és bizalmatlanság támad, ...“ Már pedig mi magunkra hagyatott emberek vagyunk. Se fölfelé: a hatalmon lévők, se lefelé: a nép nem értenek meg bennünket. Még jó, ha a családok papokat megértik a feleségük és a családjuk és mellettük vannak nagy elhagyatottságukban, de azt merem állítani, hogy sem a tanító, sem a kurátor, sem a gyülekezet nem érti meg (vagy nem akarja megérteni?) lelkészét, illetve annak sokszor lehetetlen nehéz helyzetét. Pálóczi-Czinke István is így bucsuzik gyülekezetétől: „S azt a sok, szivemből fakadt tanítást, azt a sok drága igét, amelyet a Szentlélek adott számba, úgy elfujja távozásom után a szél a szívetekből, mint ahogy száraz időben a port tova fujja. Ez is fáj. De fáj az is, hogy lélek szerint nem ösmertetek engemet ...“

Sőt, megértés helyett az a jutalma a lelkiismeretes pásztorok is, amit Rácz E. mond a „Ref. Sion“-ban, Tóth Kálmánra vonatkozólag: „Nemes céljait elgáncsolják. Jó szándékait meggyanusítják. S mikor lehunyja szemét a hű sáfár, nem szörnyű-e még rá gondolni is, az egyház javai elorzásának sarát dobja utána a

hitvány rágalom“ Vagy az, amivel Tornallyay Zoltán e. ker. főgondnok a legutóbbi e. ker. közgyűlést megnyitotta (Oláh Péterrel kapcsolatban): „Az bizonyos, hogy ő nem ezt a sorsot érdemelte. Hívei elhagyták és kikezdték a megfáradott pásztor.“ Vég nélkül lehetne e szomorú és fájó példákat sorakoztatni. Mellőzve most egyéb vonatkozású dolgokat, hát nem gályarab sors-é ez?!?

Idézem a Kálvinista Szemlét (XII. évf. 23. sz.), mely „A legnehezebb feladat“ cím alatt a következőket írja: „... a mai lelkipásztori munka legnehezebb része a falusi földmives nép evangélizációja. Mert a néhány évtizede folyó belmisszió és evangélizáció munkája ért már el tiszteletreméltó eredményeket városi gyülekezetekben, a városi nép körében, de hajótörést szenvedett kinn a falun, ami nélkül pedig... egyetemes ébredésről... beszélni nem lehet. E megállapításokban nagy és gondolkodásra készítő igazság rejlik. Tény ugyanis az, hogy a régi típusu u. n. általános keresztyén evangélizáció a magyar református nép lelkéhez nem tudott közel férkőzni. És az ilyen lelkületű papok egymásután szenvedtek hajótörést munkájukkal kinn a gyülekezetükben (minden egyéni hitük és buzgóságuk mellett is) és nem egy kényszerült már közülök arra, hogy meneküljön a faluról, mert munkája teljesen sikertelennek és így elcsüggesztően reménytelennek látszott.“ Ezzel pedig, valamint a fentiekkel is azt a tételt akarom alátámasztani, hogy nem minden a lelkész buzgóságától függ.

Bizony sokszor érzi a gyarló lelkipásztor, aki csupán ember, elhagyatottságában, eredménytelen munkái közepette azt, amit egykor egy Isten-ember, az Úr Jézus Krisztus érzett a golgotai kereszten: a fájdalmat s gyakran felsóhajt Óvele együtt: „Én Istenem, én Istenem! miért hagyál el engemet?“ (Máté ev. 27: 46.) Nem kell ehhez sem gálya, sem keresztfa.

Végül legyen szabad rámutatnom arra a veszélyre, amely az olyan kijelentésekben rejlik, mint Szabó Bélának ez a mondata: „Az szereti igazán (t. i. lelkipásztorársait), aki még meg is tudja rágalmazni őket, csak hogy öntudatra ébredjenek...“ Szerintem a rágalmazás nem jó nevelő eszköz. S különösen nekünk, papoknak kell óvakodnunk ettől. Az esetleg rosszakat, vagy mulasztókat nem rágalmazni kell, hanem saját érdekükben még a bűntetéssel is javítani. Makkai S. mondja: „A lelkipásztorok terhét csak a lelkipásztorok közössége hordozhatja. Nincs szebb, nagyobb, szentebb, kívánatosabb és boldogítóbb ezen a földön, mint a lelkipásztorok barátsága.“ (Zörgessek...: 273. l.) Igen, barátsággal, megértő és megbocsátó szeretettel kell egymást nevelnünk! Éppen ezért szentnek és áldottnak tartok minden eszmét és gondolatot, mely ezt a célt szolgálja, azaz a lelkési konferenciákat sürgeti és

átkozottnak minden ez ellen irányuló törekvést. Összegezek: A nehéz helyzetben lévők iránt részvét szokott megnyilvánulni. A mi részvémaradni, hanem tettekben kell kifejezésre jutnia. Mert a földi embernek, — Máté ev. 4:4 és I. Tim. 6:10. mellett is, — kenyérré és pénzre is van szüksége. Ennélfogva, szerény anyagi helyzetemhez mérten, a nyomorgó, hon-talan lelkész-családok megsegítése céljára, ezen-nel felajánlom jövedelmem 2 % -át (a beretkei Ref. Árvaházra megajánlott 2 % mellett) és hajlandó vagyok azt egy meghatározandó hely-re mindaddig befizetni, amíg arra szükség lesz. És szeretettel felhivok mindenkit, aki ezt meg-teheti s aki részvéttel van a méltatlanul szen-vedő lelkész-családok iránt, hogy hasonlóképen cselekedjék. „Amit akartok azért, hogy az em-berek ti veletek cselekedjenek, mindazt ti is úgy cselekedjétek azokkal.” (Máté ev. 7:12.) Tervem az, hogy intézményesen legyen meg-szervezve a súlyos helyzetben lévő lelkészek anyagi megsegítése.

Igyekezünk, hogy ha már a krónikás rólunk is fel fog valamit jegyezni, ne azt legyen kény-telen irni, hogy süketek és hideg szívűek vol-tunk egymás baja és jajszava iránt, hanem inkább azt, hogy volt egy nehéz korszak, amely-ben a református lelkészek szolidárisak voltak egymás megsegítésében.

— r — a.

H I R E K

— **Kétféle visszhang.** A közelmúltban tar-tott református nagygyűléseken régen nem hallott erővel zengett a szociális kérdések felé a református keresztyénség harsonája. Érzéke-nyen visszhangoznak rá a fekete és vörös lelki mezőkön, ahol ezt a kérdést szinte már a ma-guk számára szántották el és a reformátusság részére mesgyét sem hagytak. Van ezekben a visszhangokban valami megdöbbenés és ön-kéntelen jeladás is, hogy a jelen szociális zsák-utcájából éppen egyedül az Evangélium képes megtalálni a holnap útját. Katholikus részről szegényes érveket sorakoztatnak föl az anyagi vonatkozású kérdésekre, és a mindenható sta-tisztika alapján kimutatják, hogy egyes tiszán-tuli városokban több földje van a református, mint a római papnak. Csakhogy ennek a sta-tisztikai könyvnek ki van tépve néhány lapja, bizonyára azért nem idézik, hogy pl. az egri főkáptalan birtoka: 89.953 hold, a kalocsai ér-sekségé 65.509, a veszprémi püspökségé 52.137 hold és így tovább a zirci apátság 46 ezer, az egri érsekség negyvenezer, a már szegényebb

pécsi káptalan 19.208, a még szegényebb tiha-nyi apátság 17.205 holdján túl a csak néhány ezer holdas székesfehérvári püspökségig. Hol-tott nem is oly kicsiny az az egyházi gazdaság, 329 egyházi kézben 890.000 hold föld. Ennél az egészen az aesopusi mesék ravasz hősének módszerére valló érvelésnél egészségesebb a maga nyílt és brutális módján a szocialistáké, akik így irnak: „hogya nagygyűlés mit izen a dúsgazdagoknak és az „intelligenciának“, az nem tartozik ránk. Talán a református egyház „ráimádkozása“ folytán belecsap az istennyila a hitetlen trösztökbe és a nemzet gerincébe, de hogy miért izengetnek nekünk szakszerve-zeteknek, azt nem értjük. Annyit talán még egy református pap is tudhatna a közzgazdasá-gtanból és a társadalompolitikai tudományból, hogy a kapitalizmus fütyül minden egyház hangos szavára és nem fél attól sem, hogy Krisztus mindig az erőtlének pártján van.“ Annyi élettapasztalata is lehetne a 20 század egy református papjának, hogy a zsandár és szolgabíró hatalma erősebben védi a kapitaliz-must az erőtlének ellen, mint Krisztus az erőtlének az erősek ellen. Mit keverik hát a szakszervezeteket felekezeti korpájukba? Vagy azt akarják, hogy a munkásság hátat fordítson az egyháznak? Ezt könnyen megkaphatják.“ Ez a történelmi materializmus világos beszéde a munkások nyelvén. Bizony sem a fekete vi-lág, mely mindent vissza akar fordítani a kö-zépkorba, sem a vörös világ, mely mindent felgyujtana, amit nem őriz a „szolgabíró“, nem tudja megtalálni a helyes utat. Ezért üzen az evangéliumi keresztyénség újra s újra, mert ez az egyetlen út és lehetőség előre. Róma azt az egyetlen út és lehetőség előre. Róma azt mondja nekik: tulsokat tanultatok, ez a ve-szedelem. Mi azt üzenjük: tulkeveset tanulta-tok és ez még nagyobb veszedelem. A tudo-mány hatalom, de nem a féltudás, mert ez még a tudatlanságnál is rosszabb. Ref. Figyelő.

— **Fiatall református leány.** tisztviselő csa-ládból ajánlkozik vidékre háziasszony táma-szául, esetleg betegápolóul, főleg lelkészi háznál, idősebb házaspárhoz. Háztartásban jártas, tanult varrónő. Megkeresések a Losonci Református Leánykör címére (Losonc, Nagybég u. 3.) kül-dendők.

Pályázat. A vajkovcei, tarcavajkóczi ref. egyházközség szlovák tannyelvű iskolájának ugyanaz szervezett II. tanítói állására a pályá-zati határidő 1931 dec. 10-ig meghosszabították. A pályázat teljes egészében olvasható a 42. számban.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni "egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA

rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA - BANK

Központ : Bratislava.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Fiókok : Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Elektro-Rádió

Glanz és Szokor Vázhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók, Helyfelszerelési cikkek
párok — állandó raktára.

Ref. Lelkészi Hivatal

Komárno

részletfizetési feltételek.

Magdalenaei Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Érdeklődés: a közeli újságosoknál, a telegr. v. Košiciach jg 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” Verké Kapușany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a císcseri lelkészli hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A szolidaritás egyik formája.

Az álló tóba a lelkiismeret egyik embere beledobott egy követ, vagy így is mondhatnám: angyalszárnyával megérintette a Bethesdát és a tó kezd buzogni, hullámgyűrű hullámgyűrűt ér. A kő neve: szolidaritás, ami nincs meg közöttünk. A lelkiismeret embere, amikor a követ az álló tóba beledobta, így kiáltott fel: ha az a szolidaritás olyan erős volna közöttünk, mint ez a kő, akkor senki se volna, aki az özvegyeink alamizsnájához ne nyujtana egy morzsát s meg ne fizetné azt a csekély hozzájárulást. A bedobott kő nyomán az első hullámgyűrűt az én lelkeim fodrozta. Azt mondtam: ha szolidaritás volna egyházunkban, úgy összefognánk a lábrakapott fegyelméletlenség letörésében, mint az első keresztyének, vagy mint eleink és ezzel az egy akarattal a gonoszt, mely közöttünk jár és református egyházunkat szégyenbe hozta, el tudnánk tiporni. Jöttek a többi hullámgyűrűk. Kiemelkedő azok között egy fiatal lelkészársunktól származó, aki szintén sürgette a becsületes, igaz lelki fegyelméletet, de ezzel egyidejűleg a keresztyén és református öntudatra ébredésünket is. Tökéletes igazsága van, a kettő úgy együtt jár, mint az egészséges testben jár egészséges lélek. Tisztaiban vagyok azzal, hogy száz és ezer cikk ott van még a lelkek mélyén és hogy a tó mozdulását minden, az anyaszentegyházunk boldogabb jövőjét óhajtók örömmel szemlélik. Mi volna abból, Istenem, ha minden kézben ott volna az Isten vesszője, vagy minden vállon az angyal szárnya, hogy meg tudnánk mozdtani ezt a most gyilkos miazmákat lehelő Bethesdát. Tovább fonom azért a szolidaritás gonddolátát, hátha ez az Ariadne fonal is egyik kivezetőnk lehet a Labirintusunkból.

A multkoriban egy szomorú körlevelet tettem közzé, mely nem kevesebbről szökött, mint arról, hogy azok, akik azt hiszik, hogy államgárságuk, illetve szökölati éveiknek beszámítása *kegyelmi* uton megvalósítható, tegyenek le immár minden reményről. Ime a Dante poklának a felirata! Ilyen szerencsétlen lelkésztestvérünk van közöttünk: 30-40. Az hát a kérdés: van-e nálunk szolidaritás a tekintetben, hogy ezeknek a sebeire valamilyen orvosságot nyujthatnánk? Mert ha e tengödő és vergödő lelkésztestvéreink sorsát is részvétlenül nézzük, akkor igazán nincs közöttünk *testvéri szolidaritás!* Valaki már megérintette angyalszárnyával a vizet, jövök utána én is. Én is felajánlom e célra lelkészli jövedelmem 2 %-át havonta fizetve. De ha igazi szolidaritás van közöttünk: *senki* se maradjon el.

Nem nehéz kiszámítani, hogy ha a lelkészek jövedelmük 2%-át felajánlják és kivétel nélkül megfizetik, olyan tekintélyes összeg jöhet össze, hogy szenvedő lelkésztestvéreink inségét legalább évi 3000—4000 koronával enyhitethetjük, a gyermekekkel megáldottakét pedig még többel is. Az az elgondolásom, hogy minden egyházmegye, — de mihamar — tartson lelkészértelmeget és ahogyan az első Pünkösztör volt: legyünk mindnyájan egy értelemmel és egy akarattal együtt és a pünkösztör szél zugása közben ki kell mondani: hogy minden lelkész *jövedelmének* 2 %-át (helyi jövedelem és kongrua a nevelési járuléék nélkül) havi előleges részletekben beküldi az egyházmegye pénztárába, az egyházmegyei pénztárnokok pedig az Egyetemes Konvent pénztárába. Az így begyűlt összegek azután ezeknek a lelkészeknek, akikről bizonyára nyilvántartás van vezetve— min-

den hónap elején elküldetnek. Ha érezzük a szolidaritás szentségét, nem is kellene ezekről vitatkozni, hanem azonnal cselekedni. Valaki leköszölte most az erdélyi reformátusok deklarációját. Annak egyik pontja éppen ez: a speciális segítség. Ha valaha össze kellett fognunk, úgy annak most van itt az ideje.

Galileabeli férfiak, mit állotok itt nézván a menybe? Az a Jézus, aki felviteték tőletek a menybe, aképpen jön el, a miképpen láttátok őt felmenni a menybe," (Cselek: I. 11.) A Krisztus visszaérkezése: a minden szívből származó jó cselekedet!

Péter Mihály.

Egy kis önvizsgálat.

— A máramarosugoccai lelkész és tanító-testület elnöki megnyitója. — Irtá: *Isaák Imre* técsői lelkész.

Nehéz időket élünk. A világ arculata sötét és fájdalmas. És ha arra gondolok, hogy a világ arculatának alakulásáért *felelősek vagyunk* mi is s éppen a *mi* speciális feladatunk most a világ arculatának mosolygóvá és boldoggá való visszaváltoztatása, szinte arra a megállapításra kell jutnom, hogy erőnket felülmuló kötelesség vár ránk. Ha azonban a Pál apostol ama kijelentésére nézek, amely szerint *mindenre van erőm a Krisztus Jézus által, aki engem megerősít*, akkor mégis csak megnyugvással és bizalommal tekintek a jövőre, mert olyan Urat szolgállok. Aki velem van ebben a nehéz időben is és mutat nekem kivezető utat a khaoszból, mutat megoldási lehetőségeket a válság leküzdésére.

Ez az ut az *önvizsgálat* útja.

Ha igaz az a definíció, hogy az egyház annyira felel meg céljának, amennyire ki tudja ragyogtatni a Krisztust a világba, akkor annak a megállapításnak is igaznak kell lennie, hogy miután az egyház a maga lelkészeiben és tanítóiban, illetőleg azoknak életében és munkáiban mutatja magát a világ felé, kifelé — az egyház *annyiban felel meg földi céljának, amennyire kiragyogtatják lelkészei és tanítói az ő Urakat, a Jézus Krisztust, a reájuk bizottak szívébe.*

Szellemi és anyagi válság korát éljük.

Fel kell tennünk a kérdést: mennyiben vagyunk felelősek a válságért s ezt kell rá felelnünk, ha igazak akarunk maradni Isten előtt és a saját lelkiismeretünk előtt: annyiban, hogy a szellemi és anyagi válság leküzdésére egyedül alkalmas *szeretetet*, vagy a ma nyelvén *emberi szolidaritást* nem áptuk az emberi társadalomban, a reánk bizottakban úgy, amint kellett volna, de még Testületünk életében sem engedünk, ennek a szívet megszentelő, életet értékesebbé tevő nagy hatótényezőnek kellő teret. Mondjuk meg őszintén, hogy köztünk

sincs meg a szeretetnek, a szolidaritásnak az a foka, amelynek elhívottságunknál és az emberiségnek és nemzetünknek teendő szent szolgálatunknál fogva meg kellene lennie. Pedig *éppen elég okunk van rá, hogy legalább mi szeresük egymást és mi legyünk szolidárisak* s ne engedjük meg magunknak a szervezetlenség, a fegyelmezetlenség miatti széthúzás luxusát.

Milyen sebeink vannak! Csoda, hogy el nem véreztünk még azokon keresztül.

Református anyaszentegyházunk a kongrua, mi pedig az állampolgárság és a meg nem becsültség modern keresztfáján vonagluck.

Anyaszentegyházunkat feltétlenül bénítja re-pülni akarásában az állami támogatásnak az a módja, amely szerint az államsegély legtöbbször a váltakozó kormányrezsimek jókedve szerint igazodhat. Egy kis eltolódás a napi politikában *balra* és az államsegély Damokles-kardja szívünket döfheti át. Függetleníteni kell az egyházat az államtól úgy, hogy az állam adja ki *nekünk is* ingatlanokban a biztos fentartó alapot, az ugynevezett vallási alapot. Addig pedig hangsúlyoznunk kell állandóan, hogy *csak türt állapot ez a mai, mert az egyház szolgálatra hivatott ugyan, de nem szolgaságra!*

A mi állampolgársági és fizetésrendezési ügyünket sem nevezhetjük egyébbnek, mint *modern keresztrefeszítetttségnek*. Ha enyhítették is a Lex Dérer-rel a hontalanság bizonytalanságán és ha komoly helyről látunk is már jeleket arra, hogy lelkészi karunkat ki akarják vonni végre a bizonytalanság farkasverméből, amelybe önhibáján kívül került, az állampolgárság elnyerése után bekövetkező *„fizetésrendezés”*-sel megint olyan mély nyomorba taszítanak vissza, hogy az már a koldusbottal egyenlő.

Az állampolgárság hiánya miatt egyetlen lelkészt sem lett volna szabad anyagilag hátrányos helyzetbe hozni. Hát tehetünk mi arról, hogy a régi állampolgársági és illetőségi törvényt annak idején az arra illetékesek nem az osztrák rendszer szent bürokratizmusa szerint alkalmazták és hajtották végre? Hiszen a református lelkészt *érvényben levő* törvények szerint a községi képviselőtestületi tagokat is magában foglaló egész község hívta vagy választotta meg életfogytiglanra lelkészévé és biztosította e ténnyel az illetőség legfontosabb kellékéről, arról, hogy az illetőnek lesz ott megélhetősége s ezzel tulajdonképpen megtörtént a község kötelékébe való kifejezett *bekérezkedés* (a pályázattal) és *felvétel* is (a megválasztás tényével). Miért kellett hát őket ezek miatt zaklatni, hontalanná tenni? S ha már egyszer *„méltónak”* bizonyult az a lelkész az állampolgárságra, miért kell azt a *„dáván”* (hivatalos működésért járó adón) kívül még külön ötven-hatvan ezer korona büntetésre is ítélni azáltal, hogy az állampolgársági *eskü letétele előtt időre* nem adnak neki egy fillér államsegélyt

sem és még harminc-negyven szolgálati éve is elvész a nyugdíj és kongrua szempontjából? És miért kell azzal sujtani, hogy ha addig kapott kongruát jóhiszeműen, azt fizesse vissza az államnak? Bocsánatot kell kérnünk azért az erős, de igaz szóért, amit erre az eljárásra mondani kénytelenek vagyunk: *ez az állampolgárság a szegénysorsban élő református lelkészeknek elbírhatatlanul drága!* Az államfordulat itt kelt állampolgársági törvény szerint, akár nem, nem emberies dolog kivenni a kenyeret a szájából, kiútni a könyvet a gyermekei kezéből, elvenni azt, amit már megkapott és régen elköltött. *Felemelt fölül mondom: a református lelkész, mint a multban, most is kész elhordozni a tiszt szegénység keresztjét, de többé nem ítéhető a mai szociálisan gondolkozó világban, egy demokratikus köztársaságban arra, hogy erre a keresztre rá is feszítsék!* Mikor ebben az államban az állam érdekei ellen törő kommunista munkanélküli is kap segítyt, nem szabad a lelkészi karnak némán eltűrni azt, hogy az ő munkáját meg ne honorálja az az állam, amelynek polgári rendjéért, lelki arculatának kialakulásáért éppen a lelkifegyverekkel vitézkedő lelkészi kar dolgozik a legönzettelenebbül.

Fizetésünknek 9000 koronában való „maximálása” miatt is sok panasz hangzott már el, sajnos eredmény nélkül. Innen is ki kell jelentenünk, ha nem sok is a remény a meghallgattatásra, hogy a természetben kapott szolgáltatások egyre súlyedő értéke miatt a végrehajtási utasítás, illetőleg a kongruatörvény módosítását kell illetékes helyen szorgalmaznunk.

Az állami tisztviselők, a tanítók s köztük a mi államsegélyes tanítóink is, kaptak az államtól egy tekintélyes ajándékot, a 13-ik havi fizetést, amit karácsonyi ajándéknak is neveznek. Örülünk annak, hogy a mi tanítóinkat is felvették a jutalmazottak közé, de szomoruan kell megállapítanunk, hogy a jövő évi költségvetés keretében sem történt gondoskodás arról, hogy a szintén államsegélyes lelkészek is hozzájuszanak csekély fizetésünknek ezzel a 13-ik havi ajándékkal való megjavításához. Az egyenlő elbánás elvének megsértése nélkül semmi okot sem lehet felhozni arra, hogy miért hagyták ki ebből a családost, kisfizetesű lelkészeket. *Mozgalmat kell indítanunk még a költségvetés parlamenti tárgyalása előtt és minden követ meg kell mozdítanunk, hogy mi is részesedjünk az állam ajándékában.* Hiszen a mi hűveink is fizetik azt az adót, amelyből ez az ajándék kikerül. És a mi munkánkat sem szabad annyira lebecsülni, hogy egyáltalán tudomást se vegyenek rólunk a költségvetés említett tételének beállításánál.

Ime, a sebeink közül néhány! De nem elég a sebeket csak mutogatni, a gyógyulásra is törekedni kell, mégpedig az előtünk fekvő példák utmutatása szerint. Ha az önvizsgálat tüdőre azt mutatja, hogy szétzúllott nyáj vagyunk,

amely szerveztlensége miatt szenvedte eddigelé a legtöbb háttérbe szorítást, akkor a szolidaritás parancsolta első kötelesség egy erős szervezet megeremítése és annak keretében a bajok orvoslásának a megkeresése.

Ne mondja azt a hivatalos egyház, hogy nincsen szükség ilyen szervezetre és hogy nem szabad a hivatalos egyház „megkerülésével” cselekedni a lelkészek és tanítók egzisztenciális dolgaiban, mert ez az elv már régen keresztül van törve. A tanító testvéreknek régen megvan a nagyon eredményesen működő egyesületük, ez az egyik áttörés. Mikor állampolgársági és egyéb ügyekben annyira magára maradt a lelkészi kar, akkor a lelkészegyesületi mozgalomnak olyan kemény ellenzője, Czinke István volt konventi elnökünk is kiadta a jelszót, hogy ki-ki maga intézze a maga ügyét úgy, ahogy tudja. Ez a második áttörés.

De mit is ártana egy jó Lelkészegylet? Vajjon a magyarországi ORLE ellen kinek lehet kifogása? Mikor éppen az egyetemes konventi elnök annak kiváló vezére? *Merem állítani, hogy mi is meg tudjuk találni a módját annak, hogy a megalakítandó ORLE minden tekintetben szervesen az egyetemes egyház érdekeit szolgálja amellet, hogy a lelkészi kar érdekeiért is harcol.*

Az önvizsgálat tükrébe tekintve, ime az első, amit észrevesz a figyelmes, gondolkodó ember az, hogy *hogyan szükséges megszervezni végre az Országos Lelkész Egyesületet!* Nem kényszerítve senkit, önkéntesen beálló harcosokkal. Egy ilyen egyesület sokkal könnyebben mozoghat akár a kongrua, akár az állampolgárság, akár más egzisztenciális kérdésben, mert a szolidaritás, a testvéri szeretet lesz benne az átfogó erő. Hiszem azt, hogy az önkéntes tagokból rekrutálódó ORLE a szolidaritást s az abban rejlő szeretet erőt olyan magas fokra emeli köztünk, hogy abból egyetemes egyházunkra is áldás fakad.

Az önvizsgálat további során azt is észre kell vennünk, hogy hivatalos egyházi hatóságainknak a fokozottabb belmissziói munkára és a beretkei árvaházunk támogatására vonatkozó rendelkezései nem találnak kellő megértésre sokunk részéről. Pedig a belmissziót az idő parancsolja, az árvaház meg édes mindnyájunké.

Az egyházépítő munkából különösen a gyermekekkel és az ifjakkal való foglalkozást tartom nélkülözhetetlennek.

Gyermekek keresztes-hadjáratot kell indítanunk, hogy a jövőben a miénk legyen a most kezeink alatt felnövekedő nemzedék. Lehetetlen észre nem vennünk, hogy hitetlen tanítók és még hitlenebb vörös agitátorok már a gyermeki lélek után is kinyújtják kezeiket, hogy azt a mai világrend és legfőbbképpen a vallás ellenségeivé neveljék. Szigoruan vett hitoktatás, vasárnapi iskola és gyermek isteni tisztelet szükséges ahhoz, hogy gyermekeinket megtarthassuk. A vasárnapi iskola elsősorban ott nél-

külözetellen, ahol a hitoktatás nem a mi portákon történik. Ahol a hitoktatás lelkiismeretes, hívő kezekben van, ott a külön gyermek istentiszteleteket ajánlom, amelyeken a gyermekek nyelvén hirdetett Igének csodálatos hatásait tapasztalhatjuk majd. *Meg kell találnunk a gyermekeket, hogy ne az utca, ne a bűn találja meg! Aki előbb találja meg, azé lesz.* Az így megtalált gyermek ifjává serdült korban sem válik hűtlenné egyházához, Krisztusához, kivált ha majd még akkor is foglalkozunk vele.

A kánonika vizitációba több élet kell és több szigorúság úgy a vezetőkkel, mint a vezetettekkel szemben. Ne az obligát kacsasült és töltöttkáposzta legyen a fénypontja az egyházlátogatásnak — bár Tiszteletes Asszonyainkat illesse a legőszintébb elismerés a kitűnő testi táplálékokért, — hanem a szigoruan vett ellenőrzése a szellemi és anyagi helyzetnek a lelkész, tanító és gyülekezet egymáshoz való viszonyának, mert sok esetben az egyházlátogató bizottság csirájában elfojthatna később nagyra nőző bajokat és lobogásra gyujthatna áldozatra kész sziveket, ha erre fektetné a súlyt. És mert az evangélium egyháza vagyunk, legyen az egyházlátogatás alkalom az ébresztésre az Ige által és a bizonyágtevésre a bizottság tagjai által. A kánonika vizitációnak az érkezés pillanatától a bucsukézsorításig olyan atmoszférában kell lefolynia, hogy az üditsen, friss, égi atmoszférából való levegőt hozzon, felemeljen. Némely helyen olyan anekdotázó modorban történik meg az egész látogatás, hogy kurátor uramék még talán meg is csóválják felette a fejüket. Nem akarnék nagyképűséget, de megkivánom feltétlenül a dolog komolyanvételét.

Ugyszólván minden lelkésztestület és egyházmegye kötelezőleg elhatározta már, hogy *árvaházunkat* úgy a lelkészek és tanítók, mint az egyházközségek előre meghatározott összeggel támogassák, hogy az is képes legyen szilárd költségvetéssel dolgozni, csak mi hangoztatjuk azt mind untalan, hogy nem lehet kényszerítő határozatot hozni az árvaház támogatására. Másutt lehet, mégpedig eredményesen, nálunk nem lehet. Miért? Mert nem akarjuk. Pedig ha a rossz példa ragadós, akkor a jó példa is az. A jó példát nekünk kell megmutatni. Nem gondolok én a nehéz anyagi helyzetben levőket súlyos megpróbáltatás elé állító összegre, hanem csak arra, hogy testületünk minden tagja kötelezze magát évi 30 korona fizetésére, az egyházközségeket pedig utasítsa az egyházmegye lelkenként 10 filléres évi hozzájárulásra és már megindulna az árvaház fennállásának biztos alapra való helyezése. Ez nem azt jelentené, hogy többet nem kell adni, hanem azt jelentené, hogy a minimumnak a megadása kötelesség. Úgy örülnék, Testvéreim, ha ennél a kérdésnél nem *le*, hanem *felszavaznátok*, azaz azt mondanátok ki, hogy a fizetendő összegeket magasabbra kell venni.

Az *önvizsgálat tükréből* még egy fájó eset néz felénk nagy szomorúságot keltve a szivekben. Meghalt a bibliai kort megért hű szolgatársunk, Szabó József. Özvegye nagy szegénységben maradt. Esperesünkhöz és hozzám fordult segítséget kérő szóval. Nem tud a kegyeleti időre a beszolgáló lelkésznek fizetést biztosítani. Esperesünk körlevélben szólított fel bennünket arra, hogy egyenként szálljunk ki oda s végezzük el a szükséges szent szolgálatakat. Eszembe jut, hogy milyen áldás lett volna az özvegyre, ha megalkottuk volna a nemrég indítványozott *segélyegyletet*, most nem kellene szegény özvegynek siránkozva kérni. Bizony nagy hiba volt az indítvány leszavazása és sok özvegy fog még a mi generációnkra szomorú sóhajtasok közben rágondolni, hogy miért is voltunk olyan szűkkeblűek és makacsok s talán éppen a mi özvegyünk lesz majd az első siránkozó. De ne rekrimináljunk, hanem siesünk a segítségére jobb hazába tért társunk özvegyének úgy, hogy az egyenkénti megjelenés helyett, amely sokunkra nézve sokszor teljes lehetlenség lenne, fizessünk be mi, fejenként 50 koronát testületünk pénztárába a beszolgáló lelkész díjazására.

Végzem elnöki megnyitómát. Felsőbb egyházi hatóságaink törvény kényszerével készülnek az egyházépitő munkára rászorítani azokat a lelkészeket, akik — állítólag — be sem akarják bocsátani gyülekezetükbe a belmisszió hivatott és hivatalos munkásait. Szinte hihetetlenül hangzik, hogy vannak lelkészek, akiket kényszeríteni kell az idők jelének megértésére. Vigyázzanak az ilyenek, mert ha nem megy be gyülekezetükbe a hivatalos egyház belmissziói csapata, majd bemennek a szektáriusok és már benn is vannak az Istent tagadók, a hitetlenek s azok nem kérdezik meg a lelkészt, hogy szabad-é. Engedje remélem a Testület, hogy ilyen kényszerre nem lesz szükség és a mai önvizsgálat merteremti bennünk az elhatározást: dolgozni fogunk szeretettel és szolidárisan Anyaszentegyházunkért és önmagunkért!

Aból indultam ki, hogy a világ arculatát a mi kötelességünk visszaformálni krisztusivá. Az önvizsgálat azt mutatja, hogy előbb a magunk arcát kell megváltoztatnunk. Legyen a mai nap lelki magujhodásunk kezdete, lelki orcánk megújulásának kiinduló pontja.

A csehtestvér egyház

nagy ünnepek keretében ülte e napokban II. József türelmi rendeletének 150. éves jubileumát. A fehérhegyi csata után 1620-tól egész 1781-ig, tehát 161 évre megfosztották Csehországot mindenféle politikai és vallásszabadságtól. Sorsukat nem enyhítette sem a nikolsburgi (1621) sem a linczi (1645) béke. A veszt-

fáliai béke (1648) is csak a jobbagyság szabad költözködési jogát biztosította. A türelmi ren-
delet tehát megváltás volt számukra, mert ha
módot nyújtott arra, hogy a szétszórt csontok
megelevenedjenek s megkezdjék fejlődésüket.

A porból való újraéledés ezen jubileumát
nagy örömmel és hálás emlékezettel ünnepelte
meg az egész egyház. Minden gyülekezetben
tartottak jubileumi emlékünnepeket, a szomszéd
lelkészek közreműködésével. A központi főün-
nep október 11—13-ig tartatott Prágában, ame-
lyen az egyház vezető férfiai tartottak előadá-
sokat és istentiszteleteket.

Kegyeletük halálját azzal igyekeztek leróni,
hogy nagy jubileumi emlékalapot létesítettek,
amelynek kamataiból a szegény egyházakat
fogják segíyezni. Ez az alap jelenleg 606.511 50
korona. De erősen biznak benne, hogy sikerül
kikerekíteniök legalább 1.000.000. koronára. A
Csehtestvér egyház összes adófizetőinek száma
jelenleg valamivel több, mint 47.000; ebből
eddig még csak 374 adományozott; tehát egy
adakozóra kereken: 1610 korona esik. A lel-
készek és segédlelkészek száma: 152; ebből
51 adományozott 51.260 koronát, tehát átlagban
véve egy lelkészre 1000 korona jut. Ezen kívül
adományozott 1 katonai lelkész 1000 koronát
és 5 egyetemi theol. tanár 9000 koronát.

Az egyház hivatalos lapja a „Český bratr”
októberi száma majdnem teljesen ezen jubile-
umnak van szentelve. Többek között közölte
azt a körlevelet is, amelyet a zsinati választ-
mány intézett az összes gyülekezetekhez. A
körlevél a történelmi multra való visszapi-
llantás után ezeket mondja: „Kérdezze meg min-
denki önmagát: Ohajtozom-e az atyák igazi
öröksége után? Szívemen fekszik-e az, hogy
az egyház, amely örzi ezt az örökséget, és
amelyhez én is tartozom, éljen, virágozzon és
előhaladjon, vagy nem törődöm vele?” „Emlé-
kezzünk arra, hogy az egyházakat mi magunk
alkotjuk. Ne azt kérdezzük tehát, hogy mi hasz-
nom van nekem az egyházból, hanem első
sorban azt, hogy mi haszna van az egyháznak
én belőlem?” „Atyáink szabad elhatározásuk-
ból, örömmel fogadták el ezt az örökséget. Mi
kötelesek vagyunk azt védeni és fejleszteni!”
„Oh bár csak ez az emlékezet felébresztené és
felrázná a mi sziveinket is, hogy mindenkor
készek legyünk azt elvégezni, aminek elvégzé-
sére nekünk adatott s aminek elvégzésére el-
kötelez minket.” „Ne feledkezzünk meg hitünk-
ről népünkhöz és a hazánkhoz való viszonyunk-
ban sem. Keressük azokat, de szeretetünk
legyen alárendelve az Isten szeretetének, a
minden nép és nemzetség iránti szeretet és
igazságosság lelkületének. Ha részt veszünk a
különböző politikai nemzetiségi, vagy más or-
ganizációban, illik nekünk ott is érvényesíteni
a mi csehtestvériségünkét. Az egyház nem azo-
nosodhatik semmiféle párttal, semmiféle orga-

nizációval. De tagjainak mindenike, ott, ahol
valami kötelezettsége van, köteles azt, mint
csehtestvér, tisztelettel, lelkiismeretesen és a
maga vallásos meggyőződése szerint végezni.
Nem végezhetünk másokkal együtt semmiféle
olyan munkát, amely alacsony célokat tűz ma-
ga elé, vagy pedig a hamis utak kihasználására
terekszik. A csehtestvérenek nemcsak vágyakoz-
nia kell a nemzetiségek közötti béke, a lefegy-
verezés és a háborúk kiküszöbölése után, ha-
nem igenis együtt kell dolgoznia másokkal ezen
nagy célok elérésére.” „Legyünk az Irásnak
szorgalmasabb olvasói.” „Ujítsátok fel házi kö-
rötökben a családi áhitatosságokat.” „Törődje-
tek gyermekeitek vallásos nevelésével!” „Ne
csak gyermekeiteket küldjétek állandóan a temp-
lomba, hanem hozzátok őket magatokkal.” „Ne
mondjatok le arról a nagy ajándékról, amely
a vasárnap: a pihenés és az Isten keresés napja
által adatott néktek. Ne áltassátok magatokat
azzal, hogy egyéb elfoglaltságotok van. Hát
van-e nekünk vasárnap nagyobb kötelezettsé-
günk annál, mint hogy összegyülekezzünk az
Isten házában?” „A hitéletet egyház nélkül
fenntartani nem lehet.” „Egy gyülekezet nem
virágozhat akkor, ha az egész pusztul. Egy test-
rész nem lehet egészséges akkor, ha a többi
beteg.” „Az a vallás, a mely nem kíván áldo-
zatot és önmegtartóztatást, vagy csak ellenzi is
az áldozatot: helytelen, erőtelen és örömtelen
vallás.” „Az olcsó hitnek nincs súlya és vonzó-
ereje.” „A félig elvégzett munka nem állhat
meg azon korszakokban, amelyek reánk kö-
vetkeznek”.

Igaz, hívő keresztyén és az életből az Életre
vonatkozó gondolatok ezek s méltók a meg-
szívlelésre mi nállunk is! —y—

Könyvismertetés.

Református vallástani kézikönyv. Írták
Soós Károly és Kovács Alajos. Egyházható-
sággal jóváhagyva. Kiadta a Szlovák tanárok
könyvkiadóvállalata (Akadémia) Pozsony. Kis
16°, 196 és 6 l. Ára 9.60 Kč. A komáromi egy-
házmegye előbbi hivatalos hittankönyve ellen
méltán történt kifogás. Épen ezért nagy körül-
tekintéssel készült el ez a mostani kiadás, mely
dicséretre méltóan használt fel úgy az alakjá-
ban, mint a tartalma néhány részénél gyakor-
latilag jónak bizonyult ujitásokat. Egy kötetben,
latilag jónak bizonyult ujitásokat. Egy kötetben,
egész vászonba kötve, adja az elemi iskola
I-VIII osztályának anyagát s miután a polgári
iskolák, a 3 osztályukkal, az eleminek folyta-
tásai, így ebben a hittankönyvben meg van a
polgári iskolák hittananyaga is. Ujitás benne a
tanterv közlése, a régi illemszabályok felújítása
stb. Különösen nagy gond fordított a biblia-
történetekre, melyek a legszebb része a hittan-
könyvnek. Egyébként a hittanításon kívül
azt a célt is látszik szolgálni ez a mű, hogy

otthon a család is olvassa, hogy a tanulás befejezte után se dobják el, hanem téli esteiken s vasárnap délután olvasgassa a ház népe. Ez a hittankönyv a család könyve is akar lenni. Elismeréssel kell megemlékezni arról, hogy a bibliaismertetés elég bő s ügyes felhasználás esetén nagyban megkönnyítheti szent könyvünk megismerését. A történeti rész már egészen a napjainkig veszi fel az Anyaszentegyház életének történetét. Sőt kitér a modern, belmissziós munkák ismertetésére is. — Hibát lehet minden könyvben találni. Kár ennél a kissé zavaró sajtóhibák mellett az, hogy nem használtatott ki még több nyomdatechnikai lehetőség a kiemelésre, a betűn át való szemléltetésre. A rövidesen várható második kiadásban nem lesz kár néhány kérdést is átdolgozni (pl. a hittani részben). Az utódállamok ref. hittankönyvirodalma két irányban igyekszik pótolni az elmúlt idők mulasztásait: 1. A Bibliához akar elvezetni a hittantanítás, hogy már az elemi iskolában a kezébe vegye a gyermek a könyvek könyvét. Így már az elemi felsőbb osztályaiban csak *vezérfonál a hittankönyv* (bibliatörténeti és hités erkölcsstani tárgyaknál), amivel a hitoktató a gyermek lelkét beszövi, az itt már az iskolában és otthon olvasott Istenigéje: hogy is lennénk másképp ismét bibliás Egyházzá? A 2-ik fejlődési irány az elvi tiszta kálvinista öntudatra nevelés. Persze nem a pápistát kicsinyelő negatívumokkal, hanem az apologetikusan kiképzett öntudatos hit által, mely az Egyház élő, bibliás adakozó tagjává teszi. Ez utóbbinál a Heidelbergi Kátéhoz tér vissza az elemista hittankönyv már mindenütt (klasszikus és gyönyörű példa erre a jugoszláviai ref. magyar hittankönyv). Az előbbi ponttal kapcsolatban a Soós-Kovács hittankönyve hálásan felhasználható és dicséretes haladást mutat fel. Az utóbbinál még egy kis pótlásra szorul majd. Persze hiába a legjobb hittankönyv is ottan, ahol favágó munkát végeznek a hittanórán. Ha a tanító, vagy lelkész beszédéből, magyarázatából, feleltetéséből, hittanórai viselkedéséből nem veszi ki az a gyerek (aki jobb és finomabb kritikusként, mint a körlelkész, vagy a tanfelügyelő) hogy mi *hisszük* azt, amiről szó van, hogy a Bibliát olvasva selymesebb lesz a hangunk, hogy mi magunk is a kegyelemnek köszönhetünk mindent, hogy a Jézusban növekedő az életünk... akkor a hittantanításnak abszolúte semmi eredménye sem lesz. Tessék megkérdezni a mai 30 éveseket, hogy mit tudnak az elemiben tanult hittanból? A hittant-tanítón mulik itten minden. Lehet áldott eszköze a Léleknek és lehet a megbocsáthatatlan bűnnek hordozója. Az Ur tehet csodákat. De úgy jelentette ki és azt tapasztaljuk, hogy a hívő, tehát alkalmas eszközök által dolgozik. Ennek a nagy szereffel és dicséretes eredménnyel elkészített hittankönyvnek a komáromi egyházmegye területeére való bevezetését elrendelte a közgyűlés.

A könyv kiállítása az iskolakönyveknél szokatlanul erős és izléses. Tiszták a kliséi. Különösen szép a (francia eredeti utáni) Kálvin kén.
G. Z.

H I R E K

— **Az oldalfalai** (1674-ben még Szentlélek volt a község neve) református leányegyház új templomának felavatása november 1-én ment végbe. Tündöklő őszi napsütésben, harangzúgás, a „grádicok énekének” hangjai mellett vonult fel a gyülekezet az ősi templom hegyre, ahol a régi, talán már a legutolsó „paticsfalu” templom helyére a régi toronyhoz építette szép kis fehér új templomát az oldalfalai gyülekezet kb. 57 ezer kor. költséggel. A felavatási szertartást: Kövér Árpád tornalljai, Bácsy Gyula beretkei és Kardos Lajos az anyaegyházbeli (bejei) lelkészek végezték. A lélekemelő ünnepen nagy számban jelent meg a közel és távolabbi vidék református népe.

— **„Református Keresztyén Dogmatika”** címen, mintegy 20 ivre tervezett terjedelemben szándékozik kiadni újabb munkáját *dr. Tavaszy Sándor*, a kolozsvári theol. fakultás professzora. A mű ára előfizetőknek: 200 lei s előjegyezhető az „Ifju Erdély” kiadóhivatalánál Cluj—Kolozsvár (Ref. Theologia.)

— **Reformációi ünnepség Bátyuban.** A bátyui református egyházban november 1-én, reformációi ünnepélyt tartottak. Kezdődött gyülekezeti énekkel: „Erős várunk nekünk az Isten.” Imádkozott: Nyitray Lajos szerzetviallelkész. Majd felhangzott a 100 tagu férfikar ajakán Rossini: „Áldások Istene” c. örökké szép éneke. Ezután Nagy Erzsébet szavalta Porkoláb Gyula: „Luther” c. költeményét. Alkalmi beszédet mondott: Nyitray Béla bátyui lelkész. Énekeltek Nyitray József és Nyitray Izabella, orgonán kísért Nyitray Béla. Ezután ismét szavaltat következett, Tuba Erzsébet szavalta Baja Mihály: „Ki volt Kálvin János” c. költeményét. Nagy hatást ért el a 120 tagu vegyeskar éneke. Nyitray Béla vezetésével. Imádsággal és a XC. szoltár éneklésével ért véget az ünnepség. Az összes bevétel, az énekkar részére vett harmónium árának kifizetésére 2200 Ké. volt.

— **Fiatalfarmátus leány**, tisztviselő családból ajánlkozik vidékre háziasszony támaszául, esetleg betegápolóul, főleg lelkészi háznál, idősebb házaspárhoz. Háztartásban jártas, tanult varrónő. Megkeresések a Losonci Református Leánykör címére (Losonc, Nagybég u. 3.) küldendők.

HIVATALOS RÉSZ

A dunáninnyi református keresztyén egyházkerület püspöki hivatala Pozsony, 1343/1931. szám. **M e g h í v ó** a dunáninnyi református keresztyén egyházkerület 1931. évi rendes közgyűlésére. A gyűlés helye Komárom, Ref. Kollégium. A gyűlés ideje: 1931. december 9—10 (szerda és csütörtök). Szerdán, december 9-én d. e. 9 órai kezdettel **k ö z g y ű l é s**. Ugyanaznap d. u. 3 órai kezdettel **b í r ó s á g i ű l é s**. Másnap dec. 10-én (csütörtök) d. e. 10-órákor ünnepélyes **lelkészavatás**. Pozsony, 1931. XI. 4. Keresztyéni szeretettel:
Az Elnökség.

Reform. keresztyén püspöki hivataltól, Pozsony, 1333/1931. szám. **K ö r l e v é l**. Valamennyi Nagytiszteletű Esperesi és Lelkeszi Hivatalnak! Tisztelettel értesítjük a kerületünkbe tartozó összes lelkésztestvérünket, mint a presbitériumok elnökét, hogy a kerületi tisztújításra leadott szavazatok alapján a következők választottak meg: Főjegyzők: egyházi: Gyalóky László, világi: Gaál Gyula dr. Aljegyzők: egyházi: Sörös Béla, világi: Tóth Sándor dr. Tanácsbírák: egyháziak: Akucs Lajos, Bihary Kálmán, Soós Károly, Gállfy Géza, Sörös Béla, Rácz Elemér, világiak: Tóth Sándor dr., Salamon X. Ferenc dr., Schmidt Imre, Tóthkárolyi Lajos, Nagy Béla dr., Kenessey Kálmán dr. Pozsony, 1931. XI. 13. Keresztyéni szeretettel:
Kerületi Elnökség.

A szlovenszkói tisztáninnyi ref. egyházkerület püspöki hivatala.

Rimaszombat, 1931. November 12. 838/1931. sz. körlevél. **S ű r g ő s!** Tárgy: A losonci theologiai szeminárium segítése, — járulék befizetése. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkeszi Hivatalnak! Folyó hó 11-én meglátogattam, hivatalosan, losonci szemináriumunkat. Két előadási órán voltam jelen. Az egyik órán Sörös Béla theol. igazgató tartott előadást a III. IV. éves theologus ifjaknak, akik az előadási órán mindnyájan jelen voltak. Mózes II. 15. r. 22. 27. versei képezték a taglalás anyagát. Az előadó professzor kitűnő methodusa mellett: Gööz Ferenc theologus szedte ki a prédikáció gondolatait. A másik órán, amelyen az I. és II. év. folyamának mind a 13 növendéke jelen volt, Dr. Magda Sándor tartott előadást a görög filozófiából; az előadás anyagát képezte: Aristoteles általános jellemzése. A növendékek az előadó professzor mesteri előadását jegyzetekkel kísérték. Mind a két előadás alatt kitűnő fegyelem volt tapasztalható. Örömmel hozom látogatásom eredményét a Nagytiszteletű esperes urak és a lelkeszi kar tudomására. De, amidőn ezt teszem, el nem mulaszthatok egy-két megjegyzést. Azt, hogy az igazgató-tanár és az előadó professzor uraknak Anyaszentegyházunk érdekében folytatott nagy, önfeláldozó munkája egyházunk ré-

szeről még mindig nem részesül abban a pártfogásban, amelyet intézetünk méltán megérdemelne. Mert az Igazgató ur panasza szerint is az Egyetemes Konvent határozata értelmében az egyházakra kirótt évi hozzájárulások csak igen kis mértékben folynak be. Felhívom azért egyházkerületem összes egyházait, hogy miután az év vége felé közeledik, úgy a *jelen* évi fentartói járulékot, mint a hátralékokat is minél előbb *pontosan* befizetni el ne mulasszák annál inkább, mert ezeknek a befizetését egyházkerületünk október 14-iki közgyűlése is szigorú felelősség terhe mellett rendelte el. Ha ezidő-szerint még nem is segíthetünk azon a bajon, hogy intézetünk nem a legkifogástalanabb helyiségekben van elhelyezve — amin idővel mindenesetre változtatni kell, — de intézetünk létfenntartásának biztosítása egyenesen *becsületbeli* kötelessége egyházunknak. A járulékok azért f. é. december hó 10 ig Főtiszteletű *Bertók* Béla püspök urhoz (Munkács) okvetlenül beküldendők. Atyafiuiszeretettel: *Péter Mihály* püspök.

Szives tudomásul. Egyházmegyei megbízásból az egyházainkat létérdekében fenyegető közalapi tőke kamat segély tartozások kérdésének tisztázása és a fenyegető veszedelem elhárítása céljából *Pap* József kis-sárosi lelkésszel Budapesten eljárva az illetékes egyházi és pénzügyi főhatóságoknál, addig is, míg ez irányban Egyetemes Konventünk intézkednek, tudván azt, hogy már számos gyülekezetünk megkapta a Csl. Zúčtovaci ústav felszólítását: szives tájékoztatásul szeretettel és tisztelettel közlöm, hogy amint a Csl. Zúčtovaci ústavtól a felszólítás megérkezik, annak a kilüszött határidőn belül az érdekelt egyházak ellentmondjanak az alábbi formában: „Ezen követelést egyházunk nem ismeri el, mert ezen összeg *segély képen* adatott és csak is azzal a kötelezettséggel hogy 32 éven át egyházunk 1 % kamatot tartozik fizetni. A magyarországi Ref. Egyetemes Egyház közalapja adta, amelyhez a mi — ma Csehszlovákiában élő — gyülekezeteink is lélekszám arányában hozzájárultak s így az a Közalap a miénk is volt. Onmagunknak így nem tartozunk. A kérdés tulajdonképeni elintéztése a Magyarországi és a Csehszlovákiai Egyetemes Református Egyházak, illetve a legfőbb hatóságuk a Konvent elintéztése alá tartozik, így tulajdonképen egyházi jogi jellege van s a két Konvent megállapodását és intézkedését bevárni tartozunk.” Kartársi szeretettel:
Patay Károly esperes.

Pályázat. Az ungvári ref. Egyház pályázatot hirdet a megüresedett II. segédlelkészi állására. Javadalom: Lakás, fűtés és havi 1000 Kc. a kongrua beszámításával. Az állás elfoglalásához a Csehszlovák Köztársaság területén szerzett, vagy nosztrifikált érettségi bizonyítvány és állampolg. bizonyítvány szükséges. Pályázati határidő: december 5. Pályázati kérvények Ref. Lelkeszi Hivatal Ungvár címre küldendők.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel. Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA - BANK

Központ : Bratislava.

Fiókok : Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek

— Csillárok — Kerámiák — állandó raktára.

üzemi feltételek.

„Kis Tükör” szerkesztősége

Komárno

értésért felelős: Dr. Magda Sándor.

887 Jókai u. 18.

Novoměstské náměstí, Nagykapos.

posileno feditelstvom pošt. a teleg. v Košiciach g 34.370V-1925.

megbizonyítanom, hogy a krisztusi szeretet csakugyan megtudja menteni ezt a nyomorgó világot és csakis ez tudja megmenteni.

De igazságot és irgalmasságot kell követelnem másoktól is. Le kell lepleznem és fel kell fednem minden hamisságot és bünt. Bátornak és rettenthetetlennek kell lennem még ha börtönbe zárnak és le is fejeznek érte. Vállalom kell a keresztlő Jánosok programját de vállalom kell a sorsát is, mert a Krisztus utját gyávasággal, elnézéssel, megalkuvással, elnézéssel megalkuvással megkésztíteni soha nem lehetett, s ma legkevésbé. Hirdetnem kell a haragvó Isten elkövetkezendő ítéletét, ha meg nem tér ez a vétkes, elfajult nemzedék.

Oda kell kiáltanom az erősekhez és gazdagokhoz, hogy gyakorolják az irgalmasságot, mert csak így fognak ők is irgalmasságot nyerni. A hegyeknek alá kell szállni, hogy a völgyek felemelkedhessenek, hogy az osztályharc helyén megértés és béke legyen.

Amikor látom kell, hogy az apák és fiak szembekerültek egymással: fel kell keresnem az ifjakat, beszélnem kell az apákkal, hogy az apák szíve a fiakhoz, a fiak szíve az apákhoz forduljon, azáltal, hogy mindnyájuk szíve a Krisztus felé fordul.

S ha úgy érzem, hogy mindehhez gyenge, erőtelen vagyok: advent idején leborulok az én Királyom előtt igaz bűnbánattal, őszinte töredelemmel s ezzel a könyörgéssel: Uram, Te aki annyi lelket hódítottál meg már a magad számára, végy birtokodba engem is. És ha elfogadsz a megadénak, küldj el engem is az uttörő, az ösvényegyenesítő munkára. S ha küldesz, adj erőt és adj bátorságot, hogy küldetésemet hűséggel végre is hajthassam országod javára, neved dicsőségére. Uram, én ezzel az imádsággal és ezzel az elszántsággal megyek elibéd, óh fogadj kegyelmesen engem. Szabó Béla.

Szép úri gesztus.

Egyik napilap részletesen megemlékezett róla az elmúlt hetekben, hogy a magyarországi ref. egyház egyetemes konventjének kiküldöttjeképpen Antal Géza dr. dunántúli püspök résztvett a cseh reformátusoknak azon az ünnepélyén, melyet a Türelmi Rendelet 150 éves évfordulója alkalmából tartottak. Bizonyára, midőn azt a rendkívül meleg hangú deklarációt olvasták, amit a cseh reformátusok küldtek a magyarországi ref. egyház egyetemes konventjének elnökségéhez, az itteni ref. egyházunk tagjai közül is sokan voltak, akiknek nagyobbat dobbant a szívük és arra gondoltak, hogy ez a cselekedet rendkívül imponáló, szép úri gesztus volt, amely nekünk csehszlovákiai magyar reformátusoknak is kimondhatatlanul jól esett. Jól esett azért, mert megéreztek megetté a testvér szívének dobogását. Ez a megértő hangú üdvözlőirat bizonyosság a mellett, hogy a

cseh ref. egyház vezetői felül tudnak emelkedni a mának megérteni nem akaró, rövidlátó kicsinyeskedésein. mert a lelkükben az Evangélium hatalma erősebb, mint a politika szétválasztó szelleme. Ime, a református testvériség szelleme legyőzte a politika által mesterségesen támasztott ellentétet!

Önként felvetődik ezzel kapcsolatban az a kérdés, nem lenne-e helyes, hogyha a magyar reformátusság felé kinyújtott békejobbot első sorban mi, itteni magyar reformátusság ragadnánk meg?! Hiszen a cseh reformátusok hozánk vannak a legközelebb s ma mi vagyunk abban a helyzetben, hogy a cseh reformátusok számára Isten alkalmat nyújt arra, hogy a 150 esztendővel ezelőtt, magyar református részről velük szemben megmutatott áldozatos szeretért ők, a ma élő késői unokák, velünk szemben mutassák meg, hogy a lelkükben élő hála nemcsak egy szép s finom úri gesztusban nyilvánul meg, hanem segíteni tudó szeretetben is.

Milyen szép lenne azért, hogyha a kívánt közeledés felé a mi egyházunk tenné meg az első lépéseket! A csehszlovákiai magyar ref. egyházunk egyetemes konventje a tél folyamán egyik nagy ref. városi gyülekezetünkben szintén tarthatna egy impozáns jubileumi ünnepséget és erre meghívhatná a cseh ref. egyházak vezetőit is. Ma még talán kiszámíthatlan következményei és áldásai lehetnének a két testvér ref. egyház találkozásának! Bizonyára egyszerre magától leomlana az a válaszfal, amely ma még ott van közöttünk és eloszlaná az az alaptalan előítélet, amely eddig lehetetlenné tette, hogy a cseh ref. egyház testvéri jobbát felénk kinyujtsa. A cseh ref. egyház megtalálná és meglátná nemcsak a magyarországi református egyházat, hanem azt is, amelyik közelebb van hozzá: a csehszlovákiait.

E találkozás felé kell egyengetni nekünk is az utat. És e ponton reménykedve tekintünk a cseh ref. egyházak zsinatjának elnökére: Souček urra, aki megértő jóindulatának már több ízben kifejezést adott. Az ő minálunk is köztiszteletben álló személye igen alkalmas lenne a közeledés megvalósítására. Azután számunk itt azokra a fiatal cseh ref. lelképásztorokra, akik külföldi egyetemeken együtt tanultak magyar ref. lelkészekkel, akik ott és akkor testvéri jó viszonyt tartottak fent velük: akik közös lelki édesanyánk, a ref. egyház szeretésében és az Evangélium gondolatainak szolgálatában, Isten országa építésében megtalálták azt a pontot, ahol két különböző nemzet fia egymással mégis találkozni s összefogni tudnak. Bizonyára az ő egyházuk lelki és szellemi életében tanultságuk és tudásuknál fogva jelentős szerepet játszanak; azért testvéri szeretettel kérjük őket, hogy legyenek terjesztői a megértés és a közeledés szellemének s így azután kiépülhessen a két ref. egyház közt a szeretet és a béke szívérvány hidja.

A történelem kereke fordult, most ők vannak kedvező helyzetben, mi csehszlovákiai magyar ref. egyház élet-halál harcot vivünk a megérteni nem akarás szellemével. A ma szinte emberfeletti harcaiban reménykedve tekintünk rájuk, kinyújtjuk segélyt kérő testvéri jobbunkat feléjük. Nem sok, amit kérünk tőlük, csak ez: vigyék be a néptük köztudatába, hogy nekünk is jogunk van az élethez!!

Zsemlye Lajos.

Megnyitó beszéd.

Elmondotta *Egry Ferencz* egyházmegyei gondnok, egyházmegyei közgyűlésen.

Mélyen tisztelt Egyházmegyei Közgyűlés! Meg kell állapítanunk, hogy a mai kor beteg. Az ideges, nyugtalan emberiség mint egy lezavart hangyaboly futkos ide-oda és menteni akar valamit: az ő régi boldogságából, az elvesztett és elveszendő nyugalomból, Istenhitéből, emberszeretetéből.

Bizony mélyen belevágta ebbe a hangyabolyba a világháború az ő vasbotját. Felbomlott minden rend, minden lelkiegyensúly tőle; a krisztusi vallás és más, az emberiség javítására szolgáló vallások évezredek munkája mint ha veszendőbe menne. A megriadt hangyaboly nem találja meg régi kijárt útját, egymás hegyén-hátán taposnak ide-oda.

Mintha az emberiség elvesztette volna józanságát és egy nagy katasztrófa előszele terjengene a levegőben. Senkise a régi már; új emberek, új törekvések, új felfogások. A régi Istenes, becsületes ember, akire olvasatlanul rábízhattuk minden aranyunkat, minden kincsünket: eltűnt közülünk. Helyette a tömeg úgy tesz, mint az a bibliai történetben irva van: leborul az arany borju előtt és azt imádja, az lett az ő Istene. Vajjon lesz-e valaki, aki ezt a rémet összetöri, vagy maguk az imádók fogják szilánkokra tépni?

Nagy kérdés ez, szinte a magántulajdon és a szovjetrendszer kérdése van vele eldöntve.

A szovjetet, sajnos már ismerjük. A magángazdaság, a magánszorgalom áldásait is ismerjük valaha, amit most az emberi kapzsiság, az aranyborju imádat leakar rontani. Az arany értékét olyan magasságra emelik azok, akiknek van, hogy a sok és olcsó pénz idején sok olcsó kölcsönt felvett igyekvő, szorgalmas, munkás családok most tönkre mennek és minden világi vagyonot le kell rakni az aranyborju lábaihoz. Ennek nyomában a népek nyomoruságának jajszava hangzik végig az egész világon.

Hát kicsoda gazdálkodás ez? Hol van itt a krisztusi szeretet? Hol van az igazság abban, hogy az emberiség egy része éhez és a buza termést a másik része a tenger hullámaiba szórja. Így mennek tönkre a legjobbak, a legszor-

galmasabb családok és jön a nyomor. Istentelenség, hallatlan bűnözések, öngyilkosságok, családirtások.

Mintha elvesztettük volna a vallás mindent elfedő, megnyugtató színes takaróját; mintha ezzel minden nyugalom, minden jóérzés elhagyott volna minket, még hinni, még remélni is olyan nehéz.

A nagy szegénységben egyházaink is sorvadásnak indulnak, nem a jóakarát hiánya miatt, de mert nincs meg az a fillér, amit Isten dicsőségére adhatnának.

Két nagy kincsünk volt és van csupán: a mi kálvinista hitünk és Istentől adott magyarságunk. Enélkül elveszünk, eltűnünk úgy, mint az este leáldozó nap, hogy soha fel ne keljünk többé.

Ez a két kincs együvé téve megvédelmez minket és segít nyugodtan bevárni, míg a felkavart hangyaboly megtalálja a régi útját, a régi boldogság útját.

De Úraim! és minden kálvinista magyar ember, akiben csak egy szikrája is él még hitének és fajtájának: ébredjete, nyissátok fel a szemeiteket és lássátok. Lássátok meg a halálos veszedelmeket és jöjjetek, jöjjetek menteni egyházunk hajóját, fajtánknak, gyermekeinknek, unokáinknak jövőjét és a nagy megpróbáltatások idején egymást megértve, kéz a kézben, hittel, bizalommal énekeljük „Erős várunk nekünk az Isten”.

Hogy a mi jóságos Istenünk sohasem fog elhagyni minket: ebben a reményben nyitom meg mai gyűlésünket.

A közalapi tőkekamat-segélyek kérdéséhez.

A Magyar Országos Református Egyházi Közalap egy nagyobb kölcsönt vett fel a magyarországi református egyház egyetemes konventjének 364/1909 sz. határozata alapján a Magyar Földhitelintézetől oly célból, hogy az így kölcsönvett összegből kisebb-nagyobb összegeket szegényebb református egyházközségeknek segélyezésére fordítson. Ezen segélyek összegeit az illetékes egyházkerületi pénztárak bocsátották a segélyben részesülő egyházközségeknek rendelkezésére, melyek az általuk aláírt adórendelkezésére, melyek az általuk aláírt adórendelkezésére, melyek az általuk aláírt adórendelkezésére, melyek az általuk aláírt adórendelkezésére, melyek az egész segélyösszeg átvételét igazolni tartoztak.

Az adószelvényben, melyben a segélyben részesülő egyházközség hitelezője sehol megnevezve nincs, az adós egyházközség csupán arra vállalt kötelezettséget, hogy a Magyar Földhitelintézetől kölcsönvett és neki segélyként kiutalt összeg 32 év alatt történő visszafizetéséhez a félévi annuitások 1/3 részének viselése által hozzájárul és ezen reá eső részösszeget az egyetemes konvent, vagy a közalap végrehajtó bizottsága által kijelölt időben és helyen pontosan

lefizeti, míg ugyanott a kötelezvény szövegében világosan meg van jelölve, hogy a félelvi annuitások $\frac{1}{6}$ részét a magyar református egyház országos közalapja fedezi. Így tehát az országos közalap az egyházközség szempontjából nem tekinthető hitelezőnek, hanem egyenesen adóstársnak, mely a sajátjából köteles a segélyként folyósított összeg $\frac{1}{6}$ részét kiegyenlíteni. Ha ez nem is tűnne ki ilyen világosan a kötelezvény szövegéből, azon körülmény, hogy az egyházközség a rendelkezésére bocsátott összeget *segélyként* kapta, nyilvánvaló, mert ellenes esetben nem segélyről, hanem *kölcsönről* lett volna szó.

Ezen segélyek legnagyobb része 1910 és az ezt követő években folyósított és így természetesen csak jelentéktelen rész nyerhetett az államfordulatig törlesztést. A csl.—magyar régikorona-egyezmény értelmében ezen segélyek mind bejelentésre kerültek. A „segélyre szoruló” egyházak e bejelentések alapján egymásután kapiák meg a felhívást az *egész hátrálékos segélyösszeg* és ennek 10—12 évi *hátrálékos kamatának* csehszlovák koronában való befizetésére. E bejelentések legtöbbször a magyar országos református egyházi közalap szerepel hitelezőként, ami ellen határozottan tiltakoznunk kell. A bejelentések másik zömét az egyházkerületi pénztárak tették meg mint hitelezők, ami ellen márcsak azért is tiltakozunk, mert minden egyes adóslevelen a kerület mint „kezes” szerepel és így nem lehet hitelező.

Nagyon sajnáljuk, ha ezen felfogásunk által a magyar református egyház országos közalapja vagy egyes egyházkerületi pénztárak károsodnak, de semmi körülmények között sem engedhetjük a legszegényebb egyházainkat megsemmisíteni. A magyar református egyház országos közalapja ezen 1909. évben a Magyar Földhitelintézetől *segélyezés céljára kölcsönvett összeget értéktelen magyar koronában fizette vagy fizeti vissza*. A károsodás tehát csak jelentéktelen összeg lehet, mely semmi esetre sem szolgálhat indokul arra, hogy épp a mi legszegényebb egyházközségeink ezt most, a legsúlyosabb időkben *három ezerszeres* összegben fizessék meg.

Felhívjuk tehát az összes érdekelt szlovenszkói és kárpátaljai református egyházközségeket, hogy az ilyen jogosulatlan bejelentések ellen azonnal tiltakozzanak és a törlesztési terv szerint hátrálékos segélyösszegekből csupán (? $\frac{1}{6}$ részt ?) annyit ismerjenek el, amennyi a kötvény szerint az őket terhelő annuitási hányadnak megfelel. Ez méltányos és jogos, mit mindenestre el fognak ismerni a magyarországi intéző körök is, hol a bejelentéseket valószínűleg a kötvények szövegének megvizsgálása nélkül eszközölték.

Schmidt Imre
egyházkerületi tanácsbíró.

„Mit cselekedjünk hát Atyámfiak” ?

Azt mondja a közmondás, hogy mindenki a maga háza előtt seperjen. Ez igaz! De azt is mondja „Vicem pro vice.” A forradalmi idők után a ref. papok több ízben sepregettek ami házuk előtt; engedjék meg nekem, hogy én mint tanító csak egyszerű véleményt nyilvánítsak hivatalos lapunkban megjelent „Mit is cselekedjünk atyámfiak férfiak” című közleményből származó polémiára. Istennek jóvoltából immár 25 éve vagyok református felekezeti tanító. Működésem alatt mindig éber figyelemmel kísértem anyaszentegyházunk hányatott életét. Alkalmam is volt rá, mert egyházi hatóságom minden egyházi tisztségre méltatott, melyet tanítójának nyújthat. A presbiteri jegyzőségtől kezdve, fel a zsinati tagságig. Ebből kifolyólag még talán kritikát mondani is jogom volna. De nem teszem. Csupán hamisítatlan, reális véleményemnek adok gyöngye hangot, melyet egyházi életünk minden fázisában szerzett személyes szemlélődésemből szűrtem le.

Mindenekelőtt hálám teljes nyilvánítása mellett köszöntöm Szabó Béla lelkész urat, bátor, férfias, öntudatos kálvinista szókimondásáért, melyet szóról-szóra aláírok és igaznak tartok. Épen ideje volt, hogy valaki belenyuljon a darázsészekbe és tegye szóvá, hogy ez a papi farizeuskodás és önámítás már nem mehet tovább.

Ennek előbb-utóbb egyházunk hitélete issza meg a keserű levét. Mert jegyezzük jól meg, hogy ami egyházi életünk képe, bizonyos távolságból nézve még néz ki valahogy, de ha közelről tekintjük, bizony sok helyen torz képet mutat. Nem tudom szóról-szóra idézni a próféta lelkű Ravasz László püspök urnak ez immár közszájon forgó súlyos véleményét, mely szerint nagy isteni erő rejlik anyaszentegyházunkban, hogy 400 éven keresztül fentartotta magát papjai dacára. Bizonyára a papi életbe való mélységes betekintés robbantotta ki lélkéből e súlyos igazságot.

A tanítókat kommunistáknak kiáltották, mert nem lehetett behivatalnok jóviszony köztük legtöbbször a pap összeférhetlensége miatt. De mert azért is, mert megmerték mondani, hogy a népiskolában a vallást tanítsák a papok. Most is ismerek több egyházközséget, hol az állami iskolában a vallást a felekezeti tanító tanítja, pedig azért a lelkész fizetést is kapna. A vasárnapi iskola vezetését is sok helyen a tanítóra bizza a lelképásztor. A reformáció emlékünnepe azért nem tartják a 31.-ére eső hétköznap, mert akkor külön kell prédikációt tanulni. A hivatalos egyház- és iskolalátogató küldöttség fogadása és elszállásolása sok helyen milyen nagy aggodalmat vált ki a pap lélkéből, pedig az egyház a költségeket megfi-

biztoskező orvos bátran használja az operáló kést, különösen, ha régi fekélyről van szó.

Azért is hibáztatják a cikk íróját, hogy véleményét a hivatalos lapban nyilvánította. A szerkesztőt pedig azért, hogy közzétette. Ezelőtt 10-12 évvel kellett volna megírni és leközzíteni. Lehet, hogy már akkor sokan találva érezték volna magukat s nem szolgáltattak volna alkalmat sok egyházellenes napi és helyi érdekű lap papi tekintélyt szándékosan bemocskoló cikkeinek megjelenésére.

A missziói egyház kurátora pedig nem az „Egyház és Iskolából”, hanem a szomszéd kurátortól, presbiter komától, de legalaposabban az egyházi bíróság tárgyalásának végig hallgatásából szerez tudomást mindenekről.

Szabó Sándor
ref. tanító.

Annyi sok hivatkozás történik már e polémia folyamán Ravasz Lászlóra, hogy magunk sem mellőzhetjük egy megállapítását annak igazolásául, miért kellett például ezt a cikket is a hivatalos lap hasábjain a sajtó nyilvánosságára hozni? — „A lelkipásztor üvegfalú házában lakik”. Való igaz, hogy minden gondolatunk, szavunk és cselekedetünk — és bizony-bizony az a cselekedet is, amelyet *nem vittünk* véghez, pedig *kellett volna*, — a nyilvánosság előtt történik.

Látják és megítélik. És ha mi magunk szemt hunynánk is az önmagunk és egymás gondolkodása, viselkedése, lelki világa és tettei felett — mások annál inkább megbírálják, sőt bizonyos előszeretettel kiélezzik és általánosítják is a tapasztalt defektusokat. Hiszen igaz és tagadhatatlan tény, hogy mindezek a felsorolt hibák, vagy „bűnök” meglehetnek, sőt valósággal meg is vannak egyes lelkipásztorokban, de ahol és akinél megvannak, mindenesetben az egyházi főhatóságok és a törvényes fegyelmi bíróságok hatáskörébe tartoznak és oda utalandók. Bizonyára oda is kerülnek, hiszen maga a cikkíró ur is bizonyágot tesz róla.

És mi helyesebbnek is tartanánk, ha ezek a vádak ilyen kétesértékű és felelőtlen általánosítások helyett, konkrét esetekre hivatkozva, ilyen illetékes helyeken hangzanának el.

Azonban nekünk is van egy kérdésünk. Ha a hívekben tényleg megvan még mindaz a sok lelki jószág, amire a cikkíró ur hivatkozik és nem igaz semmi abból, hogy a haszontalan papok mellett még volt világháború is és van háboru utáni világnézet, erkölcsi válság és bolsevizmus és ha feltételezzük, hogy az erkölcsi élet egész leromlásáért *csak* a hivatásuknak nem élő „egyházi szolgák” a felelősek, akkor miért *egyedül csak a papot teszi* felelőssé mindenért, a mi rossz van és lesz még és nem a „világi papokat” és azt a szintén „egyházi szolgáló” *felekezeti* tanítót is, aki például a törvény rendelkezése szerinti *kötelessége* dolgában (amiért a fizetést is felveszi) „meg meri mondani, hogy a

felekezeti népiskolában a vallást tanítsák a papok!” És ez is a *pap büne*?!

Különben *talán itt is* igaz van a cikkíró urnak, *miel mi üvegfalú házában lakunk*; nekem is az a meggyőződésem, hogy az ilyen esetekben csakugyan *kötelességünk nekünk* magunknak *ingyen* tanítani a hittant, a jó békesség kedvéért, meg azért is, hogy annak tanítása *teherre* ne váljék az azért *megfizetett* felekezeti tanítókra nézve!

— vess —

Irodalom.

„Református Világszemle” címen évenként megjelenő folyóiratot indított meg Csekes Béla szapi lelkész társunk, amelynek novemberi 1-ső száma most jutott kezünkhöz. Talán mondanom sem kell, hogy őszinte örömmel üdvözöljük vállalkozását, részint azért, mert egyházi sajtónkra bizony nagyon ráfer a gyarapodás, másrészt a folyóirat intenciója olyan, amely megérdemli minden öntudatos református ember figyelmét és méltánylását. Sajnos, nemcsak a volt világi intelligenciának, de ref. papságnak jó része is bizony vajmi keveset tud a világ különböző tájain lakó reformátusok életéről, küzdelmeiről, törekvéseiről; részint azért, mert külföldi folyóiratokra nem igen telik a papi jövedelemből, részint pedig az idegen nyelvekben való járatlanság okoz e tekintetben leküzdhetetlen akadályokat. Egy régen nélkülözött, magyar nyelven megjelenő református világszemle nagyban elő fogja segíteni horizontunk tágulását és a szűk látókör okozta sok téves nézetnek lesz eloszlatója. Az egyes egyházi problémák megtárgyalásánál azért mutatkozik nálunk legtöbbször annyi értetlenség és divergencia, mert a magunk primitív életviszonyain túl csak fogyatékos ismereteink vannak a világ különböző részein elszórt hittestvéreink életéről és egyházi berendezkedéséről.

A Református Világszemle 1-ső számában természetesen még csak ízelítőt kapunk. A sajtó s a közelünkben élő romániai és jugoszláviai ref. egyházak életének ismertetésén kívül csupán az amerikai, kanadai és franciaországi reformátusokról kapunk híradást. Nem kételkedem abban, hogy a szerkesztőnek határozott célja a következő számokat teljessé tenni olyan értelemben, hogy a fentebbieken kívül az angol, holland, német, olasz stb. ref. egyházakról is közül ismertetést, illetve tudósítást.

Nagyon jól tudjuk, hogy egy ilyen folyóiratnak szerkesztése alapos körütekintést, széles látókört feltételez, azonban remélni merjük, hogy Csekes Béla lelkész társunk megfelelő munkatársak segítségével derekasan meg fogja tudni oldani a reá váró nehéz feladatot.

A folyóirat előfizetési ára Csehszlovákiában egész évre 22 Kč., Magyarországon 6 P., Ro-

mániában 140 Lei, Jugoszláviában 60 dinár, Ausztriában 7 shilling, Franciaországban 20 frank, Amerikában 1 dollár. Megrendelését és terjesztését melegen ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe és jóindulatába.

(Ms.)

H I R E K

— **Doctoravatás tógában.** A debreceni egyetem tanácsa elhatározta, hogy ápolni óhajtván azt a kapcsolatot, amely közötté és a debreceni kollégium között fennáll: ezentul a doctorait az ősi tógában fogja felavatni. Ez a rendelkezés a valóságban már meg is történt, amennyiben az utóbbi avatáson a doctorandus már a régi tisztos tógában és szürben jelent meg az egyetemi tanács előtt.

— **A veszprémi református egyházmegye közgyűlése** felkérte dr. Antal Géza püspököt, hogy vizitációját, a súlyos gazdasági helyzetre való tekintettel halassza alkalmasabb időre. A Budapesten megjelenő K. Sz. ehhez a következő kommentárt füzi: „Ez a kérdés különös fényt vet az egyházlátogatás egész kérdés-komplexumára. A püspöki kanonika vizitáció főcélja ugyanis a helyi gyülekezet lelki erősítése, a végzett munka számbavétele, tervek készítése az egyház munkájának további kiépitéséhez, szóval a meglátogatottak hathatós segítése. Minél nagyobb nehézségek között van a gyülekezet, annál nagyobb szükség volna tehát e látogatásokra. Talán csak nem arra gondolt az illető egyházmegyei közgyűlés, hogy nem tud méltó „ünnepséget“ előkészíteni, 200—300 terítékes „bankettet“ felszolgálni három-kilenc fogásos menüvel? Sokat kell nekünk tanulni az erdélyi református Testvérektől, kik véglegesen leszámoltak már azokkal az „egyházi bankettekkel“, a püspöki látogatás alkalmával a bankett huszadrangu kérdését egy szerény, szűkkörű ebédal oldva meg a parókián“...

— **Északamerikában** 30,000 falu van lelkész nélkül, 10,000 falu templom nélkül és 13 és fél millió 12 éven aluli gyermek él vallásoktatás nélkül.

— **Budapesten** tervbe vették a koldulás megszüntetését, következképpen koldus-kataszter felállítását, szükséglakások építését és a koldusoknak munkához való juttatását.

— **A göttingai** városi könyvtárban régi kéziratok és ritka, ma már sehohsem kapható bib-

liofil kötetek emberbörbe vannak kötve. A középkori szenvedélyes könyvgyűjtő ugy akarta még értékesebbé tenni a neki kedves könyveket és értékelni a mű szerzőit, hogy emberbörbe köttette azokat.

— **Az Újszegedi református egyház** ötszörös egyházadót szed be stóla váltáság címén a lelkészi szolgálat igénybevétele alkalmával a szegényalap javára azoktól, akik az egyházi adófizetését évek óta megtagadják,

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri református egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Egyházi követelések bejelentése magyarországi egyházi hatóságokkal szemben. Kimutatás beteriesztése. Rimaszombat, 1931. november 20. 855/1931. számú körlevél. *I g e r f o n t o s é s s ű r g ű s!* Valamennyi Ntű Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! A magyarországi Egyetemes Konvent a magyar kormány rendelkezése folytán bejelentette követeléseit a csehszlovák köztársaság területén levő református egyházakkal szemben. Viszont a csehszlovák kormány hasonló rendelkezése folytán itteni ref. egyházainknak is be kellett jelenteni követeléseiket a Magyatországon székkelő egyházkerületi pénztárakkal vagy más egyházi hatóságokkal szemben. A magyarországi Egyetemes Konvent 1931. november 12-iki 4004/1931. számú átirattal megkereste hivatalomat, melyben arról értesít, hogy a követelések kiegyenlítésére vonatkozó megegyezés létesítése céljából szükséges lenne minden kétséget kizáró módon megállapítani, hogy itteni egyházaink milyen követeléseket jelentettek be a magyarországi református egyházi hatóságokkal szemben. Felhivom azért ugy az esperesi, mint a lelkészi hivatalokat, hogy *hivatalomhoz 8 napon belül küldjenek be két egyenlő példányban kimutatást arról, hogy az egyház: milyen összegű, milyen jogcímen magyarországi református lentett be s melyik magyarországi református egyházi hatósággal szemben? A kimutatás a következő rovatokat tartalmazza. 1. A bejelentő egyház és székhelye: Ref. egyház, Gálszécs. 2. A követelés összege és jogcíme: 5000 kor. 3. Milyen hatósággal szemben: Egytökesegély. 4. Mikor jelentették be: pl. tetett be: —. Lehet a bejelentett követelés: pl. tökeelhelyezés, lelkészi, tanítói fizetési alap, egyházfentartási alap, valamilyen alapítvány stb., melyek az egyházkerületi (vagy más pl. egyházmegyei) pénztárban voltak kamatozás céljából elhelyezve. Atyafiu szeretettel:*

Péter Mihály püspök.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA

rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA - BANK

Központ : Bratislava.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Fiókok : Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Uzhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Donoživné novín. známek povolené ředitelství pošt. a telegr. v Košiciach/g 34.370V-1925-

Komárno

Ref. Lelkészi Hivatal

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” felkérő Kápušany címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a calcseri lelkeszi hivatalhoz küldendők.

M E G J E L E N I K M I N D E N V A S Á R N A P .

Megnyitó imádság.

Elmondotta Komjáthy Gábor kárpátaljai ungi esperes Ungváron tartott e. megyei közgyűlésen.

„Nincsen kire tekintenünk mi Istenünk Te rajtad kívül másra.”! O mert csak „Te vagy mindenható, kihez hasonlítható nincs sem földön, sem égen, kiből nincsen fogyatkozás, kihez nem járul változás”!

Mi árnyékéletű valóságok, — kiket, mihelyt születünk, már a koporsó vár, — megrendült lélekkel szemléljük, hogy a mulandóság tengerébe mint merül el minden, ami az emberek örömeinek, gyönyörködésének forrását képezte s amiben biztak, hittek rendületlenül! A zsarnoki hatalmon nyugvó királyi, császári trónok összeomlottak, a fegyver erejére támaszkodó országok, birodalmak darabokra törtek s összekuszált határaink között bolyongva millió és millió szerencsétlen ember nem találja hazájában békés otthonát!

Az emberiség régi bálványa: a pénz, arany, ezüst s a többi drága kincs kezdi értékét hitelét veszteni; a milliók kiontott vérében vásárolt győzelmek gyümölcsei élvezhetetlenek s nem tudnak inséget, nyomort enyhíteni. Egyik helyen a bőség özönében fuldokolva — mintha megháborodott volna az emberek lelke — a föld fölösleges termését égetik, pusztítják; másikk helyen milliók lesznek az éhínség és a nélkülözések nyomán támadt ragályos betegségek martalékai!

Az évtizedek ernyedetlen szorgalmával, verejtékes munkájával gyűjtött, vagy bűnös utakon csalással, uzsorával összeharácsolt vagyonnok hóhalomként olvadnak el szempillantás alatt! Aki ma még gazdag, holnap koldus-szegény lehet; a népek és nemzetek nyelvökben és értelmökben megzavarodva tanácstalanul állanak a Bábel tornya körül, melyet égig akar-

tak emelni, Istennel dacolva! Hol a szabadító, a megtartó erő?

Mint csillagtalan éjszakában bolyongó vándor előtt a pásztor tüzek, oly biztatólag ragyognak fel csüggedt lelkünk előtt azok a négy évszázad tűzpróbáját kiállott, idők és elemek romboló erejével, emberi hatalmak gonosz szándékával dacoló nevelő intézetek s az Isten országa terjesztésére irányuló lelkes cselekedetek, melyeket a Krisztus evangéliumából táplálkozó hitbuzgóság hozott létre és hagyott fenn számunkra.

A drága Alma Máterek és a fényes reformátori tettek hatalmas erővel hirdetik nekünk, O Isten! Igéd igazságát: „Az ég és föld elmúl, de aki Isten akaratját cselekszi, mindörökké megmarad; keressétek azért mindenek előtt Isten országát és annak igazságát s aztán mindenek megadatnak nektek; mert mit használ valakinek, ha az egész világot megnyerné is, de lelkében kárt vall”?

Irgalmas Isten! szánd meg s ne hagyj elveszni a Rólad elfelejtkezett, bűnös világot:

Érintsd meg azért mostani gyarló szolgálóid ajkát és azzal az „eleven szóval”, mellyel hajdan Ézsaiás profétáét illeté angyalod, hogy képesek legyünk Igédet szívet-lelket megindító, az „izek és velők megoszlásáig” ható erővel hirdetni, hogy felrészván népedet kétségbeeséssel határos fásultságából, visszavezethessük Hozzád igaz megtérésre, lelki ujjászületésre; hogy a gyűlölet, harag, bosszúállás nemtelen indulatai helyett öltözze fel végre-valahára a mindent eltűrő, mindent megbocsátó és soha el nem fogyó szeretetet; mert csak ez adhatja meg a boldogtalan, háborgó világnak a meg-

nyugvást, a régóta nélkülözött áldott békeséget!

Légy velünk mindenható segedelmeddel Istenünk! Áld meg egybegyülésünket, vezérelj tanácskozásunkat, hogy ajkunk ítéletmondását az igazság és szeretet lelke hassa át Amen!

A varannói református templom.

Mint értesülök, több szlovák lap támadásokkal és gyanúsításokkal illet a varannói reform. templom építése miatt. Bünömül róják fel és támadnak azért, 1) hogy ujonnan épített templomunkban az istentiszteletek nyelvüül a magyart állapítottuk meg, 2) hogy a Raksányi-féle alapítványból a lutheránusokat kizártuk, 3) hogy a lutheránusokkal közös vagyont kizárólag a saját céljainkra használtuk fel stb., csak a jó Isten tudja, hogy még mi mindennel gyanúsítanak. Azok a cikkek annyira magukon viselik az elfogultság, a rosszakaratu ferdtítés, egyoldalúság és a fajgyűlölet bélyegét, hogy a velök való vitába bocsájtkozás teljesen egyértelmű volna a vakkal a színek pompájáról, a sükettel pedig a zene szépségeiről való tárgyalással. Jelen soraim megírásával nem az a célom, hogy polémiába bocsájtkozzam, de csak azt akarom, hogy a valódi tényállást megvilágítsam mindazoknak, akik e kérdés iránt komolyan érdeklődnek, higgadtan, elfogulatlanul és tisztán akarnak látni és helyes ítéletet akarnak alkotni.

Kis egyházközségünk történetét egész terjedelmében ismertetni hosszadalmas volna; ez alkalommal azokat a dolgokat ismertetem, melyek a valódi tényállás megismeréséhez és helyes megítéléséhez szükségesek. Az 1690-es évek óta itt Varannón protestáns egyházi élet nem volt és csak 1896 évi július hó 26-ikán alakítottuk meg a varannói ref. filiálét és 1896 december 6-ikán tartottuk meg — 200 évi hallgatás után — az első ref. istentiszteletet.

Hittestvéreim bizalma, az alakuló gyűlésen, engem állított a kicsiny gyülekezet élére és azóta, mint „primus inter pares” intézem gyülekezetünk ügyeit. 1896 év óta — megszakítás nélkül — állandóan tartunk isteni tiszteleteket. Eddig összesen 106 ref. isteni tiszteletet tartottunk. *Lutheránus testvéreink csak 5 évvel később, 1900. december 31-ikén tartották első isteni tiszteletüket és azóta máig összesen 11-et tartottak, még pedig: az államfordulat előtt 8 magyar nyelvűt, ebből 7-et mindig március 15-ikén, mint magyar hazafias isteni tiszteletet, a prevrat után pedig 3 szlovák nyelvűt.* Istentiszteleteinken a lutheránusok mindig részt vettek és ma is részt vesznek. A ref. hívek száma évről-évre változott és 47—200 között ingadozott. Az 1910-iki népszámláláskor 172-en voltunk, most pedig 67-en vagyunk, mindnyájan magyar anyanyelvűek. Eddig közöttünk egy (1) szlovák anya-

nyelvű református sem volt és az elmúlt 35 év alatt nálam szlovák református egyháztag egyetlen egy sem jelentkezett. Istentiszteleteink nyelve kizárólag magyar volt és egészen természetes, ha 35 évi gyakorlat után továbbra is a magyar nyelvet állapítottuk meg. Ezen intézkedésünkkel egyetlenegy hittestvérünket sem rövidítettük meg sem nyelvében, sem hitében.

1901 évi július hó 14-ikén — a geresdi egyezség alapján — az itteni magyar lutheránusokkal egyesültünk istentiszteletek tartására és templom építésre. Az egyesült egyház tagjai mind magyarok voltak. Ezt igazolja a közös belhelyünk tulajdonlapja is, mely így szól: „a varannói ágost. hitvallásu evangélikus és evangelium szerint reformált egyesült magyar egyház javára bekebelezetetik.” Az egyesült egyház tagjai csak azok voltak, kik az egyesülési ívet aláírták és önkéntes adót ajánlottak fel és azt meg is fizették. Az egyesülés többek között az alábbi feltételek mellett történt: 1) Az egyesülésben — tekintet nélkül a hívek számára — mindkét felekezet tagjai teljesen egyenlő jognak rangnak 2) Az évente tartandó isteni tiszteleteket (5) a homonnai ref. és a mernyiki luth. lelkészek egyenlő arányban, felváltva fogják tartani. 3) Az egyesülés jogerőssé és mindkét félre kötelezővé csak akkor válik, ha az egyesülési jegyzőkönyvet mindkét felekezet egyházi felettes hatóságai jóváhagyják. *Az egyesülésről felvett jegyzőkönyvet a luth. egyházi hatóságok nem hagyták jóvá; az istentiszteletek tartására történt megállapodásunkat a mernyiki lelkész soha sem tartotta be; a geresdi egyezséget pedig, — amelynek alapján mi egyesültünk, — a lutheránus konvent, — 1915 évi január 1-től, — hatályon kívül helyezte.*

Ezek tanúsága szerint egyesülésünk tulajdonképpen soha sem volt jogérvényes és ha az lett volna is, a lutheránus konvent határozata következtében, 1915 január 1-től érvénytelenné vált. Ezért a ref. egyházmegye 1914 évi május 7-iki utasítása értelmében, mi reformátusok 1915 január 1 óta, teljesen önálló — külön — egyházi életet élünk; de a háboru való tekintettel, a közös vagyon felosztását a háboru befejezéséig függőben hagytuk. Az egyesülési ívet reformátusok 15-en, lutheránusok 9-en írtuk alá, az aláírók mindenike magyar volt. Az ívet aláírt reformátusok közül még itt élünk 4-en, a lutheránusok közül azonban már csak a feleségem, szül. Kéler Etelka él az egyházközség területén.

Ami a Raksányi-féle hagyatékot illeti, arról Raksányi Pál 1906 évi március 29-ikén rendelkezett a nagymihályi kir. közjegyző előtt. A végrendeletnek az egyházakra vonatkozó része így szól: „Szedliszke községben, szüleim után örökölt összes ingatlan vagyonomat, korlátolt öröklési joggal, hagyom $\frac{1}{3}$ részben „az eperjesi ágostai evangélikus Collegium alapjának, $\frac{1}{3}$ részben ugyanazon Collegium tápintézete alap-

jának, $\frac{1}{3}$ részben a Varannó községben építendő evangélikus református templom építési alapjának." Mint a végrendelet szövege világosan bizonyítja, a lutheránusok akkori hivatalos neve ágostai evangélikus = ág. ev., a reformátusoké pedig evangélikus református = ev. ref. volt. Azok az egyházi törvények, melyekben a reformátusok hivatalos elnevezése egyszerűen református = ref.-nek van megállapítva, a református zsinat 1907. évi március 26-ikán kelt 1151/907. számú intézkedésével léptek életbe. Raksányi Pál 1907. évi március 25-én halt meg s így nemcsak a végrendelet írásakor, de a Raksányi halálakor is a mi hivatalos elnevezésünk „evangélikus református”, a lutheránusoké pedig „ágostai evangélikus” volt.

Ennek a végrendeletnek éppen az egyházakra vonatkozó részét, az örökösök megfélebeztek és így a végrendeletet a Törvényszék és a Tábla is felülvizsgálta s csak mikor teljesen rendben találta, utasította a varannói járásbírósgót a telekkönyvi átírás foganatosítására. A véletlen játéka, hogy úgy a kir. közjegyző, valamint a telekkönyvi bejegyzést foganatosító telekkönyvvezető is lutheránusok voltak. A végrendelet szövege világos és minden kétséget kizár arra nézve, hogy a végrendeletben a varannói ev. ref. templom-alapnak hagyományozott $\frac{1}{3}$ rész kizárólag minket illet meg.

Mikor 1896-ban szervezkedtünk, kimondtuk, hogy templomot fogunk építeni és erre a célra az első alap az 1896. évi december hó 6-iki perselypénz volt. Azóta a perselypénzt mindig a templom alaphoz csatoltuk. Ez az összeg és a Diószeghy János ref. főgondnok és egyházmegyei tanácsbíró által — kizárólag ref. templom alapra, — gyűjtött összeg együtt 4397 k. 16 fillért tett ki; ehhez hozzászámítva az általunk, reformátusok által rendezett 3 mükedvelő előadásból befolyt 1727 k. 89 fillért, továbbá a reformátusok által fizetett 668 kor. önkényes adót, mi a közös kasszába, a kizárólag ev. ref. templom alapra begyűlt pénzből 6783 kor. 06. fillért adtunk be; ezzel szemben a lutheránusok összesen csak 600 korona önkényes adóval járultak hozzá a közös kasszához. A közös kasszát Werner Gyula közös pénztárnok, aki a mernyiki luth. egyházközség felügyelője is volt, kezelte. Az időközben befolyt perselypénzek, telekbér, adományok és kamatokkal — 1911. július 15-ikéig — pénzünk 11.859 k. 32 fillérre szaporodott. A háboru alatt, az időközben még befolyt összegekkel együtt, Werner Gyula pénztárnok, az összes pénzünkért 18.000 kč. értékű hadikölcsön kötvényt vásárolt. A közös pénzt és az érte vásárolt hadikölcsön kötvényeket soha sem kezeltem, csak azt tudom, hogy mivel a hadikölcsön kötvények nem voltak lebélyegezve, teljesen értéktelenné váltak s abból mi soha egy fillért sem láttunk s így azt saját céljainkra fel sem használhattuk. Másik közös vagyonunk a gróf Hadik Bar-

kóczy Endre által 1907. évben adományozott, a varannói 596 sz. telekjegyzőkönyvben 591/a/1. hrsz. alatt 300 □-öl területtel felvett pusztabelhely, mely a következőleg van telekkönyvezve: „a varannói ágost, hitvallásu evangélikus és evangélium szerint reformált egyesült magyar egyház javára bekebelezeték.” A két protestáns felekezet 1907. évben használt nevét ez a telekkönyvi bejegyzés is mindeu kétséget kizárólag bizonyítja és bizonyítja azt is, hogy az egyesült egyházközség magyar jellegű volt.

Ezen közös ingatlan területe 300 □-öl volt és a háboru alatt parlagon hevert. A háboru után birtokba vettük és a rajta keresztül vezető kanálisok áthelyezésével, a visszamaradt medrek és a közbeeső hasznavehetetlen területek feltöltésével és megművelésével az ingatlan területét 300 □-ölről 660 □-öltre növeltük. Ez volt ami hűtlen kezelésünk. Többszöri tárgyalás és hosszú huza-vona után, 1929. évi április hó 16-ikán sikerült a közös belhelyet megosztani. Az osztásnál, az összes mellékkörülmények figyelembevételével, az egyik részt 250 □-ölben, a másikat 410 □-ölben állapítottuk meg. Sorshuzás után a lutheránusoknak jutott a 410 □-öles részlet, nekünk pedig a 250 □-öles. Mivel azonban az ág. ev. fősperesnek kételyei voltak, hogy ők rövidséget szenvedtek, én a lutheránusoknak szabad választást engedtem. A megosztási jegyzőkönyvet a ref. egyházi felettes hatóságok, a bemutatáskor, egész terjedelmében, — minden észrevétel nélkül — jóváhagyták; luth. részről azonban ez a jóváhagyás még mindig késik. Ennek következtében nem építhettünk a közös belhelyre, a ránk eső részt nem értékesíthettük és így ezen ingatlanból semmit sem használhattunk fel.

Más közös vagyonunk nincsen és így nem volt semmi olyan közös vagyonunk, melyet lutheránus testvéreinktől elvehettünk és saját céljainkra fordíthattunk.

Még számos dolgot sorolhatnék fel, de már a fent előadottak is meggyőzhetnek mindenkit arról, hogy minket nem sovinizmus, nem szlovák hittestvéreink elleni elfogultság, nem önérdék, nem hittestvéreink kijátszásának és megvédésének szándéka vezetett és hogy sem rövidítésének, sem lelkiekben, sem hitében, sem anyagiakban, sem nyelvünkön meg senkit; de nyelvünkben nem rövidítettünk meg senkit; de amit tettünk, csak jogos és törvényes önvédelem volt, mellyel biztosítani kívánjuk, a nagy nehézségek és számtalan akadály dacára végre felépített templomunk tulajdonjogát és benne anyanyelvünk használatát. Erre kötelezett az egyházközségemnek és egyházmegyémmek letelekelt eskü. Csak kötelességemet teljesítettem, érte a felelősséget nyugodt lekiismerettel viselem.

Varannó 1931. november 16-ikán.
Bodor Gábor.

„Református egyházi irodalmunk”

cimen irtam egy szerény cikket pár héttel ezelőtt e b. lap hasábjain és most csak örömmel adhatok kifejezést afelett, hogy amaz igénytelen cikkem nem volt egészen a pusztában elhangzó szó, mint e lapunkban a legtöbb s az enyémnél értékesebb cikknek a sorsa szokott lenni, hanem némi visszhangot keltett a 42. és 43. lapszámban megjelent két *hozzászólás* bizonyossága szerint.

Az első hozzászóló Meskó Dezső tisztársam, ki cikkemet komoly, ildomos és tárgyilagos kritikában részesítette. Ezt szeretem és sokra becsülöm. Ő, ha nem értett is egyet mindenben velem, de a maga külön nézetét, egyedül a tárgy iránti elfogulatlansággal közölte velem. Ő más nézőpontból lát némely dolgokat, mint én, de ennek dacára készséggel kinyilatkoztatom, hogy állításaim mellett az ő helyesbítő, illetve kiegészítő állításait, minden további vita nélkül, jórészen helyeseknek és jogosoknak fogadom el.

A másik hozzászóló Balassa Lenke asztélyi ref. várományos tanítónő. Cikkecskéje kurta volt, mint egy mérgesebb fajta vipera. Mindazonáltal így is pont éppen 39 sorral volt terjedelmesebb, mint kívántatott volna. Különben a cikkecske, ha nem lenne annyira semmitmondó, egészen tartalmas volna. Kiváló érdem benne az, hogy — bizonyára a fiatalság jogán — bizonyos fölénnyel, magas pegázushátról beszél velem, szegény öregedő gyalogemberrel. Mégis szeretném tudni, hogy mely indítóoknál fogva változott a szelíd galamb mérges pulykává?! Mert ezt nem tudom, csak gondolom. Ejnye, ejnye, hogy az az én ártatlan cikkem annyira felzaklatta az idegeit! Pedig aki haragszik, annak soha nincs igaza. Nincs igaza B. L.-nek sem. Pár szóval bebizonyíthatom ezt.

Sulyosan elítél B. L. azért, mert merészkedtem egyáltalában írni a ref. egyházi irodalomról, mikor a hivatkozott rimaszombati leánykonferencián az egyik — általam éppen kiválólag tisztelt — előadó „már alapos és mély kritikát fejtett ki az egész szlovenszkói irodalomról.” Mit képzel Balassa L., miután valaki már beszélt valamiről, arról másnak többé már nem szabad beszélni? Téved. Az irodalomról vagy akár az egyházi, vagy a ref. egyházi, vagy a szlovenszkói ref. egyházi irodalomról már ezen előadást megelőzően is beszéltek s beszéltek azóta is és fognak beszélni ezután is, mert ez nem egy szabadalmazott téma, melyről a szabadalmazotton kívül másnak beszélni nem lehet, vagy nem szabad. Nekem is jogomban állott tehát beszélni róla!

De nem kevésbé sulyosan ítél el B. L. azért is, mert az általa hivatkozott rimaszombati leánykonferencián nem voltam jelen. Törődelmesen megvallom, hogy bizony nem vol-

tam ott. Ám én egy meglehetősen népes — 1000 léleken felüli — gyülekezetnek vagyok a papja s nem lehetett-e nekem éppen akkor itthon másirányu elfoglaltságom? De meg nem lehet-e nekem esetleg más nézetem a konferenciákról, mint B. L.-nek? Aztán az a konferencia nem *papi* konferencia volt, melyen legalább is illet volna minden lelkésznek, tehát nekem is megjelenni. Az a konferencia *leánykonferencia* volt s jelen voltak azon a *leányaim*. Jó különben, hogy B. L. megmondotta, hogy ő jelen volt, mert kedves kis cikkének a tenorja után bizony azt hittem volna, hogy ő sem volt jelen azon a leánylelkeket *Krisztushoz vivő* leánykonferencián.

Harmadszor és végül és legsúlyosabban elítél B. L. azért, mert a megindulandó, intenzívebb ref. egyházi irodalmi munkálkodásra nézve első helyen a theol. előadói kartól várom a buzdítást. Hát kérdem, miért fáj B. L.-nek a theol. előadók feje? Nem hinném, hogy a theol. előadóknak B. L. volna a fogadott prókátora. A theol. előadók bizonyára jobban megértettek engem, mint B. L. Nézze kérem, cikquem e pontjára nézve Meskó Dezső tisztársam azt mondja, hogy ez *injekciózás*, „mellyel semmi egyházépítő munkát végezni nem lehet, sem irodalmat teremteni.” Ez az ő nézete és én nem haragudtam meg rá érte. S amikor erre én azt válaszolom: lehetséges, hogy injekciózás, de azért szükségtelennek nem mondható, mert az injekciózás ma sok esetben kedvelt és hasznos orvosi beavatkozás; lehet, e válaszon a Meskó Dezső meggyőződését nem változtatja meg, de e más nézetnyilvánításomért azért bizonyára ő sem fog megharagudni én reám. S hiszem, hogy nem haragudnak maguk a theol. előadók sem. Feltételezem rólok, hogy rosszakaratuságot nem tételeznek fel rólam. Az előadók korosabb tagjainak kipróbált értékét magam is ismerem és feltétel nélkül elismerem; nem egy közülök személyes jóbarátom is, kikkel egymást kölcsönösen becsüljük s ha mindannyian talán nem fejtettek is ki olyan egyházirodalmi szakmunkálkodást, amelyet én gondolok, annak lehet oka részben az, amit én a pangás okai között éppen első helyen említettem s lehet másrésztben az ő más irányokban való elfoglaltságuk s más irányokban való munkálkodásuk. Inkább gondoltam az ifjabb theologiai előadókra, kik szinte az iskola padjából léptek át az előadói kathedrára s így még irodalmi mult nem is állhat a hátuk mögött, de előttük még az egész szép jövő. Azért pedig csak ők sem haragudhatnak reám, amiért erős reménységet fűzök hozzájuk és jövőjükhöz?!... 1-2 ujságcikk pedig szerintem még nem jelent irodalmat, mert ha úgy volna, akkor pl. B. L. is abban a hitben ringathatná magát, hogy cikkecskéjével már ő is bevonult a szlovenszkói ref. egyházi irodalomba.

Csabay Pál.

pöki körlevéllel szemben is könnyű dolog megállapítani. A bajokon persze nem az egyoldalú és elfogultságban fogant lekritizálás fog segíteni, hanem mindkét testületben az egészségesebb közszellem kialakulása, amely kidobja magából a gázt és szemetet. Nomen est omen. Szabó Béla már megkezdte a tisztító munkát az egyik oldalon, Szabó Sándor kezdje meg ott, ahol éppen oly nagy szükség van rá: a másikon!

(Ms.)

Az egyházfegyelem kérdéséhez.

Végre! Legilletékesebb helyen, a leghivatottabb vezér szájából, teljes komolysággal elhangzott a felelősségteljes megállapítás: a fegyelem abroncsai meglazultak s hogy szét ne hulljunk: nyomban meg kell húzni azokat egyházunk testén. Ime határozott felelet a nagy kérdésre: „Mit cselekedjünk atyámfiai, férfiak?” és erre a visszhangra: „Miért nincs szolidaritás?”

Mióta palást került vállamra, határozott meggyőződése, hogy minden nyomorúságunk s tehetetlenségünk oka az, hogy úgy a lelkesítő kar, mint gyülekezeteink egyaránt fegyelmezetlenek. Ezt talán azért is érzem oly mélyen, mert életem egy áldásos szakaszát egy példásan fegyelmezett külföldi kálvinista egyház főiskoláján töltöttem. Soha nem fog kiesni emlékem-ből az 1926 májusában látott szomorú kép, mikor külföldről hazatértem bevetődtem az éppen akkor ülésező országos lelkesegyesület kassai gyűlésére. Csak úgy roskadozott a vonat a mindenfelől befutó ellenzéki magyarok alatt: tele zsebbel a felsőbbség orra alá szánt törött borssal. P. Czinke István püspök ur kimagasló fölényének volt köszönhető az eredményként elkönnyelhető eredménytelenség, t. i. hogy a nagy akarnokok rendbontó éhsége kielégült egy jóízű banketten. A fegyelemhiány kerékkötő veszedelmét elsősorban a vezetők érzik. En tudom, hogy P. Czinke urat sem a külső hatalmasságokkal folytatott harc, hanem a részvélen, közönyös és főleg fegyelmezetlen lelkesítő kar fárasztotta ki. Jelenlegi püspök urunk a vezér-pódlumán szintén emiatt panaszkodik. Szomorúan látja, hogy a kezébe adott gyepelő elégtelen a fegyelmezetlen szolgák szárbantartására és érzi, hogyha fáj is, de meg kell subogtatni a fegyelmezés csipős, de elengedhetetlenül szükségessé vált ostorát.

Erzi ezt a lelkesítő kar lelkiismeretesebben dolgozó töredéke is. Erzi azért, mert munkáját látja veszélyeztetve az együttdolgozás, a munka-szolidaritás hiánya miatt. Hiába dolgozik egy-két tag, ha a többi tag halottként szlbadt. Szabó Béla lelkesítőársunk dorgáló felháborodása is ennek a hiányérzetnek szülötte. Fari-zeus, ki állítani meri, hogy közöttünk nem található, kikre szavai illenek. És ha egy akad: már nem volt légbőlkapott a vád. Nem ott a

hiba, hogy szennyeseinket világ elé teregetjük, hanem ott a hiba, hogy a feddőzés kiáltó szó marad, hogy már csak egy-kettőnek pirul az arca, hogy a vád ma már nem elég medicina. Helyes volna a diagnózis is, hogy egyetlen menedék: Krisztushoz közel a Biblián és sokat imádkozáson keresztül. De a kór már idült, a kura pedig olyan természetű, melyre az intenzív lelkiélettől irtózó papságot sem szép szóval, sem dörgedelmes prófétiákkal egykönnyen rábirni már nem lehet; tehát mai szétesett állapotunkban bizonytalan és hosszadalmas. A napszámos-mentalitású sáfárnak hiába beszél az a lelkére. Ennek parancs kell: ezt tedd és ezt ne tedd! Tehát fegyelem!

A fegyelmezés természetes csak eszköz az orvosság beadására. Az orvosság marad a régi, egyetlen gyógyszer: intenzív lelkiélet a Biblia és imádkozás által.

De hogyan? Szigorú parancssal tétessék a lelkesítő köteleességévé, hogy kivétel nélkül minden reggel és este bibliaolvasással egybekötött templomi áhitatot tartsanak. Nem megy senki? Elég, ha te ott vagy és hátad mögött a harangozó. Elsősorban néked van rá szükséged. Sok a dolgod? Hisz, azzal gunyol a világ, hogy csak vasárnap csinálsz valamit. Elvégzed otthon is? Elhiszem, de jobb, ha látják az emberek és példádon felbuzdulva dicsérik ők is a menyeyi Atyát.

Vagy itt van az egyházlátogatás intézménye. Fegyelmi eszköz volna ez is. Jó lelkiismerettel mondom, hogy a látogatók hivatalos munkája nem éri meg a nagy előszeretettel felszedett napi és fuvardíjakat sem. Jön a vizitátor, felolvassa a látogatási jkv. általánosságban mozgó, üres és sokszor kényelmetlen kérdéseit, aláírja a nyugtát, zsebre vágja a pénzt, lekezel és megy. Legyen ez alkalom a lelkesítőnek bizonyosságot tenni a presbitérium, vagy még inkább a gyülekezet előtt egy évi munkájáról. Történjék év végén, a templomban: hol a lelkesítő a megjelent kiküldöttek (egyik világi) előtt, a gyülekezet tanuskodása mellett előre elkészített felolvasásában beszámol. Milyen cél irányította igehirdetését az év különböző szakaszaiban? A reggeli és esteli áhitatokon a szentírásnak mely szakaszait használta a lelkesítő építésére? Gyülekezeti munka kik között, milyen irányban és eredménnyel folyt? Teljes kép az egyház lelki és anyagi életéről, stb. stb. Az így elkészített beszámoló aztán elbírálás végett magasabb egyházi fórum elé terjesztendő. Hogy a lelkesítő munkája ne legyen széteső és kitéve a kísértés veszélyének: az egyházmegyék lelkesítőtekezlete irányításával álljon a munka élére és tevékenysége ne merüljön ki az ellenzékiekedés ápolásában. Terv szerint dolgozzunk, mint a tanítók a tanterv szerint. Fegyelmi büntetés ne csak a botrányos bűnökben leledzőket, hanem a mulasztási bűnöket is sújtsa. Ne az

legyen a mérték, hogy mennyi rosszat tett valaki, hanem, hogy mennyi jót mulasztott el?

A dolog természeténél fogva első helyen a lelkészek önfegyelmezése áll. De a gyülekezeti tagok fegyelmezése sem kisebb jelentőségű. Sajnos, de szószerint igazat mond a püspök úr, mikor megállapítja, hogy a fegyelmeztlenség miatt egyházunknak nagyon rossz hire van. Egyházunk teste a rosszulértelmezett szabadság következtében tele van a szabadosság gennyes fekélyeivel, amely nemcsak munkaképtelenségünknek lett okozója, hanem lehetővé teszi, hogy részint a hitetlenség, részint más felekezetek arassanak az apáink által szerzett és reánk hagyott mezőn. „Mi a metszőkéshez, mely a kelevényt kivágja: nem merünk hozzányulni...” mondja épen a püspök úr. Nem rázzuk le a férgesét s a végén ránkromlik minden tag.

Annyira elpuhultunk már, hogy ha valahol a fegyelmezés gondolata felmerül: kórusban zug ellene a közvélemény. Csak egy példát. Ismerjük kálvinista népünk engedékenységét és gerinctelenségét a reversális körül. Az alsózempléni e. m. lelkészértekezlete az egyre szaporodó veszteségek és a sértőhangú támadások kényszere alatt megbízott egy fegyelmezési tervezet elkészítésével, melyet az e. m. és rajta keresztül a felsőbb fórumok elé terjeszt. Ebben a tervezetben más egyházak ismert türelmetlenségével szemben elmentem az engedékenység legvégső határáig: a vegyesházias ref. féltől a gyermekek vallására vonatkozólag a paritás elvének fenntartását kívántam föltétlenül. Ez ellen vétők ellen természetesen a szigor és megszügyenítés legkeményebb eszközeit javasoltam. Volt aztán konsternáció. Nekünk, kálvinistáknak a kényszer, a példa statuálás és megtorlás elvét a lelkiismereti szabadság megsértése nélkül nem lehet itt sem magunkévá tenni. Amint értesültem, az egyházkerület e tervezetet a Konvent elé terjesztette s én hiszem, hogy a püspök úr nyilatkozatai után ez az égető kérdés nem kerül ad aeta, hanem bölcs megoldást nyer.

És a fegyelmeztlenség az oka a többi bajnak is, mint a rendetlen adófizetés, a templomkerülés, az egyre szaporodó vadházasságban élés, stb. Mutassuk már meg egyszer, hogy nekiünk hatalom adatott s hogy elsősorban a presbitérium nem csupán administratív szerv, hanem fegyelmi hatóság is.

A püspök úr rámutat arra, hogy törvényeink e téren fogyatékosak. Igaz. De addig is, míg törvényeink e tekintetben kiegészítést nyerhetnek: az egyetemes konventnek elsőnyerhető feladata, hogy olyan törvényerejű rendeleteket hozzon, melyek egyfelől a felsőbb hatóság intézkedéseket szabottáló lelkészeket, másfelől a konkoly egyháztagokat alaposan megrendszabályozhassák.

Mi ezzel a reménnyel nézünk az egyetemes konvent őszi munkája felé! *Keresztury László* ref. lelkész.

H I R E K

— **Zwingli halálának 400-ik évfordulóján**, október 11-én mintegy 20.000 svájci és külföldi protestáns zarándokolt el a kappeli-csatatérre, legtöbben gyalog, hogy tiszteletüket mutassák be a kappeli-csatamezőn elesett nagy reformátor emlékének. A kappeli templomnál ez alkalomra elhelyezték Zwingli bezuzott sisakját, kardját, bibliáját és a zürichi zászlót. A templomból harangzugás kíséretében vonult fel a nagy sereg a volt csatatéren felállított egyszerű emlékkövhöz, ahol Hauri lelkész, Escher professzor és Bauman lelkész tartottak beszédet.

— **Jugoszláviában** a reformátusok zsinata a törvénykészítés munkáját befejezte. Az új törvény szerint négy egyházmegyét szerveztek, három egyházmegye magyar, egy egyházmegye pedig németajku. A zsinaton a püspökség kérdését úgy oldották meg, hogy az egyház kormányzására hivatott lelkész, aki eddig főesperesi címet viselt, p ü s p ö k elnevezést kapott. Az adózás kérdését pedig úgy oldották meg, hogy minden református egyháztag köteles 10 dinár fejadót és állami adójának 10 %-át fizetni.

— **A finti** (Amerika) magyar református egyház presbitériuma határozatilag kimondotta, hogy jövőre csak azokat tekinti egyháztagoknak, akik az egyház fenntartásából anyagilag is kivesszük részüket, akik a templomi istentiszteleteket látogatják, gyermekeiket a keresztség szentségében részesítik és annak idején konfirmálnak, házasságukra Isten áldását kérik és évenként legalább egyszer urvacsorával élnek.

— **Papok házassága.** A spanyol kormány törvényjavaslatot dolgozott ki, amelynek értelmében a jövőben a katolikus papok is köthetnek házasságot Spanyolországban. Az egyház törvényei természetesen változatlanok maradnak s ezért a spanyol törvényjavaslat kifejezetten a római egyház ellen irányul.

— **A japán kormány** elhatározta, hogy azon keresztyén misszionáriusok, költségeit, akik Marsal-szigetén működnek maga fizeti. A kormány csak azt a feltételt követeli, hogy munkásságukról jelentést tegyenek.

— **Németországban** Baden tartomány evangélikus egyházi hatósága rendeletet bocsátott ki, melyben többek között azt mondja: „Minden lelkész vegye figyelembe, hogy az egész gyüle-

kezet szolgája. Nem pártlelkesszé hivatott el, legkevésbé pedig azért, hogy politikai agitátor, vagy szociális reformer legyen... Óvakodjanak tehát a lelkészek attól, hogy mint egyes politikai pártok harcosai, egymás ellen küzdjenek s olyan eszközöket használjanak fel a küzdelemben, melyek Jézus szellemével és az Igével ellentétben állnak."

— **Berlin egyik legelterjedtebb napilapja**, a „Berliner Tagblatt” harcot indított a vasárnap ellen. A szovjet rendszer behozatalát javasolja, azzal az indokolással, hogy a weekend szempontjából ez sokkal előnyösebb s az ellene felhozott legnagyobb érv az, hogy a családot pusztítja, nem állhat meg, mert a család már ugyanis felbomlott. „Nálunk a felnőtt fia motorkerékpározni megy, a leány táncolni, az anya bridgelni és az apa skatpartnereit keresi fel. Az „összetartozó család” már csupán fikció.” Ezt állapítja meg egy liberális — kimondottan nem kommunista — napilap.

— **Londonban** meghalt a „koldusok fejedelme”, aki milliókat gyűjtött össze a szegény betegeknek. Sidney Hollandnak hívták. Aggmenházat létesített és 650 betegről gondoskodott. Nagyon szépen berendezett menház fogja őrizni nevét s emlékét. (Le Christianismus 32. számából.)

— **Az érem két oldala.** Hogy a nyomor retentő és fokozódó, azt mindenki érzi; de hogy a nyomor, éppen úgy, mint a szociális kérdés is, sok tekintetben erkölcsi kérdés, azt már kevesebben akarják elismerni. Az ilyenek „A Sziv” ujság nyomán hallgassák meg a következő történetet: „A budapesti szerviták hetenkint 400 embert részesítenek természetbeni segélyben. A rendház ebben az évben téli tüzifaszükségletét nem fölapritva rendezte meg, hanem hasábokban hozatta. Az egyik páternek ugyanis az az ötlete támadt, hogy azt a pénzt, amiért a szállító fölvégja és fölapritja a fát, juttassák a szegényeknek. „A következő héten ki is hirdették ezt. Azoknak, akik a favágásra vállalkoznak, kosztot és napi három pengőt (18 Kč.) ígértek. „A 400 szegény közül az asszonyok és a beteges, törődött férfiak száma körülbelül 200 lehet, 200 azonban robusztus férfi, „munka nélküli” és azért szorul rá a segítésre. És ebből a 200 munkaerős férfiből a favágásra csupán három ember ajánlkozott. A páterek úgy gondolták, hogy

így legalább ennek a három embernek húzamosabb ideig, jó pár hétig akad e nehéz napokban munkája. A három jelentkezőt értesítették és kitűzték az időpontot, amikor a munkát meg kell kezdeni. Reggel ott is volt a tett színén: egyetlen egy ember. Hozzáfogott a favágáshoz. Huzta is a fűrész tégig. Délben megette az ebédjét és ebéd után hiába keresték a szervita atyák a favágó munkásukat, megszökött az is.” Ez a hiteles történet, amelyhez hasonló különben, sajnos, mindenki ismer a maga élete köréből is, napnál világosabban mutatja, hogy itt nem csak nyomor van, amit esetről-esetre kell orvosolni, hanem nagy erkölcsi baj, bűn is és a bűn, szövetkezve a nyomorúsággal, kitenyészti a nyomor elősdiéit, parazitáit, akik, megszokván és élvezvén a munkátlanságot, még akkor sem akarnak dolgozni, ha alkalmuk lenne reá és hasznuk lenne belőle. Ezért veszedelmes a munkaalkalmak nyújtása nélkül való u. n. munkanélküli segély bevezetése is, mert tönkre teszi lelkileg és erkölcsileg azokat, akik azzal élnek.

HIVATALOS IRÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri református egyházkerület püspöki hivatala.

862/1931. szám. Rimaszombat, 1931. november 26. *Főpásztori levél* a tiszáninneri egyházkerület espereseihez, lelkészeihez, tanítóihoz és egész közönségéhez! Egyházkerületünknek a jelen év október hó 14-én tartott közgyűlése a belmissziót új alapokra fektette, amennyiben kimondotta, hogy minden egyházmegye s ü r g ő s e n válasszon ki a maga kebeléből egy olyan lelkészt, ki az egyházmegye területén a belmissziói munkálkodást irányítsa s egyuttal, az egyházmegyei közgyűlések alkalmával, az e téren végzett munkáról beszámoljon. Megválasztotta a közgyűlés az egyházkerületi belmissziói előadót is, akinek gondja leend a belmissziói tevékenységnek szakszerű és szeretetteljes irányítása az egész egyházkerület területén. E munka sikeresebb végzése céljából az egyházmegyei belmissziói előadókat is tanácsolja és végül az egész egyházkerületben végzett belmissziói munkáról, az egyházkerületi közgyűlés alkalmával, kimerítő jelentést terjeszt elő. Gondoskodott egyházkerületünk arról is, hogy az illető funkcionáriusok legszükségesebb kiadásai, e nehéz viszonyok között is némi fedezetet találjanak. A belmissziói munka decentralizációjára az a tapasztalat vezette egyházkerületünket, hogy sokkal célszerűbb, ha minden kisebb területen, jelesen

minden egyházmegyében van egy irányító szerv, aki a gyülekezetekhez egészen közel lehet, mintha csak egyetlen egy van az egész egyházkerületben, aki az egyes gyülekezetektől sokszor igen távol lakik. E határozat meghozatalában az egyházkerületet a belmisszió ügye iránti legbensőbb szeretet vezette, — a munka megosztásával és minden arravaló lélek bevonásával a belmissziót előmozdítani és felvirágoztatni akarja egyházkerületünk egész mezején.

Amidőn ezt a Nagytiszteletű Esperes, Lelkész és Tanító uraknak, a presbitériumoknak, egyházkerületünk egész közönségének nagybecsű tudomására hozom, remélem, hogy mindnyájan olyan bensőséggel átérzik e határozatnak és a határozatban rejlő célnak a fontosságát, mint egyházkerületünk közgyűlése. Mondanom sem kell, hogy ha valaha volt idő, úgy ma van az, amikor a világban sérte tapasztalható romlottság ellen igazán fel kell vértelnünk magunkat az evangéliom minden fegyverével. Ez a fegyverzet pedig nem csupán a templomi igehirdetés, hanem az evangéliomnak minden alkalmas módon való terjesztése, hiszen Jézus mondta: hirdessétek az evangéliomot még a házak tetejéről is. Az evangéliom ilyen terjesztésére nézve már eddig is igen alkalmasnak bizonyultak pl. az énekkarok, ifjusági egyesületek, leánykörök, bibliai körök felállítására, vallásos estélyek tartása stb., amelyek által nemcsak a ref. keresztyén, de nemzeti öntudatunk is erősödik. Mindezen belmissziói munkakörök közül azt, vagy azokat kell az egyházakban felkarolni és erősíteni, amelyek a helyi viszonyoknak a legjobban megfelelnek. Csak ha minden erőnköt összeszedjük és a gonosz elleni küzdelemben magunkat a Krisztus minden fegyverével felvértezzük, csak úgy tudunk megállani ma, amikor az Antikrisztus egész táborra itt zug körülöttünk és fenekedik Krisztus ellen és minden szent ügyünk ellen, aminek eredménye már egyházunkban is tapasztalható: a fegyelmezetlenségben, a szabadosságban, a törvény tiszteletének meggyengülésében, az erkölcstelenség minden fajtájának felburjánzásában, amely ha még tovább terjedne s nagyobb erőre kapna, ősi szent egyházunk is martalékká válnék a gonosznak. Ezt pedig, Isten segítségével, minden tőlünk telhető erővel meg kell akadályoznunk, felelősséggel tartozván a nagy Istennek, aki minket egyen-egyen sáfárokul küldött szent örökségünk megőrzésére. Az Isten szent szerelmére kérek azért első sorban titeket, lelkipásztor- és tanítótestvéreim, de mindnyájatokat, egyházkerületünk egész közönségét, Krisztus Urunkért, a szívünkben melegengetett jó ügy diadaláért, nézven hitünk felelősségre, egyházunk jó hírnevére, becsületére: ne vonogassátok magatokat ettől a szent ügytől! A téli időszak, amikor a mezei munkák megszűnnek és a keresztyén embernek inkább alkalma van a lelkiek felé is fordulni, az örök-

kévalókat keresni, Adventtől a Husvétig való idő igen alkalmas az elmondottak végzésére és gyakorlására. A gondviselő jó Isten munkás szeretetében ajánllak titeket mindnyájatokat. A megérkezett Adventtel derítsen reánk, szenvedő, megpróbált Anyaszentegyházunkra, nemzetünkre a kegyelem Istene békességesebb, boldogabb jövőt! E körlevelém a legközelebbi adventi Vasárnapon minden anya- és leányegyházban a szószékből felolvasandó és hogy felolvastatott, az egyházlátogatóság által számon kérendő. Atyaiúi szeretettel: Péter Mihály püspök.

Pályázati hirdetés belmissziói munkatervezetre. Készíttessék igehirdetési és belmisszió munkaterv Advent első napjától Husvét második napjáig bezárólag, hétről-hétre kidolgozva, egy lelkipásztor programjául olyan gyülekezetben, amely 400 lélekből (100 család) és 200 lelkes (50 család) leányegyházból áll. Az anyaegyházban állami iskola és agilis plébános, a leányegyházban felekezeti (saját) iskolánk van — és adventisták férskelődnek. A gyülekezet magyar anyanyelvű s tagjai földmíveléssel foglalkoznak. Pályadíj: 500 Kc. Beadási határidő, jelíges levél kíséretében, a püspöki hivatalhoz, Rimaszombatba: 1932. május 22. Csak egyházkerületünkbeli lelkészek és segédlelkészek pályázhatnak. Péter Mihály püspök.

Az egyházkerületi Belmissziói Előadótól.

Kedves Testvérem! A Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés a belmisszió szervezését, irányítását, ellenőrzését az egyházkerületi és egyházmegyei belmissziói előadók beállításával akarja végeztetni. Tekintettel azonban a belmissziói munka főszezonjára, addig is keresem az érintkezést veletek, hogy bizonyos egységes irányvonalat szabnánk magunk elé, amely által az egész egyházkerületben szerves összefüggést nyerne az így végzendő építő munka. Két dolgot nem szabad sohasem elfelejtenünk: 1. A belmissziói munkák végzéséhez Lélek kell s nem Ő-us, melynek kényszerítő hatalmával a lélek világában úgy sem sokra megyünk (különben is egyik pásztornak a belmisszió egyik vagy másik ágának a végzéséhez van meg a hivatala, kedve). 2. A belmissziói előadói inhiatása, kedve). 2. A belmissziói hatóságainkon tézmény egyházi közigazgatási hatóságainkon keresztül, illetve azok hozzájárulásával adhat keresztül, illetve rendelkezést, tehát egyenesen, utbaigazítást, rendelkezést, tehát egyenesen, közvetlenül mindenkor óvakodjunk imperatíve fellépni, mert nem vagyunk egyházi hatóság. A legközelebbi egyházkerületi közgyűlés azonban már az e téren végzett munkáról beszámolóit kér és vár tőlünk; szükségeselem vélem, hogy lelkésztestvéreink részére bizonyos követeleményeket állítsunk fel, hogy a számonkérés előbb tudomásukra hozva, hogy a számonkérés ellen annak idején alapos kifogás majd ne tétessék. (Ezért mellékelek levelemben 1—1 kérdőívet, mely az 1930. évben lefolyt munkákról adott beszámolót az abaujournai egyházmegyé-

kezet szolgálja. Nem pártlelkésszé hivalott el, legkevésbé pedig azért, hogy politikai agitátor, vagy szociális reformer legyen... Óvakodjanak tehát a lelkesek attól, hogy mint egyes politikai pártok harcosai, egymás ellen küzdenek s olyan eszközöket használjanak fel a küzdelemben, melyek Jézus szellemével és az Igével ellentétben állnak."

— **Berlin egyik legelterjedtebb napilapja**, a „Berliner Tagblatt” harcot indított a vasárnap ellen. A szovjet rendszer behozatalát javasolja, azzal az indokolással, hogy a weekend szempontjából ez sokkal előnyösebb s az ellene felhozott legnagyobb érv az, hogy a családot pusztítja, nem állhat meg, mert a család már ugysis felbomlott. „Nálunk a felnőtt fiu motorkerékpározni megy, a leány táncolni, az anya bridgelni és az apa skatpartnereit keresi fel. Az „összetartozó család” már csupán fikció.” Ezt állapítja meg egy liberális — kimondottan nem kommunista — napilap.

— **Londonban** meghalt a „koldusok fejedelme”, aki milliókat gyűjtött össze a szegény betegeknek. Sidney Hollandnak hívták. Aggmenházat létesített és 650 betegről gondoskodott. Nagyon szépen berendezett menház fogja őrizni nevét s emlékét. (Le Christianizmus 32. számából.)

— **Az érem két oldala.** Hogy a nyomor rettentő és fokozódó, azt mindenki érzi; de hogy a nyomor, éppen úgy, mint a szociális kérdés is, sok tekintetben erkölcsi kérdés, azt már kevesebben akarják elismerni. Az ilyenek „A Sziv” ujság nyomán hallgassák meg a következő történetet: „A budapesti szerviták hetenkint 400 embert részesítenek természetbeni segélyben. A rendház ebben az évben téli tüzifaszükségletét nem fölaprítva rendezte meg, hanem hasábokban hozatta. Az egyik páternek ugyanis az az ötlete támadt, hogy azt a pénzt, amiért a szállító fölvégja és fölaprítja a fát, juttassák a szegényeknek. „A következő héten ki is hirdették ezt. Azoknak, akik a favágásra vállalkoznak, kosztot és napi három pengőt (18 Kč.) ígértek. „A 400 szegény közül az asszonyok és a beteges, törődött férfiak száma körülbelül 200 lehet, 200 azonban robusztus férfi, „munka nélküli” és azért szorui rá a segítésre. És ebből a 200 munkaerős férfiből a favágásra csupán három ember ajánlkozott. A páterek úgy gondolták, hogy

így legalább ennek a három embernek húzamosabb ideig, jó pár hétig akad e nehéz napokban munkája. A három jelentkezőt értesítették és kitűzték az időpontot, amikor a munkát meg kell kezdeni. Reggel ott is volt a tett színén: egyetlen egy ember. Hozzáfogott a favágáshoz. Huzta is a fűrész tégig. Délben megette az ebédjét és ebéd után hiába keresték a szervita atyák a favágó munkásukat, megszökött az is.” Ez a hiteles történet, amelyhez hasonlót különben, sajnos, mindenki ismer a maga élete köréből is, napnál világosabban mutatja, hogy itt nem csak nyomor van, amit esetről-esetre kell orvosolni, hanem nagy erkölcsi baj, bűn is és a bűn, szövetkezve a nyomorusággal, kitenyészti a nyomor élősdijeit, parazitáit, akik, megszokván és élvezvén a munkátlanságot, még akkor sem akarnak dolgozni, ha alkalmuk lenne rá és hasznuk lenne belőle. Ezért veszedelmes a munkaalkalmak nyújtása nélkül való u. n. munkanélküli segély bevezetése is, mert tönkre teszi lelkileg és erkölcsileg azokat, akik azzal élnek.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri református egyházkerület püspöki hivatala.

862/1931. szám. R!maszombat, 1931. november 26. *Főpásztori levél* a tiszáninneri egyházkerület espereseihez, lelkészeihez, tanítóihoz és egész közönségéhez! Egyházkerületünknek a jelen év október hó 14-én tartott közgyűlése a belmissziót új alapokra fektette, amennyiben kimondotta, hogy minden egyházmegye s ü r g ő s e n válasszon ki a maga kebeléből egy olyan lelkészt, ki az egyházmegye területén a belmissziói munkálkodást irányítsa s egyuttal, az egyházmegyei közgyűlések alkalmával, az e téren végzett munkáról beszámoljon. Megválasztotta a közgyűlés az egyházkerületi belmissziói előadót is, akinek gondja leendő a belmissziói tevékenységnek szakszerű és szeretetteljes irányítása az egész egyházkerület területén. E munka sikeresebb végzése céljából az egyházmegyei belmissziói előadókat is tanácsolja és végül az egész egyházkerületben végzett belmissziói munkáról, az egyházkerületi közgyűlés alkalmával, kimerítő jelentést terjeszt elő. Gondoskodott egyházkerületünk arról is, hogy az illető funkcionáriusok legszükségesebb kiadásai, e nehéz viszonyok között is némi fedezetet találjanak. A belmissziói munka decentralizációjára az a tapasztalat vezette egyházkerületünket, hogy sokkal célszerűbb, ha minden kisebb területen, jelesen

minden egyházmegyében van egy irányító szerv, aki a gyülekezetekhez egészen közel lehet, mintha csak egyetlen egy van az egész egyházkerületben, aki az egyes gyülekezetektől sokszor igen távol lakik. E határozat meghozatalában az egyházkerületet a belmisszió ügye iránti legbensőbb szeretet vezette, — a munka megosztásával és minden arravaló lélek bevonásával a belmissziót előmozdítani és felvirágoztatni akarja egyházkerületünk egész mezején.

Amidőn ezt a Nagytiszteletű Esperes, Lelkész és Tanító uraknak, a presbitériumoknak, egyházkerületünk egész közönségének nagybecsű tudomására hozom, remélem, hogy mindnyájan olyan bensőséggel átérzik e határozatnak és a határozatban rejlő célnak a fontosságát, mint egyházkerületünk közgyűlése. Mondanom sem kell, hogy ha valaha volt idő, úgy ma van az, amikor a világban szerte tapasztalható romlottság ellen igazán fel kell vértelnünk magunkat az evangéliom minden fegyverével. Ez a fegyverzet pedig nem csupán a templomi igehirdetés, hanem az evangéliomnak minden alkalmas módon való terjesztése, hiszen Jézus mondotta: hirdessétek az evangéliomot még a házak tetejéről is. Az evangéliom ilyen terjesztésére nézve már eddig is igen alkalmasoknak bizonyultak pl. az énekkarok, ifjusági egyesületek, leánykörök, bibliai körök felállítása, vallásos estélyek tartása stb., amelyek által nemcsak a ref. keresztyén, de nemzeti öntudatunk is erősödik. Mindezen belmissziói munkakörök közül azt, vagy azokat kell az egyházakban felkarolni és erősíteni, amelyek a helyi viszonyoknak a legjobbban megfelelnek. Csak ha minden erőnket összeszedjük és a gonosz elleni küzdelemben magunkat a Krisztus minden fegyverével felvértesszük, csak úgy tudunk megállani ma, amikor az Antikrisztus egész tábor a itt zug körülöttünk és fenekedik Krisztus ellen és minden szent ügyünk ellen, aminek eredménye már egyházunkban is tapasztalható: a fegyelmetlenségben, a szabadosságban, a törvény tisztelgetésének meggyengülésében, az erkölcstelenség minden fajtájának felburjánzásában, amely ha még tovább terjedne s nagyobb erőre kapna, ősi szent egyházunk is martalékká válnék a gonoszoknak. Ezt pedig, Isten segítségével mellett, minden tőlünk telhető erővel meg kell akadályoznunk, felelősséggel tartozván a nagy Istennek, aki minket egyen-egyen sáfárokul küldött szent örökségünk megőrzésére. Az Isten szent szerelmére kérlek azért elsősorban titeket, lelkipásztor- és tanítótestvéreim, de mindnyájatokat, egyházkerületünk egész közönségét, Krisztus Urunkért, a szívünkben melegengetett jó ügy diadaláért, nézven hitünk felelősségére, egyházunk jó hírnevére, becsületére: ne vonogassátok magatokat ettől a szent ügytől! A téli időszak, amikor a mezei munkák megszűnnek és a keresztyén embernek inkább alkalma van a lelkiek felé is fordulni, az örök-

kévalókat keresni, Adventtől a Husvétig való idő igen alkalmas az elmondottak végzésére és gyakorlására. A gondviselő jó Isten munkás szeretetébe ajánlak titeket mindnyájatokat. A megérkezett Adventtel derítsen reánk, szenvedő, megpróbált Anyaszentegyházunkra, nemzetünkre a kegyelem Istene békességesebb, boldogabb jövőt! E körlevelem a legközelebbi adventi Vasárnapon minden anya- és leányegyházban a *szószékből felolvasandó* és hogy felolvastatott, az egyházlátogatóság által számon kérendő. Atyafiúi szeretettel: *Péter Mihály* püspök.

Pályázati hirdetés belmissziói munkatervezetre. Készíttessék igehirdetési és belmisszió munkaterv Advent első napjától Husvét második napjáig bezárólag, hétről-hétre kidolgozva, egy lelkipásztor programjául olyan gyülekezetben, amely 400 lélekből (100 család) és 200 lelkes (50 család) leányegyházból áll. Az anyaegyházban állami iskola és agilis plébános, a leányegyházban felekezeti (saját) iskolánk van — és adventisták fészkelődnek. A gyülekezet magyar anyanyelvű s tagjai földmiveléssel foglalkoznak. Pályadíj: 500 Ké. Beadási határidő, jelígis levél kíséretében, a püspöki hivatalhoz, Rimaszombatba: 1932. május 22. Csak egyházkerületünkbeli lelkészek és segédlelkészek pályázhatnak. *Péter Mihály* püspök.

Az egyházkerületi Belmissziói Előadótól.

Kedves Testvérem! A Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés a belmisszió szervezését, irányítását, ellenőrzését az egyházkerületi és egyházmegyei belmissziói előadók beállításával akarja végeztetni. Tekintettel azonban a belmissziói munka főszezonjára, addig is keresem az érintkezést veletek, hogy bizonyos egységes irányvonalat szabnánk magunk elé, amely által az egész egyházkerületben szerves összefüggést nyerne az így végzendő építő munka. Két dolgot nem szabad sohasem elfelejtenünk: 1. A belmissziói munkák végzéséhez Lélek kell s nem Ő-us, melynek kényszerítő hatalmával a lélek világában úgy sem sokra megyünk (különben is egyik pásztornak a belmisszió egyik vagy másik ágának a végzéséhez van meg a hivatása, kedve). 2. A belmissziói előadói intézmény egyházi közigazgatási hatóságaink keresztül, illetve azok hozzájárulásával adhat utbaigazítást, rendelkezést, tehát egyenesen, közvetlenül mindenkor óvakodjunk imperative fellépni, mert nem vagyunk egyházi hatóság. A legközelebbi egyházkerületi közgyűlés azonban már az e téren végzett munkáról beszámoló kér és vár tőlünk; szükségesnek vélem, hogy lelkésztestvéreink részére bizonyos követelményeket állítsunk fel e tekintetben, minél előbb tudomásukra hozva, hogy a számonkérés ellen annak idején alapos kifogás majd ne tétessék. (Ezért mellékelek levelemben 1—1 kérdőívet, mely az 1930. évben lefolyt munkákról adott beszámolót az abaujtonnai egyházmegyé-

ben, hogy ehhez hasonló kérdőívek alapján az egyházmegyei belmissziói munkásságról beszámolót készíthessetek.)

I. Legelső teendőnek tartom itt az Ige egyházában, hogy mi lelkipásztorok mélyedjünk el naponta a Biblia tanulmányozásában, amire hivatali eskünk különben is kötelez. Ezzel szervesen összefügg addig is, míg az új liturgiai rendtartás minden istentiszteleti cselekvényben helyet juttat számára, — a hétköznapi istentiszteleten való Bibliaolvasás. II. Ezzel kapcsolatban ajánlható a téli rövid napokon a reggeli istentiszteletnek az estéli órákra való áthelyezése, amely a tapasztalás szerint sokkal látogatottabb szokott lenni. III. Vasárnap délutánonként a Biblia és Heidelbergi Káté magyarázatának meghonosításával ne hagyjunk el egy kedvező alkalmat a tanításra nézve elmulni. (Mt. XXIV. 35.) IV. A vallásos estélyek tartása a szomszédos lelkész- vagy tanítótestvérek bevonásával most időszerű, amikor a különféle énekkarok, költemények megtanulására a mindkét nembeli ifjuság elég idővel rendelkezik. V. A vallásos iratok terjesztésére is most van a legkedvezőbb alkalom, amelyre ifjuságunk lelkesebb tagjait kell felhasználnunk, akik már meggyőződtek az írott ige fontosságáról és megszerették annak olvasását s ajánlói is tudnak lenni. VI. A vasárnapi iskola vezetésére fel kell szólítani, meg kell nyerni lelkész és tanító testvéreink, vagy más, a gyülekezet intelligensebb tagjainak felnőtt leányait, akik egy kis utbaigazítás mellett egész lelkesen fognak odaállni ez épen nekik való szolgálatba s kevés idő múlva a meglapasztalt siker egész életre odaköti őket e munkához. Szinte kifogyhatatlan anyagot, módszertani feldolgozását nyújtja az egész Bibliának Frankhauser, akinek két kötetes műve akadálytalanul megszerezhető a kolozsvári ref. theológián. Ugyanők taníthatnak be apróbb vallásos szindarabokat is az iskolásokkal, amelyek előadását a szülők nagy lelki gyönyörűséggel hallgatják s az így szerzett jövedelemből egész könnyűséggel felruházhatják maguk a gyermekek szegényebb osztálytársaikat. VII. Ma egyik fontos feladata a lelkipásztornak, hogy prédikációiban többször nyomatékosan fejtse ki, miszerint az egyház is felelős e nehéz időben a nyomoruságért s tehetősebb tagjainak kötelességük nemcsak sajnálkozni, de szívéből keresztül a zsebükhöz is nyulni. A beteg, szegény s szórványokban lakó hiveink lelkigondozására, meglátogatására (hívás nélkül) is most van idő s alkalom. VIII. Presbyteri, ifjusági konferenciák megtartására alkalmas egyházközségek már most volnának kinézendők, hogy a jövő évben minél több helyen tarthatók lennének egyházkerületünkben. IX. Végül a falu helyen Bibliája s jó könyvei közé elszigetelt lelkipásztornak most télen van legtöbb ideje arra, hogy gyülekezete családjairól, tagjairól egy pontos törzskönyvet, betűsoros kimutatást készítsen, vagy

legalább a lelkipásztori napló vezetéséhez fogjon hozzá, mely pásztori munkáját nyilvántartaná s ez évek múlva felbecsülhetetlen értéket képviselne éppen a belmisszió szempontjából. X. Az egyházkerület bölcsessége a belmissziói előadók részére bizonyos tiszteletdíjat is szavazott meg, melyet véleményem szerint úgy értékesíthetnénk az ügy javára legsikeresebben, ha ezért Magyarországból és Romániából a belmisszió kérdéseivel foglalkozó egyházi lapokat, könyveket rendelnénk meg s azokat az ez iránt érdeklődő lelkésztestvéreinknek is kikölcsönöznénk. XI. a Kolozsváron megjelenő „Út” legutóbbi száma: „A lélek a vasárnapi iskolában”, pontosan kidolgozott módszertani s egyéb ismereteket nyújt ez ágában a belmisszióknak. A magyar nyelvű irodalomban bővebb felvilágosítást szívesen nyújt, — jó munkát s a jó munkára Istentől gazdag áldást kíván nektek szolgátsatok: Szina, 1931. nov. 20. *Lengyel József* ref. lelkész, eker. belm. előadó.

Belmissziói kérdőív.

1. A hét mely napjain van reggeli könyörgés? 2. Bibliaolvasással vagy nem? 3. Átlag hányan látogatják? 4. Bűnbánati héten délután is van istentisztelet? 5. Ahol szokásba jött, bevált-e a gyakorlatban az esti istentisztelet tartása? 6. Az elmúlt évben vasárnap délelőtt tartattak-e valamely főthémáról ciklusos prédikációk? 7. Vasárnap délután van-e biblia- vagy kátémagyarázat? 8. Fiókokban, szórványokban tartatik-e istentisztelet s hol? 9. Vallás és énekköltés miként van e helyeken megoldva? 10. Vasárnapi iskola van-e? 11. Gyermekek istentisztelet tartatik-e? 12. Az ifjak vasárnap délutáni bennmarasztása divik-e? 13. Azokon a Biblia, Heidelbergi Káté magyaráztatik-e? 14. Szórványok gondozása? 15. Szegények gondozása? 16. Betegek gondozása, miként van megoldva egyházközségében? 17. Vallásos iratterjesztés folyik-e? 18. Fiókokban, szórványokban folyik-e? 19. Szeretet, Szeretet Naptár, Biblia hány példányban jár, illetve fogyott el? 20. A gyülekezetnek van-e könyvtára? 21. A vasárnap megszentelése hanyatlóban vagy emelkedőben? 22. Reverzális javunkra? 23. Reverzális kárunkra? 24. Áttért hozánk? 25. Kitért tőlünk? 26. Egyházfegyelmzésre volt-e konkrét ok? 27. Van-e fűthető gyülekezeti otthon? 28. Ha nincs, a templom alkalmassá tétetett-e vallásos estélyek tartására (világítás, fűtés)? 29. Szokásban van-e a házi istentisztelet tartása? 30. Mi a terve a következő őszi és téli évad vallásos estélyeire? 31. Rövid beszámoló a lefolyt évben végzett belmissziói munkáról a lelkipásztori napló alapján (esetleg különlapon.) 32. A gyülekezet adakozása: theológiára, árvaházra, egyebekre? 33. Az új énekes használtatik-e? 34. Az éneklés diktálás után történik-e még? 35. Van-e énekkar? 36. Ki vezeti? 37. Mindkét szentség mely liturgia szerint szolgáltatik ki? A Ravasz-féle használat-

bavételett-e? 38. A hit és énekkutatásról hogyan van gondoskodva a fiókokban és szóróvagyokban? 39. Ingyen végzi-e ezt a lelkipásztor vagy valamelyes ellenszolgáltatást is élvez? 40. A VII.-VIII. osztályokban mi volt a vallástani tankönyv? 41. A konfirmált ifjak összetartására történik-e valamilyen intézkedés? 42. A diák-, illetve leánykonferenciák résztvevőin tapasztalható-e jótékony lelki hatás? 43. A más országokban bevált Biblia- és zsolttársversenyek rendezésével nem látná-e üdvösnek a lelkipásztor a téli vallásos estéket kibővíteni? 44. Nem látná-e üdvösnek a lelkész és presbitérium a classikus magyar költemények szavaló versenyének meghonosítását, különösen ahol nem magyar tannyelvű iskolába járnak a gyermekek? 45. A győztesek jutalmazására akadnának-e a gyülekezetben Maecenások? 46. A városokban élő cseléd ifjaink és leányaink lelki-testi épségének megóvása érdekében micsoda eljárás meghonosítását látná lelkész szükségesnek és üdvösnek? (Esetleges bővebb kifejtést külön lapon). 47. Az erdélyi egyházkerületben oly áldásosan működő nőszövetség meghonosítását szükségesnek látja-e a lelkipásztor? 48. A presbyteri gyűlések foglalkoznak-e belmissziói kérdésekkel? 49. Van-e valamilyen ősi szép szokás gyülekezetében? Vagy pedig milyen hitelveinkkel ellenkező szokás? 50. Van-e a lelkésznek vagy a presbitériumnak valamilyen indítványa a belmisszió fellendítésére?

Az 1932. év június havában tartandó I. és II. lelkészsképesítő vizsgálat írásbeli dolgozatai.

Ugy az I. mint a II. vizsgálat letételére jelentkezők tételeiket egyénekenként kapják. Mindenki köteles benyújtani a számára kijelölt értekezést, egyházi beszédet és bibliamagyarazatot. Az értekezés a papir egyik oldalára, könnyen olvasható, tiszta kézírással, vagy gépirással írva, lapszámozással, a forrásmunkák feltüntetésével, pontos tartalomjegyzékkel készítve adandó be. Az egyházi beszéd textusa mellett adva van az egyházi beszéd címe is, amelyik irányt jelöl. A bibliamagyarázat készítője maga jelölheti meg az alkalmat, hogy mikor és milyen körülmények között adja elő. Az összes írásbeli dolgozatok 1932. április hó 10 ig nyújtandók be a losonci ref. lelkész hivatáiba.

Az I. lelkészsképesítő vizsgálatra megjelölt tételek: 1. *Asszonyi István*. Ért. „Jakab leve-lének szociális tanítása.” E. b. „Szentül a világ-ban.” Jakab I: 27. B. m. Máté XX: 1—16. 2. *Balla István*. Ért.: „A kálvinizmus szociális jelentősége.” E. b. „A terv és kivitele” Róm. VIII: 28—31. B. m. Lukács XIX: 11—27. 3. *Gööz Ferenc*. Ért.: „A hitélet jelentősége a nemzet szempontjából.” E. b. „A megváltoított missziója.” I. Péter II: 9—10. B. m. Máté XXV: 14—30. 4. *Lengyel Pál*. Ért.: „Az evangéliumok szociális tanításai.” E. b. „Az iránytű.” Máté VI: 31—33. B. m. Lukács XV: 11—32.

5. *Nagy Sándor*. Ért.: „Vallástörténet a gym-názium V. osztálya számára.” (A legújabb peda-gógiai elvek figyelembevételével.) E. b. „Az élettörvény” Gal. V: 25. B. m. Máté XIII: 47—50. 6. *Pataky Menyhért*. Ért.: „A világ-kép János evangéliumában és leveleiben.” E. b. „Élet és halál.” Ján. III: 36. B. m. Lukács XV: 8—10. 7. *Rózsa Lajos*. Ért.: „A kálviniz-mus hatása a magyar kulturára.” E. b. „Mi lesz a mértékünk?” Jakab II: 12. B. m. Márk. IV: 30—32.

A II. lelkészsképesítő vizsgálatra megjelölt tételek: 1. *Bacsó Gyula*. Ért.: „A magyar refor-mátus egyház helyzete felekezeti viszonylat-ban a XIX. században és a jelenben.” E. b. „A hit lámpása.” Zsid. XI: 3. B. m. Lukács XIII: 6—9. 2. *Erdélyi Mihály*. Ért.: „A XX. század követelményei a gyülekezet és a lelkész egymáshoz való viszonyában.” E. b. „A lélek kardja”. Zsid. IV: 12. B. m. Lukács X: 25—37. 3. *Gaál István*. Ért.: „A református egyház és lelkipásztorai számára megnyitott hitéleti és szociális feladatok, valamint ezek teljesítése a tür-lemi rendelet kiadásától a mai napig.” E. b. „A fundamentum pecsétje”. II. Tim. II: 19. B. m. Luk. XV: 3—7. 4. *Kiss Ernő*. Ért.: „A fo-lyamatos reformáció követelményeinek keresz-tülvezetése a múltban és a jelenben.” E. b. „A kegyelem pedagógiája!” Tit. II: 1—14. B. m. Máté XIII: 1—23. 5. *Kiss Gyula*. Ért.: „A „The Church of Scotland.” történelmi, hitéleti, egy-házszervezeti és szociális jelentősége otthon és a kálvinista világ, — különösen pedig a magyar egyházak szempontjából.” E. b. „Az életmentő kereszt.” Gal. VI: 14. B. m. Máté XVIII: 21—35. 6. *Nagy István*. Ért.: „A Pentateuchus szociá-lis alapvetése és a jövő társadalma.” E. b. „Az örökbefogadás rostája.” Zsid. XII: 5—7. B. m. Máté XXII: 1—14. 7. *Séra László*. Ért.: „Mit tett és mit tehet a kálvinizmus, hogy a refor-mátus egyház valóban a Szentlélek instrumen-tuma legyen?” E. b. „A meggyőző ajándék.” I. Ján. III: 24. B. m. Luk. XVI: 19—31. 8. *Tóth Imre*. Ért.: „Mire figyelmezteti a róm.katb. egyház aktivitása a szlovenszki reformá-tus egyházat?” E. b. „A kiváltságos jöttel.” Gal. VI: 10. B. m. Luk. XVII: 7—10. 9. *Tóth Kálmán*. Ért.: „A református egyház szociális feladatai, melyekkel ma a jövő társadalmának kialakulását befolyásolhatja.” E. b. „A Lélek épülete.” Efez. II: 18—22. B. m. Máté XXV: 1—13. 10. *Vendégh Béla*. Ért.: „A református egyház egyéni és társas szervei. Ezek egymás-hoz való viszonya az egyház gyakorlati tevő-kenységeiben.” E. b. „A Lélek szerint járás.” Róm. VIII: 1—2. B. m. Luk. XIV: 16—24. A szóbeli vizsgálat határidejéül június hó 21. és 22.-ik napja hozatott javaslatba. Ennek végső megállapítását az 1932. év első negyedében megtartandó konventi gyűlés végzi. Losonc, 1931 november 24. *Sörös Béla* a vizsga bizottság előadója.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel. Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda bármelyik képviselője.

DUNA-BANK

Központ: Bratislava.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca, Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

▶ Előnyös részletfizetési feltételek. ◀

Ref. Lelkeszi Hivatal

Komárno

dásért felelős: Dr. Magda Sándor.
nyomdájában, Nagykapos,
pošt. a telegr. v Košiciach g 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA” felké
Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicserei
lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Lelkipásztorok baráti köre.

E lap hasábjain állandóan visszatérő gondol-
lat: hogyan tudnánk az evangéliumot közel
vinni a nagy tömegek lelkéhez, hogyan lehetne
az egyházunktól elidegenedett, névleges reformá-
tusokat a személyes, élő hit birtokosaivá tenni,
bevonni az egyházi életbe, az istentiszteletek
rendszeres látogatóivá, a kálvinista világnézet-
nek az élet minden területén megvalósítóivá
tenni. Ma ez a legégetőbb problémánk és en-
nek mikénti megoldásától függ az egyházunk
jövője.

Gyülekezeti életünk elevenebbé tételére
nézve legyen szabad e szerény sorok írójának
egy megoldási módot felvetni. Mi Komárom
környéki lelkipásztorok már évek óta megho-
nosítottuk gyülekezeteinkben azt a szokást,
hogy a rendszeresen tartott vallásos estélyekre
s ünnepi alkalmakra meghívjuk a szomszédos
gyülekezetek lelkipásztorait. Minden gyülekezet
helyi viszonyainak megfelelően más és más
thémáról szoktunk előadást tartani és az Igét
hirdetni. Mind azok a lelkipásztor testvérek,
kik gyülekezetükben ezt évek óta rendszeresen
gyakorolják, egyöntetűen bizottságot tesznek
a mellett, hogy ez az eszköz rendkívül alkal-
mas arra, hogy gyülekezeteink belső életét
elevenebbé, lüktetőbbé tegyük. Hiszen mi lel-
kipásztorok saját magunkról tudjuk azt, hogy
talán az egy Ravasz Lászlót kivéve, megszokot-
ta válik minden szónok, akit hosszú időn át
hallgatunk. Gyülekezeteink bármennyire ra-
gaszkodnak is lelkipásztorukhoz és becsülik őt,
mégis rendkívül szeretik azt, hogyha új hangot
hallanak és egy más lelkipásztor szól hozzájuk.

Ami a megrendezés technikáját illeti, amíg
lehet, szoktuk tartani az illető gyülekezet tem-
plomában, ahol 8—10 egyszerű falilámpa meg-

oldja a világítás problémáját, a téli időben a
jól befűtött iskolateremben. Széles teret nyuj-
tanak ez estélyek arra, hogy a gyülekezeti élet
különböző szerveit jobban bevonjuk az egyházi
munkába. Jó alkalom az énekkarnak, hogy
nyilvánosan a gyülekezet elé léphessen, a le-
ánykörü tagok pedig szavalatukkal, énekszámá-
ikkal tehetik kedvesebbé az estélyt.

Miután mi Komárom vidéki lelkipásztorok
nyugodt lélekkel bizottságot tehetünk a mel-
lett, hogy ezek az együttesen tartott estélyek
igen jó hatást gyakorolnak a gyülekezeti életre,
legyen szabad a lelkipásztor testvérek előtt azt
a tiszteletteljes indítványt tenni: alakuljanak
meg minden vidéken a lelkipásztorok baráti
körei azonos gondolkodású, egymás munkáját
becsülni tudó egyénekből. Jöjjenek össze egy
központi fekvésű helyen, beszéljék meg együt-
tesen a következő tél egyházi életének egyönt-
tetű programját. Lehet rendezni például „ad-
venti esték”-et akár valamelyik ugyanazon
napján a hétnek vagy ha valakinek úgy tetszik, a
vasárnap délutáni rendes istentisztelet kereté-
ben. A lelkipásztorok hívják meg egymást, min-
den este más és más tartson előadást. A kálvi-
nista múlt nagy eseményei igen jó anyagot
szolgáltathatnak hozzá és épen ez az esztendő
olyan történeti események évfordulója, ame-
lyekről szíves-örömmel fognak gyülekezeteink
közelebbit hallgatni s megtudni. Be lehet
vonni a rendezésbe és előadások tartásába az
egy-egy gyülekezetek alkalmas tagjait és az egye-
tetemes egyházi életünk világi vezető egyénisége-
it. A Komárom környéki gyülekezeteink pl.
rendkívüli előszeretettel hallgatják Kenessey
Kálmán ógyallai meteorológust és Fülöp Zsig-
mond komáromi bankigazgatót, református egy-

házi életünk e két kimagasló személyiségét.

Természetesen ez estélyek és összejövetelek tartása körül minden lelkipásztor a saját egyénisége, felfogása és a gyülekezet lelki szüksége szerint járhat el. Komáromban pl. évek óta meghonosodott szokás, hogy karácsony és husvét hetében minden este 6 órakor sorozatos templomi istentisztelet van más és más igehirdetővel. Hogyha valaki nem szereti az esti összejöveteleket, a vasárnap délutáni istentisztelet is igen alkalmas arra, hogy vallásos ünneppélylyé tegyük azt. Hívjuk meg a püspökeinket, espereseinket, egyházi életünk vezető egyéniségeit előadások tartására, bizonyos, hogy gyülekezeteink igen nagy szeretettel és figyelemmel fogják hallgatni őket és lehetetlen, hogy szereplésük, megjelenésük nyomot ne hagyjon a gyülekezet lelki életében és annak áldásos következményei rövidesen ne jelentkezzenek.

Hasonló gondolkodású lelkipásztorok baráti körének kialakulása, egymást segítő összedolgozása nemcsak a gyülekezet lelki élete számára van felemelő hatással, hanem a lelkipásztorok számára is. Mikor előadásokat tartunk, kényszerítjük magunkat fokozottabb elmélyedésre, alaposabb előtanulmány végzésére. Alkalom arra, hogy kölcsönösen és jobban megismerjük egymást, a másik lelkipásztor testvér egyházi munkáját megfigyeljük, közös problémáinkat megbeszéljük, egymástól indítást és buzdítást, lelki hatásokat vegyünk, könyveinket, folyóiratainkat kicseréljük egymással s ezzel az egyéni lelki épülés és önképzés ügyét is előbbre vigyük.

Egyházi életünkben a téli időszak az, midőn gyülekezeteink intenzívebb lelki életet élnek, használjuk fel a most kínálkozó alkalmat arra, hogy egymással összefogva, együttesen rendezzünk evangélikációs estélyeket és megfogjuk látni, hogy nőni fog a templomot rendszeresen látogatók, a Bibliát rendszeresen olvasók, szóval az öntudatos református hitéletet élők száma gyülekezetünkben.

Hogyha valaki e szerény cikk keretében nem említett, de mindnyájunk által ismert gyülekezeti munkaágakon és e szerény sorokkal propagált lelkipásztorok baráti körének összedolgozásán kívül a református evangélikáció végzésére más, gyakorlatban bevált alkalmas eszközt tud, álljon elő vele, mondja el nekünk, mi igen szívesen fogadjuk s tőlünk telhetőleg megvalósítani igyekezünk. Fontos az, hogy a református evangélikáció munkája minden vonalon meginduljon.

Zsemlye Lajos.

Vészkiáltás

hangzott el. Utánrezgése a zivatar zugásává robajosultak. A levegőben felcsendült hangjáték nyomán glecserek és sziklák szakadnak le, javinák omlanak alá és a recsegéstől-ropogástól

fejét vesztett ember a taposott utról oldalcsapásokra menekülve eltéved az erdők bozótjaiban és a maga módja szerint vagdalkozik utászfejszéjével maga körül, hogy végleg elveszítse az irányt. Az iránytűt vélem helyesen beállítani e sorokkal, hogy odatérjünk vissza, ahonnan Szabó Béla cikke kiindult.

Kemény építő munkára van szükségünk, hogy a hiveket a kor követelményeihez mértén összetömörítsük, a hitben erősítsük, az egyházhoz való ragaszkodását lazulni ne engedjük, az egyháztársadalmi: szegénygondozó és egyéb munkákra neveljük. E munkának elhivatottjai mindazok, akiket a gyülekezetek vagy magasabb egyházi csoportosulások az egyházi munkára egyenesen adaállítottak. Első sorban tehát a papok, mint e munka hivatásos irányítói, serkentői.

Azonban a papok is emberek — nem gyarlóságok nélkül. És mellett sokuk — mint más életpályákon is — nem érzékkel és elhivatottsággal gyakorolják tisztüket, hanem egyszerűen mert odakerültek. Sokszor a kiválogatás hiánya az oka, hogy természeténél, jelleménél nem odavaló ember lett pappá. Sokakban a magokra hagyatottság, az évek csontosítottak meg oly elveket, amelyeket úgy visznek keresztül ma, amint évtizedeken át csinálták, de amelyek keresztülvitele ma elégtelen.

A fegyelmi utra terelése a dolognak — csak utolsó módja lehet annak, hogy a közönyös, a lanyha vagy megcsontosodott felserkentessék. Mert baj van ott a vizsla körül, ha a vadász a nyul után bottal kergeti. A baj gyökere ott van, hogy a papok egyéni szabadossággal gyakorolják hivatásukat. Hiányzik az átfogó testületi, a mindent az egységes nagy cél érdekében mozgó közszellem és — a bajtársiasság. Hány lelkész-testvérünk nem kerülne soha gyülekezetével vagy felettesével ortályba és mentesülne gyülekezete és az egyház ennek minden romboló hatásától, ha megvolna a papok között a bajtársiasság! Ha a szomszéd lelkészek, amint neszét veszik, hogy paptársuknak dolgaiban, vagy életmódjában vagy családjá körül nincs minden rendjén, azonnal a legbizalmasabb bajtársiassággal tennék szavá az érdekelt előtt a tapasztaltakat, látottakat, hallottakat. Hány elkeseredett fegyelmi ügy maradna el így! De nem a fegyelmi a fő! Kellő időben felserkentve hány lelkészből válnék az a pásztor, aminőt Sz. B. cikke akar. Mert legtöbbször az események árja sodor minket és — a történések hétköznapi egymásutánja észrevétlenül alakítja át természetünket és a fábaszorult féreg nem tudja magát átrágni az élet megfásult rostjain! Történik ez pedig sokszor csak azért, mert idejében nem ébredtünk fel, nem volt mellettünk a szent ügyért hatékonyan lelkesedő, minket és bukásunkat féltő jó barát, tisztárs, bajtárs, aki lárma nélkül, bizalmas kettesben szólva rádöbbsent — még kellő időben — valamely

lépésünk vagy mulasztásunk nagy erkölcsi veszedelmeire.

Mért nem kerülnek a papi összejövetelen zártkörű, bizalmas, jóindulatu megvita-tás alá annak a megtévelyedett vagy hanyag tisztársnak dolgai, akinél nem segített a bizalmas bajtárs intelme és tanácsa? A bajtársias szeretet és mindenek fölött az egyazon magasztos cél pedig egyenesen követeli ezt! Mi mindannyian felelősek vagyunk felebarátunkért, elbukásában mi vagyunk a legfőbb bűnösök, mert hallgattunk, amikor szólnunk kellett! És az intésre és figyelmeztetésre kevésbé alkalmas elem a világi-odaállítottak, de egyenesen hivatott rá a papbajtárs! Ezt a bajtársi szellemet ki kell fejleszteni és gyakorolni is és a papoknak önmagukat nevelniök a hivatás szolgálatára, hogy a lelkipásztor példa és utmutatás legyen gyülekezetében, mert egyéniségének tisztelete nélkül minden munkája hasztalan.

Az itt megpendített bajtársi bizalmas értekezések hiánya folytán látott napvilágot hivatalos lapunkban a Sz. B. cikke. Abban a bajtársi szellem felcsillanását kell meglátnunk s ha így látjuk meg: nem horkanunk föl, hanem ráeszmélünk, ráijedünk bajtársi kötelességeinkre! Ha volna bajtársiasság, nem volt volna szüksége Szabó Bélának nagy vihart kiváltott cikke megírására. Vészkiáltás volt e cikk és én nem is láttam mást benne. De ezt meg kell látnunk mindnyájunknak. Mentsétek meg lelketek és a rátok bizottakét! — ezt mondotta a cikk.

Kiss Bálint dr.

Keressük meg az igazságot Atyámfiai.

Ezt a címet a Református Egyház és Iskolának 48-ik számában a „*Mit cselekedjünk hát Atyámfiai*” cím alatt megjelent cikk váltotta ki és fenti címen megpróbálom én is a református papoknak bűneül betudott mai vallástalanság és egyháziatlanságnak már megfestett „kórképe” után a „kórokozót” megismertetni.

Nem foglalkozom részletesen Szabó Sándor tanító ur cikkével, mert föltételezem egy zsinati tagról, hogy jót akart s nem vonom kétségbe állításainak szórványosan feltűnő igazságait sem, de állítom, hogy szüklátókörű ember a tanító ur s ismeretei a történelem terén épen olyan hézagosak, mint azé a kollégámé, aki a ref. papságban fedezte fel a világ minden bűnét, dacára, hogy azok épen oly kevésbé okai a világ bűnösségének, mint pl. ő a spanyolviasz feltalálásának.

Szabó Sándor ur cikkének azon kitételére akarok legelőször reflektálni, mely Ravasz püspök ur kijelentésének állítja azt a rettenetes vádat, mely szerint: „*nagy isteni erő rejlik anyaszentegyházunkban, hogy 400 éven keresztül fenn-*

tartotta magát papjai dacára is.” *Feltéve, de nem megengedve*, hogy Ravasz László püspök ur mondotta volna ezeket a szavakat, kérdem: vajjon nem tudná a püspök ur, hogy gályarabok is voltak a református papok között, akiknek vallásossága, vértanúsága, mint a hitéletre való példaadás, mindenestre nagyobb értékű volt még Ravasz püspök ur szellemi kiválóságának, mely vallásosságának nevelő és irányító hatásánál is; és semmiesetre sem ezeknek „*dacára*”, hanem ezeknek Istentől megáldott áldozatukra is maradt meg anyaszentegyházunk. Pedig voltak mások is ilyen, a gályarabokéhoz hasonló lelkületűek a ref. papok között igen sokan. Kezeim között van Csáky esztergomi érsek 1754-ik évben tartott Canonica Visitációjának a jegyzőkönyve másolatban, mely az egyik kolosnémai ref. papról így ír: „*Hic postilentia sua doctrina multas proe dolor! animas Orce transcripsit, dignam ibidem ni recipiscat servitiis suis mercedem recepturus . . . atque sic in sua haerosi confirmantur adoo ut nemo Csicsaiensium (a csicsóiak is, mint árva ekklézsia tagjai Némára jártak az Isten igéjének hallgatására) ab annis 20 et ultra veritatem Fidei Catholicae agnevisse sciatur*” . . . Ime a legnagyobb ellenség kiadja azt a bizonyítványt, mely szerint (ha mondta, de tagadom, hogy mondta volna) Ravasz püspök urnak megdöbbenő nyilatkozata: *a néhány szál fa utáni megítélése lesz az erdőnek és semmiesetre sem általánosítható 400 esztendő nagyjai kiválóságai emlékének is meggyalázása gyanánt.*

Foglalkozni kívánok kissé bővebben azzal az absolutum gyanánt elmondott állítással, mely Szabó ur cikkében ilyenformán hangzik: „a hivek vallásos érzését, hithűségét, az egyházszereket elaltatták a hivatásuknak nem élő egyházi szolgák: a papok.”

A „türelmi rendelet” után újraéledt, sok helyen halottaiból feltámadt egyházközségeknek ez időbeli vallásos érzését, hithűségét, egyházszereket nem vonhatja kétségbe senki sem, mert a tények feltétlen bizonyítékkal szolgálnak.

Ime azonban: az 1803-ik esztendőben a következő „Currens” hirdette ki (Magyarország majdnem mindegyik megyéjében) Komárom vármegyében: „Az Isten ellen rémitő káromlás hallatik, innend a Törvényszék hivatalbeli kötelességének tarttya lenni, hogy valamint az 1563-ik esztendőbeli 42-ik articulusban nyilván megesmértetett az, hogy azokban az időkbén az Isten ellen rémitő káromlások támadtak és azért az Ur Istennek méltó haragja geresztetett fel, úgy szinte mivel a mostani időkbén is az Isten ellen való káromlásokért kellett ezt a nagy szükségét szenvedni és más csapásokat is lehet várni, ennek eltávoztatására rendeltetend: Az Isten ellen való káromlások az 1563-ik esztendőbeli 42-ik articulusban hozott kemény, sőt halálos büntetések alatt újra tilalmaztatand . . . stb.”

1804 év április 17-én tartott Komáromi Tractus gyűlésének jegyzőkönyvében ez áll: „Felolvasatott a szapi Ekklának panasza két tagjai: N. Miklós Ferenc és N. Hamar Gergely ellen. Történt t. i. hogy N. Miklós Ferenc fia meghalálozván az Ekkla Előjárói a már náluk tett közönséges megegyezésből készült végezés szerint megtiltották az Egyházi személyeket, hogy addig a halottakat el ne temessék, míg minden restantiáját bé nem fizeti, mellyel az Egyházi Szolgáknak tartozik, hanem ő benne példát adjanak minden olyan rossz fizetőnek és azokat kötelességük tellyesítésére serkentsék. Amikor Hamar Gergely elől állott és mind a háznál, mind a temetőben elénekelté és amint tutta a kíséreknek fáradságokat megköszönte és ekkép a halott az Egyházi Személyek jelen nem létében eltemettetett...”

1807-ik évi ápril 1, 2 napjain tartott Tractuális gyűlés jegyzőkönyve pedig a következő képet festi meg: „Szomoruan vette a Sz. Szék a Visitationalis actákból azt a lágymelegséget, sőt hidegséget, mellyet sok helyeken tapasztalni lehet az Ekklesiái épületeknek reparatiojában, a lelkészi személyek fizetésének beszédésében, a parochiális földeknek művelésében, az oskoláknak felhagyásában stb. Ezekre nézve rendeltetett... stb.” (Hasonló intézkedésekkel nagyon sokkal találkozunk.)

A „fekete bankó” idejében és utána még az 1840-ik esztendeig is csak két gyülekezet volt az egész Komáromi Egyházmegyében, mely az egyházmegyének, a kerületnek ez ügyben igen sokszor hozott határozatai alapján „a pénznek belső becse, s nem száma szerinti” az az a díjlevél szerinti értékű pénzekben, s nem a devalvált pénzben fizette a papját, tanítóját, noha látta, tudta mindenki, hogy a legtöbb tanító, pap e miatt nyomorog.

Nem sorakoztatok fel több adatot — bár ilyenekkel még sokkal szolgálhatok — hanem felvetem a kérdést, hogy ennek a türelmi rendelet után oly hamar bekövetkezett változásnak az oka, szóval a vallástalanság „kórokozója” mi volt?!

Röviden felelhetek: A háboru!...: II-ik József háboruja a török ellen (1788-89), a francia forradalomnak ide is eljutott hite és hatása, a franciák ellen folyt háboruk (1793-tól 1797-ig), majd a magyarországi francia háborunak 1805 és 1809-ik esztendei és az 1813-ban és 14-ben ismét az országon kívül folytatott franciák elleni háboru...

E háboruk demoralizáló hatása, a velejáró nyomorúsággal karöltve tette tönkre a hitéletet, a vallásosságot, az áldozatkészséget épen úgy, mint más háboruk után is.

Az 1848/49-ik szabadságharc ideje utáni időkről egyik szemlélődő (Csepi Mihály csicsói lelkész) ezeket jegyzi fel: „előbb mindenkit elfogott a szomorúság, később a nemtörődömség-

be, majd a könnyelmű mulatozásba csapott át a hangulat és az iskolaporát magukon nem viselő emberek kezdtek elfordulni az Ekklesiától”... A boszniai okkupatio, a porosz háboru utáni időkben ezek a megjegyzések olvashatók (lelkész elődöm Kiss Pál írásaiban) az anyakönyv lapjain: „hideg közönyt, az egyházifizetés dolgában szükkeblüségét tanusitanak. Ritka eset, hogy valaki Isten dicsőségére adakozott volna, de igenis gyakori eset, hogy a kivett egyházi adó — párbér — ellen zugolódott és ellenszegült” (Vegyük elő az ez időkből való jegyzőkönyveket, itt is igen sok a fentiekhez hasonló esettel találkozunk).

Ha meglátjuk, hogy a reformáció idején vallásos buzgósággal eltelt, s protestáns hitre tért magyarság vallástalanságáról tanubizonyságot tett káromkodások váltották ki az 1563-ik évi 42-ik articulust, s a mély vallásosságból káromkodásrahajlás ideje alatt látjuk a háboruknak szenvedéseit és nyomorúságait végig seperni az országon: *a világháborunak tulajdoníthatunk-e más hatást, minthogy ujra kiváltotta az Istentől elfordulásnak különféle formákban jelentkező eseteit.*

Gyarló, korlátolt meglátásra és gondolkodásra vall ilyenformán azt állítani, hogy a papság az oka a nép vallástalanságának. Tízta Istvánt szidta az egész ország, hogy ő volt az oka a háborunak s kiderült, hogy egyedül ő volt ellene annak. Szidják a papságot, hogy ők az okai a hitbeli dekadenciának, hogy a felelősséget a hitelenség szülte társadalmi bajokért is, az e téren felelős tényezők, egy „bűnbaknak” a nyakába varrhassák. Mindenkori papisors volt ez!.

Nem védem a papokat ott, ahol hibásak, ott, ahol a kötelességmulasztás esetei, vagy paphoz nem illő cselekedetek forognak fenn, de az „apagyilkosság” vádját (már pedig az anyaszentegyház megsemmisítésével való megvádolás ugyanez) visszautasítom azzal, hogy ezt csak a rosszakarat és az ostobaság emelheti ellenünk.

Nem tudok mellőzni még egy kitételt Szabó Sándor urnak, azt tudniillik, hogy a pap és tanító közötti jóviszony legtöbbször a pap összeférhetlensége miatt hiányzik. Egy esetet mondok el:

1791-ben a Komáromi Tractus tárgyalta a következő ügyet: „Tiszt. Dósa János n. oltjai Pred. Uram a Mester Illyés Péter sertését a parochiális háznál agyon ütvén, a Mester Instanciájára judikáltatott: Az instans kívánságára, s kérésére, a dolog investigatiojára kibocsátatnak: Ordinarius Assessor Tiszt. Vajda Péter uram és Subassessor Tiszt. Hetényi János Uram és ha lehetséges, a dolgot complanállyák, ha pedig meg nem egyeztetetik, az Instans a külső fórumra utasittatik.” *Az investigatio kiderítette, hogy a Mester vasvillával megszurta előbb a predikátor borjút, s így az ügy békésen elintéztetett.*

Szabó tanító ur csak a tanító-fél panaszát hallgatja meg a pap és tanító differenciák esetén, pedig — audiatur et altera pars — a végén legtöbbször kiderül a „vasvilla.”

Csicsó 1931 dec. 1-én

Kúr Géza
ref. lelkész.

A lelkipásztor hivatása és sorsa.

— Reflexió a „Reflexiók...-ra —”

A lelkipásztor sorsa a próféta sorsa, mert a hivatása is az.

Ézsaiás ezt a megbízást veszi az Urtól: „Menj és mond ezt e népnek: Hallván halljatok és ne értsetek s látván lássatok és ne ismerjete. Kövéritsd meg e nép szívét és füleit dugd be és szemeit kend be: ne lásson szemeivel és ne halljon füleivel, ne értsen szívével, hogy meg ne térjen és meg ne gyógyuljon.”

És a próféta mégse riad vissza reménytelennek, hiábavalónak látszó küldetésétől. Megérti, hogy ő csak eszköz az Ur kezében, az ő része csak az engedelmisség, nincs joga beleszólni Urának dolgaiba.

A próféta hivatását és sorsát öröklik az apostolok s a mindenkori tanítványok. „Boldogok vagytok, ha szidalmaznak és háborgatnak titeket és minden gonosz hazugságot mondanak ellenetek én érettem. Örüljetek és örvendezzetek, mert a ti jutalmatok bőséges a mennyekben: mert így háborgatták a prófétákat is, akik előttetek voltak.”

Nincs tehát semmi meglepetés abban, ha nekünk ref. lelkipásztoroknak is szenvednünk kell. Ha legtöbbször, úgy a falun, mint a városban hiábavalónak, reménytelennek látszik a munkánk. Nem értenek meg bennünket és nem fogadják el bizonyágtételünket. Így volt ez a múltban és így lesz ez a jövőben is. Nagyon csalódnak azok, akik azzal a számitással lépnek erre a pályára, hogy itt kényelmesen élhetnek, olcsó sikereket arathatnak és emberi dicsőséget nyerhetnek.

Ne kedvetlenedjünk hát el, ha olykor a maga tragikus mívoltában áll elénk elretentő lelkipásztori sorsunk, hanem lássuk meg, hogy ez beletartozik prófétai és apostoli hivatásunkba.

Mi már ezzel a marsrutával indulunk. Az a hivatásunk, hogy megjelenítsük az Ur akaratát és az a sorsunk, hogy süket fülekre találunk. A világ világossága kell lennünk, de jaj, a sötétség nem fogadja be a világosságot.

És nekünk mégis világítanunk kell. Hinte-nünk kell az Ige magvát még akkor is, ha a talaj alkalmatlannak bizonyulna a mag befogadására és a gyümölcstermés újból és újból elmaradna.

Ez a hősiés, szent „mégis”, ez a lehetetlen-

*) A felvetett témának ehhez a részéhez több hozzászólást nem közölhetünk. (h. szerk.)

nel és a hiábavalóval is szembenéző hívő dac, ez a mi életemünk!

Szembeuszni az árral, mégha az életünk megy is rá!

Mi nem csinálhatunk terveket és számitásokat, nem mondhatjuk be a csődöt és nem léphetünk kényszer-egyezségre, mert mi csak alkalmazottak vagyunk az Isten üzemében, kőzatonak a Seregek Urának szolgálatában.

Még csak elcsüggednünk, kétségbeesnünk sem szabad. A mi esetleges kudarcunk és munkánk eredménytelensége benne van az Isten tervében. Azért Ő mégis győz! És győzni fogunk mi is! Mentől kevésbé értenek meg az emberek, annál inkább megért az Isten. A kereszthalál gyalázata is dicsőséggé válhatik, nemcsak a Krisztus életében, de a miénkben is. Istennel győzünk, mégha emberileg nézve elbuktunk is!

Mindebből pedig az a nagy igazság derül ki, hogy a lelkipásztor értékének fokmérője elsősorban nem az, hogy milyen eredményeket ért el, mégcsak az sem, hogy milyen munkát végez, hanem az, hogy mi lakik a szívében. Vállalja-e egész életét uraló vággyal és szenvedéllyel a próféta hivatását és a próféta sorsát. Az a kérdés: mennyi hajlandóság és készség lakik benne, vagy egyáltalán szab-e valami hártárt saját magának a buzgóságban és áldozatban, vagy válogatás és feltétel nélkül rendelkezésére bocsátja magát Urának Istenének életre, halálra. Az már aztán nem egészen rajta fordul meg, hogy Isten hova, milyen munkába állítja be, milyen áldozatot követel tőle és milyen eredménnyel áldja meg munkáját.

Nem lehet tehát szembeállítani a gályarabság szenvedéseit a falusi lelkésznek megpróbáltatásaival (ezt én nem is tettem), de annál helyénvalóbb, sőt elmaradhatatlan ma annak a kérdésnek a felvetése, hogy van-e bennünk is annyi elszántság és hősiesség, hogy el tudjuk viselni panasz nélkül, sőt örvendező lélekkel, ha kell a gályarabságot, ha kell a falusi lelkész-kedés nyomoruságát.

Elismerem, hogy ma nagyon nehéz, olykor szinte majdnem elviselhetetlen a falun munkálkodó lelkipásztor helyzete, de ezen változtatni egyelőre alig lehet. Legkevésbé úgy, hogy a lelkész feltartja a kezét, s megadja magát sorsának s uszik az árral. Felhagy minden reménnyel és az előirt hivatalos papi kötelességen kívül minden nevelői, belmissziói munkával. (Avagy egyáltalán el se kezdi, meg se próbálja, mert hiszen mások bizonyágtétele szerint is „az evangélizáció hajótörést szenvedett kinn a falun.”) Itt csak két megoldás lehetséges. Vagy nem menni falusi papnak (és egyáltalán nem lépni a papi pályára) vagy ha már valaki erre szánta el magát, akkor, ha kell, áldozza is fel magát a falu megmentéséért. A hősi halál fogalma nem ismeretlen előttünk, sem a világi, sem az egyházi történelmünkben,

nekünk Krisztus mai tanítványainak erre állandóan készen kell lennünk a külmisszióban, a belmisszióban, a falun és a városban egyaránt.

Közben nem szabad eltefejtünk, hogy a hősi halálnak egyik neve a hősi élet és jelenleg ez az, amit Krisztus a csehszlovákiai magyar református falusi lelkésztől megkíván. Miért irtam én le most ezeket? Azért, hogy valamiképpen azt ne gondolják falusi lelkésztestvéreink, hogy mert a „Kálvinista Szemle” közlése szerint „a régi típusu u. n. általános kezesztyén evangelizáció a magyar református nép lelkéhez nem tudott közel férközni és az ilyen lelkületű papok egymásután szenvedtek hajótörést munkájukkal kinn a gyülekezetükben” — hát most már nincs értelme a további kísérletezésnek, nyugodt lelkiismerettel félre tehetjük a csődött mondot belmissziót, mert ha a városi gyülekezetekben igen, de a falvakon még kívánni se lehet a lelkészekől az ilyen hiábavaló munkát. Nem, ilyen következtetést nem szabad levonnunk, mert ez a harcnak időelőtti feladását jelentené, amire a „Kálvinista Szemle” se gondol, mert a 46-ik számban a Szerkesztői üzenetek során ezt írja: „A legnagyobb kérdés mindvégig a magyar református földművelő nép öntudatra ébresztése és mély, élő hitre való nevelése marad. És azé lesz a pálma, aki a kulcsot ehhez a munkához meg fogja találni.”

A kérdés tehát még egyáltalán nincs megoldva, egyelőre csak arról van szó, hogy egyik, vagy másik módszer milyen eredményt ért el. Falusi lelkésztestvéreinkre vár ennek a korszakalkotó kérdésnek a megoldása. Figyelmünk ezért most feléjük fordul s míg egyrészt igaz testvéri szívvel fájjaljuk és sajnáljuk szenvedéseiket, különösen ha mások hibájának, mulasztásának, vagy a kedvezőtlen körülményeknek az áldozatai, addig a legnagyobb örömmel vesszük, ha mégis előretörni látjuk őket.

Természetesen a nehéz sorsban küzdő falusi papság joggal igényelheti a jobb sorsban lévő lelkésztestvérei segítségét. Azonban — r — a. lelkésztestvérünk nagylelkű és dicséretes megajánlása még nem elegendő. Ezt a kérdést egyetemesen kell megoldanunk, olyanformán, ahogy azt Bertók Béla püspök ur tervezi az ugynevezett egyházfentartó alappal, amelynek csak egy hibája van, hogy tudniillik már régen meg kellett volna csinálni. De ehhez is elsősorban a lelki szolidaritás szükséges. E nélkül csak frázis marad minden.

Mindig oda jutunk vissza, amit Jézus így fejezett ki: „keressétek először Istennek országát s mindenek megadatnak néktek.”

Cikkirő testvérünk Ravasz Lászlóra hivatkozik, amidőn a lelkipásztor elhagyatottságáról beszél. Hadd idézzem én is Ravasz Lászlót befejezésül, aki idevonatkozólag egy más helyen még a következőket írja: „Nincs rossz gyülekezet, csak rossz pap... Lehet még egy másféle meghasonlás is a gyülekezetben. Például

az, hogy a felnőttek, az idősebbek nem tudják bevinni a papot, de a gyermekek, a fiatalok szívből ragaszkodnak hozzá. Biztató szép állapot ez. Egy lelkipásztor csatáját akkor veszíti el, illetve nyeri meg, amidőn megérkezik a felnőttek sorába az az első generáció, amelyet ő konfirmált. Ha külön, mint a régi és vele bensőbb viszonyban él, csaláját megnyerte. Ha azonban templomkerülő, idegenkedő és bizalmatlan, az illető lelkipásztor jól teszi, ha másik gyülekezet után néz, mert vénségére szomorú megpróbáltatások várnak reá; kegyetlen, ellenséges nemzedék veszi körül, gyanakodás, bizalmatlanság, irigység kíséri lépteit s egyszer észreveszi, hogy terhükre van azoknak, akiknek szolgálatában életét felörölte. Másá lesz a gyülekezet körülötte, ő úgy érzi, hogy rosszabbá, pedig csak az történt, hogy ő, akit megértett és szívesen fogadott az első emberöltő, nem tudta megérteni és megtartani a másikat. Talán kevesebbet kellett volna olvasnia, kevesebbet gazdálkodnia, mindennekfelett pedig szakadatlanul a gyermekek között kellett volna forgolódnia vasárnapi iskolákkal, összejövetelekkel, kirándulásokkal, bibliaórákkal, szóval mindazzal, ami megmenti és megtartja számára a holnapot... A hűtlen prófétán megvételik az elpusztuló nép vére, a hiven nem, bár a bünbe esett nép maga meghal.”

És ez a próféta sorsának utolsó állomása. Ezért a sorsért mégiscsak érdemes a prófétai hivatást is vállalni — még a falun is!

Ami pedig a lelkésztestvérek „rágalmazását” illeti, erre vonatkozólag legyen szabad megemlítenem azt a kedves jelenetet, midőn Bertók Béla püspök urat beiktatása ünnepélyén valaki így köszöntötte: „Adja Isten, hogy sokáig szidalmazhasson, rágalmazhasson bennünket.” Valahogy így értelmezem én is önmagunk „rágalmazását”, ami nemhogy kizárná a szeretetet, de egyenesen abból fakad. Különben nem vállalnám ezt a harcot, mely meglehetősen békés természetemnek nagyon is ellenére van.

Huszt.

Szabó Béla.

H I R E K

Dr. Révész Kálmán

Nagy gyásza van a magyarországi tiszánineni egyházkerületnek, a református egyetemes egyháznak és az egész protestáns világnak, dr. Révész Kálmán püspök, egyházi író, 1919-ig a mi egyházkerületünknek is püspöke, folyó hó 4-én Miskolcon 72 éves korában elhunyt. Halála minket is nagyon fájoan érint és lélekben mi is ott könyezünk a ravatálnál, melyről a

megboldogult porrá váló hamvait folyó hó 7-én dr. Ravasz László püspök és dr. Enyedy Andor miskolci lelkész kísérték ki siri álmára.

Kovács Lajos

kisvárdai református lelkész, a felsőszabolcsi egyházmegye esperese, folyó hó 26-án 58 éves korában, szívszélhűdés következtében elhunyt. Kiváló buzgóságú lelkész, köztisztelt esperes és nemeslelkű jó ember volt.

— **Lelkészeiktatás Felsőláncon.** November 29-én volt Pandy Bertalan volt magyarbódi segédlelkész beiktatása a felsőlánci lelkészi állásba. A templomot színültig megtöltötte az anya és három leányegyház apraja-nagyja. Az ifju lelkész a beköszönő beszédet II. Kor 3:1-6 alapján tartotta meg. Isten gazdag áldása legyen az ifju pásztoron, munkáján és gyülekezetén.

— **A losonci ref. theol. szemináriumban** 1931 karácsonyára leválasztott legációk névsora. 1. Nagy Sándor Negyed-Farkasd. 2. Gööz Ferenc Rimaszombat. 3. Pataký Menyhért Munkács. 4. Asszonyi István Beregszász. 5. Rózsa Lajos Királyhelmece-Szentes. 6. Balla István Nagyszöllős. 7. Lengyel Pál Kis- és Nagygéres, Örös. 8. Vass József Ungvár, Minaj. 9. Izsák József Muzsaly, Borzsova. 10. Kovács József Léva, stb. 11. Szaszák Bertalan Pelsőc, stb. 12. Pógyor Lajos Bátyu, Bótrágy. 13. Vizváry László Csap, Ásvány, Salamon. 14. Szabó István Kismánya, Alsószöllős. 15. Illyés Gyula Mezőkasszony, Zápsszony. 16. Batta Pál Kassa. 17. Csonató Géza Pozba, stb. 18. Kapczy Tamás Tornaalja, stb. 19. Boross Kornél Ócsa, Aranyos, Megyerics, Ekel. 20. Domonkos Kálmán Kamocsa. 21. Szudy Nándor Nagysalló stb. 22. Tömösközy Ferenc Nemeshodos stb. 23. Forgon Pál Nagykapos stb. 24. Magda Barna Beregsom, Csonkapapi. 25. Káposztás László Serke, Simonyi, Darnya. 26. Kuzma Barna Hańva, Runya, Csiz. 27. Török Győző Kisgejőc, Nagygejőc, Korláthelmece. A losonci gimnáziumból választott: 28. Mogyoródy Ferencz Martos, Imely, Ógyalla. 29. Nagy Lajos Szecse, Várad, stb. 30. Szabó Endre Bori, stb. 31. Hiderváry Dezső Ipolypásztó stb. Legátust nem kér: 1. Kigyós, Nagyberég. 2. Bucs. 3. Padány, stb. 4. Nagyida. 5. Garamvezekény, stb. 6. Sók, stb. 7. Visk. 8. Barkaszó, stb. 9. Réte, Jóká, Somorja. 10. Nagydobrony, stb.

— **Karácsonyi könyvvásár:** 1.) *Alkalmi áron:* 100 kötet *Jókai* kifogástalan állapotban (kék vászon) 2000, (piros vászon) 2500 Kč. 20 kötet (leljes) *Révai lexikon* 1600 Kč. *Protestantizmus Magyarországon* (díszmű) 300 Kč helyett, 100 Kč. *Ipolyi: Magyar Mithológia* I-II. (új kiadás 144 Kč helyett) 80 Kč. *Zoványi: Reformáció Magyarországon* 25 Kč. 2.) *Ujdonások: Komáromi: Ordások* (gályarabok regénye) 25 Kč. *Stanby: Krisztus Judia Országútján* (Gandhi, Tagore, Krisnamurti stb. vallomásai) 18 Kč. *Szabó Dezső* regénye: *Megered az eső* (előjegyezhető). Közelebbi érdeklődés: *Gombos Ferenc* Budapest, V. Csáky u. 34. címén.

— **Szabó László** északamerikai magyar református lelképásztor, aki a sárospataki főiskola 400 éves jubileumára a pályanyertes ódát írta, most fejezte be Arany János hun trilogiáját s ezt a nagykőrösi Arany János Társaság októberi ülésén be is mutatta.

— **A lüttichi** (Liege) új protestáns templom építésének költségeihez a *katholikus* városi tanács kétmillió belga frankkal járult hozzá.

— **A moszkvai istentelenek szövetsége** statisztikát adott ki 20 nagy gyár munkásainak vallási felfogásáról, tizenkétezer munkáscsaládban intézett kérdőívek alapján. Husz százalék vallotta magát hívőnek, Alaposabb vizsgálat kiderítette azt, hogy az atheisták 70 százaléka titokban templomba jár és megkeresztelteti gyermekét.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A királyhelmecei reform. egyház presbitériuma üresedésben lévő rendes orgonista kántortanítói állására pályázatot hirdet. Javadalom: 13 kat. hold és 714 □-öl szántó-föld, 5 köböl buza, 15 köböl rozs, készpénzfizetés: 141 kor., jókarban lévő 3 szobás tanítói lakás mellék épületekkel. A földek utánf egyenes állami adót haszonélvező tanító fizeti. Az egyház államsegélyt kérelmez. A 380/922 számú kormányrendelet értelmében az összes helyi javadalom 1661 koronában nyert hivatalos megállapítást. Kötelessége: Két tanerős iskola ráeső osztályainak tanítása, az iskolai adminisztráció, kántori teendők elvégzése, énekar tanítása, akadályoztatás esetén lelkész templomi helyettesítése, belmissziói munkában való részvétel. Az állás 1932 február 1-én elfoglalható. Tanítási nyelv magyar. Pályázati kérvények 1932 január hó 20-ig adandók be a *Ref. Lelkészi Hivatalhoz.*

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda, bármelyik képviselője.

DUNA - BANK

Központ : Bratislava.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Fiókok : Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

► Előnyös részletfizetési feltételek. ◄

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novin. známek povoleno feditelstvim pošt. a telegr. v. Košičiach Jg 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Velké
Ka puš any“ címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csiacseri
lelkész hivatalhoz küldendők.

M E G J E L E N I K M I N D E N V A S Á R N A P .

Elnöki megnyitó beszéd.

Elmondotta a dunáninneni református egyházkerület közgyűlésén Szilassy Béla dr. egyházkerületi főgondnok.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! Az egyházi törvények rendelte tízevenkénti tisztújítás egyházi közéletünk egy-egy életszakát határolja, mely alkalomkor jó visszapillantást vetni az elmúlt ciklus lefolyására s előre tekinteni az előttünk álló jövőre.

Különösen most látszik ez helyénvalónak, midőn az elmúlt tíz esztendő befejeződése összeesik egy lezáruló korszak végével. Még nem látható ugyan tisztán, hogy mi az a határkő, melytől az új fejlődési időszakot számíthatjuk, de bizonyosra veszem, hogy egy átalakuló életfolyamat küszöbén állunk.

Önálló egyházi szervezkedésünk tíz éves fordulójánál halásan emlékezünk meg a mindenható Istennek szerető gondoskodásáról, mellyel bennünket vezetett, hár tíz évi távlatból is felsajog egy nehéz sebünk égő fájdalma. Évszázados törzsről viharsodorta, tépelt ágként zuhantunk át ujonnan vont mesgye mögé, új életviszonyok közé. A megrázkódás galyakat, értékes rügyeket tört le és utóbb is láttuk még lassan leszáradó levelek szomorú hullását. A kataklizmából átmentett drága magyar életértékek azonban a kötelelességteljesítés heroizmusát váltották ki nemzetünkben, egyházunkból. Az új viszonyok közé került ősi rögök felett lassan, tétován indult meg az új élet verkeringése.

Egyházi szervezkedésünk első tíz esztendjét a gyökerverés munkája veszi igénybe. A viharfergeteg, mely törzsünkről letépett és új mesgyét szántott, a régi televény felé, új, idegenből hordott talajrétegeket borított. A háborus nyomorúságok terhe alól felszabadult népünk lelkivilága az új, felforgató eszmék fogé-

kony talajává vált és a forradalmi gondolat-körben fogant és velünk szemben gyakran elfogult új államhatalomnak exponensei gyanakodással nézték minden cselekedetünket, félremagyarázták megmozdulásainkat s oly színben tüntettek fel bennünket, hogy mi az új rend állandó és elkeseredett ellenzői vagyunk. Felfelé a meg nem értettséggel, lefelé az eldurvult erkölcsök, a nyomor és nélkülözések okozta elkeseredés és a hontalanság sulyos terheivel megterhelten kellett egyházunknak a kezdet nehézségeivel megküzdnie.

És a lefolyt tíz esztendő távlatából visszatekintve, mégis jelentős haladásról számolhatunk be. Ha történtek is helytelen lépések és fel is merültek eredményt késeletető akadályok a mi részünkről, az államhatalommal való megértésre irányuló munkánk közben: ma már tudják a prágai illetékesek, hogy a velünk szemben oly sokáig táplált bizalmatlanság nem volt indokolt.

Zsinati törvényalkotásunknak újabb fordításban megismert anyaga bizonyosságul szolgált nekik arra, hogy a kormányzat részéről felállított követelményeknek megféleltünk. Most még csak a VI. t. c. átrevidiálásának elmaradása késeleteti a hivatalos felterjesztést és ezt követő kormányjövahagyást. A pozsonyi referátusnál kell szorgalmaznunk az előmunkálatok befejezését, mert tavasz óta ott fekszik revidiálatlanul VI. t. c.-ünk. Egyházi tisztviselőink állampolgársági, valamint a kongrua ügyek kezelése és az államsegély kiutalása az utóbbi időkben előnyös változást mutatnak, habár még messze vagyunk attól, hogy a jogos igények teljes kielégítéséről beszélhetnénk. Az 1919-20 évek-

ről elmaradt államsegélyekre nézve sikerült az illetékeseket álláspontjuk helytelenségéről meggyőzni, s így igényeink jogossága elismertnek tekinthető. Az államháztartás újabb takarékosági tendenciája mellett azonban igen szívos munkát kell még majd kifejtenuk, hogy elismert jogos igényünk kézpénzre beváltassék. Amint hogy még igen sok utánjárást és fáradságot fog kívánni sok más függő ügyünk s ezek között a tanítóképzés kérdésének megfelelő rendezése is.

Ennyit az államhoz való viszonyunkról.

Egyházunk belső fejlődéséről, a hitélet elevenedéséről, a tiz év alatt alkotott intézményeinkről csak hálátelt megindultsággal tudok megemlékezni. Ezekkel bizonyára a püspöki jelentés kapcsán és a tárgysorozat egyes pontozataiban lesz alkalmunk még foglalkozni.

A multról a jövő felé irányítva tekintetünket, amint megindulásunk idején, ugy most is a bizonytalanság érzete vesz rajtunk erőt. Ismét nagy kérdőjel előtt állunk, csakhogy ez a kérdőjel most nagyobb problémákat takar, mint amilyeneket a multban kellett megoldani, mert világgazdasági válság problémái nyomakodnak ránk. Az eddigi viszonylagos jólét periodusát előreláthatóan olyan időszak váltja fel, amelyben a legszükségesebbek előteremtése nemcsak a magánosoknál, hanem az államháztartásnál is a legnagyobb nehézségekbe ütközhet majd. Most még az adóprés újabb és újabb megcsavarásával igyekeznek a szükségletek fedezetét előteremteni, ez azonban soká így nem lehet tovább, hiszen az adózók teherbirásának ésszerű határán már jóval tulvagyunk. Számolnunk kell tehát azon eshetőséggel, hogy az államháztartás egyensúlyi törekvése előbb-utóbb államsegélyei csökkenő irányzatát fogja maga után vonni. Sajnálattal kell itt rámutatnom arra, hogy eddigi egyházpolitikánk, mely egyházunk anyagi alapjait főként az államkormányval való megegyezésre és az államsegélyekre építette, nem volt eléggé előrelátó és fővényre építőnek bizonyult.

A gazdasági világválság alapokai a világháboruban s az ezt követő békeszerződésekben rejlenek. Alkalmi panaceákkal talán ideig-óráig csillapítható helyenként a betegség, teljes gyógyulást azonban ilyeneként várni nem lehet. A világválságon kívül egyházunkat még külön érinti az a páratlanul rossz termés, mely különösen a köztársaság magyarlakta vidékeit sújtotta. Így tehát egyházunk problémái még sokkal kényesebbek, mert az egyházfenntartáshoz még a legaktuálisabb szociális problémák is járulnak. Mindezekkel szemben egyházunk csak a keresztyéni szeretetet és kötelességérzetet használhatja ellenszerül. Ezek felkeltése és érvényesítése gyülekezeteink legsürgősebb teendői közé sorolandó.

Sokat lehetne a világválsággal kapcsolatos jelenségekről beszélni, azonban ez alkalommal

csupán az arany szerepének a gazdasági életben való megváltozására kívánok rámutatni. Ezelőtt az arany értékmérő és csereforgalmi eszköz volt. A válsággal kapcsolatban az arany elvonul, eddigi szerepét nem tölti be és helyén ür tátong. Az értékmérő drága áruvá változott, és így csereeszköz híján akadozik a forgalom. A munkás munkaerejét, a termelő áruját nem tudja tovább adni. A természetes népszaporodás magában rejtli a szükségleti cikkek nagyobb mérvű fogyasztásának lehetőségét, de előbb az áruforgalom ezen mesterséges akadályát kellene elhárítani. Az emberiség bálványt csinált magának az aranyból. Az aranyborju körül folyik az örült tánc, míg közben milliók és milliók nélkülöznek. Alig tudok nehezebben elviselhető sorsot elképzelni, mint annak az ép, munkára kész embernek a sorsát, aki munkát nem tud találni. A legteljesebb részvét illeti meg ezen szerencsétlen embertársainkat, akik a nélkülözések mellett az erkölcsi züllés kísértéseinek is kivannak szolgáltatva. És vajjon a nyugaton uralmon lévő, korlátlan magán kapitalizmus és a keleten végsőkig hajtott államszocializmus nem egyformán juttatják hasonló szerencsétlen sorsra a hatalmuk alá rekesztett emberek alig számlálható tömegeit?

Sötét körvonalai mutatkoznak a jövőnek. Az elmúlt korszak lelkes hősiességét a kimerülés elernyedése váltotta fel, és ezt tetézi a válsággal kapcsolatos gondok szülte reménytelenség. A Szlovenszko magyarsága között szolgáló ref. egyházunk Dávidként áll a sötétség hatalmának Goliátjával szemben. Egyetlen fegyverünk Istenben vetett hitünk és azon szilárd meggyőződésünk, hogy ő a most következő korszak után egy boldogabb jövőt fog reánk hozni. Ezen hitet kell élővé tennünk, a reményvesztett és elcsüggedt lelkekben a bizalmat felkeltenünk s „ugy viaskodni, mint a ki nem levegőt vagdos” és akkor bizonyára diadalmat veszünk.

Végezetül legyen szabad elnöktársam nevében is, az egyházkerület mult ciklusában volt alkotó tagoknak hálás köszönetet mondanom szeretetteljes támogatásukért, mellyel az elnökség segítségére voltak. Egyben igaz szeretettel köszöntöm azokat, kik a kerület munkájában mint gyűlésünk új tagjai vesznek részt. Munkánkra Isten áldását kérve a kerületi gyűlést megnyitom.

Részlet Bertók Béla püspöki jelentéséből.

Főtiszteletű s Méltóságos Közgyűlés! A világtörténelemnek örökkévalóságba zengő hárfáján a hur pattanásig feszült s sikoltó hangjai megdermesztik a szívet s betöltik a kétségbeesett föld minden zugát. Nincs előle menekülés, nem vonhatja ki magát senki s az apokaliptikus viharok sodrába került anyaszentegyhá-

zunk hányt-vetett hajója is. A hajót ne féltsük, mert Isten alkotta azt romolhatatlan Igéből s Ő megtartja azt erejének és akaratának Ararát hegyén! De mi lesz velünk, szánandó utasokkal, kiket hányt-vet a hab, kik a szélcsendes időben nem gondoskodtunk arról, hogy megtelítsük a hajót hittel, igazság szeretetével, bizó reménységgel, lelket megerősítő alázatossággal, Isten és ember-szeretet csodálatos melegével, lelki erőnek és bátorságnak gyógyító erejével? Akik behordtuk a hajóba meggondolás nélkül bálványainkat, az emberi büszkeséget, gőgöt, elbizakodottságot, önzést s mindazt, ami romlandó s ha volt is velünk valami örökkévaló, bizony azt is kidobtuk, sokszor talán épen azért, hogy az aranyborjunak szorítsunk helyet! Bizony az idő csöndes, mire való ilyenkor az iránytű, Istennek örök Igéje? El vele! Mikor oly lágyan reng a hajó, mint anyakéz által ringatott bölcső, mire akkor kormányos? Mire való a Krisztus?! El vele! Es jött a szél, a vihar, jött a fergeteg, a rövidlátó lélek horizontját eltakarta a csillagtalan éjszakával, a hullámverés megindult s most a fellegek sötétségébe emeli, majd a kétségbeesítő mélységekbe dobja a hajót s gyarló utasai táromlyogva, bukdácsolva, iránytvesztve halálfélelemmel ordítják a kietlen, vak éjszakába: „Uram! tarts meg, mert elveszünk!”

Ez a bibliai kiáltás sikolt bele az embervilág mai szörnyű zürzavarába, át- és átjárja a fölzaklatott földet s az utolsó ítélet ijesztő jelenetei játszódnak le szemeink előtt! Egyik fuldokló a másikba kapaszkodik, a vak világtalantól kér vezetést, ember emberhez kiált segítség után: tarts meg, mert elveszünk! S a vihar nőttön-nő, s az anyaszentegyház hajójáról is gazdag aratással sodorja a hullám az embereket a sötét halálba, akik bűnös könnyelműséggel kidobták életük iránytűjét, Istennek Igéjét s az egyetlen kormányost, a Jézust! Es zug a kárhozat tengerárja; áldozatok bekatombái, összeomló világok füstje és roppanása reszketetik ezt a gyarló embervilágot! Pedig milyen egyszerű és könnyű a kibontakozás! Vedd vissza az eldobott iránytűt, Isten szent Igéjét s mutat új eget és új földet! Hívd vissza az elűzött kormányost, a Jézust s Ő kitarja kezeit, szélvész és vihar engednek Neki s lesz nagy csöndesség! Lesz béke! Lesz új Jeruzsálem s szived, lelked, életed templommá magasztosul!

Főtiszteletű s Méltóságos Közgyűlés! Ne gondolja senki, hogy én ezekkel a bevezető sorokkal sablonos predikációt akartam mondani! Nem, mert tiszta erős meggyőződésemmel, hogy az egyéni élettől kezdve, a családon, a társadalmi tagozatokon, faji, nemzeti, felekezeti alakulatokon át fel az egész emberiséget egybefoglaló viszonylatokig igaz marad örökké, hogy Isten nélkül, Krisztus nélkül boldogan élni nem lehet! És ez különösképen igaz az anyaszentegyházban élőkre nézve! Hát hol érvenyesüljön Istennek Igéje, a Krisztus evangé-

liuma, ha nem épen az anyaszentegyházban, a gyülekezetben, mely minden isteni ígéretnek letéteményese? amelynek legszentebb célja épen az, hogy kifejlesztvén magában az ingyen adott isteni erőket, mint hathatós kovász hassa át az emberi élet összes megnyilvánulásait?! Nem lehet céлом, erőmet is felülhaladná az a feladat, hogy megbizonyítsam annak igazságát, hogy ennek a mai, ugynevezett civilizált világnak szemünk előtt való összeroppanása az Isten és Krisztus nélkül való életnek szükségszerű következménye. De hittel hiszem, hogy a romlásnak a gyökere ebben van. Szűkebb határok között megállapított alapigazság, alapigazság marad a nagy egészre nézve is. Ebből a szempontból tekintem anyaszentegyházunk életét s közelebről egyházkerületünk életét is!

A közelmúltban élénk vitát váltott ki hivatalos lapunkban megjelent „Mit cselekedjünk Atyámfiai?” c. cikk. Ez a cikk is, ha talán más szavakkal is, de ugyanezt az alapigazságot tárta élénk. Hiába akarja bárki is eltakarni, elmagyarázni, félremagyarázni az igazságot, igazság marad az akkor is! Fogalmazni is lehet többféleképen az igazságot, de az igazság akkor is igazság marad. Nem lehet és hozzánk nem is illik letagadni, hogy Isten szolgálatában gyakran megrestülünk, a Krisztus evangéliumának *életünkkel való prédikálásában* sok hiányosság mutatkozik. És itt keveset enyhít felelősségünkön akár a világtatasztrófa, akár a reánk szakadt ugynevezett gazdasági krízis, akár az a sokak által hangoztatott érv, hogy egyháztagjaink lelki élete is leromlott. Nekünk maradék nélkül kellene és illenék teljesíteni kötelességünket és pedig nem csupán lelkipásztoroknak, hanem minden őrállónak, sőt minden keresztyén embernek. Senki álérvvel és okoskodásokkal ki nem vonhatja magát a felelősség alól. Mert mindannyiunkra bizott Isten valami munkát az Ő nagyszerű világtervből s ennek elmulasztását nem szabad mentegetnünk s takargatnunk azzal, hogy más munkakörbe tartozó embertestvéreink miként tesznek vagy egyáltalában eleget tesznek-e kötelességüknek! De viszont az agyonhallgatás sem orvosos, mert a „kövek fognak kiáltani”. Aminthogy az összeomló világ köveinek robogása eléggé, talán már tulon-tul is kiált! Nagyon fogyatékos mindnyájunkban az önvizsgálat, önfegyelmezés, az alázatos szolgálat, az emberszeretet, Isten céljaira való odaadásunk, a hittel való élés s ha ezeknek hiányossága ráüti pecsétjét minden keresztyén ember életére, mennyivel inkább ráüti azt az Isten dolgaival hivatalosan foglalkozók életére!

Egységes keresztyén közszellemről beszélni aligha lehet, mert eltávozott közülünk a Krisztus szeliden fegyelmező lelke s mindenki saját felfogását akarja győzelemre vinni, mindenki a magacsínálta szabályokat akarja rákényszeríteni másokra; viszont a legmagasabbrendű evan-

géliumi szabályok hiányzanak életéből. Ezért gyöngé és erőtlén egyházi és vallásos életünk s ezért ideges és érzékeny minden lélek a legcsekélyebb bírálatra is, ezért folyik a sok perlekedés és viszálykodás, háborúság és beképtenség! Épen így hiányzik közöttünk a lelkipásztori közszellem, egységes felfogás, akarat és cselekvés Isten országának építésében, pedig míg ez nincs meg, addig mindig ki lesz téve lelki vezérségre hivatott karunk a fertőző betegségeknek, melyekben ha egy tag szenved, az egész test megérzi azt. Előbb-utóbb ki kell alakulnia ennek a közszellemnek, mely a Krisztus vezérsége alatt a megértés, a példaadás, a szeretet erejével igyekszik legyőzni a mutatkozó betegséget magunkban is, másokban is — és határozott célkitűzéssel irtani fogja közöttünk a beteges emberi gyarlóságokat és vétkeket gyöngeségeket s kell majd erejének lenni arra is, hogy kiküszöbölje szervezetéből azokat, kik hiúságból, megátalkodottságból, javulni semmiképen sem hajlandó önimádásból a Krisztus lelkének érvényesülését könnyelműen akadályozzák. Az egészséges szervezet kiküszöböli magából a betegség okozóit. Lelkészi karunknak s aztán többi örállóinknak s végre egész egyházi életünknek is egészséges, élő organizmusnak kell lennie, különben lesodortatunk az anyaszentegyház hajójáról.

Nekem most konkrét bizonyítékokkal kellene alátámasztanom az eddig mondottakat, nem teszem, mert bárki széttelkinthet egyházi életünk mezején s ha a Krisztus lelkével tekint szét, talán több bizonyosságot fog találni, mint kellene. Annyi kedvetlen jelenség tárul elénk, hogy megdöbbenhet tőle bárki is. Tegye is ezt mindenki, különösen a pásztorok és örállók s a szemlélődés után csöndes magukbaszállással jussanak el a kívánt eredményhez!

A mindenható Isten pedig mindig tanít, oktat és vezérel minket. Ha lelkünk talán ingadoznék a mai élet zürzavarában megtalálni a kivezető utat, a múltból ragyogtatja felénk a bizonyosságok seregét, hogy nagyszrű példákban mutassa meg, mily isteni erő rejlik az összetartásban, a megértésben, a hitbeli egységben, a hűségben, az igazság önfeláldozó szeretetében, általában abban a közszellemben, mely Isten kegyelméből Krisztus lelkével kovácsolja össze a lelkeket a türesre, próbáltatásra, a dicsőség alázatos hordozására, Isten országának hathatós építésére. Ez év is gazdag volt ily bizonyosságokra való emlékezésben. Zwingli Ulrich halálának 400 éves, a Carolina Resolutio 250 éves, az Edictum Tolerantiale 150 éves, a debreceni alkotmányozó zsinat 50 éves, a pápai és sárospataki főiskolák alapításának 400 éves fordulója mindmegannyi bizonyosság arra nézve, hogy a legsúlyosabb szenvedést és próbáltatást, századokra terjedő s megisméltendő üldözést, a szabadulás dicsőségét, a komoly szervező munkát, mindenütt és mindenben Isten országának épi-

tését birta és hordozta anyaszentegyházunk, mert tagjaiban s egészében meg volt az az egészséges közszellem, mely minden érzését és cselekvését Isten hatalmas karja alá helyezte a Krisztus haláláig engedelmes lelke szerint! Oh! boruljunk le e megszentelt emlékek előtt s kérjük Istent, hogy adjon nekünk is türes, alázatos, hívő, egymást megsegítő és szerető, egymásért áldozni kész, az O hatalmas országát minden viszonyok között hűséggel építő lelket!

Menjünk tovább!

Kedves lelkésztestvéreim! Nemrégiben, amint azt bizonyára még nem felejtettétek el, azzal az indítvánnyal álltam elő lapunk hasábjain, hogy mi lelkipásztorok beismerve és megbánva vétkeinket és mulasztásainkat, amelyeket Istenországa ügyének elhanyagolása által követtünk el, szálljunk magunkba, jöjjünk össze és tartsunk igaz penitenciát kálvinista őszinteséggel s aztán fogjunk hozzá ahhoz az önfeláldozó, de életmentő munkához, amelyet Krisztus és anyaszentegyházunk joggal elvárhat tőlünk e történelmi időben.

Lelkem nagy fájdalmára azonban az indítvány felett napirendre tértünk, sőt mi több, egy éles harc fejlődött ki belőle, amelynek középpontjába immár az a másik kérdés került, hogy tudniillik bibliai, imádkozó, krisztusi életet élünk-e mi lelkipásztorok, vagy nem. Ezzel pedig mellékvágányra terelődött az egész dolog, vagy helyesebben holtvágányra. E kérdés felett ugyanis szépen, csendesén elvitáztathatunk tavaszig is s akkor összefoglalva az eredményeket, majd megállapíthatja a szerkesztő, vagy valaki más, aki már megelégette a sok huzavonát, hogy mindkét félnek igaza van, illetőleg egyiknek sincs igaza.

S ezzel kinn leszünk a vízből!

En a magam részéről a vitának ily irányu folytatását befejezem. Kijelentem, hogy valóban olyan értelemben vádoltam meg lelkésztestvéreimet, amint azt Gencsy Béla barátom kifejtette. Nem gondoltam, mert nem is gondolhattam arra, hogy lelkésztestvéreim soha se imádkoznak, sohasem veszik kezükbe a Bibliát, csak arra gondoltam és azt állítottam, hogy nem teszik ezt úgy, mint ahogy ezt ma nekünk református lelkipásztoroknak tennünk kellene. Életünk, lelkigondozói tevékenységünk legalább is erre enged következtetni. Nincs ezen mit megsértődni és felesleges ez ellen frázisokkal védekezni. Nem krisztusi eljárás ez! Mert itt állnak hátunk megett vádolóink: hiveink, gyülekezeteink, a szétszóródó nyáj, a gondozatlan ifjúság, itt áll maga Krisztus, aki jön számonkérni sáfárkodásunkat s aki már el is kezdte ítéletét gyakorolni felettünk, de vádolóink a saját lelkiismeretünk is, amely bizonyára egyikünk munkálkodását sem hagyja jóvá.

Mit cselekedjünk hát? —még mindig ez a kérdés!

Magam is azt mondom: ne üssük mi egymást, mert ezzel nem sokat segítünk a bajon, hanem fogjunk hozzá mielőbb a mentési munkálatokhoz, amíg nem késő. Azok, akik megbotránkoztak első cikkemen, azt állították, hogy a mai református lelkész nem is élhet Krisztus, Biblia és imádkozás nélkül, nem lehet tehát azzal vádolni őket, hogy ezek nélkül élnek. Nos, ha ez így van, ha a Krisztuséinak valljuk magunkat, akkor nincs semmi baj, akkor bocsássatok meg nekem, kedves barátaim, de engedjétek meg azt is, hogy akkor megmondhassam nektek — mintegy folytatva ott, ahol első cikkemben elhagytam, — hogy szerény nézetem szerint miképpen lehetne adott helyzetünkben tettekkel is megbizonyítani Krisztus iránti hűségünket.

Mielőtt azonban ezt tenném, meg kell mondanom, hogy nem érzem magamat felettetek állónak, aki tanítani, dirigálni és érvényesülni akar. Nagyon is tudatában vagyok erőtlenségemnek és fogyatékoságaimnak. Akaratlanul sodródtam bele ebbe a lelkimozgalomba s legjobban szeretnék ma is félreállni, vagy legalább is névtelenül, dicsőség nélkül közkatona módjára harcolni s ha kell, életemet is feláldozni Istenországáért. Ne nézzétek hát, kedves barátaim, hogy csak én mondom ezeket; kapcsoljátok ki teljesen az én személyemet, mert én arra se vagyok méltó, hogy üssetek, hogy egyáltalában foglalkozzatok velem.

De menjünk tovább!

Többünk látása és felfogása szerint a sok elmélkedés és elvi megállapítások után elérkeztünk a gyakorlati megvalósítások határához. Tudjuk immár, hogy beteg az anyaszentegyház; ismerjük a betegség okát, sőt itt van már a kezünkben az orvosságos recept is. Most már nincs egyéb hátra, mint habozás nélkül, igaz elszántsággal és hívő reménységgel a gyógyító munkához látni.

Tudjuk azt is, hogy az új egyházi törvények ezt a munkát kötelezővé is fogják tenni, de azt is tudjuk, hogy ez az elkötelezés nagyon könnyen éppen a temetésünkre érkezhetik meg. De ha hamarabb jönne is, ér-e valamit az ilyen lélek nélküli, kikényszerített lelkimunka? Akik lélekből dolgoznak, azok dolgoznak már ma is, törvény nélkül, Isten Lelkének belső kényszerítésére. A konferenciákon alkalmunk van az ilyen dolgozó lelkítéstvéreinkkel megismerkedni s velük kezét fogni. De amilyen öröm együtt lenni s egymás hite által felbuzdulni, olyan szomorúság utána széllyelmenni és magunkra maradni. Megmarad ugyan bennünk a buzgóság, de magunkban erőtlenségnek érezzük magunkat s tétován állunk, várva, hogy mikor indul már valami nagy, összefogó, egységes komoly munkaakció, amibe érdemes belevetni magunkat.

Én azt hiszem, ha mi egyértelműen levő lelképásztorok összefognánk a közös munkában, akkor megtörne a lehetetlenség varázsa s megindulna a gyógyulási folyamat, amelyre úgy várnak már jobbjézésű híveink is.

Fogjunk hát össze! Nem mondom én azt, hogy valami kimondott szövetséget, vagy egyesületet alakítsunk. Nagyon is tisztában lehetünk már ezeknek értékével. Különbösen is a hivatalos egyházi szerveken kívül felesleges minden új szerv alkotása, mert nem a fennálló szervezetben van a hiba, vagy a hiány, hanem bennünk. A keretek jók, csak az élet hiányzik belőlük.

Baráti munkaközösségre van csupán szükségünk, de erre aztán annál inkább! Arra van szükségünk, hogy dolgozzunk ki egy általános munkaprogramot és akik elfogadjuk ezt, azok valósítsuk is meg azt életünkben és gyülekezetünkben s tartsunk is fenn egymással állandó igazi baráti közösséget. Nincs szükségünk külön alapszabályokra, tagdíjra, tisztikarra. Egyformán testvérei és munkatársai vagyunk egymásnak, vezetőink a püspökeink és espereseink, akikkel a legszorosabb lelkiegységre kívánunk lépni, hogy megkönnyítsük harcukat, munkájukat és szenvedésüket, amelyeket értünk és javunkra vállaltak.

Az említett munkaprogramot én a következőképp állítanám össze, amelyet azért írok itt le, hogy lelkéztéstvéreim esetleg módosíthassanak rajta.

1. Mindennap rendszeresen Bibliát olvasok és imádkozom.

2. Isten törvényei szerint józan, erkölcsös, munkás, fősvénység és pazarlás nélküli életet igyekszem élni, hogy példaképe lehessen annak a nyájnak, amelyben a Szentlélek engem vigyázóvá tett.

3. Lelkeszi szolgálatomat szent alkalomnak tekintem a Krisztusról való bizonyágtevésre.

4. Családi életemben is a Krisztus szellemét igyekszem meghonosítani.

5. Jövedelemnek legalább 5 %-át Istenországára céljaira ajánlom fel.

6. Felsőbb egyházi hatóságaim rendeleteit lelkiismeretesen megtartom és megtartatom gyülekezetemben is, amennyiben ez rajtam áll.

7. A Heidelbergi Kátét szorgalmasan tanulmányozom és magyarázom, a vallástaniásra és a konfirmációra különös súlyt helyezek.

8. Gyülekezetemben megszervezem a vasárnapi iskolát, a leány és ifjúsági köröket, bibliórát tartok, a Bibliát igyekszem terjeszteni s híveimet is, különösen pedig presbiteremet igyekszem ránevelni a mindennapi bibliaolvasásra és imádkozásra.

9. Igyekszem fokozatosan bevezetni gyülekezetem életébe a kálvini egyházfegyelmet.

10. Egyházi iskoláink megtartásáért és fejlesztéséért mindent megteszek, ami tőlem telik.

11. Megszervezem és rendszeresen végzem a szeretetmunkát, a szegények, elhagyottak, árvák gondozását; támogatom árvaházunkat.

12. Támogatom úgy erkölcsileg, mint anyagilag a ref. irodalmat, ref. szellemű lapjainkat, különösen a „Szeretet” ujságot.

13. Támogatom intézményeinket (pl. a teológiát és a külmissziót.)

14. Igyekszem résztvenni a konferenciákon s a testvéri összejövetel és találkozás alkalmain s ápolni fogom a barátságot munkatársaimmal.

15. Teszem pedig mindezt Krisztusért és evangéliumi református Egyházamért, Isten dicsőségére, nem törődve azzal, hogy nekem mi jár ki érte az emberektől, sőt teljes örömmel tartom, ha Isten ügyéért nemcsak dolgozhatok, hanem még szenvedhetek is.

Ennek az elgondolásnak az alapja ugyanaz, ami a gyülekezeti belmissziói munkának. Ott a lelkész összegyűjti az egyháztagnak közül a „gyülekezet” tagjait s ezekkel operál, ezekre támaszkodik, ezeknek segítségével akarja a többi is megnyerni Krisztusnak, bevonni a további munkába, vagy a Sörös Béla nagyszerű megkülönböztetésével szólva: gyülekezetté tenni az egyházközséget. Itt a püspök mint fő, tenné meg ugyanezt velünk, lelkészekkel, mint testületünk tagjaival. Összegyűjtene bennünket évenként legalább kétszer, ősszel és tavasszal, a belmissziós munka kezdetén és végén s tartanánk a vezetése mellett ilyenkor néhány komoly „csendes” napot. Évenként egyszer pedig mindhárom kerület tartana egy közös lelkészkonferenciát, amelyen nemcsak a belmisszió kérdéseivel, hanem ami még ennél is előbbrevaló: a „*belső misszióval*”, nemcsak gyülekezeti problémákkal, hanem saját lelkünk kérdéseivel is foglalkoznánk. És urvacsoráznánk is ilyenkor! Alázatos lélekkel fogadnánk nemcsak az általános intelmeket, dorgatóriumokat, de az ad hominem szóló baráti, testvéri javító célzatu figyelmeztetéseket is.

Nem magamtól mondom én ezeket. Sokat beszélgettünk mi már baráti körben ilyenféléről s a leghatározottabban állithatom, hogy nagyon sokan közülünk szinte epedve várják már, hogy álljanak elő püspökeink és espereseink, fogják testvéri szeretettel, de kálvini határozottsággal és szigorúsággal a gyeplőt, parancsoljanak és ha kell, itélkezzenek. Ne féljenek, ott leszünk mellettük, míg a Krisztus utján haladnak és százszor, ezerszer hűségesebb lélekkel fogunk engedelmeskedni nekik, míg a Krisztus parancsát közvetítik, mint ahogy azt egy katolikus pap teszi püspökével szemben, mert mi a Lélek fiai akarunk lenni. Jóllaktunk mi már a féktelen szabadsággal, utálatos előttünk a lelki ledérség, úgy vagyunk, mint Genf volt a Kálvin elűzése után. Kálvin után, az igazi kálvinizmus után kiáltunk mi is.

És ha mi lelkipásztorok képesek leszünk ezt

megtenni, ennek igen komoly következményei lesznek.

Vezéreink tekintélyt és hatalmat nyernek, amely nélkül nemcsak ők maguk semmik, hanem mi is azok vagyunk és az egyházunk is az.

Tekintélyt és hatalmat nyerünk mi is (lelki értelemben és egyházunk érdekében), mert munkánk után hivatásunk tisztelni és becsülni fognak. Amily mértékben engedelmeskedünk mi felfelé, olyan mértékben tudunk majd erélyesek lenni lefelé. Magunkon kell tehát kezdeni az egyházfegyelmet és pedig saját iniciatívánkra.

Ha megindulnak a lelkészek ezen az uton, jönni fognak utánuk a tanítótestvérek és az ugynevezett világiak is. Az ő körükben is sokan várnak már valami komolyabb mozdulásra, elindulásra és hagyományos szerénységgel (ecclesia praecedat) nem akarnak a lelkészeknek elébe vágni.

Sokan talán azt fogják szemére vetni e munkaprogramnak, hogy nincs benne semmi új, tehát felesleges. Valóban semmi új gondolat nincs benne, mert nem is újításokra törekszünk, hanem a régieknek komolyanbevételére és felújítására a modern időknek megfelelőleg.

Szükségünk van a lelkészi kör formális megalakítására, mert sokkal könnyebb úgy megvalósítani e pontokat, ha többen akarjuk és csináljuk azt s ha támogatjuk és ellenőrizzük egymást. Jó tudnom azt, hogy a másik vidéken ki dolgozik ugyanazon szellemben s hová, kihez fordulhatok segítségért. Jó levelet váltani olykor egymással s mégjobb időnkint találkozni, egymást buzdítani s az előrehaladásnak együtt örülni. Régióta tervezgetjük mi már ezt, sőt többé-kevésbé már ki is alakultak ezek a körök, csak az egységes vezetés és az erőteljes fellépés hiányzik még, amit most püspöktestvéreinktől várunk.

Jól tudom én, hogy eleinte sokan ellene lesznek ennek a külön csoportosulásnak, de ha együtt, úgy, amint most vagyunk, a nézeteltérések miatt nem tudunk megfelelő módon és eredményesen dolgozni, akkor meg kell próbálnunk külön, úgy, hogy előbb azok fogjanak össze, akik dolgozni akarnak (és nem mindent csak cinikusan lekritizálnak), de mindenkor testvéri szeretettel hiva és fogadva azokat, akik közeink akarnak lépni s velünk akarnak dolgozni a közösen megállapított és mindenkire erkölcsileg kötelező munkaterv alapján.

De ha többen talán eleinte távol is fogják tartani magukat, utóbb, ha látni fogják komoly keresztyén életünket, lelkiismeretes munkálkodásunkat, a köztünk levő szeretetteljes összetartást és rendszereteket és fegyelmet, (mert ezekre törekszünk) akkor majd hozzánk fognak állani.

Hiszem, hogy végül mi leszünk többségben s ha ez az idő eljő, ez már meghozza magá-

val egyházi életünk teljes megújódását is, ami ma még csak álmokkép.

Kedves lelkésztestvéreim! Szóljatok hozzá ehhez az elgondoláshoz és ha lesznek közöltekek, akik ezt jónak, szükségesnek, kivihetőnek találják, ne hallgassatok. Álljatok elő; lapunk hasábjain jelentsétek be csatlakozásotokat, ha csak egy mondatban is. Mondjátok el esetleg módosító észrevételeiteket s majd kitűzzük a helyet és időt, amikor összejöhetünk, megállapíthatjuk közös munkaprogramunkat s megfigadhatjuk kölcsönösen egymásnak, hogy hűségeselek leszünk kitűzött eszményeink iránt.

Külön is kérem püspök és esperes urainkat s theológiánk vezetőit, hogy álljanak élére e lelki mozgalomnak, gyűjtsenek össze bennünket, mi világosság és só akarunk lenni, amint Krisztus kívánja tőlünk, mentől kevesebben leszünk, annál intenzívebben fogunk munkálkodni a hitnek és szolgálatnak a jegyében.

Vigyázzunk, ne álljunk bele a taposómalmomba, ne essünk ismétlésekbe, ne állapodjunk meg sebeink feltárásában, *de menjünk tovább!*

Krisztussal járó, bibliás és imádkozó életet elő lelképásztortestvéreim, keljünk fel és lássunk hozzá együttesen, közös erővel az életmentő, a gyógyító munkához.

Magamagát vádolja az, aki hátramarad.

Huszt.

Szabó Béla.

A beregi reform. egyházmegye

nov. 24. és 25-én tartotta Beregszászban köz- és bírósági ülését szokatlanul nagy érdeklődés mellett. A közel 60 számot magában foglaló tárgysorozat s a 14 bírósági ügy nem kevésbé tették próbára az Elnökség közismert türelmét és tapintatát, mellyel a hatalmas anyag komplexumát a két napi tárgyalás folyamán levezették. A még mindig gyengélkedő Molnár Ferenc esperesünk meghatottan emelte szavát buzgó imádságában az Örökkévalóhoz segedelemért és erőnek Lelkéért, majd Székely Benedek e. m. gondnok nyitotta meg közvetlen szavakkal a gyűlést. Az esperes időszaki jelentése egy évnek eseményeit foglalta rövid, tömör vonásokban össze, melyből kicsendül e nehéz viszonyok között is ama reménység, hogy sok megpróbáltatást szenvedő Anyaszentegyházunk diadalmaskodni fog, mert Isten nem hagyja el. Közgyűlés tudomásul veszi és jóváhagyja az elnöki intézkedéseket. Több lelkész- és tanítóválasztás nyer megerősítést, Adás-vételi s cse-reszerződés, kölcsön felvételek nyernek megfélelő elintézését. A számvevőszék jelentése szomorú képe jelen gazdasági helyzetünknek. Az egyházlátogatás revíziója mélyebb és alaposabb munkát biz a kiküldöttekre s lelkiismeretesebb beszámolót kíván az egyházközségek vezetőitől. Az egyházmegye missziói lelkésze részletes kimutatást nyújtott végzett munkájáról. Iskoláink évről-évre nehezebb terheket viselnek s egyik-

másik szinte roskadozik azok sulya alatt. Az utánpótlás elképzelhetetlenül nehéz, a fenntartás reánk aránytalanul nagyobb mértékben van kiróva, mint a köztársaság egyéb részein. Ennek az elbánásnak még csak a magyarázatát sem tudjuk adni. E nehezen hordozható anyagi leromlottságban itt-ott megcsillan azonban a követésre méltó példa dicséretes buzgósága, a mikor az egyházközség minden tőle telhetőt megtesz arra nézve, hogy iskoláját fentartsa, sőt újabb tanerővel lássa azt el.

A gyűlésezés két napja nagy erőpróba volt s az Elnökség elismerésre méltó rátermettséggel és szakavatottsággal vezette mindvégig egyházmegyénk hajóját a békésebb, nyugodtabb partok felé.

(-y -s)

H I R E K

— **Egyházkerületi közgyűlés.** A dunánin-neni egyházkerület f. hó 9—10-én tartotta évi rendes közgyűlését Komáromban Balogh Elemér püspök és Szilassy Béla dr. e. kerületi főgondnok elnöklete alatt. Az ülés lefolyásáról részletes tudósításban fogunk beszámolni.

— **Karácsonyi könyvvásár:** 1.) *Alkalmi áron:* 100 kötet *Jókai* kifogástalan állapotban (kék vászon) 2000, (piros vászon) 2500 Kč. 20 kötet (teljes) *Révai lexikon* 1600 Kč. *Protestantizmus Magyarországon* (dizsmű) 300 Kč. helyett, 100 Kč. *Ipolyi: Magyar Mithológia* I-II. (új kiadás 144 Kč helyett) 80 Kč. *Zoványi: Reformáció Magyarországon* 25 Kč. 2.) *Újdonságok: Komáromi: Ordasok* (gályarabok regénye) 25 Kč. *Stanby: Krisztus Judia Országutján* (Gandhi, Tagore, Krisnamurti stb. vallomásai) 18 Kč. *Szabó Dezső regénye: Megered az eső* (előjegyezhető). Közelebbi érdeklődés: *Gombos Ferenc* Budapest, V. Csáky u. 34. címén.

— **Az ottawai (Kanada) esperesség gyűlése** határozati javaslatban pártolja azt az elvet, hogy az egyház presbiteriumába nők is beválaszthatók legyenek.

— **Iratterjesztés.** A Barsi Református Egyházmegye a kozsmályi ref. árvaházzal kapcsolatosan újból felújította egyideig szünetelő iratterjesztését. Egyelőre bibliákat, zsolnárt, haleluja és hozsánna énekes könyveket, „Szeretet” naptárt, bibliai képeket és könyvjelzőket tart raktáron. Ugyanott kapható a kozsmályi árvaház képe is. A tiszta jövedelem az árvaház céljait szolgálja. Esetleges megkeresések. „Ref. Lelkeszi Hivatok” Tek. Šarluhy útján eszköz- lendők.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőkét — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel. Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda, bármelyik képviselete.

DUNA - BANK

Központ : Bratislava.

Fiókok : Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod,

Kishiducca
Fehérhajó.

Ref. Lelkészi Hivatal

ra — Villanyfelszerelési cikkek
erékpárok — állandó raktára.

Komárno

Előnyös részletfizetési feltételek.

887

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novin. známek povoleno ředitelstvim pošt. a telegr. v Košiciach; jg 34.370V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Veiké
Kapuánny“ címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a calceeri
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A Jézus bölcsőjénél . . .

Nem lehet meghatottság nélkül szemlélni nagy mestereknek azokat a világhírű alkotásait, amelyek a gyermek Jézust ábrázolják a bethlehemi jászolbölcsőben. Ami rögtön megragadja az emberi figyelmet, az, hogy a hódolók seregének arcán mérhetetlen nagy nyugalom és boldogság ragyog vissza. A lélek nyugalma és a lélek boldogsága. Mikor az ember reátekint ezekre a képekre, leolvassa az arcukról, hogy megtalálták, amit kerestek, elérték az életük célját: a jászolbölcsőben nyugvó Jézus arcán meglátták felragyogni Isten szeretetének jelét. Ezért ül ki az arcukra az emberi szóval ki nem fejezhető érzés: az üdvösség bizonyossága.

A Jézus bölcsőjénél nyugalmat talál az emberi lélek, mert megtalálja az Istent. Bár azelőtt is tudta róla, hogy nagy, hatalmas, mindeneknek teremtője, az egész világ csodálatos szépsége eddig is róla beszélt neki, ezért az emberi lélek minden időben hódolattal borult le előtte, csodálva szemlélte végtelen nagyságát, de eddig még igazán nem ismerte. Csak valamit látott belőle, de nem látta meg teljesen, hogy kicsoda az Isten. A jászolbölcsőnél ki mondhatatlan boldogság s emberi szóval kifejezhetetlen nyugalom szállja meg az emberi lelket: itt találkozik igazán az Istennel, itt látja meg emberi szemmel a testben megjelent Isten Fiát. Eddig nem érzett boldog bizonyosság tölti el az emberi lelket, eddig is tudott Istentől, érezte hatalmát, imádta fenségét, de igazán most tárult fel előtte Isten lénye, hogy ő nem csak nagy, nemcsak hatalmas, nemcsak bölcs, hanem ennél több: kegyelmes Atya, akinek a szíve tele van mérhetetlen, soha el nem fogyó szeretettel.

A jászolbölcsőnél az isteni lehajoló szeretet

látára megalázódik az emberi lélek. Mikor megérzi Isten szeretetének gazdagságát, összetörik képzelt nagysága. Isten kijelentésének fénye mellett meglátja magát olyannak, amilyen: nyomorult bűnösnek. Reá ébred a rettenetes valóságra: életutja halad a kárhozott felé s nem lehet más reménysége, amely megmentené, mint az Isten könyörülő irgalma. Erről a megmentő kegyelemről hozott hirt a Jézus, aki azért jött, hogy őt is megkeresse, megtartsa, Isten gyermekévé tegye.

A jászolbölcsőnél mérhetetlen boldogság tölti el az emberi lelket, megérzi, hogy mégis szereti őt az Isten. Szereti, mert magának teremtette; arcának vonásait hordozza; bár halandó, de mégis az örökkévalóságra van teremtve; bűnös, de mégis Isten megváltotja, Isten megváltó kegyelmének tárgya, akit Isten méltónak tartott arra, hogy érte ide jöjjön, Fiában emberré legyen, megváltsa, érte eleget tegyen. A jászolbölcsőben Isten kezét látja, melyet ő felé nyújtott ki, hogy visszavezesse az atyai házba.

A jászolbölcsőnél kelle sok válsággal, gondal, nyomorúsággal küzdő világunknak magára eszmélnie. Meglátni, hogy nem a gyűlölség és az osztályharc az, amely tovább tudná építeni a világ életét, hanem a szeretet; nem a hitelenség számára teremtett minket az Isten, hanem a vele való lelki közösségre. A jászolbölcsőnél kell megtölteni a lelkünk sok szeretettel, mert a világunk minden fájt problémájának ez az egyetlen megoldása. A jászolbölcsőnél kell találkozni munkásnak és munkaadónak, „államalkotónak“ és nemzeti kisebbségnek, és ott meglátni egymásban a legtöbbet: a közös mennyei Atya gyermekét, a testvért, akit nem gyűlölni, nem megvetni, lenézni, kizsákmányolni,

nem letiporni, hanem szeretni kell, mert neki is halhatatlan lelke van, Jézus ő érte is jött.

Világunk előtt most két ut van: a rettenetes összeomlás, vagy a lelki megújulás útja. Tisztább, igazabb, jobb világ csak lelkileg megújult jobb emberekből állhat elő. A jászolbólcsönél kezdődik a jobb jövő ösvénye, a szeretet útja.

Akarunk-e ezen járni? | Zsemlye Lajos.

Egyházkerületi közgyűlések.

A dunáninnyi egyházkerület közgyűlése.

A Dunáninnyi Egyházkerület dec. 9. és 10.-én tartotta évi rendes közgyűlését Komáromban, a ref. Kollégium tanácstermében. A gyűlést megelőző napon a bizottságok ülészetek, este 6 órakor pedig előértekezlet volt. A gyűlésnek érdekes jelentőséget adott az a körülmény, hogy bár az 1907. évi egyházi törvény megadta ugyan a lehetőséget az egyházmegyei tisztújítás analógiájára az egyházkerületi tisztújításra is, mindazon egyházkerületek között, ahol az 1907. évi törvény máig is érvényben van, a dunáninnyi volt az első, mely ezt a törvényt nyújtotta lehetőséget felhasználva, a tisztújítást tényleg foganatosította is.

A közgyűlést Balogh Elemér püspök buzgó imája vezette be, majd Szilassy Béla dr. egyházkerületi főgondnok emlékezett meg megnyitó beszédében az egyházkerület és egyetemes egyházunk nehéz küzdelmeiről. Rámutatott a jelenlegi nagy gazdasági és szellemi krízisre, mely az órállók fokozott éberségét s magyar református népünk iránt a leghűségesebb, önfeláldozó szolgálatot követeli meg. Részletesen beszámolt az egyetemes egyház és az államkormány között folyó tárgyalás anyagát képező függő ügyek állásáról, mint az egyházi törvények jóváhagyása, állampolgársági ügy, kongrua stb. (Beszédét lapunk előző számában már közöltük.)

Czibor József püspöki titkár felolvasta a szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvét, melyből kitént, hogy a kerület egyházközsegeinek bizalma újból a régi munkásokat hívta el: Az újonnan választott tisztviselők: Soós Károly és Rácz Elemér lelkészi, Kenessey Kálmán dr. és Nagy Béla dr. világi tanácsbírák (ez utóbbi ker. ügyészi minőségben is) letették a hivatalos esküt.

A megalakulás után Fülöp Zsigmond, a komáromi egyházközség főgondnoka az ősi gyülekezet nevében megemlékezve a komáromi ekklezsia nagy tradíciójáról, üdvözölte a közgyűlést és áldást kért munkájára.

Ezután a püspöki jelentés tárgyalása következett Gyalókay László esperes, kerületi főjegyző előterjesztésében. A jelen idők nagy tanulsága: a mammut kapitalizmus, ultra naciona-

lizmus és a militarizmus csődje. Restaurációra van szükség a szó eredeti, valódi értelmében. Stauros annyit jelent magyarul, mint cölöp, oszlop, később kereszt. A Krisztus keresztje — hangoztatja a püspöki jelentés — legyen „bölcsességünk, igazságunk, szentségünk és válságunk.” Akármilyen vészterhes idők következzenek is, ha vele türeink, vele szenvedünk és vele bizunk: nem kell kétségbeesnünk, mert „Deus providebit.”

A püspöki jelentés beszámol a kerület múlt évi külső, belső építéséről. Megtudjuk itt, hogy magában a komáromi egyházmegyében 2 millió koronát meghaladó összeget áldoztak gyülekezeteink iskoláik bővítésére és új iskolák építésére.

Örömmel értesült a közgyűlés arról, hogy a kerület nagy tudású püspöke elkészült a gályarabokról írt művével. Egyháztörténetünk ezen tragikus, de mégis heroikus korszakának legalaposabb ismerője ő. Tárgya iránt való szeretetből bel- és külföldön felkutatott minden könyv és irattárt, ahol csak adatokat remélt találni. Kutatásainak nagybecsű eredménye sajtó alá készen áll, hogy gazdagítsa egyháztörténelmi irodalmunkat. Az egyházkerület magára vállalta a munka kiadását és felkérte a tudós szerzőt, hogy mielőbb tegye közkinccsé az általa gyűjtött igen becses anyagot.

A püspöki jelentés kapcsán segílyt szavazott meg a gyűlés az erdélyi egyházkerületi kórház építésére, a kiskoszmályi árvaházra és Kersék János siremlékére. Elrendelte a közgyűlés, hogy a jövőben a kántortanítók egyházmegyei küldöttség által, gyülekezeti istentisztelet keretében legyenek hivatalukba beiktatva.

Az egyházkerület gyülekezeteiben örvendően fellendült belmissziói munka irányítására és intenzitásának fokozására Sörös Béla theol. igazgató elnökségével megalakította a közgyűlés az egyházkerületi missziói bizottságot és megválasztotta missziói lelkészül Zsemlye Lajos: hetényi lelkészt. A mély hitű és kiváló képességekkel megáldott missziói lelkész működése elé a legszebb reményekkel tekint az egész kerület.

Patay Károly esperes, hivatkozva a cseh-szlovák — magyar clearing elszámolása alá, a magyarországi konvent által bejelentett tőkekamatsegélyek ügyében, a barsi egyházmegye megbízásából végzett utánjárásaira, felkéri a kerületi s illetve konventi elnökséget, a kérdés megoldása érdekében, a magyarországi konventtel egyetértésben, a szükséges lépések megtételére. Az elnökség megnyugtató válasza után ezen sok aggodalmat keltő, vitás ügy gyors rendezése remélhető.

Gondos előkészítésben a bizottságok jelentése és az egyházmegyék felterjesztései következtek, ezek letárgyalása után a közgyűlés délután 2 órakor véget ért.

Délután a kerületi bíróság ülésezett, 4 közgazgatási és 1 fegyelmi ügyben mondott ítéletet.

Másnap, csütörtökön lelkézszenstelés volt. Méltó keretet adott ezen ünnepélynek a komáromi lelkes gyülekezet, mely a hétköznap ellenére is teljesen megtöltötte a hatalmas templompadsorait. Soós Károly egyházkerületi tanácsbíró mondott magasan szárnyaló ünnepi beszédet. (Zsid. 3 r. 1. v.) Majd Balogh Elemér püspök intézett buzdító beszédet az ifju lelkipásztorokhoz. Rámutatott arra a nehéz, de felséges harcra, melyet a református lelkipásztoroknak ezekben a kaotikus időkben az evangélium fegyverével meg kell vívnia. Esküdtétel és a felavatás megőrténle után a felemelő ünnepély a XC. zsoltár magasztos akkordjaival zárult.

A kárpátaljai egyházkerület közgyűlése.

A kárpátaljai egyházkerület december 8.-án tartotta évi rendes közgyűlését a beregszászi egyház tanácstermében. A gyűlésen Bertók Béla püspök és dr. Polchy István egyházkerületi főgondnok elnökölték. A püspök bensőséges, szép imádsága után dr. Polchy István főgondnok mondott elnöki megnyitó beszédet.

„Az idő repül — mondotta többek között a főgondnok — s az élet, melyet talán végzetnek is nevezhetünk, megy, halad a maga útján! Ime már egy esztendő telt el legutóbbi közgyűlésünk óta s noha a polgári élet rettenetes nehézségekkel küzd, mégis bilincsbe verik és lefoglalják lelkünket, mégis úgy tetszik, hogy alig pár napja, hogy feltártuk egyházi életünk sebeit, melyek máig sem orvosoltattak és felsoroltuk törvényeken alapuló kivánságainkat, melyek máig sem találtak méltánylásra és megértésre!

Az elmúlt esztendő úgy egyetememes egyházunk, mint egyházkerületünk külső életében az eseménytelenség jegyében folyt le. Kilencedik éve megalkotott egyházi törvényeink még mindig jóváhagyatlanul járják az át nem érzett és meg nem értett betűk kálváriás útját s az állammal való jogviszonyunkban sem állott be semmi azokból az évek óta várva-várt változásokból, melyeknek bekövetkezése jelentést követelne meg.

És mégis! *A belső életben az eredménytelenségekből eredmények lesznek, eseménytelenségekből események fakadnak fel! Magunkra utaltságunk szomorú tudata félelmetes erőt kölcsönöz nekünk!* Csodával határos, hogy mikor a gonoszságtól és gátságtól szinte fuldoklik a világ s mindenütt a gyűlölet és bosszu ülik a legszörnyűbb orgiákat, kálvinista hitünknek éppen a legkisebb gyülekezeteiben mozdul meg a tántoríthatatlan hit és bámulatraméltó áldozatkészéssel porból várat emelnek Isten dicsőségére. Örömtől repeső szívvel, felemelt fejjel, egyházi életünk jobb jövőjébe vetett biztos hittel és meggyőződéssel jelentem, hogy a taracközi szórvány imaházát és bérházát épített, a királyházi gyüle-

kezet ref. otthont avatott fel, a técsői egyház tantermet épített s új tanítói állást szervezett, a nagyszőlősi egyház új orgonát állított be, a maroknyi ilosvai gyülekezet még e hó folyamán átadja saját erejéből emelt imaházát magasztos rendeltetésének s hogy a nagyon kicsiny szolyvai gyülekezet templom és lelkészilak céljaira értékes telkeket vásárolt.

Boruljunk le és adjunk hálát Teremtőnk végtelen kegyéért, hogy ezek szerint a ragyogó példák szerint még ma is változatlanok lehetünk minden változatban; hogy a lelkünkben élő, lángoló hitnek még ma is meg van az ereje ahhoz, hogy magához sodorjon minden elébe dobbant magyar kálvinista szívet és minden magyar kálvinista magból fogant önérzetet! Hálaadásunk legyen fohász, alázatos, de mégis öntudatos könyörgés, melyben reménykedve kérjük a további kegyelmet, a további igazságot, a további erőt, hogy ha *volt jövőknek a múltban, legyen múltja a jövőknek is!*

A főgondnok megnyitó beszédét a gyűlés meleg óvációjával fogadta. A szavazatbontó bizottság jelentette be ezután, hogy Szutor Jenő beregszászi és Magyar Bertalan nagydobronyi lelkészek lelkészi, Roykó Alfréd ny. ezredes pedig világi tanácsbíróvá választattak. Magyar Bertalan a megválasztás elől magas korára való hivatkozással kitérvén, helyének betöltésére új szavazást rendelt el az egyházkerület, Szutor Jenő és Roykó Alfréd pedig letették a hivatali esküt s elfoglalták helyüket a tanácskozás asztalánál. A két új bírót a közgyűlés nevében a püspök jó reménységgel üdvözölte. Megválasztották még Nagy-Iday Ferenc zsinati világi rendes és Molnár Ferenc beregi esperes zsinati lelkészi póttaggá. Örömmel és köszönettel vette tudomásul az egyházkerület, hogy Moravetz Károly kerepeci malomtulajdonos Erdélyi neves festőművésszel megfestette a Bertók Béla püspök portréját a püspöki iroda számára.

Bertók Béla püspök tette meg ezután évi jelentését, mely az egyházi élet minden megnyilatkozását satekintettel nézi át, meglátja a szorgoskodót, lesujt a hanyagra, próféta hevíttel és látással mutat rá a követendő utra, irányt szab, megsimogat és üt, mint igazi főpásztori megnyilatkozás. A püspöki jelentéssel kapcsolatban sok, üdvös következménnyel kecsegtető határozatot hozott az egyházkerület és elhatározta, hogy az egyházkerület és püspök államjogi helyzetének tisztázására bizottságot küld ki az országos elnökhöz. A bizottságba az egyházmegyék espereseit, gondnokait, Lator István világi főjegyzőt és Isaák Imre jegyzőt választották be. Ugyancsak kiküldte az egyházkerület püspököt, főgondnokot és Bary Gyula főjegyzőt a Phönixxel felmerült vitás ügy kivizsgálására és likvidálására.

A tanügyi bizottságnak Komjáthy István előadó által előterjesztett jelentéséből kitént,

hogy a tanügyi téren továbbra is fennállanak a régi nehézségek; kevés a református tanerő, és a kormányzat továbbra is megköveteli az iskolafentartó egyházaktól az évi 4908 koronát tanerőnként, holott Szlovénzskón csupán 1200 K-t kell biztosítani e célra az egyházaknak. Ez az igazságtalan eljárás úgy az egyházakat, mint a tanítókat tetemesen megkárosítja, miért is az egyházkerület elrendelte, hogy minden iskolafentartó egyház külön-külön kérje az iskolügyi minisztériumtól a jogtalanul visszatartott, illetőleg bekövetelt különbözeteket. Elrendelte egyházkerület, hogy minden iskolában vezetessék be a biblia-olvasás s ahol állami iskola van, ott a vasárnapi iskolai munka feltétlenül megkezdendő. Azt is elrendelte a kerület, hogy az olyan községekben, ahol nincsen magyar nyelvű iskola, de vannak magyar anyanyelvű református gyermekek, az egyház gondoskodjék arról, hogy ezek a gyermekek hitant és bibliát magyar nyelven tanulhassanak.

Ezután Szabó Béla egyházkerületi belmissziói lelkész olvasta fel nagy érdeklődés mellett a jelentését. Javaslatára elrendelte a gyűlés, hogy a gyermek és ifjúsági munkát minden gyülekezet köteles bevezetni s e munka teljesítése alól csak a püspök adhat indokolt esetben felmentést pl. nagyon öreg lelkésznek. A konventhez felterjesztést intéz a kerület egységes missziói kérdőívek kibocsátása és a lelkészek számára kötelező belmissziói kurzusok tartása iránt. Elismerését fejezte ki a gyűlés a szép eredményeket elért nőszövetségi munkáért. Támogatására és rendszeres kiépíthetése céljaira egyházmegyénként egy-egy utazótikkárnőt állít a kerület munkába s gondoskodik szerény javadalmazásukról is.

Ezek után az egyházmegyék felterjesztéseit intézte el a kerület, melyek sorából az ilosvai leányegyház építkezési ügye emelkedett ki és a Teleky család százezer koronás alapítványa, melyet a dolhai egyház javára tett.

Megerősítette a kerület az ungi egyházmegyének a kárpátaljai kerülethez csatlakozó minaji, ungtarnóci és botfalvai egyházakat elfogadó határozatát is s ezzel a régen huzódó vitás kérdés közmegnyugvásra eldőlt. (?)

Az ungi egyházmegye által benyújtott fejelelmi és közigazgatási szabályrendelet tervezetét, egységes szabályrendelet készítését kérve a konventre terjesztették fel.

Bírósági ügyek tárgyalásával fejeződött be a gyűlés.

Problémáink.

A legfőbb megoldatlan problémáink egyike az 1926 évben keletkezett s visszaható erővel való felruházatása révén ugyanazon év január 1.-től életben levő, 122 számú kongrua-törvény,

amely, dacára 6 éves életének, még most sem tudjuk, hogy nyújt-e a lelkészi karnak valamely előnyt? Mert azt látjuk, hogy az 1926 év végén, bár ideiglenesen, de becsületesen megtett bevallásunk révén megállapított kisebb-nagyobb dotációkat most apránként visszaszedegetik. Kikutalják, de visszatartják az állítólagos tartozások törlesztésére. Épen most, a leginségesebb időben, amikor amugyis kellene segínyt nyújtani a szűkölködő tisztviselőknek, a törvényt, az állami jogrendet és hazafiságot erkölcsi alapon védő őrszemeknek, ha nem volna is ezek munkáját — bár elég alacsony anyagi módon — honorálni akaró törvény.

Az anyagi megrövidítés különösen szembe szökő azon idősebb lelkészeknél, akik a lex Dérer alapján nyertek állampolgárságot. Ezen törvény t. i. az 1926 évi 152 sz. törvény 6-ik §-a szóról-szóra ezt mondja: „azok a személyek, akiknek a csehszlovák állampolgárság a jelen törvény alapján megadatik, a csehszlovák állampolgárság megadásának napjától úgy tekintendők, mint hogyha azok 1918. okt. 28 óta csehszlovák állampolgárok volnának”.

Ebből a körmönfont rabulistika mintha mást akarna kiolvasni, mint a mit abból egyszerű, de logikus felfogással kiolvasni lehet.

A törvényt kifejtteni akaró 124/928 sz. kormányrendelet tudomást se vesz róla. És a kongrua-törvény azon kitételét, hogy „államsegélyt csak csehszlovák állampolgár kaphat”, úgy magyarázza, hogy a segély csak az eskütétel, illetve az azt követő hó 1 napjától jár. Igaz, hogy a múlt év május havában Prágában járt tekintélyes deputáció ebben és sok egyéb tekintetben is kedvezőnek látszó ígéreteket hozott, de sajnos, mindazok eddigelé még csak ígérek maradtak. Véleményem szerint azonban mégis kellene valamit tennünk az adott viszonyok között is arra nézve, hogy a lelkészi kar helyzete javuljon valamit, — ha kissé radikálisabban kellene is eljárunk.

Röviden kifejtem az elgondolásomat.

Számolva azzal az abnormális eljárással, hogy az I. lustrumra (1926 január 1—1930 december 31.) szóló bevallások 1928-ban követeltettek be és igen sokan 1930 évben (sőt csak 1931-ben! szerk.) kaptuk meg a végzéseket, a miket, bárha nyomban megapelláltunk és már a II. lustrumnak is (1931. január 1—1935. december 31.) letelt 1/6-de, még sem tudunk az eredményről ugyszólván semmi bizonyosat, ha csak nagy és szokszori fáradság és költséggel utánna nem megyünk magunk vagy fizetett embereink: tehát az volna a teendőnk, hogy írassuk össze minden egyházmegyében az esperesek által a sérelmet szenvedett és azok alatt még ma is nyögő papokat és megfizetett jogász ember utján minden egyes lelkész számára külön-külön kellene kierőszakolni a kongrua kiutalását.

Mert általános jellegű — bár a legmagasabb helyről hozott — ígéretekkel semmit sem tudunk elérni. Verba volant, scripta manent.

A 30—40 év óta itt szolgáló lelkészek államsegélyének kiutalását is megígérték a prágai deputációnak, illetve tanácsul adták, hogy ezek folyamodjanak a 124 sz. kormányrendelet 13-ik §-ban megjelölt 2 mód valamelyikével, hogy céljukat elérjék.

A kérvényeinket be is adtuk, de siker, eredmény nincs, mert a beadványaink mind ott hevernek a minisztériumban, országos hivatalban. Hevernek, mert nem sürgeti, nem mozgatja meg senki.

A dolgok summája tehát az volna, hogy keresni, szerezni, szervezni kell olyan faktort, aki igazságos kérelmeink elintézését kisürgesse, mert itt is áll ama szlovák államférfi mondása: „hogymindenkinek annyi joga van, a mennyit ki tud verekedni”. Eredményt csakis a kijárási biztosíthat.

Ha annak idején Bécsben tudott tartani aenst vagy ügyvivőt a protestáns egyház egyetemé, úgy most is felkérhet az érdekelt lelkészek hozzájárulásából jutalmazottan egy pozsonyi jogászbort, aki bajainkban pártunkat fogná, ügyeinkben eljárna, jogainkat és érdekeinket képviselné.

Mindezekhez pedig az volna fellettébb kívánatos, hogy több collegiálitás, több szolidaritás, és egymás bajai iránt több érzék legyen bennünk, különben oldott kéveként széthullunk.

2. Itt van a jövedelmi adó problémája is, amit az 1927. évi 76. számú törvény alapján vetnek ki arra, akinek jövedelme a létminimumot, a 6000 koronát meghaladja. Csak az tudja, aki már megpróbálta, hogy micsoda kálváriát kell megjárni annak, aki egy kicsit törődik a saját érdekével. Különösen a földjövedelemmel van sok baj, mivel sok helyen 600—1000 Koronára értékelik egy-egy hold föld tiszta hasznát. Ha összetartás, szolidaritás volna bennünk, régen elérhettük volna, az egyházi hatóságok határozott megmozdulásával, hogy a hivatalosan megállapított — helyi és állami — összjövedelem után adóztatnánk meg. Mennyi sok eredménytelen fellebbezésektől és bizony elég gyakran végrehajtástól is menekülnénk meg ez által! Az adatokat minden lelkészre nézve közvetlenül a Referátustól kaphatja meg a pénzügyigazgatóság.

A legkisebb javadalom 9000 Kor. Ez után esnék 130 Kor. A legmagasabb jövedelem papíron: 18'720 Kor. Ez után esik 536 Ké. Persze a törvény szerint levonható teherletek még levonandók belőle. Minden kongruás pap jövedelme e két összeg közt van. Ki lehetne ezt jární erős akarattal, összefogással.

3. A tanító testület kijárta azt is, hogy nyugtabélyeg díjat nem vonnak le a fizetésük kiutalásánál, sőt a multra nézve is visszakapták,

amit a folyamodásig már levontak tőlük. Mi lelkészek is elérhetnők ezt szoros összefogással. „Concordia parvae res crescunt.” De mi nem teszünk semmit, mert hiszen mindezekről nem is tudunk semmit.

4. Itt van a hitoktatók díjazásának kérdése. Eddig úgy volt, hogy az állami iskolákba járó gyermekek után, ha legalább 10 növendék volt, heti 1 óráért 5'70 kor. óradíjat kapot a hitoktató és megkapta a fuvarát oda-vissza kilométerenként 4 K-t. Most a tanfelügyelő azt írja, hogy legalább 20 növendéknek kell lenni valamely felekezetből, hogy kaphassa a hitoktató a díjjakat. (Ez a rendelkezés a kassai zsupaterületén már évek óta megvan. Szerk.) Fel kell tételeznünk, hogy igaz, de ki kellene járni az egyházhatóságoknak, hogy ezen állapot megváltoztattassék.

5. Problémánk volna annak megoldása, hogy a mostani takarékoskodásra intő időben, ezen mindenkor szem előtt tartandó fontos erényt ne *rajtunk* kezdené gyakorolni a magas államkormány. Olvassuk, hogy a 13-ik havi renumerációt az államsegélyes felekezeti tanítók is megkapták. Most már ugyan csak részben akarják kiutalni és így a tanítóink is csak részben fogják megkapni, de mi lelkészek meg egyáltalában semmit sem kaptunk ezen a címen sohasem. Itt is reparálandó lenne ez a visszási állapot.

6. Igen erős problémánk a más felekezetek céljaira való megadóztatásunk kérdése. Hiába vannak az egyenlőséget és viszonyosságot biztosító törvényeink, hiába olvassuk a „Tanügyi Tanácsadó” 8-ik lapján, hogy más felekezeti iskola építési költségeihez nem tartoznak hozzájárulni a nem azon felekezethez tartozók, akkor sem, ha gyermekeik azon iskolába járnak. Mégis tudunk konkrét esetet, amikor a 32 éves gyakorlatra való hivatkozással az ilyesféle apeláció elutasított. (?) De hát akkor miért hozta a köztársaság az idézett szabadelvű törvényt?

Igy születtek meg a törvényellenes jellegű címet viselő (1868. évi 38. t. c.) „községi róm. kath. iskolák” a törvény szerint: „Contradictio in adjecto.”!

Protestáns jogászaink részére hálás tér nyílnék, ha jogi tudásukkal segítségére lennének az ilyen szorongatott ref. híveknek.

7. Utolsó problémánk ezáltal a biztosítás ügye volna. „Concordia parvaeres crescunt”. Mindenki tudja ezt, de nem áll be gyakorolni. Megirtuk már máskor, hogy nem is lesz más-kép mindaddig, míg egy kis hivatalos pressióval élére nem állanak az ügynek. Ez szerintünk az esperesek dolga volna a visitatio alkalmával. Mindegyik presbiter hozza be, mutassa be az esperesnek kötvényét. Társa vegye ott nyomban nyilvántartásba a szükséges adatokat. Azután ez tartassék szorosan evidentiában. A lejárat előtt fél évvel már résen kell állani és ei nem engedni máshová az illetőt. A renitenskedővel

szemben még valami megtorlásnak is lehet helye. A siker érdekében a jutalék felét az illető gyülekezet javára tőkésíteni kellene, hogy közvetlen haszna is legyen belőle az egyháznak.

Az egy helyen való biztosítás eszméjének valóra válása volna a mi igazi Maecenásunk. Idővel a theol. académiá, a tanítóképző, gyülekezetek, lelkészek, özvegyek, árvák segélyezése mind kikerülhetne abból.

Mert ha a szlovenszkoói egyetemes ref. egyházat alkotó circa 50 ezer családnak csak 50—60 % lenne is ide koncentrálható: akkor is minimum évi 4—500 ezer K. hasznot tehetne el az egyház. S ezt költség nélkül érné el. Hátha még az életbiztosítás is felkaroltatnék, úgy még szebb kilátás nyílnék a mindenféle közérdek istápoltatását illetőleg.

Itt van a köz asztalán épen most a nemes gondolkozású Forray Béla pozsonyi ref. főgondnok eszméje, a lelkészi özvegyek és árvák biztosításának szép és elfogadható terve. A mi megvalósítható lenne — úgy látszik — már az esetben is, ha a lelkészi karnak 30—40 %-a állana össze! Ne riadjon vissza egyikünk sem, ha havonkint mindjog magunknak kellene is beszolgáltatni a 23 K. 50 fillért. Ez a kötelezettség mindig kevesebb, mint egy hasonló összegű biztosítás ott, ahol bizonyos tekintetben a nyereszkesedés is szerepet játszik. Ami itt természetesen ki van zárva.

Szívelje meg tehát mindenki Forray ur nemes szándékát s buzduljon tette! Verus.

Könyvismertetés.

„Mi módon lehet a holt tetemekbe lelket lehelni?” *Belmissziói értekezés. Irta: Lenkey Lajos. Kiadja: A Gömöri Református Lelkészerkezet. Rozsnyó 1925. 30 oldal. Ára három korona.*

Talán egy kicsit megkéstünk e könyvecske ismertetésével, amelyről sokan, akik már ismerték, talán meg is feledkeztek, de az egyre időszerűbbé váló misszió most újra felszínre hozta s egészen frissé tette s méltóvá is arra, hogy behatóbban foglalkozzunk vele, mert sok megszívlelésre méltó gondolatot tartalmaz számunkra, sok olyan eszmét, amely az elmúlt hat évben még nem vált valóra, de amelynek most már igazán meg kell valósulni, különben a holt tetemek holt tetemek maradnak.

Mert holt tetemek vagyunk, állapítja meg igen helyesen a szerző. „Talán egyetlen korra sem illettek úgy rá az Úr lesújtó ítéletének szavai: Mondatol élni, holott megholt vagy! mint a mai korra.”

Nehezen szánja rá magát ezt elmondani, leírni, „de szabadulni nem tudtam — írja — Valami készletet, hogy szóljak. Sohasem éreztem ennyire kényszerítő erejét annak az igazságnak: nem lehet hallgatni, ha a lélek készletet. Könnyebb

lesz nekem, ha csak egyikőtök lelkét is oda vihetem a töprengés háborgó vizére, mert csak ez szükséges, hogy aztán a töprengő lelkünkkel megragadván hitünknek erős árbócat — tűzön, vizen, halálon át is mindenkinek lehetősége legyenek nekünk: még a holt tetemek életre keltése is.”

Ez a nemes intenció vezeti Lenkey testvérünket, aki a kritikát fs csak javító, építő céllal használja. De ezt sem mások ellen fordítja, hanem önmagunk ellen. „Hagyom a világ, az emberi társadalom egyetemét s ennek csak egy elenyésző, parányi részecskéjével, a saját egyház és egyéni hitéletünkkel óhajtok foglalkozni. Óh mennyi holt tetem itt is! Óh bár csak ezekbe tudnánk lelket lehelni!”

„Nem a mások szeme szálkáját akarom piszkálni, hanem a magunk szeme gerendáját szeretném kivenni. Ezen a ponton szeretném, ha Krisztus csodákat mivelő isteni erejével rendelkezhetnék s egy metszéssel kivághatnám a bélpoklosságnak minden büzös fekélyeit. S óh mennyi sok van ilyen!”

Itt következnek aztán a bizonyítékok, amelyek fényesen igazolják azt a szomorú megállapítást, hogy egyházunk területén is holt tetemek között járunk. Felvonulnak előttünk hitetlen hívek, hiletlen kántorok és tanítók, látjuk a patkószeggel beszegezett templomajtót s a tövissel körülrakott templomot, a mérgezett papi kútát, a kötél és nyelv nélküli harangot, halljuk az egyházból kitérők cinikus beszédét. S ahol tömve is a templom, ahol „zugnak is az uj, nehéz ezreseken vásárolt harangok, bug a megujított orgona, sőt a véráldozóknak is ott van már az emléke” még ott is csak „lélek nélküli megszokás” az „s az áldozatok forrása nem a hegyeket mozgó hit, hanem a hiúság, nem a szeretet, hanem a gyűlöletszűlő verseny, egyházunk külső felépítettsége mögött szomorú leromlás nyomai sötétlenek.” Végezetre, mintegy csattanóul előveszi a gömöri, tehát a saját egyházmegyéjének 1924. évi jegyzőkönyvét s kiolvassa belőle, hogy „míg az egyházmegye ez évben egyszer tartott gyűlést, addig a bírósága hatszor. Míg az egyházmegye elintézett ügyeinek száma 75, a bírósági ügyek száma 25. Ehhez már igazán nem kell magyarázat. Színehagyott képpé homályosodott a mi ősi magyar kálvinista egyházunk ábrázata. A régi dicső vonások alig ismerhetők fel rajta. Tetemek, holtak, léleknélküliek mindenütt.”

„Azt mondjátok talán, hogy tulzoltan sötét a kép, amelyet lelketek elé állítok? Óh nem! Hiszen csak összefoglaltam az ajkainkról naponként felhangzó panasz egy kis töredékét. Azt mondjátok talán, hogy tulmerészen irtam le a bántó eseteket? Nem! Mert nem azért irtam, mintha csak írni akartam volna, hanem azért, mert a gyógyulás után epedő beteg öszinteségével óhajtottam rámutatni az égő és fájdalmas sebekre, tudva, hogy az eltitkolt beteg-

ségekre belepusztulhat az ember, míg az idejekorán alkalmazott orvosi beavatkozás a legnagyobb beteget is talpra állíthatja. Megírtam, mert szeretem az én kálvinista egyházamat, hitestvéreimet s szeretném, ha egyéni és egyházi hitéletünk súlyos bajain én is segíthetnék valamit."

Ezek után felteszi szerzőnk a kérdést: „lehet-e még egyáltalán segíteni?”

„És most jó a kishittőség: csüggedten leeresztett fegyverrel s részint, hogy magát megnyugtassa, részint, hogy az evangéliumi munka kötelező áramköréből mielőbb szabadulhasson, egy fölényes kézlegyintéssel elintéztnek veszi a súlyos ügyet mondván: Hiábavaló minden munka és erőfeszítés — hitetlenné lett a világ és az emberek!”

„Hazugság — kiáltja erre Lenkey — az emberek nem lettek hitetlenek, csak az egy igaz Isten hitétől fordultak el.” Hazugság — az is — hogy új vallásra, új reformációra, új eszmékre van szükség.

„Akkor hát vegyük elő — kiáltják sokan — a lomtárba helyezett egyházfegyelmet és kéréssel telten szigorral járjunk el hitéletünk megfontói ellen!”

Hazugság ez is! Hiszen aki nem képes életet adni egyházáért, azt nem büntetjük, de sőt jutalmazzuk, ha kirekesztjük a megunt, béklyónak tartott egyházból. Ahol igaz hit nincs, ott az egyházfegyelem gyakorlása eredménnyel nem kecsegtet."

Most jön aztán a könyv főgondolata, hogy tudniillik: Hogy oly gyöngék vagyunk, annak oka, hogy a hitben meggyöngültünk, itt kell tehát megerősödnünk. Élet csak élőtől származik! Misszióra van tehát szükségünk, amelynek célja, hivatása éppen ez a hitébresztés, hitre térítés.

Lenkey igen helyesen háromféle missziót különböztet meg, e három: az önmisszió, a belmisszió és a külmisszió. Az önmisszió a vezetőkre vonatkozik, „a melyet míg el nem végeztünk, a belmisszióhoz hozzá sem foghatunk."

A külmisszió ismertetését könyve nem foglalja magában, a belmisszióról sok praktikus gondolatot mond el, de ezeket meg én nem szándékozom most ismertetni, mert annál részletesebben szeretném foglalkozni értekezésének azzal a komolyabb, értékesebb felével, amelynek a címe éppen a fenti: „önmisszió." Ugy értem, ma még mindig erre az önmisszióra van szükségünk. Addig, míg ezt el nem végeztük, ne is tanulmányozzuk a következő fejezeteket.

(Folyt. köv.) Szabó Béla.

H I R E K

— Olvasóinknak és munkatársainknak szeretettel kívánunk boldog karácsonyi ünnepeket.

— Értesítés Lapunk felelős szerkesztője a Jozsonci theol. szemináriumban előadásait befejez-

vén hazaérkezett s a szerkesztést átvette. A lapba szánt közlemények és egyéb a lapra vonatkozó megkeresések a csicseri lelkészi hivatalhoz küldendők.

— Dr. Masaryk G. Tamás köztársasági Elnök ur 20.000 koronát adományozott arra az emlékalapra, melyet a csehtestvér egyház, mint hála és kegyeletadományt gyűjt II. József türelmi rendeletének 150 éves jubileuma alkalmából. („Česky Bratr" 12. sz.) Ezen jubileumi alap a legutóbbi nyilvános nyugtázás szerint, az amerikai adományokkal (41.170 kor.) és az időközi kamatokkal (1.630'35 korona) együtt 1.149.454'85 kor. E számok beszélő tanubizonyítói a csehtestvérek élő hitének!

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Lelkészek kongruális túlfizetésének elkerülése a II. lustrumra. Rimaszombat, 1931. december 18. 915/1931. sz. körlevél. Valamennyi Ntű Esperesi és Lelkészi hivatalnak! Tudomásul és esetleges jelentéstétel céljából alább közlöm az országos hivatal 1931. dec. 7-iki 197.002/6-1931. sz. leiratát: „Ref. püspöki hivatalnak, Rimaszombat. Az iskolaügyi és nemzetművelődési minisztérium 1931. október 29-iki 152.124/31/VI.3. sz. rendelete alapján kérem ottani hivatalt, hogy a nyilvános lelkészi igazgatásban működő lelkészeket figyelmeztesse az 1924. december 22-i 286. sz. törvény 17. és köv. §§-ai rendelkezésére, — az illetmények halmozására vonatkozólag, — továbbá a kongruális egyházak és vallási társulatok lelkészeinek ama kötelezettségére, miszerint haladéktalanul kötelesek jelenteni az illetményeket folyósító hivatalnak (országos hivatal) a foglalkozásban beállott változást (pl. mint vallástanítók), vagy közforrásokból származó további fizetésre való igény elnyerését. Egyidejűleg felhívom ottani hivatal figyelmét itteni 194290/6-1930. sz. körlevélre — mely a kongruális túlfizetések elkerülése (a II. lustrumra) érdekében adatott ki, — továbbá a lelkészeknél beállott mindennemű olyan változás bejelentésének szükségességére, amely befolyással birhat költségvetési kultusz-forrásokból eredő fizetésük megállapítására vagy további kiadására. Országos elnök helyett: Bellai s. k."

Esetleges jelentések a püspöki hivatal utján eszközözendők. A fenthivatkozott 194290/6-1930. sz. körlevél a hivatalos lap 1931. július 12-iki 28. ik számában 460/1931. sz. alatt közzétett. A vallástanításért kiutalt jutalomdíj vagy uti-költség a bevételek közé — kongrua megállapítás szempontjából — a 122/1926. sz. kongrua törvény 1. §. 5. bekezdése értelmében nem számítható fel. A leirat első bekezdésében említett „vallástanítók" tehát csak a kinevezett rendes vallástanítókra vonatkozhatnak.

Atyafiúi szeretettel Péter Mihály püspök.

Református Biztosítási Iroda

Pozsony, Grössling utca 34, a Phönix palotájában.

Takarékoskodni annyit jelent, mint

egy egész emberöltőn át koronánként összegyűjteni egy tőké. — Sok embert azonban a sors eme ténykedésében fél uton megakaszt.

A Református Biztosítási Irodánál

AZONBAN EGY ÉLETBIZTOSÍTÁS MEGKÖTÉSÉVEL azonnal biztosítva van a tőke és folytatólagos utólagos lefizetéssel biztosítva van a család jövője. — Gondolkozzék azon, hogy mekkora legyen az a biztosított összeg, amelyből magáról és családjáról gondoskodhatik és amely az Ön kereseti viszonyainak megfelel.

Társaságunk díjmentesen bocsát az Ön rendelkezésére takarékperselyt, amelynek segítségével koronánként összegyűjtheti a biztosításért fizetendő díjat. — Ezen takarékoságával gyermekeit is takarékoságra neveli és az ő szemük láttára gondoskodik majd arról, hogy a leánygyermek férjhezadásához és a fiugyermek ellátásához szükséges tőke együtt legyen akkor, amikor arra szükség van.

A REFORMÁTUS BIZTOSÍTÁSI IRODA

rendkívül előnyös feltételek mellett fogad el ilyen biztosításokat. — Felvilágosítással készségesen szolgál az iroda, bármelyik képviselete.

DUNA-BANK

Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro-Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor. Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používané novín. známek povolené feditelstvom pošt. a telegr. v Košiciach jg 34.370V-1925.

